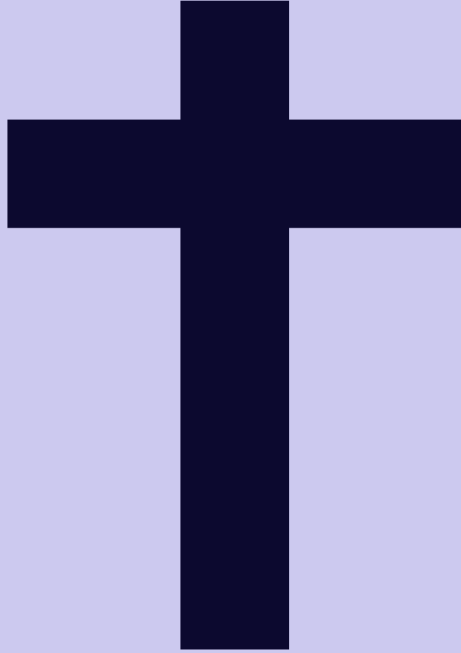

Ja jembyñ kajxy'átyruñ mada Jesukristakujxm: El
Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en
el mixe de Juquila

New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe, Juquila)

**Ja jembya kajxy'átypya mada Jesukristakyaajxm: El Nuevo Testamento de
nuestro Señor Jesucristo en el mixe de Juquila
New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe, Juquila)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Juquila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Juquila [mxq], Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Juquila

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

0c492fbf-e19b-5f77-b2cc-07da5aab0305

Contents

MATEWÛ	1
MARKÛS	57
LUKÛS	92
FWANK	150
APOSTÛLÛTY	196
ROMANÛS	249
1 KORINTÛ	273
2 KORINTÛ	296
GALASYÛ	311
ÉFESÛ	320
FILIPÛS	329
KOLOSÛ	335
1 TESALÓNÍKÛ	341
2 TESALÓNÍKÛ	346
1 TIMOTEE	349
2 TIMOTEE	356
TITÛ	361
FILEMÓN	364
EBREEÛSÛTY	366
Santya'agu	383
1 PEEDRÛ	389
2 PEEDRÛ	396
1 FWANK	400
2 FWANK	406
3 FWANK	407
JUUDÛS	408
DI'IBÛ JATANÛP	410

Oybyu Ayuk Di'ibu Matewü Jyaay

Jesukristu 'yaptujkuty

¹ Tyaadu du'un tu'ugu listu ma 'yity kuxjaay yu xyujuty ja 'yaptujkudyu Jesukristu, di'ibu tuump'ajt aats'ajtu rey Davit, di'ibu tuump'ajt aats'ajtu Abraan.

² Abraan yu'u teety'ajtu Isaa, di'ibu teety'ajtu Jakoob, di'ibu teety'ajtu Judaa esu myuga'axuty.

³ Judaa yu'u teety'ajtu Fares esu Zeru, di'ibu tyaak'ajtu Tamar. Fares yu'u teety'ajtu Esrom, di'ibu teety'ajtu Aram,

⁴ di'ibu teety'ajtu Aminadap, di'ibu teety'ajtu Naason, di'ibu teety'ajtu Salmón.

⁵ Salmón yu'u teety'ajtu Booz, di'ibu tyaak'ajtu Raap. Booz yu'u teety'ajtu Obeed, di'ibu tyaak'ajtu Rut. Obeed yu'u teety'ajtu Isa'ii,

⁶ di'ibu teety'ajtu rey Davit.

Davit yu'u teety'ajtu Salomonk, di'ibu tyaak'ajtu ku'ekytyo'oxy di'ibu ñado'oxy'ajtu Uriiis.

⁷ Salomonk yu'u teety'ajtu Robwam, di'ibu teety'ajtu Abiiis, di'ibu teety'ajtu Asaa,

⁸ di'ibu teety'ajtu Josafat, di'ibu teety'ajtu Joram, di'ibu teety'ajtu Uziiis,

⁹ di'ibu teety'ajtu Jotam, di'ibu teety'ajtu Akaz, di'ibu teety'ajtu Ezekiiis,

¹⁰ di'ibu teety'ajtu Manasés, di'ibu teety'ajtu Amón, di'ibu teety'ajtu Josiiis,

¹¹ di'ibu teety'ajtu Jekoniiis esu myuga'axuty ma ja tiempu ko ja babiloñu rey tmnejxy ja israelitu ja'ayuty tsimy jap Babiloñu ñaxóty.

¹² Ko tyaadu du'un ñajxy, Jekoniiis yu'u teety'ajtu Salatyel, di'ibu teety'ajtu Zorobabel,

¹³ di'ibu teety'ajtu Abyut, di'ibu teety'ajtu Elyakim, di'ibu teety'ajtu Azoor,

¹⁴ di'ibu teety'ajtu Sadok, di'ibu teety'ajtu Akim, di'ibu teety'ajtu Elyut,

¹⁵ di'ibu teety'ajtu Elyazaar, di'ibu teety'ajtu Matán, di'ibu teety'ajtu Jakoob.

¹⁶ Jakoob yu'u teety'ajtu Josee, di'ibu Mariiis muut pyejky. Esu Mariiis yu'u taak'ajtu ja Kristu, ja'a njuna'anam ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

¹⁷ Pes du'un oj kya'pxy majmajkts naska'axu Abraanu tyuump 'yaadsuty extu jabaat ma rey Davit, es nan jamajmajkts naska'axu Davitu tyuump 'yaadsuty extu jabaat ma yu Babiloñu ryey dyajnejxy tsimy ja ja'ayuty jap ñaxóty, es nan jamajmajkts naska'axu extu jabaat ma myiñ jyajty ja Kristu.

Jesús myiñ jya'ty

¹⁸ Du'un myiñ jyajty ja Jesukristu. Yu Mariiis, Jesukristu tyaak, yu'u naty pukánup ja Josee. Es maanum naty kyapuktu, Mariiis oj wye'emy u'unkmuat mut ja Espiritu Santu myuk'ajtan.

¹⁹ Josee jyiky'ajty tuj'ajtan muut es kyaj jyanayyajnidu'xánu ma Mariiis, jyadim-mastu'udán wi'ix kyaju ja'ayuty tnijawudat.

²⁰ Ko du'un twinmaay, tu'ugu Diosu 'yanklus t'ijxy tsyuujóty mya'ayóty es 'yanmaayu: —Josee, Davitu tyuump 'yaats, katu xyjawu es xy'axájut yu Mariiis éxtamu mudo'oxy, mut ko ja u'unk di'ibu yajminaampy yajja'taampy, yu'u Espiritu Santu jya'a.

²¹ Yu Mariiis tpaada'añ tu'ugu u'ungu'unk, es xyryujtáku ja xyu Jesús. Du'un txu'átut mut ko yajnitso'ogaampy ja jya'ayuty ko dyajtgoyánu pyojpudy.

²² Tugekyu tyaadu du'un tyuun jyajtu es yajkuydyúnut di'ibu naty ja Diosu kyugajxpu tu tnigajxy:

²³ Yu kixyudo'oxy wu'umaamp u'unkmuat es tpaada'añ tu'ugu myaangu'unk di'ibu yajtukxu'ataamp Emanwel, di'ibu ayuk wimbudsuump Dios ijtp mut udsajtam.

²⁴ Ko ja Josee dyajwíjy ja tsyuu mya'ay, du'an ttuun éxtam ja Nindsun'ajtam 'yánklusu naty tu tyuknipékyuty. Ta t'axajm ja Mariim éxtam ñudo'oxy es oj tmunajxn mā tsyuumn.

²⁵ Per kyaj tsyunaaydyu éxtam tsyuumndu kasaadu ja'ayuty extu ko ja Mariim dyajmiin dyajjajty ja myaangu'unk. Es ja Josee trujtáku ja xyum Jesús.

2

Di'ibu tni'uxpáku du wi'ixu du'an yu madsa'a tni'ixtu ja mixyu'unk Jesús

¹ Ko Jesús myiin jyajty mā yu Belén kajpn, Judee ñaaxóty, mā naty Eroodus ryey'aty mā tadu naxwiñudu, ta jyajttu Jerusalén naagadyu ja'ay di'ibu miindu mā xum pyudsemy, es jap tni'uxpáku du wi'ixu du'an yu madsa'a.

² Es dyajttudu:

—¿Maa net ja israelítadyu ryey di'ibu tu myiñ tu jya'ty? Pes ndsooñ mā xum pyudsemy. Tu n'ixtats ja myadsa'a es paadyuts nnimindu es n'awdata'andats.

³ Ko ja rey Eroodus tmudooyu tyaadu, ta wye'emy amoñ, es nidagekyu nandu'an ja Jerusalén ja'ayuty.

⁴ Netu rey dyajwooyu nidagekyu ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpáktap, es dyajttuy:

—¿Maa net myina'añ jya'ta'añ ja Kristu?

⁵ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Jam Belén, Judee ñaaxóty; mat ko ja Diosu kyugajxpu tkaxjaay du'an:

⁶ Es mij Belén, Judee ñaaxóty,

kyaj mnugogajpnaty mā tadu nax,

mat ko mā mij pyudsama'añ tu'ugu yajkutujkpu

di'ibu kywentu'ataambyuts ja nja'ayuty, ja israelítaty.

⁷ Netu Eroodus tnigajxu ayu'udsyu ja di'ibu naty tu jya'ttu, es dyajttuy na'a du'an meeru naty tu kyuxe'eky ja madsa'a.

⁸ Net yajkajxtu Belén, es ya'anmaaydyu:

—Nujxtu jam, es uxta'aydyu tadu mixyu'unk; es ko xypyaattat, awa'anugats esuts uj nandu'an najx n'awdátuts.

⁹ Mada tyadu reyu 'yayuk ñujxtu ja ja'ayuty. Net ja madsa'a di'ibu naty tu t'ixtu mā ja ñáxaty, kyuxe'ky jatugok, es yu'ujuty tranujxtu extu ko jyajttu mā naty ja madsa'a tu wu'umtu tujk nikajxm mā naty ja mixyu'unk.

¹⁰ Es yu'ujuty xyondaktu ko t'ijxtu ja madsa'a.

¹¹ Ta tyujkudu tugoty, es tpattu ja mixyu'unk mada tyaak Mariim. Net ñaygoxtanaaydyákudu es t'awdajttu ja mixyu'unk. Ta t'agajtu ja myay'átyuty es tmoodyu oor, ja oybyu pa'ak xu'kpu es jatu'ugu pa'ak xu'kpu di'ibu xyu'ajtypy mirru.

¹² Dios anmaayudu tsyuujóty mya'ayóty es kadiibu jyambittat mā Eroodus, paaty trujktu wiink tu'u es jyambijttu mā ja ñáxaty.

Jesús yajmage'eky

¹³ Ko tyaadu jyambijttu, ta ja Josee t'ijxy tsyuujóty mya'ayóty tu'ugu Diosu 'yanklus. Ta 'yanmaay:

—Pudu'uk. Munnajx ja mudo'oxy esu 'yu'unk, es najxtu tsojk Ejiptu es wu'umdu jap extu kots uj mij n'awanudat es mjambittat, mat ko Eroodus 'yuxta'ayaampy yu mixyu'unk es dya'ooga'añ.

¹⁴ Netu Josee pyude'ky es tmnejxy ja mixyu'unk esu tyaak. Ta tsyo'ondu koots, ñajxnudu Ejiptu.

¹⁵ Jap wye'emy extu koonam 'ye'ky ja Eroodus.

Tyaadu du'an tyuun jyajtu es yajkuydyúnat di'ibu naty ja Nindsun'ajtam tu ttukkajxwa'xy ja kyugajxpaty: “Jap Ejiptats nnigaxu n'U'ungats.”

Eroodus tni'ana'am es 'yooktat ja mixyu'ungaty

¹⁶ Ko ja Eroodus tni'ana'am ko ja di'ibu naty tu kyu'ixudu tu tyukxi'igudu, yu'u ko oj kyaj 'yokjambijnudu, ta jyantsytyugoyjyot'ambejky. Net tni'ana'am nidugekyu ja yedyajku'ungaty 'yooktat, yu majtsk jumajtpu es waanu mutskpudy, jam Belén es tugekyu myugajpnba'ajuty. Du'un ttuun ma ja tiempu ma naty tim jawyiin tu kyuxe'eky ja madsa'a, éxtamu naty tu tyukmumadya'agudu yajxon di'ibu oj kyu'ixudu.

¹⁷ Es mat ko du'un dya'o'ktaaydyu ja ana'ku'unk, net yajkuydyuun di'ibu naty ja Diosu kyugajxpu Jeremius tu dyajwe'emy kaxja'ay:

¹⁸ Yajmadooy ma Ramaa kajpn

ko pan jy'uy ya'axy ya'ayow ya'amata.
Rakeldumu du'unu naty nijipy ja 'yu'ungaty
es kyaj ttseky es pan pyumay pyutajudat
mat ko tu naty 'yo'ktaayñudu.

¹⁹ Es ko 'ye'ky ja Eroodus, ta ja Josee tsyuujoty mya'ayoty t'ijxy ja Diosu 'yanklus jam Ejiptu, es 'yanmaay:

²⁰ —Pudu'uk. Tsoon yaa mudu mixyu'unk esu tyak, es jambittu ma ja israelitadyu ñax, mat ko tu 'yooktu di'ibu naty ya'oogaampy yu mixyu'unk.

²¹ Netu Josee ñeaxy mudu mixyu'unk esu tyak ma israelitu ñaxaty.

²² Es ko Josee tmadooy ko Arkelawu naty ana'amp jam Judee ko tkuwe'emy ja tyeety Eroodus, ta tsyu'ku ko ñaxañ jam. Es kom tu naty Dios 'yanu'amxaty tsyuujoty mya'ayoty kudiibu ñaxat Judee, ta oj ñeaxy Galilee ñaxoty.

²³ Ko oj jya'ty jam, ta oj tsyunaaydyaknbéky ma ja Nazaret kajpn. Tyadu du'un tyuun jyajt es yajkuydyunat éxtam jyunandu ja Diosu kyugajxpu: “Ya'anumap ja Kristu: Nazarenu ja'ay mij.”

3

Fwank Yajnbajtpu tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Es ma tadu tiempu ja Fwank Yajnbajtpu myiin ma muj it Judee, tkajxwa'xy,

² es juna'añ:

—Yajjumbittu mjot mwinma'añaty, mat ko ja tsajpótudu kutujkun tu wyingón.

³ Tyadu Fwank yu'u naty di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiu tu tkaxja'ay du'un:

Yajmadoy tu'ugu ja'ay ya'axy jyeky ma tu'ugu muj it:

“Éxku'udu ja Nindsun'ajtumu ñu'u tyu'u.

Yajtujudu tyu'aa.”

⁴ Yu Fwank yu'u wyit'ajtypy ijty ja kameyu jmk es po'o twun'áty, es yu'u ijty jye'xy'ajtypy ja mu'u esu tsimba'ak.

⁵ Es ma ja Fwank ñimiinudu Jerusalén ja'ayaty es nidugekyu di'ibu tsunaaydyup ma ja Jordán mujnuba'a, es tugekyu di'ibu Judee ñaxoty,

⁶ es tmayatsta ja pyojpu. Esu Fwank dyajnbéty ma ja Jordán mujnu.

⁷ Es ko ja Fwank t'ijxy ko mayu fariseety esu saduseety ñimindu ma yajnbéty, ta t'anmaay:

—Miidsaty du'un éxtamu awa'andsa'añun. Es éxtamu tsa'añaty tkuga'aktu ja juun kudiibu tyoyat, miits mjánandap xytyijy ko mnitso'oktat mudu mnubajtan es ko du'un ja Dios kyaj mdudyunadat éxtamu pojpu ja'ayaty.

⁸ ¡Kyaj tyu'ajtanaty! Jawyiin xytyuk'ixtat mat ja mjiky'ajtan ko tay'ajtan tu mjodambittu,

⁹ es katu mnayjuna'anadu: “Udsajtam yu'u tyump 'yaats ja Abraan.” Tay'ajtan n'anumu ko yu Dios mbaat dyajtagátsyu tyadu tsaa éxtam ja Abraanu tyump 'yaadsaty.

¹⁰ Es ja Diosu tyuudyu'unan tim wingoomp madu pojpu ja'ayuty, éxtam ko madu jatsyu ndukpo'tu'kum ja kepy di'ibu kyaj 'yóyuty. Paaty tugekyu kepy di'ibu kyaj tyuump'áty oyaty, yajpo'tu'ugup es yajpujta'agut juunóty.

¹¹ Eǵ tyámats miidsuty nyajnobéty mut ja nuu es ya'ixut ma nidugekyu ja'ayuty ko miidsuty tu mjodambittu ma mbojputy. Per miimp ja di'ibu myudajtypy ni'igu ja muk'ajtun es kyajts uǵ ndu'unaty. Es kyajts xyñitaku esuts yu'u nmudúnat éxtam tu'ugu ja'ay ja tyuumbu di'ibu yajnujxup ja kyua'uk. Yu'u myajnobátudup mut ja Espiritu Santu esu juun.

¹² Es yu'u kyua'ujóty tmudaty ja tyuumbajn es dyajwa'adsa'añ ja triigu, es yajpujku'ugut ja triigu ma ja tsya'x, es ja triigu pyosta'ak yajno'ogut mut ja juun di'ibu ni na'a kya'eeky.

Jesús ñubety

¹³ Net ja Jesús tsyo'oñ Galileeu, es tnimiiñ ja Fwank ma Jordán mujnuu esu Fwank yajnobátudat.

¹⁴ Tim jawyiin kyaj tjakupukáñ ja Fwank, es t'anmaay ja Jesús:

—Mijtsu du'un mjarátup xyajnobátudats, ¿es wi'ixats uǵ mij nyajnobátat?

¹⁵ Jesús 'yadsooju:

—Tyam wa'an du'unaty, mut ko oyu du'un es ndu'unam di'ibu Dios tsyejpy.

Net ja Fwank tkupejky.

¹⁶ Ko naty ja Jesús tu ñubajtta'ay, netyu pyudseemy najoty. Ta pójunu tsajp 'yawatsy esu Fwank t'ijxy ko ja Diosu Jya'ajun kyada'aky éxtam tu'ugu paku'unu, es ñigada'agyuty kyubajkkujxyu Jesús.

¹⁷ Es net yajmadooy jyuna'añ tsajpótm:

—Tyaadudsu du'un ja n'U'unguts di'ibats njantsytsyejpy, di'ibats muut njotkujk'áty.

4

Mujku'ugópk tja'ixy esu Jesús pyekytyúnat

¹ Netu Espiritu Santu yajnujxu Jesús ma muj it es ja mujku'ugópk t'ixut wi'ix ja Jesús dyajpekytúñ.

² Justyikxyxyuu justyikxy ux 'yijty ni nu'un kyakaay. Ta pyatu ja yuu.

³ Ta ja mujku'ugópk tmawingooñ ja Jesús, es t'anmaay:

—Pun mijtsu du'un ja Dios m'U'unk'ajtup, anuumu tyadu tsaa es jyumbítat tsajkaaky.

⁴ Es ja Jesús t'adsooy:

—Ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Kyaj jyatyim'yu'uyudyu tsajkaaky muut jyiky'aty ja ja'ay, tyukjiky'átup mut tugekyu Diosu 'yayuk.”

⁵ Net ja mujku'ugópk dyajnejxy ja Jesús ma Jerusalén kajpn, es dyajpejty ma muj tsajptujk kopk.

⁶ Ta t'anmaay:

—Pun mijtsu du'un ja Dios m'U'unk'ajtup, naygyujubijpnáxudu, mut ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ:

Ja Dios tyuk'ana'amdap ja 'yánklusaty

es mgwentu'átudat.

Myajpu'ugudup madu kyua'

ku'ibu tsaa dyajtsayútat ja mdeky.

⁷ Netu Jesús t'adsooy:

—Nandu'un ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Katu xy'ijxmátsy yu mWindsán Dios.”

⁸ Ta jatugok ja mujku'ugópk dyajnejxy ja Jesús ma tu'ugu kopku kujxmbu, es ttuk'ijxy nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty es ja myuj'ajtun.

⁹ Ta t'anmaay:

—Uǵtsats mij nmo'oyup tugekyu tyadu pun xywyingoxtunaabyats es xy'awdátudats.

¹⁰ Net ja Jesús t'anmaay:

—Nujx, Satanás. Mut ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “M'awdátur ja mWindsán Dios, es xymyadúnat yu'uyu je'eyu.”

¹¹ Net ja majku'ugópk tmastuty ja Jesús, esu anklus ñimiinudu yajkaay ya'úkadu, es myuduunudu.

Jesús tkajxwa'xtso'oñ ja Diosu 'yayuk

¹² Es ko Jesús dumdooy ko Fwangu naty 'yity pujxndugóty, ta oj ñejxy Galileeu ñaaxóty.

¹³ Per kyaj oj wye'emy Nazaret, nik jap oj ñejxy tsunaabyu Kafarnaúm, mejyñbyu'ay ma Zabulongu ñax esu Neftalii ñax.

¹⁴ Tyaadu du'un tyuun jyajt es yajkuudyúnat di'ibu ja Diosu kyugajxru Isaiiu naty tu tkaxja'ay:

¹⁵ Ja Zabulongu ñax esu Neftalii ñax esu nax di'ibu jadsou ma mejyñun, ma xuu tsyi'ity es ma xuu pyudsemy,

ja ñax ma Jordán majnuu mut ja Galileeu ñax, ma jyiky'attu di'ibu kyaj 'yisraelítuty,

¹⁶ ja ja'ay di'ibu jiky'ajttu kubi'its ku'ook tu t'ixtu ja majpu jaj t'exun.

Es ma yu di'ibu naty jiky'ajttur ma éxtum mbaat njuna'anum 'yawaxu o'kun, tu kyuxuuñu mut ja jajun.

¹⁷ Net ja Jesús tkajxwa'xtsondáky es jyunañ:

—Yajtugátstu mwinma'añuty es jodumbittu, mut ko ja tsajpótmudu kutujkan tu wyingóñ.

Jesús twoy nimajtaxku ajkxmajtsputy

¹⁸ Tu'uye'ebyu natyu Jesús ma yu Galileeu Myejyñbya'a, ko t'ijxy nimajtsk tukka'axu unak. Yu'u natyu Simonk di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Peedru, es jatu'uk ja'adam ja Andrés. Ajkxmajstubu naty, yu'u naty kyujubijpnajxtur ja 'yajkxmajtsn nujoty.

¹⁹ Netu Jesús t'anmaay:

—Pamiindugats, es ujts miits n'uxrajkrú'áttur es nmo'oydyut jatu'ugu tuunk. Tyamyu xyajtsonda'aktut es xyu'xta'ayut may ja ja'ayuty es xytyuknimíndudats esuts nandu'un yu'ujuty n'uxrajkrú'áttut.

²⁰ Netyu tnikaktu ja 'yajkxmajtsn es tranajxtu Jesús.

²¹ Ko waanu 'yaknajxtu, ta Jesús t'ijxy nimajtsk tukka'axu unak, Santya'agu esu Fwank, 'yu'ungudyu Zebedeeu. Tamu naty ma tu'ugu barku mudu tyeety t'axuyu ja 'yajkxmajtsnuty. Netu Jesús oj yáxudu,

²² es nan jamu tnikaktu ja byarku es ja tyeety. Ta tranajxtu ja Jesús.

Jesusu mayja'ay dya'uxpeky

²³ Jesús tyuk'yo'oydyaabyu naty ja Galileeu it, ya'uxpeky majaty ja tsyajptujk, nidu'uk nidu'ugu kajpn tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxyru ja tsajpótmudu kutujkan, es dya'aguda'aky ja ja'ayuty di'ibáty pujkadur.

²⁴ Ko oj tñijáwudu Jesús ma tugekyu Siryu naxwíñudu, ta ttuknimiindu nidugekyu di'ibu ayoodur mut kanak nax ja pujk ado'onun, di'ibu pujkadur ja ka'oybyu pa'am, mo'tputy esu xúxuty, esu Jesús dya'aguda'aky.

²⁵ Pyanajxudu mayu Galileeu ja'ayuty es ja ja'ay di'ibu tsunaaydyur ma ja Dekápolus kajpnuty esu Jerusalén, nu'un di'ibuty tsunaaydyur wiink tsoo Judeeu ñaaxóty es ma Jordán majnuu ma xuu pyudsemy.

1 Ko Jesús t'ijxy ja mayjya'ay, ta pyejty ma ja kopkan, es ñaxwe'tsy jam. Net tyukn-abíkudá ja 'yuxpújkpúty,

2 esu Jesús ya'uxpújktsondákuá du'an:

Pánaty kuni'xyúty

3 —Kuni'xy ja di'ibaty nay'uxkajpudá ko pyojpúja'ay'áttá, pes yu'u ítá ma tsajpótmuá kutujkán.

4 'Kuni'xy ja di'ibaty juygyujk yaxkujkudá, pesu Dios pa'ayowánudá.

5 'Kuni'xy ja di'ibaty kyaj myúj pyáadudá, ja'a ko Dios mo'oyánudá ja naxwíñudá éxtamú kyumá'añ.

6 'Kuni'xy ja di'ibaty jyantsytsyojktá es ttúnat di'ibú Dios tsyejpy, ja'a ko du'an jajpújtá'aga'andá.

7 'Kuni'xy ja di'ibaty naymyúma'xtujkudá, pes nandu'an múma'xtúkudá ja Dios.

8 'Kuni'xy ja di'ibaty wa'ats ja 'yanmúja'anúty, pes yu'udyú du'an ítá muá Dios.

9 'Kuni'xy ja di'ibaty yajtsipwá'xtá, pesu Dios pújtá'agudá éxtamú 'yu'ungúty.

10 'Kuni'xy ja di'ibaty ijttá witsy po'oty má ko jyiky'aty éxtamú Dios ttseky, pes yu'u ítá ma tsajpótmuá kutujkán.

11 'Kuni'xy miidsúty ko ja ja'ayúty m'oojúdá es mnixi'ik mdukxi'igudá, es m'udá'uts mgajxtá'udsudá miidsúty má kots miits nmúduumbá'áttá.

12 Xonda'aktá es jotkujk'áttá, má ko ja Dios mmúdjáxtudá pújke'eky tsajpótm múj may'aty di'ibú mmo'oyánudá, pes nandu'an trájúdjttá ja Diosú kyugájxpúty di'ibú jiky'ajttá máanumú naty miits mgajaa'áttá.

Kaan esú jajún

13 'Extá ja kaan dyajta'amdsú ja tsu'utsy kúdiibú myá'adú, miidsúty mbaat xyjúpkuwá'agudá ja axuk'ajtán yá naxwíñ kúdiibú ja'ayúty myá'attá. Pán ja kaan túgeepy ja tyá'amts'át, ¿ti mút mbaat nbújtákum ja tyá'amts'át jatúgok? Ni wi'ix tsoo mbaat kyanakytyúñ, ¿kúdi? Je'eyú ya'uxko'ot esú ja'ayúty ttuktaandá.

14 'Extá ja xúú xykyudú'xum má njúdjttám kúdiibú ngunáj púguja'pxum, miidsúdyú du'an éxtám ja jajún es xytyukni'ixudá ja ja'ay di'ibú du'an pojpu es wi'ixú du'an ja Dios ttseky es njiky'ajttám. Du'an miidsúty éxtám tu'ugú kájpn di'ibú ijtp kopkkújxm, 'yíxtá miidsúty mjiky'ajtán.

15 Ni pán tkayajtoye'eky tu'ugú seerú jún es netyú tkújiidsá muá armuun; ník ní'igu trájta'aky kújxm má ttukájúdyá'ayú túgekyú ja túgot.

16 Nandu'an jajtrú du'anúty, wa'an yú mjájúnúty tjájú mák éxtám mbaat ja ja'ay t'ixtá ja oybyú mduungúty es t'awdáttá ja mDeedyú tsajpótmuá.

Wi'ix ja Moisés ja 'yana'amún tyúñ

17 'Kyaj xywyinmádyú ko új nyajtúgoya'añ ja Moisésú 'yana'amún o ja 'yuxpújkunú Diosú kyugájxpúty. ¡Ni wi'ix tsoo! Ja'ats tú nnimíñ esúts nguydyuná'añúts.

18 Pes új n'anmaaydyúpts miits ja túy'ajtán, ja tsajp esú nax túgúyú jawyíin máanumú naty kyatúgoy tu'ugú letú kyukón di'ibú ja ana'amún jya'a'ajtyú. Túgekyú yájkyudyú-undá'aya'añ.

19 Paáty di'ibú kyaj tkuydyúñ tu'ugú tyádu ana'amún, oy yu'újty ja yí'inum waanubú, es ttukni'ixá ja wiinkpúty es kyaj tkuydyúndá tadú ana'amún, tyádu ja'ayú du'an 'yítá pí'ixy júp amú'unk jam tsajpótm. Per di'ibú kyuydyiimpy es ttukni'ixú ja wiinkpúty tkuydyúná, tyáadu du'an ítá má jam tsajpótm.

20 Túy'ajtán n'anumúdu, pán kyaj miits mjiky'ajttá túy'ajtán mút kúdiinum ja fariseeúty es ja di'ibaty tsajptúgúty ya'uxpújktá, kyaj mdúkudá tsajpótm.

Win'ak'ajtán

21 'Miidsuty tã xymyadowdu ko ja n'aptajk'ajtãm ya'anmaaydyu: “Katã myajja'ay'eeky. Di'ibũ ya'e'kypy tu'uk pãn, yu'ũ yajmanujxur mã tkumadowat.”

22 Per uj n'anmaaydyupts miits ko di'ibũ tyukjot'ambejkyry yũ myagu'uk, yu'ũ du'an yajpayo'oyur ja pyeky; di'ibũ 'yoo yaxury ja myagu'uk, pátur es tyukkumadowadut di'ibũ ana'amdur mãj tsajptagóty; es di'ibũ pyejty kyudakypy ja myagu'uk, kudsu'ugu ko ñujxut ayoodaknóty mã junya'ank.

23 'Es pãn mmãnejxury ja mwindsu'kãn mã artal es jam xyjamyetsy ko ja mmagu'uk tã mij xymyadowoy,

24 nika'ak yũ mwindsu'kãn jam artal windum es ñujx jawyiin mnayyaji'igyudu mãdu mmagu'uk. Net mjambítat mã artal es xuryajta'agut ja mwindsu'kãn.

25 'Pãn ja pãn mni'ũũudu es mmãnejxyuty kumdaat, kajx'óyudu tu'aay kudiibu mguyákudut mã justisũ, ja'a ko yũ justisũ mguyákudur mã ja polusiũ, es mbujta'agudur pujxndagóty.

26 Tũy'ajtan n'anũũudu ko kyaj mbudsúmut jap extũ ko xykyubajtta'ayut tugeky ja mbeky.

Ja'ay dyajtagóty ja pũjk ukũũ wyindsu'kãn

27 'Miidsuty tã xymyadowdu ko yajnigajxy jékyur: “Katã xyajtagóty ja pũjk ukũũ wyindsu'kãn.”

28 Per uj n'anmaaydyur miits ko otyim pãnty di'ibũ 'yadsejpy tu'ugu toxytyujk es tmadugoya'añ, ñapatyry éxtũm mãut tã tyugoy, oy je'eyũ tã jyũna'añ jyodoty wyinma'añóty.

29 'Pãn m'aga'añ wiin myajpekytyuunur, juut es naska'adsũ jagam.* Waanũ oy ko xyajtagóyut tuk pedazũ mnini'x es kudiinũm ko mwu'ũmũt mãt amuumũ mnini'x es myajpũjta'agut ayoodaknóty.

30 Es pãn m'aga'añgyu'ũ myajpekytyuunur, niboot es uxjũwip jagam. Waanũ oy ko xyajtagóyut tuk pedazũ mnini'x es kudiinũm ko mwu'ũmũt mãt amuumũ mnini'x es myajpũjta'agut ayoodaknóty.

Kasaadu ja'ay ñaymyastu'udu

31 'Nandu'ũn yajnigajxy jékyur: “Di'ibũ myastu'udaampy ja ñũdo'oxy, jawyiin tsyékyuty tmo'oyut tu'ugu neky mã jyũna'añ ko tmastu'uty ja ñũdo'oxy.”

32 Per uj n'anmaaydyur miits ko pãn ja toxytyujk t'uxwejpy, pãn kyaj ja'agyujxmaty ko dyajtagóty ja pũjk úkũũ wyindsu'kãn, ña'aygyujxm ja toxytyujk dyajtagóty ja pũjk úkũũ wyindsu'kãn ko wiink yedyujk tpeky. Es ja di'ibũ pyejkyry ja toxytyujk di'ibũ dyajmatstu'uty, nandu'ũn dyajtagóty ja pũjk úkũũ wyindsu'kãn.

Ja'ay wyanda'aky

33 'Nandu'ũn miidsuty tã xymyadowdu ko ya'anmaaydyu ja n'aptajk'ajtãm: “Katã xywyanda'aky tii andakungyujxm. Mgyudyũnũbũ du'ũn di'ibũ mwandakypy mã Nindsũn'ajtãm.”

34 Per uj miits n'anmaaydyur: Ni na'a mgajũna'andut “por tsyos” ko ti xywyanda'aktat; es ni mãdu tsajp, mãt ko yu'ũ ja Diosũ 'yuñaaybyajn mã yajkutíky;

35 es ni na'a xykyawanda'aktat mãdu naxwíñudu, mãt ko yu'ũ du'ũn éxtũm mã tkũkapy ja tyeky; es ni mãdu Jerusalén, mãt ko yu'ũ du'ũn ja kyajpũn Dios, ja mãj Rey;

36 es ni mãdu mgubajk, mãt ko kyaj mbaat xuryajta'aky poop o yũk tu'uk je'eyũ mwaaay.

37 Du'ũñũ mjũna'andut “oy” o “kyaj”, ja'a ko di'ibũ ñikeempy yũ ayuk, tyãadu du'ũn miimp mã yũ ka'oybyũ.

Katã ja'ay naydyukmjambítudu axũũk

* 5:29 Xytyuk'ijxũmũ Jesús ko di'ibũ xyajpekytyu'unũm, yu'ũ jot winma'añ, es kyaj yu'ũdyũ wiin, es ni yu'ũ ja kũ'ũ. Ix Matewũ 15:17-20

38 'Miidsaty tã xymyadowdu ko yajnigajxy jékyur: “Mdukkabátur ja wiin ak wiin esu tats ak tats.”

39 Per uj n'anmaaydyur miits ko ja ja'ayuty mduna'anudut axuuk, katã miits xyñiwa'k'óyudu. Pãn mgojxur mã m'aga'añdsyoobu m'ama'atsy, koojumbít jatuk adu'um.

40 Pãn ja pãn tsiptuna'añ mat mij es mbajkyaya'añaty ja mnixuy, mo'oy nandu'un ja mdsyamarru.

41 Pãn jaa tu'ugu soldaadu o justisu agwanu mdukmunajxa'añaty ja tsyemy tuk mil metru, munajx majtsku du'unun jyagámuty.

42 Ko pãn ti m'amdówadut, mo'oy; es pãn ja ti pãn m'amdóyaty ani'xy, tuk'anu'x.

Wi'ixu mudsip yajtsókut

43 'Nan tã xymyadoodu ko yajnigajxy jékyur: “Mdsókur ja mmudujkra'a, es mduk'ak'átur ja mmudsip.”

44 Per uj n'anmaaydyur miits ko mdsóktur ja mmudsíraty, es mninu'xta'aktur mã Dios di'ibáty axuuk mduunudar.

45 Du'unu dun xya'ixudut ko m'u'unk'átudu mDeedyu tsajpótudu. Pes yu'u tyukni'aampy yu xu ti'igyã ja oyjya'ayuty es di'ibaty kyaju Dios tmudundu, es yajtiipy mã ja ja'ayuty di'ibu jiky'ajttur tã'ajtan muut es nandu'un di'ibaty kyaj jyiky'attu tã'ajtan muut.

46 Pãn miits mdsojktur yu'uyu di'ibu miits mdsojkudar, ¿wi'ix xymyubajkrudu ko Dios miits mgumaya'anudu? ¡Pes extu yu pojru ja'ayadyu du'un tyuundur!

47 Pãn mgajxpo'xtur miidsaty yu'uyu mmugu'uguty, ¿ti oy'ajtanu dunu taadu? Pes extu di'ibaty kyaj t'uxkaptu Dios tyuundabu du'un.

48 Du'un éxtumu mDeedyu tsajpótudu wya'adsaty, ittu miits wa'ats nandu'un.

6

Oybyu tu'unun

1 'Ko xytyundu ja oybyu, éxkum es xykyatúndut mayjya'ayóty es yu'u je'eyu t'ixtat ti mduundur. Pãn mdiimbyu du'un, yu ja mDeedyu tsajpótudu kyaj mmay'átudut.

2 Paaty ko xypyudákut mat tii di'ibu tugoy'ajtxudar, katã ja'ay xytyuknijáwut éxtam 'yadu'utstu di'ibu nay'andíjudar jyiky'attu tã'ajtan muut, mat ko du'un yu'ujaty 'yadu'utstu esu ja'ayuty 'yixudut ko dyaktu ja naybyudaku mã ja tsajptajk, o mã ja muj tu'u di'ibu kajpnóty, es du'un myajpadsámdu ko jyiky'attu tã'ajtan muut. Pes uj n'anmaaydyurpts miidsaty ko mat yu'uyu taadu, tã t'axájudu ja myay'aty.

3 Per mij ko xypyudakaya'anat di'ibu tugoy'ajtxur, mo'oy ayu'udsyu, éxtam mbaat njana'anum katã m'anajñgyu'u xytyuknijawu di'ibu tyiimpy ja a'oybyu.

4 Ko du'un xymyo'oy ayu'udsyu, net ja mDeedyu tsajpótudu t'ixat di'ibu mdiimpy ayu'udsyu, es yu'u mmay'átudar.

Kajxtákuu

5 'Ko mgajxta'aktut, katã du'un xytyundu éxtam di'ibu nay'andíjudar jyiky'attu tã'ajtan muut. Yu'ujaty kyajxta'aktu tanu mã ja tsajptajk o mã ja muj tu'u di'ibu kajpnóty es du'un ja ja'ayuty 'yixudut. N'anmaaydyur miidsaty ko yu'ujaty tã t'axájudu ja myay'aty.

6 Per mij ko mgajxta'agut, tukã mgwartu tugoty es nayñi'agájudu, es jap ayu'udsyu xymyugajxta'agut, es du'un mDeedyu tsajpótudu di'ibu 'yijxypy ti ja'ay tyuundur ayu'udsyu, yu'u mmo'oyudar ja mmay'aty.

7 'Ko mgajxta'agut mij, katã je'eyu xyñikajxpéty ja m'ayuk, éxtam 'yadu'utstu di'ibu kyaj t'ixy'attu Dios es jyana'andu ko mat ko kyajxut ni'igu, jantsy tmudaty ko Dios myudoo'ítudut.

8 Katã miju du'un xytyuñ, ja'a ko mDeety wa'ats tnijawu di'ibu miits mdugoy'ajtxur maanumu naty xykya'amdoy.

⁹ Paaty ko miits mgajxta'aktat, da'un mgajxta'aktat:
Tatitu'unk di'ibü ijtp tsajpótm,
wa'an nidugekyü ja'ayaty mwindsü'ügüdü es m'awdátüdü.

¹⁰ Min mij es myajkutúkat ja ya naxwiiñ,
es yajtúnüp ja mdsojken yaa éxtüm jam tsajpótm.

¹¹ Meegyüts tyam di'ibats xytyügo'yajtxüp esüts ngay n'uugat.

¹² Es xymya'xat üdsüty ja nbojpadüts,
éxtümts üdsüty tü nma'xtü di'ibats axüük tü xytyundü.

¹³ Es küdii xyajkutíky es ja ka'oybyü xyajpekytünüt.

¹⁴ 'Paaty ndukjaygyüjküdü, pün miits mma'xtüp ja di'ibáty mduunüdüp axüük, yü
mDeedyü tsajpótmüdü mma'xüdüp miidsüty nandü'un.

¹⁵ Per pün kyaj xymya'xtü di'ibü mduunüdüp axüük, yü mDeedyü tsajpótmüdü nan kyaj
mma'xüdüp ja mbojpu.

Ja'ay 'yayu'aty

¹⁶ Ko miits m'ayu'áttat, katü xyryüjta'aktü mwiiñ mjüjpu tyü ya'ayow ya'ama'at, éxtüm
'yadü'atstü di'ibü nay'andjüdüp jyiky'attu tüy'ajtün müüt. Yü'ajty tyuundüdü da'un esü
ja'ayaty 'yixüdüp ko 'yayu'attu. Tüy'ajtün n'anüümü ko müdü taadü tü dän trüktü yü
myay'aty.

¹⁷ Per ko miits m'ayu'áttat, wimbuj kupuj es naywyoogüdü yajxón,

¹⁸ küdiibü ja ja'ayaty tjaygyúküdüp ko m'ayu'attu. Yü'ayü da'un ja mDeedyü tsajpótmüdü
di'ibü ñija'ap ti ja'ay tyuundüp ayu'utsy, es yü'ü mmo'oyüdüp ja mmay'aty.

Püjku'üktü ja m'oy'ajtün tsajpótm

¹⁹ Katü mjiky'aty xywyindsimü xywyinwüüñ ja meeñ yä naxwiiñ, mä yü jüyujk añimal
dyajwindügöy oytyiity, mä tyowü ja meeñ es mä ja ma'tspü tnidáküdü.

²⁰ Nik oy püjku'üktü ja m'oy'ajtün jam tsajpótm, mä ni ti tkayajwindügöyüt es mä kyajpu
ma'tspü.

²¹ Ja'a ko mä xymyüdaty püjke'eky yü m'oy'ajtün, jamü da'un nandü'un 'yity yü mjot
mwinmä'añty.

Dü'un ja wiin éxtümü küdü'xn

²² Yü mwiiñü da'un éxtüm tu'ugü küdü'xn es tküdü'xat ja mdu'u. Pün oy yü mwiiñ,
mdu'uyo'oyüp yajxón küde'xy.

²³ Per pün yü mwiiñ mä'at, mjädítüp kubi'its. Es pün kyaj xytyük'ixy ja mwiiñ, jnügoo
jyantsyüüküty ja koots'át mä mjädity!

Dios esü meeñ

²⁴ 'Ni pün mbaat tkamüdüñ majtskü wyindsün, ja'a ko pün tuump yajxón mä ja
jawyiimbü wyindsün, kyaj mbaat ñakytyüñ yajxón mä ja myümajtskü. Es pün ja
myümajtskü wyindsün tsyejpy ni'igü es tyuñ yajxón mat yü'ü, kyaj mbaat ja jawyiimbü
tnakymyüdüñ. Kyaj mbaat xymyüdüñ yü Dios pün mbajtákyü ja mwinmä'añ es ja
mmajaa mä ja meeñ.

²⁵ N'anmaaydüp ko katü mnaydyukjotmaydyünüdü di'ibü m'okkay m'ok'uuktüp es
mjiky'áttat, es ti wit m'oktuktüküdüp. Pes mat yü'ayü yü mjiky'ajtün es yü mnini'x
di'ibü Dios tü mdukmay'átyty, yü'ü da'un ni'igü oy küdiinüm ja mje'xy mbeky esü mwit
mnijam.

²⁶ Ixtü yü joon jüyujküty. Kyaj ñi'iptü es ni kyatsiktü, es ni tkapüjku'üktü ja pyajta'aky
mä yü mok tük. Pes yü mDeedyü tsajpótmüdü mooyüdüp yü jye'xy pyeky. Dios
mdsojküdüp miidsüty ni'igü küdiinüm ja joon jüyujküty.

²⁷ ¿Pünü da'un mbaat dyaj'yóñ ja jyiky'ajtün mat ko myay tyajy?

28 ¿Ti ko mmay mdajta mudu mwit mnijámuty? Ixta wi'ix aamyóty yondu ja pújy, es ni kyatundu es ni kyata'aktu.

29 Es n'anuumu ko ni ja rey Salomonk, mat tugekyu tsuj'ajtunu wyit, kyaj oj tyi'igyu tsuj'ajtun mat yu'u.

30 Es pan ja Dios yajpijy ja pújy di'ibu pi'tsp poján es jakumbom yajno'knu, ¿ti ko kyaj xymyubaktu es udsajtam yu'u xywyítxum? ¿Es ti ko miidsaty je'eyu waanu xymyubaktu?

31 Paaty katu mmay mdajta: “¿Tii net n'okka'ay n'ok'úkum?”, es “¿Tii net nwit'ajt nnijam'ajtam?”

32 Mat ko ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmudundu Dios maay tajtup mat tugekyu tyaadu. Pes ja mDeedyu tsajpótmodu ñija'ap ko mdugoy'ajtxadup tugekyu tyaadu.

33 Es du'un jotmo'oydyu ja Dios es jyiky'áttat éxtum yu'u yajkutíky, es m'axájudup nandu'un tugekyu tyaaduty.

34 Pes kyaj xymyumay xymyudajtat pan ti bom uxtajm miimp kudakp, ja'a ko bom bom miits xymyudattu di'ibu mmumay mmadájup. Tu'uk tu'ugu xuu di'ibu mmumay mmadájup.

7

Kyaj wiinkpety nūgoo nbayo'oyum

1 Katu miits xypyayo'oydyu nūgoo yu wiinkpety, kudiibu Dios mbekymyo'oyudat.

2 Mat ko éxtum miits xypyayo'oydyu ja wiinkpety, Dios nandu'un mbayo'oyudup miidsaty. Éxtum mbaat njuna'anum, mat ja armuun di'ibu muut xykyijxy ja wiinkpety, nan yu'u muut Dios mgijxadat ja mja'ajuty.

3 ¿Ti ko xy'ixy tu'uk ja kepywyayu'unk di'ibu jap mmugu'uk wyiinóty es kyaj mij xytyuñu kwentu ja muj kepy di'ibu jap mwiinóty?

4 ¿Es wi'ix mjuna'añ: “Mugu'uk, n'okju'tumu tadu kepywyayu'unk di'ibu jap mmadajtypy mwiinóty”, es kyaj mnayjyáwuty ko mij xymyudaty ja muj kepy jap mwiinóty?

5 Mnay'andijyuty éxtumu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtun muut. Yajpudsúm jawyiinu tadu muj kepy di'ibu jap mwiinóty, es du'un mbaat xy'ixy yajxon es xyjuudat tadu kepywyayu'unk di'ibu jap mmugu'uk wyiinóty.

6 Katu xymyo'oy ja úkuty yu tsu'utsy di'ibu tu ñejxy windsu'kun es nan katu xywyujy ja perlu ma yu udsam, ja'a ko ttuktaandut, ta mnijumbítudat es mduksu'uts mduknúkdut.

Amdowdu, uxta'aydyu es koxtu jun'aa tujk aa

7 Amdowdu, es m'axájudup; uxta'aydyu, es mbaattup; koxtu jun'aa tujk aa, es m'awátsxadup.

8 Mat ko di'ibu 'yamdeepy, 'yaxájup; es di'ibu 'yuxtaapy, pyatypy; es di'ibu kyojxypy ja jun'aa tujk aa, awátsxadup ja tyujk aa.

9 ¿Pán nidu'uk miidsaty myo'oyup ja 'yu'unk tu'ugu tsaa ko 'yamdówdut ja tsajkaaky,

10 o tu'ugu awa'andsa'añ ko 'yamdówdut ja ajkx? Kyaj pán, ¿kudii?

11 Es miidsaty pojru ja'ayuty, mmooydyup ja oyatypyu ja m'u'unk m'una'kuty, waanu ni'igu ja mDeedyu tsajpótmodu tmo'oyut ja oyatypyu panuty amdoojadup.

12 Pes du'un di'ibu miits mdsojktup es ja wiinkpety mdukmadúnudat, miits mdukmadúndubu taadu. Tyaadu du'un tu ya'awijtsmíky tugekyu ja Moisesu 'yuxpajkan esu Diosu kyugajxpaty.

Tujk aa xu'utspu

13 Tákudu ma ja tujk aa xu'utspu. Ja'a ko wyooñuty ja kemy'aa es ja tu'u di'ibu nujxp ma ja kutugo'oyun, es may ja ja'ayuty di'ibu nujxtup jap.

14 Per xyu'udsaty ja kemy'aa es ja tu'u di'ibu nujxp ma ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempu, es niwaanuty yu'u di'ibu pyáttup.

Ya'uxkajptap ja ja'ay éxtam da'un yadu'utsta

15 'Naygywentu'átudu ma yu andákruty di'ibu janándup ko yu'ujaty ja Diosu kyugajxpu. Naybyujtákuður tuda'agyaty éxtamu borreegu, per du'unu dan yu'ujaty éxtamu waxka'uk awa'anun.

16 Miidsuty mbaat xy'uxkaptu mut éxtamu da'un 'yadu'utsta. Kyaj yajtíky yu uuvu ma yu apyñgyery, es ni yu iigu ma yu botonu paju.

17 Tugekyu oykyery yajkury ja tyump oy, es tugekyu axuk kery yajkury ja tyump axuk.

18 Yu oybyu kery ni na'a kyatump'áty axuk, es ni yu kery axukpu kyatump'áty oy.

19 Tugekyu yu kery di'ibu kyaj tyump'áty oy, ya'uxpo'tu'kr es yajkujabíru jannóty.

20 Paaty n'anumudu ko miits m'uxkáptap pán oyjya'ay es pán kyaj 'yoyjya'ayuty mut yu di'ibu tyuundur.

Kyaj nidugekyu tyúkuđu tsajpótm

21 'Kyaj nidugekyuty di'ibats xy'anmaaydu: “Windsún, Windsún”, tyúkuđu tsajpótm, yu'uyu túkuður di'ibu tyuundur ja tsojkanu nDeedyats di'ibu jam tsajpótm.

22 Ko ja'ay yajpayo'oydyut, máyats xy'anumudu: “Windsún, Windsún, mut ja mxuugyujxmutu tu ngajxwa'xyuts ja m'ayuk, es tats nyajpadsúmdu ja ka'óbyuty, es tats may nduñ ja muj'ajtun.”

23 Nétats uj n'anumut: “Ni na'ats miits tu ngaja'ay'áttu. ¡Mastúttuguts miidsuty ka'oybyu maduumbuty!”

24 'Pes da'un di'ibats xymudoo'ijtp es ttuñ éxtamtu uj n'anumu, da'un éxtam tu'ugu ja'ay kuwiy di'ibu kyoj ja tyujk ma tu'ugu muj tsaade'eky.

25 Myiñ ja nuu tuu, kyeemy ja mujnuu es myiñ ja muk poj ma tadu tujk. Per kyaj kyudaay, mut ko yu'u pyotsy'ujx'ajtypy ja muj tsaade'eky.

26 Per ja di'ibats xymudoo'ijtp es kyaj tkuyduñ di'ibats nja'anmaapy, da'un éxtam tu'ugu ja'ayu kujuumbu di'ibu kyuxkoj ja tyujk ma yu pu'ujun.

27 Myiñ ja nuu tuu, ja mujnuu kyeemy es myiñ ja muk poj ma tadu tujk. Ta kyudaadaay ja tujk.

28 Ko ja Jesús da'un jyunaadaay, ta ja ja'ayuty du'ñu wu'umudyaaydu ja'agyujxm ja Jesusu 'yuxpajkun,

29 mut ko ya'uxpákuđu éxtam tu'uk di'ibu myudajtypy ja kutujkan, es kyaj éxtamu di'ibu ya'uxpajktap ja di'ibaty tsajtagóty ya'uxpajktap.

8

1 Ko ja Jesús jyunaiky jam kopkujxm, may ja ja'ayuty oj ryanujxudu.

2 Ta ñimawingoonu tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am. Ta ñaygyoxtonaaydyáku Jesús wyindum, es t'anmaay:

—Windsún, mij pan mdsejpy, mbaadats xya'aguda'aky.

3 Net ja Jesús tku'nikooñ, es t'anumu:

—Ndsejpyuts es m'aguda'agut.

Es ko t'anmaaydyaay da'un, netyu ja lepru puma'ay 'yagudaky.

4 Esu Jesús t'anmaay:

—Ix jaygyuku. Katu pán xy'anumu. Nuix winguwa'agu ja teety, es yak ja mwindsu'kan éxtamu Moisés dyajngutujku, es da'un nidugekyu ja'ayuty tñijáwudut ko tu m'aguda'aky.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu soldaadu windsunu tyuumbu

5 Ko Jesús jyajty ma ja Kafarnaúm kajpn, tu'ugu soldaadu windsún ñimiinu, es myunu'xtáku,

6 'yanu'amxaty da'un:

—Windsún, yu nduumbats mabajngujxy 'yity madsu ndujk, tu xyujxnu es jyantsy'ayoy muk.

⁷ Jesús 'yanmaay:

—Ûjtsats nájx nya'aguda'aky.

⁸ Ja soldaadu windsún 'yadsooy:

—Windsún, kyajts uj xyñituku es mij mdákuť madsu ndujkun. Je'eyu ko mjuna'anat, es aguda'agup ja nduumbuts.

⁹ Ûj ku'am nmudajtypyats ja nwindsún di'ibuts xy'ana'amp, es nandu'un nmudatyats ja soldaaduty di'ibuts n'ane'empy. Kots n'anuumu yu'ujuty nidu'uk: “Nájx”, nájxp, es kots n'anuumu jatu'uk: “Min”, miimp, es kots nduk'ane'emy yu nduumbuts ti ttúnat, tyiimpy.

¹⁰ Ko ja Jesús tmudooyu tyaadu, du'uñ oj wyu'umu es t'anmaaydu di'ibu naty panájxudap:

—Tay'ajtán n'anuumadu ko ma nidugekyu israelitu ja'ayaty, kyajts nbaaty ni pán mat kajaa myubujkun éxtamu tyadu ja'ay.

¹¹ Ûjts miits n'anmaaydu ko may myíndat ja ja'ayaty di'ibu tso'ondap ma xuu pyudsemy es ma xuu kyunaxy, es ñaxwaatstat kyádyut mudu Abraan, Isaa esu Jakoob ma ja tsajpótmadu kutujkun.

¹² Per ja di'ibu du'un tu jyapaadudu es 'yítat ma yu tsajpótmadu kutujkun, yu'ujuty yajjubijppadsúmdap awa'atstuuy ma ja koots'át, ma ja'ayaty jy'uuy ya'axtat es ñaydyatskaadudat mudu ayo'on.

¹³ Net ja Jesús t'anmaay ja soldaadu windsún:

—Nájx ma mdajk, es yajtúnudu du'un éxtam tu xymyubekyún.

Ta ja tyuumbu netyu oj 'yagudaknu.

Jesús dya'aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

¹⁴ Jesús oj ñejxy ma tyujku Peedru, es t'ijxy ja Peedru myu't toxytyujk mabajngujxy pya'amgo'knu mudu muk juun.

¹⁵ Ta ja ky'u ttoon. Net ñiwatsu ja juun. Ta pyudu'knu es tmooy ja kya'ay 'yukan.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayaty

¹⁶ Es ko oj tsyl'tnu ja xuu, net tmamindu ma Jesús may ja ja'ayaty di'ibu myudajttap ja ka'oybyu. Es mat tuk aagajxyu dyajrudseemy ja ka'oybyu, es nandu'un dya'agudaky nidugekyu ja puma'ayaty.

¹⁷ Tyaadu du'un jyajty es yajkuudyúnat di'ibu ñigajx ja Diosu kyugajxru Isaiiu ko jyanáñ: “Yu'u yajrudu'k ja nbagi'ix'ajtam es dyajnejxy ja nba'am'ajtam.”

Púnaty pyatsoonándap ja Jesús

¹⁸ Jakumbom mejyñbyu'aay ko ja Jesús t'ijxy tyukmíkyuty ja mayjya'ay, ta t'anmaay ja 'yuxpukpúty es 'yawinnáxtat ma ja mejyñ.

¹⁹ Tu'ugu di'ibu tsajptagóty ya'uxpukp ja 'yana'amun tmawingooñ ja Jesús, es t'anmaay:

—Windsún, nbanujxaambyuts mij oytyim maaty mnejxy.

²⁰ Jesús 'yadsooy:

—Yu wax myudajtypy ja 'yaank esu joon juyukuty myudajttap ja pya'an, per uj ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, kyajts nmudaty ja ngukóyuts madsu ngubajk nyajpo'xat.

²¹ Jatu'uk ja 'yuxpukp 'yanmaay:

—Windsún, nbanujxupts mij, per extu koonamdsu ndeedyuts 'yoogut esats n'okku'ay n'oktájudats, net nbanujxat.

²² Netu Jesús t'adsooy:

—Pamiinguts tyam es nika'ak yu o'kúty, wa'anu wiink ja'ayaty dyajnaxtákuudu. Ja'ats n'andijpy di'ibu kyaj jyotmaydyúñaty esu Dios tmudúnat.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtmijtku ja mejyñ

²³ Net ja Jesús es ja 'yuxpukpuky tyukudá ma tu'ugá barká, es 'yawinnaxánudá ma ja mejyñ.

²⁴ Ti'in myiñ tu'ugá muk poj. Ta ja mejyñ ñikapy extá tyukuná nua barkoty. Maabu naty Jesús.

²⁵ Ta ja 'yuxpukpuky oj ñinaxudá es oj yúxudá. Ta t'anmaaydu:

— ¡Yajtsóktuguts, Windsán! ¡Tyar ngupa'tsaná!

²⁶ Ta ja Jesús 'yanmaaydu:

— ¿Ti ko nugo m'oktsá'kudá? Miits mmudajttap je'eyá waaná ja mmabujkunaty.

Ta pyade'ky ja Jesús, es t'ooy ja poj es ja mejyñ. Ta oj wuy'amadya'ay amoñ es tamijtká.

²⁷ Es ja 'yuxpukpuky ak du'ñá wuy'amadyaaydu, es ñayjunánudá:

— ¿Pán da dñá tyádu?, ko extá yá poj es yá mejyñ tá myumadóyaty.

Gadará ja'ayaty di'ibá myudajttap ja ka'óbyaty

²⁸ Ko Jesús jyajty mejyññináxy ma Gadará ñax, majtská yedyuk pyadseemy kamyoonoty. Ta ñimiinudá. Nimajtsk tmudattá ja ka'óbyaty es nugo jyantsy'awa'an'áttá, ko ni pán mbaat kyanaxy ma tadá tu'áá.

²⁹ Ta oj yaxka'aktá:

— Diosá 'yU'unk, ¿ti mdunaampy mat udsaty? ¿Tii ja'a mnamiimpy es xytyudyuna'andats maanam tkapaaty ja tiempá?

³⁰ Natuknas'ixá jamá naty nimayá udsám jyá'xá'aktá,

³¹ es ja ka'óbyaty yajjunánudá ja ja'ayaty, es ja Jesús t'anmaay:

— Pán xyajpudsumándupts ma tyádu ja'ay, na'ijxtuguts esats ndákat ma tadá udsámaty.

³² Netá Jesús 'yadsoojá:

— Oy. Tákudá.

Ja ka'óbyaty pyudsámdá ma ja ja'ayaty, es tyukudá ma ja udsámaty. Net nidagekyá ja udsámaty ñajxtá jantsy pye'egyá nax jajp'ám es kyurayá'knajxtá mejyñoty, es jap oj jyi'xtá'aydu.

³³ Di'ibá kywentá'ajttap ja udsám ñay'adsá'kudá, es kyaktá. Ko jyajty ma ja kajpn, ta tmadyaktá tugekyá tyádu éxtamá naty tá tyuñ tá jyátyaty mat ja ja'ayaty di'ibá myudajttá ja ka'óbyaty.

³⁴ Net nidagekyá ja kugajpnaty tsoy'ondá es tñinajxtá ja Jesús, es tmánu'xtáktá es pyudsámat jam es ñajxat wiinktuuy.

9

Jesús dya'agáda'aky tu'ugá xux ja'ay

¹ Net ja Jesús jyambijná mat nan ja'ayá barká, es ñajxná ma yá'á ja Kafarnaúm kajpn.

² Ko jam jyajty, ta tyuknimiinudá tu'ugá ja'ay di'ibá tá xyujxná, kyo'kná ma tu'ugá mabajnu'unk. Ko Jesús t'ijxy ja myabujkunaty, ta t'anmaay ja puma'ay:

— Jotkujká. Yá mbojpn yajma'xp.

³ Net nidu'ugaty ja di'ibaty tsajptagoty ya'uxpukttap twinmaaydu: “Tyádu ja'ay myudageepy ja Dios éxtám jyana'añ.”

⁴ Komá Jesús ñija'abá naty di'ibá wyinmaaydu, ta t'anmaaydu:

— ¿Ti ko xymudattá axuugá winma'añaty?

⁵ Kyaj ñimajaaty njána'anám: “Yá mbojpn yajma'xp”, mat ko kyaj ya'ixy pán táy'ajtán. ¿Tii kyaj dyá'ánaty? Es mjána'ándap miidsaty ko ni pán tka'anám mat yá tyádu xux: “Pudá'ak, es najx”, mat ko netyá mbaat ya'ixy ko kyaj tmadaty ni ti muk'ajtán. ¿Tii kyaj dyá'ánaty?

⁶ Pes oy. Min n'oktuk'ixtá ko aj, ja Naxwíñudá Ja'ayadyá Kyudanaabyá, ajtsá du'an nmudajtyrups ja muk'ajtán yá naxwíñ es nma'xadats ja pojpn.

Net t'anmaay ja xux ja'ay:

—Puduk. Yajmúk ja mmabajn es nájx mā mdújk.

⁷ Net ja xux ja'ay pyude'ky es oj ñájxna mā ja tyújk.

⁸ Ko ja mayjya'ay t'ijxta tyaadu, ta tsyu'kudu es t'awdajttu Dios mut ko tu tmo'oy ja myuk'ajtunu Jesús.

Jesús tway ja Matew

⁹ Ta Jesús jam tsyo'oñ es t'ijxy tu'ugu ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Matew, ja 'yu'uñu mā yaj'yáky ja kugubety. Ta t'anmaay:

—Pamiinguts es n'axrukpu'átut.

Ta Matew pyude'ky, es t'adso'oñ ja Jesús.

¹⁰ Mā tadu xuu 'ya'ux'ajty ja Jesús mā yu Matew tyújk, mut mayu yajkugubajtraty es nan niganaagaty di'ibu 'yandijtup pojpu ja'ayuty, es ti'igyu mut ja 'yaxrukpuady Jesús.

¹¹ Es ko ja fariseety t'ijxta tyaadu, ta dyajtudu ja Jesusu 'yaxrukpraty:

—¿Wi'ixu du'un ko yu mwindsún kyay 'yiiky mudu yajkugubajtraty es mudu pojpu ja'ayuty?

¹² Jesús myudoo tyaadu, es t'anmaay:

—Kyaj tsyékyuty ja kudsooy mā yu di'ibu oy'ajt muk'ajttup, jaayu du'un mā yu puma'ayjya'ayuty.

¹³ Nájx jattu di'ibu 'yandijpy ja Diosu jyaaybyajtun mā jyuna'añ: “Ëj ndsejpyats es xymudáttut ja pa'ayo'on, es kyajts xytyukwindsu'uguduts ja jayujk añimáuty.”

Jesús dyajtáwdu ti ko kya'ayu'aty

'Pes kyajts uj nwoy ja ja'ay di'ibu jiky'ajttup t'ay'ajtun muut, yu'u du'unu pojpu ja'ayuty es jyodambíttut.

¹⁴ Net nija'ajuty ja 'yaxrukpuadyu Fwank Yajnubajtpe tnimiindu ja Jesús, es dyajtudu:

—¿Ti ko kya'ayu'attu yu m'axrukpraty éxtum 'yayu'attu fariseety es uudsuty, yu 'yaxrukpuadyu Fwank?

¹⁵ Netu Jesús t'adsooy:

—¿Tii mbaat 'yittu jotmaymyuut yu di'ibu tu yajwówdu mā tu'ugu ja'ay pyeky maanum ja rukpu yedyujk 'yak'ity mut yu'ajuty? Miimp ja tiempu mā yajrukudut ja rukpu yedyujk, taanumu du'un 'yayu'áttut.

¹⁶ 'Ni pún tka'abatsu tu'ugu tyuk wit mudu jemywyit, mut ko ja jemywyit ñumúkut, ta kyudsut ja tuk wit waanu kajaa.

¹⁷ Ni yu vinu jembyu kyaya'adamu mā yu tukpu nuu'abutsunbyo'o, mut ko pun yajtuumbu du'un, ja po'o kudsup, es du'un ja vinu es ja po'o tyugóyut. Paaty n'ada'amum ja jembyu vinu mā yu jembyu nuu'abutsunbyo'o es du'un yajmudáttut yajxon nimajtsku tyaaduty.

Jayru ñuu es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

¹⁸ Mā ja Jesús t'anumudu tyaadu, tu'ugu israelítadyu wyindsún jyajty mā ja Jesús, ñaygyoxtaaydyáku es t'anmaay:

—Yu nuuxuts tu 'yeeky. Pun mnájxp mij es mgu'unikeempy, jiky'átup jatugok.

¹⁹ Netu Jesús pyude'ky es ñejxy mut yu'u, ti'igyu mudu 'yaxrukpraty.

²⁰ Net tu'ugu toxytyujk puma'ay di'ibu majmajtsk jamajt tu naty tmudajnu windaxyu, tmawingooñ ja Jesús xku'p tsoo, es ñaydyukpatu ja wyit pa'a,

²¹ mut ko du'un ñayjyuna'añuty: “Mut yu'ayu kots nnyadyukpaadudut yu wyitu Jesús, aguda'agupts.”

²² Per ja Jesús wá'kambijt, t'ijxy ja toxytyujk es t'anmaay:

—Jotkujk, tu m'aguda'aky mut ko tu xymyubeky.

Ta netyu 'yagudaknu.

23 Ko Jesús jyajty ma ja windsunú tyujk, ta t'ijxy ko ja xúxputy t'uxkujkúndu es nájx dyajnaxtukúyánúdu ja o'krú, es ja ja'ayuty jyantsyjyú'uú jyantsyya'axtú. Ta t'anmaaydyú:

24 —Púdsúmdú yáa. Yú kixyu'unk kyaj tú 'yeeky. Maábú dún jam.

Ja ja'ayuty je'eyú ttukxi'iktú.

25 Ko ja Jesús dyajpúdsúmdaay ja ja'ayuty, net tyujkú má ja o'krú es tkú'mmúmajtsú. Ta ja kixyu'unk pyúde'ky.

26 Ta yajmadyakwá'xtaay oymyaaty yú tyádu muj'ajtún.

Jesús dya'ijxpéky majtskú wiints

27 Ko pyúdeemy jamú Jesús, majtskú wiints pyanájxúdu es myúyaxkákúdu:

—jPa'ayoodúgúts údsúty, Davitú tyúmp 'yaats!

28 Es ko Jesús jyajty má ja tujk, net ja wiindsúty ñimiinúdu, es yú'u dyajtúy:

—¿Mmúbujktúp miidsúty ko új mbaádúdsú tyáadu nduñ?

Net ja'ajuty jyúnandu:

—Ti ko kúdi, Windsún.

29 Net ja Jesús ttoonú ja wyiin, es t'anmaay:

—Wa'an dyajtúñ éxtú ja mmúbujkúnyty.

30 Ta ja wyiinaty oj wyú'amdaaydyú yajxón. Jesús tyuknipujkúdu jantsy yajxón, 'yanú'mxúdu:

—Katú pán xytyuknijáwúdu.

31 Per je'eyú yú'ujuty pyúdsúmdú má ja Jesús, ta tmadyakwá'xtú má tugekyú ja kajpn di'ibú naty ja Jesús tú ttuñ.

Jesús dya'agúda'aky tu'ugú uum

32 Ko yú'údyú naty jam pyúdsúmdú, naagúdyú ja'ay dyajmiindú má Jesús tu'ugú yedyujkú uum, di'ibú naty myúdaajtypy ja ka'oybyú.

33 Ko ja Jesús dyajpúdsúemy ja ka'oybyú má tadú uum, ta ja uum oga'an oj kyajxy. Dú'uñú ja ja'ayuty oj wyú'amúdyaydyú, es jyúnandu:

—jNi ná'anú kyaya'ixy dú'un éxtú tyáadu má yú israelítaty!

34 Per nik ni'igú ja fariseeúty ñajjyúna'anúdu:

—Tyáadu yajpúdsúemy ja ka'oybyú mat ko pyudákúty ja mujku'ugórk.

Jesús tpa'ayooy ja ja'ayuty

35 Jesús dya'abúdsúemy tugekyú nax kajpn, es ya'uxpejky majatyú tsajrtujkú nidu'uk nidu'ugú kajpn, es tkájxwá'xy ja oybyú ayuk di'ibú ñigajxyú ja tsajpótúdu kutujkú, es dya'agúda'aky oytyim di'ibúdyú pujkú ado'onú.

36 Ko ja Jesús t'ijxy ja mayjya'ayuty ñimínúdu, ta tpa'ayoodú, mat ko moon tujktúbu naty éxtú borreegú di'ibú kyajpú 'yijx'ijt kywentú'ajtrú.

37 Ta t'anmaaydyú ja 'yúxpújkrúty:

—Túy'ajtún ko ja pujta'aky oy myáuty, per ja tuumbúty oytyim waanaty.

38 Paaty amdowdu es mánú'xtá'aktú ja Dios, ja ñiWindsunú tyádu pujta'aky, es t'akkáxú ja tuumbúty es min dyajpúdu'aktú ja pujta'aky.

10

Jesús twin'ixy nimajmajtskú ja 'yapóstulúty

1 Net ja Jesús dyaxú ja nimajmajtskrú 'yúxpújkrúty, es tkutujkúmooy es dyajpúdsúmdú ja ka'oybyú es dya'agúda'aktú tugekyú oytyim di'ibúdyú pujkú ado'onú.

2 Tyáadúdyú dú'un ja xyúujuty ja nimajmajtskrú apóstulúty: Tim jawyiin Simónk di'ibú nandú'un xyú'ajtypy Peedrú, es ja myúga'ax Andrés; Santya'agu esú myúga'ax Fwank, 'yúna'kúdyú Zebedeú;

³ Felipu; Bartolomee; Tomás; Matewu ja yajkugubajtru; Santya'agu ja Alfeeu myaank; Tadeeu;

⁴ Simonk ja kananeeu ja'ay; esu Juudus Iskaryotu di'ibu óknum kyuyajk ja Jesús.

Jesús tkexy ja 'yuxpuxkputujk Diosu 'yayuk kajxwa'xpu

⁵ Jesús ttuk'ane'emyu tyadu nimajmajtskru es nujx 'yayuk kajxwa'xtu mudu tyadu kajxwíjun:

—Katu mnejxy majaty tsyuuundu di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es ni mgatúkut majaty samaritanu kajpn.

⁶ Nujxtu jamyu ma ja borreegu tugoybyu ma yu ñaxwíñudu Israel.

⁷ Nujx kajxwa'xtu ko ja tsajpótumdu kutujkun tu wyingóñ.

⁸ Ya'agudua'aktu ja puma'ayuty, yajjikypuáktu ja o'kruty, tukniwa'atstu di'ibu myudajttup ja lepru pa'am, es yajpudsámdu ja ka'óybyuty. Miits m'axájudu tyadu mak'ajtun nadu'ñu, nan katu myajmujúydu ko du'ñ xytyúndut.

⁹ Katu xyajnujxtu ni di'ibu meeñ,

¹⁰ ni yu mdu'amgyujxmudu. Yu'u je'eyu myajnujxtup ja mnixuy tu'uk. Katu xumyuñujxtu wiinkru mgu'uk es ni mdajk, mut ko di'ibu tuump, páuty kya'ay 'yuugut.

¹¹ 'Ko mja'ttut miidsuty ma tu'ugu kajpn o rantsyu, uxta'aydu jap tu'ugu ja'ay di'ibu ijtp windsu'ugu, es wu'umdu ma yu'u tyujk extu koonum mdsoona'andut.

¹² Ko mdujktúkudu, kajxpo'xtu es amdow ja Dios es kyunu'xudu yu'ujuty.

¹³ Puñu tadu ja'ay di'ibu ma tadu tujk nitujkup ja Diosu kyunu'xun, yajkuyduúnup; es pun kyaj ñitúkuty, miidsuty ni tii mgatugo'oyudu.

¹⁴ Es pun jam ma kyaj m'axájudu es ni je'eyu mgamudoo'ita'anudu, pudsumdu ma tadu tujk o tadu kajpn es winxittu yu naxjok ma yu mdékyuty.

¹⁵ N'anuñmudu tay'ajtun ko ja'ay yajpayo'oydu, ja tyuydu'unudu tyadu kajpn waanu o'ktuy kadiinum ja ja'ayuty majaty Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn.

Jesús tnigajxy ko ja 'yuxpuxkputy yajpajudijtta'aktat

¹⁶ 'ixtu! Ujts miits ngajxtup éxtum ja borreegu waxka'uk agijky. Du'ñ m'ittut pe'tyuty éxtuma tsa'añun, per kyaj m'awa'an'áttut. Ittu éxtuma paku'unk.

¹⁷ Nay'ix'it naygywentuátudu, mut ko ja'ayuty mguyakánudu ma yu justisu, myajwopánudu ma tsajptujkuty,

¹⁸ es extu myajnujxudu gubernador windum es ma réyuty mut ko n'apostulu'attu, es du'ñ xymyadya'aktuduus uj miidsuty ma yu'ujuty es ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

¹⁹ Ko mguyákudu ma yu justisuty, katu mjotmay'ookutu wi'ix m'okjuna'andut o wi'ix xy'ok'anuñmudu, ja'a ko mbaadudu ma mgajxa'andut, Dios myajmi'inudu ma m'ayúkuty,

²⁰ ja'a ko kyaj miidsuty di'ibu du'n kajxándup, yu'u du'ñ mDeedyu Jya'ajun di'ibu mgugajxánudu.

²¹ 'Yu ja'ayuty kyuyáktup ja myuga'axuty es 'yoogut, esu u'unkteedyuty kyuyáktup ja 'yu'unguty; ja u'unkuñakuty myudsiptsoondup ja tyaak tyeedyuty es 'yooktut.

²² Nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty mduk'ak'ata'añuty miits mut ujtskyujxm. Es di'ibu 'yakmabejkyuym du'ñum, yu'u nitso'ogup.

²³ Ko mbajudítudu ma tu'ugu kajpn, nujx wiink tsoo. Tay'ajtun n'anuñmudu ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudu Kyudunaabyu, minaambuts maanudu naty miits xykyatuk'yo'oydu'ayduñum nidugekyu yu israelitu kajpnuty.

²⁴ 'Ni tu'ugu xpxujkru kya'ity windsu'ugu ni'igu kadiinum ja di'ibu ya'axpxujkup, es ni tu'ugu po'oduumbu kya'ity windsu'ugu ni'igu kadiinum ja wyindsun.

²⁵ Ja xpxujkru mut yu'uyu ko du'ñ yajwindsu'ugut éxtum di'ibu ya'axpxujkup, es ja po'oduumbu mut yu'uyu ko du'ñ yajwindsu'ugut éxtuma wyindsun. Ujtsu du'ñ éxtum tu'ugu kudujk, es miidsuty, du'ñ éxtumdu njiiky nmugu'uk. Pun ja kudujk ya'anuñmu

majku'ugórk Belzebuu, ¿tii kyaj waanu axuuk ya'anuumudut ja di'ibu tsyunaaydyur ma ja jyuun tyujk?

Pán yajtsu'ugur

²⁶ 'Paaty katu xytsyu'ugudu ja'ayuty. Ni ti kya'ity ayu'udsyu di'ibu kyaj ñide'xyuty, es kyaj ni ti ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijawut.

²⁷ Di'ibu n'anmaaydyur ma ja koots'át, kajxwa'xtu miits ma ja xuuñ'át; es di'ibu n'anmaaydyur ayu'udsyu, nigajxtu miidsuty muk extu tujkkujxm.

²⁸ Katu xytsyu'ugudu di'ibu ya'e'kypy yu'uyu nini'x es kyaj mbaat dya'eeky ja anmujá'an; ja'a du'an mjaw mdsu'ugur di'ibu mbaat dyajkutugóy ma ayoodákn ja nini'x es nandu'an ja anmujá'an.

²⁹ '¿Tii kyaj yajteeky majtsku joonu'unk mut tu'ugu meeñu'ungu? Es ni tu'ugu tadu joonu'unk kyaka'ay naxwiiñ pan kyajru mDeedyuty dyajkutiky.

³⁰ Es extu yu mwaay myudajtypy ja Dios madsyoy tu'uk tu'uk.

³¹ Katu mdsu'ugudu. Miidsudyu du'an ja Dios mmudajtudur kumay waanu ni'igu kudiinam may ja joonu'unguty.

Pánaty ja Jesús 'yuxkajtpur mayjya'ayóty

³² 'Nidugekyu ja'ayuty di'ibuts xy'axájur éxtamu wyindsunun ya mayjya'ayóty, ujtsuts nandu'an n'axájur éxtamdsu nja'ayuty madsu nDeedyuts di'ibu jam tsajpótm.

³³ Di'ibuts xy'uxtijp mayjya'ayóty ya naxwiiñ, nan n'uxtijupts uj madsu nDeedyuts di'ibu jam tsajpótm.

Jesuskujxmu ja'ay yajtsiptúkuudu

³⁴ 'Katu mjuna'andu miidsuty kots uj tu nmamíñ yu jotkujk'ajtun ya naxwiiñ. Kyaj yu'ujuty; yu'u du'unu jotmay je'eeyu.

³⁵ Tyam tu nmíñats yajtsiptujkubu mut ja ja'ayuty. Ja u'unk ana'k tsyiptúnat madu tyeety, ja u'unktaak madu ñuux esu xekxy ttuk'ak'átut ja xyekx.

³⁶ Extu nidu'uk nidu'uk ñaymyadsip'átudut di'ibu tsunaaydyur ma ti'igyu tujk.

³⁷ 'Di'ibu tsyejpy ja tyeety o ja tyaak ni'igu kudiinam uj, kyaj ñitákuty nja'ay'átudats; es di'ibu tsyejpy ja myaank o ja ñuux ni'igu kudiinam uj, kyaj ñitákuty nja'ay'átudats;

³⁸ es di'ibuts kyaj xypyanejxy es kyaj jyiky'aty éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tninejxy, kyaj ñitákuty yu'u nja'ay'átudats.

³⁹ Di'ibu yajtso'ogaampy ja jyiky'ajtun, yajtugóyur; per di'ibu yajtugeepy ja jyiky'ajtun mut ujtskyujxm, nitso'ogur.

Wi'ixu Dios ti ttuunambíty

⁴⁰ 'Di'ibu miits m'axájudur, xy'axájupts uj nandu'an; es di'ibuts uj xy'axájur, 'yaxájur nandu'an di'ibuts xykyajx.

⁴¹ Di'ibu 'yaxájur ja Diosu kyugajxru mut ko Dios kyugajxy'átyuty, 'yaxájur nan ja du'ambu may'aty éxtam di'ibu yajmeepy ja Diosu kyugajxru; es di'ibu 'yaxájur tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tayı'ajtun mut ja'agyujxm ko jyiky'ajty tayı'ajtun mut, 'yaxájur nan ja du'ambu may'aty éxtam di'ibu yajmeepy ja ja'ay di'ibu jiky'ajtp tayı'ajtun mut.

⁴² Es di'ibu myeepy tuk vasu wa'ats nuu tu'ugu u'unk ana'k ja'agyujxm kots uj nja'ay'áty, tayı'ajtun ko kyaj wyu'umut uxkumay.

11

Fwank Yajnbajtpur kyexyye'ebyuty

¹ Ko Jesús t'anmaaydaaydyu du'an ja nimajmajtskru 'yuxrujkrú, ta jap tso'oñ es ñejxy ya'uxrujkrú es ayuk kajxwa'xru ma tadu israelítudyu kyajpn wingónaty.

² Ko Fwank di'ibu naty ijtp pujxndugóty, tmadooy di'ibu natyu Kristu tyiimpy, net tkejxy ma Jesús naagaty di'ibu yu'u panujxudur,

³ es dyajt_uy:

—¿Tii mijs_u d_u'un ja Krist_u di'ib_u min_uamp, o n'awixt_upts ja wiinkr_u?

⁴ Net_u Jesús 'yadsooj_ud_u:

—Nujxt_u es tukm_umadya'akt_u ja Fwank di'ib_u miits t_u xy'ixt_u t_u xym_uudowd_u.

⁵ Tukm_umadya'akt_u wi'ix tyam ja wiints 'yixt_u, ja uxneyby_u t_u yo'oybyéky yajxón, di'ib_u ja lepr_u pa'am my_udajtypy t_u 'yag_uda'akt_u, ja nátaty m_udoon_ud_up, ja o'kr_uty jiky_upy_ujt_up, es ja ayoob_u ja 'ay_uty ya''awa'an_ud_up ja oyby_u ayuk.

⁶ Kuni'xy ja di'ib_u kyaj dyajt_ug_uoy ja my_ub_ujk_un m_u uj.

⁷ Ko ty_uadaty oj ñajxn_ud_u, ta ja Jesús tmadyaktso'oñ m_u ja ja'ay_uty éxt_um_u d_u'un ja Fwank, es t'an_um_ud_u:

—¿Tii d_un miids_uty oj xyñinujxt_u es xy'ixa'and_u m_u m_uj it_un? ¿Tu'ug_u tsajkápyñ di'ib_u t_u wyinxijtt_u'ay_uty ja poj?

⁸ Es p_un kyaj, ¿tii d_un oj xy'ixt_u? ¿Tu'ug_u yedy_ujk oy xyoxy_upy_u? Miits mnija'ad_up ko di'ib_u d_un nayxyojx_ud_up jam 'yitt_u m_u ty_ujkady_u réy_uty.

⁹ ¿Per tii d_un oj t_u xy'ixt_u? ¿Tu'ug_u Dios_u kyugajx_up? Y_u'u d_u'un. Y_u'u tu'uk di'ib_u waan_u ni'ig_u tm_udaty ja m_uj'ajt_un k_udiin_um_u wiinkr_uty ja Dios_u kyugajx_up.

¹⁰ Fwank y_u'u d_u'un di'ib_u ja Dios_u jyaaybyajt_un myadyak_upy m_u jy_una'añ: Ngejxy_upy_uts jawy_uin ja n'ayuk kajxw_u'x_upts

es mya''awátsx_ud_ut y_u mn_u'u mdu'u.

¹¹ T_u'ajt_un_uts nj_una'añ: Kyaj p_un ja Dios_u kyugajx_upty ja jéky_up waan_u tm_udatt_u ja m_uj'ajt_un k_udiin_um_u ja Fwank Yajnbajt_up; per waan_u tm_udaty ja m_uj'ajt_un oytyim p_un_uty ijtt_up m_u ja tsajpótm_ud_u kutujk_un.

¹² 'Es m_u y_u Fwank Yajnbajt_up dyajtsondáky tkajxw_u'xy ja Dios_u 'yayuk es ext_u tyambaat, ta ja ja'ay_uty di'ib_u t_ujk_ud_up m_u tsajpótm_ud_u kutujk_un. D_u'un ja'aj_uty éxt_um_u mayjya'ay di'ib_u ti'igy_u tuktoñ_u tuky_uánd_up m_u tu'u xu'utsp_u.

¹³ Di'ib_u ja Moisés es nid_ugéky_ud_uy Dios_u kyugajx_upty ñikakt_u k_uxja'ay m_u ja Dios_u jyaaybyajt_un maan_um_u naty kyamiñ ja Fwank, t_ugeky_u tnigajxy ko myina'añ jya'ta'añ m_u ja Dios yajkutuka'añ.

¹⁴ Es p_un miits mm_ub_ukánd_up, Fwank y_u'u d_u'un éxt_um_u ja Dios_u kyugajx_up Eliis di'ib_u jaminán.

¹⁵ Di'ib_u m_udood_up, wa'an tjaygyúk_ud_u.

¹⁶ '¿Tits m_uut mbaat n'ijxkijxy_u ja ja'ay di'ibáty tyam jiky'ajtt_up? K_ux_u'kt_up éxt_um_u ja un_u'ku'ung_un di'ib_u uñaaydy_up es kyuyatt_u maayóty, es ya'ax jyokt_u m_ud_u my_utkuyajtp_uty:

¹⁷ “T_uts njaxu'uxy di'ib_u ya'ajtsp, es kyaj t_u m'atst_u; es t_u n'áy_uts di'ib_u m_uut ja o'kr_u ñaxt_uk_u, es kyaj t_u xykyox_ut_u mguj mgaadsy_uty es ni t_u mgaj_u'ydy_u.”

¹⁸ 'Pes kyaj ja Fwank Yajnbajt_up tkay éxt_um_u ja'ay ti tsokt_u, es kyaj t'iiky ja vin_u, es miits mj_una'and_u ko y_u'u my_ujk_u'um_ud_uñ.

¹⁹ Es uj, ja Naxwíñ_ud_u Ja'ay_ud_uy Kyud_unaaby_u, kaaby_uts es n'i'ky_upy_uts ja vin_u, es miits mj_una'and_u: “Kax es am_u'uuk, es my_utnaymyaay_up ja pekyjya'ay_uty es_u ya-jkug_ubajtp_uty.” Per di'ib_u t_u t'axájd_u y_u oyby_u ux_upk_un es jyiky'att_u éxt_um_u Dios ttseky, tad_u ja'ay dya'ix_ud_u ko 'yóy_uty di'ib_u Dios tyiimpy.

Kajpn di'ib_u kyaj jyod_umbitt_u

²⁰ Net ja Jesús dyajtsondáky t'oooy ja kajpn_uty m_u naty t_u ttuñ may ja m_uj'ajt_un, ja'a ko y_u ja'ay_uty jap kyaj jyod_umbitt_u. Es d_u'un t'an_umaaydy_u:

²¹ —¡P_uroob_u mijts Korazín kajpn, es p_uroob_u mijts Betsay_u kajpn! Ja'a ko p_un kooxy_up yajtuuñ m_u Tir_u kajpn es_u Sidón kajpn y_u m_uj'ajt_un éxt_um_uts nb_ujt_u'aky m_u miids_uty, tad_u kajpn jéky_upxy_up dya'ixy_uty y_u jyotmay m_ud_u pyojp_ukyujxm, es jyod_umbijtxy_up m_ud_u Dios.

²² Per ыj n'anmaaydyыp miits ko ja'ay yajpayo'oydyыt, miits m'axájыдыp tu'ugы tыdyu'unыn mыk es kyaj dyы'unыty mы Tirы es mы Sidón.

²³ Es mij Kafarnaúm kajpn, di'ibы naybyыjta'agánыp mыj kыjxm extы mы tsajpыn, ja Dios yы'u mbыjta'agыдыp mы ayoodákн! Ja'a ko pыn ыjxyыpts nbыjтák mы Sodomы kajpn yы mыj'ajtыn éxtыm mы mijыn, tadы kajpn таaxyыp tyambaат.

²⁴ Per ыj n'anmaaydyыp miits, ko ja'ay yajpayo'oydyыt, miidsыty myajnáxыp waаны ni'igы mыk ja tыdyu'unыn es kyaj dyы'unыty mы Sodomы ja'ayыty.

Nimiindыgыts es mbo'xtыt

²⁵ Mы tadы tiempы ja Jesús kyajxtáky, es jyыnáñ:

—Tatitu'unк, n'awdajtypыts mij di'ibы Windsыn'ajtp tsajpótм es yы naxwiiñ, ja'a ko mij ты xyu'utsy ja m'ayuk mыt ja ja'ayыty di'ibы yajtijтыp ыxpékyыty es wijyяa'ayыty, per mij ты xytyuk'ixy ja ja'ay di'ibы dы'un éxtыm ына'ku'ungыty.

²⁶ Es oy, Tatitu'unк, ko dы'un ты xytyuñ éxtыm mij xytsyеkyыn.

²⁷ Ta ja Jesús t'anmaaydyы ja ja'ayыty di'ibы naty mыdoo'ijтыдыp:

—Yы nDeedyыts тыts xytyukkыdыkы oytyim tiity тыgekyы. Ni pánыts xyкya'ixy'aty yajxón, ja Diosы 'yU'unк, yы'ыyы dы'un ja nDeedyыts; es nan ni pánыmтыts tka'ixy'aty ja nDeedyыts, ыjтсы dыn je'eyы es di'ibáтыts ыj ndsejpy es nduk'ixy'átыdыts.

²⁸ Nimiindыgыts miits nidыgékyыty di'ibы ты ya'anu'xыdы ja tyuunk es ja tsyemy kы'ыyыty, es ыjтсыts miits nmo'oydyыp ja mbo'xtáкн.

²⁹ Kupыkты tyadы kukap di'ibыts ыj nbыjтáкypy mы miidsыty, es ыxpыkты mы ыjтс ja ndu'unыnыts, mыt ko ыj nmыdajtypыts ja ma'xtыjkыn es yуjy tuda'agyыts, es pyaадыp ja po'xtáкн yы m'anmыja'anыty.

³⁰ Ja ngukap di'ibыts ыj nbыjta'agaampы mы miidsыty, kyaj tsyípты xyajnyjxtыt, es ja tsemy di'ibы mыmыt xyкы'ыyыt, to'tsyкy yы'u.

12

Jesусы 'ыxpxыjkpты ткutыjты ja triigy саабыdы xыы

¹ Mы tu'ugы саабыdы xыы Jesús mыt ja 'ыxpxыjkpы ñajxtы triigy kamoty, es ja 'ыxpxыjkpты ткutыjты ja triigy, es twinxatсты, es тjы'xtы ja pyajк, mыt ko yу'oogыdы.

² Ko ja fariseeыty t'ijxtы таadы, ta t'anmaaydyы ja Jesús:

—Ix yы m'ыxpxыjkpты, ja'a тыuundyр di'ibы kyaj ñigutykyыty mы ja po'xыnхыы.

³ Ta ja Jesús 'yadsoojы:

—¿Tii kyajnym miits xy'ыxpыkты di'ibы тыuun ja Davit ko yы'u es ja jyamyыdыty тmыdajтты ja yуу?

⁴ Net тыыjkы Davit mы ja Diosы тыыjk, es тjы'tы ja tsajkaaky di'ibы kuni'xy, es tkaay yы'u es nанды'un тmooydyы jyamyыdыty. Es kyaj jyanigutykyыty es yы'ыjыty tkádyыt, yы'u je'eyы ja teety kyádyыp.

⁵ ¿O kyajnym xy'ыxpыkты ja Moisesы 'yana'amыn ko ja teety mы ja mыj tsajptыjk kyaj pyo'xtы mы ja po'xыnхыы?, es nan ni тыaады ты kyapekytyundy.

⁶ N'anmaaydyыp ko тaa ja yaa tu'uk di'ibы ni'igы myájыty kыdiinыm ja mыj tsajptыjk.

⁷ Miidsыty kyajnym xyяygyúкыdы di'ibы dыn 'yandijpy ja Dios mы yы jyaybyajтыn mы jyыna'añ: “Ej ndsejpyыts es xыmyadáttыt ja pa'ayo'on, es kyajтс ndseky es xytyukwindsы'ыgыdыts ja jyуujкыty.” Kooxyыp xyяygyúкыdы, kyajxyыp xыpyekымыo'oy ja ja'ayыty di'ibы ты kyapekytyúñ.

⁸ Ja'a ko ыj, ja Naxwíñыdы Ja'ayыdyы Kyudыnaabyы, nmыdajtypыts ja kutыjkыn mы yы tadы po'xыnхыы.

Yedyыjk di'ibы myыdajtypы ja kы'ы tuk adu'um т'ыts

⁹ Ta ja Jesús tsyo'oñ jam es тыыjkы mы tu'ugы tsajptыjk.

10 Jap̄u naty tu'uḡu yedyujk di'ib̄u mȳudajtypy ja kȳu'u tuk adu'um t̄u'uts. Es kom ja fariseeuty 'yuxtaaydyur wi'ix t'okp̄ajtákuđu pyojp̄u ja Jesús, ta dyajt̄uđu:

—¿Tii mbaat 'yaḡuda'aky tu'uḡu puma'ay ma po'x̄unx̄uđu?

11 Ta ja Jesús 'yadsooj̄u:

—P̄án miidsaty nidu'uk mȳudajtypy tu'uḡu byorreeḡu es kyunáx̄ut ma tu'uḡu jut ma yu po'x̄unx̄uđu, ¿ti kyaj najx̄ xyjuudyu?

12 Pes, j̄waan̄u oy es tu'uḡu ja'ay nbud̄ujk̄um es k̄udiin̄um tu'uḡu borreeḡu! Paaty mbaat ndu'un̄um ja oybyu ma po'x̄unx̄uđu.

13 Ta ja Jesús t'anmaay ja yedyujk:

—Xajt̄áw.

Es ko xyajt̄uuy, ta oj 'yaḡuda'aky éxt̄am jatuk adu'umb̄u.

14 Ta pȳuds̄umđu ja fariseeuty, es ñaymyujk̄uđu es jyunt̄atuundu wi'ix mbaat ja Jesús 'yeeky.

Wi'ix ja Dios̄u kyugajxp̄u Isaiīu t̄nigajxy ja Jesús

15 Ko Jesús t̄nija'aj̄u t̄yaadu, ta jap̄ t̄syo'oñ, es may ja ja'ay oj p̄yanujx̄uđu. Jesús ya'aḡudak ja puma'ayuty,

16 es ttukn̄ip̄ujkt̄u es kyaj tkajx̄ tmadya'akt̄ut mayjya'ayóty.

17 T̄yaad̄uds̄u du'̄un jyajt̄u es yajkuydyún̄ut di'ib̄u ja Dios̄u kyugajxp̄u Isaiīu kyuxjaay ma Dios̄u jyunáñ:

18 T̄yaadu du'̄un ja nm̄uduumb̄uts

di'ib̄uts ̄uj t̄u nwin'ixy,

di'ib̄uts ̄uj ni'iḡu ndsejpy

es di'ib̄uts ̄uj m̄uut njotkujk̄uty.

Nb̄ujta'aḡuyps̄ ja n̄ja'aj̄un̄uts ma yu'u

es tkajx̄wa'x̄ut ma yu naxwíñ̄uđu ja'ayuty kots nbayo'oy mat ja t̄uy'ajt̄un.

19 Kyaj t̄syiptún̄ut es ni kyaya'ax̄ kyajók̄ut,

es ni kyayajm̄adówđu kyajxy tu'ujóty.

20 Kyaj t̄t̄uj̄ut ni tu'uḡu tsajkápyñ ja neybyu,

ni tkaya'ooḡut ja kudu'x̄n̄u myetsȳu di'ib̄u oogán̄p,

ext̄u koon̄um dyajp̄ujta'aḡut ja t̄uy'ajt̄un.

21 Es ma yu'̄un ja naxwíñ̄uđu ja'ayuty t'awix̄ t̄ujp̄'íxt̄u yu ñitsok̄un.

Jesús yaj̄nigajxy ko dyajt̄úñ ja m̄ajku'ugórk ja kyutujk̄un

22 Ta ma ja Jesús dyaj̄n̄ujxt̄u tu'uḡu ja'ay wiints es uum, di'ib̄u mȳudajtypy ja ka'oybyu. Jesús ya'aḡudak éxt̄am mbaat ja ja'ay 'yixy es kyajxy.

23 Nid̄ugekyu ja ja'ayuty du'̄uñ̄u wyu'̄um̄adyaaydyu es jyunandu:

—¿Tii ja'a da dan̄u t̄yaadu ja Davit̄u t̄uump̄ 'yaats?

24 Es ko ja fariseeuty tm̄adood̄u t̄yaadu, net ñayj̄yanán̄uđu du'̄un:

—T̄yaadu yaj̄j̄gékyry ja ka'oybyu yu'̄uȳu mat ja m̄ajku'ugórk Belzebuu kyutujk̄un.

25 Jesús ñija'ab̄u naty di'ib̄u wyinmaaydyur, es t'anmaaydyu:

—Oytyim di'ib̄uty ja kutujk̄un ma ja ja'ayuty ñaywya'x̄uđu es ñayñ̄itsiptún̄uđu, du'̄un ñayyajkut̄ugóȳuđu; es p̄un tu'uḡu kaj̄pn o di'ib̄u ts̄unaaydyur ja ja'ay tuk j̄un tuk t̄ujk̄ ñaywya'x̄uđu, kyaj mbaat jyeky.

26 Es nandu'̄un p̄un ja m̄ajku'ugórk Satanás yaj̄p̄udseempy ja myuga'oybyu, ta ñaywya'x̄uđu. Pes ¿wi'ix mbaat jyeky ja kyutujk̄un?

27 Es p̄un t̄uy'ajt̄un éxt̄am mj̄una'andu kots ̄uj nyaj̄p̄udsémy ja ka'oybyu mat ja m̄ajku'ugórk Belzebuu kyutujk̄un, ¿ti kutujk̄un mȳudajtypy miids̄u m'̄x̄p̄ujk̄p̄uty es dyaj̄p̄udsémy ja ka'oybyu? Paaty ku'̄um̄u m'̄x̄p̄ujk̄p̄uty dya'íx̄uđu ko miits mgajxt̄ugóydyu.

28 Per pæn ujs mat ja Diosu Jya'ajun nyajpudsémyats ja ka'oybyu, tæ naty ya'ixy ko tæ wyingón ja tsajpótmadu kutujkan ma miidsaty.

29 ¿Wi'ix mbaat pæn tu'uk tyuka ma yu kudsu'ugubu ja'ayu tyujk es trujkudu di'ibu myudajtypy pæn kyaj jawyiin t'awunmíky? Du'unu dæn mbaat tjuuty di'ibu jap tugoty.

30 'Di'ibu kyaj 'yity mat uj, yu'u du'an xymyudsip'ajtpats; es di'ibu kyaj dyajmíky mat uj, yu'u du'an 'yuxka'tsyry.

31 'Es n'anunudu ko yu ja'ayuty mbaat yajme'xy tugekyu oytyim di'ibadyu pyojpudy esu 'yaxuk kajxy, per pæn myugajxtugeepy ja Espíritu Santu, taadu kyaj mbaat yajme'xy.

32 Oytyim pænuty di'ibats uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, xykyajxpátr axuuk, mbaadu taadu yajme'xy, per di'ibu tkajxpátr axuuk ja Espíritu Santu, yu'u muut ñaybyekytyákuat es ni na'a Dios kyapojpuma'xudat, ni ma tyadu naxwíñudu es ni ma ja di'ibu miimp.

Jya'ay'ajtæn ja ja'ay yajtuk'uxkajp

33 'Pæn oy ja kepy, tæmp'ajtp oy; es pæn ja kepy kyaj 'yóyuty, nan axuuk ja tyuamp. Ja kepy ya'uxkapy ma ja tyuambæn.

34 ¡Miidsaty du'an éxtamu awa'andsa'añan! ¿Wi'ix mbaat xymyadya'aktu ja oybyu es miidsaty ku'am m'axukja'ay'ajttap? Ja'a ko ja aa kyajxypy ja di'ibu yajpi'ipy yajkejpy jodoty.

35 Paaty ja ja'ayu oyjya'aybyu tsuj kyajxy myadya'aky mat ko ijtp jyodoty ja oybyu; per ja axuk ja'aybyu myadyakypy ja tsaatsykyubétyryu mat ko ijtp jyodoty ja axuk'ajtæn.

36 Per uj n'anmaaydyur miits ko ja'ay yajpayo'oydyut, nidugekyu tkuyáktudu kywentu di'ibáty tæ tkajxtu di'ibu tæ tkapawinmay.

37 Ja'a ko mat ja mgu'umgajxy ja Dios mbayo'oyudat. Es pæn oy mgajxy, ta mnajxtæt ma ja jiky'ajtæn winu xuu winu tiempu; per pæn axuuk tæ mgajxy, ta mnajxtæt ma ja tæydyu'unanu winu xuu winu tiempu.

Jesús ya'amdooy es dya'ixudat tu'ugu muj'ajtæn

38 Net t'anmaaydyu ja Jesús naagadyu fariseeuty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap: —Windsán, nja'ixándupts es mij xytyúnat tu'ugu ijxwu'amæn di'ibu myudajtypy ja muj'ajtæn, es uudsaty nnijáwæt ko tæy'ajtæn di'ibu mgajxypy.

39 Jesús t'adsooy:

—Ja pojpu ja'ayuty di'ibaty myastúttap ja Dios 'yamdoodap tu'ugu ijxwu'amæn di'ibu myudajtypy ja muj'ajtæn, per kyaj yajmo'oya'añ yu wiinkpu ijxwu'amæn, yu'uyu du'an ja jya'aju yu Diosu kyugajxpu Jonás.

40 Mat ko du'an éxtam ja Jonás 'yijty muj'ajkx jodoty tuguk xuu es tuguk ux, nandu'an uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, n'ita'añ tuguk xuu es tuguk ux naaxóty.

41 Ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja ja'ayuty di'ibu jékyur ijttu ma Nínive kajpn jyikyryáktæt ti'igy mat di'ibu tyam jiky'ajttap. Es yu'ujuty ñiguxu'uktæt ko pekyjya'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu Nínive ja'ayuty myadoo'ijttu ja Jonasu 'yayuk es jyodambijttu, es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muj'ajtæn kadiibam ja Jonás.

42 Es ko ja'ay yajpayo'oydyut, yu toxytyujk di'ibu ijt reynu jékyur ma nax ma jumboj myiñ, jyikyryuka'añ ti'igy mat ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, es yu'u niguxu'ugur ko pekyjya'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu'u jagam tsyooñ es tmadowa'añ ja rey Salomongu kyajxwíjun, es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muj'ajtæn kadiibam ja rey Salomonk.

Ka'oybyu di'ibu jatugok jambijtp

43 'Ko tu'ugu ka'oybyu pyadsemy ma tu'ugu ja'ay, net jyudity tæ'ats ittum es t'uxta'ay ma 'yokpo'xæt. Es ko tkaapaaty,

44 net ñayjyuna'añuty: “N'okjumbítyats jatugok ma tadu ja'ay.” Es ko jyambity, net t'ijxy ja ja'ay éxtam tu'ugu tujk pade'eky ja'xe'ekypyu es tukwa'ats.

⁴⁵ Net nujx dyajmíñ janijuxtujkpu myuga'oybyu di'ibu waanu axuukpu, es mat yu'u tyakuya'añ tsunaabyu ma tadu ja'ay, es du'unu tadu ja'ay wye'emy waanu axuuk kudiinam jawyíñup. Es du'un nandu'un jyata'añ ja axuk ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttup.

Jesús tyaaq es myuga'axaty

⁴⁶ Támmumu natyu Jesús t'akmugajxy ja ja'ayuty ko jyajttu ja tyaaqu'unk es ja myuga'axaty. Jaryu tujap'oj wyu'umdu es tmugajxa'andu ja Jesús.

⁴⁷ Nidu'ugum ja'ayuty t'awa'anu ja Jesús:

—Yu mdaagu'unk esu mmuga'axaty tyap tujap', es yu'ujaty mij mmugajxánudup.

⁴⁸ Es ja Jesús t'adsooy di'ibu naty awa'anup:

—¿Pándsú du'un ndaak'ajtyru, es pándsú du'un nmuga'ax'ajtyruuts?

⁴⁹ Ta ttukni'ijxu ja 'uxrujkru, es t'anmaay:

—Tyaadudsú du'un éxtum ja ndaaguts es éxtum ja nmuga'axudyuts.

⁵⁰ Mat ko oytyim pánty di'ibu tyiimpy ja tsojkuandsu nDeedyuts di'ibu jam tsajpótm, yu'udsú du'un éxtum ja nmuga'axuts yedyuk toxytyukuty es éxtumsu ndaagun.

13

Triiguwujpu éxtumu ixpajtun

¹ Ma tadu xuu Jesús tsoyo'oiñ ma ja tuk es oj ñejxy mejyñbyu'aay, es ñaxwe'tsy jam.

² Ta ja ja'ay may jyantsyñaymyukma ma yu'u. Ta Jesús tyukma ma tu'ugum barku es ñaxwe'tsy jam, es nidugekyu ja ja'ayuty wyu'umdu jaryu ma pu'u jot.

³ Net tyukma ya'uxrujkpu mat kanak nax ixpajtun, es jyunañ:

—Tu'ugum triiguwujpu 'yojtsy wujpu.

⁴ Es ma oj twujy, oj nandu'un kya'ay ja tyuumt ma padu'u, es ja joon triidu.

⁵ Es nandu'un kya'ay ja tyuumt ma ja tsaade'eky patkup es wingujxy kyaj kyúkaty ja nax. Paadyu tadu tyuumt pojun myujxy mat ko wingujxy je'eyu ja nax.

⁶ Es ko ja xa'an myiñ, net tyatsy, mat ko kyaj 'yaatske'eky.

⁷ Jatuk peky ja tyuumt kya'ay ma ja apyñ jawyiin myujxy, ta dyajji'xy ja triigu.

⁸ Es jatuk peky ja tyuumt kya'ay oyñaaxóty. Ta byeen oy tyuump'ajty. Naaguty wyinjunaiky mugo'pxu triigu tu'uk tu'ukpu tyuumt, naaguty tugup'x es naaguty i'px majk.

⁹ Di'ibu mūdoodup, wa'an tjaygyúkuđu.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mudu ixpajtun

¹⁰ Ta ja uxrujkru tyumwingoonda ja Jesús, es dyajttudu:

—¿Ti ko xymumadya'aky ja ja'ay mudu ixpajtun?

¹¹ Ta Jesús 'yadsoojudu:

—Ja Dios mduknija'adup miidsaty di'ibu kyaj yajnijáwu ijty wi'ix yu'u yajkutíky, per ja wiinkpu ja'ayuty kyaj tñijáwudu.

¹² Ja'a ko di'ibu myudajty jyaygyejpy, ak'yajmo'oyup waanu ni'igu; es t'aktimmudátut waanu may; es di'ibu myudajtyru waandi'knu, aktim'yajrujkadya'ayup di'ibu myudajtyru.

¹³ Paaty ndukmumadya'aktu mudu ixpajtun, mat ko yu'ujaty ijttup, per du'un yu'ujaty éxtum kyadim'ixtu; es mūdoodup, per kyaj tjaygyúkuđu éxtum tkadimmudowdu.

¹⁴ Es du'un éxtum yu'ujaty yajkuudyúñ éxtum ja Diosu kyugajxpu Isaiiu jyunañ:

Oy miidsaty xyjamudowdu,

ni na'a xykyajaygyúkadut;

oy xyja'ijxudu,

ni na'a xykyamwinma'añbyaattat,

¹⁵ mat ko tyadu ja'ayadyu jyot tu jyambittu juun,

kyaj myudowdu

es tu ja wyiin dyajpi'itstu,

du'an tka'ixtat mut ja wyiin
 es tkamudowut mut ja tyatsk,
 es kyaj tjaygyúkadut mut ja jyot,
 es kyajts uj xyñimíndut esuts nyajnitso'ogat.

16 'Per kuni'xy miidsuty, mut ko m'ijxtap es mmudoodap.

17 Thy'ajtanuts miits n'anuumudu ko may ja Diosu kyugajxpaty esu ja'ayuty di'ibu jiky'ajttu thy'ajtan muut tja'ixandu tyaadu di'ibu miits m'ijxtap, per kyaj oj t'ixtu; jyamadowandu di'ibu miits yu tyaadu mmudoodap, per kyaj oj tmadowdu.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwujpu éxtamu ixpajtan

18 'Madowdu di'ibu myadyakupy ja ixpajtan ma ja ja'ay oj twajy ja triigu.

19 Di'ibu myudoodap wi'ix ja tsajpótmuđu kutujkun es kyaj tjaygyúkadu, du'an yu'u éxtam ma ja tuumt kya'ay tu'ayy. Myiñ ja majku'ugórk es pyajkxu ja Diosu 'yayuk di'ibu du'an ni'ipyun jyodoty.

20 Ma ja tuumt kya'ay ma ja tsaade'eky patku'p, ja'a 'yandijpy ja ja'ayuty di'ibu myudoodap ja Diosu 'yayuk es t'axájudu xonda'aky 'yaa xonda'aky jyot.

21 Du'an yu'u éxtam ja triigu di'ibu kyaj kyakuty ja 'yaats, kyaj jyaktu. Ko tyukmín tyukja'tudu ayo'on jotmay mut ja'agyujxm ja Diosu 'yayuk, net tmastu'uty ja myubujkun.

22 Ma ja tuumt kya'ay ma ja apyñ myuxy, ja'a 'yandijpy ja di'ibu myudoodap ja Diosu 'yayuk; per ja'ayu wyinma'añ'ajttap di'ibu tyukjiky'áttap ya naxwiñ es ja jotku-jka'ay'ajtan win'u'un winxájudap, es tkajamyetsy Diosu 'yayuk, es kyaj dyajmaj dyajmáyudu ja Diosu 'yayuk ma tyadu ja'ayuty.

23 Es ma ja tuumt kya'ay oyñaaxóty, ja'a 'yandijpy ja di'ibu myudoodap ja Diosu 'yayuk es tjaygyúkadu, es dyajmaj dyajmáyudu. Naagudyu du'an éxtam ma di'ibu ja tuumt du'an tuump'ajt mugo'px, esu wiinkpu du'an éxtam ma di'ibu tuump'ajt tugu'px, o éxtam ma di'ibu tuump'ajt i'px majk.

Axukpu ujts éxtamu ixpajtan

24 Jesús tpejtákyu tyadu jatu'ugu ixpajtan:

—Ja tsajpótmuđu kutujkunu du'an éxtam tu'ugu ja'ay ko twajy ja oybyu triigu ma yu ñax.

25 Es ko myanaxta'aydyu, ta tyuku tu'ugu myudsip ma naty tu twajy. Ta twajy ja axukpu ujts tuumt.

26 Ko naty ja triigu yoñ es tyuump'atánu, ta kyuxe'ky es tap tmüt'yóñ ja axukpu ujts di'ibu ja myudsip oj ttukwuj.

27 Ta ja maduumbutykuty oj t'anuumu ja wyindsún: “Windsún, pun ja tuumt oy naty di'ibu yajwuj ma yu mnax, ¿maa dun tsyooñu tadu axukpu ujts?”

28 Net ja wyindsún 'yadsoojudu: “Nidu'uguty ja nmudsípuđu du'an tu 'yadu'utsy.” Ta ja myuduumbuty dyajtuudu ja wyindsún: “¿Ti mdsejpy esuts nujx n'uxwijxu'uktu tadu axukpu ujtsu?”

29 Es ja wyindsún 'yadsoojudu: “Kyaj, mut ko nujx yajwijxe'egy tadu axukpu ujts, pudu'ugup nandu'un tadu triigu.

30 Nik mastu'uttu. Wa'an dyoñ ti'igyu extu koonum myúkat ja triigu. Taanum ngáxtat es xyajpudu'uktat jawyiin ja axukpu ujts es xy'awuundut adsimy'am es yajno'kta'ayut. Es ok xpyujku'uktat ja triigu ma ja ndrriigu tajkuts.”

Mortás tuumt éxtamu ixpajtan

31 Jesús nandu'un tpejtáky jatu'ugu tyadu ixpajtan:

—Ja tsajpótmuđu kutujkun du'an éxtam tu'ugu mortás pajk ko tu'ugu ja'ay twajy kyamoty es tnaxnijeepy.

32 Tyadu tuumt byeen jyantsymyutsk'átyuty; per ko yeeky, waanu maj yoombéty éxtam mbaat ja joon jayujk ñaybye'eñuty ma yu xye'endsyun.

Levaduuru éxtam ixpajtun

³³ Nandu'un tpejtákyu tyadu jatug ixpajtun:

—Yu tsajpótmadu kutujkun du'un éxtam ja levaduuru di'ibu tu'ugu toxytyujk pyajtákyu ma mayu arinu es ttuktij'yo'oy koonum ñaydyuktujkadya'ayuty.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mudu ixpajtun

³⁴ Jesús t'anmaay tugekyu tyadu ja ja'ayuty mudu ixpajt, es ni tii tkatukmumadyaky pun kyaj dyajtuñ ja ixpajtun.

³⁵ Tyadu du'un jyajty es yajkuudyunat éxtam ja Diosu kyugajxpu jyunáñ ma tkaxjaay: Nmugajxupts mudu ixpajtun, n'anumupts di'ibu ta 'yity ayu'udsyu exta ma Dios ja naxwíñadu dyajkojy.

Jesús tkajte'xy ja axukpu ujts éxtam ixpajtun

³⁶ Ko ja ja'ayuty oj ñajxtaayñadu, ta ja Jesús tyujku tyugoty. Ta ñimiinadu ja 'yuxpejkruty es 'yanmaayadu:

—Tukjaygyujkaduguts ja 'yixrajtuna tadu axuk ujts ja'aygyamóty.

³⁷ Ta ja Jesús 'yanmaayadu:

—Di'ibu wyijpy ja oybyu triigu tumt, yu'u du'un ja Naxwíñadu Ja'ayadyu Kyudunaabyu,

³⁸ es ja naxwíñadu ja'ayuty yu'u du'un ja kam. Ja oybyu tumt ja'a du'un ja Diosu myuduumbuty, es ja axuk ujts ja'a du'un ja ka'oybyu myuduumbuty,

³⁹ es ja di'ibu wyijpy ja axuk ujts tumt, yu'u du'un ja mujku'ugópk. Ja pejta'aky ja'a 'yandijpy ko ja'ay yajpayo'oydyut, es di'ibu yajpudu'ktup ja pejta'aky, ja'a du'un ja Diosu 'yánklusuty.

⁴⁰ Es du'un éxtam ja axuk ujts yajwijxmíky es yajpejta'aky junnóty es tyóyut, du'un nandu'un jyata'añ ja xuu ko ja naxwíñadu ja'ay yajpayo'oydyut.

⁴¹ Es uj ja Naxwíñadu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, ngajxupts ja n'ánklusats es dyajjuga'aktut madsu ngutujkun tugekyu di'ibu adústup axuk es di'ibu wiinkruty yajpekytuundur.

⁴² Yajpejta'aga'andu ma ja junn jorna ma ja'ay jyu'ay ya'axtat es ñaydyutskaadudat mat ja ayo'on.

⁴³ Es net di'ibáty jiky'ajttup éxtam Dios tteky, du'un nujx jyaj tyu'xtu éxtam ja xuu ma yu Dios Teedyu kyutujkun. Di'ibu madoodup, wa'an tjaygyúkadu.

Ni'igu tsyooxuty di'ibu yu'utsy éxtam ixpajtun

⁴⁴ Yu tsajpótmadu kutujkun du'un éxtam ja meeñu tájubu. Ko tu'ugu ja'ay tpaaty, ta dyu'utsy nan jamyu jatugok, es jyantsyxyón nujx tteky tugekyu di'ibu myudajty jyagyeypy, es tjuyu tadu nax.

⁴⁵ O nandu'unu du'un ja tsajpótmadu kutujkun du'un éxtam tu'ugu ajuuy ado'kra di'ibu 'yuxtaapy ja oyatpyu perlu;

⁴⁶ es ko tpaaty tu'uk di'ibu oydsyooxuty, ta nujx tteky tugekyu di'ibu myudajty jyagyeypy, es tjuyu tadu perlu.

Ajxmajtsn éxtam ixpajtun

⁴⁷ Nandu'unu du'un ja tsajpótmadu kutujkun éxtam tu'ugu ajxmajtsn. Ko yajkujubípu mejyñóty, ta tmatsy kanak naxu ajkx.

⁴⁸ Ko 'yútsut ja ajxmajtsn, ta ja ajxmajtsputy dyajpudsúmdat pu'ujótm. Ta ñaxwaatstat es twimbíwdat ja ajkx, es tpejku'ugat ja oyatpyu katsyoty es t'axwájut di'ibu kyaj 'yóyuty.

⁴⁹ Du'un myina'añ ko ja'ay yajpayo'oydyut. Es myíndat ja ánklausuty es dya''abekyua'añ di'ibu kyaj 'yoyja'ayuty, es kyaj 'yok'ijnadat mat ja oyja'ayuty.

⁵⁰ Ta tpejta'agut ja axuk ja'aydyujk ma ja jorna yeeñ, ma ja'ay jyu'ay ya'axtat es ñaydyutskaadudat mat ja ayo'on.

Oyatypyu esu jembyu di'ibu pu'jke'eky ijtp

⁵¹ Net ja Jesús dyajtuudu:

—¿Mjaygyujkudu p miidsuty tugekyu tyaadu?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Njaygyujkudupts Windsán.

⁵² Es ja Jesús 'yak'anmaayudu:

—Nidugekyu ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpujktup di'ibats tu xyñimindu éxtamdsu n'uxpujkrú esuts ndukni'ixut ja tsajpótmadu kutujkan, yu'u du'un éxtamu kudujk di'ibu jyu'typy ma tu pu'jke'eky ja oyatypyu jembyu esu di'ibu tuuyup.

Jesús jam Nazaret

⁵³ Ko Jesús pu'jtaktaayu tyadu iixpajtun, ta oj jap tsooñ

⁵⁴ es jyajty ma ja kyua'umgajpn, es jap tuujku ya'uxpujkrú tsajptugóty ma tadu kajpn. Es ja ja'ayuty du'añu wya'umadyaaydyu, es jyuna'andu:

—¿Maá dnuu tyaadu tu tjaty nugoó yu wijy'ajtun, es wi'ixu du'un ko ttuñ ja muj'ajtun?

⁵⁵ Yu'udsu tyadu tsajtspu myaank es ttaak'áty ja Mariiu, es tmu'ga'ax'áty ja Santya'agu, Josee, Simonk esu Juudus,

⁵⁶ esu myu'ga'axtoxytyujkuty nan yaá tsuñnuudu ma udsajtum. ¿Maá dnuu tyaadu tugekyu tu tjaty?

⁵⁷ Paaty kyaj tjatunandu kwentu. Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Nidugekyu ja ja'ay twindsu'ugudu ja Diosu kyugajxpu, jamyu kyaj yajwindsu'ugu ma ñax kyajpn es ma kyua'umdujk.

⁵⁸ Es kyaj nugoó ttuñ ja muj'ajtun jap, mat ko ja ja'ayuty kyaj myubujkudu.

14

Fwank Yajnbajtpu 'yeeky

¹ Ma tadu tiempu Erodus naty gobernador'ajtp Galileu. Ta tmdoy wi'ixu naty yajmadya'aky ja Jesús.

² Ta t'anmaaydyu di'ibu naty jap muut:

—Taadu yu'u ja Fwank Yajnbajtpu. Tu jyikypyeky ma tu 'yeeky, paaty tmdaty ja muk'ajtun es ttuñ tyadu muj'ajtun.

³ Pesu Erodus tu naty t'ok'yajmajtsubu Fwank es tu t'ok'yajkuwu'unubu pujxndugóty ja'aguyjxm ja myu'ga'ax Felipu ñudo'oxy, di'ibu xyu'ajtp Erodiius.

⁴ Tu naty Fwank t'ok'anmaapy ja Erodus:

—Kyaj ñigutikyuty es xymudátut éxtamu mnudo'oxyu.

⁵ Erodus jyaya'oogán ja Fwank, per tsu'ku ja ja'ayuty mat ko jyuna'andu ko Fwank yu'ajuty ja Diosu kyugajxpu.

⁶ Es ma naty ja Erodus yajmajtúñ ma dya''abety ja jymujt, ja Erodiiusu ñux oj tyaku ajtspu mayja'aywyindúm. Es nugoó oj t'oktsojknú ja Erodus,

⁷ extu wyandak tmo'oya'añ oytyim tiity di'ibu amdoop.

⁸ Net ja kiixy oj wyinma'añ myo'oyuty jawyiin ja tyaak. Ta t'anmaay ja Erodus:

—Meegyats palanganoty yu Fwank Yajnbajtpu kyubajk.

⁹ Mudu tyaadu oj ja rey Erodus myay tyaju. Es kom tu naty twanda'aky es tu tmdowdu ja jabye'xyuty, ta jyunañ es yajmo'oyut.

¹⁰ Net tni'ana'amu es yajniboodut ja kyubajku Fwank jap pujxndugóty.

¹¹ Net tmu'indú ma tu'ugu palanganu. Ta tmooydyu ja kiixy, es ja kiixy ttukkudujku ja tyaak.

¹² Net jyajttu di'ibaty ya'uxpujktup ja Fwank. Ta dyajnujxudu ñini'x es oj dyaj-naxtukudu, es óknem oj t'awánudu ja Jesús.

Jesús dyajkáy nimugoxk mil naxy ja ja'ay

13 Ko Jesús tmádooyu tyaadu, ta jap tsoyo'ón yu'uyu madu 'yuxpajkraty ma tu'ugu barku es ñajxnu muj ittum. Per ja ja'ayuty ñija'adu. Ta majatyu kajpn tpadso'ondu tekykyum.

14 Ko Jesús ttukpudseemy ja barku, ta t'ijxy ja mayjya'ay es tmadajty ja pa'ayo'on mat yu'ujaty, es dya'agudaky ja pa'am ja'ayuty di'ibu naty ja'ajaty myumiindur.

15 Es ko tsyu'ujanu, ta ja Jesusu 'yuxpajkraty ñimiinadu es 'yanmaayudu:

—Tu tsyu'unu, es ni pún yaa kyatsunnu ma tyadu it. Wa'an tñajxnu tyadu ja'ayuty, es najx tjuudyu kya'ay 'yukan ma wingombu kajpn.

16 Jesús t'anmaay:

—Oy kyanajxtat. Mo'oydyu miidsu kya'ay 'yukan.

17 Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—Kyajts ti may nmudattu, je'eyu mugoxku tsajkaagyu'unk es majtsku ajkxu'unk.

18 Ta Jesús t'anmaaydyu:

—Yajmíndu yaa.

19 Ta tni'ana'amu es ja ja'ayuty ñaxwaatstat maayoty. Net tkone'ky ja mugoxkpu tsajkaagyu'unk es ja majtskpu ajkxu'unk, es pyat'ijxy tsajpótm. Ta jynáñ:

—Nja'aygyudákyryuts mij Tatitu'unk.

Ta ttujkwa'xy ja tsajkaaky es tmoodyu ja 'yuxpajkraty, es ja'ajaty dyajwa'xtu ma ja mayjya'ayun.

20 Nidugekyu kyaaydyaadyu jotkuda'aky. Es óknum dyajmujktu majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadujku.

21 Ja'a du'an kyaadyu mugoxk milu yedyujk, es kyaj ndukpuwijtsu ja toxytyujk esu uná'ku'ungaty.

Jesús yo'oy nuu wyingujxy

22 Net Jesús dyajtujkudu ja 'yuxpajkraty barkoty es 'yawinnáxtat ma ja mejyñ, es ja Jesús 'yakwe'emy mat ja mayjya'ay, ñayjyugajxnu.

23 Ko Jesús ñayjyugajxtaay, ta pyatujku naydyi'igyu ma tu'ugu kopk es tkajxta'aga'añ. Ko oj kyoodsanu, nadyi'igyu naty jam.

24 Ko naty ja barku ñajxnu mejyñgyujk'am, ja barku jyantsywyépyuty ja mejyñ ko ñikapy, mat ko ja poj xidsoo yadsoo jyantsymyíñ ma yu'ujaty.

25 Móñnum Jesús myawingoonudu yu'ujaty, tyu'uyo'oy nuu wingujxy.

26 Ko ja 'yuxpajkraty 'yijxudu tyu'uyo'oy nuu wingujxy, ta tsyu'kudu, es yaxkaktu madu tsu'ugu:

—jYu'u du'an tu'ugu ijxma'tan!

27 Esu Jesús myugajxu, es 'yanmaay:

—jotmukta'aktu! Ujtsu du'an. Katu mdsu'ugudu.

28 Ta ja Peedru myugajxu es 'yanmaay:

—Windsán, pún mijtsu du'an, yajnajxkats nuu wingujxy extu ma mijun.

29 Esu Jesús 'yanmaay:

—Pes min.

Ta ja Peedru ttukjunajky ja barku es ñejxy ye'epy nuu wingujxy jadsoo ma naty Jesús.

30 Es ko ñaygyujamyajtsu mat ja myak'ajtun po, ta tsyu'ku es oga'an kyinannu. Ta yaxkeky:

—Yajtsókats, Windsán.

31 Netyu Jesús tku'umamajtsu, es t'anmaay:

—jTim waanu je'eyu xymyudaty ja mubujkun! ¿Ti ko tu xykyamubeky?

32 Ko yu'ujaty tujkudu ma ja barku, ta myo'ty ja poj.

33 Net ja di'ibu naty japuty barkoty t'awdajttu ja Jesús, es t'anmaaydyu:

—jantsy tuj'ajtandum du'an ko mij ja Dios m'U'unk'átyuty!

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ayuty jap Jenesaret

³⁴ Tninajxtu ja mejyñ es jyajttu ma Jenesaret ñaaxóty.

³⁵ Ko ja ja'ayaty di'ibu jap tsunaaydyur t'axkajptu ja Jesús, ta tjantsymyadyaagudijttu ma tugekyu tadu naxwíñudu. Ta dyajmiindu ja puma'ayaty ma natyu Jesús,

³⁶ es tmunu'xta'aktu es tna'ixut es oyjye'eyu pyátxudu wyit pa'a; es nidugekyu di'ibu oj tyónudu, agudaktu.

15

Di'ibu ja'ay ya'adútsup axuuk

¹ Net tmawingoonda ja Jesús naagudyu fariseety es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktpur. Jamma naty tu tsooonda ma yu Jerusalén kajpn. Ta dyajttudu:

² —¿Ti ko yu m'axpuktputy tkakuydyunda ja kyostúmbudyu n'aptajk'ajtam?, ja'a ko kyaj yajxón tpujtu ky'u'u jawyiin ma kyaya'andu.

³ Es ja Jesús 'yadsoojambijtu:

—¿Es ti ko nandu'un miits xykyakuydyunda ja Diosu 'yana'amun es xypyadúndat ja mgu'umgostúmbudyu?

⁴ Mut ko Dios jyunañ: “Mwindsu'ugur ja mdaak mdeety”, es “ja di'ibu kyajxpejkyu yu tyeety o yu tyaak, oogur yu'u.”

⁵ Es miits mjunañdu ko tu'ugu ja'ay mbaat t'anuumu yu tyaak tyeety: “Kyaj mbaat nbuduku, mut ko tats ndukwindsu'ugu Dios tugekyu di'ibuts nmudajtypy es mbudákaxuup.”

⁶ Es otyim pánaty di'ibu du'un junaamp, kyaj ñakysyékyuty ja tyaak tyeety tpuđákat. Du'un miidsaty tu xymyastu'uttu éxtam ni ti tkatsooty ja Diosu 'yana'amun es xy'akpaduna'andu ja mgu'umgostúmbudyu.

⁷ Miidsaty di'ibu nay'andíjdu es jyiky'attu t'ay'ajtan muut, yajxón tjamadyaky ja Diosu kyugajxpu Isaiiu éxtamu du'un miidsaty ko tkaxjaay:

⁸ Tyadu ja'ay xywyindsu'kupts wingu'uy agu'uy, per ja jyot wyinma'añ jagam 'yity ma ujun.

⁹ Ni ti tkatsooty ko ñaybyjta'agudu es xyja'awdátts.

Ja 'yaxpuktputy yu'uy du'un ja ja'ayu 'yana'amun.

¹⁰ Es ta ja ja'ay dyáxudu es t'anmaaydyu:

—Mudowdu es jaygyúkadu.

¹¹ Di'ibu tujkup aajóty, kyaj yu'udyu ja'ay ya'adu'adsyuty axuuk. Ja'a du'un ja ja'ay ya'adútsup axuuk di'ibu pudsuump aajóty.

¹² Net ja 'yaxpuktputy ñimiinudu es 'yanmaayudu:

—¿Mnija'ap ko yu fariseety tu 'yákadu ko tu tmudoy ko du'un tu mjuna'añ?

¹³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Oytyim di'ibudyu kepy di'ibuts ja nDeedyats di'ibu jam tsajpótm kyaj tu tkojy, ya'axwixu'kp 'yaadsóty.

¹⁴ Mastu'uttu. Wiindsudyu'u. Wa'an twijts'yo'oyudu jatu'ugu wiints. Es pun tu'ugu wiints wyijts'ye'epy ja myuwiints, nimajtsk kyunáxtat ma tu'ugu jut.

¹⁵ Ta yu Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Tukjaygyukudugats yu tyadu ijxpajtan.

¹⁶ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—¿Nan kyajpu miits xyjaygyúkadu?

¹⁷ ¿Tii kyaj xyjaygyúkadu ko di'ibu najxp aajóty, jap kyuda'aky jodoty es óknum ñaxy?

¹⁸ Per di'ibu pudsuump aajóty, yu'u dan miimp jodoty winma'añóty, esu tyaadu du'un di'ibu axuuk ya'adútsypy ja ja'ay.

¹⁹ Mut ko jodoty winma'añóty du'un pyudsemy yu axuk winma'añ, yu yajja'ay'o'k, ko yu ja'ay dyajtugóty ja puk úkunu wyindsu'kun, yu mu'induunk, yu ma'tsk, yu andakun es yu ni'o'o niyáxuk.

20 Тyaадуду да'ун ya"adutsypy axuuk ja ja'ayuty, per ko nga'ayum, oy ngakubújumba, kyaj ja'ay dya"axuug.

Toxytyujk kyaj 'yisraelítaty tmubeky ja Jesús

21 Ta tsoyo'ón ja Jesús jap es oj ñejxy wingón ma Tiru kajpn esu Sidón kajpn.

22 Es tu'ugu kananeeu toxytyujk di'ibu tsunaapy ma tadu naxwíñadu, tnmiiñ ja Jesús, es tmugajxy jantsy muk:

—¡Windsún, tyuamp 'yaats ja Davit, pa'ayooguts uj mij! Yu nnuxuts myudajtypy ja ka'oybyu es nago 'yoksaatsyjajnu.

23 Esu Jesús kyaj ni wi'ix kya"adsooj. Net ja 'yuxpukpety ñimiinadu, es myunu'xtáku:

—Anuuma tadu toxytyujk wa'an tnejxy, ja'a ko yax jojkr xypyami'inum.

24 Jesús t'adsooy ja 'yuxpukpety:

—Ja Diósats tu xykyxy jaayu ma yu tugoybyu borreegaty ma yu naxwíñadu Israel.

25 Es ja toxytyujk myuwingoonu es ñaygoxtunaaydyáku Jesús wyindum, es t'anuumu:

—¡Windsún, pudjukguts!

26 Esu Jesús 'yadsooj:

—Kyaj 'yóuty esu u'unk uná'k nbjukm ja tsajkaaky es nmo'oyum ja úkaty.

27 Ta ja toxytyujk 'yadsooy:

—Tay'ajtunu'u, Windsún. Per ja uk kyaaydyu ja tsajkaakywyáy di'ibu ka'ap ma ja wyindsunu myeesu.

28 Net ja Jesús jyanañ:

—¡Byeen jyantsymyjuty ja mmubjukn! Wa'an dyajkuudyúñ di'ibu mij mdsejpy.

Netyu ja ñux 'yagudaky.

Jesús dya"aguda'aky may ja puma'ayuty

29 Ta Jesús tsoyo'ón jap es ñajxy ma yu Galileeu Myejuñbya'a. Ta pyatjuk ma tu'ugu kopk. Jam ñaxwe'tsy.

30 May ja ja'ayuty oj ñejxy ma yu'u naty, es oj tmunajxtu uxneybyu, wiints, uumaty, kutúkraty, es mayu wiinkraty ja pa'am ja'ayuty. Jap trujáktu Jesús tyeky'ujxy es yu'u dya"agudaky.

31 Es du'ñu ja ja'ayuty wu'amudyaadyu ko t'ijxtu ko ja uumaty kajxtu, ja uxneybyu ye'ery, ja kutukru wye'emy jatugoku kyu'u yajxón, es ja wiindsaty ijxtu. Ta t'awdattu Dios.

Jesús dyajkáy nimajtáx mil naxy ja ja'ayuty

32 Net ja Jesús dyáku ja 'yuxpukpety, es t'anmaadyu:

—Nmudajtypyuts ja pa'ayo'on mudu tyadu ja'ayuty, mat ko tu 'yijnadu tuguk xu ja yaa mat uj es kyaj tmudattu ti 'yokju'x 'yokráktu. Kyajts ngaxa'añ ayuu ma yu tyujkaty, éxku muum du'ñu 'yokkudaanadu tu'ay.

33 Net ja 'yuxpukpety 'yanmaayudu:

—¿Per wi'ix mbaat nbátum ja kya'ay 'yúku tyadu mayjya'ay? Ma tyadu it kyaj pán tsuunu.

34 Ta Jesús 'yadsooy:

—¿Naak xymudattu tsajkaaky?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtujk, es naagudyu ajkxu'unk.

35 Ta tni'ana'am es ja ja'ayuty ñaxwaatstat naxkujxy.

36 Ta tkone'ky ja juxtujkru tsajkaaky es ja ajkxu'unk. Ta tja'aygyadáky ja Dios. Net ttujkwa'xy ja tsajkaaky es ttuknuku ja ajkx, es tmooy ja 'yuxpukpety es dyajwa'xat ma ja mayjya'ayuty.

37 Nidugekyu kyaay 'yuktu jotkuda'aky, es dyajmujktu juxtujk katsy ja naduku.

³⁸ Di'ibû kaay uktû ja'a wyínaty nimajtáxk milû yedyujk, es kyaj yajmadsyóy ja uná'ku'unk es ja toxytyujkuty.

³⁹ Ta ja Jesús ñayjyugajxunû, es tyujkunû mã ja barkû es oj ñujxnû mã yû Magdalû it.

16

Fariseeuty es saduseeuty t'amdowdu tu'ugu muj'ajtûn

¹ Ja fariseeuty es ja saduseeuty oj tninujxtû Jesús es t'ixá'andû wi'ix t'ok'yajka'adut. Ta t'amdoodû es tyuk'ixudut tu'ugu ijxwû'amunû mujpu di'ibû tsajpótm.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko tsyu'ujû miits mjuna'andû: “Poju'ugaamp bom. Ix tsaptsû tsajp.”

³ Es jépyup mjuna'andû: “Tyam kyaj pyojû'uga'añ. Ix tsaptsû tsajp es mudû yoots.” Mnija'adup xyajnikajtat ja tiempû tsajpótmudû, ¿wi'ix xykyanijáwudû xyajnikajtat di'ibû tuun jajtup mã tyadu tiempû?

⁴ Ja pojpu ja'ayuty di'ibuty myastúttup ja Dios, 'yamdoodup tu'ugu ijxwû'amun di'ibû myudajtypy ja muj'ajtûn, per kyaj yajtuk'ixá'andû wiinkpu ijxwû'amun, yû'uyû dû'un ja jya'ajû Jonás.

Ta Jesús tmastuty, es oj ñejxy.

Fariseedyû 'yuxpujkan

⁵ Ko ja Jesús mat ja 'yuxpujkruty tyujkudû barkoty es 'yawinnaxá'andû mã ja mejyñ, jya'aydyugooodyû 'yuxpujkruty dyajnujxtut ja tsajkaaky.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyû ja 'yuxpujkruty:

—Jaygyúkudû, mnaygywentû'átudup mat ja lyevaduuru fariseeuty es saduseeuty.

⁷ Net ja 'yuxpujkruty ñayjunánudû ak yû'ujuty:

—Ja'a dû'un mat ko kyaj tû njamyajtsam nyajmi'inum ja tsajkaaky.

⁸ Jesús ñija'ap wi'ix ja'a ñayjuná'anudû, ta t'anmaaydyû:

—¿Ti ko mjuna'andû ko kyaj xymudattu tsajkaaky? ¡Waandi'knû mubujkan xymudattu miidsuty!

⁹ ¿Kyajnum xyjaygyúkudû, ni xykyajamyátstunum ja mûgoxkpu tsajkaaky di'ibuts nyajwá'x mã nimûgoxk milû ja'ayuty, es naak katsy xy'ak'yajmujktû?

¹⁰ ¿Ni xykyajamyatstû ja jxhtujkpu tsajkaaky di'ibuts nyajwá'x mã yû nimajtáxk milbû ja'ayuty, es naak katsy xy'ak'yajmujktû?

¹¹ ¿Wi'ixû dû'un ko miidsuty kyaj xymûwinma'añbyaattu ko uj kyajts yû'ujuty nmadya'aky ja tsajkaaky ko n'anmaaydyû es mnaygywentû'átudut mat ja lyevaduuru ja fariseeuty es ja saduseeuty?

¹² Net tjaygyujkudû ko Jesús yû'n naty myadyakypy ja fariseedyû 'yuxpujkan es saduseedyû 'yuxpujkan.

Peedru tnigajxy ko Jesús ja'a ja Kristû

¹³ Ko jap tso'oñ ja Jesús, es jyajty Sesareeû Filipû ñaaxóty. Ko jap jyajttû, ta ja Jesús dyajtuudû ja 'yuxpujkruty:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyuna'andû mat uj, ja Naxwíñudû Ja'ayudyû Kyudûnaabyû?

¹⁴ Ja 'yuxpujkruty 'yadsoojudû:

—Naaguty jyuna'andû ko mij mja'ajuty ja Fwank Yajnubajtrû. Naaguty jyuna'andû ko m'Elieusuty, es janándup ja wiinkruty ko mijtsû dû'un ja Jeremiius o jatu'ugu wiinkpu Diosû kyugajxpu.

¹⁵ Ta ja Jesús dyajtuudû ja 'yuxpujkruty:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andû, púndsû dû'un uj?

¹⁶ Netû Simonk Peedru 'yanmaayû:

—Mijtsû dû'un ja Kristû, ja Diosû 'yU'unk.

¹⁷ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Kuni'xy mij, Simonk, Jonasa 'yu'unk, mat ko ni pán ta mgatuk'íxyudyu tyaada, yu'ayu du'an nDeedyats di'ibu ijtp tsajpótm.

¹⁸ Mijtsa du'an Peedru (di'ibu 'yandijpy tsaa). Du'an mijts éxtam ja tsaa ma tu'ugu tujk tsyonda'aky. Mijtskyujxm may ja ja'ay xymyabáktudats, es ni ja o'kan tkamamadá'agut ja ja'ayaty di'ibuts xymyabáktur.

¹⁹ Hjetsats mij nmo'oyur ja tsajpótmudu 'yawatsn ma Dios yajkutíky. Di'ibu mij m'awi'impuy ya naxwiiñ, nandu'an ya'awunur tsajpótm; es di'ibu mij m'agejpy ya naxwiiñ, nan ya'agájur tsajpótm.

²⁰ Net ja Jesús ttuknipujktu ja 'yuxrujkruty es kudiibu pán t'anumut ko yu'u du'an ja Kristu.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kan

²¹ Es net oga'an ja Jesús t'awa'anudu ja 'yuxrujkruty ko tsojkur yu'u ñujxat Jerusalén, es ko kanak peky ya'ayowa'anudu yu mija'aydujkaty es teedywyindsunaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxrujktur. Ya'anmaaydu exta ko ja'ay ya'ooga'anudu, per ko tyagukxabátut jyikyruka'añ.

²² Net ja Peedru dyajnejxy wiink tsoo ja Jesús, es t'ooy. Ta t'anmaay:

—Nindsun'ajtam, ini tkatsókut ja Dios, es ni na'a du'an mgajátut!

²³ Es ja Jesús wya'kambijty es t'anmaay ja Peedru:

—¡Nikákuts mij, mujku'ugórk Satanás! Je'eyats mij xy'adsipy. Mij kyaj mwinmay éxtama Dios, je'eyu du'an éxtama ja'ayaty.

²⁴ Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxrujkruty:

—Pun jaats pán xpyanajxa'añ, tsojkur tmastu'udut ja kyuum winma'añ es jyiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kan tninejxy, esats xpyatsoonat.

²⁵ Mut ko di'ibu jiky'ataamp madu kyuum winma'añ, du'ambu ja'ay yajtugeepy ja jyiky'ajtun, per di'ibu jiky'ataamp éxtamts uj ndukni'ixu, du'ambu ja'ay kyaj dyajtagóy ja jyiky'ajtun.

²⁶ ¿Ti tyimpatypyu tadu ja'ay, oy tjaniwindsun'ajtru tugekyu naxwíñudu, pun yajtugeepy ja jyiky'ajtun ma Dios? ¿O ti mbaat ja ja'ay dyaky es kya'ayówat winu xuu winu tiempu?

²⁷ Mut ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmina'añats mat ja myuj'ajtunadsu nDeety es madu 'yánklusaty, es nétats nmo'oydyat éxtam nidu'uk nidu'uk ta 'yadu'utstu.

²⁸ Thy'ajtun n'anumudu ko ta yaa naagaty di'ibu kyaj 'yooktat maanum tka'ixy uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kots nmínat yajkutujkra.

17

Jesús tyugatsy

¹ Ko tdujk xuu ñajxy, ta ja Jesús dyajnejxy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, myuga'axu Santya'agu, es pyatákuu ma tu'ugu kopku kujxmbu.

² Es jam ja Jesús tyugajtsy éxtama du'an yu'u. Yu wyiin jyujp jyantsytye'xy éxtam ja xuu, es ja wyit tyugajtsy poop éxtam ja jajun.

³ Es ti'in yu'ujuty t'ijxtu ja Moisés esu Eliias myadya'aktu madu Jesús.

⁴ Net ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsun, joy ko udsajtam nyaa'ajtam! Pun mdsejpy, n'ok'ya'óyudats tuguugu xkuda'ak tujk, tu'uk mij mja'a, tu'ugu Moisés jya'a es jatu'uk tja'a'átut ja Eliias.

⁵ Maanama naty ja Peedru 'yakkajxy, tu'ugu yoots jantsy tu'xp 'yabijttu, es ma ja yoots yajmadooy ko jyuna'añ:

—Tyaadudsu du'an ja n'U'ungats di'ibuts uj njantsytsyejpy es di'ibuts uj muut njotkujku. ¡Mumadowdu yu'u!

⁶ Ko tyaada tmadoodu ja xprajkruty, ta ñayjujruudu naxkujxy es jyantsytsyu'kudu.

⁷ Net ja Jesús ñimiinudu ja'ajuty, ñinaxkuxájudu, es 'yanmaayyu:

—¡Pudu'uktu! ¡Katu mdsu'ugudu!

⁸ Es ko 'yijxu'ktu, kyaj tnaky'ijxtu ni pán, yu'uyu ja Jesús naydyi'igyu.

⁹ Ko naty jam wyinjúnaktu ma ja kopk, ta ja Jesús tyuknipujkudu:

—¡Katu pán xtyukmumadya'agyu tyaadu di'ibu tu xy'ixtu extu koonum uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, naty tu njikyryekey madsu naty tu n'eeky!

¹⁰ Net ja xprajkruty dyajtuudu ja Jesús:

—¿Es ti ko jyuna'andu di'ibuty tsajptugóty ya'axprajktup ko koonum Eliiis myina'añ jawyiin?

¹¹ Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtanu'u ko Eliiis miimp jawyiin es dya'oyuya'añ tugekyu.

¹² Per uj n'anmaaydyup miits ko Eliiis tu myiñ, es ja ja'ayuty kyaj 'yuxkajruudu. Yu'uyu tyuundu mat yu'u di'ibu yu'u tsojktu. Du'un nandu'un uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xya'ayowa'anduts yu'ujuty.

¹³ Net ja 'yuxprajkruty tmawinma'añbyattu ko Jesús yu'u naty myadyakypy ko ja Fwank Yajnubajtrp yu'u du'un ja Eliiis.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

¹⁴ Ko jyajttu ma naty ja ja'ayuty, ta ja Jesús ñimajwa'ku tu'ugu yedyujk, es ñaygyoxtanaydyáku wyindum, es 'yanmaayyu:

¹⁵ —Windsán, pa'ayówuts ja n'u'unk, éxtum dyajnáxy ja ayo'on ko myo'oty. Kanak ok jyangujubipy es kanak ok ñugujubipy.

¹⁶ Tyaats tu njayajmíñ ma yu m'axprajkruty, per kyaj tu tmamada'aktu dya'aguda'agut.

¹⁷ Ta ja Jesús 'yadsooy:

—¿Extu mabaatnamts n'akmumada'aguduts yu ja'ayuty di'ibu kyaj jyiky'attu éxtum jyatsékyuty es kyaj Dios tmabuktu? Yajmín ja yaa ja mixyu'unk.

¹⁸ Net ja Jesús t'oobudseemy ja ka'oybyu ma ja mixy. Ta netyu 'yagudaky.

¹⁹ Oknum ja xprajkruty myadyaktu mat ja Jesús wiink tsoo, es dyajtuudu:

—¿Ti kots udsuty tu ngamumada'aktu nyajpudsúmuduts ja ka'oybyu?

²⁰ Jesús oj 'yadsówudu:

—Mat kooxyup miits xymudattu waandi'knu yu mmubujkanuty. Tuy'ajtan n'anumudu kooxyup xymudattu ja mubujkan, oy du'unun je'eyu éxtumu mortás pajk, m'anmaarxyup miidsuty tyadu kopk: “Juga'ak yaa es najx wiink tsoo”, es jugápxyup. Ni ti di'ibu kyaj m'o'oxyudut ko xymudattu ja mubujkan.

²¹ Tyaadu du'umbu ka'oybyu, yu'uyu muut pyudsemy ko n'ayu'ajtum es ko ngajxtákum.

Jesús tnigajxy myumajtsk ok ja 'yo'kun

²² Maanumu naty 'yakjudittu ti'igyu ma yu ñaxwíñudu Galileeu, Jesús t'anmaaydyu:

—Yu Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu yajtukkudukuya'añ ja ja'ayuty di'ibu kyaj kyupákudu,

²³ es dya'ooga'andu, es ko tyugukxabátut, jyikyryuka'añ.

Ko du'un oj ya'anumudu, ta oj jyantsyjoyotmaybyaktu.

Tsajptujk kugubajtan

²⁴ Es ko Jesús es ja 'yuxprajkruty jyajttu Kafarnaúm, ja di'ibu yajkugubajttup ma ja muj tsajptujk oj tninujxtu ja Peedru, es dyajtuudu:

—¿Ti kyaj t'ayákat miidsudyu mwindsán ja tsajptujk meeñ?

²⁵ Peedru 'yadsooy:

—¡Ti ko kudii!

Es ko Peedru tyujku tugoty, ta Jesús oj jawyiin jyuna'añ:

—¿Wi'ix mjuna'añ, Simonk? ¿Pán yajtukkabajtp ja ayakü ja réyuty, ja jya'ayuty, o yu wiink ja'ayuty?

²⁶ Peedru 'yadsoojü:

—Yu wiink ja'ayuty.

Jesús 'yadsooy:

—Pünu dü'un, ja jya'ayuty kyaj kyübetü.

²⁷ Per küdiibu nmüdugo'oyum ni pán, nüjx mä yu mejyñ es xyúyut ja ajkx. Es di'ibu jawyiin mxiipy, 'yaajóty xypyaadut tu'ugu meeñ di'ibu mbaat müüt xyküabajtta'ay ja mgugübetü es ja nja'ats. Es nüjx xykübetü.

18

Pün ni'igü müj

¹ Mä tyaadu dü'un jyajty, ja 'yaxpüjkrüdyü Jesús ñimiinüdü es yajtüüdü:

—¿Pán mä müdsuty waanu müj tsajpótm?

² Net ja Jesús dyaxü tu'ugu una'ku'unü, es tpejtáky kujk'ám mä ja 'yaxpüjkrüty,

³ es t'anmaaydyü:

—Tü'ajtün n'anüümüdü, pün müdsuty kyaj müdgatstü es mjümbítat éxtümü tyadu una'ku'unü, kyaj müdküt mä ja tsajpótmüdü kutujkän.

⁴ Es dü'un di'ibu ni'igü müdajtypy ja müj'ajtünü tsajpótmüdü, yu'yü dü'un di'ibu yuunk náxyryep es jyümbity éxtümü tyadu una'ku'unü.

⁵ Es ja ja'ay di'ibu 'yaxájep müdüdsü nxügyüjxm tu'ugu una'ku'unü éxtümü tyaadu, nan xy'axájupts üj.

Püroobüty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

⁶ 'Es pün ja pán dyajpekykya'ay nidu'ugu tyadu una'ku'unü di'ibuts üj xyümübüjkr, waanu oy pyüdsü'ümxyty yu'u kooxyep yajtuk'yo'kmawüünu tu'ugu müj paan es yajkübüjpnáxüt mejyñóty.

⁷ ¡Püroobü naxwíñüdü ja'ay, ja'a ko may di'ibu yajpekytyuump! Dü'üñüm jyata'añ, per ¡püroobü tadu ja'ay di'ibu wiinkrü yajpekytyiimpy!

⁸ 'Paaty pün myajpekytyuunep tu'ugu mgü'u o tu'ugu mdeky, niboot es üjüwip jagam. Waanu oy ko müjxüt tsajpótm mä ja jiky'ajtünü winü xüü winü tiempü, éxtüm mbaat njüna'anüm kütuk o tekytyuk, es küdiinüm ko myajpüjta'agüt mä ayoodákü müüt majtsk adu'umüdyü mgü'u mdeky.

⁹ Es pün myajpekytyuunep tu'ugu mwiin, juut es üxka'ats.* Waanu oy ko müjxüt tsajpótm mä ja jiky'ajtünü winü xüü winü tiempü, éxtüm mbaat njüna'anüm müüt tuk adu'um je'eyü mwiin es küdiinüm ko myajpüjta'agüt mä ayoodákü müüt majtsk adu'umüdyü mwiin.

Borreegü di'ibu tügoy ijxajtün

¹⁰ 'Katü xy'üxtijy ni tu'ugu tyadu una'ku'unü. Pes n'anüümüdü ko jam tsajpótm ja ánküüsty wyin'ijxtüdüp ja nDeedyats tsajpótmüdü.

¹¹ Müüt ko üj, ja Naxwíñüdü Ja'ayüdyü Kyudünaabyü, tü nmíñüts esüts nyajnitso'oga'añ di'ibu naty tü tügoy.

¹² 'N'okpüjtáküm pün ja pán tmüdaty mügo'pxü byorreegü es 'yax'yo'oy tu'uk, ¿ti kyaj dyajwü'ümüt yu tadu majta'px majmókx majtáxkrü jamyü ujtsóty, es nüjx t'üxta'ay tadu tu'ukrü?

¹³ Es pün pyatypy, tü'ajtünats nmüdaty ko xonda'agüp ni'igü müdü tadu tu'ukrü küdiinüm müdü tadu majta'px majmókx majtáxkrü di'ibu kyaj tü 'yax'yo'oy.

* **18:9** Xytyuk'ijxümü Jesús ko di'ibu xyajpekytyu'unüm, yu'u jot winmä'añ, es kyaj yu'üdyü kü'u, teky, es ni yu'u wiin. Ix Matewü 15:17-20

14 Es nandu'unu du'un yu mDeedyaty di'ibu ijtp tsajpótm, kyaj ttseky tyugóyut ni tu'ugu tyadu ana'ku'ungaty.

Wi'ix nmagu'ugu pyeky mye'xyuty

15 'Pun yu mmagu'uk mmaduugooyur, madya'ak muut nimajtskyu, es tukmamadya'ak di'ibu tu mdukmaduundugóyuty. Pun mjaygyujkxur, tu dan oy mwe'emy mut ja mmagu'uk.

16 Pun kyaj mjaygyúkaty, manux tu'uk o majtsk di'ibu myudówdur, es du'un tugekyu ja unen yajtukmadya'agut wi'ix jyuana'andu ja majtskru o tugukru di'ibu naty tu tmadoo'ittu.

17 Es pun nan ni yu'u tkamumudoy es tjaygyúkat, anuumudu ja mamubajkrutajk ma ñaymyúkadu. Es pun kyaj tjaygyuku, wa'an du'un ñaxut éxtam tu'uk di'ibu kyaj tmabeky ja Dios o éxtamu yajkugubajtru.

18 Thy'ajtun n'anuumudu ko di'ibu miits m'awu'undur ya naxwiiñ, ya'awuumur nandu'un tsajpótm, es di'ibu miits m'agajtur ya naxwiiñ, ya'agájur nandu'un tsajpótm.

19 'Nandu'unu du'un pun ya naxwiiñ nimajtsk miits xyajti'igyadu m'ayuk es xy'amdowa'añ oytyiity, mmo'oyudubu'u ja nDeedyats di'ibu jam tsajpótm.

20 Mut ko ma nimajtsk o niduguk mnaymyúkadu es xy'awdátats, jámats uj n'ity kujk'am ma miidsaty.

21 Net ja Peedru oj dyajtáy ja Jesús:

—Windsún, ¿extu naak ókats nma'xut ja pyojru yu nmagu'uguts kots uj xymyuduundugóy xymyugajxtugóy? ¿Extu juxtujk oku?

22 Jesús oj 'yadsóyuty:

—Kyajts njana'añ ko extu juxtujk ok, ja'a du'un extu juxtujk ok tugurpx majkru.

Tuumbu di'ibu kyaj ja myumaduumbu mye'xyuty

23 'Es mut yu'uguyjxm tadu naymya'xu n'okrujtákam tu'ugu ijxrajtun. Ja tsajpótmudu kutujkun ja'a du'un éxtam tu'ugu rey di'ibu jyaya'oyuán yu kywentu madu tyuumbaty.

24 Ko naty ttuundsonda'aky ja kwentu, net yajtukniiñ tu'uk di'ibu myuni'xy'ajtypy majtsk mil jumajt naxy niduunk.

25 Ja'a ko ja tyuumbu kyaj tmudaty ti muut dya'adúkat ja ñi'xy, ta ja wyindsún oj ñi'ana'amaty es yajtoogut, ti'igyu mut ja ñudo'oxy, ja 'yu'ungaty es tugekyu tijaty myudajtypy, es du'un 'yadúkat ja ni'xy.

26 Net ja maduumbu ñaygoxtunaaydyáku wyindsún winduuy, es tmanu'xtáku: “Windsún, mudat ja ma'xtujkun mut uj es nmugubátur tugekyu.”

27 Ja wyindsún pya'ayooju es mya'xu ko tkamugubejty. Ta oj yajnas mátsu.

28 'Per ko pyudseemy ja maduumbu, net traty jatu'ugu myumaduumbu di'ibu naty yu'u kamugubajtur mugo'rx xuu niduunk. Ta dyo'kmamajtsu es dyo'kpeñ, es t'anuumu: “¡Kubat di'ibats xykyameepy!”

29 Net ja myumaduumbu wyingoxtunaaydyáku, es myanu'xtáku: “Mudat ja pa'ayo'on mut uj es nmugubátur tugekyu.”

30 Es ja myuni'xy kyaj oj myuma'xtíkyuty, nik ni'igu oj dyajtsímyuty extu ko tkubátut ja ñi'xy.

31 'Ko ja wiinkrudyu myumaduumbu t'ijxtu tyadu, net byeen oj tjáwudu es oj ttukmamadya'aktu ja wyindsún tugekyu éxtamu naty tu jyaty.

32 Net ja windsún oj dyajwóyuty ja tyuumbu, es t'anmaay: “¡Axak maduumbu, kyaj oy tu mduñ! Uj tats mij nme'xy tugekyu yu mni'xy mut ko tu xymyanu'xta'agyats.

33 Mij nan mbaatxyur tu xymyuma'xtíky ja mmumaduumbu, éxtamts uj mij tu nba'ayoy.”

34 Ta ja windsún jyantsyjoyot'ambejky, es tni'ana'amu es yajtaydyúnut extu ko tkubajtta'ayut tugekyu di'ibu kyayajkypy.

³⁵ Esu Jesús 'yakjunáñ:

—Du'ún nandu'unuts ja nDeedyuts ttuna'añ mat miidsuty pán kyaj nidu'uk nidu'uk mnaymya'xudu mat winu mjot.

19

Kasaadu ja'ayuty ñaymyastu'ududu

¹ Ko Jesús yu tyaadu tmadyaktaay, ta oj tsooñ Galileeu es jyajty Judeeu ñaaxóty di'ibu jitr jadsoo ma yu xuu pyudsemy, ma yu Jordán majnuba'a.

² May ja ja'ayuty oj pyanuxudu, es jap dya'agudaky ja puma'ayuty.

³ Net naagudyu fariseeuty tniimindu ja Jesús es t'ixa'andu wi'ix t'ok'yajka'adut. Ta dyajtuudu:

—¿Ti mbaat ñaywya'xyuty tu'ugu yedyujk madu ñado'oxy mat oytyi winma'añuty?

⁴ Yu'u 'yadsoojudu:

—¿Kyajnum miits xykyajxta ja Diosu jyaaybyajtun ma tmadya'aky ko jawyíñup ja Dios tkojy ja ja'ayuty, ja yedyujk esu toxytyujk?,

⁵ esu Dios jyunáñ: “Paaty ja yedyujk myastu'udup ja tyaak tyeeuty es ñaybywa'agudut madu ñado'oxy, es du'ún nimajtsk 'yittat ti'igyu.”

⁶ Es du'ún kyaj ñakyñimajtskuty, je'eyu du'ún tu'uk. Es paaty ja yedyujk kyaj tmastu'udut ja ñado'oxy, mat ko ja Dios ta yajnaymyíkyuty.

⁷ Net yajtuujudu:

—¿Es ti ko yu Moisés tni'ana'amu es ko tu'ugu yedyujk tmastu'uta'añ ja ñado'oxy, jawyiin tu'ugu neky yajmo'ot ma jyuana'añ ko ta tmastu'uty ja toxytyujk?

⁸ Jesús 'yanmaayudu:

—Ja'a du'ún mat ko jyuunudyu mjótuty ja Moisés dyajkutijky es ja yedyujk tmastu'udut ja ñado'oxy, per tim jayjip kyaj dyu'unuty.

⁹ Es n'anmaaydyu ko di'ibu myastutypy ja ñado'oxy, es kyaj mat ko dyajtugooy ja pujk úkunu wyindsu'kun, es pyákat mat ja wiinkru toxytyujk, yajtugeebyu du'ún ja pujk úkunu wyindsu'kun.

¹⁰ Net ja 'yuxpujkruty 'yanmaayudu:

—Punu du'unu du'unu taadu, nik oy ko kyaj pán tyimpákat.

¹¹ Jesús jyunáñ:

—Kyaj nidugekyu mbaat tkupákat yu ayuk, yu'yu du'ún mbaat di'ibadyu Dios tu myo'oyuty ja myadakun.

¹² Ta di'ibu kyaj pyaktu. Naaguty du'unu dun tyimmín tyimja'ttu kyaj kya'px'áttu, naaguty kyaj pyaktu mat ko ja'ay yajma'adudu, es naaguty kyaj pyaktu mat ko ni'igu oy tmaduna'andu Dios. Pán mbaat tkupeky yu ayuk di'ibuts ta ngajxy, wa'an tkupeky.

Jesús tkuni'xy ja unaku'unguty

¹³ Net naaguty ja ja'ayuty dyajmiindu ja 'yuna'ku'unguty ma ja Jesús es tnigajxta'aktut; es ja 'yuxpujkruty 'yoodu ja di'ibu myamiindup ja 'yuna'ku'unguty.

¹⁴ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpujkruty:

—Mastu'uttu, wa'andsu unaku'unguty xyñimínduts, es katu xyajjumbíty, mat ko ja tsajpótmadu kutujkun yu'u jya'a'ajtypy di'ibu du'ún éxtum yu'ujuty.

¹⁵ Es ko ja Jesús tku'unikooñ ja unaku'unguty, ta jap oj tsoy'onnu.

Makja'ay tmadya'aky ja Jesús

¹⁶ Tu'ugu mixy oj tninejxy ja Jesús, es dyajtuuy:

—Windsún, ¿di'ibu óybyuts ndúnup esats nmadátat ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempo?

¹⁷ Netu Jesús 'yadsooju:

—¿Ti kots xyajtáy di'ibu dun oy? Ti'igyu du'ún di'ibu dun oy, yu Dios. Pán mmadataampy yu jiky'ajtunu winu xuu winu tiempo, kuydyún ja Diosu 'yana'amun.

18 Ta yajtuujua ja mixy:

—¿Di'ibuty?

Jesús 'yanmaayua:

—Katu myajja'ay'eeky, katu xyajtagóy ja pujk úkuna wyindsu'kun, katu mmeetsy, katu pán xywyingajxpéty,

19 mwindsu'ugap ja mdaak mdeety es mdsókup ja mmudajkra'a éxtam mij ka'um mnaydsyékyuty.

20 Ta ja mixy jyunañ:

—Tugekyu tyaadu tats nguudyuñ exta ta ndimmutsk'átyuts. ¿Tits xy'aktugoy'ajtxap?

21 Jesús 'yanmaayua:

—Pán m'itaamp wa'ats, to'kta'ay di'ibu mmudajtypy es mo'oy ja ayoobu ja'ayuty, es xymudátat pujke'eky ja m'oy'ajtuna tsajpótmodu. Es net mjumbítat es xypyamínaduts.

22 Es ko ja mixy tmudooyu tyaadu, ta oj ñejxy jotmaymyuat, mat ko jyantsymyukja'ayudyu naty.

23 Ta ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpujkruty:

—Tuy'ajtan n'anuumadu ko ni'igu ñimajaaty es tu'ugu makja'ay tyákat ma ja tsajpótmodu kutujkan.

24 Waana poján es tu'ugu kameyu ñáxut xu'uñ jutoty, es ñimajaaty es tu'ugu makja'ay tyákat ma yu tsajpótmodu kutujkan.

25 Ko tyaadu tmudoodu ja xpujkruty, du'uña wyu'amadyaaydyu es ñayyajtuujadu ak yu'ajuty:

—¿Es pánu dan mbaat ñitse'eky?

26 Jesús wyin'ijxrajtadu es 'yanmaayudu:

—Yu ja'ayuty kyaj mbaat ttuñ tyaadu, peru Dios mbaat ttuñ tugekyu.

27 Ta ja Peedru 'yanmaayua:

—Windsán, udsuty tats nmastu'uttu di'ibudsu naty nmudajttap tugekyu es nbanajxtupts mij, ¿es tiidsu net nmudáttap?

28 Netu Jesús 'yadsooja:

—Tuy'ajtan n'anuumadu ko ma tadu tiempu ma tugekyu 'yóyut jemy, ko yu Naxwíñadu ja'ayudyu Kyudunaabyu 'yu'uñat mat ni'igu muj'ajtan ma yajkutuka'añ, miidsuty éxtam xupyanajxtu m'u'uñdup nandu'un ma majmajtsku uñaabyaj es xypyayo'oydyut ja nimajmajtsku kajpnbu Israel ja'ayuty.

29 Es nidugekyu di'ibu ta tmastu'uttu tyujk, o myuga'ax, o tyeety, o tyaaak, o 'yu'unk, o ñax, mat ujtskyujxm, 'yaxájudup mugo'px du'unun éxtam di'ibu ta tmastu'uty, es nan 'yaxájudup ja jiky'ajtuna winu xuu winu tiempu.

30 Per may di'ibu tyam ijttap muj windum, yu'u dan najxtap ax'am; es di'ibu tyam ax'am najxtap, yu'u du'un íttap muj windum.

20

Tuumbatujk éxtamu ijxrajtan

1 'Ja tsajpótmodu kutujkanu du'un éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja 'yuuvu kam, es ñejxy tsejkyu maduumbu axtaabyu es ttúnat ma 'yuuvu kam.

2 Ja tuumbatujk tkurujktu éxtam ja kugam myujuya'anadu mat tu'ugu denaryu meeñ. Ta kyajxudu ma ja kyam.

3 Oknum ja kugam tso'oñ waambetyxyuu, es t'ijxy ja wiinkruty jap maayóty di'ibu awaadsuty.

4 Ta t'anmaay: “Najxtu miidsuty nandu'un mdunda madu n'uuvu kam, es nmajúyap éxtam pyaadyuty.” Ta ja'ajuty oj ñujxtu.

5 'Ja kugam tso'oñ jatugok kijkyxyuu, es nandu'un tuguk yaxp xyuu, es nandu'un ttuñ jatugok.

6 Es ta natyñu éxtum jawaanxuu, ta ñejxy jatugok jap maayóty, es tpaty ja wiinkpety di'ibu naty awaadsuty. Ta t'anmaay: “¿Tii ko miits xyajtugódyu ja mxuu es ni mgatundu?”

7 Ta 'yadsoojudu: “Mut ko ni pánats tu xykya'anu'xtu.” Net ja kugam 'yanmaayudu: “Ñujxtu nandu'un miits mdundu madsu ngam es nmájúyup éxtum pyaadyuty.”

8 'Es ko oj tsyu'ujunu, ta ja kugam t'anmaay ja di'ibu yajtuump: “Yáxudu ja tuumbaty es majuydyu, mdsonda'agut madu di'ibu ok tujkudu tuumbu es xytyukkugáxat madu di'ibu jawyiin tujkudu tuumbu.”

9 Net myiindu di'ibu naty tu tyuundákuudu tim tsuu, es nidu'uk nidu'uk t'axájudu ja myaju'uñ tuk xuu nidún.

10 Oknum ko pyátudu yajmajúdyut di'ibu naty jawyiin tu tyákuudu tuumbu, ja'ajuty junandu ko waanu ni'igu da yajmajuya'andu. Per nandu'un t'axaju tuk xuu nidún ja myaju'uñ.

11 Ko t'axajudyaadyu, ta ttukjot'ambujktu ja wyindsán,

12 es t'anuumudu: “Tyaadu di'ibu tu jya'ttu ok es je'eyu tuk ooru tu tyundu, tu xymyujuy nandu'un éxtum udsuty di'ibátyuts tu nyajnáxtu ja ambu mats tu ndundu tuk xuu.”

13 Es ja windsán t'adsooy nidu'uguty ja'ajuty: “Ix magu'uk, kyajts jayam ti nbuwítsyuts di'ibu mbátup. ¿Tii kyaj tu nnay'anma'ayum es nmájúyut éxtum jayam nmo'oyu?”

14 Jawa'a'ak. Nujx madu tyadu mmaju'uñ. Uj nmo'oyaambysu tyaadu di'ibu tim ok tu tyaku tuumbu du'un éxtum mij jayam nmo'oy.

15 ¿Tii kyajts uj mbaat nduñ di'ibuts uj ndsejpy madudsu nmeenu? ¿O mnaywyin-naxujaja'ap kots uj n'oyjya'ayuty?”

16 Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpajkpty:

—Es du'un jyata'añ di'ibu ijtp ok, yu'u du'un nujxup jawyiin; es di'ibu du'n jawyiin ijttup, yu'u du'n ítup ok. Ja'a ko may yajwowa'andu, per waanu di'ibu yajtukwijtstu'udaamp.

Jesús tnigajxy myuduguk ok ja 'yo'kun

17 Ko ja Jesús tso'onnu es ñujxnu Jerusalén, ta twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtskpu 'yuxpajkpu, es t'anmaaydyu:

18 —Extum xy'ixtu, tyam nbatujkum Jerusalén, ma uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, nyajkyaká'añuts ma ja teedywindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpajktup, es xytyuknikajxpata'anduts ja o'kun

19 es nyajkyaká'añuts ma yu romanu ja'ayuty esuts xyñixi'ik xytyukxi'iktaduts, xywyóptaduts es xyajkruuzpátaduts, per ja kumdugak xuu njikyupyákuaduts.

Toxytyjk pyajktso'ojun

20 Santya'agu esu Fwank, Zebedeu myaanguty, ñujxtu madu tyaguty es tnimujwa'ktu Jesús. Net ja tyaak ñaygoxtunaaydyáku Jesús wyindum es t'amdowa'añ ja may'ajtun.

21 Ta ja Jesús yajtuuju:

—¿Tii du'n mdsejpy?

Ta ja'a 'yadsooy:

—Tyaats majtsku n'u'unk. Tunu may'ajtun es xya'u'uñat tu'uk aga'añdsyoo es jatu'uk anajñdsyoo ma mij myajkutúkat.

22 Jesús t'adsoodu ja tukka'axpu xpxpajkpty:

—Kyaj xyñijáwudu di'ibu m'amdoodup. ¿Mbaat miits xy'uuktu ma ja káluz mats uj n'uuga'añ?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ti ko kudii, mbaat.

23 Netu Jesús 'yadsoojudu:

—Tay'ajtun ko miits m'uuktup mats ja ngáluz, per kyajts uj xypyaaty esuts njuna'anat pánuty u'uñup mats n'aga'añdsyoo es mats n'anajñdsyoo. Taadu yu'u du'un ítup di'ibuts ja nDeety tu ttuknibujtaagu.

²⁴ Ko ja nimajkpu uxpujkruty tmadoodu, ta ttukjot'ambujktu ja nimajtskpu uxpujkrpu.

²⁵ Esu Jesús dyajnaymyujkudu, es t'anmaaydyu:

—Miits mnija'adup ko yu di'ibu yu naxwiñudu ñiwindsun'ajtypy es di'ibu 'yane'empy yu'ujaty, tyuktiimpy di'ibu yu'u ku'am tsyejpy.

²⁶ Per kyaj dyu'an'átut ma miidsadyun. Ja'a du'un di'ibu situy mujpudsumaamp ma miidsadyun, yu'u du'un mmadúnudup.

²⁷ Es di'ibu naybyujta'agánup nidu'uk ma miidsaty éxtamu jawyiimbu, yu'u du'un mduumbu'áttup.

²⁸ Du'un éxtam uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts tu nmiñ esuts pán xymyudúndut, ja'a du'un esuts uj nmadúndut es nyákudats ja njiky'ajtun es nimayjya'ay ñitso'oktat.

Jesús dya'ijxpéky nimajtsk ja wiints

²⁹ Ko naty ja Jesús es ja 'yuxpujkruty tsoonda Jerikoo, may ja ja'ayuty oj tranujxtu ja Jesús.

³⁰ Nimajtsku naty ja wiints 'yu'uñudu tu'ubu'aay. Es ko tmadoodu ko Jesusu naty ñaxy, ta yaxkaktu:

—iWindsun, tyuump 'yaats ja Davit, pa''ayoodugats uudsaty!

³¹ May ja ja'ayuty 'yoojudu es 'yamóndut, per ja'ajaty ni'igu 'yaktim'yaxka'aktu jantsy mak:

—iWindsun, Davitu tyuump 'yaats, pa''ayoodugats uudsaty!

³² Ta Jesús oj waanu wyu'umu es dyaxu ja wiindsaty, es dyajtuudu:

—¿Wi'ix xytsyoktu es ndúndut?

³³ Net ja'ajaty 'yadsoodu:

—Windsun, yu'u esudu nwiinaty 'yijxpáktu.

³⁴ Ta ja Jesús tpa''ayooy ja wiindsaty, es ttoonu ja wyiin es netyu oj 'yijxpéky. Ta oj tranujxtu ja Jesús.

21

Jesús tyuku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

¹ Ko naty jya'tánnu Jerusalén, ko jyajttu Betfajee, jamyu ma ja Oliivus Kopk, netu Jesús tkejxy nimajtsku 'yuxpujkrpu,

² es t'anmaay:

—Nujx ma yu mutsk kajpnu'unk di'ibu yajwingu'ijxup, es jap xypyaadut kuwuuñ tu'ugu burru to'oxy mudu 'yu'unk di'ibu ni pánnam tkatuk'u'uñu, es mugaju es xyajmínut.

³ Es pan jap pán wi'ix m'ana'umxaty, anuumu ko yu mwindsun dyajtuna'añ es pójunak tkajxambitut jatagok.

⁴ Tyaadu du'un jyajty es yajkuudyúnut di'ibu ja Diosu kyugajxpu myadyak ma tkuxjaay:

⁵ Anuumu Syon kajpn:*

“Ixtu yu mrey mnimínudu, tuda'aky, es ttuk'u'uñu tu'ugu burru to'oxy 'yu'unk.”

⁶ Net ja 'yuxpujkruty oj ñujxtu es ttuundu éxtamu naty ja Jesús tu tyuknipáku,

⁷ dyajmiindu ja burru to'oxy es ja 'yu'unk, es trujtáktu ja ñikujxyudu wit éxtamu jyaba'an. Ta ja Jesús ttukpejty.

⁸ Es ja mayjya'ayuty dwinya'pudu ja ñikujxyudu wit ja tu'aa, es wiinkruty ttujtu ja kepyu 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxudu ja tu'aa.

⁹ Ja ja'ayuty di'ibu nujxtup jawyiin es nandu'un ja di'ibu miindup ux'ok ya'ax jyoktu:

—iMuj 'yítut ja rey Davitu tyuump 'yaats! ¡Kuni'xy di'ibu miimp éxtamu Kyudunaabyu Nindsun'ajtam Dios! ¡Awdattu Dios!

* **21:5** Syon yu'u nandu'un ya''andijp Jerusalén.

10 Ko kyajpndujkuda Jerusalén, nidugekyu ja ja'ay tmuj'ix dmujjáuwađu, es dyajtáwđu:

—¿Tii duna tyáđu?

11 Ja ja'ayaty jyuna'andu:

—Yu'u du'un ja Diosu kyugajxpu, Jesús di'ibu kugajpn Nazaret, Galileeu ñaxóty.

Jesús dyajpudsémy di'ibu juuy to'ktap ma ja muj tsajptujk

12 Oknam ja Jesús tyujku muj tsajptujk ñabotsoty es dyajpadseemy nidugekyu di'ibu naty jap juuy to'ktap, es dyajjumbijty ja myeesaty di'ibu naty jap wyingugoondap ja meeñ di'ibu kyaj ja tsajptujk tja'a'áty, es nandu'un dyajjumbijty ja syíyaty di'ibu tyo'ktap ja pak.

13 Ta ja Jesús jyunañ:

—Du'un ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Yu ndujkuts yu'u du'un ma ja'ay kyajxta'aky”, per miidsaty tu xyajwa'andu ma'tspu ank.

14 Jap ma muj tsajptujk ñimiinudu ja Jesús naagudyu wiints esu axneybyu, es yu'u dya'agudaky.

15 Es ko ja teedywyindsúnaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpujktap t'ijxta ja muj'ajtan di'ibu Jesús tyiimpy, es ko tmūdoodu ko ja unaku'ungaty jyuna'andu muk ma ja muj tsajptujk: “¡Muj 'yítat ja rey Davitu tyuamp 'yaats!”, ta jyot'ambujktu.

16 Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—¿Mmudeepy éxtam jyuna'andu?

Ta Jesús 'yadsooy:

—Nmudeebyuts. ¿Per tii, kyajnum xyajmadya'aktu miidsaty ja Diosu jyaaybyajtun ko tyáđu tmadya'agyu? Du'un jyuna'añ:

Tu xyrujta'aky es ja unaku'ungaty, es extu di'ibu tsi'tspnum, m'awdátudut amumdu'uk jot.

17 Ta ja Jesús japyu tnikaktu, es oj ñejxy ma Betañu kajpn. Jap myaay.

Jesús tkajxpéky ja iigu kepy

18 Jakumbom jepy ko Jesús jyumbijty es jatugok ñejxy Jerusalén, ta yu'o'ku.

19 Ta t'ijxy tu'ugu iigu kepy tu'uba'aay. Ta tnumajwa'ky, es kyaj tpaty ni ti tyuamp ja kepy, je'eyu 'yaay. Ta ja Jesús t'anmaay ja iigu kepy:

—Ni na'a mganakytyuamp'átat.

Netyu ja iigu kepy oj tyatsnu.

20 Ko t'ijxtu tyáđu ja axpujkraty, du'uñ wu'amadyaaydyu es dyajtudu ja Jesús:

—¿Es wi'ixu du'un ko tyáđu iigu kepy tu tyu'utsy tim pójanu?

21 Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtan n'anuumudu ko pan mmadajttap ja mubujkun es kyaj xyujpjawudu, kyaj yu'uyadyu tyáđu mbaat xytyundu éxtamts tu nduñ ja iigu kepy, extu m'anuumadubu tyáđu kopk: “Juwá'ak ja yaa es najx mejyñóty.” Es du'un jyátat.

22 Es tugekyu di'ibu miits m'amdoodap ma mgajxta'aktu, pan mmubujktap, m'axájudap.

Jesusu kyutujkun

23 Ta ja Jesús tyujku muj tsajptujk ñabotsoty. Es ma naty ya'axpeky ñimiinudu ja teedywyindsúnaty es ja israelítadyu myujja'aydyujk, es yajtuumudu:

—¿Pán kyutujkun maut xytyuñ tyáđu? ¿Pán tu mgutujkunmo'oyaty?

24 Ta Jesús t'adsoodu:

—Ûj nandu'un nyajtawaambyuts tu'ugu ayuk miidsaty. Pan xy'adsoojambijtrats, net n'anuumat ti kutujkunats aj maut nduñ tyáđu.

25 ¿Pán kutujkunmooyu ja Fwank es yajnabátat, Dios o yu ja'ayaty?

Ta ak yu'ujaty ñay'u ñaygyajxudu es ñayjyuna'anudu:

—Pan n'okjana'anam ko Dios tuk'ana'am, ta yu xy'adso'om: “¿Es ti ko xykyamubaktu?”

²⁶ Es p̄an nj̄ana'an̄am ko ja'aȳaty, ta ȳa ja'aȳaty xytyu'un̄am ax̄uuk, mat ko nid̄agekyu ȳa'uj̄aty tm̄ub̄aktu ko Fwank ȳa'uj̄aty ja Dios̄a kyugaj̄xp̄a.

²⁷ Ta t'anmāaydȳa ja Jesús:

—Kyajts nnij̄aw̄ud̄a.

Ta ja Jesús 'yadsooj̄ud̄a:

—Es uj̄ nan kyajts miits n'awán̄ud̄at ko ti kutuj̄k̄an̄ats uj̄ m̄uat ndúñ̄ud̄sa tyaād̄a.

Nimajtsk̄a ja'ay tukka'ax éxt̄am̄a ijxpaj̄t̄an

²⁸ Min n'oktukm̄amadya'akt̄a tu'uḡa ijxpaj̄t̄an:

—Tu'uḡa ja'ay tm̄udaty majtsk̄a myaank. Ta t'anmāay nidu'uk: “Nit̄a, naj̄x mduñ mads̄a n'uuv̄a kam.”

²⁹ Ta ja 'yu'un̄k 'yadsooj̄a: “Kyajts nnaj̄xa'añ.” Okn̄am dyaj̄t̄ugaj̄tsy ja wyinma'añ, es oj ñej̄xy tuumb̄a.

³⁰ Ta ja u'un̄kteety oj tn̄inej̄xy jatu'uk, es nand̄a'un̄ t'anmāay. Es 'yadsooj̄a: “Oy, tat̄a, nnej̄xȳats.” Es kyaj oj ñej̄xy.

³¹ ¿Di'ib̄a nidu'uḡa tyad̄a majtsk̄a tyuun éxt̄am ja tyeety ttsej̄ky?

Ta ja'aj̄aty 'yadsood̄a:

—Ja jawyiimb̄a.

Ta ja Jesús 'yanmāayud̄a:

—T̄ay'aj̄t̄an n'an̄um̄ud̄a ko ȳa yaj̄kugubaj̄t̄p̄aty es̄u kujeñ̄dyo'oxȳaty t̄ak̄ud̄ap̄ ma ȳa tsaj̄pót̄m̄ud̄a kutuj̄k̄an̄ oy miits mgadim̄t̄uk̄ud̄at.

³² Mat ko ȳa Fwank Yaj̄n̄ubaj̄t̄p̄a myiñ tuk'ij̄xp̄a wi'ix̄a Dios ttseky mjiky'átt̄at, es miids̄aty kyaj xymyub̄aj̄kt̄a, es nik ja yaj̄kugubaj̄t̄p̄aty es ja kujeñ̄dyo'oxȳaty m̄ub̄aj̄k̄ud̄a. Es miids̄aty, oy oj xyja'ix̄t̄a tyaād̄a, kyaj xyaj̄t̄ugaj̄t̄st̄a mjot mwinma'añ esxȳap xymyub̄aj̄kt̄a.

Ax̄k kamgwent̄a'aj̄t̄p̄aty éxt̄am̄a ijxpaj̄t̄an

³³ M̄ud̄owd̄a tyad̄a jatu'uḡa ijxpaj̄t̄an. Tu'uḡa ja'ay oj tkoj̄y ja uuv̄a kam. Ta tnageemy es dya'uȳūȳ ma dyaj̄nipát̄at ja uuv̄a ko yaj̄winma'ads̄a'an̄at, es tkoj̄y tu'uḡa potsy k̄aj̄xm̄a ma mbāat jam n'ij̄xkák̄am es ngwent̄a'aj̄t̄am t̄agekyu.

'Okn̄am tmooy ani'xy ja uuv̄a kam mat wiink ja'aȳaty, es t̄syo'on̄n̄a. Jagam nax jagamgaj̄pn̄ oj ñej̄xy.

³⁴ Ko t̄p̄aty ja tiemp̄a ma ja uuv̄a yaj̄t̄uj̄kmukán̄n̄a, ta tkej̄xy nāaḡudȳa tyuumb̄a es t'amd̄ow̄at ja m̄uduumb̄aty ja uuv̄a di'ib̄a pát̄ap̄ ja kugam.

³⁵ Es ja uuv̄a kamgwent̄a'aj̄t̄p̄a tmaj̄t̄st̄a ja di'ib̄a ja winds̄ún kyaj̄x. Ta t̄woj̄pt̄a es dya'o'kt̄a nāaḡaty, es nāaḡaty tk̄a't̄st̄a.

³⁶ Net ja kugam tkej̄xy ja wiink̄p̄a tyuumb̄aty waan̄a ni'iḡa, es ja uuv̄a kamgwent̄a'aj̄t̄p̄a nand̄a'un̄ ttuund̄a jat̄ugok.

³⁷ 'Es tim ok tkej̄xy ja kȳu'am u'un̄k, es wyinmāay: “Wyinds̄u'uḡab̄a daa ȳa n'u'un̄k.”

³⁸ Es ko t'ij̄xt̄a ja uuv̄a kamgwent̄a'aj̄t̄p̄a ko myiñ ja wyinds̄un̄a 'yu'un̄k, ta ñaȳj̄unán̄ud̄a ak ȳa'uj̄aty: “Tyaād̄a du'un̄ di'ib̄a 'yaxaj̄yaamp̄y ja kyuma'añ. Min n'ok'ya'o'k̄am es du'un̄ nm̄w̄a'am̄am ȳa uuv̄a kam.”

³⁹ Es ta tmaj̄t̄st̄a, es dyaj̄p̄uds̄um̄ud̄a uuv̄a kamoty es dya'o'kt̄a.

⁴⁰ Ta Jesús dyaj̄t̄ūy:

—Es ko myín̄at ja kugam, ¿ti tyún̄ap̄ m̄ud̄a tad̄a kamgwent̄a'aj̄t̄p̄aty?

⁴¹ Ta t'anmāaydȳa:

—Ya'ookt̄ap̄ es ni tkapa'ayó̄wat, es ttuk'an̄u'x̄at ȳa tad̄a ñax ja wiink̄p̄aty m̄uduumb̄aty di'ib̄a tuk̄k̄ud̄ak̄ud̄ap̄ ma ja tiemp̄a t̄p̄aad̄at ja pȳuj̄ta'aky di'ib̄a pát̄ap̄.

⁴² Net ja Jesús t'anmāay:

—Ja Dios̄a jyaaȳbyaj̄t̄an j̄yana'añ:

Ja tsaa di'ib̄a ja poj̄t̄sp̄a 'ȳax̄t̄ij̄t̄a,

tá tpaaty ja lyugaar má ja tujk t'ujx'áty.

Tyaadu dá'un ja tyu'ununú Nindsun'ajtám Dios,
es n'okwú'amadya'ayum dá'uñú.

¿Tii ni ná'anum miits xykya'uxpúktú yú tyaadu?

⁴³ Múdu tyaadu, ja'ats n'andijpy ko myajpújkúya'anúdu ja tsajpótúdu kutujkú, es yajmo'oya'añ ja ja'ayúty di'ibú myeepy ja Dios di'ibú pátu.

⁴⁴ Es oytyim pánúty ko kyudáwut má tyadu tsaa, jo'pts tyúnúdu; es di'ibú níkuuybyajtúbu tyadu tsaa, tukwa'ayúdyá'ayúdu.

⁴⁵ Ko ja teedywyindsúnúty es ja fariseeúty túduudu ja ijxpajtún di'ibú Jesús pyújtáky, ta túwinmá'añbyáttú ko yú'u naty yajmadyákr.

⁴⁶ Ta tjamatsandú, per tsyú'kúdu ja mayjya'ay, mut ko ja ja'ayúty jyuna'andú nídugekyu ko Jesús yú'ujúty ja Diosú kyugájxru.

22

Di'ibú rey tyuun ko 'yu'unú pyejky

¹ Jesús t'akpújtáky ja wiinkru ijxpajtún, es t'anmaaydu:

² —Yú tsajpótúdu kutujkú dá'un éxtám tu'ugu rey di'ibú tyuun ja xú má ja 'yu'unú pyejky.

³ Ta tkejxy ja pyo'oduumbúty woobú di'ibú naty jawyiin tá t'anúudu, peru taadúty kyaj myinandú.

⁴ Ta jatúgok ja rey tkejxy ja pyo'oduumbúty, es t'anúudu: “Anúudu taadúty ko tyam tá 'yabatúdyá'ay ja ká'ay ukú. Túts nya'eegyúty ja ndsajkaatsú ní'xyátútypyú es túgekyú 'yity abaadu. Wa'an túmúdu.”

⁵ Per ja di'ibú oj yajwówdú kyaj ttuundú kwentú, nídu'uk oj ñejxy kyamoty, jatu'uk oj ñejxy to'krú,

⁶ es ja wiinkpúty tmajtstú ja reyú pyo'oduumbú es ttuundú axúuk, extú ko dya'o'ktú.

⁷ Es ta ja rey jyantsyjtót'ambejky, es tkejxy ja syoldaadúty es dya'o'ktú taadú di'ibú tá ya'o'kxúty ja pyo'oduumbú, es dyajno'ktú yú kyajpn.

⁸ Net t'anmaay ja tyuumbúty: “Túgekyú 'yity abaadu má tyadu xú, peru taadúty di'ibú tá yajwówdú, kyaj ñitúktúty myíndú.

⁹ Nujxtú má yú kájpngijkyúdu múj tu'u, es wowdu má tyadu xú nídugekyú di'ibú mbatúpy.”

¹⁰ Ja po'oduumbúty tsyo'ondu es dyajmíndú nídugekyú di'ibú pyattú, oyjya'aybyú esú kyaj 'yoyjya'aybyúty; es dá'un 'yujtspejty ja tujk mut ja ja'ayúty.

¹¹ Net ja rey tújku túgoty es t'ixá'añ di'ibú naty tá yajwówdú. Net t'ijxy tu'ugu ja'ay jap ko kyaj túdaty ja wyit éxtám pyaadyúty ttúktú tádu xú.

¹² Es ja rey t'anmaay: “Múgu'uk, ¿wí'ixú dá'un míj tá mduku ja yáú es ní tá xykyatúktú yú mwit éxtám pyaadyúty xytyúktú tyadu xú?” Es amoñú oj wye'emy ja yedyújk.

¹³ Net ja rey t'anmaaydu ja wingiibyúty: “Kúwúndú tekywúndú es jubijpúdsámdú awá'atstúm má ja koots'át, má ja'ay jyú'ay yá'axtú es ñayduatskaadúdu mut ja ayo'on.”

¹⁴ Ta ja Jesús 'yakjánáñ:

—Pes má di'ibú yajwoodú, per waanú di'ibú yajtukwíjtstútp.

Jesús tmadya'aky ja kugúbjtún

¹⁵ Ta oj ñájxndú ja fariseeúty es dyajti'igyúdu ja wyinmá'añúty wí'ix mbaat dya'anúguga'adu ja Jesús.

¹⁶ Es tá tkajxtú náagúty ja jya'ayúty tí'igyú mut ja Eroodúsu jya'ayúty, es t'anmaaydu Jesús:

—Windsán, nnija'adapts ko mgajxy mat ja táy'ajtán es ko mya'axpeky mat ja táy'ajtán Dios ñu'u tyu'u, es ni xykyatuñ kwenta di'ibu ja'ayaty myadyáktap, mat ko kyaj mmajpadsémy mat ni pán.

17 Winma'añmyoodyugats. ¿Oyu daa kots ngugabáttat mā yu yajkutujkpa kopk, o kyajpa?

18 Ñija'abpa naty ja Jesús ja tyaadudya 'yaxuk winma'añaty. Ta t'anmaaydu:

—Miidsaty di'ibu nay'andijudap es jyiky'attá táy'ajtán maut, ¿ti kots miits xya-jka'aja'andu?

19 Tuk'ijxtugats ja meen di'ibu maut mgugabety.

Net dyajmiindu tu'ugpa platá meen.

20 Ko tyaadu t'ijxy ja Jesús, net dyajtuay:

—¿Pán tyaadu wyiin jyajp esu xyu di'ibu yam kaxja'ay?

21 Ta ja'ajaty 'yadsooda:

—Yu yajkutujkpa kopk wyiin jyajp.

Net ja Jesús 'yanmaaydu:

—Pes mo'oydu ja yajkutujkpa kopk ja di'ibu yu'u jya'a'ajtypy, es mo'oy ja Dios di'ibu Dios jya'a'ajtypy.

22 Ko tmadoodu tyaadu, ta du'ñu wya'umadyaaydu. Ta tmastuttá es oj ñajxnu.

Ja'ay dyajtuwdu pan jikyryáktap ja o'kraty

23 Nan ja xu naagdu saduseety oj tninajxtá Jesús. Ja saduseety jyuna'andu ko kyajp jyikyryuka'añ ja o'kraty. Du'ñu tyaadu ttuknibajtakdu:

24 —Ya'axrajkpa, Moisés ja 'yana'amun jnaamp ko tu'ugpa yedyujk 'yeeky es kyaj tu trattu 'yu'unk, ja myuga'ax ryákap ja ku'ekytyo'oxy es tmadáttat ja 'yu'unk, es ja'a tyuknikajxm'átap ja jamyii.

25 Du'ñu jyajty mā udsaty. Tamá naty juxtujk tukka'axu yedyujkty. Ja ka'axkópk pyejky, es 'ye'ky, es kyaj trattu ja 'yu'unk. Ta ja mymajtskpa tpejky ja ku'ekytyo'oxy.

26 Es nandu'ñu jyajty, es ja myudugukpa nandu'ñu jyajty, extá ko 'yabudsamdaay nijxtujk.

27 Es ko tyaadu du'ñu tugekyu ñajxy, ta 'ye'ky nandu'ñu ja toxytyujk.

28 Es mā jyikyryuka'andu ja o'kraty, ¿pánuk nidu'ugpa tadá juxtujkpa unakaty ñado'oxy'átap, ja'a ko tu ryajktá'aydu mat yu'u?

29 Jesús 'yadsoojdu:

—Miidsaty nago m'okkajxtagooyñdu mat ko kyaj xyñijáwdu ja Dios jyaaybyajtán es ni ja myuk'ajtán Dios.

30 Es ko ja o'kraty jyikyryáktat, ni kyaráktat ni pán, pes du'ñu 'yíttat éxtamu Dios 'yánklusá tsajpótma.

31 Yu o'kraty sitay jikyryáktap. ¿Tii kyajnum miits xykajxtá di'ibu Dios ku'am jnaamp mā ja jyaaybyajtán?, mā t'anmaay ja Moisés:

32 “Ujtsá du'ñu ja Abraanu Dyios, Isaa esu Jakoob.” Yu Dios kyaj yu'u Dyios'átyaty ja o'kraty, yu'u du'ñu jikyryaty.

33 Ko ja ja'ayaty tmadoodu tyaadu, du'ñu wya'umadyaaydu mat ja 'yaxrajkanaty.

Ana'amun waanu mairpa

34 Ko ja fariseety tnija'adu ko Jesús tu dya'amonda ja saduseety, ta ñaymyujkdu,

35 es nidu'uk yu'ujaty di'ibu tsajptagóty ya'axrajkp tjakajxywyitsa'añ ja Jesús. Ta dyajtuay:

36 —Ya'axrajkpa, ¿di'ibu du'ñu ja ana'amun ni'igpa myújaty?

37 Jesús jyunañ:

—“Mdsókpa ja mWindsán Dios mat winu mjot, mat winu m'anmaja'an es mat winu mjot mwinma'añ.”

38 Tyāādū dū'un ja jawyiimbu ana'amun di'ibu ni'igu myújuty.

39 Ja myamajtskrū nandū'un éxtūmū tyāādū: “Mdsókūp ja mmədujkrā'a éxtūm mij kū'am mnaydsyékyuty.”

40 Tyādū majtskrū ana'amun yū'u tyukwā'kpejtypy tugekyū ja Moisesū 'yana'amun es ja 'yaxpūjknuty ja Diosū kyugajxpruty.

¿Pánū tyūmp 'yaats ja Kristū?

41 Māanūmū naty ja fariseeuty 'yak'ittūnūm ni'amukū,

42 Jesús oj yajtáwədu:

—¿Ti mwinmāaydyūp miidsuty mat ja Kristū? ¿Pánū dū'unū tyūmp 'yaats?

Ta 'yadsoodū:

—Yū'u Davitū tyūmp 'yaats.

43 Ta Jesús 'yadsoojū:

—¿Wi'ix ko yū Davit mat ja Espírítū Santū myuk'ajtūn t'anūmū nWindsún? Ja'a ko dū'un jyənáñ:

44 Yū Dios t'anmāay əjtsū nWindsún:

“U'uñū yāā aga'añdsyoo mā əjūn, extū kots əj nyajtəgóyət nidugekyū ja mmədsip.”

45 ¿Es wi'ix mbaat yū Kristū tyūmp'áty 'yaats'átyuty ja Davit?, ja'a ko Davit kū'am jūnāmp “nWindsúnats.”

46 Es ni pán tkapaaty wi'ix 'yadsówət ni tuk āā. Es extū ja xūū ni pán kyanakyñaydyuk'a'ijxū es tii dyajtáwət.

23

Jesús tnigajxy ja fariseeuty es di'ibu tsajptəgóty ya'axpūjktūp

1 Net ja Jesús t'anmāay ja 'yaxpūjkruty esū ja'ayuty:

2 —Yū di'ibuty tsajptəgóty ya'axpūjktūp esū fariseeuty kyajxwátstūp ja Moisesū 'yana'amun.

3 Pes dū'un mūmədowdū miidsuty es tundū tugekyū di'ibu mduknipūjkrū; per katū xypyanəjxtū éxtūm yū'əjuty jyiky'attū, mat ko wiinkrū myadyáktūp es wiinkrū tyu-undūp.

4 Pes yū'əjuty 'yawū'undūp ja tsemy jantsy jemtsy di'ibu ni mbaat ngamūmadákūm, es trūjta'aktū es ttsūmū'aktūt ja ja'ayuty, per yū'əjuty kū'am ni je'eyū mūdū kyūwə'xy tkapudakū.

5 Tugekyū di'ibu tyuundūp, yū'u dū'un wi'ix myəjprədsúmdət mayjya'ayóty. Pes t'aktim'yajmájūdū ja kaju'unk mā dya'ittū waanū Diosū 'yana'amun es ñaydyukwimbokmūwūñuty es ñaydyukkūwūñuty, es nandū'un dya'óyūdū yéñadyū kyapyū pyadūy pyaxunán kədiinūm ja wiinkruty,

6 es jam tyim'u'uñūyā'añ mā ja ja'ayuty mbaat yajxón 'yíxūdū tsajptəgóty, es jam 'yu'uñūyā'añ mā yū windsū'kūn tyu'uyo'oy māj windum mā pán kyay 'yiiky,

7 es tsojktūp es ja ja'ayuty 'yabo'x kyajxpo'xədət mūdū windsū'kūn tu'āay es 'yanū'amxədət ya'axpūjkrū.

8'Per miidsuty katū xy'adsoktū es ja ja'ayuty m'anū'umxədət ya'axpūjkrū, mat ko miits mdukkā'ax'ajttūp nidugekyū es ti'igūy je'eyū xymyədattū yū mYā'axpūjkrū, əj, yū Kristū.

9 Es katū pán miidsuty xytyeetyñiwā'añ ja wiinkrū, mat ko mmədajttūp tu'uk je'eyū mDeedyuty di'ibu ijtp tsajpótm.

10 Es ni mgajūnā'andət ko jyaadyū mwindsūnū wiinkrū, mat ko əj, ja Kristū, əjū dū'un je'eyū mWindsūn'ajtypy.

11 Di'ibu myədiimpy oypyrənuty mā miidsūdyūn, yū'u dū'un ijtp māj mā miidsuty.

12 Mut ko di'ibu nayyajmujpudsuumup ku'am, yu'u du'unu Dios pujtakup mutsk; es di'ibu nayjya'ap mutsk, yu'u du'unu Dios pujtakup muj.

13 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap es miits fariseeuty, mnay'andíjedup mjiky'attu tay'ajtun muut! Mya''adujktap esu ja'ay kyatákadut ma tsajpótmedu kutujkun. Miidsuty ku'amuty kyaj mdákada es ni xykyana'ixtu es ja wiinkputy tyákadut di'ibu jatukayándup.

14 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap es miits fariseeuty, mnay'andíjedup mjiky'attu tay'ajtun muut! Miits mbujkadup ja ku'ekytyo'oxy yu tyukuty, es ko kyaj xyajniguxu'uga'andu, jeky mgajxta'akta. Paaty myajmo'oydyut ni'igu ja kumado'on.

15 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap es miits fariseeuty, mnay'andíjedup mjiky'attu tay'ajtun muut! Miits mduk'yo'oydyaaydyup tugekyu ja naxwíñadu esu jikymyejyñaty es xytyukpanujxa'andu ja ja'ayaty ja mmabujkanaty, es ko naty tu xytyukpaktu, majtsku du'un ñitákaduyu tadu ja'ay ja ayoodákn es kadiinam miidsuty.

16 'iPuroobu miidsuty, wiindsuty di'ibu wyijts'ye'epy ja myawiints!, mut ko mjuna'andu ko kyaj tyimwi'ixaty ko nwandákam es nyajtestiigu'ajtam ja muj tsajptujk; per pan ja pán twanda'aky es dyajtestiigu'áty ja muj tsajptujku 'yooru, yu'u sitay koonam tkuydyúnat.

17 'iWiints kunabáputy! ¿Tiibu dan ni'igu muj'ajtun myadajtypy? ¿Ja ooru o ja muj tsajptujk di'ibu ya'ijtypy wa'ats tadu ooru?

18 'Miidsuty nandu'un mjuna'andu ko pan ja pán ñaywyanda'agyaty mut ja artal, kyaj jyatyimpaadyuty tkuydyúndut; per di'ibu naywyandákup medu windsu'kun di'ibu ijtp artalkujxm, yu'u sitay koonam yajkuydyúnat.

19 'iWiindsuty! ¿Tiibu dan ni'igu muj'ajtun myadajtypy, ja windsu'kun, o ja artal di'ibu ya'ijtypy wa'ats ja windsu'kun?

20 Es di'ibu naywyandákup ma ja artal, kyaj ñaywyanda'agyaty yu'uyu ma ja artal, nandu'unu du'un mut tugekyu di'ibu ijtp jam.

21 Es di'ibu naywyandákup ma ja muj tsajptujk, kyaj yu'ujaty ñaywyanda'agyaty ma ja muj tsajptujk, nandu'unu du'un ma ja Dios tsyuanu.

22 Nandu'un di'ibu naywyandákup ma ja tsajp, naywyandákup ma Dios 'yu'uñu ya-jkutíky, es nandu'un medu Dios di'ibu jam yajkutujkp.

23 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap es miits fariseeuty, mnay'andíjedup mjiky'attu tay'ajtun muut! Miits mdukwinyojxtap ja Dios ja dyezma tojx tsooy: ja xu'uk, ja anís esu kominus, per kyaj xytyundu kwentu ja xpukun di'ibu ni'igu 'yóyaty ma yu ana'amun, di'ibu du'un ja tay'ajtun, ja pa'ayo'on es ko ja'ay jyiky'attu yajxón. Oy ko xytyukwinyoxtu ja dyezma, per tsojkup nandu'un es xytyúndut di'ibu ni'igu 'yóyaty.

24 Du'un miidsuty éxtam pánaty wyijts'ye'epy ja myawiints, es éxtam pánaty 'yaxijttap tu'uga tsuktsu'unk es jy'andup tu'uga kameyu.

25 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap es miits fariseeuty, mnay'andíjedup mjiky'attu tay'ajtun muut! Miits myajwátstap nikujxy ja mvasu es ja mdexy, per jyodoty ujts 'yity mut di'ibu tu xymyaatstu es tu xy'adsoktu.

26 'iFariseeu wiindsuty! Jawyiin xpyújat jodoty ja mvasu es ja mdexy, ja'adsu du'un n'andijpy yu m'aa mjot, es nétnam wyu'amut wa'ats nandu'un mnikujxy.

27 'iEs puroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap es miits fariseeuty, mnay'andíjedup mjiky'attu tay'ajtun muut! Du'un miidsuty éxtam ma o'kpu ñaxtaku. Ñikóyuty poop es tsuj kyuxe'eky, per naaxóty japu o'kpu pajk es tugekyu axak'ajtun.

28 Du'unu dan miidsuty éxtamu tyaadu. Mgxu'aktu éxtamu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tay'ajtun muut, per mjodótyuty ujts medu andakun esu axak'ajtun.

29 'iPuroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap es miits fariseeuty, mnay'andíjedup mjiky'attu tay'ajtun muut! Miits mbojstap ma ñaxtukadu Diosu kyugajxputy es m'oydyuundup ja kyupótsyaty ja di'ibu tu jyiky'ajttu tay'ajtun muut,

³⁰ es net mjuna'andu: “Kooxyup udsajtam oj njiky'ajtam ma jyiky'ajttu ja n'aptajk'ajtam, kyajxyup oj nbudujkum es nya'o'kamxyup ja Diosu kyugajxputy.”

³¹ Mudu tyaadu miidsuty ku'am mnay'uxkápudu ko m'ok'átudu di'ibu ya'o'ktu ja Diosu kyugajxputy.

³² Pes aktuungúxtu di'ibu ja m'aptajkuty yajtsondáktu.

³³ ¡Miidsuty du'un éxtumu awa'andsa'añun! ¿Tii mjuna'andup xytyijy ko mnitso'oktat ma ja muj tadyu'unun?

³⁴ Es uj n'akkaxaambyuts yu Diosu kyugajxputy, yu kuwijryu es yu ya'uxpajkputy, es miits mya'ooktup es myajkruuzpáttup naaguty, esu wiinkputy xywyórtat es xyryajudíttat kajpngaipn.

³⁵ Es du'un ma miits kya'ada'ayut ja pojru ma dya'o'ktu tugekyu ja jyiky'attu tuj'ajtan muut, tsyonda'aky ma Abel, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajt tuj'ajtan muut, es extu Zakariius, Berekius myaank, di'ibu miits mya'o'ktu muj tsajptajk winduuy es artal uxku'uy.

³⁶ Tuj'ajtan n'anuumu ko ja pyeky yu tyaadu tugekyu, jaa kya'ada'ay ma ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttup.

Jesús tniya'axy ja jerusaléngudu ja'ayuty

³⁷ ¡Jerusalén ja'ayuty, Jerusalén ja'ayuty, miits mya'o'ktup ja Diosu kyugajxputy es mguka'tstap ja Diosu 'yayuk kajxwa'xpu di'ibu mduknigajxudup! ¡Kanak ókats tu njayajmuka'añuts yu m'u'unk m'una'kuty, éxtumu tuttaak dyajmiky ja tyutku'unguty kyaknbatku'p, per kyaj tu xytsyoktu!

³⁸ Ixtu miidsuty ja mdujk wi'ix wyu'uma'añ kubak.

³⁹ Du'unuts miits n'anuumudu ko kyajts xyñaky'íxtat jaanum extu ko jya'tat ja tiempu ma mjuna'andut: “Kuni'xy di'ibu miimp Nindsun'ajtamgyujxm.”

24

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptajk tyugoya'añ

¹ Tso'onubu naty ja Jesús ma ja muj tsajptajk. Tamu naty ñujxnu ko ja 'yuxpajkputy myuwingoonudu es ttuk'ixa'andu ko jantsy tsuj ja tsajptajk potsy'ajtan.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿M'ijxtup tugekyu tyaadu? Tuj'ajtan n'anuumu ko yaa kyaj wyu'uma'añ ni tu'ugu tsaa ñayñikoombétyuty, tugekyu tyugoya'añ.

Ijxwumun ko ja naxwíñudu tyugoya'añ

³ Net oj ñajxtu ma ja Oliivus Korp. Es ko naty Jesús jam 'yu'uñu, ta yu 'yuxpajkputy oj 'yanu'umxudu ayu'udsyu:

—Njanijawuyáandupts na'a dunu tyaadu jyata'añuty. ¿Wi'ix ja ijxwumun esuts nujx nnijawu ko mmin'añu naty es ma ja naxwíñudu tyugoya'añ?

⁴ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Mnaygywentu'átudup kudiibu pán mwin'uanudut.

⁵ Mut ko may myina'andu win'u'ambuty di'ibu juna'anaamp: “Ujtsu du'un ja Kristu”, es wyin'umnaampy mayu ja'ayuty.

⁶ Es ko xymudoo'íttat ja tsip nixim niyam, katu mnay'adsu'ugudu. Du'un jyata'añ, per kyajnum du'un yu'ujuty ma ja naxwíñudu tyugoya'añ,

⁷ mut ko tsiptuna'andu tu'ugu naxwíñudu mudu wiinkpu esu ana'ambuty nandu'un, es myina'añ ja muk yuu esu muk ujxuty oymyaaty.

⁸ Tugekyu tyaadu yu'u du'un maanum je'eyu tsyonda'aky ja ayo'on.

⁹ Net mguyaka'anudu miidsuty es myajtúndut axuuk, es extu mya'ooga'anudu; es nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty mduk'ak'ata'anudu mut ujtskyujxm.

¹⁰ Ma tadu tiempu may dyajtyugoya'andu myubujkanuty, es ñaymyudsip'átudut nixim niyam es ñayya'ooga'anudu nandu'un.

11 Kuxu'ugaamp mayu andákruty es jyuna'andut ko yu'ujaty ja Diosu kyugajxpu, es du'an twin'uuna'andu mayu ja'ayuty.

12 Es jaa'ataamp waanu ni'igu ja axuk'ajtun, es kyaj ja ja'ayuty tnakymudáttut ja tsojken nixim niyam.

13 Es di'ibu 'yakmubejkyryum du'añum, yu'u nitso'ogup.

14 Tyadu oybyu ayuk di'ibu ñimadyakry ja tsajpótmodu kutujken yajkajxwa'xaamp es yajknijáwut ma tugekyu naxwíñudu, es net myina'añ ma tyugoya'añ ja naxwíñudu.

15 Yu Diosu kyugajxpu Dañel tkuxjaay di'ibu tyúndup ja axukpu. Jaygyúkadu di'ibu yam n'anuumayándup. Ko xy'ixtut ma wa'ats lugaar tyanu di'ibu kyaj tmaj'ixy ja Dios,

16 net di'ibáty ijttubu naty Judeeu, ka'aktup jap es ñajxtut tungujxy kopkkujxy.

17 Di'ibu naty jam tujkkujxm, kyaj jyuna'akut es najx tniduku di'ibu jap es tjuuda'anat.

18 Es di'ibu naty jam kyam, kyaj jyumbítut es min t'ooxy ja wyit.

19 ¡Puroobu ja toxytyujkuty di'ibu naty ijtp u'unkmúut ma tadu xuu es di'ibu ya'u'unksi'tstup!

20 Amdow pujktsówdu miidsuty ja Dios kudiibu mga'aktut ma naty xyuxy es kudiibu du'an mjáttut ma ja po'xunxuu.

21 Mut ko net 'yita'añ ja muk ayo'on, éxtum ni na'anum kyajaty extu ma naxwíñudu tsyondaky, es ni du'an kyanakyjyata'añuty jatugok.

22 Es punu Dios kyaj dyajwaanu tadu tiempu, ni pun kyatso'oktut, per yajwaanubu'u mut ko ttseky púnuty yu'u tu twin'ixy.

23 'Ko naty pun miits m'anu'umxudu: "¡Ixtu!, tyaadu du'an ja Kristu", o "¡Ixtu!, tuxim ja Kristu", katu xymyubuktu.

24 Mut ko minaamp ja win'u'ambuty di'ibu nayyajnaxánudup éxtumu Kristu es éxtumu Diosu kyugajxpu, es tyunaampy yu ijxwu'amun esu maj'ajtun, es extu yu'u jyawin'uunándup ja ja'ayuty di'ibu Dios wyin'ijx.

25 Tu n'anuumudu miidsuty yu tyaadu tim jayujp.

26 Paaty ko pun m'anu'umxudu: "Tuxim ja Kristu ma yu maj itun", katu jam mnujxtu. O pun m'anmaayudup: "¡Ixtu!, tyap kwartu tugoty", katu xymyubuktu.

27 Mut ko éxtum tye'xy ja judsuk ma yu xuu pyudsemy es extu ma xuu tsi'i'ity, du'an nmina'añuts uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

28 Ma ti tu 'yeeky, jam ñaymyúkadu ja kus.

Wi'ix jyumbítut ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

29 'Es ko du'unu naty tu ñajxta'ayu tadu ayo'on, ja xuu wyingoodsuya'añ, ja po'o kyaj ñakyjyaja'añ, kya'adut ja madsa'ajuty es yu'xut ja muk'ajtun di'ibu jam tsajwínm.

30 Net ya'ixut tsajwínm ja ijxwu'amun kots uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmíñuts. Nidagekyu naxwíñudu ja'ayuty jy'u'y ya'axtut es xy'ixtuduts nmiñ uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, yoodsóty mut ni'igu ja muk'ajtun es ja maj'ajtun.

31 Es ngáxupts ja n'ánklusaty ko naty ja trompetu muk xyu'uxy, es ñaymyúkadut di'ibáty tu nwin'ixtuts oytyim maaty, ma yu jumboj esu yukpoj myiñ es ma yu xuu pyudsemy es ma tsi'i'ity.

32 'Jattu tyadu 'yijxwu'amun ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unuk, es pyudsemy ja 'yaay, miits mnija'adup ko wingoombu du'an ja ambu.

33 Nandu'un ko xy'ixtut tugekyu tyaadu, mnijáwudup ko wingonu naty esuts nmínut, éxtum mbaat njuna'anum tujk agu'uybyu.

34 Tu'y'ajtun n'anuumudu ko tugekyu tyaadu jyata'añuty maanumu naty ja ja'ayuty di'ibu tyam kyaj 'yooktanum.

35 Ja tsajp es ja naxwíñudu náxup, per ja n'ayúkats ni na'a kyakexy kyanaxy.

36 'Per ja xuu es ja ooru ni pun tkanijawu, ni yu Diosu 'yánklusaty es ni uj, ja Diosu 'yU'unuk, yu'ayu du'an je'eyu ñija'ap ja Dios Teety.

³⁷ 'Kots nmínut uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, du'un jyata'añ éxtum mā ja No'ee jyiky'aty.

³⁸ Mā tadu tiempu mā naty kyajnum myiñ ja ayo'onduu, ja ja'ayaty kyay 'yuuktu es ñayyapúkudu extu ja xuu mā ja No'ee tyujku mā ja 'yarku.

³⁹ Es ni ti tkaja'adu wi'ixu naty jyata'andu extu jaanum ko myiñ ja ayo'onduu. Ta yajji'xudu nidugekyu. Nandu'un jyata'añ kots nmínut uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

⁴⁰ Mā tadu tiempu majtsku ja'ayu naty tyundu kyamotm, tu'uk yajmunajxut es tu'uk yajnika'agut.

⁴¹ Majtsku toxytyujk jyatstu, tu'uk yajmunajxut es tu'uk yajnika'agut.

⁴² 'Wijy m'ittut miidsaty, mut ko kyaj xyñijáwudu ti oorū du'un myina'añ ja mWindsúnaty.

⁴³ Es nijáwudu tyaadu, kooxyur tu'ugu kudujk tñijawu ti oorū mā ja koots'át myina'añ ja ma'tspu, wijyxyur 'yity es kyajxyur tna'ixy es ja ma'tspu ya"awátsxudut ja tyujk es myaadsudut.

⁴⁴ Paaty miidsaty nandu'un ittū wijy es nay'axkúkudu, mut ko mā naty xykya"awix xykyaajp'ixtu, jaats nmina'añ uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

Oyduumbu es di'ibu kyaj

⁴⁵ 'N'okrajtáku tu'ugu kudujk tmudaty tu'ugu tyuumbu di'ibu kuwijy es tyiimpy ti wyindsún tsyejpy. Ta ttukmúnikaagu ja tyujk es bom bom dyajkáyut ja po'oduumbaty di'ibu jam.

⁴⁶ Jotkujk ja tuumbu ko ja wyindsún jya'tut es pyaadudut tkuydyúñ di'ibu tu yaj-tuknipéky.

⁴⁷ Táy'ajtun n'anuumudu ko ja windsún ttuknipúkudup tugekyu di'ibu myudajtypy.

⁴⁸ Es n'okrajtáku, pñ ja muduumbu kyaj 'yoyja'ayaty es je'eyu twinmay ko yu wyindsún jákup mā jya'tut,

⁴⁹ ta ttúnat axuk ja wiinkrudyu myumuduumbu, es tyuku kaay ukpu mudu myu'ami'ikyja'ayaty,

⁵⁰ es mā tadu xuu mā ja tyuumbu kyaj 'yawíxyaty es kyaj tñijawu ti oorū ja wyindsún jya'ta'añ, net jya'ty ja wyindsún.

⁵¹ Net yajmo'oyut ja muk tudyu'unun, yajrajta'agur mā púnaty nay'andíjedup jyiky'attu táy'ajtun mmut, mā ja'ay jy'uuy ya'axtat es ñaydyutskaadudut mut ja ayo'on.

25

Nimajkpu to'oxyuna'k éxtum ijxajtun

¹ 'Esu tadu tiempu mā myina'añ ja tsajpótudu kutujkun, du'un jajtp éxtum nimajku to'oxyuna'k di'ibu wyijtsu'ktu ja lyampru es t'awixtu ja pujkpu yedyujk.

² Nimugoxku tadu to'oxyuna'k kyuwinma'añaty es janimugoxpu kyaj.

³ Di'ibu kyaj yajxón twinmaadyu, ja'a je'eyu myunajxtu 'yaseytu di'ibu jap lyamproty;

⁴ es ja kuwinma'añbyu oj tmnejxy ni'igu ja aseytu, kyaj jya'ayaty di'ibu jap lyamproty.

⁵ 'Es kom ja di'ibu naty pukaamp kyajpu naty ñaja'ty, ta pyátudu ja tsuu. Ta myanajxtu ni'amuku.

⁶ Es éxtum tsu'pñ tmudooy kyajxy muk, es jyuna'añ: “¡Ta myiñ ja pujkpu yedyujk! Nujx jajpkubaadudu.”

⁷ Nidugekyu tadu to'oxyuna'k pyudu'ktu. Ta yu lyampru t'axkujkudu.

⁸ Net ja nimugoxku di'ibu kyaj kyuwinma'añaty t'anmaadyu ja nimugoxku kuwinma'añbyu: “Meegyut waanu ja m'aseytu, mut ko tap kyujxnu yu nlámpudsu 'yaseytu es pi'idsaamp.”

⁹ Es ja kuwinma'añbyaty 'yadsoodu: “Kyaj, mat ko kyaj tpaadat esats uudsaty nya-jtúndat es ni miidsaty. Nik najxta ma tyeegyaty es juydyu mja'a.”

¹⁰ Es ma naty ja nimugoxkra tjuudyu ja aseytu, net jyajty ja pújkra yedyujk. Ja to'oxyuna'k di'ibu naty tu ñay'axkúkaty, ta tyujkudu mat ja pújkra ma pyujkra nigaya'andu. Ta 'yadijky ja tujk.

¹¹ Oknum jyajtta ja nimugoxkra to'oxyuna'katy. Ta kyugajxudu: “Windsún, windsún, ya'awa'ats.”

¹² Es ya'adsooy: “Kyajts miits n'ixy'attu.”

¹³ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpújkraty:

—Wijy m'ittat, mat ko kyaj xyñijáwudu ti xuu ti oorú nmina'añats.

Tuktujkra oorú meeñ éxtamú ijxrajtan

¹⁴ Ma myina'añ ja tsajpótudu kutujkú, nandu'un jajtra du'un éxtam tu'ugu ja'ay ko ñajxa'añ wiink naxwíñudu, es twoodsooy ja tyuumbaty es ttukkudújka ja myeeñ.

¹⁵ 'Nidu'uk tmooy mugoxka oorú meeñ es jatu'uk majtska oorú meeñ es jatu'uk tu'ugu oorú meeñ. Du'un tmooy nidu'uk nidu'uk éxtam mbaat tmamada'aky. Ta net oj tso'onnu.

¹⁶ Ja di'ibu 'yaxaju ja mugoxkra meeñ, ta tyujka ajuuy ado'kra mat ja meeñ. Ta nandu'unan dyajganarajty.

¹⁷ Nandu'un di'ibu yajmooy majtska meeñ dyajganarajty nandu'unan.

¹⁸ Es ja di'ibu 'yaxaju tu'uk, yu'ts ja meeñ ma ttajjujty ja nax.

¹⁹ Tu naty oy jyajknu ko jyajty ja wyindsún. Ta tyujka kwentatuumba.

²⁰ Jawyiin ttuun mat ja di'ibu naty tu tmo'oy mugoxk. Ta tyukkudújka ja tyuumba jamugoxk ja meeñ ni'igu, es 'yanmaay: “Windsún, xymyooyats mugoxk, es tyaa jamugoxk di'ibats tu nyajganaraty.”

²¹ Net ja windsún t'anmaay ja tyuumba: “A weenu. Oymyuduumba mij. Éxtam oy tu mduñ ma waanu tu ndukkudúka, n'aktimtukkudúkar waanu may. Min es nxondákum.”

²² 'Ok jyajty di'ibu naty tu yajmo'oy majtsk. Ta t'anmaay ja wyindsún: “Windsún, xymyooyats majtsk, es tyaa jamajtsk di'ibats tu nyajganaraty.”

²³ Ta ja wyindsún 'yanmaay: “A weenu. Oymyuduumba mij. Éxtam oy tu mduñ ma waanu tu ndukkudúka, n'aktimtukkudúkar waanu may. Min es nxondákum.”

²⁴ 'Es ko jyajty jatu'ugu tyuumba di'ibu naty tu yajtukkudúka tu'ugu meeñ, ta t'anmaay ja wyindsún: “Windsún, kom nnija'abudsu naty ko m'adsojkr, es ko mdsiky ma kyaj tu mni'ipy es xyajpude'eky ma kyaj tu xywyujwa'xy,

²⁵ paadyats ndsu'ku es tu ndájuts ja nmeeñ naaxóty. Pes tyaa di'ibu mij mja'a'ajtypy.”

²⁶ Ja windsún t'adsooy ja tyuumba: “¡Nuux, axuk muduumba! Es pun mnija'ap kots uj ndsiky mats kyaj tu mni'ipy es nyajpude'egyats mats kyaj tu nwyujwa'xy tii,

²⁷ paaty tuxyupts ja nmeeñ xyryujtáku ma yu banka, es kots tu njumbity, taaxyupts n'axaju nandu'un ja nmeeñ'ajuydyúkaty.”

²⁸ Ta ja windsún t'anmaay di'ibu naty járaty: “Pújkudu tadu meeñ, es mo'oy di'ibu myudajtypy majk.

²⁹ Mat ko di'ibu myudajtypy, aktim'yajmo'oyur es tmúdatat waanu ni'igu; es ja di'ibu kyaj tmúdaty, aktim'yajpújkadya'ayur di'ibu oynu'unan myudajtypy.

³⁰ Esu tyadu nduumbats di'ibu kyaj ti tsooty, jubijppúdsámdu awa'atstúm ma ja koots'át, ma ja'ay jyu'uy ya'axtat es ñaydyutskaadudat mat ja ayo'on.”

Ja'ay yajpayo'oy

³¹ Esu Jesús 'yakjunañ:

—Kots uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmínat mat ni'igu muj'ajtan es juwadity mududsu n'ánklusaty, nétats n'u'uñat ma uñaaybyajn mats uj nyajkutuka'añ.

³² Nidugekyu naxwíñudu ja 'ayuty ñaymyujkta'ayudut ma uján, esats nyajnaywya'xudats nidu'uk nidu'uk éxtam ja borreegu kwentú'ajtrú dyajnaywya'xyuty ja byorreegu esu tsiip awiingáty.

³³ Nbujtá'agudats ja borreegu n'aga'añdsyoo es ja tsiibu n'anajñdsyoots.

³⁴ Nétats n'anuumudut ja nborreeguts di'ibuts nya'ijtypy n'aga'añdsyoo: “Mindu miidsaty di'ibuts ja nDeety tu kyunu'xudu. Axájudu ja oy'ajtan ma ngutujkanuts di'ibu Dios mduknibujaaguty exta ma oj dyajkojy ja naxwíñudu.

³⁵ Ja'a ko nmudajtats ja yuu es miits xyajkaadyuts, nmudajtats ja tuudsu es miits xyajnu'úktats, du'unuts njudijty éxtam di'ibu kyajru jyun tyujk, es miidsats xymyoodyu jajttákn,

³⁶ xytyugoy'ajtxats ja nwit es miidsats xymyoodyu, ijtats pa'am muut es miidsats oj xykyu'ixtu, ijtats pujxndugóty es miidsats oj xykyu'ixtu.”

³⁷ 'Es di'ibu jiky'ajt táy'ajtan muut xy'anuumuduts: “Windsán, ¿na'a tu n'ixtu myu'eegyuty es tu nmo'oydu mga'ay m'ukan, o na'a tu n'ixtu xymyudaty ja tuudsu es tu nyajnu'uuktu,

³⁸ o na'a tu n'ixtu mjudity éxtam di'ibu kyajru tyujk, es tu nyajjajtta'aktá, o tu mdugoy'ajtxuty ja mwit es tu nmo'oydu,

³⁹ o na'a tu n'ixtu mbékyuty es tu ngu'ixtu, o na'a tu m'ity pujxndugóty es tu oj ngu'ixtu?”

⁴⁰ Es uj n'adsówdats: “Táy'ajtan n'anuumudu ko ma du'un xytyuundu mut otyim di'ibuty nmagu'ugats, mduundu mut uj nandu'an.”

⁴¹ 'Net uj n'anuumudats di'ibu nya'ijtypy n'anajñdsyoo: “Mastúttugats miidsaty di'ibu tu yajkajxróktu. Najx ma ja junya'angu winu xuu winu tiempu di'ibu tu yajtuknibujaagu es tjaa'átut ja mujku'ugópk es ja 'yánklusaty.

⁴² Ja'a ko nmudajtats ja yuu es miidsaty kyajts xyajkaadyu, nmudajtats ja tuudsu es miidsaty kyaj xyajnu'úktats,

⁴³ judijtats éxtam di'ibu kyajru tyujk, es miidsaty kyajts xymyoodyu jajttákn, xytyugoy'ajtxats ja nwit es miidsaty kyaj xymyoodyu, nmudajtats ja pa'am es ijtats pujxndugóty es miidsaty kyajts oj xykyu'ixtu.”

⁴⁴ 'Net ja'ajty xy'adsówdats: “Windsán, ¿na'a tu n'ixtu mjudity myu'eegyuty, o xymyudaty ja tuudsu, o éxtamu di'ibu kyajru tyujk o kyajru mwit, o tu mbékyuty, o pujxndugóty es kyaj tu nbuduku?”

⁴⁵ Es uj n'adsówdats: “Tugekyu di'ibu kyaj tu xytyundu mudu otyim di'ibuty nmagu'ugats, nan kyaj tu xytyundu mut uj.”

⁴⁶ 'Netu tyaadaty ñajxtut ma ja tadyu'ununu winu xuu winu tiempu, per di'ibu jiky'ajttap táy'ajtan muut, yu'a najxtap ma ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

26

Tkajxy'áttu pñ wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Ko Jesús tkajxtaay tugekyu tyaadu, ta t'anmaay ja 'yuxpukpúty:

² —Miits mnija'adap ko juxtujma du'un ja pasku xuu, es uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkuyaka'añuts esats xyajkruuzpátut.

³ Ma tadu tiempu ja teedywyindsunuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukpúty es nandu'anu israelítudyu myajja'aydyujkuty ñaymyujkudu ma tyujk aa Kaifás, ja teedywyindsungópk.

⁴ Jam dyajtydyujkudu wi'ix t'okmátstut ja Jesús mudu andakun, es 'yoogat.

⁵ Es ñayjynánudu:

—Kyaj jyaaty ma ja xuu, kudiibu xyñibudu'kam ja ja'ayuty.

Tu'ugu toxytyujk ttukkuutsy ja pa'ak xu'kpñ ja Jesús

⁶ Jamu natyu Jesús Betañu ma tyujku Simonk di'ibu yajtijp nilepru pa'am.

⁷ Ta ñimawingoonu tu'ugu toxytyujk mat tu'ugu limetu alabástrabu ujts madu aseytu pa'ak xu'kpu es jantsy tsooxpu. Ko naty ja Jesús 'yu'uñ meesu windum, ta ja toxytyujk oj tyukkuudsaty kyubajkkujxy.

⁸ Ko ja xpujkpu ty t'ijxtu tyadu, ta 'yajkudu es jyanandu:

—¿Ti ko tyadu du'an tu 'yxtugoy?

⁹ Tyadu tuxyup tsoox yajteeky esxyup tu yajtukpudáku ja ayoobu ja'ayuty.

¹⁰ Ko Jesús tmadooyu tyadu, ta jyanáñ:

—¿Ti ko xy'oodu tadu toxytyujk? Tyadu óyudsu du'an tu xytyuñ.

¹¹ Pes ja ayoobutujkuty mmudáttap du'añum ma miidsaty, per uj kyajts du'añum xymudáttat.

¹² Di'ibu tyadu toxytyujk tu ttuñ kots tu xytyukkuudsyu tadu aseytu pa'ak xu'kpu madsu nnini'x, ja'a du'an jyajp'ijxnap esats nnaxtúkat.

¹³ Tuj'ajtan n'anuumadu ko oytyim maaty yajkajxwa'xy yu oybyu ayuk ma tugekyu naxwíñudu, yajmadya'agut nandu'an di'ibu tyuunu tyadu toxytyujk, es du'an yaj-jamyátsut yu'u.

Juudas tkayaka'añ ja Jesús

¹⁴ Net nidu'ugu nimajmajtskpu ja xpujkpu di'ibu xyu'ajtypy Juudas Iskaryotu, oj myadya'aky madu teedywyindsúnty.

¹⁵ Ta t'anmaay:

—¿Nu'anats xmyo'oyut pan ndukkudujkudap ja Jesús?

Net myooyudu i'px majku platá meeñ.

¹⁶ Es net ja Juudas t'axtaay oga'an ja tiempu ma t'okkuyákat ja Jesús.

Nindsun'ajtmu 'ya'ux

¹⁷ Es ma ja pasku xuu tsyondaky ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru, ja xpujkpu tniimiindu wingón ja Jesús es dyajtudu:

—¿Ma xytsyeky n'axkúkdats es ndu'unum ja pasku a'ux?

¹⁸ Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—Nujxtu jam kajpnóty ma ja tyujk tu'ugu yedyujk nmátnaymyaayubu, es anuumadu: “Yu Windsán du'an jyana'añ: Yu nxuu n'oorats tu wyingón, es ma yu mdujk nduna'añats ja pasku mududsu n'axpujkruty.”

¹⁹ Net ja xpujkpu du'an ttuundu éxtum ja Jesús tyuknipujkudu. Ta t'axkujkudu ja pasku a'ux.

²⁰ Ko oj tsyu'ujunu, tamu naty Jesús meesu windum mat ja nimajmajtskpu 'yxpukpu.

²¹ Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús jyanáñ:

—Tuj'ajtan n'anuumadu ko nidu'uk miidsaty xykyayaka'añats.

²² Net ja xpujkpu jyantsyjoyotmaydyuktujkudu, es dyajtudu nidu'ugáty ja Jesús:

—Windsán, ¿tii ujtsu daa?

²³ Ta 'yadsooju ja Jesús:

—Di'ibats xmyuttojxmujkr, yu'udsu du'an xykyayakaamp.

²⁴ Uj ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudnaabyu, du'an nnejxyuts éxtum ja Diosu jyaay-byajtan jyana'añ. ¡Per puuroobu tadu yedyujk di'ibats xykyayakaamp! Nik oy mat yu'u kooxyubu tadu yedyujk kyadimmiiñ kyadimjajty naxwiiñ.

²⁵ Net ja Juudas di'ibu kayakánap, oj dyajtuy ja Jesús:

—Windsán, ¿tii ujtsu daa?

Ta Jesús 'yadsooju:

—Mijtsu du'an.

²⁶ Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky, es tja'aygyudáky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmooydyu ja 'yxpukpu, es t'anuumadu:

—Kaydyu. Tyaadudsu du'un ja nnini'x.

²⁷ Net tkone'ky tu'ugu káluz madu vinu, es tja'aygyudáky ja Dios.

Ta tmooydyu ja 'yuxpajkraty, es t'anuumadu:

—Uuktu nidugekyu miidsuty ma tyadu káluz.

²⁸ Tyaadudsu du'un ja nne'pyñats di'ibu yajtamaamp yaj'yokaamp es tyudyúkat ja kajxy'átyryu, es du'un yajma'xat mayu ja'ay ja pyojraty.

²⁹ Es n'anuumadu ko kyajts nnaky'uuga'añu tyadu uuvu nuu extu kodsu naty n'iiky mat miidsuty ja jembyu uuvu nuu madu nDeedyuts yajkutíky.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtija'añaty

³⁰ Ko t'undaay tu'ugu alabanzu, ta oj ñajxtu ma ja Oliivus Kopk.

³¹ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpajkraty:

—Nidugekyu miits xymyatstu'udándupts tyaadu koots, mat ko jyuna'añ ma Diosu jyaabyajtun: “Nya'oogupts ja borreegu kwentu'ajtru, es ja byorreegyty 'yayo'oywya'xta'aydyut.”

³² Es kodsu naty tu njikypyekey, jawyiinats nnajxat Galileeu maanumu naty miits mganajxtu.

³³ Net ja Peedru 'yadsooju:

—Oy nidugekyu mjamatstuttaayubu, uj kyajts mij nmatstu'udut.

³⁴ Net ja Jesús 'yanmaayyu:

—Tny'ajtun n'anuumu ko nan ma tyadu koots, kyajnumu naty tugaak 'yuy, esuts mij xy'uxtija'añ tuguk ok.

³⁵ Netu Peedru jynáñ:

—Oyuts ndim'oogut mat mij, kyaj n'axtíjat.

Es nidugekyu ja xrpajkraty nandu'un jyunaandaaydyu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³⁶ Net ja Jesús jyajttu madu 'yuxpajkraty ma tu'ugu nugam di'ibu xyu'ajtypy Jetsemanii. Ta t'anmaaydyu ja 'yuxpajkraty:

—U'uñdu yaa mints xim n'okkajxta'aky.

³⁷ Ta tmnejxy ja Peedru es majtsku Zebedeu myaank. Ta ñayjya'aju jantsy jotmaymyut es 'yamutsk'ajty.

³⁸ Net t'anmaaydyu:

—Du'unats njawu njodoty éxtum tu'ugu jotmay di'ibu madu o'kun. Wu'umdu miits ja yaa es wijy m'ittut mat uj.

³⁹ Net ja Jesús oj waanu ñas'yo'oyu. Ta ñayjujru koxtanu naxkajxy, es kyajxtáky du'un:

—Tatitu'unk, pan mbaat, kadiibats n'uugut yu ta'ambu. Per kyaj dyu'unaty éxtumts uj ndseky, wa'anu du'unaty éxtum mij xytsyeky.

⁴⁰ Net jyambijty ma naty ja nidugukru 'yuxpajkratu es trattu mya'adu, es t'anmaay ja Peedru:

—¿Kyaj tu mmada'aktu miits m'ittut wijy mat uj ni tuk ooru?

⁴¹ Wijtu es kajxta'aktu kadiibu ja ka'oybyu mmamada'agudut. Tny'ajtun ko ja anmaja'an tsyejpy es ttúnat di'ibu Dios tsyejpy, per yu nini'x kyaj oy tmadanu.

⁴² Ja myumajtsk ok oj ñejxy, ta kyajxtáky du'un:

—Tatitu'unk, pan kyaj mbaat xya'adiky es kadiibats uj du'un n'ayówat, wa'anu du'un du'unaty éxtum mij xytsyeky.

⁴³ Net jyambijty jatugok ma ja nidugukru 'yuxpajkraty, es traty ak maadup, mat ko nugo naty ja tsuu tu 'yokwindajkandu.

⁴⁴ Ta tna'ijxy es oj ñejxy myuduguk ok kajxtákratu, nandu'un éxtum tu t'ok'amdoo t'okrajtsoobu.

⁴⁵ Ta oj jyambijnu ma ja nidugukru 'yuxpajkraty, es t'anmaaydyu:

—¿Tii m'akmaa m'akpo'xtaba? Tu net traaty ja xaa ja oora ma uj, ja Naxwiñadu Ja'ayadya Kyudunaabya, nyajkyaka'añats ma ya pojrpa ja'ayaty.

⁴⁶ ¡Pudu'aktu! ¡Jo'omdu! Ta myiñ ja di'ibats xykyayakaamp.

Jesús yajmátsy

⁴⁷ Tamu natyñumu Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juudas di'ibu nandu'an 'yapóstula'ajtypy ma ya nimajmajtskra, es myndu mudu mayjya'ay mudu 'yespaadu esu kyépyaty. Yu'u naty kajxadup ja teedywyindsúnaty esu myujja'aydyujkyadya israelítaty.

⁴⁸ Es tu naty Juudas ttukni'ixu wi'ixu naty dyaka'añ ja ijxw'u'umun:

—Di'ibats uj ndsi'xypy, yu'u du'unu naty ja Jesús. Yu'u du'un mmátstup.

⁴⁹ Nety Juudas tnimiñ ja Jesús, es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyaty, Windsán.

Ta oj tsi'xy.

⁵⁰ Netu Jesús 'yadsooy:

—Mutnaymyaabyu, ¿tun ti mnimiimpy?

Ta tnimawingoonda ja Jesús es tmajtsu es dyajnujxnudu tsimy.

⁵¹ Nidu'uk di'ibu naty jam mudu Jesús, tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu tuk adu'umu tyatsk ja teedywyindsungópk tuuumbu.

⁵² Net ja Jesús t'anmaay:

—Pajku'ugu m'esperadu ma xya'ity. Mut ko nidugekyu di'ibu tsiptuump mudu esperadu, nan mudu esperadu 'yoogat.

⁵³ Es tim tyamy mbaadats nja'amdoy ja nDeedyats es tkáxat tugoymyay ánklusaty esxyuats xyryudaku.

⁵⁴ Per kyajtsu du'un ndúnat, mut ko wi'ix yajkuedyúnat ja Diosu jyaaybyajtun di'ibu junaamp ko du'un tyun jyátat.

⁵⁵ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja mayjya'ayaty:

—¿Tii du'unats miits tu xyñimíndats mudu m'esperadu esu mgepy es xymyatsa'andats éxtamxyuats uj nma'tspaty? Bom bómats uj tu n'u'uñu mut miidsaty muj tsajptajk ñabotsoty es nya'uxpaktu, es ni na'ats tu xykyatsumdu.

⁵⁶ Es tugekyu tyadu du'un játyaty es yajkuedyúnat di'ibu ja Diosu kyugajxraty myadyaktu ma ja Diosu jyaaybyajtun.

Jesús, Anás wyindum

Ta nidugekyu ja uxpujkraty tmastutta ja Jesús, es kyaktaaydyu.

⁵⁷ Di'ibaty myajtsu ja Jesús, yu'ujaty yajnujxtu ma ja teedywyindsungópk Kaifás, ma naty ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpujktup esu mujja'aydyujkyaty tu ñaymyúku.

⁵⁸ Es yu Peedru pyanujx extu ma ja tyuja'a ja teedywyindsungópk. Jap tyujku es ñaxwe'tsy mudu polasiituy, es tnijawuya'añ wi'ix 'yokwe'emy ja Jesús.

⁵⁹ Yu teedywyindsúnaty es ja mujja'aydyujkyaty es tugekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty t'axta'aydyu ja winma'añ wi'ix t'okniwaambáttat ja Jesús es 'yoogat,

⁶⁰ es kyaj tpattu ja pyojpa oy may ja ja'ay oj jyamindu es tjaniwaambajttu ja Jesús. Es tim ok myiñ nimajtska testiigu di'ibu andáktup,

⁶¹ es jyunandu:

—Tyaadu yedyujk du'un jyna'añ: “Mbaadats njity tyadu muj tsajptajk es tugek xuuts ngójut jatugok.”

⁶² Net ja teedywyindsungópk pyude'ky es t'anmaay yu Jesús:

—¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii dunu tyadu di'ibu yam myadyáktup mut mijtskyujxm?

⁶³ Es ja Jesús oj wye'emy amoñ. Net ja teedywyindsungópk 'yanmaay:

—Hjtsats mij n'anmaapy mudu Diosu xyuugyujxm es xy'anuumadats ja tuya'ajtan pan mijtsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk.

⁶⁴ Jesús 'yadsooy:

—Ëjtsu du'un éxtam mij mjuna'añ, es nandu'un n'anuumudu miidsaty ko m'ixtup ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, n'u'uñya'añats ma yu 'yaga'añdsyoo ja Dios di'ibu tugekyu mak'ajtun myudajtypy, es ma naty nmina'añats yoodsoty.

⁶⁵ Net ja teedywyindsungóp k tku'tsy ja wyit es ñuguxu'ugut ja 'yaku, es jyunañ:

—iTyadu yedyujk tu tmadugoy ja Dios mudu kyum ayuk! ¿Oy njadimtsojkam ja testiigu? Miidsaty ku'am tu xymudowdu yu 'yaxuk ayuk.

⁶⁶ ¿Wi'ix mjuna'andu?

Es ja'ajaty jyunandu:

—Myudajtypy ja pyeky, es pátur 'yoogat.

⁶⁷ Ta twindsuju'ktu es twojptu es naagaty twimbojtsu'ktu,

⁶⁸ es t'anmaaydyu:

—Mij Kristu, imay pán tu mgóxyaty!

Peedru t'uxtijy ja Jesús

⁶⁹ Ma naty ja Peedru 'yu'uñu tujap, ta ñimiinu tu'ugu kiixy po'oduumbu es 'yanmaayy:

—Mij nandu'un tu mjudity mudu Jesús, Galileeu ja'ay.

⁷⁰ Es ja Peedru 'yuxtijy ja Jesús mayjya'ayoty, es jyuna'añ:

—Kyajts nnijawu ti dan mmadyakypy.

⁷¹ Jamu naty Peedru tujk agu'am ko jatu'ugu kiixy po'oduumbu di'ibu naty jap 'yijxu. Ta jyunañ:

—Tyadu ja'ay nandu'un tu jyudity mudu Jesús nazarenu.

⁷² Ta jatugok ja Peedru t'uxtijy, es jyunañ:

—Diósats ndestiigu'ajtypy ko kyajts n'ixy'atyu tadu yedyujk.

⁷³ Ko waanu 'yak'ijty, di'ibu naty jáputy tnimujwa'ktu ja Peedru es t'anmaaydyu:

—Tuy'ajtun ko mij nandu'un mja'ay'ajtabu tyadu, mat ko mudu m'u'u mgajxun mya'uxkapy.

⁷⁴ Netu Peedru oj ñaygyajxpékyuty ko kyaj tuy'ajtun jyuna'añ:

—iAy, por tsyos! Kyajts n'ixy'atyu tadu ja'ay.

Ta netyu 'yuy ja tugaak.

⁷⁵ Net ja Peedru tjamyetsy éxtam ja Jesusu naty tu 'yanu'umxuty: “Ko kyajnumu naty tugaak 'yuy, es mij mjuna'ana'añ tuguk ok ko kyajts xy'ix'aty.” Taa ja Peedru pyadseemy jap, es jantsy jyuy yaxu.

27

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹ Ko oj xuyñu, ta ja teedywyindsunaty es ja israelítadyu myujja'aydyujkaty t'amujk tkajxmujktu es dyajti'igyudu es 'yoogat ja Jesús.

² Net tkatsuumdu es oj ttukkudákudu ja gobernador Ponsyu Pilatu.

Juudas 'yeeky

³ Ko ja Juudas di'ibu naty tu tkuyaky ja Jesús, t'ijxy ko tu naty tkuyaky es 'yoogat ja Jesús, ta oj jyajotmay'o'knu. Ta tkoonambijty ja i'px majkpu platu meñ tsajptugoty ma ja teedywyindsunaty es ja mujja'aydyujkaty.

⁴ Ta t'anmaayy:

—Ëj tats nbekytyúñ kots tu nguyaky es 'yoogat tu'ugu ja'ay di'ibu kyaj tii pyeky.

Per ja'ajaty 'yadsojy:

—Esa taadu, ¿tits udsaty ngwéntaty? ¡Mij taadu mbátur!

⁵ Net ja Juudas tnaswaju ja meñ ma muj tsajptujkun, es ñujxnu es ñayyo'ktuyy.

⁶ Ja teedywyindsunaty tkoonmujktu ja meñ, es ñayjyunánudu:

—Kyaj mbaat nbujtákuu tyadu meñ ma ja limosnu ñipety, mat ko yu'u yaj'yajk ko tu'ugu ja'ay 'yoogat.

⁷ Net ñaybyujtákuđu ti'igy es tjuyandu tu'ugu nax di'ibu jya'a'ajtypy ja tu'ts pojtspe, es du'an tmudáttut ma dyajnaxtákuđu ja jabye'xyty.

⁸ Paaty txu'aty tađu nax extu tyambaat ne'pyñáx.

⁹ Es du'an yajkuudyuuñ yu tyaađu di'ibu ja Diosu kyugajxpu Jeremiius tu tkajxyu naty: “Es t'axájuđu i'px majku platu meeñ, éxtam ja israelitu ja'ayaty tpujtákuđu ja tsyoo,

¹⁰ es mudu tađu meeñ tjuudyu ja tu'ts pojtspe ñax, éxtam ja Nindsun'ajtam xytyuknipejky.”

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹¹ Net Jesús oj yajmunejxy ma ja gobernador, di'ibu yajtuuju:

—¿Tii mijtsu du'an ja israelítadyu ryey?

Netu Jesús 'yadsooy:

—Du'unu du'an éxtam mij mjuna'añun.

¹² Es ko ja teedywyindsánaty es ja mujja'aydyujkaty ñi'unudu, Jesús kyaj 'yadsooy.

¹³ Net ja Pilatu yajtuuju:

—¿Tii kyaj xymudoy tugekyu di'ibu yam mdukni'u'unudup mij?

¹⁴ Es ja Jesús kyaj tyim'adsooy ni tuk aa. Es ja gobernador du'añu oj wyu'umu es kyaj tnijawu wi'ix 'yakjuna'anut.

Jesús ñiduku es 'yoogut

¹⁵ Es ma ja xuu ja gobernador jamajt jamajt tasmatsu tu'ugu tsimyjya'ay di'ibu ja ja'ayaty tsojktup.

¹⁶ Es ma tađu tiempu, japu naty 'yity tsimy tu'ugu muj pekyjya'ay di'ibu xyu'ajtypy Barrabás.

¹⁷ Es ko naty ja israelítaty tu ñaymyúkuđu, ta ja Pilatu dyajtuuy:

—¿Di'ibu miits mdsojktup esuts nasmátsut, yu Barrabás, o yu Jesús di'ibu xyu'ajtypy Kristu?

¹⁸ Du'an junañ ja Pilatu mat ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsánaty tnaywyin-naxujáwudu ko Jesús may ja ja'ayaty pyanujxudu es paaty tu tyukkáduđu.

¹⁹ Ko naty ja Pilatu 'yak'u'uñu ma yajkutíky, yu ñudo'oxy oj ñigajxykyáxaty es 'yanu'amxaty:

—Katu mij ti xytyuktaku mudu tađu ja'ay di'ibu kyaj tii pyeky, mat ko tsu'uyats nguma'ay jantsy axuk mat yu'agyujxm.

²⁰ Es ja teedywyindsánaty es ja mujja'aydyujkaty oj ttukkupaktu ja ja'ayaty es juna'anut ko yajnasmátsut ja Barrabás es ja Jesús 'yoogut.

²¹ Ja gobernador dyajtuuy jatugókaty:

—¿Di'ibu nidu'uk mdsojktup esuts nasmátsut?

Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—Yu Barrabás.

²² Net Pilatu dyajtuuy:

—¿Es tits ndunup mudu tyadu Jesús di'ibu mij m'andijtup Kristu?

Es nidugekyu 'yadsoodu:

—¡Yajkruuzpát!

²³ Net ja Pilatu t'anmaaydyu:

—Pes, ¿tii du'an tu ttimtuunduóy?

Per ja'ajaty 'yaktim'yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

²⁴ Ko ja Pilatu t'ijxy ko kyaj ja ja'ayaty tkupaktu es ni'igu ñaymyuk ñaydya'adsudu ja ja'ay, ta tnigajxu nuu es oj kyubuuy mayja'ay wyinduuy, es juna'añ:

—Ej kyajts nduktaku ja 'yo'kunu tyadu ja'ay. Miidsadyu taadu mbátudup.

²⁵ Es nidugekyu ja ja'ayaty 'yadsoodu:

—¡Udsaty es n'u'unk n'una'katy pyeky'áttup mudu tyadu 'yo'kun!

26 Net ja Pilatü tñasmajtsü ja Barrabás, ta tñi'ana'amü esü Jesús yajwóput. Ta net tküyajky es dyajkruuzpáttut.

27 Net ja gobernadooru syoldaadaty tmüñajxtü ja Jesús mä ja palasyü es dyaj-naymyujkü nidügekyü ja soldaadaty mä Jesús.

28 Net tjaanüdu ja wyit, es ttukpüjtáktü tu'ugü witü tsu'unkpü éxtümü reyü wyit.

29 Ta txügajttü ja apyñ éxtüm tu'ugü koronü, es tñüjtáküdu kyüabajkküjxm, es ttukkükajpüdu tu'ugü tajk mä 'yaga'añgyü'ü. Ta net twingoxtanüaydyü, ttukxi'ktü es t'anmaaydyü:

—¡Müj küjxm mij, israelítüdyü ryey!

30 Nandü'ün twindsujü'ktü, es ttukkükajptüttü ja tyajk es ttukkuwojpu'ktü.

31 Ko ttukxiktaaydyü, ta dyajjüñajktü ja tsu'unk wit, es ttukpüjtáktü ja kyü'am wit. Ta tmüñajxüdu es dyajkruuzpata'andü.

Jesús kyruuzpéty

32 Ko naty tsoonüdu, ta ñaybyátüdu mütt tu'ugü ja'ay di'ibü kugajpn Sirene es txü'aty Simonk. Ta ttukküpüjktü agwanü es dyajñajxtü ja Jesusü kyruuz.

33 Es dü'ün jyajtü mä tu'ugü lugaar txü'aty Gólgotü, di'ibü 'yandijpy Kalaveerü Lugaar.

34 Jam tjatuk'uugándü ja vinü taam'yo'oy müdu tsajkádsuxkniyü es kyaj mük tjáwüt ja ayo'on. Es ko t'ukmajtsy ja Jesús, ta kyaj tim 'yiky.

35 Ko naty tü dyajkruuzpáttü, ta ja soldaadaty ttuundü ja rifü es dyajwá'xtü ak yü'ujty ja Jesusü wyit. Dü'ün yajkydyuüñ éxtüm jyüñañ ja Diosü kyugajxpu: “Dyajwá'xtüts ja nwit ak yü'ujty mütt ko ttuundü ja rifü.”

36 Net ñaxwa'tstü jam es tkwentü'ata'andü.

37 Es kyüabajky tñüjtáküdu tu'ugü letreerü di'ibü jüñüamp éxtümü dü'ün ja 'yü'ünün: “Tyaadu dü'ün ja Jesús, israelítüdyü ryey.”

38 Nandü'ün majtskü ma'tspaty dyajkruuzpajttü mütt yü'ü, tu'uk aga'añdsyoo es jatu'uk anajñdsyoo.

39 Ja ja'ayty di'ibü najxtap jam, tñixi'ik ttukxi'iktü es ttuknügow ttuk'yujkówdü, es jyüñü'andü:

40 —¿Tii kyaj mmijtsüty di'ibü jüñüamp ko mjítap ja müj tsajptüjk es tüguk xüü xykyójut jatügok? Míñüts n'ok'ixtü. Pün mijtsü dü'ün ja Diosü 'yU'unk, nayyajñitso'ogüdu mij kü'am es jüñak kruuzküjxy.

41 Es nandü'ün tyukxíküdu ja teedywyindsünaty es ja di'ibüty tsajptügóty ya'axpüjktap es müdu fariseeüty es ja müjja'aydyujküty. Es ak yü'ujty ñayjyüñü'andü:

42 —Tü dyajtse'eky ja wiinkpüty es kyaj mbáat ñayyajtse'együty kü'am. ¿Tii kyaj yü'ujty ja israelítüdyü ryey? Wa'an tjüñaky kruuzküjxy es nmüñajküñ yü'ü.

43 ¿Tii kyaj tü jyüñü'añ ko yü'ü Dios 'yU'unk'átyty? Ko tyü'yajtünaty ko Dios yü'ü tsyékyüty, ¡wa'anü net ja Dios dyajtse'együty jam kruuzküjxm!

44 Extü ja ma'tspaty di'ibü naty jam mütt yü'ü kruuzküjxy, twingajx tjüjpkajxtü ja Jesús nandü'ün.

Jesús 'yeeky

45 Net tügekyü ja naxwíñüdu kyoodsüdyayü kijkyxyü extü tüguk yaxp xüññüm.

46 Es nan mä tadü oorü Jesús kyajxy jantsy mük:

—Elii, Elii, ¿lamü sabaktanü?

Di'ibü ayuk wimbüdsüamp: “Dios müü, Dios müü, ¿ti kots mij tü xymyastu'uty?”

47 Nidu'ugüty di'ibü naty jam, tmüdüdu es ñayjyüñüñüdu:

—Yü'ü tyaadu yáxup ja Elii, ja Diosü kyugajxpu.

48 Netyü nidu'ugüty oj ñejxy püye'együ es oj dyajtsooñ tu'uk di'ibü yuunkpüñüñü. Ta dyajxe'ky müdu vinü xun, es ttukjüjptüjü tu'ugü kepy, es tmüwingooñ ja Jesús es tmuugat.

49 Per ja wiinkpüty jyüñandü:

—¡Mastu'ut! Min n'ok'ijxum pan nimiinap ja Eliias es yajtso'ogudat.

⁵⁰ Ta jatugok ja Jesús oj kyajxy jantsy muk. Ta oj 'yo'kn.

⁵¹ Netya ja aduy di'ibua jap muj tsajptugóty kyutswa'xy kubajky exta ux'ambaat, ja naxwíñuda pyumiimy, ja ju'u kaats oj 'ya'ajudya'ay,

⁵² es 'yawatsy ja o'krp jut, es jyikyryujktu mayu Diosu jya'ay di'ibua tu 'yooktu.

⁵³ Es ko naty tu jyikyryujkn ja Jesús, net ñajxta Jerusalén ma mayjya'ay 'yijxudu.

⁵⁴ Ja soldaadu windsún esu soldaaduty di'ibua naty muat tkwentu'attu Jesús, ko t'ijxta ja muk ujx es tugekyu di'ibua naty tuun jajtup, net jyantsytsyu'kudu es ñajjyanánuda:

—¡Tuy'ajtandumu naty ko tyaadu yu'ujaty ja Diosu 'yU'unk!

⁵⁵ Jamu naty mayu toxytyujkaty myuj'ixtu jagam di'ibua naty Jesús tu tranujxta Galileeu es tu trupúkudu naty.

⁵⁶ Ma yu'udyu naty ja Mariiu Magdalenu, ja Mariiu di'ibua tyaak'ajtup ja Santya'agu esu Josee, es ja Zebedeenu ñudo'oxy di'ibua Santya'agu esu Fwank tyaak'ajtup.

Jesús ñaxtuku

⁵⁷ Ko ja xuu tsi'idánnu, ta myiñ tu'ugu mukja'ay di'ibua xyu'ajtypy Josee, Arimateeu kyugajpnaty, di'ibua naty tu tranajxy ja Jesús.

⁵⁸ Yu'u oj tninejxy ja Pilatu es t'amdooy ja ñini'xu Jesús. Ta Pilatu tni'ana'am es yajmo'oyat.

⁵⁹ Ja Josee t'axaju ja ñini'xu Jesús. Ta t'abijty mut tu'ugu wa'atspu saabunu,

⁶⁰ es trujtáky ma kyuum o'krp jut di'ibua naty yu'u tu dyajtsajtsjúty dyajpa'ajútyuty tsawiiñ. Ta oj t'agu'uy mut tu'ugu mujpu tsaa. Ta oj ñajxnu.

⁶¹ Jamu naty ja Mariiu Magdalenu esu wiinkru Mariiu twin'u'uñudu ja jut.

Soldaaduty di'ibua kywentu'ajttup ja o'krp jut

⁶² Jakumbom ma ja saabudu xuu, ja teedywyindsúnuty esu fariseeuty oj tmugajxta ja Pilatu,

⁶³ es t'anmaaydyu:

—Windsún, yu'uts njamyajtstup ko tadu andakru jynáñ ma naty 'yakjiky'átyñam, ko ma tyugukxabety jyikyryúkat ma naty tu 'yeeky.

⁶⁴ Paaty tunu may'ajtun, kaxtu msoldaaduty es nujx tkwentu'atyu tadu jut aa exta ko tyugukxabátunam, kadiibu nujx ja 'yuxrujkpaty jyuududu koots, es óknam t'anuumudat ja ja'ayuty: “Tu jyikyryekey ma tu 'yeeky.” Ko du'an jyátat, ni'igu naty 'yaxuuguty es kadiinam ma naty kyakruuzpétyñam.

⁶⁵ Pilatu jynáñ:

—Jótum. Munujxta ja soldaaduty es yajxon xytyukkwentu'áttat ja jut aa éxtam kyaj mbaat pan tyuku.

⁶⁶ Ta tmunujxta ja soldaaduty es trujtaktaaydyu yajxon ja tsaa di'ibua aguu'yajtypy ja jut, es tsaaydyu mut ja syeyu, es ja soldaaduty oj wu'umdu kwentu'ajtrpu.

28

Jesús jyikyryekey

¹ Ko ja saabudu xuu ñajxy, xuuñubunu naty ma ja domingx xuu, ñejxy ja Mariiu Magdalenu es ja wiinkru Mariiu ma ja Jesús oj ñaxtuku.

² Es ti'in myiñ tu'ugu muk ujx, ja'a ko tu'ugu Nindsun'ajtam Diosu 'yánklusu naty kudakp tsajpótm, es jyajty ma ja jut aa. Ta dyajjugéky ja tsaa di'ibua naty 'yagu'uy'ajtypy ja jut, es jam ñaxwe'tsy.

³ Esu wyiin jujp tye'xy éxtamu judsuk, esu wyit poop éxtamu tsajp'e'pyky.

⁴ Ko ja soldaaduty t'ijxta, tsuyuydyu mut ja tsu'ugu es wu'umdu éxtamu o'krpaty.

⁵ Net ja anklus t'anmaaydyu ja toxytyujkaty:

—Katu mdsu'agudu. Uj nnija'abuts ko xyuxta'aydyu Jesús di'ibua tu dyajkruuzpáttu.

⁶ Kyaj ñakyyaaty, pes tu jyikyryekey, du'an éxtum naty tu tnigajxy. Min xy'ixtu ja lugaar ma naty 'yity.

⁷ Nujxtu pojun, anuumadu ya 'yuxpukpety ko di'ibu tu 'yeeky tu jyikyryekey, es nujxp Galileeu jawyiin maanum miits mganujxtu. Jap xy'ixtat. Tyaadu du'an di'ibu naty miits n'anuumayandap.

⁸ Net ja toxytyukaty pojun tsoy'ondum ja jut aa, jyantsyxyondaktu es tsum'ugudu nandu'an, es oj puye'egy tu t'awánudu ja xpukpety.

⁹ Nujxtubu naty, ta tu'aa pyátudu ja Jesús, es kyajxpo'xudu. Ta ja'ajety tmawingoondum ja Jesús. Ta t'awdajttu es tmanaandum ma tyekey.

¹⁰ Ta 'yanmaayudu:

—Katu mdsu'ugudu. Nujx anuumadu nmugu'uktujkats ko jap ñujxtat Galileeu, es jápats xpyaattat.

Di'ibu soldaaduty myadyaktu

¹¹ Ko naty ja toxytyuk ñujxtu, naaguty ja soldaadu oj ñujxtu Jerusalén kajpnóty es oj ttukmamadya'aktu ja teedywyindsúnaty tugekyu di'ibu tu tyuñ tu jyátyuty.

¹² Tyaadu teedywyindsúnaty oj ñujxtu ma ja mujja'aydyukaty es ñayyajti'igyudu. Net tmeeñmyoodyu ja soldaaduty,

¹³ es t'anmaaydyu:

—Miits mjuna'andut ko koots ma naty miits mma'adu, ja 'yuxpukpety Jesús oj tu tjuuttu ja ñini'xu Jesús.

¹⁴ Es pan ja Pilatu ñija'abu tyaadu, udsaty maat nnaygyajxadut kadiibu ti mjátadut.

¹⁵ Ta ja soldaadu t'axájudu ja meeñ es du'an oj tmadyakwa'xtu éxtum naty tu ya'anuumadu. Es du'an tmadya'aktu ja israelítuty extu tyambaat.

Di'ibu Jesús tyuknipejkyu ja 'yuxpukpety

¹⁶ Ja nimajk tu'ukpu xpukpety oj ñujxtu Galileeu ma ja kopk éxtum naty ja Jesús tu 'yanu'umxudu.

¹⁷ Es ko t'ijxtu ja Jesús, ta t'awdajttu, oy naaguty 'yamajtsk jyotmajtskudu.

¹⁸ Net ja Jesús tmawingooñ ja 'yuxpukpety es t'anmaaydyu:

—Ujts tu xymyo'oy ja Dios tugekyu kutujkan, du'an jam tsajpótm es du'an ya naxwiiñ.

¹⁹ Paaty nujx ya'uxpuku ja'ayuty ma tugekyu naxwíñudu esuts uj nja'ay'áttat. Yajnubáttu xumgyujxmu Dios Teety, es uj, ja 'yU'unk, es ja Espíritu Santu,

²⁰ es tukni'ixudu es tkuydyúnat tugekyu di'ibuts uj miits tu nduk'ana'amdu, es mnijáwudup ko du'añams uj n'ity mat miidsuty extu ko jya'tat ja tiempo ma naxwíñudu tyugoya'añ.

Oybyu Ayuk Di'ibu Markus Jyaay

Fwank Yajnbajtrɛ tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Du'un tsyondaky ja oybyu ayuk mat yu'ugyujxmɛ Jesukristu, ja Diosu 'yU'unk,

² éxtum kuxja'ay 'yity ma ja Isaiiu ñeky, Diosu kyugajxɛ. Du'anu Dios t'anmaay ja 'yU'unk:

Ngejxypyats jawyiin ja n'ayuk kajxwá'xɛpts
es mya''awátsxudat yu mnɛ'u mdu'u.

³ Es 'yakjunañ ja Diosu kyugajxɛ:

“Ma muj itan, jam yajmadówat mak kyajxy:

Nayjyujp'ixɛdu mat ko taa du'un myiñ ja Nindsun'ajtɛm.”

⁴ Es ja Fwank yajnabejty ma ja muj it es t'anumudu ja ja'ayaty es jyodambítat, tmastu'uttat ja pyeky es ñabátat. Du'un ttúndat ja'agyujxmɛ esu Dios mya'xudat ja pyojɛ.

⁵ Es majatyu Judeeu ñaxwíñɛdu es ma Jerusalén kajpn tnimiindu ja Fwank es tmadoo'íttɛ. Es ko tmayatstu ja pyojɛ, net ja Fwank yajnabátudu ma ja Jordán mujnu.

⁶ Ja Fwangu wyit kyojyaty mudu kameyu jumk es twɛun'áty ja po'o, es yu'u ijty jye'xyɛ ja mu'u esu tsimba'ak,

⁷ es tkajxwa'xy ma ja ja'ayaty es t'anumudu:

—Oknum myina'añ tu'ugu di'ibu ni'igu tmɛdaty ja mak'ajtɛn kudiinam uj. Kyajts uj xyñitaku, ni je'eyu yu kyu'ak nga''agájudat éxtumxyɛpts uj n'ityats tyuumbun.

⁸ Uj nyajnbajttɛpts miits mat ja nuu, per ja'a myajnbátudɛɛ mat ja Espiritu Santu.

Jesús ñubety

⁹ Ko waanu 'yity, ta ja Jesús tso'oñ ma ja Nazaret kajpn di'ibu ijtp Galileeu. Ta tnimiñ ja Fwank ma ja Jordán mujnu, es net dyajnabejty ja Jesús.

¹⁰ Es ko naty pyudsemy najotm, net ja Jesús t'ijxy ko ja tsajp 'yawatsy es ja Espiritu Santu jyunajky ma yu'u éxtum tu'ugu paku'unk.

¹¹ Es yajmadóy tu'ugu kajxy tsajpótɛm jyuna'añ:

—Mijtsu du'un n'U'unk'ajtyɛpy di'ibats njantsytsyejɛpy, es óyats njotkujk'áty mat mij.

Mujku'ugópk tjatúñ wi'ixu Jesús pyekytyúnɛt

¹² Net ja Espiritu Santu yajnaxu ja Jesús ma tu'ugu muj it.

¹³ Jap 'yijty justyikxyxu ma yu ujs juyujk, es ja mujku'ugópk Satanás tja'ijxy esu Jesús pyekytyúnɛt. Es ñimiinudu Diosu 'yánklusaty es myuduunudu.

Jesús tkajxwá'xtso'oñ ja Diosu 'yayuk

¹⁴ Es ko Fwank yajtsiimy, net ja Jesús ñejxy Galileeu ñaaxóty es jap tkajxwa'xy ja oybyu ayuk.

¹⁵ Net ja Jesús t'anumudu ja ja'ayaty:

—Tu jya'ty ja tiempɛ es wingoombu du'un ja Diosu kyutujkan. Yajtagátstu ja mjot mwinma'añ es mubuktɛ ja oybyu ayuk.

Jesús twoy nimajtaxu ajkxmajtsɛty

¹⁶ Mejyñbyu'aayu naty ja Jesús jyudity jam Galileeu ko t'ijxy ja Simonk es ja myuga'ax Andrés. Yu'u naty tyuunk'ajttɛɛ ja ajkxmajtsk, es tkujubírudu naty ja 'yajkxmajtsn najoty.

¹⁷ Es 'yanmaayudu ja Jesús:

—Pamiingats, es ujts miits n'axɛujkɛ'áttɛɛ es nmo'oydyɛt jat'u'ugu tuunk. Tyamyu xyajtsonda'aktɛt es xy'uxta'aydyɛt mayu ja'ay esuts nandu'un yu'ujaty n'axɛujkɛ'áttɛt.

¹⁸ Netyu tnikaktɛ ja 'yajkxmajtsn es oj tranajxtɛ ja Jesús.

19 Es ko ja Jesús waanu 'yaknas'yo'oyu, net t'ijxy ja Santya'agu esu Fwank, Zebedeu myaangu, di'ibu naty ma tu'ugu barku ya'o'oyudu ja 'yajxma'jtsn.

20 Ta ja Jesús dyaxudu, es ja'ajuty tnikaktu ja tyeety ma ja barku mat ja tyuumbaty. Ta oj ñajxtu mat ja Jesús.

Jesús dyajpudsémy ja ka'oybyu ma tu'ugu ja'ay

21 Ta jyajttu ma ja Kafarnaúm kajpn. Ma ja saabudu xuu Jesús tyujku ma ja tsajptujk es tyujku ya'axpukpu.

22 Du'ñu ja ja'ayuty wuyamadyaadyu mudu di'ibu kyajxy, mat ko du'anu naty ya'axpeky éxtum tu'uk di'ibu myudajtypy ja kutujkun es kyaj éxtum ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpukpu.

23 Ma ja tsajptujk japu naty tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu. Ta yaxkeky:

24 —¿Tii mdunaampy mat uj, Jesús nazarenu? ¿Tii mmiimp xyajkutugoya'añudu? Uj n'axkajpyuts mij ko mwa'atsja'ayuty di'ibu Dios wyandak tkaxa'añ.

25 Net ja Jesús t'ooy ja ka'oybyu, es t'anmaay mudu kyutujkun:

—¡Amoñu es mastu'udu tyadu ja'ay!

26 Es ja ka'oybyu twijtsxijty ja ja'ay, es ja ja'ay jyantsyyaxy amujaa, ta tyukpudsuumu ja ka'oybyu.

27 Nidagekyu du'ñu wuyamadyaadyu ja ja'ayuty, es ñayajttuudu ak yu'ajuty:

—¿Tii dunu tyadu? ¡Tyadu ja'ay myudajtypy ja kutujkun es t'ana'amut extu yu ka'oybyu, es mumdoojup!

28 Es pojnu yajmadyaagudijty ma ja Galileeu naxwíñudu éxtum ja Jesús ttuñ ja maj'ajtan es ya'axpeky.

Jesús dya'aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

29 Ko pyudsuumdu ma ja tsajptujk, net ja Jesús mudu Santya'agu esu Fwank oj ñajxtu ma ja tyujku Simonk esu Andrés.

30 Esu Simongu myu't toxytyujk ja'a naty mabajngujxy ko'knaapy mudu jumba'am. Ta t'anmaaydyu ja Jesús ko pyékyuty.

31 Ta ja Jesús tmawingooñ, es tmajtsu ja kyua es dyajpude'ky. Ta netyu ñajxnu ja jumba'am, es ja toxytyujk yajkaay ya'úkudu.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayuty

32 Ko oj tsiyitnu ja xuu, ta oj dyajmíndu ma Jesús nidagekyu ja puma'ayuty es di'ibu myudajttu ja ka'óbyuty,

33 es tugekyu ja kugajpnuty myiindu tujk agu'um ma naty ja Jesús.

34 Jesús ya'agudak may ja di'ibu myudajttu kanak nax ja pa'am es yajpudsuum ja ka'óbyuty. Es ja'a ko ja ka'óbyuty ñija'adap pánu dun ja'a, paaty ja Jesús dyajkutijky es kyaj kyajxtat.

Jesús ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galileeu

35 Móñum, maanumu naty wyingoodsaty, ja Jesús pyude'ky es oj ñejxy adukatuuy kajxtákrpu.

36 Simonk esu jyamyuduty oj 'yuxta'ayudu.

37 Ko tpattu, ta t'anmaaydyu:

—Ni'amuku ja'ayuty m'uxta'ayudu.

38 Es 'yadsoojudu ja Jesús:

—Jo'om wiink tsoo nawingón es ngajxwa'xudats ja ayuk jam, mat ko mudu tyadudsu du'an tu nmiñ.

39 Es du'anu Jesús jyudijty ma tugekyu Galileeu ñax es tkajxwa'xy ja nitsokun majatyu tsajptujk es dyajpudsémy ja ka'óbyuty.

Jesús dya'aguda'aky ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am

40 Ma tu'ugm xmm myiĩn ma ja Jesús tu'ugm ja'ay di'ibm myudajtypy ja lepru pa'am. Ta ñaygyoxtnaaydyákum wyinduuy es t'anmaay:

—Ej nnija'abats ko mij mbaadats xya'aguda'aky pñn mdsejpy.

41 Es ja Jesús pya'ayoojm es tkum'unitooñ es t'anmaay:

—Ndsejpyats es m'aguda'agut.

42 Ko dum'ñn t'anmaaydyaay, netyu ñiwatsm ja pya'am es 'yagudaky.

43 Ta ja Jesús t'anmaay es ñujxat, es tjantsytyuknipejky es t'anmaay dum'ñn:

44 —Ix jaygyukm. Katu xytyukmamadya'aky ni pñn. Nujx winguwa'agm ja teety, es yak ja mwindsu'kñn éxtum Moisés dyajnigutujkm, es dum'ñn nidugekyu ja'ayuty tñijawudat ko tu m'aguda'aky.

45 Per ja ja'ay oj ñejxy es tmadyakwa'xy tugekyu oytyim maaty di'ibm naty tu jyátyuty. Paaty ja Jesús kyaj mbaat 'yoktujkñn ixnide'xy majaty kajpn, jaaym 'yakyadity ma kyajpm ja'ay tsyunnudu. Es oytyim maaty ja ja'ayuty tsoondm es tñinujxtu ja Jesús.

2

Jesús dya'aguda'aky tu'ugm xux ja'ay

1 Oknum jyumbijty ja Jesús ma ja Kafarnaúm kajpn. Es ko yajnija'ajm ko tapu naty tu tyujkja'ty,

2 ta pojñn ja ja'ayuty ñaymyujkudu, es ni je'eyu kyanakyñibatm ma ja tujk aa. Es yu'u tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk.

3 Net tmamiindu ma ja Jesús tu'ugm ja'ay di'ibm naty xux, nimajtáxk tkum'aydyu.

4 Es kom kyaj mbaat jya'ty extu Jesús wyindum, mat ko jyantsymyayjya'ayuty, ta dyajjagáktu waanu ja tujkni'x. Es ma dya'awatstm, jap tkutunuyñajxtu ja puma'ay mat tu'ugm mabajnu'unk.

5 Ko ja Jesús t'ijxy éxtum ja myubujkñnuty, ta t'anmaay ja puma'ay:

—Yu mbojpm yajma'xp.

6 Es naaguty ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup di'ibm naty jap uñaaydyup, ja'a winmaaydyu:

7 “¿Tii ko tyadu ja'ay dum'ñn kyajxy? Myudugeebyu dum'ñn ja Dios, mat ko ni pñn mbaat tkame'xy ja pojpm, yu'uyu dum'ñn Dios.”

8 Ñija'abm naty ja Jesús di'ibm wyinmaaydyup. Ta t'anmaaydyu:

—¿Tii ko xymudattu axuugm winma'añuty?

9 Kyaj ñimajaaty njuna'anam: “Yu mbojpm yajma'xp”, mat ko kyaj ya'ixy pñn tny'ajtñn. ¿Tii kyaj dyu'ñnuty? Es mjuna'andup miidsuty ko ni pñn tka'anammat yu tyadu xux: “Pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nujx”,

10 mat ko mbaat ya'ixy ko kyaj tmudaty ni ti muk'ajtñn. ¿Tii kyaj dyu'ñnuty? Pes oy. Min n'oktuk'ixtu ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, sitay nmudajtypyats ja muk'ajtñn ya naxwiĩn es nma'xudats ja pojpm.

Net t'anmaay ja xux:

11 —Mij n'anmaary, pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nujx ma mdujk.

12 Net ja puma'ay pyude'ky, es dyajmijky ja myabajn, es tso'oñ jam ixnide'xy. Es mudu tyaadu dum'ñn wuyamadyaaydyu es t'awdajttu ja Dios, es jyannandu:

—Ni na'anam dum'ñn nga'ijxam éxtum tyaadu.

Jesús twoy ja Matewu

13 Oknum ja Jesús oj ñejxy jatugok ma ja mejyñbya'a, es mayu ja'ayuty myawingoonudu, es dya'uxpajktu.

14 Najrpm naty ja Jesús tu'ay ko t'ijxy ja Leví, Alfeeu myaank, 'yu'uñm ma yajkugabéty. Ta t'anmaay:

—Pamiingats es n'uxpajkpu'átut.

Net ja Leví wya'tse'ky. Ta tpadso'oñ.

¹⁵ Mugaabyu naty ja Jesús ma Leví tyujk, es mayu yajkugubajtraty esu wiingátyruu di'ibu 'yandijtar pojru ja'ayaty, nan jam 'yu'uñudu nandu'un ti'igyu ma meesu ma Jesús es ja 'yuxrujkraty, mut ko mayu naty ja ja'ayaty di'ibu panajxudur.

¹⁶ Es ja fariseeaty di'ibuty tsajptugóty ya'uxrujktar, ko t'ijxtu ja Jesús kyay mudu tadu ja'ayaty, ta t'anmaaydyu ja uxrujkraty:

—¿Wi'ixu du'un ko yu mwindsun kyay 'yiiky mudu yajkugubajtraty es mudu pojru ja'ayaty?

¹⁷ Ko Jesús tmadooyu tyadu, ta t'anmaaydyu:

—Yu oy mukru ja'ay kyaj ttseky ja kudsooy, yu'u du'un di'ibu rujkuður. Kyajts tu nmiñ esuts nwowa'añ ja di'ibu jiky'ajttar tay'ajtan muut es jyodumbittat, yu'u dun je'eyu pojru ja'ayaty.

Jesús dyajtawdu ti ko kya'ayu'aty

¹⁸ Tugok ko naty ja Fwank Yajrubajtru 'yuxrujkraty es nandu'unu fariseedyu 'yuxrujkraty 'yayu'attu, ta myiindu naagadyu ja'ayaty ma Jesús, es dyajtuudu:

—¿Ti ko kyaj 'yayu'attu mija m'uxrujkraty éxtam 'yayu'attu yu fariseeaty esu Fwangu 'yuxrujkraty?

¹⁹ Jesús 'yadsoojudu:

—¿Tii mbaat 'yayu'aty di'ibu tu yajwówdu ma ja ja'ay pyekey, ma 'yak'ity mudu rujkru yedyujk? Pun jam ja rujkru yedyujk, kyaj mbaat 'yayu'aty.

²⁰ Per mínur ja tiempu ma ja rujkru yedyujk yajtukpuwijtstu'udut, taanam sitay 'yayu'attat.

²¹ 'Ni pán tka''axuyu tuk wit mut tuk pedazu jemywyit, mut ko ja abajtsunu jembyu nuumúkur es kyudsur ja tuk wit. Ta wyu'umut ni'igu muj ja kyutsy'át.

²² Es ni yu jembyu vinu kyaya'adamu ma yu tukru nuu'abutsunbyo'o, mut ko ja jembyu vinu mugudsur ma ja nuu'abutsunbyo'o, es du'un tyugóyut ja vinu es ja nuu'abutsunbyo'o. Paaty yajrujtáky yu vinu jembyu ma yu jembyu nuu'abutsunbyo'o.

Jesusu 'yuxrujkraty tkutujtu ja triigu saabudu xuu

²³ Tugok ma ja saabudu xuu najxtubu naty ja Jesús mudu 'yuxrujkraty triigu kamoty, ta ja 'yuxrujkraty tkutujtu ja triigu ko jap ñaxtu.

²⁴ Net ja fariseeaty t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ok adsow, ¿ti ko yu m'uxrujkraty ttundu di'ibu kyaj ñigutíkyuty yajtúnut saabudu xuu?

²⁵ Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Tii ni na'anam miits xykya'uxruktu di'ibu tyuun ja Davit ko tugok mut ja jyamyuduty oj tyugoy'ajtxudu es oj yu'oogudu?

²⁶ Tyuku ja Davit ma ja Diosu tyujk ma naty ja Abyatar 'yity teedywyindsungórk. Ta ja Davit tkaay ja kuni'xyruu tsajkaaky, di'ibu naty je'eyu nigutiky tkádyut ja teedyuty, es tmooy nandu'un ja jyamyuduty.

²⁷ 'Ja saabudu xuu yajrujtáky es ja ja'ayaty ttuk'oy'attat, es kyaj ja ja'ayaty tyuk'oy'átudut ja saabudu xuu.

²⁸ Paaty jaygyúkuu ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmudajtyruuts nandu'un ja kutujkun ma yu saabudu xuu.

3

Yedyujk di'ibu myudajtyru ja kyuh tuk adu'um tuhuts

¹ Jesús tyujku jatugok ma ja tsajptujk, es japu naty tu'ugu ja'ay di'ibu tuhudsu naty ja kyuh tuk adu'um.

² Es naagadyu fariseeaty t'ix ttundu ja Jesús pun 'yok'ya''agudakypu ja puma'ay ma ja saabudu xuu, es du'un tmadáttat wi'ix t'okni'uunudut.

³ Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay di'ibü naty myudajtypy ja kyü'u tu'uts:

—Püdu'ük. Tanü yaä kujk'aay.

⁴ Net ja Jesús dyajtüü ja fariseeüty:

—¿Ti mbaat ndu'unüüm mä ja saabüdü xüü, ja oybyü o axüükpü? ¿Nyajtsóküüm o nya'o'küümü?

Es ja'ajüty kyaj 'yadsoodü.

⁵ Net ja Jesús twin'ijxtü ja'ajüty müdü akü, es jyotmay'e'ky ko kyaj tpa'ayowdü ja küpuma'ay. Ta t'anmaay ja ja'ay:

—Yajtüw ja mgyü'u.

Ja ja'ay dyajtüü ja kyü'u, es ta 'yaküdaky.

⁶ Net pyüdsüümüdü ja fariseeüty es tkajxmüktü müü ja Eroodüsu jya'ayüty wi'ix 'yoogüt ja Jesús.

Jesús ya'üxpeky mejyñbyü'aay

⁷ Es ja Jesús oj ñejxy müü ja 'yüxpüjkpüty mejyñbyü'aay, es pyanüjxüdü mayü Galileü ja'ayüty.

⁸ Es nandü'ün mayjya'ay tñimiindü ja Jesús müü ko tmüdowdü ja müj'ajtünüty di'ibü tyiimpy. Ja di'ibü tso'ondüp Jerusalén es wiink tsoo mä Judeü, mä Idumeeü ñax, Jordán müjnüü ninaxy, mä Tirü ñax esü Sidón ñax.

⁹ Jesús ttuknipejky ja 'yüxpüjkpüty es ya''awijxüdü tu'ugü barkü awiink mä mbaat tyükü küdiibü ja ja'ayüty 'yadijmüküdü.

¹⁰ Müü ko mayü naty ja ja'ayüty tü dya''agüda'aky, jyantsy'adijmüjktüp es tmüwingoondü es tpaada'andü oyjye'eyü ja wyitü Jesús, es müü yü'üyü 'yagüda'aktü.

¹¹ Es ko di'ibü naty myudajttüp ja ka'óbyüty t'ijxtü ja Jesús, ta ñaygyoxtünaaydyáküdü Jesús wyindüm es jyüna'andü müü:

—¡Mijtsü dü'ün ja Diosü 'yU'unk!

¹² Es ja Jesús müü t'ane'emy ja ka'óbyüty küdiibü jyüna'andü pánü düü yü'u ja Jesús.

Jesús twin'ixy nimajmajtsk ja 'yapóstulüty

¹³ Oknüüm ja Jesús pyatüjkü mä tu'ugü kopk, es jam dyaxü di'ibü yü'u tsyojk. Es ñimiinüdü.

¹⁴ Es ttuknipejky nimajmajtsk yü'üjüty es 'yapóstulü'áttüty, es 'yíttü müü yü'u es tkaxa'añ ayuk kajxwä'xpü,

¹⁵ es tmooy ja kutüjkün es dya''agüda'agüt ja puma'ayüty es dyajpüdsüümü ja ka'óbyüty.

¹⁶ Tyäädü dü'ün ja nimajmajtskpü: Simonk di'ibü yajpüjták ja xyüü Peedrü,

¹⁷ Santyá'agü es ja myüga'ax Fwank, Zebedeü myäangüty, di'ibü xyümooy Boanerjes (di'ibü 'yandijpy ko müü kyajxtü, éxtüümü anaa),

¹⁸ Andrés, Felipü, Bartolomee, Matewü, Tomás, Santyá'agü, ja Alfeeü myäank, Tadeü, Simonk ja kananeeü ja'ay,

¹⁹ esü Juudü Iskaryotü di'ibü ok kyüyájk ja Jesús.

Jesús yajnijaxy ko dyajtüñ ja müjku'ugópkü kyutüjkün

²⁰ Oknüüm jyümbijty mä ja tyüjk müü ja 'yüxpüjkpüty, es jatügok ñaymyüjküdü ja ja'ayüty, es ni tka'okmüdjün ja tiempü es kyádyüt.

²¹ Ko ja Jesús myügu'ugüty tñija'adu, ta tñimiindü es dyajnüjxándü, es ñayjyünánüdü:

—Tüü da yü'u lyokü.

²² Nandü'ün ja di'ibüty tsajptügóty ya'üxpüjktüp tso'ondü Jerusalén, es ñayjyüna'anüdü:

—Tyädü ja'ay myudajtypy ja müjku'ugópk Belzebü, paaty dyajpüdsémy ja ka'óbyüty.

²³ Net ja Jesús dyaxü ja ja'ayüty, es t'anmaaydyü:

—Müdü es ndükümüadyä'aktü tu'ugü ijxpajtan. ¡Ni wi'ix tsoo mbaat ja müjku'ugópk Satanás tkayajpüdsémy ja myüga'oybyü!

24 Pes pæn tu'ugu kutujkæn naywya'xap es tsiptundu tuk peky mat ja wiinkpæty, tadu kutujkæn kyaj mbaat jyeky.

25 Nandu'an pæn tsiptuundap ak tukka'axaty, kyaj mbaat ñakytuunmúktæ.

26 Es du'an nandu'an, pæn mujku'ugópk nayñibudu'kup madu myuga'óbyuaty, kyaj mbaat ja mujku'ugópkæ kyutujkæn jyeky.

27 'Ni pæn mbaat kyatukæ amujaa ma tu'ugu kumajaaabæ ja'ayæ tyujk es tjuudat di'ibæ jap pæn kyaj jawyiin t'awænmikey. Per pæn tæ t'awænmikey, net mbaat tjuuty.

28 N'anmaaydupts miidsaty ja tæy'ajtæn. Yæ Dios mbaat tme'xy nidugékyadyu ja'ayadyu pyojpæ es ma tmu'udagoy tmugajxtugóy ja Dios;

29 per di'ibæ myu'udageepy myugajxtageepy ja Espírítu Santu, kyaj mbaat ni na'a yajme'xy, myu'ijttáwæbæ du'an ja pyojpæ winæ xæ winæ tiempæ.

30 Du'anæ Jesús jyúnáñ mat ko japæ naty naagaty di'ibæ junaamp ko Jesús ttuñ ja muj'ajtæn madu ka'oybyu myuk'ajtæn, kyaj jyúnandu ko Jesús du'an ttuñ madu myuk'ajtænæ Espírítu Santu.

Jesús tyaaq es myuga'axaty

31 Net jyajttu ja tyaaq es ja myuga'axaty. Ta wyu'umdu japuæ taja'p.

32 Di'ibæ naty uñaayduy Jesús myæwingón, ja'a 'yanmaayduy ja Jesús:

—Yæ mdaak esæ mmuga'axaty tyap taja'p, es yu'æ mmugajxánudæp.

33 Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Pándsæ du'an nmuga'ax'ajtypy es pándsæ du'an ndaak'ajtypy?

34 Net twin'ijxy di'ibæ naty wingón win'uñaayudæp, es jyúnáñ:

—Tyaadudsæ du'an éxtæm ja ndaaguts es éxtæm ja nmuga'axadyuts.

35 Mat ko oytyim pænaty di'ibæ tyiimpy di'ibæ tseyjpy ja Dios, yu'udsæ du'an éxtæm ja nmuga'axuts yedyujk toxytyujkaty es éxtæmsæ ndaagan.

4

Triigæwujpæ éxtæmæ ijxpajtæn

1 Jatugok tyujkæ ya'uxpæjkpæ Jesús mejyñbyu'aay, es ñaymyujkæ mayæ ja'ay ma naty yu'æ. Paaty tyujkæ ma tu'ugu barkæ di'ibæ naty jap mejyñ agu'p, es jap ñaxwe'tsy, es ja ja'ayaty 'yittæ pu'ujótm.

2 Net dya'uxpejky kanak peky madu 'yijxpajtæn. Es ma ya'uxpeky, du'an jyúnáñ:

3 —Mædowdu tyaadu: Tu'ugu ja'ay oj ñejxy triigæwujpæ.

4 Ko naty jam wyujy, tuk peky ja tæmt kya'ay tu'aay, es myiindu ja joon juyujkaty, ta tpiidæ.

5 Jatuk peky kya'ay tsaade'ekykyujxm ma kyaj nugooyæ nax. Ta ja tæmt myujxy pojæn mat ko ja nax kyaj kyúkaty.

6 Es ko 'yaandáky ja xæ, ta tsaayæ ja xu'án. Es kom kyaj tmædaty ja 'yaats kæk, ta tyutsy.

7 Es jatuk peky kya'ay ma apyñ myuxy. Ta ja apyñ yooñ es ja'a yajji'xtaayæ, es du'an ja tæmt kyaj wyinduuy.

8 Es jatuk peky kya'ay ma ja oyñax, ta yooñ pyejty ja tæmt es wyinduuy; naagaty dyajky i'px majk ja triigæ tu'ugátypyæ ja tæmt, naagaty tugæ'px es naagaty mægo'px.

9 Di'ibæ mædoodæp, wa'an tjaygúkadæ.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky madu ijxpajtæn

10 Oknæm ko Jesús oj wye'emy naydu'uuk, naagaty di'ibæ naty tæ tmædowdu ñimiinudæ mat ja nimajmajtskæpæ 'yæxpæjkpæty, es yajttæjædu ko ti dæn 'yandijpy ma tadu ijxpajtæn.

11 Ta 'yanmaayudu:

—Miidsaty, Diosæ du'an mduknija'adæp wi'ix yu'æ yajkutíky, di'ibæ kyaj yajnijáwæ ijty; es di'ibæts kyaj xypyanejxy, nduk'uxpejkyuats madu ijxpajtæn,

12 mut ko oy tjamədoodu di'ibats nmadyakypy es tja'ijxtu di'ibats ndiimpy, kyaj tjaygyúkudut, es kyaj jyodambíttut, es ja Dios pyojpuma'xadut.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwajpɛ éxtamɛ ijxpajtɛn

13 '¿Tii kyaj xyjaygyúkudu miidsu tadu ijxpajtɛn? ¿Es wi'ix mbaat xyjaygyúkudu ja wiinkpɛdyu ijxpajtɛn?

14 Ja di'ibu wyijpy ja tɛamt, du'un éxtam ja Diosu 'yayuk kajxwá'xpɛ.

15 Naagɛdyu ja 'ay du'un éxtam ma ja tɛamt kya'ay ma tu'u. Myədoodɛp ja Diosu 'yayuk, per ko tmədooda'aydyu, ta myiñ ja majku'ugórk es pyujkxaty ja ayuk di'ibu tu tyaku jyodoty wyinma'añóty.

16 Es naagɛdyu ja 'ay du'un éxtam ma ja tɛamt kya'ay tsaade'ekykyujxm ma kyaj nɛgoo nax. Myədoodɛp ja Diosu 'yayuk es 'yaxájudɛp xonda'aky'aá xonda'akyjyót,

17 es mut ko kyaj tmədattu 'yaats kak, paaty kyaj jyaktu. Es ko 'yayo'ombaattu mut ja agyujxm Diosu 'yayuk, ta kyaj tnakymyɛbaktu.

18 Es ja wiinkpɛty du'un éxtam ma ja tɛamt yajwajy ma apyñ myuxy. Myədoodɛp ja Diosu 'yayuk,

19 es yu'ayu wyinma'añ'ajttɛp di'ibu ya ijtp naxwiiñ, ja makja'ay'át, ja'a win'u'un winxájɛp es t'adseky otyim tiity. Tɛgekyu tyaadu yajtɛgeepy ja Diosu 'yayuk ma yu'ujɛty, es kyaj myaj myayu.

20 Es ta naagaty di'ibu myədoodɛp ja Diosu 'yayuk es 'yaxájudɛp, es yajmaj yajmáɛp éxtam ma ja tɛamt oyñaaxóty, es naagaty yajk i'px majk, naagaty tɛgɛ'px, es naagaty mɛgo'px.

Lamprɛ éxtamɛ ijxpajtɛn

21 Nandu'un 'yanmaayadu:

—Ko pán dyajtoye'eky ja lyamprɛ es dyajnejxy tyɛgoty, ¿tii netyu tkujiitsy madu kajoon o trɛjta'aky mabajnbatku'pɛ? Kyaj, ¿kɛdii? Nik ni'igu yajpɛjta'aky kujxm es tyukjájɛt ja tɛjk yajxón.

22 Es ni tii di'ibu ijtp ayu'udsyu es óknɛm kyawu'amɛt ijxnide'xy, es kyaj jyaadyu ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijáwɛt.

23 Di'ibu mədoodɛp, wa'an tjaygyúkudu.

24 Nandu'un ya'anmaaydyu:

—Mbáktɛbu kwentɛ miits mut di'ibu mmədoodɛp. Ja kijxn di'ibu miits myajtuundɛp, nandu'unɛ Dios miits mgijxɛmbita'anɛdu, es extɛ waanu ni'igu miits di'ibu myədoodɛp.

25 Es di'ibu myɛdajtypy, yajmo'oyɛp waanu ni'igu; es di'ibu tɛgoy'ajtxɛp, yajpɛjkɛp extɛ nu'unɛn je'eyu tmɛdaty.

26 Nandu'un jyɛnáñ:

—Ja Diosu kyutujkɛn du'un éxtam ja tɛamt di'ibu ñipy tu'ugu ja'ay.

27 Myanaxy, es óknɛm pyɛde'eky, es du'un ñaxy xɛñ koots bom bom, es ja tɛamt myuxy es yoñ, es yu'u kyaj tɛijawu wi'ix.

28 Ja'a ko kɛ'ɛm myuxy ja tɛamt naaxóty, jawyiin wyimbɛdsemy ja tyeky, óknɛm pyajy, taanɛm trɛjta'aky ja tyɛamp.

29 Es ko ja tyɛamp tsya'amy, ta dyajpɛdu'uktɛ, mut ko tu trɛaty ja tiempɛ ma myúkɛt ja pɛjta'aky.

Mortás tɛamt éxtamɛ ijxpajtɛn

30 Nandu'un jyɛnáñ ja Jesús:

—¿Wi'ix kyaxe'eky ja Diosu kyutujkɛn, o ti ijxpajtɛn mut ndukmɛ'ijxkijxyɛm?

31 Du'un éxtam mortás tɛamt di'ibu yajwajp es yajnaxɛjeepy. Yu'u duun waanu ni'igu mutsk ma ja tɛamt ya naxwiiñ,

32 es ko yajni'ipy, yoomp mɛj kɛdiinɛm ja wiinkpɛ aay ujs, madu 'yaay xye'entsy majjátyuty, ko extɛ yu joon jɛyujk mbaat 'yaniktse'eky ma dya'anika.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mada ijxrajtun

³³ Du'un ja Jesús ttuk'uxrxjktu ja Diosu 'yayuk, es trujta'aky may ja ijxrajtun éxtumu tyaaduty, extu mbaat tjaygyúkadu.

³⁴ Ni ti tkatukmadyaky ko ja ijxrajtun tkayajtúñ. Per ko wu'umdu ak yu'uyu mada 'uxrxjkruty, tyukjaygyujkadup tugekyu.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtamijtku ja mejuñ

³⁵ Nan ja xuu ko oj tsyu'ujunu, ta t'anmaaydu ja 'uxrxjkruty:

—N'okninajxum ja mejuñ.

³⁶ Net tnikaktu ja ja'ayuty es ñajxtu mat ja barku ma naty ja Jesús 'yu'uñu. Es 'yakranajxudu wiinkrudu barku.

³⁷ Ta myiñ tu'ugu muk poj. Es ko ja nuu ñikapy tujkup barkoty, net ja barku 'yutsannu mada nuu.

³⁸ Tamu naty Jesús mya'ay ux'am ma tu'ugu kukoy kyuxmada'aky. Ta dyujxtu es t'anmaaydu:

—¡Windsún! Tyap ngi'inunu, ¿es mij kyaj ti xyjawu?

³⁹ Net ja Jesús pyude'ky es t'ooy ja poj, es t'anmaay ja mejuñ:

—¡Amoñu! ¡Tumijtku!

Ta ja poj myo'ty, es tugekyu oj wu'umadya'ay amoñu es tumijtku.

⁴⁰ Net ja Jesús t'anmaaydu ja 'uxrxjkruty:

—¿Ti ko nugo m'oktsu'knuadu? ¿Ti ko xykyamadattu mubjku?

⁴¹ Ta ja 'uxrxjkruty jyantsytsyu'kadu, es ñayjunánadu:

—¿Pánu dnu tyaadu, ko extu yu poj esu mejuñ mamadoojup?

5*Gadaru ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyuty*

¹ Ta tninajxtu ja mejuñ, es jyajttu ma yu ñaxwíñudu Gadaru.

² Ko ja Jesús pyudseemy ma ja barku, net ñimiinu tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu es tsyooñ ma ja kampyoon.

³ Tyadu ja'ay jam tsyunaay kampyoonoty es ni pán kyamamada'agyaty, ni mada kadena.

⁴ Kanak ok jyayajkuwu'ñ mada kadena, es tyuknujkadyaary,

⁵ es jyadity xuuñ koots majatyu tun kopk, es ya'axy jyeky kampyoonoty es ñayajtsayútyu mada tsaa.

⁶ Es ko t'ijxy ja Jesús jagam, pye'egy u oj ñejxy, es ñaygyoxtunaaydyáku Jesús wyindum,

⁷ es t'anmaay jantsy muk:

—Jesús, Dios Tsajpótmadu 'yU'unk, ¿wi'ixats mij xytyuna'añ? ¡Nmunu'xtákyu mada Diosu xyuugyxm kadiits xytsyaatsyúñ!

⁸ Du'un jyunán mat ko Jesús tu naty t'anmumu:

—Ka'oybyu, tukrudsumu tadu ja'ay.

⁹ Ta ja Jesús yajtuaju:

—¿Ti mxu'ajtypy?

Ta ja'a 'yadsooy:

—Ja'ats nxu'aty Lejyonk, mat ko nimáyuts udsuty.

¹⁰ Es ja ka'oybyuty myunu'xtaktu ja Jesús es kudiibu kyáxadut wiink tsoo.

¹¹ Jamu naty mayu udsu jyu'xtu nawingón ma tadu kopk.

¹² Ta ja ka'oybyuty tmunu'xtaktu ja Jesús es t'anmumu:

—Tunu may'ajtan, kajxtugats ma yu tadu udsu esuts udsuty ndúkadut ma yu'u.

¹³ Net ja Jesús dyajkutijky. Ta ja ka'oybyuty pyudseemy ma ja yedyajk es tyajku ma ja udsumuty. Jamu naty éxtum majtsk milu udsumuty. Net ja udsumuty ñajxtu jantsy pye'egy nax jup'am es kyuruy'knajxtu mejuñoty, es jar jyi'xtaaydu.

14 Net ja di'ibü ja udsüm kywentü'ajttap püye'együ oj ñajxtü, es oj ttukmüadyä'aktü ja nax kajpn es nü'aay tu'aaybyuty. Ta myiñ ja ja'ay es t'ixandü ti dñn naty tü jyaty tü kyubétyuty.

15 Ko jyajttü mä naty jam ja Jesús, ta t'ijxtü ja ja'ay di'ibü naty myudajtypy ja ka'óbyuty. Tamü naty 'yu'uñü wixü es yuunk naxypy. Ta ttsü'küdü,

16 es di'ibü naty tü t'ixtü, ja'a tyukmüadyaktü éxtümü naty tü jyaty tü kyubety mü ja ja'ay di'ibü myudajt ja ka'óbyuty es éxtümü naty tü jyaty mü ja udsümüty.

17 Net tmünu'xtáktü ja Jesús es pyudsümet jam es ñajxat wiinktuuy.

18 Ko ja Jesús tyüjkü mä ja barkü, ja ja'ay di'ibü naty myudajtypy ja ka'óbyuty myünu'xták ja Jesús esxyup ñejxy mü yu'u.

19 Es ja Jesús kyaj dyajkutijky, ni'igü t'anmaay:

—Nüjx mä müjk müdü mjiiky mmügu'uk, es tukmüadyä'ak tügekyü di'ibü ja Nindsün'ajtam tü ttuñ mü mij, es wi'ix tü tmüdaty ja pa'ayo'on mü mij.

20 Ja ja'ay oj ñejxy, es tmadyakwa'xy mä yü Dekápolus kajpnaty tügekyü di'ibü natyü Jesús tü ttuñ mü yu'u. Es dü'uñü wyü'müadyaaydyü ja di'ibáty müdoodü.

Jayru ñüñx es ja toxytyüjk di'ibü Jesusü wyit tyoon

21 Ko ja Jesús jyümbijty mä ja barkü mü ja 'yüxpüjkrüty, ta tninajxtü ja mejyñ. Es ko jyajty jamdsoo, ta ñimiinüdü mayjya'ay.

22 Net ñimiinü nidu'uk di'ibü xyü'ajtypy Jayru, di'ibü windsün'ajtp mä ja tsajptüjk. Ko jyajty mä ja Jesús, ta ñaygyoxtnaaydyákü tyeky'üjxm,

23 es tjantsymünu'xtáky, es t'anmümü:

—Yü nnümüxats tim'oogánup. Tunü may'ajtan, min esü mü'ü xytyuknikónut es 'yagüda'agüt es jyiky'átut.

24 Net ja Jesús oj ñejxy mü yu'u, es may ja ja'ay oj ryanüjxüdü es 'yadijmüküdü.

25 Es mä yü tadü mayjya'ay, japü naty tu'ugü toxytyüjk di'ibü majmajtsk jamajtü naty ja taxü pa'am tmüdajnü.

26 Tü naty jyantsy'ayoonü es tü ñajxnü natyü kudsooy kanaak, es tü naty dyajtu-undaayñü tügekyü ja myeeñ di'ibü naty myudajtypy, es ni wi'ix tsoo tü kya'agüda'aky, ni'igü myüjtákü.

27 Ko tyädü toxytyüjk tmüdooy ko jaa ja Jesús, ta tmüwingooñ üxkü'p tsoo mä ja mayjya'ay, es ñaydyukpatü ja Jesusü wyit,

28 mü ko ñayjyüna'añaty: “Mü yü'üyü kots nnaydyukpaädüdü yü wyit, agüda'agüpts.”

29 Es netyü ja wyindaxü 'yadijky, es tjä'ajü ja ñini'x ko tü 'yagüda'aky.

30 Es net ja Jesús tjä'ajü ko tü naty pün dya'agüda'aky mü ja myük'ajtan. Net ñayjyü'ijxü mä ja ja'ayuty, es dyajtüy:

—¿Pünats ja nwit tü ñaydyukpaadyuty?

31 Net ja 'yüxpüjkrüty 'yanmaayüdü:

—M'ijxypy ko ja mayjya'ay m'adijmüküdü, es xyajtüy: “¿Pün tü ñaydyukpaadyuty ja nwitats?”

32 Es ja Jesús ñas'ijxü xidsoo yadsoo es t'ixa'añ pün naty tü ñaydyukpaadyuty ja wyit.

33 Ta ja toxytyüjk tsyüyü mü ja tsü'agü, ja'a ko ñija'ap éxtümü naty tü jyaty. Ta ñaygyoxtnaaydyákü Jesús wyindum, es t'anmaaydyay tügekyü ja tüy'ajtan.

34 Jesús 'yanmaayü:

—Tü m'agüda'aky mü ko tü xymyübeky. Nüjx yajxon. Tü m'agüda'aky.

35 Támmümü naty ja Jesús 'yakkajxy ko ñimiinüdü ja ja'ayuty di'ibü tso'omp mä ja Jayru tyüjk. Ta t'anmaaydyü ja Jayru:

—Yü mnümüx tü 'yo'knü. Katü xüñaky'adsipy ja Windsün.

36 Es ja Jesús ni tkamüjpujtáky éxtümü naty jyüna'andü. Ta t'anmaay ja Jayru:

—Katü mjotmay'eekey. Mübüjküts je'eyü.

³⁷ Es tkutijky es kyaj pán pyanajxudat, ja'ayu ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, ja myuga'axu Santya'agu.

³⁸ Ko jyajty ma ja tyujku Jayru, net t'ijxy ko ni'igu ja ja'ayuty ñaymyuk ñaydy'a'adsudu es jyantsyju'uy jyantsyya'axtu.

³⁹ Ta ja Jesús tyujku jap tugoty es t'anmaaydyu:

—¿Ti ko nugo m'okna'amnudu es mju'uydyu? Yu kixyu'unk kyaj tu 'yeeky, maabu du'un.

⁴⁰ Per je'eyu tyukxikudu. Net ja Jesús dyajpudsudu nidagekyu. Ta tmnejxy ja u'unktaak u'unkteety es mudu 'yuxrujkraty. Ta tyujku ma ja o'kpu'unk 'yity.

⁴¹ Ta tmajtsu ja ky'u es t'anmaay:

—Talita, kumi (di'ibu ayuk wimbudsump: “Kixyu'unk, mij n'anmaary, pdu'uk.”)

⁴² Netu ja kixyu'unk punde'ky es yo'oydsyo'oñ. Majmajtsku natu jumajt. Es ja ja'ayuty du'ñu wu'amadyaaydyu.

⁴³ Es ja Jesús oj tyuknipukudu es kudiibu pán ttukmumadya'aktut, es tyuknipuktu es dyajkayut ja kixyu'unk.

6

Jesús jap Nazaret

¹ Es ja Jesús tso'oñ jap es oj ñejxy ma ja kyajpn, es pyanajxudu ja 'yuxrujkraty.

² Ko jyajty ja saabudu xu, ta tyujku ya'uxrujkru ma ja tsajptujk, es may ja ja'ayuty di'ibu madoo'ijtudu du'ñu wu'amadyaaydyu es ñayjunandu:

—¿Ma tu t'uxpekyu tyadu ja'ay tugekyu tyaadu? ¿Tii dunu tyadu wijy'ajtan di'ibu tu vajmo'oy esu tyadu muj'ajtan di'ibu tyiimpy?

³ Ja'a tyaadu ja tsajtsu, ja Mariu myaank esu myuga'axu Santya'agu, Josee, Juudas esu Simonk, esu myuga'ax toxytyujkaty nan yaa 'yity ma udsajtam.

Du'un juna'andu es kyaj ttundu kwentu.

⁴ Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—Nidagekyu wyindsu'kudup tu'ugu Diosu kyugajxru. Jap kyawindsu'ugudu ma ja myugugajpn esu myugu'uk myuga'axuty.

⁵ Es kyaj mbaat ttuñ ja muj'ajtan jap, je'eyu naagaty oj t'akku'unitoñ es dya'agudaky.

⁶ Es ja Jesús du'ñu wu'amu mat ko kyaj myabukudu.

Jesús tkexy ja 'yuxrujkrutujk Diosu 'yayuk kajxwa'xru

Oknum ja Jesús oj ya'uxpeky majaty kajpnu wingombu.

⁷ Ta dyaxu ja nimajmajtsku 'yuxrujkraty, es tkejxy nimajtskáty, es tmooy ja kutujkan es dyajpudsudat ja ka'obyuty.

⁸ Es ttuknipuktu kudiibu dyajnjxtut tyu'amgyujxmudu, yu'uyu tyajk, es kyaj dyajnjxtut ja pyiñ, ni yu kyaayñajxuk, ni yu myeeñ,

⁹ yu'uyu tyukwa'agudup ja ky'u'uk es je'eyu wit di'ibu ñikujxm myudajttup.

¹⁰ Nandu'un 'yanmaayudu:

—Ko mja'tut ma tu'ugu tujk, jaryu m'ittut extu ko mdsoondat jatugok.

¹¹ Es pán jaa ma kyaj m'axajudu es ni mgamudowa'anudu, pudsudu jap es yajjunák ja naxjok mdekykyujxy éxtamu ijxwu'umun ko du'un rojpu mat 'yitta.

¹² Net oj ñajtu ja'ajuty es tkajxwa'xtu ko yu ja'ayuty dyajtagátstut ja jyot wyinma'añuty.

¹³ Es nandu'un dyajpudsudu mayu ka'obyuty es ttukku'tstu ja aseytu oliivu nimayu puma'ayuty, es dya'agudaktu.

Fwank Yajnbajtru 'yeeky

¹⁴ Ja rey Erodus tmadooyu tyaadu, mat ko nidagekyu ja ja'ayuty tmadyakwa'xtu oymyadsooty di'ibátyu ja Jesús tyiimpy. Es nija'adyu ja'ayuty junandu:

—Ja Fwank Yajñabajtr̃u t̃u jyikyryekey mā t̃u 'yeeky, paaty tm̃adatỹu tyad̃u m̃ak'aj̃tan es tt̃úñut ja m̃aj'aj̃tan.

15 Wiinkr̃uty jỹña'and̃u:

—Ỹu'̃u d̃u'̃un ja Dios̃u kyugaj̃x̃r̃u Eliĩus.

Es ja wiinkr̃uty jỹñand̃u:

—Ỹu'̃u d̃u'̃un tu'ug̃u Dios̃u kyugaj̃x̃r̃u, éxt̃am di'ib̃u j̃ékỹur ja Dios̃u kyugaj̃x̃r̃uty.

16 Ko ja Erood̃us tm̃adooỹu tyaãd̃u, ta jỹña'̃ñ:

—Tyaãd̃u d̃u'̃un ja Fwank di'ib̃ats ̃uj̃ ñni'ana'am̃u es yajñibood̃ut ja kyubaj̃k. T̃u jyikyryekey.

17 D̃u'̃un ja Erood̃us jỹña'̃ñ mut̃ ko t̃u naty dyajtsím̃ỹuty ja Fwank, es t̃u naty dyaj̃k̃ũw̃uñ̃uty m̃adu kadenu jap̃uj̃x̃nd̃ugóty ja 'agyuj̃x̃m̃u wyinm̃a'̃a'̃ñ ja Erodiĩus, di'ib̃u naty ñ̃udo'oxy'aj̃t̃ỹpy ja Felip̃u, Erood̃us̃u mỹga'ax, es ja Erood̃us̃u naty t̃u twijtskúku éxt̃am̃u tyoxytỹuj̃k̃un.

18 Es ja Fwank 'yanmaabỹum̃u naty ỹu Erood̃us̃u:

—Ỹu Dios̃u kyaj̃ dyaj̃kutíky es xytyoxytỹuj̃k'át̃ut ja mm̃uga'ax̃u ñ̃udo'oxy.

19 Es ja Erodiĩus tyuk'ak'aj̃t̃ỹpỹu naty ja Fwank, es jỹaya'oogaampy, per kyaj̃ m̃baat̃,

20 mut̃ ko ỹu Erood̃us̃u t̃ts̃u'ku ja Fwank, ja'a ko ñ̃ija'ab̃u naty ko ỹu Fwank jyiky'aty t̃u'y'aj̃tan m̃mut̃ es wỹa'ats̃ja'aỹuty, es kyaj̃ t̃na'ij̃xy es yaj̃t̃úñut ax̃uuk. Es oy ja 'yaã 'yayuk t̃jam̃dooj̃u xonda'aky'aã xonda'akyj̃yót̃, kyaj̃ t̃nijaw̃u ti tyúñur.

21 Es ja Erodiĩus pyat̃ wi'ix̃ t̃soo m̃baat̃ 'yeeky ja Fwank mā ja Erood̃us̃u naty tm̃ajt̃úñ mā ja xỹũu jỹum̃aj̃t̃ dya'abety, mā Erood̃us̃u dyaj̃nax̃kudáky tu'ug̃u ka'aỹ uk̃un es kyádyut̃ ja syoldãad̃u wyinds̃uñuty, ja winds̃und̃uj̃k̃uty es̃u Galileẽu ja'aỹudỹu mỹuj̃ yaj̃kutuj̃kr̃uty.

22 Ja Erodiĩus̃u ñ̃uux̃ tyuj̃ku mā naty t̃u ñ̃ax̃kuda'aky ja ka'aỹ uk̃un es 'yejtsy, es ja Erood̃us̃u es ja di'ib̃u naty m̃mut̃ kyaaadyu tyukjot̃kudakt̃u éxt̃am̃u naty 'yetsy.

23 Es ja Erood̃us̃u tw̃andaky ja kiixy:

—Amdoog̃uts̃ di'ib̃u mdsejpy es ñmo'oyut̃, es t̃u'y'aj̃tan n'añum̃u ko ñmo'oyur̃ oytyim̃ tiity di'ib̃ats̃ xy'amdoop, oytyim̃ kuj̃kwa'xyuty di'ib̃ats̃ ̃uj̃ ñm̃adaj̃t̃ỹpy.

24 Net̃ ja kiixy pỹudseemy, es t'añmãay ja tyaãk:

—¿Tits̃ n'amdów̃ur̃?

Ta ja tyaãk 'yadsooj̃u:

—Amdow ja Fwank Yajñabajtr̃u kyubaj̃k.

25 Ta ja kiixy tyuj̃ku poj̃un mā naty ja Erood̃us̃u, es t'añmãay:

—Ndsejpỹuts̃ es tyamỹu xỹmyo'oyud̃uts̃ palanganoty ja Fwank Yajñabajtr̃u kyubaj̃k.

26 Net̃ ja Erood̃us̃u jyantsỹjyot̃maybyejky. Per kom̃ t̃u naty t'añum̃u jyabye'xy wyindú̃m̃uty, kyaj̃ t̃tseky yaj̃tukxi'ig̃ut̃ ja 'yayuk.

27 Netỹũ ttuk'ane'emy tu'ug̃u syoldãad̃u es dyajm̃íñut̃ ja Fwang̃u kyubaj̃k. Ja soldãad̃u oj̃ ñ̃ejxy mā ja Fwank 'yity tsim̃ỹ puj̃x̃nd̃ugóty es oj̃ t̃nibo't̃u ja kyubaj̃k

28 es dyajm̃iiñ̃ mā tu'ug̃u palanganu. Ta t̃mooy ja kiixy es ja kiixy t̃mooy ja tyaãk.

29 Ko t̃nija'ad̃u ja Fwang̃u 'ỹux̃r̃uj̃kr̃uty, ta dyaj̃p̃ud̃u'kt̃u ja ñ̃ini'x̃ es oj̃ dyaj̃nax̃t̃ú̃kud̃u.

Jesús dyajkáỹ nim̃goxk̃ mil̃ naxy ja ja'aỹ

30 Ok̃num̃ 'yajaj̃tmuj̃kt̃u ja apóstal̃uty mā ja Jesús, es ttukm̃amadyakt̃u t̃agekỹu di'ib̃u naty t̃u ttundu es di'ib̃u naty ja ja'aỹ t̃u dyaj̃tuk'ux̃pákt̃u.

31 Es mut̃ ko nim̃aỹu naty ja ja'aỹuty ñ̃aywyinax̃ ñ̃aywyindúkud̃u mā Jesús, ni t̃ka'ok̃m̃adaj̃ñud̃u ja tiemp̃u es kyádyut̃, paaty ja Jesús t'añmãaydyu:

—Mind̃u. Jo'om̃ n'ok̃p̃o'x̃m̃ mā tu'ug̃u abak̃ it.

32 Net̃ ak̃ ỹu'uj̃uty oj̃ ñ̃aj̃xt̃u barkoty ad̃uk̃utuuy.

33 Per may ja ja'aỹuty t'ux̃kaj̃pt̃u ja Jesús es t'ij̃xt̃so'oñ. Paaty t̃syo'ondu poj̃uñ maj̃atỹu kaj̃pñ, es tekyye'epỹ jyaj̃tt̃u jawyiiñ mā naty ja bark̃u jyata'añ.

³⁴ Ko ja Jesús pyadseemy barkoty, ta t'ijxy may ja ja'ayuty es tra'ayooy, mat ko du'unu naty éxtumu borreegu di'ibu kyaj tmudaty ja kywentu'ajtra. Ta tyujku ya'uxprijkra, es ttuk'uxprijktu kanak peky.

³⁵ Ko oj tsyu'ujunu, ta ñimiinudu ja 'yuxprijkraty es 'yanmaayudu:

—Ta tsyu'ujunu, es ni pún kyatsunu mā tyadu lugaar.

³⁶ Anunudu ja ja'ayuty es ñijxndut rantsyotm o mā yu wingombu kajpn es tjúdyut ja kya'ay 'yukun, mat ko kyaj tmudattu ti kyádyur.

³⁷ Per ja Jesús 'yadsoojudu:

—Mo'oydu miidsaty kya'ay 'yukun.

Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—¿Mdsejpy esuts udsaty nujx njuudyu majtsk mugo'px xuu nidún yu tsajkaaky esuts ndukkádyut?

³⁸ Jesús 'yadsoojudu:

—¿Naagu tsajkaaky jap xymudattu? Nujx ixtu.

Ko tnija'adu, ta t'anmaaydu:

—Mugoxku tsajkaaky es majtsku ajkxu'unk.

³⁹ Net ja Jesús ttuk'ane'emy ja 'yuxprijkraty es dyajnaxwaatstat ja ja'ayuty tuk pekyaty mā ja mnyóty.

⁴⁰ Ta ñaxwa'tstu tuk pekyaty mugo'pxáty es justyikxymyajakáty.

⁴¹ Net ja Jesús tkone'ky ja mugoxkra tsajkaaky es ja majtskra ajkxu'unk, es pyat'ijxy tsajpótm es tja'aygyadáky ja Dios. Ta ttujkwa'xy ja tsajkaaky es tmooydu ja 'yuxprijkraty es dyajwa'xtat mā ja ja'ayuty. Nandu'un dyajwa'xy ja majtskra ajkxu'unk mā ja mayjya'ay.

⁴² Nidugekyu kyaaydyaadyu jotkuda'aky.

⁴³ Oknum dyajmujktu majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktuku esu ajkx di'ibu nadujku.

⁴⁴ Es di'ibu ja tsajkaaky kyaadyu, ja'a nimugoxk milu yedyujkaty, es kyaj myadsy-oydyujku ja toxytyujkaty es ja unaku'unguty.

Jesús yo'oy nuu wyingjxy

⁴⁵ Netyu ja Jesús dyajtuku ja 'yuxprijkraty barkoty es 'yawinnáxtat mā ja mejyñ es jya'ttat Betsaydu ko naty yu'u ñayjyugajxyuty mat ja ja'ayuty.

⁴⁶ Es ko naty tu dyaj'yo'oywya'xtu ja ja'ayuty, ta ja Jesús wyimbejty mā tu'ugu kopk kajxtákra.

⁴⁷ Ko oj kyoodsunu, mejyñgyujk'ámu natyñu ja barku es ja Jesús naydyi'igyu naty tu wye'emy windu'utstuuy,

⁴⁸ es t'ijxy ko ja 'yuxprijkraty nimujaa tjantsykyaptu ja nuu, mat ko naty pyojkuyáty. Es kajamónam yo'oy nuu wingjxy ja Jesús es tninejxy ja 'yuxprijkraty. Najxaambu naty ja Jesús mā ja 'yuxprijkraty

⁴⁹ ko 'yijxudu yo'oy nuu wingjxy. Ta ñayjunánudu ko ijxma'ttubu daa. Ta yaxkaktu,

⁵⁰ mat ko tsu'kudu. Es myugajxudu ja Jesús, es 'yanmaayudu:

—Jotmaktáaktu! Újtsu du'un. Katu mdsu'ugudu.

⁵¹ Net ja Jesús tyujku barkoty mā naty ja'ajaty. Ta myo'ty ja poj. Ta ja'ajaty du'añu wyu'amadyaadyu,

⁵² ja'a du'un mat ko kyajpu naty tu tjaygyúku ti dun 'yandiipy mā Jesús dyajmáyu ja tsajkaaky es ja ajkxu'unk, mat ko juun wyinma'añaty.

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ayuty jap Jenesaret

⁵³ 'Yawinnajxtu mā ja mejyñ. Ta jyajttu Jenesaret, es jam tkuwu'undu mejyñbyu'aay ja barku.

⁵⁴ Ko ttukjunajktaadyu ja barku, net ja ja'ayuty t'uxkajptu ja Jesús

⁵⁵ es p̄aue'egȳu oj ñ̄ujxt̄u ja ja'aȳuty majatȳu kajpn, es tk̄uymyiind̄u mabajngujxy ja puma'aȳuty mā natȳu Jesús.

⁵⁶ Es oymyaaty mā ja Jesús jya'ty majatȳu kajpnba'ajuty es kajpnótyuty o rantsyótyuty, t̄p̄ujta'akt̄u ja puma'aȳuty tu'aay es tm̄anu'xt̄a'akt̄u ja Jesús es oyjye'eȳu t̄paatt̄at ja wyit̄ pa'a. Es nid̄ugekȳu di'ib̄u pát̄ud̄ap agudákt̄ap.

7

Di'ib̄u ja'aȳyajpekȳkya'ad̄ap

¹ Ta ñ̄aymyujk̄ud̄u mā Jesús ja fariseeuty es ja di'ib̄uty tsajpt̄ugóty ya'ux̄p̄ujkt̄ap di'ib̄u tso'ond̄u Jerusalén.

² Tyaad̄u ȳu'̄u 'yijxt̄u ko nija'adȳu Jesusu 'yux̄p̄ujk̄p̄uty kyaydȳu es kyaj wȳa'adsadȳu kȳu'̄u, ja'a nj̄ana'an̄um kyaj kȳubujt̄u éxt̄um jaaȳum fariseeuty ttund̄u.

³ M̄at ko ȳu fariseeuty es̄u israelítuty nid̄ugekȳu p̄yanujxt̄ap ja kyostúbradȳu 'yapt̄ujk̄uty ko mā kyaya'and̄u koonum wa'ats̄ wa'ats̄ kȳubujt̄u.

⁴ Es ko t̄u 'yotst̄u māayóty, kyaj kyaydȳu p̄un kyaj kȳubujt̄u wa'ats̄ wa'ats̄. Es ta maȳu kostúbradȳu di'ib̄u ȳu'̄ujuty 'yakpaduund̄ap, éxt̄um ko t̄p̄ujt̄u vyasu di'ib̄u tyuk'úk̄ud̄ap, ja p̄yujx̄ndu'ts̄ es̄u wiingátȳp̄ȳu 'yab̄ujk̄ 'yadu'un̄un.

⁵ Ja'agyujxm̄ ja fariseeuty es ja di'ib̄uty tsajpt̄ugóty ya'ux̄p̄ujkt̄ap dyajt̄ud̄u ja Jesús:

—¿Ti ko tk̄apadund̄u ȳu m'ux̄p̄ujk̄p̄uty di'ib̄u jaaȳum ja n'apt̄ujk̄adyats̄ ttund̄u? Ȳu'̄ujuty je'eȳu kyaydȳu m̄ud̄u kȳu'̄u ni kyawa'ads̄uty.

⁶ Net̄u Jesús 'yadsooj̄ud̄u:

—Miids̄uty di'ib̄u nay'and̄íj̄ud̄ap es jyiky'att̄u t̄ay'ajt̄un m̄uut, yajxón ja Diosu kyugajx̄p̄u Isaiīu mnimadyak̄u miids̄uty ko d̄u'̄un tk̄ux̄jaay:

Tyad̄u ja'aȳ xywyinds̄u'k̄upts̄ wingu'̄uy agu'̄uy, per ja jyot̄ wyinma'añ̄ jagam 'yity mā uj̄an.

⁷ Ni ti tk̄atsooty ko ñ̄ay'and̄íj̄ud̄u es xyja'awdát̄t̄ats̄.

Ȳu'̄u tuk'ux̄p̄ujkt̄ap

di'ib̄u 'yana'am̄un'ajtȳpy je'eȳu ja'aȳuty.

⁸ Paadȳu Isaiīu t'an̄um̄u d̄u'̄umb̄u ja'aȳuty éxt̄um miids̄uty. M̄mastútt̄ap miids̄uty ja Diosu 'yana'am̄un es xyryadúnd̄at̄ éxt̄um ja ja'aȳu jaaȳum ttund̄u.

⁹ 'Yak'anmaaȳud̄u ja Jesús:

—Miits̄ m'akt̄impaduund̄ap di'ib̄u m'apt̄ujk̄ tyuund̄ap, es d̄u'̄un xy'uxt̄ijt̄u ja Diosu 'yana'am̄un.

¹⁰ Moisés̄ myooy ja ja'aȳuty ja Diosu 'yana'am̄un mā jyana'añ̄: “Mwinds̄u'uḡap ja mdaak̄ mdeety”, es “Ja di'ib̄u kyajx̄pejkȳp̄y ȳu tyeety o ȳu tyaak̄, ooḡap ȳu'̄u.”

¹¹ Per miits̄ mj̄unánd̄ap ko tu'uḡu ja'aȳu m̄baat̄ t'an̄um̄u tyaak̄ tyeety: “Kyaj m̄baat̄ nbud̄ak̄u, m̄at ko t̄ugekȳu di'ib̄ats̄ nm̄udajtȳpy esxȳap miits̄ nbud̄ák̄ud̄u, t̄ud̄s̄u Dios̄ ndukm̄yoȳoxy.”

¹² Es p̄un d̄u'̄un jyana'añ̄, kyaj ñ̄akytsyék̄yuty ja tyaak̄ tyeety t̄pud̄úkt̄.

¹³ Es m̄ud̄u tyaad̄u myajt̄ugooydȳap ja Diosu 'yayuk̄u myadak̄un m̄at ȳu'̄ugyujxm̄u tad̄u mgostúbradȳu. Maȳu d̄u'̄umb̄u mgostúbradȳu di'ib̄u m'akpaduund̄ap.

¹⁴ Jat̄ugok̄u Jesús dyáx̄ud̄u ja ja'aȳuty, es t'anmaaȳdȳu:

—M̄udowd̄u nid̄ugékȳuty, es jaygyúk̄ud̄u.

¹⁵ Ȳu di'ib̄u ja'aȳuty jȳu'xt̄ap, kyaj ȳu'̄u yajpekȳkya'ad̄u, ȳu'̄u d̄u'̄un di'ib̄u p̄uds̄um̄p jyodoty wyinma'añ̄óty.

¹⁶ Di'ib̄u m̄adood̄ap, wa'an̄ t̄jaygyúk̄ud̄u.

¹⁷ Ko ja Jesús tmastuty ja ja'aȳuty, ta tȳujk̄u t̄ugoty es ja 'yux̄p̄ujk̄p̄uty yajt̄uuj̄ud̄u ti d̄an 'yandij̄p̄ȳu tyad̄u 'yijx̄rajt̄un.

¹⁸ Ta ja'a 'yadsooj̄u:

—¿Nan kyaj miits̄ xyjaygyúk̄ud̄u? Ko di'ib̄u t̄ujk̄ap̄ aajóty, kyaj ȳu'̄u di'ib̄u yajpekȳkya'ap̄,

19 mat ko di'ibü tujkup aajóty, jodoty yu'u ñejxy, es óknum pyudsemy. Es mudu tyaadu Jesús tyukniija'adu ko tugekyu je'xy peky, wa'adsu'u.

20 Es nandu'un 'yanmaayudu:

—Ko di'ibü pudsuummp jyodoty wyinma'añóty, yu'u situy yajpekykya'adup ja ja'ayuty,

21 mat ko ma ja ja'ay jyodoty wyinma'añóty myiñ yu axuk winma'añ, yu ma'induunk, yu yajja'ay'o'k, ko ja'ay dyajtagódyu yu pujk úkunu wyindsu'kun,

22 yu ma'tsk, yu adsojk, yu andak, yu axuk jiky'ajtun, yu naywyinnaxuja'ak, yu pi'tskajx, yu mupátuk, yu kujuun'át.

23 Tugekyu tyadu axuk'ajtun, yu'u miimp jodoty winma'añóty, es yu'u du'un ya-jpekykya'apy ja ja'ayuty.

Toxytyujk kyaj 'yisraelítuty tmubeky ja Jesús

24 Ta Jesús jap tsoyo'ón es ñejxy jamdsow ma Tiru kajpn es Sidón kajpn. Es tyujku ma tu'ugu tujk, es kyaj tjatsejky es pún tnijawut. Per kyaj oj mbaat 'yity ayu'udsyu.

25 Tu'ugu toxytyujk di'ibü natyu ñuux myudajtypy ja ka'oybyu, ko tmadooy ko tu naty jya'ty ja Jesús, ta tniimiñ es ñaygyoxtaaydyáku tyeky'ujxy.

26 Tadu toxytyujk kyaj 'yisraelítuty es sirufenisyu ja'ay. Yu'u 'yamdooy ja Jesús es ttúnat ja may'ajtun es dyajpudsamat ja ka'oybyu ma ja ñuux.

27 Esu Jesús 'yanmaayü:

—Jayup yajkáydyu u'unk unak, mat ko kyaj 'yóuty es ndukwingo'ondútum ja tsyajkaagyuty es nmo'oyam ja úkuty.

28 Es ja toxytyujk 'yadsooy:

—Tuy'ajtunu'u, Windsún, per extu yu uk kyaadyup meesu patku'p di'ibü ja unaku'unguty yajka'adup ja tsyajkaakywyáy.

29 Net ja Jesús 'yadsooy:

—Mat ko oy tu m'adsoy, nuux jotkujk ma mdujk. Tu ja ka'oybyu pyudsemy ma ja mnuuxun.

30 Ko ja toxytyujk jyajty ma ja tyujk, ta tpaty ja ñuux mabajngujxy es tu naty tyukpudsemyuty ja ka'oybyu.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu yedyujk di'ibü nat es awu'umup

31 Netu Jesús tsoyo'ón jap Tiru ñaxóty, es ñajxy Sidón kajpnóty es majaty ja Dekápolus kajpnaty. Ta jyajty ma ja Galileeu Myejuñ.

32 Jap tyuknimiinadu tu'ugu yedyujk nat es awu'umup, es yajpujktsooy ja Jesús esu kyü'u ttuknikónat tadu yedyujk.

33 Ta Jesús oj dyajnejxy ja ja'ay wiink tsoo ma kyaj pún. Net ja kyüwa'xypy t'adiju ja ja'ay tyatskoty es mudu tsyujy ttoón ja ja'ayu ya'an.

34 Net ja Jesús pyat'ijxy tsajpótm, es myukxejy es t'anmaay:

—¡Awa'ats!

35 Netyu ja ja'ayu tyatsk 'yawatsy es ja ya'an 'yagudaky. Ta oj yajxon kyajxpéky.

36 Esu Jesús tyuknipujku kudiibu pún t'awánat. Es éxtum jyantsyjjayajtuknipejky, waanu ni'igu oj tmadyakwa'xy.

37 Es du'ñu wyu'umadyaadyu ja ja'ayuty, es jyuñandü:

—Tugekyu oy tuñ, extu yajmudoobejkyu ja nátuty es yajkajxpejkyu ja uum.

8

Jesús dyajkáy nimajtáx mil naxy ja ja'ayuty

1 Ma tadu tiempu mayu natyu ja'ayuty tu ñaymyúkadu es kyajpu naty tmadattu kya'ay 'yukun. Net ja Jesús dyaxu ja 'yuxpujkruty es t'anmaaydyu:

2—Nmudajtypyuts ja pa'ayo'on mudu tyadu ja'ayuty, mat ko tu tyugukxubajnu ma 'yittu yaa mat uj es kyaj tmadattu ni tii ti jyu'xtup.

³ Es p̄an ngejxuryuts mā ja tyujkuty ayuu, yuugadáwdub̄u tu'aay, mut ko naaguty jagam t̄a t̄syoond̄u.

⁴ Net ja 'yuxp̄ujkr̄uty 'yadsooj̄ud̄u:

—¿Es wi'ix mbaat yajmo'oy ja kya'ay 'yuk̄un mā tyad̄u it̄un? Yaa ni p̄an kyats̄un̄u.

⁵ Ta Jesús yajt̄uuj̄ud̄u:

—¿Naak xymyudatt̄u miids̄uty ȳu tsajkaaky?

Es ja'aj̄uty 'yadsood̄u:

—J̄uxt̄ujk.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydȳu ja 'yuxp̄ujkr̄uty es dyajnaxwaatst̄at ja ja'aȳuty naxk̄ujxy. Ta tkone'ky ja j̄uxt̄ujkr̄u tsajkaaky es t̄ja'aygyudáky ja Dios. Net ttujkwa'xy es tmooy ja 'yuxp̄ujkr̄uty, es ja'aj̄uty dyajw̄a'xt̄at mā ja ja'aȳuty.

⁷ Myudajtt̄ub̄u naty nand̄u'̄un naaḡudȳu ajkxu'unk. Es̄u Jesús oj t̄ja'aygyuda'aky ja Dios, es oj ttuk'yajw̄a'xt̄u ja 'yuxp̄ujkr̄uty mā ja ja'aȳuty.

⁸ Nid̄ugekȳu kyaay 'yukt̄u es 'yujts̄ jyotk̄udakt̄u, es t'aktim'yajmujkt̄u j̄uxt̄ujk katsy ja tsajkaaky tyuktuk̄u di'ib̄u nad̄ujk̄u.

⁹ Di'ib̄u kaaydȳu nimajt̄áxk̄ mil̄un, es kyaj yajmaydsyóy ja toxytyujkuty es̄u un̄a'ku'unḡuty.

Ta Jesús ñayjyugajx̄u mut ja'aj̄uty,

¹⁰ es tyujk̄u mā ja bark̄u mut ja 'yuxp̄ujkr̄uty es oj ñejxy mā ja ñaxwíñ̄ud̄u Dalmanut̄u.

Fariseeuty t'amdowdu tu'ugu muj'ajt̄un̄u tsajpótm̄ud̄u

¹¹ Ko jap jyajty, ta naaḡudȳu fariseeuty tnin̄ujxt̄u ja Jesús es dyajt̄ud̄u tijaty es d̄u'̄un dya'an̄uguga'aj̄ȳa'and̄u. Ta t'amdood̄u es tyuk'ix̄ud̄at tu'ugu ijxw̄u'am̄un di'ib̄u myudajtypy ja muj'ajt̄un̄u p̄an jantsȳu d̄u'̄un ko Dios̄u naty t̄a kyéxyuty.

¹² Net̄u Jesús oj myukxejy es jyánáñ:

—¿Ti kots xy'amdowdu miids̄uty tu'ugu ijxw̄u'am̄un di'ib̄u myudajtypy ja muj'ajt̄un̄u?

¹³ Ta ja Jesús tmastutt̄u ja'aj̄uty, es tyujk̄u jat̄agok mā ja bark̄u es oj ñejxy wiink̄ tsoo mā ja mejyñ.

Fariseedȳu 'yuxp̄ujk̄un

¹⁴ T̄ud̄um̄u naty ja 'yuxp̄ujkr̄uty t̄ja'aydyugóydȳu dyajn̄ujx̄at ni'iḡu ȳu tsajkaaky, es jap barkoty je'eȳu naty tm̄udaty ti'iḡu tsȳajkaaky.

¹⁵ Ta ja Jesús tyuknip̄ujk̄ud̄u:

—Ixt̄u, mnaygywent̄u'át̄ud̄up̄ m̄ud̄u fariseedȳu l̄yevaduuru es̄u Erood̄us̄u jya'aj̄uty.

¹⁶ Ta ja 'yuxp̄ujkr̄uty ñayjȳunán̄ud̄u ak ȳu'uj̄uty:

—Paadȳu d̄u'̄un xy'anm̄a'aȳum̄ mut ko t̄u nyajmi'in̄um̄ yi'in̄um̄ tsajkaaky.

¹⁷ Es̄u Jesús ñija'ab̄u naty éxt̄um̄ naty ñayjȳun̄a'̄an̄ud̄u. Ta 'yanmaaȳud̄u:

—¿Ti ko mnayjȳun̄a'̄an̄ud̄u ko kyaj xymyudatt̄u ja mdsajkaaky? ¿Tii kyajn̄um̄ xyjaygyúkd̄u es ni xykyar̄úkt̄un̄um̄u kwent̄u? M̄uk̄ juun xymyudatt̄u ja mwinm̄a'̄añ̄uty.

¹⁸ ¿Tii kyaj m'ix̄t̄u miids̄uty m̄ud̄u mwiin, es ni mgam̄dowdu m̄ud̄u mdatsk? ¿Ti kyaj xyjamyatst̄u?

¹⁹ Kots nyajwa'xy ja m̄ugoxkr̄u tsajkaaky mā ȳu nim̄ugoxk̄ mil̄b̄u ja'aȳuty, ¿naak katsy xyajmujkt̄u ja tsajkaaky tyuktuk̄u di'ib̄u nad̄ujk̄u?

Es ja'aj̄uty 'yadsood̄u:

—M̄ajm̄ajtsk.

²⁰ Ta ja Jesús 'yak'anmaaȳud̄u:

—Es kots nyajwa'xy ja j̄uxt̄ujkr̄u tsajkaaky mā ja nimajt̄áxk̄ mil̄b̄u ja'aȳuty, ¿naak katsy xyajmujkt̄u?

Es ja'aj̄uty 'yadsood̄u:

—J̄uxt̄ujk.

²¹ Ta ja Jesús 'yanmaaȳud̄u:

—¿Tii kyajnum xyjaygyúkuđu ko kyajts yu'ujuty n'andijy ja tsajkaaky?*

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu wiints jap Betsaydu

²² Oknum jyajttu ma Betsaydu kajpn, es naaguty ja ja'ayuty dyajmiindu ma Jesús tu'ugu wiints, es tmanu'xtáktu es ttónut ja wiints.

²³ Es ta twijstso'oñ ja Jesús ja wiints es oj tmonejxy kajpnbu'aay. Ta ttukwingu'tse'ky waanu tsujy es tku'anikooñ. Ta dyajttuy pan 'yijxyty tii oynu'anun.

²⁴ Ta ja wiints 'yijxpejky oga'an, es jyunañ:

—N'ijxyruđu ja ja'ayuty. Du'un kyuxu'uktu éxtamu kepy, per yo'oydyur éxtamu ja'ayun.

²⁵ Net ja Jesús trujtáky jatugok ja ky'u ma ja ja'ayu wyiin. Ta ja ja'ay oj 'yijxpeky es tugekyu t'ijxtaayñu wa'ats.

²⁶ Net ja Jesús tkejxy ma ja tyujk, es t'anmaay:

—Katu situy mduku kajpnóty es ni pan xykyatukmumadya'agudu tyaadu.

Peedru tnigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

²⁷ Net ja Jesús es ja 'yuxrujkruty oj ñajxtu ma mutsk kajpnuty di'ibu wingón ma Sesaree Filipu kajpn. Es tu'aay dyajttuy ja 'yuxrujkruty:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyuna'andu pándsugu dun uj?

²⁸ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Naaguty jyuna'andu ko mijtsu du'un Fwank Yajnubajtru, naaguty jyuna'andu ko mij m'Eliisuty, es akjanándurpnum naaguty ko mijtsu du'un jatu'ugu wiinkru ja Diosu kyugajxru.

²⁹ Ta yajttujudu:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu, pándsu dun uj?

Esu Peedru 'yanmaayu:

—Mijtsu du'un ja Kristu di'ibu ja Dios wyin'ijx.

³⁰ Esu Jesús oj tyuk'ana'amudu kadiibu pan t'awánudut.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

³¹ Es net oga'an ja Jesús t'awa'anudu ja 'yuxrujkruty ko yu'u, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, jyantsy'ayowa'añ, es 'yuxtijá'anudu ja mujja'aydujkruty esu teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxrujktur, 'ya'anmaaydyu ko ja'ay ya'ooga'anudu, es ko tugekxabajtr jyikyruka'añ.

³² Du'un tyukmumadyákuđu wa'ats. Net ja Peedru dyajnejxy wiink tsoo abeky es t'oooy.

³³ Es ja Jesús wya'kumbijty, es twin'ijxy ja 'yuxrujkruty es t'oojumbijty ja Peedru, es t'anuumu:

—¡Kátuts mij xy'awa'ktíky, mujku'ugópk Satanás! Mij kyaj dyu'unudyu mwinma'añ éxtamu Dios, yu'u je'eyu mij mwinma'añ'ajtypy éxtamu ja'ayuty.

³⁴ Net ja Jesús dyaxu ja 'yuxrujkruty es ja ja'ayuty, es t'anmaaydyu:

—Pan jaats pan xyryanujxa'añ éxtamsu n'uxrujkru, tsojkrur es tmastu'udut ja kyuum winma'añ es jyiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tninejxy, esuts xypatsoonut.

³⁵ Mut ko ja ja'ay di'ibu jiky'ataamp éxtam ja kyuum winma'añ, tyadu ja'ay nayyajtugóyudur. Per ja ja'ay di'ibu myastutypy ja kyuum winma'añ es ñayákyuty es xymyudúñuts uj es ttuñ éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk, tyadu ja'ay pyaadur ja nitsokun.

³⁶ ¿Ti tsyoo ja ja'ay ko tjaganarátut tugekyu yu naxwíñudu pan yajtugeepy ja 'yanmaja'an? Ni tii, ¿kadii?

³⁷ Pes pan ta dyajtugóy ja 'yanmaja'an, kyajp tii di'ibu mbaat muut dyajjambíty jatugok.

³⁸ Pan panuts xytyuktsoyduump es ttuktsoyduñ ja n'ayúkats ya naxwíñ ma pojru ja'ay di'ibu Dios myastúttur, uj, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, nan nduktsoydyúnupts kots nmínut jatugok madu myuj'ajtunu nDeedyuts es madu 'yánklusuty.

* 8:21 Ix Matewu 16:12.

9

1 Nandu'an ja Jesús 'yamaayudu:

—Tay'ajtán n'anamudu ko ta naaguty di'ibu ja yam ko kyaj 'yooktat exta koonam t'ixtat ja Diosu kyutujkun jya'ty mut ja myak'ajtán.

Jesús tyugatsy

2 Kyumdudujk xuu Jesús oj ñejxy ma tu'ugu kopka kujxmbu. Yu'uyu wyoo ja Peedru, Santya'agu esu Fwank. Es jam wyindumuty tyugajtsy ja Jesús.

3 Yu wyit jyambijty jantsy t'xp es jantsy poop éxtam tsajp'e'pyky, éxtam ni rán ya naxwiñ mbaat tkayajwe'emy poop.

4 Es yu'ujuty 'yijxtu ja Elius esu Moisés myadya'aktu mudu Jesús.

5 Net ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsán, oy ko nyaa'ajtam. N'ok'ya'o'oyum tugugu uxkuda'ak tujk: tu'uk mij xyja'a'átut, jatu'uk tja'a'átut ja Moisés es jatu'uk tja'a'átut ja Elius.

6 Du'an 'yanmaay mut ko ja 'yuxrukruaty tsyu'ugudu naty, esu Peedru ni tkanijawu wi'ix jyuna'anut.

7 Net oj myiñ tu'ugu yoots di'ibu yajnitujkudu, es jap yoodsoty yajmudooy tu'ugu ayuk di'ibu junaamp:

—Tyaadusu du'an ja n'U'unk di'ibats njantsytsyejpy. Mumdowdu yu'u.

8 Ko ti'in ñas'ijxudu ma naty tu t'ixtu, ta kyaj tnaky'ijxtu ni rán, yu'uyu natyu Jesús ma yu'ujuty.

9 Ko naty wyinjunaaktu ma ja kopk, ta Jesús tyuknipujkudu:

—Kyaj xytyukmamadya'aktut ni rán di'ibu tu xy'ixtu, exta koonam uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, njikyruakudats madsu naty tu n'eeky.

10 Es mudu tyaadu tmadajttu ayu'udsyu ak yu'ujuty, es ñayajtuujudu:

—¿Tii dnu tyaadu di'ibu myadyakupy ko jyikyruaka'añ ma 'ye'ky?

11 Es paaty dyajtuudu ja Jesús:

—¿Ti ko jyuna'andu ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxrukruat ko yu Elius myina'añ jawyiin es kyaj ja Kristu?

12 Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Tay'ajtánu'u ko Elius myiñ jawyiin, es ko yu'u 'yuxkúkaty tugekyu. ¿Es tii, kyaj xyñjávudu ko ma yu Diosu jyaaybyajtán tmadya'aky ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añats mak es nnujxa'añats xtiijy?

13 Per uj n'anmaaydyur miits ko Elius tu myiñ*, es tu ja ja'ay tyúnudu wi'ix yu'u ttiimtsoktu, du'an éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtán.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

14 Ko kyudaktu ma ja 'yuxrukruaty di'ibu naty tu wuy'umdu, ta t'ijxtu may ja ja'ayuty juwudity ma yu'ujuty. Jam naty nandu'an tmattsipkajxtu ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxrukruat.

15 Ko ja ja'ayuty t'ijxtu ja Jesús, net du'ñu wuy'umadyaadyu. Ta tninajxtu puye'egyus es oj tkajxpo'xtu.

16 Net ja Jesús dyajtuuy ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxrukruat:

—¿Ti mnaydyukkajxytsyikudur mut ja n'uxrukruaty?

17 Nidu'uk jap mayjya'ayóty 'yadsoodu:

—Ya'uxrukru, tats uj nyajmiñ yu n'u'unk di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu, es yu'u yajwu'umur uum.

18 Pes oytyim maaty myátsyuty ja ka'oybyu es yajkadáuty. Net ya'a'eebyuty, es yajnaydyatskaadyuty es du'nu ñini'x yajwu'umxuty juun. Tats nja'anamu m'uxrukruaty esxur dyajpudsémyu tadu ka'oybyu, per kyaj tu tmamada'aktu.

* 9:13 Ix Matewu 11:14.

19 Es ja Jesús jyanañ:

—¡Ay, ja'ayaty di'ibáty kyaj xymyudattu ja mubajkun! ¿Extu nu'anudsu du'un n'aktim'ítat mat miidsaty es nmudánudat? ¿Ná'adsu du'un xymyubaká'andats? Yajmín ja mixy.

20 Ta tyuknimiinadu. Es ko ja ka'oybyu t'ijxy ja Jesús, net ttukpaty ja mo'odyu ja mixy. Ta kyudaay es tyiimy yejky es 'ya'eepy.

21 Net ja Jesús dyajtuy ja u'unkteety:

—¿Nu'unu dnu tyaadu kujk tmudajnu?

Ta ja u'unkteety 'yadsooy:

—Extu tyimmusk'ajty.

22 Kanak ok yu ka'oybyu yajkukudawaty junaoty es nujoty, es du'un jyaya'ooga'añaty. Tuna may'ajtun, pun mbaat oynu'anun ti maat xytyuñ, pa'ayooduguts uudsaty es pudajkuduguts.

23 Ta ja Jesús 'yadsooy:

—¡Katu mjuna'añ pun mbaat! Tugekyu yu'u mbyaadaty mat di'ibátyu Dios myubajktur.

24 Net ja u'unkteety yaxkeky:

—¡Nmubejkyruys! ¡Pudajkuguts esuts n'akmabákat ni'igu!

25 Ko ja Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayaty ñaymyukadu, ta t'ooy ja ka'oybyu es t'anuumu:

—Ka'oybyu, ujtsats mij n'anmaary, pudsam jar ma tadu ja'ayun es katu mnakytyaku ma yu'un.

26 Ta ja ka'oybyu dyaj'yáxy ja mixy. Ta jatugok dyajmo'ty es pyudseemy, es dyajwe'emy éxtamu o'kpu. May oj jyana'andu ko tu 'yeeky.

27 Per ja Jesús tmajtsy ma ja ky'u, es twijtse'ky. Ta ja mixy tyunaaye'ky.

28 Net ja Jesús tyujkudu ma ja tyujk mudu 'yuxpajkraty ak yu'uyaty. Ta yajtuyudu ja 'yuxpajkraty:

—¿Tii da kots uudsaty kyaj tu nmamada'aktu tadu ka'oybyu?

29 Ta 'yanmaayudu:

—Tyadu du'ambu ka'oybyu, yu'uyu maat pyudseemy je'eyu mat ko ngajxtakum.

Jesús tnigajxy mymajtsk ok ja 'yo'kun

30 Ko jam tso'ondu, ta ñajxtu Galileeu. Esu Jesús kyaj ttsejky es pun tnijáwudat,

31 mat ko dya'uxpaktu naty ja 'yuxpajkraty es ttukmamadya'aktu:

—Ej, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaká'añats ma ja ja'ayaty, es yu'uts xya'ooktur, es ko tyugukxabátat, njikyruyákduts.

32 Es ja'ajaty kyaj tjaygyukudu éxtam 'yanu'umxudu, es tsu'kudur es dyajtáwdat.

Pún waanu muj

33 Net jyajttu ma ja Kafarnaúm kajpn. Es ko naty 'yittu tugoty, ta yajtuyudu ja Jesús:

—¿Tii du'un naty mdsipkajxtur miidsaty tu'aay?

34 Es amoñu wu'umdaaydyu, mat ko yu'u naty tu ttsipkajxtu ko punu du'un ma yu'ujaty ni'igu myújaty.

35 Netu Jesús ñaxwe'tsy ma ja nimajmajtskra 'yuxpajkra, es t'anmaaydyu:

—Pun nidu'uk miits mnaybyujta'agánudur muj kujxm, wa'an ñaybyujta'agyaty yuunk naxyru, es tmadúnat nidugekyu.

36 Net ttsa'ane'ky tu'ugu ana'ku'unk es tyunaay kujk'aay ma ja 'yuxpajkraty, es t'anmaaydyu:

37 —Di'ibu 'yaxájur tu'ugu ana'ku'unk éxtamu tyaadu mududsu nxuuguyxm, xy'axájurtsu du'un uj; es di'ibuts uj xy'axájur, nan 'yaxájubu du'un di'ibuts uj xykyajx.

Di'ibu kyaj xyñi'o'o xyñiyáxum, yu'u du'un ijtp mat udsajtam

38 Net ja Fwank t'anmaay ja Jesús:

—Ya'uxpajkra, tats n'ixtu tu'ugu ja'ay dyajpudsémy ja ka'oybyuty ma yu ja'ay mudu mxuuguyxm, es kom kyaj jyudity mat udsajtam, tats nyajkubóktu.

³⁹ Es ja Jesús 'yadsooj:

—Kat xyajkubókt, mat ko di'ib tyiimpy ja maj'ajtán mädats nxuugyujxm, óyats xymyadya'aky es kyaj 'yaxuuguty.

⁴⁰ Es di'ib kyaj xymyudsip'ajtam, yu'u dün mat n'ijtam.

⁴¹ Pün pán mmo'oyudu oyjye'eyu tuk vasu wa'ats nuu mat kots uj miits nja'ay'áttu, t'ay'ajtán n'anuumudu ko Dios myay'átap ja ja'ay.

Puroobuty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

⁴² 'Pün ja pán dyajpekykya'ay nidu'ugu tyadu du'ambu uná'ku'unk di'ibats uj xymyubajkr, waanu oy pyudsu'amxaty kooxyup yajtuk'yo'kmuwunu tu'ugu muj paan es yajkujubijpnáxut mejyñóty.

⁴³ Pün myajpekytyuunap tu'ugu mgu'u, niboot.† Waanu oy ko mnajxut tsajpótm, éxtam mbaat njuna'anam kutuk ma ja jiky'ajtán winu xuu winu tiempu, es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtsku mgu'u ma ayoodákn,

⁴⁴ ma ni na'a kya'oogut ja t'anu'k es ni kya'oogut ja juun.

⁴⁵ Es pün myajpekytyuunap tu'ugu mdeky, niboot. Waanu oy ko mnajxut tsajpótm, éxtam mbaat njuna'anam, tekytyuk ma ja jiky'ajtán winu xuu winu tiempu es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtsku mdeky ma ayoodákn,

⁴⁶ ma ni na'a kya'oogut ja t'anu'k es ni kya'oogut ja juun.

⁴⁷ Es pün myajpekytyuunap tu'ugu mwiin, juut. Waanu oy ko mnajxut tsajpótm, éxtam mbaat njuna'anam, mat tuk adu'um je'eyu mwiin ma ja jiky'ajtán winu xuu winu tiempu es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtsku mwiin ma ayoodákn,

⁴⁸ ma ni na'a kya'oogut ja t'anu'k es ni kya'oogut ja juun.

⁴⁹ 'Es nidugekyu ja'ayuty 'yayówdut, oyu tadu ayo'on njaja'ambu éxtamu juun xyt-sya'ayam. Extam juun dyajtu'utsy ja tsu'utsy kadiibu mya'adut, tadu ayo'on mbaat xytyukmawingo'onam ja Dios.

⁵⁰ Oy yu kaan. Per pün tugooyñup ja tya'amts'ajtán, kyaj wi'ix 'yóyut es jatugok tya'amut. Ittu éxtam ja oy kaan es jiky'attu amumdu'uk jot nixim niyam.

10

Kasaadu ja'ayuty ñaymyastu'ududu

¹ Net ja Jesús tsyo'oñ Kafarnaúm es oj ñejxy ma ja Judee ñax es 'yawinnajxy ma ja Jordán majnuu jadsoo ma xuu pyudsemy. Jar ja ja'ayuty ñaymyujkudu jatugok ma naty yu'u, es dya'uxprejky éxtamu naty yu'u ya'uxpreky jaayam.

² Net naagudyu fariseeuty tniimiindu Jesús es du'an dya'anaguga'ajyua'andu. Ta dyajtuudu:

—¿Tii mbaat yu yedyujk tmastu'uty ja ñado'oxy?

³ Ta ja Jesús 'yadsooj:

—¿Wi'ix t'ane'emy ja Moisés?

⁴ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ja Moisés tu dyajnigutúku es mbaat ja yedyujk tmastu'uty ja ñado'oxy pün jawyiin tmo'oy tu'ugu neky ma juuna'añ ko kyaj t'oknudo'ox'ajnu.

⁵ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Ja Moisés tkxjajayu tadu ana'amun ja'aguyxm ko kujuun miidsuty.

⁶ Per ma tsyondaky ko Dios dyajkojy tugekyu, yu Diosu jyaaybyajtán juuna'añ: “Dios yajkoj ja ja'ayuty yedyujk es toxutyujk.”

⁷ “Paaty ja yedyujk 'yabekyu ma ja tyaak tyety es du'an ñaybyuwa'agudu mudu ñado'oxy,

† 9:43 Xytyuk'ijxamu Jesús ko di'ib xyajpekytyu'unam, yu'u jot winma'añ, es kyaj yu'udyu ka'u, teky es ni yu'u wiin. Ix Markas 7:18-23.

8 es nimajtsk jyiky'attu éxtam tu'ugan je'eyu.”

9 Paaty di'ibu ja Dios ta dyajnaymyúkadu, ni pán tkayajwa'xat.

10 Ko naty jap tugótyaty, ja 'yaxpajkpaty yajtuujudu jatugok yu tyaadu.

11 Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Di'ibu myastutypy ja ñado'oxy es pyeky mudu wiink to'oxy, yajtugeepy ja pajk úkanu wyindsu'kan.

12 Es pan ja toxytuyjk myastutypy ja ña'ay es pyeky mudu wiink yedyujk, nan yajtugeepy ja pajk úkanu wyindsu'kan.

Jesús tkuni'xy ja ana'ku'ungaty

13 Naagadyu ja 'ayaty dyajmíndu 'yana'ku'ungaty esu Jesús tyónudat, es ja 'yaxpajkpaty t'oodu ja ja'ayaty.

14 Ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yajku mat yu'ujaty es t'anmaaydyu:

—Mastu'utta, wa'andsu ana'ku'ungaty xyñimíndats, es katu xyajjumbíty, mat ko ja Diosu kyutujkan yu'u ja'a'ajtypy di'ibu du'an éxtam yu'ujaty.

15 Tau'ajtan n'anuumudu ko di'ibu kyaj t'axaju ja Diosu kyutujkan éxtam tu'ugu ana'ku'unk, kyaj tyákat ma Diosu kyutujkan.

16 Net tsa'ane'ky ja ana'ku'ungaty. Ta tkaxkooñ ja ky'u'u ma ja kyubajkaty es tkuni'xy.

Makja'ay tmamadya'aky ja Jesús

17 Ko ja Jesús 'yaktu'uyo'oy, net myiiñ tu'ugu yedyujk pæye'egy, es ñaygyoxtnaaydyáku Jesús wyindum es yajtuuju:

—Oy ya'axpajkra, ¿ti tsojkar ndúnudats esats nyajtukkumáyat ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu?

18 Netu Jesús 'yanmaaydu:

—¿Ti kots mij xytyijy kots uj n'óyaty? Ja'a ko yu'uy du'anu Dios oy.

19 Oy xyñija'aju ja Diosu 'yana'amun: “Katu myajja'ay'eeky; katu xyajtugóy ja pajk úkanu wyindsu'kan; katu mmeetsy; katu mudu andakunguyjxm pán xyñiwaambéty; katu ti xyñipeky; mwindsu'ugur ja mdaak mdeety.”

20 Ja yedyujk 'yadsooy:

—Ya'axpajkra, tugekyu tyaadu tats nguydyuunda'ay extu tu ndimmutsk'átyuts.

21 Netu Jesús twin'ijxy mudu tsojkan, es t'anmaay:

—Jatu'uk mdugoy'ajtxaty. Nujx took tugekyu di'ibu mmudajty mjaygyejpy es yajwa'x ma ayoobu ja'ayaty, es net xypyamínudats es du'an xymudátat ja oy'ajtan jam tsajpótm.

22 Es ko tmadooy yu tyaadu, ta ja yedyujk jyotmaydyuktujku. Ta oj ñejxy jotmaymyuat, mat ko nugo naty jyantsymyukja'ayaty.

23 Ta ja Jesús t'ijxambijty, es t'anmaaydyu ja 'yaxpajkpaty:

—¡Tsip nimajaa esu makja'aydyujkaty tyákadat ma Diosu kyutujkan!

24 Ja 'yaxpajkpaty du'ñu wuy'amadyaaydyu mudu tyaadu. Esu Jesús 'yak'anmaayumbijtudu:

—¡Tsip nimajaa esu makja'aydyujkaty tyákadat ma Diosu kyutujkan!

25 Ni'igu tsyípaty es tu'ugu makja'ay tyákat tsajpótm es kadiinam ko tu'ugu kameyu ñáxat xu'uñ jutoty.

26 Ko t'akmudoodu tyaadu ja axpajkpaty, waanu ni'igu wuy'amadyaaydyu du'ñu es ñayjyanánudu:

—Pes, ¿pánu du'an mbaat ñitse'eky?

27 Esu Jesús wyin'ijxudu es 'yanmaayudu:

—Mudu ja'ayaty kyaj mbaat, per mudu Dios, ak mbaat tugekyu.

28 Netu Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Es udsaty sitay tats tugekyu nmastutta'aydyu es mij nbanujxtu.

29 Jesús 'yadsooj:

—Tay'ajtæn n'anamædu ko oytyim pánaty di'ibu ta tmastu'uty ja tyujk, o myuga'axaty, o tyaak, o tyeety, o 'yu'ungaty, o ñax kámaty mat kots xyryanejxy uj es ttuñ éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk,

³⁰ tadu ja'ay Dios mo'oyædu tyam ma tyadu naxwiñdu mago'px du'unen ni'igu tyujk, tyaak, myuga'axaty, 'yu'ungaty esu ñax kámaty, oy 'yayoy du'un; es nandu'un tsajpótm Dios myo'oyædu ja jiky'ajtæna winu xuu winu tiempu.

³¹ Per may di'ibu tyam ya naxwiñ ijtp muj, jam tsajpótm Dios pyajta'agædu mutsk; es may di'ibu tyam ya naxwiñ ijtp mutsk, jam tsajpótm Dios pyajta'agædu muj.

Jesús tnigajxy myuduguk ok ja 'yo'kun

³² Jamu naty wyimbattu ma ja tyu'uju Jerusalén, esu Jesús jawyiinu naty ñejxy ma ja 'yuxrujkraty. Es ja nimajmajtskuty du'ũñ wyu'amadyaaydyu es tsyu'kudu ja ja'ayuty di'ibu panajxædu. Net ja Jesús twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtskru 'yuxrujkraty. Ta oj ttukmadya'aktu di'ibu naty jatæn kabatædu,

³³ es 'yanmaaydu:

—Ixtu, nbatujkam Jerusalén ma uj, ja Naxwiñdu Ja'ayadyu Kyudænaabyu, nyajkyaka'añuts ma yu teedywyindsúnaty es ma ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxrujktur, es xytyuknikajxrata'anduts ja o'kun es xykyuyaka'anduts ma ja romanu ja'ayuty.

³⁴ Yu'uts xyñixi'iga'an xytyukxi'iga'anduts, xywyopa'anduts, xyñidsujyua'anduts es xya'ooktupts, es ko tyugukxæbatut mædsu naty ta n'eeky, njikyryúkædu.

Santya'agu esu Fwank t'amdowdu tu'ugu may'ajtæn

³⁵ Net ja Santya'agu es ja Fwank, Zebedeu myaangaty, tmæwingoonda ja Jesús es t'anmaaydyu:

—Ya'uxrujkræ, ndsojktupts es xytyúnat ja may'ajtæn di'ibu n'amdoodu.

³⁶ Net ja Jesús yajtuujdu:

—¿Ti dæn mdsojktur esuts ndúnat?

³⁷ Ta t'anmaaydyu:

—Moodyuguts esuts n'u'uñædu tu'uk ma m'aga'añgyu'u es jatu'uk ma m'anajñgyu'u ko m'ana'ama'añ muj'ajtæn mæat.

³⁸ Ta ja Jesús 'yadsoojdu:

—Miits kyaj xyñijáwdu ti dæn m'amdoodu. ¿Tii mmædánædu miidsuty, éxtam mbaat njæna'anam xy'uuktæ ma ja kálæz mats uj n'uuga'añ? ¿Tii mmædánædu miidsuty éxtam mbaat njæna'anam mnæbáttut éxtamts uj nnæbata'añ?

³⁹ Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—Nmædánædpts.

Esu Jesús 'yanmaaydu:

—Tay'ajtæn ko miits m'uuktur ma ja kálæz mats uj n'uuga'añ, es nandu'un mnæbáttut éxtamts uj nnæbata'añ.

⁴⁰ Per uj kyajts xyryaaty esuts miits nmo'oydyut es m'u'uñædu mats n'aga'añdsyoo o mats n'anajñdsyoo. Diosu du'un pátur tmo'oydyut di'ibáty ta yajtuknibujtaagu.

⁴¹ Ko ja nimajkræ uxrujkraty tmædoodu tyaadu, net ttuk'ak'ajttæ ja Santya'agu es ja Fwank.

⁴² Netu Jesús dyáxædu nimajmajtskuty, es t'anmaaydyu:

—Mnija'adur miits ko di'ibáty 'yana'amdu ya naxwiñ, jya'abúktur ja ja'ayuty, es 'yana'amdu éxtam yu'ujaty ja kyutujkæn.

⁴³ Per kyaj dyu'un'átut ma miidsuty. Nik ni'igu ko di'ibu naybyajta'agæn muj ma miidsuty, yu'u myædúndur ja myu'uxrujkraty,

⁴⁴ es oytyim pánaty miidsuty di'ibu itaamp jawyiin, yu'u myædúndur ja myu'uxrujkraty éxtamxyur yu'adyu myæduumbu.

⁴⁵ Du'un éxtam uj, ja Naxwíñdu Ja'ayady Kyudanaabyu, kyajts nmiiñ naxwiiñ esats nyajmáduñat, ja'ats uj tu nnimíñ esats uj ja ja'ay nmáduñat esats ngubátat mayu ja'ay ja pyekey kots ja'a ngu'oogat, du'un may tmádtat ja nitsokan.

Jesús dya'ijxpéky tu'ugu wiints

⁴⁶ Net jyajttu Jerikoo. Es ko natyu Jesús kyajpnbudsémy mat ja 'yaxpukpúty es mat ja mayjya'ayaty, tu'ugu wiints di'ibu xyu'ajtyty Bartimee, Timee myaank, jamu naty 'yu'uñu tu'ubu'aay es t'amdooy ja limosna.

⁴⁷ Es ko tmádooy ko wyingóñ ja Jesús nazarenu, ta ja wiints yaxkeky:

—¡Jesús, Davitu tyuamp 'yaats, pa'ayoogats mij!

⁴⁸ May ja ja'ayaty 'yoojudu es 'yamónat, per ja wiints ni'igu waanu muk yaxkeky:

—¡Davitu tyuamp 'yaats, pa'ayoogats!

⁴⁹ Net ja Jesús wya'k'a'aja, es jyanáñ:

—Yajmíndu.

Ta ja ja'ayaty t'anmaaydyu ja wiints:

—Jotkujku, pudu'uk, mat ko tam myáxaty.

⁵⁰ Net ja wiints tnasajtu ja tsyamarru, es pyujte'ky. Ta twinguwa'ku ja Jesús.

⁵¹ Net ja Jesús yajtuujtu:

—¿Ti mdsejpy esats uj ndúnudats?

Ja wiints 'yadsooy:

—Ya'axpukpu, yu'uts njatsejpy esats n'ijxpúkat.

⁵² Ta ja Jesús 'yanmaaytu:

—Mbaat mnejxy. Tu m'aguda'aky mat ko tats xymyubeky.

Netyu ja wiints oj 'yijxpéky, es tpanejxy ja Jesús.

11

Jesús tyuku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

¹ Ko naty jya'ta'añ Jerusalén, ko jyajttu Betfajee, jamu ma ja Oliivus Kopk, netu Jesús tkejxy majtsku 'yaxpukpu,

² es t'anmaay:

—Nujxtu ma yu mutsk kajpnu'unk di'ibu yajwingu'ijxap, es jap xypyaadut kuwuuñ tu'ugu burru di'ibu ni pánnam tkatuk'u'uñu. Mugañu es xyajmínat.

³ Es pan ja pan myajtáwudu: “¿Ti ko xymyugaju?”; net xy'anuumat: “Ja Windsán yajtunaampy es pojun tkajxambítat jatugok.”

⁴ Es ja 'yaxpukpúty oj nujxtu, es tpattu tu'ugu burru kuwuuñ tujk agu'am muj tu'ubu'aay. Es ko naty tmugañu ja burru,

⁵ net ja ja'ay yajtuujtu:

—¿Ti ko xymyugájudu tadu burru?

⁶ Es yu'ujty 'yadsoodu éxtamu Jesusu naty tu 'yanu'umxudu. Net ja ja'ay myastútudu.

⁷ Ta oj dyajnujxtu ma ja Jesús es tpajtáktu ja wyit jam burru ñikajxm, es ja Jesús ttukpejty.

⁸ Es ja mayjya'ayaty dya'ptu ja ñikajxyudu wit tu'aay. Wiinkpúty ttajtu ja kepyu 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxudu ja tu'aay.

⁹ Ja ja'ayaty di'ibu nujxtap jawyiin es nandu'un ja di'ibu miindup ax'ok ya'ax jyoktu:

—¡Awdattu Dios! ¡Kuni'xy di'ibu miimp éxtamu Nindsan'ajtam Diosu kyudanaabyu!

¹⁰ Muj kajxm 'yítat ja rey Davitu tyuamp 'yaats di'ibu yajkutukaamp. ¡Awdattu Diosu tsajpótudu!

¹¹ Ta ja Jesús kyajpnajty Jerusalén es jyajty ma ja muj tsajptujk es t'ijxtaay tugekyu di'ibu jap. Ta tsyo'oñ jam es tmanejxy ja majmajtskpu 'yaxpukpúty ma Betañu kajpn, mat ko tu tsyu'ujnu naty es jap mya'aja'añ.

Jesús tkajxpéky ja iigu kepy

¹² Jakumbom ko Jesús tso'oñ jap Betañu, ta yu'o'ku.

¹³ Ta t'ijxy tu'ugu iigu kepy tu'ubu'aay. Ta tñimujwa'ky, es kyaj tpaty ni ti tyuump ja kepy, je'eyu 'yaay, ja'a ko kyajnum ja tiempu ma tyuump.

¹⁴ Ta ja Jesús t'anmaay ja iigu kepy:

—Ni na'a mganakytyuump'átut.

Es ja 'yuxpukraty tñudoodu.

Jesús dyajpudsémy di'ibu juuy to'ktap ma ja muj tsajptujk

¹⁵ Oknum jyajttu Jerusalén, netu Jesús tyujku muj tsajptujk ñabotsoty. Ta dyajpudseemy di'ibu naty jap juuy to'ktap es dyajjumbijty ja myeesaty di'ibu naty jap wyingugoondap ja meeñ mat ja tsajptujk meeñ, es dyajjumbijty ja syiyaty di'ibu pakto'ktap.

¹⁶ Es kyaj dyajkutijky es pán dyajnáxat oytyiity muj tsajptujk ñabotsoty.

¹⁷ Ta dya'uxpejky ja ja'ayuty, es t'anmaay:

—Ja Dios jyunañ ma ja jyaaybyajtun: “Yu ndujkats yu'u ma nidugekyu naxwíñadu ja'ay kyajxta'aktu”, per miidsaty tu xyajwa'andu ma'tspu aank.

¹⁸ Es ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpukraty tñudooy yu taadu. Ta t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogat, per tsm'ugadu, ja'a ko nidugekyu ja ja'ayuty tam yajxon tñudoo'ittu ja 'yuxpukran.

¹⁹ Es ko tsyu'ujunu, net Jesús tso'oñ jap Jerusalén.

Iigu kepy tyu'utsy di'ibu Jesús tu tkajxpéky

²⁰ Jakumbom jepy ko jyumbitandu Jerusalén, ta ñaxtu ma ja iigu kepy, es ja 'yuxpukraty tu t'ixtu ko tu naty tyu'tsnu.

²¹ Ta ja Peedru tjamyejtsy, es t'anmaay yu Jesús:

—Windsún, ¡ix! Tu tyu'tsnu tyadu iigu kepy di'ibu mij tu xykyajxpéky.

²² Jesús 'yadsooy:

—Mubaktu Dios.

²³ Tyu'ajtun n'anuumadu ko pun ja pán miits m'anuumadabu tyadu kopk: “Jawa'ak ja yaa. Nujx mejyñóty.” Pun kyaj xyujpjawadu, pes du'unu dun jyátut.

²⁴ Paaty n'anuumadu miidsaty ko tugekyu di'ibu miits m'amdoodap ja Dios ma mgajxta'aktu, pun mmubujktap, m'axájudap.

²⁵ Es ko mgajxta'aktu, mma'xtap di'ibaty miits mduunadap axuk, es du'un yu mDeedyu tsajpótmadu mma'xadap miidsaty ja mbojpty nandu'un.

²⁶ Es pun kyaj xymya'xtu di'ibu mduunadap axuk, mDeedyu tsajpótmadu nan kyaj mma'xadat miidsaty ja mbojpty.

Jesusa kyutujkan

²⁷ Ta net jyajttu Jerusalén. Es ko naty Jesús jyadity muj tsajptujk ñabotsoty, ta ñimiinadu Jesús ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpukraty es ja mujja'aydyujkaty,

²⁸ es yajtuujadu:

—¿Pánu kyutujkan muut xytyuñ tyadu? ¿Pán tu mgutujkanmo'oyaty?

²⁹ Ta Jesús t'adsooda:

—Ej nandu'un nyajtuwaambyats tu'ugu ayuk miidsaty. Pun xy'adsoojambijtpats, net n'anuumat ti kutujkanats uj muut nduñ tyadu.

³⁰ ¿Pán kutujkanmooyu Fwank es yajnubátut? ¿Dios, o yu ja'ayuty? ¡Adsoodugats!

³¹ Ta ak yu'ujaty ñay'uñ ñaygyajxadu es ñayjyuna'anadu:

—Pun n'okjuna'anam ko ja Dios tuk'ana'am, ta xy'adso'om: “Es punu du'un, ¿ti ko xykyamubaktu?”

³² Es pun njuna'anam ko ja'ayuty, ta yu ja'ayuty xytyu'unam axuk, mat ko nidugekyu yu'ujaty tñubaktu ko Fwank yu'u ja Diosu kyugajxpu.

³³ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Kyajts nnijáwudá.

Ta ja Jesús 'yadsoojádu:

—Es ʘj nan kyajts miits n'awánáduʘt ti kutujkánuts ʘj mʘʘt nduñá tyáadu.

12

Axáak kamgwentá'ajtpaty éxtámá ijpajtán

¹ Net tyájká ya'axpájkpá mʘʘt kanáak nax ijpajtán es jyúnáñ:

—Jaa ijty tu'ugá yedyájk di'ibá kyoj yá uuvá kam má ja ñax. Ta tnageemy es dya'áyyá má dyajnipátáʘt ko ja uuvá yajwinmá'adsá'anáʘt es tkojy tu'ugá potsy kájxm má mbaáʘt jam n'ijxkáakám es ngwentá'ajtam tugekyá. Oknám tmooy tukmiky ja uuvá kam mʘʘdu wiink ja'áyyá es tsoy'onná ja kugam. Jagam nax jagamgájpá oj ñejxy.

² 'Ko tpaty ja timpá má ja uuvá yajtujkmukánná, ta tkejxy tu'ugá tyuumbá es t'amdówáʘt ja mʘʘduumbaty ja uuvá di'ibá páʘp ja kugam.

³ Es ja uuvá kamgwentá'ajtpá tmájtstá ja kugamá tyuumbá, tkepywyojptá es dyajjambijttá. Ni tii tkamooydyá.

⁴ Net ja kugam tkejxy ja wiinkpá tyuumbá, es tyáadu tsaaga'tstá es dyajtsayujttá kyábájk es axáak ttuunda.

⁵ Ta ja kugam tkejxy ja wiinkpá, es yá'á dya'o'ktá. Oknám ja kugam tkejxy ja wiinkpádyá tyuumbaty nimay, es ja uuvá kamgwentá'ajtpá tkepywyojptá náagaty ja tuumbaty es náagaty dya'o'ktá.

⁶ 'Ja kugam tmádjána je'eyá tu'ugá myáank di'ibá jyantsytsyejpy, ja'a kyajx tim ok es twinmaay: “Wyindsá'ugábuʘʘts ja nmaank.”

⁷ Es ko t'ijxtá ja uuvá kamgwentá'ajtpá ko myiñ ja kugamá myáank, ta ñayjyúnánádu ak yá'ájty: “Tyáadu dá'ún di'ibá 'yaxájyáampy yá kyumá'añ. Míñ n'ok'ya'o'kám, es dá'ún nmáwá'amám ádsájtám.”

⁸ 'Ta tmájtstá, dya'o'ktá es dyajpádsámdá ja ñini'x má ja uuvá kam.

⁹ Ta ja Jesús yajtáay:

—¿Ti tyunaampy mʘʘt yá'ájty ja kugam? Pes mínpá es dya'o'ktá'áyyá dádu áxáak ja'áyyádyájk, es tmo'oyáʘt wiinkpá ja 'yuuuvá kam.

¹⁰ '¿Tii ni ná'anám miits xykyá'axpáktá ja Diosá jyaaybyajtán má jyúna'añ?:

Ja tsáa di'ibá ja pojtspáty 'yáxtijta, tá tráaty ja lyugaar má ja tájk t'á'x'áty.

¹¹ Tyáadu dá'ún ja tyu'uná ja Nindsá'ajtam Dios, es n'okwá'amádyá'ayám dá'uñá.

¹² Ta ja teedywyindsánaty es ja fariseeaty tjamatsandá ja Jesús, ja'a ko tmáwinmá'añbyáttá ko yá'ádyá naty yajmadyákp mʘʘdu dádu ijpajtán. Es mʘʘt ko tsoy'kádu ja nax kájpá, ta tna'ijxtá ja Jesús es ñájtá.

Jesús tmádyá'aky ja kugábajtán

¹³ Oknám ja Jesús yajtuknikejxy nidu'ugáty ja fariseeaty esá Eroodá yá'áyyá, es t'áxtáaydyá wi'ix mbaáʘt dya'anáguga'ádu ja Jesús.

¹⁴ Ta ja'ájty t'anmáaydyá ja Jesús:

—Yá'axpájkpá, nnijá'áduʘʘts ko mgájxy mʘʘt ja táy'ájtán es ni xykyatuñá kwentá di'ibá ja'áyyá myadyáktá. Je'eyá xyá'axpeky mʘʘt ja ñá'á tyu'u ja Dios. ¿Tii óyádsá dá ngugábatá má yá yajkutujkpá kopk, o kyáju?

¹⁵ Es ja Jesús ñijá'ábu naty ja tyádudyá 'yaxáak winmá'añty. Ta t'anmáaydyá:

—¿Ti kots miits xyájka'aja'ándá? Tuk'ájtá'á'áts ja meéñ di'ibá mʘʘt mgugábety.

¹⁶ Net dyajmiindá tu'ugá platá meéñ. Ko tyáadu t'á'xy ja Jesús, net dyajtáay:

—¿Pána tyádu wyiín jyájp esá xyáa di'ibá yám káxjá'á'y?

Ta ja'ájty 'yadsoodá:

—Y_u yajkutujk_{pu} kopk.

¹⁷ Net ja Jesús 'yanmaay_udu:

—Pes mo'oydy_u ja yajkutujk_{pu} kopk ja di'ib_u y_u'u jya'a'ajtypy, es mo'oydy_u ja Dios di'ib_u Dios jya'a'ajtypy.

Ko tm_udoodu ty_uadu, ta du'uh_u w_uam_udy_uaydy_u.

Ja'ay dyajt_uwdu p_un jikyry_ukt_up ja o'k_upty

¹⁸ Net oj t_un_ujxt_u Jesús na_ug_udy_u sadusee_uty. Ja sadusee_uty jy_una'and_u ko kyajp jyikyry_uka'añ ja o'k_upty. Du'uh_u ty_uadu ttuknib_ujtáku_u:

¹⁹ —Ya'uxp_ujk_{pu}, Moisés dyajnigutúku ko p_un ja p_un 'yeeky es kyaj t_u tpatt_u 'yu'unk, ja myuga'ax pyáku_p ja ku'eky_utyo'oxy es tm_udáttat ja 'yu'unk, es ja'a tyuknik_ujxm'át_up ja jamy_ui.

²⁰ Du'uh_u jyajty ma_u h_uds_uty. Tam_u naty j_ux_utujk tukka'ax_u yedy_ujk. Ja ka'axkópk pyejky, es 'ye'ky, kyaj tpatt_u ja 'yu'unk.

²¹ Ta ja my_umajtsk_{pu} tpejky ja ku'eky_utyo'oxy, es nand_u'uh_u jyajty. Es ja my_udu_ug_uuk_{pu} nand_u'uh_u jyajty,

²² ext_u ko 'yab_udseemy nij_ux_utujk, es ni p_un tkatukpatt_u 'yu'unk. Es ko ty_uadu du'uh_u t_ugeky_u ñajxy, ta nand_u'uh_u ja toxyty_ujk 'yo'kn_u.

²³ Es ma_u jyikyry_uka'and_uuk ja o'k_upty, ¿p_un_u nidu'ug_u tad_u j_ux_utujk_{pu} un_u'k_uty ñ_udo'oxy'át_up, éxt_um t_u py_ujkta'aydy_u mat y_u'u?

²⁴ Es_u Jesús 'yadsooj_udu:

—Miids_uty n_ugoo m'okkajxt_ugooyñ_udu, mat ko kyaj xyñ_ujáw_udu ja Dios_u jyaaybyajt_un es ni ja my_uak'ajt_un Dios.

²⁵ Es ko ja o'k_u p_u jyikyry_ukt_ut, ni kyap_ukt_ut ni p_un, du'uh_u 'yíttat éxt_um_u ánk_usu tsajpót_udu.

²⁶ Y_u o'k_upty sit_uy jikyry_ukt_up. ¿T_ui kyajnam miits xyajmadya'akt_u éxt_um ja Dios jy_unañ ma_u ja jyaaybyajt_un, ma_u tm_uadya'ag_u tad_u apyñgyepy ko tyoy?, ko t'anmaay ja Moisés: “Ûjts_u du'uh_u ja Abra_un Dyios, Isa_u es_u Jakoob.”

²⁷ Y_u Dios, kyaj y_u'u Dyios'át_uty ja o'k_upty, y_u'u du'uh_u ja jikyry_uty.* Es du'uh_u miids_uty sit_uy n_ugoo m'okkajxt_ugooyñ_udu.

Ana'am_un_u waan_u m_ujp_u

²⁸ Net nand_u'uh_u ñimiin_u Jesús tu'uk ja di'ib_u tsajpt_ugóty ya'uxp_ujk_{pu}, di'ib_u t_u tm_udoy_u ty_uadu es ñija'ap ko Jesús t_u t'adsood_u ja sadusee_uty mud_u w_ujy'ajt_un. Ta dyajt_uy:

—Ya'uxp_ujk_{pu}, ¿di'ib_u du'uh_u ja ana'am_un ni'ig_u my_uáj_uty?

²⁹ Ta Jesús 'yadsooj_u:

—Ja ana'am_un di'ib_u ni'ig_u my_uáj_uty, y_u'u ty_uadu ma_u jy_una'añ: “M_udowdu es jaygyúku_u, miits israelít_uty: ja Dios di'ib_u Ninds_un'ajt_um, y_u'u je'ey_u Winds_un'ajtp.

³⁰ Tsokt_u ja mWinds_un Dios mat win_u m_ujot mwinma'añ, mat win_u m'anm_uja'an es mat win_u mm_ujaa.”

³¹ Es ja my_umajtsk_{pu} y_u'u du'uh_u jy_una'añ: “Tsokt_u ja mm_udujk_upa'a éxt_um mij k_u'um mnaydsyék_uty.” Tad_u nimajtsk_{pu} ana'am_un nik ni'ig_u my_uáj_uty k_udiin_um ni tu'ug_u wiink_u.

³² Ta ja di'ib_u tsajpt_ugóty ya'uxp_ujk_{pu} 'yanmaay_u Jesús:

—Oy_uts t_u xy'adsoy, ya'uxp_ujk_{pu}. T_uy'ajt_un_u'u ko ijtp tu'uk je'ey_u Dios, kyajp_u wiink_u.

³³ Es p_un ndsojk_um ja Ninds_un'ajt_um Dios mat win_u njot nwinma'añ'ajt_um, mat win_u nm_ujaa'ajt_um es p_un nand_u'uh_u ndsojk_um ja nm_udujk_upa'a'ajt_um éxt_um nnaydsy_ujk_um k_u'um, y_u'u sit_uy nik ni'ig_u tsyoba_uad_ut k_udiin_um t_ugeky_u yojx_un es t_ugeky_u winds_u'k_un di'ib_u yajtooydy_up artalk_ujxm.

* 12:27 Y_u'u 'yandijpy ko m_udu Dios t_ugeky_u jyiky'ajtta'aydy_u. Ix Luk_us 20:38.

³⁴ Es mat ko ja Jesús ñija'ap ko ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkp ta 'yadsooyaty mada wijy'ajtun, ta t'anuumu:

—Je'eyu tim waanu mdugoy'ajtxuty es m'ítat ma Dios yajkutíky.
Es kyaj pán 'yoknaydyuk'a'ijxanu es t'ak'yajtáwut ni tii.

Pánu tyuamp 'yaats ja Kristu

³⁵ Oknam ko Jesús ttuk'uxpejky ja ja'ayuty muj tsajptujk ñabotsoty. Ta yajtuujadu:

—¿Wi'ix ko yu di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap jyuna'andu ko yu Kristu yu'u tuamp'ajt aats'ajtap ja Davit je'eyu?

³⁶ Mat ko Davit ku'um, mat ja myuk'ajtun ja Espiritu Santa jyuna'añ:

Yu Dios t'anuumu ujtsu nWindsán:

“U'uñu yaa aga'añdsyoo ma ujun,
extu kots uj nyajtugóyut tugekyu mij ja mmudsip.”

³⁷ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyuamp'áty 'yaats'átyuty yu Davit? Pes Davit ku'um junaamp nWindsán.

Es ja ja'ayuty di'ibu nimáyudyu naty, yu'ujuty myudoodaaydyu yajxon ja Jesús.

Jesús tnigajxy ja fariseeuty es di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktap

³⁸ Es ja Jesús t'aktuk'uxpejky:

—Naygywentu'átadu miidsaty mat ja di'ibuty ya'uxpajktap tsajptugóty. Yu'u pyajtáktap ja witu yembyu es ttsoktu es ja ja'ayuty 'yabo'x kyajxpo'xadut tu'aay mada windsu'kun,

³⁹ es tsajptugóty jap tyim'u'uñyaa'andu ma ja ja'ayuty mbaat yajxon 'yixadu es muj windum 'yu'uñyaa'andu ma pán kyay 'yuuktu.

⁴⁰ Es trujkudu ja tyujkuty yu ku'ekytyo'oxyuty, net kyajxta'aktu jeky es du'un twin'uuna'andu ja ja'ayuty, es ñay'andíjudu jyiky'attu tay'ajtun maut. Paaty pátudup ni'igu ja tadyu'unun.

Ku'ekytyo'oxy ja myeeñ dyoxy

⁴¹ Oknam ja Jesús ñaxwe'tsy ma t'ijxy ko ja mukja'aydyujk trujtáktu may ja myeeñ ma ja muj tsajptujku 'yalkansiia.

⁴² Es nandu'un jya'ty tu'ugu ku'ekytyo'oxy ayoobu, es trujta'aky majtsku mutsk meeñu'unk di'ibu yiin waanu tso'ajtypy.

⁴³ Net ja Jesús dyaxyu ja 'yuxpajkrutujk, es t'anmaay:

—Tay'ajtun n'anuumu ko tyadu ku'ekytyo'oxy di'ibu ayoop tu dyaky ni'igu es kudiinun nidugekyu ja mukja'ayuty.

⁴⁴ Ja'a ko yu'ujuty dyaktu di'ibu yajnadujkup, peru tyadu ayoobu ku'ekytyo'oxy dyaky tugekyu ja myeeñ di'ibu tyukjiky'ajtypy.

13

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptujk tyugoya'añ

¹ Ko ja Jesús tso'oñ ma ja muj tsajptujk, nidu'ugu 'yuxpajkruty jyunañ:

—Windsán, ok'ix yu muj tsajjuty es yu tsuj tujkuty.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿M'ijxtap tugekyu tyaadu? Kyaj wu'ama'añ ni tu'ugu tsaa ñayñikoombétyuty, tugekyu tyugoya'añ.

Ijxwu'umun ko ja naxwíñudu tyugoya'añ

³ Net oj ñajxta ma ja Oliivus Kopk di'ibu jam windum ma ja muj tsajptujk. Es ko naty Jesús jam 'yu'uñu, ta ja Peedru, Santya'agru, Fwank esu Andrés oj 'yanu'umxudu ayu'udsyu:

⁴ —Njanijawáyandupts na'a denu tyaadu di'ibu tunán jatánup es ti ijxwu'umun ja'ay myudáttap ko tyaadu tugekyu du'un tyuna'añ jyata'añuty.

⁵ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Mnaygywentu'átudup kudiibu pán mwin'uanudut.

⁶ Mut ko may myina'andu di'ibu juna'anaamp: “Ujtsu du'un ja Kristu.” Es wyin'unaampy mayu ja'ayuty.

⁷ 'Es ko miits xymudówdut tsiptundu oymyaaty, katu mnay'adsu'ugudu. Pes du'un jyata'añ, per kyajpu du'un yu'ujuty ma ja naxwíñudu tyugoya'añ.

⁸ Mut ko tuk peky mut jatuk peky ja naxwíñudu ja'ayuty ñayñitsiptuna'anudu esu ana'ambuty nixim niyam, es myina'añ ja muk ujxuty oymyaaty esu muk yuu. Tugekyu tyadu yu'u du'un maanam je'eyu tsyonda'aky ja ayo'on.

⁹ 'Per mnaygywentu'átudup miidsuty, ja'a ko ja ja'ayuty mmunujxudup ma ja kumdattujkun es myajwóptat mut ko miits xypyanujxtupts. Es mmunujxudup ma gobernador esu rey es du'un miidsuty jap xypujta'aktat ja tuj'ajtun ujtskyujxm.

¹⁰ Es koonum yajkajxwa'xut ja oybyu ayuk ma tugekyu naxwíñudu, es óknun ja naxwíñudu tyugoya'añ.

¹¹ Es ko myajmunujxut es myajkuyákut ma ja kumdattujkun, katu mjotmay'ooktu miidsuty wi'ix mjuna'andut. Ja'a mgajxtup di'ibu Dios mmo'oyudup jaanun, ja'a ko kyaj miits xykyajxa'andu mgu'am winma'añ, yu Espiritu Santu mwinma'añmyo'oyudup.

¹² 'Ma tadu tiempu jyata'añuty, ko extu di'ibáty tukka'ax'ajttap kyuyaka'anup nixim niyam es ttuk'ya'ooktat; es ja u'unkteety du'un tyuna'añ mut ja 'yu'unk; es ja unaku'unguty nandu'un myattsiptuna'andup ja tyaaq tyeety es tyuk'ya'ooktup.

¹³ Es nidugekyu ja'ayuty m'axuk'ixudut ja'a ko miits xypyanujxtupts. Per di'ibu 'yakmabejkyupun du'ñun, yu'u nitso'ogup.

¹⁴ 'Yu Diosu kyugajxpu Dañel tkaxjaay di'ibu tyúndup ja axukpu. Ko xy'ixtat tyanu ma kyaj pyaadyuty ja di'ibu ya'axuk'kup es di'ibu kyaj tmuj'ixy ja Dios (wa'an tjaygyuku di'ibu yu neky kyajxupy), net di'ibáty ijttubu naty Judee kya'aktat jap es ñujxtat tungujxy kopkkujxy.

¹⁵ Es di'ibu naty jam tujkkujxm, kyaj jyunákut es najx tniduku di'ibu jap es tjuuda'anat.

¹⁶ Es di'ibu naty jam kyamotm, kyaj jyumbítat es min t'ooxy ja wyit.

¹⁷ 'Puroobu ja toxytyujkuty di'ibu naty ijtp u'unkmunt ma tadu xun es di'ibu ya'u'unksi'tstup!

¹⁸ Amdow pujktsówdu miidsuty ja Dios es kudiibu mga'aktat ko naty xyuxy,

¹⁹ mut ko muk 'yita'añ ja ayo'on, éxtun ni na'anun kyajaty extu ma Dios dyajkojy ja naxwíñudu, es ni du'un kyanakyjyata'añuty jatugok.

²⁰ Es pun Dios kyaj dyajwaanu tadu tiempu, ni pán kyatso'oktat. Per yajwaanup yu'u mut ko ttseky púnuty yu'u tu twin'ixy éxtun jya'ayun.

²¹ 'Ko naty pán miits m'ana'umxudu: “Ixtu, tyaa dun ja Kristu”, o “Ixtu, taxim ja Kristu”, kyaj xymyabúktat.

²² Mut ko minamp ja win'u'ambuty di'ibu nayyajnaxánup éxtun Kristu es éxtun Diosu kyugajxpu, es tyunaampy yu ijxwu'umun esu muj'ajtun es du'un tjawin'una'andut ja ja'ayuty di'ibu Dios ku'am wyin'ijx.

²³ Paaty mnayjyujp'ixudup miidsuty. Tu n'anunudu miidsuty yu tyadu tim jayujp.

Wi'ix jyumbítat ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

²⁴ 'Es ko du'unu naty tu ñajxta'ayu tadu ayo'on, ja xun wyingoodsuya'añ, ja po'o kyaj ñakyjyaja'añ,

²⁵ kya'adut ja madsa'ajuty es yu'xup ja muk'ajtun tsajwínm.

²⁶ Net xy'ixtadats nmiñ uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, yoodsóty mudu muk'ajtun esu muj'ajtun.

²⁷ Es nduk'ana'amudats ja n'ánklusats, es dyajnaymyúkadut di'ibáty tu nwin'ixtats, ma yu jumboj esu yukpoj myiñ es ma yu xun pyudsemy es ma tsiy'ity, otyim maaty.

²⁸ Jattu tyadu 'yijxwumun ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unk es pyudsemy ja 'yaay, miits mnija'adur ko miimp ja amba.

²⁹ Nandu'un jaitru du'un ko xy'ixtat tugekyu tyadu, mnijawdur ko tuu danu naty wingoombuts, extam mbaat njuna'anam tujk agu'uybyun.

³⁰ Tuy'ajtun n'anuumudu ko tugekyu tyadu jyata'añuty maanumu naty ja ja'ayuty di'ibu tyam kyaj 'yooktunam.

³¹ Ja tsajp es ja naxwíñudu náxur, per ja n'ayúkuts ni na'a kyakexy kyanaxy.

³² Ja xuu es ja ooru ni pan tkanijawu, ni yu Diosu 'yánkúsuty es ni uj, ja Diosu 'yU'unk, yu'ayu du'un je'eyu ñija'ap ja Dios Teety.

³³ Paaty wu'umdu miidsuty wijyuty es mnayjyurp'ixdur, ja'a ko kyaj xyñijawudu na'a nmina'añuts.

³⁴ Du'un ja'a extam tu'ugu ja'ay di'ibu najxaamp jagam. Ko naty kyajnum tsyooñ, ta tmo'oydyu ja pyo'oduumbuty ja tyuunk nidu'uk nidu'uk, es t'anmaay ja di'ibu kywentu'átur ja tujk aa es wyijy'ítat.

³⁵ Es n'anuumudu miidsuty, wu'umdu wijy, mat ko kyaj xyñijawudu na'a jyumbita'añ ja mWindsún, pan tu tsyu'ujanu, pan tsu'pan, ma 'yuy ja tugaak o ma xyuñu.

³⁶ Exkam ko jyumbity ti'in es mbaadudat maabuty.

³⁷ Es di'ibu n'anmaaydyur miidsuty, n'anmaaydyurpts nandu'un nidugekyuty: Wu'umdu wijyuty.

14

Tkajxy'attu pan wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Ja'a tyugoy'aty majtsk xuu ja pasku xuu ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty yu levaduuru, es ja teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxrajktur t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix t'okmátstat ja Jesús mudu andakan, es ttuk'ya'ooktat.

² Es ñayjyanánudu:

—Kyaj jyaaty ma ja xuu kudiibu xyñibudu'kam ja ja'ayuty.

Tu'ugu toxytyujk ttukkuutsy ja pa'ak xu'kra ja Jesús

³ Jamu naty Jesús Betañu ma yu tyujku Simonk di'ibu yajtijp nilepru pa'am. Ko naty ja Jesús 'yu'uñu meesu winduuy, ta ñimawingoonu tu'ugu toxytyujk mat tu'ugu alabastru limetu ujts madu aseytu pa'ak xu'kra jantsy tsooxabu. Ta ja toxytyujk oj ttuknitemy kyubajkkujxy.

⁴ Ko t'ixtu tyadu ja ja'ayuty, ta nidu'uguty 'yajkudu, es ñayjyanánudu:

—¿Ti ko tyadu du'un tu 'yuxtagoy?

⁵ Tyadu tuuxyur yajteeku tuguk mugo'px xuu nidún, esxyur yajtukpudáku ja ayoobu ja'ayuty.

Ta t'oodu ja toxytyujk.

⁶ Es ja Jesús t'anmaaydyu:

—Mastu'uttu. ¿Ti ko xy'oodu? Tyadu óyudsu du'un tu xytyuñ.

⁷ Ja ayoobutajkuty du'uñum xymyudáttat ma miidsuty, es oyña'aty mbaat xypyudáku. Per uj kyajts du'uñum xymyudáttat.

⁸ Tyadu toxytyujk tu ttuñ di'ibu mbaat, tu ja nnini'xats pa'ak xu'kra ttukkuutsy esuts naxtujkunuduts.

⁹ Tuy'ajtun n'anuumudu ko yajkajxwa'xy yu oybyu ayuk ma tugekyu naxwíñudu, yajmadya'agut nandu'un di'ibu tyuunu tyadu toxytyujk, es du'un yajjamyátsut yu'u.

Juudas tkayaka'añ ja Jesús

¹⁰ Net nidu'ugu nimajmajtskra ja uxrajkra di'ibu xyu'ajtypy Juudas Iskaryotu, oj ñejxy ma ja teedywyindsúnuty es oj myadya'aky mat yu'ujuty wi'ix tkayaka'añ ja Jesús.

11 Es yu'ujuty xyondaktu es twandaktu ja Juudas ko tmo'oya'andu ja meeñ. Net ja Juudas t'uxtaay ja winma'añ wi'ix tkayákut ja Jesús.

Nindsun'ajtmu 'ya'ux

12 Es ma ja pasku xuu tsyondaky, ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru, es ja ja'ayuty dya'ooktu ja byorreegu, ta ja xprujkruty tnimiindu wingón ja Jesús es dyajtmudu:

—¿Ma xytsyeky n'uxkúkaduts es ndu'unum ja pasku a'ux?

13 Ta ja Jesús tkejxy nimajtsku 'yuxprujkruty, es t'anmaay:

—Nujxtu jam kajpnóty. Jar xypyaadut tu'ugu yedyujk di'ibu mynejxypy tuk tsiyu nuu,

14 es xypyanujxtut extu ma tyujktáku, es xy'anuumudu tadu kudujk: “Yu nWindsúnuts xytyuk'yajtmup: ¿Ma ja kwartu ma mbaat n'a'ux'áttaduts mududsu n'xprujkrutujk ma tyadu pasku?”

15 Net mduk'ixudut tu'ugu muj kwartu es oydyúñ ma ja tukniku'uybyu tujk, es xy'uxkúkut ja a'ux jam.

16 Ta ja nimajtsk xprujkruty ñujxtu kajpnóty es tpattu tugekyu éxtam 'yanmaay ja Jesús, es dya'abátudu ja pasku a'ux.

17 Es ko oj tsyu'ujanu, ta jyajttu Jesús mudu 'yuxprujkruty,

18 es ñaxwa'tstaaydyu meesu winduuy, es kyaydyu. Net ja Jesús jyunañ:

—Tuy'ajtan n'anuumudu ko nidu'uk miidsuty di'ibu kaapy mut uj, ja'ats uj xykyayakaamp.

19 Net ja xprujkruty jyantsyjoyotmaydyuktujkudu, es dyajtmudu nidu'ugáty ja Jesús:

—¿Tii ujtsu daa?

20 Ta 'yadsoojudu Jesús:

—Yu'u du'un nidu'uk miidsuty ja nimajmajtskpu di'ibats xymyutkaaymyujkp.

21 Uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, du'un nnejxyuts éxtam ja Diosu jyaay-byajtan jyuna'añ. Per puroobu tadu yedyujk di'ibats xykyayakaamp. Nik oy mut yu'u kooxyup kyadimmiiñ kyadimjajty naxwiiñ.

22 Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmooydyu ja 'yuxprujkruty, es t'anuumudu:

—Kaydyu. Tyaadudsu nnini'x.

23 Net tkone'ky tu'ugu káluz mudu vinu es tja'aygyuda'aky ja Dios. Ta tmooydyu ja 'yuxprujkruty, es nidugekyu 'yuktu ma ja káluz,

24 es 'yanmaayudu:

—Tyaadudsu du'un ja nne'pyñ di'ibu Dios yajnaxkudákyru ja jembyu kajxy'átyru, di'ibu yajtamaan yaj'yokaamp es du'un yajma'xut nimay ja ja'ayudyu pyojruty.

25 Es n'anuumudu ko kyajts nnaky'uuga'añ ja uuvu nuu extu kodsu naty n'iiky mut miidsuty ja jembyu uuvu nuu ma ja Diosu kyutujkan.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtijá'añaty

26 Ko t'uddaaydyu tu'ugu alabanzu, ta oj ñujxtu ma ja Oliivus Kopk.

27 Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Nidugekyu miits xymyastu'udándupts ma tyadu koots. Mut ko jyuna'añ ma Diosu jyaaybyajtan: “Nya'oogupts ja borreegu kwentu'ajtru, es ja byorreeguty 'yayo'oywya'xta'aydyut.”

28 Es kodsu naty tu njikypyeky, jawyiinats nnujxut Galileeu maanumu naty miits mganujxtu.

29 Net ja Peedru jyunañ:

—Oy nidugekyu mjamastútubu, uj kyajts mij nmastu'udut.

30 Net ja Jesús 'yanmaaydu:

—Peedru, tɔy'ajtɔn n'anɔmɔ ko mɔ tyɔdɔ koots, kyajnumɔ natyɔ tɔgaak 'yɔy majtsk ok, es mij mjɔnɔ'ɔnɔ'ɔn tɔgɔk ok ko kyajts xy'ix'aty.

³¹ Ta ja Peedru mak 'yadsooy:

—Oyɔts ndim'oogɔt mɔt mij, kyajts njɔnɔ'ɔnɔ'ɔn ko kyaj n'ix'aty.

Es nidɔgekyɔ ja wiink ɔxɔɔjkrɔty nandɔ'un jyɔnɔandaaydyɔ.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³² Net ja Jesús jyajttɔ mɔdɔ 'yɔxɔɔjkrɔty mɔ tu'ugɔ lugaɔr di'ibɔ xyɔ'ajtypy Jetsemanii. Ta t'anmaaydyɔ ja 'yɔxɔɔjkrɔty:

—U'uñdɔ yɔɔ mints xim n'okkajxta'aky.

³³ Ta tmɔnejxy ja Peedru, Santyɔ'agɔ esɔ Fwank, esɔ Jesús ñayjyɔ'ajɔ jantsy jotmaymɔt es 'yamutsk'ajty.

³⁴ Net t'anmaaydyɔ:

—Dɔ'unɔts njawɔ njodoty éxtɔm tu'ugɔ jotmay di'ibɔ mɔdɔ o'kɔn. Wɔ'umɔdɔ miits ja yɔɔ es mɔdɔnɔdɔ ja tsuu mɔt ɔj.

³⁵ Net ja Jesús waanɔ ñas'yo'oyɔ. Ta ñayjyɔjɔ koxtanɔ naxkɔjxy, kyajxtáky

³⁶ es jyɔnɔñ:

—Tatitu'unk, mij mbaɔt oytyiity xytyuñ. Pɔn mbaɔt, kɔdiibɔts n'uugɔt yɔ tɔ'ambɔ. Per kyaj dyɔ'unɔty éxtɔmts ɔj ndseky, wa'an dɔ'un éxtɔm mij xytsyeky.

³⁷ Net jyɔmbijty mɔ naty ja nidɔgɔkɔ 'yɔxɔɔjkrɔty, es tɔpattɔ myɔ'adɔ, es t'anmaay ja Peedru:

—Simonk, ¿tii mmaɔbɔ? ¿Ti kyaj tɔ mmada'aky m'ítɔt wijy mɔt ɔj ni tuk oorɔ?

³⁸ Wijtɔ es kajxtɔ'aktɔ kɔdiibɔ ja ka'oybyɔ mmɔmada'agɔdɔt. Tɔy'ajtɔn ko ja anmɔjɔ'an myɔdajtypy ja tsojkɔn, per kyaj yɔ nini'x tkɔpɔkɔ'ɔñ.

³⁹ Ta jatɔgok oj ñejxy, es kyajxtáky dɔ'un éxtɔm jayɔjɔ.

⁴⁰ Net jyɔmbijty jatɔgok mɔ ja nidɔgɔkɔ, es tɔpattɔ ak mɔadɔp, mɔt ko nɔgoo naty ja tsuu tɔ 'yokwindɔjkɔndɔ. Es yɔ'ɔjty kyaj tniɔ'adɔ wi'ix 'yadsówdɔt.

⁴¹ Ja myɔdɔgɔk ok oj ñejxy. Ta kyajxtáky. Net jyɔmbijty mɔ yɔ'ɔjty, es t'anmaaydyɔ:

—¿Tii m'akmɔ m'akpɔ'xtɔbɔ? Tɔ net tɔpɔty ja xɔɔ ja oorɔ mɔ ɔj, ja Naxwíñdɔ Jɔ'aydyɔ Kyudɔnaabyɔ, nyajkyakɔ'ɔñɔts mɔ yɔ pɔjɔ jɔ'ayty.

⁴² ¡Pɔdɔ'uktɔ! ¡jɔ'omɔdɔ! Ta myíñ ja di'ibɔts xykyɔyakaamp.

Jesús yajmátsy

⁴³ Tamɔ natyñɔmɔ Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juudɔs di'ibɔ nandɔ'un 'yɔxɔɔjkrɔ'ajtypy mɔ yɔ nimajmajtskrɔ, es myindɔ mɔdɔ mayjyɔ'ay ak mɔdɔ 'yespaadɔ esɔ kyépyty. Yɔ'un naty kajxɔdɔp ja teedywyindsúnɔty, ja di'ibɔty tsajptɔgótɔ yɔ'ɔxɔɔjktɔp esɔ mɔjɔ'aydyɔjkyty.

⁴⁴ Yɔ Juudɔs tɔ naty ttukni'ixɔ wi'ixɔ naty dyakɔ'ɔñ ja ijxwɔ'umɔn:

—Di'ibɔts ɔj ndsi'xyɔ, yɔ'un dɔ'unɔ naty ja Jesús. Yɔ'un dɔ'un mmátstɔp es yajxón xykyɔtsúmdɔt es xyajnjxtɔt.

⁴⁵ Netyɔ Juudɔs tniimíñ ja Jesús es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyty, Windsán.

Ta oj tsi'xy.

⁴⁶ Ta tmajtsnɔdɔ ja Jesús es dyajnjxnɔdɔ tsimy.

⁴⁷ Es nidu'uk di'ibɔ jamɔ naty mɔdɔ Jesús tju'ty ja 'yespaadɔ es tniɔ'ɔtɔ tuk adu'umu tyatsk ja teedywyindsɔngópka tyuumbɔ.

⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaaydyɔ ja mayjyɔ'ayty:

—¿Tii dɔ'unɔts miits tɔ xyñimíndɔts mɔdɔ m'esdaadɔ esɔ mgepy es xymyatsɔ'andɔts éxtɔmxyɔpts ɔj nma'tspɔty?

⁴⁹ Bom bómɔts ɔj tɔ nya'ɔxɔkɔtɔ miidsɔty mɔj tsajptɔjk ñabotsoty, es ni nɔ'ats tɔ xykyamatstɔ. Per tɔgekyɔ tyɔadɔ dɔ'un jyátyty es yajkyudyúnɔt ja Diosɔ jyaaybyajtɔn.

⁵⁰ Ta nidagekyu ja uxpujkruty tmastuttu ja Jesús, es kyaktaaydyu.

⁵¹ Jap tu'ugun ana'k tpanejxy twit'aty yu'uy tu'ugun saabanu. Net ja ja'ayuty tmajtstu ja ana'k,

⁵² es ja'a dyajwe'emy ja syaabanu es kyeky niwa'ats uxwa'ats.

Jesús, Anás wyindum

⁵³ Di'ibáty myajtstu ja Jesús, yu'ujuty myunujxtu ma ja di'ibu ñigopk'ajtypy ja teedywyindsánuty. Ta jap ñaymyujkudu ja teedywyindsánuty, mujja'aydyujkuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpujktu.

⁵⁴ Esu Peedru pyanujx ja Jesús extu ma ja tyuja'a ja teedywyindsungópk. Jap oj wye'emy es ñaxwe'tsy mudu polusiuty, es ñayyajjokxrukudu ma ja juun.

⁵⁵ Yu teedywyindsánuty es nidagekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty t'axta'aydyu ja winma'añ wi'ix tniwaambáttut ja Jesús es 'yoogut. Per kyaj tpattu ja pyojru.

⁵⁶ May ja ja'ayuty oj jyamindu es tjaniwaambajttu, per kyaj tyi'igyu'attu ja 'yayuk.

⁵⁷ Net myiñ naaguty di'ibu andáktup, es jyunandu:

⁵⁸ —Tats nmudóyuts ko tyadu yedyujk du'un jyuana'añ: “Uj njítuptsu tyadu muj tsajptujk di'ibu ja'ayuty tu kjoy, es tuguk xuuts ngójut ja wiinkru di'ibu kyaj ja ja'ayuty dyajkojy.”

⁵⁹ Per ni yu'ujuty tkayaji'igyudu 'yayuk.

⁶⁰ Net ja teedywyindsungópk pyude'ky, es ja'ay kyujk'aay dyajtuuy ja Jesús:

—¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii dunu tyaadu di'ibu yam myadyáktup mut mijtskyujxm?

⁶¹ Per ja Jesús oj wye'emy amoñu, ni ti tka'adsooy. Net ja teedywyindsungópk 'yanmaayy:

—¿Tii mijtsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk?

⁶² Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'un. Es miits m'ixtup ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'u'uñuya'añuts ma 'yaga'añdsyoo ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, es kots nmina'añ yoodsóty.

⁶³ Net ja teedywyindsungópk tku'tsy ja wyit es ñuguxu'ugut ja 'yaku, es jyunáñ:

—¿Ti ko n'aktimtsojkum ja testiigu?

⁶⁴ Miidsuty ku'am tu xymudowdu yu 'yaxuk ayuk. ¿Wi'ix mjuna'andu?

Es ja'ajuty nidagekyu jyunandu:

—Myudajtypy ja pyeky es páttup 'yoogut.

⁶⁵ Ta naaguty tnidsújudu, es twingudsu'umudu es tkojxtu. Ta t'anmaaydyu:

—¡Okmay! ¿Pún tu mgóxyuty?

Es ja polusiuty nandu'un tkojxtu.

Peedru t'axtijy ja Jesús

⁶⁶ Japu nátyñum ja Peedru abatku'p ma tujá'a. Ta ñimiinu tu'ugu kiixy, teedywyindsungópk pyo'oduumbu.

⁶⁷ Es ko t'ixy ja Peedru ñay'ajókxuty ma ja juun, ta oj tuyu tjantsy'ixy es jyunáñ:

—Mij nandu'un tu mjudity mudu Jesús nazarenu.

⁶⁸ Es ja Peedru t'axtijy ja Jesús, es jyunáñ:

—Kyajts n'ixy'atyu tadu yedyujk. Kyajts nnijawu ti dun mmadyakypy.

Net ñejxy tujk agu'am, es 'yuy ja tugaak.

⁶⁹ Ta ja kiixy jatugok t'ijxy ja Peedru es t'anuumudu di'ibáty jámuty:

—Tyaadu, situy yu'u ja'ay'ajtabu tyadu yedyujk.

⁷⁰ Per ja Peedru jatugok t'axtijy. Es ko waanu 'yak'ijty, di'ibu naty jápety jatugok t'anmaaydyu ja Peedru:

—Tuy'ajtan ko mij nandu'un mja'ay'ajtabu tyaadu, mut ko Galileeu ja'ay mij.

⁷¹ Ta ja Peedru oj ñaygyajxprékyuty ko kyaj tuy'ajtan, es jyunáñ:

—Por tsyos, kyajts n'ixy'atyu tyadu ja'ay di'ibu miits mmadyáktup.

⁷² Ta netyu 'yuuu ja tugaak myumajtsk ok. Net ja Peedru tjamyejtsy éxtam ja Jesusu naty tu 'yanu'umxuty: “Ko kyajnum naty tugaak 'yuy myumajtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tugaak ok ko kyajts xy'ix'aty.” Ta ja Peedru jyantsytyjku juu yaxpu.

15

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹ Ko oj xyuñu, ta ja teedywyindsúnuty ñaymyujkudu mudu mujja'aydyujkaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpujktup es mut nidugekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty. Net tkatsuumdu ja Jesús, es oj tmanujxtu es ttukkudujkudu ja gobernador Pilatu.

² Es ja Pilatu dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii mijtsu du'un ja israelítadyu ryey?

Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtun, ujtsu du'un.

³ Es ja teedywyindsúnuty tni'uunudu kanak nax.

⁴ Ta ja Pilatu jatugok dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii kyaj m'adsoy ni wi'ix? ¿Ti kyaj xymudoy tugekyu nu'un yam mdukni'uunudu?

⁵ Per ja Jesús kyaj tyim'adsooy. Es ja Pilatu oj wuy'umu du'uñu es kyaj tniyawu wi'ix 'yakjana'anut.

Jesús ñiduku es 'yoogut

⁶ Es pasku pasku ja Pilatu tasmatsu tu'ugu tsimyjya'ay di'ibu ja ja'ayuty wyin'ijxtup.

⁷ Japu naty 'yittu tsimy naaguty di'ibu tu yajja'ay'leeky ko tsyiptuundu yu yajkutujkpu, es nidu'uk yu'ujaty xyu'ajtypy Barrabás.

⁸ Ta ja ja'ayuty tniwingoonda ja Pilatu, es t'amdoodu ttúnut éxtam jaayum ttuñ.

⁹ Ta ja Pilatu 'yadsoodu:

—¿Tii mdojktup es nnasmátsuduts ja mreyy?

¹⁰ Du'un jyunañ ja Pilatu mut ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsúnuty tnaywyin-naxujáwudu ko ja Jesús may ja ja'ayuty pyanujxudu es paaty tu tyukkudáku.

¹¹ Per ja teedywyindsúnuty tnibudu'uktu ja ja'ayuty es jyuna'andut ko yajnasmátsut ja Barrabás.

¹² Ta ja Pilatu dyajtuudu:

—¿Es tits ndúnup mut di'ibu miits mdijtup ja israelítadyu ryey?

¹³ Yu'ujaty yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

¹⁴ Ta ja Pilatu t'anmaaydyu:

—Pes, ¿tii du'un tu ttuundugóty?

Per ja'ajaty 'yaktim'yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

¹⁵ Es ja'a ko Pilatu wuy'uma'añ oy mut ja ja'ayuty, ta tasmajtsu ja Barrabás es tni'ana'amu esu Jesús yajwóput. Ta net tkayajky es dyajkruuzpátut.

¹⁶ Oknum ja soldaaduty tmanujxtu ja Jesús ma ja yajkutujkpu tyaja'an di'ibu 'yandijpy pretooryu. Ta dyajnaymyujku nidugekyu ja soldaaduty ma tadu lugaar.

¹⁷ Net ttukpujktu ja witu tsu'unkpu éxtama yajkutujkpu wyit. Ta txugajttu ja apuyñ éxtam tu'ugu koronu es tpujktudu kyubajkkujxm.

¹⁸ Net t'anuumudu:

—¡Muj kujxm mij, israelítadyu ryey!

¹⁹ Net ttukkuwojpu'ktu tu'ugu kepyu'unk, tnidsújudu, twingoxtánudu es jyawu twindsu'ugu.

²⁰ Ko ttukxiktaaydyu, ta dyajjunajktu ja tsu'unk wit es ttukpujktu ja kyu'am wit. Ta tmanujxudu es dyajkruuzpata'andu.

Jesús kyruuzpéty

²¹ Ta tu'aay tpattu tu'ugu ja'ay di'ibu kyamoty naty ta 'yotsy. Ja'a xyu'ajtypy Simonk es kyugajpnaty Sirene, es tyeety'átyuty ja Alejandru esu Rufu. Ta ja soldaadaty ttukkupujktu agwanu ja Simonk es dyajnujxut ja Jesusu kyruuz.

²² Ta tmanujxtu ja Jesús ma tu'ugu lugaar txu'aty Gólgotu, di'ibu ayuk wimbudsuump Kalaveeru Lugaar.

²³ Jam tjabat'ugándu ja vину taam'yo'oy mat ja mirru ujts aay, per ja Jesús kyaj t'iky.

²⁴ Ta dyajkruuzpajttu. Es net ja soldaadaty ttuundu rifu es du'un dyajwa'xtu ja Jesusu wyit.

²⁵ Taxtujk yaxpu naty ko dyajkruuzpajttu.

²⁶ Es kyubajky tpujtákuđu tu'ugu letreeru di'ibu junaamp éxtumu du'un ja 'yu'unun: “Tyaadu ja israelítadyu ryey.”

²⁷ Nandu'un majtsku ma'tspaty dyajkruuzpajttu mat yu'u, tu'uk aga'añdsyoo es jatu'uk anañdsyoo.

²⁸ Es du'un yajkuydyúñ ja Diosu jyaabyajtan ma jyuna'añ: “Du'un ñajxy éxtumu axuk ja'ay.”

²⁹ Ja ja'ayuty di'ibu najxtap jam tnixi'ik ttukxi'iktu, ttuknugow ttuk'yujkówdu es jyuna'andu:

—Mij di'ibu muj tsajptujk mjijtypy es mjuna'añ ko tugukxubajtp xykyoju jatuk ok.

³⁰ Nayyajtso'ogudu mij ku'um es junak kruuzkujxy.

³¹ Es nandu'un tyukxíkuđu ja teedywyindsúnaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpujktap es mudu fariseeuty es ja mujja'aydyujkaty, es ak yu'ujaty ñayjyanánudu:

—Tu dyajtse'eky ja wiinkpaty, per kyaj mbaat ñayyajtse'egyuty ku'um.

³² ¿Ti kyaj yu'ujaty ja israelítadyu ryey? ¡Wa'an tjanaky kruuzkujxy es net yu'u nmubujkum!

Extu ja ma'tspaty di'ibu naty jam mat yu'u kruuzkujxm twingajx tujpkajxtu ja Jesús.

Jesús 'yeeky

³³ Net tugekyu ja naxwíñudu kyoodsudyaay kijkyxyuu extu tuguk yaxp xunum.

³⁴ Es nan ma tadu oorú ja Jesús muk kyajxy:

—Eloy, Eloy, ¿lamu sabaktan? (di'ibu ayuk wimbudsuump: “Dios miu, Dios miu, ¿ti kots mij tu xymyastu'uty?”)

³⁵ Nidu'ugaty di'ibu naty jam tmadoodu, es ñayjyanánudu:

—Mudowdu, yu'uga yáxup ja Diosu kyugajxpu Elius.

³⁶ Net nidu'uk oj ñejxy puye'egy, es oj dyajtsooñ tu'uk di'ibu yuunkpnaanu. Ta dyajxe'ky mudu vину xun, es ttukujptíju tu'ugu kepyu'unk, es ttukmwingooñ ja Jesús es tmuugat. Ta jyunañ:

—Mastu'uttu. Min n'ok'ijxum pan nimiinap ja Elius es yajjanákudat kruuzkujxy.

³⁷ Ta jatugok ja Jesús oj muk kyajxy, es oj 'yo'knu.

³⁸ Net ja aduy di'ibu jap muj tsajptugóty kyu'tswa'xy kubajky es extu ux'am.

³⁹ Net ja soldaadu windsún di'ibu naty jap tnaapy Jesús wyindum es tmadooy ko muk kyajxy es 'yeeky, yu'u net jyunañ:

—¡Tuy'ajtandumu naty ko tyaadu yu'ujaty ja Diosu 'yU'unk!

⁴⁰ Jamu naty nandu'un naagadyu toxytuyjkaty myujíxtu jagam. Ma yu'ujaty jamu naty ja Mariu Magdalenu, Salomee esu Mariu, ja mutsk Santya'agu esu Josee tyaagaty.

⁴¹ Tyaadu toxytuyjkaty tso'ondup Galileeu es tranujxtu ja Jesús es tpudujkudu ko 'yijty Galileeu. Es jamu naty may ja wiinkpadyu toxytuyjk di'ibuty nandu'un muat pyatákuđu Jerusalén.

Jesús ñaxtuku

⁴² Ko oj tsyu'ujunu es ko naty ñayjyujp'ixudu ko ja saabudu xuu dyajtsonda'aga'andu,

⁴³ ta Josee tninejxy ja Pilatü mädü jotmak'ajtün es t'amdoj ja Jesusü ñini'x. Esü tadü Josee, Arimateeü ja'ay, yu'u naty nidu'uk ja di'ibü naty ana'amdup muj tsajrtügóty es jap muj 'yity, es 'yawijxyry ko ja Diosü kyutujkän myínat.

⁴⁴ Ta ja Pilatü dü'ññü wyu'umü ko yajnimaay ko tü ja Jesús 'yeeky. Net twoodsöoy ja soldaadü windsün es dyajtüy pün tü 'yeeky ja Jesús.

⁴⁵ Net ja soldaadü windsün jyünáñ:

—Tüy'ajtün. Tü 'yo'knü.

Ta ja Pilatü t'anmaay ja Josee:

—Mbaat xyajkruuzjünáky.

⁴⁶ Net ja Josee tjuuy tu'ugü saabünü oybyü es dyajkruuzjünajky ja Jesusü ñini'x. Ta t'abijty mat ja saabünü. Ta trujtáky mä tu'ugü o'krü jut di'ibü naty yu'u tü dyajtsajtsjúty dyajpa'ajjúty ty tsawíñ, es oj t'agü'y mat tu'ugü mujpü tsaa.

⁴⁷ Ja Mariiü Magdalenu esü Mariiü, ja Josee tyaaak, yu'u 'yijxtü mä naty tü trujta'aky.

16

Jesús jyikyryky

¹ Ko ja saabüdü xüü ñajxy, ja Mariiü Magdalenu, Salomee esü Mariiü, ja Santyü'agü tyaaak, tjuudyü ja pa'ak xu'krü es ttukjaaxa'añ ja Jesusü ñini'x.

² Ta jantsy jéryur, xüññübyü naty mä ja domingü xüü, jyajttü jam mä ja o'krü jut.

³ Es jam tu'am ñayyajtüjüdü ak yu'ujüty:

—¿Pün xyjüdi'imxüm ja muj tsaa es xya'awátsxüm ja jut?

⁴ Es ko jyajttü, ta t'ijxtü ko tü naty yajjüdímy ja tsaa es ja jut awa'adsü naty 'yijñü.

⁵ Ta tyujküdü jutoty, es jam t'ijxtü 'yu'uññü aga'añgyü'u tu'ugü uná'k di'ibü xóxyuty mat tu'ugü poop wit yeñ. Es yu'ujüty jyantsytsyü'küdü.

⁶ Es ja'a 'yanmaayüdü ja toxytyujküty:

—Katü mdsü'ügüdü. M'uxtaaydyur ja Jesús nazarenu di'ibü tü dyajkruuzpáttü. Pes tü jyikyryky. Kyaj ñakyyaaty. Ixtü ja lugaar mä naty tü trujta'aktü.

⁷ Nujxtü es xy'awánüdü ja 'yuxrújkrüty es ja Peedrü: “Jawyiin ja'a ñejxy Galileeü. Japts xy'íxtüt éxtüm oj m'anü'umxüdü.”

⁸ Net ja toxytyujküty tso'ondu mä ja jut aa jantsy pojün es ñujxnüdü püye'együ mat ko naty tsyü'ügüdü. Es ni pün wi'ix tka'anmaaydyü, ja'a ko jyantsytsyü'ügüdü.

Jesús kyuxe'eky mä Mariiü Magdalenu

⁹ Ko Jesusü naty tü jyikyryky móñüm domingü xüü, jayujp kyuxe'ky mä ja Mariiü Magdalenu di'ibü Jesús tüyur tyukmastut jüxtujk ja ka'óbyuty.

¹⁰ Ta ja Mariiü oj ñejxy mä ja Jesusü 'yuxrújkrüty di'ibü wü'umdü jotmaymyüüt es jap jyü'y yá'axtü naty.

¹¹ Es ko yu'ujüty tmüdüdü ko Mariiü 'yawánüdü ko ja Jesús tü jyikyryky es ko tü t'ixy, kyaj tmübüjktü.

Jesús kyuxe'eky mä nimajtskü 'yuxrújkrüty

¹² Oknüm ja Jesús kyuxe'ky tu'aay müdü wiink küxü'kän mä tyu'uyo'oydyü nimajtskrü di'ibü tso'ondu tekyye'epy Jerusalén.

¹³ Ta yu'ujüty jyümbijttü Jerusalén es t'awa'anüdü ja Jesusü 'yuxrújkrüty; per nan yu'ujüty kyaj yajkajxymübüjktü.

Di'ibü Jesús tyuknipejky ja 'yuxrújkrüty

¹⁴ Oknüm ja Jesús kyuxe'ky mä ja majk tu'ukrü 'yuxrújkrüty di'ibü naty meesü windüm kaaydyur, es t'oodü mat ko kyujuun'átyuty es kyaj tmübüjktü ja di'ibü naty tü t'ixtü jiiky.

¹⁵ Ta t'anmaaydyü:

—Nujxta miidsaty ma nidugekyu naxwíñudu ja'ay es xytyuk'uxpáktat ja oybyu ayuk.

¹⁶ Di'ibátyuts uj xy'axájur es nabajttur, nitso'ogur. Per pánats xykya''axájur, ja'a nujxur ma ja tudyu'ununu winu xuu winu tiempu.

¹⁷ Es di'ibáty xy'axájurts es xymyubáktats, yu'uts nmo'oydyur es ttúndat yu tyadu ijxwu'amun: Mududsu nxuugyujxm dyajpádsúmdat ja ka'óbyuty di'ibu ja'ay myudajttur; kyajxtur wiingátyru ayuk;

¹⁸ wujtsu'uktur ja awa'andsa'añ; pan 'yuuktur ja venenu, kyaj ti jyátudat; es ko ja kyu'u ttuknikónat ja di'ibu pújkur, net dya''agada'áktat.

Jesús tsyajpéty

¹⁹ Ko ja Nindsun'ajtam Jesús du'un jyunaandaay, ta ja Dios yajpatujku tsajpótm es 'yu'uñu aga'añdsyoo ma Dios.

²⁰ Oknum ja uxpujkruty tso'ondu tkajxwa'xy ja oybyu ayuk majaty ja ja'ayuty. Es ja Nindsun'ajtam Jesús pyudákuu yu'ujuty, es madu muj ijxwu'amunuty ttuk'ixtu ja ja'ayuty ko tuj'ajtanu'u di'ibu myadyáktur.

Oybyu Ayuk Di'ibu Lukus Jyaay

1 Mugu'uk Tyófilu, may ja ja'ay tu tjatseky es tjaja'aya'añ yajxónu tyadu madya'aky di'ibu jajtū mut uudsuty yaa. Yu'ujaty yajtuundu tyadu madya'aky di'ibu tu tyuñ tu jyátyuty mut uudsuty.

2 Xytyukmumadyáktuts ja xprujkrutujk di'ibu naty jap mut ja Jesús extu jawyíñup es tkajxwá'xtu ja Diosu 'yayuk. Yu'ujaty 'yijxtu tugekyu di'ibu tuun jajtū es tmadyaky óknam wi'ix tyuun jyajtū taadu tugekyu.

3 Es uj nandu'un, nbayo'oyuts yajxón tugekyu extu mā tsyondaky, es uj tyam mij nduknijayu yu tyadu madya'aky éxtum tyimjajtū nidu'uk nidu'uk,

4 es du'un xyñjáwut es tūy'ajtanu'u di'ibu tu myajtuk'xpréky.

Tu'ugu anklus t'awanu ko Fwank Yajnu bajtpu myina'añ jya'ta'añ

5 Ko ja Eroodus 'yijty rey jap Judeeu, net tsyunaay tu'ugu teety di'ibu xyu'ajtypy Zakariius es ja'a Abiius ja'ay. Es ja Zakariiusu ñado'oxy txu'ajty Elisabet, es yu'u tyuamp 'yaats ja Arón, teedywyindsungóp.

6 Esu Zakariius esu Elisabet tmamudoodu ja Diosu 'yana'amun. Es yu'u jiky'ajttap tūy'ajtan maut es ni pán mbaat kyapeky'ixudu.

7 Es kyaj ijty ja 'yu'unk, ja'a ko yu Elisabet kyajpyam 'yu'unkpraaty es yu'ujaty nimajtsk tu jyantsymujja'ayunu.

8 Tu'ugu xuu ko Zakariius es ja myudeedyuty di'ibáty maut tmadundu ja Dios mā muj tsajptujk,

9 net tyukka'aju ja Zakariius es tyúkat muj tsajptugóty yajpoomjojkpu, éxtum jaayum ja teetytyujk ttundu tu 'yity.

10 Nidugekyu ja'ay wuyumdu taja'p es kyajxtáktu ko ja Zakariius dyajjéky ja poom.

11 Net kyuxe'ky tu'ugu Diosu 'yanklus aga'añdsyoo mā ja artal mā dyajjéky ja poom.

12 Ko ja Zakariius t'ijxy ja anklus, jyantsytsyu'ku es kyaj tnija'aju wi'ix jyuna'anat.

13 Net 'yanmaayū ja anklus:

—Zakariius, katū mdsu'ugu. Dios oj tmudoy ja mgajxtákn, es ja mñado'oxy Elisabet yu'u pyaadaampy tu'ugu u'unk di'ibu mdukxu'áttap Fwank.

14 Mmadáttap ja jotkujk'ajtan, es may ja ja'ay xyonda'agut ko jya'tat naxwiiñ.

15 Tadu m'u'unk yu'u itaamp muj mā Diosun. Kyaj t'uuga'añ yu vinu es ni muk nuu es tmadátat ja Espírítu Santu extu mā kyajnum jya'ty naxwiiñ.

16 Es yu'u yajjodumbíttap mayu israelítu ja'ay mā yu Nindsun'ajtam Dios.

17 Es ja tyadu Fwank yu'u nujxup jawyiin mā ja Nindsun'ajtam es tmadátat ja winma'añ es ja muk'ajtan éxtum tmadajty yu Diosu kyugajxpu Eliius, es tpaajta'agut es amumdu'uk jot 'yíttat ja u'unkteetytyujk mut ja 'yu'unk 'yuna'k es ttuk'xprúkat di'ibu kyaj Dios tmamudoy, es du'un t'axkúkat ja ja'ay es t'axájat ja Kristu.

18 Net ja Zakariius dyajttay ja anklus:

—¿Wi'ixuts nnijáwut pán tūy'ajtan? Uj tats nmujja'ayunu es ja nñado'oxyuts nandu'un.

19 Es ja anklus 'yadsoojumbijty:

—Ujtsu du'un Gabryel es nmadúñats ja Dios mā 'yity. Yu'uts tu xykyexy mā mijtsun es n'anuumadu tyadu oybyu ayuk.

20 Per ja'a ko kyaj xymyubeky, tyam mwu'umut uum es nat extu ko ja m'u'unk jya'tat naxwiiñ. Es tūy'ajtan ko tyadu n'ayúkats yajkuydyúnat ko ja timpu tpaadut.

21 Es ja ja'ay 'yawijxtu jap taja'p es ñayyajttujadu ti ko ja Zakariius jyantsygyekey jap tsajptugóty.

22 Es ko pyadsuumnu ja Zakariius, kyaj mbaat 'yokkajxnu, je'eyu 'yaa ky'u dyaj'yi'xy. Net ja ja'ayaty jyannandu ko Zakariius tu 'yijxma'aty jap muj tsajptugóty.

²³ Es ko oj kya'pxy ja di'ib_u naty tyiimpy, ta ja Zakariius ñajx_u ma tyujk.

²⁴ Es net ja Elisabet oj wye'emy u'unkm_uat es kyaj ma ñejxy, 'yijty m_ugoxk po'o tyugoty. Es ja'a jyunañ:

²⁵ “Dios y_u'uts xymyo'oya_uamp y_u u'un_uk es k_udiib_uts ja ja'ay xyñak'uxt_uj_ut.”

Tu'ug_u ankl_us t'awan_u ko Jesús myina'añ jya'ta'añ

²⁶ Es ko 'yijty t_udujk po'o ma Gabryel tm_ugajxy ja Zakariius, net ja Dios tkejxy ja Gabryel wiink tsoo ma ja Nazaret kajpn, Galilee ñaaxóty.

²⁷ Es ja Gabryel yajkejxy es tm_ugajx_ut ja kixy_udo'oxy di'ib_u xy_u'ajty_upy Marii_u. Es ja Marii_u, ja'a naty nijamy_u't'ajt_up tu'ug_u yedyujk di'ib_u xy_u'ajty_upy Josee, ja rey Davit_u tyuamp 'yaats, es t_u naty ja Marii_u ya'amdoy es m_uat pyúkat.

²⁸ Es ja Gabryel tyujk_u ma ja Marii_u tyujk, es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyaty Marii_u. Ni'ig_u mij ja Ninds_un'ajt_um mdsékyaty, Dios 'yity m_ut mijts.

²⁹ Es ko Marii_u tm_udooy_u ty_uad_u ayuk, ta oj jyotmay'ee_uky es jyuna'añ jyodoty wyinma'añóty: “¿Ti 'yandijpy_u ty_uad_u kajxpo'x_un?”

³⁰ Net ja Gabryel 'yanma_uay_u:

—Marii_u, kat_u mds_u'u_ug_u. Dios mduna'anx_up tu'ug_u m_uj may'ajt_un.

³¹ Mijts tu'ug_u u'un_uk myajm_un myajja't_up ya naxwiiñ di'ib_u mduk_u'át_up Jesús.

³² Y_u'u it_up jantsy m_uj es yajt_uj_ut Dios Tsajpót_umd_u 'yU'un_uk, es ja Dios myo'oy_uad_ut ja kutujk_un éxt_um 'yapteety Davit_u kyutujk_un,

³³ es t'ana'am_ut ma naxwíñ_ud_u Israel es 'yít_ut win_u x_un win_u tiemp_u. Ni na'a kyakúx_ut y_u 'yana'am_un.

³⁴ Net ja Marii_u dyajt_uuy ja ankl_us:

—¿Wi'ix_u taad_u d_u'un jyát_ut? Kyajp_uts nm_udaty ja n'u'un_uk nña'ay_uts.

³⁵ Es ja ankl_us 'yadsooj_umbijty:

—Mín_up ja Espírit_u Sant_u ma mijts es ja Dios Tsajpót_umd_u myajnitúk_ud_up m_ut ja myak'ajt_un éxt_um tu'ug_u yoots. Paady_u tad_u u'un_uk di'ib_u ja'ta_uamp naxwiiñ, y_u'u Dios_u 'yU'un_uk es kyaj tm_udaty ja poj_u.

³⁶ Y_u mm_ugu'uk Elisabet y_u'u nand_u'un pyaadaampy tu'ug_u u'un_uk, oyja'ijty t_u jyam_ujj_u'ay_un_u. Es oy ja ja'ay jyajna'a_und_u ko kyaj mbaat ja Elisabet 'yu'un_ukra_uty, tyam 'yity t_udujk po'o u'un_ukm_uat.

³⁷ M_ut ja Dios kyaj ñim_uja_uty es ti ttún_ut.

³⁸ Net ja Marii_u t'anma_uay ja ankl_us:

—Ûjts_u d_u'un Dios m_uduumb_u. Wa'ants ja Dios xytyuktúñ éxt_um_uts mij t_u xy'an_um_u.

M_ut ja ty_uad_u oj ja ankl_us ñajx_un.

Marii_u oj tku'ixy ja Elisabet

³⁹ Es ma tad_u tiemp_u, net ja Marii_u oj ñejxy jott_ugoy ma tu'ug_u kajpn di'ib_u ijtp Judee tunoty kopkoty.

⁴⁰ Es net jyajty ma ja Zakariius tyujk es tkajxpe'xy ja Elisabet.

⁴¹ Es ko ja Elisabet tm_udooy ja kyajxpo'x_un, net ja 'yu'un_uk yi'xy jyodoty. Es ja Elisabet ja Espírit_u Sant_u oj myo'oy_uty ja winma'añ es m_uk'ajt_un es ttún_ut di'ib_u Dios tsyejpy.

⁴² Net jyantsy_uñ_uñ m_uk ja Elisabet:

—Dios t_u mguni'xy_uty mijts es ni tu'uk d_u'un ja toxytyujk, es t_u tkuni'xy_u tad_u m'U'un_uk.

⁴³ ¡Y_u'u tu'ug_u may'ajt_un jantsy m_uj di'ib_u ja Ninds_un'ajt_um_u ty_uak my_umiimpy es xkyu'ix_u'añ_uts!

⁴⁴ M_ut kots t_u nm_udooy tad_u mgajxpo'x_un, y_u n'u'ung_uts t_u yi'xy m_ut ja xondak_un njodóty_uts.

⁴⁵ T_u ja Dios mguni'xy_uty ko mij t_u xymy_ubeky, es y_u'u kyuydyún_up éxt_um t_u mya'an_um_u.

- 46 Net jyunáñ yu Mariiu:
 N'awdajtypyuts ja Nindsun'ajtum Dios
 47 es niotkujk'átyuts mādudsu nYajnutsókpu.
 48 Tuts ja Diósuts xyñi'ijxe'eky,
 yu'ujuts xytyuumbu'ajtp,
 paaty nidugekyu ja'ay winu xuu winu tiempu jyuná'andut kots uj nguni'xyuty.
 49 Dios di'ibu tugekyu mak'ajtun myudajtypy,
 tu tu'uk tpujta'aky ja muj'ajtun mā ujtsun.
 50 Winu xuu winu tiempu Dios tmadaty yu pa'ayo'on mut di'ibu yu'awdajtudup.
 51 Dios tu ja myuk'ajtun dya'íxyuty,
 es tu dyajtugooydya'ay yu wyinma'añ ja ja'ay di'ibu naymyujpujtákup.
 52 Tu tpujku ja 'yana'amun di'ibu ijttap yajkutujkpu,
 es tu tmo'oy ja di'ibu tuda'agyuty.
 53 Tu tmo'oy ja oy'ajtun ja di'ibu tugo'y'ajtxup es di'ibu yu'o'kudup,
 es kyaj tmooy ni tii di'ibu makja'ay.
 54 Tu tpuđuku ja israelitu ja'ayuty,
 es kyaj tja'aydyugóy éxtam jyunáñ
 es ttuk'ixa'añ ja pa'ayo'on,
 55 du'un éxtam oj ttukwandaky ja n'aptujk'ajtum Abraan, Isaa esu Jakoob.
 56 Mariiu oj wye'emy mā Elisabet tuguk po'o, es nétnum oj ñejxy mā ja tyujk.

Fwank Yajnu bajtpu myiñ jya'ty

- 57 Es ko tpaty ja xuu mā 'yu'unk tpaada'añ ja Elisabet, net tu'ugu u'unk dyajjajty yedyujk.
 58 Es ja myudajkpa'ajuty es ja myugu'uktujk tmadoodu ko Dios tu ttuñ ja muj may'ajtun mā Elisabet, es myiindu kyajxpo'xudu es ttukxondaktu.
 59 Es ko tyuktujkxubejty, net yajtsuka'añ ja Elisabetu 'yu'unk waanu mā ja yedyujk'ajtun*. Net tjamo'oyandu ja u'unk xuu éxtam ja tyeety Zakariius xyuu.
 60 Es ja Elisabet jyunáñ:
 —Kyaj. Du'un txu'átut Fwank.
 61 Es 'yanmaayudu:
 —¿Per tii? Kyaj ni pánu mmagu'uk di'ibu du'un xyu'ajtypy.
 62 Net dyajtuudu ja Zakariius mut ja ijxwu'umun wi'ix txu'átut ja 'yu'unk.
 63 Es ja Zakariius ttuk'ixy mut ja ijxwu'umun es yajmo'oyut tii mā kyaxja'ayut. Es net tkaxjaay: “Fwank txu'átut.” Es net jyotmay'o'ktu nidugekyu.
 64 Es net ja Zakariius kyajxe'ky jatugok es t'awdajttsondáky ja Dios.
 65 Paaty nidugekyu ja myudajkpa'ajuty du'ñu wyu'umadyaadyu, es mā tugekyu Judeeu ñax tmadyaktu ja'ay éxtam tu jyátyuty.
 66 Es nidugekyu ja'ayuty jyotmay'o'ktu ko tmadoodu es ñayyajtujudu nixim niyam: “¿Ti tyunaambu tadu u'unk?”, mut ko tpu'ajtun ko Dios tu tkuni'xy tadu u'unk.

Zakariius tja'aygyuda'aky ja Dios

- 67 Es ja Espiritu Santu dyajkajxy ja Zakariius du'un:
 68 Awdattu ja Nindsun'ajtum, ja Israelu Dyios,
 ja'a ko tu myiñ mā udsajtum es xyajnitso'oga'anum.
 69 Tu xymyo'oyum tu'ugu yajpojpuñiwátspu mā Davitu tyuump 'yaats,
 70 éxtam ja Dios jyunáñ ko kyajxy ja kyugajxpu jékyup.
 71 Es jyunáñ es xyajtsókum mut ja mak'ajtun

* 1:59 Ko Dios tu'ugu kajxy'átypyu ttuñ mādū Abraan, net t'ane'emy esu Abraan mādū tyuump 'yaats di'ibu yedyujk miin jajttap, yajjutsujktu'ududu ja yedyujk'ajtunu kyopk, du'unu ijxwu'umun wyu'umut ko tkupaktu ja kajxy'átypyu di'ibu Dios tyuun mādū Abraan. Ix Génesis 17:9-14.

mət udsajtəm n̄m̄dsip'ajtəm es t̄agekyu di'ib̄u xy'axuk'ijx̄m.

⁷² Es d̄u'ən xytyuk'ijx̄m ja pya''ayo'on mət udsajtəm n'aptujk'ajtəm, ko kyaj yajja'aydyugóy ja wyá'ats kajxy'átypyu.

⁷³ Dios tyukwandak ja n'aptujk'ajtəm Abraan

⁷⁴ ko kyaj nds̄u'k nja'am

es kyaj wi'ix xytyu'un̄m n̄m̄dsip'ajtəm,

es n̄m̄du'un̄m

⁷⁵ ja Dios myuj'ajt̄ngyujxm es m̄adu t̄ay'ajt̄n,

njiky'ajt̄m mā 'yity t̄agekyu njiky'ajt̄n'ajt̄m.

⁷⁶ Es ja Zakariis̄ 'yakj̄n̄āñ:

Es mijts, u'unk, mijts Dios Tsajpót̄m̄du kyugajx̄p̄u

es n̄ujx xy'awán̄du ja ja'aȳty

ko myina'añ ja Ninds̄un'ajt̄m,

⁷⁷ es dyajmina'añ ja nitsok̄n,

es tma'xa'añ ja ja'aȳu pyojp̄u.

⁷⁸ Yu'u jatán̄u taadu ko yu Dios tm̄daty ja pa''ayo'on mət udsajt̄m

es dyajjuga'agut mā udsajt̄m ja njotmay'ajt̄n'ajt̄m,

es xymyo'oȳm ja xondak̄n,

⁷⁹ es wyij kyajt̄t p̄n̄uty ts̄n̄aaydȳp̄ mā koots'át,

éxt̄m mbaat nj̄n̄a'ān̄m 'yawax̄u o'k̄n,

es xytyu'umo'oȳm mā ja jotkujk'ajt̄n.

D̄u'ən tkajxt̄aay ja Zakariis̄.

⁸⁰ Es ja Fwank ye'ky pyejty es̄u Espír̄itu Sant̄u myuk'ajt̄nmooȳu es ttún̄ut di'ib̄u Dios tsyejpy, es jyiky'ajty aamyóty pejyóty ext̄u ko jyajty ja x̄u es dyajtsondáky es ijxy nide'xy tm̄gajxt̄u ja israelit̄u ja'aȳty.

2

Jesús myiñ jya'ty

¹ Mā tad̄u tiemp̄u yu yajkutujk̄p̄u kopk, ja Sés̄ar August̄u, dyajkutíkyu naty es ja ja'aȳty t̄agekyu yajkuja'aȳdyu'aȳt.

² Tyāad̄u tim jawyiin tsyondaky ja sens̄u ko 'yijty gobernador yu Kiriño mā Siryu ñaxwíñ̄du,

³ es ja ja'aȳ nid̄agekyu ñujxt̄a'aȳt es yajkujáȳt majaty kyugajpn̄uty.

⁴ Paaty tad̄u Josee tsyo'oñ mā tad̄u Nazaret kajpn̄ mā Galileeu ñax, es ñejxy mā Judeeu ñax mā Belén kajpn̄, mət ko jap myiñ jyajty naxwiiñ ja Davit. Es ja Josee yu'u ijty 'yaptujk'ajtypy yu rey Davit.

⁵ Net oj ñejxy Belén mət ja ñ̄do'oxy Mariis̄, di'ib̄u u'unkm̄̄du naty, es yajkujáȳt.

⁶ Es ko 'yijtt̄u jap Belén, net t̄paty ja x̄u mā dyajmina'añ ja maxu'unk.

⁷ Es jap t̄paty ja 'yu'unk ka'axkóp̄k, es t'abijty mət ja 'yaxpit es oj tke'eky mā j̄ayujk tsajkaa jye'xy, mət ko yu'uj̄ty kyaj t̄patt̄u ja jajttákn.

Ankl̄us es̄u borreeḡu kywent̄u'ajtp̄uty

⁸ Es Belén kajpn̄bu'āay jap ja ja'aȳ mya'ād̄u aamyóty di'ib̄u byorreeḡu kywent̄u'ajtt̄p̄.

⁹ Net ti'in t'ijxp̄áty tu'ugu Dios ja 'yankl̄us, es ja Dios̄u myuj'ajt̄n tyu'xwa'xy mā yu'uj̄ty, es jyantsyñay'ads̄u'k̄du.

¹⁰ Es ja ankl̄us 'yanm̄āaȳ:

—Kat̄u mds̄u'uḡdu. Yu'uts̄ ūj nyajmiimp̄y ja oybyu ayuk es di'ib̄u yajjotkujk'átt̄p̄ nid̄agekyu ja'aȳty.

¹¹ Ko tyam t̄u myiñ jya'ty naxwiiñ mā Davit̄u kyugajpn̄uty tu'ugu Yajnitsók̄p̄u mət miids̄uty, di'ib̄u d̄u'ən Ninds̄un'ajt̄m, ja Krist̄u.

12 Du'un mduk'uxkártubú tadú u'unk: Jap xypyaattat 'yabítuty es kyo'knú má juyujk tsajká ja'xtákn.

13 Es ti'in t'ijxkojkpú jantsy mayú anklus má ja tu'ukpú anklus, esú Dios t'awdattú es jyuna'andú:

14 Awdattú ja Dios di'ibú jam tsajpótm, es 'yítat aguik jotkujk ja ja'ayuty di'ibú Dios tsyejpy.

15 Net ko ja anklus ñajxtaayñú tsajpótm, ja borreegú kwentú'ajtrú ñay'anmaayudú nidu'uk nidu'uk:

—Jo'om jap Belén es n'ijxumú tadú di'ibú tú jyátuty, éxtum ja Dios tú xy'awa'anum.

16 Net ñajxtú jottugoy es tpattú Mariiú es ja Josee, es ja maxu'unk kyo'knú má juyujk tsajká ja'xtákn.

17 Ko t'ijxtú, net tmadyakwá'xtú ja u'unk éxtum ja anklus 'yanmaayú.

18 Es nidugekyuty di'ibú myadoodú, du'ñú wuy'umadyaaydyú éxtum 'yanmaayudú.

19 Per ja Mariiú trujke'ky jap jyodoty tugekyú tyaadú es twinmaay mut y'u.

20 Es ja borreegú kwentú'ajtrú ñajxnudú má ja byorreeguty es tmajjáwudú es t'awdattú ja Dios má tugekyú di'ibú y'u tú tmadowdú es tú t'ixtú, éxtum 'yanmaayú ja anklus.

Jesús yajmamiñ má ja maj tsajptujk

21 Es ko tyuktujkxubejty, net yajtsijky waanú ja u'unk má ja yedyujk'ajtan es tmooy ja xuyú Jesús, éxtum ja anklus 'yanmaayú ja Mariiú ko kyajnumú naty 'yu'unkmudaty.

22 Es ko Mariiú oj kya'pxy ja xú má ñayyajwá'adsudat éxtum ja ana'amun di'ibú Dios myooy ja Moisés, net tmunajxtú ja Jesús Jerusalén má ja maj tsajptujk es ja Dios yajtuk'ixa'añ.

23 Tyaadú ttuundú du'un éxtum ja Diosú 'yana'amun jyuna'añ: “Ja jawyiimbu yedyujk di'ibú tú myaxu'unk'áty, y'u tyukwinguwa'agup ja Dios.”

24 Paaty ñajxtú es trujkta'aga'andú windsu'kun éxtum ja Diosú 'yana'amun jyuna'añ: majtsk ja tsaybyiibú o majtsk ja pak dyajnjxat.

25 Es jap Jerusalén tsyunaay tu'ugú yedyujk di'ibú xuy'ajtypy Simeonk, tu'ugú ja'ay di'ibú jiky'ajt tuj'ajtan mút es t'awdaty ja Dios es t'awixy es ja Dios myo'oyudat ja jotkujk'ajtan má ja Israel ja'ayuty. Myudajtypy ja Simeonk ja Espíritú Santú,

26 es tyuknijá'ajú ko kyaj ña'oogut extú ko t'ixat jawyiin ja Diosú Kyrístú di'ibú kyax-aampy.

27 Es ja Espíritú Santú y'u yajnjxú maj tsajptujk ñabotsoty. Es japú naty y'u ko Mariiú es ja Josee dyajmiiñ ja Jesús es ttuna'andú wí'ixú Diosú 'yana'amun jyuna'añ.

28 Net ja Simeonk t'axajú ja Jesús es tsa'andsooy, es t'awdajty ja Dios, es jyunañ:

29 Dios, tyam mbaadudsú net n'eeky jotkujk ko tyam tú xkyuydyúñ di'ibats oj xywyanda'aky,

30 ja'a ko tats n'ixy ja Yajnitsókpú

31 di'ibú tú xkyexy má nidugekyú naxwíñudú ja'ay,

32 es y'u mayjya'ay tyuknijawyaampy yú tuj'ajtan má tugekyú naxwíñudú, es nandú'n 'yítat ja myuj'ajtan ja m'israelítú ja'ayuty.

33 Josee es ja Mariiú du'ñú wuy'umdu éxtum jyunañ ja Simeonk.

34 Net ja Simeonk tkuni'xy y'u'ajuty, es t'anmaay ja Mariiú, ja Jesusú tyaak:

—Dios tú trujta'aguy tyadú m'u'unk di'ibú yajtugóyup mayú israelítú ja'ayuty di'ibú ñibi'tskajxup es kyaj 'yaxájuty éxtum ja Kristú. Es di'ibú 'yaxájup éxtum ja Kristú, y'u yajjotkujk'ataampy es tkunu'xa'añ.

35 Es du'un yajnjáwut ti ja'ay myudajttup wyinma'añóty. Es mút mij, du'unú tyaadú xyjáwut éxtumxyup ja mja'ajun ttuknaxy tu'ugu espaadú.

Du'un jyunaandaay ja Simeonk.

³⁶ Es jap nandu'an tu'ugu toxytyujk di'ibu xyu'ajtypy Anu. Yu'u ijty Diosu kyugajxpu, Fanwelu ñux es ja Aseru tyump 'yaats. Tu jyantsymujja'aynu. Juxtujk jumajt tmattsunaay ja ña'ay,

³⁷ es tu 'yijnu ku'eeky majta'px majtáx jumajt. Es 'yijty ma ja maj tsajptujk es tmaduun ja Dios xun koots, 'yayu'ajty es kyajxtáky.

³⁸ Es ko kyajxtaay ja Simeonk, net jyajty ja Anu es tja'aygydáky ja Dios es ñimadyak ja Jesús ja'ay wyinduuyty di'ibu naty 'yawijxtu ja tiempu ko ñitso'oktat ja Jerusalén ja'ay.

Ñajxtu jatugok Nazaret

³⁹ Es ko tkuyduun tugekyu éxtam ja Diosu 'yana'amun jyuna'añ, net ja Josee es ja Mariu jyumbijnudu mat ja Jesús jap Nazaret ma Galileeu ñax.

⁴⁰ Es ja Jesús ye'ky pyejty muk es kyuwinma'añty, es ja Dios kyunu'xu oy.

Jesusu'unk yajpaaty ma maj tsajptujk

⁴¹ Es jumajt jumajt ja Josee es ja Mariu ñajxtu xu'ajtpu Jerusalén ma ja pasku xu.

⁴² Es ko ja Jesús dya'abejty majmajtsk jumajt, net ñajxtu nidugekyu Jerusalén es dyajnaxa'añ ja xu éxtam jumajt jumajt ttuundu.

⁴³ Es ko ja xu ñajxnu, net ja Josee es ja Mariu jyumbijnudu ma kyajpn. Kyaj wyinma'añbyáttu pan tu Jesús wye'emy Jerusalén.

⁴⁴ Yu'u jyanandu ko Jesús myiñ mat ja myugu'uktujk o ma ja mayjya'ay di'ibu oj tu xyu'attu. Es du'un oj yo'oydu tuk xu. Es ko oj tsyu'ujnu, net t'axtaaydu ma myugu'uktujk es myatnaymyaayubty,

⁴⁵ es kyaj ma trattu. Net jyumbijttu Jerusalén es t'axta'aya'andu jap.

⁴⁶ Es ko tyugakxubejty, net trattu maj tsajptujk ñabotsoty. Jap 'yu'uñu ma ja tsajptujk ya'axpujkrp es tmadoo'ity es dyajty.

⁴⁷ Es nidugekyu di'ibu myudoodu du'añ wu'umadyaaydu mat ja wyijy'ajtan es ja 'yadsoojambijtan di'ibu yajkyu.

⁴⁸ Es du'añ wu'umadyaaydu ja tyaak tyeety ko 'yixudu. Es ja tyaak 'yanmaay:

—Ñitu, ¿ti ko du'unuts tu xtyuñ? Ujts es ja mdeety tats njotmay'ooktu es tu n'axta'aydu.

⁴⁹ Net ja Jesús 'yanmaay:

—¿Ti kots xy'axta'aydu? ¿Ti kyaj xyñijawu ko uj koonamts n'ita'añ ma ja nDeedyuts ja tyujk?

⁵⁰ Per yu'ujty kyaj tjaygyujkudu éxtam 'yanmaay.

⁵¹ Net ja Jesús ñajxnu mat yu'ujty jap Nazaret es tmamadooy ja tyaak tyeety. Es ja tyaak trujke'ky tugekyu ma jyot wyinma'añ.

⁵² Es ja Jesús ye'ky pyejty es wyimbejty ja wyinma'añ, es ja Dios es nandu'unu ja'ay jyotkujk'ajtu.

3

Fwank Yajnbajtpu tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma maj it

¹ Es ko ja Sésur Tibeeryu naty tu 'yane'emy Romu majmókx jumajt, net ja Ponsu Pilatu 'yijty gobernador jap Judeeu, Eroodus 'yijty gobernador Galileeu, Felipe myuga'axu Eroodus 'yijty gobernador Ituuryu esu Trakonitu, Lisañus 'yijty gobernador Abiliñu,

² es ja Anás es ja Kaifás 'yijttu teedywyindsungópkaty.

Ma tadu tiempu ja Dios dyajky tu'ugu ayuk ma Fwank, ja Zakariisu 'yu'unk, jap ma ja maj it.

³ Es ja Fwank oj ñejxy ma tugekyu ja nax myawingón ja Jordán mujnu, es tkajxwa'xy ma ja ja'ayty es t'anmaaydu es jyodambittat, tmastu'uttat ja pyeky es ñabátat. Du'un ttúndat ja'agyujxm esu Dios mya'xudat ja pyojpu.

⁴ Tyaadu ja'a du'un tyuun jyajtu éxtam jyunañ ja Diosu kyugajxpu Isaiu ko jékyu jyaay: Madowdu. Jap ma maj it yajmadóy ko tu'ugu ja'ay kyajxy muk,

es jyuṇa'añ:

“Ëxkúkədu ja Nindsun'ajtəmu tyu'u.

Tajtáwdu, yajkiyxudu ja tu'u mə ñaxa'añ.

⁵ Yajtuktúktə yə aguk tukkəkru,

es yajkiyxudya'aydu ja tun kopk.

Es mə ja tu'u wiity xəgety, yajtáwdu,

es mə kyaj kyijxyuty, yajkiyxudu.

⁶ Es təgekyə naxwíñədu t'íxət ja Yajnitsókru di'ibə Dios kyaxaampy.”

⁷ Mayjya'ay tso'ondu mə ja kajpn es myiindu mə ja Fwank jam məj ittum es yə'u yajnəbátudət. Es ja Fwank myəgəjxu də'un:

—Miidsaty də'un éxtəmu awa'andsa'añun. Es éxtəmu tsa'añaty tkuga'aktə ja juun kədiibə tyóyət, miits mjənándəp xytyijy ko mnitso'oktət mət ja mnəbajtən es ko də'un ja Dios kyaj mdəydyúnudət éxtəmu pojpu ja'ayaty.

⁸ ¡Kyaj tyə'y'ajtənaty! Jawyiin xytyuk'íxət mət ja mjiky'ajtən ko tə'y'ajtən tə mjodəmbity, es kyaj mnəyjuṇa'anudət: “Ëdsajtam ja Abraənu tyəmp 'yaəts.” Tə'y'ajtən n'anəmədu ko Dios mbaədu tyədu tsaajəty dyajjəmbity ja Abraənu tyəmp 'yaədsaty.

⁹ Es ja Diosə tyəydyu'unən tim wingoomp mət ja pojpu ja'ayaty, éxtə ko mət ja jatsyə ndukpo'tə'kəm yə kepy di'ibə kyaj 'yóyaty. Paəty təgekyə kepy di'ibə kyaj tyəmp'áty oy, yajpo'tə'ugəp es yajpəjtə'agət juunóty.

¹⁰ Net ja ja'ay dyajtədu ja Fwank:

—¿Tiits ndúndəp?

¹¹ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Pən myədəjtypy majtsk yə ñixuy, myo'oyəp tu'uk di'ibə kyajə ñixuy. Es di'ibə jap ja tyojx, myo'oyəp ja di'ibə kyaj tmədaty.

¹² Es nandə'un ñimiinədu Fwank ja yajkugəbajtpəty es dyajnəbátət. Es yə'əjəty dyajtəjəmbijttə:

—Yə'əxpəjkru, es ədsaty, ¿tiits ndúndəp?

¹³ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Katə myajkugəbéty ni'igə pən kyajə də'un jyuṇa'añ ja ana'amən.

¹⁴ Nandə'unaty ja soldaədaty yajtəjədu:

—Es ədsaty, ¿tiits ndúndəp?

Es ja Fwank 'yadsooy:

—Katə xyruəjkədu adsip yə ja'ayə myeeñ. Katə xyñiwaəmbáttə ni pən nanatəkyəjxm es tukjotkəda'aktə ja mməju'uñəty.

¹⁵ Es nidəgekyə ja'ayaty tjantsyjuəjp'ijxtə ja Kristə. Paəty jyuṇandə:

—¿Ti tədu Fwank, wa'anə da jya'adyə Kristə?

¹⁶ Es ja Fwank jyuṇa'ñ es tkajxte'xy mayjya'ayóty:

—Ëj tyáməts nyajnəbéty mət ja nə. Per miimp jatə'uk di'ibə myədəjtypy ni'igə ja mək'ajtən es kyajts ndə'unaty əj. Es kyajts əj xyñitəku, ni je'eyə yə kyə'uk nga'agəjəduət éxtəmxəpəts əj n'ítəts tyuumbən. Per yə'u di'ibə miimp myajnəbátəduət mət ja Espiritu Santə esə juun.

¹⁷ Es yə'u kyə'əjóty tmədaty ja tyuumbəjn es dyajwə'adsə'añ ja triigə, es yajpəjkə'ugət ja triigə mə ja tsya'x es ja triigə pyostə'ak yajno'ogət mət ja juun di'ibə ni nə'a kya'eeky.

¹⁸ Es də'un ja Fwank tkajxwijy ja ja'ay kanək nax es ttukmədoodə ja oybyə ayuk.

¹⁹ Es ja Fwank ttuk'ooy ja Eroodəs ko ja Erodiiəs dyajnejxy éxtə ja tyoxytyəjkən, ja ñədo'oxy yə myəga'axə Felipə, es mət kanək nax ja tyuundəgo'oyən.

²⁰ Paəty ja Eroodəs tsiimy ja Fwank es də'un ni'igə ja pyojpu myəyə.

Jesús ñəbety

²¹ Kyajnuma naty yajtsímy ko Fwank dyajnabéty ja ja'ay, myiiñ nandu'an ja Jesús es oj ñubety. Es ko naty kyajxta'aky, net ja tsajp 'yawatsy,

²² es ja Espíritu Santu kyudaky ma yu'an éxtum tu'ugum pak, es net ja Dios kyajxy ma ja tsajpən:

—Ûjts mij n'U'unk'ajtypy di'ibats ndsejpy es jantsy jotkujkats mat mijts.

Jesukristu 'yaptujkuty

²³ Jesús i'px majk jumajtə naty tmədaty ko oga'an tkajxwa'xy mayjya'ayóty. Es ja ja'ayaty jyənandə ko Jesús u'unk'ajtə Josee. Ja Josee ja'a u'unk'ajtə ja Elii,

²⁴ Elii u'unk'ajtə Matat, Matat u'unk'ajtə Leví, Leví u'unk'ajtə Melki, Melki u'unk'ajtə Janay, Janay u'unk'ajtə Josee,

²⁵ Josee u'unk'ajtə Matatiius, Matatiius u'unk'ajtə Amós, Amós u'unk'ajtə Na'um, Na'um u'unk'ajtə Eslii, Eslii u'unk'ajtə Nagay,

²⁶ Nagay u'unk'ajtə Maat, Maat u'unk'ajtə Matatiius, Matatiius u'unk'ajtə Semey, Semey u'unk'ajtə Josee, Josee u'unk'ajtə Judaa,

²⁷ Judaa u'unk'ajtə Joanán, Joanán u'unk'ajtə Resu, Resu u'unk'ajtə Zorobabel, Zorobabel u'unk'ajtə Salatyel, Salatyel u'unk'ajtə Neeri,

²⁸ Neeri u'unk'ajtə Melki, Melki u'unk'ajtə Adii, Adii u'unk'ajtə Kosam, Kosam u'unk'ajtə Elmodam, Elmodam u'unk'ajtə Eer,

²⁹ Eer u'unk'ajtə Joswee, Joswee u'unk'ajtə Elyezeer, Elyezeer u'unk'ajtə Jorim, Jorim u'unk'ajtə Matat,

³⁰ Matat u'unk'ajtə Leví, Leví u'unk'ajtə Simeonk, Simeonk u'unk'ajtə Judaa, Judaa u'unk'ajtə Josee, Josee u'unk'ajtə Jonam, Jonam u'unk'ajtə Elyakim,

³¹ Elyakim u'unk'ajtə Meleeu, Meleeu u'unk'ajtə Mayñán, Mayñán u'unk'ajtə Matatə, Matatə u'unk'ajtə Natán,

³² Natán u'unk'ajtə ja rey Davit, ja rey Davit u'unk'ajtə Isa'ii, Isa'ii u'unk'ajtə Obeed, Obeed u'unk'ajtə Booz, Booz u'unk'ajtə Salmón, Salmón u'unk'ajtə Naasón,

³³ Naasón u'unk'ajtə Aminadap, Aminadap u'unk'ajtə Admín, Admín u'unk'ajtə Arnii, Arnii u'unk'ajtə Esrom, Esrom u'unk'ajtə Fares, Fares u'unk'ajtə Judaa,

³⁴ Judaa u'unk'ajtə Jakoob, Jakoob u'unk'ajtə Isaa, Isaa u'unk'ajtə Abraan, Abraan u'unk'ajtə Taree, Taree u'unk'ajtə Nakoor,

³⁵ Nakoor u'unk'ajtə Seruk, Seruk u'unk'ajtə Ragau, Ragau u'unk'ajtə Falek, Falek u'unk'ajtə Eeber, Eeber u'unk'ajtə Salu,

³⁶ Salu u'unk'ajtə Kaynán, Kaynán u'unk'ajtə Arfaksat, Arfaksat u'unk'ajtə Sem, Sem u'unk'ajtə No'ee, No'ee u'unk'ajtə Lamek,

³⁷ Lamek u'unk'ajtə Matusalén, Matusalén u'unk'ajtə Enok, Enok u'unk'ajtə Jared, Jared u'unk'ajtə Malalel, Malalel u'unk'ajtə Kaynán,

³⁸ Kaynán u'unk'ajtə Enós, Enós u'unk'ajtə Set, Set u'unk'ajtə Adán, di'ibu Dios ku'um yajkoj. Paaty mbaat njəna'anum ko Adán yu'adyu Dios ja myaank.

4

Majku'ugópk tjatúñ wi'ixu Jesús pyekytyúnət

¹ Es ja Espíritu Santu dyajky ja muk'ajtan ma ja Jesús, es yajts'o'ona ma ja Jordán majnum es yajnajxu ma ja muj it.

² Es jap 'yijty justyikxyxyuu. Es ja majku'ugópk tjatuuñ es ja Jesús pyekytyúnət. Es ja Jesús 'yayu'ajty justyikxyxyuu, net yu'o'ka.

³ Net ja majku'ugópk jyənáñ:

—Pən mijtsu du'an ja Dios m'U'unk'ajtəp, yajjambítu tyadu tsaa tsajkaaky.

⁴ Es ja Jesús 'yadsoojambijtu:

—Yŭ Diosŭ jyaaybyajtŭn dŭ'ŭn jyŭna'añ: “Kyaj jyatyim'yŭ'ŭyŭdyŭ tsajkaaky mŭŭt jyiky'aty ja ja'ay.”

⁵ Net ja mŭjku'ugórk dyajnejxy ja Jesús mŭ tu'ugŭ kopk di'ibŭ kŭjxm es tyuk'ijxŭ tuk pojŭn tŭgekyŭ it naxwíñŭdŭ.

⁶ Es ja mŭjku'ugórk jyŭnánñ:

—Ŭjts mij nmo'oyŭp ja kutujkŭn esŭ mŭj'ajtŭn mŭ tŭgekyŭ naxwíñŭdŭ di'ibŭ nduk'ijxyry. Ŭjtsŭ tŭgekyŭ nyajmooy, es mbaadats nmo'oy di'ibŭts ŭj ndsejpy.

⁷ Es pŭaty pŭn mnaygyoxtnaaydyákŭp nwinduuyŭts es xy'awdátŭdŭts, nmo'oyŭp tŭgekyŭ.

⁸ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Yŭ Diosŭ jyaaybyajtŭn dŭ'ŭn jyŭna'añ: “Awdat ja mWindsán Dios, es mŭdún yŭ'ŭ naydyu'uk.”

⁹ Oknŭm ja mŭjku'ugórk oj dyajnejxy ja Jesús mŭ ja Jerusalén kajpn es dyajpejty mŭ mŭj tsajptŭjk kopk es 'yanmaayŭ:

—Pŭn mijtsŭ dŭ'ŭn ja Dios m'U'unk'ajtŭp, nayyajkunáxŭdŭ yap naxkŭjxy,

¹⁰ ja'a ko ja Diosŭ jyaaybyajtŭn jyŭna'añ:

Dios t'ane'emy yŭ anklŭs es mgwentŭ'átŭdŭt,

¹¹ es myajpŭdŭ'ugŭdŭt mŭt ja kyŭ'ŭ

kŭdiibŭ tsyayútŭt ja mdeky mŭt ja tsaa.

¹² Net ja Jesús 'yadsooy:

—Nandŭ'ŭn jyŭna'añ ja Diosŭ jyaaybyajtŭn: “Katŭ xy'amdoy es ttúnŭt ja mWindsán Dios di'ibŭ kyaj 'yóyŭty.”

¹³ Es dŭ'ŭn ko ja mŭjku'ugórk kyaj tpaty ja wiinkpŭ winma'añ es ja Jesús ñaygyŭyákŭdŭt mŭt yŭ'ŭ, net oj ñŭjxnŭ tuk tiempŭ.

Jesús tkajxwŭ'xtso'oñ ja Diosŭ 'yayuk

¹⁴ Ta ja Jesús jyŭmbijty jatŭgok Galileŭŭ es ja Espíritŭ Santŭ myooyŭ mŭk'ajtŭn. Es mŭ tŭgekyŭ ja Galileŭŭ ñax ja ja'ayŭty tmadyaktŭ di'ibŭ tyuun kyajx ja Jesús.

¹⁵ Es kajpŭngajpn ja Jesusŭ ja'ay dya'ŭxpejky mŭ ja tsajptŭjk, es nidŭgekyŭ ja'ay di'ibŭ myŭdoodŭ jyŭnandŭ ko oy di'ibŭ kyajx.

Jesús jap Nazaret

¹⁶ Net ja Jesús oj ñejxy Nazaret, mŭ naty tŭ yeeky tŭ pyety. Es mŭ ja saabŭdŭ xŭŭ tyŭjkŭ mŭ ja tsajptŭjk, éxtŭm jaayŭm ttuunk'átŭ, es tyŭnaayŭe'ky es tkajxa'añ ja Diosŭ jyaaybyajtŭn.

¹⁷ Es myooyŭdŭ Diosŭ kyugajxpŭ Isaiiŭ ñeky. Ta Jesús tnaktŭy ja neky es tkajxy dŭ'ŭn:

¹⁸ Nmŭdajtyryŭts ŭj ja Diosŭ Jya'ajŭn,

es tŭts xymyo'oy ja tuunk

esŭts ngajxwŭ'xŭt ja oybyŭ ayuk mŭ ja ayoobŭ ja'ay.

Es tŭts xykyexy esŭts n'awánŭt

es ja tsimyjya'ay es ja po'oduumbŭ yajnas mátsŭt,

esŭts nmo'oyŭt yŭ 'yijxŭn di'ibŭ wiints,

¹⁹ esŭts n'awánŭdŭts ko tŭ jya'ty ja xŭŭ

ko Dios ttúnŭt ja myay'ajtŭn ja ja'ay.

²⁰ Net ja Jesús t'axaatsy ja neky es tmooy ja ja'ay es ñaxwe'tsy. Es jamŭ naty ja ja'ay nidŭgekyŭ mŭ ja tsajptŭjk ni'igŭ 'yijxŭdŭ.

²¹ Es ja Jesús jyŭnánñ:

—Tyam yajkuudyúñŭ tyadŭ Diosŭ jyaaybyajtŭn mŭ miidsŭty.

²² Es nidŭgekyŭ ja'ayŭty jyotkujk'ajty mŭt yŭ'ŭ es wyŭ'ŭmdaaydyŭ ja 'yŭxprŭjkŭn es ñay'anmaayŭdŭ:

—Tyaadŭ, ¿kyaj yŭ'ŭdyŭ Josee ja 'yu'unk?

23 Es ja Jesús 'yanmaay:

—Tay'ajtun miits mjuna'ana'andu éxtam ja kajxy jynáñ: “Kudsooy, nayyajtsoy-byátudu mijts ku'am.” Es net nandu'un mjuna'anat: “Tun nandu'un ja yaa ma mgajpnaty tugekyu éxtamts tu nmadoy ko tu xytyuñ jap Kafarnaúm.”

24 Es tay'ajtun n'anuumats miidsuty ko ni tu'ugu Diosu kyugajxy ya'axaju yajxon ma kyajpnaty.

25 Tay'ajtnats njuna'añ, may 'yijty ja ku'ekytyo'oxy ma ja Israelu ñaxwíñudu ko 'yijty ja Diosu kyugajxru Elius, ma kyaj oj tyu'uy tugek jumajt jakujm. Es net ja ja'ay jyantsy'ayu'ajttu ma tugekyu ñaxwíñudu Israel.

26 Peru Dios kyaj tkejxy yu Elius ma yu israelitu ku'ekytyo'oxyty, je'eyu tkejxy ma tu'ugu ku'ekytyo'oxy ma Sareptu kajpn, ja'a di'ibu wingón ma Sidón.

27 Es nandu'un 'yijty jap Israel may ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am ma 'yijty ja Diosu kyugajxru Eliseu. Per ni tu'uk kya'agudaky, yu'u je'eyu Naamán di'ibu tso'omp jagam Siru ñaxóty.

28 Es ko taadu tmadoodu di'ibu naty jap ma tsajptajk, net jyot'ambajktaaydyu,

29 es pyudu'ktu es dyajpudsuumdu ja Jesús jap kajpnóty es dyajnujxtu ma kopk aa, ja kopk ma ja kajpn yajkojy, es tjakujubijpnaxándu jam.

30 Es ja Jesús ñajxy jap mayjya'ayóty es tyu'uyo'oy.

Jesús dyajpudsémy ja ka'oybyu ma tu'ugu ja'ay

31 Net ja Jesús jyajptáky Kafarnaúm ma Galileeu ñax, es jap dya'axprejky ja ja'ay saabudu xu.

32 Net ja ja'ay du'uñ wu'umudyaaydyu ko yu Jesús ya'axpreky mat ja mak'ajtun es ja kutujkun.

33 Es ma tu'ugu xu, net jyajty ma ja tsajptajk tu'ugu yedyujk di'ibu ka'oybyu myudajtypy. Es ja ka'oybyu yaj'yaxkák ja yedyujk:

34 —¿Ti ko yaa mmiñ mij ma udsuty, Jesús, Nazaret ja'ay? ¿Ti mijts min xya-jkutugoya'andu? Uj n'ixy'ajtypyats mij ko mDiosu'ungaty.

35 Ta Jesús oj t'ooy ja ka'oybyu:

—¡Amoñ! ¡Mastu'udu tadu ja'ay!

Net ja ka'oybyu yajkudaajy ja yedyujk es myastutu, ni wi'ix tkatuñ.

36 Nidugekyu ja'ay du'uñ wu'umudyaaydyu, es ñajyuanánudu nidu'uk nidu'uk:

—¡Mat ja kutujkun esu mak'ajtnu tyadu t'ane'emy yu ka'oybyuty es myumadóyuty, es tmastu'uty ja ja'ay!

37 Es ja ja'ay tmadyaktu ma tugekyu kajpn éxtam ja Jesús tu ttuñ.

Jesús dya'aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

38 Netu Jesús tso'oñ ma ja tsajptajk es ñejxy ma ja Simongu tyujk. Es ja Simongu myu't toxytyujk, ja'a naty jantsy jumba'ambajkup, es tmunu'xtáktu ja Jesús es dya'aguda'agut yu'u.

39 Es ja Jesús myujwa'ky ma ja ja'ay kyo'knu es t'anmaay ja jumba'am:

—Ka'ak jam.

Ta ja jumba'am jyugaktaay. Netyu pyudu'knu ja toxytyujk es yajkaay ya'úudu.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayuty

40 Es ko ja xu kyudaknu, nidugekyu ja'ayuty di'ibu myudajt ja puma'ay, di'ibu kanak nax myudajtypy ja rajkun, dyajmiindu ma Jesús. Es ja Jesús trujtáky ja ky'u ma yu'ujaty nidu'uk nidu'uk es du'un dya'agudaktaaydyu.

41 Nandu'un ja ka'oybyu tmastuttu ja ja'ay yax jojkp:

—Mijts Diosu 'yU'unk.

Net ja Jesús tmakmugajxy ja ka'oybyu es kyaj t'ok'yajkajxnut ko Jesús yu'udyu Kristu, ja'a ko yu'ujaty ñija'adup yajxon ko tyu'ajtnaty.

Jesús ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galileeu

⁴² Es ko oj xyuññ jakumbom, ja Jesús tsoyo'õñ jap kajpnóty es oj ñejxy ma tu'ugu it jagam. Es ja ja'ayuty 'yuxtaayud, es jyajttu ma naty ja Jesús, es tsojktu es wyu'amut, kuðiibu ñajxut.

⁴³ Per ja Jesús jyunañ:

—Tsojkuþ nandu'an uj nnajxut ma wiinkru kajpn es n'awanuduts ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxypy ja Diosu kyutujkan, ja'a ko paadyuts ja Dios tu xykyexy.

⁴⁴ Es du'an ja Jesús jyudijty kajpngajpn es tkajxwa'xy ma ja Galileeu tsyajptujkuty.

5

Jesús twoy nimajtáku ajkxmajtspty

¹ Tu'ugu xuu ko Jesús 'yijty Jenesaret Myejoyñbyu'am* muut ja mayjya'ay di'ibu jantsy-tyukmujkudu ko tmadowa'andu ja Diosu 'yayuk,

² net t'ijxy ko jam 'yity wingón majtsku barku. Ta naty ja ajkxmajtsru pyudsamdu barkoty es tpujtu ja 'yajkxmajtsn.

³ Net ja Jesús ttuktujku tu'ugu barku di'ibu Simonk jya'a'ajtypy, es t'anmaay es jawaanu t'ak'yajñajxut mejoyñoty. Net ja Jesús ñaxwe'tsy barkoty, es dyajtsondáky ttuk'ixa'añ ja ja'ayuty.

⁴ Es ko ja Jesús kyajxtaay, net ja Simonk t'anmaay:

—Yajñajxu mbarku mejoyñgyjky, es kujabijpnáxu m'ajkxmajtsn es m'ajkxmátsut.

⁵ Esu Simonk 'yadsooy:

—Ya'uxrujkr, tuk tsu'umuts uudsuty tu njatundu es ni tu'uguts tu ngamatsta. Per tyámuts nbujta'agut ja ajkxmajtsn yu'ugyujxm ko mij mjuna'añ.

⁶ Es ko ja ajkxmajtsn tkujabijpnajxy, net tjantsymyajtsta may'ajkx, extu ku'tstsondák ja ajkxmajtsn.

⁷ Net ttuk'ijxtu ja ijxwu'umun ja myugu'uguty ma ja wiinkru barku es min pyudáku. Es myiindu yu'ujuty, es dya'ujtsta may ja majtskr barku extu kyinañ ja byarku.

⁸ Es ko ja Simonk Peedru t'ijxy ja may'ajkx, net ñaygyoxtnaaydyáku ma ja Jesús es jyunañ:

—Windsán, mastútkuts, jujts pojru ja'ay!

⁹ Du'an jyunañ ja Simonk, ja'a ko yu'u ñay'adsu'kudu mut ko tmajtsta ja may'ajkx.

¹⁰ Es nandu'an ñay'adsu'kudu ja Simongu myugu'uguty Santya'agu es ja Fwank, 'yu'unguty ja Zebedeu. Esu Jesús t'anmaay ja Simonk:

—Katu mdsu'ugu. Tyam oga'an ngaxa'añuts mij es xy'uxta'ayut ja ja'ay di'ibuts ujñ n'uxrujkan pyadúndur.

¹¹ Es ko dyajmiindu ja barku jam pu'ujótm, net tnikaktu tugekyu es ñajxtu mut ja Jesús.

Jesús dya'aguda'aky ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am

¹² Es ko Jesús 'yijty ma tu'ugu kajpn, net ñimiinu tu'ugu yedyujk di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am. Es ko tadu yedyujk t'ijxy ja Jesús, net ñaygyoxtnaaydyáku es ñaxku'ijxu es tmunu'xtáky du'an:

—Windsán, pun mdsejpy, mbaaduts xya'aguda'aky.

¹³ Net ja Jesús ja ky'u trujtáky es ttooñ es t'anmaay:

—Ndsejpyuts es nya'aguda'agut.

Es netyu myastutu ja lepru pa'am es 'yagudaky.

¹⁴ Net ja Jesús 'yana'am:

—Katu xy'awanu ni pan. Nujx ma yu teety es xytyuk'ixut ko tu mmastu'udyuty ja lepru pa'am. Es manujx ja windsu'kun di'ibu kyajxypy ja Moisés es ñayyajwa'adsudut di'ibu tu

* 5:1 Jenesaret Myejoyñ yu'u nandu'an xyu'ajtypy Galileeu Myejoyñ.

myastu'udyaty ja lepru pa'am. Es du'un ja ja'ay xytyuk'ixtat ko kyaj xyñakymyudatyu tadu lepru pa'am.

¹⁵ Per ja ja'ayaty tmadyaktu ma tugekyu kajpn wi'ix ja Jesús ttuun mat ja myaj'ajtun, es mayu ja'ay myiindu ma ja Jesús es tmadowa'andu es ya'aguda'agudat.

¹⁶ Es ja Jesús oj ñejxy kajxtákrü adukutuuy.

Jesús dya"aguda'aky tu'ugu xux ja'ay

¹⁷ Tu'ugu xuu ko Jesusu naty ya'uxpeky, jamu naty 'yu'uñadu ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup. Es yu'ujaty tso'ondu majatyu kyajpn'u'ungu Galileeu, Judeeu, es nandu'unu ma Jerusalén kajpn, es tmadoo'ittu es t'ixtu éxtum ja Jesús jyuna'añ es ttuñ. Esu Dios myuk'ajtunguyxm ja Jesús dya"agudaky ja puma'ay.

¹⁸ Net jyajty ja ja'ayaty tku'uydyu tu'ugu mabajnu'unk ma kyo'knu tu'ugu yedyujk di'ibu xux. Es tjajajtakuyáandu tugoty es tpejta'agáandu ma ja Jesús.

¹⁹ Per kyaj mbaat oj dyajtáku, ja'a ko naty mayjya'ay. Net pyajttu ma tujkni'x es tnikuuydyüttu es tku'uyñajxtu ja xux ja'ay mat ja myabajnu'unk jap Jesús winduuy mayjya'ay agijky.

²⁰ Ko Jesús t'ijxy ko taadaty myubujkudu, net t'anmaay ja xux ja'ay:

—Mugu'uk, nme'xypyats yu mbojpu.

²¹ Net ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup ñay'anmaayudu wyinma'añóty: “Tyadu yedyujk kyaj tmuj'ixy ja Dios ko du'un kyajxy, ja'a ko yu' nadyu'ugu Dios ku'am mbaat tme'xy yu pojpu.”

²² Esu Jesús ñija'ap éxtum ja ja'ay jyunañ wyinma'añóty, es t'anmaay:

—¿Ti ko mwinma'añ xyajjuna'andu ko uj kyajts nwindu'ugu Dios?

²³ Miits mjuna'andup kots uj kyaj nmudaty ja kutujkun esuts uj nma'xut yu pojpu. Es mjuna'amp kots uj kyaj mbaat nya'aguda'agyu tyadu yedyujk esuts nyaj'yo'oyu'ugat. Paaty miits mjuna'andu ko kyaj ñimajaaty esuts uj du'un njuna'anat: “Ujts mij nbojpu ma'xup.” Es jantsy nimujaa es uj njuna'anaduts: “Pudu'uk es myo'oyut”, ¿kudii?

²⁴ Es tyámats miidsaty nduk'ixa'añ ja nmaj'ajtun esuts uj, ja Naxwíñadu ja'ayadyu Kyudunaabyu, nya'aguda'aga'añu tadu yedyujk es du'un miidsaty nduk'ixut kots uj nmudaty ja kutujkun esuts nma'xut ja pojpu.

Net ja Jesús t'anmaay ja xux ja'ay:

—Pudu'uk, yajmúk ja mmabajnu'unk es nujx ma mdajk.

²⁵ Netyu ja yedyujk pyude'ky es dyajmujknu ja mabajnu'unk es ñujxnu ma tyujk es t'awdajty ja Dios.

²⁶ Es nidugekyu ja'ay du'uñu wu'umadyaaydyu es t'awdajttu ja Dios, es ni'igu tsyu'kudu es ñay'anmaayudu nidu'uk nidu'uk:

—Tyam tu n'ijxum di'ibuty jantsy muj.

Jesús tway ja Matewu

²⁷ Ko ja Jesús tso'onnu ma ja kajpn, net t'ijxy jap kajpnbu'ajp tu'ugu yajkugubajtpu 'yu'uñu ma yajkugubéty, es ja'a txu'aty Leví. Net ja Jesús 'yanmaay:

—Pamiingats mij éxtamsu n'uxpajkpu.

²⁸ Net ja Leví pyude'ky, es tmastuty tugekyu ja tyuunk es tpanejxy ja Jesús.

²⁹ Es óknum ja Leví ttuun tu'ugu muj xuu ma ja tyujk mat yu'uguyxm Jesús. Es jamu naty may ja yajkugubajtpu esu wiinkpu ja'ayaty 'yu'uñadu ma ja meesu es kyaydyu mat ja Jesús es ja di'ibu ya'uxpejkyu.

³⁰ Es ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup tni'o'o tniyáxudu ja Jesusu 'yuxpajkputy:

—¿Ti ko du'un mgay m'uuktu miidsaty mat ja yajkugubajtputy es mat ja pekyjya'ayaty?

³¹ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Kyaj dyajtagoy'áty yu kudsooy di'ibu muk'ajt oy'ajtp, yu'uyu di'ibu pajkar.

³² Tuts nmiñ es nyáxuts yu pekyjya'aydujk es jyodumbittut. Pán junaamp: “Ej kyajts mbekyjya'ayuty”, ¿yu tadu ja'ayuty wi'ix mbaat jyodumbittu?

Jesús dyajtáwdu ti ko kya'ayu'aty

³³ Net t'anmaaydyu ja Jesús:

—Yu Fwangu 'yuxpajkrü kanak ok 'yayu'attu es kyajxta'aktu. Es ja fariseedyu 'yuxpajkrü nandu'un ttundu. ¿Es ti ko mij m'axpajkrü du'ñam kyay 'yuuktu?

³⁴ Es ja Jesús 'yadsoojudu:

—¿Ti mbaat miits xya'ayu'attu yu myatnaymyaayubu tadu pajkrü ko meeru ijt xon-dakun tyúñuty es ko tadu pajkrü 'yak'ittu mat ja myatnaymyaayubutujk?

³⁵ Per pyaadup ja tiempu ko ja pajkrü yajpajkut, net 'yayu'áttut.

³⁶ Es nandu'un ja Jesús tpejtáky majtsku ijxrajtun es ttuk'uxpejky ko kyaj mbaat ñaydyuktákuty yu tukru winma'añ mat ja jembyu. Es jyunañ:

—Kyaj pán tpukeepy tuk pedazu jembyu wit es yajtuk'abátsut tu'ugu vestiidu tukru. Ja'a ko du'un yajtúnut, nuumujkr ja jembyu wit es kyudsut ja vestiidu tukru es kyaj ja jemywyit kyuxu'ugut yajxon ma ja tuk wit.

³⁷ 'Es nan kyaj ya'adamu yu vinu jembyu ma yu tukru nuu'abutsunbyo'o. Pes ko jap yajpajta'agut, tu naty tyugoy ja jembyu vinu ko kyudsut ja tukru nuu'abutsunbyo'o.

³⁸ Paaty 'yóuty yajpajta'agut yu vinu jembyu ma yu po'ojü jembyu es du'un kyaj ti wyindugóyut.

³⁹ Es pán 'yikyry ja vinu di'ibu tu tsyaamnu, kyaj tnakysyky yu vinu jembyu, ja'a ko jyuna'añ: “Di'ibu tu tsyaamnu ni'igu 'yóuty.”

6

Jesusu 'yuxpajkruty tkutujtu ja triigu saabudu xuu

¹ Ma tu'ugu saabudu xuu ja Jesús mat ja 'yuxpajkruty ñajxtu triigu kamoty. Es ja 'yuxpajkrutujk tkutujtu ja triigu es twinxatsta es tju'xtu ja pyajk.

² Net nija'ajuty ja fariseeuty dyajtuudu:

—¿Ti ko du'un xytyundu miidsuty ma saabudu xuu di'ibu kyaj ñigutíkyuty?

³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Es miidsuty, ¿ti kyajnum xy'uxraktu di'ibu tyuun ja Davit ko yu'u es ja jyamyuduty tmudajttu ja yuu?

⁴ Tyujku ja Davit ma Diosu tyujk es tju'ty ja tsajkaaky di'ibu kuni'xy es tkaay yu'u es nandu'un tmooydyu ja jyamyuduty. Es kyaj jyanigutíkyuty es yu'u tkádyut, yu'u je'eyu ja teedyuty mbaat tkaydyu tadu tsajkaaky.

⁵ Es nandu'un jyunañ ja Jesús:

—Es uj nmudajtypyats yu kutujkun nandu'un ma saabudu xuu.

Yedyujk di'ibu myudajtypy ja kyuu tuk adu'um tu'uts

⁶ Es ma jatu'ugu saabudu xuu Jesús tyujku ma ja tsajptujk es dya'uxpejky ja ja'ayuty. Jaru naty tu'ugu yedyujk di'ibu myudajtypy ja 'yaga'añgyu'u tu'uts.

⁷ Es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup es ja fariseeuty tpejtdijttu ja Jesús es t'ixa'añ pán ya'agudakypy ja ja'ay ma ja saabudu xuu, es du'un ttuundu ja anuu es tpekymyo'oya'andu.

⁸ Peru Jesús ñija'ap di'ibu wyinmaaydyup es t'anmaay ja yedyujk di'ibu kyuu myudajtypy tu'uts:

—Pudu'uk es mdánut yaa kujk'aay.

Es ja yedyujk pyude'ky es tyunaay jap kujk'ajp.

⁹ Net ja Jesús t'anmaay ja wiinkru ja'ayuty:

—Tyámats uj miits nyajtawa'andu: ¿Ti mbaat ndu'unum ma ja saabudu xuu, ja oybyu o axuukru? ¿Nyajtsókam o nya'o'kum?

10 Net ja Jesús t'ijxtaay nidugekyu di'ibu naty tu tyukwa'kmíkyaty, es t'anmaay ja yedyjk:

—Xajtáw.

Es ko xyajtúy, 'yagudaktaay.

11 Es ja fariseeaty es ja myugu'ugaty 'yajkadu muk es ñay'anmaayudu ak yu'ujuty pan wi'ix mbaat yajtúñ ja Jesús.

Jésus twin'ixy nimajmajtsk 'yapóstulaty

12 Es ko waanu jyejky, ta ja Jesús oj ñejxy kajxtákrú má tu'ugu kopk. Jam ja tsuu dyajnajxy kyajxta'aky.

13 Es ko oj xyuñu, net dyaxu di'ibuty ya'axpejkyry, es twin'ijxy nimajmajtsk di'ibu 'yapostulu'áttap.

14 Yu'u xyujuty: Simonk di'ibu Jesús yajxabajt Peedru, Andrés, ja Simongu myuga'ax, Santya'agu, Fwank, Felipe, Bartolomee,

15 Matewu, Tomás, Santya'agu, ja Alfeeu 'yu'unk, Simonk ja kananeeu ja'ay,

16 Juudas yu Santya'agu 'yu'unk, esu Juudas Iskaryotu di'ibu óknám kyuyajk ja Jesús.

Jesusu mayjya'ay dya'axpeky

17 Netu Jesús jyanaiky má ja kopk mat yu'ujuty es jyajty má tu'ugu joy it. Es japu mayjya'ay ñaymyujkadu di'ibu tso'ondap Judeeu, Jerusalén es má myejuñbya'aju Tiru esu Sidón.

18 Tyaaduty tu naty jya'ttu es tmudowa'andu ja Jesusu 'yaxpajkun es nandu'un 'yaguda'aktat di'ibu pajkadup. Es di'ibu majku'u ya'ayoojup, nandu'un ja Jesús dya'agudaky.

19 Es nidugekyu ja mayjya'ay ttonandu ja Jesús, ja'a ko mudu myuk'ajtun ja Jesús dya'agudaky nidugekyu ja pa'am ja'ay.

Púnaty kuni'xyuty

20 Net ja Jesús t'ijxtu ja di'ibu ya'axpejkyry, es t'anmaay:

—Kuni'xy miidsaty di'ibu ayoodup, pes m'íttap má Diosu kyutujkun.

21 'Kuni'xy miidsaty di'ibu tyam ayu'ajttap, pes m'jotkudá'aktap.

'Kuni'xy miidsaty di'ibu tyam juy yáxtap, pes óknám mxi'ik mxóndat.

22 'Kuni'xy miidsaty ko ja'ayuty mga'oy'ixudu, mga'oy'axájudu, mya'axak'ixtu es jyana'andu wi'ixáty mat miidsaty ja'a kots miits xpyanajxtap, uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu.

23 Agujk'át jotkujk'áttu es xonda'aktu má tadu xu, pes, tsajpótmu Dios muj wiin mgumáyudat. Nandu'un tadu ja'ayadyu 'yartujkuty t'axuktundu ja Diosu kyugajxpaty.

24 '¡Per péroobu miits mukja'aydyujkuty! Tyamyu m'jotkujk'áttu, per óknám m'ayówdat.

25 '¡Péroobu miidsaty di'ibu tyam kaay úktap, pes óknám m'ayu'áttat! ¡Péroobu miidsaty di'ibu tyam xik xoondup, pes óknám m'jotmay'oogut es m'juydyut!

26 '¡Péroobu miidsaty ko nidugekyu ja'ayuty m'axájuty oy, ja'a ko du'un ja 'yartujkuty t'axájudu di'ibu jékyup andakp jyana'andu ko yu'u Diosu kyugajxpu!

Tsoktu ja mmudsip

27 'Per uj n'anmaaydyup miits di'ibu xymyudoo'ijttap, ko mdsóktap ja mmudsip es xytyúnat yajxón mat di'ibu mga'oy'ijxup,

28 es mgunu'xtap di'ibu mgajxpojkadup es ni'andow nibajktsówu má Dios di'ibu m'axaktuunudup.

29 Es pan mgojxup tuk adu'um má m'amá'atsy, mo'oy jatuk adu'um. Es pan ja pán mbujkuty yu mdsyamarru, jan ja mnixuy es wa'an nandu'un dyajnejxy.

30 Es pán m'amdoojup di'ibu mmudajtyry, mo'oy, es pán tu ti mbujkuty, katu xy'amdoy es dyajjumbítat.

31 Es tundu miidsaty mat nidugekyu ja'ay éxtam xytsyoktu es yu'ujuty ttúndut nandu'un mat miidsaty.

32 'Pun miits mdsojktap yu'uyu di'ibu miits mdsojkudap, ¿ti oy'ajtun mduundap di'ibu kyatuundap ja wiinkraty? Pes tyuundap yu'u nandu'un di'ibu 'yandijtap pekyjya'ay.

33 Es pun miits mduundap oy yu'uyu di'ibu miits mdsojkudap, ¿ti oy'ajtun mduundap di'ibu kyatuundap ja wiinkraty? Pes tyuundap yu'u nandu'un di'ibu 'yandijtap pekyjya'ay.

34 Es pun miidsaty mduk'ani'xypy ja meeñ yu'uyu ja'ay di'ibu m'a'ijxap es mmugubátudut jatugok, ¿ti oy'ajtun mduundap di'ibu kyatuundap ja wiinkraty? Pes nandu'un di'ibu 'yandijtap pekyjya'ay tmo'oydyu yu myeeñ ani'xy yu ja'ay di'ibu mugubátudap.

35 Tsoktu es tundu ja oybyu mudu mmudsip, tuk'anu'x ja mmeeñ nandu'un yu ja'ay es kyaj xyjup'ixut es mmugubátudut, du'un xytyuk'ixut ko miidsaty Dios Tsajpótmodu 'yu'unguty. Ja'a ko Dios nandu'un tyiimpy yu oybyu extu mat yu pekyjya'ay es pánuty kyaj jya'aygyuda'agyuty. Es di'ibu dan tyiimpy, Dios muj myay'ata'añuty.

36 Pa''ayowdu ja ja'ay éxtam ja mDeedyu tsajpótmodu mba''ayóyuty.

Kyaj wiinkraty nugoobayo'oyum

37 'Katu xypyayo'oy ja wiinkru, es ja Dios nan kyaj miits mbayo'oyudut. Katu xpyekymyo'oy ja wiinkru, es ja Dios nan kyaj mbekymyo'oyudut miidsaty. Pa''ayowdu, es ja Dios nandu'un mba''ayówudut.

38 Mo'oy ja wiinkru, es ja Dios mmo'oyudut nandu'un, oy kujxn, ta'tspéky, winxity es ku'ujts. Es pun oy xykyijxu ja wiinkru ja jya'a, nandu'un myajkijxtut.

39 Jesús yu'u pyajtáku tyadu ijxrajtun:

—¿Ti mbaat tu'ugu wiints twijts'yo'oy ja myawiints? ¿Ti kyaj kyudáwat nimajtsk ma tu'ugu jut?

40 Ni tu'ugu xrxujkru di'ibu myubaadap ja wyindsún, per ko oy dyajkéxy ja 'yuxrxujkun, du'un jya'tut éxtam ja wyindsún.

41 '¿Ti ko xy'ixy tu'uk ja kepywyayu'unk di'ibu jap mmagu'uk wyiinóty, es kyaj mij xytyuñu kwentu ja muj kepy di'ibu jap mwiinóty?

42 ¿Es wi'ix mjuna'añ: “Magu'uk, n'okju'tam tađu kepywyayu'unk di'ibu jap mmadajtypy mwiinóty”, es kyaj mnayjyáwuty ko mij xymyudaty ja muj kepy jap mwiinóty? Mnaydyjap ko mjiky'aty tuj'ajtun mmat. Yajpudsám jawyiinu tađu muj kepy di'ibu jap mwiinóty, es du'un mbaat xy'ixy yajxón es xyjuudut tađu kepywyayu'unk di'ibu jap mmagu'uk wyiinóty.

Jya'ay'ajtun ja ja'ay yajtuk'xkajp

43 'Ni tu'ugu kepyu oybyu di'ibu tump'ajtp axuk, es nan ni yu kepy di'ibu kyaj 'yóyuty es tump'áty oy.

44 Tu'uk tu'ugu kepy ya'xkajp mat ja tump. Kyaj yajtíky yu iigu ma poop apyñ. Es nan kyaj yajtíky yu uuvu ma yu tume'eñky.

45 Ja ja'aym oyjya'aybyu tsuj kyajxy myadya'aky mat ko ijtp jyodoty ja oybyu, es ja axuk ja'aybyu myadyakypy ja tsaatsykyubétypy mat ko ijtp jyodoty ja axuk'ajtun.

46 '¿Ti ko miits xy'anamudats: “Windsún, Windsún”, es kyaj xytyundu éxtamts njuna'añun?

47 Ja ja'ay di'ibuts xyñimiimp es tmdoy yu n'axrxujkunats es tkuydyúñ,

48 yu'u du'un éxtam ja yedyuk di'ibu kyoj ja tyuk. Es jawyiin tnidaju kuk es trujtáky yu pyotsy ux tsaade'ekykyjxy. Es ko ja nuu kyeemy es txijty ja tuk amajaa, kyaj wi'ix jyajty, ja'a ko ta'tspéky oy pyojtse'egyuty ma ja tsaade'eky.

49 Es pán myudeebyuts uj ja n'uxprijkñ es kyaj tkuydyúñ, yu'u du'un éxtum tu'ugu yedyujk di'ibñ kyoj ja tyujk nax wingujxy es kyaj tnidañ mat ja tsaabótsy. Ko ja nñ kyeemy, ja nñgom txijty ja tujk amujaa, net jyijty es tyugooy tugekyu tugekyu.

7

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu soldaadu windsun tyuumbñ

1 Ko ja Jesús kyajxtaay ma ja ja'ayuty, net ñajxnñ Kafarnaúm.

2 Jap tu'ugu soldaadu windsun di'ibñ myudajtypy tu'ugu tyuumbñ di'ibñ jyantsytsyejpy. Es yu'u naty pujkup es tim oogánur.

3 Ko ja soldaadu windsun tmadooy ko Jesús tu jyumbity, net tkejxy nija'ajuty ja israelitu majja'aydyujk es ttúnat ja may'ajtñ es myínat ja Jesús es dya'aguda'agut ja puma'ay.

4 Yu'ujuty tmawingoonda ja Jesús es tpujktsoodu may'ajtñ:

—Tadu soldaadu windsun nitujkup es xypyudákut,

5 ja'a ko yu'u tsyejpy ja nnaxwiñdu'ajtñ, es yu'u oj dyajkojyuty ja ndsajptujk'ajtñ.

6 Net ja Jesús ñejxy mat ja majja'aydyujk. Es ko wyingoona ma ja soldaadu windsun tyujk, net tkejxy nija'adyu myutnaymyaayubu es t'anñamat ja Jesús:

—Windsun, kyajts uj xyñitaku es mij mdákut madu ndujkñ.

7 Paadyuts kyaj ni je'eyu nganayjyáwuty es nninujxut es n'amdówat ja may'ajtñ. Je'eyu mjñañ'anat es ja nduumbuts 'yaguda'agut.

8 Uj ku'um nmudajtypyuts ja nwindsun di'ibuts xy'ana'amp, es nandu'un nmudátyuts ja soldaaduty di'ibuts n'ane'empy. Es kots n'anñamu yu'ujuty nidu'uk: “Nujx”, nujxp; es kots n'anñamu jatu'uk: “Min”, miimp; es kots nduk'ane'emy yu nduumbuts ti ttúnat, tyiimpy.

9 Es ko tmadooyu taadu Jesús, net du'ññ wyu'umñ, es tni'ijxambijty ja ja'ay di'ibu pamiinadur es t'anmaay:

—Tuy'ajtñ ko ni tu'ugu Israel ja'ay kyajts nbaaty di'ibuts xymyubujkp éxtumu tyadu soldaadu windsun.

10 Es ko jyajttu jatugok ma ja soldaadu windsun tyujk, tu naty 'yaguda'aky ja puma'ay.

Jesús dyajjikypyéky tu'ugu o'krñ jap Naín

11 Es ókñam yu Jesús ñejxy ma tu'ugu kajpn di'ibu xyu'ajtypy Naín. Es jyamyudátadu ja 'yuxprijkñ es ja mayjya'ay.

12 Es ko jyajty kajpnba'ay, net t'ijxy ko tmamíñ es dyajnaxtukyua'andu tu'ugu o'krñ. Es ja o'krñ yu'u ijty tukrajkyu maank'ajtñ yu tyaak di'ibu naty ku'eeky. Es mayjya'ay ja o'krñ tpanejxy.

13 Ko t'ijxy ja Jesús, net tpa'ayooy ja ku'ekytyo'oxy es t'anmaay:

—Katu mjñ'uy.

14 Net ja Jesús tmawingooñ es ttoñ ja o'krñ ku'uyñ, es ja di'ibu naty kyiipy wya'k'a'adu. Es ja Jesús t'anmaay ja o'krñ:

—Mexy, ujts mij n'anmaary: ¡Pudu'uk!

15 Net di'ibu naty tu 'yeeky oj wya'tskujku es kyajxe'ky, es ja Jesús ttukkudujku ja tyaak.

16 Es ko taadu t'ijxtñ, nidugekyu tsyu'kadyaaydyu es t'awdajttu ja Dios es jyñandu:

—Tu'ugu Diosu myuj kugajxpñ tu kyaxe'eky ma udsajtñ.

Es nandu'un ñayjyñánadu:

—Dios tu myíñ es tpudukya'añ ja kyajpn.

17 Net ja madya'aky jyudijty ma Judeeñ ñax es di'ibu myuwingon'ajtypy.

Fwank Yajñabajtñ kyexy'ebyuty

18 Net ja Fwangu 'yuxprijkñ tyukmumadyákuu tugekyu éxtum tu jyátyuty. Net nimajtsk dyaxu yu'ujuty,

19 es tkejxy ma ja Jesús es dyajtñwa'añ:

—¿Ti mij mduy'ajtñ ja Kristu di'ibu naty minaamp, o n'awíxtupts ja wiinkñ?

²⁰ Es di'ibü Fwank kyajx tmüwingoondü ja Jesús es t'anmaaydyü:

—Ja Fwank Yajñubajtrüts tü xykyexy esüts mij nyajtáwüt pün mijtsü dü'un ja Kristü di'ibü mináamp, o pün n'awíxtüpts ja wiinkpü.

²¹ Netyü ko jyajttü, ja Jesús dya'agüdaki ja mayjya'ay di'ibü püjküdüp es dyajpüdsémy ja ka'oybyü di'ibü ja'ay myüdjüttüp, es nandü'un tmooy yü ijxün mayü wiindsüty.

²² Es ja Jesús t'anmaay ja Fwangu 'yüxpüjkpüty:

—Di'ibü miits tü xy'ixtü es tü xymüdüwdü, nüjxtü es xytyukmümadya'aktüt ja Fwank ko yü wiints ijxp, yü üxneybyü ye'epü, di'ibü myüdjüttüpy ja leprü pä'am tü 'yagüda'aky, yü natpü müdoop, di'ibü o'kp jikyppüjkp es di'ibü ayoop ya'awánüdüp ja oybyü ayuk,

²³ es jotkujk yü'u pün kyaj jyot dyajtügóy müüt üjts.

²⁴ Ko oj ñüjxñü di'ibü Fwank kyajx, net ja Jesús tñimadyaky ja Fwank es t'anmaaydyü ja ja'ay:

—¿Ti dün miidsüty oj xyñinüjxtü es xy'ixa'andü mä müj itün? ¿Tu'ugü tsajkápyñ di'ibü wyinxijttüpy ja poj?

²⁵ Es pün kyaj, ¿ti dün oj xyñinüjxtü es xy'ixa'andü? ¿Tu'ugü yedyüjk oy xyoxyppü? Miits mñija'adüp ko di'ibü dü'un nayxyojxüdüp jam 'yittü mä réyüdyü tyüjküty.

²⁶ ¿Per ti dün oj xyñinüjxtü es xy'ixa'andü? ¿Tu'ugü Diosü kyugajxpü? Yü'u dü'un. Yü'u tu'uk di'ibü waanü ni'igü tmüdaty ja müj'ajttün küdiinümü wiinkpüty ja Diosü kyugajxpü.

²⁷ Fwank yü'u dü'un di'ibü ja Diosü jyaaybyajttün myadyakypü mä jyüna'añ:

Ngejxypyüts jawyiin ja n'ayuk kajxwá'xptüts es mya'awátsxüdüt yü mñü'u mdu'u.

²⁸ Tüy'ajttünüts njüna'añ: Kyaj pün nidu'ugü ja'ay di'ibü waanü ni'igü tmüdaty ja müj'ajttün es küdiinümü ja Fwank Yajñubajtrü. Per waanü tmüdaty ja müj'ajttün oytyim di'ibüty pünüty ijttüp mä Diosü kyutujkñ.

²⁹ Ko ja yajkugubajtrüty es ja nimayjya'ay tmüdoodü ja Fwank, ta oj tkupüktü di'ibü Dios tyiimpy, ja'agyüjxm oj ñayyajñubajttüdü müüt ja Fwank.

³⁰ Per ja fariseeüty es di'ibüty tsajptügóty ya'üxpüjktüp kyaj tkupüjktü di'ibü Dios tyiimpy, ja'agyüjxm kyaj tkupüjktü es ja Fwank yajñubátüdüt.

³¹ Esü Jesús 'yakjñañ:

—¿Tits müüt mbaat n'ijxkijxyü ja ja'ayüty di'ibüty tyam jyiky'ajttüp, o wi'ix dya'ixyüty ja wyinmä'añ?

³² Kxñü'ktüp éxtümü üna'ku'ungün di'ibü üñaaydyüp es kyuyattü mäyóty es ya'ax jyoktü müüt ja myütküyajtrüty: “Tüts njaxu'uxy di'ibü ya'ajtsp es kyaj tü m'atstü; es tü nja'üyüts di'ibü müüt ja o'kpü ñaxtükü, es kyaj tü mjü'üdyü.”

³³ Es ja Jesús 'yakjñañ:

—Dü'ünü tyáadü tyam di'ibü kyaj t'axájüdü ko 'yóyüty di'ibü Dios tyiimpy. Müüt ko kyaj ja Fwank Yajñubajtrü tkay ja tsajkaaky es kyaj t'iiky ja vinü, es miits mjüna'andü ko yü'u myüdjüttüpy ja ka'oybyü.

³⁴ Es üj, ja Naxwíñüdü Ja'ayüdyü Kyudünaabyü, ngaabyüts ja tsajkaaky es n'i'kyppüts ja vinü, es miits mjüna'andü: “Kax es amü'uuk, es myütñaymyaayüp ja pekyjya'ayüty esü yajkugubajtrüty.”

³⁵ Per di'ibü tü t'axájüdü yü oybyü üxpüjkñ di'ibü Dios jya'a'ajttüpy, tadü ja'ay dya'ixüdü ko 'yóyüty di'ibü Dios tyiimpy.

Jesús mä tu'ugü fariseeü tyüjk

³⁶ Es ko waanü 'yijty, net tu'ugü fariseeü wyoojü ja Jesús es nüjx kyay. Es ja Jesús oj tranejxy es ñaxwe'tsy mä ja meesü.

³⁷ Tu'ugü pojppü toxytyüjk di'ibü jiky'ajtp jap kajpnóty, ko tñija'ajü ko tü Jesús ñejxy kaabyü mä ja fariseeü Simongü tyüjk, netü tadü toxytyüjk dyajmiiñ tuk alabastrü limetü üjts müüt ja pä'ak xu'kpü, es tyüjkü es ñaygyoxtnaaydyákü Jesús tyeky'üjxy.

38 Ta tyujku jiiibya extu ko dyajxe'ky ja Jesusu tyeky, es dyajtátsy mat ja wyaay es ttsu'xu ja tyeky es tpujtáky ja pa'ak xu'kpu ma Jesusu tyeky.

39 Es ko t'ijxy tadu fariseeu pánu naty tu twoy yu Jesús, net jyunañ wyinma'añóty: “Pun tui'ajtun tyadu yedyujk yu'u tu'ugu Diosu kyugajxpu, myuwinma'añbyaadup pán yu'u toonup es wi'ixu tadu pojpu toxytyujk jyiky'aty.”

40 Net ja Jesús t'anmaay tadu fariseeu:

—Simonk, tyámuts mij nmugajxa'añ waanu.

Es ja fariseeu 'yadsooy:

—Ya'uxpujkrpu, anmaagyuts.

41 Esu Jesús jyunañ:

—Majtsku yedyujk tmuni'xy'áty mat ja meeñ. Tu'uk tmuni'xyuty mugoxk mugopx denaryu meeñ, es jatu'uk justyikxymyujk.

42 Ko kyaj mbaat myugabétyaty, ja yajnu'xpu mya'x ja myuni'xy nimajtsk. Es tyam anmaagyuts, ¿pán ni'igu tsyejpy yu yajnu'xpu?

43 Es ja Simonk 'yadsooy:

—Pes uj njuna'añuts ko yu'u di'ibu mya'x ja myuni'xy kajaa.

Net ja Jesús 'yanmaay:

—Mmudajtypy ja tui'ajtun.

44 Net ja Jesús twin'ijxpejty ja toxytyujk es t'anmaay ja Simonk:

—¿M'ijxypy tyadu toxytyujk? Kots uj ndujku ma mdujk, kyajts miju nuu tu xymyo'oy es uj ndékyuts nbújat, esu tyadu toxytyujk tats yu ndeky tpujy mat yu wyinnu es dyajta'utsy mat ja wyaay.

45 Mij kyajts tu xytsyi'xy, es yu'u ko tu tyuku es tyambaat tsi'xy ja ndékyuts.

46 Mij kyajts tu xypujtáku madsu ngubajk ja aseytu oliivu éxtam jaayu ja'ay ttundu, esu tadu toxytyujk tu tpujta'aky yu pa'ak xu'kpu madsu ndeky.

47 Paaty tui'ajtun n'anuuu, tyadu toxytyujk tats nma'xu yu myujpéky, ja'a ko yu'u dya'ixyaty kots xytsyeki maj. Ja'a ko yu ja'ay di'ibu junaamp ko kyaju pyeky es ujts nma'xup, tadu ja'ay xytyuk'ijxpu ko je'eyu waanu xytsyékyuts.

48 Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Yu mbojpu tu yajma'xta'ay.

49 Net jyotjunandu di'ibáty tu yajwóudu ma meesu mat ja Jesús:

—¿Pán ja'ayu tyaadu?, ko extu pojpu mye'xypy.

50 Es ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Tats xymyubeky, es paadyuts mij tu nyajnitse'eky. Nujx jotkujk.

8

Toxytyujkaty di'ibu pyudujkudup ja Jesús

1 Oknum ja Jesús jyudijty kajpngajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxypy ja Diosu kyutujkun. Es nimajmajtsku 'yuxpujkrpu jyamyudátyaty.

2 Es nandu'un jyamyudajtudu nija'ajuty ja toxytyujk di'ibu naty ja Jesús tu dya'aguda'aky es nija'ajuty di'ibu tu ttukmastu'uty ja ka'oybyu. Es nidu'uk yu'ujuty txu'aty Mariiu Magdalenu, di'ibu Jesús tyukmastut jaxtujk ja ka'óybyuty,

3 es jatu'uk txu'aty Fwanu, ñudo'oxy ja Kuzu, Eroodusu tyuumbu wyindsún, es jatu'uk txu'aty Susanu, es may ja wiinkpu toxytyujk di'ibu muat jyudijty ja Jesús es ja 'yuxpujkruty es pyudúkaty.

Triigawujpu éxtamu ijxajtun

4 Mayjya'ay tso'ondu ma tugekyu kajpn es tnimiiñ ja Jesús. Es ko myaymyijky ja ja'ay, net ja Jesús tpujtáky tu'ugu ijxajtun es jyunañ:

5 –Tu'ugu triiguwujpu 'yojtsy wujpu. Es ma oj twujy, oj nandu'un kya'ay ja tyumt ma padu'u, es ja ja'ay ttukta'andu, es ja joon tpiid nandu'un.

6 Es nandu'un kya'ay ja tyumt tsaade'ekykyujxm ma kyaj kyakuty ja nax. Paaty ko tadu triigu myujxy, net tyutsy, ja'a ko tim waanu nik'ajtun.

7 Es nandu'un ja tyumt kya'ay apyñoty. Ja triigu tyumt myujxy ma apyñ. Ta yajtátsu.

8 Es di'ibu ja tyumt ka'a ma oybyu nax, yooñ yajxon, es tyummp'ajty mugo'px ok di'ibu wuyj.

Es ko du'un jyunañ ja Jesús, net jantsy muk t'anmaay:

–Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyukudu.

Ti ko ja Jesús ya'xpeky mudu ixpajtan

9 Net ja Jesusu 'uxpukpety yajtumudu wi'ix dyajjuna'añ mut ja 'yixpajtan.

10 Es ja Jesús jyunañ:

–Dios yu'u mduknijawudup miidsuty di'ibu kyaj yajnijawu ijty wi'ix yu'u yajkutiky. Per ujts n'awa'anup ja wiingátyru ja'ay mut ja ixpajtan mut ko yu'ujaty t'ixtat es kyaj tnijawudut, es ko yu'u tmadowdudut es kyaj tjaygyukudut.

Jesús tkajte'xy ja triiguwujpu éxtumu ixpajtan

11 Tyaadu 'yandijpy yu ixpajtan: Yu tyumt yu'u 'yandijpy ja Diosu 'yayuk.

12 Es di'ibu ka'a ja tyumt ma padu'ujun, yu'u 'yandijpy yu ja'ayaty di'ibu mudoodup ja Diosu 'yayuk, es net myiñ yu majku'ugórk es pyujkxu ja Diosu 'yayuk ma jyot wyinma'añ es kadiibu tmabaktut es du'un kyaj yajnitso'ogudut.

13 Esu tyumt di'ibu ka'a tsaade'ekykyujxy, yu'u 'yandijpy ja ja'ayaty di'ibu mudoodup ja Diosu 'yayuk es tmabaktu mut ja xondakun. Per ko du'un 'yittu éxtum ja triigu di'ibu 'yaats kyaj kyaktuku, mabujktup tuk tiempu, per ko myiñ ja ayo'on, kyaj tnakymyabaktu.

14 Es di'ibu ka'a ja tyumt ma ja apyñ, yu'u 'yandijpy yu ja'ayaty di'ibu mudoodu, per ja'a ko trujta'aky ja wyinma'añ wi'ix myukja'ay'áttut es xy'ik xyónut, paaty tmastu'uttu di'ibu mudoodu es kyaj ttundu di'ibu Dios tsyejpy. Paaty du'un yu'ujaty éxtum di'ibu tyumt tu jyi'xy es kyaj tu ñakywyinduy.

15 'Es di'ibu ka'a ja tyumt ma oyñax, yu'u 'yandijpy ja ja'ayaty di'ibu 'yaxájudu mut tugekyu jyot, tmadowdu es ttundu es tranujxtu Diosu 'yayuk. Es du'un yajxon wyindáwut ja pyujta'aky.

Lampru éxtumu ixpajtan

16 'Ni pán yu lyampru tkayajtoye'eky es netyu tkujiitsy mut ja tu'ts o trujta'aky mabajnbatku'p. Jam ja ja'ay trujta'aky kujxm es yajxon jyájut tugoty, es ko pán tyúkat, wa'ats 'yixut.

17 Es ni tii di'ibu ijtp ayu'udsyu es óknun kyawu'umut ixnide'xy, es kyaj jyaadyu ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijawut.

18 Paaty mudowdu yajxon. Di'ibu 'yaxájudup ja tuj'ajtun, Dios yákuu ni'igu winma'añ esu jaygyujkun, per ja ja'ayaty di'ibu mudoodu ja Diosu 'yayuk es kyaj tkuydyundu, Dios pujkudup ja wyinma'añ es ja jaygyujkun di'ibu yu'ujaty myudajttup.

Jesusu tyaaq esu myuga'axuty

19 Ja Jesusu tyaaq es ja myuga'axuty jyajttu es kyaj mbaat twinguwa'agudu yu'u, ja'a ko mayjya'ayu naty.

20 Es ja ja'ayaty oj 'yawánudu:

–Tu mdaaq jya'ty mut ja m'útsyuty tap tujá'p, es yu'u m'ixánudup.

21 Es ja Jesús 'yadsooy:

–Nidugekyu di'ibu Dios ja 'yayuk myudeepy es pyadiimpy, yu'u du'un n'axájupts éxtumdsu ndaagun es éxtumdsu nmuga'axun.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtmijtku ja mejyñ

22 Tu'ugm xum ja Jesús tyujkudm mut ja 'yuxpukpma ma ja barkm, es 'yanmaayudm:

—Jo'om jam mejyñ ñinaxy.

Es ñujxtm.

23 Es ko naty ñujxtm kujk'ám, Jesús oj myanajxnm. Es net ti'in myiñ ja muk poj es dya'ujtsta'aya'añ ja barkm mut ja nm es kyínut.

24 Net ja uxrukputujk dyujxtm ja Jesús es t'anmaaydyu:

—¡Windsún, Windsún! ¡Tyam ngupa'tsta'aynm!

Net ja Jesús pyude'ky es ja poj es ja mejyñ tmagajxy. Ta oj wum'umadya'ay amoñ es tamijtkm.

25 Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpukpmy:

—¿Ti tm jyátyuty ja mmubujkan?

Es yu'ujaty du'umñ wum'umadyaaydyu es ñay'adsu'kudm es ñayajtmujdm nidu'uk nidu'uk:

—¿Pánm du'unm tyadm ja'ay?, ko yu'm t'ane'emy ja poj es ja mejyñ, es myumadóuty.

Gadaru ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyuty

26 Net jyajtm mejyñbyu'ajp ma Gadaru ñax, di'ibu ijtp Galileem wyinduuy.

27 Ko Jesús pyudseemy ma ja barkm, net ñimiinm tu'ugm ja'ay di'ibu ka'oybyu myudajtypy es jékyup kya'oktsunaayñm tugoty. Jam tsunaay ma o'kpm jutm es jyiky'aty niwa'ats uxwa'ats.

28 Es ko t'ijxy ja Jesús, net ñaygyoxtnaaydyákum wyindum es yaxkeky:

—¿Ti mdunaampy mut ujts?, mij Jesús, Dios Tsajrótm dm 'yU'unk. Tunm may'ajtm, kátuts xy'adsipy.

29 Du'un jyanañ ja'a ko Jesús tm kyéxyuty es pyudsúmut ja ka'oybyu ma tadm yedyujk. Kanak ok ym ka'oybyu tm tyuktákuty, es ja ja'ayuty kyuwumndm ma kyum es ja tyeky mut ja kadenu. Es ym ka'oybyu ym tukpojtup ja kadenu es myanejxyuty ma muj itm.

30 Es ja Jesús dyajtmay:

—¿Ti mxu'ajtypy?

Es yu'm 'yadsoojm:

—Ujts nxu'ajtypy Lejyonk*.

Du'un 'yadsoojm, ja'a ko may ja ka'oybyu tm tyukm ma yu'm.

31 Es ym tadm mujku'u ya'amdooy ja Jesús es kyaj dyajnjxmt ma ayoodákn.

32 Es jap wingón 'yijty ym udsam may es jye'xy ma ja kopk wiin. Es ja ka'oybyu trujktsooy ja may'ajtm ma Jesús es dyaky ja kutujkm es tyákudm ma udsam. Net ja Jesús tmooy ja kutujkm.

33 Ja ka'oybyu pyudsuumdm ma ja ja'aym es tyujkudm ma udsam. Netm tadm udsam ñujxtm jantsy puye'egym nax jajp'ám. Ta kyurym'knajxtm mejyñóty, es jap jyi'xtaaydyu.

34 Es di'ibu kywentu'ajtm ja may udsam, ko t'ijxtm ti tm jyátyuty, net oj pyuy'ktsoondm mut ja tsu'ugm es oj tmadya'aktm ma ja kajpn es ma ja'ayuty di'ibu kamoty.

35 Es ja ja'ayuty tso'ondu es t'ixa'andu di'ibu tm jyátyuty. Es ko jyajtm ma ja Jesús, net tpattm jam ja yedyujk di'ibu tm ñiwa'adsyuty ja ka'oybyu, es 'yu'uñ Jesús wyinduuy yajxón es wijy kejy es wixm. Es tsu'kadyaaydyu ja ja'ayuty.

36 Es di'ibu naty tm t'ixtm, net tmadyaktm wi'ix tm ñiwa'adsyudyu tadm yedyujk di'ibu naty myudajtypy ja ka'oybyu.

37 Es mudm tyadm nidugekyu ja'ay ma Gadaru kajpn tmnu'xtáktm ja Jesús es tso'onnut jap, ja'a ko yu'ujaty tsu'kudm muk. Net ja Jesús tyujkm ma ja barkm es ñujxnm.

38 Ja yedyujk di'ibu tm myastu'udyuty ja ka'oybyu, net tmnu'xtáky ja Jesús es ñujxmt mut yu'm. Per ja Jesús tyuknipujkm es wum'ummt, es 'yanmaaym:

39 —Jumbit. Nujx ma mdujk es xymyadya'agut tugekyu di'ibu Dios tm ttuñ mut mijts.

Es ja yedyujk ñujxnm es tmadyaky ma tugekyu kajpn éxtm ja Jesús ttuñ mut yu'm.

* 8:30 Ix Markus 5:9.

Jayru ñuux es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

⁴⁰ Ko Jesús jyajty ma jatugũ mejyñbya'a, net ja ja'ayaty oj jyajp'yo'oyũdũ mat ja xondakũn, ja'a ko nidũgekyũ ja'ayaty 'yawixtũ naty.

⁴¹ Net myiĩn tu'ugũ yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Jayru, di'ibu ijtp windsũn ma ja tsajptujk. Tadu yedyujk ñaygyoxtnaaydyáku Jesús tyeky'ujxy es tmũnu'xtáky es ñujxut ma ja tyujk,

⁴² ja'a ko tmũdaty tu'uk je'eyũ ñuux di'ibu majmajtsk jumajt, es tamũ naty tyim'oogánnũ. Es ko Jesús oj ñejxy, net mũut ñujxtũ mayjya'ay es jantsy adijmíky.

⁴³ Es ma tadũ mayjya'ay jap tu'ugũ toxytyujk di'ibu myũdajtypy ja windaxuũ pa'am es tũ 'yayoyũ naty majmajtsk jumajt, es tũ yajmeeñdyũn ma kudsooyũn tũgekyũ di'ibu naty myũdajtypy, es ni pũn kyaya'agũdakũ.

⁴⁴ Es yũ'ũ ñiwingoon uxkũ'p tsoo ja Jesús es ñaydyukpatũ ja wyit, es netyũ 'yagũdaky.

⁴⁵ Net ja Jesús dyajtũũy:

—¿Pũnũts tũ xytyoñ?

Es nidũgekyũ 'yanmaayũdũ:

—Kyaj 'yujtsuty.

Net ja Peedru jyũnãñ:

—M'ijxyry ko mayjya'ay m'adijmíkyũty, es xyajtũy pũn tũ mdóñũty.

⁴⁶ Net ja Jesús jyũnãñ:

—Tũts xytyondũ ja'ay nidu'uk. Nniija'abũts, ja'a ko yũ nmũk'ajtanũts tũ ya'agũda'agyũty.

⁴⁷ Es ko ja toxytyujk tnija'aja ko Jesús ñija'ap, net myiĩn tsayiiipy es ñaygyoxtnaaydyáku Jesús wyinduuy es t'awa'anũ mayjya'ay wyinduuy ti ko oj ttoñ, es netyũ 'yagũdaky.

⁴⁸ Net ja Jesús 'yanmaayũ:

—Tũ m'agũda'aky mat ko tũ xymyũbeky. Tyam ñujxũ net jotkujk.

⁴⁹ Tãmnumũ naty 'yakkajxy ja Jesús ko jyajty nidu'ugũ ja'ay di'ibu tso'omp ma tyujkũ Jayru di'ibu ijtp windsũn ma ja tsajptujk, es ya'anmaay ja Jayru:

—Tũ m'u'unk 'yo'kũn. Kũdii xyñakyñe'emy yũ Windsũn.

⁵⁰ Es ko ja Jesús tmũdooy, net t'anmaay ja Jayru:

—Katũ mjotmay'eeky. Mũbũjkũts je'eyũ esũ m'u'unk tsoyo'ogat.

⁵¹ Es ko jyajttũ ma ja Jayru tyujk, ni pũn tkayajtũjkũ ja Jesús, yũ'ũyũ Peedru es ja Fwank es yũ Santya'agu es ja tyaak tyeety ja kixyu'unk o'krũ.

⁵² Es nidũgekyũ ja'ayaty jyantsyjuũ'ũy jyantsyya'axtũ mat ko ja kixyu'unk tũ 'yeeky. Es ja Jesús jyũnãñ:

—Katũ mnakyjuũ'ũdyũ. Yũ kixyu'unk kyaj tũ 'yeeky. Maap jap.

⁵³ Es ja ja'ayaty je'eyũ ttukxiky ja Jesús, ja'a ko ñija'adũp ko tũ 'yeeky.

⁵⁴ Net ja Jesús tkũ'ũmũmajtsũ ja o'krũ es t'anmaay mũk:

—Kixyu'unk, pũdũ'ũk.

⁵⁵ Es ja kixyu'unk jyikypyejky jatũgok es netyũ pyũde'ky. Es ja Jesús jyũnãñ es yajmo'oyũt ja kyaaky.

⁵⁶ Es ja tyaak tyeety dũ'ũñũ wyu'ũmũdyaydyũ. Per ja Jesús tyuknipũjkũ es kũdiibũ pũn t'awãnũt éxtũn tũ jyaty.

9

Jesús tkexy ja 'yuxpũjkpũtũjk es tkajxwã'xtũt ja Diosũ 'yayuk

¹ Ta ja Jesús dyajnaymyujkũ nimajmajtskũ 'yapóstũlũty, es tmooy ja mũk'ajtan es yũ kutujkũn es dyajjũga'agũt nidũgekyũ ka'oybyũ di'ibu ja'ay myũdajtypy es dya'agũda'agũt di'ibu pũjkũdũp.

² Es tkejxy es tkajxwã'xũt wi'ix ja Diosũ kyutujkũn. Es nandũ'ũn tkejxy es dya'agũda'agũt yũ puma'ayaty.

³ Es ja Jesús jyũnãñ:

—Ni ti xykyayajñajxtat di'ibü mnidu'uyo'oydyur. Ni mdajk, ni mmorral, ni mgaayñajxuk es kyajpü mmeen xymyuanajxtat. Es yu'uyü mwit mmünajxtap di'ibü mnikajxy es kyaj wiinkpü ja tukni'x xymyuanajxtat.

⁴ Ko mjaajtta'agut mä tu'ugu tujk, kyaj mdsoonut es mnajxut wiink tsoo, wu'umdu extu ko mnajxut mä wiinkpü kajpn.

⁵ Es mä kyajpü ja'ay myajjajtta'agyuty, net mdsoondut mä tadü kajpn es xywyinxittat ja naxjok mä ja mgu'uk éxtamü ijxwu'umün ko du'an wyu'umdu pojpu müüt.

⁶ Ko Jesús kyajxtaay, net tso'ondü yu'ujuty es ñajxtü kajpñajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk éxtam ja Jesús tü jyuna'añ, es dya'agudá'aktü ja puma'ay nidugekyü majatyü kajpn.

Fwank Yajñabajtpü 'yeeky

⁷ Es ja gobernadoor Eroodüs tmadooy tijaty ja Jesús tyiimpy, es kyaj tnijawü wi'ix dya'ítat, ja'a ko jamü ja'ay jyuna'andü ko yu'u Fwank Yajñabajtpü ko tü jyikyryeeky.

⁸ Es nija'ajaty jyuna'andü ko yu'u Eliüs ja Diosü kyugajxpü, ko tü kyaxe'eky jatugok. Esü wiinkpü jyuna'añ:

—Ja'a tu'ugu Diosü kyugajxpü di'ibü jékyur, ko tü jyikyryeeky jatugok.

⁹ Per ja Eroodüs jyunañ:

—Ujts oj nni'ana'amü es yajnibúxudu tadü Fwangu kyubajk, ¿es pünü tadü di'ibü tyiimpy tugekyü di'ibats üj tyam nmudeepy?

Es ja Eroodüs jyottugoooy wi'ix t'ixut.

Jesús dyajkáy nimugoxk mil naxy ja ja'ay

¹⁰ Ko jyambijttü ja apóstulaty, net ttukmumadyaktü ja Jesús di'ibáty tü ttundu. Es net ja Jesús yajñaxudu mä tu'ugu it di'ibü myuwingon'ajtypy ja Betsaydu.

¹¹ Es ko ja mayjya'ay tnija'adu, net tranajxtü. Es ja Jesús 'yaxájudu es tmugajxtü wi'ix ja Diosü kyutujkun es dya'agudaky ja puma'aydyujk.

¹² Es ko tsyu'ujanü, ta ñimiinü nimajmajtskü 'yuxpajkraty es 'yanmaayudu Jesús:

—Nayjyugajxudu müüt ja ja'ayuty es ñajxnut po'xpü es t'uxta'ayut yu kyaaky majatyü tujk es jap kajpnóty di'ibáty wingónaty, ja'a ko yaa mä n'ijtam kyaj tü.

¹³ Es ja Jesús jyunañ:

—Mo'oydyü miidsaty ja kyaaky.

Es yu'ujuty jyunandü:

—Kyajts tü nmudaty, je'eyü mugoxkü tsajkaaky es majtskü ajkx. ¿O mdsejpy es müdsaty najx njúdyuts di'ibü jyuxtabü tyadu mayjya'ay?

¹⁴ Ja'a ja'ayuty nimugoxk mil. Es ja Jesús t'anmaaydyü ja 'yuxpajkratujk:

—Yajñaxwaatstü ja'ayuty nijustyikxymyajkátyuty.

¹⁵ Es du'an ttuundu es ñaxwa'tstaaydyü nidugekyü.

¹⁶ Net ja Jesús t'axaju tadü mugoxkü tsajkaaky es majtskü ajkx, es pyat'ijxy tsajwínm es tkuni'xy es ttujkwa'xy es tmooydyü ja 'yuxpajkratujk es dyajwa'xut mä ja ja'ayuty.

¹⁷ Nidugekyü kyaaydyaydyü jotkuda'aky, es ñadujkü majmajtsk katsy ja kaydyuk.

Peedrü tnigajxy ko Jesús ja'a ja Kristü

¹⁸ Es mä tu'ugu xüü ja Jesús kyajxtáky anaydyu'uk müüt ak yu'udyü 'yuxpajkrü. Esü Jesús yajñajudu:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyuna'añ ko pánats üj?

¹⁹ Es ja 'yuxpajkratujk 'yadsoodü:

—Nija'ajaty jyuna'andü ko mijts Fwank Yajñabajtpü, es wiinkpü junándur ko mijts Eliüs, es wiinkpü 'yaktimjuna'andü ko mijtsü du'an tu'ugu Diosü kyugajxpü jékyabü di'ibü tü jyikyryeeky.

²⁰ Net ja Jesús dyajtaay:

—Es miidsaty, ¿wi'ix mjuna'andü pánats üj?

Es ja Peedrü jyunañ:

—Mijtsu du'un ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

²¹ Es ja Jesús tyuknipujk mukta'aky es kadiibu pán t'awánut.

²² Es 'yak'anmaay:

—Tay'ajtun uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añuts muk es uj xy'axtija'anduts ja mujja'aydyujkaty esu teedywyindsúnuty es ja di'ibu tsajptugóty ya'axpujktup, esu ja'ayats xya'oogut es tugakxabajtp jatugok njikyryákuduts.

²³ Oknum t'anmaay nidugekyu ja'ayuty:

—Pun jaats pán xypyanyxa'añ, tsojkap es tmastu'udut ja kyum winma'añ es bom bom jyiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu kyruuz pyagiipy ko 'yo'kun tninejxy, esats xpyatsoónut.

²⁴ Ja'a ko di'ibu tsyejpy es jyiky'átut éxtamu kyum winma'añ o ja kyummdsojkan, du'ambu ja'ay nayyajtugóyudup mut ja jyiky'ajtun. Es pán tsyejpy es jyiky'átut éxtamts uj ndukni'ixu, du'ambu ja'ay kyaj ñayyajtugóyudut mut ja jyiky'ajtun.

²⁵ ¿Es ti tyimpatyry otyim di'ibu ja'ayuty oy tjaniwindsun'ajtrp tugekyu naxwíñudu, pun nayyajtugóoyup ku'um mut ja jyiky'ajtun ma ja Dios?

²⁶ Pun pánuts xytyuktsoydyuump es ttuktsoydyúñ ja n'ayúkats ya naxwiiñ pojpu ja'ay wyinduuy, uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nan nduktsoydyúnupts kots nmínut jatugok mudu myuj'ajtun nDeedyats esu nDeedyats ja 'yánklusadyu myuj'ajtun.

²⁷ Es n'anuumu tay'ajtun ko nija'ajuty di'ibu ja yaa kyaj 'yooktat pun kyajnum t'ixy ja Diosu kyutujkan.

Jesús tyugatsy

²⁸ Es ko tyuktujkxubejty, net ja Jesús pyatujku ma tu'ugu kopk es kyajxta'aga'añ. Es twooy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank.

²⁹ Es ko ja Jesús jam kyajxta'aky, net ja wyiin jyujp tyugajtsy es ja wyit jyambijty jantsy wa'ats poop es jyantsytye'xy.

³⁰ Net kyuxe'ky nimajtsku yedyujk myadya'aky mut ja Jesús. Yu'udyu tadu Moisés esu Eliiis.

³¹ Es jyantsyjjajy jyantsytye'xy juwudity ma Jesús esu Moisés esu Eliiis, es tmadya'aktu ja 'yo'kanu Jesús éxtam 'yayowa'añ jap Jerusalén.

³² Es ni'igu ja Peedru mut ja jyamymat jyantsyjjama'aja'andu. Net t'ijxtu ja myuj'ajtun ja Jesús es ja nimajtskpu ja'ayuty di'ibu naty mut ja Jesús.

³³ Es ko ja nimajtskpu ja'ay jyagamgáknudu ma ja Jesús, ta ja Peedru jyanáñ:

—Windsán, oy ko tyam n'ijtun ja yaa. Es ngójudats tugugyu xkuda'ak tujk: tu'uk mut mij es tu'uk mut ja Moisés es jatu'uk mut ja Eliiis.

Es ja Peedru kyaj tnijawu di'ibu kyajxyry.

³⁴ Es ko Peedru naty kyajxy, net myiiñ ja yoots di'ibu abijtudu, es tsyu'kudu ko ñay'ijxudu yoodsóty.

³⁵ Net tmadoodu kyajxy jap yoodsóty di'ibu janán:

—Tyaadu ujtsu n'U'unk di'ibuts njantsytsyejpy. Mmudowdu yu'u.

³⁶ Es ko du'un kyajxtaay, net t'ijxy ko Jesús jam naydyu'uk. Es ni pán wi'ix tka'anmaaydyu éxtamu naty tu t'ixtu.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

³⁷ Es jakumbom ko jyanajktu jam kopkkajxm, mayjya'ay tsoy'ondu es oj jyujp'yo'oyudu.

³⁸ Ta tu'ugu yedyujk myiiñ es t'anmaay muk ja Jesús:

—Windsán, tunu may'ajtun. Ixudsu n'u'unk, ja'a ko yu'uyuts tu'uk nmudajtypy.

³⁹ Ko yu ka'oybyu tyuktakaty, ta yaj'ya'axyuty, wyijtsxítuty, ya'a'eebyuty, kyujy jyabípyuty es kyaj ñiwa'adsa'añuty.

40 Tuts njamunu'xta'aky yu m'axpukpuky es ttukniwa'adsudu tadu ka'oybyu, per kyaj tu tmamada'aky.

41 Esu Jesús 'yadsooy:

—¡Ay miidsuty, ja'ayuty di'ibu kyaj jyiky'attu madu tuy'ajtan es kyaj Dios tmabuktu! ¿Extu nu'unudsu du'an n'aktim'ítut mat miidsuty es nmudánudat? Yajmín ja m'u'unk.

42 Es ko ja mixy myujwa'ky, net ja ka'oybyu ñaxkujubijpu es wyijtsxijtu muk. Per ja Jesús t'oooy ja ka'oybyu es dya'agudaky tadu mixy es ttukkudujku ja tyeety.

43 Es nidugekyu ja'ayuty du'ñu wyu'amudyaaydyu mat ja Dios ja myuj'ajtan.

Jesús tnigajxy myumajtsk ok ja 'yo'kun

Es ko yu'ujuty du'ñu wyu'amudyaaydyu mat di'ibu naty tyiimpy ja Jesús, ta yu'u t'anmaaydyu ja 'yuxpukpuky:

44 —Mudowdu yajxón es jaygyúkadu es katu xyja'aydyugóydyu tyadu ayuk. Ujts, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudanaabyu, nyajkyaká'añuts ma ja mayjya'ay.

45 Es ja 'yuxpukpukujk kyaj tjaygyujkadu éxtam ya'anmaay es tujptsu'kadu es dyajtáwut éxtam tu jyuna'añ.

Pán waanu muj

46 Net ja 'yuxpukpukujk ñayyajtujudu oga'an pán ma yu'ujuty ni'igu muj.

47 Peru Jesús ñija'ap di'ibu naty ja ja'ay wyinmaaydyup, es net tsa'ane'ky tu'uguna'ku'unk es trujtáky kujk'aay ma yu'ujuty.

48 Ta 'yanmaayudu:

—Pán 'yaxájubu tyadu uná'ku'unk mat ujtskyujxm, nandu'unats xy'axaju. Es pánuts uj xy'axájup, nandu'un xy'axájudu pánuts uj xykyajx. Yu'u pán naybyujtákap ni'igu mutsk ma miidsuty, yu'u ítup muj.

Di'ibu kyaj xyñi'o'o xyñiyáxum, yu'u du'un ijtp mat udsajtam

49 Net ja Fwank jyunañ:

—Windsán, tats n'ixtu tu'ugu yedyujk di'ibu mat mijtsu mxuu dyajpudsémy yu ka'oybyu di'ibu ja'ay myudajtypy. Es nyajkubojktupts mat ko kyaj jyudity mat udsajtam.

50 Es ja Jesús jyunañ:

—Katu xyajkubóktu, ja'a ko di'ibu kyaj xymyudsip'ajtam, yu'u ijtp ti'igyu mat udsajtam.

Jesús tujpkugajxu ja Santya'agu esu Fwank

51 Es ja tiempu wingoombu naty ma ja Jesús ñujxánnu tsajpótm. Net trujtáky ja wyinma'añ muk es ñujxa'añ Jerusalén.

52 Es tkejxy jayujp ja kugajxy es tujp'ixut ma tu'ugu samaritanu kajpn, es t'uxta'ayut yu jajtákn.

53 Es ja samaritanu ja'ayuty kyaj t'axajuyandu, ja'a ko t'ixtu ko ja Jesús ñejxy Jerusalén.

54 Es ko ja 'yuxpukpuky, yu Santya'agu es ja Fwank, tnija'adu tyadu, net t'anmaaydyu ja Jesús:

—Windsán, ¿mdsejpy es nyajnaxkadákam yu junya'ank jam tsajwínm es kyutugóyut tadu ja'ayuty?

55 Net ja Jesús 'yijxumbijty es t'oodu es tmugajxtu:

—Miits kyaj xyñijáwudu ti ja'ajun mmudajttup.

56 Ujts, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudanaabyu, kyajts tu nmiñ es nyajtugóyudats ja ja'ayuty, ja'ats tu nnimíñ esuts nyajnitso'oga'añ.

Net oj ñujxtu wiink kajpn.

Pánuty pyatsoonándup ja Jesús

57 Es ko oj ñujxtu tu'am, ta tu'ugu yedyujk 'yanmaay ja Jesús:

—Windsán, uj ndsejpyuts mbanujxa'añ mij ma mjantsytyimnejxy.

58 Esu Jesús 'yadsooy:

—Y_u wax my_udajty_upy ja 'ya_uank, es y_u j_uyujk di'ib_u kaag_udijtp my_udajty_upy ja pya'an, per _uj, ja Naxw_uñ_udu Ja'ay_udy_u Kyud_unaaby_u, kyajts nm_udaty m_uts je'e_uy_u ng_uab_ujk nb_ujt_u'a_ug_ut.

⁵⁹ Es_u Jes_us t'anma_uay jatu'uk:

—Pamiing_uts.

Es ja ja'ay j_unañ:

—Winds_un, nasmajts_ug_uts es n_wu'um_udat_us m_udu ndeedy_uts ext_u ko 'yoog_ut es nyaj-naxt_uk_udat_us, es net nban_uj_ux_ut.

⁶⁰ Es ja Jes_us t'adsooy:

—Mij n_uj_ux kajxw_u'x wi'ix ja Dios_u kyutujk_un. Nika'ak y_u o'k_upaty. Wa'an_u wiink ja'ay_uty dyaj_unaxt_uk_udat_u. Ty_uad_u y_u'u tyiimpy di'ib_u kyaj j_uotmaydy_uñ_uty y_u Dios_u 'yana'am_un.

⁶¹ Net 'yanma_uay jatu'ug_u ja'ay:

—Winds_un, nban_uj_ux_upts mij, per nnejxy_uts jawyiin n'okn_uayj_ugajxy_uty m_uds_u nd_ujk.

⁶² Es_u Jes_us t'adsooy:

—P_un yajtsajk_uy_uur, t_uy_u t_ujt_u'a_ug_ut ja 'yij_ux_un. Kyaj mba_uat 'yij_ux_umb_uty p_un tsyej_upy ja syurk_u t_uy_u ñ_uj_ux_ut. Es nand_u'_un p_un_uts xyryan_uj_ux_ua_ump, y_u'u myastutta'ay_uur t_ugeky_u o_utyim tiity. Es p_un kyaj tmastu'uda'añ t_ugeky_u y_u j_uyiky'aj_utan es xyryan_uj_ux_udat_us, kyaj tyuñ m_u ja Dios_u kyutujk_un.

10

Jes_us tkexy nid_ug_u'px majmajtsk_u 'yuxp_ujk_upaty

¹ Es ókn_um ja Winds_un Jes_us twin'ijxy nand_u'_un nid_ug_u'px majmajtsk ja ja'ay, es tkejxy nimajtsk_uaty_uty es ñ_uj_ux_ut jawyiin m_u t_ugeky_u kajpn m_u Jes_us ñ_uj_ux_u'añ.

² Ta ja Jes_us t'anma_uaydy_u:

—May ja ja'ay di'ib_u kyaj_un_um t'am_udoonáxt_u ja oyby_u ayuk. Du'_un ja'aj_uty éxt_um ja triig_u t_umt di'ib_u yajp_ujk_umujk_up, per waan_u ja tuumb_u. Pa_uty amdowd_u ja Kugam es tkáx_ut ja tuumb_u es ja'ay ttuk_unijáw_udat ja oyby_u ayuk.

³ "Tyám_uts miits ngax_u'añ es n_uj_ux xykyajxw_u'xy. Es ixt_u yajxón ko du'_un éxt_um ja borreeg_u 'yity tsipoty m_u ja waxk_u'uk_un, miids_uty nand_u'_un xyrya_uada'and_u ja ja'ay_uty di'ib_u kyaj m'ax_uaj_uya'an_udu oy.

⁴ Kat_u xymy_un_uj_uxt_u mbijñ, ni mmeeñdy_ujk, ni m_ugaayñajx_uk es ni wiink_u m_ug_u'uk. Kat_u mw_u'k'áw_udu es xykyajxpe'xy ja ja'ay_uty di'ib_u mbátt_up tu'aay.

⁵ Es ko mdákat m_u mmo'oy_uty ja ja'ay y_u jajttákn m_u tu'ug_u t_ujk, jawyiin xy'an_uam_uat: "Jotkujk m_u ty_uad_u t_ujk."

⁶ Es p_un ja kud_ujk m'ax_uáj_uur yajxón, Dios kunu'x_udu_up. Es p_un kyaj, kat_u xy'am_udoy ja Dios es kyunu'x_udat.

⁷ M_u m'ax_uáj_uty yajxón, w_u'um_udu m_u tad_u t_ujk es kay uukt_u di'ib_u mmooy_udu_up, m_ut ko p_un_uty kyajxw_u'xy_upy y_u n'axp_ujk_un_uts, nand_u'_un pyaady_uty ja ka'ay uk_un éxt_um j_una'añ ja ayuk: "Y_u tuumb_u pátt_up ja my_uju'uñ." Kat_u mj_udity t_ujkmd_ujk_um.

⁸ Es ko mja't_ut m_u tu'ug_u kajpn m_u m'ax_uáj_udu, ja'xt_u di'ib_u myajmooydy_uur.

⁹ Ya'ag_uda'akt_u di'ib_u p_ujk_up jap, es an_uam_u: "T_u wyingóñ ja Dios_u kyutujk_un m_u miids_uty."

¹⁰ Es ko mja't_ut m_u tu'ug_u kajpn m_u kyajp_u ja'ay m'ax_uáj_udu, p_uds_umd_u tu'aay es an_uam_udu:

¹¹ "Ext_u naxjok di'ib_u ya_u m_u m_ugajpn t_u pyety m_uds_u ndeky_un, nwinxít_upts. Per nijáw_udu ko wyingóñ ja Dios_u kyutujk_un."

¹² Es ja Jes_us t'anma_uaydy_u ja 'yuxp_ujk_upaty:

—N'an_uam_udu miids_uty ko ja timp_u t_upad_ut m_u ja ja'ay yajpayo'oydy_ut, ja Dios yakaampy ni'ig_u ja t_uydyu'un_un m_u tad_u kajpn k_udii_um m_u Sodom_u ja'ay_uty.

Kajpn di'ibü kyaj jyodümbittü

¹³ Puroobü mijts Korazín kajpn, es puroobü mijts Betsaydü kajpn, ja'a ko pün ujtsxyur nbajtákypü mä Tirü kajpn esü Sidón kajpn yu maj'ajtün éxtam mä miidsuty, tadü kajpn jékyurxyur dya'íxyuty ja jyotmay mut ja pyojpükyujxm es jyodümbijtxyur mut ja Dios.

¹⁴ Paaty ko tpaadut ja tiempü mä ja ja'ay yajpayo'oydyut, miidsuty m'axájur tu'ugu tudyu'unün waanü muk es küdiinüm dyu'unuty mä Tirü es mä Sidón.

¹⁵ Es mij Kafarnaúm kajpn, di'ibü naybyujta'agánur maj küjxm extü mä tsajpün, Dios yu'u mbujta'agadur mä ayoodákn.

¹⁶ Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpüjkrutüjk:

—Pün myubejkyur ja ja'ayuty éxtam miits xykyajxwá'xtü, uj xymyubüjkruts nandü'un. Es pün kyaj m'axájuty miidsuty, nan kyajts uj xy'axájü es nan ni ja'a púnuts xykyajx.

Jyümbittü ja nidügu'px majmajtskü xpxüjkruty

¹⁷ Oknüm ko ja nidügu'px majkrü xpxüjkrü jyümbijnüdü, jyantsyxyondaktü es t'awa'anüdü ja Jesús:

—Windsün, extü ja ka'óbyuty tü xymyümdówduts mut mijtskyujxm.

¹⁸ Netü Jesús t'anmaaydyü:

—Üj tats n'ixy ja majku'ugópk Satanás kya'ay tsajwínm éxtümü júdsukan.

¹⁹ Üj tats nyaky yu muk'ajtün mut miidsuty es oy xytyuktaanut yu tsá'añ es yu jaybyu'uk es xymyümadá'agut ja müdsip Satanás mut tügekyu ja myujáa, es kyaj mbaat wi'ix mdúñuty.

²⁰ Per katü mxonda'aktü je'eyü ko yu ka'oybyü tü mmümdówdüdü, ni'igu xonda'aktü mut ko yajkuja'ayün ja mxüjuty jam tsajpótm.

Jesús xyonda'aky

²¹ Es netyü ja Jesús jyantsyjoyotküküdyaa mut ja Espíritü Santü es kyajxtáky:

—Tatü, n'awdajtypyuts mijts di'ibü Windsün'ajtp tsajpótm es yá naxwiiñ, ja'a ko ja ja'ay di'ibü ijttur éxtümü u'unk üná'katy tü xytyuk'ixy xytyuknijawü di'ibü mdukwinguyu'ts di'ibü jünándur ko yu'ujuty wijy kejyuty. Es jantsy oy, Tatü, ko dü'un tü xytyuñ éxtam mij xytsyekyün.

²² Es ko dü'un kyajxtaktaay, net t'anmaay ja 'yuxpüjkrutüjk:

—Yü nDeedyuts tü xymyoodya'ayuts tügekyu. Ni pán tka'ixy'aty ja nDeedyuts, ujts je'eyü, ja'a 'yU'unk. Es ni púnuts uj xykyá'ixy'aty, yu'uyüdsü nDeety es ja ja'ayuty di'ibuts uj tü nnyadyuk'ixyuty mä yu'ujuty.

²³ Net ja Jesús twin'ijxrajttü ja 'yuxpüjkrutüjk es t'anmaay ak yu'ujuty:

—Kuni'xy miidsuty di'ibü ijttur tügekyu tyaadü.

²⁴ Ja'a ko may ja Diosü kyugajxru es ja réyuty di'ibü jékyur, jya'ixandü di'ibü miits tyam m'ijttur, es kyaj t'ijxtü, es nandü'un tjamüdowandü di'ibü miits tyam mmüdoodur, es yu'ujuty kyaj tmüdoodü.

Samaritanü oyjya'ay

²⁵ Tu'ugü di'ibü tsajptügóty ya'uxpüjkrü pyude'ky es oj tmügajxy ja Jesús es dya-jka'aja'añ. Ta dyajttüy:

—Ya'uxpüjkrü, ¿tits ndúnur esuts nbaadut ja njiky'ajtünuts winü xüü winü tiempü?

²⁶ Net ja Jesús 'yadsooy:

—¿Ti jap ijtp küxja'ay mä ja Moisesü 'yana'amün? ¿Wi'ix xykyajxy?

²⁷ Es ja di'ibü tsajptügóty ya'uxpüjkrü 'yadsooy:

—Mdsókur yu mWindsün Dios mut tügekyu mjot mja'ajün, mut tügekyu m'anmüja'an, mut tügekyu mmüjää, mut tügekyu mwinmä'añ, es nandü'un mdsókur ja mmüdjkrá'a éxtam mij kü'üm mnaydsyékyuty.

²⁸ Net ja Jesús jyünáñ:

—Tɛ yajxón m'adsoy. Pɛn mdiimpy dɛ'ɛn, mmɛdátɛp ja jiky'ajtɛn winɛ xɛɛ winɛ tiempɛ.

²⁹ Ta ja di'ibɛ tsajptɛgóty ya'ɛxpɛjkp naypyujtɛ'agánɛp éxtɛm ja'ay di'ibɛ jiky'ajtp tɛy'ajtɛn mɛɛt, es dyajtɛɛy:

—¿Pánats ɛj nmɛdɛjkpɛ'a'ajtypy?

³⁰ Net ja Jesús 'yadsoojɛ:

—Tu'ugɛ yedyɛjk winjɛnɛjkp mɛ ja tu'ujɛn di'ibɛ nɛjxp Jerusalén extɛ kyɛda'aky Jerikoo. Es myajtsɛdɛ ma'tspɛ es pyɛjkɛdyaayɛdɛ tɛgekyɛ di'ibɛ naty myɛdajtypy, es extɛ yɛ wyit, es yajkepywyejpy, es ñikákɛdɛ éxtɛmɛ o'kɛɛ.

³¹ Es net tu'ugɛ teety ñajxy mɛ tadɛ tu'u. Es ko oj 'yíxyɛty, net ñayo'oyɛ.

³² Oknɛm myiín tu'ugɛ levitɛ di'ibɛ myɛdiimpy ja teety es ñajxy mɛ tadɛ tu'u, es ko oj t'ixy, net nandɛ'ɛn tnayo'oy.

³³ Per óknɛm myiín tu'ugɛ samaritanɛ ja'ay di'ibɛ jɛdijtp mɛ nandɛ'ɛnɛ tadɛ tu'u. Es ko t'ijxy, net mɛk tja'ajɛ es tpa''ayooy.

³⁴ Net tmɛwingooñ ja yedyɛjk es dyajtsoybyejty ja tsyayut mɛt ja aseytɛ oliivɛ es ja vinɛ, es t'adsiimpy. Net dyajpejty mɛ kyɛ'ɛm jɛyujk di'ibɛ naty tyuk'uñaapy, es dyajjajty mɛ tu'ugɛ jajttákn es jap tkwentɛ'ajty yajxón.

³⁵ 'Es jakumbom ko ja samaritanɛ ja'ay tsoy'onnnɛ, ta tju'ty majtskɛ myeeñ es tmooy ja kudɛjk di'ibɛ mɛ jajttákn es t'anmaay: “Kwentɛ'atɛ tyɛdɛ yedyɛjk, es pɛn m'ak'yajmeeñdyuump, ɛjts mij nmɛgɛbátɛp kots njɛmbítɛt.”

³⁶ Net ja Jesús dyajtɛɛy ja di'ibɛ tsajptɛgóty ya'ɛxpɛjkp:

—¿Pánɛ tyɛdɛ nidɛgɛɛkɛp mjɛnɛamp ko yɛ'ɛ tmɛdɛjkpɛ'ajty di'ibɛ majtsɛ tadɛ ma'tspɛ?

³⁷ Ta ja di'ibɛ tsajptɛgóty ya'ɛxpɛjkp 'yadsooy:

—Ja di'ibɛ myɛdajtp ja pa''ayo'on mɛt yɛ'ɛ.

Net ja Jesús jyɛnán:

—Nɛjx mij es xytyúnɛt nandɛ'ɛn.

Jesús mɛ tyɛjkɛ Martɛ esɛ Mariiɛ

³⁸ Es ja Jesús dyaj'yo'oy ja tyu'u es jyajty mɛ tu'ugɛ kajpn. Es jap tu'ugɛ toxytyɛjk di'ibɛ xyɛ'ajtypy Martɛ, es 'yaxajɛ mɛ tyɛjk.

³⁹ Martɛ tmɛdaty tu'ugɛ myɛga'ax di'ibɛ xyɛ'ajtypy Mariiɛ. Es yɛ Mariiɛ ñaxwe'tsy Jesús tyeky'ajxy es tmɛdoo'ijty éxtɛm jyɛnanañ.

⁴⁰ Es ja Martɛ kya''awaadsɛty mɛt ja tyuunk tnimiiñ ja Jesús es t'anmaay:

—Windsán, ¿kyaj xy'ixy ko yɛ Mariiɛ xytyukmɛ'ixɛts naydyu'ugɛ tyɛdɛ tuunk tɛgekyɛ? Anɛmɛ esɛts xpyudákɛt.

⁴¹ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Martɛ, Martɛ, nɛgoo m'oktuunnɛ jottɛgoy mɛt mayɛ mduunk.

⁴² Je'eyɛ tu'uk mdɛgoy'ajtxɛty. Yɛ Mariiɛ tɛ twin'ixy yɛ oybyɛ, es kyaj pán pyɛjkɛdɛt.

11

Kajxtákɛn

¹ Tɛgok ja Jesús kyajxtáky mɛ tu'ugɛ it. Es ko kyajxtaktaay, net tu'uk 'yanmaayɛ ja 'yɛxpɛjkpɛ:

—Windsán, tukni'ijxɛgɛts wi'ixɛts ngajxtɛ'agɛt, dɛ'ɛn éxtɛm ja Fwank ttukni'ijxɛ ja 'yɛxpɛjkpɛty.

² Esɛ Jesús jyɛnán:

—Ko mgajxtɛ'aktɛt, dɛ'ɛn mjɛnɛ'andɛt:

Tatitu'unk, wa'an nidɛgekyɛ ja'ay mwindsɛ'ugɛdɛ es m'awdátɛdɛ.

Min mijts es myajkutúkɛt ja yɛ naxwiiñ.

³ Es du'ñants xymyo'oydyut di'ibats njaxtup.

⁴ Es xymya'xaduts uudsadya nbojpaty, éxtamts uudsaty nandu'an nma'xtu di'ibats axuk tu xytyundu. Es kudii xyajkutíky es ja ka'oybyu t'ixut wi'ixuts xyajpekytyúnat.

⁵ Jesús nandu'an jyñañ:

—Pun nidu'uk miidsaty myudajtypy tu'ugu matnaymyaayuba, es tsu'pun ñejxy ma tyujk es t'anum: “Magu'uk, tuk'anu'xkats tuguga mgaaky.

⁶ Yu'u tu jya'ty tu'ugats ja mnatnaymyaayuba di'ibu vyajtuump, es kyajts nmadytits ndukj'xup.”

⁷ Es 'yadsoy di'ibu tugoty: “Kátats xñe'emy. Tudsu ndujk nya'adujknu es n'u'ungats tyámats müt nma'adu. Kyajts mbaat nbude'eky es nmo'oyut tii.”

⁸ Esu Jesús t'anumadu ja 'yuxpajkpatujk:

—Njuna'añuts ko oy ja'ijty kyaradu'uga'añ mat ko tmatnaymyaayubuty, extu ko pyudu'ugut es tmo'oyut tugekyu di'ibu tsyejpy kudibu 'yak'yajna'amut.

⁹ Es du'an éxtamts njuna'añ: Amdowdu Dios, es mmo'oyudut; axta'aydyu, es xurpattut; kugajxudu ma tujk aa, es mya'awátsxudup.

¹⁰ Ja'a ko di'ibu 'yamdeery, 'yaxájar; es pán 'yuxtaary, pyatypy; es pán kugajxup, ya'awátsxup ja tujk aa.

¹¹ 'Es miits u'unkteedyuty, ¿tii mmo'oydyup ja tsá'añ ja m'u'unk ko m'amdówdut ja ajkx?,

¹² o ¿tii mmo'oydyup tu'ugu jaybyu'uk ko m'amdówdut ja tuttsaa? Kyaj, kudii.

¹³ Miidsaty oy mbojpa ja'ayuty, mnija'adup di'ibu oy es xymyo'oyut yu m'u'unguty. Es nik ni'igu ja mDeedyu tsajpótmdu tuknigáxudup yu Espiritu Santa di'ibu amdoojup.

Jesús yajngajxy ko dyajtúñ ja majku'ugópka kyutujkan

¹⁴ Es óknem ja Jesús dyajpudseemy tu'ugu ka'oybyu di'ibu naty yu ja'ay ya'ijtypy uum. Es ko ja ka'oybyu tmastuty ja ja'ay, net oj kyajxe'eky. Es ja ja'ayuty du'ñu wyu'umadyaaydyu madu taadu.

¹⁵ Es nija'ajuty ja ja'ay jyñandu:

—Tyadu ja'ay yajpudseemy ja ka'oybyuty mat ja myuk'ajtun ja majku'ugópka Belzebuu.

¹⁶ Es nija'ajuty di'ibu 'yixándup t'amdoodu ja ijxw'umunu majpa di'ibu tsajpótma.

¹⁷ Es ja Jesús ñija'ap di'ibu naty ja ja'ay wyinmaaydyup, net t'anmaay:

—Oytyim di'ibuty yu kutujkan di'ibu naywya'xup es tsyiptundu tuk magu'uk, du'an ñayyajkutugóyudu. Es pun tu'ugu jiiky magu'uk ñaywya'xudu es tsyiptundu ak tukka'axuty, nandu'an ñayyajkutugóyudu.

¹⁸ Es nandu'an pun naywya'xup ja majku'ugópka Satanás esu myumajku'ujuty majtsk peky, ¿wi'ix mbaat jyeky yu kyutujkan? ¿Es wi'ix mbaat miits mjuna'andu kots uj nyajpudsémy ja ka'oybyu mat ja Belzebuu kyutujkan?

¹⁹ Es pun tuj'ajtun éxtum mjuna'andu kots uj nyajpudsémy ja ka'oybyuty mat ja Belzebuu kyutujkan, ¿ti kutujkan myudajttup miidsu m'axpajkpaty es dyajpudsámdu yu ka'oybyu? Paaty k'um yu m'axpajkpaty dya'ixyuty ko miits mgajxtugóydyu.

²⁰ Per pun ujts mat ja Diosu myuk'ajtun nyajpudsémyuts ja ka'oybyuty, tu naty ya'ixy ko tu jya'ty ja Diosu kyutujkan ma miidsaty.

²¹ 'Ko tu'ugu yedyjku makpu 'yity kudsu'ugu es tkwentu'aty ja tyujk, kyaj wi'ix jyátut ja pyujke'eky.

²² Es pun miimp jatu'uk waanu makpu di'ibu yu'u mamada'agudup, pajkadya'ayudup tugekyu di'ibu tyukkuwaampy es tyukjotkujk'ajtypy, es dyajwá'xut di'ibu tu pyujkuty.

²³ 'Di'ibu kyaj 'yity mat uj, yu'udsu naty xymyudsip'ajtp, es di'ibu kyaj dyajmíky mat ujun, yu'u naty 'yuxka'tsyry.

Ka'oybyu di'ibu jatagokjambijtp

24 'Ko tu'ugu ka'oybyu pyudsemy ma tu'ugu ja'ay, net jyudity ma muj itan es t'axta'ay ma pyo'xat. Es ko kyaj tpaaty, net jyuna'añ: "N'okjambityuts jatugok es nduktakudats ma tadu ja'ay."

25 Es ko jyumbity, ta t'ixy ja ja'ay éxtam tu'ugu tujkun oydyúñ.

26 Net dyajmíñ janijuxtujkra myuga'óbyuty waanu axuukra, es mut yu'u tyuku es tsyuanu ma tadu ja'ay. Du'un tadu ja'ay oj wye'emy waanu axuuk es kyaj éxtamu naty.

27 Es ma ja Jesús du'un jyunañ, tu'ugu toxytyujk ma ja ja'ayuty yaxkeky:

—jKuni'xy di'ibu ta myajja'tyuty es myajtsi'tsa!

28 Es ja Jesús jyunañ:

—Ni'igu jyotkujkuty di'ibu myudoodup éxtam ja Dios jyuna'añ es myumudoodup.

Jesús ya'amdoy es dya'ixudat tu'ugu muj'ajtan

29 Es ko ja ja'ayuty 'yaknaymyúkadu ma Jesús, net ja Jesús jyunañ:

—Yu ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, yu'u axuk ja'ayuty es t'amdowdu yu ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan. Per kyaj yajmo'oyut ja wiinkra ijxwu'amun, je'eyu éxtam 'yijty ja Jonás, Diosu kyugajkra.

30 Paaty du'un éxtam ja Jonás oj ya'ixy es yajnija'aju mut ja ja'ayuty di'ibu ijttu jap Nínive, nandu'un uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudu Kyudunaabyu, n'ita'añats éxtam tu'ugu ijxwu'amun mut ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap.

31 Es ko ja'ay yajpayo'oydyut, yu toxytyujk di'ibu jékyup yajkutujk ma jumboj myiñ, jikyryakaamp ti'igyu mut ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap es yu'u dyajniguxu'ugut ko pekymyut di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu'u jagam tsyooñ es tmadowa'añ ja rey Salomonk ja kyajxwíjun. Es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muj'ajtan kudiinam ja rey Salomonk.

32 Es ko ja ja'ay yajpayo'oydyut, ja ja'ayuty di'ibu jékyup ijttu jap Nínive kajpn, nandu'un jyikyryúktut ti'igyu mut di'ibu tyam jiky'ajttap, es yu'ujuty nandu'un dyajniguxu'ugudut ko pekymyut ja ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu Nínive ja'ay tmadoo'ittu ja Jonás ja 'yayuk es jyodumbijttu. Es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muj'ajtan kudiinam ja Jonás.

Lampra éxtamu ijxpajtan

33 'Ni pán tkayajtoye'eky tu'ugu lampra es tkujiidsut. Yu'u yajpajtákr kujxm es jyájut mak jap tugoty es di'ibu tujkup wa'ats 'yixut.

34 Es pun ja xprajkun di'ibu m'axájup oy yu'u, yajwa'adsup tugekyu mjot mwinma'añ éxtam ja oybyu lampra tkude'xy tugekyu ja tujk es wyu'umut wa'ats. Per pun ja xprajkun di'ibu m'axájup axuuk yu'u, ya'axuugup tugekyu mjot mwinma'añ éxtam tu'ugu lampra axuukra di'ibu kyaj mbaat yajxon kyude'xy.

35 Paaty éxkam es kudiibu tadu xprajkun di'ibu m'axájup jyátut éxtam ja lampra axuukra es ma'at.

36 Wa'an twe'emy éxtam ja lampra di'ibu wa'ats es oy, mut ko du'un yu mwinma'añ wyu'umda'ayut wa'ats es oy, éxtam ko ja oybyu lampra tkude'xy tugekyu ja tujk es kyaj wye'emy ni ti kugoots.

Jesús tnigajxy ja fariseeuty es di'ibu tsajptugóty ya'axprajktap

37 Es ko ja Jesús tmugajxtaay, net tu'ugu fariseeu wyooju kaabyu, esu Jesús tyujku jap tugoty es ñaxwe'tsy meesu winduuy.

38 Es ja fariseeu mak tja'aju ko t'ijxy ko Jesús kyaj tkuyduuñ ja fariseeu kyostumbru ko kyaydyu koonam wa'ats wa'ats kyubujtu.

39 Es ja Windsán Jesús jyunañ:

—Miits fariseeuty xyajwa'atsta wingujxy yu mvasu es yu mdexy. Es nandu'un miits mdsi'i mxutsta es mnaywyítudu yajxon es du'un mguxu'uktu mnikujxy tsuj. Per mjodoty mnaywyinnaxujap es mmaadsaamp esu axuukra mwinma'añ xymyudattu.

⁴⁰ Ķkujuunaty miidsaty! Ķkyaj xyñijáwudu ko di'ibu tu dyajkoj wingujxy nandu'an jodoty dyajkojy?

⁴¹ Madundu miidsaty yu Dios mat winu mjot, es du'an tugekyu wu'umda'ayut wa'ats.

⁴² Puroobu miits fariseety, ja'a ko miits myojxtap yu xu'uk es yu ruudu es tugekyu aay ujts, es kyaj xykyuydyundu éxtum tyu'ajtanaty es nan kyaj xytsyoktu ja Dios. Jawyiin tsoktu Dios es xykyuydyunat di'ibu yajnigutujkrap es oy nandu'an xytyukwinyóxtat.

⁴³ Puroobu miits fariseety, ja'a ko m'u'uñaya'andu jap tsajptugóty ma oybyu uñaaybyajn, es myajkajxpo'xa'andu tu'aay mat ja windsu'kun.

⁴⁴ Puroobu miidsaty, ja'a ko du'an m'ittu éxtum ma tu'ugu o'krū tu ñaxtukū es kyaj ya'ijxwu'umdu, es ja ja'ay ñaxtu nikujxy es ni tkanijáwudu ko jap ja o'krū.

⁴⁵ Net 'yadsooy tu'ugu ja'ay di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkrap:

—Ya'uxpajkrap, ko du'an tu mjana'añ, xywyngajxrajtrats nandu'an uidsaty.

⁴⁶ Es ja Jesús jyanañ:

—Puroobu nandu'an miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajkrap, ja'a ko xytyuktsumu'uktu tsemy ja ja'ay di'ibu kyaj tmamada'agut, es miidsaty ni je'eyu mgawa'xypy xyky-atukpuduku.

⁴⁷ Puroobu miidsaty, ja'a ko myajkojtap ja o'krū kyupotsy ma yajnaxtáku ja Diosu kyugajxru di'ibu m'aptajk ya'o'ktu.

⁴⁸ Du'an yajjaygyúku ko miidsaty ti'igyū mat di'ibu tyuundu ja m'aptajkuty. Yu'ujuty dya'o'ktu ja Diosu kyugajxraty es miits xya'óyudu yu kyupotsy.

⁴⁹ Paaty ja Dios tu jyana'añ mat ja wyijy'ajtan: “Ngáxupts ja ngugajxyuts es yu n'apóstaluty, es nija'ajuty xyryajudíttat es nija'ajuty xya'oogut.”

⁵⁰ Es ja ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttap, ja Dios 'yamdeepy es xykyubáttat ja ñe'pyñ ja Diosu kyugajxru di'ibu ya'o'ktu extu ma naxwíñudu tsyondaky,

⁵¹ extu Abelu ñe'pyñ extu jabaat ma Zakariius di'ibu ya'o'ktu muj tsajptajk winduuy es artal uxku'uy. Paaty nandu'an n'anuumu ko ja Dios ttukkumadowa'anat yu ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttap nidugekyu ja Diosu kyugajxru di'ibu ya'o'ktu.

⁵² Puroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajkrap, ja'a ko tu xyja"abeky ja awatsn di'ibu ya"awatsypy ma ja'ay tmamadowdu ja Diosu 'yayuk. Ni miits mgatáku es xya"aduktu pánaty jatukuyándap.

⁵³ Ko ja Jesús tso'onnu, net ja fariseety es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajkrap jyantsyjt'ambujktu waanu ni'igu mat yu'u, es oymyaaty dyajtuuy kanak nax,

⁵⁴ es t'axta'ay ja winma'añ wi'ix dyajka'ajat es tni'uanat.

12

¹ Es waanu ni'igu ja'ay jyantsyñaymyujkudu kanak mil es jyantsyñay'adijmujkunudu es ñaydyukta'anunudu. Es ja Jesús t'anmaay jawyiin ja 'yuxpajkrapty:

—Naygywentu'átudu miidsaty es kudiibu mnaydyuk'ya"axuugudat mat ja fariseedyu lyevaduuru, di'ibu 'yandijpy ja wyinma'añ éxtumu ja'ay di'ibu nay'andíjdup jyiky'attu tay'ajtan muut.

² Tuagekyu di'ibu ijtp yu'utsy tyam, óknūm yajpaadat.

³ Es di'ibu tu xykyajxy ayu'udsyu koots, yajnija'adyaary xuuñ ma nidugekyu ja'ayuty.

Pán yajtsu'ugap

⁴ Miits mugu'uktajkuty, tyam n'anuumudu ko kyaj xytsyu'ugudat di'ibu nini'x ya'e'kypy es óknūm kyaj mbaat ti tnakytyúñ.

⁵ N'anuumudu di'ibu mdsu'ugudap: tsu'ugudu Dios di'ibu ko tu trajku ja ja'ayu jyiky'ajtan, myudajtp ja kutujkun es pyujta'agut ma ja ayoodákn. Tūy'ajtan, tsu'ugudu yu'u.

⁶ Tyo'ktap ja ja'ay mugoxx ja joonu'unk mat majtsku meeñu'unk, Ķkudii? Es ja Dios kyaj tja'aydyugóy ni tu'uk yu taadaty.

⁷ Katu miits mdsu'ugudu. Dios ni'igu miits mdsókudu kadiinam mayu joonu'unguty. Pes extu mwaay Dios ya'ijtyy madsyoy.

Púnaty ja Jesús 'yuxkajptap mayjya'ayóty

⁸ 'Es n'anuumudu ko nidugekyu ja'ayuty di'ibuts xy'axájup éxtumu wyindsunen ya mayjya'ayóty, ujts, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nandu'unuts n'axaju yu'ujty ma ja Dios 'yity mat ja 'yanklas.

⁹ Es di'ibuts kyaj xy'axaju mayjya'ayóty ya naxwiiñ, uj kyajts n'axaju nandu'un ma ja Dios 'yity mat ja 'yánklusaty.

¹⁰ Es oytyim púnaty di'ibuts uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xykyajxpátp axuuk, mbaat yu'u yajme'xy. Per di'ibu myu'adugeepy myugajxtageepy ja Espíritu Santu, yu'u mat ñaybyekytyúkadut es ni na'a Dios kyapojpuma'xadut.

¹¹ 'Es ko ja ja'ayuty myajnujxadut ma ja teedyuty, o ma ja justísaty, o ma ja di'ibu ni'igu myújaty ja kyutujkun, katu mnaydyukjotmaydyúñaty wi'ix m'adsówat o wi'ix mjuna'anat,

¹² ja'a ko yu Espíritu Santu yu'u mmo'oyudap ja ayuk wi'ix mjuna'anat.

Kudsu'ugu ja mukja'ay'át

¹³ Net tu'ugu ja'ay t'anmaay ja Jesús:

—Ya'uxpukpu, anuumats ja nmuga'ax es dyajwa'xut ja kuma'añ esuts xymyo'oyut di'ibuts uj xypyatp.

¹⁴ Es ja Jesús 'yadsooj:

—Mexy, ¿pánats uj tu xypyajta'aky éxtumu fwezun o di'ibu yajwa'xup ja kuma'añ?

¹⁵ Nandu'un ja Jesús t'ak'anmaaydyu ja ja'ayuty:

—Ixtu es naygywentu'átudu miidsaty es katu xy'adsoktu ni tii, ja'a ko kyaj ja'ay yu'uyu ttimtukjiky'aty ko mayu pyujta'aky tmudaty.

¹⁶ Net ja Jesús tpujtáky tu'ugu ijxpajtun:

—Tu'ugu yedyujk mukja'ay 'yijty. Yu pyujta'aky jantsy wyinduu.

¹⁷ Ta ja mukja'ay ja wyinma'añ dyaj'yo'oy: “¿Tits ndúnup? Kyajts nmudaty mats nbujku'ugudu tyadu puja'aky.”

¹⁸ Es dyaj'yo'oy ja wyinma'añ, ta jynáñ: “Tuts nnijawu tits ndúnup. N'ok'yajpude'egyudsu tyadu ndsa'xuts es ngójudats waanu muj. Es jápats nbujku'kta'ayut tugekyu di'ibuts tyam tu nyajpude'eky es tugekyu di'ibuts nmudajtypy.

¹⁹ Nétats nnay'anuumudut: Mmudajtypy may puje'eky di'ibu myajtúnup kanak jamajt. Po'x. Kay uuk. Jotkujk'át.”

²⁰ Peru Dios 'yanmaayu: “¡Winma'añdyúk! Tyadu ux m'ooga'añ, es di'ibu mmudajtypy puje'eky, ¿pán myuwu'amup?”

²¹ Es ja Jesús 'yakjánáñ:

—Es du'un jyátut ja ja'ayuty nidugekyu di'ibu pyujta'aky ñipukrajttap ky'um oy'ajtungyujxm, per kyaj tniupukpáttu ja oy'ajtun ma Dios.

²² Oknum ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpukpudy:

—Paaty n'anuumudu miidsaty, katu xywyinmaydyu di'ibu mjuxtap es di'ibu mwit'áttap.

²³ Pes mat yu'uyu yu mjiky'ajtun es yu mnini'x di'ibu Dios tu mdukmay'átyuty, yu'u du'un ni'igu oy kadiinam ja mje'xy mbeky esu mwit mnijam.

²⁴ Ixtu jeeky. Kyaj ñi'iptu es kyaj tsyiktu es kyaj tmudattu tsya'x es wi'ix ja Dios myo'oyaty ja jye'xy. ¡Es miidsaty ni'igu mjantsyyajtsóktu kadiinamu jeegyuty!

²⁵ Ni pún miidsaty mbaat kyaj ñayyajjiky'átyuty waanu jeky, oy mak mjanayjyotmaydyuunubu.

²⁶ Es pan kyaj mbaat xytyundu tadu di'ibu waanu, ¿ti ko mnayjyotmaydyúnudu mat ja wiinkpu?

27 'Ixta wi'ix yoñ ja p̄jy. Kyaj tyunda es kyaj tya'akta. Per n'anuum ko ni ja rey Salomonk mat t̄gekyu tsyuj'ajtun, kyaj dyu'anuty éxtam yu'u.

28 Es p̄anu Dios yajpijpy yu p̄jy di'ibu pi'tsp poj̄an es jakumbom yajno'kn̄, ¿ti ko kyaj xymyubakta es udsajtam yu'u xywyitxum? ¿Ti ko miidsaty je'eyu waanu xymyubakta?

29 Katu m̄jotmay'ookta es katu xy'uxta'aydyu ti m̄j'xtap es ti m'uuktap.

30 T̄y'ajtun ko yu ja'ayaty di'ibu kyaj tm̄dúñ ja Dios, yu'ayu sitay naydyukjotmay-dyuun̄p t̄gekyu tyaadu. Per miidsaty katu du'un xytyunda, ja'a ko Dios Teety yu'u mDeety'ajttap es yu'u ñija'ap ko md̄goy'ajtxubu tyaadu.

31 Naydyukjotmaydyun̄du miidsaty es mjiky'áttat éxtam ja Dios dyajkutíky, es net yu'u mmo'oyud̄at t̄gekyu di'ibu md̄goy'ajtxup.

32 'Kat̄u mdsu'uḡdu. Ujts miits ngwentu'áttap éxtam ja borreegu kwentu'ajtp̄a tkwentu'aty ja byorreegu. Nandu'un yu Dios Teety 'yoyja'ap es myajnajxad̄at mā yu'u yajkutíky.

Pujku'aktu ja m'oy'ajtan tsajpót̄m

33 'Tookta di'ibu mm̄dajttap, es mo'oydyu di'ibu t̄goy'ajtxup; tukjott̄goydyu abujkan di'ibu ni wi'ix kyajátat, ja oy'ajtan jam tsajpót̄m, mā kyaj tyákat ja ma'tsp̄u es ni tii di'ibu yajwind̄góyup.

34 Mat ko mā xymyudaty p̄jke'eky yu m'oy'ajtan, nan japu m̄jot mwinm̄'añ 'yity.

35 'Nayjyujp'ixudu mat ja mlampr̄u es xyajtóyut.

36 Du'un éxtam̄u po'oduumba di'ibu 'yawijxyry yu wyindsún ko jyumbítat mā t̄u 'yotsy p̄jkr̄u nigaabyu, es netyu dya'awa'adsat ja t̄j̄k aa ko kyugajxat.

37 Jotkujk yu po'oduumba di'ibu ja wyindsún pátap wjy ko jya'tat. T̄y'ajtun n'anuum̄du ko ja wyindsún dyajnaxwaadsat mā ja meesu es twingu'ayut es dyajkáyut.

38 Es oy jya'tat tsu'p̄an, o kajamóñum es yajpaad̄at wjy, jotkujka t̄adu po'oduumba.

39 Es mnija'ad̄ap miidsaty kooxyup yu kud̄j̄k t̄nijawu ti oor̄u jya'tat yu ma'tsp̄u, nétxyup 'yity wjy es kyajxyup ja toombu tyak̄u.

40 Miidsaty nandu'un nayjyujp'ixudu, ja'a ko kyaj xyñijáwudu na'a uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyud̄naabyu, nja'tudats.

Oydyuumba es di'ibu kyaj

41 Net ja Peedru dyajtt̄ay:

—Windsún, ¿ti t̄u xyryujta'agyu tyadu iixpajtan je'eyu mat udsaty, o mat nid̄agekyu ja'ay?

42 Es ja Jesús jyunañ:

—N'okp̄j̄táku tu'ugu kud̄j̄k tm̄daty tu'ugu tyuumba di'ibu kuwijy es tyiimpy ti wyindsún tsyejpy. Ta ttukmanikaagu ja tyj̄k es dyajkáy dyaj'uuḡat ja po'oduumbaty di'ibu jam.

43 Jotkujk ja tuumba ko ja wyindsún jya'tat es pyaad̄ad̄at tkuydyúñ di'ibu t̄u yaj-tuknipéky.

44 T̄y'ajtun n'anuum̄du ko yu windsún ttuknipákūd̄ap t̄gekyu di'ibu myudajtypy.

45 Per p̄anu t̄adu po'oduumba jot̄j̄nāamp: “Yu nwindsúnats kyaj tsyojkja'ta'añ”, es net ax̄uk̄ ttuñ ja wiinkp̄aty ja po'oduumba, es yu'u je'eyu kyaay 'yukn̄u es myúkan̄u.

46 Ko ja wyindsún jya'tat ja oor̄u mā yu'u kyaj t̄j̄j̄p'ixy, net tyukkum̄dów̄ad̄at jantsy mak es yajp̄j̄ta'aḡat mā ja ja'ay di'ibu kyaj tkuydyunda 'yayuk.

47 'Ja'a ko yu po'oduumba di'ibu ñija'ap wi'ix yu wyindsún t̄jatseky es kyaj du'un tkuydyúñ es kyaj tm̄m̄ad̄oy, nandu'un yajtukkum̄dów̄at m̄j̄.

48 Per ja po'oduumba di'ibu kyaj t̄nijawu wi'ix ttseky ja wyindsún es ttuñ di'ibu nit̄j̄k̄ap ja t̄ydyu'un̄n, je'eyu waanu yajtukkum̄dów̄at. Ja'a ko di'ibu wyindsún t̄u myo'oyaty yu kyutujkan, yu'u ana'am̄ad̄ap mak ja wyindsún, es di'ibu ni'igu yu kyutujkan t̄u myo'oyaty yu wyindsún, nan ni'igu 'yana'am̄ad̄at.

Jesuskymjxm ja'ay yajtsiptakuda

⁴⁹ Tuts nmiñ naxwiiñ es nyajmiñats ja jman. Es njantsytsyékyats esxyap tyam tyoy.

⁵⁰ Koonamts n'ayówadats, es njotmay'oogudats exta ko yajkuydyúnat.

⁵¹ ¿Tii mjanándap miidsaty kots uj ta nmamiñ yu jotkujk'ajtun ya naxwiiñ? ¡Kyaj dyu'anuty! Je'eyu jotmay nyajmiñats.

⁵² Tyam ñaywya'xa'anada ja'ay di'ibu nimugoxk ijttap ma tu'ugu tajk. Niduguk tmadsip'aty ja nimajtskra, es ja nimajtskra tmadsip'aty nidugukra.

⁵³ Ja teety ttuk'ak'aty ja myaank, es ja maank ttuk'ak'aty ja tyeety; es ja taak ttuk'ak'aty ja ñux, es ja nux ttuk'ak'aty ja tyaak; es ja xekxy naydyuk'ak'ajttap ak ja'ajuty.

⁵⁴ Jesús nandu'n t'anmaay ja ja'ay:

—Ko miits xy'ixtu yu yaak pyude'eky ma xuu tsi'ity, net mjana'andu: “Tu'ujaamp”, es net tyu'uy.

⁵⁵ Es ko jyumbojy, net mjana'andu ko 'yana'añ, es net 'yañ.

⁵⁶ Miidsaty di'ibu nay'andjup es jyiky'attu tay'ajtun mat, mnija'adap wi'ix jyata'añ ko pyojy es ko yaak pyude'eky, ¿ti ko xykyanijáwada di'ibu Dios tyiimpy tyam ma miidsaty?

⁵⁷ ¿Es ti ko miidsaty ku'am xykyapayo'oydu éxtam pyaadyuty?

⁵⁸ 'Ko pan mni'unadat es mnajxta nimajtsk ma ja kuduunk, nik oy ko mat mnayya'óydat tu'am, kadiibu mnaymyunjxdat ma fwezán, ja'a ko yu fwez mguyákdap ma polasiu, es mbajta'agadat pujxndagóty.

⁵⁹ N'anamats mij, ko jap mdákat, nétnam mbudsámat koonam xykyubajtta'ayut tugekyu.

13*Tsojkup es njodumbijtam*

¹ Net ja ja'ay tnimiindu ja Jesús es ttukmadyaktá éxtamu Pilatu 'yadu'utsy ko dya'eeky Galileeu ja'ayuty ma ja artal ko Dios twindsu'ugada.

² Es ja Jesús jyanáñ:

—¿Mjanándap xytyijy miidsaty ko ni'igu pyekyjya'aydyu tyadu Galileeu ja'ayuty di'ibu o'ktu es kyaj dyu'anuty ja wiinkra Galileeu ja'ayuty?

³ Kyaj tyu'ajtunuty. Per pan kyaj miits mjodumbittu, nandu'n mdugooydya'aydyut.

⁴ Es maanum yu potsyu kujxmbu di'ibu xyu'ajtypy Silo'ee jyity es dya'e'ky nimajmókx tuguk ja ja'ay, ¿mjánándap xytyijy miidsaty ko ni'igu yu' pyekyjya'ayuty es kyaj ja wiinkra ja'ay di'ibu Jerusalén es kyaj 'yo'ktu? ¡Kyaj tyu'ajtunuty!

⁵ Per pan miidsaty kyaj mjodumbittu, nandu'n mdugooydya'aydyut.

Iigu kepy éxtamu ijxrajtun

⁶ Net ja Jesús tpujtáky tu'ugu ijxrajtun:

—Tu'ugu yedyujk tmadaty tu'ugu iigu kepy ma ja kyam, es oj ñejxy es t'ixa'añ pan jamu iigu tsá'am. Es ni ti tkapaty.

⁷ Net t'anmaay ja ja'ay di'ibu kywentu'ajtypy ja iigu: “Ix. Tyámats tuguk jamajt kujk nmiñ es n'axta'ayudsu tyuumbu tadu iigu es kyajts ti nbaaty. Tim po'tu'ak. Kadiibu je'eyu 'yadsípat.”

⁸ Es ja ja'ay di'ibu kywentu'ajtypy ja kam 'yadsooy: “Windsún, wa'an t'ak'ity jatuk jamajt. Tyámats ja nax ndaj'yungut es mbajta'agudats ja abu'udu.

⁹ Es kots du'n ndúnat, net n'ijxam kooxyap nyajtump'átat ma tadu jamajt myiñ. Es pan kyaj, ta xpyo'tu'ugut.”

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu toxytyujk judsuguty

¹⁰ Es ma tu'ugu saabudu xuu ja Jesús ya'uxpeky ma ja tsajrtujk,

11 es ta tu'ugm toxytyujk di'ibm pũjkup majmókx tuguk jamajt. Ym ka'oybyu tu yajwummunũ judsuguty, es kyaj mbaat ñakytyuy.

12 Es ko ja Jesús 'yijxm, net oj dyaxm es 'yanmaaym:

—Hjts tyam mij nya'aguda'agup.

13 Es net ja kyum ttuknikooñ ja toxytyujk, es net ja ñini'x tyumdaay. Ta ja toxytyujk t'awdajty ja Dios.

14 Es jyot'ambejky ja di'ibm ijtp windsún ma ja tsajptujk, ja'a ko Jesús tu dya'aguda'aky ma saabudu xum tadu toxytyujk. Es ja tsajptujkm ñwindsún t'anmaay ja ja'ayuty:

—Tu'uk tu'ugm samaan tudujk xum mbaat mmindm es m'aguda'aktut, per saabudu xum kyaj mbaat.

15 Net ja Jesús 'yadsooy:

—Miidsaty di'ibm nay'andjmdup es jyiky'attm tũy'ajtun mmut, ¿ti kyaj miidsaty saabudu xum xymygájudu mburrm es ja mdsajkaa es xyajnjxtm nu'ukpm?

16 Es tyadu toxytyujk ym'ũ Abraan tyummp 'yaats, es ja mujku'ugópk Satanás tu ya'ítuty mdm tadu pa'am majmókx tuguk jamajt, ¿ti ko kyaj 'yaguda'agudu tyadu toxytyujk saabudu xum?

17 Es ko dm'un ja Jesús jyunañ, nidugekyu myudsip tsyoyduundaaydu, es ja ja'ayuty di'ibm tu tmadoy xyondaktaaydu mnt ja muj'ajtun di'ibm Jesús tu ttuñ.

Mortás tũmt éxtamũ ijxpajtm

18 Net ja Jesús jyunañ:

—¿Wi'ix ya'ixy ja Diosm kyutujkm, es tits mbaat mmut nyajkiyxu?

19 Dm'un éxtam tu'ugm mortás tũmt di'ibm tu'ugm yedyujk tu twajy es yajniiepy mdm nax, es yoñ éxtam tu'ugm kepyan es ja joonuty tũjta'aktm pya'an ma tadu xye'entsy.

Levaduuru éxtamũ ijxpajtm

20 Es 'yakjunañ ja Jesús:

—¿Ti mbaat mat kyijxyu ja Diosm kyutujkm?

21 Dm'un ym'ũ éxtam ja levaduuru di'ibm tu'ugm toxytyujk pyujtákyu ma maym arinm es ttuktij'yo'oy koonm ñaydyuktũkadya'ayuty.

Tũjk aa xu'utspm

22 Es ja Jesús dyaj'yo'oy ja tyu'u, ñejxy Jerusalén es ñaxy kajpngajpn es ya'uxpeky.

23 Es nidu'uk yajtmujm:

—Windsún, ¿je'eyu niwaanm di'ibm nitsokp?

Es ja Jesús 'yadsooy:

24—Jottugoydu es mdúkudut ma tũjk aa xu'utspm, ja'a ko may ja ja'ay tyukya'andm, es kyaj mbaat tyúkudu.

25 Es ko ja kudujk pyudu'ugut es dya'adúkut ja tũjk aa, net miidsaty di'ibm jap tũja'p kyóxtup ja tũjk aa, es mjuna'andut: “Windsún, ya'awa'ats ja mdujk esats ndúkudut.” Es ja kudujk 'yadsówt: “Kyajts nnijawm mbán miidsaty es ma mdsoonda.”

26 Es miidsaty xy'anuumut: “Udsajtam oj n'okka'ayumbm ti'igy, es mijts xya'uxpũjk ngajpnótyuts.”

27 Es ym kudujk m'adsówdut: “Tu n'anuumudu ko kyajts nnijawm ma mdsoonda. jũga'aktm ja yaa nidugekyu miidsaty pojpm tuumbuty!”

28 Jam ma ja'ay jyumy ya'axtat es ñaydyatskaadudut mnt ja ayo'on, jam nandu'un miits m'ittut ko xy'ixtat ym Abraan, Isaa esm Jakoob es nidugekyu Diosm kyugajxpm ma Diosm kyutujkm, es miits myaj'yojkrũdsamándup tũja'p.

29 Es ja ja'ay myina'andm jagam ma xum pyudsemy es ma xum tsi'ity es ma jumboj es ma yukpoj, es ñaxwaatstat es kyádyut ma Diosm kyutujkm.

30 Es ta di'ibm tyam ux'ok, ym'ũ njxtup jawyiin; es di'ibm tyam jawyiin, ym'ũ ittup ux'ok.

Jesús tniya'axy ja jerusaléngudu ja'ayuty

³¹ Es net jyajttu nija'ajuty ja fariseeuty, es t'anmaaydyu ja Jesús:

—Tsoon ja yaa, ja'a ko ja Eroodus mya'oogánur.

³² Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Nujx anuumadu tadu wax kots uj njuna'añ: “Ûjts nyajpudsamaambyuts yu ka'oybyu es nya'agada'aguduts yu puma'ay, es nyajkuxa'añuts yu nduunguts extu ko Dios jyuna'anutnum.”

³³ Es mbaaduts nyaj'yo'oyuduts ja ndu'u extu koonamts nja'tuduts Jerusalén. Mut ko kyaj mbaat tu'ugu Diosu kyugajxru 'yeeky pan kyaj jyáputy Jerusalén.

³⁴ Es ja Jesús 'yakjunañ:

—Miits Jerusalén ja'ayuty, miits mya'o'ktur yu Diosu kyugajxputy es xykyuka'atstu ja di'ibu Dios kyejxypy. Kanak ok miidsuty njayajmuka'añ éxtamu tuttaak dyajmiky ja tyutku'unguty kyaknbatku'p, per kyaj xykyupujktu.

³⁵ M'ixtur miidsuty ko yu mdujk wu'u'ma'añ kubak. Es n'anuumadu ko kyajts xyñaky'ixtat extu ko traadut ja xuu es miits mjuna'andut: “Dios kyunu'xur ja di'ibu miimp Nindsun'ajtamgyujxm.”

14

Jesús dya'agada'aky ja puma'ay di'ibu myudajtypy ja ki'ix

¹ Ma tu'ugu saabudu xuu ja Jesús ñejxy kaabyu ma tu'ugu windsún fariseeu tyujk, es támdam pya'ixuty yu wiinkru fariseeuty.

² Es jam Jesús wyinduuy tu'ugu puma'ay di'ibu myudajtypy ja ki'ix.

³ Net ja Jesús dyajttu ja fariseeuty es di'ibuty tsajptagóty ya'axrupjktur:

—¿Ti ja ana'amun yajkutijkyru, es nya'agadákum ja puma'ay ma saabudu xuu, o kyaju?

⁴ Es yu'ujuty wu'u'mdaaydyu amoñ. Net ja Jesús tku'unitooñ ja puma'ay es dya'agadaky, es t'anmaay es ñujxut.

⁵ Net ja Jesús t'anmaay ja fariseeuty:

—Pan miidsuty yu m'u'unk o mdsajkaa kunajxr ma tu'ugu nudajñ, ¿ti kyaj mij xyjuudut rójunu, oy jyatimsaabuxujuty?

⁶ Es kyaj 'yadsoojumbijttu ni wi'ix.

Yajwóy ma pujk ukun

⁷ Es ko t'ixxy ja Jesús yu ja'ayuty di'ibu tu yajwóy ko twin'ixtu yu uñaaybyajn di'ibu windsu'kun muut ma meesu, net myooyudu tadu kajxwíjan:

⁸—Ko pan mwówdut ma tu'ugu xuu ma ja'ay pyuka'añ, katu m'u'uñu ma ja uñaaybyajn ja jajp'ámbu. Mbaat myiñu wiinkru ja'ay di'ibu ni'igu muj ijtr es kadii mij,

⁹ es ja kudujk m'anuumadut: “Wa'tsu'uk jaa es yu ja'ay 'yu'uñut.” Es mij mnujxut mut ja tsoydyu'un extu jam ux'am, es m'u'uñut.

¹⁰ Tyam ngajxwíjy es ko myajwówdut, u'uñu jam ux'am. Es ko myínut di'ibu tu mwóyuty, net m'anuumadut: “Mutnaymyaayubu, nax yamdsou ma uñaaybyajn di'ibu myudajtypy ja windsu'kun.” Es du'un xy'axájut ja windsu'kun ma ja ja'ay 'yu'uñudu mut mij ma ja meesu.

¹¹ Di'ibu naymyujpújtákur, yu'u Dios puwíjtsur; es di'ibu naybyujtákur yuunk naxuryu, yu'u Dios ya'ítur muj.

¹² Es ja Jesús t'anmaay nandu'un ja kudujk di'ibu tu twoy:

—Ko xywyówdut ja ja'ay kaabyu, katu xywyowdu yu mmatnaymyaayubu es ja mmagu'uktajk, o mmudujkra'a, o makja'aydyujk, di'ibu óknum mij mwówdur nandu'un.

¹³ Kyaj dyu'unuty. Ko ja'ay xywyówdut ma xuu xytyuna'añuty, mwówdur yu ayoobu ja'ay, yu uxneybyu es yu wiintspu.

14 Pɛn mdiimbyɛ dɛ'ɛn, mgunu'xɛdɛp ja Dios, ja'a ko yɛ'ɛjɛty kyaj mbaat dyajjɛmbítɛ. Dios myajjɛmbijtxɛdɛp mɛ naty jyikyryekey ja ja'ayɛty di'ibɛ jiky'ajttɛp tɛy'ajttɛn mɛɛt.

Di'ibɛ rey tyuun ko 'yu'unk pyejky

15 Es ko tmɛdooy yɛ tyaaɛɛ, tu'ugɛ di'ibɛ naty jam uñaapy mɛ ja meesɛ t'anmaay ja Jesús:

—jotkujk di'ibɛ kaapy mɛ ja Diosɛ kyutujkɛn!

16 Net ja Jesús jyɛnán:

—Tu'ugɛ kudɛjk ttuna'añ tu'ugɛ mɛj xɛɛ. Net twooy may ja ja'ayɛty.

17 Es óknɛm mɛ ja oorɛ tpaty mɛ 'ya'ux'atá'andɛ, tkejxy tu'ugɛ tyuumbɛ es t'anɛɛmɛt ja ja'ayɛty: “Mindɛ. Tɛ net yajpɛjtaktá'ay tɛgekyɛ.”

18 Es nidɛgekyɛ di'ibɛ tɛ twoy jyɛnandɛ: “Dɛ'ɛn xy'oknama'xɛt.” Tu'uk jyɛnán: “Ja'a ko tyámɛts tɛ njuy tu'ugɛ nax, es yɛ'ɛts nɛjx n'ixá'añ. Tunɛ may'ajttɛn, dɛ'ɛn xy'oknama'xɛt.”

19 Es jatu'uk jyɛnán: “Yɛ'ɛts tɛ njuy mɛgoxk mankwernɛ yuubɛ, es yɛ'ɛts nɛjx n'ijxmatsá'añ pɛn yuup. Tun may'ajttɛn, dɛ'ɛn xy'oknama'xɛt.”

20 Es jatu'uk jyɛnán: “Tyámɛts ndimprɛjktá'ay. Kyajts mbaat nnejxy.”

21 Es ko ja tuumbɛ jyɛmbijty, net ja wyindsún t'anmaay tɛgekyɛ. Net ja wyindsún 'yajkɛ, es t'anmaay ja tyuumbɛ: “Nɛjx tyamɛ woomúk yɛ ja'ayɛty di'ibáty mɛj tu'aay mutsk tu'aay, es xyajmínɛt ja yaa nidɛgekyɛ ayoobɛ ja'ayɛty esɛ ɛxneybyɛ esɛ wiintsɛɛ.”

22 Es óknɛm ja tuumbɛ t'anmaay ja wyindsún: “Tɛts nduñ éxtɛm tɛ mjɛná'añ, es tápnɛm 'yak'awa'adsɛty yɛ lugaar.”

23 Es ja wyindsún t'anmaay ja tyuumbɛ: “Nɛjx, ak'ix mɛ kajpnba'a es mɛ padu'u, es myíndɛt yɛ ja'ay esɛts yɛ ndɛjk 'yútsɛt.

24 Ja'a ko di'ibɛts tɛ njawoy jawyiin es kyaj myindɛ, tyam kyajts nnakymyo'oyɛt es kyáyɛt.”

25 Es mɛ tyimnejxy ja Jesús, pyanejxyɛty ja mayjya'ay. Ta ja Jesús 'yijxɛmbijty es jyɛnán:

26 —Pɛn xyñiminaambɛts éxtɛmts yɛ n'ɛxɛrɛjkrɛ, jawyiinɛts xytsyókɛt ɛj es óknɛm yɛ mdeety mdaak esɛ mnɛdo'oxy es yɛ m'u'unk es yɛ mmaga'axɛty, es mij kɛ'ɛm. Es pɛn kyajɛ dɛ'ɛn xytsyeky, kyaj mbaat m'ity éxtɛmɛsɛ n'ɛxɛrɛjkrɛ.

27 Es kyaj mbaat n'ɛxɛrɛjkrɛ'áty pɛn kyajts xyryadsooñ es mjiky'átɛt éxtɛm tu'ugɛ ja'ay di'ibɛ pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kɛn tɛnejxy.

28 'Pɛn miits nidu'uk mgojaampy tu'ugɛ potsy kɛjxm, ¿kyaj jawyiin xy'oktúnɛt ja mgwentɛ es xy'ixɛt wí'ix xya'abaadɛt?

29 Es pɛn je'eyɛ tɛ xyñidajɛ ja mbotsy es kyaj mbaat xyñakyaa'abety, nidɛgekyɛ ja'ayɛty mij mdukxi'igɛdɛt

30 es jyɛnán'andɛt: “Tadɛ ja'ay je'eyɛ tɛ tɛpɛtse'egyɛ es kyaj t'ok'ya'abajnɛ.”

31 'O pɛn tu'ugɛ rey mɛt majk mil yɛ syoldaadɛ tsiptuna'añ mɛt jatu'ugɛ rey di'ibɛ myɛdajtyɛ i'px mil yɛ syoldaadɛ, ¿kyaj jawyiin tɛniwinmayɛ pɛn mada'agɛp o kyaj?

32 Es pɛn kyaj, netyɛ tkejxy tu'ugɛ kyugajxy ko naty jagámɛnɛm myíñ ja myɛdsip es t'anɛɛmɛt ko wa'an tme'xy es dɛ'ɛñɛ 'yítɛt.

33 'Nan nidu'ugɛty miidsɛty, pɛn kyaj xymyastu'uty tɛgekyɛ di'ibɛ mmɛdajtyɛ, kyaj mbaat m'ity éxtɛmts ɛj ja n'ɛxɛrɛjkrɛ.

Kaɛn tyɛgooyñɛ ja tyá'ams'át

34 'Yɛ kaɛn oy. Per pɛn tɛgooyñɛp ja tyá'ams'át, ¿wí'ix mbaat ñaktyúñ?

35 Kyaj ñaky'óyɛty, ni mɛ nax es ni mɛ ja abu'udɛ 'yity niko'obéty. Je'eyɛ dɛ'ɛñɛ ñatɛgooyñɛ. Di'ibɛ mɛdoodɛp, wa'an tjaygyúkɛdɛ.

15

Borreeg di'ibu tugoy éxtam ijxpajtun

¹ Es ja yajkugubajtrujk es pánaty 'yandijtup pekyjya'ayuty tnimujwá'ktu ja Jesús es tmadowa'andu ja 'yuxpajkun.

² Paaty yu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup ñay'anmaayudu:

—Tyadu ja'ay 'yaxájup ja pekyjya'ayuty es kyaydyu muut.

³ Net ja Jesús trujtáky tu'ugu ijxpajtun:

⁴—Pun miidsaty nidu'uk mmudajtypy tuk mugo'pxu mborreegu es tu'uk tyugoy, ¿ti kyaj xyajwá'umudu tadu majta'px majmókx majtáxkpu jam aamyóty es najx xy'uxta'ay di'ibu tu tyugoy extu ko xypyaadut?

⁵ Es ko xypyaadut, xypujta'agut mgejkykyujxy es mxonda'agut.

⁶ Es ko mja'tat ma mdajk, xy'anuumudu mmutnaymyaayabu es ja mmudajkra'a: “Xonda'aktu mat uj, ko tats nbaaty ja nborreeguts di'ibu naty tu tyugoy.”

⁷ Tuj'ajtun n'anuumudu ko nandu'un tam ni'igu ijt xondakun tsajpótm mat tu'ugu pekyjya'ay jyodumbity es kyaj mat ja nimajta'px majmókx majtáxkpu ja'ay di'ibu nayjya'adup ko jyiky'attu tuj'ajtun muut es kyaj jyodumbittu.

Toxytyujk traaty ja myeeñ éxtam ijxpajtun

⁸ 'O pun tu'ugu toxytyujk myudajtypy majk ja meeñ es dyajtugóty tu'uk, ¿ti kyaj dyajtoye'eky ja jyun es tyúkat padu'kpu jap tugoty es t'uxta'ayut ody'a'agyu extu ko tpaadut?

⁹ Es ko tpaadut, net dyajnaymyúkadut ja myugu'uktujk es ja myudajkra'a, es t'anuumat: “Xonda'aktu mat uj, ja'a ko tats nbaaty ja nmeñ di'ibudsu naty tu nyajtugóty.”

¹⁰ Es ja Jesús jyuna'añ nandu'un:

—N'anuumu miidsaty, ta yu ijt xondakun ma Dios ja 'yánklusaty mat tu'ugu pekyjya'ay ko jyodumbity.

Mixy di'ibu axuk jiky'ajt

¹¹ Net ja Jesús trujtáky jatu'ugu ijxpajtun:

—Tu'ugu yedyujk tmudajty majtsku myaank.

¹² Es ja mutskpu t'anmaay ja tyeety: “Tatu, xymyo'oyupts ja nguma'añats di'ibuts uj xypyatp.” Net ja tyeety dyajwa'xy ja kuma'añ es tmooy.

¹³ Es ko waanu 'yijty, net ja 'yu'unk ja mutskpu dyajmujktaay ja kyuma'añ, es oj ñajxnu jagam ma wiink naxwíñudu. Es jam dyajkujxtaay ja myeeñ mat ja axukpu jyiky'ajtun.

¹⁴ Es ko ja myeeñ oj dyajkujxtaayñu tugekyu, net myiñ ja mak yuu ma tadu naxwíñudu, es 'yayu'ajnu.

¹⁵ Net t'uxtaay ja tyuunk ma tu'ugu yedyujk di'ibu jap kugajpn. Net kyajxu kyamoty es tkwenta'átut ja udsam.

¹⁶ Esu tadu mixy jantsy yu'o'kup. Kyaj ti muut ja jyot dya'útsat, extu jyaju'xánnu di'ibu du'un kaxu'kp éxtam tsejtsyun, di'ibu udsam jyux'tup, es ni ti pán kyamo'oyuty.

¹⁷ 'Net jyotmay'e'ky es jyunañ: “¡Nu'andsu ndeety tmudaty yu tuumbu ma tyujk es tmo'oy ja kya'ay 'yukun nanaduku es uj ja yaa n'ayóyats mat ja yuu!

¹⁸ N'oknajxnat madsu ndeety, es n'anuumaduts: Tatu, tats nduundugóty mat ja Dios es mat mij.

¹⁹ Kyajts xyñakyñitaku es mjuna'anat kots mij xy'u'unguty. Axájuguts éxtam tu'ugu mduumbu.”

²⁰ Net tyu'udujku es ñejxy ma ja tyeedyu tyujk. Es ko naty myíñam jagam, yu tyeety 'yijxu es pya'ayooju, es ñejxy oj jyujp'yo'oyuty, es 'yaxaju es myunaanu es tsyu'xu.

²¹ 'Net ja 'yu'unk 'yanmaayu: “Tatitu'unk, tats nduundugóty ma Dios es mat mij. Kyajts xyñakyñitaku es mjuna'anat kots mij xy'u'unguty.”

22 Ta ja tyeety t'anmaay ja pyo'oduumbaty: “Juutta pojun yu wit ja oybyu es tukpajta'aktu. Es mo'oydyu nandu'un tu'ugu kyujjits es yu kyuk, es yajmíndu ja tsajkaa ja ni'xpu es xya'oogut es nga'ay n'úkum es ja xuu ndu'unum.

24 Ja'a ko tyadu n'u'unguts du'un éxtum tu 'yo'knu, es tu jya'ty jatugok. Es tu naty tyagooyñu, es tyam tu nbaadyats jatugok.” Net ja xuu ttuundu.

25 'Es ja 'yu'unk ja ka'axkópk japu naty kamoty tyuñ. Es ko jyajty tujk wingón, net tmadooy ko ja'ay xyu'uxy es 'yatstu.

26 Net dyaxu tu'ugu tuumbu es dyajtuuy: “¿Ti tuun jajtup?”

27 Es ja tuumbu 'yadsooy: “Yu m'utsy tu jya'ty esu mdeety tu tni'ana'amu es 'yoogut ja tsajka ni'x mut ko tu jya'ty oy muk.”

28 Es ja ka'axkópk jyot'ambejky. Kyaj jap tyukyañ. Net ja tyeety pyadseemy es 'yanmaay: “Tuku.”

29 Es yu'u t'anmaay ja tyeety: “Mnija'ap naak jamajtats mij tu nmaduñ, es kyajts mij nmadugoy ni na'a, es ni je'eyats xkyamo'oy tu'ugu tsyibu'unk es ndúnadats yu nxuu madudsu nmutnaymyaayubu.

30 Es tyam tu jya'ty tu tadu m'u'unk di'ibu mmeeñ axuk tu ttuñ mut ja kujeñdyo'oxyaty, es tu xya'eeky yu tsajka ni'x mut ko tu jyambity.”

31 'Net ja tyeety jyunañ: “Nitu, mij du'añum m'ity mut ujts, es tugekyu di'ibats uj nmudajtypy, mijtsu mja'a.

32 Es tyam oy ndu'unum tyadu xuu es nxondákum, mut ko tyadu m'utsy du'un éxtum ko tu 'yo'knu naty, es tyam tu jyambity jiky. Tu naty tyagooyñu, es tyam tu nbátum jatugok.”

16

Tuumbu di'ibu axuk myudiimpy ja wyindsún éxtumu ixpajtan

1 Nandu'un ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpajkpuujk:

—Jaa tu'uk ijtyu windsún makja'ay es myudajtypy tu'ugu tyuumbu di'ibu kywentu'ajtypy ja jyiky'ajtan. Es ja makja'ay ya'awa'anu ko yu tyuumbu ttuñ axuk ja jyiky'ajtan.

2 'Net ja wyindsún myujwooyu es yajtuujy: “¿Tii danu tyadu éxtum jyuna'andu mut mijts? N'okwijtsu yu kwentu éxtum tu mduñ, ja'a ko kyaj nnakyyajtuna'añ.”

3 Net ja tuumbu ñayjyananu ku'um: “¿Titsu net ndúnup tyam? Yu nwindsúnats xpyujkyayambats yu nduunguts. Kyajts nmudaty yu maja esats nnaxtúnat, es tsoydyuumbats nandu'un esats n'amdówat yu limosnu.”

4 Net ñayjyananu wyinma'añóty: “Tuts nnijawu wi'ixats ndúnat es nmudátudats pánats xy'axájup ma tyujk kots uj kyaj nduunk nbaadat.”

5 Net tmagajxy nidu'uk nidu'uk di'ibu myuni'xy'ajtypy ja wyindsún. Ja jawyiinu du'un dyajtuuy: “¿Nu'un xymyuni'xy'áty ja nwindsúnats?”

6 Es ja'a 'yadsooy: “Ja'ats nmuni'xyuty tuguk mil litru yu aseytu oliivu.” Net ja di'ibu kywentu'ajtypy 'yanmaay: “Tyaa mneky. U'uñu pojun es yajkoj jatu'uk es xpyujta'agut mil jakujm je'eyu.”

7 Es óknu dyajtuuy jatu'uk: “¿Nu'un mij xymyuni'xyuty yu nwindsúnats?” Es ja'a 'yanmaay: “I'px tuktujk mil kilu yu triigu.” Es ja di'ibu kywentu'ajtypy 'yanmaay: “Tyaa mneky. Yajkoj ja wiinkpu es xyákat je'eyu i'px majtsk mil.”

8 Es ko ja wyindsún tnija'ajy, net ñigajxu oy tu tadu tuumbu, ja'a ko kuwijy mut tadu wyinma'añ.

Es ja Jesús jyunañ:

—Ya naxwiñ, ta mayja'ay di'ibu jiky'ajtp je'eyu meeñ ttsoktu es dyajnipata'andu es myukja'ay'ata'añ mut ja jyiky'ajtan. Es tadu adsojku kyuwijyaty wi'ix tyónat ma ja wyindsún es tsyókudat ja myugu'uktujk. Per ja ja'ayaty di'ibu tyunándup éxtum ja Dios ttekyun, kyaj du'un 'yadu'utstu.

9 'Du'unats miits n'anuumudu ko ja pujta'aky ya naxwiiñ ma ja ja'ay di'ibaty tyuundap ja axuk'ajtun, yajtundu ya pujta'aky pun wi'ix ja ja'ay maut mnaymyayudat es ko naty kyexy, net myajkupaktat ma ja winu xuu winu tiempu tsanaaydyakn.

10 'Es pan kyuydyimpy mat ja waanubu di'ibu ja wyindsun tukmu'ijxup, nandu'un tkuydyun mat ja maybyu. Es pan toomp waana, nandu'un tyon mat ja kajaabu.

11 Paaty pan kyaj tkuydyun di'ibu wyindsun tukmu'ijxup ya naxwiiñ, Dios nan kyaj myo'oyudat ja jotkujk'ajtun jam tsajpotm.

12 Es pan miidsuty kyaj yajxon xykyuydyundu di'ibu ya mwindsun jya'a'ajtypy, ¿wi'ix xytsyeky es myajmo'oyat di'ibu mij mja'a'atup?

13 'Ni pan po'oduumbu mbaat tkamduñ majtsku wyindsun. Ja'a ko pan tuump yajxon ma ja wyindsun ja jawyiimbu, kyaj mbaat ñaktyun yajxon ma ja myumajtskpu. Es pan ja myumajtskpu wyindsun tsiejpy ni'igu es tyun yajxon mat ya'u, kyaj mbaat ja jawyiimbu tnakymuduñ. Paaty n'anuumu miidsuty ko kyaj mbaat xymuduñ ya Dios pan mbujtaky ja mwinma'añ ma ja meen.

14 Es ja fariseety di'ibu 'yadsojktup ja meen tmadoo'ittu tugekyu es ja Jesús ttukxi'iktu.

15 Net ja Jesús t'anmaaydyu ja fariseety:

—Miits mnayyajnáxudu éxtum di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtun maut ma ja mayjya'ayaty. Per ja Dios kyaj mbaat xywyin'undu, ja'a ko ya'u ñija'ap ja mjot mwinma'añ. Es pan naybyujtakup maj, Dios 'yaxtijpy.

Moisesu 'yana'amun esu Diosu kyutujkun

16 'Extu ma jyiky'ajty ja Fwank Yajnubajtpu 'yijty ja Moisesu 'yana'amun es ja Diosu kyugajxpaty ja 'yaxpujkan. Per oknum ma ya Fwank es tyambaat yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxypy ja Diosu kyutujkan, es mayjya'ay 'yaxtaaydyup wi'ix agwanu tyakudat ma Diosu kyutujkan.

17 'Pan kyaj 'yoktuunnu ni tuk peky ja letru di'ibu jya'a'ajtypy ja Moisesu 'yana'amun, jawyiin kyutugoyat ja tsajp esu nax.

Kasaadu ja'ayaty ñaymyastu'ududu

18 'Pan tu'ugu yedyuk myastutypy ja ñado'oxy es pyeky mat ja wiinkpu, yajtugeepy ja pujk úkunu wyindsu'kun. Es di'ibu pujk mat tu'ugu toxytyuk di'ibu tu ñaymyastu'udyaty, nandu'un yajtugeepy ja pujk úkunu wyindsu'kun.

Mukja'ay esu Lázaru

19 Es nandu'un jatu'uk tmadya'aky ja Jesús:

—Jaa tu'uk ijty ja mukja'ay es ja wyit tpujta'aky ak oybyu. Es bom bom jyantsykyay jyantsy'iiky éxtum ja ja'ay xuduñ.

20 Es jam tu'uk ijty nandu'un ja yedyuk jantsy ayoop es txu'aty Lázaru, di'ibu naty ja nini'x tugekyu ak pu'uts. Es jam yajmastuty ma mukja'ayu tyuk aa.

21 Tyadu ayoobu ja'ay, ya'u jyanayya'utsanu mat ja di'ibu ka'ap ma ja mukja'ayu myeesu. Es ja uk ñiwéyaty majaty ja pyu'uts.

22 'Es net 'yo'knu ja Lázaru, es ja anklus yajnujxu ma ja Abraan 'yity. Net ja mukja'ay 'ye'ky nandu'un, es dyajnaxtukudu,

23 es ñejxy ayoodaknoty. Net 'yijxe'ky es t'ijxy ja Abraan esu Lázaru.

24 Ta yaxkeky: “¡Apteety Abraan, pa'ayooguts! Kax ya Lázaru es dyajxoogut ya ky'u jajp mat ya nuu es min dyajxeemy ya nya'anats, ja'a ko nugoots n'ok'ayoonu muk ma tyadu juun.”

25 'Es ja Abraan 'yanmaayy: “Nitú, jamyats ko mij tu m'ity oy ko tu mjiky'aty, es ya Lázaru tu 'yayoy. Yu'u tyam jotkujk'ajtp, es mij m'ayoy.

26 Nandu'un ja Dios tu tpujta'aky tu'ugu maj wok di'ibu abeky xya'ijtum, es kyaj pan mbaat ñejxy jamdsoo es ni pan yadsoo mbaat kyamñ.”

27 'Net ja makja'ay jyunáñ: "Tuna may'ajtun, apeteety Abraan, kax yu Lázaru maḁsu ndeety yu tyujk

28 maḁs nmadaty nimugoxktsu n'utsy, es t'anuumat kudiibu yaa myínut nandu'un ma tyadu ayoodákn."

29 'Es ja Abraan jyunáñ: "Yu'ujaty myudajttap di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyuxjaaydyu. ¡Wa'an tpadundu!"

30 'Es ja makja'ay 'yadsooy: "Tuy'ajtun, apeteety Abraan. Per pun nidu'uk yu o'krpu jyikyryúkat es ñujxut ma yu'ujaty, yu'u yajtagajtsxup yu wyinma'añ."

31 'Es ja Abraan 'yanmaayy: "Pun kyaj tpaduñ ja Moisesu 'yana'amun es di'ibu jyaaydyu ja Diosu kyugajxpu, nan kyájum tmábákat oy jyajikyryujkpu tu'ugu o'krpu."

17

Puroobuty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

1 Jesús t'anuumu ja 'yuxpajkpaty:

—Taa di'ibu ja ja'ay yajpekytyiimpy. ¡Per puroobu tadu ja'ay di'ibu yu myugu'uk yajtugeepy!

2 Nik oy es yajpwjta'agut mejyñóty mat tu'ugu paan yajtuk'yo'ktáyut es kyaj ko yu myugu'uk dyajtuundugóy.

3 'Mnaygywentu'átudup mijts. Es pun yu m'utsy mmadugooyp, kajxwij. Es pun jodumbijtp, pojpwma'x.

4 Oy mmadugóyudut mij juxtujk ok tu'ukpu xuu es juxtujk ok myínut es jyuná'anat: "Ma'xkats", pes mma'xup.

Mubujkan muk'ajtan maut

5 Es ja apóstalaty t'anmaaydyu ja Jesús:

—Windsán, tukmubujkats waanu ni'igu.

6 Es ja Jesús 'yadsoojm:

—Oyxup je'eyu waanu xymyudaty ja mubujkan éxtam tu'ugu mutsk mortás pajk, mbaatxup xy'anuumu yu muj kepy: "Ñujx m'ity jap mejyñóty", es mmamadówadup.

Mduumbu tyu'unun

7 'Pun mmadajtpy miidsaty tu'ugu mduumbu es tsu'pun ja tuumbu jyumbijn ma mdujk, tu oj yu'uy kamoty o tu tkwentu'aty ja mborreeg, m'anuumup: "Nax tugoty. U'uñ es mgáyut."

8 Kyaj, ¿kudii? Ni'igu t'anuumu: "Ya'abaadats ja n'a'ux esats uj n'a'ux'átut. Oknum mbaat mij mja'a xya'abaadu es m'a'ux'átut."

9 Es ko tkuyduñ éxtam tyuk'ane'emyaty ja wyindsán, ¿ti mbaat ja wyindsán jyuná'añ: "Dios kujúyubu?" Kyaj, ¿kudii?

10 Nandu'un miidsaty ko xykyuydyuunda'ay tugekyu di'ibu Dios tu mduk'ane'emyaty, mjuna'andup: "Tu ndu'unum je'eyu di'ibu tu nyajtuk'ana'amum."

Jesús dya'aguda'aky nimajkpu ja'ay di'ibu myudajttap ja lepru pa'am

11 Es ja Jesús tyu'uoy'oy es ñejxy Jerusalén. Jam ñajxy ma ñaybyaadyuty yu Samaaryu mat ja Galileu.

12 Es ko jyajty ma tu'ugu kajpn, net tpattu majk ja yedyujk di'ibu myudajttap ja lepru pa'am. Jagam ja tyánudu éxtam jyuná'añ ja Diosu 'yana'amun,

13 es yaxkaktu:

—Jesús, Windsán, pa'ayoogats uudsaty.

14 Es ko Jesús 'yijx, net 'yanmaayy:

—Ñujtu ma ja teety es m'ixudut.

Es ko oj ñajtu, net 'yagudaktaaydyu.

15 Net tu'uk ko t'ijxy es tu 'yaguda'aky, jyumbijty es ya'axy jyeky t'awdajty ja Dios.

16 Es net tnimiiñ ja Jesús es ñaygyoxtnaaydyáku es ñayjujpru naxkujxy es tja'aygyudáky. Esu tadu yedyujk yu'u samaritanu ja'ay.

17 Net ja Jesús jyunañ:

—¿Tii kyaj tu 'yaguda'aktu nimajk? ¿Ma net ja nidaxtujkru?

18 ¿Tii yu'u yu naydyi'igyu tyadu samaritanu ja'ay tu jyumbity es t'awdaty ja Dios?

19 Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay:

—Pudu'uk es nujx. Tu m'aguda'aky mut ko tu xymyubeky.

Wi'ix myínut ja Diosu kyutujkun

20 Es ja fariseety dyajtudu ja Jesús:

—¿Na'a du'un ja Dios yajkutuka'añ?

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko yu Dios myínut es yajkutuka'añ, kyaj ya'ixut ko jya'ty éxtum yu naxwíñudu ja'ay ja ryeyun.

21 Paaty kyaj mbaat njuna'anum: “Yaa net”, o “Tam xim”, mut ko yu Dios yajkutujkru ma miidsaty.

22 Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxrujkruty:

—Ja'tur ja tiempu ko miits xyjatsóktut es oy tu'ugun ja xuu m'ítut ma uj, ja Naxwíñudu Ja'aydu Kyudunaabyu, es kyajts uj xy'ixtut.

23 Es ko miits m'anumxudut ja ja'ayty: “Tyamu net”, o “Tuxim ja'a”, kyaj mnujxtut es xy'uxta'ayudats.

24 Ja'a ko uj, ja Naxwíñudu Ja'aydu Kyudunaabyu, du'unuts ngu'uga'añ éxtum ko jyudsikyun tyukjajudya'ayut tugekyu tsajp.

25 Per jayujp n'ayówudats muk es ja ja'ayty di'ibu tyam jiky'ajttur kyajts xy'axájudats.

Wi'ix jyumbítut ja Naxwíñudu Ja'aydu Kyudunaabyu

26 'Extum jyajtu jékyur ko ja No'ee jyiky'ajty, nandu'un jyata'añ kots uj, ja Naxwíñudu Ja'aydu Kyudunaabyu, nmínut jatugok.

27 Ko No'ee jyiky'ajty, ja ja'ayty kyay 'yuuktu es dyajpúktu ja 'yu'unk extu ko tyujku ja No'ee ma ja arku, es netyu myiinnu ja ayo'onduu es ja ja'ay jyi'xtaaydu.

28 Es nandu'un jyajtu ko jyiky'ajty ja Lot. Ja ja'ayty kyay 'yuuktu, tyook yaktu, ñi'ip kyojtu es ja tyujk tkojtu.

29 Es ko ja Lot tsoyo'oñ ma ja Sodomu kajrn, netyu myiiñ ja junduu es yu azufru junn di'ibu ka'a tsajwínm, es ja ja'ay 'yo'ktaaydu.

30 Es du'un ya'ixut kots uj, ja Naxwíñudu Ja'aydu Kyudunaabyu, ngu'uga'at jatugok.

31 'Es ma tadu xuu, pún jam pajtr tujk nikujxy, kyaj jyunákat es tyúkat tugeoty es tjuudut di'ibu jap tyugoty. Es púnadyu naty jap kamoty, kyaj jya'ttut ma ja tyujk.

32 Jamyatstu wi'ix jyajtu mut ja Lotu ñado'oxy.

33 Mut ko di'ibu jiky'ataamp mut ja kyuum winma'añ, du'ambu ja'ay yajtugeepy ja jyiky'ajtan, es di'ibu jiky'ataamp éxtumts uj ndukni'ixu, du'ambu ja'ay kyaj dyajtagóy ja jyiky'ajtan.

34 'Es n'anuumu nandu'un ko netu naty ja ja'ay mya'adu nimajtsk ti'igyu mabajn, tu'uk yajmanujxut es tu'uk wyu'umut.

35 Es nimajtsku toxytyujk jyutstu ti'igyu, tu'uk yajmanujxut es tu'uk wyu'umut.

36 Es nandu'un nimajtsku yedyujk di'ibu naty jap kamoty, tu'uk yajmanujxut es tu'uk wyu'umut.

37 Es ja Jesusu 'yuxrujkruty yajtuju:

—Windsún, ¿ma tyadu du'un jyata'añty?

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ma ja o'krú 'yity, jamu naty ja kus ñaymyíkyty.

18

Toxytyujk di'ibũ my'i'impý tu'ugũ fwez

¹ Jesús trujtáky tu'ugũ ijxrajtan es ttuk'ixat ko ja'ay du'ũnam kyajxta'aktat es kyaj jyotmay'ooktat.

² Du'ũn jyanáñ:

—Ma tu'ugũ kajrn jaa ijty tu'ugũ fwez di'ibũ kyaj twindsu'ugũ Dios es ni pán tkatuñũ kwentũ.

³ Es ma tadũ kajrn nan jam tu'ugũ ku'ekytyo'oxy di'ibũ tyimmaye'ebyũ tadũ fwez es t'amdooy es ja myadsip yajpayo'oyut mat ja tũy'ajtan.

⁴ Es jeky dya'ijtyũ tadũ fwez, kyaj tkuydyũñ. Per óknam ja wyinma'añ dyaj'yo'oy: “Oyũts ngawindsu'ugũ ja Dios es ni pánũts ngamũj'ixy,

⁵ peru tyadu ku'ekytyo'oxy nugoots xy'okna'amnu, paaty tyámudsũ tũy'ajtan nduunũt es kadiibũ ñakymyĩnũt es xyñakyña'amudũts.”

⁶ Es ja Jesús jyanáñ:

—Jaygyukũ di'ibũ kyajx ja fwez axuk ja'ay.

⁷ ¿Ti kyaj ttuunũt ja Diosũ tũy'ajtan pánaty wyin'ijxadũ es tmũnu'xta'agudũ xũũñ koots es yajpudákudũt?

⁸ Du'ũnũts miĩts n'anũmũdũ es kyaj jyákũt esũ Dios pyudákudũ. Per kots u, ja Naxwiñũdũ Ja'ayudyũ Kyudanaabyũ, nmĩnũt jatũgok yã naxwiñ, ¿tii nbaadũpts ja ja'ay pán myũbũjktũp ja Dios?

Fariseeũ esũ yajkugũbajtrũ

⁹ Es ja Jesús trujtáky jatũ'ugũ ijxrajtan mat ja ja'ayũty di'ibũ nayjya'adũp jyiky'aty tũy'ajtan mũũt es t'axuk'ixy oytyim pánaty. Du'ũn jyanáñ:

¹⁰ —Majtsk ja yedyujk tũ 'yotsy ma ja mũj tsajptũjk kajxtákũ. Tu'uk yũ'ũ fariseeũ, es jatũ'uk yajkugũbajtrũ.

¹¹ Es ja fariseeũ tanũ, du'ũn kyajxta'aky: “Dios, nja'aygyudákyryũts mij, ja'a ko u kyajts ndũ'ũnũty éxtũm ja wiĩnkũ ja'ay di'ibũ ma'tsp, di'ibũ pekytyuump, di'ibũ yajtũgeery ja pũjk úkũnũ wyĩndsũ'kũn es ni ngadu'ũnũdyũts éxtũmũ tyadu yajkugũbajtrũ.

¹² Uj n'ayu'átyũts majtsk ok ja samããn es nyákyũts tuk peky ko wya'xy mũjk peky tũgekyũ di'ibũts u nbatyry.”

¹³ 'Per ja yajkugũbajtrũ wye'emy jagam, es ni je'eyũ kyakooje'eky es pyat'ixat tsajwĩnm, je'eyũ kyaatsy tkoxy es du'ũn ñũ'xta'aky: “¡Dios, pa'ayoogũts u, kots u nbekyjya'ayũty!”

¹⁴ Net ja Jesús jyanáñ:

—N'anũmũ ko yũ tyadu yajkugũbajtrũ ñũjxnu ma tyujk es oj wye'emy oy mũdũ Dios, es ja fariseeũ kyaj. Ja'a ko pán naymyũjrajtãkũp, Dios puwĩjtsũp, es di'ibũ naybyũjtãkũp ayoobũ es mutsk, Dios yũ'ũ ya'ijtrũ mũj.

Jesús tkuni'xy ja unã'ku'ungũty

¹⁵ Ta ja ja'ayũty dyajmiĩndũ 'yũnã'ku'ungũty ma ja Jesús es yajkũnu'xũt. Es ko ja Jesusũ 'yũxrupjkrũty t'ijxtũ taadũ, net t'oodũ ja di'ibũ yajmiĩndũp ja 'yũnã'ku'unk.

¹⁶ Es ja Jesús dyaxũ es t'anmaãy:

—Mastu'uttũ, wa'andsũ unã'ku'ungũty xyñimĩndũts, es katũ xyajjũmbĩty, mat ko ja Diosũ kyutujkũn yũ'ũ jya'a'ajtyry di'ibũ du'ũn éxtũm yũ'ũjũty.

¹⁷ Es tũy'ajtan n'anũmũ, pán kyaj t'axajũ ja Diosũ kyutujkũn éxtũm tu'ugũ unã'ku'unk, ni nã'ã kyatũkũt jam.

Mũkja'ay tmãmadya'aky ja Jesús

¹⁸ Es tu'ugũ ana'ambũ dyajtũũy ja Jesús:

—Oy windsũn, ¿tits mbaãt ndũñ esũts nbaãdũt yũ njiky'ajtanũts winũ xũũ winũ tiempũ?

19 Ta ja Jesús 'yanmaay:

—¿Ti ko mjana'añ kots uj n'óyuty? ¿Ti mjanaamp xytyijy kots uj nDiósuty? Y'uuy Dios naydyi'igy oy.

20 Mij mnija'ap di'ibu Dios 'yana'amun'ajtypy: “Katú xyajtugóy ja pújk úkunu wyindsu'kun; katú myajja'ay'eeky; katú mdoñ mmeetsy; katú pún xywyingajxpéty; mwindsu'ugur ja mdaak mdeety.”

21 Ja ana'ambu jynáñ:

—Tugekyu tyaadu tuts nguudyuunda'ay extu kots nmutsk'ajty.

22 Es ko taadu tmadooy ja Jesús, net t'anmaay:

—Mdugoy'ajtxur tu'uk. To'kta'ay tugekyu mjiky'ajtan es xumyo'oyut yu ayooibu ja aydyujk es du'un xpyyaadat ja oy'ajtan tsajpót. Es óknum mmínut es xpyyanajxudats.

23 Es ko tyaadu tmadooy ja ana'ambu, net mak jyotmay'e'ky, ja'a ko jyantsymukja'ayuty.

24 Ko ja Jesús t'ijxy ko tadu mukja'ay jyotmay'e'ky, net jynáñ:

—¡Tsip nimujaa esu mukja'ay tyúkadut ma Diosu kyutujkan!

25 Tny'ajtan n'anum ko waanu rojun es tu'ugu kameyu ñáxut xu'uñjyutóty es ñimujaaty es tu'ugu mukja'ay tyúkat ma Diosu kyutujkan.

26 Es ja tyadu ja'ayuty di'ibu myadoodu jynandu:

—¿Es punu du'un, pún mbaat ñitse'eky?

27 Es ja Jesús jynáñ:

—Di'ibu ja'ayuty kyaj mbaat ttundu, yu Dios mbaat ttuñ.

28 Es ja Peedru 'yanmaay:

—Windsún, udsuty tuts nmastu'uttu di'ibuts nmudajttur es mij mbanejxy.

29 Es ja Jesús 'yadsooy:

—Tny'ajtan, oytyim púnuty di'ibu myastutypy ja tyujk, ja tyaak tyeety, o ja myugu'uguty, o ja ñudo'oxy, o ja 'yu'unk, es xpyyanajxudats uj,

30 Dios mo'oyudur waanu ni'igu ma tyadu naxwíñudu, es ma ja naxwíñudu di'ibu miimp, 'yaxájur ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

Jesús tnigajxy myuduguk ok ja 'yo'kun

31 Net ja Jesús dyajnejxy wiink tsoo ja nimajmajtskrú 'yuxrajkrú, es t'anmaay:

—Tyam njo'omum Jerusalén ma yajkuudyuna'añ tugekyu di'ibu ja Diosu kyugajxru kyuxjaaydu, wi'ix uj, ja Naxwíñudu Ja'aydu Kyudunaabyu, njata'añats.

32 Pes xykyakaa'andats ma ja romanu ja'ay, es xytyukxi'iga'andats, axuuk xytyuna'andats es xywyindsuju'uga'andats.

33 Xywyopa'añats es óknum xya'ooga'añats; per kyumduuguk xuu njikyryuka'añats.

34 Es ja 'yuxrajkrutujk kyaj tjaygyujkudu éxtum jynáñ ja Jesús es kyaj tnijáwudu ti kyajxpy.

Jesús dya'ijxpéky tu'ugu wiints

35 Ko ja Jesús jya'táñ ma ja Jerikoo kajpn, tu'ugu wiints 'yu'uñu tu'aay t'amdoy ja limosnu.

36 Es ko tmadooy ko ñaxy ja mayjya'ay, net ja wiints dyajtuy ti ta jyátyuty.

37 Es jynandu ja mayjya'ay:

—Yu Jesús nazarenu najxp yadsoo.

38 Net ja wiints yaxkeky:

—Jesús, Davitu tyump 'yaats, ipa'ayoogats uj!

39 Es ja di'ibu najxtur jawyiin 'yooju es 'yamónut. Per ja wiints ni'igu jyantsyya'axy:

—Davitu tyump 'yaats, ipa'ayoogats!

40 Net ja Jesús wya'k'a'aju es tnigajxu es myínut. Es ko ja wiints myiñ wingón, net ja Jesús dyajttuy:

41 —¿Ti mdsejpy es mij ndukmadúnut?

Es ja wiints 'yadsooy:

—Windsún, yu'uts ndsejpy esuts n'ijxpákut.

42 Jesús jyúnáñ:

—Axajü ja m'ijxun, tü m'agudaky ja'a ko tü xymyubeky.

43 Es netyü ja wiints oj 'yijxwa'xy, es tpanejxy ja Jesús es t'awdaty ja Dios. Es nidugekyü ja'ayuty di'ibü 'yijxtü tyáadu, nandü'ün t'awdajty ja Dios.

19

Jesús esü Zakeeü

1 Net ja Jesús jyajty mä Jerikoo kajpn es ñajxy jap kajpnóty.

2 Es jap tsyüünü tu'ugü makja'ay di'ibü xyü'ajtypy Zakeeü. Yu'ü ijty yajkugubajtrü windsún.

3 Tadu Zakeeü t'ixa'añ ja Jesús. Per kyaj mbaat, ja'a ko yu'ü üxnaku'unk es jantsy mayjya'ay jap.

4 Net ja Zakeeü ñejxy püye'együ jawyiin es kyüxpejty mä tu'ugü iigü kepy es t'ixa'añ ja Jesús.

5 Es ko ja Jesús jyajty mä yu'ü jam, net pyat'ijxy es 'yanmaayü:

—Zakeeü, janak pojün, ja'a ko koonümts tyam nwü'üma'añ mä mdüjk.

6 Net ja Zakeeü jyünajky pojün, es t'axajü ja Jesús müü ja oyjyot.

7 Es ko ja ja'ayuty t'ijxtü, net ñay'anmaayüdu:

—Tü ñejxy jajttákrü mä tu'ugü pekyjya'ay ja tyüjk.

8 Net ja Zakeeü tyünaayey'ky es t'anmaay ja Jesús:

—Windsún, tyámüts nmo'oya'añ ja ayoobü ja'aydyüjk ja njiky'ajtünüts kujkwa'xy. Es pün tuts ndoñ pün müü ja anü, tyámüts nyajjümbítüt taxk dü'ünün.

9 Es ja Jesús 'yanmaayü:

—Tyam tü jya'ty ja nitsokün mä tyádu tüjk, ko yu tyádu yedyüjk yu'ü nandü'ünü Abraünü tyümp 'yaats.

10 Es üj, ja Naxwíñüdü Ja'ayadyü Kyudünaabyü, tü nmíñüts es n'üxta'ayüts es nya-jnitso'oga'añüts pün tü tyuundügöy.

Meeñ éxtamü ijxpajtün

11 Tyamü naty ja ja'ay tmüdwü, net ja Jesús trüjta'agyü tadü ijxpajtün ja'agyüjxm ko wyingoomp Jerusalén es ko yu'üjaty wyinmaydyü ko netyü ja Kristü t'axajüya'añ ja kyutüjkün éxtam ja reyün.

12 Es jyúnáñ:

—Jaa ijty tu'ugü makja'ay di'ibü oj ñejxy jagam wiink naxwíñüdü es t'axajüya'añ ja kyutüjkün éxtam ja rey es ókñm jyümbítüt.

13 Es ko tsoonáñ, net twüdsüoy nimajk ja tyuumbü es tmooydyü nidu'uk nidu'uk küjktu'ugü meeñ di'ibü jantsy tsooxü, es t'anmaaydyü: “Yajtündü tadü meeñ extü kots üj njümbítüt.”

14 Es ja ja'ayuty di'ibü yu'ü myügugajpn'ajtypy kyaj tsyékyuty, es tyukpagajxü ja wiinkrü kugajxy es ya'anümmüt: “Kyajts ndsoktü esü tadü yedyüjk ryey'átüt yáa.”

15 'Per oj tyüku rey, es jyümbijty mä ja ñaxwíñüdü. Es ko jyajty, ta tñigajxüdyay ja tyuumbü di'ibü tü tmo'oy ja meeñ. Es dyajtüny n'ün tü gyanaraty nidu'uk nidu'uk.

16 Ja jawyiimbü myüjwa'ky es jyúnáñ: “Windsún, majkü dü'ünün tü gyanaraty ja mmeeñ.”

17 Es ja rey 'yadsooy: “Oy. Mij yajxón tü mduñ. Es ko tuts xymyüdüñ yajxón müü waanü, tyam nbüjta'aky es xyajkutúküt majkü kajpn.”

18 Es jatu'uk myüñ es jyúnáñ: “Windsún, ja mmeeñ tü gyanaraty mügoxk dü'ünün.”

19 Es nandü'ün ja rey 'yadsooy: “Mij myajkutúküp mügoxkü kajpn.”

20 Net jatu'uk myiiñ es jyunáñ: “Windsún, tyaa ja mmeeñ. Təts nbəjke'eky mə tu'ugu payə.

21 Ndsə'kəpts mij, ja'a ko mij mbaye'epy di'ibə kyaj tə xyaky es mdsijky py di'ibə kyaj tə xyñi'ipy.”

22 Net ja rey jyunáñ: “Mij, kyaj oy tə mduñ. Mat ja mgu'əm ayuk ngəyákat. Pən mnija'ap kots əj nyajmíky di'ibəts kyaj nbəjta'aky es ndsíkyəts di'ibəts kyaj tə nni'ipy,

23 ¿ti ko tə xykyapəjta'aky yə nmeeñəts mə yə bankə?, es kots əj nja'tət n'axájudəts nandə'un yə 'yajuydyuk.”

24 Es t'anmaəy di'ibə naty jáməty: “Pəjkə tadə meeñ es xymyo'oyət di'ibə myəđajty py majk.”

25 Es yə'əjəty jyunandə: “Windsún, itam tmədaty majk ja meeñ!”

26 Es ja rey 'yadsooy: “Təy'ajtən n'anəmə miidsəty, di'ibə myəđajty py, ni'igu 'yak'yajmo'oy, es pən waanə tmədaty, yajpəjkə di'ibə myəđajty py waanə.

27 Es pənəty xymyədsip'ajtpəts es kyaj ttseky esəts əj n'ítət rey, yajmín ja yəə es ya'ooktə yə nwinduuyəts.”

Jesús tyəkə Jerusalén éxtəm tu'ugə rey

28 Es ko oj jyunəandə'ay də'un, ja Jesús 'yaknejxy Jerusalén.

29 Es ko wyingoonə mə ja kajpnəty Betfajee es Betañə, mə ja Oliivəs Kopk, jam ja Jesús tkejxy nimajtskə 'yəxpəjkpə,

30 es t'anmaəy:

—Nəjxtə jap kajpnóty tə nwingo'onəm. Ko jap mja'ttət, jap xypyaəđət tu'ugə burru kuwəñ di'ibə ni pənnəm tkatuk'u'uñə. Xymyəgəjət es xyajmínə.

31 Es ko pən myajtəwəđət ti ko xymyəgəjə, xy'anəmə: “Ja Windsún tsyejpy.”

32 Es ja 'yəxpəjkpəty oj nəjxtə es tpəttə də'un éxtəm ja Jesús 'yanmaəyə.

33 Es ko naty tməgəjə ja burru, net ja nəiwindsún yajtəjə:

—¿Ti ko xymyəgəjəđə tadə burru?

34 Es yə'əjəty 'yadsoodə:

—Ja'a ko yə'ə Windsún tsyejpy.

35 Es dyajnəjxtə mə ja Jesús es tpəjtáktə ja wyit jam burru nəkəjxy es ja Jesús ttukpejty.

36 Es ko ja Jesús tyu'uyo'oy, ja ja'əyət dya'aptə wyit tu'əy mə nəxa'əñ.

37 Es ko wyingoñ mə wyinjənəky ja tu'u mə ja Oliivəs Kopk, nidəgekyə ja mayjya'əyət xyondəktə es t'əwđajttə ja Dios mət ja'əgyəjxm di'ibə tə t'ixtə,

38 es jyunandə mək:

—¡Dios kyunu'xəbə tadə rey di'ibə miimp ja Nindsən'ajtəmgəjəxm! ¡Wa'an t'ity ja xondəkən jam tsajpótə! ¡Məj kəjxm 'yítət ja Dios!

39 Net nija'ajəty ja fariseəty di'ibə naty jap mayjya'əyóty t'anmaəydyə ja Jesús:

—Yə'əxpəjkpə, oo yə m'əxpəjkpətkə es 'yamóndət.

40 Es ja Jesús 'yadsooy:

—N'anəmədə pən yə'əjəty amoondəp, extə yə tsəə yaxka'aktəp.

41 Es ko jyajty wingón mə t'ijxy ja Jerusalén kajpn, ta ja Jesús tnijəy ja kajpn,

42 es jyunáñ:

—Jerusalén ja'əyət, pən m'oknija'əđəpxyəp mə tyamə mxə wí'ix xypyaəttət ja jotkujk'ajtən. Per tyam ayu'udsyə 'yity mə miidsəty.

43 Es ja'təp ja xəmə mə mmədsípəty jyə'ttət es dyajkojtpə mədə tsəə, nəx, o tijətyət mə nəygywə'anəđət, es təgekyə myajnadujktə'əyəđət oytyim madsoty

44 es dyajtəgóyət ja mgəjpn es dya'oogət ja mja'əyət, es kyaj dyajwə'əmət ni tu'ugə tsəə nikəybyéty mə ja mbotsy. Təgekyə tyəəđə tyun jyátət ja'a ko kyaj tə xyñijəwəđə ko yə Dios tə mnimínəđə.

Jesús dyajpədsəmy di'ibə juuy to'ktəp mə ja məj tsajtpəjk

⁴⁵ Net ja Jesús jyajty ma ja muj tsajptujk es dyajpudseemy di'ibua naty to'ktap es juuydyap jap,

⁴⁶ es t'anmaaydyu:

—Yu Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Yu ndujkats yu'u du'un ma ja'ay kyajxta'aky”, es miits xyajwa'andu ma'tspu ank.

⁴⁷ Es bom bom ja Jesús ya'axpeky ma ja muj tsajptujk. Es ja teedywyindsunaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap es nandu'un ja mujja'aydyujk t'axta'aydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogat.

⁴⁸ Per kyaj tpattu wi'ix ttúnat, ja'a ko nidugekyu ja ja'ay tam yajxon tmadool'ittu.

20

Jesusa kyutujkan

¹ Tu'ugu xuu Jesús dya'axpeky ja ja'ayaty es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk muj tsajptujk ñabotsoty, net jyajttu ja teedywyindsunaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap es ja mujja'aydyujk,

² es jyunandu:

—Anmaagyats, ¿ti kutujkan muut xytyuñu tyaadu es pán tu mmo'oyadyu tadu kutujkan?

³ Net ja Jesús jyunáñ:

—Ej nandu'un nyajtuwaambyats tu'ugu ayuk miidsaty, es xy'adsoojambíttat.

⁴ ¿Pán mooyu yu kutujkan ja Fwank es yajnabatut, yu'u Diosu, o ja'ayu?

⁵ Es yu'ujaty ñayjyunánudu:

—Ko n'anma'ayum: “Yu'u Dios mooyu yu kutujkan, yu'u xy'anma'ayum: ¿Es ti ko xykyamabuktu?

⁶ Es pan n'anma'ayum: Yu'u wyinma'añadyu ja'ay, pojun nidugekyu yu ja'ay xykyuka'tsta'ayum, ja'a ko yu ja'ayaty myubajktap ko ja Fwank yu'u Diosu kyugajxpu.”

⁷ Paaty t'anmaaydyu ko kyaj tniyawu.

⁸ Net ja Jesús jyunáñ:

—Ej nan kyajts miits n'anmudu ti kutujkanats uj nmudajtypu.

Axuk kamgwentu'ajtpaty ijxpajtan

⁹ Net ja Jesús tyujka madyakpu mat ja ja'ayaty, es tpejtákyu tadu ijxpajtan:

—Jaa ijty tu'ugu yedyujk di'ibu kyoj yu uuvu kam ma ja ñax. Es óknam ttukmijky ja uuvu kam mudu wiink ja'ayaty es tsoy'onnu ja kugam, ñajxnu jeky.

¹⁰ 'Es ko tpaty yu tiempu ma ja uuvu yajtúkat, net ja kugam tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'amdówat ja ja'ayaty di'ibu ja kugam pátap. Es ja ja'ayaty kyaj ti dyajky, je'eyu tkepywojpta es dyajjambijttu.

¹¹ Net ja kugam tkejxy ja wiinkpu tyuumbu. Es nandu'un axuk ttuundu, tkepywojpta es dyajjambijttu. Ni ti tkamooydyu.

¹² Net ja kugam tkejxy jawiinkpu tyuumbu, es ja ja'ayaty dyajtsayujttu es dyajkáktu.

¹³ 'Es tim óknam ja kugam jyunáñ: “¿Tits ndúnup? N'okkéxyudsu n'u'unk di'ibats njantsytsyejpy. Ko yu'u t'ixtat, wa'an twindsu'ugudat.”

¹⁴ Es ja ja'ayaty di'ibu jam kywentu'ajttap ja uuvu kam, ko t'ijxtu, net ñay'anmaayudu: “Tyaadu yu'u myuwu'muyaambyu tadu kam éxtumu kuma'añ. N'ok'ya'o'kum es udsajtam nja'a'ajtam yu tyaadu.”

¹⁵ Net dyajpudsuumdu jap kamoty es dya'o'ktu.

Net ja Jesús dyajtuuy:

—¿Ti tyúnup mat yu'ujaty ja kugam?

¹⁶ Mínap es dya'o'ktu'ayudu tadu axuk ja'aydyujk, es tmo'oyat ja wiinkpu 'yuuvu kam. Es ko ja ja'ay tmadoodu taadu, ta jyunandu:

—Ni tkatsókat ja Dios!

¹⁷ Per ja Jesús wyin'ijxudu, es jyunáñ:

—¿Es ti myaydya'agaampy di'ibu jap mā ja Diosu jyaabyajtan mā kuxja'ay 'yity?:

Yū tsaa di'ibu ja pojtsputujk myastutu,

tū tpaaty ja lyugaar mā ja tujk t'ujx'áty.

¹⁸ Es pán jam kuxjubijp mā tadu tsaa, kanak pedazu jam wyá'xut. Es pán tadu tsaa nitimpajtar pánuty, tukwa'ayudya'ayudup.

¹⁹ Es ja teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktup netyū tjamatsandu ja Jesús, ja'a ko yū'ū ñija'adup ko ja Jesús tū tpujta'agyu tadu ijxrajtan mut yū'ujuty. Per kyaj tmajtstū, ja'a ko ja ja'ay ttsu'ugudu.

Jesús tmadya'aky ja kugubajtan

²⁰ Net tkajxtū ja kugajxyuty di'ibu nay'andíjudup jyiky'attu tūy'ajtan muut, es t'uxtaaydyū ja winma'añ wí'ix dyajka'adut es tkuyaka'andu mā ja gobernadoor.

²¹ Es t'anmaaydyū ja Jesús:

—Ya'uxpukpū, ñija'adupts ko mduk'uxpeky di'ibu tūy'ajtan es kyaj xyajtugátsy ja m'uxpukū, ti'igyū mgajpxy oypyúnuty muut, es mya'uxpeky mut ja tūy'ajtan mā ja Diosu tyu'u.

²² Anmaagyuts, ¿tii mbaaduts uj ngugubattu mā ja yajkutujkū kopk Sésur, o kyajū?

²³ Es ja Jesús ñija'ap ja ja'ayuty 'yaxuk winma'añ es t'anmaay:

²⁴ —Tuk'ijxkuts tu'ugu meen. ¿Pán jam kuxkojy ja wyiin juyj es pán ja xyū kuxja'ay?

Es ja ja'ayuty 'yadsooy:

—Yū'ū yajkutujkū kopk.

²⁵ Net ja Jesús jyunáñ:

—Pes mo'oy ja yajkutujkū kopk di'ibu yū'ū jya'a'ajtypy, es mo'oy ja Dios nandu'un di'ibu yū'ū jya'a'ajtypy.

²⁶ Es ja ja'ayuty ñija'adup ko Jesús wyijyuty mut ja 'yayuk éxtam tū 'yadsoy. Es kyaj mbaat dyajka'adu wí'ix ko yū'ū ya'uxpeky mut ja mayjya'ay, es net yū'ujuty 'yamoondaaydyū.

Ja'ay dyajtáwdu pán jikyryúktup ja o'kputy

²⁷ Es óknam nija'ajuty ja saduseeuty myiindu mā ja Jesús. Ja saduseeuty jyuná'andu ko kyajp jyikyryuka'añ ja o'kputy. Paaty t'anmaaydyū ja Jesús:

²⁸ —Ya'uxpukpū, ja Moisés tkuxjaay pán tu'ugu yedyujk o'kp es tku'oogut ja ñado'oxy es kyaj tū 'yu'unkraaty ni tu'uk, ja o'kpū 'yutsy ryákap ja ku'ekytyo'oxy. Es ko tpaadut ja 'yu'unk yedyujk, yū'ū tyuknikujxm'átup ja jamyii.

²⁹ N'ixy'ajtats ja ja'ayuty di'ibu nijuxtujk tukka'ax. Es ja ka'axkópk pyejky, es 'ye'ky, es kyaj dya'u'unkráty ja ñado'oxy.

³⁰ Ta ja myumajtskū tpejky ja ku'ekytyo'oxy es nandu'un jyajty.

³¹ Es ja myudugūkpū nandu'un jyajty. Extū ko 'yabudseemy nijuxtujk, es ni pán tkatukpattu 'yu'unk.

³² Es ko tyaadu du'un tugekyū ñajxy, ta nandu'un ja toxytyujk 'yo'knū.

³³ Es yū'uts nyajtūwaampy. Ko jyikyryúkat, ¿pánuk yū'ū nidu'uk ñado'oxy'ajtypy?, ja'a ko yū'ū tpujk'abudsūmdaaydyū tadu toxytyujk nijuxtujkuty.

³⁴ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Mā tyadu naxwíñudu, pūjktup ja ja'ayuty,

³⁵ per di'ibáty nitujkūp es jya'ttut mā tadu jiky'ajtan es jyikyryúktut, kyaj ñakypyúktut,

³⁶ ja'a ko kyaj mbaat ñaky'ooktū. Pes du'un 'yíttut éxtam ja ánkusuty, Dios 'yu'unk'átudut, mut ko tū jyikyryúktū.

³⁷ Mā yajmadya'aky ja kepy tyoy, kə'um ja Moisés xytyuknija'am ko yə o'krə jykypyuktə. Es jap tkəxjaəy ko Dios 'yanmaəy: “Ûjts Dios di'ibə ja m'artəjkaty xyDyios'ajtəpts. Ûjtsə də'un ja Abraanə Dyios, Isaə esə Jakoob.”

³⁸ Dios, kyaj yə'u Dyios'aty mat ja eekypy. Yə'u 'yity Dios mat ja jikypy. Es mat yə'u təgekyə jykya'ajtta'aydyə.

³⁹ Net naəgaty ja di'ibə tsajptəgóty ya'əxpəjktəp jyunandə:

—Oy tə xy'adsoy.

⁴⁰ Es kyaj pən 'yoknaydyuk'a'ijxənə es tii tnakyyajtəwdət.

Pənə tyəəmp 'yaəts ja Kristə

⁴¹ Net ja Jesús dyajtəudə ja'ajaty:

—¿Es wi'ix mjəna'andə ko ja Kristə yə'u Davit ja tyəəmp 'yaəts?

⁴² Davit kə'um jyunə'añ mā ja Salmə neky:

Yə Nindsən'ajtam Dios t'anəəmə əjtsə nWindsən:

“U'uñə yəə aga'añdsyoo mā əjən

⁴³ extə kots əj nyajtəgóyət təgekyə mij ja mmədsip.”

⁴⁴ ¿Es wi'ix mbaət yə Kristə tyəəmp'áty 'yaəts'átyaty yə Davit?, ja'a ko Davit kə'um jyunəñ: “NWindsənəts.”

Jesús tnigajxy ja di'ibə tsajptəgóty ya'əxpəjktəp

⁴⁵ Es ja ja'ayaty nidəgekyə tmədoo'íty ko Jesús t'anəəmə ja 'yəxpəjkrəty:

⁴⁶ —Naygywentə'átudə miidsaty məət ja di'ibaty ya'əxpəjktəp tsajptəgóty. Yə'u pyəjtəktəp ja witə yembyə, es ttsoktə es ja ja'ayaty 'yəbo'x kyajxpo'xədət tu'əəy mədə windsə'kən es t'əxtə'aydyə uñəəybyəjn ja oybyə mā ja tsajptəjk es mā ja xəə tyúñəty,

⁴⁷ es trəjkədə ja tyəjkəty yə ku'ekytyo'oxyəty, es kyajxtə'əktə jeky es də'un twin'əənə'andə ja ja'ayaty, es ñəy'andíjədə jykya'attə təy'ajtən məət. Pəəty pátədəp ni'igə ja təydyu'unən.

21

Ku'ekytyo'oxy ja myeeñ dyoxy

¹ Es mā ja məj tsajptəjkə 'yalkansiə ja Jesús t'ijxy ko ja məkjə'aydyəjk trəjta'əktə ja meeñ.

² Es nandə'un t'ijxy ko tu'ugə ku'ekytyo'oxy ayoobə trəjta'əky nandə'un majtskə mutsk meeñ'unə.

³ Es ja Jesús t'anmaəy ja 'yəxpəjkrətyjk:

—Təy'ajtən n'anəəmə ko tyədə ku'ekytyo'oxy di'ibə ayoop tə dyaky ni'igə es kədiinəmə ja məkjə'ayəty,

⁴ ja'a ko yə'əjaty tə dyaktə di'ibə yajnədəjkəp, perə tyədə ku'ekytyo'oxy tə dyaky təgekyə ja myeeñ di'ibə tukjiky'ajtən.

Jesús tnigajxy ko ja məj tsajptəjk tyəgoya'añ

⁵ Es nija'ajaty jyunə'andə ko ja məj tsajptəjk 'yóyaty tsyújaty ya'ixy mat ja tsəə ja oyatypy es mat di'ibə ja ja'ay tə tnayaktə éxtəmə ja windsə'kən. Net ja Jesús jyunəñ:

⁶ —Jə'təp ja xəə ko təgekyə tyəədə di'ibə miits m'ijxtəp jyijttə'ayət es ni kyawə'əmət ni tu'ugə tsəə nikəybyéty.

Ijxwə'əmət ko ja naxwíndə tyəgoya'añ

⁷ Es ja 'yəxpəjkrətyjk dyajtəudə ja Jesús:

—Windsən, ¿nə'a tyəədə jyatə'añ də'un es wi'ix ja ijxwə'əmət ko tyəədə də'un jy-ata'añ?

⁸ Es ja Jesús jyunəñ:

—Naygywentu'átudu, kadiibu myajwin'uundut, ja'a ko may myina'añ di'ibu juna'ana&: “Ujtsu du'un ja Kristu.” Es juna'ana&: “Tu jya'ty ja tiempu.” Katu xpyanujxtu.

⁹ Ko xymyudówdut es jyuna'andu ja'ay ko myina'andu soldaadu es tsiptuna'andu, kyaj mnay'adsu'ugudut. Dios tyuknibujtáku es yu'u tyun jyátut jawyiin, per kyajnum tpaaty ma ja naxwíñudu tyugóyut.

¹⁰ Tu'ugu naxwíñudu tsiptúnut mat ja wiinkpu naxwíñudu es ana'ambu mat ja wiink ana'ambu.

¹¹ Es myínut ja muk ujx, es majatyu nax kajpn myínut ja yuu es ja muk pa'am, es jam tsajwínm ya'ixut ja ixxwu'umun di'ibu naxwíñudu ja'ay tsyu'ugudup.

¹² Es kyajnumu naty tyuñ jya'tyuty tugekyu taadu, miits myajmátstat, myajtsúmudut es myajtsaatsyutúnudut, myajmunujxup ma ja kumdattujk es ma gobernadoor es ma réyuty, ja'a ko miits xpyanujxtupts.

¹³ Es du'un miidsuty xykyajxut ujtsu nja'a ma ja ja'ayuty.

¹⁴ Katu mjotmay'ooktu miidsuty wi'ix mnayñikajxtu'ududut,

¹⁵ Ja'a ko ujts nyákup ja ayuk es ja winma'añ di'ibu ni pán ja mmudsip kyamada'agut es mjajpkugajxudut.

¹⁶ Es n'awanu miidsuty ko extu mdaak mdeedyuty es ja mmuga'axuty es yu mmatnaymyaayubuty mguyákudup, es mya'oogudut nidu'uguty miidsuty.

¹⁷ Es nidugekyu ja'ayuty m'axuk'ixudut ja'a ko miits xpyanujxtupts.

¹⁸ Per ko du'un ja ayo'on jya'tut, kyaj mjuna'anut ko Dios tu mja'aydyugooyunu. Dios mgwentu'ajtudup oy, extu mwaay di'ibu mgubajkkujxm myudajtypy madsyoy.

¹⁹ Amuk jotmuk mnaybyujta'agudut es xpyaadut ja nitsokun.

²⁰ Ko xy'ixtut ja Jerusalén kajpn ñadujkta'ayut mat ja soldaaduty, tu naty tpaaty ma kyutugoya'añ.

²¹ Es miidsuty di'ibu ijttup Judeeu, najxtu jagam yugoty; es pánuty ijttup Jerusalén, pudsandu nandu'un netyu, es pánuty ijttup kamoty, kyaj jyambíttat kajpnóty,

²² Ja'a ko ayo'on jatánup es yajkuudyuna'añ éxtum ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ.

²³ Puroobu yu toxytyujkuty di'ibu u'unkmuduty es di'ibu ya'u'unktsi'tsp ko du'un jyátut, ja'a ko muk ayo'on ñáxut ma ja nax, y ni'igu jyáttut tsaatsy kyubety ma tyadu ja'ayuty.

²⁴ Nija'adyu ja'ay ya'oogudut ja soldaaduty. Es nija'ajuty yajmunujxut tsimy majatyu wiink naxwíñudu. Es ja wiink ja'ayuty di'ibu kyaj 'yisraelítuty 'yana'am ma ja Jerusalén kajpn extu ko kya'pxut ja tiempu di'ibu Dios tu tpujta'aky.

Wi'ix jyambíttat ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

²⁵ Es ya'ixa'añ ja ixxwu'umun di'ibu Dios tyunaampy ma xuu es ma po'o es ma madsa'a. Es ja naxwíñudu ja'ay kyaj tnijáwudu ti tunánup es nay'adsu'ugudup muk ko tmudówdut pyumimiyu yu jikymyejyñ es jyantsypyudu'ugut.

²⁶ Es ja ja'ayuty extu o'ktsu'ogup mat ja tsu'ugu ko t'ixut di'ibu jatánup ya naxwíñ, ja'a ko extu yu madsa'a yu'xa'añ.

²⁷ Net t'ixtut ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmínuduts ya naxwíñ yoodsóty mat ja muk'ajtun es ni'igu muj'ajtun.

²⁸ Es ko oga'an tsyonda'agut tyadu ayo'on, jotkujkudu es kooju'uktu, ja'a ko pojun myínut ja mnitsokun.

²⁹ Es ja Jesús nandu'un tpujtáky ja ixxpajtun:

—Ixtu yu iigu kepy es otyim di'ibu képyuty.

³⁰ Ko xy'ixtut xymimiyu yu 'yaay, miits mnija'adup ko tu wyingón ja ambu.

³¹ Es nandu'un ko xy'ixtut jyátudu tadu di'ibu tu n'anuumu, mnijáwudup ko tu wyingón ja Diosu kyutujkun.

³² 'Tuy'ajtun n'anuumudu ko tugekyu tyaadu jyata'añuty maanumu naty ja ja'ayuty di'ibu tyam kyaj 'yo'kta'ayduanum.

³³ Ja tsajp es ja naxwiñudu náxup, per ja n'ayúkats ni na'a kyakexy kyanaxy.

³⁴ 'Mnaygywentu'átudup miidsuty. Katu mnaymastu'ududu es nugoog may mmu'uuktat es xymyumay xymyudajtat di'ibu ya naxwiñ, esu tadu xuu ajotkumiigyu ti'in myajtukja'ttat éxtam ko ja juyujkuty yajnáky.

³⁵ Es du'un jyáttat nidugekyu naxwiñudu ja'ay kots uj nujx nmiñ.

³⁶ Awix jujp'ixtu es du'uñum mgajxta'aktat es du'un mnitso'oktat ko jyátat tadu ayo'on es muk aa muk jot xywyinguwa'aguduts, uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

³⁷ Xuuñ ja Jesús ya'uxpeky ma ja muj tsajptajk, esu tsu'um jam dyajnaxy ma Oliivus Kopk.

³⁸ Es nidugekyu ja'ayuty jyajttu jépyup jap ma ja muj tsajptajk es tmadoo'ita'añ ja Jesús.

22

Tkajxy'áttu pun wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Es ja pasku wyingoñu naty ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru.

² Es ja teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxprajktup t'uxta'aydyu ja winma'añ wi'ix 'yoogut ja Jesús, per ttsu'ugadu ja ja'ayuty.

Juudas tkuyaka'añ ja Jesús

³ Net ja mujku'ugópk Satanás tmooy ja winma'añ yu Juudas Iskaryotu di'ibu ijtp nidu'uk ma ja nimajmajtskpu Jesusu 'yuxprajkpu,

⁴ es oj ñejxy ma ja teedywyindsánuty es di'ibuty yu muj tsajptajk kywentu'ajttup, es myadyaky mut yu'ujuty wi'ix tkuyaka'añ ja Jesús.

⁵ Es ja ja'ayuty xyondaktu es t'anmaaydyu ja Juudas ko tmo'oya'andu ja meeñ.

⁶ Es ja Juudas tkupejky es t'uxtaay ja winma'añ wi'ix tkuyáku ja Jesús ko kyaju naty nu'unu ja'ay.

Nindsun'ajtmu 'ya'ux

⁷ Es ma ja pasku ko ja ja'ayuty dya'ooktu ja byorreegu,

⁸ net ja Jesús tkejxy yu Peedru mut ja Fwank es t'anmaay:

—Nujx ya'abaadudu ja pasku a'ux.

⁹ Es yu'ujuty dyajtmudu:

—¿Ma xytsyeky es nya'abaaduduts?

¹⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko miits mgajpndúkadat, net xypyaadat tu'ugu yedyujk di'ibu myanejxypy tuk tsiyu nuu, es xypyanujxat extu ma tyujktáku.

¹¹ Es xy'anuumut ja kudujk: “Ja Windsun yu'u myajtmujp: ¿Ma ja kwartu ma mbaat n'a'ux'áttuduts mududsu n'uxprajkputujk tyam ja pasku?”

¹² Net mduk'ixudat tu'ugu muj kwartu es oydyuñ ma ja tukniku'uybyu tujk. Es xy'axkúkat ja a'ux jam.

¹³ Es yu'ujuty ñujxtu es tpattu tugekyu éxtam 'yanmaay ja Jesús, es dya'abátudu ja pasku a'ux.

¹⁴ Es ko ooruu oj tpatnu esu ja'ay 'y'a'ux'áttat, ta ja Jesús es ja 'yuxprajkputujk ñaxwa'tstaaydyu meesu winduuy.

¹⁵ Net ja Jesús jyanáñ:

—Njantsytsyékuyts es nduna'añats mut miits yu tyadu pasku a'ux ma kyajnumts n'eeke.

¹⁶ Ja'a ko n'anuumudu ko kyajts nnakykyáyut ja pasku a'ux extu ko yajkuudyúnat ma ja Diosu kyutujkan.

¹⁷ Net tkone'ky tuk vasu vinu es tja'aygyudáky ja Dios es t'anmaay ja 'yuxprajkputy:

—Matstu es xyajwa'xtat miidsuty.

18 N'anuumudu ko kyajts nnaky'uuguduts ja vinu extu ko myinut ja Diosu kyutujkun.

19 Es oknum tkone'ky ja tsajkaaky es tja'aygyudaky ja Dios, net ttujkwa'xy es tmoodyu ja 'yaxpukpudy es t'anmaay:

—Yu'u tyadu ujtsu nnini'x di'ibu yajkyakaamp mut miidsuty. Tundu du'un esuts xyjamyatstut.

20 Es nandu'un ttuun mut ja vasu vinu ko kyaaydyaay ma ja a'ux es jynanai:

—Tyadu vinu, yu'uts ja nne'pyi di'ibu yajtamaamp yaj'yokaamp kots n'oogat miidsuty m'oy'ajtangyujxmaty es yu'ugyujxm ja Dios mmo'oyudut ja jembyu kajxy'atypu.

21 'Es ja yedyujk di'ibuts xykyakaamp, ta tyam 'yity mut uidsuty ma tyadu meesu.

22 Es tuj'ajtun ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyo'oyuts ma ja o'kun ja tyu'u, extum ja Dios tu trujta'aky. Per puroobu ja yedyujk di'ibuts xykyakaamp.

23 Net ja 'yaxpukpudy ñayyajtuudu ak yu'ujuty panu da kyakánu.

Pán waanu muj

24 Net ak yu'ujuty ñayjyanandu panu da ni'igu muj ijtp.

25 Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—Ja naxwiñudu ja'ayu ryeyuty esu gyobnadoruty ñaymyujpajta'agudu, es ttsoktu es ja ja'ayuty jynanandut ko yu'u jyiky'attu tuj'ajtun muut.

26 Per miidsuty kyaj du'un xytyundut. Ko muj m'ita'anut ma Dios, kyaj mnaymyujpajta'agudut. Naybyujta'agudu extum di'ibu waanu mutskpu, es di'ibu ana'amp, yu'u naybyujtakup extum tu'ugu tuumbu.

27 ¿Es pan ni'igu muj? ¿Di'ibu uñaary ma ja meesu es kyay, o ja tuumbu di'ibu wingiipy? Ja'a pan uñaary es kyay, ¿kadii? Per uj tyamuts ma miidsuty extum di'ibu wingiipy.

28 'Es miidsuty tu xyjamyadattuts es tu nandu'un m'ayowdu mut uj.

29 Paaty extum yu nDeedyuts tu xymyo'oyuts ja kutujkun, uj nmo'oya'añuts miidsuty nandu'un ja kutujkun

30 es mgay m'uuktut mut ujts mats ja nmeesu kots uj nmínut yajkutujkpu, es nbujta'aktut miidsuty extumu gobernadoruty es m'ana'amut ma ja majmajtskpu Israelu myaangudyu tuump 'yaats.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtija'añuty

31 Es ja Jesús t'anmaay ja Peedru:

—Simonk, ja mujku'ugórk Satanás tu t'amdoy yu kutujkun ma Dios es miits myajwi-jtsxita'andu extum ja triigu yajwinxity. Ja'adsu tyadu n'andijpy, íxup wi'ix myajpeky-tyundudu.

32 Per uj tats nmanu'xta'aky ja Dios kadiibu mmubujkun tyugoy'atut. Es ko mij mjodambitat, xypyudúkat ja mmagu'ugaty es kyajts uj xymyastu'uttut.

33 Es ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsán, uj nbanujxaambyuts mij oy mdimnuxut pujxndugoty, es extu oyuts ndim'oogat mut mij.

34 Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Peedru, n'anumu ko tyamyu, ko kyajnumu naty ja tugaak 'yuy, mjana'anut tuguk ok ko kyajts mij xy'ixy'aty.

35 Net ja Jesús dyajtuudu ja 'yaxpukpudy:

—Kots mij ngajxtu n'ayuk kajxwaxpu es kyaj xymyuanujxtu ja mmorral mut ja mdu'ugaayuk es ni mmeendyujk es ni mgu'ugu ni'igubu, ¿tii mdugoy'ajtxu oynu'unu?

Es yu'ujuty jynandu:

—Ni tii.

36 Net ja Jesús jynanai:

—Pes tyam n'anumu, pan myudajtypy ja myorral es ja myeeñdyujk, wa'an dyajnejxy. Es pan kyaj tmdaty yu espaadu, wa'an tteeky ja wyit es tjuyat.

37 Es n'anuum koonum yajkuudyúnut mat uj éxtum ja Diosu jyaabyajtun jyuna'añ: "Yajtúnar éxtum axak ja'ayun." Pes, tugekyu di'ibu jaabybyéty ijtr mat uj, koonum du'un tyuñ jyátudat.

38 Es ja 'yuxpajkruty 'yanmaayudu:

—Windsún, tyam majtsku espaadu.

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Mat yu'uyu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

39 Net ja Jesús tso'oñ es ñejxy ma ja Oliivus Kopk, éxtum jaayum ñejxy. Es ja 'yuxpajkrutajk ryanajxudu.

40 Es ko jyajttu jam, net ja Jesús jyunañ:

—Kajxta'aktu es kadiibu mbekytyúndat.

41 Net ja Jesús ñejxy abeky tuk ka'tske'egyun, es ñaygyoxtnaaydyáku es kyajxtáky,

42 es jyunañ:

—Tatu, pun mdsejpy, yajjuga'agu tyadu vasu. Per kyaj tyúnut éxtumts uj ndseky, tun éxtum mij xytsyeky.

43 Es net ñimiinu tu'ugu anklus di'ibu tsajpótm es jyotmakmooyu.

44 Es ko jam jyantsy'ayooy mak, net kyajxtáky mat tugekyu myujaa, es pyaxyíkyaty es xye'xy éxtum ne'pyñ di'ibu ka'ap naxkajxy.

45 Es ko pyude'ky ma naty kyajxta'aky, ta ñejxy ma ja 'yuxpajkrutajk, es trattu ak maadup, mat ko jyotmay'ooktu.

46 Net ja Jesús jyunañ:

—¿Ti ko mma'adu? Pudu'aktu es mgajxta'aktat, kadiibu mbekytyúndat.

Jesús yajmátsy

47 Támmumu naty ja Jesús 'yakkajxy ko myiindu mayjya'ay es ja Juudas twinyo'oyudu, ja di'ibu ijtr ma nimajmajtskrp uxpajkrp. Es ja Juudas tnimiiñ ja Jesús es ttsu'xa'añ.

48 Net ja Jesús t'anmaay ja Juudas:

—Juudas, ¿du'unuts xykyayaka'añ mat tu'ugu tsi'xyu?, uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

49 Es ko ja 'yuxpajkrutajk t'ixtu di'ibu jajtup, net dyajtuudu ja Jesús:

—Windsún, ¿n'ok'yajtu'unum yu espaadu?

50 Es nidu'uk yu'ujaty dyajtsayujtu tu'ugu teedywyindsungópku tyuumbu es tnibo'tu ja 'ya'oydyatsk.

51 Net ja Jesús jyunañ:

—¡Mastu'ut! ¡Tu net!

Es net ja tyatsk ttoon, es dya'agudaku.

52 Es netu Jesús t'anmaay ja teedywyindsúnaty es di'ibu muj tsajptajk kywentu'ajttup es ja muija'aydyujkaty di'ibu naty yajnjxándup:

—¿Ti ko mmindu mat ja espaadu es ja kepy, éxtumxyupts uj nma'tspaty?

53 Es kots uj n'ijty bom bom muj tsajptajk ñabotsoty, ni je'eyuts miits xykyatoonda. Per tyamu net tu tpaaty ja oorú ma miidsaty mmada'agut es ja ka'óbyuaty.

Peedru t'uxtijy ja Jesús

54 Net tmajtstu ja Jesús es dyajnajxtu ma ja teedywyindsungópku tyujk, es ja Peedru tranejxy jagam jawu.

55 Es ja ja'ayaty dyajmájudu juun ma ja tujá'a, es 'yu'uñudu xyamdu; es ja Peedru ñaxwe'tsy nandu'un ma ja ja'ayaty.

56 Net tu'ugu kiixy po'oduumbu t'ijxy ja Peedru 'yu'uñu jam juumbu'ám. Es tuyu 'yijxu es jyunañ:

—Tyadu yedyujk, yu'u naty mat ja Jesús jyudity.

57 Net ja Peedru jyunáñ:

—Nitú, kyajts n'ixy'aty.

58 Es ko waanú 'yijty, jatu'ugu ja'ay 'yijxu ja Peedru es 'yanmaayú:

—Mij mut yú'u mjúdíty nandu'un.

Net ja Peedru jyunáñ:

—Kyaj 'yujtsuty.

59 Es ko 'yijty éxtum tuk oorun, net jatu'uk 'yanmaayú:

—Túy'ajtán ko tyádu yedyujk mut ja Jesús, ko Galileeu ja'ay yú'u.

60 Net ja Peedru jyunáñ:

—Kyajts nnijawú ti mij mgajxypy.

Es ko ja Peedru dú'un jyunáñ, netyú ja túgaak oj 'yúy.

61 Es ja Jesús kyoo'awdíjty es twin'ijxy ja Peedru. Net ja Peedru tjamyejtsy éxtum 'yanmaayú ja Jesús: “Kyajnumú naty ja túgaak 'yúy ko mij mjuna'anút túguk ok ko kyajts xy'ixy'aty.”

62 Es net ja Peedru pyúdsemy es kuwepy kuka'atsy jyuúy.

63 Es ja ja'ayuty di'ibú kywentú'ajttap ja Jesús ttukxiktu, twojptú,

64 twingudsu'umúdu, es t'anúumúdu:

—May pún tú mgóxyuty.

Jesús, wyinduuyuty di'ibú ana'amdup muj tsajptugóty

65 Es t'anmaaydyú wi'ixátyuty es kyaj tmú'ijxtú.

66 Es ko oj xyúúñú, net ñaymyujkúdu ja mujja'aydyujk es ja teedywyindsúnuty es ja di'ibúty tsajptugóty ya'xpxujktap, es dyajnajxtú ja Jesús má di'ibú ana'amdup muj tsajptugóty. Es jap dyajttúdu:

67 —Anmaagyúts, ¿mijtsú dú'un mGristú?

Esú Jesús 'yadsooy:

—Pún n'anmaapy ko dú'un, kyaj xymyúbúktut,

68 es pún nyajtiibyúts oytyiity, kyajts xy'adsówdut.

69 Es tyam es extú winú xúú winú tiempú, új ja Naxwíñúdu Ja'ayúdyú Kyudúnaabyú, n'u'uñúduúts má 'yaga'añgyú'u Dios di'ibú túgekyú múk'ajttan myúdaajtypy.

70 Net nidúgekyú ja'ajuty dyajttúdu ja Jesús:

—¿Tii mjuna'anaamp ko mij Dios m'U'unk'átyuty?

Esú Jesús 'yadsooy:

—Túy'ajtán, újtsú dú'un.

71 Net ja ja'ayuty ñay'anmaayúdu:

—¿Ti nyajwá'anam ja testiigu? Tú nmúdo'om túgekyú údsajttam di'ibú yú'u kú'am kyajxypy ko yú'u Dios 'yU'unk'átyuty.

23

Jesús, Pilatú wyinduuy

1 Ta nidúgekyú ja ja'ayuty jam juntoty pyúdu'ktaaydyú, es dyajnajxtú ja Jesús má Pilatú.

2 Es jap tni'ú'unúdu es jyunandú:

—Túts nbaattú ko tyádu yedyujk ni'igu dyajnaymyúk dyajnaydyú'adsúdu ja nja'ay'ajttam es jyunana'añ ko kyaj ngugúbjajttam má yú yajkutujkpu kopk, es nandu'un jyunana'añ ko yú'u Kyrístuty, tu'ugu rey.

3 Net ja Pilatú dyajttúy ja Jesús:

—¿Mijtsú dú'un ja israelítúdyú ryey?

Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Túy'ajtán, újtsú dú'un.

4 Net ja Pilatú t'anmaayú ja teedywyindsúnuty es ja mayjya'ayuty:

—Kyajts nbatu ti pyojpu tyadu yedyujk.

⁵ Es ja ja'ayuty ni'igu jyanandu waanu muk:

—Yu'u ni'igu dyajnaymyuk dyajnaydya'adsudu ja ja'ayuty, dyajtsondaky jap Galileeu, es extu yaa Judeeu.

Jesús, Eroodus wyinduuy

⁶ Es ko ja Pilatu tmadooyu taadu, net dyajtuuy pu Galileeu ja'ay yu'u.

⁷ Es ko t'anmaaydyu ko du'un, net tkejxy ja Jesús ma Eroodus di'ibu ijtp gobernador Galileeu es tu naty myiñ Jerusalén paskux'ajtpu.

⁸ Es ko Eroodus t'ijxy ja Jesús, net jyantsyxyondaky, ja'a ko tuuyur tja'ixy'atáñ ko tmadoy'ajty di'ibu Jesús tyiimpy. Es yu'u t'ixa'añ ko Jesús ttúnat ja muj'ajtpu.

⁹ Es dyajtuuy may ja ayuk. Peru Jesús kyaj t'adsooy ni di'ibu.

¹⁰ Es nandu'un jap myiindu ja teedywyindsúnaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpujktu, es ñi'uunudu makta'aky.

¹¹ Net ja Eroodus es ja syoldaadatujk kyaj t'agupujktu. Ta ttukxiktu. Net ttukpujtáktu ja wyit éxtamu reydyujk es net tkejxy ja Jesús jatugok ma ja Pilatu.

¹² Ja Pilatu mut ja Eroodus naymyudsip'ajtudubu naty es ko tadu xuu ñaymyaabyujkudu jatugok.

Jesús ñiduka es 'yoogut

¹³ Es net ja Pilatu dyajnaymyujku ja teedywyindsúnaty es ja justisatujk es ja ja'ayuty,

¹⁴ es t'anmaay:

—Miidsaty tu xyajmíndu tyadu yedyujk es mjuna'andu ko dyajpu'du'uktu ja'ayuty, es uj tats nyajtáy es nbayo'oyuts, es kyajts nbatu ni ti pyeky éxtam miits xyñi'uunudu.

¹⁵ Es nandu'un ja Eroodus kyaj ti tpatu ja pyojpu. Paaty tu tkajxumbíty jatugok ma ujtsun. Es mut yu'u, ni ti tkatúñ di'ibu tukpaadudup ja o'kun.

¹⁶ Paaty ndsaatsytyúnupts es óknmts nnasmátsut.

¹⁷ Pasku pasku ja Pilatu koonam tasmats tu'ugu tsimyjya'ay di'ibu ja'ay tsojktu.

¹⁸ Net ja mayjya'ayuty yaxkaktaaydyu muk:

—¡Kyaj! ¡Kyajts yu'u ndsoktu! ¡Nasmats Barrabás!

¹⁹ Es yu Barrabás yu'u naty tsimy ijtp mut ko tu naty tnibude'eky ja yajkutujkpu jap kajpnóty es yajja'ay'eekey.

²⁰ Es ja Pilatu ja'a jyatsojk es tjanasmátsut ja Jesús, paaty jatugoku Pilatu tjatukjay-gyukayáñ.

²¹ Per ja ja'ayuty 'yak'ya'ax 'yajaktu muk:

—¡Yajkruuzpát, yajkruuzpát!

²² Es myuduguk ok ja Pilatu t'anuumadu:

—¿Per ti dan tu ttuundugóy? Uj kyajts nbaaty ni ti pyojpu di'ibu kyu'oogup, wi'ix mbaat 'yeeky. N'oktsaatsytyúñuts es nnasmátsudats.

²³ Es ja ja'ayuty ni'igu jyanandu jantsy muk:

—¡Wa'an tkruuzpéty! ¡Wa'an tkruuzpéty!

Es ja'a ko muk yax jyojktu, net yajtuuñ ti tsojktu.

²⁴ Net ja Pilatu tkuyduuñ éxtam yu'ujuty tsojktu.

²⁵ Es ko twin'ijxtu Barrabás, ta dyajpudsuumdu jap pujxndugóty mut ko tu naty tnibude'eky ja yajkutujkpu es yajja'ay'eekey. Net tasmajtsudu. Es ja Pilatu tkuyajky ja Jesús éxtam ja ja'ayuty tsojktu.

Jesús kyruuzpéty

²⁶ Es ko ja Jesús yajmunajxnu kruuzpajtpu, net tu'ugu yedyujk tmajtsu tu'aay di'ibu xuy'ajtypy Simonk es kyugajpnaty Sirene. Kyamoty naty tu 'yotsy. Es ja soldaadatujk 'yanmaay es tkajput agwanu yu Jesusu kyruuz.

27 Es jyantsyppyanajxudu mayjya'ay, es ja'a muut mayu toxytyujk di'ibu jantsyjjyuy jantsyyáxtup mut ja jotmay ko ja Jesús dyajkruuzpata'andu.

28 Es ja Jesús tni'ijxambijty es t'anmaay:

—Miits toxytyujkuty di'ibu tsunaaydyup Jerusalén, kátuts mij xyñiju'uydyu. Nayñiju'uyudu miidsuty ku'am es ya m'u'unk m'una'kuty,

29 ja'a ko mínup ja tiempu ko mnayjyuna'andut: “Jotkujk di'ibu kyaj mbaat 'yu'unkpaattu, di'ibu kyaj tyim'u'unkpattu es di'ibu kyaj ya'u'unktsi'itstu.”

30 Net ja ja'ayuty jyuna'andut: “Kopk, nijitpajtkuts uudsuty”, es ja tun t'anuumut: “Yajnitugeegyats.”

31 Es t'ak'anuumudu Jesús:

—Ëj kyajts ni ti axuukpu ndúñu es xyajkruuzpatándupts. ¿Ti mjunaamp xytyijy es jyáttut ja Jerusalén ja'ayuty di'ibu ni'igu pyojpu ja'ayuty?, es yu'ujuty pátur ja muk tadyu'unu.

32 Es ja soldaadutujk dyajnjxtu nandu'un majtsku axuk ja'ay es dyajkruuzpata'andu mut ja Jesús ti'igy.

33 Es ko tmajajttu ma ja lugaar txu'aty Kalaveeru, net dyajkruuzpajttu ja Jesús. Es pu'aaybu'aay ja majtskpu axuk ja'ay.

34 Es ko jam dyajkruuzpajttu, ja Jesús jyunañ:

—Tatu, pojruma'xtu, ja'a ko kyaj tni'jwudu di'ibu tyuundur.

Es ja soldaadutujk ttuundu ja rifu es dyajwaxut ja Jesusu wyit.

35 Es ja mayjya'ayuty t'ijxtu jam, es extu ja justisutujk ttukxiktu ja Jesús es jyunandu:

—Wiink ja'ay tu dyajtse'eky. Wa'an ku'am tnayyajtse'egyuty pun t'ajtan ko yu'u Kyristaty, ja di'ibu Dios tu twin'ixy.

36 Net ja soldaadutujk nandu'un tnixik ttukxiktu ja Jesús es t'awa'anudu ja vinu ta'am,

37 es jyunandu:

—Pun t'ajtan mij ja israelitu ryey, nayyajnitso'ogudu mij ku'am.

38 Es 'yity jam kyubajm kaxja'ay grieegu es latin es ebreu di'ibu junaamp: “Tyaadu yu israelítaty ja ryey.”

39 Es tu'ugu axuk ja'ay di'ibu jam kuduy ijtp kruuzkujxy nandu'un jyunañ axuk:

—Pun mij mGristu, nayyajnitso'ogudu ku'am es uudsuty xyajtso'oktuduts nandu'un.

40 Es jatu'uk t'ooy ja myagu'uk es t'anuumu:

—¿Kyaj xysy'u'ugu ja Dios ko mij nandu'un myajtydyúñ?

41 Udsajtam mut ja t'ajtan tyam n'ayo'om, ja'a ko udsajtam ngumado'om di'ibu tu ndu'unu. Peru tyadu yedyujk ni tii tu tkatuundugóy.

42 Net jyunañ:

—Jesús, xyjamyátsupts ko mja'tut ma myajkutuka'añ.

43 Net ja Jesús 'yadsooy:

—T'ajtan n'anuumu ko tyamyu nmanujxat tsajpótm es m'ítut mut uj.

Jesús 'yeeky

44 Jaa naty kijkyxyu, net tugekyu naxwíñudu kyoodsadyaay es 'yijty tuguk ooru wingoots,

45 ja'a ko ja xuu wyindujktaay. Es net ja aduy di'ibu muj tsajptugóty kyutswa'xy kujkkujm.

46 Net ja Jesús yaxkeky:

—Tatitu'unk, axájguats ja n'anmaja'an.

Es ko du'un jyunañ, ta 'yo'knu.

47 Es ko ja soldaadu windsún t'ijxy éxtam jyajtu, net ja Dios t'awdajty es jyunañ:

—T'ajtan tyadu yedyujk kyaj ti ttuundugóy.

48 Es nidugekyu ja mayjya'ayaty di'ibu 'yijxtu jap éxtam jyajtu, net tsoy'onnuđu jap es tkojxtu ja kyaatsy mat ja jotmay.

49 Es nidugekyu ja ja'ay di'ibu 'yixy'ajttap ja Jesús, mat ja toxytyujkaty di'ibu padso'onu Galilee, wyu'umđu jagam es t'ijxtu éxtam jyajtu.

Jesús ñaxtaku

50 Es tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Josee es jyiky'aty t'ay'ajtan mat es kyugajpnaty Arimatee, Judee ñaxóty. Es ja Josee nandu'un yu'u nidu'uk di'ibu ana'amp muj tsajptugóty.

51 Tadu Josee t'awixy nandu'un ko myínut ja Diosu kyutujkun es kyaj ti'igy mat 'yity ja ja'ayaty di'ibu junandu esu Jesús 'yoogut.

52 Net tninejxy ja Pilatu es t'amdooy ja Jesusu ñini'x.

53 Es ko dyajjanajktu kyruuzkujxy, net t'abijttu mat tu'ugu muj wit es t'rajtáktu ma tu'ugu o'kpu jut di'ibu naty yu'u tu dyajtsajtsjúty dyajpa'ajútyaty tsawiiñ es ma kyajnum ja o'kpu ñaxtaku.

54 Esu naty ñajyujp'ixudu ko ja saabudu xuu dyajtsonda'aga'andu.

55 Es ja toxytyujkaty di'ibu naty tu tsoo ndu mat ja Jesús jap Galilee, tpanujxtu ja Josee es t'ijxtu ja o'kpu jut es wi'ix yajpajtáky ja Jesusu ñini'x.

56 Es ñajxnudu ma tyujk es dya'uyuydyu ja pa'ak xu'kpu es ja ingwéntaty. Es net pyo'xtu ma ja saabudu xuu éxtam ja ana'amun jyuna'añ.

24

Jesús jyikyppyeky

1 Es domingu xuu tsejkyu ja toxytyujkaty tmanujxtu ja pa'ak xu'kpu di'ibu naty tu dya'oyudu. Jam dyajnujxtu ma ja Jesús tu ñaxtaku.

2 Ko jyajttu jam, net tpattu wiink tsoo ja tsaa di'ibu naty 'yagu'ay'ajtypy ja jut.

3 Es ko tyujkudu jap, kyaj tpattu ja Jesusu ñini'x.

4 Es kyaj tmanwinma'añbyáttu ti tu jyátyaty. Netyu kyuxe'ky majtsku yedyujk di'ibu wyit jantsy t'xp.

5 Net ja toxytyujkaty tsu'kudu es ñaxku'ixudu, es ja yedyujk 'yanmaayudu:

—¿Ti ko miits xy'uxta'aydyu yaa ma o'kputy di'ibu jiky'ajtp?

6 Kyaj ja yaa. Tu jyikyppyeky. Jamyatstu wi'ix m'anmaayy ko nátyñam 'yity jap Galilee:

7 “Uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkuyaka'añats ma ja pekyjya'aydyujk es xyajkruuzpátudats. Es ko 'yítat tuguk xuu, njikyryákdats jatugok.”

8 Net ja toxytyujkaty tjamajtstu éxtam ja Jesús jyunañ.

9 Es ko jyajnuđu jatugok jap kajpnóty, net ttukmamadyaktu nidugekyu ja nimajk tu'ukpu uxpujku es nidugekyu di'ibu jap ak'ijttap.

10 Esu tadu toxytyujkaty 'yijttu Mariu Magdalenu, Fwanu, Mariu di'ibu Santya'agu tyaak'ajtypy, es ja wiinkpu toxytyujkaty.

11 Per ja uxpujkrutujk kyaj tmanujktu, es jyunandu ko loku di'ibu kyajxtap.

12 Net ja Peedru tsoy'oñ es ñejxy puye'egy ma ja o'kpu jut es kyu'ixu jap ogajp. Je'eyu jap ja wit 'yity di'ibu mat ja Jesús ya'abijty. Es net ja Peedru jyambijnu jotmaymyat.

Jesús kyuxe'eky Emaús tu'aqy

13 Es net nimajtsku uxpujku tsoo ndu Jerusalén es ñajxtu ma ja Emaús kajpn, di'ibu jagam majk tuk mil metrú,

14 es kyajx myadya'aktu tugekyu di'ibu naty tu jyátyaty.

15 Es ko yu'ujaty du'un kyajx myadya'aktu esu Jesús ku'am ñiwingoonu es tyu'uyo'oydyu mat.

16 Per ja Dios kyaj tyuk'uxkajpu ko yu'ujaty ja Jesús.

17 Net ja Jesús dyajttay:

—¿Ti mmadyáktap tu'aay?

Es net yu'ujaty wya'k'a'adu jotmaymyuat.

¹⁸ Net yu'u nidu'uk di'ibu xyu'ajtypy Kleofus 'yadsooy:

—Tugekyu ja'ayaty tnijawudu di'ibu tu jyátyuty Jerusalén ma pasku xuu. ¿Tii mij naydu'uk mjabye'xy'ajtp Jerusalén es kyaj xyñijawu ti jam tu tyuñ tu jyátyuty?

¹⁹ Net ja Jesús dyajtuuy:

—¿Ti jap tu jyátyuty?

Es yu'ujaty jyunandu:

—Extam tu ttundu ja Jesús nazarenu. Yu'u tu 'yity Diosu kyugajxpu di'ibu tyiimpy ja maj'ajtun es ya'uxpeky mat ja Diosu kyutujkan, es nidugekyu ja'ayaty myuj'ixudu.

²⁰ Per ja teedywyindsunaty es ja njustisu'ajtam tu tkuyaktu ma ja Pilatu es dyajkru-uzpátut.

²¹ Es uudsuty njuna'andu ko yu'u yajnitso'ogap ja israelítaty. Es tyam tyugakxup ma dya'ooktu es dyajnaxtákuudu.

²² Nandu'un uudsudyu nmugu'ugaty toxytyujk tats du'uñu xyajwu'umudu. Aambyu jery tu 'yotstu ma ja o'kpu jut,

²³ per kyaj ja Jesusu ñini'x tu tpaattu. Net tu jyambijnudu es xytyukmamadya'aktats ko tu t'ixtu nimajtsku anklus di'ibu tu 'yanuumudu ko Jesús taa jyiky'aty.

²⁴ Es net tu 'yotstu nija'ajaty uudsudyu nmugu'uk es tu tpaattu éxtamu toxytyujk jyunanda, per ja Jesús kyaj tu t'ixtu.

²⁵ Net ja Jesús jyunañ:

—¿Ti ko mgujuunaty miidsuty? ¿Ti ko kyaj xymyubaktu tugekyu di'ibu Diosu kyugajxpu kyuxjaay?

²⁶ Yu'ujaty oj tkuxja'aydyu wa'ats ko yu Kristu 'yayowa'añ es 'yooga'añ es óknum yajkutúkat mat ja maj'ajtun.

²⁷ Ta ja Jesús oj 'yawa'anxudu ja Diosu 'yayuk ma ku'um yajnimadya'aky, tyimt-sonda'aky di'ibu Moisés jyaay es tugekyu nu'un ja Diosu kyugajxpu tkuxjaaydyu.

²⁸ Es ko jyajtu ma Emaús kajpn, ja Jesús éxtam jyawu tyu'unaxañ.

²⁹ Per yu'ujaty dyajwu'umandu es t'anmaaydyu:

—Wu'um mat uudsuty ja yaa. Tu tsyu'ujanu.

Net ja Jesús wye'emy es tyujku mat yu'ujaty.

³⁰ Es ko jam 'yu'uñu niduguk ma ja meesu es 'ya'ux'ata'andu, net ja Jesús tkone'ky ja tsajkaaky, es tkuni'xy. Net ttujkwa'xy es tmooydyu ja nimajtskpu.

³¹ Es netyu t'uxkajptu ko yu'udyu Jesús. Netu Jesús pojun tyugooy.

³² Es yu'ujaty ñayjyunánudu:

—Paadyumu du'un xyjatukja'am ja oy'ajtun ko mat tu ndu'uyo'oyum es nmadyákam es xytyuk'awa'anam ti ja Diosu jyaaybyajtun 'yandijpy.

³³ Es netyu tso'ondu es ñajxtu jap Jerusalén. Es jap tu naty ñaymyúkuudu ja nimajk tu'ukpu uxpujkruty mat ja jyamyudaty.

³⁴ Es yu'ujaty t'awa'anudu ja nimajtskpu:

—Tuy'ajtun ko ja Jesús tu jyikypeky. Simonk tu t'ixy.

³⁵ Net ja Kleofus mat ja myagu'uk tmadyaktu éxtam tu jyátyuty tu'aay es wi'ix tu t'uxkaptu ja Jesús ko ja tsajkaaky tu ttujkwa'xy.

Di'ibu Jesús tyuknipejkyu ja yuxpujkruty

³⁶ Es yu'ujaty t'akmadya'aktu tadu ayuk ko ti'in kyaxe'ky ja Jesús ma yu'ujaty es kyajxpo'xudu, 'yanmaayy:

—Agujk'át jotkujk'áttu miidsuty.

³⁷ Ta jyantsytsyu'kudu. Du'un jyunandu ko ijxma'ttup.

³⁸ Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—¿Ti ko mjetmay'ooktu? ¿Ti ko kyaj xymyubaktu ko ujtsu du'un?

³⁹ Ixtats ja ngu'u es ja ndékyats ko ujtsu du'un ku'am. Toongats es ixtu ko tui'ajtun. Yu ijxma'tun kyaj tmudaty yu xyixy es ja pyajk éxtum miits xy'ixtats uj nmudaty.

⁴⁰ Es ko du'un 'yanmaayy, tyuk'ijxu ja ky'u es ja tyeky.

⁴¹ Es yu'ujaty kyajpyum tmubeky mat ja xondakun es du'ũny wuy'umadyaaydyu. Net ja Jesús 'yanmaayy:

—¿Kyaj ti xymyudattu di'ibu nj'u'xum?

⁴² Net myooyudu tuk pedazu ajkx tsá'ayu'unk.

⁴³ Es ja Jesús tje'xy yu'ujaty wyinduuy.

⁴⁴ Es net 'yanmaayy:

—Kots miidsaty mat n'ijty, n'anmaaydyu ko yajkuydyuna'añ di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyuxjaaydyu es di'ibu ma Salmu neky di'ibats uj xyñigajxp.

⁴⁵ Net ja Jesús tyukjaygyujkudu ja Diosu jyaaybyajtun, es jyunáñ:

⁴⁶ —Du'un 'yity kuxja'ay ko koonum yu Kristu 'yoogat, es kumdugak xuu jyikyryákat.

⁴⁷ Es mat yu'ugyujxm yajkajxwá'xat ma tugekyu naxwíñadu, tsyonda'agut Jerusalén, ko yu ja'ayaty dyajtagátstat yu wyinma'añaty, net ja Dios pyojpuma'xadat.

⁴⁸ Es miits m'ijttap testiigu ma tyaadu tugekyu.

⁴⁹ Mudowdu. Ujts ngáxup ma miidsaty di'ibats ja nDeety tu twanda'aky. Per miits wu'umdu yaa Jerusalén extu ko xy'axájut ja muk'ajtun di'ibu Dios kyaxaampy.

Jesús tsyajpéty

⁵⁰ Net ja Jesús yajtso'onudu jap Jerusalén es yajnuxadu Betañu, es dyajpude'ky ja ky'u es kyunu'xadu.

⁵¹ Es ko kyunu'xtaayy, net tsyajpajny es ñujxny tsajpótm.

⁵² Net yu'ujaty t'awdattu Dios es jyumbijttaayñu, jantsy jotkujk jyajnudu Jerusalén.

⁵³ Es tim jap'ajttap ma ja muj tsajptujk es t'awdattu ja Dios.

Oybyu Ayuk Di'ibu Fwank Jyaay

Diosu 'yU'unk jyaambity ja'ay

¹ Ko di'ibáty tsyondaky, taa natyñu ja'a di'ibu yajtijp Ayuk. Es yu Ayuk yu'u nandu'unu Dios, es mudumu naty ja Dios Teety.

² Yu'u naty 'yity jawyiin mudu Dios.

³ Ja Ayuk ja'a muut Dios dyajkojy tugekyu di'ibu jaa'ajtp. Tugekyu di'ibu yajkoj, kyaj oj ti kyojy pan kyaj ja'a muut.

⁴ Ja'a di'ibu yajtijp Ayuk, ja'a yajk ja jiky'ajtan nidugekyu di'ibu jiky'ajttap, es yu'u du'un ja jajun di'ibu ñu'amooy tyu'umooy nidugekyu ja'ayuty ya naxwiiñ.

⁵ Esu tadu jajun, yu'u dun jajp ma kyoodsuty, es kyaj yu koots'át mbaat dyajtugóyu tadu jajun.

⁶ Dios tkejxy tu'ugu ja'ay, Fwank'ajtp.

⁷ Ja'a oj myiñ es tnikaajxpátat di'ibu ijtp éxtum ja jajun, esu du'un nidugekyu ja ja'ayuty myubákadat.

⁸ Ja Fwank, kyaj yu'ujaty ja jajun, je'eyu yu'u tnikaajxpétyu tadu jajun.

⁹ Ja jajun tay'ajtanbu di'ibu kyujajpy kyute'xypy nidugekyu ja ja'ay, ja'a miin ya naxwiiñ.

¹⁰ Ijtpu naty ja ya naxwiiñ. Oy u natyu Dios ja'a muut tu tjayajkojy ja naxwiñudu, kyaj 'yuxkajpudu ja ja'ayuty.

¹¹ Ja'a oj tjanimíñ di'ibu jya'a'ajtypy, es kyaj oj kyupákadu.

¹² Per nidugekyu di'ibuty kupujkadu es myubujkadu, dyajnigutujku es yu'ujaty 'yu'unk'átadat ja Dios.

¹³ Yu'ujaty kyaj Dios 'yu'unk'átyuty mat ko ja'ay yajmiin yajjajtadu, es ni mat ko du'unu ja'ay tteky, Dios axájudap mat ko ku'umu du'un tteky.

¹⁴ Di'ibu yajtijp Ayuk, ja'a jambijt ja'ay es jyiky'ajty ma uudsuty. Es uudsuty tats n'ixtu ja myaj'ajtan, ja kyuum muj'ajtan di'ibu tu'ugu Dios 'yU'unk'ajtypy, es tmudaty ak tim tay'ajtan es ak tim kunu'xun.

¹⁵ Es ja Fwank ñikaajxpejtypy éxtumu tyeestiigu es jyunáñ:

—Tyaadu du'un di'ibuts n'andijpy kots njunáñ ko di'ibu miimp óknam es jawyiin uj, yu'u du'un jawyiin, ja'a ko taayumu naty jékyap kots uj nmiñ.

¹⁶ Tu Jesukristu xkyunu'xam kanak nipat.

¹⁷ Myooy ja Dios ja Moisesu 'yana'amun, per ja tsojkan es ja tay'ajtan yajmiin ja Jesukristu.

¹⁸ Ni na'anam pan tka'ixy ja Dios Teety, per yu Diosu 'yU'unk di'ibu jam mat ti'igyu 'yity ja Dios Teety, yu'ujaty tu xtyuk'ijx xtyuknijá'am wi'ixu dun ja Dios Teety.

Fwank Yajjubajtpu tnigajxy ja Jesús

¹⁹ Yu Jerusalén israelítaty tkajxtu ja teedyuty esu levitu ja'ayuty di'ibu myuduundap ja teety, es dyajtawá'andu ja Fwank:

—¿Mbúnu dun mij?

²⁰ Fwank 'yadsooj tu'ajtan:

—Ej kyajts nGrístaty di'ibu Dios wyandak tkajxa'añ.

²¹ Ta yajtuumambijtadu jatugok:

—¿Mbúnxu dun mij? ¿Tii mijtsu du'un ja Diosu kyugajxpu Eliisu?

Ta Fwank 'yadsooy:

—Kyajts uj n'Eliisuty.

Ta yajtuumambijtkójabu:

—Pes, ¿tii mijtsu du'an ja Diosu kyugajxpu di'ibu minaambu?

Ta 'yadsooy:

—Kyaj.

²² Ta yajtuujumbijtudu jatugok:

—Pes, ¿mbánu dan mij? Uj nmunajxándapts ja tuj'ajtun ma ja di'ibuts tu xykyaxtu. Paaty, ¿ti ayúkats xymyeepy esuts nmunajxat?

²³ Ta 'yadsooy ja Fwank:

—Ujtsu dan miimp kugajxy maj ittum es n'anuumudats miidsaty: “Yajtáwdu ja tu'u ma myina'añ ja Windsún” —du'an éxtum jyuna'añ ja Diosu kyugajxpu Isaii.

²⁴ Es nandu'an myiindu di'ibu farisee ja 'ayuty kyajxtu.

²⁵ Net yajtuujudu ja Fwank:

—¿Ti ko myajnbéty pan kyaj mij mGrístaty, o m'Eliiasaty, o tadu Diosu kyugajxpu?

²⁶ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Uj yajnbajtpats mat ja nuu, per ma miidsaty ta tu'uk di'ibu miidsaty kyaj xy'ixy'attu,

²⁷ es yu'u miimp óknun. Es kyajts uj xyñitaku, ni je'eyu yu kyu'uk nga'agájudut éxtumxyupts uj n'ítuys tyuumbun.

²⁸ Tyaadu tyuun jyajtu ma ja naxwíñudu di'ibu xyu'ajtypy Betañ, Jordán mujnuu awiñ, ma ja Fwank dyajnbéty ja ja'ayuty.

Jesús, ja Diosu wyindsu'kun

²⁹ Jakumbom ja Fwank t'ijxy ja Jesús ko myuwingóñty. Ta jyunañ:

—¡ixtu! Tyaadu du'an ja Diosu Byorreegu'unk di'ibu wu'amp éxtama windsu'kun es yajrojpnitugóyut ya naxwiñ.

³⁰ Tyaadudsu dan nmadyak kots njunañ: “Oknum myiñ ma uj tu'ugu yedyujk di'ibu du'an jawyiin kudiinum uj, ja'a ko taayumu natyñ jékyup kots uj nmiiñ.”

³¹ Kyajts uj ku'am nnija'aju pánu dan yu'u. Per nmíñats uj es nyajnbétyats mat ja nuu, es t'axkáptat yu israelitu ja'ayuty.

³² Fwank nandu'an jyunañ:

—Uj nan tats n'ixy tsajwínm kyuda'aky yu Espíritu Santu du'an éxtum tu'ugu paku'unk, es kyaxke'eky ma ja Jesús.

³³ Uj kyajnumdsu naty nandu'an nnijawu pánu'u. Per kodsu Dios xykyejxy nyajnbátat mat ja nuu, ja'ats xy'anmaay: “Ko yu Espíritu Santu xy'ixat jyunaky es kya'at ma ja yedyujk, yu'u du'an di'ibu yajnbátat mat ja Espíritu Santu.”

³⁴ Tudsu net n'ixy, es ujtsu du'an nnikajxpejtypy ko yu'udyu Diosu 'yU'unk.

Jesusu 'yuxpujkrú jawyiimbu

³⁵ Jakumbom tapu naty jatugok ja Fwank mat nimajtsk di'ibu panujxudup.

³⁶ Ko Fwank t'ijxnajxy ja Jesús, ta jyunañ:

—¡Ok'ixtu! Tyaá du'an ja Diosu Byorreegu'unk.

³⁷ Ja nimajtskrú Fwangu 'yuxpujkrú tmudoodu ko du'an jyunañ. Ta tranujxtu ja Jesús.

³⁸ Es net ja Jesús ñayju'ijxu. Ta t'ijxy ko pyanujxudu. Ta t'anmaay:

—¿Ti dan m'axtaaydyup?

Es ja'ajaty 'yadsoodu:

—Ya'uxpujkrú, ¿ma mij mdsuunu?

³⁹ Esu Jesús 'yadsoojumbijtudu:

—Min xy'ixtu.

Ta oj ñujxtu ma dan tsyuuunu. Es jam oj kyudsu'ujunudu, ja'a ko ma taxk yaxpuunu naty.

⁴⁰ Es nidu'uk di'ibu Fwank panujxudup, ta oj tranejxy ja Jesús, ja'a yu Andrés, myuga'axu Simonk Peedru.

⁴¹ Kyajnumu naty ti tyuñ jyátyuty es ja Andrés oj t'axta'ay ja myuga'ax Simonk. Ta t'anmaay:

—T_u net nbát_um ja Krist_u di'ib_u Dios wyin'ijx.

⁴² Ta ja Andrés oj tm_unejxy ja my_uga'ax Simonk m_u naty ja Jesús. Es ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yanma_uay_u:

—Mijts_u d_u'_un Simonk, Jonas_u 'yu'unk. Es mij mx_u'át_up Sef_us (di'ib_u yaj'andijp Peedr_u).*

Jesús dyax_u ja Felip_u es_u Natanael

⁴³ Jakumbom ja Jesús tsoonáñ ñ_ujxá'añ Galilee_u. Net tpaty ja Felip_u es t'anma_uay:

—Pamiing_uts.

⁴⁴ Y_u Felip_u, Betsayd_u kyugajpn_uty, m_u nand_u'_un 'yitt_u Andrés es_u Peedr_u.

⁴⁵ Ta ja Felip_u tsoyo'oñ, oj t'uxta'ay y_u Natanael. Ta t'anma_uay:

—T_uts n'ixt_u ja yedy_ujk di'ib_u Moisés es di'ib_u Dios_u kyugajxp_uty jyaaydy_u m_u ja Dios_u jyaaybyajt_un. Y_u'_u Jesús, 'yu'ung_u Josee, di'ib_u kugajpn Nazaret.

⁴⁶ Net ja Natanael jy_unáñ:

—¿Tii wa'an da mba_uat py_udsemy Nazaret di'ib_u oy?

Felip_u 'yadsooj_u:

—Min xy'ixy.

⁴⁷ Ko Jesús t'ijxy my_uwingóñ_uty y_u Natanael, ta jy_unáñ:

—Ty_uaa tu'uk myiñ ja israelit_u ja'ay di'ib_u kyaj 'yanda'aky.

⁴⁸ Net ja Natanael yajt_uuj_u:

—¿Wi'ix_uts mij xy'ix'aty?

Jesús 'yadsooj_u:

—Ej mij n'ixy'ajty_uts kyaj_um_u naty_u Felip_u mwóy_uty ko naty m'u'uñ_u iig_u patk_u'_uy.

⁴⁹ Net 'yadsooy ja Natanael:

—Ya'uxp_ujk_u, mijts_u d_u'_un Dios m'U'unk'ajt_up, mijts_u d_u'_un ja israelít_udy_u ryey!

⁵⁰ Jesús 'yadsooj_u:

—¿Xym_uub_ujk_urats ej mij ja'a ko t_u n'an_um_u kots mij n'ijxy iig_u patk_u'_uy? Pes tyam xy'ix_ut di'ib_uty ni'ig_u m_uaj.

⁵¹ Nand_u'_un jy_unáñ ja Jesús:

—Jantsy t_uy'ajt_un_uts miits n'an_um_u d_u ko m'ix_ut_up awá'ats ja tsajp es xy'ix_ut_ut ja Dios_u 'yank_us pyat jy_unákt_ut m_u aj, ja Naxwíñ_ud_u Ja'ay_udy_u Kyud_unaaby_u.

2

P_ujk uk_un jap Kanaa

¹ Kyumd_ug_uk x_u tu'uk ja p_ujk uk_un 'yity jam Kanaa, ñaxwíñ_ud_u Galilee_u. Tam_u naty nand_u'_un y_u Jesus_u ty_uak.

² Es ja Jesús m_ut ja 'yuxp_ujk_uty oj ñ_ujxt_u m_u ja ja'ay pyeky ko yajwood_u.

³ Ko oj ja vin_u kyexy, ta ja Jesus_u ty_uak 'yanma_uay_u:

—Kyaj_up_u ja vin_u.

⁴ Ta ja Jesús t'adsooy ja ty_uak:

—Nanitu'unk, ¿ti kots d_u'_un xy'an_um_u? Kyaj_um_uts ej xyñapa_uty.

⁵ Net ja Marii_u t'anma_uaydy_u ja di'ib_u naty jam wing_uaydy_up:

—Kuydyund_u t_ugeky_u di'ib_u mduk'ana'am_up.

⁶ Tam_u naty t_udujk_u n_ud_ujk di'ib_u ak tim tsaa, di'ib_u israelít_uty yajtuund_up ko ñayy_uja'ads_ud_u. Es tu'uk tu'ug_u n_ud_ujk m_ugo'px lit_un tyuk_u n_u.

⁷ Jesús t'anma_uaydy_u ja wingiib_uty:

—Ya'utst_u m_ud_u n_u ty_ud_u n_ud_ujk.

Ta dya'ujt_u.

⁸ Net ja Jesús t'anma_uaydy_u:

* 1:42 Peedr_u y_u'_u grieeg_u kyajxy di'ib_u yajp_ud_um_up tsaa.

—Jaaptu net waanu es munajxtu ma xuduumbu.

Es du'un ttuundu.

⁹ Es ja xuduumbu t'ukmajtsy ja nuu di'ibu naty tu jyuumbity vinu. Ni tkanijawu ma myiñ, ja'ayu ja wingiibyuty ñija'adup ma tsooñ, ja'a ko yu'adyu naty tu tjuuttu ja nuu. Ta ja xuduumbu tmuj'yáxu ja pujkpu yedyujk.

¹⁰ Ta t'anmaay:

—Jawyiin t'uuktu nidugekyu ja vinu waanu oybyu, es ko ja jabye'xyuty tu t'úknudu naty, nétnum yajmooydu ja vinu di'ibu kyaj nugoo 'yóyuty. Es mij jumbit xytyuñ. Oknum xyaky ja vinu waanu oybyu di'ibu naty mya'ijtypy puje'eky.

¹¹ Yu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu Jesús tyuun jap Kanaa, Galileeu ñaaxóty, ja'a yu'u ja jawyiimbu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu Jesús tyuun. Esu du'un dya'ijxu ja myuj'ajtun es ja 'yuxpujkraty myubujkudu.

¹² Ko tyadu xuu ñajxy, net ja Jesús jujptákn Kafarnaúm mat ja tyak esu myuga'axuty esu 'yuxpujkraty. Jap 'yijttu majtsk tuguk xuu.

Jesús dyajpudsémy di'ibu juuy to'ktap ma ja muj tsajptujk

¹³ Es kom wingoombu naty ja israelitu pyasku xuu, ta Jesús pyatujku Jerusalén.

¹⁴ Jap muj tsajptujk ñabotsoty tpaty di'ibu tye'kypy éxtamu windsu'kun: tsajkaa, borreegu esu pak, es jap di'ibáty wyin'uñaaydu ja tyeeky di'ibu ja'ayudyu myeeñ wyingugoonadup es du'un tnipak tnitundu.

¹⁵ Ko tyadu Jesús t'ijxy, ta tu'ugu wyojpn dya'o'oyu ak tim po'o. Net two-jppudsuumdaaydu di'ibátyu naty jap tye'kypy ja borreegu esu tsajkaa. Es tnaswájudu ja myeeñ di'ibu wyingugoonadup ja meeñ es dyajjumbijty ja myeesu.

¹⁶ Es ja di'ibu tye'kypy ja pak t'anmaay:

—¡Yajpudsúmdu tyadu ja yaa! ¡Kátudsu nDeedyu tyujk xyajwa'añ maaydujk!

¹⁷ Net ja 'yuxpujkraty tjamyajtstu ja Diosu jyaaybyajtun ma jyuña'añ: “Ndsojk'e'kypyuts ja mdujk.”

¹⁸ Net myiindu ja israelitu wyindsúnuty es yajtuujudu:

—¿Ti ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun mij xytyuk'ijxtap ko mij xymyudaty ja kutujkun es du'un xytyúnat yu tyadu?

¹⁹ Esu Jesús 'yadsooja:

—Jitu tyadu muj tsajptujk, es tuguk xuuts ngójuduts jatugok.

²⁰ Ta ja israelítuty 'yanmaayudu:

—Justyikxytyudujk jumajt 'yity es 'yabejty, ¿es mij tuguk xuu xykyoja'añ?

²¹ Per ja Jesús ko tmadyaky ja muj tsajptujk, ja'a du'un myadyakypy ja kyum'um nini'x.

²² Paaty ko Jesús 'ye'ky es jyikypyejky, ja 'yuxpujkraty tjamyajtstu ko du'un Jesús jyuña'añ, es tmuubujktu di'ibu ijtp jaaybyéty ma Diosu jyaaybyajtun es di'ibátyu naty Jesús tu 'yanu'amxaty.

Ñija'ap ja Jesús ja ja'ay ja jyot wyinma'añ

²³ Ko naty ja Jesús 'yity Jerusalén ko pasku xuu, may ja ja'ay myubujkudu ko t'ijxtu ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu Jesús tyuun.

²⁴ Per ja Jesús kyaj ñaygyyajku ti'igyu mat yu'ujaty, ja'a ko 'yixy'ajttaaydu nidugekyu.

²⁵ Es ja Jesús kyaj t'awijxy esu wiingátypyu ja'ay tyukmumadya'agudat wi'ixu ja'ay ja jyot wyinma'añ, yu'u ku'um ñija'abu naty wi'ixu wyinma'añ ja ja'ayuty.

3

Jesús esu Nikodemu

¹ Nidu'uk di'ibu ana'amp muj tsajptugóty, fariseeu ja'ay, es ja'a txu'aty Nikodemu,

² ja'a ñimiin ja Jesús koots, es t'anmaay:

—Ya'uxpajkpa, nnija'adapts ko Dios tu mgéxyaty es xya'uxpáktadats, ja'a ko ni pán mbaat tkaya'íxyaty yu ijxw'u'man di'ibu myudajtypy ja maj'ajtan éxtam mij xya'íxyaty, pan kyajpa Dios pyudúkaty.

³ Es ja Jesús 'yadsoojumbijtu:

—Jantsy t'ajtanats mij n'anum, di'ibu kyaj jatugok myiñ jya'ty jemy, kyaj mbaat t'ixy ja Diosu kyutujkan.

⁴ Net ja Nikodemu dyajtuay:

—¿Per wi'ix mbaat tu'ugu ja'ay maj'ana'knu myiñ jya'ty myumajtsk ok? ¿Wi'ix mbaat tyaku tyak jyodoty es jya'tut ya naxwiñ jatugok?

⁵ Jesús 'yadsoojumbijtu:

—Jantsy t'ajtanats mij n'anum, pán kyaj jatugok myiñ jya'ty jemy mat ja'agyujxm ja nu es ja'agyujxm ja Diosu Jya'ajun, kyaj mbaat tyaku ma Diosu kyutujkan.

⁶ Pánu toxytyujk yajmiin yajjajtap, ja'ay y'u; es pán ja Diosu Jya'ajun yajmiin yajjajtap, ja'ajun y'u.

⁷ Katu du'añu mwu'umu kots mij tu n'anum es tsojkap jatugok mmin mja'ttat jemy.

⁸ Yu poj, pojru'u oytyim maaty, es mmadeepy ko pyoju, per kyaj xyñijawu ma tsooñ es ni xykanyijawu ma ñejxy. Es nandu'unu dunu tyadu tugekyu di'ibu ja Espiritu Santu yajmiimpy yajjajtypy jemy.

⁹ Ta ja Nikodemu dyajtuujumbijty ja Jesús:

—¿Per wi'ix mbaadu tyadu du'un tyuñ?

¹⁰ Jesús 'yadsoojmu:

—Mijsu du'un tu'ugu israelítadyu wyindsún, ¿es kyaj mij xyñijawu tyadu?

¹¹ Jantsy t'ajtanats mij n'anum, n'anmaabyats di'ibats nnija'ap. Es tugekyu di'ibu tu ndukmadya'aktu, y'u dun di'ibats tu n'ixy. Per miidsaty kyaj xymyubaktu di'ibats uj miits njatukmadyáktap.

¹² Es pan kyaj xymyubaktu di'ibats uj miidsaty nja'awa'anap di'ibu ja ya naxwiñ ijtp, ¿wi'ix xymyubáktat kots ndukmadya'aktat di'ibu ijtp tsajpótm?

¹³ 'Ni pánum kyapataku tsajpótm, ujtsu du'un je'eyu, ja Naxwíñdu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, es ya naxwiñ nguda'agyats.

¹⁴ Es éxtam ja Moisés tkuduy ja tsa'añ di'ibu ak bronsu, nandu'un uj, ja Naxwíñdu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, nyajrujta'aga'añats kujxm.

¹⁵ Es nidugekyu di'ibats xymyubajkpaats uj, jiky'átap wínu xuu wínu tiempu.

Dios tsyejpy ja naxwíñdu ja'ay

¹⁶ Ja'a ko yu Dios nago o j t'oktsojkn ja naxwíñdu ja'ayaty, paaty ttuknigejxy ja tyu'uk'U'unk, es panaty myubajktap jiky'átap wínu xuu wínu tiempu es kyaj kyutagódyat.

¹⁷ Ja'a ko Diosu 'yU'unk tkejxy es dyajnitso'oktat ja naxwíñdu ja'ayaty, kyaj tkejxy esu ja'ay ñajxtat ma ja tadyu'unun wínu xuu wínu tiempu.

¹⁸ Di'ibu myubejkyu ja Diosu 'yU'unk, kyaj y'u ñajxat ma ja tadyu'unun wínu xuu wínu tiempu, per di'ibu kyaj myubékyaty, y'u najxap ma ja tadyu'unun wínu xuu wínu tiempu mat ko kyaj tmabeky ja Dios ja tyu'uk'U'unk.

¹⁹ Di'ibáty kyaj tmabaktu ja Diosu 'yU'unk, ja'a najxtap ma ja tadyu'unun wínu xuu wínu tiempu, mat ko ja jajun myiñ ya naxwiñ, es ni'igu o j ttsoktu ja koots'át kudiinun ja jajun, mat ko axuuk 'yadu'utsta.

²⁰ Nidugekyu di'ibáty axuuk adústap, kyaj ttsoktu ja jajun, es kyaj tmawingóñ ja jajun kudiibu ñayajnidu'xadat di'ibu naty axuuk tyiimpy.

²¹ Per di'ibu jiky'ajttap mudu t'ajtan, myuwingeempy ja jajun es du'un dya'íxyaty ko y'u oy tudúñ ja Dios.

Fwank Yajnbajtpu tnigajxy ja Jesús

22 Es ko waanu 'yijty, net ja Jesús mudu 'yaxprijkruty oj ñajxtu ma yu Judee ñaxwíñudu. Jap waanu 'yijttu es dyajnuábáttu ja ja'ayuty.

23 Nandu'un ja Fwank Yajnuábajtrü yajnuábétyu naty jam Enón di'ibu mywíngon'ajtypy ja Salim, ja'a ko jamu naty ja kom nuu, es ja ja'ayuty ñajxtu es ñubáttat.

24 Tyaadu du'un tyuun jyajtu kyajnumu naty yu Fwank yajruajta'aky pujxndugóty.

25 Es di'ibu naty ja Fwank Yajnuábajtrü 'yaxprijkruty ñaygyajxudu mut tu'ugu israelítaty pün wi'ixu ja'ay ñayyajwa'adsudu.

26 Net oj tñinajxtu ja Fwank es t'anmaaydyu:

—Ya'axprijkra, ok'ix. Di'ibu naty mut mij ma Jordán mujnuu awinm, di'ibuts mij xytyukmumadyak, tam tyam yajnuábéty, es nidugekyu ja'ayuty ak yu'u panujxur.

27 Net ja Fwank 'yadsooy:

—Ni pün tii mbaat tkamudaty pün kyajru Dios tu myo'oyuty.

28 Miidsaty ku'um xymudoodu kots miits n'anmaaydyu: “Tuy'ajtun ko kyajts uj nGrístaty, je'eyats uj nyajkéxy jawyiin ma yu Kristu.”

29 Ma tu'ugu ja'ay pyekyün, ja prijkra yedyujk ja'a mut ti'igu ja di'ibu pyejkyu. Es ja prijkra yedyujk ja myatnaymyaayubu ni'igu xyonda'aky ko jam muut 'yity ma yajmujtúñ ja myatnaymyaayubu es tmadoo'ity ja kyajxy myadya'aky. Es nandu'un uj, xondákruts jotkuda'aky ko yu ja'ayuty tranajxtu ja Jesús.

30 Jesús yu'u ni'igu myujwiindujku'adu'utsy, es uj waanu ni'iguts n'awaan n'amutsku.

Di'ibu tso'omp jam tsajpótm

31 Mut ko Jesús tso'oñ tsajpótm, paaty ni'igu myújaty kudiinam ja naxwíñudu ja'ay. Ujtsu du'unu naxwíñudu ja'ay. Paaty uj je'eyats nñijawu di'ibu ja ya naxwiñ. Per di'ibu kudakp tsajpótm, yu'u ñigokp'ajtypy tugekyu.

32 Paaty yu'u myadyakypy di'ibu tu t'ixy es tmadoy, per ni pün tkamubeky di'ibu yu'u myadyakypy.

33 Ja ja'ay di'ibu kyupejkyu ja ayuk di'ibu yu'u kyajxypy, nigaxu'kp ko tuy'ajtun di'ibu Dios kyajxypy.

34 Pün Dios tu kyéxyuty, Diosu 'yayuk myadyakypy. Esu Dios tmooy ja Jesús yu Espiritu Santu tugekyu.

35 Ja Dios Teety jyantsytsyejpy ja 'yU'unk, es tugekyu ttukkudujkudya'ay di'ibu jaa'ajtr.

36 Di'ibu myabejkyu ja Diosu 'yU'unk, myudajtypy yu jiky'ajtun winu xuu winu tiempu; per di'ibu kyaj tmabuka'añ yu Diosu 'yU'unk, kyaj tmudaty ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu, yu'uy 'yaxájur ja muk taydyu'unun di'ibu Dios mo'oyudur.

4

Jesús es tu'ugu samaritanu toxytyujk

1 Myudoodu ja farisee ja'ayuty ko ni'igu naty dyajmáyu ja 'yaxprijkruty es yajnuábéty ni'igu kudiinam ja Fwank Yajnuábajtrü.

2 Oy kyaj ja Jesús ku'um yajnuabejty, yu 'yaxprijkruty yu'ujuty yajnuabajttu ja ja'ayuty.

3 Ko Jesús tñija'ajm tyaadu, net tso'oñ Judee es jyambijn Galilee.

4 Ko tyu'uyo'oy, koonu ñaxy samaritanu ñaaxóty.

5 Jyajttu jap ma kajrn di'ibu xyu'ajtypy Sikar, di'ibu naty japyu mywíngon yu Jakoobu ñax di'ibu 'yu'unk Josee tyukkumaay ja ñax.

6 Es jap tu'ugu nudajñ di'ibu Jakoob nudajñ'ajt jékyur. Es ko jyajty jap nudajñ agu'p ja Jesús, ja'a ko anu'xubu naty mut ko tu yo'oy, ta ñaxwe'tsy nudajñbyu'aay. Kijkyxyuu natyñ.

7 Net myiñ ma ja nudajñ tu'ugu samaritanu toxytyujk es tjuuda'añ ja nuu. Net ja Jesús t'anmaay:

—Meegyats waanu mnuu, tunu may'ajtun.

8 Тu naty ñajxtu ja 'yuxpukpury kajpnóty es tjuya'andu di'ibu 'yagijxyu'áttur.

9 Es ja toxytyuk 'yadsooj:

—Mij m'israelitu, es uj samaritanu. ¿Wi'ixuts mij xy'amdoy ja nuu es nyajnu'uugut? (Yu israelítaty kyaj mut ti'igyu 'yity ja samaritanu ja'ayuty.)

10 Jesús 'yadsooj:

—Kooxyur xy'oknijawu ja may'ajtun di'ibu Dios yajkypy es pánuts uj di'ibu nuu m'amdoojur, t'ay'ajtunxyupts mij xy'amdoy yu nuu, es ujxyupts mij nmeery yu nuu di'ibu yajjiky'ajtypy ja ja'ayuty.

11 Ja toxytyuk 'yadsooj:

—Windsán, ni xykyamudaty je'eyu di'ibu mut ja nuu xyjuudut. Ja'a ko jantsy kuk yu nudajñ, ¿wi'ixuts mij xymyo'oyut yu jiikyryu nuu?

12 Ja n'apteety'ajtam Jakoob xytyukmawu'umumu tyadu nudajñ, ma yu'u ijty ñu'uuktu mut ja 'yu'unk 'yuna'kuty esu jyuyuk tsyajkaa. ¿Tii wa'anu da mij ni'igu mújaty kudiinun ja'a?

13 Esu Jesús 'yadsooj:

—Nidagekyu di'ibu yaa nu'úktur, paadudur jatugok yu tuudsu,

14 per di'ibu 'yikyry ja nuu di'ibuts uj nmeery, ni na'a tuudsu kyanakypyaadudut. Ja'a ko di'ibuts uj nuu nmeery, jar myujxtáwut jyodoty es myo'oyudut ja jiky'ajtun di'ibu winu xuu winu tiempu.

15 Net ja toxytyuk t'adsooy ja Jesús:

—Windsán, meegyudsu tadu nuu es kudiibuts xyñakypyaadut yu tuudsu es ni nganakymyínuduts ma tyadu nudajñ es njuududuts ja nuu.

16 Jesús 'yadsooy:

—Nujx wow yu mña'ay es muut mmíndut ja yaa.

17 Ja toxytyuk 'yadsooy:

—Kyajts nmudaty ja nña'ay.

Jesús 'yadsooj:

—Mmudajtypy ja t'ay'ajtun ko mjana'añ kyaj xymyudaty ja mña'ay,

18 ja'a ko nimugoxk tu xy'okmudajtrm mña'ay, es di'ibu jam tyam mmudajtypy jatu'ugu myedyuk, kyaj yu'u xyña'ayuty. Paaty t'ay'ajtun éxtam mjana'añ.

19 Ko ja toxytyuk tmadooy, net t'anmaay ja Jesús:

—Windsán, n'ijxyryuts ko mij ja Diosu kyugajxru.

20 Ja n'aptukaty di'ibu jékyur jyiky'ajttu, ja'a 'yawdajttu ja Dios yaa ma tyadu kopk. Per miits israelítaty mjana'andu ko jaayu Jerusalén ja it lugaar ma n'awdajtam.

21 Jesús t'adsooy ja toxytyuk:

—Mubajkkats mij, miimp ja xuu ja ooru ma miits xy'awdátut ja Dios, es ni mgamíndut ma tyadu kopk es ni mganajxtat Jerusalén.

22 Miits samaritanu ja'ayuty, kyaj xyñijáwudu ti m'awdajttur, per udsaty israelítaty, nnija'adupts tits n'awdajttur, ja'a ko tsyooñ ja nitsokun ma ja israelítaty.

23 Per minaamp ja tiempu, es tyamu du'an, ko ja ja'ayuty di'ibu sitay y'awdajttur ja Dios, t'awdátut mut winu jyot jya'ajun es mudu t'ay'ajtun, mut ko du'anu dun tseky ja Dios es 'yawdátudut ja ja'ayuty.

24 Dios yu'u du'an ja Ja'ajun, es di'ibu 'yawdajttur ja Dios, 'yawdátut mut winu jyot jya'ajun es mudu t'ay'ajtun.

25 Net ja toxytyuk t'anmaay ja Jesús:

—Uj nnija'abuts ko mínur ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx. Ko myínut ja'a, yu'u xy'awa'anadya'ayam tugekyu.

26 Net ja Jesús t'adsooy ja toxytyuk:

—Ujtsu du'an Kristu di'ibu mmugajxur.

27 Es net jyajttu ja 'yuxpukpury. Es ko t'ijxtu ja Wyindsán myadya'aky mat tu'ugu toxytuk, du'ññ wuy'amadyadyu. Per ni pán oj tkayajty: “¿Ti mdsejpy?” o “¿Ti ko xymyutmadya'aky yu toxytuk?”

28 Net ja toxytuk tnaswijtsu tsyiy es oj ñejxy kajpnóty es oj t'awánudu ja kugajpn es t'anamudu:

29 —Min xy'ok'ixtu tyáudu ja'ay di'ibats tu xy'awanu tugekyu di'ibats tu nduñ. ¿Kyaju du'an jya'adyu tyáudu ja Kristu?

30 Net ja ja'ayaty tso'ondu jap kajpnóty es t'ninajxtu mat ja toxytuk ja Jesús.

31 Ko naty ja toxytuk tu ñejxy kajpnóty, net ja Jesusu 'yuxpukpury 'yanmaayyu:

—Ya'uxpukpu, kay oynu'anun.

32 Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tyapts ja je'xy nmudaty di'ibu miidsaty ni xykyanijáwudu.

33 Net ja 'yuxpukpury ak ja'ajaty ñayajttuudu:

—¿Tu da pán dyajmíñ di'ibu kyáuy?

34 Esu Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpukpury:

—Kots uj nduñ di'ibu tsyejpy pánats tu xykyexy, ujts jotkudákrats éxtam jyawu ngay n'iigyuts.

35 'Miits m'ayuk'ajttubu du'an: “Ko tyugoy'aty taxk po'o es nyajpudu'kam ja pujta'aky.” Per ujts miits n'anmaaydyu: “¡Ixtu kam! Tu pujta'aky tyatsnu es tu tpaaty ja tiempu es pyudu'ugut.”*

36 Di'ibu yajpude'kypy ja pyujta'aky, 'yaxájuy ja myuju'uñ; esu pyujta'aky di'ibu yajpude'kypy, ja'a du'an ítu winu xu winu tiempu. Es du'an di'ibu wyijpy ja triigu es di'ibu yajpude'kypy, nimajtsk xyonda'aktu.

37 Es du'an dya'ixyuty ko tyu'ajttuaty di'ibu 'yayuk'ajttu éxtamu tyáudu: “Wiinkpu wyijpy ja triigu es wiinkpu yajpude'kypy.”

38 Ujts miidsaty tu ngaxtu es xyajpudu'aktat ja di'ibu kyaj tu xyñiduungudu. Wiingátypu tu tniduungudu, es miidsadyu net myajpudu'ktu.

39 May ja samaritanu ja'ayaty di'ibu tso'ondup kajpnóty tmubajktu ja Jesús, ja'a ko ja toxytuk tu naty 'yanu'umxudu: “Tadu yedyuk xy'anmaayuts tugekyu di'ibats tu nduñ.”

40 Es ko myiindu ma Jesús, net tmunu'xtáktu es wuy'amat mat yu'ajaty. Es ja Jesús oj wye'emy ma ja kajpn majtsk xu mat yu'ajaty.

41 Ko ja kugajpnaty tmudoodu ja 'yuxpukpu ja Jesús, ni'igu mayjya'ay oj t'akmabuktu ja Jesús.

42 Net ja toxytuk t'anmaaydyu:

—Nmubajknupts udsaty tyam, kudiinam je'eyu ko mij tu xyñigajxy, ja'a ko nandu'an udsaty ku'am tu nmudóyuts. Nnija'adupts tyam ko t'ay'ajttu ko yu' Kyrístaty di'ibu yajpojpnitugoyaampy yu naxwíñudu ja'ay.

Jesús dyajtse'eky tu'ugu yajkutujkpu tyuumbu

43 Ja kyumduguk xu ja Jesús tso'oñ Sikar es oj ñejxy Galileeu.

44 Ku'amu naty jayujp tu jyuana'añ yu Jesús: “Ni tu'ugu Diosu kyugajxpu kya'ity windsu'ugu mat ja myugugajpn.”

45 Es ko ja Jesús jyajty Galileeu, ja ja'ayaty oj 'yaxájudu tsuj, ja'a ko nimayu naty di'ibu oj tu pyaskxu'attu Jerusalén. Jap t'ijxtu ti Jesús tyuun tugekyu.

46 Net ja Jesús jyajty Kanaa, Galileeu ñaaxóty, ma naty ja nuu tu dyajjambíty vinu. Es net tu'uk jyajty ja yajkutujkpu tyuumbu di'ibu mju kyutujkpu. Jam ja'a tsyuuu Kafarnaúm es ja 'yu'unktumu naty tu pya'ambéty jantsy muk.

* 4:35 Ja'a taadu 'yandijpy ko tu net ja tiempu jya'ty ma ja ja'ayaty 'yaxájudu éxtamu Kristu.

47 Ko tade ja'ay tmdooy ko Jesús tū jyambity Judee es ko tū naty myiñ Galilee, ta tnmiiñ es tñnu'xtáky es jyajpta'agat, es nájx ja 'yu'unk ya'agudákxaty, ja'a ko tim oogánubū naty.

48 Ta ja Jesús t'anmaay ja ja'ay:

—Pún kyaj xy'ixtu ijxw'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun, kyaj miidsaty uj xymyubúktat.

49 Net ja yajkutujkrū tyuumbū 'yadsooy:

—Windsún, jo'omdu tsojk, tunū may'ajtun, naam kyajnumts ja n'u'unk 'yeeky.

50 Ta Jesús 'yanmaay:

—Nájx mā mdújk. Ja m'u'unk tū 'yaguda'aky.

Ta ja ja'ay tmabejky éxtam ja Jesús tū 'yan'umxaty. Ta jyambijty mā tyújk.

51 Es ko naty tyu'uyo'oy, oj jyajrkubaadaty ja tyuumbū di'ibu naty tso'ondup mā ja puma'ayun. Ta 'yanmaay:

—Ja m'u'unk tū 'yaguda'aky!

52 Ta ja yajkutujkrū tyuumbū 'yadsooy:

—¿Ti oorū oga'an tū myubaadu?

Es ja'ajaty 'yadsoodū:

—Extam jñakxyū ux'uy xyeemy ja jyūn.

53 Net ja u'unkteety tjamyetsy ko nan janakxyū naty tū 'yan'umxaty ja Jesús: “Ja m'u'unk tū 'yaguda'aky.”

Net ja ja'ay es nidugekyū di'ibu tsyanaaydyap mā jyūn tyújk tmabújktū ja Jesús.

54 Tyaadu dū'an ja myumajtskrū ijxw'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu Jesús tyuun ko jyambity Judee es ñejxy Galilee.

5

Jesús dyajtse'eky tu'ugu puma'ay pilū pa'ay

1 Ko waanū 'yijty ja israelítaty tu'ugu naty ja xū ttundū jap Jerusalén, es ja Jesús jap oj ñejxy xū'ajtrū.

2 Mā tade kajpn myawingón ja kajpndújk aa di'ibu tyijtup Borreegū Tújk Aa, jap tu'ugu muj pilū mā ja'ay tsi'idū. Múgoxkū tyújk wiin tmadaty esū israelitū ja'ay ttijta Betesū.

3 Japū naty ja ja'ay may pya'amgo'knudū naxkújxy. Tapū wiints, uxneybyū, xux, di'ibu kyaj mbaat yi'xy. Jap 'yawixtu pilū pa'ay es ja nū yu'xat.*

5 Japū naty tu'ugu yedyújk kyo'knū di'ibu i'px majmókx tágak jumújt kujk pya'am 'yity.

6 Ko ja Jesús t'ijxy ja puma'ay kyo'knū, ñija'abū naty ko jeky tū 'yayoonū, net t'anmaay:

—¿M'aguda'agaambū?

7 Ja puma'ay 'yadsooy:

—Windsún, kyaj pún púnats xpyujta'agap yap piloty ko jyayi'xy tyadu nū. Tágok tágókats njatakūya'añ, wiinkrū jawyiin'ajtkojp.

8 Jesús t'anmaay:

—Pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nájx mā mdújkun.

9 Netyū ja puma'ay 'yagudaktaay. Ta dyajpude'ky ja myabajn es yo'oydsyo'oñ. Es kom saabudū naty mā ja israelítaty dyajnigutúku es t'amaay'áttat,

10 yū'ujaty t'anmaaydyū ja di'ibu naty tū 'yaguda'aky:

—Po'xūnxū tyam. Kyaj ñikutíkyaty es xytsyūmudítat yū mmabajn.

11 Net ja yedyújk 'yadsooy:

—Yū di'ibúts tū xy'a'aguda'aky, yū'úts tū xy'anūmū: “Yajmúk yū mmabajn es nájx.”

12 Net yajtūjūdu:

* 5:3 Ja ja'ayaty di'ibu jap myubújktup ijty ko winna'agana'aty jyūnaky tsajpótm tu'ugu anklus es ja nū dyaj'yi'xy, es di'ibu ja puma'ay jawyiin tújkup mā ja pilū, ja'a agudakp oytyim di'ibu pa'amadyū naty tmadaty.

—¿Pánxu du'un tu m'anumxaty es xyajmúkat yu mmabajn es mnajxat?

¹³ Es ja yedyujk kyaj tñijawu pánu dun ja'a di'ibu tu ya''aguda'agyaty, ja'a ko ma ja lugaarun mayu naty ja ja'ayaty es ja'a ko ja Jesús tu naty ñajxnu wiink tsoo.

¹⁴ Oknum jatugoku Jesús tpaty ma ja muj tsajptujk. Net ja Jesús 'yanmaay:

—Ix jaygyuku. Tyamu net tu m'aguda'aky. Katu mnakyppekytyuñ kadiibu mjátut o'ktáy.

¹⁵ Ta ja yedyujk jyambijty es oj t'awanu ja israelítaty ko di'ibu tu ya''aguda'agyaty, yu'u du'un ja Jesús.

¹⁶ Paaty ja israelítaty tpajudijtso'ondú ja Jesús, mut ko ja puma'ayaty dya''agudaky saabudu xuu.

¹⁷ Es ja Jesús t'anmaay ja israelítaty:

—Yu nDeedyats tuumpnum tyambaat, es uj nandu'un tuumbats.

¹⁸ Paaty yu'ujaty ni'igu oj 'yákuu, es paaty tjaya'oogándú mut ko ja Jesús kyaj tmay'aty twindsu'ugu ja po'xunxuu es mut ko nandu'unu Jesús jyunañ ko Dios yu'u tyeety'ajtypy, ja'a ko du'un ñaybyujta'agyaty nandu'un Dios.

Diosu 'yU'ungu kyutujkan

¹⁹ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tay'ajtánats miits n'anuumudu ko uj, Dios ja 'yU'unk, kyajts mbaat ti nduñ ngu'am winma'añats. Ndiimbyats je'eyu di'ibats n'ijxypy ttuñ yu nDeedyats. Tugekyu di'ibudsu nDeety tyiimpy, nandu'un uj, Dios ja 'yU'unk, nduñats.

²⁰ 'Pes ja nDeedyats xytsyojkpats uj es xytyuk'ijxrats tugekyu di'ibu yu'u tyiimpy. Es xytyuk'ixaambats waanu oyjyatytyu. Es ko xy'ixtat, du'ñu mwu'umadya'aydyat.

²¹ Es éxtamu Dios Teety dyajjikyepyéky ja o'kraty, nandu'un uj, ja 'yU'unk, nya-jjikyepyúkpats di'ibats ndsejpy.

²² Yu Dios Teety ni pán tkapayo'oy. Uj, ja 'yU'unk, tu xymyo'oyats tugekyu ja kutujkan es nbayo'oyudats,

²³ es du'unats uj tugekyu xywyindsu'ugudut, ja Diosu 'yU'unk, éxtam twindsu'ugudu ja Dios Teety. Di'ibats kyaj xywyindsu'ugu uj, nan kyaj twindsu'ugu ja Dios Teety di'ibats tu xykyexy.

²⁴ 'Jantsy tay'ajtánats miits n'anuumudu, di'ibu myudoo'ijtypy di'ibats uj ngajxypy es tmabeky ja di'ibats tu xykyexy, uj nmo'oyaambyats ja jiky'ajtán winu xuu winu tiempu, es kyaj ñajxat ma taydyu'unun winu xuu winu tiempu, ja'a ko tats njo'tsu pyojpu es tats nmo'oy ja jiky'ajtán winu xuu winu tiempu.

²⁵ Jantsy tay'ajtánats miits n'anuumudu, minaamp ja tiempu, es tyamu du'un, ko ja o'kraty tmadówdut di'ibu ngajxypyats uj, Dios ja 'yU'unk. Es pánaty kyuydyiimpy éxtamts uj n'anuumu, yu'ats nmo'oyaampy ja jiky'ajtán winu xuu winu tiempu.

²⁶ Du'un éxtam ja Dios Teety tmadaty ja jiky'ajtán, nandu'unats uj tu xymyo'oy esats nmudátut ja jiky'ajtán.

²⁷ Es ja Dios Teety tats nandu'un xymyo'oy yu kutujkan es nbayo'oyudats ja naxwíñudu ja'ayaty, ja'a ko ujtsu du'un ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu.

²⁸ Katu tyáadu du'ñu mdu'uwu'umudu, ja'a ko ja'taamp ja tiempu ma ja o'kraty di'ibu tu ñaxtúkuu myudówdup kots uj ngajxat,

²⁹ es di'ibu oy tu jyiky'aty ya naxwíñ, yu'u jikyepyúkup es ñajxtat ma ja jiky'ajtán winu xuu winu tiempu, per di'ibu tu jyiky'aty axuuk ya naxwíñ, jyikyepyúkup es ñajxtat ma ja taydyu'unun.

Di'ibu ñikajxpejtypy ko Jesús Diosu 'yU'unk

³⁰ 'Uj kyajts ti mbaat ku'am nduñats. Uj nbye'ebuyats éxtamdsu nDeety xytyuk'ane'emy. Pátup wi'ixats nbayo'oy, ja'a ko kyajts uj ngu'am winma'añ nyajtúñ, ja'ats ndiimpy di'ibu tsyejpy ja Dios Teety di'ibats tu xykyexy.

31 Pɛn ɛjts naydyu'uk kɛ'um junaamp ko ɛjtsɛ dɛ'un ja Diosɛ 'yU'unk, kyajts mij xymyɛbɛktɛt.

32 Per taa jatɛ'uk di'ibɛ nandɛ'un jyuna'añ, es di'ibɛ yɛ'u junaamp, tɛy'ajtɛnɛ'u.

33 Miidsɛty kɛ'um oj xyajtɛwdɛ ja Fwank Yajnbajtrɛ, es m'adsoojɛdɛ ko ɛjtsɛ dɛ'un ja Diosɛ 'yU'unk.

34 Ɔj kyajts ndukmada'aky kots pɛn xyñikajxprɛtɛt. Je'eyɛts miits ndukjamyatstɛ ko ja Fwank jyunañɛ dɛ'un ko miits mniitso'oktɛt.

35 Mɛt ko Fwank Yajnbajtrɛ, dɛ'un yɛ'u 'yijty ɛxtɛm tu'ugɛ kudɛ'xn di'ibɛ xykyudɛ'xɛm mɛ mbaat nyo'oyɛm, es waanɛ tiempɛ mjotkujkɛdɛ miidsɛty mɛdɛ kudɛ'xn.

36 Es ɛj nmɛdajtyprɛts tu'ugɛ testiigɛ di'ibɛ ni'igɛ mɛj yɛ mɛj'ajtɛn tmɛdaty kɛdiinɛm yɛ Fwank. Di'ibɛts ɛj ndiimpy, Dios Teedyɛts xymyooy es ndúnɛt es nyajkugɛxɛt. Es ja tuunk di'ibɛts ndiimpy, yɛ'u yajniɛgɛxɛ'kɛpy ko Dios Teedyɛts ɛj tɛ xykyexy.

37 Nandɛ'un ja Dios Teety di'ibɛts tɛ xykyexy, prɛjtákyɛ ja'a ko tɛy'ajtɛn di'ibɛts ngajxɛpy. Ni nɛ'anɛm xykyamɛdoogajxtɛ es ni je'eyɛnɛm xykyɛ'ixtɛ.

38 Kyaj ja Diosɛ 'yayuk 'yity mɛ miidsɛty, mɛt ko kyaj xymyɛbɛktɛ kots miits nja'anɛmɛdɛ ko ɛjtsɛ dɛ'un ja kugajxy di'ibɛ Dios Teety tɛ tkexy.

39 M'ɛxprɛjktɛp miidsɛty di'ibɛ Moisés es ja Diosɛ kyugajxprɛty jyaaydyɛ, ja'a ko miits mjuna'andɛ ko mɛt yɛ'u xytyijy tɛ xygyanaraty yɛ mjiky'ajtɛn winɛ xɛm winɛ tiempɛ. Moisés es ja Diosɛ kyugajxprɛty, ja'a jyaaydyɛ di'ibɛts ɛj nnastu'un nnaskajxɛ,

40 per miidsɛty kyajts xy'axajɛyɛ'andɛ ɛxtɛmɛ Yajnitsókrɛ esxyɛpts miits nmo'oy yɛ jiky'ajtɛn winɛ xɛm winɛ tiempɛ.

41 'Kyajts nyajtúñ ja mɛj'ajtɛn di'ibɛ ja'ay yajktɛp.

42 Yajxónɛts nnijawɛ ko miidsɛty kyajprɛ Dios xy'awdattɛ.

43 Ɔj tɛ nmíñɛts yɛ'ɛgyɛjxmɛdsɛ nDeedyɛts, es miidsɛty kyajts xy'axájɛdɛ. Per kooxyɛp myíñ ja wiink yedyɛjk mɛt ja kyɛ'um winmɛ'añ, yɛ'u sitɛy m'axájɛdɛp.

44 ¿Wi'ixɛts miits xymyɛbɛktɛdɛts pɛn m'ɛxtɛaydyɛp yɛ ja'ayɛty es mwindsɛ'ɛgɛdɛt, es kyaj xy'ɛxtɛ'aydyɛ esɛ Dios jyuna'anɛt ko miits m'oyjya'ay'átyɛty?

45 Katɛ mjuna'andɛ kots ɛj miits xytyijy nni'ɛnɛyɛ'andɛ nDeedyɛts wyinduuy. Moisés yɛ'u dɛ'un mni'ɛnɛyɛnɛdɛp, di'ibɛ miits mjot'ajttɛp.

46 Mni'ɛnɛyɛnɛdɛp mɛt ko miits kyaj xymyɛbɛktɛ di'ibɛ yɛ'u jyaaywyɛ'um mɛ ɛj.

47 Es pɛn kyaj miits xymyɛbɛktɛ di'ibɛ Moisés kyɛxjaay, ¿wi'ix miits xymyɛbɛktɛt di'ibɛts ɛj miits n'anmɛaydyɛp?

6

Jesús dyajkáy nimɛgoxk mil naxy ja ja'ay

1 Ko tyɛɛdɛ dɛ'un tyuun jyajtɛ, net ja Jesús oj 'yawinnaxy mɛ ja Galileɛ Myejyñ di'ibɛ nandɛ'un xyɛ'ajtyɛ Tibeeryɛs Myejyñ.

2 May ja ja'ay prɛnɛjxɛdɛ mɛt ko tɛ naty t'ixy ja ijxwɛ'umɛn di'ibɛ myɛdajtyɛpy ja mɛj'ajtɛn di'ibɛ Jesús tyuun ko ja pumɛ'ay dyajmɛbaɛdɛ.

3 Ta prɛtɛjkɛ ja Jesús mɛ tu'ugɛ kopk, es ñaxwɛ'tstɛ mɛt ja 'yɛxprɛjkrɛty.

4 Prɛtɛnbɛ naty ja israelítɛty ja prɛskɛ xɛm.

5 Ko Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayɛty prɛnɛjxɛdɛ, net dyajtɛy ja Felipɛ:

—¿Mɛ net nju'uyɛm yɛ je'xy di'ibɛ nmo'oyɛm yɛ tyɛdɛ mayjya'ay?

6 Jesús jyunañɛ dɛ'un es t'ok'ixɛ'añ wi'ix jyuna'añ yɛ Felipɛ, ja'a ko ñija'abɛ natyɛ Jesús kɛ'um ti naty tyunaampy.

7 Net ja Felipɛ 'yadsooy:

—Majtsk mɛgo'px xɛm nidún kyaj tprɛɛdɛt es kɛjkwaanɛ nmo'oyɛm nidu'uk nidu'uk.

8 Net ja Andrés, ja myɛga'axɛ Simonk Peedra, nan yɛ'u naty ja Jesusɛ 'yɛxprɛjkrɛ, jyunañ:

⁹ –Tyam tu'ugm mixyu'unk di'ibm myudajtypy mūgoxkm tsajkaagyu'unk es majtskm ajkxu'unk, perū tyāadm waanm ym'ū. Kyaj trāadūt mūt ko myajjya'ayūty.

¹⁰ Jesús t'anmaay ja 'yuxpūjkpūty:

–Yajnaxwaatstū nidūgekyū.

Net ñaxwa'tstū mūgoxk mil ja yedyūjkūty, es kyaj yajmadsyóy ja toxytyūjkūty es ja unā'ku'ungūty.

¹¹ Net ja Jesús tkone'ky ja tsajkaagyu'unk es tja'aygyudáky ja Dios. Net ttujkwa'xy es tmooy ja 'yuxpūjkpūty es ja 'yuxpūjkpūty tmooydyū ja mayjya'ay di'ibm naty tū ñaxwaatstū. Es nandū'ūn ttuūñ mūt ja ajkxu'unk, tmooydyū ja ja'ayūty mabaat 'yuts jyotkūda'aktūt.

¹² Es ko naty tū jyotkūda'aktū, ja Jesús t'anmaaydyū ja 'yuxpūjkpūty:

–Yajmūjktā'aydyū tūgekyū yū tsajkaaky tyuktukū di'ibm tū ñadūkm, kūdiibm ti wyindūgóyūt.

¹³ Net ja 'yuxpūjkpūty dyajmūjktāaydyū majmajtsk mūj katsy di'ibm nadūjkū mā ja mūgoxkpū ja tsajkaagyu'ungūn.

¹⁴ Es ko ja ja'ayūty t'ijxtū ja ijxwū'ūmūn di'ibm myudajtypy ja mūj'ajtūn di'ibm Jesús tyuun, net ñajjyūnānūdm:

–Jantsy tūy'ajtūndūmū dū'ūn ko yū tyāadm yū'ūdyū Diosū kyugajxpū di'ibm mināamp yā naxwiiñ.

¹⁵ Per kom ja Jesús ñija'ajū ko jyamūnūjxā'anūdm agwanū es pyūjtā'agā'anūdm rey, paaty ja Jesús abeky ñaybyūjtākū es pyatūjkū mā ja kopk es itā'an naydyū'uk.

Jesús yo'oy nūm wyingūjxm

¹⁶ Es ko tsyū'ujūnū, net ja 'yuxpūjkpūty jyūnajtū mā ja mejyñbyā'a.

¹⁷ Ta tyūjkūdm mā tu'ugm barkū es 'yawinnaxā'andū Kafarnaúm. Tū naty wyin-goodsūnū es kyajnūmū naty ja Jesús jyūmbity,

¹⁸ net jyantsymyūiñ ja mūk poj es ja mejyñ jyantsyñikapy.

¹⁹ Es ko tū naty tyū'uyo'oydyū éxtūm mūgoxk o tūdujk mil metrūn, net t'ijxtū ko myūwingóñūty ja Jesús mā ja byarkū, nūm wingūjxy yo'oy. Net tsyū'kūdyāaydyū.

²⁰ Ta ja Jesús myūgajxū:

–Ūjtsū dū'ūn. Katū mdsū'ugūdm.

²¹ Net ja'ajūty jyantsyxyondaktū es t'axájūdm ja Jesús mā ja byarkū. Es waanū 'yak'ijty, ta jyajttū mā naty ñūjxtū.

Ja'ay t'ūxtā'aydyū ja Jesús

²² Jakūmbom ja mayjya'ay tñija'adū pūnūty wū'ūmdū jam mejyñ awinm, ko yū'ūyūty ja Jesúsū 'yuxpūjkpūty ttuknūjxtū ja barkū di'ibm naty ti'igyū, es ko kyaj ja Jesús jap tyūjku mūūt ja 'yuxpūjkpūty.

²³ Net naagūty ja barkū di'ibm tso'ondūp mā Tibeeryūm kajpn, jyajttū mūwingón mā naty ja tsajkaaky tū tkaydyū ko ja Nindsūn'ajtūmū naty jawyūin ja Dios tū tja'aygyūda'aky.

²⁴ Es ko ja ja'ay trūjktū kwentū ko ni ja Jesús es ni ja 'yuxpūjkpūdyū naty kyanakyjyáputy, ta tyūjkūdm barkoty es ñūjxtū Kafarnaúm es t'ūxtā'ayā'andū ja Jesús.

Jesús yajkpy ja jiky'ajtūn winū xūm winū tiempū

²⁵ Es ko jyajttū jamdsoo mejyñ awinm, ta tpattū ja Jesús es t'anmaaydyū:

–Yā'ūxpūjkpū, ¿nā'axū mja'ty yāā?

²⁶ Net ja Jesús t'adsooy:

–Jantsy tūy'ajtūnūts miits n'anūmūdm, xy'ūxtāaydyūpts mūt ko mgaaydyū, yajxón m'ujts mjotkūdaktū. Kyajts mij xy'ūxtā'aydyū mūt ko xyjāygyúkdū oy ja ijxwū'ūmūn di'ibm myudajtypy ja mūj'ajtūn di'ibūts ndiūmpy.

²⁷ Katū mdundū mūt ja mga'ay m'ukūn di'ibū kyaj 'yiiky. Tūndū mūt ja mga'ay m'ukūn di'ibū iigūp es mmo'oyūdm ja jiky'ajtūn winū xūm winū tiempū. Tyāadm dū'ūn ja kā'ay

ukun di'ibats uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudanaabyu, nmo'oyaambyuts, mat ko Dios Teety du'un tu xymyo'oyuts ja kutujkan.

²⁸ Net ja ja'ayaty jyanandu:

—¿Tits ndúndup esuts nguudyúnut di'ibu Dios tsyejpy?

²⁹ Ta ja Jesús 'yadsoojambijty:

—Di'ibu Dios tsyejpy, yu'u es xymyubáktut ja di'ibu yu'u tu tkexy ya naxwiiñ.

³⁰ Ja ja'ayaty t'anmaaydyu ja Jesús:

—¿Ti ijxw'uamun xytyuk'ixtupts di'ibu myudajtypy ja maj'ajtan esuts mij nmubáktudats? ¿Tii dun mij mdiimpy?

³¹ Ja n'aptujk'ajtam kyaaydyu ja manaa* jam ma maj itan, du'un éxtam ja Diosu jyaaybyajtan jyna'añ: “Yu'u yajk yu tsajkaaky di'ibu kudakp tsajpótm.”

³² Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tuj'ajtanats miits n'anamadu, kyaj ja Moisés mmooyudu ja tsajkaaky di'ibu kudakp tsajpótm, yu'u du'un nDeedyuts di'ibu mmooyudup ja ka'ay ukun di'ibu kudakp tsajpótm.

³³ Ja'a ko tadu ka'ay ukun di'ibu Dios tu mmo'oyaty, yu'u du'un di'ibu tu kyada'aky tsajpótm es tmo'oy ja jiky'ajtan ja naxwíñudu ja'ay.

³⁴ Net t'adsoodu:

—Windsun, du'uñumts xymyo'oydyut tadu ka'ay ukun.

³⁵ Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Ujtsu du'un ja ka'ay ukun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan, es di'ibats xyñimiimp, di'ibats uj xymyubujkp, ni na'a yuu kyapaadadat es ni na'a tudsu kyapaadadat.

³⁶ Per tats miits n'anamadu, kyaj xymyubaktu óyuts miits tu xyja'ixtu.

³⁷ Di'ibats ja nDeety tu xymyo'oy, nidugekyu myiñ ma ujun. Es di'ibats xyñimiimp, kyajts n'axtijut.

³⁸ Ja'a ko uj tu ngada'agyuts tsajpótm es ndúnudats di'ibu ja Dios tsyejpy, es kyaj di'ibats uj ndsejpy.

³⁹ Esu Dios tsyejpy es kyajts nyajtagóyat ni tu'uk yu naxwíñudu ja'ay di'ibats tu xymyo'oy. Nyajjikyryúkupts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

⁴⁰ Es di'ibu Dios tsyejpy, yu'u di'ibats xy'ijxp es xymyubékyuts éxtam ja 'yU'unk, nmo'oyupts ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu es nyajjikyryúkupts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

⁴¹ Es madu tyaadu ko du'un tmūdoodaaydyu ja israelítaty, ta tni'o'o tniyáxudu mat ko naty tu jyna'añ ko yu'u du'un ja ka'ay ukun di'ibu tu kyada'aky tsajpótm.

⁴² Ta ñay'anmaayudu:

—¿Tii kyaj jya'ajadyu tyadu Jesús, ja 'yu'ungu Josee? N'ixy'ajtamts udsajtam yu tyak tyeety. ¿Wi'ix jyna'añ ko yu'u tu kyada'aky tsajpótm?

⁴³ Net ja Jesús 'yanmaayudu:

—Katú mni'ow mniyaaxudu.

⁴⁴ Ni pán mbaat kyamiñ ma ujun pan kyaj dyajmíñ yu Dios Teety di'ibats uj xykyajx. Es di'ibats xpyanujxp, yu'u du'un nyajjikyryúkupts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

⁴⁵ Es du'un éxtam ja Diosu kyugajxpaty dyajwe'emy jaaybyéty ma jyna'añ: “Dios tyuk'axpukaampy nidugekyu.” Es du'un nidugekyu di'ibaty myamadeepy ja Dios Teety es tkuydyúñ ja 'yana'amun, yu'u du'un mínup ma ujun.

⁴⁶ Kyaj jaa pan jatu'uk t'ixy ja Dios Teety. Ujtsu du'un je'eyu tu n'ixy, es yu'udsu du'un tu xykyexy ya naxwiiñ.

⁴⁷ Jantsy tuj'ajtanats miits n'anamadu, di'ibats xymyubujkp, myudajtypy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

⁴⁸ Ujtsu du'un ja ka'ay ukun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan.

* 6:31 Ix Éxodo 16:13-16, 31.

49 Ja m'apteedyuty kyaaydyu ja manaa ma ja māj it, es nan o'ktaaydyu,

50 per ja ka'ay ukun di'ibu kudakp tsajpótm, ko pún tkay, kyaj ni na'a kya'ooktat.

51 Ujtsu du'unu tadu ka'ay ukunu jiky'atup winu xuu winu tiempu. Ja'a ko tyadu ka'ay ukun di'ibuts uj nyakaampy, yu'u du'un ja nnini'xuts di'ibu nyakaambyuts es ja naxwíñudu ja'ayuty tmudáttat ja jiky'ajtun.

52 Net ja israelítaty t'amujk tkajxmujktu es ñayjyánanadu:

—¿Wi'ixu tyaadu xymyo'oya'anam nja'xum yu kyu'um nini'x?

53 Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tuj'ajtunuts miits n'anuumadu, pun kyaj xy'axaju éxtumu ka'ay ukun yu nnini'xuts, di'ibu uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, nmo'oyaambyuts, es yu nne'pyñuts di'ibuts ndamaampy nyokaampy, kyaj xymyudáttat ja jiky'ajtun.

54 Di'ibu 'yaxájup éxtumu ka'ay ukun yu nnini'xuts esu nne'pyñuts, jiky'atup winu xuu winu tiempu es ujts nyajiky'atup ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

55 Mut ko yu nnini'xuts esu nne'pyñuts, yu'u du'un éxtum ja ka'ay ukun.

56 Di'ibu 'yaxájup yu nnini'xuts esu nne'pyñuts éxtumu kya'ay 'yukun, yu'u du'un jiky'atup mut uj, es uj mut yu'u.

57 Ja nDeedyuts di'ibuts xykyajxp, myudajtypy ja jiky'ajtun, es uj njiky'atuyuts mut yu'ugyujxm. Es nandu'unu tyaadu di'ibu 'yaxájup yu nnini'xuts esu nne'pyñuts éxtumu kya'ay 'yukun, ujtskyujxm jyiky'atup.

58 Ja'ats nmadyakypy ja tsajkaaky di'ibu kudak tsajpótm. Tyadu tsajkaaky kyaj dyu'anuty éxtum ja manaa di'ibu kyaaydyu ja m'apteedyuty es óknum 'yo'ktu. Di'ibu kyaapy ja tsajkaaky di'ibuts uj nyajkypy, jiky'atup winu xuu winu tiempu.

59 Jap Kafarnaúm ma ja tsajtujk ya'uxpejky ja Jesús tugekyu tyaadu.

Mayja'ay tmastu'utta Jesús

60 Ko tmadoodu yu uxpujkan di'ibu Jesús yajkypy, nimay ja ja'ayuty di'ibaty panujxudu ñay'anmaaydu:

—Tyaadu di'ibu myadyakypy, nimajaa oy es ngurujkum. ¿Pún tyunaambyu kwentu?

61 Net ja Jesús t'ijxy ko ñi'oojudu ja ja'ayuty. Ta t'anmaaydyu:

—¿Tii nyajjot'ambujktup miidsuty mudu tyaadu?

62 ¿Wi'ixu da mjattu ko xy'ixut uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, nbatujkanut ma naty jékyup n'ítuyts tsajpótm?

63 Yu'uy ja Diosu Jya'ajun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun. Kyaj ti tsooty ni ti di'ibu ja'ay tyunándup. Di'ibuts uj tu nmadya'aky, jam tsyooñ ma ja Ja'ajun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun.

64 Per taanam nidu'uguty ma miidsuty di'ibuts kyaj xymyubuktu.

Du'un jyunáñ ja Jesús mut ko tsondaky ñija'aju púnadyu naty kyaj myubékuyty es pánu naty kayakánup.

65 Es jyunáñ:

—Paadyuts njuna'añ ko ni pún mbaat xykyanimíñuts pun ja Dios Teety kyajts xytyukn-imíñ.

66 Net may ja ja'ayuty di'ibu naty panujxup ja Jesús myastútadu es kyaj mut 'yokjediñudu.

67 Net ja Jesús t'anmaay ja nimajmajtskpu 'yuxpujkraty:

—¿Tii mnuxándup miidsuty nandu'un?

68 Es ja Simonk Peedru 'yadsooj:

—Windsún, ¿púnuts nbanujxtup? Mij naydyi'igy mmudajtypy ja ayuk di'ibu myadyakypy ja jiky'ajtun di'ibu winu xuu winu tiempu.

69 Udsuty tuts nmubuktu es nnija'adapts ko mij mGrístaty, Dios ja 'yU'unk.

70 Jesús t'adsooy ja 'yuxpujkraty:

—Nimajmajtskats miits tɛ nwin'ixy, per nidu'uk pyadsemy mɛjku'u mɛduumbu.

⁷¹ Ko tyadɛ Jesús dɛ'ɛn jɛnánɛ, ja'a naty 'yandijpy ja Juudɛs, Simonk Iskaryotɛ myaank, mɛt ko Juudɛs yɛ'ɛ naty kɛyakánɛp oy jyaja'ajuty tu'uk di'ibɛ nimajmajtskpu 'yɛxpɛjkpɛty.

7

Kyaj Jesusɛ myɛga'axuty myɛbákɛdɛ

¹ Ko tyadɛ tyuun jyajtɛ, japɛ naty jyɛdity ja Jesús ya'ɛxpeky Galileɛ. Kyaj ñajxáñ Judeɛ mɛt ko yɛ israelítɛ ja'ayuty jyaya'oogánɛdɛ.

² Es tyimpátnɛbɛ naty ja xe'emdyɛjk xɛɛ di'ibɛ myajtuundɛp ja israelítuty jap Jerusalén,

³ net ja Jesús myɛga'axuty 'yanmaayɛ:

—Pɛdsɛm ja yaa. Nɛjx Judeɛ es nandɛ'ɛnɛ m'ɛxpɛjkpɛty di'ibɛ jápɛty t'íxtɛt ja mɛj'ajtnɛ di'ibɛ mdiimpy.

⁴ Kyaj pán ti ayu'udsyɛ ttuñ pɛn tsyejpy es ja ja'ay tnijáwɛt. Mɛt ko mij xytyuñ tyadɛ, tuk'ixɛ net nidɛgekyɛ ja'ay.

⁵ Es dɛ'ɛn 'yanmaayɛdɛ ja myɛga'axuty mɛt ko nan kyaj tmɛbɛjktɛ ko yɛ'ɛ dɛ'ɛn ja Diosɛ 'yU'unk.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyɛ ja myɛga'axuty:

—Kyajnɛm jya'ty ja n'oorɛts. Pɛadyɛts ɛj kyajts nnɛjxɛt mɛt miidsaty. Nɛjx miidsaty, mɛt ko mɛt miidsaty oy yɛ'ɛ oytyim di'ibɛ oorɛty.

⁷ Miidsaty kyaj mduk'ak'átɛdɛ pɛnadyɛ naxwíñɛdɛ winma'añ ja'a'ajtdɛp. Per ɛj sitɛy xytyuk'ak'ajttɛpts mɛt kots ɛj n'awanɛ ko axɛk yɛ'ɛ di'ibɛ tyuundɛp.

⁸ Nɛjx miits mxɛ'attɛ. Ɔj kyajts miits nmɛtɛnjxtɛt mɛt ko kyajnɛm tpaaty ja n'oorɛts mats ɛj nnɛjxɛt.

⁹ Es ko dɛ'ɛn jyanaandaay, ta oj wye'emy ja Jesús Galileɛ.

Jesús ñejxy Jerusalén mɛ xe'emdyɛjk xɛɛ

¹⁰ Ko waanɛ 'yijty ko naty ja myɛga'axuty tɛ tɛyoondɛ, net ja Jesús tɛyo'oñ es ñejxy xɛ'ajtrɛ, oy kyanide'xyuty, abekyɛ ja'a ñejxy es kyaj mɛdɛ mayjya'ay.

¹¹ Ja israelítuty 'yɛxtaayɛdɛ jap xɛjótɛ es jyana'andɛ:

—¿Maa da netɛ tadɛ ja'ay?

¹² Es mɛ mayjya'ayuty tmadya'aktɛ ja Jesús, tap naak di'ibɛ janándɛp:

—Oy ja'ay yɛ'ɛ.

Es wiingátyryɛ janándɛp:

—Kyaj 'yoyjya'ayuty, mɛt ko twin'ɛñ ja ja'ayuty.

¹³ Per ni pán kyamadya'aktɛ mayjya'ayóty, je'eyɛ ayu'udsyɛ, mɛt ko ttsɛ'ugɛdɛ ja teedywyindsúnuty.

¹⁴ Es ko kyujkwa'xy ja mɛj xɛɛ, net ja Jesús jyajty Jerusalén. Ta tyɛjkɛ mɛj tsajptɛjk ñabotsoty es tyɛjkɛ ya'ɛxpɛjkpɛ.

¹⁵ Es ja israelítuty dɛ'ɛñ wɛ'ɛmɛdyaaaydyɛ ko tmɛdoo'ijttɛ éxtɛm ja Jesús ya'ɛxpeky. Net ñajjɛnánɛdɛ:

—¿Es wi'ixɛ tyadɛ oytyiity tnijawɛ?, es ni je'eyɛ kya'ɛxpékyuty.

¹⁶ Jesús t'anmaaydyɛ:

—Di'ibɛts ɛj nduk'ɛxpɛjktɛp, kyaj yɛ'ɛ myiñ mɛdɛdsɛ ngu'ɛm winma'añ, Dios yɛ'ɛts tɛ xykyexy es nduk'ɛxpɛkɛdɛts éxtɛmts nduñ.

¹⁷ Pɛn ja pán ttuna'añ di'ibɛ Dios ñ'ana'amɛp, yɛ'ɛ dɛ'ɛn ñijáwɛdɛp ko ɛj yɛ n'ɛxpɛjkɛnɛts Diósɛts xymyeepty. Kyaj yɛ'ɛjuty mɛt ja ngu'ɛm winma'añɛts nduñ.

18 Di'ibü kajxp mat ja kyü'am winma'añ, nayyajmajpudsamánur kü'am, per ja di'ibü yajmajpudsamaampy ja di'ibü tü tyuk'ane'emyaty, yu'u dün kajxp tüy'ajtün es ni wi'ix tsow kyaj jyiky'aty axük.

19 'Moisés yu'u dün mmooyüdü ja ana'amün, es ni tu'uk miits xykyamümdowdü es xykyakuydyundü ja 'yana'amün. ¿Es ti kots miits xya'ooga'andü?

20 Net ja ja'ayaty 'yadsoodü:

—iMajku'u mij mbajüdijtur! Tü mlokü. ¿Pünü dün mij mya'oogánur?

21 Jesús 'yadsooy:

—Mat ko saabüdü xüü tu'ugü yedyük nya'agüdákyuts, paaty dü'üñü mwü'ümdyaydyü.

22 Mjüna'andü ko Moisés yu'u dü'ün mduk'ana'amüdü es xytsyúktüt waanü mä ja yedyük'ajtün yü mmaangu'unguty*, oyü dü'ün ja m'aptükty di'ibü yajtsondák éxtüm jaayüm yajtüñ, kyaj yu'üdyü Moisés.

23 Miits mdsujktur yü mmaangu'unguty oy syaabüdüty éxtüm jyüna'añ ja Moisés 'yana'amün. ¿Es ti ko mjot'ambüktü mat tu'ugü yedyük nya'agüdákyay saabüdü xüü?

24 Miits mjünándur ko 'yóyaty pün saabüdü xüü mduündur di'ibü Moisés mduk'ana'amüdü. Per kots üj nya'agüdá'aky saabüdü xüü tu'ugü ja'ay, miits mjünándur: “iKyaj 'yóyaty!” Es dü'ün ya'ixy ko kyaj 'yóyaty di'ibü mbayo'oydyur.

Jesús tnigajxy pün mä tsyooñ

25 Net nidu'uguty ja ja'ayaty di'ibáty tsünaaydyur jap Jerusalén ñayyajtüüdü:

—¿Ti kyaj jya'ajüdyü tyaadü di'ibü 'yüxtaaydyur es trajüditü es dya'ooga'andü?

26 Pes tüxim mayjya'ayóty kyajxy, es ni pün wi'ix kya'anü'amxüdü. ¿Ti wa'anü justisütükty tmübüktü ko tyaadü tyü'ajtünaty ko yu'üdyü Kristü?

27 Es wiingátyryü jyünandü:

—Kyaj. Kyaj mbaat, ja'a ko üdsajtüm nidügekyü nnija'am mä kyugajpnyü tyaadü. Ko myünat ja Kristü, ni pün tkanijáwüt mä tsyooñ.

28 Ko naty ya'üxpeky müj tsajptük ñabotsoty, net jyünáñ mük:

—Byeen xy'oknija'anüdü miidsaty pündsü dü'ün üj es mats ndsooñ. Per üj kya-jts ngü'am winma'añ nmüñts. Ja'a di'ibü tüy'ajtünduump xykyajxput. Miits kyaj xy'ixy'attü.

29 Üj sitü n'ixy'ajtypyuts, mat ko jámuts ndsooñ mä yu'u, es yu'uts tü xykyexy.

30 Net tjamatsandü es tjapüjta'agándü pujxndügóty. Per ni pün tkamajtsy, mat ko kyajnyü naty traaty ja xüü 'yoorü.

31 May ja ja'ayaty di'ibü myübüjktü ja Jesús ñayjyüna'anüdü:

—Tyaadü dü'ün ja Kristü di'ibü minamp, mat ko ni pün mbaat xykyatuk'ijxüm yü ijxwü'amün di'ibü myüdüjtyryü ja müj'ajtün di'ibü tyiimpy es tü xytyuk'ijxüm.

Fariseety tmatsa'andü ja Jesús

32 Ja fariseetyükty tmüdoodü ko ja ja'ayaty dü'ün jyüna'andü. Paaty yu'üjaty es ja teedywyindsandüjktü ttuk'ane'emy ja müj tsajptük kwentü'ajtpaty es tmátstü ja Jesús.

33 Net ja Jesús jyünáñ:

—Waanuts n'ita'añ yaa mat miidsaty, es óknümts njümbitá'añ mä di'ibüts tü xykyexy.

34 Xy'üxta'aydyupts miidsaty es kyajts xypyaatat. Kyaj mbaat mnüjxtü mats üj nnejxy.

35 Net ja israelítaty ñayjyünánüdü ak yu'üjaty:

—¿Maa da ñüjxá'añ tyaadü ko kyaj nbátüm? ¿Wa'anü da ñüjxá'añ mä ja nmügugajpñ'ajtam di'ibü ijttur grieeü ñaaxóty es dya'üxpüka'añ nandü'ün ja grieeü ja'ayaty?

* 7:22 Ix Lukas 1:59.

³⁶ ¿Ti dən yə taadə myadyakypy di'ibə tə xy'anma'ayəm ko jyəna'añ?: “Xy'axta'aydyəpts, per kyajts xypyaattət. Kyaj mbaat mnəjxtə məts əj nnejxy.”

Jiky'ajtən kyaj kyexy ñaxy di'ibə Jesús yajkypy

³⁷ Mə ja məj xəə kyugəjxənə, net ja Jesús tyənaəyey'ky es jyənán jantsy mək:

—Pən ja pən tyəədsə, wa'ants xyñimñ; es di'ibətyəts xymyəbəkpr, wa'an tən'iiky.

³⁸ Də'ən éxtəm ja Diosə jyaaybyajtən jyəna'añ, di'ibəts xymyəbəkpr, də'ən ja'a éxtəm myúxət jyodoty ja kom nəə di'ibə yajjiky'ajtp.

³⁹ Es mət yə'ə ja Jesús 'yandijpy ko di'ibə məbəkpr, di'ibə panəjxəp, yə'ə də'ən ja Dios mo'oyədəp ja Espíritə Santə. Per kyajnumə naty jya'ty yə naxwiiñ ja Espíritə Santə, ja'a ko Jesús kyajnumə naty jyəmbity tsajpótə.

⁴⁰ Es ko ja ja'ayəty tmədoodə tyəədə, tap nəəgəty di'ibə jənandə:

—Jantsy təy'ajtəndəmə də'ən ko tyəədə də'ən ja Diosə kyugəjxəp di'ibə minəəmp.

Ja'ay ñaybyəjkwa'xədə

⁴¹ Wiingətypyə ja'ayəty jyənandə:

—Tyəədə də'ən ja Kristə.

Es ja wiingətypyə jyənandə:

—Kyaj, ja'a ko kyaj ja Kristə jáməp tsoona'añ Galileə ñəəxóty.

⁴² Də'ən ja Diosə jyaaybyajtən jyəna'añ ko yə Kristə yə'ə tyəəmp 'yaəts ja rey Davit es Belén kyugəjpn'átət, mə myiiñ jyajty yə rey Davit.

⁴³ Es də'ən ja ja'ayəty ñaywyə'xədə məjtsk peky.

⁴⁴ Wiinkpəty jyatsojk esxyəp yajtsimə, per ni pən də'ən tkatuuñ.

Fariseəty esə teedywyindsənəty kyaj tməbəkpr ja Jesús

⁴⁵ Net ja məj tsajptəjk kwentə'ajtpəty jyəmbijttə mə ja fariseəty es ja teedywyindsənəty. Ta yajtəjədə:

—¿Ti ko tə xykyayajmíndə?

⁴⁶ Net ja poləsiəty 'yadsoojədə:

—iNi pənə də'ən kyakajxyñəm éxtəmə tyədə ja'ay!

⁴⁷ Net ja fariseəty t'anməəy ja poləsiəty:

—¿Tii nan tə mnəyyákədə es tə mwin'əəñəty?

⁴⁸ ¿Mə mij xy'ok'ijxəp ko nidu'ugə njustisə'ajtəm o nidu'ugə fariseə ja'ayəty tməbeky?

⁴⁹ Es yə ja'ayəty di'ibə kyanijə'adəp wi'ix ja Diosə jyaaybyajtən jyəna'añ, kajxprəky ja'a 'yittə.

⁵⁰ Nikodemə di'ibə naty koots tə tni'otsy ja Jesús, tapə naty nandə'ən. Ta yə'ə jyənán:

⁵¹ —Extəm xytyuk'ijxəp ja n'ana'amən'ajtəm ko kyaj mbaat ndəydyu'unəm pən di'ibə kyaj jawyiin nməd'o'm es n'ijxəp ti dən yə'ə tyiimpy əxəək.

⁵² Di'ibə naty jápəty 'yadsoojəmbijttədə:

—¿Tii mij nan mgalileəja'ayə? Əxpək ja Diosə jyaaybyajtən es xy'ixət ko ni tu'ugə Diosə kyugəjxəp kyamíñ Galileə.

⁵³ Net ja ja'ayəty yo'oywyə'xtə es nidu'uk nidu'uk ñəjxtəəydyə mə ja tyəjkəty.

8

Toxytyəjk di'ibə yajtəgeəpy ja pəjk úkənə wyindsə'kən

¹ Es ja Jesús pyatəjkə mə ja Oliivəs Kopk.

² Jakumbom ko xyəñə ja Jesús tyəjkə jatəgok məj tsajptəjk ñəbotsoty. Ta myiində ja ja'ayəty es ttuknabíkədə ja Jesús, es ja Jesús ñəxwe'tsy es dyajtsondáky ja 'yəxpəjkən.

³ Net ja fariseəty es di'ibəty tsajptəgóty yə'əxpəjktəp dyajmiində tu'ugə toxytyəjk di'ibə tə yajkubəədə ko dyajtəgóy ja pəjk úkənə wyindsə'kən. Ta trəjtáktə kujk'ám mə ja ja'ayəty.

⁴ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ya'uxpukpu, tyadu toxytyujk tu yajkubaadu ko dyajtagóy ja puk úkanu wyindsu'kun.

⁵ Yu Moisesu 'yana'amun xtyuk'ana'amdupts es nguka'adsadats es 'yoogat yu du'ambu toxytyujkuty. ¿O wi'ix mij m'okjunaambu?

⁶ Du'un jyunandu es trujta'aktu ja pyeky es du'un mbaat tni'unudu. Ta Jesús wyindaky es jyaay naxkujxy mat tu'ugu kyawa'xypy.

⁷ Es ko yajtuujambijtu, ta Jesús kyujkú jatugok es t'anmaaydyu:

—Miidsaty nidu'uk di'ibu kyajpu pyojpu, wa'an tu'ugu tsaa ttukka'atsy jawyiinu tyadu toxytyujk.

⁸ Ta wyindaky jatugok ja Jesús es 'yakjaay naxkujxy.

⁹ Es ja'ajuty ko tyadu tmudoodu, net ñayja'adu éxtam ñayñi'unudu ku'um. Net pyudsuumdu nidu'uk nidu'uk, tsyondaky mat ja waanu mujja'aybyu es ttukkugujxu mat ja waanu uná'kpu. Es ko oj pyudsuumda'aydyu, net ja Jesús oj wye'emy nimajtsk mat ja toxytyujk.

¹⁰ Net ja Jesús wya'kkujkú jatugok es t'ijxy ko kyaju naty ma pán, ja'ayu ja toxytyujk naydu'uk. Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Nitu, ¿ma net ja di'ibu mni'u'unudup? ¿Ni pán tu mgatukkumadóuty?

¹¹ Ta ja toxytyujk 'yadsooy:

—Windsán, ni pán.

Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Es ni ujts mij ngatukkumadówt. Nujxnu tyam es katú mnakyppekytyúñ.

Jesús éxtamu jajun ma naxwíñudu

¹² Jesús óknun jatugok t'anmaay ja ja'ayuty:

—Ujtsu du'un éxtam tu'ugu jajun di'ibu ñu'umeepy tyu'umeepy nidugekyu naxwíñudu ja'ay. Tugekyu di'ibats xpyaduump es xpyanujxp, du'un yu'ujuty éxtam di'ibu jadijtup nu'am tu'am mat ja jajun, es kyaj kyunap kyuja'pxat éxtam ja di'ibu jadijtp kubi'its ku'ook.

¹³ Net ja fariseeuty 'yadsoodu:

—Mij ku'umu m'ayuk xynikajxpéty, du'un kyaj tyuñ.

¹⁴ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Oyuts uj n'ayuk nnikajxpéty, tuump ja'a, mat ko uj nnija'abats mats ndsooñ es mats nnejxy.

¹⁵ Miits xpyayo'oydupts éxtam kyuxe'eky. Kyaj xpyayo'oydyu éxtam tyu'ajtanaty. Uj ni pánats ngapayo'oy.

¹⁶ Per kots uj pán nbayo'oy, mat ja tu'ajtants uj n'anunnu, mat ko uj kyajts naydu'uk ti nbayo'oy, ujtsu du'un mududsu nDeety. Paaty nimajtskats uudsuty.

¹⁷ Ma miits ja m'ana'amunaty jaaybyéty 'yity: “Pun ja nimajtskpu ja testiigu ti'igyu kyajxtu, yu'u dun nmubujkum.”

¹⁸ Pes ujtsu du'un ku'um nayñidestiigu'ajtup, esu nDeedyats di'ibats xkyajx, yu'u dun jatuu'ugu testiigu.

¹⁹ Net ja ja'ayuty yajtuujudu:

—¿Maa dun net ja mDeety?

Jesús 'yadsooy:

—Kyajts miits xy'ixy'attu, es nan ni nDeedyats xkyua'ixy'attu. Kooxyupts miits xy'ixy'attu, nan m'ixy'ajttaxuypts yu nDeedyats.

²⁰ Tyadu oj tkajxy ja Jesús ko naty ya'uxpeky ma ja muj tsajtujuk ma jap 'yity ja limosnu abujkun. Es ni pán kyamajtsudu esxup yajnejxyuty pujxndugóty, mat ko kyajnumu naty traaty ja xyuu 'yooru.

“Mats uj nnujxa'añ, kyaj miidsaty mbaat mnajxtu”

21 Net ja Jesús t'anmaaydyu jatugok:

—Ëj nujxnupts, es miits xy'uxta'aydyuupts, es m'ooktup mat ja mbojputy. Kyaj mbaat mnujxtu mats uj nnejxy.

22 Net ja israelítuty ñayjynánudu:

—¿Wa'anu da ñayya'ooga'añaty? ¿Paaty jyuna'añ ko kyaj mbaat njo'omam ma yu'u ñejxy?

23 Jesús t'anmaaydyu ja ja'ayuty:

—Miidsudyu du'un di'ibu ya naxwiin tu mmin tu mja'ttu, per ujtsu du'un di'ibu tsajpótm kudakp.

24 Paaty miits n'anuumudu ko m'ooktup pekymuut, ja'a ko pun kyaj xymyubaktu es uj du'un éxtumts njuna'añ, m'ooktup pekymuut.

25 Net yajtujudu:

—¿Mbúnxu dun mij?

Jesús 'yadsooy:

—Jawyíñuupts miits tu n'anuumudu.

26 Máyñumts ngakajxy es ngapayo'oyñumts miidsuty. Per ja di'ibuts tu xykyéxyuts, ja'a du'un junaamp t'y'ajtun, es di'ibuts uj n'anmaary ja ja'ayuty, yu'u di'ibuts tu nmadoy tkajxy ja di'ibuts tu xykyéxyuts.

27 Per ja israelítuty kyaj tjaygyúkuudu ko ja Jesús jya'anumxudu ko yu'u du'un U'unk'ajtup ja Dios.

28 Paaty ja Jesús t'anmaaydyu jatugok:

—Kots miits xpyujtá'aktut kujxm, nétuts miits xy'uxkáptuduts ko ujtsu du'un éxtumts miits nja'anuumudu ko uj kyajts ti nduñ mat ja ngu'am winma'añuts. Ndiimbyuts ja'ayu di'ibuts ja nDeedyuts tu xytyukni'ixu.

29 Di'ibuts xykyajx, du'uñum 'yity mat uj. NDeedyuts kyajts naydyu'uk xyñas'ixu, ja'a kots du'uñum nduñ di'ibu yu'u tseyjy.

30 Ko tyaadu du'un jyunañ ja Jesús, may di'ibu myubajktu.

Diosu 'yu'unguty esu mujku'ugópku 'yu'unguty

31 Net ja Jesús t'anmaaydyu ja israelítuty di'ibu mubajkxudu:

—Pun mbadiimpy éxtumts miits n'anuumudu, n'uxpajkpu'átupts miidsuty,

32 es m'ixy'áttup ja t'y'ajtun, es yu t'y'ajtun yu'u myajwumadup awa'atstuuy.

33 Net ja fariseety 'yadsoodu:

—Ëjtsu du'unaty ja tuump 'yaadsuty ja Abraan, es ni na'anumts pán xykyatuumbu'áty. ¿Wi'ix mij mjuna'añ ko xyajwumamat awa'atstuuy?

34 Jesús t'adsooy:

—Jantsy t'y'ajtunats miits n'anuumudu, pun tu'ugu ja'ay naygyayajkup jyiky'átut mat ja pyekey, pes tuu du'un myumada'agyuty ja pojpu es du'un 'yity éxtum njuna'anum ja pojpu tyuumbu juybyu.

35 Es yu tuumbu juybyu, kyaj yu'u 'yity éxtum ja windsanu 'yu'unk. Ja u'unk ja'a du'un winu xuu winu tiempu wu'ump éxtum ja tyaak tyeedyu 'yu'unk.

36 Paaty pun ja Diosu 'yU'unk myajwumadu awa'atstuuy, t'y'ajtun ko awa'atstuuy myajwumadu.

37 Tuts nnijawu ko Abraan miits m'ok'átudu. Per xya'oogándupts mat ko kyaj xykyupaktu éxtumts miits nja'anuumudu.

38 Ëj yu'uts ngajxypy di'ibudsu nDeety tu xytyuk'ixy. Es miits xytyundu nandu'un éxtum ja mdeedyuty tu m'anumxudu.

39 Net ja israelítuty 'yadsoodu:

—Ëjtsu du'un Abraan ndeety'ajtup.

Es ja Jesús 'yadsooj:

—Kooxyap miits m'u'unk'átuḁa Abraan, yu'uxyap mduundap di'ibu yu'u tyuun.

⁴⁰ Oyuts miits tu nja'anuumuḁu ja tui'ajtan di'ibuts uj nmudoo ma Dios, xya'oogándups miidsuty. Abraan ni na'a du'un kya'adutsy.

⁴¹ Miidsuty nandu'un m'adu'utstu éxtam ja mdeety 'yadu'utsy.

Ta 'yadsoodu:

—Udsuty nmudajtups ja nDeety ti'igy, yu'u Dios. Kyajts udsuty nbuxyky'attu.

⁴² Jesús t'adsoojumbijty:

—Kooxyap tyui'ajtanuty ko Dios miits xyTyeety'áttu, pes xytsyojktapxyupts miidsuty, mat ko uj nmiñuts mat yu Dioskyujxm. Kyajts tu nmiñ mat ja ngu'am winma'añats. Mat ko ja Dios tu xykyéxuts, paadyuts tu nmiñ.

⁴³ '¿Ti ko xykyajgyúkuḁu di'ibuts miits nja'anmaaydyap? Ja'a ko kyaj xymudowa'andu di'ibuts uj ngajxwa'xyry.

⁴⁴ Miidsuty muijku'ugópk mdeety'ajttap es yu'u miits mja'a'ajtadap, es ja'a miits mduundap di'ibu yu'u tsyejpy. Yajja'ay'o'krumu'u jawyíñap es kyaj ti ttuñ di'ibu tui'ajtan. Ni na'a kyakajxy mat ja tui'ajtan. Ko 'yanda'aky, kyumu'u ja'a yu'u kyajxyry, ja'a ko andakp yu'u, es yu'u yajtsondák ja andakun.

⁴⁵ Es mat ko tui'ajtan miits n'anuumuḁu, paaty kyaj xymubáktats.

⁴⁶ ¿Pán miidsuty nidu'uk dyajniḁu'ugut kots uj nmudaty ja nbojpu? Es pan tui'ajtan di'ibuts uj ngajxyry, ¿ti ko xykyamubaktu?

⁴⁷ Di'ibu ja'a'ajtap ja Dios, myudoo'ijtypy ja Diosu 'yayuk. Per kom miidsuty kyaj mja'a'átuḁu ja Dios, paaty kyaj xymudoo'itá'andu.

Taayumu naty ja Kristu ko kyajnum ja Abraan

⁴⁸ Net ja israelítaty jyunandu:

—Tui'ajtan éxtamts mij n'anuumuḁu ko mij msamaritánuty es mmudajtypy ja ka'oybyu.

⁴⁹ Esu Jesús 'yadsooy:

—Kyajts uj nmudaty ja ka'oybyu. Di'ibuts ndiimpy, yu'u yajniḁu'ekyry ko nwindu'kupts ja nDeedyuts, es miits kyajts xywyindsu'ugudats.

⁵⁰ Uj kyajts n'axta'ay pánats xywyindsu'ugup. Jaa'ajtp pán tsyejpy esuts windsu'ugu n'ítut, yu'u du'unuts xypyaye'ery.

⁵¹ Jantsy tui'ajtanuts miits n'anuumuḁu ko di'ibu pyadiimpy éxtamts n'anuumu, ni na'a kya'oogut.

⁵² Ta ja israelítaty 'yadsoodu:

—Tyam tui'ajtan udsuty njuna'añ ko mij mmudajtypy ja ka'oybyu. Abraan es ja Diosu kyugajxputy nidugekyu 'yo'ktaaydyu, es mij mjuna'añ: “Di'ibu pyadiimpy éxtamts n'anuumu, ni na'a kya'oogut.”

⁵³ ¿Tii wa'anu da mij waanu ni'igu mmájuty es kudiinumsu ndeety Abraan? Yu'u o'k, es ja Diosu kyugajxputy nandu'un 'yo'ktu. ¿Narunu du'un mij mnaybyujta'agyaty?

⁵⁴ Ta Jesús 'yadsooy:

—Pan ujts ku'am naymyujpajtakap, kyaj ti tsooty. Per di'ibuts tu xymyo'oy ja mui'ajtan, yu'u nDeedyuts di'ibu miits nandu'un mjuna'ndap ko yu'u xyDyios'attu.

⁵⁵ Per miits kyaj xy'ixy'attu. Uj situy n'ixy'ajtypyuts. Kooxyupts uj njuna'añ kots kyaj n'ixy'aty, nūgooxyupts uj n'okpi'tskajxnu éxtam miidsuty. Per uj situy n'ixy'ajtypyuts, es nguydyiimbyuts éxtam yu'u dyajniḁutúku.

⁵⁶ 'Ja m'aptujk Abraan 'yixán ja tiempu mats uj nmiñ ya naxwiñ. Nūgo o'j 'yokxondaknu ko o'j t'ixy.

⁵⁷ Net ja israelítaty t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ni justyikxymyujk jamujnam xykyamudaty, ¿es mjuna'añ ko tu xy'ixy ja Abraan?

⁵⁸ Jesús 'yadsooy:

—Jantsy tui'ajtanuts miits n'anuumuḁu, taayumsu naty uj ko yu Abraan myiñ jyajty.

⁵⁹ Net tkonu'ktu ja tsaa es tjatukka'adsandu ja Jesús. Per ja Jesús ñayyu'tsu es tso'oñ ma ja maj tsajptajk, mayjya'ayoty ñajxy es ñajxnu.

9

Jesús dya'ijxpéky di'ibu wiints jajt naxwiin

¹ Ko ja Jesús ñajxy ma tu'ugu lugaar, japa naty tu'ugu yedyujk di'ibu tu myiñ tu jya'ty ya naxwiin wiints.

² Net ja Jesusu 'yuxpajkraty yajtuudu:

—Windsán, ¿ti ko du'un jyajty ya naxwiin tyadu yedyujk wiints? ¿Wa'anu da yu'ujaty mat ja tyaak tyeety ja pyojru, o mat ja kyumbojru?

³ Esu Jesús 'yadsooy:

—Kyaj yu'ujaty mat ko pyojru ku'am tmudaty es ni kyaj yu'ujaty mat ko tyaak tyeety pyojru ja'ayaty, ja'a taadu es ya'ixut di'ibu ja Dios tyiimpy.

⁴ Ko 'yakxunnamaty, mbaaduts n'aktúñ ja tyuunk di'ibuts xykyajx. Miimp ja koots it ma kyaj mbaat pan tyuñ.

⁵ Kots uj n'ak'ityñam ya naxwiin, ujtsu du'un di'ibu kyude'xypy ja naxwiñudu ja'ayaty.

⁶ Ko tyaadu du'unu Jesús jyanán, net ñastsuju naxkujxy es dya'e'ky waanu mo'onts mudu tsuyy. Ta ttukwingutse'ky ja wiints.

⁷ Net ja Jesús 'yanmaay:

—Nujx mwimbuju ma yu Silo'ee pilu (di'ibu ayuk wimbudsuumpr Tu Yajkéxy).

Ta ja wiints oj wyimbuju. Net oj 'yijxpéky es ñejxy ma tyujk.

⁸ Net ja di'ibu ijty wiints ja myudajkra'ajaty es ja di'ibu naty tu 'yixudu ñayjyanánudu:

—¿Ti kyaj jya'ajudy tyadu yedyujk di'ibu tu 'yity naxwa'tsp es t'amdoy yu limosnu?

⁹ Nidu'ugaty jyanandu:

—Ja'adsu tyaadu.

Wiinkraty jyanandu:

—Kyaj jya'ajaty, nadu'un kyuxe'eky.

Per ja yedyujk ku'am 'yadsooy:

—Ujtsu du'un.

¹⁰ Net dyajtuudu:

—¿Wi'ix tyam mbaat m'ixy?

¹¹ Ta ja di'ibu naty wiints 'yadsooy:

—Ja yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Jesús, yu'u waanu mo'onsu'unk tu dya'eeky es tu xytyukwingutse'egyuts, es tu xy'anuumats: “Nujx ma yu Silo'ee pilu es mwimbújat.” Tats oj nnejxy es tu nwimbujuys. Nétats tu n'ijxpéky.

¹² Net ja ja'ayaty 'yanmaayudu:

—¿Maaxu net ja yedyujk?

Ta 'yadsooy ja di'ibu tu 'yijxpéky:

—Kyajts nnijawu.

Fariseety dyajtuw dyajtuda'aktu ja ja'ay di'ibu wiints tu 'yity

¹³ Net tmunajxtu ja di'ibu naty tu 'yijxpéky ma fariseety,

¹⁴ ja'a ko ja Jesús dya'e'ky ja mo'onsu'unk ma ja israelítaty ja pyo'xunxuu es dya'ijxwa'xy ja wiints.

¹⁵ Net ja fariseety dyajtuw ja yedyujk, ja di'ibu naty tu 'yijxpéky:

—¿Wi'ixu du'un ko tyam mbaat m'ixy?

Ta 'yadsooy ja di'ibu naty wiints:

—Yu'uts waanu mo'onsu'unk tu xytyukwingutse'egyuts, oj nwimbuju, es tyam n'ijxpuys.

¹⁶ Nidu'ugady fariseety jyanandu:

—Tyadu yedyujk di'ibu du'un tu ttuñ, kyajru Dios jya'a'átyuty, mat ko kyaj tu twindsu'ugu ja po'xanxuu.

Es wiingátyryu jyanandu:

—¿Wi'ix mbaat ttuñ ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu tyiimpy pun yu'u pekyjya'ay?

Esu du'un kyaj ti'igyu winma'añ tmudattu.

¹⁷ Net jatugok dyajtuudu ja di'ibu naty wiints:

—Es mij, ¿wi'ix nandu'un m'okjunaambu madu tadu yedyujk di'ibu tu mmo'oyuty yu m'ijxun?

Net ja'a 'yadsooy:

—Pes uj junaambuts ko yu'udyu Diosu kyugajxru.

¹⁸ Per ja israelítuty kyaj tmabukandu ko naty ja ja'ay tu 'yity wiints es ko tuu 'yixpéky. Net oj twowdu ja tyaak tyeety ja di'ibu naty wiints.

¹⁹ Net dyajtuudu:

—¿Mijtsu tyadu m'u'unk di'ibu mjánandup ko jyajty naxwiiñ wiints? ¿Wi'ixu du'un 'yixyuty ko tyam mbaat 'yixy?

²⁰ Net ja u'unkteety u'unktaak 'yadsoodu:

—Tuy'ajtun ko uudsadyu tyadu n'u'unk di'ibu miin jajt wiints.

²¹ Per uudsuty kyajts nnijáwudu wi'ixu du'un ko tyam mbaat 'yixy es ni nganijáwudats pánu du'un tu ya'ixpékyuty. Yajtáwdu yu'u. Maj ja'ay muj ana'k yu'u. Wa'an mdukmamadya'agyuty yu'u.

²² Ja tyaak tyeety jyanandu du'un mat ko ja teedywyindsunuty ttsu'ugudu, ja'a ko tu naty nandu'un ñagyajxudu ko kadiibu ñakykyupákadat tsajptugóty oytyim pánuty di'ibu junaamp ko yu Jesús yu'u ja Kristu.

²³ Paaty ja tyaak tyeety jyanandu: “Yajtáwdu yu'u. Mujja'ay muj ana'k yu'u.”

²⁴ Net ja israelítuty tnigajxu jatugok ja yedyujk di'ibu naty wiints. Ta t'anmaaydyu:

—Kajx tuy'ajtun, mat ko uudsuty nnija'adupts ko tadu yedyujk pyojruja'ayuty.

²⁵ Ta 'yadsooy di'ibu naty wiints:

—Kyajts uj nnijawu pun pekyjya'ay o kapekyjya'ay yu'u. Di'ibuts oy nnijawu, ja'a kots uj tu n'ity wiints es tyam ijxrats.

²⁶ Net ja fariseeuty t'anmaaydyu:

—¿Wi'ix tu mdúñuty? ¿Wi'ix tu mmo'oyuty ja m'ijxun?

²⁷ Ta 'yadsooy ja yedyujk:

—Tats miits nja'anuumudu es kyaj xytyundu kwentu. ¿Ti ko miits xytsyoktu es uj jatugok nnikajxpátudats? ¿Wa'anu da miidsuty nandu'un xpyanajxa'andu?

²⁸ Net ja israelítuty t'oodu es t'anmaaydyu:

—Mij mbanejxypyu tadu yedyujk. ¡Uudsuty kyaj! Uudsuty yu'uts mbanajxtup yu Moisés.

²⁹ Uudsuty nnija'adup ko yu Moisés myugajxu Dios. Kyajts nnijáwudu ma tadu yedyujk tsyooñ.

³⁰ Ta 'yadsooy ja di'ibu naty wiints:

—¡Tim tugatsy mat ko mjana'andu miidsuty ko kyaj xynijáwudu ma tyadu yedyujk tsyooñ di'ibuts uj tu xmyo'oy yu n'ijxunats!

³¹ Nnija'am yajxon ko Dios kyaj tmadoo'ity ja pekyjya'ayuty, ja'ayu myudoo'ijtypy ja di'ibu awdajttup es tkuydyundu ja di'ibu Dios tsyejpy.

³² Ni na'anam pán tkamadya'aky ko jyaaty di'ibu myeepy yu 'yixun tu'ugu ja'ay di'ibu wiints ya naxwiiñ tu myiñ tu jya'ty.

³³ Kooxyubu tyadu yedyujk tu kyamín Dioskyujxm, kyajxyup mbaat ttuñ ni tii.

³⁴ Net ja israelítuty 'yadsoodu:

—¿Wi'ixuts uj mij xya'axpaka'andu?, di'ibu tu mmiñ naxwiiñ amuj pojru ja'ay. Net kyaj t'okkupujkudu tsajptugóty.

Pánaty ijttaᵑ éxtam wiints

³⁵ Myndoo Jesús ko kyaj t'okkupɔjknɔdu mā ja tsajptɔjk ja di'ibu naty wiints. Es ko Jesús mut ñaybyatu di'ibu naty wiints, ta dyajtuuy:

—¿Mmabejkyᵑy mij ja Naxwíñɔdu Ja'ayɔdu Kyudɔnaabyu?

³⁶ Net ja ja'ay 'yadsooy:

—Windsún, anmaagyats pánɔ duɔn yu'u, esats nmabúkat yu'u.

³⁷ Jesús 'yadsooy:

—Ëjtsɔ du'ɔn. Tɔ xy'ixy es tyam nmɔmadya'aky.

³⁸ Net ja ja'ay ñaygyoxtnaaydyáku Jesús wyinduuy, es jyánañ:

—Windsún, nmabejkyᵑyats mij.

³⁹ Netɔ Jesús 'yadsooy:

—Ëjts tɔ nmiñ esats ɔj ja ja'ay nbayo'oydyat, es nmo'oya'añats ja 'yijɔɔn ja wiindsɔty es nyajjumbítɔdats wiints ja di'ibu janándɔp ko yu'u 'yixtɔ.

⁴⁰ Nidu'ugɔty ja fariseeɔty di'ibu naty mɔut jap ko tyáadu tmɔdoodɔ, net jyánandɔ:

—¿Wa'anɔ da ɔdɔsɔty nandɔ'ɔn nwiints'áttɔ?

⁴¹ Jesús 'yadsooy:

—Kooxyɔp miits mwiints'áttɔ, kyajxyɔp miits ja peky xymyɔdattɔ. Per kom mjánándɔp ko m'ixtɔ, pes mmɔdajttɔp ja peky.

10*Borreegɔ kwentɔ'ajtpɔ mɔdu byorreegɔty*

¹ Jantsy tɔy'ajtnɔts miits n'anɔmɔdu, di'ibu kyaj tyɔku mā korral aɔn es pyuty wiink tsoo, yu'u du'ɔn ja ma'tspɔ.

² Per di'ibu tɔjkuᵑ mā korral aɔn, yu'u du'ɔn ja borreegɔ kwentɔ'ajtpɔ.

³ Ja korral aɔ adɔnaabyu ya'awátsɔɔp ja borreegɔ kwentɔ'ajtpɔ, es ja borreegɔ kwentɔ'ajtpɔ dyaxɔ mut ja xyɔɔ ja byorreegɔ, esɔ borreegɔ pyɔdsɔmɔdu jap korraloty, ja'a ko dyo'kmɔdóy di'ibu kwentɔ'ajtpɔ.

⁴ Es ko naty tɔ dyajpɔdsɔmɔdu'ay tɔgekyu, ta twinyo'oyu, es ja byorreegɔ pyanɔjɔdu mut ko yo'kmɔdóyɔty.

⁵ Per tu'uk di'ibu kyaj t'ixy'aty, ni'igu tkuge'eky, mut ko kyaj dyo'kmɔdóy ja di'ibu kyaj t'ixy'aty.

⁶ Du'ɔn jyánañ ja Jesús, per kyaj tjaygyujknɔdu ja ja'ayɔty di'ibu ja Jesús 'yandijpy mā ja myadya'aky.

Jesús éxtam oybyu borreegɔ kwentɔ'ajtpɔ

⁷ Paɔty ja Jesús jyánañ jatɔgok:

—Jantsy tɔy'ajtnɔts miits n'anɔmɔdu ko ɔjtsɔ du'ɔn éxtam ja korral aɔ mā ñaxtɔ ja borreegɔ.

⁸ Nidu'ugekyu di'ibu jawyiin miindɔ es jyánandɔ ko yu'u Dios kyéxyɔty, ma'tspɔty yu'u. Per ja ja'ayɔty di'ibɔts ɔj nborreegɔ'ajtyᵑy kyaj tyuunɔdu kwentɔ.

⁹ Ëjtsɔ du'ɔn ja korral aɔ. Di'ibu tɔjkuᵑ mā ɔj, yu'u nitso'ogɔp éxtam ja borreegɔ ko tyaku tsuu mā kyorral es pyɔdsemy ja'xɔp jépyɔp.

¹⁰ Yu ma'tspɔty myindɔ je'eyu es myaadsa'andɔ es ya'ooga'andɔ es yajkutɔgoya'andɔ, per ɔj tɔ nmíñats es ja ja'ayɔty tmɔdáttɔt ja jiky'ajtnɔ, es tmɔdáttɔt ja jiky'ajtnɔ mɔj wiin kajaa.

¹¹ Ëjtsɔ du'ɔn ja oybyu borreegɔ kwentɔ'ajtpɔ. Yu oybyorreegɔ kwentɔ'ajtpɔ kyu'oogɔp ja byorreegɔty.

¹² Yu mɔduumbɔ ja'ayu je'eyu wyinmá'añ'ajtyᵑy ja myɔju'uñ. Ko kyaj yu'ɔjty ja borreegɔ kwentɔ'ajtpɔ es kyaj tja'a'áty ja borreegɔ, paɔty ko t'ixy myiñ ja

waxka'uk, netya kye'eky. Net ja waxka'uk tmatsy ja borreega nidu'uk es nidugekyu dya'agakwa'xta'aydyu mat ja tsa'ugy.

13 Paadyu tadya madyumbu kye'eky, ja'a ko myajuydyuñ, es kyaj tkwenty ja borreegaty.

14 Ujtsu du'an ja oybyu borreega kwentu'ajtpu. Uj n'ixy'ajtypyuts ja nborreegats es nan xy'ixy'ajttupts yu'ujaty,

15 extum ja nDeedyuts xy'ixy'atyuts es uj nandu'an n'ixy'atyuts. Nyajkyryuts ja njiky'ajtan mat yu'ugyujxmu nborreegats.

16 Nmadytypyuts ja wiinkpady ja nborreegats mats jatu'ugu ngorrall, es nyajmínupts nandu'an ma tyaadyu. Xymyadowdupts uj yu'u, es tuk kajpu'uk 'yítat yu borreega es ti'igy ja kwentu'ajtpu.

17 'Dios, yu nDeedyuts, xytsyojkpats uj mat ko nyaka'añats ja njiky'ajtan es n'axajaya'añats jatugok.

18 Kyajts pan njiky'ajtan xpyujkut pan kyajts uj nyaka'añ. Nmadytypyuts ja mak'ajtan es nyakudats ja njiky'ajtan es n'axajudats jatugok. Tyaadyu yu'uts xytyuk'ana'am yu nDeedyuts.

19 Ko ja israelítaty tmadoodu tyadyu Jesús ja 'yayuk, net oj ak ja'ajaty ñaygyajxytsyiigudu.

20 May di'ibu jananda:

—Myadajtypy ja ka'oybyu es loku yu'u. ¿Ti ko xytyundu kwentu?

21 Peru wiinkpady jananda:

—Ni pan di'ibu myadajtypy ja ka'oybyu es kyajxat du'an. ¿Tii wa'ana da tu'uk di'ibu myadajtypy ja ka'oybyu tmo'oyut yu 'yijxan yu wiindsaty?

Israelítaty kyaj tmabuktu ja Jesús

22 Ja'a naty ja disyembru po'o ma ja ja'ayaty xydundu ma yajmajtúñ ko yajkuni'xy ja maj tsajptujk jap Jerusalén.

23 Ja Jesús japu naty jyadity ma ja maj tsajptujk ma txu'aty Salomongu Tyujk Wiin.

24 Net ja israelítaty dyajnabikudu ja Jesús es t'anuumudu:

—iNugoots njantsywyinmaydyu! ¿Ti kots tyam xykyadim'anuumudu wa'ats pan mijtsu du'an mGristu, o kyaj?

25 Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tats njajana'añ, es kyaj xymyubuktu. Di'ibats uj ndiimpy mat ja kutujkan di'ibadsu nDeety tu xymyo'oyuts, yu'u yajniguxe'kypy yajxon es pandsu dan uj.

26 Peru miidsaty kyaj xymyubuktu mat ko kyajts miits nborreega'attu. Extumts miits tu n'ok'anmaabyudu,

27 yu nborreegats xyo'kmadoodupts, es yu'ujaty n'ixy'ajttupts es xpyanujxtupts.

28 Uj nmeebyuts yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, es ni na'a kyatugodyut; ni panats yu'u xykyapujkut.

29 Yu'uts tu xymyo'oy ja nDeedyuts di'ibu waanu ni'igu maj'ajtan tmady, es ni pan mbaat kyapujkxaty di'ibu myadajtypy kyujoty.

30 Dios Teety es uj, ti'igy je'eyu uudsaty.

31 Net ja israelítaty tkonu'ktu ja tsaa jatugok es tjakuka'adsandu.

32 Ta Jesús jyanañ:

—Tats may nduñ otyu mwinduuy mat ja myuk'ajtanadsu nDeedyuts. ¿Di'ibu tyaadyu miits xytyukkuka'adsandupts?

33 Ta ja israelítaty 'yadsoodu:

—Kyajts mij ndukkuka'adsa'andu mat ko ti oy tu xytyuñ, yu'u du'an mat ko tu xykyawindsu'ugu Dios mat ja m'ayuk. Mja'ay mij, es Dios mnaybyajta'agyaty.

34 Net ja Jesús jyanañ:

—¿Ti kyaj jyaaybyetyu ma ja Diosu jyaaybyajtan ko Dios jyanañ?: “Miidsadyu du'an diósaty.”

35 Es du'un ja Diosu jyaaybyajtun jyunáñ ko diósuty púnaty ja Diosu naty tu tkexy ja 'yayuk. Es nniija'am ko yu Diosu jyaaybyajtun yu'u du'un tayı'ajtun túnur.

36 Pes oy. Ujtsu du'un xywyin'ijx ja Dios es xykyejxyuts ya naxwiiñ éxtumu kyudunaabyu. ¿Es wi'ix mbaat miits mjuna'andu kots uj Dios kyajts nwindu'ugy mat yu'uy kots njunáñ ko ujtsu du'un ja Diosu 'yU'unk?

37 Pun kyajrats nduñ ja di'ibudsu nDeety tyiimpy, kyajts miits xymyubáktat.

38 Per pun tayı'ajtun kots uj nduñ ja di'ibuts ja nDeety tyiimpy, oy xykyamubuka'andu ja n'ayúkats, mubáktu ja di'ibuts uj ndiimpy, mat ko di'ibuts uj ndiimpy, yu'u mdukjay-gyúkadup wa'ats ko ti'igyuts uj mat ja nDeedyuts, es yu'u ti'igyu mat uj.

39 Net jatugok ja israelítaty tjamatsandu ja Jesús, per oj ja Jesús yo'oydyugóy.

40 Net ja Jesús oj 'yawinnajxnu ma Jordán mājnu. Jap waanu 'yijty ma ja lugaar ma ja Fwangu naty tu yajnabéty tuuyur.

41 May ja ja'ayuty oj ñajxtu ma ja Jesusun, es ñay'anu'amxudu:

—Oy ja Fwank Yajnabajtr tu tkatúñ ja ijxwu'amun di'ibu myadajtypy ja maj'ajtun, tayı'ajtun di'ibu myadyak mudu tyadu ja'ay.

42 May ja ja'ayuty di'ibu ma tadu lugaar tmu'bjktu ja Jesús.

11

Lázaru 'yeeky

1 Ma ja Betañ kajpn, jap tu'ugu yedyujku naty pyékyuty di'ibu xyu'ajty Lázaru. Majtsku myuga'ax toxytyujk di'ibu xyu'ajttur Martu esu Mariiu.

2 Tyadu Mariiu yu'u óknam tyuknitaam ja Jesusu tyeky ja aseytu di'ibu pa'ak xu'kp, es dyajtátsy mat ja wyaay.

3 Net ja Martu esu Mariiu kyajxykyajxtu ma Jesús es t'anuumudu:

—Windsán, yu di'ibu mat oy mnaymyáuty majta'aky pyékyuty.

4 Ko tyadu Jesús tmu'ooy, net ja 'yuxrujkraty t'anmaaydyu:

—Yu pya'am Lázaru kyaj yajkutugoya'añaty mat ja o'kun. Dios tyunaampy du'un es ja ja'ayuty myu'ixudat es t'awdátat ja Dios es uj, ja 'yU'unk.

5 Oyu naty ja Jesús tjantsytsyoktu ja Martu esu Mariiu esu Lázaru,

6 ko yu Jesús ya'anmaay ko Lázaru majta'aky pyékyuty, jamajtsk xuu oj 'yakwe'emy ma ja lugaar ma naty 'yityun.

7 Net t'anmaaydyu ja 'yuxrujkraty:

—Jo'om jatugok Judeeu.

8 Ja 'yuxrujkraty 'yadsooyudu:

—Ya'uxrujkr, kyajnum jyeky ma jap ja israelítaty mjakuka'adsánudu. ¿Tii mnajxaamp jatugok jam?

9 Jesús 'yadsooy:

—¿Ti kyaj tayı'ajtunaty ko yu xuu tmu'daty majmajtsk oor? Pes ko pún jyudity xuuñ, kyaj kyunárat, mat ko kyude'xyuty ja jajun di'ibu ja ya naxwiiñ.

10 Per ko jyudity koots, kunajrap mat ko tugoy'ajtr ja jajun.

11 Oknam jyunáñ ja Jesús:

—Ja nmunaymyaayabu'ajtam Lázaru tu myanaxy. Per nejxyuts n'ok'yuxy.

12 Net ja 'yuxrujkraty 'yanmaayudu:

—Windsán, pun tu myanaxy, mubaadubu du'unu'u.

13 Es ja Jesús ja'a jyamadyakypy ko naty ja Lázaru tu 'yo'knu, per ja 'yuxrujkraty, ja'a dun ttijy myadyakypy ja Jesús ja ma'ay.

14 Net ja Jesús ttim'anmaaydyu ja 'yuxrujkraty wa'ats:

—Lázaru tu 'yo'knu.

15 Xondákrats mat ko kyajtsu naty jap, mat ko du'un ni'igu 'yóyuty es miits xymyubáktat. Per jo'om n'ok'ijxam.

16 Net ja Tomás di'ibü tyijpy Xeeñu'unk, t'anmaaydyü ja myu'axpukpüty:
—Jo'omdu nandu'un adsajtam es n'o'kam ti'igyü mat yu'u.

Jesús yajikyryukp es yajkypy ja jiky'ajtun

17 Ko jyajty ja Jesús Betañü, taxk xuu naty tmudaty ma ñaxtukü Lázaru.

18 Betañü kajpn tmawingon'aty ja Jerusalén tuguk mil metrün.

19 Mayü naty ja israelítaty tü ñujxtü ma ja Martü esü Mariiü es trumaya'añ tputajüya'añ mat ko tü 'yeeky ja myuga'ax.

20 Ko Martü tmudooy ko Jesusü naty wyingóñ, net tnidso'oñ es oj tujp'yo'oy, per ja Mariiü oj wye'emy ma ja tyujk.

21 Martü t'anmaay ja Jesús:

—Windsün, kooxyur mijü naty mjaaty yaa, kyajxyur tü 'yeeky ja nmuga'axuts.

22 Per uj nnija'abuts ko Dios mmoooyur tugekyü di'ibü mij m'amdeery.

23 Jesús 'yadsooy:

—Yu mmuga'ax jikyryúkur jatugok.

24 Martü t'adsooy:

—Uj nnija'abuts ko jikyryúkur ma ja tiempo ma ja o'kraty jyikyryáktat.

25 Jesús t'adsooy:

—Ujtsu du'un ja jikyryukün es ja jiky'ajtun. Di'ibuts xymyubukp, oy 'yoogat, jikyryúkur.

26 Es nidugekyü di'ibü jiky'ajttur es xymyubáktats, kyaj 'yooktat ni na'a. ¿Mmabejkyryu tyaadü?

27 Net ja Martü 'yadsooy:

—Ti ko kudii. Nmabejkyryuts ko mij mGrístaty, ja Diosü 'yU'unk di'ibü minán ya naxwiiñ.

Jesús jyü'y ma Lázaru ñaxtukü

28 Es ko tyaadü Martü du'un jyunáñ, net jyumbijty es oj twoy ja 'yutsy Mariiü, es t'anmaay ayu'udsyü:

—Ja ya'axpukpü tü jya'ty. Yu'u mnigajxyur.

29 Ko Mariiü tmudooyü taadü, pojün wya'tse'ky es oj tninejxy ja Jesús.

30 Jesús kyajnumü naty tyuku kajpnóty, támnumü naty ma ja lugaar ma Martü pyatü.

31 Ko ja israelítaty t'ijxtü wya'tse'ky ja Mariiü es pyudseemy pojün, net jyunandü ko yu Mariiü ñejxy jüy yaxpü ma naty tü ñaxtukü ja Lázaru, es oj tranujxtü.

32 Es ko ja Mariiü jyajty ma naty ja Jesús, net ñaygyoxtnaaydyáku Jesús tyeky'ujxm es t'anuumü:

—Windsün, kooxyur mijü naty mjaaty yaa, kyajxyur tü 'yeeky ja nmuga'ax.

33 Ko Jesús t'ijxy jyü'y yaxtü ja Mariiü es ja israelítaty di'ibü mat myiindu, net ja Jesús ñayja'ajü jotmaymyüt es 'yamutsk'ajty.

34 Ta yajtüüjü:

—¿Ma tü xyajnaxtúkudü?

Ta 'yanmaayüdü:

—Windsün, min xy'ixy.

35 Jesús jyüüy.

36 Net ja israelítaty jyunandü:

—¡Ok'ixtü! Nügoodümü naty t'oktsojknü.

37 Per nidu'ugaty jyunandü:

—Ja'a tyaadü di'ibü ja wiints myooy ja 'yijxün, ¿tii kyajxyubu da oynu'unün ti tü ttuñ es kyajxyur ja Lázaru tü 'yeegyü?

Lázaru jyikyryekey

38 Jesús ñayjya'ajm jatugok jotmaymyuat es tmawingooñ ma naty ta ñaxtuku. Ja'a dan tu'ugm aank di'ibm tsaa 'yagm'ay'ajtypy.

39 Net ja Jesús jyunañ:

—Yajjuga'aktm tadm tsaa.

Martm jyunañ:

—Windsán, xu'knm ym'm, ja'a ko ta 'yijm taxk xmm ma 'yeeky.

40 Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Ti kyajts mij ta n'anmm ko xymybákut, m'ixm ja Diosm myuj'ajtm?

41 Net ja tsaa dyajjagáktm. Es ja Jesús pyat'ijxy tsajpótm es jyunañ:

—Tatm, nja'aygyadákypuats mij ko ta xymyadóyats.

42 Wa'adsuts nnijawm kots mij dm'ñmm xymyadóo'ityats. Dm'unats njuna'añ mat ym'ugyujxm tyadm ja'ayuty di'ibm yam, es tmábáktm ko ujtsm dm'un mij ta xykyexy.

43 Ko dm'un jyunaandaay, net jyunañ jantsy mak:

—¡Lázarm, pudsam jap!

44 Net ja o'krm pyadseemy, abity ja kyum tyeky es ja wyiin jyujp mat ja wyit. Ta Jesús jyunañ:

—Nikajtu'uttm es wa'an tnejxy.

Tkajxy'áttm esm Jesús 'yoogut

45 Es mdm tyadm, net ja israelítaty di'ibm pyanujx ja Mariim tmábáktm ko t'ijxtm di'ibm Jesús tyuun.

46 Per nidu'ugaty ja israelítaty ko t'ijxy ym tyadm, net oj tninejxy ja fariseeuty es ttukmamadyaktm di'ibm naty ta ttuñ ja Jesús.

47 Net ja fariseeuty es ja teedywyindsánaty ñaymyujkdm mat di'ibm ana'amdap mäj tsajptugóty, es jyunandm:

—¿Ti net ndu'unam mdm tyadm yedyujk di'ibm nugo t'oktuunnm ja ijxwm'mm di'ibm myudajtypy ja mäj'ajtm?

48 Pm nna'ijxm dm'ñm, nidugekyu myubákudm ja ja'ayuty. Netm romanu soldaaduty myíndm es tjittm ym nmäj tsajptujk'ajtm es dyajkutugóyut ym nnaxwiñdm'ajtm.

49 Net nidu'ugaty di'ibm xym'ajtypy Kaifás, ym'm naty teedywyindsungórk ma ja jamajt, ja'a janán:

—Miidsaty ni ti xykyanijáwadm,

50 ni xykyanijáwadm ko ni'igm 'yóyuty es tu'uk je'eyu ja'ay tku'oogut ja nja'ay'ajtm es kyaj wyíndugóyut ja nnaxwiñdm'ajtm.

51 Tyadm Kaifás kyaj dm'un jyunañ mat ja kyum winma'añ. Kom ym'm naty ijtp teedywyindsungórk ma ja jamajt, Dios mooyu ja winma'añ es jyuna'anm ko Jesús 'yooga'añ mat ym'ugyujxm israelítaty,

52 es kyaj je'eyu tku'oogut ja israelítaty, per nandm'un dyajmujkta'aya'añ ja Diosm 'yu'ungaty ma 'yittm majaty naxwiñdm.

53 Net ja israelit justisaty t'axtaaydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogut.

54 Paaty ja Jesús kyaj ñakyjyudijty nide'xy ma Judeem, tim tso'on jap Judeem es oj ñejxy ma myawingón ja mäj it di'ibm ja kajpnu'unx xym'ajtypy Efraín. Jap wumdm mat ja 'yuxrujkruty.

55 Ko naty waanm 'yaktugoy'aty ja paskm xmm, net may ja ja'ayuty tso'onm majatyu kajpn es ñajxtm Jerusalén es ñayyajwa'adsa'añaty es tjajp'ixa'andm ja paskm xmm.

56 Jap tja'axtaaydyu ja Jesús. Es ko jyajttm ma ja mäj tsajptujk, net ñayyajtmu ak ja'ayuty ayu'udsyu:

—¿Wi'ix mij mjuna'añ? ¿Minábmm daa xm'ajtrm o kyajm?

57 Ja fariseeuty es ja teedywyindsánaty ta naty dyajnigutúku ko ma Jesús t'ixtm, net tnigajxtm es yajmátsm.

12

Mariia ttukkuutsy ja Jesusu wa'ats nardu aseytu

¹ Tuduik xunum naty tkapaaty ja pasku xun, Jesús oj ñejxy Betañu ma naty tsyunu Lázaru di'ibu naty Jesús tu dyajjikypyéky ko 'ye'ky.

² Es jap t'uxkujkudu tu'ugu a'ux es ja Jesús 'ya'ux'átut; ja Martu ja'a wingiipy es ja Lázaru mat ja Jesús kyaydyu ma ja meesu.

³ Net ja Mariia dyajmiñ tuk limetu ja wa'ats nardu aseytu di'ibu pa'akxu'kp jantsy mak es jantsy tsoox. Net ttukku'tsy ja tyekyu Jesús es dyajtátsy mat ja wyaay. Tugekyu ja tugot jyantsywy'e'emy mat ja pa'ak xu'kun.

⁴ Ja Juudas Iskaryotu, di'ibu naty uxrujkrú'ajtup ja Jesús es nandu'un kyayaka'añaty, jyunañ:

⁵ —¿Ti ko tu kyayajteeky yu tyadu pa'ak xu'kun tuguk mugo'px xun nidún esxuyr yajtukpudáku yu ayoobu ja'ayuty?

⁶ Per ja Juudas kyaj du'un jyunañ mat ko tra'ayoy ja ayoobu ja'ayuty, ja'a yu'u ko mya'tspaty. Yu'u naty ijtp meeññikoombajtru ma ja Jesusu 'yuxrujkrúty es trupón ja meeñ di'ibu yu'u ñikoombejty.

⁷ Net ja Jesús 'yanmaay:

—¡Mastu'ut! ¡Katu xy'ooy! Du'unats tu xytyuñ éxtam ja ja'ayuty ttukkuutstu ja o'krú ko ñaxtukuya'añ.

⁸ Yu ayoobu ja'ayuty kyaj tyugoy'ata'añ, per uj kyajts du'ñam n'ita'añ mat miidsuty.

Tkajxy'áttu esu Lázaru 'yoogut

⁹ Ko ja israelítaty tnija'adu ko Jesús jyáruudyu naty Betañu, net oj tniujxtu t'ixa'andu es nandu'un ja Lázaru di'ibu naty ja Jesús tu dyajjikypyéky ko 'ye'ky.

¹⁰ Net ja teedywyindsúnaty dyajti'igyudu 'yayuk es wi'ix nandu'un 'yoogut ja Lázaru,

¹¹ mat ko mat yu'uguyjxmu Lázaru may ja israelítaty tmastutta ja teedywyindsúnaty es tranujxtu ja Jesús.

Jésus tyuku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

¹² May ja ja'ayudyu naty tu ñujxtu paskuxu'ajtru Jerusalén. Jakumbom ja ja'ayuty tmadoodu ko Jesús jya'ta'añ.

¹³ Net oj tmunujxtu tuxy aay es du'un t'axajyua'andu ja Jesús. Ta jyunandu mak:

—¡Awdattu Dios! ¡Kuni'xy di'ibu miimp éxtam ja Diosu Kyudunaabyu! ¡Kuni'xy ja Israelitu Rye!

¹⁴ Jesús tpaty tu'ugu burru'unk es ttukpejty, du'un éxtam jyuna'añ ma ja Diosu jyaaybyajtun:

¹⁵ Katu mdsu'ugudu miidsuty,

ja'ayuty di'ibu tsunaaydyup ma Syon kajpn.

Ix, tyaa myiñ ja mrey ttuk'u'uñ tu'ugu burru'unk.

¹⁶ Ma ja xun ko jyajty ja Jesús es ko tyadu du'un ttuñ, kyaj ja 'yuxrujkrúty tjaygyujkudu. Per óknam ko Jesús jyikypyejky es ñajxnu tsajpótm, net tjamyajtstu ko yu tyadu tugekyu 'yity kaxja'ay ma ja Diosu jyaaybyajtun es du'un naty tu yajkuyduñ mat ja Jesús.

¹⁷ Ja ja'ayuty di'ibu naty jap Betañu ko ja Jesús dyajjikypyejky ja Lázaru ko naty tu 'yeeky, tmadyakmiin tmadyakxujtu di'ibu naty tu t'ixtu.

¹⁸ Paaty waanu may ja ja'ayuty tso'ondu es ja Jesús tjup'yo'oya'andu mat ko tmadoodu ko naty ja tadu ijxw'u'mun tu ttuñ di'ibu myudajtytu ja muj'ajtun.

¹⁹ Ko ja fariseety t'ijxtu ko Jesús ja ja'ay ak ja'a panujxup, net ñayjunánudu ak ja'ajuty:

—Ta xy'ixtu. Kyaj mbaat ti ndu'unam. ¡Nidugekyu ja ja'ayuty ak ja'a pyanujxtubu tadu ja'ay!

Griegu ja'ay t'ixta'aydyu ja Jesús

20 Es ma ja ja'ayaty di'ibua naty ta ñajxta Jerusalén es t'awdata'andua ja Dios ma ja xua tyúñaty, tapu naty nidu'ugaty ja grieega ja'ayaty.

21 Tyaadaty ja'a ñinajxta ja Filipu di'ibua kugajpn'ajtp Betsaydu, Galileeu ñaaxóty, es t'anmaaydyu:

—Windsán, yu'uts nja'ixándup ja Jesús es njamutmadya'aga'andats.

22 Filipu oj tninejxy ja Andrés es t'awa'anu. Net nimajtsk oj ñajxta ma ja Jesús es tmamadyaktu.

23 Net ja Jesús jyunañ:

—Tu net ja ooru tpaaty ma ja Diósats uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xumyo'oya'añats waanu ni'igu muj'ajtan.

24 'Tuy'ajtan miits n'anuumudu ko tu'ugu triigu pajk kyaka'ay naaxkujxy es kyaj myuxy, du'añu ja tuamt tu'ukje'eyu'yity, per ko kya'ay naaxkujxy es tyugoy ja'agujxm ko myuxy, may ja tyump dyaky.

25 Pán nayyajjiky'ajtup ku'am ya naxwiiñ, du'un éxtum ja ja'ayaty di'ibua pyujke'kyry ja triigu tuamt exta ko wyojkta'ayaty, net tyagoodya'ay. Per di'ibua jiky'ajtp éxtumts uj n'anuumu, du'un éxtum ja tuamt di'ibua mujxp es tyump'áty may.

26 Ja'a ko pánaty jiky'ajtup éxtumts uj n'anuumu es xymudúñats, ñajxup nandu'un mats uj nnejxy, es nDeedyats may'átudup nidugekyu di'ibátyats xurpanajxtup.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kan

27 'Tyam nūgoots n'okjotmaymyat'ajnu. ¿Wi'ixats njuna'anat? ¿Ti njuna'anapts?: "Tatu, yajtsókats kudiibats n'ayówat ma tyadu o'kan." Per du'unats ta nmiñ naxwiiñ esats n'oogat.

28 Net 'yakjunañ: "Tatu, tun du'un es ja ja'ayaty m'awdatudat."

Net yajmadooy kyajxy tsajpótm:

—Tats du'un nduñ, es ndunaambyats jatagok.

29 Ja ja'ayaty di'ibua jap myudoodu ñayjyunañudu ko anaa yaxp. Es wiinkraty ñayjyunañudu:

—Tu'ugu anklus ta myugajxyty.

30 Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Kyajpu tyaadu ta yajmadóy mat ujtskyujxm, mat miitskyujxmudyu du'un.

31 Tyamu net ja tiempu ta jya'ty ma yu naxwíñudu ja'ay yajpayo'oya'añ, es tyamu net yajkutujkajuudat di'ibua ya naxwiiñ ana'amp.

32 Es kots uj nyajpajta'agut kujxm, nétats xyñimiinda'aydyudats ja ja'ayaty.

33 Es mada tyaadu Jesús yajjaygyujku wi'ixu naty 'yooga'añ.

34 Es ja ja'ayaty 'yadsoojudu:

—Tats nmudowdu ma ja Diosu jyaaybyajtan ko yu Kristu jiky'ataamp winu xuu winu tiempu. ¿Wi'ix mij mjuna'añ ko ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu yajpajta'aga'añ kujxm? ¿Pánu dunu tadu Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu?

35 Net ja Jesús jyunañ:

—Ak'ijtp ja jajun mat miidsaty, per waanu tiempu je'eyu. Yo'ogyoytu mat ko m'akmadajttubu tyadu jajun kudiibu mgugoodsudat. Mat ko di'ibu tu'uye'epy kugoots, kyaj tnijawu ma ñejxy.

36 Ujtsu du'unu tyadu jajun. Naam n'ak'ijtpnamts mat miidsaty, axájudugats miidsaty es du'un miits mja'ay'átudat ja jajun es tkudu'xa'añ ja wiingátyryu.

Ko tyaadu du'un Jesús jyunaandaay, net oj ñajxnu aduktuuy.

Ja'a ko israelítaty kyaj tmubuktu Jesús

37 Oyu naty ja Jesús ta tjantsyjjaya'íxyty ja ijxwu'amun di'ibu myudajtyry ja muj'ajtan ja'ay wyinduuyty, kyaj myubujkudu.

38 Es du'un yajkuudyuñu tyaadu di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu kyuxjaay ma jyunañ:

Nindsun'ajtam, ¿pán tã tmubeky di'ibats ẽj tã ngajxwa'xy?
¿Pán tyuk'ijx ja Nindsun'ajtamu myak'ajtã?

³⁹ Es dũ'ũn kyaj mbaat oj tmubuktã. Pes nan kyuxjaay ja Isaiiũ:

⁴⁰ Dios dũ'ũn jyunañ:

“Tyadu ja'ay tã ñayyajwiindsudu es dyajjuuñ ja jyot wyinma'añ,
es kũdiibu t'ixtat mada wyiinaty,
es ni tkajaygyũkũdat mat ja jyot wyinma'añ,
es ni kyajambĩttat ma ẽj esats nya'aguda'agut.”

⁴¹ Isaiiũ jyunañ dũ'ũn mat ko tã naty t'ixy ja myuj'ajtãnu Jesús, es yũ'u dũnu tyadu ñimadyak.

⁴² Oy may ja israelĩtaty tjamubuktã Jesús, es ja'a mat naagaty ja wyindsũnaty, kyaj jyannandu mayjya'ayoty mat ko ttsu'ugudu ja fariseeuty kũdiibu ñakykyupũkũdat tsajptũgoty.

⁴³ Ja'a ko yũ'ujaty ni'igu ttsoktã ko ja ja'ay yajmuj'atudu es kũdiinam ja Dios yajmuj'atũdat.

Jesũ yayuk tyukpaye'epy ja ja'ay

⁴⁴ Myiĩñ jatũgok ja Jesús es jyunañ jantsy muk:

—Di'ibats ẽj xymyũbjkp, myũbejkyry nandu'ũn di'ibats tã xykyxy.

⁴⁵ Es di'ibats tyam xy'ijxp, yũ'u naty nandu'ũn 'yijxyry di'ibats ẽj xykyajx.

⁴⁶ Ʋjtsũ dũ'ũn ja jajũn. Tã nguda'agyats ya naxwiĩñ es di'ibats xymyũbjkp kyaj wyũ'ũmat kugoots.

⁴⁷ Ʋj kyajts ndukkumũdoy di'ibu tã tjamũdoy yũ n'ayũkats es kyaj ttuñ kwentũ, mat ko ẽj kyajts tã nmiñ ya naxwiĩñ esats ndukkumũdowat ja ja'ayaty, nyajnitso'ogũpts sitay.

⁴⁸ Di'ibats xy'uxtijp es kyaj ttuñ kwentũ n'ayũkats, tam yũ'u 'yawĩxyaty pũn tukkumũdowũdũp. Yũ tyadu ayuk di'ibu ẽj tã ngajxyats, yũ'u dũ'ũn nigũxu'ũgũp ko pekymyũt ja ja'ay ja xũũ ko ja'ay yajpayo'oydyt.

⁴⁹ Mat ko ẽj kyajts ngajxy mũdũdsũ ngu'ũm winma'añ, ja nDeedyats di'ibats xykyajx, yũ'ũts tã xytyuk'ane'emy di'ibats ngajxũp es di'ibats nduk'ũxprũkũp.

⁵⁰ Es ñija'abats yũ nDeedyũdsũ 'yana'amũn, yũ'u dũ'ũn wi'ix yajpraaty ja jiky'ajtũn winũ xũũ winũ tiempũ. Pes di'ibats ẽj ngajxyry, ngajxyryats ẽxtũmts ja nDeedyũn tã xytyuk'ane'emy.

13

Jesũ tpujy ja 'yũxpũjkputũjkũ tyeky

¹ Tã naty tĩmpatnũ ja paskũ a'ũx. Jesús ñija'abũ naty ko ja oorũ tã tpatnũ es tmastu'udãnnũ ja naxwiĩndũ es ñũjxãnnũ ma Dios Teety. Ja'a dũ'ũñũmũ naty tteky ja jya'ayaty di'ibu naty ya naxwiĩñ, es tyam dyajniũxe'eky mabaat jyantsytsyoktã.

² A'ũx'atãndũbũ naty, es tã naty ja mũjku'ugópũ tyũkũ jyodoty wyinma'añoty ja Juudũs, Simonk Iskaryotũ myaank, es tkũyãkũt ja Jesús.

³ Jesús ñija'abũ naty ko yũ'u tsoyo'ũn ma Dios Teedyũn es jyũmbita'añ nandu'ũn jatũgok ma ja Dios Teety, es nan ñija'abũ naty ko Dios Teedyũ naty tã myo'oyaty tũgekyũ ja kutujkũn,

⁴ net wya'tse'ky ja Jesús meesũ winduuy es ñaydyuknijaandũtũ ja ñikũjxyũdũ wit es ñaydyukmoxmũwũ'ũnu tu'ugũ twayũ.

⁵ Net tũjãtãky ja nũũ ma agũbujũn. Ta ñaxwe'tsy es tpujũ ja tyũkyaty ja 'yũxpũjkputy es dyajtãtsy mat ja twayũ di'ibu naty tã ñaydyukmoxwũũñaty.

⁶ Ko naty tpujannũ Simonk Peedũ tyeky, netũ Simonk jyunañ:

—Windsũn, ¿mij mbujaambyats ja ndeky?

⁷ Jesús t'adsooy:

—Tyam kyaj xyjaygyuk_u di'ibuts ndiimpy, per óknam xyñijáwut.

⁸ Es ja Peedr_u 'yadsooy:

—i'Éj ni ná'ats mij ndeky xykyapújat!

Jesús 'yanmaay_u:

—P_un kyajts mij y_u mdeky nbujy, kyajts mij n'uxp_ujkp_u'átut.

⁹ Simonk Peedr_u 'yadsooy:

—Windsán, kyaj y_u'uy_uty je'ey_u ndékyuts, nandu'_un pujts_u ngu'_u es_u ngubajk_uts.

¹⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Di'ib_u t_u tsiida'ay, kyaj jyatyimnigutíky_uty tsi'i't tugeky_u, y_u'uy_u je'ey_u tyeky, mut ko wa'ads_u'u tugeky_u. Es wa'ats miids_uty, oy mgadimni'amúky_uty.

¹¹ Mut ko ñija'ab_u naty p_un_u naty kuyakán_up, paady_u du'_un jy_una'áñ: “Es wa'ats miids_uty, oy mgadimni'amúky_uty.”

¹² Ko ja Jesús tpujtaay_udu ja 'yaxp_ujkp_uty ja tyéky_uty, net jatugok ttukt_ujk_u ja ñik_ujxy_udu wit. Net ñaxwe'tsy jatugok mees_u winduuy es jy_una'áñ:

—¿Mjaygyujk_udu_u miids_uty y_u tya_udu di'ib_uds_u du'_un t_u nduñ?

¹³ Miits xytyij_ut_up Ya'uxp_ujkp_u es Windsán. Mmudajtt_up ja t_uy'ajt_un, mut ko ajts_u du'_un.

¹⁴ Es p_un éj, miids_u mYa'uxp_ujkp_u es_u mWindsán, t_uts nbujy miids_uty ja mdéky_uty, nandu'_un_u d_un miits m_unaybyujx_udu_ut nixim niyam.

¹⁵ Éjts miits t_u nmo'oydy_u tu'ug_u ijxw_u'_um_un es miits xytyúnd_ut nandu'_un éxt_umts éj t_u nduñ.

¹⁶ Jantsy t_uy'ajt_un_uts miits n'an_um_udu, ni tu'ug_u po'oduumb_u di'ib_u ni'ig_u m_uj k_udiin_um_u wyindsán, es ni tu'ug_u di'ib_u miimp kexy kyamúj_uty es k_udiin_um ja di'ib_u kajx_up.

¹⁷ P_un mjaygyujk_udu_u tya_udu es p_un m_ubaduund_up, m'ítt_up agujk jotkujk.

¹⁸ 'Kyajts miits n'an_um_udu nidugeky_u. Éj nnija'ab_uts p_un_utyts t_u nwinwitsy. Per koon_um yajkuudyuna'áñ éxt_um_u Dios_u jyaaybyajt_un jy_una'a'áñ: “Di'ib_u kaay ukp ti'ig_uy_u mut éj, y_u'u du'_un t_u jy_umbity nm_udsí_upts.”

¹⁹ Tyam miits n'an_um_udu na_um kyajna_um du'_un tya_udu tyuñ jyáty_uty, es ko y_u tya_udu du'_un tyun jyát_udu_ut, net xymy_ubákt_ut ko ajts_u du'_un p_un_u du'_un éj.

²⁰ Jantsy t_uy'ajt_un_uts miits n'an_um_udu, di'ib_u 'yaxáj_up di'ib_uts éj ngejxypy, xy'axáj_upts_u naty éj, es di'ib_uts éj xy'axáj_up, 'yaxáj_up di'ib_uts éj xykyajx.

Jesús tnigajxy es Juud_us ky_uyaka'áñ_uty

²¹ Ko du'_un jy_una_undaay ja Jesús, net ñayjya'áj_u jotmaymy_uut es 'yamutsk'áj_uty, es oj t_utimkajxte'xy:

—Jantsy t_uy'ajt_un_uts miits n'an_um_udu ko miids_uty nidu'uk xyky_uyaka_uamb_uts.

²² Net ja 'yaxp_ujkp_uty ak je'ey_u ñaywyin'íx_udu, ni tkanijáw_udu p_un_u du'_un 'yandijpy.

²³ Tu'ug_u Jesus_u 'yaxp_ujkp_u di'ib_u ni'ig_u ijty tsyejpy*, jamy_u py_u'am naty mut 'ya'ux'aty.

²⁴ Simonk Peedr_u tyuk'ijx_u tu'ug_u ijxw_u'_um_un es dyajt_uuy p_un_u du'_un_u taadu.

²⁵ Net ja tu'uk_u 'yaxp_ujkp_u ñim_ujwa'ts_u ja Jesús es dyajt_uuy:

—Windsán, ¿p_un_u du'_un_u taadu?

²⁶ Jesús 'yadsooy:

—Mints n'ok'yajxeekey tuk pedaz_u tsajkaaky, es di'ib_uts nmeepy, y_u'u du'_un.

Es du'_un dyajxe'ky ja tsajkaaky es tmooy ja Juud_us Iskaryot_u, Simong_u mya_uank.

²⁷ Ta Juud_us t'axáj_u ja tsajkaaky tuk pedaz_u es tkaay. Net ja m_ujku'ugóp_uk Satanás tyukt_ujk_u ja Juud_us. Net ja Jesús jy_una'áñ:

—Di'ib_u mdunaampy, tuungó_u du'_un poj_un.

²⁸ Per ni p_un di'ib_u naty jam a'ux'áj_utt_up tkajaygyujk_u ti ko du'_un jy_una'a'áñ ja Jesús.

* 13:23 Fwank y_u neky jyaay es y_u'u k_u'_um nay'andíj_up ko jy_una'a'áñ ja axp_ujkp_u di'ib_u Jesús ni'ig_u ijty tsyejpy.

²⁹ Kom ja Juudus yu'u naty ñikoombejtypy ja meeñ ma ja Jesusu 'yaxpajkpaty, nidu'ugaty twinmaaydyu ko Jesús ja'a 'yandijpy esxyup ti waanu yajjúy di'ibu yajtúndap ma ja xuu, o tmo'oyxyup oynu'unu ja ayoobu ja'ayuty.

³⁰ Ko Juudus t'axaju ja tsajkaaky, ta pyudseemy. Tu naty kyoodsunu.

Jesús tmo'oy ja jembyu ana'amun

³¹ Ko naty tu pyudseemy ja Juudus, net ja Jesús jyanañ:

—Tyamu net ya'ixat ja nmuj'ajtanuts uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, esuts nya'ixudat ja myuj'ajtanu Dios.

³² Es kots uj nya'ixudat ja myuj'ajtanu Dios, netu Dios xymyo'oya'añats ja di'ibu yu'u myuj'ajtan'ajtypy.

³³ Mugu'ugaty, kyajts jeky nnaky'ita'añ mat miidsaty. Xy'axta'ayándapts miidsaty, es du'an éxtamts n'anmaaydyu ja israelítaty, n'anumudats miits tyam: Kyaj mbaat mnajxtu mats uj nnejxy.

³⁴ Tyaadats miits nmooydyup yu jembyu ana'amun: Naydsyókudu nixim niyam. Du'an éxtamts miits ndsoktu, nandu'an mnaydsyókudat nixim niyam.

³⁵ Pün mnaydsyojkudap miidsaty nixim niyam, net nidagekyu ja ja'ay tñijáwudat kots uj miits n'axpajkra'áttu.

Jesús tñigajxy ko Peedru 'yaxtija'añaty

³⁶ Simonk Peedru dyajtuuy ja Jesús:

—Windsán, ¿ma mnejxy?

Jesús 'yadsooj:

—Mats uj nnejxy, kyajts mbaat xypyanejxy tyam. Per xypyanejxupts óknam.

³⁷ Net ja Peedru t'anmaay:

—Windsán, ¿Ti ko kyaj mbaat nbanejxy tyam? Uj ngu'oogupts mij.

³⁸ Jesús 'yadsooj:

—¿Tii tuj'ajtan kots mij xykyu'oogupts? Tyam ndim'anumtu tuj'ajtan, kyajnumtu natyu tugaak 'yuy ko mij mjuna'ana'añ tugaak ok ko kyajts xy'ixy'aty.

14

Jesuskujxmu ja'ay jya'ty ma Dios Teety

¹ Net ja Jesús t'anmaaydyu 'yaxpajkpaty:

—Katu miits mjotmay'ooktu. Pujta'aktu ti'igyu mjot mwinma'añ ma Dios es nandu'an ma uj.

² Madsu nDeety 'yity, may jam ja tsunaaydyákn. Pün kyajxyubu du'an, tuaxyupts uj miits n'anumudu. Nnejxyuts uj n'ok'axkuku ma miits m'íttat.

³ Es nétats nmínat jatugok es nyajnjxtudats miits es mjiky'áttat mat uj.

⁴ Miits mnija'adap mats nnejxy es mnija'adap ja tu'u.

⁵ Tomás 'yadsooj:

—Windsán, kyajts uudsaty nnijáwudu ma mij nnejxy. ¿Wi'ixuts uj mbaat nnijáwudu tadu tu'u?

⁶ Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'an éxtam tu'ugu tu'u, ujtskujxmu ja'ay jya'ttu ma Dios Teety, ujtskujxmu ja'ay tñijáwudu ja tuj'ajtan, ujtskujxmu ja'ay jyiky'attu. Ni pán kyaja'ty ma Dios Teety pün kyajts uj xymyubeky.

⁷ Kooxyup miits xy'ixy'áttats uj, nandu'anxyup xy'ixy'attu ja nDeedyuts. Es tu net xy'ixy'attu tyam, ja'a ko tu xy'ixtu.

⁸ Net ja Felipu 'yanmaay:

—Windsán, tuk'ijxtugats ja Dios Teety, es mat yu'uyu.

⁹ Jesús t'adsooy ja Felipu:

—Felipu, jékyats kujk n'ittu mat miidsaty, ¿es kyajnamts mij xy'ixy'aty? Di'ibats uj xy'ixy'ajtp, 'yixy'ajtypy nandu'an ja Dios Teety. ¿Ti kots mij xy'anuu kots uj mij nduk'ixut ja Dios Teety?

¹⁰ ¿Ti kyajts xymyubékyats ko uj ijtpuamts mat ja Dios Teety, esu Dios Teety nandu'an ijtpumu du'an mat uj? Di'ibats miits n'anmauaydyup, kyaj yu'ujaty je'eyu ngu'um winma'añuts. Dios Teety yu'u ijtp mat uj, es yu'u dan xymyeebyats di'ibats ndúnup es di'ibats ngajxup tugekyu.

¹¹ Mubujktugats kots uj n'ity mat ja Dios Teety, es ja Dios Teety ijtpumu' u mat uj. Mubujktugats mat kots du'an njuna'añ, o mubujktugats mat ko di'ibats ndiimpy ya'ijxup ko tyu'ajtanaty di'ibats miits n'anmauaydyup.

¹² Jantsy tu'ajtan n'anuuudu ko di'ibats xymyubujktup, tyúndup nandu'an di'ibats uj ndiimpy. Es tyúndup waanu mujatyu mat ko uj nujxnupts ma Dios Teety.

¹³ Uj ndúnupts di'ibats miits xy'amdoodup mat ko xymyubúktuts, es du'an nya'ixudupts ja myu'ajtanu Dios Teety.

¹⁴ Pauadyats miits n'anuuudu, ndúnupts uj pun tits xy'amdoodup ujtskyuuxm.

Jesús tnigajxy ko Espíritu Santu tkaxa'añ

¹⁵ Pun xytsyojktupts miidsaty, mguydyúndupts ja n'ana'amun.

¹⁶ Ujts ja Dios Teety n'amdóup es mduknigáuduat jatu'uk di'ibu mbudáukuup, yu Espíritu Santu di'ibu mdukl'ixudup ja tu'ajtan es 'yítat mat miidsaty winu xuu winu tiempu.

¹⁷ Es punudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtuup, nan kyaj mbaat t'axáudu ja Espíritu Santu, mat ko kyaj t'ixtu es ni tka'ixy'attu. Per miits m'ixy'ajttup mat ko taa mat miidsaty es wu'amp winu xuu winu tiempu mat miidsaty.

¹⁸ Kyajts miits nnika'aga'audu. Jambitauambats es n'ita'añuts mat miidsaty.

¹⁹ Ko waanu 'yítat, kyajts xyñaky'ixtuat punudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtuup, per miits m'ixtup, es mjiky'áttup miidsaty mat ko uj njiky'átyuts.

²⁰ Es ma tadu xuu xypuáktudu kwentu ko támudsu naty uj muduudsu nDeety, es miidsaty mat uj, es uj mat miidsaty.

²¹ Pun ñija'ap es tpadúñ yu n'ana'amunuts, ya'ijxup kots xytsyuky. Esu nDeedyats tsojuku di'ibats uj xytsyojukp, es ujts nandu'an ndsókupts, es nduk'ixupts yu'u.

²² Jatu'ugu 'yuxpujku di'ibu nandu'an xyu'ajtypy Juudas, per kyaj jya'ajty di'ibu kuyakunu, ja'a junán:

—Windsun, ¿ti kots mij xytyuk'ixa'auduuts uudsaty es kyaj punudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtuup?

²³ Jesús 'yadsooy:

—Di'ibats xytsyojukp, pyadiimpy di'ibats uj ngajxupy; esu nDeedyats tsókudu; es uj esu nDeedyats, míndupts es njiky'átuduuts mat yu'u.

²⁴ Per di'ibu kyajts xytsyuky, kyaj tkuydyúñ di'ibats uj ngajxupy. Tyudu kajxwíjun di'ibu miits yam mudoodup, kyajts uj nja'ajty, yu'uyu jya'aju nDeedyats di'ibats tu xkyexy.

²⁵ Miits n'ak'anuuudu tyudu kots n'ak'yámnuumaty mat miidsaty.

²⁶ Per ja Espíritu Santu di'ibu ja nDeedyats kyaxaampy ujtskyuuxm, ja'a mbudáukuup, mdukl'ixuduup tugekyu es mdukjamyátsuduup tugekyu di'ibats uj miits tu n'anuuudu.

²⁷ Nnayjyugajxupts mat miidsaty jotkujk. Es nmooyduupts miits yu njotkujk'ajtanuts. Per kyajts nyaky ja jotkujk'ajtan éxtum dyaktu punudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtuup. Katu mjotmay'ooku es ni xkyamadáttu ja tsu'ugu.

²⁸ Tu xymyudowdu kots tu njuna'añ: “Nujxnupts, es mínuupts jatugok es n'ítuduuts mat miidsaty.” Pun tu'ajtanuts miits xytsyokuta, mxondáktupxyup ko xyñijáwudu kots uj nnejxy ma Dios Teety, mat ko yu'u du'an ni'igu mau kudiinum uj.

29 'N'anmaaydyupts miidsu tyaadu ko kyajnumu du'un tyuñ jyátyuty, mut ko nuix tyuñ jyátyuty, net xymyabúktut.

30 Kyajts nnakykyajxa'añ may mut miidsuty, mut ko miimp ja di'ibu ana'amp púnadyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudup, oy ni ti madakun tkamudaty mut uj.

31 Per du'un yajkuudyuna'añ éxtamu Dios Teety xytyuk'ane'emy es tnijawudat ja naxwiñudu ja'ayuty ko uj ja nDeedyats ndsejpyats es nguydyimbyats di'ibats yu'u xytyuk'ana'amp. Wa'tsu'uktu. Jo'omdu.

15

Uuvu aqts

1 Esu Jesús t'ak'anmaaydyu 'yuxpajkruty:

—Ujtsu du'un éxtam tu'ugu uuvu aqts, es ja nDeedyats du'un éxtam di'ibu kywentu'ajtypy ja uuvu aqts.

2 Kyupo'typy oytyim di'ibuty ja nxe'endsyats di'ibu kyaj tyuump'áty, per wyindijpy es dyajwa'atsy yajxon di'ibu tuump'ajtp, es ni'igu 'yaktuump'átut.

3 Miidsuty wa'ats m'ittu mut ja n'uxpajkumats ko tu nmo'oydyu.

4 Ittu ti'igyu mut uj, éxtam uj du'uñumts n'ity ti'igyu mut miidsuty. Tu'ugu xe'entsy kyaj mbaat tyuump'áty pan kyaj 'yity ti'igyu mut ja ñi'aqts, es nandu'un jajtpu dunu tyaadu, miidsuty kyaj mbaat mduump'átta pan kyaj ti'igyu m'ittu mut uj.

5 'Ujtsu du'un ja ñi'aqts, es miidsudyu du'un ja xye'entsy. Di'ibu du'uñum 'yity mut uj, es uj n'ityats mut yu'ujaty, may tyuump'átut; pes kyaj mbaat ti xytyundu pan kyajrats uj.

6 Di'ibu kyaj du'uñum 'yity ti'igyu mut uj, du'un yu'u éxtam ja xe'entsy di'ibu ya'o'xpuudsuump es tyu'adsut es ya'o'xmúkat es yajnino'ogut.

7 Pan miits m'ijttubum ti'igyu mut uj, es xykyuydyundu ja n'ana'amunats, amdowdu di'ibu mdsojktup es myajmo'oydyup.

8 Yu nDeedyats ya'ijxup yu myuj'ajtan ko miits mduump'átta oy, es du'un ttuk'ixy ja ja'ayuty ko ujts miits n'uxpajkrp'ajttup.

9 Uj ndsojktupts miidsuty éxtumts ja nDeedyats xytsyékyats uj. Padúndats ja ndsojkanats di'ibats uj nmudajtypy mut miidsuty.

10 Pan mguydyuundur ja n'ana'amunats, mbadúndabu tyadu tsojkan di'ibats uj nmudajtypy mut miidsuty, éxtumts uj nguydyuñats ja nDeedyadsu 'yana'amun es mbadúñats ja tsojkan di'ibu yu'u myudajtypy mut uj.

11 Ujts miits n'anmaaydyup es mxonda'aktut mut uj es du'un jotkada'aky m'it mxóndat.

12 Yu n'ana'amunats yu'u tyaadu: Naydsyókadu nixim niyam, éxtumts uj miits ndsoktu.

13 Di'ibu kyu'oogup ja myatnaymyaayubuty, yu'u du'un ya'ijxup ko myújaty ja tsojkan tmudaty.

14 Miidsudyu du'un ja nmatnaymyaayubuty pan mduundur di'ibats miits nduk'ana'ampur.

15 Kyajts miits nnakytyijtp mduumbu, mut ko ja mduumbu kyaj tniyawu ti ja wyindsún tyiimpy. Miidsuty ndijtu matnaymyaayubuty, mut ko tu nduk'ixtu tugekyu di'ibats ja nDeety uj tu xytyuk'ixy.

16 Kyajts miidsuty xywyin'ijxtu. Ujtsu du'un miits nwin'ijxtu es nduknipajktup es m'ittut éxtamu xe'entsy di'ibu tuump'ajtp ni'igu, es itup winu xuu winu tiempu, es du'un ja nDeedyats mmo'oyudup tugekyu di'ibu m'amdoodup mut kots xymyabúktu.

17 Pesu tyaadats miits nduk'ana'ampur: Naydsyókadu nixim niyam.

Di'ibu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudup kyaj ttseky ja Jesús esu 'yuxpajkruty

18 Pan kyaj miits mdsókadu púnadyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudup, jamyatstu ko uj jawyiinats kyaj xytyojktats.

19 Kooxyur miidsuty ja naxwíñudu winma'añ m'okja'a'átudu, mdsojkupxyur éxtam ja jya'ajuty. Per ujts miits tu nwinwitsta es kyaj m'okja'a'ajttunat ja naxwíñudu winma'añ, paaty kyaj mdsókudu.

20 Jamyatsta yajxon éxtam tu n'anuumudu. Tu'uga po'oduumbu kyaj ni'igu myájuty es kudiinam ja wyindsún. Pun ja ja'ayuty xypajudijttats uj, nandu'un miits myaj-pajudita'andu. Kom kyaj tkuyduundu ja n'uxpajkanats ja ja'ayuty, nan kyaj tkuydyúndat ja m'uxpajkan.

21 Es du'un tugekyu tyadu myajtuktuna'andu mat ko miits n'uxpajkra'áttu es mat ko nan kyaj ttsoktu di'ibats xykyajx.

22 'Kooxyurts uj ngamiin es nmugajxtu, kyajxyur tmudattu ja pojru. Per tyam kyaj mbaat ti ñaydyukkugajxudu.

23 Di'ibats kyaj xytsyoktu uj, kyajru du'un nandu'un ttsoktu ja nDeedyats.

24 Kooxyurts tu ngaya'ixuty yu muj'ajtan éxtam ni pun wiink ja'ay tkatún, kyajxyur tmudattu ja pyeku ko tkakuydyundu. Per tu t'ixtu ja muj'ajtan di'ibats tu nduñ, es kyajruum xytsyóktats, es nandu'un ja nDeedyats kyaj ttsoktu.

25 Du'un yajkuydyún yu tyadu di'ibu ijtr jaaybyéty ma ja Diosu jyaaybyajtan: "Nanatákuats uj xymyudsip'ajtrudu."

26 'Paaty ko myínut ja Kajxwijru, ja Espiritu Santu di'ibu ja tay'ajtan tyiimpy kyajxyru, ja'a yákur ja tay'ajtan ujtskyujxm.

27 Es nandu'un miits xyáktat ja tay'ajtan ujtskyujxm, mat ko jawyíñur es tyambaat miits tu m'ittu mat uj.

16

1 'N'anmaaydyurts miits yu tyadu kudiibu xymyastu'uttadats.

2 Kyaj ja ja'ayuty m'okkupajkanat tsajptugóty, es ja'taamp ja tiempu ma ja ja'ayuty mya'ooga'anudu. Ja'ajuty oyu dan ttijy ttundu di'ibu Dios tsyejpy.

3 Tugekyu du'un yu tyadu ttuna'andu mat ko kyajts xy'ixy'attu es ni ja nDeedyats.

4 Per tuu n'awánudu ko du'un mduna'anudu. Es ko du'un mdúnudat, net miits xy-jamyátstadats kots mij tu nja'anuumudu.

Di'ibu Espiritu Santu tyiimpy

'Kyajts miits yu tyadu tu nduknumadya'áktu mat kodsu naty n'ity mat miidsuty.

5 Per najxánurts jam ma pánats xykyajx, es ni tu'uguty miits xykyayajtáwdadats: "¿Ma mnejxy?"

6 Es miits mjotmaymyuduty tyam, mat ko tu n'anuumudu ko uj najxnurts.

7 Tay'ajtanats miits n'anuumudu ko oy ni'igu mat miidsuty kots uj nnejxy. Ja'a ko pun kyajts uj nnejxy, kyaj myina'añ ja Kajxwijru, per kots uj nnajxnat, net nduknigáxtat.

8 Es ko yu'u myínut, yu'u tyuknijawayándur ko pyekymyuduty pánadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudur, es wi'ixu ja'ay oy wye'emy madu Dios, es ko Dios pyayo'oy madu tay'ajtan.

9 Yu Kajxwijru yakaampy es ja ja'ayuty tnijáwadat ko pyekymyut'áttu, ja'a ko kyaj xymyubáktats,

10 es ttuknijawaya'andu wi'ix oy wyu'umdu madu Dios, mat ko najxnurts ma Dios Teety es kyajts miits xy'ok'ijxnudat,

11 es mat ko Dios pyayo'oy tay'ajtan muut, ja'a ko tu yajtuknibajtaagu es tyuydyúnudat ja majku'ugópk di'ibu 'yane'empy pánadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudur.

12 Máyñamts miits ngatuknumadya'áktu, per kyajru miits mbaat xyjaygyúkudu tyam.

13 Per ko myínut ja Espiritu Santu di'ibu muut ja tay'ajtan, yu'u mdukní'ixudur tugekyu ja tay'ajtan, mat ko kyaj jjana'ana'añ mat ja kyuum winma'añ. Ja'a myadya'agaampy tugekyu di'ibu tu tmudoy, es mduknijawayánudur di'ibu tunán jatánur.

14 Es yu'uts xyajmuj'ixánur uj, mut ko 'yaxajyuaampy ujtsu nja'ajuty es mdukni-jawuya'anudu miidsuty.

15 Tugekyu di'ibudsu nDeety myudajtypy, ujtsu nja'a. Nan paadyats njunáñ ko yu Espírítu Santu 'yaxájur di'ibuts uj nja'a'ajtypy es mduknijawuya'anudu miidsuty.

16 'Ko waanu tiempu 'yak'ítut, kyajts miits xyñaky'íxtut. Es ko waanu nujx 'yity, nétats jatugok xy'íxtut.

Amay jotmay jyumbity xondakun

17 Net nija'ajuty ja 'yuxpukpudy ñayajtuujudu:

—¿Ti da du'un yu tyaadu myadyakupy ko jyuna'añ ko waanu tiempu 'yak'ítut kyaj nnaky'ijxam, es kum'óknum n'ijxam jatugok, es jatu'uk ko jyuna'añ: “Nujxnupts ma Dios Teety?”

18 ¿Ti myadya'agaampy mut jawaanabu tiempu? Kyaj nmwinma'añbyátam ti dunu taadu myadyakupy.

19 Net ja Jesús t'ijxy ja 'yuxpukpudy éxtam yajtuwa'anudu. Net t'anmaaydyu:

—Uj tu n'anuumudats miits ko waanu 'yítut kyajts xyñaky'íxtut, es óknum xy'íxtut jatugok. ¿Tyaadu du'un mnayajtuudup ak miidsuty?

20 Jantsy tuj'ajtun miits n'anuumudu, ko miits mju'udyu es mjotmay'ooktu maanumu naty ja ja'ay xyonda'aktu púnadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtuudup. Per óknum yu mjotmay jambítup xondakun.

21 Ko ja toxytuujk 'yu'ungu'unk tpaada'añ, jotmaydyuktujkup, ja'a mut ko tu tpaaty ja oorú ma pyuka'añuty. Per óknum ko naty tu jya'ty naxwíñ ja u'ungu'unk, ni tkanakyjyamyetsy ja pukun di'ibu tu dyajnaxy mut ko xyonda'aky ko tu'ugu mixyu'unk tu dyajmíñ dyajja'ty ya naxwíñ.

22 Es nandu'un dun miits mjotmay'o'ktup tyam, per nniminándupts miidsuty, es net ja m'aa mjot xyonda'aga'añ tu'ugu xondakun di'ibu kyaj mbaat ni pún mgapukxudu.

23 'Es ma tadu naty ja xu, kyajts ti xyñaky'amdówat. Jantsy tuj'ajtunats miits n'anuumudu ko yu nDeedyats mmo'oyudup tugekyu di'ibu m'amdeepy mut ko xymyubáktats.

24 Tyambaat miidsuty kyajnum xy'amdowdu ni tii mut ujtskyujxm. Amdowdu, es xy'axájudut, es jotkuda'aky mxonda'aktat.

Tsyepy ja Dios Teety ja xupukpudujk

25 'Tats miits nduk'uxpuktú tyaadu mudu ijxrajtan. Per mínur ja tiempu kots miidsuty wa'ats ndukmumadya'agut ja nDeedyats.

26 Es ma naty tadu xu, miits xy'amdówdut ja Dios Teety mut ujtskyujxm. Es kyajts uj njatyim'anuumudats ja nDeedyats es mmo'oyudut di'ibu miits m'amdoodup,

27 mut ko yu Dios Teety mdsojkudup, mut kots uj miits xytsyóktats es tu xymyubáktats kots uj ndso'oñats ma Dios.

28 Uj ndso'oñats ma ja Dios Teety es nmiiñats ya naxwíñ, es tyam nmastútnats ja naxwíñudu es nnujxnats jatugok ma Dios Teety.

29 Net ja 'yuxpukpudy 'yanmaayudu:

—Tyam situy xy'anmaaydupts tuj'ajtun es ni xykyanakyajtún ja ijxrajtan.

30 Es tyámudsu net n'ixtu ko tugekyu mij xyñija'adya'ay, es kyaj jyatyimtsékyuty pán myajtuwudut, mut ko nmubujktupts ko mij tu mdsooñ ma Dios.

31 Jesús t'adsoodu ja 'yuxpukpudy:

—Pes, ¿tyamu net mmubujktup?

32 Miimbu net ja tiempu, es tyamu du'un, ko miits m'agakwa'xtut nidu'uk nidu'uk kujknu'u kujktu'u es xymyastu'uda'andats, es nwu'ama'añats naydyu'uk. Per uj kyajts nwe'emý naydyu'uk mut ko ja nDeedyats 'yity mut uj.

³³ N'anuumadu tyaadu es xypyaattat ja jotkujk'ajtun mat ko ti'igyu m'ittu mat uj. Ya naxwiiñ miits m'ayówdup, per katu m'jotmay'ooktu, mat ko uj, tats nmumada'aky ja majku'ugórk di'ibu yajkutujkp pánudyu naxwiiñdu winma'añ ja'a'ajtudup.

17

Jesús tnigajxtaagu ja 'yuxpajkpatujk

¹ Ko tyaadu du'un ja Jesús junaandaay, net pyat'ijxy tsajpótm es junañ:

—Tatitu'unk, tu net tpaaty ja ooru. Yajmaj'ijxugats uj, es ujts mij nyajmaj'ixudup.

² Pes mijts tu xymyo'oyats ja kutujkun mat nidugekyu ja'ayaty es nmo'oyadats ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu tugekyu di'ibats mij tu xymyo'oy.

³ Esu tyaadu jiky'ajtun winu xuu winu tiempu, ja'a yu'u ko ja'ay mij, ti'igyu Dios, m'ixy'átudu es xy'axájudats uj éxtum ja Kristu es tmábuktat ko mij xykyajxats ya naxwiiñ.

⁴ Tats mij nmuj'ixy mat ko tats nguudyuunda'ay tugekyu di'ibats mij xytyuk'ana'am es ndúnudats ya naxwiiñ.

⁵ Meegyudsu net tyam ja maj'ajtun di'ibudsu naty nmudajtypy kodsu naty n'ity mat mij ko naty kyajnum ja naxwiiñdu kyoyj.

⁶ Es ja ja'ayaty di'ibats mij xymyooyats ya naxwiiñ, tats nduknijáwudu wi'ixu dun mij. Mijtsu naty mja'a'ajtudup, es xymyooyats uj mij. Tu tpadunda ja m'ayuk.

⁷ Nija'adup ko mijts tu xymyo'oyats tugekyu di'ibats uj nmudajtypy,

⁸ mat ko uj tu nmo'oydyats ja ayuk di'ibats mij xytyukmagajxu, es yu'ujaty 'yaxájudu es nija'adup kots uj nmiiñ éxtumu mGudunaabyu, esats xymyubuktat ko mijtsats xykyajx ya naxwiiñ.

⁹ Ujts mij n'amdeepy mat yu'ujaty. Kyajts n'amdoy mat pánudyu naxwiiñdu ja'a'ajtudup, ja'ayu je'eyu di'ibats mij xymyooy, mat ko xyja'ajaty.

¹⁰ Tugekyu di'ibats uj nja'a'ajtypy, mja'ayu nandu'un, éxtum nandu'un nja'adsu'u di'ibu tugekyu mja'a'ajtypy. Es yu'ujaty yajniguxu'kudup ja nmaj'ajtanats.

¹¹ Jumbijnupts tyam ma mijun. Kyajts nnaky'ita'añ ya naxwiiñ, per yu'ujaty ijttup ya naxwiiñ. Tatitu'unk, aguduk axajtúk mat mij ja mmak'ajtun es tun es ti'igyu 'yíttat ja wyinma'añaty, éxtum udsajtam n'ijtam ti'igyu.

¹² Kots n'ak'ijty mat yu'ujaty, tats n'agudiky n'axajtúky mat ja muk'ajtun di'ibats mij xymyooy. Es ni tu'uk tu kyatugoy, ja'ayu du'un di'ibu naty tu tyugoy es du'un yajkuudyúnat éxtum ja mjaaybyajtan juna'añ.

¹³ Tyámats njumbitanu ma mij. Es du'unats yu tyaadu njuna'añ kots n'ak'ity ya naxwiiñ esudsu n'uxpajkpaty xyonda'aktat mat ja xondakun di'ibats uj nmudajtypy.

¹⁴ Tudsu du'un n'anuumadu di'ibats xytyuk'ana'am, es n'ak'anuumayándupts. Kyaj t'ixa'añ pánudyu naxwiiñdu winma'añ ja'a'ajtudup, mat ko kyaj tyi'igyaty mat ja'ajaty, du'un éxtum kyajts ndi'igyaty mat pánudyu naxwiiñdu winma'añ ja'a'ajtudup.

¹⁵ Kyajts mij n'amdoy es xyajpudsúmat ya naxwiiñ. Di'ibats mij n'amdeepy es m'agu'udúk m'axajtúkup es kudiibu ja majku'ugórk myumada'agudat.

¹⁶ Kyaj yu'ujaty ja naxwiiñdu winma'añ jya'a'átudu, du'un éxtumts uj kyajts ja naxwiiñdu winma'añ xyja'a'áty.

¹⁷ Yu m'uxpajkun ja'a du'un ja tuj'ajtun. Es mij mdukkuydyúnup yu m'ayuk es jiky'áttat éxtum mij m'u'unk m'uná'k.

¹⁸ Tats nduknigexy ja naxwiiñdu ja'ay, éxtumts mij xytyuknigejxy ja ja'ay ya naxwiiñ.

¹⁹ Paadyats uj nnaygyuyákyuty tugekyu es ndúnudats éxtum mij xytseyky. Es nandu'un yu'ujaty ñaygyuyákudat tugekyu es xytyúndat nandu'un éxtum mij xytseyky.

²⁰ Kyajts n'amdoy je'eyu mat yu'ujaty, n'amdeepyats nandu'un mat nidugekyu di'ibats óknun xy'axájudupts éxtumu Yajnitsókrup ko tmadówdat ja 'yuxpajkunaty ja n'uxpajkpaty.

²¹ N'amdeebuyats es tu'ugya wyinma'añ je'eyya 'yíttat. Tatitu'unk, yajti'igyada jyot wyinma'añ nixim niyam, éxtam ndi'igyajtam, es da'an ja ja'ayaty tamubáktat ko mijts ta xkyexy.

²² Tuts nmo'oy ja muj'ajtan di'ibats mij xymyooy es ya'ujaty nanda'an 'yíttat ti'igy, éxtam udsajtam n'ijtam.

²³ Uj n'ityats ti'igy mat ya'ujaty, es mij m'ity ti'igy mat uj, es da'an kexy ka'pxy 'yíttat ti'igy ja wyinma'añaty éxtam udsajtam n'ijtam, es da'an ja naxwíñada ja'ayaty t'íxtat kots mij xkyejxy, es ko mij nanda'an xytsyokta ya n'axpajkraty éxtamts uj mij xytsyeky.

²⁴ 'Tatitu'unk, ndsejpyats esa n'axpajkrats najx 'yitta mats uj n'ita'añ es t'íxtat ja nmuj'ajtanats di'ibats mij xymyooy, mat ko tuts mij xytsyeky exta ma kyajnuma naty ja naxwíñada kyojy.

²⁵ Tatitu'unk, mdiimpy ja tay'ajtan. Kyaj m'ixy'átada pánadya naxwíñada winma'añ ja'a'ajtadap. Per uj sitay n'ixy'ajtypyats mij, es ya n'axpajkrats ñija'adap kots mij xkyejxy.

²⁶ Tuts n'awánada éxtam mij ja mjot mwinma'añ, es nduk'ijxypyñamts, mat ko n'ita'añats mat ya'ujaty, es ja mdsojkan di'ibats mij xymyeepey 'yítat nanda'an mat ya'ujaty.

18

Jesús yajmátsy

¹ Ko tyaaada da'an ja Jesús jyanañ, net oj 'yawinnaxta mat ja 'yaxpajkraty ma ja lugaar di'iba xyu'ajtypy Sedrón Nawok. Jap tu'ugya nagam ma 'yitya je'xykyépy. Jap ja Jesús tyajkada mat ja 'yaxpajkraty.

² Esa Juudas di'iba naty kyayakaampy ya Jesús, nan 'yixy'ajtypy naty tada nagam, mat ko kanak oka naty ta ñaymyúkada jap mat ja 'yaxpajkraty ja Jesús.

³ Netu Juudas jyajtta nagamóty maut ja maysyoldaadaty esa polasiiaty di'iba kyajxta ja teedywyindsúnaty esa fariseeaty. Es tmanujxta lyampra, tsyinwaty, pujxn esa kepy.

⁴ Es kom ja Jesús ñija'aba naty ti naty jatánap, ta tninujxta es dyajtay di'iba naty pajudijtadap:

—¿Pán m'axtaaydyap?

⁵ Net ja'ajaty 'yadsoojada:

—Ya Jesús nazarena.

Jesús 'yadsooy:

—Ujtsa da'an.

Juudas di'iba naty kayakánap, tapu naty mat ja di'ibadya naty pajudijtadap ja Jesús.

⁶ Es ko ja Jesús t'anmaaydyu: “Ujtsa da'an”, net 'yaxtakewa'ktu es kyadaada naxkajxy.

⁷ Net ja Jesús jatugok dyajtajumbijtta:

—¿Pán m'axtaaydyap?

Net 'yadsooda:

—Ya Jesús nazarena.

⁸ Jesús t'anmaaydyu:

—Tuts mij n'anumada ko ujtsa da'an. Pan ujts miits xy'axtaaydyap, na'ixta, wa'an tnujxta tyada nja'ayats.

⁹ Da'an jyanañ ja Jesús es yajkuedyúnat di'iba ya'u ka'am janán: “Tatitu'unk, ni tu'uk ta kyatugoy di'ibats mij xymyooy.”

¹⁰ Net ja Simonk Peedra tju'ty ja 'yespaada es tnibo'tu ja 'yaga'añdyátsk tu'uk di'iba xyu'ajtypy Malka, tyuumba ja teedywyindsungópk.

¹¹ Esa Jesús t'anmaay ja Peedra:

—Pajta'ak jatugok ya m'espaada ma xya'ity. Koonamts n'ayówat éxtam ja Dios Teety ta xytyuknibajtaaga es uj n'ayówadats.

Jesús, Anás wyindum

¹² Net ja soldaaduty es mat ja soldaadu windsungopk esu israelítaty ja pyolusiuty tmajtsta ja Jesús es dyajnajxtu kutsimy.

¹³ Net jayujp dyajnajxtu ma yu Anasu tyujk. Yu Anás yu'u myu't'ajtypy ja Kaifás di'ibu ma tadu jumajt teedywyindsungopk'ajtp.

¹⁴ Tyadu Kaifás yu'u naty tu t'ok'anmaabyudu ja israelítaty ko waana oy es 'yoogut yu'ayu Jesús es kudii ko wyindugóyut ja israelítadyu ñax kyajpn.

Peedru t'uxtijy ja Jesús

¹⁵ Simonk Peedru es jatu'uk ja uxrujkrú* t'akpanajxtu ja Jesús. Yu 'yuxrujkrú ixy'ajtabu naty ja teedywyindsungóp. Paaty tyujku mat ja Jesús ma ja tyuja'a ja windsún.

¹⁶ Per ja Peedru jap oj wye'emy kemy'agu'p. Paaty pyadseemy ja uxrujkrú di'ibu ixy'ajtabu naty ja teedywyindsungóp es oj t'anuumu ja kemy'aa adunaabyu es tyúkat yu Peedru.

¹⁷ Net ja kemy'aa adunaabyu dyajtuuy ja Peedru:

—¿Tii kyaj mij m'uxrujkrú'átyuty nandu'unu tadu ja'ay?

Peedru 'yadsooy:

—Kyaj 'yujtsuty.

¹⁸ Es kom xujxru naty, ja teedywyindsungópku tyuumbaty di'ibu jap es ja polusiuty tu naty juun dyajmájudu, es tamu naty tanu xyamdu. Esu Peedru nan tapu naty mudaduty ñayyajjokxrukudu ma ja juun.

Teedywyindsungóp dyajtuuy dyajtuda'aky ja Jesús

¹⁹ Ta ja teedywyindsungóp dyajtuudsondáktu ja Jesús:

—¿Pánuty m'uxrujkrú'ajtypy es ti dunu tadu di'ibu mduk'uxrujktup?

²⁰ Jesús t'adsooy:

—Ixnode'xyuts tu ngajxy mayjya'ayóty. Taayumts nduk'ixtu tsajptugóty es ma ja Jerusalengu myuj tsajptujk, ma ñaymyúkudu ja israelítaty. Kyajts ti tu ngajxy ayu'udsyu.

²¹ ¿Ti kots uj mij xyajtúy? Yajtáwdu di'ibu tu tmadowdu n'uxrujkanuts, es yu'u m'awánudup tits uj tu ngajxy. Yu'ujaty yajxon tnijawudu wi'ixuts tu nya'uxpeky.

²² Ko Jesús jyunaandaay du'un, net ja tsajptujk polusiuty tu'uk di'ibu naty jap twimbojtse'ky ja Jesús es t'anmaay:

—¿Ti ko du'un xy'adsoy yu teedywyindsungóp?

²³ Jesús 'yadsooy:

—Pun tats ngajxtugóy, tuk'ixtu wi'ix tsoodsu du'un tu ngajxtugóy. Es pun t'ajtanuts ngajxy, ¿ti kots mij xykyoxy?

²⁴ Net ja Anás tkajxnajxy ja Jesús kutsimy ma ja Kaifás, teedywyindsungóp.

Peedru t'uxtijy myumajtsk ok ja Jesús

²⁵ Ja Simonk Peedru ñayyajjokxrékyudu naty ma ja juun, es 'yanmaayudu:

—¿Ti kyaj mij m'uxrujkrú'átyudu tyadu ja'ay?

Ta ja Peedru t'uxtijy, jyunañ:

—Kyaj 'yujtsuty.

²⁶ Net jatugok yajtuujy ja teedywyindsungópku tyuumbu, pyamagu'ugu di'ibu Peedru naty tu ttatskpo'ttu'uty:

—¿Tii kyajts mij n'ijxy jap nugamóty mat yu'u?

²⁷ Peedru t'uxtijy jatugok ja Jesús, es nety ja tugaak 'yuyu.

Jesús, Pilatu wyindum

* 18:15 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijur ko jyuna'añ jatu'uk ja uxrujkrú.

28 Net tmudso'ondu ja Jesús ma ja Kaifasu tyujk es tmanujxtu ma gobernadooru pyalasyu. Es kom xunñdyáknubu naty, ja israelítaty kyaj tyujkadu ma ja palasyu, mat ko éxtam ja kyostúmbraty tmudattu, pun tujkup, kyaj mbaat 'ya'ux'aty ma ja pasku.

29 Paaty ja Pilatu pyudseemy es oj tmagajxtu:

—¿Wi'ix tsoo tyadu ja'ay xyñi'uumudu?

30 Net ja'ajaty 'yadsoodu:

—Kooxyup kyayuhjaty tu'ugu axak ja'ay, kyajxyupts mij ta ndukkudúkadu.

31 Net ja Pilatu jyunañ:

—Yajnujxtu miidsaty, es payo'oydyu éxtam miits ja mgu'um ana'amun.

Ja israelítaty 'yadsoodu:

—Per uudsaty, israelítaty, kyajts nmudattu kutujkan es nya'ooktadats pán.

32 Es du'ün yajkuudyuun éxtam ja Jesusu naty ta jyuna'añ wi'ixu naty 'yooga'añ.

33 Pilatu tyujku jatugok ma ja palasyu es tmajwooy ja Jesús es dyajtuuy:

—¿Ti mijtsu du'ün ja israelitu ryey?

34 Jesús 'yadsooy:

—¿Taadu mij myajtiipy mat ja mgu'um winma'añ, o mat ko wiinkraty ta mdukmumadya'agudu?

35 Pilatu t'adsooy ja Jesús:

—¿Wa'andsu da uj n'israelítaty? Yu mja'ayaty es yu teedywyindsúnaty, ja'ats uj tu xytyukkudúkadu mij. ¿Ti mij ta xytyuundugóy?

36 Net ja Jesús t'adsooy:

—Kyajts uj nyajkutíky éxtam ja naxwíñudu ja'ay ja ryéyaty. Kooxyupts uj n'ok'yajkutíky ma tyadu naxwíñudu ja'ay, yu nja'ayadyats tuuxyup tsiptundu es kyajxyupts ta xymy-atstu ja israelítaty. Per kyajts uj nréyaty éxtamu naxwíñudu ja'ayadyu ryey.

37 Net ja Pilatu 'yadsooy:

—Pes, ¿mijtsu du'ün rey?

Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'ün rey, éxtam mij mjuna'añ. Paadyats ta nmiñ naxwiiñ esats n'anuumat ja ja'ayaty di'ibu dun tay'ajtun. Nidugekyu di'ibu tsoyoktup ja tay'ajtun, myadoodup yuhjaty di'ibuts uj ngajxyry.

38 Ta Pilatu 'yadsooy:

—¿Pán mbaat tniyawu di'ibu dun tay'ajtun?

Jesús ñiduku es 'yoogut

Ko Pilatu dyajtuudaayyu tyaadu, ta pyudseemy jatugok es oj tmagajxy ja israelítaty, es t'anmaay:

—Uj kyajts ti pyojpu nbatu tyadu ja'ay.

39 Per du'ünam jaayum yajtuñ tu'uk tu'ugu pasku xuu yajnasmatu tu'ugu tsimyjya'ay di'ibu miits mjnándup. ¿Pes mdsojktup es nasmátudats ja mrey?

40 Net jatugok yaxkaktu:

—¡Taadu kyaj! ¡Nasmatsu Barrabás!

Yu tyadu Barrabás yu'u naty ta tnibude'eky ja yajkutujkpu.

19

1 Net ja Pilatu tni'ana'amu es ja Jesús yajwóput.

2 Ja soldaadaty txugajttu ja apyñ éxtam tu'ugu koronu es trujtákadu kyubajkkujxm es ttukrajtáktu tu'ugu tsu'unk wit.

3 Ta tmawingoonda es t'anuumudu:

—¡Muj kujxm mij israelítadyu ryey!

Es ta twimbojtsu'ktu.

4 Pilatu pyudseemy jatugok es t'anmaaydyu ja israelítaty:

—¡Ok'ixtá! Tyaats nyajpædsémy yaa es xy'ixtá ko kyajts ni ti pyojpæ ngapatá.

⁵ Ta Jesús pyædseemy mæt ja 'yapyñgyoroná mā ja kyæbajk es mæt ja tsyu'unk wit. Net ja Pilatá t'anmaaydyæ ja israelítaty:

—¡Tyaá net ja tyadæ yedyæjk!

⁶ Ko t'ijxtá ja teedywyindsúnaty es ja polæsiiaty, ta yaxkaktá:

—¡Yajkruuzpát! ¡Yajkruuzpát!

Pilatá jyænáñ:

—Pes yajnæjxtá miidsaty, mæt ko æj kyajts nbatá pyekyæ tyadæ yedyæjk.

⁷ Es ja israelítaty t'adsoodá ja Pilatá:

—Æudsaty nmædajttæpts tu'ugæ ana'amæn es 'yoogæt éxtæmæ tyaadæ, mæt ko ñaybyæjta'agyaty Diosá 'yU'unk.

⁸ Ko tyaadæ Pilatá tmædooy, net tsyu'ká ni'igæ.

⁹ Ta tyæjkæ jatægok mā ja palasyæ es dyajttæy ja Jesús:

—¿Mā mij mdsooñ?

Peræ Jesús kyaj 'yadsoojæmbijtá ni wi'ix.

¹⁰ Net ja Pilatá jyænáñ:

—¿Æj mij kyajts xy'adsowá'añ? ¿Kyaj xyñijawæ ko æj nmædajttypyæts ja kutujkæn es nyajkruuzpátat, es nan nmædajttypyæts yæ kutujkæn es nasmátsæt?

¹¹ Jesús 'yadsooy:

—Ni ti kutujkænxyæp mij xykyamædaty mæt æj kooxyæp ja Dios tæ mgamo'oyaty. Paaty di'ibæts æj tæ xykyæyaky mā mij, yæ'æ ni'igæ myædajttypy ja peky es kædiinæm mij.

¹² Net ja Pilatá tja'æxtæy ja winmá'añ es tasmatsæyáñ ja Jesús, per ja israelítaty myæyaxkákædæ:

—¡Pæn mnasmajtsæp, kyaj mææt mnaymyáyaty yæ yajkutujkæ kopk! ¡Oytyim pánaty di'ibæ naybyæjtækæp éxtæmæ rey, yæ'æ ja yajkutujkæ kopkæ myædsip!

¹³ Net ja Pilatá, ko tmædooyæ tyaadæ, tni'ana'amæ es pyædsúmæt ja Jesús. Ta Pilatá nandæ'un pyædseemy es ñaxwe'tsy mā yajkutíky, mā ja lugaar di'ibæ ja ebreeæ tyukxæ'ajtæ Gabata, es 'yayukwimbædsemy Tsaa Winwæabæ.

¹⁴ Es éxtæm kijkyxyæ mā ja paskæ xæ, net ja Pilatá t'anmaaydyæ ja israelítaty:

—¡Tyaá net ja mrey!

¹⁵ Per ja'ajaty 'yadsoodæ mæk:

—¡Wá'an t'eeeky! ¡Wá'an t'eeeky! ¡Yajkruuzpát!

Ta Pilatá jyænáñ:

—¿Tii æjts nyajkruuzpátæp ja mrey?

Per ja teedywyindsúnaty 'yadsoodæ mæk:

—Æudsaty kyajts nmædattæ wiinkæp rey, yæ'æyæ dæ'unæ yajkutujkæ kopk.

¹⁶ Es mædæ tyaadæ Pilatá ttukkædæjkædæ ja israelítaty es ja Jesús kyruuzpátat. Net ja soldæadaty oj myænæjxædæ.

Jesús kyruuzpéty

¹⁷ Ta Jesús pyædseemy mæt ja kyruuz es ñejxy mā ja lugaar di'ibæ xyæ'ajttypy Kalaveeræ, di'ibæ ebreeæ ja'ayaty tyukxæ'ajttæp Gólgota.

¹⁸ Jap dyajkruuzpajttæ mæt nimajtskæ wiingáttypyæ ja'ay, tu'uk anajñdsyoo es jatu'uk aga'añdsyoo es ja Jesús kujk'ám.

¹⁹ Pilatá tni'ana'amæ tu'ugæ jaaybyajtæn yajkæjæ'ayæt Jesús kyæbajky di'ibæ jænæamp: “Jesús nazarenæ, yæ israelítadyæ ryey.”

²⁰ May ja israelítaty t'ijxtá ja jaaybyajtæn es tkajxtá, ja'a ko myæwingón ja Jerusalengæ tadæ lugaar mā dyajkruuzpajttæ Jesús, es ja jaaybyajtæn kanæk naxæ naty tæ tkæjæ'aydyæ, dæ'un ja ebreeæ, grieeæ es latin.

²¹ Paaty ja teedywyindsúnaty t'anmaaydyæ Pilatá:

—Katá xýkyxjā'ay israelítudyá ryey. Kaxjā'ay tugatsy. Pujtā'ak ko jyúnáñ ko yá'u israelítudyá ryey.

²² Per ja Pilatú t'adsoodá:

—Di'ibuts tá ngxjā'ay, dá'un wýu'umát.

²³ Ko ja soldaadutájkuty dyajkruuzpajttáaydyá ja Jesús, tá ja wýit dyajwá'xadá taxk peky kájktu'uk. Per ja kyará kyaj xyuymýkyty, dá'uññ je'eyá ti'igyá kyojyuty.

²⁴ Ja soldaaduty ñayjyúnánudá:

—Kyaj ngu'tswá'xám yá tyádá wit. Nik net n'oktu'unám tu'ugá rifá es pún myádajtypy ja swertá, yá'u yajnájxáp.

Tyáádá dá'un tyuun jyájtá es yajkuydyúnat ja Diosá jyaaybyajtán má jyúna'añ: “Dyá-jwá'xtáts ja nwit má ja'ajuty, es trifátundá mat ja ngáráts.”

Es dá'un ttuundá ja soldaaduty.

²⁵ Má ja Jesúsá kyruuz tamá naty ja tyáagu'unk, ja tyáagu'ungá myúga'ax, Mariiá ja ñúdo'oxyá Kleofás, esá Mariiá Magdalená.

²⁶ Ko Jesús t'ijxy ja tyáagu'unk tyaná mat ja 'yáxpájkpá di'ibá Jesús ni'igá tsojók*, net ja Jesús t'anmáay ja tyáagu'unk:

—Nánu'tu'unk, tyáá net ja mmaáank.

²⁷ Net t'anmáay ja 'yáxpájkpá:

—Tá net ja mdaágu'unk.

Net ja 'yáxpájkpá t'axájá má ja tyájk.

Jesús 'yeeky

²⁸ Ko natyá tyáádá dá'un tá tyuñ tá jyátyaty, Jesús ñija'ábá naty ko tugekyá tá yajkuydyúñ, es tkuydyúnat éxtám ja Diosá jyaaybyajtán, tá jyúnáñ:

—Tátsápts.

²⁹ Jápá naty tuk jarrá xun viná. Net dyájxo'ktá tu'uk yuunkpánaaná es tréjtáktá má tu'ugá mats jájpu'unk es ttuk'adíjádá.

³⁰ Jesús tmi'ky ja xun viná. Net jyúnáñ:

—Tá net tugekyá yajkuydyuundá'ay.

Net wyíndakná es oj 'yo'kná.

Tu'ugá soldaadá tkaatsymyúgúmmá Jesús

³¹ Pyátnúbá naty ja paská xám, es ja israelítuty kyaj ttsoktá es ja ñini'xaty wýu'umát kruuzkájxy má ja po'xúnxám, ja'a ko núgúo 'yokmájxá'ájná. Páaty mádá tyáádá t'anmáaydyá ja Pilatá es tni'ana'amát es nájx yajtekytyájtá di'ibá jam kruuzkájxy es pojún 'yooktát es dyájúnákát ja ñini'x kruuzkájxy.

³² Net ja soldaadutájkuty oj ñájxtá es ttájádá ja tyeky ja nimájtspá di'ibá Jesúsá naty máat 'yity kruuzkájxy.

³³ Per ko twinguwá'kadá ja Jesús, tá t'ijxtá ko tá naty 'yo'kná. Páaty kyaj oj ttájádá ja tyeky.

³⁴ Es oy tja'ijxtá dá'un, tu'ugá soldaadá ja lyanzá ttukkaatsymyúgu'umá ja Jesús. Tá ja ñe'pyñ pyádseemy es nánda'un pyádseemy éxtám jyawá ná.

³⁵ Táts éj yá'u n'ixy, es táy'ájtánts njána'añ es éj nnija'ábáts ko táy'ájtán di'ibáts ngájxypy es ngxjā'ayáts es miidsáty nánda'un xymyábáktát.

³⁶ Tyáádá dá'un tyuun jyájtá es yajkuydyúnat éxtám ja Diosá jyaaybyajtán jyúna'añ: “Kyaj ttájádá ni tu'ugá pyájk.”

³⁷ Es jatuk pekyá jáaybyajtán jyúna'añ: “Yíxtáp ja di'ibá lanzá tukkaatsymyúgu'umá.”

Jesús ñáxtáku

* **19:26** Fwank yá neky jyaay es yá'u ká'm náy'ándíjáp ko jyúna'añ ja 'yáxpájkpá di'ibá Jesús ni'igá tsojók.

³⁸ Ko tyaadu du'un jyajtu, Josee di'ibu kugajpn'ajtp Arimatee es pyanejxypy ja Jesús, oy ayu'udsyu mut ko ttsu'agu ja teedywyindsunaty, ta yu'u t'amdooy ja kutujkan ma Pilatu es dyajnujxa'añ ja Jesusu ñini'x. Pilatu dyajky ja kutujkan. Ta Josee tmunejxy ja Jesusu ñini'x.

³⁹ Nandu'unu Nikodemu di'ibu tuuyup oj tmugajxy ja Jesús koots, tmunejxy i'px majk kilu ja pa'ak xu'kpu di'ibu ya'o'oyudup madu mirru kepy esu alwes aay.

⁴⁰ Es du'un ja Josee es ja Nikodemu t'axajudu ja Jesusu ñini'x. Ta ttuknipijttu tu'ugu mantu wit mut ja pa'ak xu'kpu, éxtam ja israelítuty jaayam ttundu ko dyajnaxtukudu o'kruty.

⁴¹ Ma tadu lugaar ma dyajkruuzpajttu Jesús, japu naty wingón tu'ugu nugam, es ma tadu nugam japu naty tu'ugu o'kpu jut jembyu ma kyajnum pun o'kpu ñaxtaku.

⁴² Jap tpujtaktu ja Jesusu ñini'x, mut ko tadu o'kpu jut wingonu naty es mut ko tsyonda'aganubu naty ja israelítuty ja myuj xuu.

20

Jesús jyikyppyky

¹ Domingu, ni nganay'uxkajpumnem, Mariiu Magdalenu oj ñejxy ma naty tu ñaxtaku Jesús. Es ko jyajty jam, net t'ijxy ko ja tsaa di'ibu naty 'yagu'uy'ajtypy ja jut, kyaj ñakydu'unuty éxtam yajpujtáky.

² Net jyumbijty pu'ye'egy es oj ñejxy ma Simonk Peedru es ja uxpujkrpu di'ibu Jesús ni'igu jyantsytsyojk*, es t'anmaaydyu:

—iTu dyajpudsúmdu ja Nindsun'ajtam ja ñini'x es kyaj nnija'am ma dún tu tpujta'aktu!

³ Net ja Peedru es jatu'uk ja uxpujkrpu tso'ondú es oj ñujxtu ma ja jut aa.

⁴ Nimajtsk tso'ondú pu'ye'egy, per jatu'uk ja uxpujkrpu waanu muk pu'ye'eky kudiinum ja Peedru es ja'a jawyiin jajt.

⁵ Ta kyu'ijxu jap jutoty, es t'ijxy ja wit di'ibu ja Jesús tu naty yajtuk'abity, per kyaj tyujku.

⁶ Oknumu Simonk Peedru pyajajtu, es ja'a tujku jap jutoty es t'ijxy ja wit,

⁷ es nan 'yijx ko ja payu di'ibu yajtukkupijjt ja Jesús ja kyubajk, kyaj naty ti'igy 'yity mut ja di'ibu yajtuk'abijjt ja Jesusu ñini'x.

⁸ Net jatu'uk ja uxpujkrpu di'ibu jajt jawyiin ma jut, nandu'un tyujku jap jutoty es t'ijxy éxtamu naty tu jyátyuty. Ta tmabejky ko Jesusu naty tu jyikyppyky.

⁹ Pes kyajnumu naty tjaygyúku éxtam ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ ko yu'u jikyrukaamp jatugok.

¹⁰ Netu tadu 'yuxpujkruty ñujxudu ma ja tyujk.

Jesús ñaydyuk'ixyuty ja Mariiu Magdalenu

¹¹ Per ja Mariiu ko jyajty jatugok, net wye'emy jap jut agu'p jy'u'ay. Jiiby naty ko kyu'ijxu jap jutoty.

¹² Ta t'ijxy majtsku anklus, ak roobu wyit, 'yu'uñudu ma naty ja Jesusu ñini'x tu yajpujta'aky. Tu'ugu naty 'yu'uñu kyubajky ja Jesús es jatu'uk tyeky ux'am.

¹³ Net ja Mariiu yajtuujudu ja anklus:

—¿Ti ko mju'ay?

Ta Mariiu 'yadsooy:

—Mut ko tu dyajnujxtu ja nWindsúnudsu ñini'x, es kyajts nnijawu ma tu tpujta'aktu.

¹⁴ Je'eynumu naty du'un jyuna'añ ko 'yijxumbijty. Net t'ijxy ja Jesús, per ja'a kyaj tnijawu pun ja'a du'un ja Jesús,

¹⁵ ja'a dún ttijy ja nugam'ijxpu.

Net ja Jesús yajtuujtu:

—¿Ti ko mju'ay? ¿Pún m'uxtaapy?

* **20:2** Fwank yu neky jyaay es yu'u k'um nay'andijup ko jyuna'añ ja uxpujkrpu di'ibu Jesús ni'igu jyantsytsyojk.

Ja Mariiá 'yadsooy:

—Windsán, pán mij tã xymyñejxy ja o'krã ñini'x, anmaagyuts mã tã xyryñta'aky esuts uj nyajñajxat.

¹⁶ Net ja Jesús t'anmaay:

—¡Mariiá!

Ja Mariiá wya'kambijty es t'anmaay mat ja ebreë ayuk:

—¡Raboni (di'ibã ayuk wimbudsãmp Ya'axpajkrã)!

¹⁷ Net ja Jesús t'anmaay ja Mariiá:

—Nasmajtsuguts, ja'a ko kyajñamts nbatũkã mãdsã nDeedyã. Per ñajx añãmãdu nmãgu'uguty ko uj patajkãñaps mãdsã nDeety di'ibã miidsaty nandũ'an mDeety'ajttãp, ujtsã nDios es miidsaty ja mDios.

¹⁸ Net ja Mariiá Magdalena oj ñejxy mã ja Jesusã 'yaxpajkraty es t'awa'anãdu ko tã t'ixy ja Jesús es ko yũ'u naty tã 'yanũ'amxudyũ du'an.

Di'ibã Jesús tyukñipejky ja 'yaxpajkraty

¹⁹ Nan ja xũũ domingũ koots, ja xpajkraty tã naty ñaymyujktã'ayũdu ni'agajy tugoty mat ko ttsũ'ũgũdu teedywyindsãnty. Netã Jesús tyujkã es ñaybyujtãkã kujk'ãm. Ta kyajxpo'xũdu es 'yanmaayũdu:

—Jotkujk'ãttã miidsaty.

²⁰ Ko Jesusã du'an jyũñaãndaay, net ttuk'ijxtã ja kyũ'u mã tã tyũkã ja klaavũs es ja kyaatsy mã tã yajtukĩmy ja lanzũ. Es ja 'yaxpajkraty jyantsyxyondaktã ko t'ixtã ja Nindsũn'ajtam.

²¹ Netã Jesús jyũnãñ jatũgok:

—Jotkujk'ãttã miidsaty. Uj ngajxtãpts miidsaty, du'an éxtũmsts uj ja nDeedyũts xykyejxy.

²² Net tñaspixã poju'unk mã ja 'yaxpajkraty, es t'anmaaydyũ:

—Axájũdu ja Espírítũ Santũ.

²³ Pãn mbojprãma'xtãp, me'xy wyũ'amũt; es pãn kyaj mbojprãma'xtã, nan kyaj me'xy wyũ'amũt.

Tomás t'ixy ja Nindsũn'ajtam ko tã jyikyryky

²⁴ Esã Tomás, tu'ugũ Jesusã 'yaxpajkrã di'ibã tyijttãp Xeeñũ'unk, kyajã naty jap ko myiĩñ yũ Jesús.

²⁵ Net ja myũgu'uguty 'yanmaayũdu:

—Tũts n'ixtã ja Nindsũn'ajtam.

Per ja Tomás 'yadsooy:

—Pãn kyajts n'ixy ja kyũ'u mã tã tsyayuty mã ja klaavũs tã tyũkã, es ngudíjũdsã ngũwa'xyry mã ja klaavũs tã tyũkã, es ngudíjũdsã ngũwa'xyry mã ja kyaatsy tã tsyayuty, kyajts nmũbũkãt.

²⁶ Kyumduktujk xũũbũ naty ñaymyũkũdu ja xpajkraty jatũgok. Tapã naty ja Tomás. Oyu naty 'yagajyuty ja tujk, Jesús tujkã es ñaybyujtãkã kujk'aay es tkajxpe'xy ja 'yaxpajkraty, oj t'anãmãdu:

—Jotkujk'ãttã miidsaty.

²⁷ Netã Tomás t'anmaay:

—Tomás, kudijũ mgũwa'xyry mãdsã ngũ'u tsyayujty mat ja klaavũs, es pajtã'ak ja mgũ'u mã tsyayujty ja ngããdsyũts mat ja lanzũ. ¡Kyaj xykyãmũbũkãt, mũbũkã!

²⁸ Net ja Tomás 'yadsooy:

—Windsán, mij nDios'ajtyry.

²⁹ Jesús 'yadsooyũ:

—Tomás, mmũbejkyry tyam mat ko tũts mij xy'ixy. Kuni'xy di'ibũts xymyũbũjktãp óyũdsã naty xykya'ixtã.

Ti ko Fwank tja'ay yũ neky

³⁰ Ni'igü may ja ijxwü'umün di'ibü myädajtypy ja müj'ajtün di'ibü Jesús tyuun 'yüxpüjkrütüj wyinduuyaty di'ibüts kyaj ngüxjāy mā tyādü neky.

³¹ Perü tyāādüdsü dü'un tü ngüxjā'āy yāā es miits xymyübüktüt ko yü Jesús yü'ü dü'un ja Kristü, Diosü 'yU'unk, es ko xymyübüktüt, mmädättüp ja jiky'ajtün winü xüü winü tiempü.

21

Jesús ñayyājküxe'egyuty mā nijüxtüjkrü 'yüxpüjkrü

¹ Oknüm kyüxe'ky ja Jesús jatügok mā 'yüxpüjkrütü mā ja Tibeeryüs Myejuñbyā'a, Galileü it. Es dü'un ya'ijxy:

² Tukmükü naty jam ja Simonk Peedrü esü Tomás di'ibü tyijtüp Xeeñu'unk, Natanael di'ibü kugājpn Kanaa, Galileü ñāāxóty, ja 'yünā'kütü ja Zebedeü es janimajtskrü wiinkrü 'yüxpüjkrü Jesús.

³ Simonk Peedrü t'anmaāydyü yü'ujaty:

—Nejts n'ok'ajkxmátsy.

Ta 'yadsoodü:

—Nüjxändüpts üdsuty nandü'un müť mij.

Ta ñüjxtü mā tu'ugü barkü. Es tu'ugü tsu'um ñājxy, kyaj ni tu'uk tkamajtsü ja ajkx.

⁴ Xüñdyákñübü naty ko Jesús kyüxe'ky mejuñbyü'āy, per ja 'yüxpüjkrütü kyaj tñijáwüdü pün ja'a dü'n ja Jesús.

⁵ Net ja Jesús dyajtüdü:

—Mügu'ugaty, ¿tü xymyatstü oynü'unün?

Es ja'ajaty 'yadsoodü:

—Ni nü'un.

⁶ Net ja Jesús t'anmaāydyü:

—Kujübírüdü ja m'ajkxmajtsn agā'añdsyoo mā yü barkü, es m'ajkxmátstü.

Ta tkujübijpüdü, es óknüm kyaj mbaāt t'okju'tnüdü ja 'yajkxmajtsn jap nüjoty, müť ko mayü naty ja ajkx tü tyükü.

⁷ Net ja üxpüjkrü di'ibü Jesús jyantsytsyejpy*, t'anmaāy ja Peedrü:

—Ja'a tyāādü ja Nindsün'ajtäm!

Ko tmüdoodāy ja Simonk Peedrü ko jya'ajaty ja Nindsün'ajtäm, ta jatügok ttüktüjkü ja ñiküjxyüdü wit di'ibü naty tü tjeñ. Ta kyupujpnajxy nüjoty es ñejxy mejuñbyü'ám mā ja Jesusü naty.

⁸ Es ja myügu'ugaty jyajttü mejuñbyü'ám müť ja byarkü es müdü 'yajkxmajtsn tpawits trajüdottü, müť ko ujtsü naty müť ja ajkx. Wingonü naty mā ja 'yajkxmátstü éxtäm mügo'px metrün.

⁹ Ko wyindü'ütspüdsüümdü, net tpattü jüünu'unk di'ibü ja Jesús tü dyajmájü naty es ttsāy tu'ugü ajkx, es tamü naty nandü'unü tsajkaaky.

¹⁰ Net ja Jesús t'anmaāydyü:

—Yajmíndü majtsk tügüügü m'ajkx di'ibü tü xymyatstü.

¹¹ Simonk Peedrü tyüjkü barkoty es dyajnejxy extü pu'ujótm ja 'yajkxmajtsn ujts müť ja müj ajkx mügo'px jajustyikxymyāj k tügüük. Oyü naty jyantsymyáyuty, ja 'yajkxmajtsn kyaj kyü'tsy.

¹² Net ja Jesús t'anmaāydyü ja 'yüxpüjkrütü:

—Min m'armusal'attü.

Es ni pün tka'anmaāydyü: “¿Mbünü dü'n mij?”, müť ko ñija'ädübü naty ko ja'a ja Nindsün'ajtäm.

¹³ Netü Jesús myüjwa'ky es tkone'ky ja tsajkaaky es tmooydyü ja 'yüxpüjkrütü. Es nandü'un ttüñ müť ja ajkx.

* **21:7** Fwank yü neky jyaay es yü'ü kü'üm nay'andijüp ko jyüna'añ ja üxpüjkrü di'ibü Jesús jyantsytsyejpy.

14 Ja'a tyaadu ja myuduḡuk ok nibudu'uk ma traattu ja 'uxprijkruty ko naty tu jyikyryekey ma 'ye'ky.

Jesús mudu Peedru ñaygyajxudu

15 Ko 'yarmusal'ajttaaydyu, net ja Jesús dyajtuy ja Simonk Peedru:

—Simonk, Jonasu myaank, ¿xytsyojkruts ni'igu es kudiinam yu mma'uxprijkruty?

Peedru 'yadsooy:

—Windsán, mij mnija'ap kots uj mij ndseky.

Ta Jesús jyunañ:

—Extam ja borreegu kwentu'ajtru dyajje'xy ja byorreegu'unguty, nandu'un mij awánudu ja'ayuty ja n'uxprijkanuts.

16 Dyajtuyambijty ja myumajtsk ok ja Jesús:

—Simonk, Jonasu myaank, ¿xytsyojkruts mij?

Peedru 'yadsooy:

—Mij mnija'ap kots uj mij ndseky.

Ta Jesús 'yadsooy:

—Extam ja borreegu kwentu'ajtru dyajje'xy ja byorreegu'unguty, nandu'un mij awánudu ja'ayuty ja n'uxprijkanuts.

17 Myuduḡuk ok jyunañ ja Jesús:

—Simonk, Jonasu myaank, ¿xytsyojkruts mij?

Peedru jyotmaydyuktujku mat ko yajtuyu tuguk ok pun tsyejpy ja Jesús, es t'anmaay:

—Windsán, mij mnija'ap tugekyu. Mnija'ap kots uj mij ndseky.

Jesús 'yadsooy:

—Extam ja borreegu kwentu'ajtru dyajje'xy ja byorreegu'unguty, nandu'un mij awánudu ja'ayuty ja n'uxprijkanuts.

18 Jantsy tuya'ajtanuts mij n'anuumu ko ijty m'una'k'áty, mduktujkup ijty ja mwit es mnejxy ma mij xytsyeyky. Es óknam ko mij mmujja'ayut, mxajwa'xap es wiinkru mwit mdukruta'agudup, es mmunujxudut ma mij kyaj xytsyeyky mnajxa'añ.

19 Es mudu tyaadu Jesús ttuknijawu wi'ix 'yoogañ ja Peedru es ja Dios tmaj'ixut. Net 'yanmaay:

—Pamiinguts.

Fwank, ja xprjkr di'ibu Jesús ni'igu tsyejpy

20 Ko Peedru 'yixambijty, net t'ijxy pyanejxyty ja xprjkr di'ibu Jesús jyantsytsyojk†, di'ibu naty nandu'un ma 'ya'ux'aty py'am ja Jesús, di'ibu yajtuyu: “Windsán, ¿punu danu tadu di'ibu mgyakánup?”

21 Ko Peedru t'ijxy, net dyajtuy ja Jesús:

—Windsán, esu tyaadu, ¿ti jatánup?

22 Jesús 'yadsooy:

—Pun ujts ndsejpy es jyiky'átut extu kots uj njambítut, ¿ti mij xykywéntuty? Pamiinguts mij.

23 Net ja myu'uxprijkruty ñayjyunánudu ko yu xprjkr kyaj 'yooga'añ. Peru Jesús kyaj du'un jyunañ, di'ibu situy janán: “Pun ujtsuts ndsejpy esu tyaadu jyiky'átut extu kots uj njambítut, ¿ti mij xykywéntuty?”

24 Uj tats nmadoy es tats n'ixy tugekyu tyaadu, es tugekyu di'ibuts uj tu nguxja'ay, ja'a du'un tuya'ajtan.

25 May ja wiinkru di'ibu Jesús tyuun. Kooxyup yajxajyaaydyay nidu'uk nidu'uk tugekyu di'ibu Jesús tyuun, kyaju da ñibaadut ja naxwíñudu mat ja mayñekey.

† 21:20 Fwank yu neky jyaay es yu'u ka'am nay'andjup ko jyuna'añ ja xprjkr di'ibu Jesús jyantsytsyojk.

Di'ibū Ja Apóstulūty Tyuun Es Ya'uxpūjk

Jesús jyuna'añ ko mīnūp ja Espírītū Santū

¹ Tyófilū, kots mij jayūjp nniĵa'ayū, n'awa'ānū di'ibū Jesús tyuun es ya'uxpūjk, di'ibū tim jawyiin extū ko jyūmbijty jam tsajpótm.

² Kyajnumū naty tsyajpéty ja Jesús, es Espírītū Santūkyūjxm tmooydyū ja apóstulūty di'ibū wyin'ijx ti tyunán kyajxándūp.

³ Ko oj 'yeeky es jyikyryeĵky, ta kanāk ok wā'ats dya'ijxū ko ta jyiky'aty jatūgok, es ja Jesús kyaxē'ky mā yū'ūjty justyikxyxū, es t'awa'ānū es ttuk'ixy wi'ix ja Diosū kyutūjkūn.

⁴ Tūgok ko Jesusū 'yapóstulūty űaymyūjkūdu, es t'anmaaydyū:

—Kyaj mbūdsūmdūtt miidsūty yā Jerusalén. M'awixtūp yā extū ko ja nDeedyūts ttūnūtt éxtūm tū twānda'aky, di'ibū tū ndukmūmadyā'aktū.

⁵ Tūy'ajtūn ko Fwank Yajnūbajtrū yajnūbejty mūt ja nū, per jawaanū 'yaktūgoy'aty mā mnūbāttūtt mūt ja Espírītū Santū.

Jesús tsyajpéty

⁶ Ko oj jatūgok űaybyatta'ayūdu Jesús mūt ja 'yūxpūjkpūty, ta dyajtūdu Jesús:

—Windsūn, ŷtyamū net xyajkutukā'āñ esū israelitū ja'ay űay'ana'amūdu?

⁷ Jesús 'yadsooy:

—Kyaj miits mbāādūdu es xyñijāwūdu nā'a ja Dios Teety ti ttunā'añ.

⁸ Per ko ja Espírītū Santū mnimīnūdu, mmo'oyūdu miidsūty ja māk'ajtūn es net miits xuryūjta'aktūtt ja tūy'ajtūn űjtskyūjxm Jerusalén, nū'ūnū Judeeū űax, Samaaryū űax es tūgekyū naxwīñūdu.

⁹ Ko Jesús kyajxtāy, ta pyatūjkū. Netū yoots myiīñ es yu'tsū, es kyaj oj mbāāt űaky'ixūdu ja 'yūxpūjkpūty.

¹⁰ Tamū naty tūyū 'yakpat'ixtū, ta űigūxū'ktū mā ja'ajty majtskū anklūs, ak poobū wyit,

¹¹ di'ibū anmaayūdu:

—Galileeū ja'ayūty, ŷti ko mbat'ixtū tsajpótm? Pyāādūp ja tiempū mā yū Jesús di'ibū tū pyatūkū tsajpótm, yū'ū kū'ūm kūdā'agūp yā naxwīñ nandū'ūn éxtūm tū xy'ixtū pyatūkū.

Matīūs yajwin'ixy

¹² Net oj jyūmbijttū ja apóstulūty jam mā ja Oliivūs Kopk es jyajttū Jerusalén, di'ibū je'eyū tuk mil metrūn jyagāmūty.

¹³ Ko jyajttū Jerusalén, ta pyajttū myūmajtsk niku'ūy mā ja jyajttāknūty. Es ja apóstulūty ja'a txū'attū: Peedrū, Fwank, Santyā'agū, Andrés, Felipū, Tomás, Bartolomee, Matewū, Santyā'agū ja Alfeeū myāank, Simonk ja kananeeū ja'ay, esū Juudūs ja Santyā'agū myāank.

¹⁴ Es ja apóstulūty nidūgekyū ijty űaymyūkūdu es kyajxtā'aktū mūt ja Jesusū myūga'axūty, mūdu Mariiū ja Jesusū tyāak, es mūdu wiingátyryū toxytyūjk.

¹⁵ Ko waanū 'yijty, ta űaybyattaayūdu nidūgekyū mūgo'px ja'i'pxū ja'ay. Ta yū Peedrū tyūnāayē'ky, es t'anmaaydyū:

¹⁶ —Mūgu'uktūjkūty, koonūm tsyékyūty es yajkyudyūnūtt di'ibū Dios oj jyūna'añ jékyūp. Yū Espírītū Santū dyajky ja Davit es t'anmaaydyū jékyūp di'ibū oj jyātyūty mūt ja Juudūs di'ibū wyinyo'oyū ja ja'ayūty di'ibū pyajūdiĵttū ja Jesús, es tmajtstū.

¹⁷ Ūdsajttūmū naty nmūttūdiĵttūm yū Juudūs, es 'yapostulū'aty nandū'ūn.

¹⁸ Juudūs yajmooy ja meeñ esū Jesús tkūyākt. Net oj kyūbajk ttukka'ay es oj pyūjwa'xy esū tūgekyū tyiints pyūdsūmūdaay. Es mūdu tadū meeñ ttukjuudyū tu'ugū nax.

¹⁹ Nidugekyu ja'ay di'ibu Jerusalén tsunaaydyur tnija'adu tyaadu. Ta dyajxubejty ja lugaar Aséldumu (di'ibu andijpy Ne'pyññáx).

²⁰ Peedru 'yakjanáñ:

Davit oj jya'ay ma yu Salmu:
Wa'an twe'emy ja tyujk tukwa'ats,
es ni pún kyatsunut jam.

Es nandu'un jyanáñ:

Wa'anu wiinkru ttu'unxaty yu tyuunk.

²¹ Peedru 'yakjanáñ: “Weenu. Tyaá wiinkru yedyujk di'ibats mat njadijttu ko n'ijttats mat ja Nindsun'ajtum Jesús,

²² ko oj Jesús yajnubétyaty ja Fwank es extu ko oj ñajxnu tsajpótm. Koonum tsyékyaty es tu'uk wu'umut testiigu mat udsaty ko Jesús jyikypyejky jatugok.”

²³ Net yajwin'ijxy majtsku ja'ay: tu'uk txu'aty Josee Justu, Barsabasu myaank es jatu'uk Matiuu.

²⁴ Es ta kyajxtáktu du'un:

—Windsún Dios, mij m'ixy'ajtypy ja ja'ayu jyot wyinma'añ. Tuk'ijxkats nidu'uk di'ibu tyadu nimajtskru mij tu xywyin'ixy

²⁵ es ttúnut ja tuunk di'ibu Juudas tu tnike'eky es ñejxy ma pyaadyaty.

²⁶ Net ttuundu rifu es tnijáwut pún nigakur, es ñigaku Matiuu. Net trajtáktu ti'igy mat ja nimajk tu'ukru apóstalaty.

2

Espírítu Santu myiñ

¹ Ko ja muj xuu tpaty di'ibu xyu'ajtypy Pentakostés xuu, jaa naty ja mubajkrutujk ñaymyúkuu tugoty,

² es ti'in tmudoodu ñojkta'aky tsajpótm es tyukwandsadyaay ja tujk éxtum tu'ugu mak poj.

³ Ta oj t'ijxpraattu éxtumu janya'ank, es jam oj wye'emy kujktu'ugu janya'ank ma kyubajkuty.

⁴ Ta ja Espírítu Santu myooyudu ja myuk'ajtun nidugekyu ni nu'unu naty jáputy. Ta tkajxtu wiingátypyu ayuk wi'ix yu Espírítu Santu myooyudu ja ayuk es tkajxtu.

⁵ May myiñ yu israelítaty jap Jerusalén esu Dios t'awdáttat, es may nu'un ja ja'ay naxwiñ dyajnajtú jap ja xuu.

⁶ Ko yu'ujuty tmudoodu jam tsajwínm ñojkta'aky, ta ñaymyúkuu mayjya'ay. Kyaj tniyawu ti tu jyátyaty ko nidugekyu oj tmudowdu ja apóstalaty mat ja myugu'uktujkuty tkajxtu wiingátypyu ayuk éxtum ja ja'ay di'ibu jagam tso'omp.

⁷ Ta di'ibu miindu xu'ajtrú du'ñu wu'umadyaadyu, es ñay'anmaayudu nidu'ugáty:

—Galileeu ja'ayu tyaadu di'ibu kajxtur, ¿kudii?

⁸ Pes, ¿wi'ixu tyaadu nmudo'om kyajxtu éxtum udsajttumu n'ayuk'ajtum?

⁹ ¡Udsajttum nmi'inum ma wiingátypyu naxwíñudu! Ta yu ja'ay di'ibu tso'omp Partyu, Meedyu, Elam, Mesopotamyu, Judeeu, Kapadosyu, Pontu, Asyu,

¹⁰ Frijyu, Panfilyu, Ejiptu, Áfriku di'ibu myuwingonu Sirene, es nandu'unu xu'ajtrú di'ibu tso'omp Romu. Nija'adyu ja'ay di'ibu jajtrú israelítaty es nija'ajuty di'ibu tyuktujku ja wyinma'añ ja israelítaty.

¹¹ Ta nandu'unu di'ibu tso'omp Kretu es Araabyu. ¡Es udsajttum nidugekyu tyam nmudo'omu tyadu ja'ayuty tniğajxtu ja muj'ajttun di'ibu Dios tyiimpy es mak yajjáwu, du'un kyajxtu éxtum udsajttum ngajxum!

¹² Nidugekyu ja'ay du'ñu wu'umadyaadyu es kyaj tniyawu ti tyúnur es ñay'anmaayudu nidu'uk nidu'uk:

—¿Ti tyaadu 'yandijpy?

13 Esu wiink ja'ay je'eyu oj ttukxi'iktu, es jyuna'andu:
—Ja'a ko múkudup.

Peedru kyama'añ

14 Ta yu Peedru mut ja myu'apóstulaty tyunaayuktu, esu Peedru oj kyajxy muk:
—Miits israelitu ja'ayuty es nidugekyu di'ibáty ijttup Jerusalén, madoo'ítta yajxon di'ibuts ngajxaampy. Tyam n'awanaya'añ di'ibu tu jyátyuty.

15 Ja nmagu'uk'ajtam kyaj myi'igyuty, éxtam miits mjuna'andu. Kyaj myu'ugudu ja'ayuty mut ko je'eyu ja yamu xuu waanu pyétyñum.

16 Tyaadu di'ibu miits yam m'ijxtup es mmadoodup, yu'u di'ibu junán ja Diosu kyugajxpu Joel:

17 Dios jyunañ: “Ko naty ja naxwíñudu tyugoyannu,
nmo'oyupts ja nJa'ajun ma nidugekyu ja'ayuty,
es miidsuty ja m'u'unguty, yedyuk toxytyukuty, tkajxtut ja n'ayúkuts.
'Yijxtup ja ijxma'tun ja m'una'ktuk,

es ja mmajja'aydyukuty kyuma'aja'añ di'ibu Dios tyunaampy.

18 Es nandu'n di'ibuts xymyduump, yedyuk esu toxytyuk,
nmo'oya'añuts ja nJa'ajunuts,
es tkajxudu n'ayúkuts.

19 Ndunaambyuts ja maj'ajtun jam tsajwínm,
esu ijxwu'umun nyajwu'uma'añuts naxwiñ,
ja ne'pyñ esu juun jok.

20 Kyaj ja xuu ñaky'ana'añ, du'ñu wyingoodsuya'añ,
es tyugatsa'añ ja po'o tsáptsam éxtamu ne'pyñ.

Tugekyu tyaadu nduna'añuts kyajnum naty jya'ty ja Diosu myu' xuu ma yajpayo'oya'añ
ja ja'ayuty.

Tadu xuu jantsy maj 'yita'añ es mut ni'igu ja maj'ajtun.

21 Es nidugekyu di'ibu mnu'xtákdup éxtamu Nindsun'ajtam, nitso'oktup.”
Ja'a du'nu tyaadu di'ibu kyaxjaay ja Diosu kyugajxpu Joel.

22 Net ja Peedru 'yakjunañ:

—Mudowdu oy, magu'uktukuty israelítaty, di'ibu yam n'anuumyándup Jesús nazarenukyxm. Extam miits xyñijáwudu ko Dios twin'ijxy ja Jesús, du'n dyajniuxe'ky miits mwinduuyuty ko Jesuskyxym ttuñ ja maj'ajtun, ijxwu'umun es di'ibu ja'ay du'ñu mut wyu'umadya'aydyu.

23 Miits xkyuyajktu ja Jesús ma ja romanu ja'ay es dyajkruuzpáttut es dya'ooktat.
Du'n xytyuundu éxtamu Dios ttuknibjta'ku es jawyiin tnija'aju.

24 Peru Dios dyajjikypyejky ja Jesús es dyajpudseemy ma oj ñaxtuku, mut ko kyaj mbaat myumada'agyuty ja o'kun.

25 Es ja rey Davit tnmadyaky ja Kristu ko oj jya'ay jékyup:

Taayamts n'ixy ja Dios nwinduuyuts.

Tama'a n'aga'añdsyoo, kyajts tii ndsu'ugu.

26 Paaty jyotkujk'áty yu n'anmaja'anuts,
es paadyuts ngajxy ja alabanzu ko Dios myájuty.

Po'xuptsu nnini'x mut ja jotkujk'ajtun,

27 mut ko mij kyaj xyña'ixut yu n'anmaja'anuts ma 'yity ja o'krutukuty,
es nan kyaj xyña'ixut wyindugóyut ja mWa'ats Mduumba.

28 Tuts mij xytyukni'ixu ja nu'u tu'u di'ibuts xyajja'tup ma ja jiky'ajtun,
es xymo'oyaambuts ja xondakun ma mij m'ity.

Du'n jékyup tkaxjaay yu Davit.

29 Es ja Peedru 'yakjunañ:

—Mūgu'uktūjkūty, ndukmā'awdajtabuts ko miits n'anūmūdu ja n'apteety'ajtam Davit tū 'yeeky es tū ņaxtukū, es tam ja kyupotsy 'yity tyambaat.

³⁰ Davit yū'u Diosū kyugajxru, es kyaj dū'un jyūnāñ mat yū kyū'um winmā'añ, Dios yū'u wyandak es tūjta'aga'añ nandū'un éxtumū reyūn tu'ugu tyūmp 'yaats ja Davit.

³¹ Dū'un éxtam 'yixy, paaty ja Davit jyūnāñ ko jikyryūkup ja Kristū es ko yū ņini'x kyaj wyindūgōyut.

³² Es jantsy tūy'ajtūnū Dios dyajjikypyejky ja Jesús, es mā taadū nidūgekyū uudsuty ndestiigū'āttū.

³³ Dios dyajjikypyejky ja Jesús es tūjtāky pyū'aay aga'añdsyoo es tmooy ja Espīritū Santū, dū'un éxtam tū twanda'aky. Es tyam ja Jesús tū dyaky ja Espīritū Santū mā uudsuty. Es paaty dū'un jyaty di'ibū miits m'ijxtūp es mmūdoodūp.

³⁴ Yū Davit kyaj tsyajpejty, dū'un éxtam ja Davit jyūnāñ:
Yū Dios t'anmaay ūjtsū nWindsūn:

“U'ūñūp nbū'aayuts aga'añdsyoo

³⁵ extū kots ūj nyajtūgōyut tūgekyū mijū mmūdsip.”

³⁶ Esū Peedrū 'yakjūnāñ:

Jaygyūkdū miidsuty nidūgekyū israelītūty. Jesús di'ibū miits myajkruuzpajttū, Dios oj tūjta'aky éxtamū Windsūn esū Kristū.

³⁷ Ko oj ja ja'ayūty tmūdowdū di'ibū kyajx ja Peedrū, net jyotmay'o'ktū es dyajttūdu ja Peedrū es ni nū'unū apóstalūty:

—Mūgu'uktūjkūty, es uudsuty, ųtits ndūndūp?

³⁸ Esū Peedrū 'yadsooy:

—Ja'aydyūgōydyū mgu'um winmā'añūty es xy'axájūdat ja Diosū wyinmā'añ. Net mnūbāttū Jesukristū xyūgyūjxm, es ja Dios tma'xūt miidsuty ja mbeky, es dū'un xy'axájūdat ja Espīritū Santū.

³⁹ Miidsuty yū Dios tū mdukūmwāndaagūdu mat yū m'u'unk m'ūnā'kūty, es nidūgekyū ja ja'ayūty di'ibū jagam tsūnāydyūp; nidūgekyū di'ibāty ja Nindsūn'ajtam Dios wyinwit-saampy.

⁴⁰ Dū'unū Peedrū oj kyajxy jeky, es wyinmā'añmyooyū:

—Mūbūktū ko ja Jesús yū'u dū'un ja Kristū, kūdiibū Dios mdukkūmūdōwūdat mat ja pekyjya'ayūty.

⁴¹ Pūnūty myūbūjktū wi'ixū Peedrū jyūnāñ, ja'a oj ņūbattū. Janitūgūk milūn ja ja'ay di'ibū myūbūjktūp ja Jesús ja xūū.

⁴² Es ja mūbūjkrūtkūj jyotmooydyūp tūgekyū di'ibū ja apóstalūty tuk'axrūjkūdūp, ņayyaji'igyūdu mūdu myūmūbūjkrūty, kyajxtāktū es ņaymyūjkūdu, es ttūjkwā'xtū ja tsajkaaky éxtamū Jesús ttūūñ ko jatim okrū tkaay mūdu 'yaxrūjkrūtkūj.

Wi'ix jyiky'attu ja jawyiimbū mūbūjkrūty

⁴³ Esū apóstalūty ttuundū mayū māj'ajtūn esū ixxwū'umūn di'ibū dū'ūñū yajwū'umūdyaydyū ja ja'ayūty.

⁴⁴ Nidūgekyū di'ibū myūbūjktū ti'igyū 'yittū es dyajwā'xtū di'ibū naty myūdajttūp.

⁴⁵ Pūnūty ti myūdajttūp, tyo'ktūp ja'a, es ja ņimeeñ dyajwā'xtū wi'ix pūn tyūgoy'ajtxūty,

⁴⁶ es ņaymyūjkūdu māj tsajptūj ņabotsoty bom bom. Es mājatyū tyūjkūty kyāay 'yuktū ti'igyūty mat ja xondakūn es mat ja oyjyot es t'awdajttū ja Dios.

⁴⁷ Es nidūgekyū ja'ayūty jyūnandū ko jyiky'attu tūy'ajtūn mūat. Es bom bom wyimbejty yū'ūjty di'ibū kyūpūjktūp ja Jesukristū.

3

Tekyppūmā'ay yo'oye'eky

1 Tu'ugu xuu ja Peedru es ja Fwank pyatujkudu ma ja muj tsajptujk éxtam tuguk yaxp xuu, di'ibu israelítaty myudajttap ja ooru es kyajxta'aktu.

2 Es jap tu'ugu yedyujk tu'udsu tyeky, kyaj mbaat yo'oy. Du'unu dunu tyaaak tyim'yajmiin tyim'yajjajtu naxwiiñ. Es bom bom ja myugu'uktujk myunejxyuty ma muj tsajptujk aa di'ibu xyu'ajtypy Ja Tsujru, es t'amdowdu limosnu yu ja'ayuty di'ibáty tujkudap muj tsajptujk ñabotsoty.

3 Ko oj t'ixy ja tekypyuma'ay ja Peedru es ja Fwank, net t'amdoodu ja limosnu.

4 Net ja Peedru es ja Fwank 'yijxudu, esu Peedru t'anmaay ja tekypyuma'ay:

—Win'ijxtuguts.

5 Es ja tekypyuma'ay twin'ijxy, es t'awijxy ja limosnu.

6 Net ja Peedru 'yanmaay:

—Kyajtsu nmeeni nmudaty, per tyam nmo'oyut di'ibats nmudajtypy. Ja Jesukristu, nazarenu ja'ay, ja'a xyuugyujxm uj mij n'anmaapy: Puduk es yo'oyuk.

7 Net ja Peedru twijtse'ky ja tekypyuma'ay ma 'yaga'añgyu'u es tpuujku dyajtanaaygyujku, es netyu ja tyeky oj wye'emy mak es yajxon.

8 Es ja tekypyuma'ay pyujte'ky es tyunaaye'ky es yo'oydsyo'oñ. Net tyujku mudu Peedru es mudu Fwank muj tsajptujk ñabotsoty, ye'epy es pyuty ñepy es t'awdaty ja Dios.

9 Nidugekyu ja'ay t'ijxtu ko yo'oy es t'awdaty ja Dios,

10 es t'xkajptu ko jya'adyu di'ibu natyu limosnu 'yamdeepy ja ja'ayuty ma ja muj tsajptujk aa di'ibu xyu'ajtypy Ja Tsujru. Ta du'uni jyantsywyu'umadyaaydyu.

Peedru tmadya'aky wi'ix ja tekypyuma'ay tsye'eky

11 Ja tekypyuma'ay di'ibu natyu tyeky tu 'yakuda'aky, kyaj tasmatsa ja Peedru es ja Fwank. Es nidugekyu ja'ay jyantsywyu'umadyaaydyu du'uni, es pyu'kn ñajxtaaydyu ma muj tsajptujk pa'a di'ibu xyu'ajtypy Salomongu Tyujk Wiin.

12 Ko Peedru t'ijxy ja mayjya'ay, ta t'anmaay:

—Miits israelítaty, ¿ti ko du'uni mwu'umadya'aydyu ko xy'ixy yo'oy di'ibu naty tekypyuma'ay? ¿Es ti ko miits xy'ixtats nandu'un uudsaty? ¿Tii miits mjunaandap ko ngu'umgutujkanats tu nduñats es yo'oye'egy tu yedyujk? ¿Ti mjunaamp miidsaty ko ni'igu wa'ats ja'ay es paaty uudsaty nmudatyuts ja kutujkan es ndunudats ja muj'ajtun?

13 ¡Kyaj dyu'unuty! Kyajts tu nduñ mat ja ngu'umgutujkanats. Ja Dios di'ibu awdajtadu ja n'apteety'ajtam, ja Abraan, Isaa esu Jakoob, tpujtákyu tyadu muj'ajtun es nmuj'ijxum ja 'yU'unk Jesús. N'anmaapy yu'u ja Jesús di'ibu miits mguyajktu mat ja romanustujk. Ko ja Pilatu tjanasmatsyañ, miidsaty kyaj xykyupujktu.

14 Jesús, wa'ats ja'ay es jiky'ajty tu'ajtan muut, per miidsaty kyaj xykyupujktu. Es miits m'amdoodu ja Pilatu tasmatsat tu'ugu yajja'ay'o'kpu.

15 Du'un miits xya'o'ktu ja Jesús di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan. Peru Dios dyajjikypyejky ma ñaxtujku. Es uudsaty n'ijxtats es n'awa'anudap ko tu jyikyypyeky ja Jesús.

16 Ja'a ko ja Jesús yajmabéky, ja'agyujxm yu yedyujk di'ibu m'ijxtap es xy'ixy'attu, tu Jesús tpujta'aky mak ja tyeky es oy tu dyaj'yo'oye'eky.

17 'Mugu'uktujkuty, tats nnijawu ko miidsaty esu mwindsúnaty oj xya'ooktu ja Jesús, kyaj xyñijáwudu ko yu'u Diosu 'yU'unk di'ibu mya'o'ktu.

18 Per du'un ja Dios ttuñ éxtam jékyup t'anmaay ja kyugajxputujk ko yu Kristu koonum 'yayówat.

19 Paaty yajtugátstu mwinma'añ es yajjambítu mjot mat ja Dios esu mbojpu yajma'xat,

20 net ja Dios tkáxat ja oy'ajtun ko mduknigáxudu jatugok ja Jesús di'ibu pyujtáky Kristu.

21 Per koonum tsyékyuty esu Jesús wyu'ummat jam tsajpótm extu ko Dios dya'óyut tugeky, du'un éxtam twandaky jékyup mat ja kyugajxputy.

22 'Moisés du'un t'anmaay ja n'aptujk'ajtam: “Miidsadyu mWindsún Dios kyaxaampy mat miidsaty nidu'uk ja mduump m'aadsaty éxtamu kyugajxpu, éxtamts uj tu xykyexy.

Koonum tsyékýaty es xymyúódwdát miidsuty tugekyú di'ibú tadú Diosú kyugajxpu kyajxtap.

²³ Ja'a ko ja ja'ay di'ibú kyaj tmúdowa'añ di'ibú tadú kyugajxpu kyajxypy, kyaj 'yítat múdu Diosú jya'ay."

²⁴ 'Nandu'un ja Diosú kyugajxpu Samwel es nidúgékyúdyú Diosú kyugajxputújk di'ibú óknum kyajxtú ja Diosú 'yayuk, t'awa'anúdu di'ibú jatánup tyam du'un.

²⁵ Miits mbátúdup ja wandakun di'ibú Dios myajwú'amxúdu mat ja kyugajxputy, nandu'un mbátúdup ja kajxy'átyryú di'ibú Dios tyuun mút ja n'aptújk'ajtú. Du'un éxtamú Abraán t'anmaay: "Újts ngunu'xaampy nidúgekyú naxwíñúdu ja'ay mat tu'ugu mduump m'aats."

²⁶ 'Ko Dios dyajjikypyejky ja Jesús di'ibú oy múduunú, net tkejxy jawyiin mat miidsuty es mgunu'xúdat es nidúgekyú miits xymyastu'uttat tadú mbékyaty.

4

Peedru esu Fwank, wyinduuyaty di'ibú ana'amdup muj tsajptúgóty

¹ Tambaatnumú naty ja Peedru es ja Fwank kyajxy ko myiindu ja teetytújkúty esu saduseeúty es yú windsún di'ibú kywentú'ajtyry ja muj tsajptújk.

² Ta jyot'ambújktú ko yú Peedru es ja Fwank t'anmaay ja ja'ay ko tú Jesús jyikypyejky es paaty ja o'krútkújk jyikyryúka'andu nandu'un.

³ Net tmájtstú ja Peedru esu Fwank, es trújtáktú pujxndúgóty es jap 'yítat jakumbombaat, ja'a ko tú naty tsyú'ujúnú.

⁴ Es mayjya'ay tmúbújktú di'ibú kyajxtú ja Peedru esu Fwank. Es du'un nimúgoxk milún ñaybyatú ja yedyújkúty di'ibú múbújktú, abeky ja toxytújk es u'unú uná'kúty.

⁵ Jakumbom ñaymyújkúdu jap Jerusalén ja israelitú ja'ayúdyú wyindsún, ja májja'aydyújkúty es ja di'ibúty tsajptúgóty ya'uxpújktú.

⁶ Es tamú natyú Anás di'ibú ijtp teedywyindsúngópk, ja Kaifás, Fwank, Alejandru es nidúgékyúty ja teedywyindsúngópkú myúgu'ugúty.

⁷ Net oj yajwóy ja Peedru esu Fwank. Ta trújtáktú kujkjóty, es dyajtúdu:

—¿Pún ja mák'ajtún tú mmo'oyúdu, o pún xyúgyújxm tú xya'agúda'áktú tadú tekypýuma'ay?

⁸ Net yú Espírítú Santú wyinmá'añmyooyú ja Peedru, es t'adsooy:

—Kugajpn justisú es májja'aydyújkúty,

⁹ miidsuty tyam xyajtáwdú wí'ix tú 'yagúda'agúyú tadú ja'ay di'ibú ijty tekypýuma'ay.

¹⁰ Pes tyámúts nngajxú mat miidsuty es tnijáwdú nidúgekyú israelítúty ko tyádu yedyújk di'ibú tyam miits mwinduuyúty, yú'ú 'yagúdkyú ja Jesús nazarenu xyúgyújxm, yú Kristú di'ibú miits myajkruuzpajttú esu Dios yajjikypyejkyú jatúgok.

¹¹ Es yú Diosú jyaaybyajtún tkajxy ja Jesús má jyúna'añ: "Yú tsáa di'ibú miidsuty pojtsputújk xy'úxtíjtú, yú tyádu tsáa tyamú net ñújxa'añ má ja tújk t'újx'átú."

¹² Kyaj ni pún mbaádu wiinkpu xyajnitsókum, mat ko má tugekyú naxwíñúdu je'eyú ja Jesús tí'igyú mbaat xyajnitsókum.

¹³ Ko di'ibú ana'amdup muj tsajptúgóty t'ijxtú ko amúk jotmúk yú Peedru esu Fwank 'yadsoodú, esu Peedru esu Fwank du'un yú'újty éxtam oytyim pún yedyújkúty, kyaj tmúdatú ja úxpújkún, net du'úñ wýú'umúdyaydyú, es tmúwinmá'añbyáttú ko yú'újty mút jyúdjttú Jesús.

¹⁴ Es ja'a ko tamú naty tyanú ja'a mút ja di'ibú naty tekypýuma'ay, paaty di'ibú ana'amdup muj tsajptúgóty kyaj mbaat wí'ix 'yokjúnannú.

¹⁵ Net tkajxpuúduúdu túja'p yú Peedru esu Fwank.

¹⁶ Net ñay'anmaayúdu:

—¿Ti net ndu'unum mada tyadu ja'ay? Pes nidagekyu di'ibu tsunaaydyur Jerusalen tu tnijawadu ko yu'u tyuundur ja ijxwumun esu muj'ajtun. Kyaj mbaat n'anma'ayum ko kyaj.

¹⁷ Es kudiibu wya'xut yu ayuk, wa'an n'ok'anma'ayum ko kyaj ni pan tnakyñigajxtut ja Jesus.

¹⁸ Net tmajwoodu jatugok ja Peedru esu Fwank es t'anmaaydyu ko ni na'a jatugok tkakajxtut es ni tkatuk'ixtat ja Jesusu jya'a.

¹⁹ Es ja Peedru es ja Fwank 'yadsoodu:

—Juna'andu miidsuty ko patup yajkuydyunat di'ibu miits mgajxtup, o patup yajkuydyunat di'ibu Dios 'yane'empy.

²⁰ Kyaj mbaat nmastu'udyuts es n'awanaduts di'ibuts tu n'ixy es tu nmadoyuts.

²¹ Net yu di'ibu ana'amduur muj tsajptugoty muk tmugajxtu ja Peedru esu Fwank es kudi'ibu du'un ñaky'adu'utstat. Ta net tasmajtsudu. Kyaj tpattu ja winma'añ wi'ix mbaat ttukkumadoy, mut ko nidagekyu ja'ay t'awdattu Dios mut ja myuj'ajtun.

²² Ko ja tekypyuma'ay 'yagudaky, ja'a naty tmdaty ja jyumajt justyikxy.

Mubujkrutajk t'amdowdu jotmak'ajtun

²³ Ko yajnasmajtsudu yu Peedru esu Fwank, net oj ñajxtu ma naty yu myugu'uktajkuty es t'awa'anadu nidagekyuty wi'ix yu mujja'aydyujkuty es ja teedywyindsanuty 'yanmaayudu.

²⁴ Ko t'awa'anadyaay nidagekyu tukmuku, net kyajxtaktu:

—Windsun, di'ibu tugekyu mak'ajtun myudajtypy, mij tu xpyujta'aky yu tsajp, naxwiñudu, jikymyejyñ es tugekyu di'ibaty ijtp ma yu'un.

²⁵ Mij oj mgajxy Espiritu Santakuyxm esu n'apteety Davitkuyxm ko mjunañ:

¿Ti ko yu wiinkru naxwiñudu jyot'ambaktu es yu israelitu ja'ayuty nugoobu du'un wyinma'añbyaaty?

²⁶ Ja naxwiñudu reyuty pyudu'ktu esu israelituty ja jyustisutajkuty ñaymyukadu es tmdsiptso'ondu ja Nindsun'ajtam Dios es ja Kristu. Du'un jyunañ ja Davit.

²⁷ Tu'ajtan yu'u ko yaa Jerusalen ñaymyukadu Eroodus, Ponsyu Pilatu mada israelituty es panuty kyaj 'yisraelituty, es tmdsip'ajttu mij m'U'unk Jesus, di'ibu mij mbajtak'extamu Kristu.

²⁸ Du'un yu'u ttuundu tugekyu di'ibu mij naty tu xytyuknibajtaagu jyatudat.

²⁹ Tyam, Windsun Dios, ok'ix wi'ix jyot'ambaktu, es meegyuts ja mak'ajtun es kudiibu mdsuty ndsu'ugudu esuts ngajxwa'xtut mij m'ayuk.

³⁰ Es mut mij m'ajtan nduñuts nya'aguda'agyuts yu puma'ayuty es ndundats yu ijxwumun esu muj'ajtun mut ja mwa'ats mduumbu Jesus xyugyujxm.

³¹ Ko kyajxtaktaaydyu, ta ja tujk oj yi'xy ma naty jap tu ñaymyukadu. Net ja Espiritu Santu myooyu mak'ajtun, es tkajxtaaydyu mut ja mujaa yu Diosu 'yayuk.

Wi'ix ja jawyiimbu mubujkru ñaybyuduku nixim niyam

³² Ja ja'ay di'ibuty 'yaxajudu Jesus myudajttu nidagekyu ti'igyu ja winma'añ es oy ñaydsyokudu nidu'uk nidu'uk. Ni pan kyajunañ “ujtsu nja'a” di'ibu naty myudajttup. Nidagekyu twinmaaydyu ko tugekyu di'ibu naty myudajttup, yu'u nandu'un dyajtundat nidagekyuty.

³³ Es ja apostaluty tnikajxrajt'adu'utsta mut ja mak'ajtun ko Jesus tu'ajtan jyikypyejky, es ja Dios tjantsykyuni'xy nidagekyuty di'ibu myubajktu.

³⁴ Kyaj ni pan naty ma yu'ujuty di'ibu tugoy'ajxtup. Ja'a ko panuty myudajttup ja ñaxuty o tyujk, tyo'ktu,

³⁵ net dyajmiindu ja meeñ es tkayajktu ma ja apóstulaty. Net oj dyajwa'xtu nidu'ugátyuty nu'un pán dyajtagoy'áty.

³⁶ Du'un ttuun yu Josee, ja di'ibu apóstulaty yajxabajttu Bernabee, di'ibu tyijpy Yajotkujk'ajtrn. Bernabee, ja'a yu'u Leví tyuump 'yaats es jap jyajty naxwiiñ ma tx'aty Tsyipre.

³⁷ Yu'u tte'ky tu'ugu kyam nax di'ibu myudajtypy, es dyajmiiñ ja meeñ es tkayajky ma ja apóstulaty.

5

Ananiius es Safiru

¹ Peru wiinkru yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Ananiius, yu'u mat ja ñudo'oxy Safiru tto'ktu nandu'un tu'ugu ñax,

² es trujku'ktu waanu ja meeñ. Es ja meeñ di'ibu nadujku, Ananiius oj dyajnejxy ma ja apóstulaty éxtam jyawu ka'pxy ja nax tsoo. Es ja ñudo'oxy ñija'ap tugekyu.

³ Netu Peedru 'yanmaayn:

—Ananiius, ¿ti ko tu xytyu'umo'oy es tyúkat ja mujku'ugórk Satanás ma mwinma'añ es xyjawin'uuna'añ ja Espíritu Santu, es xyajwu'uma'añ oynu'unu ja meeñ di'ibu tu yajkujúy ja mnax?

⁴ Ja nax mijtsu mja'a ijty. Es ko xytye'ky, ja meeñ nandu'un mijts mja'a. ¿Ti ko tu xywyinmay xytyuna'añ yu tyaadu? Tu xyjawin'uuna'añ yu Dios, kyaj jya'ajaty ja naxwíñdu ja'ay.

⁵ Ko tmadooy yu'u Ananiius, ta oj kya'ay eeky. Es tsu'kudyaaydu pánaty myudoodu di'ibu jajtu.

⁶ Net myiindu uná'ktujkaty, es t'abijttu Ananiius ja ñini'x es oj dyajnaxtúkuđu.

⁷ Ko 'yijty tugek oorú, tyujku Ananiiusu ñudo'oxy, ni tkanijawu ko tu 'yeeky ja ña'ay.

⁸ Ta Peedru yajtuujn:

—Anmaagyuts, ¿tu xytyooktu ja mnax éxtam tu dyajmiiñ ja meeñ?

Esu Safiru jyunáñ:

—Du'unats tu ndeeky.

⁹ Netu Peedru 'yanmaayn:

—¿Ti ko miidsaty ti'igy mwinma'añ tu xpyujta'aktu? ¿Ti ko tu xyjawin'uuna'andu ja Nindsun'ajtam Jya'ajun? Jap taja'p myindu di'ibu oj tu dyajnaxtúkuđu ja mña'ay, es tyam mijts nandu'un myajnaxtukya'anadu.

¹⁰ Netyu ja Safiru kyudaay es 'ye'ky jam tyeky'ujxmu Peedru. Ko tyujkuđu ja uná'katy, net trattu eeky. Ta dyajpudsuumđu es dyajnaxtúkuđu ña'aybyu'am.

¹¹ Jyantsytsu'kudyaaydu pánaty myubujktu Jesús es nidugekyu ja'ay di'ibaty myudoodu tadu di'ibu jajtuđu yu Ananiius esu Safiru.

May ja muj'ajtn yajtúñ

¹² Es ja apóstulaty ttuundu may ja ijxwu'umnu esu muj'ajtn. Es nidugekyu mubujkrutujk ñaymyujktaayudu ma tx'aty Salomongu Tyujk Wiin.

¹³ Tsu'kudup ja ja'ay di'ibu kyamubujktu ja Jesús es ñaymyúkuđu mat ja mubujkrutujk, oy tmajja'adu.

¹⁴ Net tmubujktu ja Nindsun'ajtam Jesús mayjya'ay, yedyujk toxtyujkaty.

¹⁵ Es extu dyajpudsuumđu ja puma'ayaty myabajngujxy jap tu'ajp, es ko ñáxat ja Peedru, ojy'e'yu 'yawax kya'at ma ja puma'ay.

¹⁶ Es ja ja'ayaty di'ibu Jerusalén kajpn myawingón, nandu'un dyajmiindu ja pyuma'ayaty es di'ibu mujku'u ya'ayoouđu, es nidugekyu 'yagudaktaaydu.

Apóstulaty yajtsúmdu

17 Net ja teedywyindsungópok es ja sadusee ja'ay di'ibátyu naty jap tjantsyñaywyinnaxujáwudu,

18 tmajtsta ja apóstulaty es trajtáktu pujxndugóty.

19 Per tu'ugu Nindsun'ajtam 'yanklas myiñ es dya'awatsy ja pujxndujk koots es dyajpudseemy, es t'anmaay:

20 —Nujxtu muj tsajptujk ñabotsoty, es awánudu ja'ay ja ayuk di'ibu yu jembyu jiky'ajtan.

21 Ko oj xuyñu, net tyukudu tsejkyu muj tsajptujk ñabotsoty. Ta ya'uxpajktsondáktu.

Es ja teedywyindsungópok es di'ibátyu jap dyajnaymyujkudu nidagekyu israelítaty ja myija'aydyujk di'ibátyu naymyujkudup ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, net t'anmaaydyu ja polusiuty es dyajmíndat ja apóstulaty di'ibu jap pujxndugóty.

22 Per ko oj jya'ttu ja polusiuty ma pujxndujk, kyaj jap pún tpattu ja apóstulaty. Ta jyambijttu jatugok,

23 es t'anmaaydyu:

—Adiky tu nbaadyuts ja pujxndujk jantsy yajxón es mut ja soldaaduty jap ma tujk aa tkwentu'attu, per kots tu nya'awa'atstu, ni pánuts jap tu ngapaattu pujxndugóty.

24 Ko tmadoodu ja teedywyindsunuty esu muj tsajptujk kwentu'ajtpu wyindsún, net ñayyajttuudu ak yu'ujaty wi'ixu tyadu kyugaxuya'añ.

25 Es ko waanu 'yijty, ta jyajty tu'ugu yedyujk di'ibu anmaay:

—Tadu yedyujkuty di'ibu uxu'uy mbujtáktu pujxndugóty, tap dya'uxpáktu ja ja'ay muj tsajptujk ñabotsoty.

26 Net ja muj tsajptujk kwentu'ajtpu wyindsún oj ñejxy mut ja tyuumbatujkuty, es dyajmiindu yajxón ja apóstulaty, ja'agyujxm ko tsyu'ugudu ko tsyaga'adsudat ja ja'ay.

27 Ko dyajmiindu, ta dyajnjxtu ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, es ja teedywyindsungópok 'yanmaay:

28 —Tuts miits nyajkubóktu es kyaj xyñakyya'uxpáktut ja ja'ayuty mut ja Jesusu 'yuxpajkun. ¿Es ti tu xytyundu? Tu ja'ay xya'uxpajkta'aydyu miidsuty ya Jerusalén, es uudsuty xytyuknikujxm'ata'andu ko 'ye'kyu tadu ja'ay.

29 Net ja Peedru mut ja apóstulaty 'yadsoodu:

—Koonam tsyékuty es nmamado'om ja Dios es kudiinam ja ja'ayuty.

30 Dios di'ibu 'yawdajt ja n'aptujk'ajtam, yu'u yajjikyryujk ja Jesús di'ibu miits mya'o'ktu es xkyuduydyu kruuzkujxm.

31 Es ja Dios dyajtsajpejty es trajtáky ma 'yaga'añgyu'u, es dya'ity Yajnitsókrpu es Ana'ambu, es ja israelitu ja'ayuty jyodumbíttut es yajma'xut ja pyojpu.

32 Es uudsuty n'ijxtats es n'awánuts di'ibuts n'ijx nmadoo, es nandu'un yu tay'ajtan t'awanu ja Espíritu Santu di'ibu Dios tu dyaky di'ibu myamudeepy.

33 Ko tmadoodu tyadu ayuk, ta jyot'ambujktu es tyim'ya'oogándu.

34 Per ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugótyu naty, jap tu'ugu farisee txu'aty Gamalyel, di'ibu yajxón ñija'ap ja tsajptujku 'yuxpajkun es di'ibu ja'ay wyindsu'kup muj. Ta tyanaaye'ky es tni'ana'amu es dyajpudsámdat ja apóstulu.

35 Net t'anmaay di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty:

—Miits israelítaty, naygywentu'átudu oy di'ibu mdunaampy mudu tyadu ja'ayuty.

36 Jamyatsta miidsuty ko kyaj jyékuybyuty pyude'ky yu Teudas di'ibu junán: “Ujts yaa ijtp muj.” Es tranujxtu taxk mugo'rxu yedyujk. Per dya'o'ktu Teudas, es nidagekyu di'ibu panujxudu tyugoodyaay. Es jap oj kyujxta'ay.

37 Ko waanu 'yijty ko yajkuja'ayus sensu, net pyude'ky ja Juudas, Galilee ja'ay, es mayja'ay nandu'un ryanujxudu. Es nandu'un dya'o'ktu Juudas, es nidagekyu di'ibu panujxudu naty ñaywya'xtaayudu.

38 Paaty n'anuumu, mastu'uttu tyadu yedyujkuty. Wa'an t'ixtu. Ja'a ko tyadu uxpajkun, pun yu'u ja'ayu jya'a, naxaambu'u,

³⁹ per pun ja Diosu 'yuxpajkun, kyaj mbaat miits xyajtagóydu. Mnaygywentu'átudup, mat ko tsojk nujx mdsiptundu mat ja Dios.

⁴⁰ Nidagekyu tmūdoodaaydu. Net dyajmiindu ja apóstaluty. Ta twojptu kanak ok es jatugok dyajkubojktu muk ko Jesusu 'yuxpajkun tpaduunnu. Net tnasmajtsudu.

⁴¹ Net ja apóstaluty tsoy'ondu jap es jyotkujkadyaaydu ko 'yayoodu es tsoyoyduundu Jesuskujxm.

⁴² Es kyaj tmastuttu esu ja'ay dya'uxpáku, es tkajxwa'xtu ja oybyu ayuk ko Jesús ja'a du'un ja Kristu. Du'un ttuundu bom bom muj tsajptujk ñabotsoty es nandu'un dya'uxpejky tujkm tujkm.

6

Nijxxtujku yajje'xywya'xpu

¹ Ja tiempu ñimayu'adutstu ja ja'ay di'ibuty myubujktup ja Jesukristu. Net di'ibáty kyajxtup ja griegu dyajtsondáktu ja u'unun wi'ix dyajwa'xy ja je'xy bom bom. Du'un jyunandu ko kyaj yajxon yajkáydu ja ku'ekytyo'oxy di'ibáty kyajxtup ja griegu.

² Net ja nimajmajtskpu apóstalu dyajnaymyujktaayudu nidagekyu di'ibu myubujktu, es t'anmaaydu:

—Kyaj 'yóyuty kots udsuty nmastu'uttat ja Diosu 'yayuk ngajxwa'xtat es nya-jwa'xuduts ja je'xy.

³ Paaty miits mugu'uktujkuty, uxta'aydu nijxxtujku yedyujk di'ibu myudajtypy ja oyjyot es di'ibu jyaygyujkup, di'ibu tu myo'oyuty ja Espírítu Santu myuk'ajtun es ttun tkajxtu di'ibu Dios tsyejpy, es tuknipaku tyadu tuunk.

⁴ Es udsuty, apóstaluty, nyajnejxpyuats ja Diosu 'yuxpajkun esu kajxtáku.

⁵ Nidagekyu ja ja'ayuty t'oyjya'adu éxtam ja apóstaluty oj twinma'añmyo'oydu. Es net twin'ijxtu Esteebu, di'ibu ni'igu ja Dios tmubejky es ja Espírítu Santu mooyu muk'ajtun es winma'añ es ttúnut di'ibu Dios tsyejpy. Es nandu'un twin'ijxtu Felipu, Prókoru, Nikanoor, Timón, Parmenus esu Nikolás, Antyokiiu ja'ay di'ibu tuuyup kyupujk ja israelítadyu myubujkun.

⁶ Net dyajmiindu ma ja apóstaluty, di'ibu kajxtáktu es tku'unikoonda.

⁷ Es ja Diosu 'yayuk myujtujkuy'adátsy es ñimayu'adutsy ja mubujkputujk jam Jerusalén, es extu nimay ja teetyujkuty tmubujktu ja Jesús.

Esteebu yajmátsy

⁸ Esu Esteebu mooyu Dios ja kunu'xun esu muk'ajtun es ttúnut ja muj ijxwu'umun esu muj'ajtun ma ja ja'ayuty.

⁹ Nan tamu naty ja ja'ay naaguty di'ibu yo'oyduup ma yajtijy Awa'atstuuudu Ja'ayu Tsyajptujk. Tamu naty di'ibu tso'ondup Sirene ñaaxóty, Alejandriiu, Silisyu esu Asyu, es dyajpudu'ktu tsip es t'anmaaydu wi'ixáty ja Esteebu.

¹⁰ Per kyaj mbaat tmumada'aktu, mat ko yu Espírítu Santu mooyup ja winma'añ ja Esteebu.

¹¹ Net ja Esteebu myudsip tmajuuydu andákruty di'ibu juna'andup ko tu tmadoy ja Esteebu myugajxtugóyuty ja Moisés es ja Dios.

¹² Mudu tyadu anuu dyajpudu'ktu ja mayjya'ay esu mujja'ayduujkuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup. Es nidagekyu tmajtstu ja Esteebu es dyajnjxtu ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty.

¹³ Es dyajmiindu ja andákruty di'ibu junán:

—Tyadu ja'ay du'añam tmugajxtugóyuty tyadu wa'ats lugaar es nandu'unu Moisesu 'yana'amun.

¹⁴ Tuts nmadoy ko jyuna'añ ko yu Jesús nazarenu, yu'u yajkutugoyaambu tyadu muj tsajptujk es kyaj n'okpadu'ununu di'ibu Moisés xytyukmunikákum.

15 Net nidugekyu di'ibu naty jap ana'amdup maj tsajptugóty, t'ijxtu tuyu Esteebu wyiin jyjap éxtam tu'ugm anklus.

7

Esteebu, wyinduuyuty di'ibu ana'amdup maj tsajptugóty

1 Net ja teedywyindsungópk dyajtuuy ja Esteebu:

—¿Tii tuj'ajtan tugekyu tyadu?

2 Net 'yadsooy ja Esteebu:

—Miits mugu'uktajkuty, majja'aydyajkuty, madoo'ittu. Ja Dios di'ibu muj'ajtan myudajtypy, kuxu'k ma ja n'apteety'ajtam Abraan ko naty jap tsyunn Mesopotamyu, ma kyajnumu naty tsyooñ es tsyunnat jap ma kajpn txu'aty Arán.

3 Es ja Dios t'anmaay ja Abraan: “Pudsam yaa mgajpnóty es mastu'ut ja mmagu'uktajkuty. Nujx mats mij ngexy wiink nax di'ibuts mij ndukni'ixyaampy.”

4 Netu Abraan tso'oñ ma ja Kaldeeu ñax es ñejxy tsunaabyu jap Arán. Netu tyeety 'ye'ky, es ja Dios dyajmiiñ yu Abraan ma tyadu nax, ma tyam nduna'ayam.

5 Per kyaj yajmooy ja ñax, ni kujm metru. Per Dios tyukmawandaku: “Nmeebyats mij tyadu nax esu m'u'unk m'ok.” Peru Abraan kyajnumu naty ja 'yu'unk,

6 es ja Dios 'yanmaay: “Yu mdummp m'aats jap tsyunnat ma wiink nax, es jap tyúnat mak éxtamu maduumbu, es axuk jyátat taxk mugo'px jumajt.

7 Per ujts nandu'un ndukkumadowaambyats yu tadu naxwiñudu, es óknum pyudsámdat jap miidsu mdummp m'aats es myíndat yaa es xy'awdatudats.”

8 Dios kyajxy'ajt mat ja Abraan es trujtáky éxtamu ijxwu'umun es ja 'yu'unk yajtsúkat waanu ma ja yedyujk'ajtan*. Paaty ko jyajty naxwiiñ yu 'yu'unk Isaa, ko tyuktujkxubejty Abraan ttsijky yu Isaa waanu ma ja yedyujk'ajtan. Es ja Isaa nandu'un ttuun mat ja myaank Jakoob, esu Jakoob nandu'un ttuun mat majmajtsk ja myaangaty, di'ibu tyuamp 'yaats ja majmajtskru israelitu ñaxwiñudu.

9 'Tyadu Jakoobu myaangaty di'ibu udsajtam n'apteety'ajtam, kyaj ttukmaj'ijxu ja myuga'ax Josee es ttukmade'ky éxtamu maduumbu ma yu Ejiptu ñax. Peru Dios yu'kuwentu'ajtypy naty ja Josee,

10 es dyajpudseemy ma naty 'yity ayo'onóty. Esu Dios tyuun esu Josee 'yagupákadat ja faraón, Ejiptu ryey. Es ja rey pyujtáky yu Josee éxtamu gobernador Ejiptu es nandu'un ma ja rey tyujk.

11 'Net myiiñ ja mak yuu, esu mak ayo'on 'yijty ma tugekyu Ejiptu ñax es Kanán, esu n'aptujk'ajtam kyaj trattu ti jyu'xtur.

12 Es ko Jakoob tmadoy'ajty ko japu triigu ma Ejiptu, ta tkejxy ja myaangaty, udsajtam n'aptujk'ajtam, es tjúyat ja triigu. Net tim jawyiin oj ñujxtu ja n'aptujk'ajtam.

13 Es ko myumajtsk ok ñujxtu, netu Josee t'anmaaydyu ja myuga'axaty: “Uj Josee, miits xumyuga'ax'ajttur.” Net ja Ejiptu ryey tnija'aju ko yu Josee yu'ku israelitu.

14 Net ja Josee tnigajxu tyeety Jakoob es nidugekyu mugu'uktajk, di'ibu nidugu'px majmókx ja ja'ay wyinaty.

15 Du'un jyajty ja Jakoob es tsynaaydyaknbejky jap Ejiptu. Oknum 'ye'ky, es nandu'un 'yo'ktaaydyu myaangaty.

16 Es du'un oj yajmaneaxy ja Jakoobu ñini'x jap Sikem, es dyajnaxtuku ma ja aank di'ibu Abraan jyuuy ma yu Amooru myaank.

17 'Es kumjékyñam jyata'añaty di'ibu Dios tyukmawandaku Abraan, yu israelitu ja'ayaty tu myayu jap Ejiptu.

18 Net jap Ejiptu oj ryey'aty di'ibu naty kyaj t'ixy'aty ja Josee.

* 7:8 Ix Lukus 1:59.

19 Tadu rey yajtuun ja axuk winma'añ es mak dyajmuduñ nidagekyu ja n'aptajk'ajtum. Es t'anmaay yu u'unktaak u'unkteedyaty ko agwanu ja myaank di'ibu maxu'unk'ajtp, tnika'aktut es 'yooktat.

20 Net ja Moisés jyajty naxwiiñ. Es jantsy tsuj ijty ja u'unk, es ja tyeety tyaak pyajku'ku tuguk po'o.

21 Net ko tnikaktu, ja reyu ñux dyajpude'ky es dyaj'ye'ky éxtamu 'yu'ungun.

22 Paaty ja Moisés ya'uxpajkudu tugekyu di'ibu ñija'ap Ejiptu. Ja'a ijty muj di'ibu myadyakypy es di'ibu tyiimpy.

23 'Ko tmadajty justyikxy jamajt yu Moisés, ta jynañ tku'ixa'añ ja israelitu myugu'uguty.

24 Ko jyajty ja Moisés, ta t'ijxy tu'ugu Ejiptu ja'ay ko axuk ttuñ tu'ugu israelitu. Net ja Moisés tniwaandúty yu myugu'uk es dya'e'ky ja Ejiptu ja'ay.

25 Es yu Moisés tmawinma'añbyáty ko yu israelitu myagu'uktajk tu tjaygyukudu ko yu Dios dyajtso'oga'añ ja israelítuty es tpa'aga'añ yu Moisés éxtamu yajmitsókpu. Per yu'ujaty kyaj tjaygyukudu.

26 'Jakumbom ja Moisés tpaty nimajtsk ja israelítuty di'ibu naty jap naydsyi'kup, es ja Moisés dyajkuxáñ ja tsip. Ta t'anmaay: “Miits mnaymyagu'uk'ajtudup. ¿Ti ko mnaydsyiigudu?”

27 Net di'ibu naty jyantsytsyi'kypy tnas'yojkudu ja Moisés, es t'anmaay: “¿Pún tu mbajta'agyuty éxtamu windsun o justisun mut uudsuty?”

28 ¿Ti xya'oogaambuts, éxtam uxu'uy xya'e'ky ja Ejiptu ja'ay?”

29 Ko tmadooyu tyaadu, netu Moisés kyeky es ñejxy ma Madyanu ñax. Jap tsynaay éxtamu jagam ja'ay es pyejky. Net pattu majtsku myaank.

30 'Ko ñajxy justyikxy jamajt, japu naty muj ittum myawingonu Sina'ii Kopk, net kyuxe'ky tu'ugu anklus ma tyoy tu'ugu apyñgyery.

31 Ko Moisés t'ijxy, ta du'ñu oj wyu'amu. Es ko tmawingooñ es t'ijx'oyuayáñ, net tmadooy ko Dios 'yanmaay:

32 “Ujts Dios di'ibu Wyindsun'ajtypy ja m'aptajk Abraan, Isaa esu Jakoob.” Net ja Moisés tyajku tsuyiibyudu ma tsu'agu, kyaj ñaydyuk'a'ijxu es t'ixut.

33 Es ja Dios 'yanmaay: “Yajjanák ja mgu'uk mdekykyajxy, mut ko wa'ats ja it lugaar ma mdanu.

34 Tuts n'ixy wi'ix 'yayowdu ja nja'ayuty jap Ejiptu, es tuts nmadoy jyu'uy ya'axtu. Es paadyuts tu njunaky es nyajtso'oga'añuts. Pes min es ngáxut Ejiptu.”

35 'Oyjya'ijxma'tudu Moisés es 'yanmaayudu: “¿Pún tu mbajta'agyuty éxtamu windsun o justisun?”, óknum Dios kyajxu tyadu Moisés éxtamu windsun es dyajpudsámut jap Ejiptu, ja anklus di'ibu kuxu'k ma ja apyñgyery trupajku ja Moisés.

36 Moisés dyajpudseemy jap Ejiptu n'aptajk'ajtum es ttuñ yu muj'ajtun esu ijxwu'aman jap Ejiptu es ma Tsapts Jikymyejyñ, es nandu'un ko justyikxy jamajtu naty 'yity muj ittum.

37 Tyadu Moisés t'anmaay ja israelítuty: “Dios kyaxaampy tu'uk miidsu mmagu'uk éxtamu kyugajxpu, éxtamts uj tu xykyexy. Es xymyubáktut yu'u.”

38 Esu Esteebu 'yak'anmaay:

—Nan ja'a ja Moisés, jamu naty mut ma ja muj it, ma ja anklus myugajxu ma ja Sina'ii Kopk. Ja'a yajmooy ja ayuk di'ibu tuknija'ap wi'ix ja jiky'ajtun es dyajnáxut ma udsajtum.

39 Peru n'aptajk'ajtum kyaj tmamadowandu ja Moisés, es t'uxtijtu es jyajambitandu jatugok jap Ejiptu.

40 Net t'anmaaydu ja Arón: “Ndsojktupts es xyajkójut ja ndiósuts di'ibu uudsuty xywyinyo'oyudup. Kyajts nnijáwudu ti jajtu tadu Moisés di'ibu tu xyajpudsu'aman ma Ejiptu ñax.”

⁴¹ Net ja Arón oj dya'agojwinnáxy tu'ugū tooru'unk ak oorū. Es net dya'o'ktū ja byorreegūty es ttukwindsū'kūdu ja tooru'ungū 'yagojwinnáx. Net tmūjtuundū ja xūū es xyondaktū mūt di'ibū tū dyajkojtū.

⁴² Net ja Dios űikákūdu yū'ūjūty es tmastuttū es t'awdátūty ja mūdsā'ā di'ibū jam tsajpótū. Pes dū'ūn éxtūm jap 'yity kūxjā'ay mā yū Diosū kyugajxprū űēky:

Miits israelítūty, űti ojts xya'ooktū ja mborreegū,
es ojts xytyukwindsū'kūdu

ko m'ijty justyikxy jūmūjt mā ja mūj it?

⁴³ Kyaj dyū'ūnūty, mbagūūdyū ja tūjk mā 'yity ja Molok di'ibū miits m'awdajttūp,
es nandū'ūn mbagūūdyū mā 'yity ja Renfanū myūdsā'ā, di'ibū nandū'ūn m'awdajttūp.

Es ja Molok es ja Renfán,

kū'ūm miits xya'awingojnājtū es xy'awdata'āndū.

Paadyūts űj miits nyajpūdsūmā'āndū mā mgajpnūty es mā mnáxūty,
es ngaxā'āñūts éxtūmū mūduumbū waanū jagam mā Babiloñū űāx.

⁴⁴ Esū Esteebū 'yakjūnāñ:

—Mā ja mūj it, jam ja n'aptūjk'ajtūm tmūdajttū tu'ugū wit tsajptūjk mā ja Dios t'awdajttū. Dios ja Moisés tyuk'ijxū wi'ix tkójtū.

⁴⁵ Es ja n'aptūjk'ajtūm t'axájūdu yū tyādu wit tsajptūjk éxtūmū kūmā'āñ. Esū tyādu Joswee es di'ibū mūūt myiñ, dyajmiñ ja wit tsajptūjk ko Dios dyajpūdsēemy yāā ja jekyjā'ay es tmooy ja űāx ja israelítūty. Es dū'ūn 'yijttū mā ja Davitū tiempū.

⁴⁶ Es yū Davit pyat ja may'ajtūn Dios wyindum, es 'yamdooy es dyajkójtū tu'ugū tūjk mā tsyūūnūty ja Dios di'ibū Jakoob 'yawdajt.

⁴⁷ Per ja Salomonk, Davitū myāank, yū'ū kyōj ja Diosū tyūjk.

⁴⁸ Per kyaj ja Dios Tsajpótūmūdyū tsyūūnū mā ja tsajptūjk di'ibū jā'ay kyejpy. Extūm jyūnāñ ja Diosū kyugajxprū:

⁴⁹ Dū'ūn ja Dios jyūnā'āñ:

“Yū tsajp yū'ūts n'ūñāaydyakn'ajtypy,

es ja naxwíñūdu yū'ū mūdsū ndeky nbūjta'aky.

űDi'ibū dūnū tūjk mgojāndūp esūts űj jap ndsūūnūty,

o ja lugaar māts űj nbo'xūty?

⁵⁰ Pes űjts kū'ūm tū nbūjta'aky tūgekyū yū'ū.”

⁵¹ Es ja Esteebū ni'igū t'ak'anmaaydyū:

—Miidsūty kyaj 'yóyūty ja mwinmā'āñūty, paaty kyaj xymūdwā'āndū. Tuk nax ti'igyūty miidsūty mūt ja m'aptūjkūty, taayūm miidsūty nandū'ūn xymūdsip'attū ja Espiritū Santū.

⁵² Ja'a ko yū'ūjūty 'yaxūktūundū nidūgekyū Diosū kyugajxprū es extū dya'o'ktū di'ibū jékūp kyajx ko myinā'āñ ja di'ibū jiky'ajt tūy'ajtūn mūūt. Es ko oj myiñ, miits mgūyājktū es 'yoogūty.

⁵³ űMiidsūty di'ibū tū t'axájūdu ja Diosū 'yana'amūn di'ibū ja'agyūjxmū anklūs myajmooydyū, kyaj tū xymūmūdwōdu!

Esteebū 'yeeky

⁵⁴ Ko yū di'ibū ana'amūp mūj tsajptūgótū tmūdōdu yū tyādu ayuk, ta jyot'ambūjktū es űāydyūtskā'tūdu ja'agyūjxm ja Esteebū.

⁵⁵ Perū Esteebū, mooyū ja Espiritū Santū ja mūk'ajtūn esū winmā'āñ es ttūn tkājxūty di'ibū Dios tsyejpy, es pyat'ijxy jam tsajpótūm es t'ijxy ja Diosū myūj'ajtūn, es ja Jesús tyānū agā'āñdsyoo mā Diosūn.

⁵⁶ Net 'yanmaayūdu ja Esteebū:

—űIxtū! N'ijxyūtyts ja tsajp awā'ats, es ja Naxwíñūdu Jā'ayūdyū Kyudūnābyū pyū'āy agā'āñdsyoo ja Dios.

⁵⁷ Es di'ibū ana'amdūp mūj tsajptūgōty t'amajtstū tyatsk kudiibū tnakymyūdōwdāt. Ta yaxkaktū jantsy mūk es tmūdsiptso'ondu ni'igū ja Esteebū es dya'ooga'andu.

⁵⁸ Net dyajpūdsūmdu jap Jerusalēn es tkuka'tstū. Es di'ibū tyuundū, ja di'ibū ņi'ū'ūnūdu, tkūyajktū ja ņikūjxyūdu wit es ttukkūdjūkūdu tu'ugū unā'k di'ibū xyū'ajtypy Saulū.

⁵⁹ Es ko jam tsaaga'tstū ja Esteebū, net ja Esteebū kyajxta'aky:
—Windsūn Jesús, axájuts ja n'anmūja'an.

⁶⁰ Net ņaygyoxtnāaydyákū ja Esteebū es yaxkeky mūk:
—Windsūn Jesús, katū xyryūjta'aky ņikūjxm yū tyādu peky.
Es ko dū'un jyūnāñ, net oj 'yo'knū.

8

Saulū trajūdity ja mūbūjkrūtūjk

¹ Es ja Saulū yū'ū mūat ņaybyūjkūdu di'ibū ya'o'kū Esteebū.

Nan ja xūū oga'an trajūdijttāktū mukta'aky ja mūbūjkrūtūjkūty di'ibū jap Jerusalēn. Es nidūgekyū ja mūbūjkrū pyūdsūmdu jap Jerusalēn es ņaywya'xtāayūdu mā ņāxūdyū Judeeū esū Samaaryū. Yū'ūyū apōstulūty oj wyū'amdu jap Jerusalēn.

² Es nija'ajūty di'ibū Dios 'yawdajttūp, dyajnaxtūjkūdu ja Esteebū es tniūyū tniyaxtū.

³ Per ja Saulū tpadu'udūjkū ja ja'ayūty nidūgekyū di'ibāty ja Jesús pyanūjxtūp, tūjkm tūjkm tju'ttū yedyūjk toxytyūjk, tprawijts trajūdojttū es ttsūmdu.

Kristū yajnimadya'aky mā Samaaryū

⁴ Es di'ibāty pūdsūmdu jap Jerusalēn tkajxwā'xtū ja Diosū 'yayuk es ja ņitsokūn oymyāaty ņūjxtū.

⁵ Dū'ūnū Felipū ttuūñ es ņejxy mā tu'ugū Samaaryū kajpn. Es net dyajtsondāky tkajxwā'xy ko Jesús yū'ū Kyrīstūty di'ibū Dios tū tkexy.

⁶ Es ja ja'ay ņaymyūjkūdu nidūgekyū, es tmūdoo'ijttū yajxón di'ibū ja Felipū kyajxyry, es t'ijxtū nandū'un ja ijxwū'amūn di'ibū myūdajtyry ja mūj'ajtūn di'ibū Felipū tyuun.

⁷ Es may ja ka'oybyū t'ūxkejxy ja Felipū, es ya'axtū ja ka'oybyū ko pyūdsēmy. Es mayū xux ja'aydyūjk es ja tekymyā'atpū 'yagūdaktū.

⁸ Pāaty nidūgekyū ja'ay mā ja kajpn wyū'amdaaydyū jotkūjk.

⁹ Jap tsyūnāay tu'ugū yedyūjk di'ibū xū'ajtyry Simonk. Es ja'a ijty brujū es twin'ūñ ja ja'ay jap mā tūgekyū Samaaryū ņax es t'anūmūdu ko yū'ū mūj 'yity.

¹⁰ Nidūgekyū ja'ay mūj mutsk tmūbūjktū es t'anmāaydyū:

—Tyādu Simonk tūy'ajtūn ko Diosū myūk'ajtūn tmūdaty.

¹¹ Pāaty tmūbejky ja ja'ayūty ko jeky tū twin'ūñ mat ko byrūjūty.

¹² Es ko Felipū tyuk'ūxpxūjkū ja oybyū ayuk di'ibū ņigajxyry ja Diosū kyutūjkūn, es tū tkexy ja Jesús éxtūm ja Kristū, net tmūbūjktū ja ja'ayūty es ņūbajttū, yedyūjk toxytyūjkūty.

¹³ Nandū'ūnū Simonk tmūbejky es ņūbejty. Net dyajtsondāky es tjamūdajty ja Felipū. Es ko t'ijxyū tyādu ijxwū'amūn di'ibū myūdajtyry ja mūj'ajtūn di'ibū tyuun ja Felipū, net dū'ūñ wyū'amū ja Simonk.

¹⁴ Ko ja apōstulūty japū naty Jerusalēn tmūdoodū ko yū Samaaryū ja'ayūty tū tkupūktū ja Diosū 'yayuk, net tkajxtū Peedrū es ja Fwank.

¹⁵ Ko jyajttū jap Samaaryū, net kyajxtāktū es t'amdoodū ja Dios es tmo'oyūty yū Espīritū Santū di'ibāty myūbūjktū,

¹⁶ ja'a ko kyajnamū naty jya'ty ja Espīritū Santū mā yū'ūjūty, je'eyū naty tū ņūbattū mat ja Nindsūn'ajtūm Jesūsu xyūū.

¹⁷ Es ko kyajxtaktāaydyū, net ja Peedrū esū Fwank tkū'unikoondū ja ja'ayūty, es dū'un oj t'axājūdu ja Espīritū Santū.

18 Ko ja Simonk t'ijxy ko ja Espírítu Santu tu myiñ ko ja apóstulaty tku'unikoonda ja ja'ayuty, net t'awa'anu meen,

19 es t'anmaay:

—Meegyats uj nandu'unu tadu muk'ajtun, es kots uj ngu'unikónudats ja ja'ayuty oytyim pánuty, 'yaxájudup ja Espírítu Santu.

20 Net ja Peedru 'yanmaay:

—Oyu tadu mmeeñ tyimtugóyut mat mij. ¿Tii mjanaamp xytyijy ko di'ibu Dios ñayajkyry, mbaat xytyijy yajjúy mat ja meen?

21 Kyaj mbaat xytyuñ mat mudsuty ja Diosu tyuunk, ja'a ko mwinma'añ kyaj wya'adsuty mudu Dios.

22 Mastu'udu tadu m'axuk winma'añ. Mynu'xta'agu Dios es mbojpruma'xudat.

23 Nnija'abuts ko naywyinnaXu xyjawu es ja peky mya'ijtup éxtamxyup tsimy m'ity.

24 Net ja Simonk 'yadsooy:

—Mynu'xta'aktu miidsudy Nindsun'ajtum Jesús es kyajts uj du'un njátat éxtam tu mjana'añ.

25 Ko Peedru es ja Fwank t'awa'anudu yu Nindsun'ajtum Jesusu 'yaxpukun, net tkajxwa'xtu ja oybyu ayuk ma mayu samaritanu kajpn. Oknum jyambijttu Jerusalén jatugok.

Felipu esu Etyopiiu ja'ay

26 Es ko 'yijtyu tyaadu, tu'ugu Diosu 'yanklus myiñ ma Felipu es 'yanmaay:

—Pudsun yaa. Nujx ma muj tu'u kujanak di'ibu najxp Jerusalén extu ma Gazu kajpn es ñaxy ma ja muj it.

27 Felipu tso'oñ es ñejxy. Es jap tpaty tu'ugu yedyuk, Etyopiiu ja'ay. Ja'a ijtp tesoreeru ma ja toxytyuk Kandasu, Etyopiiu reynu. Tu 'yotsy jap Jerusalén es t'awdaty ja Dios.

28 Jambijnubu naty ma ja kyajpn, ttuk'u'uñu ja kyarru es t'ixy ja Diosu kyugajxpu Isaiiu ñeky.

29 Net ja Espírítu Santu 'yanmaay ja Felipu:

—Mwingón es naybyaadudu mudu tadu karru.

30 Es ko tmwingoon ja Felipu, net tmudooy ko tkajxy ja tesoreeru ja Isaiiu ñeky. Esu Felipu dyajtuuy:

—¿Ti mnija'ap di'ibu jam mgajxyryu?

31 Es ja tesoreeru 'yadsooy:

—¿Wi'ixuts nnijawut pan kyajts pan xy'awanu?

Es t'amdooy ja Felipu es pyátat ma jam 'yu'uñu.

32 Ma jamu jaaybyajtun di'ibu naty kyajxyry, ja ijty yu tyaadu:

Oj tmnejxy ma 'ye'ky éxtam ja borreegun.

Es du'un éxtam ja borreegu ko ja'ay tnikeepy wye'emy uum, nan kyaj oj ja 'yaa dyajwa'xy.

33 Es ma 'yayo'on'ajty,

kyaj yajtuñ ja ja'ay tuj'ajtun maat.

¿Es pan mbaat jynna'añ ko yu'u ttuamp t'aadsuty?

Ja'a ko ja jyiky'ajtun oj yajpuku ya naxwiñ.

34 Net ja tesoreeru dyajtuuy ja Felipu:

—Anmaagyats, tunu may'ajtun, ¿panu du'un ñimadyakypu yu Diosu kyugajxpu? ¿Yu'u ku'am nayñimadyakup, o wiink ja'ay?

35 Net ja Felipu tmadyaage'ky ja jaaybyajtun di'ibu tu tkajxy, es t'awa'anu ja oybyu ayuk di'ibu Jesús ñigajxyry.

36 Es ko ñajxtu ma tu'ugu nuu, ta ja tesoreeru jynañ:

—Yaa ta ja nuu. ¿Kyajts mbaat xyajnbétyu?

37 Es ja Felipu 'yadsooy:

—Pun mmabejkyry mat winu mjot, mbaat.

Es ja tesoreeru 'yadsooy:

—Nmabejkyryats ko yu Jesukristu yu'ujuty ja Diosu 'yU'unk.

³⁸ Net t'anmaay es dyajwa'k'áwat ja kyarru. Ta jyunajktu nimajtsk ma ja nuu. Ta ja Felipu dyajnabejty ja tesoreeru.

³⁹ Ko ryudsuumdu ma ja nuu, yu Nindsun'ajtamu Jya'ajun yu'u myunajx ja Felipu, es ja tesoreeru kyaj ñaky'ijxu. Ta ja tyu'u dyaj'yo'oyñu jantsy xondakp.

⁴⁰ Es ja Felipu jyajty ma Azotu kajpn, es ñajxy kajpngajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk, ja nitsokun di'ibu Jesús yajmiimpy, extu ko jyajty Sesareeu kajpn.

9

Saulu jyodumbity

¹ Ja Saulu kyaj tmastu'uty es tkajxykyopk'átut ma ja ja'ay di'ibáty 'yaxájudu ja Jesús éxtam ja Kristu. Paaty oj ñejxy ma ja teedywyindsungópk,

² es t'amdooy yu ñeky es ñajxa'añ ma ja tsajptajk jap Damasku, es t'axta'aya'añ ja ja'ay, yedyujk toxtyujkuty, di'ibu pyanajxtap ja Jesús éxtam ja Kristu, es tsumañ es dyajmina'añ Jerusalén.

³ Es ko ñejxyu naty tu'am, timja'tánubu naty Damasku kajpnóty, net oj ñimíñuty mak tu'ugu jajun di'ibu tso'omp tsajpótm es jya'ty ma yu'u.

⁴ Net ja Saulu kyadaay naxkajxy, es tmadooy ko yajmugajxy:

—Saulu, Saulu, ¿ti kots xypyajudity?

⁵ Net ja Saulu dyajtuy:

—¿Mbún mijts, Windsún?

Es 'yadsoojy:

—Ujtsats Jesús di'ibu mij mbajudijtypy. Ku'am mnayajtsayútyuty éxtamu yuubu ko tnepy yu kepyjyajptsétsy.

⁶ Pudu'uk. Nuix kajpnóty. Jap mya'anuumat ti mdúnur.

⁷ Es ja yedyujkuty di'ibu mudu naty jyudity ja Saulu, du'ñu wyu'amadyaaydyu ko tmadoodu tu'uk kyajxy es kyaj pún t'ijxy.

⁸ Net ja Saulu pyade'ky naxkajxy, per ko oj 'yijxwa'xy, kyaj mbaat 'yok'ijxnu. Es du'ñu oj myunajxudu witsy jap Damasku.

⁹ Es jap 'yijty tuguk xuu wiints, es kyaj kyay 'yiiky.

¹⁰ Jap Damasku tsyunaay tu'ugu ja'ay di'ibu xyu'ajt Ananiius, di'ibu pyaduun ja Jesús. Ta ja Jesús 'yanmaayy iixma'tungyujxm:

—jAnaniius!

Ta 'yadsooy ja Ananiius:

—Nindsun'ajtam, tyajjats.

¹¹ Net ja Jesús 'yanmaayy:

—Nuix ma tu'u di'ibu xyu'ajtypy Tedyu'u. Ma Juudusu tyujk xyajtáwat tu'ugu yedyujk, Tarsu ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Saulu. Kajxtákp yu'u.

¹² Tuts nduk'ixy iixma'tungyujxm ko mij mduku ma 'yity es xykyu'unikón. Ta 'yijxpejky jatugok.

¹³ Es ko tmadooyy tyaadu, net ja Ananiius 'yadsooy:

—Per Windsún, may ja ja'ay tu xy'anuumats wi'ix tu ttuñ axuuk di'ibu mij mja'ay'ajttap Jerusalén.

¹⁴ Es tyam myiñ yaa nandu'un mat ja ñeky di'ibu tu myo'oyuty yu teedywyindsúnuty, es tsumañ tmatñ yu ja'ay nidugekyu di'ibu yaa m'awdajttap.

¹⁵ Jesús 'yanmaayy:

—Nuix, ja'a ko tats nwin'ixy yu ja'ay es yu'uts ngaxaampy es tkajxwa'xut ujtsu nja'a ma wiinkpu naxwiñudu, ma ryéuty, es nandu'un ma israelitu ja'ayuty.

16 Es nduk'ixupts wi'ix mak 'yayówat ujtskyujxm.

17 Net ñejxy ja Ananiius es tyujka tugoty mā 'yity ja Saulu, es tku'nikooñ es t'anmaay:

—Mūgu'uk Saulu, yu'uts xykyajxp ja Nindsun'ajtum Jesús di'ibu kuxu'k jap tu'ajp mā naty mmiñ. Xykyéxyuts es m'ijxwa'xut jatugok es ja Espiritu Santu mmo'oyudut ja mak'ajtun esu winma'añ es xytyun xykyajxut di'ibu Dios tsyejpy.

18 Netyu oj kya'ay Saulu wyiinóty éxtamū ajkx nimeeñ, es 'yijxpejky jatugok. Net ja Saulu oj ñubety.

19 Ta kyaay 'yiky es tpejky ja myujāa jatugok, es oj 'yakwu'umū waanu mudu Jesusu 'yuxpūjkpu di'ibu tsunaaydyur Damasku.

Saulu tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk jap Damasku

20 Net ja Saulu dyajtsondáky tkajxwa'xy mā ja israelítadyu tsyajptujk ko Jesús yu'u Dios ja 'yU'unk, ja Kristu.

21 Nidugekyu ja'ay di'ibu myudoodu, net du'uñ wyu'umūdyaydyu, es ñay'anmaayudu:

—¿Tii kyaju tyāadu yu'ujuty ja ja'ay di'ibu pyajudijt es tmajtsy ja ja'ay di'ibu myujja'ap ja Jesús jap Jerusalén? ¿Tii kyaj tyāadu yu'udyu di'ibu yāa tu jya'ty es tmátstat pánuty kyupujktur ja Jesusu 'yuxpūjkun es dyajnajxtut mā ja teedywyindsánuty?

22 Esu Saulu tkajxwa'xy mut waanu ni'igu ja muk'ajtun es dya'ixyuty ko Jesús yu'u Kristu. Es kyaj tmawinma'añbyaattu wi'ix 'yadsoojumbittut ja israelítaty di'ibu tsunaaydyur Damasku.

Saulu kye'eky

23 Es ko jeky 'yijty, net ja israelítaty ñaygyajxudu es dya'ooga'andu Saulu,

24 per ja Saulu ya''awa'anu. Xuuñ koots ja israelítaty 'yadunaayū mā kyajpndúku es dya'ooga'andu,

25 per ja mubujkputujk tpujtaktu mā tu'ugu muj katsy es dyajjunajktu mut ja tejxyñ, tkutuuyñajxtu koots mā ja kajpn nabots. Es du'un dyajkaktu Saulu.

Saulu jya'ty Jerusalén

26 Ko Saulu jyajty Jerusalén, net ñaybyuwa'ku mut ja di'ibu Jesús 'yawdajttur. Per ja ja'ay di'ibu jap ijttur, tsu'kudu es wyinmaaydyu ko Saulu nūgoo 'yanda'aky ko tu tmubeky ja Jesús.

27 Per ja Bernabee yu'u oj dyajnejxy es tkuyajky mā ja apóstulaty es tmadyaky wi'ix yu Saulu tu t'ixy ja Jesús tu'aay es wi'ixu 'yanmaayū. Nandu'un tmadyaky wi'ix ja Saulu tkajxwa'xy mak āa mak jot jap Damasku ko Jesús yu'u Kyristaty.

28 Net ja Saulu oj wye'emy mut yu'ujuty, es ja'a muut ñaxy tyuku Jerusalén,

29 es myadya'aktu es ñaygyajxytsyiigudu mut ja israelítaty di'ibu kajxp grieegeu. Per tadu ja'ayuty ya'oogándur ja Saulu.

30 Es ko ja Saulu ja myugu'uktujk tnija'adu, net tmunajxtu mā Sesaree kajpn. Ko jap tso'oñ, ta ñujxnu mā kyugajpnuty jap Tarsu.

31 Agujk jotkujk tsunaaydyu ja mubujkputujk jam Judee ñaaxóty, Galilee es Samaaryu, es myujwiinadu ja myubujkun. Du'uñam ja Nindsun'ajtum twindsu'ugudu, es mut ja Espiritu Santu pyudujkun ñimay'adu'utstu.

Enees 'yagada'aky

32 Es ko Peedru tku'ijxy ja myumubujkputy, nandu'un oj ñejxy mā Liidu kajpn tku'ixa'añ di'ibu Dios jya'ay'ajttur jap.

33 Es tpaty tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Enees, di'ibu naty tu kyo'knaayñu tuktujk jamajt es tu 'yijnū xux.

34 Esu Peedru 'yanmaayū:

—Enees, Jesukristu mya''agudákur. Pudúak. Winya'abu mmabajn.

Net ja Enees pyude'ky ko ya''anmaay.

³⁵ Es nidugeky_u ja'ayaty di'ib_u tsunaaydy_up Liid_u es Sarón t'ijxtaaydy_u ko 'yaguda'aky ja Enees. Ta tmastutt_u ja jyeky winmā'añaty, es tranijxt_u ja Jesus_u 'yaxprijk_un.

Dorkus jyikyrye

³⁶ Mā ja Jope kajpn, jaa tu'ug_u toxyty_ujk tsynaay di'ib_u Jesús 'yawdajtypy. Ja'a xyu'ajtypy Tabit_u, di'ib_u ayuk wimbuds_ump grieeg_u Dorkus. Tyad_u toxyty_ujk tim tuump yajxón es tpuduk_u ja ja'ay di'ib_u ayood_up.

³⁷ Net pya'ambejty ja Dorkus es 'ye'ky. Net yajpujy ja ñini'x es tpujtáku mā tu'ugu kwart_u tuk niku'ayby_u.

³⁸ Jope yu'u mywingón ja Liid_u. Es ja'a ko di'ib_u 'yawdajtt_up ja Jesús tñijáwudu ko Peedr_u naty 'yity Liid_u, net tkajxt_u majtsku myugu'uk es t'an_umdat ja Peedr_u:

—Jottagoy, jo'om Jope.

³⁹ Net ja Peedr_u oj ñejxy mat ja ja'ayaty. Es ko jyajty, ta yajmnejxy mā ja kwart_u mā 'yity ja o'kr_u Dorkus. Es nidugeky_u ku'ekytyo'oxyaty jy'u'y ya'axt_u, es ttuk'ijxt_u Peedr_u ja wit_u jemby_u es wiingátyry_u wit di'ib_u Dorkus yajkojy ko jyiky'ajty.

⁴⁰ Net ja Peedr_u t'anmaay yu ja'ay es pyuds_umda'ay_ut nidugeky_u. Net ja Peedr_u ñaygoxtanaaydyáku es kyajxtáky, tñaxmā'ijx_u ja o'kr_u Dorkus es t'anmaay:

—Tabit_u, pudu'uk.

Net ja Dorkus dyajwa'xy ja wyiin. Es ko t'ijxy ja Peedr_u, ta wya'tskujk_u.

⁴¹ Net ja Peedr_u tmajtsy ky'u'ugujxy es dyajpude'ky. Net tmagajxy ja Dórk_u myugu'uk es ku'ekytyo'oxyaty, es ttukk_ud_ujk_u jiiky.

⁴² Es nidugeky_u ja'ay tñija'adyaaydy_u jap Jope ko Dorkus t_u jyikyrye, es may tmabujkt_u ja Jesús éxt_um Wyindsán.

⁴³ Peedr_u oj wye'emy kanak x_u Jope mā ja po'ogo'tsp_u Simong_u tyujk.

10

Peedr_u es Kornely_u

¹ Jap Sesaree kajpnóty tsynaay tu'ugu yedyujk di'ib_u xyu'ajt Kornely_u. Ja'a ijty soldaad_u windsán mā ja Batayonk Italyan_u.

² Pes ja Kornely_u es púnaty m_utt tsunaaydy_up mā jy_un tyujk, ti'igy_u t'awdatt_u Dios es twinds_u'ugudu. Nandu'an tmooy ni'ig_u limosn_u es tpuduk_u ja israelítaty, es du'añ_um t'awdaty ja Dios.

³ Tu'ugu x_u, éxt_um t_ug_uk yaxp_un, net t'ijxy jantsy wā'ats ijmā'tungyujxm tu'ugu Dios_u 'yanklus tyuk_u mā yu'u naty es 'yanmaay_u:

—jKornely_u!

⁴ Es ja Kornely_u t'ixy ja anklus mat ja tsu'ug_u. Net dyajtt_uy:

—Anmaagy_uts, Windsán. ¿Ti mdsejpy?

Net ja anklus 'yanmaay_u:

—Dios t_u tm_udoy ko mgajxta'aky es ñija'ap wi'ix xypyuduk_u ja ja'ay di'ib_u t_ugoy'ajtx_up.

⁵ Kax ja ja'ay jap Jope es yajwówt ja ja'ay di'ib_u xyu'ajtypy Simonk, di'ib_u nandu'an xyu'ajtp Peedr_u.

⁶ Jap tsy_un_u ja my_ux_u Simonk, po'ogo'tsp_u di'ib_u tsunaapy mejyñby_u'aay.

⁷ Ko ja anklus oj ñijxn_u, net ja Kornely_u tmagajxy majtsku tyuumb_u es tu'ugu syoldaad_u di'ib_u tyukm_uajtkujk'ajtypy oytyiity es y'awdajtypy ja Dios.

⁸ Ko ttukm_uadyaktaay, net tñigajx_u Peedr_u jap Jope.

⁹ Jakumbom nidug_uak tyu'uyo'oydy_u. Ko kyijkyxyu'aj_un, tm_uwingoonn_u Jope kajpn, net ja Peedr_u pyejty t_ujk nikujxy es kyajxta'aga'añ.

¹⁰ Es n_ugoo naty 'yok'yu'o'kan_u, abát_upnam_u naty ja kyaaky tyojx es kyaya'añ, net ja Dios ttuk'ijxy ja Peedr_u

11 ko ja tsajp 'yawa'atsy es ko kyada'aky naxwiiñ di'ibu kaxu'kp éxtam tu'ugu maj wit 'yamajts'ity taxk eskinu.

12 Japu naty may juyuk di'ibu taxku tyeky, di'ibu kaagudijtp esu tsá'añ.

13 Netu Peedru tmadooy kyajxy tsajwínm, es 'yanmaayy:

—Pudu'uk, Peedru. Ya'ook es xytsyu'udsat.

14 Esu Peedru 'yadsooy:

—Kyaj Windsún. Kyajts nje'xyñam di'ibu ja'ay ya'axu'kup o yajpekykya'ap.

15 Net jatugok tmadooy tsajwínm kyajxy, es 'yanmaayy:

—Di'ibu Dios tu dyajwa'atsy, katu mij xy'andijy di'ibu ya'axu'kup o yajpekykya'ap.

16 Ja'a jyajtū tūguk ok, es net jatugok jyumbijty di'ibu kaxu'k éxtam ja maj wit tsajwínm.

17 Ta ja Peedru jyotmay'e'ky ti myadyakypu tyadu ijxma'tun. Net jyajttu ja Kornelyu ja jya'ayaty mā ja Simongu tyujk aa, es dyajttadu pan yu'u tyujk.

18 Net dyajttadu:

—¿Japu Simonk, di'ibu nandu'un xyu'ajtp Peedru, mā tyadu tujku?

19 Es ja Peedru tam naty tujkkujxm jyotmay'eeky ko ti 'yandijpy di'ibu tu t'ixy naty. Es ja Espírítu Santu 'yanmaayy:

—Ta ja'ay niduguk m'axta'ayaty.

20 Pudu'uk, janak es nujx madu tadu ja'ayaty. Kyaj xyujpjawat. Ujts tu ngexy.

21 Net ja Peedru jyunajky mā naty jap 'yawíxyaty ja Kornelyu ja jya'ayaty, es t'anmaay:

—Ujtsu du'un di'ibu m'axtaaydyar. ¿Ti mnimiindar?

22 Ta 'yadsoodū:

—Yu'uts xykyajxp ja soldadu windsún Kornelyu, tu'ugu yedyujk di'ibu jiky'ajtp tū'ajtan maut es di'ibu wyindsu'kup ja Dios, es tsojkudup nidugekyu ja israelítaty. Es tu'ugu Diosu 'yanklas 'yanmaayy es mij myajwówat es mnujxat mā ja Kornelyu tyujk. Es ja Kornelyu tmadowa'añ di'ibu mij mgajxypy.

23 Net ja Peedru dyajtujku, es wye'emy mat yu'u tuk tsuu. Ta jakumbom ja Peedru jyamyadajttu ja Jope ja'ayaty di'ibu 'yawdajttar ja Jesús.

24 Ta jakumbom jyajttu jap Sesaree mā ja Kornelyu 'yawíxyaty mat ja myugu'uktujk esu myutnaymyaayubuty di'ibu tu twoy.

25 Ko Peedru jyajty mā ja Kornelyu tyujk, net pyadseemy ja Kornelyu. Ta ñaygyoxtnaaydyaku Peedru wyinduuy es twindsu'uguya'añ.

26 Ta Peedru wyijtsu'ku, es 'yanmaayy:

—Tanu. Uj nandu'unuts nja'ayaty éxtam mijun.

27 Es tmugajxy tyujkudu tugoty. Jap tpaty ja Peedru mayjya'ay tu ñaymyíkyaty.

28 Net ja Peedru jyunañ:

—Miits mnija'adup ko yu israelítaty jyuna'andu ko pyekykya'at ja israelítu ja'ayaty ko ñaymyúkadut mat ja wiink ja'ayaty o tyákat mā wiink ja'ayy tyujk. Peru Dios tats xytyuknijawu kyajts njuna'anat ko 'yaxukja'ayaty pan.

29 Paaty kots oj xywyowdu, nétyuts mbadso'oñ, ni wi'ixuts nga'anmaay. Tyam awa'anaguts tits ko oj tu xywyoy.

30 Net ja Kornelyu 'yadsooy:

—Tyam myajtaxkxup, éxtamu tyadu oorū, tyadsu naty uj ndugótyuts n'ayu'aty es ngajxta'agyuts. Net kyaxe'ky tu'ugu yedyujk es ja wyit jantsy tu'xp.

31 Nétuts xy'anmaay: “Kornelyu, Dios tu tmadoy ko mgajxta'aky es ñija'ap wi'ix tu xypyuduku di'ibáty tugoy'ajtxudup.

32 Nigaxu jap Jope tadu ja'ay di'ibu xyu'ajtpy Simonk, di'ibu nandu'un xyu'ajtp Peedru. Jap 'yity mā po'ogo'tspu Simonk di'ibu tsanaapy mejyñbyu'aay.”

33 Nétyuts mij nnigajxu es mya'axta'ayut, es tu xytyuñu may'ajtan es tu mmiñ. Paaty nidugekyu n'ijtam tyam mā ja Dios, es nmadowa'añuts di'ibu Nindsun'ajtam tu tkexy es xy'awánuduts.

34 Net ja Peedru t'anmaay:

—Tyámats njaygyuku ko tų'ajtın ja Dios nidugekyu ja'ay ttsojktá'ay,

35 es tkupajktá'ay oytyim pán ja'ayuty di'ibu windsu'kadup es tmadıń.

36 Dios t'anmaay ja israelitu ja'ay es t'awa'anu ja ayuk di'ibu yajjotkujk'átudup Jesukristukyujxm, di'ibu tugekyu ņiwindsun'ajttaapy.

37 Miits mnija'adup nandu'un di'ibu tu tyuń tu jyátyuty ma ja israelítadyu ņax, tsyondaky Galileeu ko tu Fwank tkajxwa'xy es ņubátut ja ja'ayuty.

38 Mnija'adup nandu'un ko Dios yu'u myooy ja Jesús nazarenu ja myuk'ajtın es ja Espírítu Santu. Es ja Jesús ttuun yajxon es dya'agudaky nidugekyu di'ibu mat ja mujku'ugópk ja myuk'ajtın 'yayoodup. Tyaadu Jesús tyuun mat ko Dios muut 'yity.

39 Es uudsuty, apóstuluty, testiigats nidugekyuty di'ibu Jesús tyuun ma ja Judeeu ņax es nandu'un ma ja Jerusalén kajpn. Oknum dya'o'ktu, tkududyu kruuzkujxy.

40 Peru Dios yu'u yajjikypuyk ko tyugukxubejty, es dyajku'ky ma uudsuty.

41 Kyaj kyuxeky ja Jesús ma ja'ay nidugekyu, je'eyu kyuxeky ma uudsuty di'ibu Dios xywyin'ijxtats jayup éxtamu testiigu. Uudsuty kaay úktupts mat ja Jesús ko Dios tu dyajjikypyéky.

42 Esu Dios tu xkyéxyuts esuts ngajxwa'xut mat ja ja'ayuty es n'awánudats ko Dios tų'ajtın tu tpujta'aky ja Jesús éxtamu fwezın mat ja jikypyu es mat ja eekypyu.

43 Nandu'un jékyup nidugekyu Diosu kyugajxpu tmugajxtu ja Jesús, es t'anmaaydyu ko nidugekyu di'ibu myubujktup es t'axájudu Jesús, yu'u yajma'xtup ja pyojpu.

Espírítu Santu myiń ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty

44 Peedru tambaadu naty kyajxy ko ja Espírítu Santu myiń ma nidugekyu di'ibu myudoo'ijttup éxtamu Peedru jyuna'ań.

45 Net ja israelítuty di'ibu myubujktu Jesús es mat ja Peedru myiindu, du'ńu wyu'umadyaadyu ko Dios tkejxy ja Espírítu Santu nandu'un ma ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítuty,

46 ja'a ko tmadooy ja ja'ay kyajxtu wiingáty ja ayuk es t'awdaty ja Dios.

47 Net ja Peedru jyuna'ń:

—Mugu'uktujk, ¿pán nidu'uguty miidsuty kyaj ttseky esu tyadu ja'ay ņubátut?, ja'a ko Dios tu tkexy ja Espírítu Santu ma yu'ujuty éxtam nandu'un udsajtam.

48 Net ja Peedru 'yanmaayu es ņubátut mat ja Jesukristu xyuugyujxm. Ko ņubejty, net ja Peedru t'anmaaydyu es 'yakwu'umut majtsk tujuk xuu mat yu'ujuty.

11

Peedru t'awanu ti ko ņejxy ma kyaj 'yisraelítuty

1 Es ja apóstuluty es ja myugu'uguty di'ibu jap Judeeu myubujktu Jesús, tmadoodu ko nandu'un yu Sesareeu ja'ayuty di'ibu kyaj 'yisraelítuty tkupajktu Diosu 'yayuk.

2 Es ko Peedru jyambijty jap Jerusalén, ja israelítuty di'ibu pyaduundup ja tsiky'ajtın es tmabuktu Jesús, net oj t'oodu Peedru du'un:

3 —¿Ti ko oj tu xkyu'ixy di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es tu xymyutkay?

4 Net ja Peedru tmadyaky extu ma tsyondaky tugekyu di'ibu naty tu jyátyuty, es t'anmaay:

5 —Uj tápu'adu naty ma Jope kajpn. Es kodsu naty ngajxta'aky, nétats n'ijxy tu'ugu ijxma'tın. Es du'unats n'ijxy éxtam tu'ugu maj wit kyuda'aky tsajwínm, yajmajts'ítu taxk eskinu es jyajty madsu naty ngajxta'aky.

6 Es kots n'ijxy yajxon ti naty jap ma wıtın, nétats n'ijxy ja juyujk di'ibu taxku tyeky, tsaj'añ es di'ibu kaagudijtp.

7 Es nmadooyuts kyajxy tsajwínm, es xy'anuumats: “Pudu'uk, Peedru. Ya'ook es xytsyu'udsut.”

8 Es nĵanāñats: “Kyaj Windsán. Kyajts nje'xyñum di'ibū ya"axu'kup o ja'ay ya-jpekyka'ap.”

9 Nétats xymyugajxy tsajwínm, es xy'anuumats jatugok: “Di'ibū Dios tū dyajwa'atsy, katū mij xy'andíjūt di'ibū ya"axu'kup o yajpekyka'ap.”

10 Tuguk ókats oj xymyugajxy, es jyambijty pyatūjkū tsajwínm ja māj wit.

11 Madsū taadū n'ijxy, net jyajty nidūgūgū kugajxyaty madsū naty njajtta'aky. Ja ja'ay jap tso'oñ Sesareeū es xyñimiiñats.

12 Nétats ja Espírítū Santū xykyejxy māt ja ja'ayaty esats xy'anmaay ko ni wi'ixats ngawinmāyūt kots nganūjxūt. Es nandū'ūn oj ñejxy māt ūj nidūdujk yū nmūgu'ugats. Nidūgékyats ndūjkūdyaydyū mā ja ja'ayū tyūjk.

13 Net ja Kornelyū xytyukmūmadyákats ko kyūxe'ky tu'ugū anklās ko ta naty tyanū es 'yanmaayū: “Kax ja ja'ay jap Jope es xywyówūt ja Simonk, di'ibū nandū'ūn xyū'ajtp Peedrū,

14 es yū'ū m'anūmūduj wi'ix mnitso'ogūt, mij māt nidūgekyū di'ibáty tsyūnaaydyūp mā ja mjūūn mdūjk.”

15 'Kots nyajtsondáky nmūgajxyats, ja Espírítū Santū net myiñ mā naty jam 'yity ja ja'ayaty. Extū ūdsajtm oj n'axájūm jawyiin, nandū'ūn yū'ū oj t'axájūdu.

16 Nétats njamyejtsy éxtūmdu naty yū Nindsūn'ajtm Jesús tū xy'anūmū: “Tūy'ajtm ko Fwank yū'ū māt ja nū yajnūbejty, per miits mnūbáttāt māt ja Espírítū Santū.”

17 Es pūn yajk ja Dios nandū'ūn yū Espírítū Santū māt yū'ūjaty, éxtūm ūdsajtm ko nmūbūjkūm ja Nindsūn'ajtm Jesukristū, žpánats ūj esats ndsiptúnāt mūdu Dios?

18 Es ko ja myūgu'uktūjk jam Jerusalén tmūdoodū tyādū ayuk, net 'yamoondaaydyū es t'awdajttū ja Dios, es jyūnandū:

–Tūy'ajtm ko Dios tū dyaky nandū'ūn māt di'ibū kyaj 'yisraelítaty es dyajtagátstāt ja wyinmā'āñ es yajpojpmā'xūt es jyiky'áttāt winū xūū winū tiempū.

Kristū yajmūbéky jap Antyokiiū

19 Net di'ibū ya'o'ktū Esteebū trājūdiyttū nandū'ūn nidūgekyū di'ibū 'yaxájūduj ja Jesús éxtūmū Kristū. Es nija'ajaty di'ibū kaktū jyajttū Fenisyū, Tsyipre es Antyokiiū. Jap oj tkajxwa'xy ja Diosū kyajxy māt ja israelítaty je'eyū es kyaj māt ja wiink ja'ayaty.

20 Per nija'ajaty di'ibū myūbūjk es di'ibū tso'ondū Tsyipre es Sirene, jyajttū mā Antyokiiū kajpn es tmūgajxtū nandū'ūn di'ibū kyaj 'yisraelítaty, es dyajky ja ayuk ko yū Nindsūn'ajtm Jesús yajnitso'ogūduj.

21 Es ja Jesusū myūk'ajtm pyudūjkū yū'ūjaty. Es may ja ja'ay tmastuttū ja jyeky-wyinmā'āñaty es tmūbūjktū Jesús.

22 Ko tyādū ayuk tmūdoodū di'ibū jap Jerusalén myūbūjktū, net tkajxtū Bernabee jam Antyokiiū.

23 Ko jyajty ja Bernabee, net t'ijxy éxtūm ja Dios tū kyuni'xyaty, es jyantsyxyondaky es myooyū kajxwíjūn es māt ja 'yoyjyot trānūjxtāt ja Jesús.

24 Ja Bernabee oyjya'ay es mūdu Espírítū Santū, trānejxy ja Jesús. Es dū'ūn ja Bernabee ttukpanejxy ja Jesús ja mayjya'ay.

25 Ko tiempū ñaxy, net ja Bernabee oj ñejxy t'ūxtā'āya'āñ ja Saulū jap Tarsū.

26 Es ko trāty, ta tmūnejxy Antyokiiū. Jap oj wyū'ūmdu Bernabee es ja Saulū tuk jūmūjt, dya'ūxprūjktū mayjya'ay es t'axájūt ja Jesús. Jap Antyokiiū tim jayūjp tmooy ja xyūū kristyanū pánaty myūbūjktūp ja Kristū.

27 Mā tadū tiempū tso'ondū nija'ajaty ja Diosū kyugajxpm jap Jerusalén es jyūjptáktū Antyokiiū.

28 Nidū'uk txū'aty Agaabū. Es ko ja mūbūjkpūtkū ñaymyūjkūdu Antyokiiū, net jyūnāñ yū Agaabū, éxtūm yū Espírítū Santū tū 'yanū'ūmxyaty, ko myīnā'āñ ja mak yūū mā tūgekyū naxwíñūdu. Es tūy'ajtm jyajtm ko Klaudyū tñigopk'ajty ja kutūjkūn.

²⁹ Net ja mabujkrutajk di'ibu Antyokiiu ttuknibujtákuđu es ttuknigaxa'andu ja naybyudaku ja myugu'uktajk di'ibu jap Judeeu tsunaaydyur, es tkáxut na'un mbaat nidu'uk nidu'uk ti tmdaty.

³⁰ Es du'un ttuundu, ja Bernabee mudu Saulu tmunajxtu ja pudajkun, es tmoodyu ja majja'aydujk jam Judeeu.

12

Santya'agu yeeky es Peedru yajtsímy

¹ Es mā tadu tiempu yu Eroodus di'ibu rey'ajt Judeeu, tpadso'oñ es tmatsáñ panaty myubujktar ja Jesús éxtamu Kristu,

² es dya'e'ky mat ja espaadu yu Santya'agu, Fwangu myuga'ax.

³ Ko t'ijxy es ttsojktu ja israelítaty, net t'ane'emy es yajtsúmāt ja Peedru nandu'un. Tyaadu jyajtu mā ja pasku xuu, mā ja tsajkaaky yajkáy di'ibu kyaj tmdaty ja levaduuru.

⁴ Ko yajmajtsy ja Peedru, net yajpajtáky pujxndugóty es kywentu'átyuty taxk peky ja soldaadaty. Ja wyínaty nidugekyu nimajmókx tu'uk di'ibu kwentu'ajtudur majtaxkáty. Eroodus yu'u jyuudaampy ja Peedru ko ja pasku xuu ñáxut.

⁵ Es du'un ja Peedru 'yijty pujxndugóty jantsykywentu'aty, per ja mabujkrutajk jyantsykyajxtáktu es ja Dios dyajtso'ogut ja Peedru.

Peedru pyudsemy pujxndugóty

⁶ Es ja ux ko kyajnamu naty xuuñu mā ja Eroodus dyajpudsuma'añ ja Peedru mayja'ay wyinduuy es dya'ooga'añ, tap 'yity ja Peedru kwxuuñ mat ja kadenu mā nimajtsku soldaadu, es jamajtsk jap pujxndujk agu'p tkwentu'aty.

⁷ Net ti'in tu'ugu Diosu 'yanklus kyudaky mā ja pujxndujk, es jyantsyukjajatyay. Net ja anklus oj ttijy'i'xy ja Peedru mā kyejky es oj dyajjotwijy. Net ja anklus 'yanmaayy:

—jPudu'uk pojun!

Netyu ja kadenu kya'adaay mā Peedru ky'u,

⁸ es ja anklus 'yanmaayy:

—Naywyuunudu es tuktaku mgu'uk.

Ko Peedru du'un ttuun, net ja anklus 'yanmaayy:

—Pujta'ak ja mgaru es pamiinguts.

⁹ Net ja Peedru tpanejxy ja anklus, ni tkanijawu pun tay'ajtan di'ibu anklus tyiimpy, du'un wyinmaay ko ixxma'tp.

¹⁰ Net ñajxtu mā jawyiimbu soldaadu. Ta ja myumajtskpu. Ko jyajttu mā pujxndujk aa, net ja maj pujxndujk aa 'yawatsy ku'um. Ta pyudsuumdu tu'ajp ja Peedru mat ja anklus es yo'odyu tuk adujy. Net myastutu ja anklus es wu'umnu Peedru naydu'u'uk.

¹¹ Net ja Peedru wyinma'añbyáty, es ñayjunanu:

—Jantsy tay'ajtan ko Dios tu tkexy ja 'yanklus kadiibuts xya'oogut ja Eroodus esuts kyaj njátut éxtam tugekyu di'ibu ja israelítaty tsojktar es xytyuunduts.

¹² Peedru twinmaay yu tyaadu, es oj ñejxy mā ja Mariiu tyujk, yu tyaagu Fwank di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Markus. Mayja'ay ñaymyujku es kyajxta'aktu jap.

¹³ Es ko tmūdoodu yajkóxy ja tujk agaj, net pyudseemy tu'ugu kixyudo'oxy di'ibu xyu'ajtypy Roode, es t'ixa'añ pún yu'u.

¹⁴ Es ko tmūdooy kyajxy ja Peedru, xondaknguyajxm kyaj ja tujk dya''awatsy. Net oj ñejxy pnye'egyū jap tagoty es t'awa'anudu ko Peedru tap tyanu taja'p.

¹⁵ Net 'yadsoojy yu myugu'uk:

—Tu mloku.

Es ja kixyudo'oxy junáñ ko jantsy tay'ajtan. Per yu'ujaty je'eyu junandu:

—Kyaj yu'udyu Peedru. Yu'u da 'yanklus.

¹⁶ Esu Peedru t'akkoxy yu tujk agaj. Net dya''awatstu. Es ko t'ijxtu Peedru, net du'añu wyu'umadyaaydyu.

17 Esu Peedru tyuk'ijxu kyu'u kudiibu ñakymyadya'agut. Net ttukmumadyaktu wi'ix ja Nindsan'ajtam ta jyuudyuty pujxndugóty. Es 'yanmaayudu:

—Tukmumadya'ak yu Santya'agu esu nmagu'uk'ajtam.

Net pyudseemy ja Peedru es oj ñejxy wiink tsoo.

18 Es ko oj xyuñu, net jyantsyjoyotmay'o'ktu ja soldaadutujk ko ti ta jyatyuty ja Peedru.

19 Netu Eroodus tkejxy ja soldaadu es t'uxta'ayut yu Peedru. Es ko kyaj ma yajpáty, ta yajwoodu ja pujxndujk kywentu'ajtru es tñigajxut wi'ixu Peedru naty ta pyudseemy. Net oj tni'ane'emy es 'yooktat ja pujxndujk kwentu'ajtruty. Netu Eroodus tso'oñ Judeeu es oj ñejxy tsunaabyu Sesareeu.

Eroodus 'yeeky

20 Eroodus ttukjot'ambejky ja ja'ayuty di'ibu tsunaaydyur jap Tiru es Sidón. Es yu'u ñaygyajxudu mat ja Eroodusu 'yofisyal di'ibu xyu'ajtypy Blastu, es tmooy ja meen es t'amdooy ja jotkujk'ajtun es ñaxut ja tsip. Es du'un ttuundu mat ko yu'ujaty t'axájudu ja jye'xy ma ja rey Eroodusu ñax.

21 Ko tpaty ja xuu di'ibu Eroodus tyuknibujtáku, net tpujtáky ja rey wyit, es ñaxwe'tsy ma ja uñaaybyajn, es oj kyajxy.

22 Ko kyajxtaay, net ja ja'ay yaxkaktu:

—iTyadu di'ibu ja yam kajxp, kyaj jya'ayuty! iDios yu'u!

23 Netyu tu'ugu Diosu 'yanklus myiñ ma Eroodus es dyajpa'ambejty mat ko kyaj yu'u Dios tmooy ja muj'ajtun. Net ja tunu'k jyu'xu es taanam 'ye'ky.

24 Es ja Diosu 'yayuk oj yajkajxwa'xy oymyaaty.

25 Ko Bernabee esu Saulu dyajkujxtu tyuunk, net tso'ondu Jerusalén mat ja Fwank di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Markus.

13

Bernabee esu Saulu tsoonda Diosu 'yayuk kajxwa'xp

1 Ma ja mubujkpuujk ñaymyákudu Antyokiiu, tam ja Diosu kyugajxpaty esu ya'axpujkruty. Yu'u xyu'ajttup: Bernabee, Simonk (di'ibu yajtijp Nijeer), Lusyu (di'ibu Sirene kugajpn'ajtr), Saulu esu Manaén (di'ibu muut ya'ktu Eroodus, ja Galileeu gobernador).

2 Tu'ugu xuu ko naty yu'ujaty t'awdattu Nindsan'ajtam Dios es 'yayu'ajttu, net ja Espiritu Santu 'yanmaayud:

—Abeky puja'aktu yu Bernabee esu Saulu es ttúndut di'ibuts uj ta ndukniwówudu.

3 Es ko kyajxtaktaaydyu es 'yayu'ajttu, net tku'nikoonda ja Bernabee esu Saulu es ñayjyugajxudu. Ta oj tso'onnuudu nimajtsk.

Bernabee esu Saulu jap Tsyipre

4 Ko ja Espiritu Santu kyajxudu Bernabee esu Saulu, ta ñujxtu Seleusyu. Net tyujkudu barkoty es ñujxtu ma Tsyipre isla.

5 Ko jyajttu jikymyejyñ agu'uy ma ja Salaminu kajpn, net dyajtsondáktu tkajxwa'xudu ja Diosu 'yayuk ma ja israelítudyu tsyajptujk. Es mat ñejxy ja Fwank éxtamu pyudujkubu.

6 Net jyudjttu ma tugekyu kajpn es jyajttu ma ja Pafus kajpn. Es jap tpattu tu'ugu israelitu di'ibu xyu'ajtypy Barjesús. Ja'a ijty xumaabyu es 'yanda'aky ko yu'u Diosu kyugajxp.

7 Tyadu xumaabyu japu naty mat ja gobernador Serjyu Paablu, di'ibu wijy yedyujk. Net ja gobernador tñigajxu Bernabee es ja Saulu es tmdowa'añ ja Diosu 'yayuk.

8 Per ja xumaabyu di'ibu grieegu ayuk xyu'ajtypy Elimus myudsiptso'on ja Bernabee esu Paablu, es t'agajxu ja gobernador kudiibu tmabúkat yu Diosu 'yayuk.

9 Net ja Saulu, di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Paablu, ja Espiritu Santu mooyu winma'añ esu muk'ajtun es ttúnut di'ibu Dios tsyejpy, es twin'ijxy muk ja xumaabyu,

10 es t'anmaay:

—jWin'u'ambu, maiku'ugórkū 'yu'unk, mij dū'uñam xymyudsip'aty tugekyū di'ibu oy!
¿Ti ko je'eyū xyajma'ada'añ ja Diosū tyu'u?

11 Paaty tyamū Nindsun'ajtūm Dios mdukkumadowa'añuty es myajwū'uma'añuty wiints, jeky kyaj xy'ixut ja xūū jyajy.

Netyū oj wye'emy wiints es wyingoodsūdyaa. Net myajtsy xyajy es t'axtaay di'ibu wītsūdup.

12 Es ko ja gobernadoor t'ijxy yū tyāadu, net tmabejky es dū'uñū wyū'umū mut ja Nindsun'ajtūmū 'yaxpūjkūn.

Paablu esu Bernabee jap Antyokiiu, Pisiidyu ñaaxóty

13 Net ja Paablu esu jyamyūdu tyūjkūdu barkoty jap Pafus es jyajttū Perjū, mā ja Panfilyū ñax. Esū Fwank tnikaknū ja jyamyūdu es jyūmbijū Jerusalén.

14 Netū Paablu mūdu Bernabee tsyo'ondu Perjū es jyajttū Antyokiiū, jap mā ja Pisiidyū ñax. Es saabūdu xūū tyūjkūdu tsajptūgóty es jap 'yu'uñūdu.

15 Ko ja tsajptūjkū ñiwindsūnuty tkajxtaaydyū di'ibu Moisés kyūxjaay es ja Diosū kyugajxpatūjkuty, net tkajxyñigajxūdu dū'unū Paablu esu Bernabee:

—Mūgu'uktūjkuty, pūn mmadajtūp oynū'anūnū kajxwíjūn mut uudsuty, awa'anūgats.

16 Net ja Paablu tyūnaaye'ky es ja kyū'u ttuk'ijxy es 'yamónut. Net t'anmaay:

—Mūdowdu, miits israelítuty es di'ibu Dios wyindsū'kūdup.

17 Dios yū'u wyin'ijx udsajtūmū n'aptūjk'ajtūm es dyajmújū ja Israelū ñaxwíñūdu ko 'yijttū éxtūmū jagam ja'ay mā ja Ejiptū ñax. Es ok dyajpūdseemy mut ja myūk'ajtūn jap Ejiptū.

18 Esū Dios tmūma'xtijky ja mayjya'ay justyikxy jūmūjt mā ja mūj itūn,

19 es ja Dios dyajtūgooy jūxtūjkū naxwíñūdu di'ibu tsūnaaydyū mā Kananū ñaxy, es tmooy ja ñax ja n'aptūjk'ajtūm.

20 Net ja Dios dyajky ja kyutūjkūn taxk mūgo'px jakūjm jūmūjt mut ja fwézuty extū ko jyiky'ajty ja Diosū kyugajxpa Samwel.

21 Net ja Israel ja'ay t'amdoodu tu'ugū rey di'ibu yajkutúkup. Es ja Dios myooyū ja Kisū myaank Saúl es trey'átut justyikxy jūmūjt. Yū'u Benjamingū tyūmp 'yaats.

22 Es óknūm ja Dios dyajjūgéky ja Saúl es dyajrey'ajty ja Davit, es jyūnāñ: “Tūts nbaaty ja Davit, ja Isā'ii 'yu'unk, tu'ugū yedyūjk di'ibu ndsejpyuts. Yū'u tyūnūp tugekyū di'ibuts ūj ndsejpy.”

23 'Esū nidu'uk ja Davitū tyūmp 'yaats yū'u dū'un ja Jesús, di'ibu Dios pyūjták es dyajnitso'ogut ja israelitū ja'ayuty éxtūm twāndaky.

24 Es ko kyajnūm ya'axpeky ja Jesús, net ja Fwank Yajnūbajtpū tkajxwa'xy mut nidūgekyū israelitū ja'ayuty es t'anmaay dyajtūgátstat yū jyot wyinmā'añ, ñūbátstat.

25 Es ko wyingóñ ja tiempū mā Fwank dyajkjūxtaay ja tyuunk, net t'anmaay: “Ūj kyajpūts nGrístuty. Yū'u miimp óknūm. Es ūj kyajts xyñitakū, ni je'eyū yū kyū'ak nga'agájūdat éxtūmxyūpts ūj n'ityūts tyuumbūn.”

26 Esū Paablu 'yakjūnāñ:

—Mūgu'uktūjkuty, miidsuty ja Abraanū tyūmp 'yaats es miidsuty di'ibu kyaj 'yisraelítuty es nandū'unū Dios xywyindsū'ūgūdu, ja Dios tū tkexy yū 'yayuk es nnija'am wi'ix mbaat nnitsókūm.

27 Es di'ibu tsūnaaydyūp jap Jerusalén es ja wyindsūnuty, kyaj oy tnija'adu pūnū dū'un Kristū, es ni tkajygyūjkū wi'ix jyūnāñ ja Diosū kyugajxpaty di'ibu 'yaxpūjktūp mā ja tsajptūjkū saabūdu saabūdu. Es ja mūjja'aydyūjk yū'u oj ttuknibūjtaagūdu esū Jesús 'yoogat, es dū'un tkuydyūndū di'ibu ja Diosū kyugajxpaty jyāaydyū.

28 Es oy tkapattū Jesús ni ti pyeky, yū'u 'yanmaaydyū Pilatū es dya'oogat.

29 Es ko dā'un ttuundā tūgekyū éxtam jyunāñ di'ibū Diosū kyugajxprū yajwū'amdu jāybyéty, net dyajjanajktā kruuzkūjxy es dyajnaxtūjkūdu.

30 Perū Dios dyajjikypyejky jatūgok,

31 es kanak ok kyaxē'ky ja Jesús mā ja myūgu'uktūjk di'ibū mūut jyuđijttū ko tso'ondū Galileē es ñūjxtū Jerusalén, es yū'ūjaty 'yawa'anūdu ja ja'ayaty ko Jesús yū'u dā'un ja Kristū.

32 'Paaty ūdsaty tyam n'awānūdu tadū oybyū ayuk di'ibū Dios jēkyūp wyāndak mūt ja n'aptūjk'ajtūm.

33 Es tyam ja Dios tkuydyūñ mā ūdsajtūm, ja'a tyūmp 'yaats, éxtam jyunāñ mūt ko tū dyajjikypyejky ja Jesús, éxtam 'yity kaxjā'ay mā ja myūmajtskrū Salmū mā Dios jyunāñ: "Ūjts mij xyTyeety'ajtp. Tyāmuts ngaxū'ūgūt kots mij n'U'unk'āty."

34 Es ko Dios dyajjikypyejky ja Jesús es kūdiibū ñini'x myā'adūt, dā'un tkuydyūñ éxtam jyunā'añ ja Diosū jāybyajtūn: "Mij nmo'oyūp yū kunu'xūn di'ibūts nwandak ja Davit."

35 Paaty jyunā'añ nandū'un mā jatu'ugū Salmū: "Katū xyñā'ixy ja mduumbū ñini'x myā'adūt ko 'yoogūt."

36 Tūy'ajtūn ko ja Davit jyiky'ajty, kyuydyūn di'ibū Dios tsyejpy, net 'ye'ky es nandū'un ñaxtūjkū, dā'un éxtam ñaxtūjkū 'yaptūjk, es ja Davit ñini'x myā'ttaay.

37 Per ko Jesús 'ye'ky, netū Dios yajjikypyejky, es kyaj myā'ty ja ñini'x.

38 Mūgu'uktūjkūty, nijāwūdu ko Jesús myē'xyry ja pojprū.

39 Es pūn 'yaxájūp ja Jesús éxtamū Yajnitsókrū, yajtuknima'xp tūgekyū di'ibū kyaj mbaat yajme'xy ja'a di'ibū pyanūjxūdu ja Moisesū 'yana'amūn.

40 Naygywentū'ātūdu kūdiibū jāyātūdu mūt miidsaty di'ibū jāydyū ja Diosū kyugajxprū:

41 Miidsaty di'ibāty tukxíktap,
dā'ūñū wū'amūdu es mgutūgōdyūt,
ja'a ko ūj Dios, ndunaambyūts di'ibūty jantsy māj,
di'ibū kyaj xymyūbūktū oy ja ja'ay mjatukmūmadyā'agūdu.
Es dā'un myadyaktaay yū Paablū.

42 Ko ñaywyā'xtāyūdu ja ja'ay mā ja tsajptūjk, netū Paablū esū Bernabee tso'ondū. Es ja ja'ay di'ibū kyaj 'yisraelítaty t'amdoodū ko jatu'ugū saābūdu 'yawānūdu nandū'un yū kajxwíjūn.

43 Es ko pyūdsūmūdu tsajptūgōty, mā ja israelítaty es ja wiink ja'ayaty di'ibū kyupūjktū ja israelítadyū wyinmā'añ, tranūjxtū Paablū es ja Bernabee. Es yū'ūjaty kajxwíjūdu es ñayya'ítūdu Diosū kyūnu'xūn mūut.

44 Es ko jatu'ugū saābūdu ñaymyūjkū jawaanū kyaj nidūgékyūdyū ja'ay jap kajpnóty es tmūdowa'andū ja Diosū 'yayuk.

45 Per ko ja israelítaty t'ijxtū ja mājya'ay, net axūuk ñayjyā'adu es t'anmāydyū Paablū ko kyaj tyūy'ajtūnūty éxtam jyunā'añ, es wyingajxpajtūdu.

46 Net ja Paablū es ja Bernabee tmūgajxtū māk āā māk jot:

—Dios tū xykyéxyūts es n'anūmūduš jawyiin miits israelítaty, ko Dios myajnitso'oga'añty mūt ja Jesukristū. Per miits kyaj xymyūbūka'andū es kyaj xy'axajyā'andū Jesús éxtamū mYajnitsókrū, paaty tyam ngajxwa'xyūts ja Diosū 'yayuk mūt di'ibū kyaj 'yisraelítaty.

47 Dā'un tū xytyuk'ane'emyūts ja Nindsūn'ajtūm ko jyunāñ:

Tūts nbūjta'aky éxtamū jāj tū'xūn mā nidūgekyū naxwíñūdu ja'ayaty,
es dyajnitso'ogūt.

48 Ko tmūdoodū ja ja'ay di'ibū kyaj 'yisraelítaty, net xyondaktū es jyunandū ko ja Diosū 'yayuk 'yōyūty. Es tmūbūjktāydyū nidūgekyū di'ibū yajmiin ja Espíritū Santū es jyiky'átūt winū xū winū tiempū.

49 Es dā'un oj tkajxwa'xy ja Diosū 'yayuk tūgekyū kajpn.

⁵⁰ Per yu israelītaty ņaygyaxudu mut ja myujja'aydyujk di'ibu jam kugajpnaty, es nandu'un mut ja toxytyujkuty di'ibu Dios 'yawdajttap es windsu'ugu 'yittu, ta tmadsiptso'ondu Paablu esu Bernabee.

⁵¹ Netu Paablu esu Silus twinxijttu ja kyuk es dyajjanajktu naxjok éxtumu ijxwu'amun ko kya'óyuty ko tkakupaktu ja Diosu 'yayuk. Es net oj ņujxtu ma Ikoñu kajpn.

⁵² Es di'ibu myubujktu jap Antyokiu, net wyu'umdu jyantsyxyondaktu mut ja Espiritu Santu.

14

Paablu esu Bernabee jap Ikoñu

¹ Ma ja Ikoñu kajpn ja Paablu es ja Bernabee tyujkudu israelitu tsyajptugóty, esu Diosu 'yayuk tkajxwa'xudu. Es may tmubujktu, israelītaty es nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelītaty.

² Per ja israelītaty di'ibu kyaj tmubujktu, ttukjot'ambujktu di'ibu kyaj 'yisraelītaty, es tmadsiptso'ondu ja di'ibaty 'yaxajudu ja Jesús.

³ Oy du'un jyajty, ja Paablu es ja Bernabee ijttu jeky es tkajxtu mut ja mak'ajtan ja Diosu 'yayuk; es ja Nindsun'ajtum mooyu ja mak'ajtan es ttúnat yu muj'ajtan esu ijxwu'amun di'ibu tyuk'ijxtu ja ja'ay ko tyuy'ajtanaty ja namay'ajtan di'ibu Dios tyiimpy ma ja'ayun.

⁴ Es ja ja'ayaty ņaywya'xudu majtsk peky: tuk peky di'ibu mut ja israelītaty kyaj t'axajudu ja Jesús, es jatuk peky di'ibu mut ja nimajtsku apóstalu.

⁵ Net ja israelītaty es jatuk pekyru di'ibu kyaj 'yisraelītaty, ņaybyujtákuđu ti'igyu mut ja justisutujk es tni'u'unudu ja Paablu esu Bernabee es tkuka'adsandu.

⁶ Per ko Paablu esu Bernabee tnija'adu, ta kyaktu es ņujxtu ma Listru kajpn esu Derbe kajpn, Likaoñu ņaxóty, es ma tadu kajpnaty ja ņaxwíñudu.

⁷ Es jap nandu'un tkajxwa'xy ja oybyu ayuk.

Paablu yajkuka'atsy jap Listru

⁸ Jap Listru 'yijty tu'ugu yedyujk di'ibu jajt naxwiiñ tekymya'at es ni na'anum kyaj yo'oy. Jap yajpáty 'yu'uñu.

⁹ Tyadu yedyujk tmadoo'ity éxtum ja Paablu jyuna'añ. Es ko ja Paablu t'ijxy ja tekymya'at, ņija'ap ko yu'u myubejkyru ja Dios es yu'ugyujxm myabaadat es 'yaguda'agut.

¹⁰ Net ja Paablu t'anmaay mak ja tekymya'at:

—jTunaayuk!

Net ja tekymya'at pyujte'ky, es yo'oydsyo'oñ.

¹¹ Ko ja mayjya'ayuty t'ijxtu ko ja tekymya'at yo'oydsyo'oñ, net yaxkaktu mut ja Likaoñu 'yayuk, jyunandu:

—jYu dióuty mut ja ja'ayu ņini'x tu jyunaktu ma udsajtam!

¹² ņayjyunánudu ko Bernabee yu'u dios Júpiter, esu Paablu yu'u dios Merkuuryu, ja'a ko Paablu yu'u kyajxwa'xyru.

¹³ Jap ma tu'u kyajpndúku, jap 'yity ja Júpiter tsyajptujk. Di'ibu jap teety'ajtp dyajmiiñ ja tsajkaajuty nixoxy mut ja puju, es mut ja mayjya'ayuty tja'awdatandu ja Paablu esu Bernabee, es ta tjaya'oogándu ja tsajkaajuty es tjatukwindsu'uguyándu.

¹⁴ Per ko ja apóstalaty Bernabee esu Paablu tmadoodu ko du'un ttuna'andu, net ņayñiku'tsudu. Ja'a du'un ya'ijxup ko kyaj 'yóyuty di'ibu tyunándup. Es tninujxtu ma ja mayjya'ay, es yaxkaktu:

¹⁵ —Mugu'uguty, kátats du'un xytyundu. Udsaty nandu'unuts nja'ayuty éxtum mi-idsaty, es tu nmíñuts es n'anuumya'añ ja oybyu ayuk es xymyastu'uttat yu tyaadu di'ibu ni nu'un mgatu'unxaty, es xypyadúndat ja Dios, ja'a ko yu'u pyujták yu tsajp, naxwíñudu, jikymyejyñ es tugekyu di'ibu ijtp naxwiiñ es ma jikymyejyñ.

¹⁶ Jékyp nidagekyu naxwíñudu ja'ay tnikaktu Dios es jyiky'ajttu éxtumu kyum wyinma'añ.

17 Peru Dios oj dya'ixyaty ja 'yoy'ajtan, ja'a ko yu'u tkexy ja tuu es dyaky ja puja'taky oy, es du'un ja ja'ay jyotkujk'attat es xyonda'aktat.

18 Du'un jyunandu Paablu esu Bernabee, es apenu ja'ayaty tkupujktu es kyaj du'un ttukwindsu'ugudat.

19 Net jyajttu israelitaty di'ibu tso'ondur Antyokiiu es Ikoñu, es t'anmaaydyu ja ja'ay es tkuka'atstut yu Paablu. Es ko twinmaaydyu ko tu 'yeeky, ta trajudojttu tmanujxtu kajpnbu'ajp.

20 Es ko ñaymyukudu di'ibaty myubujktu Jesús jam Paablu pyu'aay, net tyunaayeky yu Paablu jatugok es tyujku kajpnóty. Es jakumbom tso'oñ mut ja Bernabee, ñujxtu Derbe.

21 Es jap tkajxwa'xtu ja oybyu ayuk, es may ja ja'ay tmuubujktu. Net ñujxtu jatugok kajpngaajpn, Listru, Ikoñu es Antyokiiu.

22 Es dyajmujwiinudu myubujkan pánuty 'yaxájudu Jesús éxtumu Kristu, es tjotmukmooydyu es ni'igu yajxon tpadúndat ja Dios. Ta t'anmaaydyu: “Pun njo'oma'anam ma Dios, jawyiin nyajnaxum kanak pekyu ayo'on.”

23 Es ko kyajxtaktaay es 'yayu'ajttaaydyu, net twin'ijxtu di'ibaty mujja'ay'ajttur ma muubujkrutujk ñaymyúkudu. Net ja Paablu esu Bernabee ttukkudujkudu ja Nindsan'ajtam ja ja'ayaty di'ibu myubujktu.

Paablu esu Bernabee jymbittu jap Antyokiiu ma Siryu ñax

24 Oknum ñajxtu Paablu esu Bernabee ma Pisiidyu ñax, es jyajty ma Panfilyu ñax.

25 Ta tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk ma ja Perju kajpn. Net oj ñujxtu ma ja Ataliu kajpn.

26 Ja'a ko tyam ja tuunk tu kyexy, ta tyujkudu barkoty es ñujxtu ma Antyokiiu kajpn, ma ja Dios myay'ajtangyujxm tu yajtukkudúkudu ja tuunk di'ibu naty tu ttuunda'aydyu.

27 Es ko jyajttu Antyokiiu, net ñaymyukudu ja muubujkrutujk es ñaydyukmumadyákudu tugekyu di'ibu Dios tu ttuñ es trujta'aky mut yu'ujaty, es wi'ix nandu'unu Nindsan'ajtam Dios t'axaju di'ibu kyaj 'yisraelitaty ko tmuubuktu.

28 Esu Paablu esu Bernabee jeky 'yijttu jam mut ja ja'ayaty di'ibu myubujktu Jesús.

15

Muubujkrutujk ñaymyúkudu jap Jerusalén

1 Ma tadu tiempu, jam 'yijttu ja'ayaty di'ibu tso'ondur Judeeu es jyajttu Antyokiiu. Net yu'ujaty dyajtsondáktu ya'uxpáktu di'ibu tu tmuubeky ja Jesús, es t'anmaay:

—Pun mdsojktur es ja Dios myajnitso'ogudat, yu'u mdúnur éxtumu Moisés jyunáñ, ja yedyujk yajtsúkup waanu ma ja yedyujk'ajtan.

2 Es ja Paablu esu Bernabee muk ñaygyajxytsyi'kudu mut di'ibu naty du'un ya'uxpajktur. Net ja muubujkrutujk di'ibu 'yawdajttu Jesús trujtáktu es yu Paablu esu Bernabee es wiingátypu ja'ay ñujxtat Jerusalén, es tkajxmuka'andu tyadu xprujkan mut ja apóstaluty es ja mujja'aydyujkaty.

3 Es ja muubujkrutujk jap Antyokiiu oj yajkajxtsoonda ja Paablu esu Bernabee es di'ibu mut ñujxtu. Ko ñajxtu kajpngaajpn ma Fenisyu ñax esu Samaaryu ñax, net tmuumadyaktu ko tu ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelitaty tja'aydyugooyñu ja jyekywyinma'añ es tranujxtu ja Dios. Es nidugekyu ja myugu'uktujk jyotkujkudyaaydyu mudu tyadu ayuk.

4 Ko Paablu esu Bernabee jyajttu Jerusalén, net ñaymyukudu ja muubujkrutujkaty mut ja apóstaluty esu mujja'aydyujkaty. Ta ja Paablu esu Bernabee ttukmumadyaktaaydyu tugekyu di'ibu Dios tu ttuñ mut yu'ugyujxmuty.

5 Es japu naty di'ibu tuuyur ijtp fariseeuty es t'axaju ja Jesusu 'yayuk, es net naaguty tyunaay'ktu es jyunandu:

—Nidugekyu di'ibu kyaj 'yisraelitaty es tmuubeky ja Jesús, jajp'am mbaat yajtsíky ma ja yedyujk'ajtan éxtumu Moisés xytyuk'ana'amum, es nandu'un yajpanujxat tugekyu Moisesu 'yana'amun.

⁶ Net ñaymyujkudü ja apóstuluty mat ja mujja'aydyujkaty es t'axpuka'andü yu tyadu winma'añ.

⁷ Ko jeky ñaygyajxudü, netü Peedrü pyude'ky, es t'anmaaydyu:

—Mügu'uktujkaty, miits mnija'adup ko tüuyupts ja Dios xpyujtáky esuts ngajxwa'xaduts ja oybyu ayuk mat di'ibü kyaj 'yisraelítaty, es tmábúktat yu'ujuty.

⁸ Dios ñija'ap pün wi'ixü ja'ay jyot wyinma'añ tu'uk tu'uk. Pes nandü'un ja Dios tyuknigajx ja Espíritü Santü mat yu'ujuty, éxtam udsajtam oj xytyuknigajxam.

⁹ Dios dü'un ttuñ mat yu'ujuty éxtam udsajtam, es dyajwátsü nandü'un ja jyot ko tü t'axaju Jesús.

¹⁰ ¿Miidsuty ti ko kyaj xy'axaju di'ibü Dios tü tpujta'aky? ¿Ti ko miits xytyukkuwanaya'andü tyaadaty di'ibü myabujktü Kristü es tsumü'uktat tu'ugü tsemy jantsy jemtsy, di'ibü ni udsajtam es ni n'aptajk'ajtam tkamamadaktü tsumü'ugut?

¹¹ Ja'a ko udsajtam nmabujküm ko Dios tü xymyo'oyam ja namay'ajtan nitsokün mat yu'ugyujxmü Nindsün'ajtam Jesús, nandü'un éxtam mat yu'ujuty.

¹² Net nidugekyü 'yamoondaaydyu es tmádoo'ijttü ko yu Bernabee esü Paablü ttukmamády'a'ky yu ijxwü'amün esü muj'ajtan di'ibü Dios tü ttuñ mat yu'ugyujxmüty ma di'ibü kyaj 'yisraelítaty.

¹³ Es ko kyajxtaaydyu, net ja Santya'agü jyunáñ:

—Mügu'ugaty, müdowdü.

¹⁴ Simonk Peedrü tü xytyukmamádyáküm wi'ix ja Dios tim jawyiin may'ajtan tyu'unxudü di'ibü kyaj 'yisraelítaty, es twin'ijxy mä yu'un di'ibü ja'ay'átudap.

¹⁵ Tyaadü dü'un jyajtu éxtam ja Diosü kyugajxputy tkuxjaay mä Diosü jyaaybyajtan, ko Dios jyunáñ:

¹⁶ Dü'un ja Davit tyümp 'yaats éxtam tu'ugü tujk di'ibü tü jyity, per jumbítabuts es ngójudats jatugok,

¹⁷ es ja israelitü ja'ay t'axta'aydyut ja Nindsün'ajtam, nandü'un nidugekyü ujtsü nja'ay di'ibü kyaj 'yisraelítaty.

¹⁸ Dü'un jyunáñ ja Nindsün'ajtam, di'ibü tugekyü tyaadü yajnija'aju extü jékyup.

¹⁹ Esü Santya'agü 'yakjunáñ:

—Paadyuts njuna'añ ko kyaj nyajkujo'püm ja di'ibü kyaj 'yisraelítaty ko tmastu'udut ja jyeky winma'añ es tranujxtat ja Dios.

²⁰ Ngaxja'ayüm je'eyü ko kyaj tsum'utstat yu juyujk di'ibü tü ttukwindsü'ugü yu agojwinnáxaty, es kyaj tje'xtat ja ne'pyñ esü tsu'utsy di'ibü kyaj wá'ats tü wyindajxta'ay, es nandü'un n'anma'ayüm ko kyaj myu'indúndat.

²¹ Ja'a ko extü jékyup tsyondaky yajkajxwa'xy ja Moisesü 'yana'amün mä tugekyü kajpn, es nandü'un yajkajxy majaty ja tsajptujk saabüdü saabüdü.

Neky yajkajx mä di'ibü kyaj 'yisraelítaty

²² Net ja apostuluty esü mujja'aydyujkaty es nidugekyü mabujkputujk twin'ixtü ja'ayuty es tkaxa'andü Antyokiiü mat ja Paablü esü Bernabee. Es tkajxtü Juudus di'ibü nandü'un xyu'ajtypy Barsabás, esü Silus, nimajtsk di'ibü ijttap muj mä mabujkputujk.

²³ Es mat yu'ujuty oj ñujxtü ñeky di'ibü junaamp: “Üudsuty, apóstuluty, mujja'aydyujkaty esü nmügu'uk'ajtam, ngajxpo'xta'ayuts miidsuty, mügu'uktujk di'ibü kyaj 'yisraelítaty, di'ibü tsunaaydyup Antyokiiü, Siryü ñaaxóty, nandü'un ja wiinkputy di'ibü tsunaaydyup Siryü ñaaxóty es Silisyü ñaaxóty.

²⁴ Tüts nmüdoý ko tü tsyooñ yaa ja ja'ayuty di'ibü kyaj ngáxtats, es tü jap jya'ty dyajtagóý miidsü mjotkujk'ajtan, ya'axpajktap es di'ibü myabujktap ja Jesús nandü'un tranujxtat ja Moisesü 'yana'amün es yajtsúkat waanü mä ja yedyujk'ajtan.

²⁵ Paadyats nnay'uw ņaygyajxudu es oy ko yajnikajxpátut nidu'ugaty di'ibu ma uudsaty es najx mgu'ixudu miidsaty ti'igy mat ja nmugu'uk'ajtám Bernabee esu Paablu, di'ibu njantsysojkan

²⁶ es di'ibu tu tpejta'aky ja jyiky'ajtán es tyúnut mat ja Nindsun'ajtám Jesukristu.

²⁷ Du'un ngajxam yu Juudas mat ja Silus es yu'ujaty kyajxtat ka'um mat miidsaty es m'awánudat tugekyu tyaadu.

²⁸ Ja Espírítu Santu es nandu'un uudsaty n'oyjya'adapts es kyajts nmo'oydyut wiinkru xprajkan,

²⁹ yu'uy tyaadu: Kyaj xyju'xtat ja juyujk di'ibu tu yajtukwindsu'ugu agojwinnáx, kyaj xyju'xtat ja ne'pyñ es ja tsu'utsy di'ibu kyaj wa'ats tu wyindajxta'ay, es nandu'un kyaj mma'indúndat. Es ko tyaadu du'un xytyúndat, oy du'unu naty xytyundu. Wu'umdu mudu Dios."

³⁰ Net tso'onda yu Juudas mudu Silus, Bernabee esu Paablu, es ņajxtu Antyokiiu. Ko jyajttu, net ņaymyujkudu ja mabujkpaty es tkajajktu ja neky.

³¹ Es ko ja'ay yajtukwingugajxudu ja neky, net jyantsyxyondaktu ko tmūdoodu jotkujk'ajtán.

³² Esu Juudas mat ja Silus, yu Diosu kyugajxy, ni'igu tjomakmoodyu es dyajmajwiinudu myabujkan ja mabujkpatujk.

³³ Es ko 'yijty jeky, net ja mugu'uktujk jyugajxudu mudu jotkujk'ajtangyajxy, es jyambijnat jap Jerusalén.

³⁴ Peru Silus oj wye'emy.

³⁵ Paablu esu Bernabee wyu'umdu nandu'un Antyokiiu. Jam mat nimayu wiingátyru ya'axprajktu es tkajxwa'xtu ja Nindsun'ajtám Diosu 'yayuk.

Paablu tsooñ myumajtsk ok Dios ayuk kajxwa'xru

³⁶ Es ko waanu 'yijty, net ja Paablu t'anmaay ja Bernabee:

—Jo'om n'okku'ijxam ja nmugu'uk'ajtám ma tugekyu kajpn ma oj ngajxwa'xam ja Jesusu 'yayuk, es n'ijxam wi'ix jam 'yittu.

³⁷ Bernabee jyawowán yu Fwank di'ibu xyu'ajtypy Markus.

³⁸ Peru Paablu kyaj twowáñ yu Fwank, ja'a ko tu naty ņike'egyuty jam Panfilyu es kyaj 'yokpudujkanu ma ya'axprajktu.

³⁹ Kyaj tkajx'o'oyudu, paaty yo'oywya'xtu. Bernabee mat ja Markus tyujkudu barkoty es ņajxtu Tsyipre,

⁴⁰ per Paablu twin'ijxy ja Silus es muut ņajxat. Es ko ja myugu'uk ņinu'xtáku esu Dios myay'ajtán tyu'unxudu, net tso'onda,

⁴¹ es ņajxtu Siryu es Silisyu, es dyajmajwiinudu myabujkan ja mabujkpatujk majaty ņaymyúku.

16

Timotee tjamyudaty ja Paablu esu Silus

¹ Esu Paablu mudu Silus jyajttu ma Derbe kajpn esu LSTRU kajpn. Jap tpattu tu'ugu mabujkru di'ibu 'yawdajtypy yu Jesús. Ja'a txu'aty Timotee. Yu'u tyaak'ajtypy ja israelitu es nan 'yawdajtypy ja Jesús. Esu tyeety yu'u grieegu.

² Es ja ja'ay di'ibu 'yawdajttap ja Jesús ma ja LSTRU kajpn esu Ikoñu kajpn jyuna'andu ko Timotee jyiky'aty tuj'ajtán muut.

³ Paablu wyowaampy yu Timotee es tjamyuut'ata'añ. Net dyajtsujku waanu ma ja yedyujk'ajtán kadiibu tyuk'ak'átudat yu israelítaty di'ibu tsunaaydyu ma tadu nax, ja'a ko nidugekyu tnija'adyaaydyu ko Timotee tteety'áty ja grieegu ja'ay.

⁴ Tugekyu kajpn ma ņajxtu, jam t'awa'anudu myugu'uktujk ja xprajkan di'ibu tu dyaky ja apóstulaty esu mija'aydyujkaty di'ibu ijttap Jerusalén.

⁵ Es dū'an yu mabujkrutajk myujwiinudu myubujkun es bom bom tmubujktu waanu may ja ja'ayuty.

Paablu yajtuk'ixy ja Masedoñu yedyujk

⁶ Esu Paablu mudu jyamyuduty jyakajxwa'xandu ja Diosu 'yayuk ma ñaxwiñudu Asyu, per ja Espiritu Santu kyaj tkupejky. Net ñajxtu ma ñaxwiñudu Frijyu esu Galasyu,

⁷ es jyajttu ma tsyiba'an ja Misyu. Esu Paablu twinmaay es tyukuya'añ ma ñaxwiñudu Bitiñu, per ja Jesusu Jya'ajun kyaj tkupejky.

⁸ Net ñajxtu kajaa Misyu ñaaxóty, es jyunajktu ma Trouu kajpn di'ibu mejyñbyu'aay.

⁹ Es ja koots ja Paablu 'yijxma'ty, es t'ijxy tu'ugu Masedoñu yedyujk tyanu es myunu'xta'agyuty:

—Tunu may'ajtun, min Masedoñu es xypyudakuduts.

¹⁰ Ko Paablu t'ijxyu tadu ijxma'tun, net udsaty ndso'oñuts es oj nnejxyuts Masedoñu, ja'a ko nnijawuts es ja Dios xymyugajxyuts es ngajxwa'xaduts ja oybyu ayuk jam Masedoñu.

Paablu esu Silus jap Filipus

¹¹ Nétuts ndujkudu barkoty ma Trouu, es oj nnajxtats tuyu ma ja Samotrasyu islu, es jakumbom njajttats mejyñbyu'aay ma Neápolus kajpn.

¹² Japts ndso'ondudu esuts nnajxtu ma Filipus, di'ibu ni'igu myujuty jap Masedoñu. Ja yajkutujkru kopk tni'ana'amu ko ja ja'ay di'ibu tsunaaydyur Filipus nandu'un tmudattu tay'ajtun éxtumu ja'ayuty di'ibu tsunaaydyur Romu. Es jap n'ijttats majtsk tuguk xuu.

¹³ Es ma tu'ugu saabudu, net nnajxtats kajpnbu'ajp majnubbu'aay. Jap tu'ugu lugaar ma yu ja'ay ñajxtu kajxtákrū. Es jápats n'uñaaaydyuts ngajxwa'xtats mat ja toxytyujk di'ibu oj ñaymyúkudu.

¹⁴ Es nidu'ugu toxytyujk txu'aty Lidyu, di'ibu kugajpn'ajtp Tyatiru. Lidyu tye'kypu ja oybyu tsu'unk wit es 'yawdajtypu ja Dios. Ko tmudoo'ity di'ibu Paablu kyajxypy, Dios tyukmubujku.

¹⁵ Net ja Lidyu ñabejty mat nidugekyu di'ibáty tsunaaydyur ma jyun tyujk, es óknams xy'anmaaydyuts:

—Pun miits mjnándup kots uj tay'ajtun nmabeky ja Jesús, tunu may'ajtun es mmíndut madsu ndujk. —Mukta'aky jyunáñ es nwu'amduts.

¹⁶ Es ma tu'ugu xuu nnajxtats ma ja'ay kyajxta'aktu, nétuts oj nbaattu tu'ugu kiixy di'ibu juuybyu maduumbu. Ja'a myudajt ja mājku'u wyinma'añ es yu'u mat xyumay. Es ko xyumay, net may ja meeñ tganaraty ja wyindsún.

¹⁷ Tyadu kiixy xypyanajxtapts mudu Paablu, yu'u yaxkeky:

—Tyadu yedyujkuty myuduundur ja Dios Tsajpótmudu, es tkajxwa'xy ja nitsokun mat miidsuty.

¹⁸ Es dū'an 'yadutsy tadu kiixy kanak xuu. Netu Paablu jyotmay'e'ky, es wya'kambijty es t'anmaay ja ka'oybyu:

—Mat ja Jesukristu xyuu n'ane'emy es mbudsúmat ma tadu kiixyu jyot.

Ta ja ka'oybyu myastutu pojun.

¹⁹ Ko ja kiixyu wyindsún t'ijxtu ko kyaj mbaat 'yokxumaayñu es kyaj mbaat 'yokganarajnu ja xumaabyu, net ja Paablu es ja Silus tmajtstu es dyajnjxtu ma justisutujk ma muj maay.

²⁰ Es dyajmiindu ma fwezun, es 'yanmaayudu:

—Tyadu israelitu ja'ayuty ni'igu tnibudu'aktu ja ngajpn'ajtam,

²¹ es ya'uxpaktu mudu wyinma'añ di'ibu udsajtam kyaj n'axájum es nyajtu'unam, ja'a ko udsajtam nromanuja'ay'ajtam.

²² Net ja ja'ay mat ja fwézyty jyot'ambujktu, es jyunandu esu wyit jyunákut ja Paablu esu Silus es twóptat mat ja pejkyepy.

²³ Es ko twojptaay, ta tmanujxta pujxndugóty, es ttuk'ana'amada ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrua es muk t'ixy'it tkwentu'áttat.

²⁴ Es ko oj t'axaju kyutujkun ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrua, net ja Paablu esu Silus oj yajmunejxy pujxndujk ogam es yu tyeky yajnima'tpejty ma moriyu di'ibu tukpa'adu'uty es kudiibu kya'agut.

²⁵ Es ko oj tsyu'ru, net ja Paablu mat ja Silus kyajxtáktu es t'udu Diosu 'yalabanzu, es ja tsimyja'ayaty tmadoo'ijttu.

²⁶ Net myiñ ja muk uix, es tmuxijtadyaay ja potsy ux'ajp paat. Es net 'yawatstaay tugekyu pujxndujk aa, es jynajktaay ja kadenu tugekyu ma pujxndujk ja'ayu tyeky esu kyua.

²⁷ Es ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrua oj jyotwijy. Es ko t'ijxy ja pujxndujk aa tu 'yawatsta'ay, netu 'yespaadu tju'ty es ñayya'oogánu. Tu ttijy ja tsimyja'ay kyakta'ay.

²⁸ Net ja Paablu yaxkeky:

—¡Katu wi'ix mnaydyúñaty! Tyáputu udsaty nidugékyaty.

²⁹ Net ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrua t'amdooy ja juun, es tyujku puye'egyu jyantsytsyuyiipy mat ja tsu'ugu. Net ñaygyoxtonaaydyáku ma Paablu esu Silusu tyeky.

³⁰ Net dyajpudsuumdu Paablu mat ja Silus, es dyajtuuy:

—¿Tits ndúnur esuts nnitso'ogut?

³¹ Esu Paablu mat ja Silus 'yadsooda:

—Mmubákur ja Nindsun'ajtam Jesukristu, es mnitso'ogut. Es pánaty tsunaaydyur ma mjun mdujk, pan nandu'an myubujktur, nitso'oktur.

³² Net ja Paablu esu Silus tkajxwa'xy ja Jesusu 'yayuk mat nidugekyu nu'unan tsuunudu ma ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrua tyujk.

³³ Nan ja koots ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrua oj tmaneaxy ja Paablu esu Silus ma ja tyujk. Netyu ja koots ñubajttaaydyu niduk juun niduk tujk.

³⁴ Net twooy ja Paablu esu Silus ma tyujk, es dyajkaaydyu, es ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrua mudu pánaty tsunaaydyur ma juun tyujk jyotkujkadyaaydyu mat ko naty tmbuktu ja Dios.

³⁵ Jakumbom ja justisu tkejxy ja polusiu ma ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrua, es tasmátsut ja Paablu esu Silus.

³⁶ Net ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtrua t'anmaay ja Paablu:

—Yu justisu tu kyajxykyéxy es miits nasmátsudut. Es tyam mnajxtat jotkujk.

³⁷ Peru Paablu t'anmaaydyu ja polusiuaty:

—Udsaty romanu ja'ayaty. Es tats xywyoptu mayja'ayóty es kyajnumts xyajjustisuraattats, es tu xuryujta'aktats pujxndugóty. ¿Es tii, tyámuksu net xyñasmatsuya'andu ayu'udsyu? ¡Pes kyaj! Wa'an k'um tmiñ es xyajpudsámuats.

³⁸ Ta ja polusiu oj t'anumu ja justisaty ko Paablu esu Silus romanu ja'ay yu'ujaty. Net ja justisu tsu'kudu es jyotmay'o'ktu.

³⁹ Net myiindu ja justisu es trujktsoodu ma'xun ma ja Paablu. Es net dyajpudsuumdu Paablu esu Silus, es t'anmaaydyu:

—Tunu may'ajtan, tsoonda ja yaajaty.

⁴⁰ Ko pudsuumdu pujxndugóty ja Paablu mudu Silus, net ñujxtu ma Lidyu tyujk. Es jap t'ijxtu ja myugu'uktujk, es tjothmakmooydyu nidugekyu. Net tsyo'onnuu ja Paablu esu Silus.

17

Paablu jap Tesalóniku

¹ Ta ñajxtu ma Anfípolis kajpn esu Apoloñu kajpn, es net jyajttu ma Tesalóniku kajpn. Jap tu'ugu israelítadyu tsyajptujk.

² Paāblu, éxtam jaayumu naty ttuñ, ñejxy saābudu saābudu jap tsajptugóty tugak samaan, es tmamadya'aky,

³ du'un ttuk'ixy es wā'ats t'awa'anu wi'ix ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ ko koonam yu Kristu 'yayówat es jyikyryáktat mā ja o'kan, es jyunañ:

—Tyādu Jesús di'ibuts uj ngajxwa'xypy mat miidsuty, yu'u Kristu di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy.

⁴ Net naagaty ja israelítaty tmabujktu es ñaymyujku mat ja Paāblu esu Silus. Nandu'un tmabujktu maygyrieegu ja'ayaty di'ibu 'yawdajttap ja Dios, es mayu toxytyujk di'ibu ijttap windsu'ugū.

⁵ Paaty ja israelítaty di'ibu kyaj tmabujktu tja'adu naywyinnaxu, es ñaymyujkudu yedyujk di'ibu axuk ja'ay es yax jyojktu mā tugekyu kajpn. Net ñujxtu mā Jasonu tyujk, tyakya'andu es dyajpudsama'añ ja Paāblu mat ja Silus, es trujta'aga'andu mayjya'ay winduuy.

⁶ Per ko kyaj trattu Paāblu mat ja Silus, net trajudojttu ja Jasón es mat ja myugu'ugaty di'ibu naty jap, es dyajnjxtu mā justisu, es yax jyojktu:

—Tyādu yedyujkuty di'ibu yajma'ttaapy tugekyu naxwíñudu, tu yaa jya'ttu,

⁷ esu Jasón tu dyajjajtta'aky mā tyujk. Nidugekyu yu'ujty myudsip'ajtypy ja yajkutu-jkru kopku 'yana'amun, es jyuna'andu ko ta jatu'ugu rey di'ibu xyu'ajtypy Jesús.

⁸ Ko tmūdoodu tyāadu ja ja'ayaty esu justisutujk, net jyotmay'o'ktu.

⁹ Net ja Jasón esu myugu'ugaty tkumultuyajktu, es yajnasmajtsudu.

Paāblu esu Silus jap Bereeu

¹⁰ Ko kyoodsunu, net di'ibu myubujktu Jesús dyajtso'onda Paāblu esu Silus, es ñujxtu Bereeu. Ko jyajttu jap, ta ñujxtu mā ja israelítadyu tsyajptujk.

¹¹ Tyādu israelítaty ni'igu t'axájudu amumdu'uk jot ja 'yuxprijkun kudiinumu Tesalóniku, es bom bom t'uxtaaydyu mā ja Diosu jyaaybyajtun pun tūy'ajtun éxtamu jyuna'andu Paāblu mat ja Silus.

¹² Es nimayu taadu tmabujktu, es nandu'un tmabujktu di'ibu grieeгу ja'ayaty, yedyujk es nandu'un toxytyujk di'ibu ijttap windsu'ugū.

¹³ Es ko tnija'adu Tesalóniku israelítaty ko tamu Paāblu esu Silus tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk jam Bereeu, net ñujxtu jam es dyajnayñibu'kudu.

¹⁴ Per ja Paāblu myugu'ugaty tkajxtu mā ja jikymyejyñbya'a, es ja Silus esu Timotee wu'umdu Bereeu.

¹⁵ Es di'ibu jyamyudajttu Paāblu myunujxu extu mā ja Atenus kajpn. Net jyumbijttu mat ja Paāblu 'yayuk esu Silus mat ja Timotee ñaybyaadudat tsojk Atenus.

Paāblu jap Atenus

¹⁶ Ko ja Paāblu t'awixy ja Silus mat ja Timotee jap Atenus, net jyantsyjjotmay'e'ky ko t'ijxy jap kajpnóty oymyaaty tapu agojwinnáx.

¹⁷ Paaty ttukmamadyaktu mā ja tsajptujk mat ja israelítaty es mat di'ibu kyaj 'yisraelítaty di'ibu Dios 'yawdajttap jap, es nandu'un ttukmamadyaky bom bom di'ibu mat ñaybyaadyaty mā maay.

¹⁸ Jap traty ja ja'ayaty di'ibu ñi'uxprijkup epikuureus esu wiinkru di'ibu 'yuxpejkypy ja estoykus. Net yu'ujty ñaymyugajxudu mat ja Paāblu. Tap di'ibu junán:

—¿Wi'ix xy'anuumaya'anamu tyādu yedyujk di'ibu ku'ayuk es kyaj ti tnijawu?

Esu wiinkru jyunandu:

—Yu tyāadu ya'uxprika'añ es n'axájum wiink ja'ayu dyios.

Tyāadu jyunañ ko Paāblu tkajxwa'xy ja ayuk ko ja Jesús jyikyryejky es ja'agyjxmu ja'ay jyikyryáktat nandu'un.

¹⁹ Netu Paāblu dyajnjxtu mā tu'ugu it txu'aty Areópagu, mā ñaymyúkudu es ñaywyinma'añmyo'oyudu. Jap t'anmaaydyu Paāblu:

—¿Ti ɛxpɔjkan myajmiimpy tyamɛ jembyɛ? Ɔɛdsɛty nnijawɛyɛndɛpts.

²⁰ Paadyɛts nyajtɛy ko xymyadya'aky yɛ wiinkrɛ. Yɛ'ɛts nnijawɛyaambyɛts ti 'yandijpy.

²¹ Paaty jyɛnandu mat ko nidɛgekyɛ Atenɛs ja'ay es nandu'unu wiink ja'ay di'ibu tsɛnaay jap, yɛ'u myɛdowaampy ja jembyɛ ɛxpɔjkan es tmadya'aga'añ ja jembyɛ ayuk.

²² Netɛ Paablɛ tyɛnaaye'ky ma jam ja ja'ayɛty Areopagɛ, es t'anmaay:

—Miits Atenɛs ja'ayɛty, tɛts n'ixy oymyaaty ko miits xyjantsy'awdattɛ di'ibu mwindsɛ'kɛɛɛp.

²³ Es kots tɛ njɛdity kajpnóty, tɛts n'ixy ma tu'ugu m'artálɛty 'yity kɛxja'ay: “Yaa n'awdajtam ja Dios di'ibu kyaj n'ixy'ajtam.” Pes oy. Ja di'ibu miits m'awdajttɛp, oy xykyax'ix'attɛ, ja'ats miits ndukmɛgajxáɛɛp.

²⁴ Ja Dios di'ibu yajkoj ja tsajp esɛ nax es nu'un yɛ naxwiiñ 'yity, yɛ'u windsɛn'ajtp ma tsajp es naxwiiñ. Kyaj ja'a tsyɛnɛ tsajptɛgóty di'ibu ja'ay kyojttɛp,

²⁵ nan kyaj tyɛgoy'ajtxɛty es ja ja'ay pyudákɛɛɛɛ, ja'a ko yɛ'u nidɛgekyɛ xyajxájɛm, es xymyo'oyɛm ja njiky'ajtan'ajtam es tɛgekyɛ di'ibu nmɛdajtam.

²⁶ Yɛ'u tɛgekyɛ tɛ dyajkojy ja naxwiiñɛɛ ja'ay mat je'eyɛ ti'igyɛ ne'pyñ, es tɛ dyaky ja lugaar esɛ tiempɛ ma tsyɛnɛɛɛɛɛ nidɛgekyɛ naxwiiñɛɛ ja'ay.

²⁷ Es ja Dios tɛ tɛpɛjta'aky tɛgekyɛ es ja ja'ay 'yɛxta'ayɛɛɛɛ es pyaadyɛɛɛɛ, mat ko tɛy'ajtan kyaj jagam 'yity ja Dios. Taa ja'a ma ɛdsajtam nidu'uk nidu'uk.

²⁸ Ja'a ko Dioskyɛjxm njiky'ajtam, nyu'xɛm es n'ijtam. Extɛm nandu'un jyɛnán nidu'ugɛty miidsɛ mjaabyɛty: “Ɔdsajtam xy'u'unk'ajtam ja Dios.”

²⁹ Ko ɛdsajtam xy'u'unk'ajtam ja Dios, kyaj njana'anɛm ko Dios yɛ'u éxtɛmɛ awinnaxɛ oorɛ, platɛ o tsaa, di'ibu ja'ay kyejpy éxtɛmɛ kyɛ'ɛm winma'añ.

³⁰ Dios kyaj ttukkumɛdooy yɛ ja'ayɛty ko kyaj 'yawdátɛty ma naty kyajnum tnijáwɛɛ. Per tyam 'yane'empy mat nidɛgekyɛ naxwiiñɛɛ ja'ay es dyajttɛgátstɛt ja wyinma'añ es t'awdátɛt ja Dios.

³¹ Paaty ja Dios tɛpɛjta'aky tu'ugu xɛm ma tɛpayo'oya'añ yɛ naxwiiñɛɛ ja'ay mat ja tɛy'ajtan mat ja'agyɛjxm ja ja'ay di'ibu tɛ twin'ixy; es twinma'añ'ijxy nidɛgekyɛ ja'ayɛty mat ko dyajjikypyejky tadɛ ja'ay.

³² Ko tmɛdoodɛ Atenɛs ja'ay ma jyikyryeiky ja o'krɛty, tam ja ja'ayɛty di'ibu tyukxiktɛ, esɛ wiinkrɛ jyɛnandu:

—Jaadsɛ tadɛ nmɛdoo'ittɛt ko jatɛgok mgajxtɛ.

³³ Net ja Paablɛ tsyo'oñ.

³⁴ Es nija'ajty di'ibu myɛdoodɛ tmɛɛɛɛɛɛ es tɛpanɛjxtɛ Paablɛ. Es tu'uk tɛx'aty Dyonís, di'ibu ijtp justisɛ jap Areopagɛ, es nandu'un tu'ugu toxytyɛjk di'ibu xyɛ'ajtypy Dámarɛs, es nandu'unu wiingátɛpyy ja'ayɛty myɛɛɛɛɛɛ.

18

Paablɛ jap Korintɛ

¹ Netɛ Paablɛ tsyo'oñ Atenɛs es ñejxy ma Korintɛ kajpn.

² Es jap tɛpɛty tu'ugu israelítɛ di'ibu xyɛ'ajtypy Akilɛ, jap kyugajpnɛty ma Pontɛ ñax es naamnum naty tsyooñ Italyɛ mat ja ñudo'oxy Prisilɛ, es jyajty Korintɛ, ja'a ko ja yajkutujkrɛ kopk Klaudyɛ tni'ana'amɛ es nidɛgekyɛ israelítɛty tsyoonɛɛ Romɛ. Netɛ Paablɛ ñejxy tku'ixa'añ ja Akilɛ esɛ ñudo'oxy Prisilɛ,

³ es mat ko yɛ'ajty nandu'un ya'o'oyɛɛɛp yɛ wit tɛjk éxtɛmɛ Paablɛ dya'oyɛ, paadyɛ Paablɛ oj wye'emy mat yɛ'ajty, es tmɛttuunmijky.

⁴ Es saabɛɛ saabɛɛ Paablɛ ñejxy ma tsajptɛjk es t'anɛmɛ israelítɛty es di'ibu kyaj 'yisraelítɛty, ko Jesús yɛ'u du'un ja Kristɛ es tmɛɛɛɛɛɛ.

⁵ Tsyo'ondū Masedoñū yū Silas mat ja Timotee es jyajty Korintū. Net ja Paablū tmastuty ja wyit tūjk tuunk es tkajxwā'xnū mat ja israelítuty ko tūy'ajtūnū Jesús yū'ū dū'ūn ja Kristū di'ibū yū'ūjuty 'yawijxtūp.

⁶ Per ja israelítuty net jyot'ambūjktū es t'anmaāydyū wi'ixáty ja Paablū. Netū wyit twinxijty ja Paablū éxtamū ijsxwū'amūn ko kyajpū israelítuty tmūbuka'āñ, es t'anmaāy:

—Miidsaty kū'am mmūdajttūp ja peky mat ko kyaj xytsyeky ja nitsokūn. Es ūj kyajtsū peky nmūdaty. Es tyam nūjx ngajxwā'xā'āñūts mā ja'āy di'ibū kyaj 'yisraelítuty.

⁷ Net ja Paablū tsyo'oñ mā tsajptūjk es űejxy mā tyūjkū Tisyū Justū di'ibū Dios 'yawdajtypy, di'ibū tsyūnaapy jap tsajptūjk pū'āy.

⁸ Esū Krispū yū'ū naty windsún ijtp mā ja tsajptūjk, es mat nidūgekyū di'ibū naty tsūnaāydyūp mā ja jyūn tyūjk myūbūjktū ja Nindsūn'ajtūm Jesús ko tmūdoodū di'ibū Paablū kyajx, es nandū'ūn may ja Korintū ja'āy tmūbūjktū ja Jesús es űūbajttū.

⁹ Net ja Nindsūn'ajtūm Jesús t'anmaāy ja Paablū koots mā tu'ugū ijsxmā'tūn, es jyūnāñ:

—Katū mdsū'ūgū. Kajxwā'x'adū'ūts. Katū m'amóñ.

¹⁰ Ūjts mij mat n'ity. Ni pān wi'ix mgatūnūdat. Taa may ja ja'āy di'ibūts ūj xymūbūkāndūp mā tyādū kajpn.

¹¹ Net ja Paablū wye'emy Korintū tuk jūmūjt jakujm, es dya'ūxpeky ja ja'āy mat ja Diosū 'yayuk.

¹² Es óknūm 'yijty gobernador yū Galyón mā Akayū űax. Es net ja israelítuty űaymyūjkūdu es tmūdsiptso'ondū Paablū, es dyajnjxtū mā justisūtūjk.

¹³ Es t'anmaāydyū gobernador:

—Tyādū ja'āy yū'ū 'yanmaapy ja ja'āyuty ko t'awdāttū ja Dios es kūdii éxtūm jyūna'añ ja n'ana'amūn'ajtūm.

¹⁴ Paablū myūgajxaambyū naty ja gobernador ko ja gobernador t'anmaāy ja israelítuty:

—Pūnū tyādū ja'āy tū tyuundūgóy o pūn mūjū pyeky, tyāmūts nmūdówūt yajxón es ndūnū ja justisū mat miits israelítuty;

¹⁵ per ja'a ko kyaj dyū'ūnūty, miidsaty tyam m'ūndū mat je'eyū ayuk es ja'āy xyūūjuty es miidsū m'ana'amūnūty, pāty ixtū kū'am miidsaty. Ūj, kyajts n'ity fwez mūdu tadū winmā'āñ.

¹⁶ Es net dyajpūdseemy mā jap ja justisūtūjk.

¹⁷ Net nidūgekyū grieegūty tmajtstū ja Sóstūnūs di'ibū ijtp windsún mā ja tsajptūjk, es twojptū justisūtūjk wyinduuy mā ja gobernador Galyón. Per ja Galyón kyaj ttuūñū kwentū yū tyāadu.

Paablū jya'ty jatūgok Antyokiiū es tsyooñ myūduḡuk ok Dios 'yayuk kajxwā'xpū

¹⁸ Paablū wye'emy kanak xūū jap Korintū. Es net űajyūgajxū mat ja myūgu'uktūjk. Taa tyūjkūnū barkoty es űūjxtū mat ja Akilū esū Prisilū mā Siryū űax. Ko kyajnūm tyakū barkoty jap Senkreeū, Paablū űaygyuka'ptaāyū es tkuydyūnū éxtūm twāndaky.

¹⁹ Es ko jyajty mā Éfesū kajpn, netū Paablū tnikeyū ja Prisilū esū Akilū es űejxy mā tsajptūjk, es myadyā'āgā'āñ mat ja israelítuty di'ibū jap naymyūjkūdu.

²⁰ Es ja israelítuty myūnu'xtākū es waanū 'yakwū'amū, perū Paablū kyaj t'a'ijxū.

²¹ Net űajyūgajxū mat yū'ūjuty, es t'anmaāy:

—Ja'a kots n'itā'āñ Jerusalén es ndunā'āñūts ja xūū di'ibū wingoomp. Per mínūpts jatūgok pūn jūnāamp ja Dios.

Net tsyo'oñ Éfesū es űūjxnū barkoty.

²² Ko jyajty Sesareeū, ta ja Paablū pyatūjkū Jerusalén es tkajxpe'xy ja mūbūjkrūtūjk di'ibáty naymyūjkūdu jam. Es net jyūjptākū Antyokiiū.

²³ Jap wye'emy jekyjyawa. Net tso'oñ jatugok es tku'ijxy kajpngajpn mā Galasya ñax es Frijya ñax, es dyajmujwiinuda myubujkñ nidugeky pñuty 'yaxájuda Jesús éxtama Krista.

Apolus jap Éfesa

²⁴ Es mā tadu tiempu jyajty jap Éfesa tu'ugu israelitu di'ibu xy'ajtypy Apolus. Jap kyugajpnaty Alejandrii. Es jantsy oy tkajxwa'xy, es ñija'ap yajxon ja Diosu jyaaybyajtun.

²⁵ Tu tjaty ja Nindsan'ajtun Jesusu 'yaxrujkun es tsuj es wa'ats tkajxwa'xy ja Jesusu jya'a, oy yu'ayu je'eyu tñijawu di'ibu Fwank Yajnubajtru tyuk'axrujk ja ja'ayuty.

²⁶ Netu Apolus muk aa muk jot tkajxwa'xy mā ja tsajptujk. Es ko tmūdoodu Prisilu esu Akilu, net yajwooy abeky es ya'axrujkñudu waanu oy mut ja Jesusu 'yaxrujkun esu ñitsokun.

²⁷ Ko Apolus ñaxañ mā Akayu ñax, ja myagu'uktujk di'ibu myubujktu jap Éfesa tjaaydyu tu'ugu neky mut di'ibu myubujktu jap Akayu, es t'axájut yajxon yu Apolus. Ko Apolus jyajty Akayu, net trudujkudu ja'ayuty di'ibu tu t'axájuda Jesús éxtama Yajnutsókpu mut ja Diosu myay'ajtun.

²⁸ Es mayja'ayoty ja Apolus oj ttukkutuku israelitu ja'ayuty ko trujtáky yajxon ja ñiwiin ñidu'u, es ttuk'ixy mā Diosu jyaaybyajtun jyna'añ ko Jesús yu'u Krista di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy. Es kyaj mbaat ja israelítaty ñakjyuna'andu ko kyaj tuj'ajtun.

19

Paablu jap Éfesa

¹ Es ko Apolus 'ijty Korintu, netu Paablu tñinajxnu tun kopk. Ta jyajty Éfesa mā tpaty naagadyu ja'ay di'ibu myubujktu.

² Esu Paablu dyajtuuy:

—¿Tu xy'axájuda miidsuty ja Espiritu Santu ko xymyubujktu?

Net 'yadsoodu:

—Ni je'eyuts tu ngamudoy ko jyaadyu Espiritu Santu.

³ Netu Paablu dyajtuuy:

—¿Di'ibu nubajtun muut tu mnubety miidsuty?

Es 'yadsoodu:

—Extam ja Fwank Yajnubajtru oj yajnubéty.

⁴ Esu Paablu 'yanmaayy:

—Fwank oj dyajnubéty ja ja'ay di'ibu naty tu jyodumbittu, es t'anuumudu es tmubáktut di'ibu ja miimp óknum, ja'a 'yandijpy ja Jesús.

⁵ Es ko tmūdoodu tyadu, net ñubajttaaydyu mut ja Nindsan'ajtun Jesusu xyu.

⁶ Es ko ja Paablu tku'unikooñ ja ja'ayuty, net ja Espiritu Santu ñimiinudu, es ja ja'ayuty tkajxtu wiingátypy ayuk es tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk.

⁷ Nimajmajtskun ja yedyujk wyinuty.

⁸ Tuguk po'o Paablu oj yo'oy mā ja tsajptujk, es ni nu'un kyaja'aw kyatsu'ku tmagajxy ja ja'ay es tmubáktut wi'ix ja Diosu kyutujkun.

⁹ Per tap ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmubujktu di'ibu Paablu kyajxy, es kyajxtu axuk mut ko yu'u tranujxtu ja Jesús éxtam ja Krista. Net ja Paablu tso'oñ mā ja tsajptujk es tmunejxy ja di'ibu myubujk mā Tiranu 'yeskwelu, es jap muut ñaygyaxudu bom bom.

¹⁰ Du'un ya'axrejky majtsk jumujt, paaty nidugeky ja ja'ay ojts tñijawudu ja Jesusu 'yayuk jam Asu ñaxóty, du'un di'ibu israelítaty es nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

¹¹ Es ja Dios ttuñ jantsy muj ja muj'ajtun mut ja Paablu.

¹² Esu ja'ay ttuknimiindu Paablu yu payu esu wit, esu Paablu je'eyu yajtukpáty ja wit, es yajtukninujxtu ja puma'ay es 'yagudaktaaydyu. Es pñu ka'oybyu myudajttu, nandu'un pyudsuumda'ay.

13 Es jap nija'ajuty ja israelituty di'ibu jūdiittar kajpngajpn es dyajpudsūmda ja ka'óbyuty di'ibu ja'ay myudajttar. Ta tjayajpudsūmandu ja ka'óbyuty mat ja xyu ja Nindsun'ajtām Jesús, es t'anmaaydyu ja ka'óbyuty:

—Hjts mij n'ane'empy Jesús xyagyjxm di'ibu Paablu kyajxwa'xyry, ipudsūmda!

14 Es dū'an tyuundu nijuxtuk tukka'ax yu Eseevu, israelitu teedywyindsānu myaanguty.

15 Es tūgok ko dū'an ttunandu, ja ja'ay di'ibu ka'oybyu myudajtypy net 'yadsoojū:

—N'ixy'ajtypyats ja Jesús, es nnija'abuts pān ja Paablu, per miidsuty, ģmbānu dū'an miidsuty?

16 Esu tyādu yedyujk di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu, net kyuxpuyty ja'ay ņikujxy es axūuk ttuūñ nidugekyu, yajwojptaaydyu tūgoty, es dyajkaktaaydyu niwā'ats uxwā'ats es tsyayujttaaydyu.

17 Es ko tnija'adu nidugekyu di'ibu tsūnaaydyu jap Éfesu, israelituty es di'ibu kyaj, net tsyū'kūdyaydyu es twindsū'kūdu ja Nindsun'ajtām Jesús.

18 Nandu'an may di'ibu myubujktu myiindu mayjya'ayóty es tnigajxtu ja pyeky di'ibu tu ttundu,

19 es may yu ja'ayuty di'ibu tu ttuñ yu brujū winmā'añ, dyajmiindu ņeky es tnino'ktu mayjya'ay wyinduuy. Es ko twijstū ja kywentū nū'an ja ņeky tsyoo, ja'a twi-jtspudsūmda justyikxymyujk milu platu meeñ, es tu'ukru platu dū'an éxtām tuk xūu yajmujūy yu tuumbū.

20 Es dū'an oj ņejxy ja Diosu 'yayuk oymyaaty es dya'ijxu myuk'ajtān.

21 Es ko tyāadu ņajxy, net ja Paablu jyūnāñ ņijxa'añ Jerusalén, es ņaxa'añ Masedoñu es Akayu. Nandu'an jyūnāñ ko tsyoonat Jerusalén, ta ņijxa'añ Romu.

22 Net tkejxy jap Masedoñu nimajtsku pyudujkūbu, Timotee mudu Erastu, esu Paablu 'yakwe'emy mā Asyu ņax.

Mayjya'ay ņayya'ax ņayjyókūdu Éfesu

23 Es mā tadu tiempu ja ja'ay ni'igu ttuk'ya'ax ttukjoktu jam Éfesu mat ja'agyujxm pānuty pyanujxtar ja Jesús éxtām ja Kristu.

24 Tamu naty tu'ugu plateeru di'ibu xyu'ajtypy Demetru. Tadu Demetru ya'agojwinnajxyru mudu platu ja tsajptujk mā t'awdattu Dyanu, es net tteeky ja tsajptujku'unk. Ni'igu myeeñbyaattu ja Demetru es pānuty mūat tyundu.

25 Paadyu Demetru dyajnaymyujkūdu ja ja'ay di'ibu tyuunk'ajttabu tadu tuunk, es t'anmaaydyu:

—Mūgu'uktujk, miits mnija'adur ko tyādu tuunk, yu'u mūat ja jiky'ajtān ņaxy yajxón.

26 Per miits m'ijxtar es mmūdoodur ko tadu Paablu jyūna'añ ko yu dios di'ibu yedyujk kyoy ya'o'oyūdur, kyaj yu'u Dyiósuty. Es dū'unu mayjya'ay ttukmūbeky, kyaj yaayuty Éfesu, nandu'an mā tūgekyu Asyu ņaxwíñdu.

27 Nūgoo tyāadu t'okkudsū'ugu'ajnu, kyaj yu'u je'eyu ko nduunk'ajtām kyutūgóyut, nandu'an tsojk ņujkx pān kyaj t'okmujpūjtāknu yu ndaak'ajtām Dyanu tsyajptujk, nan tsojk ņujx kyutūgooyūñ ja myuj'ajtān yu ndaak'ajtām Dyanu, di'ibu tyam 'yawdajtypy ja ja'ay ya Asyu es tūgekyu naxwíñdu.

28 Ko tmūdoodu tyāadu ja ja'ayuty, net jyot'ambujktaaydyu es yax jyojktu:

—Jmuj kujxm yu Dyanu di'ibu Éfesu ja'ay wyindsū'kūdur!

29 Es dū'an ja ja'ayu wyinmā'añ jyo'ptaaydyu mā tūgekyu kajpn. Es net tmajstū ja Paablu jyamyūat di'ibu xyu'ajtypy Gayu esu Aristarku, nimajtsku tadu yedyujk jap kyugajpnuty Masedoñu, es dyajnajtū trawijts trajūdojtū mā ja kyumdattujk, mā ņaymyujkūdu mayjya'ay.

30 Net ja Paablu nandu'an jyatūkūyāñ jap es tjamūgajxāñ ja mayjya'ay, per ja di'ibu myubujktu kyaj ņasmajtsu.

31 Es nandu'un naaguty ja Paablu myatnaymyaayubu di'ibu kuduunk'ajttap Asyu, 'yanmaay ko kyaj tyukat jap.

32 Es ma ja mayjya'ayu naty jap ni'igu jyantsyya'ax jyantsyyoktu, tam tuk peky di'ibu wiink janandap, es jatuk peky nan wiink. Ni kyayajjaygyuku ti dan kyajxtap o ti dan ko naymyukudu.

33 Es nija'ajuty di'ibu jap ttukmumadyaktu yajxon ja Alejandru wi'ixu naty 'yadu'utstu. Es ja israelituty tsojktu es Alejandru niwa'kpuadsamudut ma ja mayjya'ayan. Net t'adijwa'xtu ja ja'ayuty es dya'awatstu ja tu'u es tmanujxtu ja Alejandru mayjya'ay wyindum. Es yu'u ttuk'ijxy ja ky'u es 'yamondut es jyakajxan mat yu'ujaty.

34 Per ko tnija'adu ko yu'u 'yisraelituty, net yax jyojktu nidugekyu oy majtsk oorun:

—iMaj kujxm yu Dyanu di'ibu Efesu ja'ay wyindsu'kudap!

35 Net ja Efesu uskribaan dya'amooñ ja ja'ayuty, es t'anmaay:

—Mugukujk, Efesu ja'ayuty, nidugekyu naxwiñudu ja'ay nija'adup ko tyadu Efesu kajpn yu'u 'yawdajtypy yu Dyanu es tkwentu'attu yu Dyanu 'yawinnax di'ibu kudak tsajpotm.

36 Es kyaj mbaat pan jyuna'an ko kyaj tyu'ajtanuty. Paaty amondu es winmaydyu yajxon pan ti mdunandap.

37 Yu tadu yedyujkuty di'ibu miits tu xyajmindu, kyaj tu tmaatstu tiity jap tsajptugoty es kyaj wi'ix jyuna'andu axuk mudu ndios'ajtam Dyanu.

38 Es panu Demetru esu di'ibu mat tyundu myudajtypy ja tuj'ajtan, es pan ni'unayaampy, pes taa yu fwez es taa yu justisujk. Jam mbaat t'awanu es tukuyakut ja tyu'ajtan nidu'uk nidu'uk.

39 Es pan miits mudadajttap jatu'ugu unun, pes mugajxtu justisujk ko ja'ay jajnaymyukudu esuntu xytyundut yajxon.

40 Ja'a ko pan yu'u gobyeernu tnijawat di'ibu tyam mduundap, mbaat xpyekymyo'oyam extumu tsiptuumbu, mat ko kyaj mbaat nmo'oyam yu tuj'ajtan di'ibu tyam mduundap.

41 Es ko tyadu du'un jyunañ, net t'anmaay ja ja'ay es nijxtaayñat.

20

Paablu jyudity Masedoñu es Gresyu

1 Es ko najxy ma ja'ay ya'ax jyojktu, net ja Paablu dyajnaymyujku ja di'ibu tu tmbeky ja Jesus, es tmoodyu ja kajxwijn. Net naymyastuttaayudu. Ta nejxy Masedoñu,

2 es tku'ijxy kajpnajpn, es ni'igu tjomukwingajxudu ja mugukujk mat ja 'yayuk, es oknum jyjaty Gresyu.

3 Jap wye'emy tuk po'o. Es ko jap tsoonañ es nijxannu barkoty Siryu, net tmoodyu ko ja israelituty tyuna'añuty axuk. Paaty ja Paablu jyunañ ko jyumbitut tekyku'am es naxut jatugok Masedoñu.

4 Net jyamyut'ajtudu ja Sopatru, myangu Pirru, di'ibu kugajpn Bereeu, ja Aristarku mat ja Segundu di'ibuty kugajpn Tesalóniku, ja Gayu di'ibu kugajpn Derbe, ja Timotee, es nandu'unu Tikiku mat ja Trófimu di'ibu tso'ondap ma Asyu ñax.

5 Tyadu mugukujk tu najxtu jawyiin es tu xy'awixtats ma Trouu kajpn.

6 Es udsuty n'awijxyuts ja pasku xu, es oknum ndso'oñuts Filipus barkoty. Ja kyummugoxk xu nnaybyattats mat ja nmugukujkats jap Trouu, es jap nwa'umats jxutujk xu.

Paablu mudu mubujkputujk jap Trouu

7 Es ma ja domingu xu, net udsuty nnaymyujkudu mat ja mubujkputujk, es ja tsajkaaky yajtukwa'xut extumu Nindsun'ajtam Jesus tnastu'unu. Paablu yu'u ya'axpukudu tsu'p paat, mat ko tsoona'añu naty jakumbom.

⁸ Es tapu naty tu ņaymyúkudu mā tu'ugu kwartu kaxmbu, mā naty mayu lampru tyoy.

⁹ Es tu'ugu unā'k di'ibu xyu'ajtyry Eutiku, tam naty 'yu'uñu ventanu agu'ayu. Ko Paablu jantsy jeky kyajxy, ta ja Eutiku ja tsuu pyátanu. Ko myanajxy, ta kyumaanajxy mā tuguk niku'ayu tujk. Ko oj dyajpudu'uktū, tu naty 'yo'knu.

¹⁰ Net ja Paablu jyunajky mā ja Eutiku es tmuneē, es t'anmaay ja myugu'uktujk:

—Katu mjetmay'ooktu. Jiigy'u.

¹¹ Net ja Paablu pyejty jatugok es dyajwa'xy ja tsajkaaky, es kyaaydyu. Es net tmugajxtu extu ko xyuñu. Ta tsyo'oñ.

¹² Ja ja'ay di'ibu jam dyajnajxtu ja Eutiku jiiky, ni'igu ja'a wyu'umdaaydyu jotkujk.

Paablu ņejxy Miletu

¹³ Es ko Paablu ņajxa'añ tekyku'um, net jyunāñ ko uudsuty najxtupts jawyiin barkoty es nnaybyaaduduts Asu.

¹⁴ Es ko nnaybyátuduts mat ja Paablu jap Asu, ta yu'u tyujku barkoty mā uudsuty, es oj nnajxtuts mā Mitilene.

¹⁵ Es ndso'oñuts jap jakumbom es nnajxtuts Kiiu. Ja kyumdugak xuu njajttuts mā Samos. Ja kyummajtaxxuu nbe'xyuts waanu jap Trojilyu. Taanum njajttuts Miletu.

¹⁶ Es kom ja Paablu kyaj mayu tiempu tmudaty Asu, kyaj ņajxāñ Éfesu, ja'a ko tsejkyu jya'ta'añ jap Jerusalén es dyajnaxa'añ ja Pentukostés xuu.

Paablu tmugajxy ja Éfesu mubujkputujk

¹⁷ Es ko 'yijty jap Miletu, net tnigajxu ja mājja'aydyujk di'ibu ijttar mā mubujkputujk ņaymyúkudu jam Éfesu.

¹⁸ Es ko myiindu, net ja Paablu t'anmaay:

—Miits mnija'adur wi'ixuts uj nnayjyagyépyuty extu mā nmiiñ jawyiin mā yu Asu ņaxwiñudu.

¹⁹ Tugekyu ja tiempu mats n'ijty mat miidsuty, nmuduñuts ja Nindsun'ajtum Jesús yu-unk naxyry, es nya'axyuts mudu winnuu, es kanak peky di'ibuts tsip nyajñajx ja'agyujxm kots axuuk xytyuundu ja israelitu ja'ayuty.

²⁰ Ngajxwa'xyuts tugekyu di'ibu oy mat miidsuty, es nya'axpuktu tsajptugóty es mā mdujkuty.

²¹ Es tats n'anuumu ja israelítuty es di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es jymbíttat mā Dios es tmabúktat ja Nindsun'ajtum Jesukristu.

²² Tyámuts nnejxy Jerusalén, es xykyéxyuts yu Espiritu Santu, ni nganijáwuts wi'ixuts jap njátut.

²³ Je'eyuts nnijawu ko majatyu kajpn mats nnaxy, yu Espiritu Santu xy'anuumuts kots ndúkat pujxndugóty es n'ayówaduts.

²⁴ Per mudu tyaadu kyajts ndsu'ugu. Esu njiky'ajtanuts kyaj ti tsooty mat uj, ko je'eyu nyajkúxut yu nduunguts di'ibuts tu xymyo'oy yu Nindsun'ajtum Jesús es n'anuumat ja oybyu ayuk ko Dios tsyejpy yu naxwiñudu ja'ay.

²⁵ Es tyam nnija'abuts tū'ajtan ko ni pán miidsuty di'ibu tu nya'axpékyuts wi'ix ja Dios yajkutíky, kyajts xyñakywyin'íxtat.

²⁶ Paaty tyam n'anuumaya'andu ko kyajts uj miits xypyky'íxtat ko m'ooktat pekyoty,

²⁷ mat ko tu n'awanu tugekyu yu Dios ja 'yayuk es kudiibu myajtugóyudut.

²⁸ Naygywentu'átudu, es nandu'un kwentu'attu ja mubujkputujk mā yu Espiritu Santu tu mbujta'agyuty es xykywentu'áttat nidugekyu ja ja'ay di'ibu pyojpūty tu tkubajtxuty yu Nindsun'ajtum Jesukristu mat ja ky'u'um ne'pyñ kruuzkujxm.

²⁹ Es nnija'abuts kots nnajxut, net myínat wiink ja'ay di'ibu yajtugoyaampy yu di'ibu myubujktar ja Kristu, éxtumu waxka'uk di'ibu awa'an es dyajtugóy yu borreegu.

³⁰ Nandu'un nija'ajaty miidsuty k'u'um pyudu'uga'añ, es mmo'oya'anudu yu wiinkpu axpuktu di'ibu kyaj tyu'ajtanuty, es ttukpanaxa'añ di'ibu tyam myubejkyry ja Jesús.

31 Paaty mnaygywentu'átudur. Jamyatstu ko tuguk jumajt, xuuñ es koots, jiibuts ko nmo'oy yu kajxwlijun nidu'uk nidu'uk miidsaty.

32 'Məgu'uktajkaty, tyam n'anuumudu ko wu'umdu mat ja Dios es kuydyundu ja ayuk di'ibu 'yawa'anur wi'ixu Dios xytyu'unxum ja may'ajtun. Tadu ayuk tmudaty ja mak'ajtun es xyajmak'ajtam nidagekyu es xykyurajkam tsajpótm es n'ijtam mat yu'u di'ibaty myubajktur ja Jesús.

33 Kyajts uj ni na'a tu ndseky ni púnə myeeñaty o ja wyítaty.

34 Yajxon xynijáwudu ko tats nduñ mudats ngu'umgu'u es tu nbaadyats di'ibu naty uj xykyajtxur es di'ibu ka'ijtxur ja njamyudadyats.

35 Tats miidsaty nya'uxpeky es tu nduk'ixtu ko xytyúndut es xypyudákdut di'ibu tugoy'ajtxur, es xyjamyátstat ja Nindsun'ajtam Jesusu 'yuxpajkun ko jyunañ: "Ni'igu njotkujk'ajtam ko wiink ja'ay nbudajkam es kyaj ko wiink ja'ay xypyudajkam."

36 Ko du'unu Paablu jyunañ, net ñaygyoxtnaaydyaku es kyajxtáky mat yu'ujaty.

37 Nidagekyu jyuydyadyu, es ñaymyanánudu es ttsu'xtu ja Paablu.

38 Es ta wu'umdaadyu jotmaymyut, ja'a ko 'yanmaayy ko kyaj tnaky'ixtat. Es net oj tnaswówudu extu mā ja barku.

21

Paablu ñejxy Jerusalén

1 Es ko nmastuttaayats ja nməgu'uktajkats, ndajkats barkoty, es ja barku ñejxy taju es jya'ty mā ja Kos kajpn, es jakumbom nnejxyats Roodus. Nétats jap ndso'ondə esats nnajxtu Pátaru.

2 Jap Pátaru mbáttats tu'ugu barku di'ibu najxp Fenisyu, es ndajkdats es oj nnajxtats.

3 Najxtats aga'añdsyoo mā Tsyipre es oj nnajxtats extu Siryu. Esu kapitangu byarku, yu'u myunejxypy ja temy Tiru, paaty ja barku oj ñejxy jap.

4 Jap nbáttats di'ibu myubajktu ja Jesús, es n'ijttats juxtujk xuu mat yu'ujaty, es yu'ujaty Espírítu Santakujxm t'anmaaydyu kudiibu Paablu ñajxt Jerusalén.

5 Es ko ñajxy juxtujk xuu, net ndso'ondats. Es nidagekyu nməgu'uktajkats oj xyñaswówudats, yedyujk toxytyujkaty es mat ja uná'ku'ungaty, es ñajxtaadyu kajpnba'am jam pu'ujótm, es nnaygyoxtnaaydyakudats es ngajxtáktats.

6 Nétats nnayjyugajxudu es nnaymyanánudats es udsaty nnajxtats barkoty, es yu'ujaty jyambijnudu mā tyujk.

7 Nyajkugujxudats ja nvyaju mā jikymyejyñ Tiru es extu Tolemaydyu. Es jap ngajxpo'xtats yu nməgu'uktajkats es nwu'umdats mat yu'ujaty tuk xuu.

8 Es jakumbomu Paablu es udsaty di'ibats mat yu'u ndso'ondə, najttats mā Sesareeu kajpn. Es nnajxtats mā Felipu di'ibu Jesús ja 'yayuk kyajxwaxur. Tadu Felipu yu'u tu'uk di'ibu mā yu nijxtujkru yedyujk win'ijxudu di'ibu myubajktur ja Jesús, es yu'ujaty tpu'dákt ja ku'ekytyo'oxyaty di'ibaty ayoodur. Es jap nwu'umdats mat ja Felipu.

9 Ja Felipu japu ñuux nimajtaxk di'ibu kyaj tu pyuktə es di'ibu ijttə Diosu kyugajxpu.

10 Ko jap n'ijttats waanu jeky, net jyajty tu'ugu ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Agaabu, di'ibu tso'omp Judee.

11 Ta oj xyñimíñats es twijtse'ky ja pyo'owuunu Paablu, es ñaydyukkəwu'an ñaydyuktekywyu'anu, es jyunañ:

—Yu Espírítu Santu du'an jyuna'añ: "Jap Jerusalén yu israelítaty du'an tkəwuunət yu tadu po'owuunu ñiwindsán es tkəyákt mat ja romanu ja'ay."

12 Kots nmədoodu tyadu es mat ja Sesareeu ja'ay, nétats nmənu'xtáktu Paablu kudiibu ñajxt Jerusalén.

13 Peru Paablu 'yadsooy:

—¿Ti ko mju'ay mya'axtu? ¿Tits ko miits xyajjotmay'ooktu? Nayjya'abuts kyaj je'eyu nyajkutsúm nyajtekytsyúm, extu nayjya'abuts es ngu'oogudats ja Nindsun'ajtám Jesús jam Jerusalén.

14 Kom kyaju Paablu wyinmaaydyugatsáñ, nétats njunandu:

—Wa'an yajtúñ éxtám Nindsun'ajtám Jesús ttseky.

15 Net nnayjyujp'ijxudats es oj nnajxtats Jerusalén.

16 Es xyjamyudajttats nija'ajuty ja Sesareeu ja'ay di'ibu myubujktu Jesús, es xymyunnajxtu ma ja tyujku Mnasón, tu'ugu yedyujk di'ibu tso'omp Tsyipre es jeky tu 'yijnu tmubeky ja Jesús, es yu'uts xymyo'oyándap ja jajttákn jap Jerusalén.

Paablu ñaygyajxudu mut ja Santya'agu

17 Kots njajttu Jerusalén, nétadsu nmugu'uktujkuts xy'axájudu jantsy yajxón.

18 Jakumbom nnajxtats mut ja Paablu ngu'ixtu yu Santya'agu, es tamu naty mayu muija'aydyujk di'ibáty ja Jesús myubujktup.

19 Net ja Paablu tkajxpo'xtaay, es tmamadyaktaay ti ja Dios tu ttuñ Paablukyujxm ma ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

20 Ko tmūdoodu tyadu ayuk, net t'awdajttu Dios es 'yanmaayudu Paablu:

—Weenu, mugu'uk. Tu xy'ixy ko kanak mil yu israelítaty tu tmubeky yu Jesús es nidugekyu yu'ajuty tpanujxtu ja Moisesu 'yana'amun,

21 es tu jyuna'añ ja ja'ay ko mij mya'uxpeky mut nidugekyu israelítaty di'ibu tsunaaydyup ma ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es kyaj tpanujxtu ja Moisesu 'yana'amun es kyaj yajtsúkat yu 'yu'ungaty waanu ma ja yedyujk'ajtán, es nan kyaj tpanujxtu di'ibu jaayum ndu'unum.

22 ¿Ti ndu'unum? Ñijáwudubu net yu ja'ay ko tu mja'ty.

23 Nik oy ko du'ún xytyúnat. Tyaá nimajtáxku yedyujk di'ibu pyadunaampy yu wandakun.

24 Nujx mmut es mnayyajwa'adsudut mut yu'ajuty, es mij mgujúyubu tadu gastu tugekyu. Es ko ñáxudu tadu wandakun, net yu mwaay xykyaptut mut yu'ajuty es net nidugekyu ja'ay tmawinma'añbyaadut ko kyaj tyu'ajtánaty éxtum tu jyuna'añ mut mij, es ko mij nandu'ún oy xypyanejxy yu Moisesu 'yana'amun.

25 Es mut di'ibu kyaj 'yisraelítaty es tmubuktu Jesús, tu nja'ayum wi'ix ngajxmujkum ko kyaj tju'xtut yu tsu'utsy di'ibu tu yajtukwindsu'ugu agojwinnáx, kyaj tju'xtut ja ne'pyñ o tsu'utsy di'ibu kyaj wa'ats tu wyindajxta'ay, es nandu'ún kyaj myu'indúndut.

Paablu yajmátsy ma muj tsajptujk

26 Net ja Paablu tmunejxy ja majtáxkpu yedyujk, es jakumbom ñayyajwátsudu nidugekyu. Netu Paablu jyajty ma ja muj tsajptujk es t'awánat ja teetytyujk na'a dyajjupkaxut ja wandakun es na'a dyajmínat ja windsu'kun.

27 Ma kyajnum kyexy ja juxtujk xubu wandakun, nija'ajuty yu israelítaty di'ibu tso'omp ma Asu ñax, t'ijxtu ja Paablu ma ja muj tsajptujk taja'a es ma yu'uyuty ja israelitu ja'ayuty mbaat tyúku. Net ni'igu yax jyojktu ja ja'ayuty, es tmajtstu Paablu,

28 es muk tmugajxtu ja ja'ayuty:

—¡Miits israelitu mugu'ugaty, pudujkugats! Tyaadu du'ún ja yedyujk di'ibu judijtp ootyim di'ibu kajpnaty, es tuk'uxpeky tugekyu naxwíñudu es kyaj twindsu'ugudu nmugunax'ajt nmugugajpn'ajtám, ni ja Moisesu 'yana'amun es ni yu nmuj tsajptujk'ajtám. Es nandu'ún tu tmūduku ma tyadu muj tsajptujk ja grieeгу ja'ayuty, es du'ún kyaj tmuj'ixy tyadu wa'ats lugaar.

29 Du'ún jyuna'añ tyadu israelítaty ko tu t'ixy ma Jerusalén kajpn yu Paablu mut ja Trófim di'ibu Éfesu kugajpn. Paaty junandu ko Paablu tu tmūduku ma muj tsajptujk taja'a yu Trófim di'ibu grieeгу ja'ay.

³⁰ Tugekyu kajpn tnijawayandu ti tuun jajtup, es ja ja'ay myiñ puye'egy. Net tmajtsu Paablu es pawitsy pajudoty dyajpudsuumdu ma ja muj tsajptujk, es netyu dya'adujktaaydyu ja muj tsajptujk'aa.

³¹ Tamu naty tim ya'oogánudu ja Paablu ko oj ya'awanu ja soldaadu windsungopk ko nidugekyu Jerusalén ja'ay ya'ax jyoktu.

³² Net ja soldaadu windsungopk dyajnaymyujku ja syoldaadutujk es ja soldaadu windsunuty, es jyajttu puye'egy ma mayjya'ayuty. Es ko ja ja'ayuty t'ijxtu ja soldaadu windsungopk mut ja syoldaadutujk, net ja Paablu tasmajtsudu es kyaj tnakywojptu.

³³ Net ja soldaadu windsungopk tnimiñ ja Paablu es tmajtsy. Ta dyajnejxy kuwuuñ mut majtsku kadenu. Es ko waanu 'yijty, net dyajtuuy ja soldaadu windsungopk:

—¿Mbun mijts, es ti tu xytyuñ?

³⁴ Peru ja'ayuty yaxkaktu wiingátyuty éxtam kyaj mbaat yu soldaadu windsungopk tmadoogúku di'ibu dun tu'y'ajtan. Es net ja Paablu yajmunejxy ma kwartel.

³⁵ Ko jyajty ma ja kwartelu 'yeskaleeru, net ja soldaadutujk kyuy'ku es yajmunejxy ja Paablu,

³⁶ ja'a ko pyamiñuty ja mayjya'ay pyaya'axy pyajékyuty:

—¡Ya'ooktu!

Paablu kyama'añ ma nimayjya'ay

³⁷ Es ko Paablu dyajtukuyándu ma kwartel, net t'anmaay ja soldaadu windsungopk di'ibu ijtp ma ja batayonk:

—¿Tits mbaat nnigajxy?

Es ja soldaadu windsungopk 'yadsooy:

—¿Mij m'ajtypy mgajxut grieege?

³⁸ ¿Tii mij kyaj m'ejiptaja'ayuty di'ibu tuuyup mut tsiptuuñ yu yajkutujkpu es dyajpudseemy ma muj ittum taxk mil yu yajja'ay'o'kruty?

³⁹ Net ja Paablu 'yadsooy:

—¡Kyaj! Israelitu ja'ayuts uj, jápats ngugajpnuty Tarsu, di'ibu ijtp muj ma Silisyu ñax, romanu ja'ayuts uj. Tunu may'ajtan, meegyuts ja tiempu esuts ja ja'ay nmugajxut.

⁴⁰ Es ja soldaadu windsungopk tmooy ja tiempu. Netu Paablu tyunaaye'ky ma ja eskaleeru es ja kyuh ttuk'ijxy ja ja'ay es 'yamóndut. Es ko 'yamoondaaydyu ja ja'ay, net oj tmugajxy mut ja ebreeu ayuk, es t'anmaay:

22

¹ —Miits mujja'aydyujkaty es miits magu'uktujkaty, madowdu wi'ixuts nnayñikajxtu'uda'añudyuts.

² Ko tmadoodu tkajxy ja ebreeu ayuk, net ni'igu 'yamoondaaydyu. Es ja Paablu 'yanmaayudu:

³ —Uj israelítuts, japs nmaxu'unk'ajty Tarsu, Silisyu ñaaxóty, es yaats nye'ky Jerusalén es Gamalyéluts xya'axpujk. Yajtuk'ijxuts oy ja n'aptujk'ajtamu 'yana'amun es amumdu'uk jótuts nmadúñ ja Dios, éxtam miidsuty nidugekyu tyam xytyundu.

⁴ Ujts tuuyup nmadsip'ajtuts yu di'ibu pyanejxypy ja Jesusu 'yaxpujkan, extu nya'oogánuts es nyajnejxyuts tsimy yedyujk toxytyujk, mbajta'aga'añuts pujxndugóty.

⁵ Es ja teedywyindsungópok es nidugekyu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty ñija'adup ko yu'ujaty dyajtku neky mut ja nmu'israelitu'ajtam di'ibu Damasku tsunaaydyup. Nujxpu dsu naty jam, n'uxta'aya'añuts di'ibu myubujktup ja Jesús, es nyajmina'añuts ya Jerusalén es ndukkumadowa'añuts.

⁶ 'Ko nja'tánuts Damasku, éxtam kijkyxyu, nétuts n'ijxy jyajy nikujxmuts tu'ugu mak jajun di'ibu tsajpótm tso'omp,

⁷ es ngudaayuts. Nétuts nmadooy tu'ugu ayuk ko jyuna'añ: “Saulu, Saulu, ¿Tits ko xypajudity?”

⁸ Nétats nyajtəy: “¿Mbún mijts?, Windsún.” Es xy'anmaəyats: “Ůjtsats Jesús nazarenu di'ibu mij mbajudjtypy.”

⁹ Ja njamyudəts t'ijxtə ja jajun, per kyaj tjaygyujkədu ja ayuk di'ibəts əj xymyugəjx.

¹⁰ Nétats əj n'anmaəy: “¿Tits ndúnəp?, Windsún.” Nétats xy'anmaəy ja Nindsən'ajtəm: “Pədu'ək es nəjx jap Damaskə es jap m'anəumədu təgekyə ti mdúnəp.”

¹¹ 'Es ko ja jajun oj xyajwiindsəts, nétats ja njamyudəts xyajnejxy witsy extə njajtyəts Damaskə.

¹² 'Jap tu'ugə yedyujk di'ibu xyə'ajtypy Ananiəs. Yə'u jyantsy'awdajtypy ja Dios es tkuydyún ja Moisesə 'yana'amən, es nidəgekyə israelítaty di'ibu tsənaəydyə Damaskə yajxón məut 'yijty yə'u.

¹³ Es ja Ananiəs xyñimiiñəts es xy'anmaəyats: “Məgu'uk Saulə, ijxwə'x jatəgok.” Es netyə jatəgok oj n'ijxwə'xyəts es net n'ijxyəts ja Ananiəs.

¹⁴ Nétats xy'anmaəy: “Yə Dios di'ibu n'aptəjk'ajtəm wyindsə'kədu jėkyəp, tə mwin'ixyəty es xy'ixy'átə di'ibu yə'u tsyejpy, es xy'ixə ja Di'ibu Jiky'ajtp Təy'ajtən Məut es xymyədowə di'ibu yə'u kyajxypy.

¹⁵ Esə Dios mbəjtə'agánəp es xykyajxə ja 'yayuk mə nidəgekyə naxwíñədu ja'əy, es xytyukməmədyə'agət di'ibu tə xy'ixy es di'ibu tə xymyədoy.

¹⁶ Es tyamyə, katə m'ak'awix. Pədu'ək es mnəbátə, es mənuxtə'ək ja Dios esə mbeky mniwə'adsədu.”

¹⁷ 'Kots njəmbijty Jerusalén, tats nnejxy mə məj tsajptəjk es ngajxtəkyəts. Nétats n'ijxmə'ty.

¹⁸ N'ijxyəts ja Nindsən'ajtəm Jesús, es xy'anmaəyats: “Jottəgoy es mbədsúmət yə Jerusalén, mət ko kyaj tyədu ja'əy tməbukə'əñ kots əj nGrístəty.”

¹⁹ 'Nétats əj n'anmaəy: “Windsún, yə'əjty ñija'adəp nidəgekyə kots əj nnejxyəts mə tsajptəjk es nmənejxyəts pujxndəgóty di'ibu myəbejkyə ko mij mGrístəty, es əj tə nyajwəpyədyəts.

²⁰ Es ko ja ja'əy dya'e'ky ja Esteebə, mij ja mduumbə di'ibu pyəjtək ja təy'ajtən mijtskyəjxm, támədsə naty mət n'ity ko dya'e'ky, extə ngwentə'ajtəts ja wyit.”

²¹ Es xy'anmaəyats ja Nindsən'ajtəm: “Nəjx. Ůjts mij ngaxəampy jagam mə ja'əy kyaj 'yisraelítaty.”

Paablə 'yijty soldaədu windsəngopk kyə'əjóty

²² Tmədoo'ijty ja ja'əy yəbəəət ko jyənəñ ko ñəjxə'əñ mə ja'əy di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Net ja ja'əyaty yaxkaktə:

—jYə'ook tadə ja'əy! jKyaj pyəadyəty jyiky'átə!

²³ Es məənam ja ja'əyaty ni'igə ttuk'yə'əx ttukjoktə, tjandə wyítəty es t'əxjəbiptə, es ja naxway tjantsywyəjə'əktə,

²⁴ net ja soldaədu windsəngopk tni'ana'amə es ja Paablə yajmənjxə mə kwartel, es yajwópət es tnigəjxə ti ko ja'əy yə'əxy jyeky mət yə'u.

²⁵ Es ko two'ondənnə es twopandə yə Paablə, net yə Paablə dyajtəy ja soldaədu windsún di'ibu naty jam:

—¿Mmədajtypy miidsə kutujkən es xywyópət tu'ugə romanə ja'əy, es kyajnam yajpayo'oyə?

²⁶ Es ko tmədoo yə soldaədu windsún, net oj t'awanə ja wyindsún, ja soldaədu windsəngopk, es t'anmaəy:

—Mnaygywentə'átədu mət di'ibu mdunaampy. Tyədu yedyujk, romanə ja'əy yə'u.

²⁷ Net ja soldaədu windsəngopk tniməjwə'ky ja Paablə, es dyajtəy:

—¿Təy'ajtən ko mij mromanəja'əyadyə?

Es ja Paablə 'yadsooy:

—Təy'ajtən.

²⁸ Es ja soldaədu windsəngopk 'yanmaəy:

—Ůjts kajaats xytsyoobátxú kots új nromanúja'ayuty.

Es ja Paablú 'yanmaayú:

—Per újts romanú ja'ayuts ná'abats nmiiñ njajty yá naxwiiñ.

²⁹ Es yú soldaadú di'ibú naty wopánur yú Paablú, net ñikaktaayudú, es yú'ubaat ja soldaadú windsungopk tsyú'kú ko yú Paablú tú tkúwúúñ es romanú ja'ay yú'ú.

Paablú tmúgajxy di'ibú ana'amdup múj tsajptúgóty

³⁰ Es jakumbom yú soldaadú windsungopk tñijawuyáñ tí ko Paablú ñi'úunuty yú israelítuty. Net tñi'ana'amú es jyúnákut ja kadenú di'ibú Paablú kyú'úwú'un'ajtypy, es dyajnaymyujkú yú teedywyindsúnuty es nidúgekyú di'ibú ana'amdup múj tsajptúgóty. Netú Paablú dyajpúdsúumdu es tpujttáktú mayjya'ay wyinduuy di'ibú naty tú ñaymyúkúdu.

23

¹ Paablú tñi'ijxe'ky di'ibú ana'amdup múj tsajptúgóty, es t'anmaay:

—Múgu'uktújkuty, túts njiky'aty extú tyambaat wí'ixúts kyaj nbekyjyawú má ja Dios.

² Net ja Ananiús di'ibú ijtp teedywyindsungópk, t'anmaay ja ja'ay di'ibú túnaapy jap Paablú pya'ay es t'abojtsú'ugut ja Paablú.

³ Es ja Paablú t'anmaay:

—Dios yú'ú mwórúdup, mnay'andijyuty éxtúmu ja'ay di'ibú jiky'ajtp túy'ajtúñ mút. ¿Tí ko yáa m'ú'uúñ esúts xypyayo'oyut éxtúmu ja Moisesú 'yana'amúñ jyúna'añ, es mijts kú'um kyaj xykyudyúñ ja Moisesú 'yana'amúñ ko mjúna'añ esúts nya'abojtstsú'ugut?

⁴ Es ja ja'ayuty 'yanmaayudú:

—¿Tíi dú'un xywyngajxpéty yú teedywyindsungópk?

⁵ Es ja Paablú t'anmaay:

—Múgu'uktújk, kyajts nnijawú pún yú'ú teedywyindsungópk. Pes dú'un ja Diosú jyaaybyajtúñ jyúna'añ: “Katú xykyajxpéky di'ibú ana'amp mgajpnóty.”

⁶ Ñija'ap ja Paablú ko tamú saduseeú ja'ayuty esú fariseeú ja'ayuty, es t'anmaay múk:

—Múgu'uktújkuty, új nandú'un fariseeú esú n'aptújkúts nandú'un fariseeuty, es tyámúts xyajjustisúpaaty kots nmúbeky es n'awíxyúts ja jyikyryujkúñ di'ibú tú 'yeeky.

⁷ Es ko dú'unú Paablú jyúnáñ, net ja ja'ay ñaygyajxytsyí'kúdu ak yú'ujuty di'ibú naty tú ñaymyúkúdu, ta ñaybyújtáktúdu abekyú fariseeuty es abekyú saduseeuty,

⁸ mút ko yú saduseeuty jyúná'andú ko di'ibú tú 'yeeky kyaj ñakyjyikyryekey, ko kyaj jyaadyú anklú es kyaj jyaadyú anmúja'an. Per yú fariseeuty myúbejkypy ko yú o'krú jyikyryekey jatúgok, ko jyaaty yú anklú es jyaaty ja anmúja'an.

⁹ Es di'ibú ana'amdup múj tsajptúgóty nidúgekyú ñay'oojúdu ak yú'ujuty. Es pyúdu'ktú nija'ajuty ja fariseeuty di'ibúty tsajptúgóty ya'úxpújktur, es t'anmaaydyú:

—Tyádu yedyújk kyaj pyekey nbátú. Yú'ú dá tu'ugú anklú o tu'ugú anmúja'an tú myúgajxyuty.

¹⁰ Es ní'igú jyantsymyújwindúku ko ja'ay ñay'oo ñayya'axúdu ak yú'ujuty. Ta ja soldaadú windsungopk jyotmay'e'ky ko yú Paablú ja'ay ya'oojúdu. Net ja syoldaadútk tkejxy es nájx ja Paablú dyajtsoondú es dyajmínúť jatúgok má kwartel.

¹¹ Ja ux ja Nindsún'ajtú Jesú kyúxe'ky má Paablú, es 'yanmaayú:

—Paablú, jotmúk mnaybyújtá'agúdu. Extúmu tú xykyajxy ja túy'ajtúñ mút új ja yáa Jerusalén, nandú'un xykyajxúť ja túy'ajtúñ újtskyújxm jap Romú.

Tkajxy'áttú pún wí'ixú Paablú 'yoogut

¹² Es jakumbom nija'ajuty ja israelítuty ñaygyajxúdu es dya'oojá'añ ja Paablú, es jyúnandú:

—Wa'an ja Dios xytyukkúmdo'om pún ká'ay úkúmu má kyajnúmu nya'o'kúmu ja Paablú.

¹³ Di'ibú dú'un tyunándúbu naty naxy níjstyikxy ja yedyújkuty.

¹⁴ Net ñájxtú má ja teedywyindsúnuty es ja mújja'aydyújkuty, es jyúnandú:

—Īdsūty tūts nnaygyajxūdu es Diósūts xytyukmūdōwdūt kots ngáyūt pūn kyajnumts nya'ooktū Paāblū.

¹⁵ Tyam miidsūty es di'ibū ana'amdūp māj tsajptūgōty, amdowdū tadū soldāādū windsūngopk es bom dyajmínūdu tadū ja'ay mā miidsūty, es xywyin'ūnūt ko miits xyñijawūya'andū yajxón ja pyeky. Es ūdsūty, tāmūts n'awixtū esūts nya'oogūt mā kyajnumū naty jya'ty.

¹⁶ Es ja Paāblū ja tsyojmaānk myūdoo ti tyunāndūp, net ñejxy mā ja kwartel es t'awa'anū ja Paāblū.

¹⁷ Net ja Paāblū tmūgajxy tu'ugū soldāādū windsūn, es t'anmaay:

—Mūnūjxū tyādū mixy mā ja soldāādū windsūngopk, ja'a ko myadyā'aga'añ waanū mūt yū'u.

¹⁸ Es ja soldāādū windsūn tmūnejxy ja Paāblū tsyojmaānk mā soldāādū windsūngopk, es t'anmaay:

—Tadū Paāblū yū'ūts tū xy'amdoy esūts nyajmínūt ja yā tyādū mixy. Yū'uk madyā'agaamp waanū mūt mij.

¹⁹ Es ja soldāādū windsūngopk tkū'ūmūmajtsū ja mixy, es dyajnejxy wiink tsoo, es dyajtūy:

—¿Tits xy'awanūyaamp?

²⁰ Net ja mixy t'anmaay:

—Yū israelītūty tū ñaygyajxūdu es bom m'amdowā'añūty es xyajnūjxūt ja Paāblū mā di'ibū ana'amdūp māj tsajptūgōty, es 'yandā'aga'andū es ttseky es xypyayo'oyūt.

²¹ Kyaj mij xymūbūkūt, ja'a ko nijustyikxyñaxy ja jya'ayūty di'ibū awijxp ayu'udsyū, es tū jyūnā'andū ko Dios tyukkumūdōwdūt pūn kaaydyūp es kyajnum dya'ooktū Paāblū; es tyam tap t'awixtū nā'a xyajmīñ.

²² Net ja soldāādū windsūngopk ñayjyūgajxū mūt ja mixy es kyaj pūn ya'awánūt éxtūm tū yajmūmadya'aky.

Paāblū yajkéxy mā gobernadoor Felū

²³ Ta ja soldāādū windsūngopk tmūgajxy majtskū soldāādū windsūn, es t'anmaay:

—Anūmūdu majtsk mūgo'pxū msoldāādū es ñay'ūxkūkūdu, es tūgū'px mājk di'ibū kwaaygyūjxy, es majtsk mūgo'pxū di'ibū mūt ja lyanzū, es ñijxūt Sesareeū tyam māj koots.

²⁴ Es nandū'un ñay'ūxkūkūdu yū Paāblū es ttukpátūt ja kwaay, es yajkwentū'áttūt kūdiibū ti jyátūdu es yajkūyákūt mā ja gobernadoor Felū.

²⁵ Es ja soldāādūtūjkūty yū'u tmūnūjxtū ja neky mā jyūnā'añ:

²⁶ “Ījts Klaudyū Lisyū, ngéxyūts tu'ugū neky mūt mij, gobernadoor Felū, es ngajxpo'xā'añ.

²⁷ Yū israelītūty tū tmatstū tadū yedyūjk es dya'ooga'añ, per kots ūj nnijā'ajū ko yū'ūdyū romanū ja'ay, nētūts oj nnejxy mūdūts ja nsoldāādūtūjk es nyajtsékyūts.

²⁸ Nētūts nyajnejxy mā israelītūty di'ibū ana'amdūp māj tsajptūgōty, mūt kots nni-jawūya'añ ti ko tū tni'ūnūdu.

²⁹ Māj ja pyeky tūjtákūdu mūt kū'ūm ja 'yana'amūn; per kyaj tmūdaty yū peky es dya'oogūt o dya'ítūt pujxndūgōty.

³⁰ Kots ūj nnijā'ajū ko yū israelītūty ttukniwinmayū dya'ooga'añū tadū ja'ay, paaty tyāmūts ngexy mā mijts; es nandū'un tūts n'anūmū ja di'ibū ni'ū'ūnūp es nūjx dyaky yū tyū'ajtūn mā mijūn. Ja nnaybyátūm.”

³¹ Net ja soldāādūtūjk dyajnūjxtū ja Paāblū éxtūm tū ya'anūmūdu, es dyajnūjxtū koots extū Antípatrū.

³² Jakūmbom jyūmbijttū ja soldāādū ye'ebū mā ja kwartel, es ja kwaaygyūjxyryū t'akpanūjxtū ja Paāblū.

³³ Ko jyajty Sesareeū, ta tkūyajktū ja Paāblū es ja neky mā ja gobernadoor.

³⁴ Es ko t'ijxy ja neky ja gobernadoor, net dyajtūy ja Paāblū:

—¿Madsoo m'it mlugaar?

Es ja Paāblū 'yadsooy:

—Silisyū ja'ayats ūj.

³⁵ Net ja gobernadoor Felūs 'yanmaayū:

—Tyámats n'awíxut ko kyūda'agut ja ja'ay di'ibū tū mni'ūnuty, esats nmūdówut wi'ix jyūna'añ.

Es ja Paāblū yajpūjtáky mā ja tūjk di'ibū Eroodūs pyalasyū'ajt, es kywentū'átudū ja soldaaduty.

24

Paāblū, ja gobernadoor Felūs wyinduuy

¹ Kyummūgoxk xū kyūdaky Sesareeū ja Ananiiūs di'ibū ijtp teedywyindsūngórk, mut ja mūjja'aydyūjk es tu'ugū wingajxpū di'ibū xyū'ajtypy Tértulū. Tyāadū twinguwā'kū ja gobernadoor Felūs es tjarūjta'agāñ ja pyeky ja Paāblū.

² Es ko ja gobernadoor dyajmiiñ ja Paāblū, net ja Tértulū tni'ū'nū ja Paāblū, es t'anmaay ja gobernadoor Felūs:

—Nja'aygyūdákypūyts mā mij, windsūn gobernadoor, ko mijtskyūjxm jyaadyū oy'ajtan mā tyādū naxwíñudū, es mij m'ane'emy yajxón mut ja oybyū mwinmā'añ. Paaty kyaj mā tsip mut ūdsuty.

³ Es mij tū xytyuñ yajxón tūgekyū mā tyādū israelítaty ja ñaxwíñudū. Nja'aygyūdákypūyts mijts, gobernadoor Felūs.

⁴ Per kudiibuts mij nūgoō ja mdiempū nyajtūgóyut, tunū may'ajtan es xymyūdoo'ítut di'ibuts ūj ngajxaampy.

⁵ Tyādū yedyūjk yū'ū axūk ja'ay, es ñejxy oytyim maaty es dyajtsiptūñ yū israelítaty; es nandū'nū yū'ū ñigopk'ajtypy ja ja'ayuty di'ibū yajtijp nazareū ja'ayuty.

⁶ Nandū'nū tmūdūjkū wiink ja'ay mā mūj tsajptūjk. Paadyūts nmajtstū es ndūydyunándūts éxtūmdu n'ana'amūn jyūna'añ.

⁷ Net ja soldaadū windsūngopk Lisyūs myiiñ es tyūjkū amūjā, es dyajnejxy ja Paāblū,

⁸ es xy'anmaaydyūts ūdsuty di'ibū ū'ūndūp nmíndut mā mij. Es tyam mijts kū'ūm xyñijáwut ja tūy'ajtan nidūgekyū ti kots nni'ū'nudū.

⁹ Esū israelitū ja'ayuty di'ibū naty jápūty, nandū'nū jyūnandū ko tyūy'ajtanuty.

¹⁰ Net ja gobernadoor ja kyū'ū ttuk'ijxy ja Paāblū es kyajxut. Ta Paāblū jyūnāñ:

—Tyam ūj jotkūjkūts nnayjyáwuty es nnayñikajxtu'uda'añūdyūts mā mij, mut ko nnija'abuts ko mij tyam m'ity jeky es myajkutūky mā tyādū naxwíñudū.

¹¹ Mijts kū'ūm mbaat xypyayo'oy ko je'eyūnūm majmajtsk xū kots n'ojtsy Jerusalén esats n'awdata'añ ja Dios.

¹² Es kyaj tyūy'ajtanuty kots xypyaattū nnay'oojūdu, es kyajts pūn nyajnayñibūdu'kū, ni mā mūj tsajptūjk es ni mā justisūtkūty, es ni di'ibū kajpnūts pūn mūut ngatsiptūñ.

¹³ Tyādū ja'ayuty kyaj mbaat dyajtydyūkūdu tūts xytyukni'ū'ūndūp.

¹⁴ Di'ibū tūy'ajtan, nbanejxypyūts ja Jesús éxtūmū Kristū, di'ibū yū'ū tyijtūp anūū xpxūjkūn. Nmūdiimbyūts ja Dios éxtūmdu n'aptūjk tmūduuñ. Nmūbejkyūyts tūgekyū Moisesū 'yana'amūn es tūgekyū di'ibū Diosū kyugajxpū kyajxtū.

¹⁵ Es ūj nmūbejkyūyts éxtūm yū'ūjuty nandū'nū ko yū Dios dyajjikypūka'añ tūgekyū o'krū di'ibū ijt oyjya'ay es nandū'nū di'ibū ijt ka'oyjya'ay.

¹⁶ Es paadyūts dū'ūñūm ndunā'añ di'ibū oy Dios winduuy es nandū'nū ja'ay winduuy.

¹⁷ Es kanak jūmūjtūts njūdijty wiink nax wiink kajpn, es njūmbijtyūts mādsū nnaxū ngajpn es nyakā'añūts yū limosnū es ja windsū'kūn.

¹⁸ Es jawyiinūts nnayyāwātū. Jápūdsū naty mūj tsajptūjk ñabotsoty es mbūjta'agā'añūts yū limosnū es ja windsū'kūn, es kyaj mut ja mayjya'ay es ni

nganayñibudū'ugudats ni pún muut. Es jap tsajptugoty xypyátats ja israelítaty di'ibu tso'omp mā ñaxwiñudū Asyū.

¹⁹ Es japts xypyattū ja israelítaty di'ibu tso'omp mā ñaxwiñudū Asyū, ¿Ti ko ku'am tu kyamindū ja yāā es xyñi'ūunūdats mā mij, pūn tūy'ajtūn myūdajttūp mā u'ūnūn?

²⁰ Mut ko yū'ūjaty kyaj myndū di'ibu tyam jūnándūp ja yāā, wa'an yū'ūjaty tūy'ajtūn tjunā'andū pūn ti peky tu xypyaattats ko nwindūnāy wyinduuyaty di'ibu ana'amdūp māj tsajptugóty.

²¹ Je'eyū pūn yū'ūjaty xyñi'ūunūyāambuts ko njūnāñūts muk jap mā di'ibu ana'amdūp māj tsajptugóty: “Miidsaty tyam xypyekymyoodyūpts kots ūj nmūbeky ko yū o'kputy jyikyryūka'andū.”

²² Ja Felus oy tñija'aju wi'ix tmūbuktū di'ibu pyanūjxtūp ja Jesús éxtūm ja Kristū, paaty ko tmūdooy yū taadū, net jyūnāñ:

—Ko myínūts ja soldaādū windsūngopk Lisys, n'akmūdówūpts mijū m'ū'ūnūn.

²³ Es net ja Felus t'anmaay ja soldaādū windsūn es ja Paablū 'yítat tsimy, per tmo'oyūts nandū'ūn yū awā'ats'ajtūn es dyajtáktū yū myūtnaymyaayūbutūjk es kyū'ixūdūts.

²⁴ Es ko 'yijty kanak xū, ta jyajty jatūgok ja Felus mut ja ñūdo'oxy Drusilū, di'ibu israelitū ja'ay. Ta tñigajxū ja Paablū es myínūts. Es tmūdooy ko Paablū myūgajxūdū wi'ix ja jiky'ajtūn ko Jesukristū yajmūbéky.

²⁵ Es ko ja Paablū 'yawa'anū es ja ja'ay jyiky'átat tūy'ajtūn muut es ñay'aguwítsūdūts ku'am, es ko ja'ay yajpayo'oydyūts, net ja Felus ñay'adsū'ku es t'anmaay ja Paablū:

—Winwā'ktūtūts tyam. Kots ja tiempū nmūdátat, net nnigáxūts.

²⁶ Es ja Felus yū'ū jyatsojk es ja Paablū myo'oyūdūts ja meeñ es tñasmátsūts; paaty janaamūty tñigaxū.

²⁷ Dū'ūn tyuun jyajty majtsk jūmūjt. Net ja Felus pyūdsūmūnū gobernador, es tyūjku ja jembyū di'ibu xyū'ajtypy Porsyū Festū. Es ko ja Felus wyū'ūmāñ oy mut ja israelítaty, paaty dyajwe'emy ja Paablū tsimy pujxndūgóty.

25

Paablū, ja gobernador Festū wyinduuy

¹ Ko ja Festū jyajty es oj t'axajū ja kyutujkūn es 'yítat gobernador, kyumūdūgūk xū tsyo'oñ Sesareeū es pyatūjkū Jerusalén.

² Es net ñimiinūdū ja teedywyindsūnūty es ja israelítaty ja myūjja'aydyūjk, es tñi'ū'ūmbajttū ja Paablū,

³ t'amdooy ja may'ajtūn es tñigáxūts ja Paablū es dyajmínūts Jerusalén. Dū'ūn t'amdooy ko tū naty ñaygyajxūdū ja israelítaty es dya'ooga'andū tu'aay.

⁴ Per ja Festū 'yadsooy ko Paablū tap 'yity tsimy Sesareeū, es yū'ū ku'am jūjpta'agaamp jap.

⁵ Es jyūnāñ:

—Miits nidū'ugūty di'ibu myūdajttūp ja kutujkūn, mnūjxtūp Sesareeū kots ūj nnūjxūts, es pūnū tadū yedyūjk jamū pyeky, mbāat xyñi'ū'ūmbáttū.

⁶ Festū je'eyū jap 'yijty Jerusalén tuktujk mājk xū es ta net jyūnajky jatūgok Sesareeū. Es jakūmbom t'axajū ja 'yūñāybyajñ mā 'yana'ama'añ. Ta tñigajxū ja Paablū.

⁷ Ko Paablū tyūjkū, net yajnādūjkūdū ja israelítaty di'ibu tū tsyoondū Jerusalén, es tpujtákdū pyeky kanak nax, per kyaj tyūy'ajttūndūjkū.

⁸ Es net ja Paablū ñayñikajxtūtū:

—Ūj, ni tits tū ngatuundūgóty mut ja israelítaty ja 'yana'amūn, ni mut ja māj tsyājptūjk es ni mut ja yajkutujkū kopk.

⁹ Per ja'a ko yū Festū wū'ūmāamp oy mut ja israelítaty, paaty ja Paablū t'anmaay:

—¿Tii mnūjxaamp Jerusalén es jāmūts ndūnūts ja tūy'ajtūn?

¹⁰ Net ja Paablū 'yadsooy:

—Tyámats n'ity mā yajkutujkꝛu kopkꝛu kyutujkꝛu, mā mbaadats ja nduꝛ'ajtꝛu yajtúñ. Mnija'ap oy ko kyajts ɛj ti tꝛ nduundagóy mꝛt ja israelítaty.

11 Es pꝛn tꝛy'ajtꝛu ko tꝛts ti nduundagóy di'ibꝛts ngumadówꝛp es xya'oogadats, wa'ants xya'ooktꝛ; per pꝛn kyaj ti tꝛy'ajtꝛuꝛty di'ibꝛu xytyukni'ɛ'ɛnꝛp, kyaj pꝛn ja kutujkꝛu tmꝛdaty esꝛts xykyꝛyákꝛt mā yꝛ israelítaty. Paꝛty n'amdóyꝛts esꝛts xyajnjꝛxꝛdꝛts mā ja yajkutujkꝛu kopk es yꝛ'ɛ kꝛ'ɛm xyꝛyayo'oyꝛdꝛts.

12 Ko naty ja Festꝛ tꝛ myadya'aky mꝛt ja jya'ayꝛty, ta t'anmaꝛꝛy ja Paꝛblꝛ:

—Mꝛt ko tꝛ xy'amdoy es nyajnjꝛxꝛt mā yajkutujkꝛu kopk es yꝛ'ɛ jyustisatúnꝛt, oy nyajnjꝛxꝛt.

Rey Agripꝛu jya'ty es tku'ixy ja Festꝛ

13 Ko 'yijty majtsk tꝛgꝛk xꝛꝛ, net jyajty jap Sesareeꝛu ja rey Agripꝛu mꝛt ja toxytyꝛjk di'ibꝛu xyꝛ'ajtyꝛy Berenise, es tkajxꝛo'xꝛ'añ ja gobernadooꝛ Festꝛ.

14 Es kom kanꝛk xꝛꝛ jap 'yijttꝛ, ta ja Festꝛ tmꝛmadyaky ja rey wi'ixꝛu Paꝛblꝛu 'yity tsimy, es t'anmaꝛꝛy:

—Tyꝛp tu'ugꝛu yedyꝛjk 'yity ꝛꝛjꝛndꝛgóty di'ibꝛu Felꝛs tꝛ dyajwe'emy.

15 Kots n'ijty Jerusalén, net ja teedywyindsꝛnꝛty esꝛ israelítaty ja myꝛjja'aydyꝛjk tni'ɛ'ɛnꝛdꝛu tadꝛ yedyꝛjk, es xy'amdooyꝛts es ɛj njꝛnꝛ'aꝛnꝛdꝛts ko peky tmꝛdaty es wa'an dya'ooktꝛ.

16 Es ɛj n'adsooyꝛts ko yꝛ romanꝛu 'yana'amꝛn kyaj ñigutíkyꝛty es nya'o'kꝛm ja ja'ay pꝛn kyajnjꝛmꝛu tꝛy'ajtꝛu dyaky es ñaywyindꝛnꝛdꝛt mꝛt ja di'ibꝛu ɛ'ɛmp, es ñayñikajxtu'udꝛdꝛt.

17 Paꝛty ko yꝛ'ɛjꝛty myiindꝛu ja yꝛꝛ, netyꝛu jakumbom nnaxwe'tsy mā uñꝛꝛybyajꝛn mꝛts n'ane'emy, es nétꝛts nnigajꝛxꝛ tadꝛ yedyꝛjk.

18 Ja israelítaty kyaj oj 'yꝛꝛndꝛu éxtꝛmꝛts ɛj tꝛ n'okwinmay.

19 Yꝛ'ɛ je'eyꝛu oj ttukni'ɛꝛnꝛdꝛu éxtꝛmꝛu israelítaty myꝛbꝛktꝛ, es mꝛꝛt ja Jesús di'ibꝛu o'k; per ja Paꝛblꝛu jyꝛnꝛñ ko yꝛ Jesús jyiky'aty.

20 Es kom kyajts nmꝛwinmꝛ'añbyaaty wi'ixꝛts ja tꝛy'ajtꝛu ndúnꝛt, nétꝛts ja Paꝛblꝛu nyajtꝛꝛy pꝛn njꝛxꝛꝛmp Jerusalén es jáꝛꝛts ja tꝛy'ajtꝛu ndúnꝛdꝛts.

21 Per ja'a ko yꝛ'ɛ 'yamdoo es ja yajkutujkꝛu kopk Augustꝛu ttúnꝛt ja tꝛy'ajtꝛu, ꝛꝛty ɛj nya'ítꝛyꝛts tsimy extꝛu kots ɛj mbaꝛꝛt ngexy.

22 Net ja Agripꝛu t'anmaꝛꝛy yꝛ Festꝛ:

—Ëj nandꝛ'ɛn nmꝛdowaambyꝛts wi'ix jyꝛnꝛ'añ tadꝛ ja'ay.

Es ja Festꝛ 'yadsooy:

—Bom xyꝛyadówꝛt.

23 Jakumbomꝛu Agripꝛu es ja Berenise jyajttꝛ es ni'igꝛu dyajnjꝛgꝛxꝛ'ktꝛu ja myꝛj'ajtꝛu, es tꝛyꝛkꝛdꝛu mā ja kumoñdyꝛjk mꝛt ja soldꝛꝛdꝛu windsꝛngóꝛkꝛty es mꝛt ja Sesareeꝛu myꝛjja'aydyꝛjk. Net yꝛ Festꝛ tñigajꝛxꝛu yꝛ Paꝛblꝛu.

24 Net ja Festꝛ t'anmaꝛꝛy yꝛ Agripꝛu:

—Rey Agripꝛu es miidsꝛty nidꝛgekyꝛu di'ibꝛu tꝛ ñaymyúkꝛdꝛu mꝛt újꝛty, tyꝛꝛ ja yedyꝛjk. Mayꝛu israelítaty tꝛ xy'anꝛꝛmꝛts mꝛt yꝛ ja'ay jap Jerusalén es yꝛꝛ nandꝛ'ɛn Sesareeꝛu, es dꝛ'ɛn jyꝛnꝛ'aꝛndꝛu esꝛts nya'oogꝛt.

25 Per ni wi'ix tsoots ngꝛꝛꝛtꝛ ꝛꝛoꝛꝛ es 'yoogꝛt. Es kom yꝛ'ɛ kꝛ'ɛm tꝛ t'amdoy es ja jyustisꝛu yajtúnꝛt mā yꝛ yajkutujkꝛu kopk Augustꝛu, ꝛꝛty tꝛts njꝛnꝛ'añ kots ngꝛꝛꝛ'añ jam.

26 Es kyajts nnijawꝛu wi'ixꝛts nnijáyꝛt yꝛ nwindꝛsꝛn yajkutujkꝛu kopk mꝛt yꝛ'ɛ. Paꝛty tyꝛꝛts nyajmíñ mā miits nidꝛgekyꝛu, es waanꝛu ni'igꝛu mā mij, yajkutujkꝛu Agripꝛu. Tundꝛu may'ajtꝛu, yajtꝛwꝛdꝛu tyꝛdꝛu ja'ay esꝛts xy'awánꝛt wi'ix mbaꝛꝛt njꝛ'aꝛyꝛts,

27 ja'a ko kyajts njawꝛu tꝛy'ajtꝛuꝛty esꝛts ngáꝛꝛt mā ja yajkutujkꝛu kopk pꝛn kyajts n'awanꝛu wi'ixꝛu 'yꝛ'ɛnꝛn.

26

Paablu, ja rey Agripu wyinduuy

¹ Net ja Agripu t'anmaay yu Paablu:

—Mbaat mij xyaky ja mduy'ajtun.

Ta ja Paablu ttuk'ixy ja kyua es 'yamondut, es jyunan:

² —Jotkujkats nnayjyawy esats ngajxat mat mij, rey Agripu, esats nnaynikajxtu'ududats nidagekyu di'ibu israelituty tu xytyukni'uanats,

³ es waanu ni'igu ja'agyajxm ko mij mnija'ap tugekyu wi'ixats jaayam tii ndundu, uudsaty israelitu ja'ayaty, es mjaygyujkup di'ibats nmadyakypu. Paaty tunu may'ajtun, madoo'it yajxon.

⁴ Yu israelituty nidagekyu tnijawu wi'ixats n'ijty mat yu'ujaty madsu ngajpn es nandu'un Jerusalen, kots nmutsk'ajty es extu tyambaat.

⁵ Es yu'ujaty nandu'un nija'adup, es pun tsyojktup jyunan'andut tuya'ajtun, kots uj n'una'k'ajty fariseeu ja'ayaty.

⁶ Es tyam xyajmifuts es xyni'uanats kots uj nmubekyats ko Dios dyajjikyruka'an yu o'krpu extam wyandaky mat uudsadyu n'aptujkuty.

⁷ Nidagekyu israelituty 'yawijxtup ko Dios tkuydyunat di'ibu wyandak, es ja'agyajxm t'awdattu Dios xuan koots. Mij rey Agripu, yu'agyajxmu tadu israelitu ja'ay xyni'uanadu kots uj du'un njajp'ixy.

⁸ ¿Ti kyaj miits xymyubuktu ko Dios dyajjikyruka'an ja o'krpu?

⁹ 'Ujts ku'am nwinmaayats tuuyup kots uj nduna'an mayu winma'an es nmudsip'atudats di'ibu pyanejxypy yu Jesus nazarenu.

¹⁰ Es du'unats nduun kots n'ijty Jerusalen. Ja teedywyindsunaty xymyooydyats ja kutujkun esats uj nbajta'agut pujxndugoty ni nu'un di'ibu myubejkyru yu Jesus; es ko dya'o'ktu, uj tadsu naty nnaygyajxudu mat ja teedywyindsunaty.

¹¹ Kanak okats uj nduydyuun es agwanu tmastu'udut yu myubujkun. Du'un tu nduunats tu'uk tu'ugu tsajptujk. Njantsytyukmudsip'ajtyats yu'ujaty es nbanajxats extu wiink kajpn.

¹² 'Es kots uj naty nnejxy ma Damasku, yu teedywyindsunaty tu xymyo'oyats yu kutujkun esats najx nmatsy di'ibu myubujktup ja Jesus.

¹³ Rey Agripu, kotsu naty nnejxy, net jam tu'am n'ijxyats kijkyxyu tu'ugu jajun di'ibu miimp tsajwinm. Jantsy muk jyajy es kyaj dyu'unaty yu xuu jyajy. Tadu jajun jyajty mats uj nba'ay es madsu njaymyuudaty.

¹⁴ Net uudsaty nidagekyu ngadaadaaydyats, es nmadooyats kots xymyugajxy mat ja ebreuu ayuk, es jyunan'an: "Saulu, Saulu, ¿tits ko xypajudity? Ku'am mnayyajtsayutyaty, extamu yuubu ko tnepy yu kepyjyujptsetsy."

¹⁵ Netats uj n'anmaay: "¿Mbun mij?, Windsun." Esats xy'adsooy: "Ujtsats Jesus, di'ibu mij mbajuditypy.

¹⁶ Pudu'uk es mdanut. Tu nnimif es mij nmugajxa'an es ngajxa'an esu ja'ay xy'awanat di'ibu tyam tu xy'ixy es di'ibu m'ixup oknum.

¹⁷ Es ujts mij nyajts'o'ogup ma israelituty es nandu'un ma kyaj 'yisraelituty. Es tyam ngexy es mnajxat

¹⁸ ma ja'ajaty es xya'ijxwa'xat ja ja'ayaty es kyaj nakyyo'oydyut ma ja koots it, wa'an dyo'oydyu ma ja xuan it, kadiibu 'yok'ijnudut Satanás kyujoty, Dios ky'ujoty 'yittut; esu du'unats xymyubuktut es yajtuknima'kxtut ja pyeky es yajmo'oydyut ja kuma'an mat panaty ijtup ja Diosu jya'ayaty." Du'unats xy'anmaay ja Nindsun'ajtam Jesus.

¹⁹ Paaty, rey Agripu, nmamadooyats di'ibats ja Jesus xytyuk'ijx tsajwinm es di'ibats xy'anmaay.

²⁰ Jayujpts ngajxwa'xy ja oybyu ayuk ma ja'ayaty di'ibaty jap Damasku, ta net di'ibaty Jerusalen es ma tugekyu Judeuu nax, es nandu'un ma di'ibu kyaj 'yisraelituty; es

n'anmaayuts nidugekyu es dyajtagátstat yu wyinma'añuty es jymbíttat ma Dios es ttúnat éxtam ja Dios jyna'añ.

²¹ Paadyuts xymyajtsta ja israelítaty maj tsajptajk ñabotsoty esuts xyjaya'oogándu.

²² Peru Dios xypyudujkuts es tyambaaduts ngajxwa'xy ja 'yayuk mat nidugekyu ja'ayuty ko yu Jesús yu'u du'un ja Kristu. Es je'eyu njana'añuts di'ibu nandu'unu Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyuxjaaydyu.

²³ Yu'ujuty jyanandu ko koonam yu Kristu 'yayówat es taanam 'yoogut; es ko 'yoogut, yu'u tim jayupr jikyryákup jatugok es dyákat ja nitsokun mat di'ibu israelítaty es di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

²⁴ Es ko du'un jynáñ yu Paablu, net ja Festu yaxkeky:

—jTu mloku, Paablu! Mut mayu m'uxpajkun tu mjambity loku.

²⁵ Per ja Paablu 'yadsooy:

—Kyajts nloku, gobernador Festu. Tugekyu di'ibuts ngajxypy, tuy'ajtun yu'u.

²⁶ Esu tyadu rey Agripu myudajtypy ja tuy'ajtun di'ibuts ngajxypy, paadyuts nnigajxta'ay yajxon ma yu'un, mat ko kyaj tyadu tyuun jyajtu ayu'udsyu.

²⁷ Mij, rey Agripu, ¿tii mmubujk éxtam jynáñ yu Diosu kyugajxputy? Nnija'abuts ko mmubejkyu.

²⁸ Net ja Agripu jynáñ:

—Mut waanubu mij yu m'ayuk xytsyeky es nbanujxaduts yu Jesukristu, du'un, ¿kadii?

²⁹ Net ja Paablu jynáñ:

—Pes mat jawaanubu o mat jamaybyu, Dios tsyepjy ko mij, rey Agripu, es nidugekyu ja'ayuty di'ibuts yam xymudoo'ijttap, nandu'unxyp mij najx m'ittu éxtam uj, je'eyu ko kyaj mudu kadenu.

³⁰ Net ja rey Agripu pyude'ky, es nandu'unu Festu esu Berenise, es nidugekyu di'ibu naty jap uñaaydyu,

³¹ es ñujxtu wiink tsoo, es ñayjynánudu:

—Tyadu ja'ay ni ti tu tkatúñ di'ibu pátu tku'oogut o 'yítat pujxndugóty.

³² Net ja Agripu t'anmaay ja Festu:

—Tuxyup yajnasmatu tyadu ja'ay kooxyu ku'um tu tka"amdoy esu yajkutujkpu kopk pyayo'oyudut.

27

Paablu yajmnejxy barkoty Romu tsoo

¹ Ko twinmaaydyu xyajnajxa'anduts jap Italyu, net ja Festu tkuyajky ja Paablu esu wiingátypy tsimyja'ay ma ja soldaadu windsún Julyu, di'ibu jap ijtp ma byatayongu Augustu.

² Nétuts ndujkudu ma tu'ugu barku di'ibu naty tsoonaamp Adramityu es ñujxa'añ Asyu. Yu Aristarkuts muut nnujxtu, yu'u jap kyugajpnty Tesalóniku, Masedoñu ñaxwíñudu.

³ Jakumbom najttats Sidón. Es jap yu soldaadu windsún Julyu tmudajty yu oyjyot es tasmajtsu Paablu es najx tku'ixy yu myutnaymyaayubaty.

⁴ Kots ndso'onda Sidón, najttats aga'añdsyoo ma Tsyipre, mat ko mak jyantsypyoyj es kyaj mbaat tuyu nnejxyuts.

⁵ Es nnujttats ajkxnáx tsoo Silisyu pyu'aay esu Panfilyu, es najttats Miiru, Lisyu ñaxwíñudu.

⁶ Jap yu soldaadu windsún tpaty jatu'ugu barku di'ibu tso'omp Alejandriiu es ñujxa'añ Italyu. Nétuts xyajtajku es nnujttats.

⁷ Es kanak xujjuts ndu'uyo'oydyu ody'agyu, es jantsy nimujaa najttats wyinduuyu Gniidu. Es nandu'unu naty jyantsypyoyj. Nétuts nnajxtu wyinduuyu Salmón es n'awdijttats ma Kretu,

⁸ es nnajxtats nimajaa mejyñbya'aaay exta njajttats ma tu'uga it di'iba xyu'ajtypy Oybyu Jykymyejyñ'aa, Lasee kajpn wingón.

⁹ Es dyajtagoodyu tiempu kanaak xuu es kudsu'ugu kots n'aknajxtat mat ko wyingoonu ja xux po'o. Net ja Paablu dyajky ja kajxwijn,

¹⁰ es t'anmaay:

—Mugu'ugaty, ni'igu 'yaxuugaty ya tiempu. Pun n'aknajxum, n'ayo'ombátamu net es nyajtago'oyamu net ja barku esa temy, es exta njiky'ajtun'ajtam.

¹¹ Per ya soldaadu windsún yu'u pyanajx éxtamu wyinma'añ ya barku ñiwindsún es ya barku ñigapitank, kyaj ja Paablu kyajxwijn tmadooj.

¹² Es kom nik oy jatu'uga kajpn di'iba xyu'ajtypy Fenise ma ja islu, es jap tu'ugu jikymyejyñ'aa madsoo xuu pyudsemy, ja'agujxm may twinmaaydyu waanu oy ko ñajxtat jap, es jap dyajnáxat ja xux po'o.

¹³ Ko tyugajtsy ja poj es myiñ naje'eyu ya jumboj, net ñay'anmaayudu:

—Oy njo'omum.

Ta ñajxta ma myuwingón ja Kretu myejeñbya'a.

¹⁴ Per ko waanu 'yijty, net tyugajtsy ja poj es myiñ jantsy mak tuboj,

¹⁵ es dyajnejxy ja barku wiink tsoo. Es kom mak pyojy, kyajts mbaat nnajxta éxtamts nnajxa'andu. Nétats nmatstuttu ja barku es ja poj myunajxadat madsoo myunajxa'añaty.

¹⁶ Nétats nnajxta pyu'aaay ma tu'uga mutsk islu di'iba xyu'ajtypy Kaudu, ma waanu poj myooñ. Es jantsy nimajaa nyajtjkatu ma barku ja barku'unk di'ibadsu naty tu nwoonda.

¹⁷ Kots nyajtjkadu ja barku'unk, nétats nwo'onda'tstu ja maj barku mat kanaagu tejxyñ kadiibu jyaanwa'xat. Es ndsu'kadats ko ñejxy ja barku pu'ujótm ma txu'aty Sirte. Es net nyajjanajktats ja barku wit es ya poj yajnejxyaty du'añ.

¹⁸ Jakumbom kyajpu mak poj myooñ. Net ja barku tsyemy ñugujabijptsondáky.

¹⁹ Es ja myuduguk xuu udsaty nyajpudsuumdu di'ibu madu barku tyu'uoyo'oy.

²⁰ Kanaak xuu kyajpu xuu 'yok'ya'ijxnu, es ni madsa'a, ja'a ko ja poj es ja tuu mak jyantsywyery. Nja'aydyugoodyaayñats tugekyu wi'ixats nnitso'ogut.

²¹ Es ko jeky 'yijnu, kyajts n'okkaayñadu, net ja Paablu jyunañ:

—Mugu'ugaty, tuxuyp xymyudoogukadu es kadiibuxuyp tu ndso'onum Kretu es kya-jxuyp du'an n'ayo'om.

²² Per tyam katu mjotmay'ooktu, ni pan kya'oogut, oy tyadu barku wyindugóyat.

²³ Pes tsu'uy tu'ugu Diosu 'yanklus n'ijxyuts,

²⁴ es xy'anmaayuts: “Katu mdsu'ugu Paablu, mja'tap ma ja yajkutujkpu kopk. Nandu'anu Diosu may'ajtun mdu'unxu es nidugekyu di'ibáty mij mmudaty barkoty, kadiibu pan 'yoogut.”

²⁵ Paaty mugu'ugaty, jotkujk'áttu. Uj nmabejkyruuts éxtam ja Dios jyuna'añ.

²⁶ Per ya jikymyejyñ yu'u net xyajnajxum ma tu'uga islu.

²⁷ Es ko 'yijty majtsk samaan mats ndu'uyo'oydyu, net koots japadsu naty Adriyatiku Jikymyejyñóty es ja mak poj xyajnejxyuts anajñ aga'añ. Es tsu'pun ya marineeraty wyinmaaydyu ko traada'andu nax.

²⁸ Net tkijxta nu'nnun kyúkaty ja jikymyejyñ, es t'ijxta ko je'eyu i'px majmókx tu'uk metru. Es waanu n'aknajxtats, net tkijxkojkpu jatagok. Je'eyu i'px juxtujk metru.

²⁹ Es tsu'kadu ko najx kyotu ma jamu tsaa najoty. Net dyajjanajktu taxku pujxn ajo'kn uxku'p tsoo es t'awixtu jotmaymyuut wi'ix xyuñat.

³⁰ Es ja marineeraty twinmaaydyu, net dyajjanajktu ja barku'unk es kya'aga'andu. Nugoobu jyunandu ko dyajjanaka'andu pujxn ajo'kn ma barku kopk.

³¹ Es ja Paablu t'awa'anadu ja soldaadu windsún es ya syoldaadutujk, es t'anmaay:

—Punu tyaadu kyaj wyu'umdu barkoty, kyaj ndsókum.

³² Net ja soldaadutujk ttsujktujktu ja barku'ungu tyejxyñ es dyajkunajxtu mejeñóty.

³³ Es kajamónnum Paablu t'anmaaydyu nidugekyu:

—Tyam majtsk samaan miidsaty kyaj mma'adu es kyaj mgaydyu.

³⁴ Tyam nmanu'xtaktap es mgaydyut oynu'unun es xymyudatut ja maja es m'akjiky'attut. Ni tu'uk pan kya'ooga'an.

³⁵ Es ko du'un ja Paablu jyanan, ta tkone'ky tu'ugu tsajkaaky, es tja'aygyudaky ja Dios ma'yittu nidugekyu. Net dyajwa'xy ja tsajkaaky es kyaay.

³⁶ Net nidugekyu jyotkujkadyaadyu es kyaadyu nandu'un.

³⁷ Ja'a naty udsaty nidugekyu majtsk mugo'px jatugu'px majmox tu'uk.

³⁸ Es ko kyaadyaadyu, net tkujubijpnajxtaadyu yu triigu mejyoty es ja barku waanu tyo'tykyut.

Barku wyindugoy

³⁹ Ko xunnu yu marineeraty kyaj t'ixy'attu ja nax, per t'ijxtu tu'ugu pu'u jot es jyanandu pan mbaat nejxy ja barku jam.

⁴⁰ Es tmudsujkadyaadyu ja tejxy di'ibu wyiint'ajtypy ja pujxn ajo'kn, es wu'umdaay jap mejyoty. Es dyaj'yuungudu ja kepy di'ibu ja barku tu'umooyu. Net trajtaku jatugok ja barku wyit es ja poj pyudakudut nejxat ma pu'u nipety.

⁴¹ Ja barku oj nejxy. Esu net ja barku kyopk tyatspejky pu'ujotm es kyaj mbaat nakyyi'xy, es ja jikymyejy myjwojppety jam barku ux'am es tsy'pxtso'oñ ja barku.

⁴² Net ja soldaadutjk tjaya'oogandu nidugekyu tsimyja'ay kadiibu kya'agut ngyaary.

⁴³ Per ja soldaadu windsun yu'ajytso'ogaampy ja Paablu es kyaj dyajky yu kutujkun es ja syoldaadutjk dya'oogat ja ja'ay. Net dyajkutjky di'ibu jyajtypy nu'woonut es nejxat jawyiin es traadut ja nax.

⁴⁴ Di'ibu kyaj tjattu nu'woonut, ta tmajtstu taablu pedazu di'ibu ja barku tu tyuktadya'ay, es du'un pyudsuumdaadyu nidugekyu jikymyejyoty, es jyajttu ma nax.

28

Paablu jap Malta

¹ Ko nbudsuumdaadyuts nidugekyu ma jikymyejyun, netats nnija'adu ko ja islu txu'aty Malta.

² Es ja ja'ayuty di'ibu jap kugajpnaty jantsy oyjya'ayuty, oj dyajmaju jyun, ja'a ko xyuxy es tyu'uyu naty, es xywyoodaadyuts nidugekyu es njokxrukudats.

³ Net ja Paablu dyajmiin yu ja'axyu tu'utspu es trajtaky ma jyunun. Es tu'ugu awa'andsa'an pyudseemy ma ja ja'axyun, ja jyunu naty kyugekpy, ta tkumdsu'tsu ja Paablu, es jamu oj wu'umu kyuhguxm.

⁴ Es ko t'ijxtu ja ja'ayuty di'ibu jam kugajpn ko Paablu tu tsyu'udsyuty yu ts'aan es tam tyuuynu kyuhguxy, net nay'anmaay ak yu'ajuty:

—Paaty du'un tu jyaty tyadu yedyjk ko t'ajytun axuk ja'ay yu'u. Oy tu jyatse'eky jikymyejyoty, peru Dios kyaj tu pyajta'agyuty es jyiky'atut.

⁵ Peru Paablu je'eyu twinxijty ja ts'aan jyunoty es kyaj ti jyajtu.

⁶ Ja ja'ayuty nidugekyu t'awixtu na'a ja Paablu kyuh kyixe'eky o pojun 'yoogat. Es ko jeky 'yijty es kyaj ti jyatyuty ja Paablu, net dyajtgajtstu wyinma'an es jyanandu ko Paablu yu'u tu'ugu dios.

⁷ Es wingon ma ja it, tam tu'ugu yuudaknu ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Publyu, es ana'amp ma tadu islu. Yu'uts xymyoo yu jajttakn es xyajkaadyuts jantsy oy t'uguk xnu.

⁸ Es ja Publyu tyeety tap kyo'knu mut ja ne'pyñbya'am esu jyun. Net ja Paablu oj tku'ixy ja puma'ay, es kyajxtaky es ja kyuh trajtaky ma ja puma'ay. Es net 'yagudaky.

⁹ Net dyajmiindaadyu yu pyuma'ay di'ibu jap tsunaadyu ma islu, es 'yagudaktaadyu nidugekyu.

¹⁰ Es xyjantsywyindsu'kuduts, es ok kots ndujku ma jatuu'ugu barku, xymyoodyaayuts tugekyu di'ibuts nnidu'uyo'oyup.

Paablu jya'ty Romu

¹¹ Es ko n'ijttuts tugek po'o jap Malta, taats ndujku ma tu'ugu Alejandrii byarku di'ibu jap yajnax yu xuxpo'o es tmudaty kuxtsetsy di'ibu yu'u dyios'ajttap, di'ibu tyukxu'ajtypy dios xeeñ, Kástor esu Póluku.

¹² Nétuts uudsuty njajttu Sirakusu. Es jápats nwu'umudu tugek xuu.

¹³ Jápats ndso'ondus es ndu'uyo'oyuts ma tugekyu mejyñbya'a extu njajtyuts Rejyu. Es jakumbom ndso'onduts, es kom jambojp, myumajtsk xuu njajttuts Puteoli.

¹⁴ Es jápats nbattu nija'adyu nmugu'uktujkuts di'ibuts xyajwu'umdu tuk samaan, es óknams nja'ttu Romu.

¹⁵ Ko ja nmugu'uktujkuts jap Romu tu tmadowdu ko uudsuty nnajxtu, net tso'ondus es xyujp'yo'oya'anduts tu'aay. Jamts nnaybyátudu ma txu'aty Apyu Maay. Es óknams nnaybyátudu mat ja wiinkpu nmugu'uktujkuty ma txu'aty Tuguuu Jajttákn. Ko Paablu t'ijxy, net jyotkujku es tja'aygyudáky ja Dios.

¹⁶ Kots nja'ttu Romu, net ja Paablu yajmooy yu kutujkun es abeky tsuunat mat tu'ugu soldaadu di'ibu kwentu'átudup.

Paablu Diosu 'yayuk tkajxwa'xy jap Romu

¹⁷ Es ko 'yijty tugek xuu, Paablu tnigajxu ja israelítudyu myujja'aydyujk di'ibu ijttap Romu. Es ko ñaymyujkudu, net t'anmaay:

—Mugu'uktujkuty, ni ti tsíruts ngatúñ mat ja nmu'israelítaty es ni ja'a di'ibu jaayum tyuundup ja n'aptujkudyuts. Per ja nja'ay'ajtam di'ibu Jerusalén xymyajtstats es xykyajkyuts ma romanu ja'ay.

¹⁸ Es ko xyajtudaayuts yu'ujty, net jyunandu ko kyajtsu nbeky wi'ixuts n'oogut. Es nétuts xyjanasmatsuyánduts.

¹⁹ Peru nja'ay'ajtam kyaj tsojktu esuts nyajnasmaátsut. Paadyuts uj n'amdooy esuts nmínat ya Romu es yu yajkutujkpu kopk ttúnat yu njustísuts, óyuts ni tits wi'ix ngatukni'uunnu ngu'am ja'ay'ajtam.

²⁰ Paaty tu nyaxudya'aydyu es nnay'ijx nnaybyátum es nmugajxut. Kadenu ku'axótsyuts uj n'ity ja'agyujxm di'ibu njajp'ijxum, udsajtam israelitu ja'ayaty.

²¹ Net jyunandu ja israelítudyu mujja'aydyujk:

—Uudsuty kyajnamts n'axaju ni tu'ugu neky mijtskyujxm di'ibu tso'omp Judee, es ni pán nmugu'uk'ajtam israelítaty di'ibu jajtp kyaj jyunana'añ ko axuk mij tu mduñ.

²² Uudsuty nmadowaambyuts di'ibu mij mwinmaapy es di'ibu mij mgajxaampy, ja'a ko nnija'abuts ko otyim maaty ja ja'ay jyunana'andu ko kyaj 'yóyaty nmubujkum ko Jesús yu'u Kyristaty.

²³ Net trajáktu tu'ugu xuu es jyajttu may ja ja'ay ma yu Paablu. Es jépyup tsyondaky es extu kyudsu'uju Paablu tnigajxy ja Diosu kyutujkun, es du'un ttuk'ijxtu ja ja'ay pan wi'ix jyunandu yu Moisés es ja Dios kyugajxputy es ja ja'ay ttukmubáktut ko yu Jesús yu'u du'un ja Kristu.

²⁴ Es nija'ajty tkupujktu éxtum ja Paablu jyunánañ, per yu wiinkpu kyaj tmubujktu.

²⁵ Es ko kyaj ti'igy tu ñaygyajxudu, net tso'onnuudu oga'an, tu ja Paablu jyunana'añ:

—Oy tu jyunana'añ yu Espírítu Santu mat ja n'aptujk'ajtam éxtum ya'anuumu yu Diosu kyugajxpu Isaii:

²⁶ Nujx anuumu tadu ja'ay:

Oy miidsuty xyjamadowdu,

ni na'a xykyajaygyúkadut;

oy xyja'ijxpu,

ni na'a xykyamwinma'añbyaattut.

27 Mæt ko tadæ ja'ayadyæ jyot tæ jyæmbittæ juun,
 kyaj myædowdæ
 es tæ ja wyiin dyajpi'itstæ,
 dæ'un tka'ixtæt mæt ja wyiin
 es tkamædówæt mæt ja tyatsk,
 es kyaj tjaygyúkædæt mæt ja jyot,
 es kyajts æj xyñimíndæt esæts nyajnitso'ogæt.

28 Esæ Paablæ 'yakjænáñ:

—Jaygyúkædæ miidsæty ko tyam Dios t'awanæya'añæ tyædæ nitsokæn mæt di'ibæ kyaj
 'yisraelítæty, es yæ'ujæty myædowándæp.

29 Ko Paablæ dæ'un jyænáñ, net ja israelítæty ñaygyajxædæ ak yæ'ujæty es ñæjxtæ.

30 Es ja Paablæ 'yijty majtsk jæmæjt ka'pxy mæ tyæjk ajuudyiky es t'axajæ nidægekyæ
 di'ibæ nimiinæp,

31 es tkæjxwa'xy wi'ix ja Diosæ kyutujkæn. Es ttuk'æxpæktæ nandæ'un mæt yæ'ugyæjxm ja
 Nindsæn'æjtæm Jesukristæ. Ni pæn kya''adsípyæty.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Romanūs Ja'ayūty

¹ Ēj Paablū, Jesukristū myuduumbū. Diósuts xywyin'ijx es xypyūjtákyuts éxtamū 'yapóstulū esuts ngajxwā'xut yū oybyū 'yayuk.

² Tyādū oybyū ayuk Dios wyāndak dyakáñ extū jékyur mat ja kyugajxpaty, es yū'ujūty kyūxjaaydyū mā ja Diosū jyaaybyajtūn.

³ Yū'ū dū'ūn ja ayuk mā yajmadya'aky ja Nindsūn'ajtūm Jesukristū, ja Diosū 'yU'unk di'ibū jya'ay'ajtūngyūjxm ijty ja rey Davit tyūmp 'yaats,

⁴ es nandū'ūn ņigūxe'eky ko Diosū 'yU'unk ko Espírítū Santūkyūjxm es mādū Diosū myuk'ajtūn jyikypyejky mā 'ye'ky.

⁵ Yū Jesukristū myay'ajtūngyūjxm tū xypyūjta'agyuts éxtamū 'yapóstulūty, esuts ngajxwā'xut ja 'yayuk mā tūgekyū naxwíñdū, es ndukmūmūdówūduts es ndukmūbúktūduts.

⁶ Es nandū'ūn jam mā yū'ujūty Dios tū mwin'íxādū es mja'ay'átādūt ja Jesukristū.

⁷ Nduknigajxtūptsū tyādū neky miidsūty nidūgekyū di'ibáty ijttap Romū, di'ibátyū Dios tsojkdūp es tū wyin'íxādū es dyajnjxtūt tu'ugū jiky'ajtūn wā'atspū. Wā'anū nDios Teety'ajtūm esū Nindsūn'ajtūm Jesukristū mgunū'xādū es mmo'oyādū ja agujk'ajt jotkujk'ajtūn.

Paablū ņijxq'añ Romū

⁸ Tim jawyiin, mat yū'ūgyūjxmū Jesukristū, nja'aygyūdákypūts ja Dios mat nidūgékyūty miidsūty mat ko yajmadya'aky'áty ja mmūbūjkūnūty oytyim māātū mā tūgekyū naxwíñdū.

⁹ Ja Dios di'ibūts nmūdiimpy amumdu'uk jot es ngajxwā'xyūts ja oybyū ayuk di'ibū ņimadyakypū ja 'yU'unk, yū'ū dū'ūn ņija'ap wí'ixūts dū'ūñm njamyatstū miidsūty mats ti n'amdoy nbūjksóy kots ngajxta'aky.

¹⁰ Ja'ats n'amdeepy nbūjktseebyūts ja Dios es xyajmada'agūt, pūnū dū'ūn yajkutíky, esuts nūjx miits ngu'ixtū,

¹¹ mat ko nwin'íxāndūp es űjtskyūjxmū Espírítū Santū myadakūn mmo'oyādūt, es dū'ūn myajmūjwiinxādū ja mmūbūjkūn.

¹² Ja'ats űj n'andijpy es ndsejpyūts kodsū naty n'ity mat miidsūty, nnayya'ijj nnayya-jxo'onūm nigijxy mādū tyādū mūbūjkūn di'ibū nmūdajtūm.

¹³ Mūgu'ugítūty, ndsejpyūts es xyñijáwūdūt ko kanak ok tū njaninūjxā'andū. Tū njantsyūyaku'ixā'andū es űjtskyūjxm oy mwā'ūmdūt mādū Dios, dū'ūn éxtam tū ndūñūts mā yū wiinkpū naxwíñdū.

¹⁴ Pes xypyátūts ngajxwā'xādūts ja Diosū 'yayuk, dū'ūn mā yū di'ibū grieeūty es nandū'ūn di'ibū kyaj gyrieegūty, mā di'ibū űwijy kajxwījyūty es éxtam nandū'ūn di'ibū kyaj 'yūwijy kyajxwījyūty.

¹⁵ Paadyūts njantsytsyēky es ngajxwā'xā'añūts ja oybyū ayuk mā miits m'ittū jap Romū.

Oybyū ayukū myuk'ajtūn

¹⁶ Pes kyajts űj nduktsoydyūñ ja oybyū ayuk, mat ko yū'ū dū'ūn ja myuk'ajtūnū Dios es ņitso'oktūt nidūgékyūty di'ibū myūbūjktūp, tim jawyiin mat ja di'ibū israelítūty, per nandū'ūn mat ja di'ibū kyaj 'yisraelítūty.

¹⁷ Ja'a ko mat yū oybyū ayuk n'ixy'ajtūm ko ja'ay je'eyū oy wyū'ūmdū mat ja Dios ko myūbūkdū, éxtam ja Diosū jyaaybyajtūn jyūna'añ: “Di'ibū myūbūjkūngyūjxm oy wū'ūmp mat ja Dios, yū'ū dū'ūn jiky'átūp.”

Naxwíñdū ja'ayū pyēky

18 Nnija'am ko Dios tkexy extu tsajpótmu myuj tudyu'unun mat nidugekyu axak ja'ayuty, ja'a ko mat ja 'yaxak'ajtun t'axtijta ja tuj'ajtun.

19 Nija'adup yajxon di'ibu mbaat yajnijawu wi'ixu du'un ja Dios, mat ko Diosu du'un tu tyuknijawudu yu'ujuty.

20 Na'abu Dios dyajkojy ja naxwíñudu es extu tyambaat, tugekyu tyadu mbaat xytyukjajgyujkam wi'ix yu'u ja Dyios'ajtun, es ko Dios mbaat tuñ oytyiity winu xuu winu tiempu. Paaty ni pun tkanime'xy oy jyajuna'andu ko kyaj tnijawudu.

21 Pes oy tja'ixy'ajtrudu du'un ja Dios, kyaj tu twindsu'ugudu éxtam ja Dios es ni je'eyu tu tkaja'aygyuda'aktu ja Dios, nik ni'igu tu dyajjajptugódyu. Ja'ayu wyinma'añ'ajttap di'ibu kyaj ti tsooty esu jyot wyinma'añ trujta'aky jantsy juun. Paaty tu wye'emy kubi'its ku'ook.

22 Oy jyanayñigajxudu ko kyuwijy'átyuty, per nagooy jyantšylyoka'attu.

23 Ja'a ko tu dyajtagátsta ja myuj'ajtun Dios di'ibu kyaj tyugoy, mat ja 'yawinnax ja ja'ayuty di'ibu o'ktup, es extu ya'agojwinnajxtup ja joon jayujkuty, tsa'añuty esu añimal di'ibu taxku ky'u tyeky.

24 Paadyu Dios tu tna'ixy mat ja axuukru winma'añ di'ibu yu'ujuty myudajttup, es du'un tu ttundu di'ibu tsoydu'un mat nidu'uk nidu'uk.

25 Mat ko kyaj tu tmabuktu ja tuj'ajtun, ja'ayu ja andakun, es tu twindsu'ugudu es t'awdattu di'ibu Dios yajkoj es kyaj t'awdattu ku'um Dios di'ibu may'ajt windsu'kup winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unuty.

26 Paadyu Dios tyukma'ixuty yu wyinma'añ ja tsoydu'un matru. Pes extu yu toxytyujkuty tagatsy 'yadu'atsta es kudiinam éxtam jyapaadyuty.

27 Es nandu'unu du'unu yedyujkuty kyaj ttundu mat ja toxytyujk, yu'ayu wyinma'añ'ajttap 'yadu'uds'a'andu kujkkaknáxy. Yu yedyujkuty ttundu tsoydu'un matru ak yu'ujuty, paaty dyajnaxtu ja ayo'on esu tudyu'unun ma ja kyum nini'x, éxtam ñitáku.

28 Es éxtam yu'ujuty kyaj twindsu'uguya'andu Dios, pes ja Dios tu 'yaxtijun mat ja axuukru winma'añuty, es du'un ttundat di'ibu kyaj jyapaadyuty ttundat.

29 Yu'ayu jyot'ajt wyinma'añ'ajttap tugekyu axak winma'añ, ma'induunk, adsojk, axakja'ay'ajtun, naywyinnaxuja'ak, yajja'ay'o'ktup, tsip ja'ayuty, win'u'andup, ak jambit ti t'ixtu, pi'tskajxtup,

30 ñigajx ñimadyáktup axuuk ja myugu'uguty, myudsip'ajttap ja Dios, axak kajxtup, muj pátdup, muj ñaydyíjedu, myuwinma'añbyat'adátstap axuuk, kyaju tyaak tyety tmamadowdu,

31 kyaj ti tjaygyukya'andu, kyaj tkuydyundu 'yayuk, kyaj tmadattu tsojkun, ni ti pa'ayo'on tkamudaty.

32 Yu'ujuty ñija'adup yajxon wi'ix ja Dios tu dyajnigutúku. Nija'adup ko di'ibaty tyuundabu tyadu du'ambu, yu'u nitujkup ja o'kun; per du'ñam t'aktundu, es extu tyukxondáktup ko wiinkpety nandu'un ttundu.

2

Du'unu Diosu tyudyu'unun trayo'oy éxtam pyaadyuty

1 Paaty mij di'ibu wiinkru mbeky'ijxypy, kyaj mij xymyudaty ja nayñima'xu oy mdimpu'ajtrpu, ja'a ko wiinkru xpyeky'ixy, ku'um mij mnaydyuknikajxprétyuty, mat ko yu'u mdimtiimpy di'ibu yu'u nandu'un tyiimpy.

2 Yajxon nnija'am ko Dios tyukkumadowaampy nidugekyu pojru tuumbu es ko Dios pyayo'oyaampy nidugekyu tuknáxuty du'un éxtam tuj'ajtunuty.

3 Es mij ko xpyayo'oy ja wiinkpety es nandu'un m'adu'atsy éxtam yu'un, ¿ti mjunaamp xytyijy ko mnitso'ogat ko ja Dios dyaka'añ ja tudyu'unun?

4 ¿O kyaj xymyujpajta'aky ja tsojkan es ja mya'xtujkan ja Dios, ni xykyapekyu kwentu ko ja'a du'an jyatiimpy esxyur mjodumbityu?

5 Nūgoo mjantsykyujuunaty es kyaj xyajtugátsy ja mjot mwinma'añ, es paaty mduk-mujkanu ja tūdyu'unu ku'am es xykyumadówat ko Dios trayo'oyut ja naxwíñudu ja'ayuty tū'ajtun muut.

6 Tū'ajtun ko Dios myo'oyaampy nidu'uk nidu'uk éxtam pyaadudu.

7 Myo'oyaampy ja jyiky'ajtun winu xuu winu tiempu ja di'ibu mudu ma'xtujkan tyuundur ja oybyu es pyanajxtur ja oy'ajtun es ja windsu'kan es di'ibu yajtukjiky'átur winu xuu winu tiempu;

8 per mat ja 'yaku tyuudyunaampy ja nūgoo kuxkoobuty es di'ibu kyaj tkuydyuna'añ ja tū'ajtun, di'ibu ja'ayu pyanejxypy ja axuk'ajtun.

9 Mināamp ja ayo'on es ja muk xaj ok xajun mat nidugekyu taadaty di'ibu tyuundur ja axukru, tim jawyiin mat ja di'ibu israelítaty, per nandu'un mat ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

10 Per ni'igu Dios myo'oyaampy ja muj'ajtun, windsu'kan es agujk'ajt jotkujk'ajtun nidugekyu di'ibáty tyuundur ja oybyu, tim jawyiin mat ja di'ibu israelítaty, per nandu'un mat ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

11 Mat ko ja Dios kyaj tu'ugu ja'ay ttseky es jatu'uk kyaj.

12 Pes di'ibáty kyaj 'yisraelítaty, kyaj tmúdatu tadu Moisesu 'yana'amun. Paaty ko pyekytyunda, yajtukkumadówdur, per kyaj éxtamxyur tnijawudu wi'ix ja Dios t'ane'emy. Per ja israelítaty myúdjttubu tadu ana'amun. Paaty ko tkamumúdwudu ja ana'amun es pyojpátundu, yajtukkumadówdur éxtam ja ana'amun jyuna'añ.

13 Ja ja'ay di'ibu jyamúdo'ijtypy ja Diosu 'yana'amun es kyaj tkuydyunda, kyaj yu'ujuty oy wu'umdu mat ja Dios, yu'uy du'an oy wu'umdur mat ja Dios di'ibu kyuydyuundur éxtam ja 'yana'amun jyuna'añ.

14 Pes du'an, ko yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty ttundu éxtam ja ana'amun jyuna'añ, oy yu'ujuty tkamúdjtrudu ja Moisesu 'yana'amun,

15 ya'ijxudu ko Dios tu pyújtáxudu 'yana'amun ma yu wyinma'añ, esu jyot wyinma'añ nandu'un dyajkuxe'egyu tyadu ana'amun, mat ko yu wyinma'añty yajnidu'xur ko peky yu'u di'ibu tyuundur es ya'oybyudsuumur ko ttundu ja oybyu.

16 Du'an tyuna'añ jyata'añty ja xuu ko Dios Jesukristakuyxm trayo'oya'añ ja ja'ayu ayu'udsyubu jyot wyinma'añ, éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk di'ibuts ngajxwa'xyru.

Israelitū ja'ayuty esu Diosu 'yana'amun

17 Per mij mjunaamp ko m'israelítaty, es xytyukmada'aky ja Moisesu 'yana'amun, es xytyukmaj xytyukpaadu ko mij mja'a'átuty ja Dios.

18 Mnija'ar ja Diosu tsojkan es xywyin'ixat ja oybyu, mat ko ja Dios 'yana'amunu du'an tu mdukni'ixaty.

19 Mnayja'ar ko tū'ajtun xuyñjawan wi'ixu wiints xuyñ'umo'oy xytyu'umo'oyut es wi'ix xykyujaj xykyudu'xat ja di'ibu júdjtp kubi'its ku'ook,

20 es wi'ix xy'uwij xykyajxwíjut ja di'ibu kyaj tjaygyúkuudu, es wi'ix xya'uxpákat ja uná'ku'unk mat ko xymyúdaty ja tū'ajtun es ja wijy'ajtun ma Diosu 'yana'amun.

21 Pes éxtam mij mya'uxpejkyru ja wiinkrúty, ¿ti ko mganayya'uxpékyuty mij ku'am? Mij mjunaamp ko kyaj nma'tsam, ¿es mma'tsp mij?

22 Du'an mjuna'añ ko kyaj nyajtugo'oyum ja pajk úkunu wyindsu'kan, ¿es myajtugeepy mij? Mij m'uxtijpy ja agojwinnáx, ¿es tii, mme'tsypy ja oorū es ja platu di'ibu ijtp agojwinnáx tsyajptagótyu?

23 Mdukmaj mdukrátur ko xymyúdaty ja Diosu 'yana'amun, per kyaj xykyuydyúñ, es du'an kyaj xywyindsu'ugu Dios.

24 Pes ja Diosu jyaabyajtun du'an jyuna'añ: "Di'ibu kyaj 'yisraelítaty myudagooydyur ja Dios mat miitskyujxmty israelítaty."

25 Туй'ajtану'а ко myajtsíky waanu mā ja myedyujk'ajtан*, mdu'unxap oynu'anun pən mgyudyiimpy ja Moisesu 'yana'amun. Per pən kyaj xykyudyúñ, du'un éxtamxyap mgadim'yajtsujkpa waanu.

26 Es pən di'ibu kyaj 'yisraelítaty es kyaj tsyíkyaty waanu, es pən kyudyiimpy ja Diosu 'yana'amun, du'un ja Dios pyajta'agyaty éxtamxyap tu yajtsíky.

27 Di'ibu pyadiimpy ja Diosu 'yana'amun oyu naty kyatsíkyaty waanu mā yu yedyujk'ajtан, ja'a nujx dyajnigexe'eky ko pekymyut mij ja'agyujxm ko kyaj xykyudyúñ ja ana'amun oy xyjamudajtpa kaxja'ay es mjatsiky'ajtpa waanu.

28 Kyaj nikajxy ja ja'ay 'yisraelítu'attu ko yajtsíky waanu mā yu yedyujk'ajtан esu ijxwu'amun wyu'amut mā nini'x,

29 ja'agyujxm ja ja'ay tuj'ajtан 'yisraelítu'attu pən wi'ix ja 'yaa jyótaty, pānu ijxwu'amun myudajttap di'ibu ja Espírítu Santu pūjtáxudap, kyaj tyimja'agyujxmty wi'ix ja ana'amun jyuna'añ. Pən pān myudajtypy ja ijxwu'amun 'yaajóty jyodoty, yu'u du'un ja Dios myujja'ap, kyaj yu'adyu ja'ayaty.

3

1 Pes, ¿ti muj'ajtан myudajtypy ko n'israelítu'ajtан? ¿Myudajtypy ja Dios waanu ni'igubu kunu'xan mut yu'ujaty? ¿Tii myudajtypy ja muj'ajtан ko nyajtsujkam waanu?

2 Ja'a. Oytyim wi'ix tsooty. Pes ja jawyiimba, Dios tyukmu'awdajtu mut ja israelitu ja'ayaty es myoodyu ja Diosu kyu'am ayuk.

3 Tuj'ajtан ko nimay yu'ujaty kyaj tkuyduunda. ¿Tii mbaat njuna'anam ko mut yu'a ja Dios kyaj tnakykyudyuna'añ di'ibu kyajx?

4 ¡Ni wi'ix tsoo du'un ngawinma'añbyátam! Oy nidugekyu ja ja'ayaty jya'andákrudə, Dios ni na'a du'un tkatúñ. Extam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtан:

Ñija'adap ja ja'ayaty ko 'yawa'kəp di'ibu mgajxypy, kyaj pān jyuna'anat ko kyaj xypyayo'oy tuj'ajtан mut.

5 Per pən yu n'axuk'ajtан'ajtан nya'ijxam ko Dios tyiimpy ja tuj'ajtан, ¿wi'ix njuna'anam? ¿Tii mbaat njuna'anam ko kyaj Dios ttuñ di'ibu kyaj pyaadyaty ko xytyukkumado'omu? (Du'anats ngajxy éxtam naagaty kyajxtu.)

6 Ni wi'ix tsoo mbaat du'un ngajuna'anam. Ja'a ko pən ja Dios kyaj ttuñ éxtam pyaadyaty, ¿wi'ix mbaat ttukkumadoy ja naxwíndu ja'ayaty?

7 Pən ujtsu du'un andakp es ñigaxu'ugut ko Dios tyiimpy kyajxypy ja tuj'ajtан esu du'unu ja'ay ni'igu oy ja Dios t'awdattat, ¿wi'ix mbaadu Dios xytyudyúñats éxtamu pojpu ja'ayun?

8 ¿Ti ko ngajuna'anam?: “N'oktu'unam ja axukpa es du'un pyadsúmut oy.” Tam naagadyu ja'ay xyñiwaambétyuts nanatukə kots nduk'axpekyu tyaadu. ¡Wa'an ja Dios tujdyúñaty éxtam ñitákaty!

Nidugekyu udsajtam ja peky xytyukka'am

9 Pes, ¿ti mbaat njuna'anam ko n'israelítu'ajtан? ¿Mbaat n'oybyudsu'amam mut ja Dios kudinum ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty? ¡Ni wi'ix tsoo! Pes tu nduk'ixtu ko di'ibáty israelítaty es di'ibáty kyaj 'yisraelítaty, nimajtsk pékyaty xymyamadakam ja pojpu.

10 Tyaadu du'un di'ibu myadyakypy ja Diosu jyaaybyajtан ko jyuna'añ: Kyaj jaa ni tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtан mut,

11 kyaj jaa di'ibu wyinma'añajtypy ja Dios es tkuydyuna'añ di'ibu tsyejpy ja Dios.

12 Nidugekyu ja'ayaty jyudittu wiink nu'u wiink tu'u es tu ñayajtagóyudu.

Kyaj jaa pān di'ibu tyiimpy ja oybyu, ni je'eyu tu'uk.

13 Mā yo'kjútaty pyadsemy ja axuk ayuk, éxtam pyadsemy ja xu'kənu axukpa mā yu o'kpa

* 2:25 Ix Lukəs 1:59.

di'ibũ tũ mya'tnũ ko nya'awátsum mã 'yity,
mãdu ya'anaty 'yanda'aktũ.

Yũ 'yayuk dũ'un éxtãm ja awa'andsa'añũ xyuwat.

14 Yũ 'yaa ujts mãt ja ko'ogyajxy tsaatsykyubétyryũ.

15 Kyaj tpekyjyáwũdu ko yajja'ay'ooktũ;

16 es otyim mãaty ñũjxtũ,

yajka'ãdu ja ayo'on esũ tũgo'oyan mãt ja wiinkpũty,

17 es je'eyũ t'ũxtã'aydyũ ja tsip.

18 Kyaj Dios ttsũ'ũgũdu.

19 Mũgu'ugítaty, tũgekyũ di'ibũ wũ'ũmp jaaybyéty mã ja Diosũ jyaaybyajtũn,
myadyakypy pãnuty ijttũp ana'amãn patkũ'ũy, es dũ'un amoñũ 'yítat nidũgekyũ ja'ay ko
Dios pyayo'oyũdũt ja'agyũjxm ko tijaty ttuun tkajxtũ.

20 Paaty ni pãn kyawe'emy oy mãt ja Dios mãt ko tjakuydyuna'añ ja 'yana'amãn. Pes
ja Diosũ 'yana'amãn ja'a tyiimpy es xyajnidũ'xũm ko ũdsajtãm sitũy pojprũja'ay'ajtãm.

Mũbũjkũngyũjxm yajpaada'añ ja nitsokũn

21 Per tyamũ Dios tũ xytyuk'ijxũm wi'ix oy nwũ'ũmãm mãt ja Dios kyaj
ana'amũngyũjxm. Ñikajxpejtyry yũ'ũ ja Moisesũ 'yana'amãn es ja Diosũ kyugajxprũty,

22 mãt ko oy wyũ'ũmdũ mãt ja Dios nidũgekyũ di'ibáty myũbũjktũp ja Jesukristũ éxtãmũ
Yajnitsókprũ. Kyaj win'ixy wingexy tkupeky. Oy yũ'ũjuty ja israelítaty o kyaj yũ'ũjuty,

23 ti'igyũ yũ'ũ, mãt ko nidũgekyũ tũ pyekyundyũ es dũ'un tũ tmũjagamga'aktũ ja Dios.

24 Perũ Dios, mã yũ myũj may'ajtũn di'ibũ ja'ay tu'unxũp, ñayajk ja Jesukristũ éxtãmũ
windsũ'kũn es oy nwũ'ũmãm mãt ja Dios.

25 Pes ja Dios yajk ja Jesukristũ es ttam dyókũt ja ñe'pyñ mã ja kruuzũn es dũ'un tkũbat
tkumãdówũt nidũgekyũ ja naxwĩñũdu ja'ayũdyũ pyojprũ. Es ko n'axájũm ja Jesukristũ
éxtãmũ Yajnitsókprũ, Dios jyo'odsũp ja nbojprũ'ajtãm. Yũ Jesukristũ wyindsũ'kũn ya'ijxũp
ko Dios ttuñ mãt ja tũy'ajtũn ko oy nwũ'ũmãm ja'a mãt. Ma'xtujkũn mãt xytyukn-
inajxũm ja pojprũ di'ibũ naty tũ ndu'unũm.

26 Dios yajnide'xypy es tyiimpy mãt ja tũy'ajtũn ko oy wye'emy mãt ja ja'ay di'ibũ
myũbũjktũp ja Jesús.

27 Pũn dũ'un, ¿mã net ja ja'ayũdyũ myũj pyáttũnũ? ¡Ni mã! ¿Tigyũjxm? Ja'agyũjxm
ko ja'ay wyũ'ũmdũ oy mãt ja Dios ko tmũbũktũ ja Jesukristũ, es kyaj ja'agyũjxm ko
tkuydyundyũ ja ana'amãn.

28 Dũ'un yajnijáwũ ko mũbũjkũngyũjxm ja ja'ay oy wyũ'ũmdũ mãt ja Dios es kyaj
jya'agyũjxmũty wi'ix ja ana'amãn jyũna'añ.

29 ¿Ti israelítũ ja'ayũdyũ je'eyũ ja Dios ja'ay'ajtũp? ¿Ti kyaj nandũ'un ja Dios tjã'ay'áty
pãnuty kyaj 'yisraelítaty? Nandũ'un di'ibũ kyaj 'yisraelítaty.

30 Pes ta ti'igyũ je'eyũ Dios, es yũ'ũ myũtwe'empy oy mãt yũ israelítaty di'ibáty
myũbũjktũp ja Jesukristũ, es nandũ'un oy wye'emy mãt ja di'ibáty kyaj 'yisraelítaty
di'ibáty nandũ'un myũbũjktũp ja Jesukristũ.

31 Pũnũ dũ'un, ¿njo'tsum ja ana'amãn ko n'axájũm ja Jesukristũ? ¡Ni wi'ix tsoo! Ni'igu
dũ'un n'aktimnikajxprajtãm ko oy ja ana'amãn.

4

Di'ibũ Abraan oj dyaky éxtãmũ ijxprajtũn

1 ¿Wi'ixũ dũ'un ko yũ n'apteety'ajtãm Abraan oj wye'emy oy mãt ja Dios?

2 Pũn oy wye'emy mãt yũ'ũgyũjxm yũ oybyũ tyu'unũn, pes myũdajtyry wi'ix tsoo myũj
pyããdũt. Per tim tũy'ajtũn ko kyaj tmũdũty ti mãt myũj pyããdũt Dios wyindũm.

3 Pes ja Diosũ jyaaybyajtũn jyũna'añ: “Abraan myũbũjk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy
mãt ja Dios.”

4 Nnija'am ko yu tuumba pátur ja myaju'uñ di'ibu tu tnidúñ, kyaj du'un yajmo'oy éxtamu may'ajtun.

5 Ni'igu, ja ja'ay di'ibu ja Dios myubujktur, ja Dios di'ibu kyaj tpekyryujta'aky ja pekyja'ayuty, Dios oy wye'emy mut tadu ja'ayuty ja'agyujxm ko myabúkuđu.

6 Tyaadu du'un di'ibu Davit junán ko jotkujk ja ja'ay pán oy wu'ampur madu Dios myubujkungyujxm es kyaj jya'agyujxmuty di'ibu ja ja'ay tyiimpy.

7 Du'unu Davit jyunán:

Jotkujk di'ibátyu Dios tu mya'xuty ja pyojpu,
di'ibátyu yajninajxp ja pyeky,

8 jotkujk di'ibátyu ja Dios kyaj pyujta'agyuty éxtamu pojpu ja'ayun.

9 ¿Tii yu tyadu jotkujk'ajtun yu'uyu yajmo'oyaamp ja di'ibátyu tu yajtsúktu waanu ma yu yedyujk'ajtun, o nandu'un yajmo'oyándur di'ibátyu kyaj tsyíkyuty? Pes nan yajmo'oyándur di'ibátyu myubujktur ja Dios oy kyatsiky'ajtrudu. Mut ko tu n'okmadyákumbu éxtam ja Diosu jyaaybyajtun jyunana'añ ko mut ko Abraan tmubejky ja Dios, paaty oj oy wye'emy mut ja Dios.

10 ¿Per na'a du'unu Abraan oj wye'emy oy mut ja Dios? ¿Tii ma naty tu yajtsíkyu, o ma naty kyajnumu? Kyaj 'yókyuty, jaa ma naty kyajnum yajtsíky.

11 Pes jawyiinu Abraan tmubejky ko Dios tkuydyuna'añ di'ibu naty tu twanda'aky, paadyu Abraan oy wye'emy mut ja Dios. Es extu óknumu du'un ja Dios t'anmaay ja Abraan es yajtsúkat waanu éxtamu ijxwu'umun ko Abraanu naty oy oj wye'emy mut ja Dios. Paaty mbaat njuna'anum ko yu Abraan yu'u du'unu 'yaptujkuty nidugekyu di'ibátyu myubujktur ja Dios oy naty kyayajtsujkpu.

12 Esu Abraan nandu'un 'yaptujk'átudu nidugekyu israelítuty di'ibátyu naty tu yajtsúktu waanu es nandu'un myubujktur ja Dios éxtamu Abraan tmubejky ma naty kyayaajtsíkyñum.

Mubujkungyujxm kya'pxy ja wandakun

13 Pes ja Dios tyukwandak ja Abraan es ja tyu'ampur 'yaadsuty ja naxwíñudu di'ibu yajmo'oyándur éxtamu kyuma'añuty. Pes du'unu tyaadu yajwandáky kyaj jya'ajuty mut ko Abraanu naty tu tkuydyuñ ja ana'amun, ja'a du'un mut ko tmubejky ja Dios. Paaty oj wye'emy oy mut ja Dios.

14 Pes pán ja Dios tu naty twanda'aky ja kyunu'xun yu'uyu mut di'ibátyu kyuydyuundur ja 'yana'amun, pes ja Diosu wyandakun ni tiixur tkatsooty, mut ko ni pán mbaat tkakuydyuñ, es nanagoobu nmubujkamxur.

15 Pes ja di'ibátyu kyaj tkuydyundu ja ana'amun, pátur ja tyudyu'ununu Dios; es ma kyaj jyaaty ja ana'amun, kyaj mbaat yajpekymyo'oydu ja'agyujxm ko tkakuydyundu.

16 Es du'un xytyuk'ijxum ko nmudajtam ja wandakun di'ibu Dios myooy ja Abraan ja'agyujxm ko nmubujkam ja Dios éxtamu Abraan tmubejky. Dios xykyunu'xum namay'ajtun, kyaj yu'uyuty je'eyu di'ibu yajmooydu ja ana'amun. Paaty mbaat njuna'anum ko Abraan yu'u du'un aptujk ma nidugekyu di'ibátyu myubujktur ja Dios.

17 Tyaadu du'un di'ibu myadyakury ja Diosu jyaaybyajtun: “Ujtsats mij tu nbujta'aky éxtamu u'unkteety ma may ja naxwíñudu.” Esu tyadu wandakun tsobatp mut ko Dios ku'am pyujták, ja Dios di'ibu yajjikypyejky ja o'kpaty es tkojy di'ibu kyajnum 'yity.

18 Es oy kyaxe'ky ko kyaj mbyaaduty, Abraan myubujk ja Dios es du'un 'yaptujk'átudu mayñaxwíñudu. Du'un éxtam ja Diosu naty tu 'yanu'amxuty: “Yu mdu'ampur m'aadsuty jyantsymyáut.”

19 Abraan myubujk ko Diosu naty tkuydyuna'añ yu wyandakun oy ja Abraanu naty tmudajnu mugo'px jamajtun es jya'ajunur ko kyaj 'yok'u'unkpátut, mut ko mājja'ayñu ni'igu mut ja ñudo'oxy Saaru.

²⁰ Abraan kyaj oj tm'amaajtsk tmajotmajtsk di'ibu Dios wyandak, waanu ni'igu t'aktimmabejky es oj ja Dios tmajjawa.

²¹ Pesu Abraan tim tay'ajtanu naty tmadaty ko mat ja myak'ajtanu Dios kyuydyu-naambu naty di'ibu wyandak.

²² Paadyu Dios oj oy wye'emy mat ja Abraan ja'agyujxm ko tmabejky.

²³ Ko ja Diosu jyaabyajtan juna'añ: "Abraan myubajk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mat ja Dios", tyadu kyaj oj yajkxja'ay mat yu'uyu Abraan;

²⁴ yajkxjaay nandu'un mat udsajtmgyujxm di'ibu nmubajkam ja Dios di'ibu yajikyujk ja Nindsan'ajtam Jesukristu ko 'ye'ky. Paaty nandu'un udsajtam nwa'umam oy mat ja Dios.

²⁵ Jesús yajkyajk es 'yoogut mat udsajtamu nbojpa'ajtam, es oknam jyikyryejky es du'un oy nwa'umam mat ja Dios.

5

¹ Es mat ko oy nwa'umam mat ja Dios ja'agyujxm ko nmubajkam, agujk jotkujk n'ijtam mat ja Dios Jesukristukyujxm.

² Es madu tyadu myay'ajtanu Jesukristu oy xyajpudsa'umam mat ja Dios mat ko n'axajam éxtamu Yajnitsókrü, nxondakam tyam mat ko Jesukristu xymutnaxa'anam es n'ijtam Dios wyindum.

³ Es kyaj yu'ujaty je'eyu ndukxondakam, nandu'un ndukxondakam ko n'ayo'om njottago'oyam, mat ko nnija'am ko nmamadakam ja ayo'on, yu'ü xymyo'oyam ja ma'xtujkan;

⁴ es ko nmamadakam ja ayo'on mat ja ma'xtujkan, nwa'umam oy mat ja Dios; es ko nwa'um oy mat ja Dios, jotkujk n'awijx njajp'ijxam ja xuu ko Kristu myinat;

⁵ es ko jotkujk n'awijx njajp'ijxam ko Kristu myinat, nnija'am ko kyaju Dios xywyin'u'unam, ja'a ko Espiritu Santukyujxm ja tsyojkan trajtaky ma njot'ajt nwinma'añ'ajtam.

⁶ Pes ma naty tu nnitago'oyanu mat ja pojpa es ni wi'ix tsoo mbaat nganayyajnitsókam udsajtam ku'amaty, net ja Jesukristu 'ye'ky mat ja'agyujxmu pojpa ja'ayaty ko myiin jyaty ja tiempu di'ibu Dios tu trajta'aky.

⁷ Du'un jajtp ko tu'ugu ja'ay tku'eeky jatu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tay'ajtan maat. Wa'anu da es jantsy apenu yajpaadut pan tku'oogut tu'ugu oyjya'aybyu.

⁸ Peru Dios xytyuk'ijxam ko ni'igu xytsyojkam, mat ko Jesukristu oj xykyu'o'kam maanamu naty nbojpa'ajtam.

⁹ Es mat ko Jesús tteemy dyejky ja ñe'pyñ ma ja kruuz esu du'un oy tu nwa'umam mat ja Dios, waanu ni'igu xyajnitso'oga'anam ma ja taydyu'unan di'ibu Dios myo'oyaampy ja pojpa ja'ayaty.

¹⁰ Ja'a ko maanamu naty nnaymysip'ajtam madu Dios, Dios xyryujtakam agujk jotkujk mat yu'ü ku'am mat ko 'ye'ky ja 'yU'unk Jesukristu, waanu ni'igu tyam xyajnitso'oga'anam mat ko Jesús jyiky'aty es tyam n'ijtam agujk jotkujk mat yu'ü.

¹¹ Per kyaj yu'uyadyu tyadu je'eyu, nandu'un n'ijtam xi'iky xoñ mat ko Dios xyryujtakam éxtamu myutnaymyaayubu mat ja'agyujxm di'ibu ja Nindsan'ajtam Jesukristu tu ttuñ mat udsajtmgyujxm.

Adán esu Kristu

¹² Du'un éxtam tu'uk je'eyu ja ja'ay kyaj tmamadooy ja Dios es madu tyadu pojpa'ajtam tsyondaky ja o'kan, paaty nidugekyu ja ja'ayaty 'yooktu, mat ko nidugekyu pyojpatuundu.

¹³ Mat ko kyajnam ja Moisés t'axaju ja Diosu 'yana'amun, taa naty pojpaty ya naxwiiñ. Per kyaju ja'ay tkakuydyundu ja ana'amun ma ana'amun kya'ity.

14 Per oy jyadu'anuty, o'ktu ja ja'ay ko Adán jyiky'ajty extu ko ja Moisés t'axaju ja ana'amun, oy tkakuyduundu tu'ugu ana'amun éxtam ja ana'amun di'ibu yajmooy ja Adán, di'ibu yajtukmu'ijxkijxyu ja di'ibu mināamp.

15 Per kyaj tyi'igyuty, mut ko ja may'ajtun di'ibu Diosu ja'ay tyuunap, kyaj dyu'anuty éxtam ja peky di'ibu ja Adán tyuun, per ni'igu myújaty ja may'ajtun di'ibu Dios tyuun Jesukristukyujxm esu du'un mayjya'ay ttuk'óyudat.

16 Jatuk peky wi'ix ko kyaj tyi'igyuty ja may'ajtun di'ibu Dios tyiimpy madu ja'ayuty es ja peky di'ibu Adán tyuun. Mut ko tu'ugu ja'ay pyekykya'ay, nidugekyu ja'ay wyu'amdu pekyoty; es ko mayjya'ay ni'igu pyekytyuundu, net jatu'ugu yedyujk myiñ di'ibu mut ja'agyujxmu ja'ay oy wyu'amdu mut ja Dios.

17 Nidugekyu ja'ay 'yooktu mut ko tu'ugu yedyujk pyekytyuun, per ni'igu muj ja may'ajtun di'ibu Dios tyiimpy madu ja'ayuty, namay'ajtungyujxm wyu'amdu oy mut ja Dios es tmadattu ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempu mut yu'uyu tu'ugu ja'ay, Jesukristu.

18 Pes éxtamu Dios tpekymyooy nidugekyu ja'ay ja'agyujxm ko tu'ugu yedyujk pyekytyuun, nandu'un ko jatu'ugu yedyujk tuj'ajtun ttuun, du'un mbaat ja ja'ay oy wyu'amdu mut ja Dios es tmadattu ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempu.

19 Mut ko éxtamu mayjya'ay pyekytyundu ja'agyujxm ko tu'ugu ja'ay ja Dios tkakajxykypejky, nandu'unu mayjya'ay wyu'amdu oy mut ja Dios ja'agyujxm ko jatu'ugu yedyujk ja Dios tkajxykypejky.

20 Ko Dios tmooy ja Moisés ja ana'amun, ni'igu ja'ay ttunandu ja pojru. Es ko oj myuj myayu ja pojru, ni'igu oj myuj myayu ja may'ajtun di'ibu Dios tyiimpy mut ja ja'ayuty.

21 Es du'un éxtam pojrukuyxmu ja'ay 'yooktu, nandu'un myujtak'adu'atsy ja Diosu myaj'ajtun ko ja'ay oy wye'emy mut ja Dios es yajmo'oydyut ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu Nindsun'ajtam Jesukristukyujxm.

6

Eeky ma ja peky; jüky ma ja Kristu

1 Pes, ¿ti net ndu'unum? ¿Tii n'akpojputu'unum es du'un ja Dios xytyu'unxum waanu ni'igu ja may'ajtunu?

2 ¡Ni wi'ix tsoo! Du'un n'ijtam éxtamu o'kpu ma ja peky. Pes, ¿wi'ix mbaat yu o'kpu pyojputuñ?

3 ¿Ti kyaj xyñijawudu miidsaty ko ndi'igyum mut ja Jesukristu ko nnabajtam, nandu'un ndi'igyum ja'a mut ko 'ye'ky?

4 Ko nnabajtam, du'un n'ijtam éxtam ti'igyu n'o'kam madu Kristu es ti'igyu mut nnaxtukum, es du'un éxtamu Kristu jyikypyejky Dios Teety myuj'ajtungyujxm, nandu'un njiky'ata'anum wa'ats, kyaj n'okjiky'ajtanat axuk éxtam ijtyun.

5 Mut ko pan tu n'o'kam ti'igyu mut yu'u, ti'igyu mut yu'u njikyryujkam.

6 Es ko n'ijtam éxtam n'o'kam ti'igyu mut ja Jesukristu ma ja kruuz, ja'agyujxmu du'un n'ijtam es nganakypyekytyu'unum, kyaj ja pojru nnakymyudu'unum éxtam ja ja'ayu wyindsan tmaduñ.

7 Ja'a ko ma pan 'yeeky, ta tnike'eky ja pojru.

8 Es mut ko tu n'o'kam ti'igyu mut ja Jesukristu, n'okmubujkam ko nandu'un njiky'ajtam mut yu'u ti'igyu.

9 Nnija'am ko Jesukristu tu jyikypyejky, ni na'a kyanaky'ooga'añ, kyaj ja o'kun ja mak'ajtun t'okmadajnu es myumada'agudat.

10 Pesu Jesukristu 'ye'ky je'eyu tugekyu winu xuu winu tiempu es tkubejty tkumadooy tugekyu ja naxwiñudu ja'ayudyu pyojputy, es tyam jyiky'aty ja Dios 'yoy'ajtungyujxm.

11 Nandu'un nayjyawudu miits éxtamu o'kputy ma ja pojru, es du'un éxtam tu njikyryuktu ti'igyu mut ja Jesukristu es xymyadúndat ja Dios.

12 Katu miits mnayyákuđu es ja pojpu m'awindumbákuđu es mdukmunújxúđu ja jiky'ajtunú axúukpu.

13 Katu xyajtúndu yu mnini'x mgubajkuty éxtamu tyuumbajn ja ka'oybyu es du'un mduktúndu ja pojpu. Nik oy naygyuyákuđu amumdu'uk jot ma Dios éxtamu di'ibáty tu jyikyryúktu, es yajtúndu mnini'x mgubajkuty éxtamu ja Diosu tyuumbajn, es du'un mduktúndu di'ibu yu'u tsyejpy.

14 Mut ko ja pojpu kyaj xywyindsun'áttut miidsuty, mut ko miidsuty kyajpu ana'amun mya'ítudu, yu'u situy ja Diosu myay'ajtun.

Punaty myuduundur ja ka'oybyu

15 Pes mut ko tyam n'ijtam mudu Diosu myay'ajtun es kyajpu ana'amun xyñakyya'ijtam, ¿ti net n'aktu'unum? ¿Tii n'akpojpu'tu'unum? ¡Ni wi'ix tsoo!

16 Pes jaygyúkuđu miidsuty. N'okpujtákum éxtam tu'ugu ijxpajtun. Ko pán ñayyákuđu tmádúnut jatugú ja'ay, pes tuumbu'ajtabu tadu ja'ay. Nandu'unu du'un miidsuty, puñ mbanúxtap ja pojpu éxtam ja ka'oybyu ttseky, pes yu'u mduumbu'ajtudup ja ka'oybyu. Per puñ mduundur miidsuty di'ibu ja Dios tsyejpy, mDiosmuduundur miidsuty. Puñ mmuduundur ja ka'oybyu, mbátudup ja o'kun. Per puñ mmuduundur ja Dios, mjiky'áttup tayı'ajtun mut.

17 Per yajja'aygyudákp ja Dios, mut ko oy miidsuty tuuyup mduumbu'átudu ja ka'oybyu es xytyuundu ja peky, tyam tu xy'axájudu ja xprúkan di'ibu myajmooydu es mguydyuundur mut winu mjot éxtam ja Diosu myuduumbuty.

18 Mbaat njuna'anum ko ma miidsuty oj myajpekymya'xtu, net oj mnaybyujta'agudu Diosu myuduumbuty es du'un mjiky'áttut tayı'ajtun mut.

19 Kajxpuđu du'un wa'ats esuts oytyim punaty xyjaygyúkuđu. Tuuyup miits mnaygyuyajkuđu ma ja axuk'ajtun es ja pojpu éxtamu ka'oybyu myuduumbu, es mjiky'ajtu axúuk; per tyam nayyákuđu amumdu'uk jot ma Dios éxtamu myuduumbuty, es mjiky'áttut tayı'ajtun mut, du'un éxtamu Dios ttseky.

20 Ko miidsuty ijty mduumbu'átudu ka'oybyu es mduktúndu ja axúukpu, ni xykyatuundu kwentu di'ibu naty oy.

21 Pes, ¿ti mbujk mbattu ma tadu jiky'ajtunú axúukpu?, ko extu mdsydyuundur ko xyjamyatstu. Pesu tyaadu du'ambu jiky'ajtun yajmiimpy ja o'kun.

22 Per tu miits myajpekymya'xtu es tu myajpujta'aktu Dios mduumbuty. Es mut ko tu mnayyákuđu amumdu'uk jot es mjiky'áttut éxtam ja Dios ttseky, yu'u mmo'oyudup ja jiky'ajtunú winu xuu winu tiempu.

23 Pes yu pojpu situy yajkupy ja maju'uñ, esu tadu maju'uñ yu'u du'un ja o'kun; per Dios nadu'uñ dyaky ja jiky'ajtunú winu xuu winu tiempu mut ja'agyujxm Nindsun'ajtam Jesukristu.

7

Kasaadu ja'ayuty éxtamu ijxpajtun

1 Mngu'ugítaty, miidsuty yajxon xyñijáwudu ja Diosu 'yana'amun. Mnija'adup ko ja ana'amun je'eyu dyajkutíky ma ja'ayan maanum jyiky'aty ja ja'ay.

2 N'okpujtákum, du'un ja ana'amun jyuna'añ ko tu'ugu kasaadu toxytyujk ti'igyu 'yity mudu ña'ay maanum ja ña'ay 'yajakjy'aty; per puñ o'kp ja ña'ay, wu'amp awa'atstúm ja toxytyujk es trákat ja wiinkpu yedyujk.

3 Paaty, puñ tyadu toxytyujk nayyajkup mut jatugú wiinkpu yedyujk maanum 'yajakjy'aty ja ña'ay, yajtugeepy ja puñ úkunu wyindsu'kun; per puñ o'kp ja ña'ay, kyaj dyajtagóy ja puñ úkunu wyindsu'kun ko wiinkpu yedyujk tpeky.

⁴ Nandū'an miits māgu'ugítaty, dū'an miits m'ittū éxtamxyuṛ m'ooktū mā ja ana'amūn es mdi'igyudāt māt jatū'ukrū, ja'a njūnā'anām mūdū Kristū di'ibū jikyryūjk ko 'yok'e'ky. Dū'an ttuūñ es njiky'ajtām dū'an éxtamū Dios ttseky.

⁵ Mūt ko māanūmū naty ndu'unūm di'ibū nnini'x'ajt ngubajk'ajtām tsyejpy, net ja ana'amūn oj xyjot'yujxūm ko pojru yū'u di'ibū naty ndu'unūm, es ana'amūngyūjxm ja pojru je'eyū ni'igū oj xy'aktuktunā'anām ja axūukrū es xytyuknimi'inām ja o'kūn māt ko dū'an n'adātsum.

⁶ Per tyam, māt ko tū n'o'kūm māt ja Jesukristū es tū n'awa'atspādsū'amūnū mā tadū ana'amūn, kyaj nnakymūdu'unūm ja Dios māt yū'uyū ko nguudyunā'anām ja ana'amūn jaybyety, nmūdu'unūm ja Dios māt ja njot'ajt nwinmā'añ'ajtām éxtām ja Espīritū Santū xytyukni'ijxūm.

Peky di'ibū ijtp mā ūjūn

⁷ Pes, ģmbāat njūnā'anām ko ja ana'amūn yū'ūjūty ja pojru? ģNi wi'ix tsoo! Tadū ana'amūndsū dū'an tū xytyuknijawū ti dūn pojru'ajtp. Kooxyūbū tadū ana'amūn tū kyajūnā'añ: "Katū xy'adseky di'ibū wiinkrū jya'a'ajtpy", kyajxyūpts ūj tū nnijawū ko dū'an pyojrūty ko ndsojkūm di'ibū wiinkrūty myūdajttar.

⁸ Per kots tū nnijawū ja ana'amūn, ja pojrats tū xymy'o'oy tūgekyū oytyim di'ibū axūk winmā'añūty. Pes ko ja ana'amūn kya'ity, kyaj ja pojru ti māk'ajtan tmūdaty.

⁹ Ijt tu'ugū tiempū māts njiky'ajty ni nganija'ajūts ja ana'amūn. Per kots oj nnijawū ja ana'amūn, net ja peky xytyuk'adsejkyūts ja axūk'ajtan esūts xyajwe'emy éxtamxyūpts n'eeky.

¹⁰ Ja ana'amūn di'ibū Dios yajwū'ūm es ūj nnijāwūt wi'ixūts njiky'ātūt winū xūū winū tiempū, māt ja'agyūjxm ja ana'amūn ūj nyajrūjta'agyūts esūts nbaādāt ja tyūdyu'unūnū Dios.

¹¹ Mūt ja'agyūjxm ja ana'amūn ja pojru tpaty wi'ixūts xywyin'ūnūnūt esūts ūj xya-jwe'emy éxtamxyūpts eeky n'ity.

¹² Tyāādū dū'an xytyuk'ijxūm ko tyādū ana'amūn tyū'y'ajtanūty, wyā'ādsūty es 'yóyūty.

¹³ ģPer tii, kyaj dū'an jyaty ko di'ibū dū'an oy tū tyūgatsy axūuk es tūts xya'eeky? ģNi wi'ix tsoo! Ja pojru dū'an di'ibūts tū xya'eeky, es māt yū ana'amūn xytyuknija'ajūts ti dūn ja pojru, māt ko mā yū ana'amūn yajnijāwū ko jyantsy'axūūgūdyū tadū pojru.

¹⁴ Nnija'ām ko tadū ana'amūn yū'u yājk ja Dios, per pekyjya'ayūts ūj, dū'unūts ūj n'ity pekyoty éxtām tu'ugū jā'ay di'ibū niteeky 'yity.

¹⁵ Kyajts nnijawū pūn tūts xyjajtp; kyajts nduñ di'ibūts ndsejpy, ni'igūts nduñ di'ibūts kyaj njatunā'añ.

¹⁶ Per pūn ndiimbyūts ja di'ibūts kyaj njatunā'añ, n'ūxkajpyūts ko yū tadū ana'amūn 'yóyūty.

¹⁷ Es dū'an kyaj nnaky'ūjtsūty di'ibū kyaj tmūmūdoj ja Diosū 'yana'amūn, ja'a dū'an ja pojru di'ibū dūn ijtp mā ūjūn.

¹⁸ Nnija'ābūts yajxón ko mā ūjūn, pojru jā'ay, kyaj ni ti di'ibū oy, ja'a ko njatunaambyūts di'ibū dūn oy, per kyajts nmūmāda'aky.

¹⁹ Māaxūṛ jyapaādūty ndúnūdūts ja oybyū éxtāmūts njadsekyūn, ni'igūts n'aktūñ ja axūukrū di'ibūts kyaja'ijty njatunā'añ.

²⁰ Pāāty kyajū dūn 'yūjtsūty di'ibū dūn tyiimpy ja axūukrū, yū pojru dūn di'ibū ijtp mā ūjūn, yū'u dūn tyiimpy ja axūukrū.

²¹ Di'ibūts xyjajtp, ko njatunā'añūts di'ibū oy, per jam ja pojru māts ūj.

²² Yū njot nwinmā'añūts kyupejkyry amūmdu'uk jot ko 'yóyūty ko ja Diosū 'yana'amūn jyana'añ di'ibūts ndūnār,

²³ per taa māts ūj n'ity tu'uk di'ibūts xymūdsip'ajtp. Yū pojru yū'ūts xytyuknimiimp ja axūk winmā'añ, esū tyāādū tsyiptundū di'ibūts ūj nnija'āp di'ibū oy, es dū'unūts xymūdaty éxtāmū tsimyjya'ayūn, es xytyukmūdūñūts agwanū ja pojru.

24 ĶPuroobu uĵ mat yu'agyuĵxm tugekyu tyadu! ĶPants xyajnitso'ogur ma tyadu nini'x di'ibu tu yajtuknikajxpety ja o'kanu?

25 Yajja'aygyudakp ja Dios ko jyaaty ja nitsokan mat yu'agyuĵxmu Nindsan'ajtam Jesukristu. Pes du'unuts uĵ n'ity: Nwinma'afnyĵxmts uĵ njatseky es uĵ ndunat di'ibu Dios 'yoyjya'ap, per ja pojpu di'ibu ijtp mats uĵu nnini'x, ja'ats uĵ xyajpekytyuump.

8

Jiky'ajtan Espiritu Santukyĵxm

1 Pes du'un di'ibaty ja'a'ajtudur ja Jesukristu, kyaj 'yawijxaty ni ti tadydu'unan,

2 mat ko ja Espiritu Santu di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan ja'agyuĵxm ko ti'igyu n'ijtam madu Jesukristu, tu xyajnitsokum es kyaj nnaky'ijtam ma ja pojpu es ja o'kan.

3 Tu ja Dios ttuñ di'ibu ja ana'amun kyaj mbaat oj ttuñ, ja'a ko naty ja myuk'ajtan kyujnakyty ko ja ja'ay ttundu di'ibu ñini'x kyubajk tsojktur. Paaty ja Diosu 'yU'unk tkejxy es ya'ijxy extamu pekyjya'ay es twindsu'kan'atut ja ja'ay pyojpakyĵxm, es du'un dyajtugooy ja pojpu myuk'ajtan di'ibu naty ma udsajtam.

4 Es mat ko du'un ttuñ, oj tkuydyuñ mat udsajtamgyĵxm tugekyu di'ibu ja ana'amun xytyuk'ana'amun, es tyam njiky'ajtam extam ja Espiritu Santu xytyukni'ijxam, kyaj nnakyjyiky'ajtam extam ttseky ja nnini'x'ajtam ngubajk'ajtam.

5 Pes di'ibaty nyyajkudur mat ja di'ibu ñini'x kyubajk tsyejpy, yu'u je'eyu wyinmaaydyur di'ibu ñini'x kyubajk tsyejpy; per di'ibu nyyajkudur ma Espiritu Santu, yu'u je'eyu wyinmaaydyur di'ibu Espiritu Santu tsyejpy.

6 Di'ibaty nyyajkudur mat ja di'ibu ñini'x kyubajk tsyejpy, tyadu ja'ayaty patudur ja o'kan. Per di'ibaty nyyajkudur ma yu Espiritu Santu, tyadu ja'ayaty patudur ja jotkujk'ajtan es ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

7 Di'ibu nyyajkudur ma yu di'ibu ñini'x kyubajk tsyejpy, myudsip'ajttur ja Dios, mat ko ni tkatsoktu es ni mbaat tkapadunda ja Diosu 'yana'amun.

8 Paaty di'ibu jiky'ajttur extam ttsoktu ja ñini'x kyubajkuty, ni na'a mbaat ky-atukjotkuda'agudu Dios.

9 Per kom ja Espiritu Santu ijtp ma miidsaty, kyaj mnakyjyiky'attu extam ja mnini'x mgubajku tsojkan, je'eyu du'un m'akjiky'attu ti'igyu mat ja Diosu Jya'ajan. Pes di'ibaty kyaj tmadatta ja Jesukristu Jya'ajan, kyaj yu'u jya'a'atudu Jesukristu.

10 Pun m'ijttur ti'igyu mat ja Kristu, oy 'yoogut ja mnini'xaty pekykyĵxm, jiky'ajttur ja mja'ajanaty ja'agyuĵxm ko oy mwu'umdu mat ja Dios.

11 Es kom ma miidsaty ijtp ja Diosu Jya'ajan di'ibu yajjikyppyuk ja Jesukristu ma 'ye'ky, nandu'un ja Dios yajjikyppyakur yu mnini'xaty.

12 Pes magu'ugitaty, tam di'ibu tsojkur es ndu'unum, per kyaj jya'ajaty es njiky'ajtam extam ja nini'x kubajk ja tsojkan.

13 Mat ko pun mjiky'ajttur extam ttseky ja nini'x kubajkan, m'ooktur pekymyut; per pun ja'agyuĵxm ja Espiritu Santu myajtagoodyur ja mnini'x mgubajku tsojkan, net ja Dios mmo'oyudut ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

14 Mat ko nidugekyu di'ibu nyyajkudur es ñu'amo'oy tyu'umo'oyudut ja Diosu Jya'ajan, tyadadyu du'un di'ibu Dios 'yaxajur extamu 'yu'ungun.

15 Pesu tyadu Espiritu Santu di'ibu n'axajum, kyaj xyajtsu'k xyajja'am extamu tumbu di'ibu kyaj tkuydyuñ, yu'u du'un xytyuktsojkan ja Dios extamu 'yu'ungun. Es ja'agyuĵxmu Espiritu Santu n'anma'ayam: "Tatitu'unk."

16 Ja Espiritu Santu tyi'igyu ma yu n'anmaja'an'ajtam, es xytyuknija'am ko xy'u'unk'ajtam ja Dios.

17 Es ko udsajtam yu'u xy'u'unk'ajtam, nandu'un madu Kristu xypyaada'anum ja kuma'añ; mat ko pun nbu'ayo'om ja Kristu, nandu'un xypyatam es n'ijtam ma myuj'ajtan.

Muj'ajtun di'ibu miimp

18 Paaty kyajts ngwentapujta'aky ja ayo'on di'ibu tyam nyajkujx nyajnajxum. Pes kyaj mbaat ndukmu'ijxkiyxum tadu muj'ajtun di'ibu nbaada'anum ok.

19 Pes tugekyu di'ibu Dios yajkoj 'yawijx jujp'ijxtap es t'ixa'andu ja xuu tiempu ko Dios dyajniguxu'ugut di'ibaty 'yu'unk'ajttap.

20 Ja'a ko ma ja Adan pyekytyuun, tugekyu di'ibu ya naxwiiñ ijtp 'yayoy nandu'un mat ja'agyujxmu pyojpu; kyaj 'yayoy mat ko yu'u ku'am ttsejky, Diosu du'un pyujtak. Per kyaj wyu'amut du'uan, mat ko tugekyu di'ibu Dios pyujtak 'yawijxtap

21 ko kyaj 'yokkutugoyannudu es patap ja muj'ajtun, ja awa'atstuuy'ajtun es ja kunu'xun di'ibu pyaattap ja Diosu 'yu'unguty.

22 Nnija'am ko extu tyam tugekyu di'ibu Dios pyujtak moon tujkp extum tu'ugu toxytyujk dyajnaxy ja pujk ado'onun ko tpaada'añ ja maxu'ungu'unk.

23 Es kyaj yu'ujuty je'eyu 'yayowdu mat ja pujk ado'onun, nandu'un udsajtam di'ibu nmudajtam ja Espiritu Santu di'ibu Dios tu xymyo'oydsyondakum extumu tuump di'ibu jawyiin tuump'ajtp, es njup'ijxum ko Dios xymyo'oyum tugekyu di'ibu xypyatam mat ko xy'u'unk'ajtam, ja'a yu'u ko nmudajtam ja jembyu nini'x.

24 Paaty udsaty ja nitso'ok'ajtan tu nbatum ko du'un njup'ijxum. Ko ja'ay tu t'ijxnu di'ibu naty tu tujp'ixy, kyaj ja'a 'yok'yajtijnu ko tujp'ixy. Pes kooxyup ja'ay tu t'axajudu, kyajxyup tnakyjyup'ixy.

25 Per ma kyajnum ti nmudajtam, pes n'ok'awijxum mudu ma'xtujkun.

26 Nandu'un jajtpu du'un, ja Espiritu Santu xypyudujkam ma n'ijtam ya'ayow ya'ama'at, mat ko kyaj nnija'am wi'ix ngajxtakum extum pyadyuty, per ja Espiritu Santu xyñinu'xtakum mat udsajtam, mat ko yu'u myudeepy ko ngujx ndujkam di'ibu kyaj mbaat ngajxpudsu'umum.

27 Es komu Dios ñija'adyaapy tugekyu ja ja'ay jyot wyinma'añaty, ñija'ap yajxon di'ibu ja Espiritu Santu 'yamdowaampy, mat ko yu'u 'yamdeepy ja Diosu jya'ayaty extum ja Dios ttseky.

Nmadakum Kristukujxm

28 Nnija'am ko Dios yu'u tyuknibujtakup tugekyu es ttuk'oy'attat di'ibaty tsojkudup, di'ibaty yu'u tu twoy, extum tu ttuknibujtaagu.

29 Mat ko Dios tnija'aju ja jya'ay tim ux'ajp, es yu'ujuty twin'ijxy es 'yitat extumu 'yU'unk Jesukristu, es du'unu Jesukristu kya'axkopk'atut ma mayu myuga'axuty.

30 Es panadyu Dios tyuknibujtaku ux'ajp es t'u'unk'attat, ja'a twooy; es panaty wyoo, ja'a oy muut wye'emy; es panaty oy muut wye'emy, ja'a pyujtak es tmudattat ja muj'ajtun.

31 Es mat ko tu nnija'am tugekyu tyaadu, ¿ti dun mbaat n'aktimkajxum? Mat ko Dios xypyudujkam udsajtam, ¿pan xymyudsip'ajtam?

32 Mat ko Dios kyaj oj tkuyu'utsy ja kyum U'unk, ni'igu oj tkayaky es 'yoogat udsajtamgyujxm, ¿wi'ix tsoo net xykyamo'oyum tugekyu mudu 'yU'unk?

33 ¿Pan mbaat tpekymyo'oy di'ibu Dios tu twin'ixy?, mat ko Dios ku'am oy dyajwe'emy mat yu'u.

34 ¿Pan mbaat jynana'añ: "Pekyjya'ayu tyaadaty?" Jesukristu ku'o'kudu, es kyaj je'eyu kyu'o'kudu, nandu'un jyikyryejky jatugok es tam 'yity aga'añdsyoo ma Dios es xyñinu'xtakum.

35 ¿Pan mbaat xypyujkam ja Kristu tsojkan? ¿Tii mbaat xypyujkam ja ayo'on, o ja jotmay, o mat ko nyajpajudijtam, o ja yuu, o mat ko kyajpu nwit'ajtam, o mat ko xya'ooga'anum mat ja espaadu?

36 Pes extum jynana'añ ja Diosu jyaaybyajtun:

Mat mijtskyujxm udsaty n'ittu o'kan jujp'am;

du'unuts udsaty n'ittu extum ja borreegu di'ibu yajmanujxtap ma ja o'kan.

³⁷ Ni di'ibudsu taadu xykyatukmastu'udat ja Kristu. Pes yu'u du'un di'ibuts xytyukmumadap tugekyu tyaadu, mut ko yu'u xytsyojku.

³⁸ Paadyuts nmudaty ja tɛy'ajtun ko ni ja o'kun es ni ja jiky'ajtun, ni ja anklusaty, ni ja ka'obyuty, ni ja tyambu, ni ja di'ibu miimp kudakpnam,

³⁹ ni di'ibu tsajwinm, ni di'ibu ayoodaknoty es ni di'ibu Dios yajkoj, kyaj ni ti mbaat xykyatukmastutam ja tsyojkan ja Dios di'ibu myudajtypy mut udsajtam ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu.

9

Wynwijtsypy ja Dios pánaty tsyejpy

¹ Extamu myuduumbu Kristu, ngajxyudsu tɛy'ajtun es kyajts n'anda'aky. Ja Espiritu Santu ana'amp madsu nwinma'añan es tɛy'ajtunats njuna'añ.

² Ndimudajttiibyuts ja amay jotmay.

³ Oyxyupts njatseky es kajxpéky ndim'ítut es kyajts n'ok'ijnat ti'igyu madu Kristu pan o'oyurxyur es ttuk'oy'áttut ja nmugu'uk'ajtam, ja israelitu ja'ayuty,

⁴ ja Israelu tyuump 'yaats du'un éxtam uj. Dios kyupajkudu éxtamu 'yu'unguty es tyuk'ijxudu ja myuj'ajtun es ttuun ja kajxy'átyryu mut yu'u, es tmooydyu ja 'yana'amun esu wyandakun es wi'ix twindsu'ugudat ja Dios.

⁵ Nan yu'udyu du'un ja tyuump 'yaats ja Abraan, Isaa esu Jakoob, es nandu'un jya'ay'ajtunguyxm 'yijty tadu tyuump 'yaats ja Kristu, oy ja'ijty jyaDiósuty di'ibu ana'amp ma di'ibu jaa'ajtp tugekyu. ¡Wa'an dya'awdaty ma tugekyu it naxwiñudu winu xuu winu tiempu! Wa'an du'unuty.

⁶ ¡Per kyaj mbaat njuna'anam ko Dios tu dyajtagátsy ja wyandakun! Ja'a ko kyaj nidugekyu yu israelítuty oj wyn'ixudu Dios éxtamu jya'ayun.

⁷ Es nan ni yu'u Dios tkaja'ay'áty nidugekyu ja Abraanu tyuump 'yaadsuty, mut ko Dios t'anmaay ja Abraan: “Yu'uy du'unu tyuump 'yaats ja Isaa yajkwenturajta'agur éxtam mja'ajun.”

⁸ Tyaadu xytyuknija'am ko kyaj ja ja'ay Dios 'yu'unk'átyuty panu wi'ix pan ja tyuump 'yaats ttukmñ ttukajtu, ja'a ja ja'ay Dios u'unk'ajttur di'ibu miin jajtu ma ja Dios tkuydyun ja wyandakun,

⁹ mut ko du'un wyandaky: “Jambítupts ma ja tiempu tpaadat esu Saaru tu naty dyajmín dyajja'ty tu'ugu u'ungu'unk.”

¹⁰ Es kyaj yu'uyuty, nandu'un ja Rebeku 'yu'unk majtskpu, ti'igyu tteety'ajtu ja Isaa, udsajtam n'apteety'ajtam.

¹¹ Oyu du'un, kyajnam naty tyadu majtskpu u'unk myiñ jya'ty es ni tkatúnmu naty tii, ni yu oybyu es ni yu axukpu, ja'a ko tyúnuty di'ibu Dios tsyojk ko twin'ijxy di'ibu yu'u kyupejkyru éxtamu jya'ayun,

¹² kyaj ja'agyujxm ko tu'uk tu'uk tii ttuñ tkatún, es ja Rebeku ya'anmaay: “Yu mga'axkórk yu'u tuumbu'átudur ja mutskpu.”

¹³ Du'un éxtam ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: “Ndsejpyuts ja Jakoob, peru Esa'uu kyaj.”

¹⁴ ¿Tii madu tyaadu mbaat njuna'anam ko kyaju Dios ttuñ ja tɛy'ajtun? ¡Ni wi'ix tsoo!

¹⁵ Mut ko Dios t'anmaay ja Moisés: “Uj nmudátupts ja pa'ayo'on mut ja di'ibuts uj nba'ayowaampy, es nmudátupts ja ma'xtujkan mut ja di'ibuts uj nmuma'xtukaampy.”

¹⁶ Es du'un kyaxe'eky ko di'ibu Dios tyiimpy, du'un ttuñ mut ko yu'u kum pya'ayowaampy, kyaj mut ko ja ja'ayuty du'un ttsoktu es ni mut ko ti oynu'unan tu ttunda.

¹⁷ Mut ko ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ ko Dios t'anmaay ja Ejiptu ryey: “Paaty tu nbajta'aky éxtamu rey es nya'ixudats ma mijan ja nmuk'ajtanats es du'un ya'ixat ja nmuj'ajtanats ma nidugekyu naxwiñudu ja'ayuty.”

18 Tyaadu xytyuknija'am ko Dios ya'ijxap ja pya'ayo'on ma di'ibu ya'u tsyejpy, es nandu'un dyajkujuunda'aky di'ibu ya'u yajkujuunda'agaampy.

19 Jaa da púnats xy'anuumap: "Pun du'unu du'un, ¿wi'ix mbaat ja Dios xpyekymyo'oyam oynu'unun pun kyaj mbaat pun tjaipkuwa'agu di'ibu Dios tsyejpy?"

20 Esuts uj n'adsoy: ¿Es mbánu dan mij ko du'un xyñi'ow xyñiyaaxu Dios? ¿Tii wa'anu tu'ts t'anuumu di'ibu yajkójup: "Ti kots mij du'un tu xpyotsy?"

21 Pes ja tu'ts pojtspe yajkejpy ja tyexy tyazu éxtam ya'u ku'am ttseky. Yu'u pátap dyajtúnat kujkwa'xy ja mo'onts es trótsat tu'ugu jantsy oybyu di'ibu myu'uñaapy ja puju, es jakujkwa'xy mbaat dya'oyu tu'uk di'ibu oywyi'ix yajtúñ. Pes ja mo'onts jya'a'ajtypy ya'u.

22 Nandu'un jajtpe du'un, ja Dios pátap ttúnat di'ibu ya'u tsyejpy. Yakaampy tu'ugu ijxrajtun wi'ix ja tadyu'unun dyaky es dya'ixa'añaty ja 'yajkun es myamadak mat ja mya'xtujkuna tadu ja'ayuty di'ibu ya'u tyuknibajtáku es ñajxtat ayoodaknóty.

23 Nandu'un pátap es dya'ixudat ya myaj'ajtan mat ja ja'ayuty di'ibu ya'u myudajtypy mat ja pa'ayo'on, mat ko jawyíñubu naty ya'u tu ttuknibajtaagu es n'ijtun ma myaj'ajtan,

24 udsajtum, di'ibátyu Dios wyoo es tra'ayooy, kyaj jye'eyuty ja israelítaty, per nandu'un di'ibaty kyaj 'yisraelítaty.

25 Extum jyuna'añ ma ja Diosu kyugajxpu Oseeus tkaxjaay: Di'ibátyudsu naty kyaj nja'ay'átyuts,

ya'uts nja'ay'áttap,
es di'ibátyudsu naty kyaj ndseky,
njuna'anupts ko ya'uts ndsojktap.

26 Es nan jam jyunañ:

"Kyajts miits nja'ay'áttu,
nan jamyu n'axájudat miidsaty éxtamts ja n'u'ungun",
du'un jyuna'añ ja Dios di'ibu jiky'ajtp.

27 Es mat ja israelítaty, ja Diosu kyugajxpu Isaiiu jyunañ: "Oy ja israelitu ja'ayuty jyamaj'ajtpudu ja tyuamp 'yaadsaty éxtam ja pu'u jikymyejyñbyu'aay, je'eyu waanu ya'ujuty ñitso'oktat.

28 Mat ko ya Nindsun'ajtum Dios tsojk es kexy ka'pxy tkuyduunda'aya'añ ya 'yayuk ma tugekyu ja naxwíñudu."

29 Es éxtam nandu'un ja Isaiiu jyunañ jawyíñup: Kooxyubu Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy, oj xykyatukmanikákum waandi'knu ja'ay, tuuxyup ndimkutugo'oyam tugekyu, éxtam jyajty ja Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn.

Israelitu ja'ayuty es ja oybyu ayuk

30 ¿Ti xytyukjaygyujkum tugekyu tyaadu? Pes xytyukjaygyujkum ko ya di'ibu kyaj 'yisraelítaty myubajkungyujxm oy wyu'amdu mat ja Dios oy tka'uxtaaydyu es du'un 'yíttat mat ja Dios,

31 es ja israelítaty sitay jyatunandu éxtam ja Dios t'ane'emy es du'anxyup oy wyu'amdu mat ja Dios, per ya'ujuty kyaj ttuk'oybyudsuumdu.

32 ¿Es ti ko tkatuk'oybyudsuumdu? Ja'a ko jyamada'agándu es ja Dios yajnitso'ogudat mat ja di'ibu ya'ujuty ku'am tyuundap es kyaj mat ja'agyujxm ko ja'ay t'axájudu Jesús éxtamu Yajnitsókpu, mbaat njuna'anum ko ya'u tyukkunajpudu.

33 Du'un jyajty mudu israelítaty éxtam jyuna'añ ja Dios ma ja jyaaybyajtan:

Nbajta'agupts ma Syon kajpn,
tu'uk di'ibu éxtamu tsaa yajtukunárup
es kyadáwdat ja ja'ayuty;
es di'ibaty myubejkyru ya'u,

ni na'a tkamadáttat ja tsoydyu'un.

10

¹ Mugu'ugítaty, di'ibats sitay njantsytsyejpy amumdu'uk jot es n'amdoy nbajktsóyats ja Dios, ja'a du'un es ja israelítaty ñitso'oktat.

² Ku'umts uj n'awanu ko yu'u sitúyaty 'yawdatándap ja Dios, per kyaj tjaygyúkadu ti Dios tsyejpy.

³ Pes kyaj tjaygyúkadu wi'ixu ja'ay oy wyu'umdu mat ja Dios, ja'a tyunándap es tpayo'oya'andu kyuum winma'añgyujxm wi'ix oy wyu'umdat mat ja Dios, kyaj tkupaktu wi'ix ja Dios jyuna'añ es oy wyu'umdat ja'a maut.

⁴ Jabaat ja Moisesu 'yana'amun tyuuñ ko myiiñ ja Kristu, es du'un nidugekyu oy wyu'umdat mat ja Dios ko Kristu tmabaktu.

⁵ Moisés ñigajx wi'ixu ja'ay oy wyu'umdu mat ja Dios ana'amungyujxm ko jyunañ: “Di'ibu kyuydyiimpy tugekyu tugekyu di'ibu tadu ana'amun ñi'ana'amap, tadu ja'ay 'yaxájap ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.”

⁶ Per ko ja'ay wyu'umdu oy mat ja Dios mabujkangyujxm, du'un jyunañ: “Katu mjuna'añ mjodoty mwinma'añoty: ¿Pánu da patúkap tsajpót?” (Ja'a du'un es dyajjuna'at ja Kristu.)

⁷ Ni mgajuna'anat: “¿Pánu da kada'agap ayoodaknóty?” (Ja'a du'un es ja Kristu dyajjikypyúkat.)

⁸ Pes du'un ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Wingu'uy agu'uy es aajóty jodoty ja ayuk xymudattu.” Yu'u ja ayuk di'ibats uj ngajxwa'xypy.

⁹ Pun mat ja m'aa mjuna'añ: “Ngupejkyryats mij, Jesús, éxtamdsu nWindsún”, es pun mmabejkyry mat ja mjot mwinma'añ ko Dios yajjikypyujk ja Jesús ko 'ye'ky, net mnitso'ogat.

¹⁰ Mat ko mada njot'ajt nwinma'añ'ajtam nmabujkam ja Dios es net nwa'umum oy mat ja Dios, es mat ja n'aa'ajtam njuna'anam ko Jesukristu Nindsun'ajtam, es yu'u du'un xytyukpátam ja nitsokan.

¹¹ Pes ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Pán myubejkyry yu'u, ni na'a kyatsoydyu'unga'adat.”

¹² Tyaadu xytyuknija'am ko Dios kyaj t'ijxkijxyu di'ibu israelitu o di'ibu kyaj 'yisraelítaty, mat ko yu'u ku'um ja Jesús Nindsun'ajtan'ajtp ma tugekyu, es yu'u kyuni'xypy muj wiin kajaa nidugekyuty di'ibu manu'xtákadap.

¹³ Mat ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Nidugekyu di'ibu manu'xtákadap éxtamu Nindsun'ajtam, nitso'oktap.”

¹⁴ ¿Per wi'ix mbaat t'awdaty éxtamu Nindsun'ajtam tu'uk maanum kyaj tmabeky? ¿Es wi'ix mbaat tmabeky pun kyaj tmadoy yajmadya'aky? ¿Es wi'ix mbaat tmadowdu yu'uju 'yayuk pun kyaj ni pán kyatukmumadya'agudu?

¹⁵ ¿Es wi'ix mbaat yajtukmumadya'aky ja Diosu 'yayuk pun kyaj pán tyuknigéxyuty? Du'un éxtamu Diosu jyaaybyajtun tmadya'aky ja di'ibu kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk ma jyuna'añ: “Jyantsytsyújaty ko jya'ttu di'ibu xytyuknimi'inum ja oybyu ayuk!”

¹⁶ Per kyaj nidugekyuty ja israelitu ja'ayuty tmabaktu yu ayuk, du'un éxtam jyunañ ja Diosu kyugajxpu Isaiiu: “Windsún, ¿pán tu tmabeky ja di'ibats madsaty ngajxwa'xypy?”

¹⁷ Paaty, myubujktap ja ja'ay ja Dios ko t'amadoonáxtu ja ayuk, es di'ibu 'yamadoonajxtap, Kristu yu'u ñimadyakypy.

¹⁸ ¿Per tii, kyaj tu tmadowdu ja israelítaty ja Diosu 'yayuku? ¡Ti ko kadii! Ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ:

Ja ayuk tu yajkajxwa'xy es tu yajnijáwu ma tugekyu naxwíñudu, es ja 'yayuk tu jya'ty extu ma naxwíñudu kyuguxu.

19 ĶPer tii, kyaj ja israelituty tū tjaygyúkudū ja Diosū 'yayuk? ĶTi ko kēdii! Pes jawyiinu Moisés jyūnāñ ko Dios 'yawa'ānū:

Nyajnaywyinnaxūjāwūdūpts miidsuty mat di'ibuts may'ajtangyūjxm ndūnūp mā di'ibū kyajts nja'ayuty,

ūjtsuts miits nyajjot'ambāktūp mat ja'agyūjxm ja ja'ayuty di'ibū kyaj tjaygyukūyā'andū.

20 Es nandū'ūn Diosū kyugājxpx Isaiiū jotmāk'ajtūn mat jyūnāñ ko Dios y'awa'ānū:

Di'ibuts kyaj xy'ūxtāaydyū, ojts xypyaattū;

tūts nnaydyuk'ixūty ja di'ibātyū naty kyajts xyajnidūwūdū.

21 Isaiiū t'anmāaydyū nandū'ūn ko Dios tmadyaky ja israelitū ja'ayuty mā jyūnāñ: “Tuk xūūdgōy tū n'awixūyts es tū nja'axajūyā'andū majtsk adu'umgū'uty es xyñimínūdūts di'ibū kyajts xymūmūdowdū es kujuunūty.”

11

Israelitū winwitsypū

1 Tyam nyajtūy: ĶTi tūū Dios ttim'ūxtijta'ay ja israelitū ja'ayuty? ĶNi wi'ix tsoo! Pes ūj kū'ūm israelitū ja'ayuts, tyūūmp 'yāats ja Abraan esū Benjamink.

2 Kyaj ja Dios t'ūxtij ja jya'ay di'ibū extū jékūp űijawū éxtamū jya'ayuty. ĶTii kyaj miits xyñijāwūdū éxtam jyūnā'āñ ja Diosū jyaaybyajtūn mā yajmadya'aky éxtam ja Diosū kyugājxpx Eliiū tmū'ū'ūñ ja Dios mat yū'ūgyūjxmū israelituty? Dū'ūn jyūnāñ:

3 “Windsūn, tū dya'ooktū ja mgugājxpxuty es tū dyajkutūgōydyū yū m'artal; ūjts naydyi'igyū tū nwe'emy, es extū ūj nandū'ūnūts xya'ooga'andū.”

4 ĶPer wi'ix ja Dios 'yadsoojūmbijta? Dū'ūn jyūnāñ: “Jūxtujk mīlnūm ja ja'ayuty xy'akwū'ūm xūūdūts di'ibū kyajnūm twingoxtanūdu ja Baalū 'yagojwinnāx.”

5 Nandū'ūn jajtrū dū'ūn 'yakwe'emy tyam waanū ja ja'ay di'ibū mat ja Diosū myay'ajtangyūjxm yajwin'ijxy.

6 Es pūn Dios may'ajtangyūjxm wyin'ijxūdu, kyaj mbaat njūnā'ānūm ko yū'ū jya'ay'ātūdu Dios mat ko kū'ūm ti ttundū. Mat ko di'ibū yajpātr ja'agyūjxm ko ti ndū'unūm, kyaj yū'ū yajtijy ko may'ajtangyūjxm yajpaaty.

7 ĶWi'ixū dū'ūn? Kyaj ja israelitū ja'ay oj traattū di'ibū jya'ūxtāaydyūp, per pyattū ja ja'ay di'ibāty ja Dios wyin'ijxūdu. Es pūnaty Dios kyaj wyin'ijxyū, ju'undaaydyū jyot wyinmā'āñty.

8 Yū'ū dū'ūn di'ibū ja Diosū jyaaybyajtūn myadyakypū mā 'yity kūxjā'ay: “Dios myooyū juun jyot wyinmā'āñty es yū wyiin kēdiibū 'yixtū esū tyatsk kēdiibū myūdōwdū. Es dū'ūñūmū dū'ūn tyambaat.”

9 Es ja rey Davit 'yamdoo pyajktsoo ja Dios dū'ūn:

Wa'an ja myūj xūū jyūmbitū éxtamū trampū esū tū'ūyūn,

éxtamū tsāa di'ibū tyukkunāpūdap

esū dū'ūn yajtydyūndū.

10 Wa'anū wyiin twindsu'u twingoodsū kēdiibū 'yixtū;

wa'an dū'ūñūm 'yity ja jyūbajk uutsy.

Nitsokūn pānūty kyaj 'yisraelituty

11 Pes nyajtūwūdū: ĶTii kunajpūdu kēdaadu ja israelituty es kyutūgooydyū tūgekyū tūgekyū? ĶNi wi'ix tsoo! Mat ko yū'ūjaty pyojpūtuundū, ta ja nitsokūn tū myiñ mā di'ibū kyaj 'yisraelituty, es dū'ūn űaydyukwinnaaxūjāwūdū di'ibū israelitū, es ttsóktū nandū'ūn di'ibū Dios tū tmo'oydyū di'ibū 'yaxaju Jesukristū.

12 Mat ko pyekytyuundū ja israelituty es paadyū dū'ūn dyajtūgooydyū ja kyunu'xūnūty, Dios tū tkuni'xy kanāk nipat ja di'ibū kyaj 'yisraelituty. Pes waanū kajaa yajkunu'xtū nīdūgekyū naxwīñūdu ja'ayuty ko Dios tkunu'xtā'ayū nandū'ūn ja israelituty.

13 Nmūgajxtuṗts miits di'ibáty kyaj m'israelitū'attu. Tūy'ajtanū'u ko Diósuts xykyajx esuts miits xy'apóstulū'áttut. Pāadyuts nnaygyūyákyaty amumdu'uk esuts nguudyúnat tyādu tu'unūn.

14 Es dū'unats nduñ esudsū nja'ay xytyuk'adsóktut ja nitsokūn di'ibū miits mmūdajttūp, es dū'un nandū'un nāagaty ja israelítaty 'yaxájūdūp ja Jesús.

15 Ko yū'ujaty kyaj tkupūjktū ja nitsokūn di'ibū Dios jamo'oyānū, net ja Dios 'yūxtijū es jyūnāñ mmo'oyā'anūdu ja nitsokūn miits di'ibū kyaj 'yisraelitū'attu. Es ko yū'ujaty űayyajtūgátsūdu, dū'un 'yítut éxtūmxyūp tū jyikyryūktū mā tū 'yooktū.

16 Ko ja Dios yajtukmay'áty ja jawyiimū tsajkaaky di'ibū miimp mā ja jembyū pūjta'aky, nandū'un yajtukmay'áty tūgekyū tyādu pūjta'aky. Es pūn ja Dios yajtukmay'áty ja kepy'aats, nandū'un yajtukmay'áty ja 'yaay xye'entsy.

17 Mbaat njūnā'anūm ko ja israelítaty dū'un éxtūm ja 'yaay xye'entsy tu'ugū oliivūs kepy di'ibū kuyu'uy kudajy. Nāagūdyū tyādu kepxye'entsy tū yajkupoottū. Pes miidsūty di'ibū kyaj 'yisraelitū'attu, di'ibū dū'un éxtūm ja kepxye'entsy aamyóty ujštsótyryū, tū mya'agojmúktū mat ja oliivūs kepy di'ibū ijtp kuyu'uy kudajy, es dū'un miidsūty tū xy'axájūdu mjiky'ajtan mat yū'ūgyūjxmū tadū oliivūs kepyū kuyu'uy kudajpyū.

18 Pāaty katū mnayjyáwūty waanū oy es kūdiinūm ja oliivūs kepyū 'yaay xye'entsy kū'ūm. Pūn mnayjyawūyānūp waanū oy, jamyats ko mij kyaj xymy'o'y ja jiky'ajtanū tadū kepy'aats. Nik yū'u dū'un ja kepy'aats mij myajjiky'ajtūp.

19 Wa'anū da mjūnā'añ: "Ja'agyūjxm tpo'ttū ja oliivūs kepxye'entsy esuts xytyukjūpkojūyā'andū űj."

20 Tūy'ajtanū'u ko ja oliivūs kepxye'entsy oj yajpooty nāagaty mat ko kyaj naty tmūbūktū Dios, es dū'un yū'ujaty éxtūm tū tyū'ūdsyūn. Es nandū'un tūy'ajtanū'u ko miits myajtukjūpkojūdu mat ko xymyūbūktū Dios. Es katū mmūj mbaādū mat yū'ūgyūjxm. Nik ni'igū naybyūjta'agūdu yuunk naxypy.

21 Ja'a ko Dios kyaj oj tme'xy ja israelítaty mā kyaj tmūdowdū, oy yū'ujaty dū'un éxtūm ja oliivūs kepxye'entsy kū'ūm, ¿tū mjūnāamp xytyijy ko myajma'xtū miidsūty di'ibū dū'un éxtūmū xye'endsyū oliivūs kepy aamyóty?

22 Jaygyūkūdu ko ja oliivūs kepy mat ja kyū'ūmxe'entsy esū xye'endsyū oliivūs kepy aamyóty ujštsótyryū, dū'un yū'u éxtūm tu'ugū ijxpajtan di'ibū xytyuk'ijxūm ja tsyojkūnū Dios es nandū'un yū tyūdyū'unūn. Pes ja tūdyū'unūn tmooy ja israelítaty ko tpo'ty éxtūm ja xye'endsyū tū'ūtspū, es mā miidsūty dya'íxyūty ja tsyojkūn. Per pūn kyaj mnayyā'ítūty mūdu Diosū myay'ajtan, nandū'un miidsūty nūjx m'ittū éxtūmū kepxye'entsy di'ibū yajkupo'ttū.

23 Es ja israelítaty, pūn yajjūmbijttūp ja jyot wyinmā'añ es űaybyūjta'agūdu Dios kyū'ūjoty, yū'ūdyū dū'un yajpūjta'aktūp jatūgok mā naty 'yity, mat ko Dios mbaat jam pūjta'agyūty jatūgok.

24 Ja ja'ay di'ibū kyūyūipy kyudajpy ja oliivūs kepy, kyaj ttukjūpkojū mat ja xye'endsyū oliivūs kepy di'ibū miimp aamyóty pejyoty. Per ja Diosū dū'un ttūūñ mat miidsūty di'ibū kyaj 'yisraelitū'attu, éxtūm ja kepxye'entsy di'ibū kyūyūipy kyudajpy ja oliivūs kepy. Ko Dios tū mbūjktū'agūdu mat ja'a, kyaj tsyípyty es tūjktū'agūtat jatūgok ja israelitū ja'ayūty mat ja'a, di'ibū ijttūp éxtūm ja oliivūs kepy kyū'ūmxe'endsyūty.

Israelitū ja'ay űitso'oktū

25 Mūgu'ugítaty, Diósuts tū xytyuknijawū di'ibū ijty kyayajnijāwū, es kūdiibū miits mnayjyāwūdu mat kūwūjy. Tuk peky ja israelítaty wū'ūmūdup kūjuun extū 'yamukūdyā'aydyū es kyā'pxūtat ja di'ibū kyaj 'yisraelítaty di'ibáty 'yaxájūyāndūp ja Jesús.

26 Ko dū'un tyūn jyātūdu, net nidūgekyū ja israelitū ja'ayūty űitso'oktū, éxtūm ja Dios jyūnā'añ mā ja jyaaybyajtan:

Mā Syon pyūdsūmat ja Yajnitsókpy

di'ibū yajpojprūniwā'adsūp ja 'yū'ūnk 'yūnā'kūdyū Jakoob.

27 Esu tyāadu du'un ja kajxy'átyryu di'ibuts ndunaampy mat yu'ujaty kots nyajjuga'agánudu ja pyojpaty.

28 Mut ko ja israelitaty 'yuxtijtup ja oybyu ayuk mā yajmadya'aky ja Jesukristu, Dios pūjtákap éxtamu myudsipun es xytyuk'oy'áttat miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelitaty. Peru Dios wyin'ijx ja israelitaty es tja'ay'ata'añ es tpujta'aky éxtamu myutnaymyaayubu ja'agyujxm ko t'aptujk'áttu ja Abraan, Isaa esu Jakoob.

29 Di'ibu Dios yajkupy, kyaj dyajjuge'eky; es ko twin'ixy, nan kyaj tnakypujkx.

30 Miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelitaty, kyaj xymyumdoodu ja Dios, per mat ko tyam ja israelitaty t'uxtijtu ja Dios, mba''ayoojudup miidsaty.

31 Es du'un éxtam yu'u t'uxtijtu ja Dios es miidsaty tu xy'axájudu, nandu'un du'un tu jyaty esu Dios tpa''ayówdut ja israelitaty, du'un éxtam miits mba''ayówdut.

32 Pes Dios ni'amuku ja ja'ay tpekymyo'oydya'ay mat ko kyaj myumdóyuty, es du'un ni'amuku ja ja'ayuty yajpa''ayówdut.

33 ¡Ja Diosu 'yoy'ajtun, wyijy'ajtun esu jyaygyujkun kyaj tmudaty ja kyugujxun, wyinnajxnup éxtam mbaat njajaygyujkam! ¿Pún mbaat tmawinma'añbyaaty di'ibu Dios tu ttuknibujtaagu o di'ibu tyunaampy?

34 Extam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: “¿Pún tu tjaygyuku ja Nindsun'ajtam ja wyinma'añ?, ¿pún tu myo'oyuty ja kajxwíjan?

35 ¿Pún oynu'unun jawyiin tu tmo'oy ja Dios es du'un óknam mbaat myugubétyuty?”

36 Ja'a ko Dios tugekyu dyajkojtaay, es tsyojkungyujxm es myuj'ajtungyujxm tugekyu 'yity. ¡Muj'ajtan maut ja Dios winu xuu winu tiempu! Wa'an du'unaty.

12

1 Paaty mugu'ugítaty, n'amdoo nbujktsoodupts miidsaty mat yu'ugyujxm ja Diosu pya''ayo'on, nayyákuu miidsaty mā yu'un éxtamu jiikypyu windsu'kun, wa'ats es di'ibu Dios 'yoyjya'ap. Tyāadu du'un situy maut ya''awdaty ja Dios éxtam mbyaadaty.

2 Es katu miits xymudattu ja winma'añ éxtam pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup, nik ni'igu nayyákuu es ja Dios dyajtagátsat ja mjot mwinma'añuty es du'un xyjaygyúkadut di'ibu Dios tsyejpy, di'ibu 'yoyjya'ap, di'ibu oy es di'ibu wa'ats.

3 Mut ja'agyujxm kots ja Dios tu xytyu'unxu ja may'ajtun, paadyuts miits n'anumudu es katu mnayjyáwudu waanu muj kujxm es kadiinum éxtam mbaadudu. Nik oy nayjyáwudu ku'am éxtam pyadyuty ja mubujkun di'ibu Dios tu mmo'oyudu.

4 Tu'ugu nini'x kubajk myudajtypy yu'u 'yaguxk 'yaxe'entsy. Tamu ky'u, tamu tyeky, nan tam wiingátypy, es nidu'uk nidu'uk myudajtypy ja ky'umduunk.

5 Nandu'unu du'un mat udsajtam, oy njanimay'ajtam, tu'uk je'eyu nini'x n'ijtam mat ja Kristu, es nidu'uk nidu'uk ti'igy 'yity mat yu wiinkpety nidugekyu éxtam kanak peky ja nnini'x'ajtam.

6 Es ja Dios mat ja tsyojkun tu xmyo'oyum nidu'uk nidu'ugu madakun. Pūn ja Dios tu mmo'oyu ja madakun es xykyajxat ja 'yayuk, madya'ak ja ayuk éxtam ja mubujkun di'ibu mmudajtypy.

7 Pūn ja Dios tu mmo'oyuty ja madakun es xypyudákat ja wiinkpety, kuydyún yajxón. Pūn ja Dios tu mmo'oyuty ja madakun esu wiinkpety xya'uxpúkat, ya'uxpaktu yajxón.

8 Pūn ja Dios tu mmo'oyuty ja madakun es xyjotmukwingajxat ja wiinkpety, jotmukwingajxu. Di'ibu yajwa'xypy di'ibu myudajty jyaygyejpy mat ja di'ibu tūgoy'ajtxup, tun yajxón. Es di'ibu pátup yajkutúkat, wa'an dyajkutíky es tyúnat xonda'aky'aa xonda'akyjyót. Es di'ibu pyudujkup pánuty ayoodup, wa'an tpuđákuu mat ja oyjyotkyujxm es mat ja tsojkan.

Di'ibu tyuundup pánuty myubujktup ja Kristu

9 Naydsyókudu amumdu'uk jot. Uxtijtu ja axukpu es padundu ja oybyu.

¹⁰ Mnaydsyókədəp nixim niyam éxtəm tukka'axpən. Windsu'ugədu wiingátypyu ni'igu es kyaj mij kə'əm.

¹¹ Yajməjwiinədu ja oybyu tuunk. Katu mnuux'áttu. Mədundu Dios amumdu'uk jot.

¹² Jiky'attu xonda'aky'aa xonda'akyjyót mət ko xyjamyatstu di'ibu Dios tu mwəndáxəty. Kupək yajnáxtu mədu mə'xtujkən ja m'ayo'on mjetmáyyty es kyaj xymyastu'uttət ja mgajxtákən.

¹³ Yajwə'xtu miidsəty di'ibu mmədjəttəp mət ja mməməbujkrəty di'ibáty təgoy'ajtxədəp. Axájədu yajxón pənəty miin jəttəp mə mdəjk.

¹⁴ Amdow pəjksówədu Dios es tkunu'xət ja di'ibu mduunədəp axək miidsəty. Du'ən sitəy xy'amdow xypyəjksówət es yajkunu'xtət, kyaj xykyajxpóktət.

¹⁵ Xonda'əktu mət ja di'ibu xondáktəp. Pujəy puyəəxu di'ibu jəy yáxtəp.

¹⁶ Jiky'attu yuunk naxypy nixim niyam. Katu mməj mbəədu, nik ni'igu mjiky'áttət tuda'aky yuunk naxypy. Katu mnayjyáwədu miits ko mguwijy'áttu.

¹⁷ Pən ja pən mdúñəty axək, katu xytyuunəmbítəy axək. Yu'əy mdúnəp di'ibu dən təgekyu pyəjtáktəp oy.

¹⁸ Ʋxtə'aydyu wi'ix miits mjiky'áttət ti'igyu mət nidəgekyu ja'ayəty.

¹⁹ Məgu'ugítəty, ni nə'ə miidsəty axək xykyatuunəmbittət ko axək myajtúndət, ni'igu oy wa'an ja Dios ttukkumədoj ja ja'ay; mət ko Dios jənəəp mə ja jyaaybyajtən: “Ʋjtsəts ndukkumədowaəmpy; Ʋjtsəts nmo'oyəp éxtəm pyaadyəty.”

²⁰ Nandə'ən xytyuk'ana'aməm: “Pən yə mmədsip yu'o'kəp, yajkáy. Pən tətəp, yajnu'uuk. Pən mdiimbyu tyəədu, yə mmədsip myədátəp ja tsoydyu'un mət ko axək tə mdúñəty.”

²¹ Katu mnaydyukməməda'agyəty ja axək'ajtən, nik ni'igu məməda'əktu ja axək'ajtən mət ko xytyúndət ja oy'ajtən.

13

¹ Tsojkəp es miidsəty nidəgekyu xymyəmədówdət ja justisətəjkəty es pənəty yajkutu-jktəp, mət ko təgekyu kutujkən myiñ mə Diosən, es ja Diosu du'ən di'ibu tə trəjta'aky nidəgekyu justísəty.

² Pəəty di'ibáty kyaməj'ijxypy ja justísəty, yə'u du'ən kyaməj'ijxypy di'ibu Dios tə tni'ana'amə es du'ən tkupáktə ja Diosu tyədyu'unən.

³ Mət ko ja justisətəjkəty kyaj jyaa'áty esu ja'ay t'ajaw t'adsu'ugədu di'ibu ti oy tyu-undəp, ja'a du'ən di'ibu axək adátstəp. ¿Mjiky'ataəp es ni xykyatsu'ugədu justisətəjkə? Tun di'ibu dən oy, es extə yə justisətəjkəty mya'ítədəp kuməy,

⁴ mət ko ja justisətəjkəty Diosu du'ən tə pyəjtə'əgədu es xy'ijx'ijət xykywentə'ajtam. Per pən m'adətsp axək, mdsu'ugəp mjáwəp, mət ko kyaj nanəgoobə ttsəmədíty ja 'yespəədu, Diosu du'ən tə pyəjtə'agyəty es ttukkumədówət éxtəm ñitáktəty ja di'ibu axək adátstəp.

⁵ Pəəty koonəm xymyəmədówdət ja justisətəjkəty, kyaj jye'eyəty mət ko xytsyu'ugədu ko axək mdúnədu, ja'a du'ən mət ko du'ən xytyuñ mət ko xyñijawu ko du'ən ja Dios dyajnigutúku.

⁶ Es pəədyu du'ən xyəktu ja mgugəbety di'ibu pyəjtáktəp ja justisətəjkəty, mət ko tyundu mə Dios tə pyəjtə'əgədu.

⁷ Pes miits mgəbáttəp di'ibu mbátədəp. Mgəbáttəp mə ja yajkugəbajtrə, es ja mgugəbety di'ibu myajktəp mə justísəty; məy'at windsu'ugədu yajxón di'ibu mbátədəp xymyay'at xywyindsu'ugədu.

⁸ Katu pən xymyəni'xy'áttu, je'eyu ja tsojkən di'ibu mnaydyukninu'xədəp nidu'uk nidu'uk. Mət ko di'ibu tsyējpy ja myəgu'uk, tyəədu tə tkuydyuunda'ay ja Diosu 'yana'amən.

⁹ Ja Dios ū yana'amun juna'añ: “Kat ūxyajtugóy ja pŭjk ūkuna wyindsu'kun, kat myajja'ay'eeky, kat mmeetsy, kat m'adseky.” Tugeky tyad ana'amun mbaat ya'awijtsmiky ma tyad ayúkyty: “Mdsókŭp ja mmudŭjkpa'ajaty éxtam mij k'um mnaydsyékuty.”

¹⁰ Di'ibu tsyejpy ja myudŭjkpa'a, ni na'a kya'adu'utsat axuk. Es du'un mat ja tsojkan yajkyduundaapy tugeky tugeky ja Dios ū yana'amun.

¹¹ Es du'un miits mjiky'áttat, nijawudu wi'ixu du'un ja tiempu 'yixyaty ma njiky'ajtam. Kyaj n'ok'ijtam éxtam pánaty maadap, wjy n'ijtam, mat ko waanu ni'igu xymywingo'onum ja nnitso'ok'ajtan'ajtam kudiinum ma tim jawyiin oj n'axájum ja Jesukristu.

¹² Ja koots'át tuu dun tim najxnŭp es tu dun tim xunŭp, paaty n'ok'axtíjum ja di'ibu dun kubi'its ku'ook, es n'oknay'xkujkam éxtamu soldaadu ñay'xkúkyty ko ñjxa'añ tsiptuumbu.

¹³ Njiky'ajtam tuda'aky, éxtam ko n'ijtam xunŭp ixnide'xy ma tugeky. Kyaj nguga'ay ngu'úkum, kyaj nmu'indu'unum es kyaj ndu'unum di'ibáty axuk. Kyaj nnaydsyip'ijxum es kyaj pán ti ngatukmu'ijxum.

¹⁴ Nik ni'igu nnayajtugajtsam éxtamxyuŭp Jesukristu nwit'ajt nnijam'ajtam, es kat miits xymydu'udáku es xytyúndat ja axukru di'ibu ja mnini'x mgubajk tsyejpy.

14

Kyaj mmugu'uk xypyky'ixt

¹ Axájudu miits éxtamu mmuga'axaty ja di'ibu tu t'axájudu ja Nindsun'ajtam Jesukristu, oy ja myubŭkŭnuty yu'ujaty kyamujwiinuty. Kat xymydsipkajxtu.

² Naagudyu ja'ay juna'andu ko mbaat tje'xy otyim tiity, es wiinkruty di'ibu kyaj myujwiinuty ja myubŭjkan, juxtar yu'uy aay ujts.

³ Di'ibu jye'xypy otyim tiity, tsojkr es kyaj t'axtíjut di'ibu kyaj du'un nandu'un ttuñ; es ja di'ibu je'eyu jye'xypy ja aay ujts, tsojkr es kyaj tni'ow tniyaaxat di'ibu jye'xypy otyiity, mat ko Dios tu yaxájuty nimajtsk.

⁴ ¿Mbánu dun mij es xyni'ow xyniyaaxat di'ibu myudiimpy ja wiinkru? Es pan w'amp oy o axuk, kyaj mij mbaadyuty es xy'anumut. Yu'pátar ja wyindsun, ja'a njuna'anum ja Dios. Es w'umŭp yajxon, mat ko yu Nindsun'ajtam mbaat yajwe'emyaty yajxon.

⁵ Ta naagudyu ja'ay di'ibu 'yixtar tu'ugu xun amaay kudiinum di'ibáty tu ñaxy ma ja sumaanun, es ta yu wiinkruty di'ibu janándap ko tugeky yu xun ti'igu 'yamaayaty. Wa'an nidu'uk nidu'ugu ja'ayaty ttuknibajtaagu éxtam ja Dios tu wyinma'añmyo'oyudu.

⁶ Di'ibu 'yamaay'ajtyru naagu xun, du'un ttuñ mat ko du'unu dun ttjy ja Dios t'oyjyawu. Ja'a di'ibu jye'xypy otyiity, ja'a du'un ttuñ es twindsu'ugut ja Nindsun'ajtam, es tja'aygyada'aky ja Dios; es ja'a di'ibu kyaj tje'xy otyiity, nandu'un ttuñ es twindsu'ugut ja Nindsun'ajtam, es tja'aygyada'aky ja Dios.

⁷ Kyaj n'oy'ajtangyujxm njiky'ajtam es kyaj n'oy'ajtangyujxm n'o'kam.

⁸ Pan njiky'ajtam, Nindsun'ajtam 'yoy'ajtangyujxm njiky'ajtam; es pan n'o'kam, Nindsun'ajtam 'yoy'ajtangyujxm n'o'kam. Ma njiky'ajtam es nandu'un ma naty tu n'o'kam, xyja'a'ajtam ja Nindsun'ajtam.

⁹ Paadyu Kristu 'ye'ky es jyikypyejky es du'un yajWindsun'átat, du'un di'ibu tu 'yooktu es nandu'un di'ibu jiky'ajttar.

¹⁰ Pes mij di'ibu kyaj tsu'utsy ja tsu'utsy, ¿ti ko xyni'ow xyniyaaxu mmumubŭjkr di'ibu tsyu'tsypy ja tsu'utsy? Es mij di'ibu tsyu'tsypy ja tsu'utsy, ¿ti ko xy'axtjy ja mmumubŭjkr di'ibu kyaj tsu'utsy ja tsu'utsy? Nidugeky adsajtam nwinguwa'aguya'anum ja Dios, es yu'xypyayo'oyum.

¹¹ Mat ko yu Dios jyaabyajtan juna'añ:
Du'un ja Nindsun'ajtam juna'añ:

Du'ən éxtum tų'ajtən kots njiky'aty,
nidugekyu ja'ayaty xywyingoxtánudats,
nidugekyuts xy'awdátudats,
du'ən jyənán ja Dios.

¹² Du'ən udsajtəm nidu'uk nidu'uk nyajkəm ja tų'ajtən mą Dios éxtəm tų njiky'ajtəm es tų n'adátsum.

Kyaj ndsiptu'unəm mət ja nməgu'uk'ajtəm

¹³ Paaty kyaj n'oknayñi'o'o n'oknayñiyáxunəm nixim niyam. Nik ni'igu xytyúndət kudiibu pyekykya'adət ja mməgu'ugaty o di'ibu kyaj tsiptákxudət mą ja myubujkən.

¹⁴ Mət ko ti'igyuts n'ity mət ja Nindsən'ajtəm Jesukristə, nmədajtypyuts ja tų'ajtən ko kyaj ti je'xy di'ibu kyaj wya'adsuty. Per ja ja'ay di'ibu nayjyənánəp ko taa yə je'xy di'ibu kyaj wya'adsuty, mət ja'a kyaj wya'adsuty.

¹⁵ Es pən mij kyaj xytyuñ kwentə éxtumə mməgu'uk ñayjyáwaty mą ja myubujkən, es mət ja di'ibu mje'xypy xyajmə'aty yə myubujkən, kyajpə du'ən xytyuñ mət ja tsojkən. Paaty katə xytyuñ es xyje'xy di'ibu yajpekytyúnəp ja mməgu'uk di'ibu Kristə kyu'o'kə.

¹⁶ Katə xytyuñ di'ibu ja'ay mbaat mət tkajxadítu tmadyaagadítu ja mjiky'ajtən éxtumə axəkprən.

¹⁷ Mət ko pən ja Dios tų xypyjtákəm éxtumə 'yu'ungən, kyaj jya'ajaty mət di'ibu nju'xəm o n'úkəm, ja'a du'ən mət ko njiky'ajtəm éxtumə Dios ttseky, es mət ja ti'igyá'át esə xondakən di'ibu Espíritə Santə xymyo'oyəm.

¹⁸ Di'ibu myədiimbyə du'ən ja Kristə, 'yoyjyáwəp ja Dios es oybyədsáməp mą yə ja'ayaty.

¹⁹ Du'ən n'aktu'unəm di'ibu xytyuknimi'inəm ja aguik'ajt jotkujk'ajtən, di'ibu xypyudujkəm es nyajməjwiin nyajkajaajəm ja nməbujkən'ajtəm nixim niyam.

²⁰ Katə xyajtəgóy ja Diosə tyuunk mət ja'agyəjxm di'ibu mje'xy mbejkypy. Tų'ajtənə'u ko tugekyu yə je'xy peky, wə'adsə'u es oy, per axəgə'u ko nju'xəm pən nnija'am ko mədu tyadəu yajpekykya'apy ja wiinkpəty.

²¹ Nik oy ko ngadimjə'xəm ja tsu'utsy es ngadim'úkəm ja vinə, o ndu'unəm oytyim di'ibuty di'ibu mbaat mət nyajpekykya'am ja nməməbujkprə'ajtəm.

²² Pən mjənaəmp ko tugekyu je'xy peky 'yóyaty es ko mbaat xyje'xy tugekyu, du'əñəm du'ən m'ítət Dios windum. Jotkujk ja ja'ay di'ibu kyaj ttuñ di'ibu pyekyjya'ap.

²³ Per ja di'ibu ti jye'xypy es twinmay ko peky di'ibu tyiimpy, tyadəu ja'ay pekytyuump ko tje'xy ja'agyəjxm ko kyaj məbujkəngyəjxm tų ttuñ.

15

Nidu'uk nidu'uk xypyátəm es nyajjotkədákəm ja nməməbujkprə'ajtəm

¹ Kom udsajtəm púnəty nmədajtəm məj wiin kajaa ja nməbujkən'ajtəm, n'okmədənə'ayəm mət ja ma'xtujkən ja di'ibu dən kyaj tmədaty məj wiin kajaa ja myubujkən, es kyaj njiky'ajtəm éxtumə dən je'eyə ja ndsojkən'ajtəm jya'ty.

² Nidu'uk nidu'uk xypyátəm es nyajjotkədákəm ja nməməbujkprə'ajtəm es du'ən nyajməjwiin nyajkajaajəm ja myubujkən.

³ Mət ko kyaj ja Kristə kə'əm ñaydyukjotkədəkə, du'ən jyajtə éxtəm jyənə'añ ja Diosə jyaaybyajtən: “Ja di'ibu myajwingajxpajt, ujtəts tų xytyukka'ay.”

⁴ Mət ko tugekyu di'ibu wə'əmp mą ja Diosə jyaaybyajtən, yajkəxjaay es nnaydyukni'ijxəm es nmədajtəm ja ma'xtujkən es jotkujk n'awijx njəjp'ijxəm di'ibu minəəmp.

⁵ Wə'an ja Dios di'ibu xymyo'oyəm ja jotkujk'ajtən esə ma'xtujkən, mmo'oyədə miits ja ti'igyə'ajtən es nidugekyu xypyadúndət ja 'yijxpajtənə Jesukristə,

⁶ es du'ən ti'igyə xy'awdátət ja Dios, ja Nindsən'ajtəm Jesukristə Tyeety.

Oybyu ayuk yajkajxwa'xy ma kyaj 'yisraelítaty

⁷ Nay'axájúdu nidu'uk nidu'uk éxtam nandu'an oj m'axájúdu ja Kristu miidsaty, es du'an Dios 'yítat awdaty.

⁸ Mut ko n'awánúdu ko yu Kristu myiiñ es tpudákat ja israelítaty es tkuydyúnat di'ibu Dios jékyu tyukmawandak ja 'yartújkaty, es du'an ya'ixannu ko tyiimpy ja Dios éxtam wyandaky.

⁹ Nandu'an myiiñ ma ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty es tja'aygyuda'aktat ja Dios mut ko yu'ujaty tu pua'ayówudu. Tyaadu du'an di'ibu myadyakupy ja Diosu jyaaybyajtun: Paaty n'awdataampy ma yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es nguy'áwupts ja mmaj'ajtun.

¹⁰ Es jatuk peky ja Diosu jyaaybyajn jyuna'añ:

Xonda'aktu miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty ti'igyu mudu Diosu jya'ayaty, ja israelítaty.

¹¹ Nandu'an jyuna'añ jatuk peky:

Awdattu Nindsun'ajtum nidugekyu miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

Wa'an nidugekyaty ja naxwíñudu ja'ayaty t'awdattu Dios.

¹² Nandu'an ja Diosu kyugajxpu Isaiiu jyuna'añ ma jatuk peky:

Minaamp tu'ugu tyuump 'yaats ja Jeseu, es yu'ujaty yajkutukaamp majaty naxwíñudu,

es yu'ujaty 'yawix jyup'ixtup es ñayyákadat ma yu Jeseu tyuump 'yaats.

¹³ Wa'an ja Dios di'ibu xymyo'oyum ja awijxun, myajxonda'agudu miidsaty es mmo'oyudu ti'igyu'át ma yu mmubujkun mut yu'ugyujxmu myuk'ajtun ja Espírítu Santu, es myujwiin kyajaat ja mmubujkun.

¹⁴ Mugu'ugítaty, nmabejkyuats tuj'ajtun ko miits ni'igu xymyudattu ja tsojkan es ja nija'ajan, es nandu'an mjajtup wi'ix xykyajxwíjtat nixim niyam.

¹⁵ Per tu nnijáyudu muk aa muk jot ma tuk pekyu tyadu neky, ja'a ndukjamyajstap di'ibu naak mjajtup es kyaj xyjatyugódyat. Du'anats tu nduñ mut kots myay'ajtungyujxmu Dios tu xykyexy

¹⁶ esats nmudúnat ja Jesukristu es ttuk'oy'áttat di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Ja'a ujts ndukmadiimpy ja Jesukristu esats uj ngajpxwa'xat ja oybyu ayuk di'ibu tso'on ma Diosun. Du'anats nduñ es 'yítat pánaty kyaj 'yisraelítaty éxtam ja windsu'kan di'ibu Dios 'yoyjya'ap, pánaty Espírítu Santukyujxmu tu wya'atsjattu.

¹⁷ Mut ko ti'igyats n'ity mudu Jesukristu, xondákrats es uj ja Dios nmadúñats.

¹⁸ Nmadya'agupts yu'uyu di'ibu Kristu ka'um tu ttuñ mut uj, esats nduk'axájúdat di'ibu kyaj 'yisraelítaty ja Kristu, es tmamadówdat. Pes ja Kristu du'an tu ttuñ mut ujtskyujxmu dsu n'ayuk es di'ibats ndiimpy,

¹⁹ es mut yu'ugyujxmu ijxwa'amun esu muj'ajtun di'ibats ja Espírítu Santu xymyooyats ja muk'ajtun esats ndúnat, es du'anats tu ngajxwa'xy tugekyu tugekyu ja oybyu ayuk extu Jerusalén es extu Iliryu ñaxóty.

²⁰ Du'ñumts uj ndseky es ngajxwa'xat ja oybyu ayuk majaty kyajnum yajnigajxy ja Kristu, es du'an, mbaat njuna'anam, kyajts ja potsy nyajpéty ma ja wiinkpu tu tpojtse'eky ja 'yujx.

²¹ Nguudyunaambyats éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtun:

'Yíxtubu taadaty di'ibu ja ja'ay kyaj oj yajnimadya'aky, jyaygyúkadabu taadaty di'ibu kyaj tmadoo'ijtta.

Paablu ttukniwinmayu es ñajxa'añ Romu

²² Paatykyujxmuats miidsaty kyaj nninujxtu, óyats uj kanak ok miidsaty tu njaninujxa'andu.

²³ Per tyam, tuts nya'abaadu ja nduunguts ja yaa, es mut ko jamajt jamajt tu njaninujxa'andu miidsuty,

²⁴ tyam situy nnujxaambuts. Nujxaambuts Españ es nnaxa'añuts jawyiin Rom es ngu'ixtat. Es kods naty tu n'okxonda'aky waan mut miidsuty, mbaaduts xypyudakudu esuts uj n'aknuxat mats tu nnidsoonu.

²⁵ Per maanam ngaku'ixtu, nujxaambuts jawyiin Jerusalén es nyajnujxa'añuts tu'ugu naybyuduku ma yu nmugu'uk'ajtam jap.

²⁶ Mut ko yu nmugu'uk'ajtam jam Masedoñ es yaa Akayu ttuknibujtaagudu es dyajmuka'andu meeñ es ttuknigaxa'andu ja nmugu'uk'ajtam di'ibu tugoy'ajtxudap jap Jerusalén.

²⁷ Yu'u ku'am tyuknibujtakudu ttuna'andu mut ja kyu'amdsojkan, es patup es du'an ttundat, mut ko ja israelitu ja'aygyujxmuty ja Dios kyunu'xudu, es paaty oyu du'an ko yu'ujuty dyajwa'xtu di'ibu myudajt jyaygyajptup mut ja nmugu'uk'ajtam jam Jerusalén.

²⁸ Es kods naty tu nguyakyu tadu meeñ es tu nguydyuñudsu natyu tyadu di'ibuts tu nyajtuknipéky, taats ndsoon'añ jam Jerusalén es nnujxudats Españ, es ngu'ixtat miidsuty kots uj jam nnaxat.

²⁹ Es nudajtypyuts ja tuj'ajtan ko ma nujx ngu'ixtu, nujxupts mut tugekyu ja Kristu kyunu'xun.

³⁰ Mugu'ugítuty, es tyam n'amdoo nbujtsoodap miidsuty ma yu Nindsan'ajtam Jesukristu es mut ja Espiritu Santu tsyojkan di'ibu xymyo'oyam,

³¹ es xyñigajxtaagudats esudsu Dios xykyuwa'anat ma yu israelítuty jam Judee di'ibu kyaj tmadundu ja Kristu. N'amdeebyuts ja Dios nandu'an esu nmugu'uk'ajtam jap Jerusalén t'axajudat mut ja ja'aygyudakun ja naybyuduku di'ibuts ndukninujxtupts.

³² Es du'anuts xonda'aky'aa xonda'akyjyot nujx ngu'ixtat miidsuty, pan junaamp ja Dios, esuts nxonda'agut kots nbo'xat mut miidsuty.

³³ Wa'an ja Dios di'ibu xymyo'oyam ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, t'ity mut nidugekyu miidsuty. Wa'an du'anaty.

16

Kajxpo'xun

¹ Ndukniujktup yu nmamubujkpu'ajtam Febe. Yu'u oy Dios maduump ma ja mubujkputujk ñaymyúku Senkree.

² Tunu may'ajtan, axaju yajxon mut ja xyuugyujxmu Nindsan'ajtam, éxtam ñitákuty ja Diosu jya'ayuty. Pudakudu mut ti tugoy'ajtxup, mut ko yu'u tu tpudakudu mayjya'ay, nandu'anats uj tu xypyuduku.

³ Tunu may'ajtan mayDios xy'anamudu Prisilu esu Akilu, yu nmamaduumbudyuts ma yu Jesukristu ñu'u tyu'u.

⁴ Yu'ujuty pyujtaktu ayo'on jujp'ámu jiky'ajtan nugo kots uj xyajtse'eky. Nja'aygyudakypuuts yu'u, es kyaj 'yujtsuty je'eyu, nandu'an nidugekyu ja nmamubujkpu'ajtam di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

⁵ Ndukniégxyudsu Dioskajxy nandu'an nidugekyu nmugu'uk'ajtam di'ibu naymyujkudap es t'awdattu Dios ma yu tyujku Prisku esu Akilu. MayDios xy'anamudu nmunaymyaabuts Epenetu di'ibuts njantsytsyejpy, di'ibu jawyiin jap Asyu 'yaxaju Jesukristu.

⁶ MayDios xy'anamudat yu Mariiu, di'ibu jantsy tuun mut miitskyujxmuty.

⁷ MayDios xy'anamudu Andróniku esu Juniu, di'ibuts muut ndsimdsyunaay, yu'ujuty 'yaxajudu Kristu tim jawyiin maanamtsu naty uj kyajnam n'axaju; es yu'ujuty yajmay'áty yajwindsu'ugu ma yu apóstaluty.

⁸ MayDios xy'anamudu Amplyatus, di'ibuts uj njantsytsyejpy ma yu Nindsan'ajtam.

⁹ MayDios xy'anuumudu Urbanu, di'ibuts maut nmadúñ ja Kristu. Nandu'un mayDios xy'anuumudu Estakyu di'ibuts njantsytsyejpy.

¹⁰ MayDios xy'anuumudu Apelu, di'ibu tu tmamada'aky ja ayo'on ma tu tmadúñ ja Kristu. Nandu'un mayDios xy'anuumudu yu nmugu'uk'ajtam di'ibáty tsyunaaydyur ma Aristoobulu jyun tyujk.

¹¹ MayDios xy'anuumuduts ja nmugugajpn Erodyón, es nandu'un ja di'ibu tsyunaaydyur ma ja Narsisu jyun tyujk.

¹² MayDios xy'anuumudu yu Trifenu esu Trifosu, yu toxytyujkuty myaduundur ja Nindsun'ajtam. Es nandu'un mayDios xy'anuumudu nmugu'uk'ajtam Pérsidu, di'ibu jantsytyuun ma yu Nindsun'ajtam.

¹³ MayDios xy'anuumudu Rufu, di'ibu tu dya'ixyaty yajxon ko tmadúñ ja Nindsun'ajtam. MayDios xy'anuumudu yu Rufu tyaagu'unk, di'ibuts tu xymyudaty éxtamu 'yu'ungu.

¹⁴ MayDios xy'anuumudu ja Asinkritu, Flegontu, Ermu, Patroobu, Ermes esu nmugu'uk'ajtam di'ibu jam maut 'yittu.

¹⁵ MayDios xy'anuumudu Filólugu, Julyu, Nereeu esu myuga'ax toxytyujk, Olimpyu es nidugekyu ja Diosu jya'ayaty di'ibu ijttur mat yu'ujuty.

¹⁶ MayDios mnay'anuumudu nixim niyam es mnaymyunanudu tsojkan maut. Nidugekyu yu nmugu'uk'ajtam di'ibu yam ma ja mabujkrutujk yo'oymyúktu, mduknigáxudu Dioskajxy.

¹⁷ Mugu'ugítuty, n'amdoo nbujktsoodur es mnaygywentu'átudut miidsuty ma tadu ja'ayaty di'ibu je'eyu t'axkuku yajnaywya'xu es trujta'aktu ja tsip, mat ko ya'axpuktu wiingu axpukun ma yu di'ibu miits tu xy'axájadu. Mastu'uttu yu'ujuty,

¹⁸ mat ko tyaadu du'ambu ja'ay kyaj tmadundu Nindsun'ajtam Jesukristu, yu'uyu pyaduundur ja kyum winma'añ es jeku kyajx myadya'aktu es du'un kaxu'kp ko 'yóyaty, du'un twinwepy twinjaaxy es twin'uan di'ibu kyaj ñaygywentu'átyuty.

¹⁹ Nidugekyu tu tmadowdu ko miits mgydyuundur ja Kristu 'yuxpukun, es xondákruts ko du'un xytyunda. Ndsejpyuts es miits mwijy'áttut es xytyúndut ja oybyu es xy'uxtijtut di'ibu kyaj 'yóyaty.

²⁰ Dios di'ibu xmyo'oyum ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, tsojk tta'annakuya'añ yu Satanás mdekyppatku'pety. Wa'anu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu miidsuty.

²¹ Mduknigáxudu Dioskajxy ja Timotee, di'ibuts mat nduñ, es nandu'un yu nja'ayuts, ja Lusu, Jasón esu Sosípater.

²² Ujtsuts Tersyu, di'ibu tyadu neky yam jyaapy di'ibu Paablu ñaskajxur, nduknigaxtu Dioskajxy ma yu Nindsun'ajtam.

²³ MayDiósak du'un jyuna'añ ja Gayu. Yu'uts yam xyajjajttákr es dyaky ja tyujk ma ñaymyúktu ja mabujkrutujk. Nandu'un mduknigáxudu Dioskajxy ja Erastu di'ibu Korintu tesoreer'ajtr, esu nmugu'uk'ajtam Kwartu.

²⁴ Wa'anu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu.

Dios ya"awdaty

²⁵ Es tyam, ittu mudu Dios di'ibu mbaat waanu ni'igu myajmukta'agudu mat yu'ugyujxm ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu yajmiin es di'ibuts ngajxwa'xyru. Tyadu oybyu ayuk ya'ijxur di'ibu Dios tu ttuknibujtaagu, di'ibu ijty kyayajnijáwu maanumu naty kyakoju ja naxwíñudu,

²⁶ es tyam tu yajnijáwu ma tnigajxtu ja Diosu kyugajxraty ma Diosu jyaaybyajtun, du'un éxtamu Dios di'ibu winu xuu winu tiempu ijtr, t'ane'emy es yajkajxwa'xat ma tugekyu naxwíñudu es du'un yu'ujuty tmabáktut es tkuydyúndut.

²⁷ Ja Dios di'ibu je'eyu Dios'ajtr es tim wyijy'ajtun maut, wa'an ja'a Jesukristukyujxm tmadátut ja muj'ajtun winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unaty.

Myutu'ukru Neku Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Korintu Ja'ayuty

¹ Uj Paablu. Diósats tu xyrujta'aky esats xy'apostalu'átut ja Jesukristu. Uj mat ja nmugu'uk'ajtam Sóstanus

² nduknigajxtudsu tyadu neky ja Diosu jya'ayuty di'ibaty naymyujkudup jam Korintu, di'ibaty ijtp ti'igyu mat ja Jesukristu. Dios tu tyukniwówuty es dyajnujxat tu'ugu jiky'ajtanu wa'atspu, ti'igyu mat nidugekyu di'ibu oytyim maaty wyindsu'kudup ja Nindsun'ajtam Jesukristu, di'ibu du'un Wyindsun'ajttup ya'ujuty es nandu'un udsajtam.

³ Wa'anu nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xadu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Wi'ixu kunu'xun yajpaaty Jesukristukyujxm

⁴ Du'uhumts nja'aygyuda'aky ja Dios mat miitskyujxmaty, ja'a ko ja Dios tu mgunu'xadu mat ya'ugyujxmu Jesukristu.

⁵ Es ja'a ko m'ity ti'igyu mat ja Jesukristu, Dios tu mmo'oyuty tugekyu oytyim di'ibuty ja oy'ajtan ma m'anmaja'an, du'un ma tugekyu m'uw mgajxtu es du'un ma oytyiity xyjattu,

⁶ es mudu tyaadu ya'ixy ko di'ibuts ngajxwa'x ma miidsaty Jesukristukyujxm, ja'a du'un ja tuy'ajtan.

⁷ Pes ni di'ibu Espiritu Santu myadakun mgatugoy'ajtxuty es mjiky'átut éxtum ja Dios tseky maanum xy'ak'awíxyñum ma myina'an ya Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁸ Yu'u myajmak'át mya'oy'átudup es mbudáku'dup kudiibu miits xymyudáttat ni ti pojpu ko myínat jatugok.

⁹ Dios kyuydyimbyum di'ibu wyandakypy, es ya'u du'un di'ibu mdukniwoodup es mjiky'áttat ti'igyu mat ja 'yU'unk Jesukristu, ya Nindsun'ajtam.

Mubujkrutajk ñaybyjkwá'xadu

¹⁰ Mugu'ugítuty, n'amdeepy nbujtseebyuts miidsaty Nindsun'ajtam Jesukristukyujxm, es mnayyajti'igyudut es kyaj mnaybyjkwá'xadut. Jiky'attu mat ti'igyu jot winma'añ.

¹¹ Njuna'añudsu tyaadu, mugu'ugítuty, mat ko ja di'ibu tsunaaydyup ma ja Klo'ee jyun tyujk tu xytyuknijáwuts ko ak miits mnaydyij mnayyókudu.

¹² Mudu tyaadu, ja'ats n'andijpy ko nidu'uk nidu'uk miidsaty ak wiink jyuna'andu. Tu'uk jyuna'añ: “Uj, Paablus xy'uxrujkrut'ajtp” es jatu'uk jyuna'añ: “Uj ya'u Apolus” es ja wiinkraty jyuna'andu: “Uj ya'u Peedru” es jatuk peky jyuna'andu: “Uj ya'u Jesukristats xy'uxrujkrut'ajtp.”

¹³ ¿Per tii, tuu ja Jesukristu ñaywya'xyuty kanak pekyu?, o uj Paablu, ¿kruuzpajtats mat miitskyujxmaty, o mnubajttu miits uj nxuugyujxmu?

¹⁴ Nja'aygyudákyruyuts ja Dios kots kyaj nyajnu'bejty nidu'uk miidsaty, tim ya'ayu Krispu esu Gayu.

¹⁵ Es du'un ni tu'uk pán mbaat kyajuna'añ ko ñubejty mududsu nxuugyujxmu.

¹⁶ Aa, per nandu'undsuga nyajnu'bejty ja di'ibu tsunaaydyup ma ja Estéfanusu jyun tyujk, es kyajts nnakyjyamyetsy ja wiinkru jatu'uk pán tats nyajnu'béty.

¹⁷ Pesu Jesukristu kyajts xykyejxy esats nyajnu'batat ja ja'ayuty, xykyajxats esats ngajxwa'xat ja oybyu ayuk, es kyaj mat ja ayuk di'ibu ja ja'ayuty ku'am wya'ptup mat ja wyinma'añuty. Du'unuts nduñ es kudiibu tyugóyut ja mak'ajtan di'ibu yajmudajtp ko Kristu 'ye'ky kruuzkajxy.

Kristu myudajtypy ja Diosu myuk'ajtan esu wyijy'ajtan

18 Ja Jesukristu 'yo'kun kruuzkajxy nanagoobu jyawu kyuxe'eky mut ja di'ibáty nujxtap ma ja ayoodákn, peru di'ibáty udsajtam nnitsókam es njo'omum tsajpót, ja'a tyaadu ja Diosu myak'ajtun.

19 Es du'un jyuna'añ ja Dios ma ja jyaaybyajtun: Nyajkutugóyupts ja kuwinma'añbyu wyijy'ajtun, es nyajjugákupts ja jyaygyujkun di'ibu jaygyujkup.

20 Penu du'un, ¿ma net ja kuwijyja'ay, o ja ya'uxpajkraty, o ja di'ibu kyajxy myadyakypy di'ibu yajpátp naxwiñ? Pes ja naxwiñudu wijy'ajtunaty, tu Dios dyajkuxe'eky ko loku yu'u.

21 Dios ñija'ap di'ibu tyiimpy, es ña'ijxypy es kudiibu ja naxwiñudu ja'ayaty 'yixy'átudut mut yu'uguyjxm ja wyinma'añaty, ja'ayu du'un yajnitso'ogaampy ja di'ibu jotmooyup mut yu'uguyjxm di'ibu yajkajxwa'xp, oy tyadu ayuk kyuxe'eky loku winma'añun.

22 Pesu israelítaty 'yixándup ja ixwumun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun, esu griegaty 'yaxtaaydyup ja wijy'ajtun,

23 peru udsajtam ngajxwa'xum ja Kristu ko kyruuzpejty. Yu israelítaty kyo'oyja'adabu tyadu kajxwa'xun, es di'ibu kyaj 'yisraelítaty pyajtáktup éxtamu loku winma'añ,

24 per di'ibu Dios tu tway, oy yu'adyu israelítaty o griegaty, Kristu du'un ja Diosu myak'ajtun esu wyijy'ajtun.

25 Pes ja di'ibu ja'ayaty jya'adup éxtam ja Diosu lyoku winma'añ, kuwinma'añu'u kudiinam ja kuwinma'añbyu di'ibu ya naxwiñ; es di'ibu jya'adup kyaj tmudaty ja Diosu myak'ajtun, yu'u du'un waanu mak kudiinam ja naxwiñudu ja'ayadyu myaja.

26 Jamyatsta magu'ugítaty, ko Dios tu mwówudu es mja'ay'ata'anudu, oy mganimay'ajtrudu miidsaty di'ibu du'un kuwinma'añ, es oy mganimay'ajtrudu di'ibu myudajtypy ja kutujkun, es oy mganimay'ajtrudu di'ibu jotkujk ja'ayaty.

27 Peru Dios tu twin'ixy ja ja'ayaty di'ibu naxwiñudu ja'ayaty pyajtáktup éxtamu kulókaty, es du'un Dios dyajtsoydu'unga'ay ja di'ibu naxwiñudu ja'ay pyajtáktup éxtamu kuwijpyun. Ja Dios tu twin'ixy ja ja'ayaty di'ibu ja naxwiñudu ja'ayaty pyajtáktup éxtamu di'ibu kyaj tmudaty ni ti mja, es du'un ja Dios dyajtsoydu'unga'ay ja di'ibu ja naxwiñudu ja'ayaty pyajtáktup éxtamu di'ibu myudajtypy ja mja.

28 Dios tu twin'ixy ja ja'ayaty di'ibu ja naxwiñudu ja'ayaty 'yaxtijtup éxtam di'ibu kyaj ti tsooty, es dyajkutugóyut ja di'ibáty ja naxwiñudu ja'ayaty pyajtáktup éxtamu muj kajxmbun,

29 es du'un kyaj pán mbaat ñajyáwudut muj kajxm Dios windum.

30 Peru Dios tu myajti'igyudu miidsaty mut ja Jesukristu es mut yu'uguyjxmu Jesukristu nnija'am ti Dios tsyejpy, oy nwanumam mut ja Dios, wa'ats n'ijtam es nnitsókam.

31 Pes du'un éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtun: “Pun ja pán ti ttukxonda'aky, wa'an ttukxonda'aky di'ibu Dios tu ttuñ.”

2

Yajmadya'aky ja Kristu di'ibu tu yeeky kruuzkajxy

1 Magu'ugítaty, kots uj nmiiñ ma miidsaty es ndukmumadyaktu ja Diosu 'yuxpajkun, kyajts nyajtuuñ ja muj kajxmbu ayuk es ni yu wyinma'añ di'ibu tsip nimaja.

2 Pes kots n'ijty ma miidsaty, kyajts nwinma'añ'atañ jatu'ugu wiinkpu, yu'uyu Jesukristu esu 'yo'kun kruuzkajxmbu.

3 Ya'ayow ya'ama'adats njam'ajty ma miidsaty, ni nmajaats es extu tsuyiibyats mut ja tsu'kun,

4 es ko ndukmumadyaktu ja Diosu 'yuxpajkun, kyaj ndukmudijuyandu ja kuwijyja'aybyu 'yayuk, ni'igu oj ndukmudijudu mut yu'uguyjxm ja Espiritu Santu es ja Diosu myak'ajtun.

⁵ Paaty ja mmubajkun kyaxuty ma yu Diosu myuk'ajtan es kyaj ma yu ja'ayudyu kyuwijy'ajtan.

Espiritu Santukyujxm ja Dios ñayajniqxe'egyuty

⁶ Di'ibu tu kyutakuty oy oy tugekyu ja Diosu 'yaxpajkun, mut yu'uts situy nya'axpákduts mut ja kuwijy'ajtan, es kyaj mut ja naxwíñudu ja'ayudyu wyijy'ajtan nya'axpákduts, es ni mut ja wyijy'ajtan di'ibu yajtuundap di'ibu yajkutujktap naxwiiñ. Pesu tyadu yajkutujkpadu wyijy'ajtan, kugáxap yu'u.

⁷ Ja wijy'ajtan di'ibuts uj tuk'axpajkp, yu'u du'un ja wijy'ajtan di'ibu yu'uts ijtp es di'ibu Diosu naty tu ttuknibajtaagu nmaj'ajtan'ajtamgyujxm.

⁸ Ja yajkutujkpadu ma yu naxwíñudu kyaj tjaygyujkudu; ja'a kooxyap yu'ujaty tjaygyujkudu, kyajxyap dyajkruuzpajttu ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁹ Per tim du'un jyajty éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Dios tu t'axkuku mudu di'ibáty tsojkadup,
di'ibu ni pánam tka'ixy es tkamudoy
es ni kyaja'ty wyinma'añoty.

¹⁰ Tyadu du'un tugekyu di'ibu Dios tu xytyuknija'am mut yu'ugyujxm ja Espiritu Santu, ja'a ko yu Espiritu Santu tyuk'ijxap tugekyu, es extu ja kákrá nimajaabu wyinma'añ ja Dios.

¹¹ Ma ak ja'ayuty, ¿pán mbaat tnijawu wi'ix ja jyot wyinma'añ tu'ugu ja'ay? Yu'ayu du'un ja 'yanmaja'an k'am, ¿kadii? Nandu'un jajtpu du'un ko yu Diosu Jya'ajm, yu'ayu du'un ñija'ap wi'ixu du'un ja Dios.

¹² Es udsajtam kyaj tu n'axájam ja winma'añ di'ibu ya naxwiiñ, yu'ayu situy ja winma'añ di'ibu yajkupy ja Espiritu Santu di'ibu tso'omp ma Dios, es du'un njaygyujkam tugekyu di'ibu Dios xyñamo'oyam.

¹³ Pes du'unuts udsaty nmadya'aky mut ja ayuk di'ibu ja Espiritu Santu xytyuk'axpajktu, es kyaj yu'ujaty di'ibu miimp ma ngu'am winma'añ; ja'ats ja'ay nduk'ijxp ja tuj'ajtan di'ibu ja Espiritu Santu yajkupy es tjaygyúkadu pánaty tu'umooyadup ja Espiritu Santu.

¹⁴ Mut ko ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmadattu ja Espiritu Santu, kyaj mbaat t'axájudu di'ibu ja Espiritu Santu yajkupy. Pesu tyadu ja'ayuty kyaj tjaygyúkadu di'ibu Dios myeepy es junándup: “Lokú winma'añ yu'u.” Yu'ayu dan je'eyu di'ibu myudajttap ja Espiritu Santu mbaat tnijawu di'ibu Diosu ja'ay myeepy.

¹⁵ Di'ibu myudajttap ja Espiritu Santu, mbaat yu'ujaty tpayo'oy tugekyu, es ni pán wiinkru mbaat kyaj pyayo'oyuty.

¹⁶ Ja'a ko ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: “¿Pán tu t'okwinma'añ'ijxpu ja Nindsun'ajtam? ¿Pán mbaat dya'axpeky ja Nindsun'ajtam Dios?” Per udsajtam situy nmudajtam ja Jesukristu wyinma'añ.

3

Paablu esu Apolus, Diosu myuduumbuty

¹ Mugu'ugítaty, kots ijty ma miidsaty nya'axpaktu, kyaj oj mbaat nya'axpeky éxtam ja ja'ayuty di'ibu nu'ujwujts tu'ujwujtsup ja Espiritu Santu, ja'a oj nya'axpeky éxtam pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup o éxtam pánaty jemy tu t'axájudu Jesukristu.

² Pes éxtam mbaat njuna'anam, extu koonam nmooy ja letsyu ma jyapaadyuty nmo'oyut ja kudu'utspu je'xy, mut ko nan kyajnam mbaat xyje'xy ja kudu'utspu je'xy, es extu tyambaat kyajnam mmada'aktu es xyju'xtat ja kudu'utspu je'xy,

³ mut ko du'añam m'akjiky'attu éxtam pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup. Jam di'ibu miits mnaydyukmadsip'ajtudup nixim niyam es mdsiptún mdsipkajxtu nixim niyam, es du'un xya'ixudu ko ja'ayam mbanajxtap ja wyinma'añ di'ibu kyaj myiñ ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu.

4 Ja'a ko miits nidu'uguty mjuna'andu: "Uj Paablats xy'axpajkpa'ajtp" esu wiinkpa juna'andu: "Uj Apolusats xy'axpajkpa'ajtp", es du'un mnaygyójudu éxtam ja ja'ayuty di'ibu kyaj tpadundu ja Jesukristu.

5 Pes anmaagyuts, ¿punu du'un Apolus?, es ¿punu du'un uj, Paablu? Udsuty je'eyu Diosu myuduumbu di'ibu oj mduk'axpáku es xymyubáktut ja Dios, es nidu'uk nidu'uk udsuty ndundu ja tuunk di'ibu Nindsan'ajtam oj xymyo'oydyuts.

6 Mbaat njuna'anam ko ujts nnip ja tnamt, Apolus ty'a'x, peru Diosu du'un di'ibu yajmujx ja tnamt es yaj'ya'k yajpajt.

7 Di'ibu nip es di'ibu ta'xp, ni ti yu'ujuty, Diosu du'un tugekyu, mat ko yu'u yaj'yeempy yajpejtypy ja di'ibu yajnip o yajta'xp.

8 Di'ibu nip es di'ibu ta'xp, yu'ujuty je'eyu tyuumbu'átudu Dios, esu Dios mójuyudup nidu'uk nidu'uk éxtam tkuydyundu ja tyuunk.

9 Udsuty nmuduundur ja Dios, es miidsuty du'un éxtamu Diosu ñax es nandu'un éxtamu Diosu tyujk.

10 May'ajtungyujxm ja Diósats tu xpyujta'aky éxtamu pojtspu esats nbojtsu'ugut ja potsy ujx, esu tyam wiinkpa pojtspu yajkujxmup ja potsy. Per nidu'uk nidu'uk ya'ixup wi'ix pyotsy,

11 mat ko Dios tu trujta'aky ja Jesukristu éxtam yu'uy pyotsy'ujx'áty, es kyaj mbaat pán trujta'aky jatu'ugu wiinkpa.

12 Pun jaa pán ttukjpu oorú, platu, tsujjátypyu tsaa, kepy, mny o waaxk aay ma tyadu tuunk tu tso'onda'aky,

13 ya'ixup ja tuunk ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja'a ko yajno'kmátsup mat ja juun.

14 Púndyu naty oy tu pyotstu es ja potsy kyaj ja juun yajtóyut, Dios kumáyudup;

15 per di'ibu tu pyotstu es myumada'agyuty ja juun, yajtagóyup ja tyuunk tugekyu, oy yu'u ku'am jyanitsókpat éxtam naak ñitse'eky ma ja janya'ank.

16 ¿Kyaj xyñjáwudu ko miidsadyu du'unu Diosu tyujk es ko yu Diosu Jya'ajun 'yity ti'igyu miidsuty?

17 Pun ja pán dyajkutagóyu tadu Diosu tyujk, Dios yajkutagóyubu tadu ja'ay, mat ko tadu Diosu tyujk, wa'adsu'u. Es tadu tyujk, miidsadyu du'un ku'am.

18 Exkam pán ñaywyin'uñuty. Pun ja pán ñayjyáwuty kuwiy éxtam ja naxwíñudu ja'ayuty ja wyinma'añ, nayyajjambítudu éxtam tu'uk di'ibu kyaj ti tjaty, es du'un jya'tut éxtam tu'ugu kuwinma'añbyun.

19 Pesu tyadu naxwíñudu ja'ayudyu wyiy'ajtan, yu'u dun tu'ugu loku winma'añ trujta'aky ja Dios. Ja Diosu jyaabyajtan juna'añ: "Dios ya'anuguga'ap ja kuwijpyuty mat ja kyum wijy'ajtan."

20 Nandu'un juna'añ jatuk peky: "Yu Nindsan'ajtam ñija'ap ko yu kuwijjya'ayudyu wyinma'añuty ni ti tkatsooty."

21 Paaty ni pán kyanayjyáwuty muj kujxm mat ko tranujxa'anut tu'ugu ja'ay. Pes tugekyu oytyim tiity, miits mja'a'ajttup,

22 extu uj, Paablu, yu Apolus, yu Peedru, ja naxwíñudu, ja jiky'ajtan, ja o'kun, ja tyambu, ja óknambu. Miidsuty tugekyu mja'a'ajttup,

23 es miits mja'a'átudu Jesukristu, esu Jesukristu jya'a'átyuty ja Dios.

4

Apóstalu tyuunguty

1 Miits mbátudup es xpyujta'aktuduts éxtamu Jesukristu pyudujkubu, es ko yu'uts tu ytyuknipáktuts esats nya'axpáku ja di'ibu Dios tu ttuknibujtaagu.

2 Di'ibu yajtsojkr ma di'ibu tu tii yajtuknipéky, yu'u es tkuydyúnut yajxon éxtamu wyindsan tu tyuknipékyuty.

³ Es mat uj, kyajts nmajpajta'aky óyats miits xypyayo'oydyat ja ndu'unanats, o wiinkpu ja'ayadyats nandu'un xypyayo'oydyadats. Uj kyajts ka'um nnaybyayo'oyaty.

⁴ Oyats nganayjyáwaty pekymyut, tyaadu kyaj mat ya'ixy kots uj kyajts nbekyjya'ayaty; yu Nindsun'ajtam yu'u du'un xypyaye'ebuyats.

⁵ Paaty ngajxwijtá kadiibu pán xypyayo'oyat ja tyu'unanaty maanam kyamíñum ja Nindsun'ajtam. Es ko yu'u myínut, yu'u ya'ixudap di'ibu tyam ijtp ayu'udsyu, exta ya'ixudap wi'ix ja ja'ayaty nidu'uk nidu'ugu jyot wyinma'añ, esa Dios 'yanumudat ko oyu du'un ta ttunda.

⁶ Mngu'ugítaty, ndukmadya'aktá tyaadu es xytyuk'oy'áttat miidsaty. Nbjtákam éxtama ijxrajtan ja Apolus es uj. Di'ibats nmadyakypy, ja'a mat yu'ugyujxmu n'ijxrajtanats miits xy'ijxnagúkadat kadiibu xywyinwa'knáxtat di'ibu ijtp kaxja'ay, es kadiibu pán ñayjyáwudat muj kujxm es t'uxtíjat jatu'uk.

⁷ ¿Tii dan mat mmaj mgujxmu kadiinam ja mmagu'ugaty? ¿Tii dan mmadajttap di'ibu kyaj ta xy'axaju? Es pan ta xy'axaju, ¿ti ko nnaybyajta'agyaty muj kujxm, éxtam ka'um ta xygyanaraty?

⁸ Tu mmakja'aydyáknadu miidsaty es mmadajttap tugekyu di'ibu mdsojktap. Mnayjya'adap éxtama reyán, es kyaj ti m'oktagoy'ajtxandu mat udsaty. ¡Kooxyubu da m'okréyaty esats udsaty nandu'unxyup nrey'attá mat miidsaty!

⁹ Per mat udsaty, apóstulaty, du'un udsaty éxtamsu Dios ta xypyajta'aktá ux'am. Du'un udsaty éxtam ja ja'ay di'ibu ta yajtunikajxpéty es 'yoogat. Du'un udsaty éxtam ya'ixypyudsuumban ko nidugekyu ja'ayaty xy'ixudats es nandu'uná ánklusaty.

¹⁰ Loká udsaty ja'ay xytyijtá, mat kotsu Kristu nmadunda; ¡miidsaty du'unaty Kristakuyxmu m'ittá kuwinma'añbyaty! Udsadyu du'un ya'ayow ya'ama'atpu, es miits nnaybyajta'agadu oy muk. Ja ja'ayaty xytyuknugoo xytyukkaxkoobats udsaty, es miits myajwindsu'ugadu.

¹¹ Extá tyambaat tats n'ayowdu madu yuu esa nududsu, nipatsy xrpatsy udsaty es axugudsu ja'ayaty xytyunda. Kyajts nmadaty ja ndujkuty.

¹² Anu'xadats mats ndunda mudadsu ngu'u. Xykyajxpóktats ja ja'ayaty, per ngunu'xtapts yu'ujaty. Xypyajdiittapts, per nyajkujx nyajnajtapts.

¹³ Xyñi'o'o xyñiyáxudapts, per n'adsoojumbijttapts yajxon. Extá tyambaat du'unats xypyajta'aktá éxtama naxwíñudu pyosta'ak es éxtam di'ibu ja'ayaty pyawa'ka'ktap.

¹⁴ Kyaj nnijáyudu du'un mat ko nyajtsoydyu'unga'aja'andu, ja'a du'un n'awijpy ngajxwijpy éxtamsu n'u'unk n'ana'kan.

¹⁵ Oyxyup miits xymyadajtpadu majk milu ja'ayaty di'ibu mmooyudap ja Kristu 'yaxpajkan, ujtsu du'un di'ibu mduk'axájudu Jesukristu ko miits n'awa'anadu ja oybyu ayuk. N'okrajtákam ko ujtsu du'un éxtama mdeedyun ma yu mjiky'ajtan mat ja Jesukristu.

¹⁶ Mat yu'ugyujxmts miits nmunu'xta'aktá es xypyadúndat di'ibats uj ta nnastunu.

¹⁷ Madu tyaadukuyxmu nduknigaxtu Timotee, di'ibats njantsytsyejpy es njáwats éxtamsu n'u'unk ma Jesukristu. Oy tmadúñ ja Nindsun'ajtam. Yu'u mdukjamyátsudap éxtamts uj njiky'aty éxtama Jesukristu myubajkra, du'un éxtam nduk'axpejky ma oytyim maaty ja mubajkratujk ñaymyúkadu.

¹⁸ Nija'ajaty miidsaty di'ibu muj pátdup, janándup xytyijy ko kyajts mij nninajxa'añ.

¹⁹ Per tim tsojk najx ngu'ixa'andu pan janaamp ja Nindsun'ajtam, nétats ndukni'ixudu taadu di'ibu muj pátdup, ja di'ibu dan mbaat ttuñ o je'eyu du'un kyu'ayuk'aty'atta.

²⁰ Ja'a ko ja Diosu kyutujkan, kyaj jyaayaty ma ja kajxy ayuk, ja'a du'un ma ja muk'ajtan.

²¹ Pes, ¿di'ibu dan mdsojktap, kots mij najx ndukkumadowdu kots nnajxat, o ko najx ngu'ixtu mat ja tsojkan es ja ojyot?

5

Mu'induumbu ma mubujkputy ñaymyúku

¹ Tyam, du'un ja'ay jyuna'andu ko jamu ja'ay di'ibu myu'induumu ma miidsaty, jam nidu'uk di'ibu myuttsunaapy ja kyudaak. Tyaadu du'ambu du'un jantsy muj peky, es ni je'eyu kyayajpaaty tadu du'ambu ma yu di'ibu kyaj t'awdattu Dios.

² Ma miidsaty mmuj mbaadudu, ma jyapaadyuty mmay mdajtat. Yu du'ambu ja'ay di'ibu du'un adatsp, koonum tsyékuty es xy'axwojppudsámdat ma miidsaty.

³ Oyats jagam n'ity mut miidsaty, jamuts njot nja'ajun ma miidsaty, es tats nbayo'oy yu tadu ja'ay di'ibu tu ttuñ ja muj peky. Du'unats tu nduñ éxtamxyupts uj njamuty ma miidsaty.

⁴ Pes naymyúku mudu Nindsun'ajtam Jesukristu kyutujkan, njam'átupts njot nja'ajun ma miidsaty, es nandu'un jyam'átat ja Nindsun'ajtam Jesukristu ja myuk'ajtan,

⁵ es tukkadúku tadu ja'ay ja muku'ugók Satanás es tyadyu'unxadat ja ñini'x. Tundu miidsu tyaadu es du'un jyodumbittat esu 'yanmaja'an ñitso'ogut ko myinat ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁶ Miidsaty, katu xytyukmuj xytyukpaadudu mudu tyaadu di'ibu mduundur. Mnija'adup wi'ix jyuna'añ tu'ugu ayuk: "Mut waanubu levaduuru pyade'eky tugekyu tugekyu ja tsajkakyjyátsy."

⁷ Yajka'aktu tugekyu di'ibu myajma'tudup, di'ibu ijtp éxtamu levaduuru di'ibu tu ñajxnu, du'un m'ittat éxtam ja jembyu tsajkaaky di'ibu kyaj ti levaduuru tmudaty, éxtam tyam m'ittu, ja'a ko Kristu 'ye'ky udsajtamgyujxm. Yu'u du'un udsajtam nbaska borreegu'ajtam.

⁸ N'oktu'unum ja pasku xuu mut ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru. Ja'a njuna'anum kyaj ti peky, ja'ayu mut ja tuj'ajtan es ja wa'ats'ajtan.

⁹ Tu nduknijáyudu ko katu mnaymyáyudu mut ja di'ibáty mu'induundur.

¹⁰ Kyajts njajuna'anán es xymyastu'uttat tugekyu di'ibáty kyaj jya'a'átyuty ja Dios, éxtam di'ibáty mu'induundur, o di'ibu adsojktap, o di'ibu toon ma'tstap, o di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyíosaty. Kooxyubu du'un, mdimpudsuumdpxuy yá naxwiñ.

¹¹ Di'ibats n'andijpy ma ja neky di'ibats ngajx, pun jam tu'ugu ja'ay ñayñigajxyuty ko yu'u tpaduñ ja Jesukristu es du'uñum myu'indúñ, o 'yadseky, o t'awdaty di'ibu kyaj Dyíosaty, o 'yabi'tsuty, o 'yami'ikyjya'ayuty, o mya'tspaty, esu du'ambu ja'ayuty kyaj muut mda'anmúk mwá'kmúkat. Pes du'ambu ja'ay ni je'eyu muut mgakaaymyúktat.

¹² Per uj kyajts xypyaaty nbayo'oyudats ja di'ibu kyaj tmuduñ ja Jesukristu. Miits mbátudup xypyaoy'oyut di'ibáty muut mnaymyúku.

¹³ Dios pyayo'oyubu taadaty di'ibu kyaj tmudundu Jesukristu. Paaty uxwojppudsámdu tadu pekytuumbu ma miidsaty.

6

Mubujkputujk yuundu ma fwez di'ibu kyaj Dyiosmuduumbuty

¹ Ko nidu'uguty miits xymyudáttat tu'ugu u'unun mut tu'ugu mmumubujkpu, ¿wi'ix ko mnejxy u'ambu ma yu fwez di'ibu kyaj Dyiosmuduumbuty, ma jyapaadyuty xymy'uunudu ma Diosu jya'ayuty?

² ¿Tii kyaj xyñijáwudu ko Diosu myuduumbuty 'yana'amándup nidugekyu ja naxwíñudu ja'ay? Es pun miidsaty mbaadánup xy'ana'amut ja naxwíñudu ja'ayuty, ¿wi'ix ko kyaj mbaat xya'oyu tadu u'unun di'ibu tim yi'in tim waanu?

³ ¿Tii kyaj xyñijáwudu ko udsajtam n'ana'ama'anum exta ánkusaty? Es ko du'un, jnu'un ngapayo'oyum di'ibu xypyatam ma tyadu jiky'ajtan!

⁴ Pun ti tsip mmudajttap ma tyadu jiky'ajtan, ¿ti ko xykyawin'ixtu di'ibu kyaj myújuty ja kyutujkan ma miidsaty, es yu'u mbayo'oyudup?

⁵ Njuna'añats du'an es mdsodyúndat miidsaty. ¿Tii ni tu'uk jam ma miidsaty di'ibu mbaat dyajxeemy ja tsip aku ma Dios maduumbaty, es mgajxwíjmdat?

⁶ Es miits mnayñi'u'andap nixim niyam, ¡es jabaat ja'ay wyinduuy di'ibu kyaj Dyiosmaduumbaty!

⁷ Oytyim wi'ix tsooty mdugooyñadap ak miits ko kyaxe'eky ja tsip ma miidsaty. Nik waanu oy ko xymudánadut ko mdúnadut axuuk o mdimmaadsadut.

⁸ Pes miidsaty axuuk xytyundu es xymyaatsta, ja'abaat ja mmagu'uktajkuty.

⁹ ¿Tii kyaj xyñijáwudu miidsaty ko di'ibu du'an adátstap kyaj t'íxtat ni na'a ja Diosu kyutujkun? Katu mnaywyin'u'andadu. Pes ni na'a tka'íxtat ja Diosu kyutujkun di'ibáty ma'induundap, di'ibáty yajtugeepy ja pújk úkunu wyindsu'kan, ni yu di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyíósaty, ni yu di'ibu pekytyuundap tsoydu'un mat ak yedyujk, ni yu di'ibu du'an pyekytyundu ak toxytyujk,

¹⁰ ni yu ma'tspaty, ni yu di'ibu adsojktap, ni yu ami'ikyja'ayaty, ni yu pi'tskajxpaty, ni yu di'ibu ja'ay wyin'u'andap es trujkudu myeeñ.

¹¹ Du'an ijty nidu'ugaty miidsaty; per tu myajwa'adsyaty, tu oy mwu'umdu mat ja Dios mat ja'agyujxm ja Nindsun'ajtam Jesukristu es mat ja'agyujxm ja nDios'ajtamu Jya'ajun.

Kyaj nma'indu'unam

¹² Nidu'ugaty miits mjuna'andu: “Uj éxtamu Jesukristu myaduumba, awa'atstuuyats n'ity esats ndúnat di'ibats ndsejpy.” Uj n'adsóyats miidsaty: Oyats awa'atstuuy uj n'ity es ndúnat tugekyu di'ibats ndsejpy, kyaj tugekyu 'yóyaty esats uj ndúnat. Oyats tugekyu mbaat njatuumba, kyajts nnayyákadut esats xy'ana'amut oytyi winma'añaty.

¹³ Wiingátypyu mjuna'andu: “Yu je'xy nigoju es jodoty ñujxat, esu jot nigoju es t'axájut ja je'xy.” Per ujts mij n'anmaaydyap ko Dios yajminaampy ja tiempu ma kyaj nnakyyaj-tuna'anam ja jot es ni ja je'xy. Per ni wi'ix tsoo mbaat mgajuna'andu ko yu nnini'x'ajtam tu yajrpajta'aky es nma'indu'unam, pes ja nnini'x'ajtam yu'u du'an Nindsun'ajtam 'yoy'ajtangyujxm, esu Nindsun'ajtam yu'u du'an nnini'x'ajtam 'yoy'ajtangyujxm.

¹⁴ Es éxtam ja Dios dyajjikypyejky ja Nindsun'ajtam Jesukristu, xyajjikypyuka'anam udsajtam nandu'an mat ja myak'ajtun.

¹⁵ Miits mnija'adap ko ma n'axájum ja Jesukristu, yu nnini'x'ajtam du'an wye'emy nidu'uk nidu'uk éxtam tuk pekyjyaty ja Jesukristu ñini'x. ¿Tii nbujkupts tuk peky ja Jesukristu ñini'x es nyajnaybyaadadats mat tu'ugu kujeñdyo'oxy es du'an wyu'umut ti'igyu mat yu'u? ¡Ni wi'ix tsoo!

¹⁶ ¿O tii, kyaj xyñijáwudu ko di'ibu naybyuwa'kup mat tu'ugu kujeñdyo'oxy, nimajtsk ti'igyu 'yittu? Pes ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: “Ko tu'ugu yedyujk ñaybyuwa'agaty mat tu'ugu toxytyujk, du'an wyu'umdu nimajtsk éxtam tu'uk je'eyu nini'x.”

¹⁷ Per ko n'axájum ja Nindsun'ajtam, ti'igyu 'yity ja njot nja'ajun'ajtam mat yu'u.

¹⁸ Kuga'aktu ja ma'induunk. Oytyim di'ibu wiinkpaty ja peky di'ibu ja'ay tyiimpy, kyaj dyajnibaxutúku ja ñini'x. Per ja di'ibu ma'induump, myudugeepy ja kyu'um nini'x.

¹⁹ ¿Tii kyaj xyñijáwudu ko yu nnini'x yu'u tsyunaaydyáknú Espíritu Santu, di'ibu Dios mmooyudu, es ko ja Espíritu Santu 'yity ma miidsaty? Paatykyujxm miits kyaj mnayñiwindsun'átudu ku'um, Diosu du'an nWindsun'ajtam,

²⁰ mat ko yu'u kyubajt ja di'ibu udsajtam oj xyjapátam. Du'an mbaat njuna'anam ko oj xyju'uyum es du'an xyja'ay'ajtam. Paaty udsajtam nyajtu'unam ja nnini'x'ajtam éxtamu Dios ttseky.

7

Kajxwíjun wi'ixu kasqadutajk jyiky'áttut

¹ Tyam n'adsoojumbítyats di'ibats miits xyajtuudap. Táy'ajtanu'u ko oy es kyaj ja'ay pyuktu.

2 Per kom ta nimay di'ibu ma'induundap, paaty nidu'uk nidu'uga yedyujkaty myudátap ja kyam nado'oxy, es nandu'an nidu'uk nidu'uga toxytyujkaty myudátap ja kyam ña'ay.

3 Yu kasaadu yedyujk kyuydyunap di'ibu patap ttunat madu ñado'oxy es nandu'an ja kasaadu toxytyujk kyuydyunap di'ibu patap ttunat madu ña'ay.

4 Yu kasaadu toxytyujk kyaj yu'je'eyu natyu'uk tja'a'áty ja kyam nini'x, mat ja ña'ay tja'a'átta. Es nandu'an du'an ja kasaadu yedyujk kyaj yu'je'eyu natyu'uk tja'a'áty ja kyam nini'x, mat ja ñado'oxy tja'a'átta.

5 Kata mnayjyujkugajxudu nixim niyam, ni ja yedyujk es ni ja toxytyujk. Pun mnay'uu mnaygyajxudap es mnaymyastu'uda'anadu tuk tiempu es mgajxta'aktat es ok mnaybyuwa'agudat jatugok, mbaat du'an xytyundu ko tu xy'agajxtúktu pun naak xuu mnaymyastu'uda'anadu. Per ko traadut ja tiempu, net jatugok mnaybyuwa'agudat, kudiibu ja mäjku'ugórk Satanás myajpekytunudat mat ja wiinkru ko m'awa'xy'ítta.

6 Dios kyajts xytyuknipejky es n'anuumadu tyaadu, je'eyudsu du'an njuna'añ éxtam tu'ugu ngajxwijnats.

7 Uj jajunaambuts es du'anxyup nidugekyu mjiky'attat naydyu'uk éxtam uj. Per wi'ixum ja Dios mmo'oyudu nidu'uk nidu'uk ja madakan, du'an mjiky'átta naydyu'uk o kasaadu.

8 Uj n'anuumadu miidsuty naydyu'uk unakaty, kixudo'oxyty esu ku'ekytyo'oxyaty, oy ja'ijty ko kyaj mbaktu, éxtam uj.

9 Per pun kyaj mmada'aga'andu m'ittat naydyi'igyaty, waanu oy es mdimpáktat, kudiibu mnayyajtóyudat madu tsojken.

10 Per ja di'ibáty tu pyaktu, nduk'ana'amdupts es kyaj ñaymyastu'ududat. Tyadu ana'amun tya'ajtunu'u. Kyajts uj n'ana'amunaty, ja Nindsun'ajtam du'an ja 'yana'amun.

11 Es pun ja pun tmastu'uty ja ña'ay, naydyi'igyu du'an 'yítaty, o nik oy ttimnijodambítat ja ña'ay. Nandu'anu yedyujkaty kyaj tmastu'udat ja ñado'oxy.

12 Yu wiinkruaty n'anmaabyuts mududsu ngu'am winma'añ. Ko pun jaa yu nmumabujkra'ajtam tnado'oxy'áty tu'uk di'ibu kyaj nmumabujkra'ajtam es 'ya'ijxup tsyunat madu ña'ay, yu nmumabujkra'ajtam kyaj tmastu'udat ja ñado'oxy.

13 Es pun yu nmumabujkra toxytyujk myudajtypy tu'ugu ña'ay di'ibu kyaj nmumabujkra'ajtam, pun 'ya'ijxup tsyunat madu ñado'oxy, kyaj tmastu'udat ja ña'ay.

14 Mat ko ja kasaadu yedyujk di'ibu kyaj Dios tmadún es 'yakjiky'aty madu ñado'oxy di'ibu Diosmduump, 'yaxáju ja Diosu kyunu'xun mat yu'gyujxm ja ñado'oxy. Es ja kasaadu toxytyujk di'ibu kyaj Dios tmadún es 'yakjiky'aty madu ña'ay di'ibu myudiimpy ja Dios, 'yaxáju ja Diosu kyunu'xun mat yu'gyujxm ja ña'ay. Paaty ja 'yu'unk 'yuna'katy kyaj dyunaty éxtamu di'ibu kyaj Dios tmadún. Ni'igu t'axaju ja Diosu kyunu'xun mat yu'gyujxm ja tyaak o tyeety di'ibu Diosmduump.

15 Pun ja di'ibu kyaj tmadún ja Jesukristu tmastu'uda'añ ja ñado'oxy o ña'ay mat ko tmadún ja Jesukristu, na'ix wa'an tnejxy. Pun du'an ttseky, ja kasaadu yedyujk o ja toxytyujk di'ibu myudiimpy ja Jesukristu, kyaj jyatyimnigutíkyaty es kyaj ñaywa'xudat, ja'a ko mat ko kyanaywa'xudat, ta nujx dyajtúkadu tsipkajxy. Es ja Dios tu mdukniwówudu es mjiky'átta agujk jotkujk.

16 Mat ko mij toxytyujk, Jesukristu myabujkra, kyaj xyñijawu pun mijtskyujxm ja mña'ay di'ibu kyaj yu'udyu Jesukristu myabujkra tmabúkat ja Jesukristu es ñitso'ogut. Es mij yedyujk, myabujkra Jesukristu, kyaj xyñijawu pun mijtskyujxm ja mnado'oxy di'ibu kyaj yu'udyu Jesukristu myabujkra tmabúkat ja Jesukristu es ñitso'ogut.

17 Oytyim wi'ix tsooty, nidu'uk nidu'uk mjiky'átta du'an éxtam ja Dios myajmada'agudu, es du'an éxtamu naty m'ittu ko ja Dios mwojudu. Du'anats nyajnigutúku majaty ja mabujkrutujk ñaymúkadu.

18 Pɛn ja Dios wyeepy nidu'uk di'ibɛ tɛ yajtsíky waanɛ*, wa'anɛ tyaadɛ twe'emý dɛ'ɛñɛ. Es pɛn wyeepy tu'uk di'ibɛ kyaj tsykyuty waanɛ, wa'an kyaj dyajtsíky.

19 Oy tɛ yajtsíky o kyayajtsujkrɛ, ni ti tkatsooty. Di'ibɛ sitɛy nigutiky es nguýdyu'unɛm, ja'a es ndu'unɛm éxtɛm ja Dios dyajnigutúkɛ.

20 Nidu'uk nidu'ugɛ ja'ayuty wyɛ'umɛt éxtɛmɛ naty ko ja Dios wyoojɛ.

21 Pɛn juyɛ naty m'ity ko Dios mwoojɛ, katɛ ti xyjawɛ mɛt yɛ'ɛ. Per pɛn mmo'oyánɛdɛp ja m'awa'atstum'ajtɛn, axájɛdɛ.

22 Pes di'ibɛ naty juy ijtp ko Dios wyoojɛ es tmábúkat ja Nindsɛn'ajtɛm, tyam awa'atstúm mɛ Nindsɛn'ajtɛm; es nandɛ'ɛn jajtrɛ dɛ'ɛn ja ja'ay di'ibɛ naty ijtp awa'atstúm ko Dios wyoojɛ, tyam 'yity juybyɛn mɛ yɛ Jesukristɛ.

23 Dios tɛ mjúyɛdɛ tsobaaty. Katɛ mnayyákɛdɛ éxtɛm juybyɛn mɛ yɛ ja'ayuty.

24 Pes dɛ'ɛn, mɛgu'ugítaty, wa'an dɛ'ɛñɛm nidu'uk nidu'uk t'ity éxtɛm ko ja Dios wyoojɛ.

25 Tyam n'adsoojɛmbítýɛts di'ibɛts xyajtɛdɛp pɛn mbaat pyúktɛ m'u'ungɛ kixyɛdo'oxyutyprɛ, o kyaj. Yɛ Nindsɛn'ajtɛm Jesukristɛ kyaj oj xytyukmɛnikaagɛts ni ti kajxwíjɛn mɛdɛ tyaadɛ dɛ'ɛmbɛ; per nwinmɛ'añmyoodyɛpts ɛj, éxtɛm tu'uk di'ibɛ mbaat xymyábúktɛ ja'agyɛjxm ko Nindsɛn'ajtɛm tats xypya'ayoy.

26 Mɛt ko tyam nyajnaxɛnɛ nimɛjaa ja tiempɛ, paaty ɛjtsɛmɛ ngu'ɛm winmɛ'añ nik oy ko ja ja'ayuty 'yak'ittɛ dɛ'ɛñɛ.

27 Pɛn jamɛ mnɛdo'oxy, kyaj xymyastu'udɛt; es pɛn kyaj pán, kyaj xy'ɛxtɛ'ayut.

28 Es pɛn mbɛjktɛp, kyaj yɛ'ɛ pyojpɛty. Per di'ibáty pɛjktɛp, tyimmɛdatándɛp ja 'yamay jyotmáyaty mɛ tyadɛ jiky'ajtɛn, es ɛj kyajtsɛ tyaadɛ njatseky.

29 Mɛgu'ugítaty, di'ibɛts nja'andijpy, yɛ'ɛ tyaadɛ ko waanɛ je'eyɛ n'akmɛdajtɛm ja tiempɛ. Aya bom ja di'ibáty kasaadɛty dɛ'ɛn 'yakjiky'áttɛt éxtɛmxyɛp tɛ kyadimpúktɛ.

30 Di'ibɛ ijttɛp jotmaymyɛt, dɛ'ɛn 'yítɛt éxtɛm kyadimmay kyadimtajtɛ. Di'ibáty ijttɛp, naybyɛjtɛ'agɛdɛp éxtɛm kyadimxonda'áktɛ. Es di'ibáty ti tɛ tjuydyɛ, jiky'áttɛp éxtɛm tkadimja'ajɛty di'ibɛ naty tɛ tjuy.

31 Di'ibɛ yɛ naxwiiñ mduk'ijttɛ mdukxoondɛp, myajtúndɛp ja'ajɛn mɛt, ni xykyadimtukmɛj xykyadimtukpaadɛt, mɛt ko najx kɛjxp di'ibɛ ijttɛp naxwiiñ.

32 Ndsejpyɛts es miits kyaj ti mnaydyukmay mnaydyuktájɛdɛt. Yɛ naydyu'uk ɛnɛ'áktɛj k yɛ'ɛ 'yaa'ajty jyot'ajtyprɛ wi'ix mbaat tmɛjjáwɛ Nindsɛn'ajtɛm.

33 Per ko pyɛjknɛdɛ, yɛ'ɛ myaay wyijtsypy di'ibɛ yɛ naxwiiñ es wi'ix mbaat dyajxonda'aky ja ñɛdo'oxy.

34 Nan tɛgatsyɛ'ɛ yɛ kasaadɛ toxytyɛjk mɛdɛ di'ibɛ kyaj kyasaadɛty. Ja di'ibɛ kyaj kyasaadɛty wyinmɛ'añ'ajtyprɛ di'ibɛ jya'a'ajtyprɛ ja Nindsɛn'ajtɛm es dɛ'ɛn 'yítɛt wɛ'ats mɛ Dios, dɛ'ɛn ja ñini'x es dɛ'ɛn ja 'yanmɛja'an. Per ja kasaadɛ toxytyɛjk myaay wyijtsypy ja di'ibɛ ijttɛp naxwiiñ es wi'ix dyajxonda'agɛt ja ña'ay.

35 Tyaadɛ n'anɛmɛdɛ ja'a es xytyuk'oy'áttɛt es kyaj mɛt kots nyajkubéky ko pán pyeky. Ndukɛdsojktɛp tu'ugɛ oybyɛn jiky'ajtɛn di'ibɛ mɛt mnaygyɛyákɛdɛt amumdu'uk mɛ yɛ Nindsɛn'ajtɛm.

36 Es pɛn jaa naak jyɛna'añ ja u'unkteety ko waanɛ oy es ñɛx pyúkat, ja'a ko yɛ jyɛmɛjt wimbajt'adútsɛp, es pɛn 'yijxypy ko ja 'yu'unk kyaj t'a'ixɛ 'yítɛt naydyu'uk, dɛ'ɛnɛ dɛn mbaat ttuñ éxtɛm 'yoybyɛdsɛ'umxɛdɛt. Mbaat dyajpéky. Taadɛ kyajpɛ pyojpɛty.

37 Es pɛn yɛ u'unkteety kyaj dyajpɛka'añ ja ñɛx, mɛt ko t'ixy ko myádánɛp 'yítɛt naydyi'igyɛ, es pɛnɛ tadɛ u'unkteety janaamp es 'yítɛt kixyɛdo'oxy mɛ yɛ tyeedyɛ tyɛjk, pes oyɛ dɛ'ɛn ttuñ.

38 Pes dɛ'ɛn yɛ jawyiimbɛ u'unkteety oyɛ dɛ'ɛn ttuñ ko yɛ 'yu'unk dyaky es pyúkat, per ja myɛmajtskrɛ u'unkteety waanɛ oy ttuñ ko kyaj dyaky ja 'yu'unk es pyúkat.

* 7:18 Ix Lukas 1:59.

³⁹ Nigutiky es tu'ugu kasaadu toxytyujk 'yítut yu'uyu mut ja ña'ay maanam 'yakjiky'aty; per ko ja yedyujk 'yo'knat, niwa'ats kuwa'ats wye'emy tadu ku'ekytyo'oxy es pyákuť mut di'ibu yu'u tsyejpy, yu'uyu di'ibu sitay nandu'an myubejkyry ja Jesukristu.

⁴⁰ Per uj njajuna'añuts ko waanu oy es kyaj jatugok pyákuť, es uj junaambuts ko nmudajtyryuts ja Diosu Jya'ajun kodsu du'an njuna'añ.

8

Je'xy di'ibu jyatukwindsu'kup ja agojwinnax

¹ Tyamdsu net n'adsoojumbity ja di'ibuts xyajtundap yu'ugyujxm ja je'xy di'ibu tu jyatukwindsu'ugu agojwinnax. Nnija'am ko nidugekyu nmudajtam ja jaygyujkun. Yu jaygyujkun yu'u du'an yajmaj yajpátap ja ja'ayuty, per ja tsojkan yu'u du'an yajmajwiin yajkajaajap ja ja'ayu myubujkun.

² Pan ja pan ñaymyujkuya'axyuty ko yu'u tnijawu oynu'unan, kyaj tnijawu éxtam dan pyaadyuty tnijawut.

³ Per di'ibu tsyejpy ja Dios, ixu'ajtap ja Dios.

⁴ N'okmadyakum ja je'xy di'ibu tu jyatukwindsu'ugu agojwinnax. Tu'y'ajtunu'u ko ni tu'ugu agojwinnax kyaj ti tsooty, es tu'y'ajtunu'u ko ti'igyu je'eyu Dios, kyajru wiinkru.

⁵ Oy nija'ajuty juna'andu ko ta nimayu dios esu windsunuty tsajpótm es naxwiiñ,

⁶ udsajtam nnija'am ko ta ti'igyu Dios di'ibu nmudu'unam es ma tugekyu tsyondaky di'ibu jaa'ajtp; es nan nnija'am ko ta ti'igyu Windsun, yu Nindsun'ajtam Jesukristu di'ibu mut tugekyu oj yajkojy es di'ibu xyajjiky'ajtam.

⁷ Per kyaj nidugekyu tnijawudu tyadu du'ambu winma'añ. Naaguty du'uñum t'awdajttu agojwinnax, ku'am tjawudu ko pyojputy pan jyu'xtap ja je'xy di'ibu tu ñe'xy windsu'kun ma agojwinnax.

⁸ Tu'y'ajtan ko di'ibu nju'xum, kyaj yu'ugyujxmuty xy'axajum ja Dios; pes kyaj nduk'oybyudsu'amam pan nju'xum es ni ngajajtam axuk pan kyaj nju'xum.

⁹ Naygywentu'atudu ko ti xytyundu. Oy miidsuty ti xytyundut es kyaj xypyekyja'awudu, kyaju du'an xytyundut pan ja'aguyxm xyajpekyka'adu ja mmagu'uk.

¹⁰ Ja'a ko pan tu'ugu mmagu'uk myubejkyry ko kyaj 'yóuty ko ja'ay tju'xtu ja tsu'utsy di'ibu tu jyatukwindsu'ugudu agojwinnaxuty, es m'ijxap ko mgay m'iiky ma agojwinnaxuty yajwindsu'ugudu, ¿kyaju da xyonda'agut es tju'xtut ja tsu'utsy di'ibu tu jyatukwindsu'ugudu agojwinnaxuty?

¹¹ Es du'an mut ja'aguyxm di'ibu mij mnija'ap xyajtugóy ja mmagu'uk, es mut yu'ugyujxm nandu'an 'ye'ky ja Jesukristu.

¹² Es ko du'an xyajpojpatunat ja mmagu'uk di'ibu jya'ap ko kyaj 'yóuty ko ja'ay tju'xtu tadu tsu'utsy, extu mbojpatuump nandu'an mij ma yu Jesukristu.

¹³ Paadyuts uj njuna'añ ko ni na'ats nganakyju'xut jatugoku tsu'utsy pan mut yu'ugyujxm nyajtugóyuts uj ja mmagu'uk'ajtam.

9

Wi'ix ja Paablú dyajtúñ ja 'yawa'atstuuy'ajtan

¹ ¿Tii kyajts uj xtyijy mbaat nduñ di'ibuts ndsejpyu? ¿Tii kyajts uj n'apóstaluty? ¿Tii kyajts uj tu n'ixy ja Nindsun'ajtam Jesukristu? ¿Tii kyaj miits xy'axajudu Jesukristu mut ko n'awa'anudu ko yu'u xyajnutsókamu?

² Wa'anu da wiinkru xykya'uxkáptats kots uj n'apóstaluty; per tu'y'ajtan kots miidsu du'an xy'uxkaptu, ja'a ko xymyubaktu Nindsun'ajtam ja'aguyxm ko n'awa'anudu jya'a es ja'aguyxm tu'y'ajtandaku kots uj n'apóstaluty.

³ Du'unuts n'adsoojumbity di'ibátyuts xyñi'o'o xyñiyaxudap.

⁴ Ko uj nandu'an xpyátpats es n'axajut di'ibuts xmyoodyap esuts ngay n'uugudats,

⁵ es nan mbaadats nnado'oxy'áty tu'uk di'ibu Diosmuduump, du'un éxtam ttundu ja wiinkru apóstulaty es ja Nindsun'ajtam Jesusu myuga'axuty esu Peedru.

⁶ ¿O mjánandup miidsuty xytyjy ko uj esu Bernabee, je'eyats nimajtskuty kyaj mbaat nmastu'uttu ja ngu'amduunk esats ngajxwaxtat ja Diosu 'yayuk?

⁷ ¿Tii, di'ibu soldaadu'ajtp ku'am ñayñigástudyu? ¿Es tii, di'ibu kyuyiipy kyudajpy ja uuvu kam kyaj mbaat tje'xyu? ¿Es tii, di'ibu borreegakwentu'ajtp kyaj mbaat t'iiky ja letsyu di'ibu mya'tsypyu?

⁸ Es éxkuu mjunaambudu ko uj njuna'añudsu du'un mududsu ngu'am winma'añ, per nandu'un tmadya'aky ja Moisesu 'yana'amun.

⁹ Pes du'un jyuna'añ: “Katx'ajiitsy ja noviuu ma twindeñ ja triigu.” Txy'ajtanu'u ko Dios kyaj du'un jyuna'añ mat ko tpa'ayoy ja yuubu,

¹⁰ udsajtumgyujxmuty du'un jyunañ; mat ko udsajtum n'oy'ajtungyujxm Moisesu 'yana'amun jyuna'añ es ja yajyuubu es nandu'un ja triigu winda'ambu tyundu es t'ajot'attu es t'axájudat di'ibu pátuu ma ja puja'taky pyude'eky.

¹¹ Nandu'un jajtru du'un, ja'a ko udsuty, tats miits nadu'uñu nduk'uxraktu ja Diosu 'yayuk, xyjapátrats oynu'unun n'axájudats miidsu mbudujkun.

¹² Pes punu wiinkruty 'yawijxtup es miits xypyudúkadat, udsuty waanu ni'igats xyjapaattu.

Txy'ajtanu'u ko kyajts nyajtuundu di'ibats xyjapáttup. Nik ni'igats tu nmudánudu óyats ti xyjatugoy'ajtxubudu. Du'unats ndundu kudibats nyajtu'adúktat ko yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu ñimadyakypy.

¹³ Miits mnija'adup ko di'ibáty jap tuundup ma muj tsajptujk, yu'u ñijiky'ajttup di'ibu jap ma muj tsajptujk. Ja'a njuna'anum di'ibu jap ma ja artal tuundup ma yajpuja'taky ja windsu'kun, es yu'ujaty pátuu tje'xtat oynu'unun ja tsu'utsy di'ibu jap yaj'yajkp windsu'kun.

¹⁴ Nandu'unu du'un yu Nindsun'ajtam tyuknibajtaku ko yu di'ibáty kyajxwaxtat ja oybyu ayuk, tadu tyuunk tyukjiky'áttup.

¹⁵ Per uj ni na'anumts ngayajtuñ di'ibats xyjapatp, ni je'eyats miits ngatuknijáyudu tyadu esats ti oynu'unun xymyo'oydyudats. Nik óyats ndim'oogut maanumts xykyapujkadu tyadu jotkujk'ajtan di'ibats nmudajtypy kots nadu'uñu ngajxwa'xy ja oybyu ayuk.

¹⁶ Uj kyajts mbaat ndukmuj ndukpaadu mats ngajxwa'xy ja oybyu ayuk, mat ko yu'adsu du'unu Nindsun'ajtam tu xytyuknipeky esats ndúnat. ¡Paaty, puroobu uj pun kyajts nguydyúñ!

¹⁷ Kooxyupts uj ku'am tu n'okwin'ixy ngajxwaxta'añats ja nitsokun éxtumts ndukganarata'añ, n'axájuuptyu ja nmaju'uñats; per uj kyajts nwin'ijxy ku'amu tyadu tuunk, Diósudsu du'un xywyin'ijx es xymyooyudsu tyadu tuunk.

¹⁸ Pes, ¿ti maju'uñats n'axájup? Yu'u je'eyu tyadu kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk namay'ajtan es ni nga'amdóyats esu ja'ay xypyudúkadat éxtumts xyjapaaty kots uj n'apóstulaty.

¹⁹ Kyajts uj tu nyajtukmudeeky pán; per du'unats nnaygyoyjaty éxtamu tuumbu juybyu ma nidugekyu ja'ayaty, es du'un nduk'axájudats ja ja'ayaty ja Jesukristu nu'unats nmada'aky.

²⁰ Paaty kots n'ity ma yu israelítaty, du'unats n'ity éxtam yu'ujaty, es du'un t'axájudat ja Jesukristu; es mat ja di'ibu pyanajxtup ja Moisesu 'yana'amun, óyats uj tadu ana'amun patku'ay nga'ity, ijtrats éxtam tu'uk di'ibu pyanejxypyu tadu ana'amun es du'un t'axájudat ja Jesukristu.

²¹ Nandu'un jajtru du'un mat ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty di'ibu kyaj tmudaty ja Moisesu 'yana'amun, ijtrats nandu'un éxtam di'ibu kyaj 'yisraelítaty, ja'a du'un es t'axájudat

nandu'un ja Jesukristu. Kyajts njuna'añ ko kyajts nguydyuñ ja Diosu 'yana'amun; pes Jesukristu 'yana'amunats xyajkutujkr.

²² Kots n'ijty mat ja di'ibu kyaj tmudaty muj wiin kajaa ja myubujkun, nandu'unats nnaybyujtaku éxtum di'ibu dñ kyaj tmudaty muj wiin kajaa ja myubujkun. Kots n'ijty mat oytyim di'ibu ja'ayaty, nandu'unats nnaybyujta'agyaty éxtum yu'ujaty, es du'un naagaty ñitso'oktat.

²³ Ndúñats du'un tugekyu tyadu mat yu'ugyujxm ja oybyu ayuk, es du'un di'ibu myudoodap pyaadudat ti'igyu mat uj ja nitsokun.

²⁴ Tu xyñijawudu miidsaty ko ma tu'ugu puu'kkijxyuk, nidugekyu ja puu'kpu puu'u'ktu, per je'eyu ti'igyu di'ibu 'yaxajap ja may'aty. Pes éxtumu ja'ay di'ibu puu'kkijxyuap yajmay'aty, nandu'un miits xy'ixtat wi'ixu Dios ttseky es mjiky'attat, es du'un mmay'atadut.

²⁵ Nidugekyu di'ibu puu'kkijxyuandap, nayjyujp'ijxudap es nayjyujwijtsambijtadap oytyim di'ibuty maut. Du'un ttundu es tganarattat ja koronu ak ujts aaybyu di'ibu pojau ñi'xy; per udsajtam nnayjyujp'ijxum es nmumado'om ja Dios es du'un yu'u xymyay'ajtam mat tu'ugu koronu di'ibu ni na'a kyani'xy.

²⁶ Paaty ujtsu du'un éxtum ja oybyu puu'kpu di'ibu puu'kp taju ma puu'kja'ta'añ. O mbaat njuna'anam ko kyajts uj du'un éxtum tu'ugu ja'ay di'ibu koxaamp es tugok tugok tnixaje'eky, kyaj jya'ty ja kyoxy.

²⁷ Uj ndukkumadeebyuts ja nnini'xats es njujwijtsambityuts yajxon, kadiibuts uj nujx nwe'emuy ukumay oyuts ja'ijty njakajxwa'xy ja oybyu ayuk.

10

Kajxwíjün es kyaj n'awdajtam di'ibu kyaj Dyiósuty

¹ Ndsejpyuts es miits xyñijawudat mugu'ugítaty, ko yu n'aptujk'ajtam 'yijttu nidugekyu yoots patku'uy, es nidugekyu ttuknajxtu ja Tsapts Jikymyejyñ.

² Es du'un mbaat njuna'anam ko nidugekyu ja'ajaty oj ñubajtta'aydyu yoodsóty es ma ja jikymyejyñ ko ñaygyujajkudu ma Moisés.

³ Es nandu'un nidugekyu tju'xtu ja je'xy di'ibu Dios mooyudu,

⁴ es nidugekyu t'uktu ja nuu di'ibu Dios yajk, ja nuu di'ibu yajpudsuum tsaagaadsóty; esu tadu tsagaats yu'u du'un kyudunaapy ja Jesukristu di'ibu naty nujxp mat yu'ujaty.

⁵ Oy yu'ujaty nidugekyu oj jyamo'oyudu tyadu Diosu kyunu'xan, jatim jawaanu kyadim'o'ktaaydyu muj ittum mat ko tkamumadoodu Dios.

⁶ Tugekyu tyadu du'un tyuun jyajtu éxtum tu'ugu ijxpajtan mat udsajtam, kadiibu nbadu'unum di'ibu kyaj 'yóyaty, éxtum yu'ujaty 'yadutstu.

⁷ Paaty miidsaty katu xymyay'at xywyindsu'ugudu agojwinnáxaty, éxtum yu'ujaty nimay 'yadutstu, éxtum jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan: “Ja ja'ayaty ñaxwa'tstu kaay ukpu, es pyudu'uktu ajts xondakpu.”

⁸ Kyaj nm'indu'unum, éxtum yu'ujaty nimay 'yadutstu, es 'yo'ktu i'px tuguk mil ma tu'ukpu je'eyu xuu.

⁹ Es nan kyaj nm'udugo'oy nmugajxtago'oyam ja Nindsun'ajtam Dios, éxtum naagaty yu'ujaty ttuundu, es paaty 'yo'ktu ko tsyu'tsudu awa'andsa'añaty.

¹⁰ Es kyaj nduk'ak'ajtam ja Dios, éxtum yu'ujaty nija'ajaty ttuk'ak'ajttu, es paaty ya'o'kudu ja anklas di'ibu Dios kyajx.

¹¹ Tugekyu tyadu du'un jyajtu ma n'aptujk'ajtam es yajpajtáky jaaybyéty ma Diosu jyaaybyajtan éxtum tu'ugu ijxpajtan, es nnaydyuk'uwij nnaydyukkajxwíjüm, udsajtam di'ibáty jiky'ajtam ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu tyimminanu.

¹² Paaty di'ibu nayjya'ap yajxon 'yity madu Dios, naygywentu'atadap kadiibu pyekyaya'at.

13 Ko ti myajpekytyuna'anuda, ti'igya yu'u éxtam di'ibu kyu'ijx kyubátudap nidugekyu ja'ayuty. Ja Dios yu'u mbudúkudap miidsaty, pes yu'u kyaj mna'ixudat es mbekytyúndat pan kyaj mbaat xymyamadá'aktu; nik ni'igu ko myajpekytyuna'anuda, net ja Dios mya'awátsxudat es myajnáxudat wiink tsow.

14 Paaty magu'ugítuty, katu xymyay'at xywyindsu'ugudu agojwinnáxuty.

15 N'anuumudu du'an, éxtam ja ja'ayuty di'ibu uyjyaygyujk kajxyjyaygyujkudap, es miidsaty ku'am mbaat xypyayo'oydyu di'ibu yam n'anmaaydyur.

16 Ko n'úkum ja vinu ma ja káluz, yu'ugyujxm nja'aygyudákum ja Dios, es paaty ti'igya n'ijtam mut ja Kristu ñe'pyñgyujxm; es ko ndujkwá'xum ja tsajkaaky es nga'ayum, paaty ti'igya n'ijtam ja Kristu ñini'xkyujxm.

17 Pes kom tu'uk je'eyu ja tsajkaaky di'ibu ndujkwá'xum es nga'ayum; oy njani-may'ajtam, nyajti'igyum ja nini'x tu'uk.

18 Paktu kwentu ma yu israelitu ja'ayuty. Pánuty jyuxtap ja je'xy di'ibu tu yajpajta'aky windsu'kun ma ja artal, nayyajti'igudap mada myagu'uktujk es Dios t'awdattu ma ja windsu'kun.

19 Kyajts njuna'añ ko yu agojwinnáx es ja tsu'utsy tmudaty ja muk'ajtam. Oy ja tsu'utsy tu jyanejxy windsu'kun ma agojwinnáx, ni wi'ix tsoo kyatugatsy.

20 Yu'uts n'andijpy ko di'ibáty kyaj t'ixy'attu Dios es yojxtap ti oynu'anun, yu'ujuty tyukmuyojxtap ja majku'ujuty, es kyaj yu'udyu Dios, es kyajts ndseky es miits xypyutaan xpyuwa'aktat ja majku'ujuty.

21 Kyaj mbaat xytyuk'uugudu ja Nindsun'ajtam kyáliz es xytyuk'uugudu ja majku'ujudyu kyáliz, es ni mbaat mgakay ma ja Nindsun'ajtam myeesu es nandu'an mgádyut ma ja majku'ujudyu myeesu.

22 ¿O yu'u du'an es nyajjot'ambujkam ja Nindsun'ajtam? ¿Tii wa'anu da udsajtam nmudajtam waanu ni'igu muk'ajtam kadiinam yu'ujy?

N'oktu'unam di'ibu yajmajwiin yajkajaajap ja ja'ay myubujkan

23 Du'an jyuna'andu: “Nigutiky esuts oytyiity ndúnat di'ibats ndsejpy”; per kyaj tugekyu ttuk'oy'átat, es nan kyaj tugekyu tpudaku ja ja'ay es jyiky'átat éxtamu Dios ttseky.

24 Ni pan je'eyu tka'axta'ayut di'ibu yu'u ku'am tyuk'oy'átap, per nandu'an t'axta'ayut esu wiinkpatty ttuk'oy'átat.

25 Mbaat xyjuudyu es xyju'x xpyuáktat di'ibu to'kup maayóty, katu xyajtáy ma tsooñ es kyaj yajpekyjyáwat;

26 mut ko tugekyu di'ibu naxwiñ yajpátp, Nindsun'ajtam Diosu jya'a'ajtypy.

27 O pan jaa naak di'ibu kyaj yu'udyu Dios mduumbu es mwówadut kaay ukpu, es pan miits mnajxándap, ju'x tugekyu di'ibu mmooyudap. Kyaj xyajtáwat ma tpeky es kyaj yajpekyjyáwat.

28 Per pan nidu'uguty mdukmumadyákudap: “Tyadu tsu'utsy yu'u tu yajpajta'aky windsu'kun ma yu agojwinnáxuty”, katu xyje'xy, kadiibu tpekyjyáwat di'ibu tu m'ana'umxuty.

29 Yu'uts nmadyakypy es kyaj ja wiinkpu tpekyjyáwat, kyaj yu'ujuty es xpyekyjyáwat. Naak mbaat dyajtáy: “¿Ti ko yajpayo'oy kots nduñ di'ibu wiink ja'ay jya'ap peky?”

30 Es pan uj nja'aygyudákypyuts ja Dios mut ja di'ibats ngaay n'i'kypy, ¿ti kots xyñi'ow xyñiyaaxu kots ngay n'iiky esu Dios nja'aygyuda'aky?”

31 Pes oytyiity di'ibu mdiimpy, pan mgaay m'úktap, o mduundap oytyiity, tugekyu xytyúndat es du'an ja ja'ayuty tmuj'ix tmujjáwat ja Dios.

32 Katu ni pan xykyayajnibaxutáku mut ja di'ibu mdiimpy, oyyu'ujuty ja di'ibu israelitu o kyaj 'yisraelítuty, o di'ibu Nindsun'ajtam Jesukristu myuduumbu.

33 Pes uj, di'ibats ndiimpy, ja'a es nidugekyu ja'ay t'oyjyáwat; kyajts uj n'axta'ay wi'ixats ku'am nduk'oy'átat, ja'ats n'axtaapy esu mayjya'ay ttuk'oy'átat es du'an t'axájudat ja nitsokan.

11

Wi'ix jya'ay'áttut ja toxytyujkuty ma mabujkputujk ñaymyúkudu

¹ Paaty padundu ja ngajxwíjñats, éxtamts uj nandu'un nbadúñ ja kyajxwíjñan Nindsan'ajtam Jesukrista.

² Mugu'ugítaty, ngumaayduur mat ko byeenats miits xyjamyatstu es ko xypyanyjxta ja uxpujkan di'ibu tu nmo'oydu.

³ Ndsejpyuts es xyjagyúkadut ko yu Jesukrista yu'u du'un ñigubajk'ajtypy nidu'uk nidu'ugu yedyujk, esu kasaadu yedyujk yu'u du'un ñigubajk'ajtypy ja ñado'oxy, du'un éxtam ja Dios tñigubajk'áty yu Jesukrista.

⁴ Pán tu'ugu yedyujk kyajxta'aky o tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk kupxa, yu'u du'un kyawindsu'kar ja Jesukrista di'ibu nigubajk'ajtup;

⁵ per pán tu'ugu toxytyujk kyajxta'aky o tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk es kyaj ñaygyupe'eñaty, yu'u du'un kyawindsu'kar ja ña'ay di'ibu nigopk'ajtup. Ko du'un 'yadu'utsy, ñapaty éxtam tu'ugu toxytyujk di'ibu tu ñaygyukeebyaty.

⁶ Pán kyaj ñaygyupe'eñaty ja toxytyujk, nik wa'an ja wyaay tka'pta'ay. Per kom tsoydu'unu'u mat tu'ugu toxytyujk ko ñaygyuka'pxudut, pes nik wa'an tñaygyupe'eñaty;

⁷ per yu yedyujk kyaj ñaygyupa'anudut, mat ko Diosu du'un ñayajnikojtút es dya'ixudut ja Diosu myuj'ajtán. Ja toxytyujk, Diosu du'un nandu'un pyujták es dya'ixudut ja yedyujku myuj'ajtán,

⁸ es ko Dios dyajkojy ja yedyujk es ja toxytyujk, kyaj ja yedyujk oj pyudsemy ma ja toxytyujka ñini'x, ja toxytyujk oj pyudsemy ma ja yedyujka ñini'x.

⁹ Ja toxytyujk oj kyojy 'yabaadu mat yu'ugyujxmu yedyujk. Kyaj yu'ujaty ja yedyujk oj kyojy 'yabaadu mat yu'ugyujxmu toxytyujk.

¹⁰ Paaty ja toxytyujk ñaygyupa'anudut mat yu'ugyujxm ja ánkusaty, es du'un dya'ixudut ko yu'u ja ña'ay ñaydyukkudákuty.

¹¹ Per ma yu Dios awdajtk, kyaj ja yedyujk 'yity pán kyaj pán toxytyujk, es nandu'un kyaj ja toxytyujk 'yity pán kyaj pán yedyujk.

¹² Ja'a ko ja jawyiimbu toxytyujk oj pyudsemy ma ja yedyujka ñini'x, pes exta jaa tsyondaky nidugekyu ja yedyujk yajmiin yajjajtán ja toxytyujk; es tugekyu di'ibu jaa ijtr, Dios pyujták.

¹³ Miidsaty ku'am xyjagyúkadut. ¿Tii oy es tu'ugu toxytyujk kyajxta'agut mayjya'ayóty kuwa'adsu? Kyaj 'yóyuty, ¿kudii?

¹⁴ Pes ja ja'ay di'ibu jaayum tyuundur xytyuk'ijxam ko tsoydu'unu'u ko yu yedyujk dyaj'yóñ ja wyaay;

¹⁵ per kyaj dyu'anaty ja toxytyujk, tyukmaj'ajtypy ko wyaay dyaj'yóñ, mat ko Diosu du'un tu myo'oyaty ja wyaay yeñ es dyajnitúkut ja kyubajk.

¹⁶ Pán jaa naak di'ibu kyaj t'axajyaya'añ tyadu uxpujkan, ñijáwundur ko nidugekyu uudsaty, apóstaluty, nya'uxpúktats du'un, es ja'a du'un éxtam jaayum ttundu otyim maadyu mabujkputujk ñaymyúkudu.

Kyaj 'yóyuty ko ja mabujkputujk tkamaj'ixtu ja Nindsan'ajtam 'ya'ux

¹⁷ Per jatuk peky di'ibu nduknija'ayundur, kyaj mbaat ngumaydu, pes du'un kyuxe'eky ko ma mnaymyúkudu esu Dios xy'awdátut, axuk mnaydyúnudu ma jyapaadyuty yajxon.

¹⁸ Pes tim jawyiin, du'unats xytyukmumadya'aktu ko ma mnaymyúkudu es xy'awdata'andu Dios, mnaywya'xundur miidsaty. Es tay'ajtán jawu tyaadu.

¹⁹ Pes du'un jyaty es ya'ixut wa'atsti'kn pánadyu du'un myudiimpy ja Dios.

²⁰ Ko miits mnaymyúkudu es m'a'ux'ata'andu ni'amuku, kyaj 'yokja'a'ajnu ja Nindsan'ajtamu 'ya'ux.

²¹ Mət ko mā mgaya'andə, nidu'uk nidu'uk jyawyin'aty tnixajə kya'ay 'yukən maanəm naagaty 'yakwə'umdə mədə yuu, es naagaty extə nayyajmúkənəp.

²² ¿Tii kyaj miits xymyədattə mjəən mdəjk mā mgay m'uuktə, es də'un kyaj xywindsə'ugədə ja Diosə jya'ay es xyajtsoydyúndə ja di'ibə kyaj ti tmədaty tjaygyepy? ¿Wi'ix n'anəmmədət? ¿Tii njəna'anəpts ko oy di'ibə mduundəp? ¡Mədə tyadə, ni wi'ix tsoo mbaət!

Nindsən'ajtəm 'ya'ux

²³ Mət ko yə Nindsən'ajtəm Jesukristə xymyooyədsə tyadə əxpəjkən di'ibə tə nmo'oydyə. Nan ja koots mā ja Nindsən'ajtəm Jesukristə oj yajkəyakánnə, ta tkone'ky ja tsajkaaky,

²⁴ es ko tja'aygyədəky ja Dios, ta oj ttujkwa'xy es jyənáñ: “Tyadə nnini'xəts yə'u də'un es xytyuk'oy'áttət miidsəty. Tundə də'un éxtəmsə njamyajtsən.”

²⁵ Es nandə'un mā 'ya'ux'ajttaəy, ta tkone'ky ja káləz mədə vinə es jyənáñ: “Tyadə vinə yə'u də'un ja nne'pyñ di'ibə yajnaxkədəkyry ja jembyə kajxy'átyry. Təgok təgok xy'uuktət, tundə də'un éxtəmsə njamyajtsən.”

²⁶ Pes də'un təgok təgok xykyádyət tyadə tsajkaaky es xy'uuktət ja tyadə vinə, ja'a də'un mnigajxtəp ja Nindsən'ajtəm 'yo'kən extə ko myínətnəm.

Wi'ix yajtúnət ja Nindsən'ajtəm 'ya'ux

²⁷ Paaty oytyim pánəty di'ibə kyaabyə tadə Nindsən'ajtəm tsyajkaaky es t'iigyə tadə Nindsən'ajtəm vyinə éxtəm oytyim di'ibə kə'ay úkənəty, kyamə'ijxyry də'unə Dios es tmədəgoy ja Nindsən'ajtəm Jesukristə ñe'pyñ esə ñini'x.

²⁸ Paaty mā xyñixajəyā'anət ja tsajkaaky es ja vinə, nidu'uk nidu'uk jawyiin mnaybyawinmáydə pən tə xymyastu'uttə ja mbeky, taanəm xyñixájədət ja tsajkaaky es xykyádyət es xy'uuktət ja vinə.

²⁹ Mət ko pən kyaj nbawinmə'ayəm ti 'yandijpy ja Nindsən'ajtəm ñini'x ko ngə'ayəm ja tsajkaaky es n'úkəm ja vinə, mā yə'unə də'un myiñ ja təydyu'unən di'ibə Dios yajkpy.

³⁰ Paaty nimay miits mbəkədə es mbagi'ixtə, es niganaagaty tə 'yooktə.

³¹ Per pən ədsajtəm jawyiin nnaybyawinmə'ayəm kə'əm, kyaj n'axájəm ja Diosə təydyu'unən.

³² Ko yə Nindsən'ajtəm xytyukkumədo'om, ja'a də'un es xyjəwijtsəmbijtəm, kədiibə ja təydyu'unən xyryátəm ti'igyə mət pánədyə naxwíñədə winmə'añ ja'a'ajtədəp.

³³ Pes də'un məgu'ugítəty, ko mnaymyúkədət mā m'a'ux'atə'andə tukmukə, nay'awíxədə es m'amukədəy'aydyət, net m'a'ux'áttət.

³⁴ Es pən ja pán yu'o'kənə, wa'an tkay mā tyəjkən, es də'andsoo kyaj pyaadədət ja təydyu'unən mā mnaymyúkədə. Es ko nəjx ngu'ixtə, net n'ak'awánədət wiinkpə di'ibəty myajtədəp.

12

Madakən di'ibə ja Espírítə Santə yajkpy

¹ Məgu'ugítəty, ndsejpyəts es xyñijáwədət mət ja madakən di'ibə ja Espírítə Santə yajkpy.

² Mnija'ədəp ko maanəmə naty kyaj mDiosmədundə, mnaydyukwoomə'tədə agojwinnáx uum.

³ Paaty ndsejpyəts es tyam xyjaygyúkədət ko ni pán di'ibə ja Diosə Jya'ajən mooyədəp ja winmə'añ es jyənə'anət: “Kajxpəky ja Jesús.” Es ni pán mbaət kyajəna'añ: “Jesús yə'u də'unə Nindsən'ajtəm”, pən kyaj ja winmə'añ myo'oyəty ja Espírítə Santə.

⁴ Taa kanək nax ja madakən, per naydyi'igyə ja Espírítə Santə di'ibə madakən yajkpy.

⁵ Taa kanək nax wi'ix nmədu'unəm ja Nindsən'ajtəm, per ti'igyə də'un je'eyə Nindsən'ajtəm di'ibə nmədu'unəm.

6 Taa kanak naxu tuunk di'ibu múk'ajtun mat yajtúñ, per ti'igyu ja Dios di'ibu madu myuk'ajtun yajtúñ tugekyu tugekyu.

7 Ja madakun di'ibu Espiritu Santu xymyo'oyam nidu'uk nidu'uk, ja'a du'an es nduk'oy'ajtun ni'amuku.

8 Naaguty myo'oyudu ja Espiritu Santu ja wiyj'ajtun, esu naaguty myo'oyudu ja Espiritu Santu es kyajxtat madu jaygyujkan.

9 Nan yu Espiritu Santu mooyur naaguty ja mabujkan, es nan yu'u naaguty mooyudur ja madakun esu puma'ay dya'aguda'aktat,

10 es nan yu Espiritu Santu mooyudur naaguty ja madakun es dya'ixudat ja myuj'ajtun, es yu'u du'an nandu'an myeepy naaguty ja madakun es tmadya'agut ja Diosu 'yayuk di'ibu tu t'axaju, naaguty yajmo'oydyu ja madakun es t'axkapat di'ibu ka'oybyu jya'a'ajtypy es di'ibu jya'a'ajtypy ja Dios, esu naaguty yajmo'oydyu ja madakun es tkajxat wiinkru ayuk es naagutypyu yajmo'oydyu ja madakun es tkajxtuda'agut ti du'an yajmadyakr ma tadu ayuk.

11 Per tugekyu tyadu madakun, yu'u du'an yajkypy ja Espiritu Santu es yu'u du'an nandu'an yajwa'xypy ja myadakun ma nidu'uk nidu'uk éxtun yu'u ttseky.

Du'an n'ijtam madu Kristu éxtun tu'ugu nini'x

12 Yu nini'x kanak peky tmudaty. Tam ja ku'u, tam ja teky es tam ja wiingátypyu, per ti'igyu ñini'x'áty. Nandu'an jajtp ja Kristu mat ja jya'ay.

13 Es mat ko tu udsajtam nidugekyu nnubajtam mat ja Espiritu Santu es n'ijtam éxtun je'eyu tu'ugu nini'x, oy n'israelitu'ajtam o ngrieegu'ajtam, oy kujuybyun o éxtun awa'atstuuybyun, nidugekyu nnubajtam ko Dios tu xymyo'oyam ja Espiritu Santu, ja'a njuna'anam ko Dios xyajtu'ukmujkam madu Jesukristu éxtun tu'uk je'eyu nini'x.

14 Tu'ugu nini'x kyaj tyi'igyuty je'eyu tuk peky, kanak peky yu'u.

15 N'okrupjatakum kooxyur ja teky jyuna'añ: “Mat ko kyajts uj ngu'ujaty, paaty kyajts uj nyu'ujaty ja nini'x”, du'ñam wye'emy es jya'a'átyuty ja nini'x.

16 O ja tátskxyur jyuna'añ: “Mat ko kyajts uj nwiinaty, paaty kyajts uj nyu'ujaty ja nini'x”, oytyim wi'ix tsooty wu'ambam jya'a'átyuty ja nini'x.

17 Pes pun yu nini'x ijtp amuum ak wiin, ¿wi'ix mbaat myudoy? O pun yu nini'x ijtp amuum ak tatsk, ¿wi'ix mbaat ti txiigyuty?

18 Peru Dios tu trujta'aky nidu'uk nidu'uk éxtun pyaadyuty ma yu nini'x éxtun yu'u ttsejky.

19 Kooxyur yu'uy 'yity ja wiin, o tatsk, o yu ku'u, kyajxyur ñaymyíkyuty yu nini'x.

20 Paaty tsojkur kanak peky es tyu'ukmukat tu'ugu nini'x.

21 Paaty kyaj mbaat ja wiin t'anuum yu ku'u: “Kyajts mij xytyu'unxaty.” Es ni yu kabajk mbaat tka'anuum yu teky: “Kyajts mij xytyu'unxaty.”

22 Kyaj mbaat du'an njuna'anam, mat ko yu yi'in waanubu di'ibu ijtp nini'xkyujxm, yu'u nik ni'igu tyuñ;

23 es ma nnini'x kyaj nmujpajatakum, ngu'uy nyu'tsam tsuj. Es di'ibu kyaj mbaat 'yity ijx nide'xy, yajnipa'amp madu wit.

24 Per di'ibu nnasja'am ijx nide'xy, kyaj du'an tsyékuty es yaj'yu'udsat o yajnipa'anat. Pesu Diosu du'an pyujtak ja nnini'x'ajtam es nmujpajatakum di'ibu ngu'uy nyu'tsam yajxon,

25 es du'an kyaj kyuxu'ugudu tsip ma yu nini'x. N'okrupjatakum, yu teky kyaj tsiptúñ mat ja ku'u, o wiin mat ja tatsk. Pes tugekyu tyadaty naybyudujkudur nixim niyam.

26 Ko nidu'uguty yu'ujaty 'yayowdu, nidugekyu wiinkruty 'yayooda'aydyu nandu'an. Ko kyuxe'eky ko tuk peky tsuj, nidugekyu jyotkujk'ajtta'aydyu.

27 Pes miidsadyu du'an ja Kristu ñini'x, es mbaat njuna'anam ko nidu'ugaty du'an éxtun ja kanak naxru di'ibu tuump ma tyadu nini'x.

²⁸ Du'un ja Dios ta trujta'aky ma ja mubajkrutajkaty nidu'uk nidu'uk mat ja tyuunk éxtam pyaadyuty. Tim jawyiin trujtáky ja apóstulaty; ja myumajtskræ trujtáky ja di'ibáty kyajxwá'xtur ja Diosu 'yayuk; ja myudugæukræ trujtáky di'ibu Dios ja 'yayuk tyuk'axprujktur; óknæm trujtáky di'ibu tyuundur ja muj'ajtæn, ja di'ibu ya"agudáktur ja puma'ay, ja di'ibu pyudujkædur ja di'ibu tugoy'ajtxur, ja di'ibu winma'añmyoodyur o ja di'ibu kyajxtur wiinkræ ayuk.

²⁹ ¿Tii apóstulaty ni'amukæ? ¿Tii ni'amukæ tkajxwá'xtu Diosu 'yayuk? ¿Tii tuk'axprujktur ni'amukæ ja Diosu 'yayuk?, ¿o tyuundur ni'amukæ ja muj'ajtæn?

³⁰ ¿Tii myudajttur ni'amukæ ja madakæn es dya"aguda'aktat ja puma'ayuty? ¿Tii kyajxtur ni'amukæ ja wiinkræ ayuk? ¿Tii kyajxtudáktur ni'amukæ di'ibu 'yandijpyæ tadæ ayuk? Kyaj, ¿kædii?

³¹ Mujjottugódyu es xy'axájudat ja Espírítu Santu myadakæn di'ibu waanæ ni'igu 'yóyuty, es n'aktukni"ixuyándæbæ tadæ næ'u tu'u di'ibu ni'igu 'yóyuty.

13

Tsojkæn

¹ Kooxyurpts uj ngajxy ja ayuk kanak nax, es extæ anklæ ja 'yayuk, es kyajts nmædaty ja tsojkæn mat oytyim pænuty, du'unxyurpts uj éxtam tu'ugæ tambooræn o tu'ugæ platiyu di'ibu je'eyæ nægoo ñe'emy.

² Es pæn ngajxwa'xyruyts ja Diosu 'yayuk, es pæn njajaygyujkædyaabyuts pæn ti ja'ay ñija'a kyanija'adur, es pæn nmædajtyruyts kajaa ja mubajkæn, es extæ xymyæmædoobuts ja tun kopk kooxyurpts n'anæmæ: "Nujx wiink tsoo", per pæn kyajts nmædaty ja tsojkæn mat oytyim pænuty, ni tiixurpts uj ngatsooty.

³ Pæn nyajwa'xyruyts uj tugekyæ di'ibuts uj nmædajtyruy njaygyejpy, es pæn extæ ngæyajkyruyts ja nnini'x es yajno'ogut éxtamæ windsu'kæn, per pæn kyajts nmædaty ja tsojkæn mat ja wiinkræty, ni madsoots xykyatu'unxæty.

⁴ Di'ibu myudajtyruy ja tsojkæn, myudajtyruy ja ma'xtujkæn es oyjya'ay'áty, kyaj ti ñaywyinnaxæjawæ, kyaj myuj pyaædu, kyaj jyoramáyuty,

⁵ kyaj 'yago'oygyajxuty, kyaj t'axta'ay di'ibu yæ'uyæ tyuk'oy'átur kæ'am, kyaj wyin'ákuty, kyaj ti tyukwin'ixy tyukjæjp'ixy,

⁶ kyaj xyonda'aky ko yæ wiinkræty pyekytyundæ, yæ'uyæ je'eyæ tyukxondakypy ja tæy'ajtæn.

⁷ Di'ibu myudajtyruy ja tsojkæn, du'ænæm ttuñ ja oybyæ, du'ænæm myæbæky, du'ænæm jyajp'ixy es du'ænæm myæma'xtíky.

⁸ Yæ tsojkæn ni na'a kyakugéxat; per najxru'u ko ja'ay tkajxwá'xtu ja Diosu 'yayuk, ko ja'ay tkajxtæ kanak naxru ayuk, es éxtam ti tyam nnija'am.

⁹ Mat ko di'ibu nnija'am, waandi'knæ yæ'u; es di'ibu ngajxwá'xæm ja Diosu 'yayuk, je'eyæ yæ'u waanæ ma yæ tadæ tæy'ajtænæ ka'pxyruy;

¹⁰ per ko n'ixy'ajtæn éxtamæ du'un kya'pxyuty, net di'ibu dæn waanæ tyimægoodya'ayut.

¹¹ Kots uj n'ænæ'ku'unk'ajty, kajxæts es winmaayæts éxtamæ ænæ'ku'ungæn; per kots tu nya'knæ muj'u'unk, taats tu nmastutnæ ænæ'ku'unk'át.

¹² Nandu'un jajtræ du'un tyam, n'ijxæm éxtam tii wiix wooxpræn, éxtamæ ijxæ wingootspræ, per óknæm n'ixa'anæm wæ'ats. Tyam je'eyæts nnijawæ waanæ, per nnija'adya'ayaambyuts tugekyæ, du'un éxtamæ Dios tnija'adya'ay wi'ixæts n'ity.

¹³ Pes du'un yæ mubajkæn, yæ jajp'ijxæn es tsojkæn ijttæur; peru di'ibu du'un jawyiin ma tyædu tægæukræ, yæ'u du'un ja tsojkæn.

14

Wiink ayuk yajkajxy

1 Ʋxta'aydyu ja winma'añ wi'ix du'ñum mjiky'áttut mat ja tsojken, es nandu'un es xymudáttut ja madaken kanak peky, per waanu ni'igu es xykajxwa'xut ja Diosu 'yayuk.

2 Ko naagaty miits xymyadya'aktu wiinkru ayuk, Diosu du'un je'eyu mjaygyujkxudup, mat ko ni tu'uk miits xykajaygyúku, oy ja m'anmaja'an kyajxtap di'ibu kyaj ja'ay jajnijáwu.

3 Nik ni'igu di'ibu kyajxypy ja kyum ayuk es tkajxwa'xy di'ibu Dios tuknija'ap, tyaadu situ kyajxwa'xypy ma ja di'ibu mydoodup, es yajmujwiinup ja myubujken, jyotmekmeepy es yajjotkujkup.

4 Di'ibu kyajxypy yu wiinkru ayuk, yajmujwiinup ja kyum mubujken. Ja di'ibu kyajxwa'xypy ja Diosu 'yayuk, yajmujwiinup ja myubujkenuty pánuty madoo'ijtadup.

5 Ʋj jajanaambats kooxup nidugekyu miits xymudattu ja madaken es xykajxtaxup ja ayuku wiinkru. Per waanu ni'iguts njatseky esxup xykajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk es du'un di'ibáty mydoodup ma mnaymyúku dyajmujwiinudu myubujken. Pes waanu ni'igu 'yóydyu tyaadu kudiinam ko ngajxam ja ayuku wiinkru ma ni ngadimnija'am ti dun 'yandijpy ma tadu ayuk.

6 Paaty magu'ugítuty, pan ngu'ijxtap miits es nmugajxtut mat ja ayuk di'ibu kyaj xyjaygyúku, ni madsoo mgatu'unxudup miidsuty. Miits mdu'unxudup je'eyu ko n'awánudut mat ja mgum ayuk di'ibu Diósuts uj xytyuknija'ap, o pan nmeepy ja Diosu 'yuxrujken esu kyajxwíjan.

7 N'okrujtákum yu xuxn o yu kow, éxtumu tsajkapyñxyúxn o yu aru, pan kyaj xyuxtugatsy kyoodugátsy, kyaj mbaat yajmawinma'añbyaaty ti dun yajxúxp o yajkoop.

8 Es ma yu soldaadu tsyiptuna'andu, pan ja trompetu kyaj yajtukxu'uxy wa'ats, ni pan kyanayjyujp'ixudut es tsyiptuna'anut.

9 Du'un jajtru du'un mat miidsuty ko xykajxtu ja ayuk di'ibu kyaj pan tjaygyuku di'ibáty mydoodup, ¿wi'ixu ja'ay tñijáwudut ti miits mgajxtu? ¡Pes nago mna'uxkajxtu!

10 Ta mayñaxu ayuk naxwiiñ di'ibu ja'ayaty 'yayuk'ajttup, es tugekyu tmadaty ja ñiwiin ñidu'u.

11 Per pan uj kyajts njaygyuku ja ja'ayu 'yayuk di'ibuts xyjamugajxp, du'un ñaxyu tadu ja'ay mat uj éxtum di'ibu miimp wiink naxwíñudu, es uj nandu'unats nnaogyojuaty mat yu'ú éxtumu di'ibu miimp nan wiink naxwíñudu.

12 Paaty éxtum miits xyjantsytsyoktu xy'axajaya'andu ja Espíritu Santu myadaken, amdow rujksów yu Dios es mmo'oyudut tadu madaken di'ibu maut xypyudáku dat ja mmamubujkruty es xyajmujwiinudut ja myubujken.

13 Paaty pan miidsuty nidu'uk mgajxtup ja tugatsypy ayuk, m'amdow mbujksówup ja Dios es mmo'oyudut ja madaken es xykajxtuda'agut di'ibu dun mgajxypy ma tadu m'ayuk.

14 Pan kajxtákruts mat tu'ugu wiinkru ayuk, kajxtákruts mududu n'anmaja'an, per kyajts njaygyuku ti dun ngajxypyats.

15 ¿Tits ndúnup? Kajxtákruts mat ja n'anmaja'anats, per nandu'un mat ja nwinma'añats. N'áwupts ja Diosu 'yalabanzu mat ja n'anmaja'anats, per nandu'un mat ja nwinma'añats.

16 Mat ko pan mij m'awdajtypy ja Dios je'eyu mat ja m'anmaja'an mat ja wiinkru ayuk, ¿wi'ix mbaat ja ja'ay di'ibu kyaj tjaygyuku jyu'ña'añ "wa'an du'unuty" ko mgajxtakta'ay, o wi'ix mbaat mgajxtakmíky mat yu'ú pan kyadimnija'ap ti dun mgajxypy?

17 Oy jyantsytsyújuaty ko mij Dios xyja'aygyuda'aky, ni ti pudujken xykyamo'oy yu mmamubujkruty, ja'a ko kyaj mjaygyujkxuty.

18 Nja'aygyudákyruats ja Dios ko uj ngajxypyats ja ayuku wiinkru ni'igu kudiinam nidugekyuty miidsuty.

19 Per mats nnaymyíkyaty n'awdata'andats ja Dios, nik óyats ngajxat mægoxku n'ayúkats mat ja njaygyujkænats di'ibu ja'ayaty jyaygyúkædap es pyudúkædat, kædiinam kots ngajxat majk milu ayuk di'ibu kyaj yajjyaygyúku di'ibu 'yamædoonajxtæp.

20 Mægu'ugítaty, katæ mwinmaydyæ éxtamæ unæ'ku'ungæn, je'eyæ ko xykya'oyñijáwædu wi'ix xytyúndat di'ibu axæuk. Per ittæ éxtamæ ja'ay di'ibu tæ yeeky tæ pyety ko oy xypyayo'oydyat.

21 Pes dæ'un jyæna'añ ja Dios mã jyaaybyajtæn: “Wiink ja'ay es wiink ayúkats æj nyajtúnæp, ndukkajxnáxæpts æj ja n'ayúkats ja jagam ja'ayaty mã tyædu nax kajpn, per ni dæ'unats ja n'ayuk tkamæbuktæ”, dæ'un jyæna'añ ja Nindsæn'ajtæn.

22 Tyæadu yæ'u xytyukjyaygyujkæm ko Dios xymyo'oyæm ja madakæn es ngajxæmæ wiinkpæty ja ayuk éxtamæ ijxwæ'umæn mã yæ di'ibu kyaj yæ'adyæ Diosæ myæduumbæ, per yajkypy ja madakæn es ngajxwæ'xæm di'ibu xytyuknija'am es nduk'oy'ajtæn di'ibáty myæbæjktæp, kyaj jya'agyæjxmaty pænaty kyaj Dios tmæbuktæ.

23 Oyæ dæ'un, n'okpæjtákæm pæn miidsaty tæ mnaymyúkædu, es tyúkædat næak di'ibu kyaj yæ'adyæ mæmæbæjkræ o kyaj ti tnijáwædu ja Diosæ 'yayuk, es mbaædadat nidægekyæ mmadya'aky mat ja wiinkpæ ayuk, çtii kyaj jyæna'andæt ko miits tæ mlókædu?

24 Per pæn myajpættæp xykyajxwæ'xtæ Diosæ 'yayuk es tyúkæt næak di'ibu kyaj yæ'adyæ mæmæbæjkræ o kyaj ti tnijáwædu ja Diosæ 'yayuk, es ko tjaygyúkædu mgajxyaty, ta næjx tjaygyuku ja pyojpæ es kæ'um næjx dyaj'yo'oy ja wyinmæ'añ ko tmædówæt tægekyæ di'ibu miits mmadyáktæp,

25 es dæ'un ñidu'xæt di'ibu jyot'ajty wyinmæ'añ'ajtypy. Ta ñaygyoxtnæaydyæ'agædat es t'awdátæt ja Dios, es jyæna'ænæt ko jyantsy'ity ja Dios mã miidsaty.

Tundæ tægekyæ tuda'aky es éxtam pyaadyaty

26 Mægu'ugítaty, di'ibæts æj n'andijpy, yæ'u tyæadu: Ko mnaymyúkædat es xy'awdata'andæt ja Dios, tam di'ibu úwæp, tam di'ibu kyajxwæ'xtæp ja Diosæ 'yayuk o di'ibu Dios tuknijáwædap, tam di'ibu kyajxtæp ja ayuk di'ibu kyaj yajjyaygyúku, o di'ibu kyajxtuda'æktæp di'ibu ja wiinkpæty tæ tkajxtæ; es tægekyæ tyæadu, dæ'un xytyúndæt es dyajmæjwiin dyajkæaadæ myæbæjkræn pænaty myæbæjktæp ja Jesús éxtamæ Kristæ.

27 Ko pæn tkajxæt ja wiink ayuk, wa'an je'eyæ nimajtsk o nidægæuk tkajxy, es nidu'ugáty kyajxæt, esæ wiinkpæ tkajxtuda'æktæt di'ibu mmadyáktæp.

28 Pæn kyaj jap pæn di'ibu mbaæt tkajxtuda'aky, kyaj pæn tkajxæt ja wiinkpæ ayuk mã mnaymyúkædu, kæ'um xymyægajxtæt ja Dios mã anaydyu'uk m'ittæ.

29 Wa'an tkajxy majtsk o tægæuk di'ibu 'yaxájædap ja Diosæ 'yayuk, esæ wiinkpæty wa'an tmædoo'ittæ es tpawinmæydyæt pæn oy o kyaj 'yóyaty di'ibu tyæadaty myadyáktæp.

30 Es pæn jam nidu'uk 'yu'uñæ tmædoo'ity 'yaxájæp nandæ'un tu'ugæ Diosæ 'yayuk, wa'an t'awixy di'ibu jam kajxp, es 'yokkajxæt yæ'u.

31 Mæt ko nidægékyaty miidsaty mbaæt xytyuknijáwædu ja ayuk di'ibu Dios tæ mmo'oyædu, nidu'uk nidu'uk sitæy. Net nidægekyæ tjáttæt es jyotmæk'áttæt.

32 Yæ Espíritæ Santæ myadakæn pyatkæ'uy 'yity mat ja di'ibáty 'yaxájædu,

33 mat ko Dios yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtæn, kyaj oywyi'ixaty ti ttuñ.

34 Extæm oytyim mãaty ja Diosæ jya'ayaty ñaymyúkædu, yæ toxytyujkæty amoondæp. Kyaj pyaadyaty tyukkajxædat. Wa'an tnaydyukkædákædu ja ña'ayaty, dæ'un éxtam jyæna'añ mã yæ Diosæ jyaaybyajtæn.

35 Pæn ñijawæyaampy ti oynæ'unæn, wa'an dyajtáy ja ña'ay mã yæ tyæjk. Mæt ko kyaj oy kyæxe'eky ko tu'ugæ toxytyujkæ tyukkajxæ mã ja mæbæjkrætyæjk ñaymyúkædu.

36 Byeen xytyimpákædu kwentæ ko yæ Diosæ 'yayuk kyaj tsyondaky mat miidsaty, es ni miidsadyæ dæn je'eyæ xykya'axájædu.

³⁷ Pɛn ja naak ñayjyáwuty tmɛdaty ja madakɛn es tkajxwá'xɛt ja Diosɛ 'yayuk, o tmɛdaty ja wiinkrɛ Espírítɛ Santɛ myadakɛn, wa'an tjaygyukɛ ko di'ibɛ yam miits nduknijá'ayɛdɛp, yɛ'u dɛ'un tu'ugɛ Nindsɛn'ajtɛmɛ 'yana'amɛn.

³⁸ Pɛn kyaj tmɛjɛjta'aky, kyaj nandɛ'un yajmɛjɛjta'agɛt.

³⁹ Pes dɛ'un mɛgu'ugítaty, ɛxtá'aydyɛ ja winmá'añ wi'ix myajmada'agɛdɛt es xykyajxwá'xɛt ja Diosɛ 'yayuk, per katɛ xyajkubéky pɛn jaa naagaty tkajxwá'xy mɛt ja wiinkrɛ ayuk.

⁴⁰ Tundɛ tɛgɛkyɛ tuda'akytyi'knɛ es éxtɛm pyaadyaty.

15

Tɛy'ajtɛn ko Kristɛ jyikyɛyɛky

¹ Mɛgu'ugítaty, n'aktukjamyajtstɛp ja oybyɛ ayuk di'ibɛ tɛ n'awánɛdɛ, di'ibɛ miits m'axájɛdɛ es di'ibɛ mɛt amumdu'uk xymyɛbɛktɛ yɛ Nindsɛn'ajtɛm.

² Nandɛ'un mɛt yɛ'ugyɛjxmɛ tyádɛ ayuk miits mnitso'oktɛt pɛn m'akpaduundɛp di'ibɛ tɛ n'awánɛdɛ; es pɛn kyaj xy'okpaduunnɛ, nanɛgoobɛ tɛ xymyɛbɛktɛ.

³ Di'ibɛ tim jɛjɛ'ám oj n'axájɛ es miits nduknijáwɛdɛ, ja'a ko Jesukristɛ 'ye'ky mɛt ɛdsajtɛmɛ nbojɛ'ajtɛm, éxtɛm jyɛna'añ má ja Diosɛ jyaaybyajtɛn;

⁴ es ko dyajnaxtɛjɛdɛ, es ko jyikyɛyɛjky ja kyumdɛgɛk xɛɛ, éxtɛm jyɛna'añ ja Diosɛ jyaaybyajtɛn,

⁵ es ko kyɛxe'ky má ja Peedrɛ es óknɛm má ja apóstɛlɛty,

⁶ óknɛm kyɛxe'ky nimɛgoxk mɛgo'pɛ naxy ja nmɛgu'uk'ajtɛm wyinduuy. Mayɛ tadɛ nmɛgu'uk'ajtɛm 'yakjiky'attɛ, es tam di'ibɛ tɛ 'yo'knɛdɛ.

⁷ Oknɛm kyɛxe'ky má yɛ Santyá'agɛ, es nan net má nidɛgɛkyɛ apóstɛlɛty.

⁸ Tim óknɛm ko tyáádɛ, nandɛ'un n'ijxyɛts ɛj, éxtɛmxyɛpts ɛj jawyiin o óknɛm nmiiñ nja'tyɛts yá naxwiiñ.

⁹ Ʋjtsɛ dɛ'un éxtɛm tim ɛx'okrɛ má yɛ tadɛ apóstɛlɛty, es ni je'eyɛts xykyanitakɛ esɛts xy'anɛmɛt apóstɛlɛ, ja'a kots ɛj nbajɛdijtyɛts yɛ Diosɛ jya'ayaty.

¹⁰ Perɛ Dios tɛts xymyay'aty xykyuni'xy esɛts xyɛɛjɛtáky éxtɛmɛ apóstɛlɛ. Per kyaj tɛ ñejxy nanɛgoobɛ, pes nik tɛts nduñ ni'igɛ kɛdiinɛm yɛ'u nidɛgɛkyɛty; óyɛts oj ngatúñ mɛdɛdsɛ ngu'am mɛjja, mɛt ja myay'ajtɛngyɛjxm ja Dios tɛ xyɛɛdɛkɛ.

¹¹ Kyaj ti tsyékɛty, oy ɛj o yɛ'ɛjaty tɛ tkajxwá'xtɛ, ti'igyɛ yɛ'u di'ibɛ yajkajxwá'xp, esɛ tyáádɛ dɛ'un di'ibɛ miits mmɛbɛjktɛp.

Jyikyɛyɛktɛ ja o'krɛ

¹² Pes mɛt ko ɛdsɛty, apóstɛlɛty, tɛ ngajxwá'xtɛts ko yɛ Jesukristɛ jyikyɛyɛjky ko 'ye'ky, ¿wi'ix ko naagaty miits mjɛna'andɛ ko yɛ o'krɛty kyaj jyikyɛyɛktɛ?

¹³ Pes pɛn kyajɛ jikyɛyɛjkɛn má yɛ o'knɛn, nan kyajɛ dɛ'un ja Jesukristɛ jyikyɛyɛjky.

¹⁴ Es pɛn kyajɛ Jesukristɛ jyikyɛyɛjky, kyaj tyuñ di'ibɛ ngajxwá'xɛm, es nan kyaj tyuñ di'ibɛ nmɛbɛjktɛm.

¹⁵ Es pɛn dɛ'un dɛ'un, ɛdsɛty, ja apóstɛlɛty, ká'adɛpts éxtɛmɛ andákrɛty, ja'a ko tɛts n'okjɛnaambɛdɛ ko yɛ Dios yajjikyɛyɛjkɛ ja Jesukristɛ; es pɛn andakɛn ja'a ko Kristɛ jyikyɛyɛjky, nan andakɛn ja'a ko ja o'krɛty jyikyɛyɛktɛ,

¹⁶ mɛt ko pɛn kyaj yɛ o'krɛty jyikyɛyɛktɛ, pes nan kyaj yɛ Dios tɛ dyajjikyɛyɛky ja Jesukristɛ.

¹⁷ Es pɛn ja Kristɛ kyaj jyikyɛyɛjky, kyaj tyuñ di'ibɛ miits mmɛbɛjktɛp, es pekyoty m'ak'ittɛ,

¹⁸ es nandɛ'un tyɛgooydyɛ nidɛgɛkyɛ ko 'yo'ktɛ di'ibɛ pyaduundɛ Jesukristɛ.

¹⁹ Pɛn yaayɛ má tyádɛ jiky'ajtɛn yá naxwiiñ nyajtu'unɛm ja Jesukristɛ myɛbɛjktɛn, di'ibáty kyaj tmɛdundɛ Jesukristɛ mbaat jyɛna'andɛ mɛt ja tɛy'ajtɛn: “Pɛroobɛ taadaty.”

²⁰ Per di'ibu tim tɔy'ajtɔn, ja'a dɔ'ɔn ko yɔ Jesukristu jɔikyryeiky ko 'ye'ky. Dɔ'ɔn ja'a ɛxtɔm ja pɔjta'aky di'ibu jawyiin tɔamp'ajtr. Paadyɔ dɔ'ɔn mɔt yɔ'u xytyuknija'am ko yɔ di'ibáty tɔ 'yo'knɔdu jikyryáktɔ.

²¹ Pes dɔ'ɔn ɛxtɔm tu'ugu yedyɔjk dyajtsondáky ja o'kɔn naxwiiñ, nandɔ'ɔn tu'ugu yedyɔjk dyajtsondáky es ja o'krɔty jikyryáktɔ.

²² Di'ibɔts nmadyakypy, ja'a dɔ'ɔn ko nidugekyɔ ja'ayɔty 'yooktu mɔt ko tyɔmp'át 'yaats'átɔdu Adán, es nandɔ'ɔn di'ibáty 'yaxájɔdu ja Jesukristu ɛxtɔmɔ Yajnitsókrɔ, Dios yajjikyryáktɔdu.

²³ Per nidu'uk nidu'uk ɛxtɔm pyaádu: Jesukristu dɔ'ɔn jikyryeiky tim jawyiin; es óknɔm ko yɔ Jesukristu myínt, di'ibáty yɔ'u jya'a'ajtyy nandɔ'ɔn jikyryáktɔ.

²⁴ Ta jya'tɔt ja tiempɔ mɔ ja Jesukristu ttukkɔ'udáktɔ ja Dios Teety ja kyutujkɔn mɔ naty tɔ dyajkutagóy nidugekyɔ wiinkrɔdu ana'ambɔty, kutujkɔnɔty es pánɔdu madakɔn myɔdajttɔ.

²⁵ Ja'a ko yɔ Kristu koonɔm yajkutúktɔ extɔ ko 'yana'amɔn patkɔ'uy trɔjta'agɔt ja myɔdsip.

²⁶ Es ja okrɔ mɔdsip di'ibu Dios yajkutagoyampy, yɔ'u ja o'kɔn.

²⁷ Mɔt ko ja Diosu jyaabyajttɔn jɔuna'añ ko Dios tɔ trɔjta'aky ja Jesukristu 'yana'amɔn patkɔ'uy otyim di'ibɔty. Kyaj ndukmɔwijtɔm ja Dios, mɔt ko Diosu dɔ'ɔn pyɔjták tugekyɔ Kristu 'yana'amɔn patkɔ'uy.

²⁸ Es ko tyaádu tugekyɔ yajpɔjtaktaay Jesukristu 'yana'amɔn patkɔ'uy, net kɔ'umɔ Jesukristu, ja Diosu 'yU'unk, ñayyáktɔ mɔ Dios, di'ibu pyɔjták tugekyɔ Kristu 'yana'amɔn patkɔ'uy, es dɔ'ɔn ja Dios tmɔdajttá'ayɔt tugekyɔ 'yana'amɔn patkɔ'uy otyim di'ibɔty.

²⁹ Es pɔn tɔy'ajtɔn ko yɔ o'krɔty kyajikyryeiky, ¿ti ko ja'ayɔty tkunábádu di'ibáty o'ktɔ jañɔbety?

³⁰ ¿Es ti ko mɔdsɔty dɔ'uñm nɔay'ayo'onmo'oyɔdu kots nmɔdúñ ja Jesukristu?

³¹ Bom bómɔts n'ity o'kɔn jɔp'ám. Tɔy'ajtɔnɔ tyaádu, mɔgu'ugítɔty, ɛxtɔmts nandɔ'ɔn tɔy'ajtɔnɔ'ɔ kots ndukjotkɔda'aky kots miits nbɔjta'áktɔ ɛxtɔmɔ myɔbɔjkrɔ Nindsɔn'ajttɔm Jesukristu.

³² ¿Tits ɔj nbɔk nbaádu yɔ naxwiiñ kots ndsɔptuun yɔ Éfesɔ mɔt ja di'ibu dɔ'ɔn ɛxtɔmɔ awá'an jɔyujkɔn? Pes kooxyɔp tyɔy'ajtɔnɔty ko yɔ o'krɔty kyaj jikyryeiky, nik oyxɔp njɔnɔ'anɔm ɛxtɔm nɔagɔty jɔnɔ'andɔ: “N'okká'ay n'ok'úkɔm je'eɔy. Aya bom n'o'kɔm.”

³³ Katu mnayyákyty myajwin'ɔnɔt. Tɔy'ajtɔn ɛxtɔm jɔuna'añ tu'ugu ayuk: “Yɔ axɔkrɔ jamyɔt yajmá'tyry ja oyjya'ay'át.”

³⁴ Yajjambítu miidsɔ mjiky'ajtɔn tɔy'ajtɔn mɔt, es katu mnakypyekytyundɔ, pes nɔagɔty miidsɔty kyaj xy'ixy'attɔ ja Dios. Tu'ugu dɔ'ɔn amɔtsoydu'un kodsɔ dɔ'ɔn miits n'anɔmɔdu.

Wi'ix ja o'krɔ jikyryeiky

³⁵ Per jaa da nɔak xyajtáwdɔts: “¿Wi'ix jikyryeiky ja o'krɔty? ¿Wi'ixɔ ñini'x 'yíxyty di'ibu myɔdátɔp?”

³⁶ ¡Nɔgoo m'okkujuun'ajndɔ mɔt ja di'ibu xyajttɔdɔpts! ¿Tii kyaj xyñjávɔdu ko tu'ugu tɔmt yajni'ipy, koonɔm tyagatsy jap nɔaxóty es tyuk'yoondɔ'uty, es yeeky pyety?

³⁷ Ja'a ko di'ibu mujxp es pyɔdsemy nax wingajxm, kyaj dyɔ'ɔnɔty ɛxtɔm 'yíxyty ko tɔ yajni'ipy o yajwajy, oy yɔ'ɔdu triigu o wiinkrɔ tɔmt.

³⁸ Oknɔm ja Dios tmo'oy ja tɔmp yɔ 'yijxɔn ɛxtɔm yɔ'u ttseky, es nidu'uk nidu'ugu tɔmp yajmo'oy ja 'yaay kyepy ɛxtɔm pyaádu.

³⁹ Es nandɔ'ɔn jajtrɔ dɔ'ɔn ko kyaj tugekyɔ yɔ nini'x tyi'igyty; yɔ ja'ayɔdu ñini'x, tuk naxɔ'u, esu jɔyujk añimalɔ ñini'xɔty, wiingɔ'u, esu joon jɔyujkɔty, nan wiingɔ'u, esu ajkx kɔ'xmɔty, nan wiingɔ'u.

40 Nan taa di'ibu ijtp ma tsajp es ma naxwiñudu, per ak tugatsyu'u. Wiingu tsyuj'ajtan ja tsajpótmudu es wiingu tsyuj'ajtan di'ibu naxwiñ ijttap.

41 Yu xuu jyaj tyu'xun, wiingu'u, es wiingu po'o es nan wiingu madsa'ajudyu jyaj tyu'xun, es extu ak madsa'ajuty tyugatsy ja jyaj tyu'xun ak wiink.

42 Nandu'an jyaty mat ja o'kraty ko jikyryuktu. Yajtáju ja naxni'x di'ibu windugeery, es jyikyryujknu ja nini'x di'ibu kyaj ñaky'oogat.

43 Yajtáju ja naxni'x di'ibu kyaj 'yóyaty, es jyikyryujknu ja nini'x mada muj'ajtan. Yajtáju naxni'x di'ibu pagi'ix, es jyikyryujknu ja nini'x muk oy.

44 Yajtáju éxtamu oytyim di'ibu ja ayudyu ñaxni'x naxwiñudu, es jyikyryujknu ja nini'x éxtam 'yity tsajpótm. Pan jaa ja naxwiñudu nini'x, nan taa ja tsajpótmudu nini'x.

45 Du'unu du'un jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan: "Yu jawyiimbu yedyujk, Adán, oj t'axaju ja jiky'ajtan." Per ja óknumbu Adán, ja'a njuna'anum ja Nindsun'ajtam Jesukristu, ja'a Ja'ajun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan.

46 Jawyiin yajmudáty ja naxwiñudu nini'x, es oknum di'ibu tsajpótmudu nini'x.

47 Ja jawyiimbu yedyujk, ja'a di'ibu Dios yajkoj mat ja nax; ja myumajtskpu yedyujk, ja'a di'ibu tsajpótmudu.

48 Di'ibáty ya naxwiñ njiky'ajtam, nmudajtam ja nini'x éxtam di'ibu muut ja Dios dyajkoj ja Adán. Ko njiky'ajtam tsajpótm, nmudajtam ja nini'x éxtam tmudaty ja Nindsun'ajtam Jesukristu tsajpótm.

49 Du'un éxtam udsajtam ngaxu'kam kyojyaty ja Adán ya naxwiñ, nandu'an nujx ngaxu'kam éxtamu Jesukristu di'ibu tsajpótm.

50 Di'ibu n'anuumayándap mugu'ugítaty, yu'u tyaadu ko kyaj mbaat ndajkam tsajpótm mat ja ndsu'utsy'ajt nbajk'ajtam. Ja'a ko di'ibu o'kp, kyaj mbaat tyuku tsajpótm mada ñaxni'x.

51 Madowdu, n'anuumayándap di'ibu ijty kyaj yajnijáwu. Kyaj nidugekyu n'o'kam, per nidugekyu ndugatsa'ayñum

52 tuk pojan, du'un éxtam ko nwimbi'tsam es n'ijxwá'xum jatugok, ko yajmudówat yajtukxu'uxy ja trompetu óknumbu. Yajtukxu'uxu ja trompetu, es ja o'kraty jyikyryúktat, es ni na'a kyanaky'ooktat, es nidugekyu ndugajtsam di'ibáty akjiky'ajtam.

53 Mat ko yu njiky'ajtan'ajtam di'ibu o'kp, koonum yu'u tyugátsat mat ja jiky'ajtan di'ibu ni na'a kya'oogat.

54 Es ko yu njiky'ajtan'ajtam di'ibu o'kp tyugátsat mat ja di'ibu ni na'a kya'eeky, net yajkuudyúnat éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan: "Ja jikyryujkan ja'a tu dyajkutugóy ja o'kun."

55 Es jatuk peky ma jyuna'añ: "O'kun, ¿ma net tyam ja di'ibu muut tu mjaya'ayowa'añ?, ¿ma net ja mdsaatsyту'unun?"

56 Di'ibu yajkypy ja o'kun ja myadakun es xya'ayo'om, ja'a du'un ja pojpu, es ja pojpu myudajtypy ja muk'ajtan mat ja ana'amun di'ibu Dios yajk.

57 ¡Per yajja'aygyada'aky ja Dios ko xumyo'oyum ja madakun mat yu'ugyujxm Nindsun'ajtam Jesukristu!

58 Paaty mugu'ugítaty, panujxtu yajxon es du'ñum xytyúndat waanu ni'igu ja Nindsun'ajtam tyuunk, mat ko miits mnija'adap ko kyaj ñanagoobaty yu tadu tuunk di'ibu mduundap ti'igy mat ja Nindsun'ajtam.

16

Naybyuduku myiky

1 Tyámuts n'adsoojumbíty di'ibuts xyajtudap wi'ix xyajmúktat ja naybyudukukujxm es nbutjukun ja Diosu jya'ayaty di'ibu jap Judee ayoo jottagoodyap. Tundu du'un éxtam ndukni'ijxadu majatyu mabujkputujk ñaymyúkadu jap ma Galasyu ñaxwiñudu.

² Domingū domingū miidsaty nidu'uk nidu'uk xykyoonwū'umdat wi'ixum pūn tpaaty, es xyñikoombátat tadū naybyudūku mat ja'agyujxmū nmūgu'uk'ajtām, es kadiibū jaanūm mnaydyukjotmaydyúnūdat tadū naybyudūku kots nja'tat.

³ Kots nja'tat mā miidsaty, ta xpyujta'aktat ja ja'ay di'ibū miits mdsojktap esats uj jap Jerusalén ngáxudats mat ja neky di'ibats nmo'oyup, es yajnijáwāt pūnū dū'anaty, es min dyajtsooñ ja naybyudūku di'ibū miits mgajxtap.

⁴ Es pūn waanū oy pyudsemy kots uj nandū'an nnujxat, nujxtap yū'ujaty mat uj.

Paablū tnigajxy majaty jyūditā'añ

⁵ Kots nnujxat, koonūmts nnaxā'añ mā Masedoñū ñax, taanūmts nja'tat Korintū.

⁶ Wa'andsū da nwhū'umāt waanū mat miits jap, o wa'andsū da ndim'yajnajxtā'ayūt tūgekyū jap yū xux po'o; es nētats miits mbaat xpyudūkūdu mats n'aknūjxā'añ óknūm.

⁷ Ja'a ko kyajts je'eyū nnujxā'añ pajt kapajtp, wū'ūmāambūdsū dū'an es n'itā'añ waanū mat miidsaty, pūn jūnāamp ja Nindsūn'ajtām Dios.

⁸ Per wū'ūmāambūts yā Éfesū extū ko Pentakostés xūū ñáxat,

⁹ mat ko nmūdajtypyūts tu'ugū tu'u es 'yoybyūdsūmāt ja Nindsūn'ajtāmū tyuunk, es taa may di'ibats xytyukmūdsip'ajttap.

¹⁰ Pūn jajtp ja Timotee mā miidsaty, katū ti xytyuktukjotmaydyundū. Wa'an t'ity jotkujk, mat ko yū'u ttuñ ja Nindsūn'ajtāmū tyuunk, dū'an extām uj.

¹¹ Paaty katū miits xy'ūxtijtū; ni'igū xpyudūkūdu es dyaj'yo'oyūt ja ñū'u tyu'u agujk jotkujk, esats min xykyu'ixy, mat ko tyámats n'awixy ti'igyū mat ja wiinkpūdyū nmūgu'uk'ajtām.

¹² Yū nmūgu'uk'ajtām Apolūs, tūts njantsyja'anūmū esxyup oj mdimku'ixūdu ti'igyū mat ja nmūgu'uk'ajtām, per kyaj ñūjxāñ tyam. Nūjxup ko ja tiempū 'yawátsūñūmāt.

Kajxwíjūn esū kajxpo'xūn

¹³ Wijy m'ittat miidsaty. Dū'ūñūm amumdu'uk jot xy'akmūbáktat ja Dios. Mūk mnaybyujta'agūdu. Katū mjotmutsk'attū.

¹⁴ Tundū mat ja tsojkūn tūgekyū di'ibū mduundap.

¹⁵ Ix, mūgu'ugítaty, miits mnija'adūp ko ja di'ibū tsūnāaydyup mā ja Estéfūnūs jyūnū tyujk, yū'u dūn tim jawyiin Akayū ñāaxóty di'ibū 'yaxájūdu ja Jesukristū, es yū'ujaty tū tpuđakūdu ja nmūmūbūjkrū'ajtām.

¹⁶ Es ndsejpyūts es miits xymūmūdówdū yū'ujaty, es nidūgekyū di'ibáty nandū'an pudūjkūdu mūdu tyādu tuunk.

¹⁷ Xondákrūts ko tū myndū Estéfūnūs, Fortunatū esū Akaykū. Yū'ujaty tū ttundū di'ibū kyaj miits oj mbaat xytyundū mat ko m'ittū jagam,

¹⁸ yū'ujaty tū dyajxondā'aktats ja n'anmūjā'an, es nandū'an miidsū m'anmūjā'anaty. May'at windsū'ugūdu dū'ūmbū ja'ayaty.

¹⁹ Majatyū mūbūjkrūtūjk ñaymūyūkūdu Asyū ñāaxóty mduknigáxūdu Dioskajxy. Akilū esū Prisilū, es nidūgekyū di'ibáty naymūyūkūdu mā yū'u tyujkaty, mduknigajxūdu ja Dioskajxy ja Nindsūn'ajtāmgyujxm.

²⁰ Axájūdu Dioskajxy di'ibū nidūgekyū nmūgu'uktūjk'ajtām mduknigajxūdu. Naymūnānūdu nixim niyam kūjktūgok.

²¹ Ūj Paablū, nduknijāyūduats miidsaty yū kajxpo'xūn mūdudsū ngu'ūm letrū.

²² Di'ibū kyaj ttsoktū Nindsūn'ajtām Jesukristū, wa'an t'itū kajxpéky.

¡Min tsojk, Nindsūn'ajtām!

²³ Wa'anū Nindsūn'ajtām Jesukristū mgunū'xūdu miits nidūgekyū.

²⁴ Nidūgékyūty miits nduknigaxtū ndsojkanūts mat ja Jesukristūkyujxm.

Myumajtskrë Neki Di'ibë Paablë Tyuknigajxtë Ja Korintë Ja'ayuty

¹ Ëj Paablë. Dios tsojkanгыjxm xy'apostulë'átyuts ja Jesukristë, ja'a njuna'anum ko të xykyéxyuts. Ti'igyë müt ja nmëgu'uk'ajtam Timotee nduknigáxtëdsë tyadë neky ja mabujkrëtk di'ibë naymyujkëdër mǎ ja Korintë kajpn, es nidëgekyë ja Diosë jya'ayuty mǎ ja Akayë ñax.

² Wa'anë Dios Teety es ja Nindsun'ajtam Jesukristë mgunu'xëdë es mmo'oyëdë ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Paablë yayo'on

³ N'ok'awdajtam ja Dios, yë Nindsun'ajtam Jesukristë Tyeety. Yë'ë dë'un ja nDeety'ajtam di'ibë myëdajtypy ja pa'ayo'on es xyajjotkujk'ajtam pën ti xyjajt xykyëbajtam.

⁴ Dios xyajjotkujk'ajtam mǎ tugekyë n'ayo'on'ajtam, es dë'un mbaat üdsajtam nya-jjotkujk'ajtam nandë'un di'ibáty ayoodëp, es nmo'oyëm nandë'un ja jotkujk'ajtan di'ibë Dios üdsajtam të xymyo'oyëm.

⁵ Müt ko dë'un nbu'ayo'om mädë Jesukristë, nandë'un müt yë'ügyëjxmë Jesukristë n'axájëmë waanë majpë jotkujk'ajtan.

⁶ Paaty pën üdsaty ayoodëpts, ja'a dë'un es miits xymyëdátë ja jotkujk'ajtan esë nitsokë; es pën ja Dios xyajjotkujk'ajtpëts, ja'a dë'un es nandë'un miits xyajjotkujk'ajtpëdë es dë'un xymyëdánëdë müt ja ma'xtujkë ja dë'ambë ayo'on, éxtëmts üdsaty ngu'ix ngubáadëdë.

⁷ Nmëdajtypyuts ja tëy'ajtan, ko éxtëm m'ayowdë tyam ti'igyë éxtëm üdsaty, nandë'un ja Dios nëjx mmo'oyëdë ja jotkujk'ajtan éxtëmts üdsaty xymyo'oydyë.

⁸ Mëgu'ugítaty, ndsejpyuts es xyñijáwëdë në'unëts të n'ayoy mǎ yë Asyë ñax. Byeen jyantsymyëjwiin jyantsykyajajuty të n'ayóyuts, ni nmajëats kyanakykye'ty esëts nmëdánë, es extë janánëts ko kyajts nbüdsümë mädëdsë njiky'ajtan.

⁹ Nayjya'ajuts éxtëm di'ibáty yajtydyunaamp müt ja o'kë. Perë tyaadë dë'un jyajty esëts nnijáwë wi'ixëts nbadúnë amumdu'uk jot ja Dios di'ibë yajjikypyejkyë ja o'krëty, es kyajts njuna'anë ko ëj kë'ëm nmëmada'agëpts ja ayo'on.

¹⁰ Diósëdsë dë'un xy'agë'ëdujk xy'axajtukp mǎ kudë'ëgëbë o'kë jëjp'ám, es ndukmë'awdajtypyuts ko yë'ë dë'unëts xy'akkuwë'anë'añ

¹¹ ko miits xypyudákëdë müt ja mgajxtákë. Pën mayjya'ayuts xyñigajxtaagë, nandë'un mayjya'ay ja Dios tjë'aygyëda'aktë ja'agyëjxm ko Diósëts ja mëj may'ajtan të xytyuunë.

Ti ko Paablë kya'ojsy Korintë

¹² Taa dën tu'uk di'ibëts xymyëepy ja jotkujk'ajtan, ja'a dë'un kodsë nwinmë'añ xymyi'inxë ko tãts n'ity tuda'aky es wë'ats yë naxwiñ, es waanë ni'igë mǎ miidsaty. Diósëdsë dë'un të xypyudakë müt ja tsojkan es njiky'átëdëts dë'un. Kyajts të njiky'aty mädë ja'ayë wyijy'ajtan.

¹³ Të nduknijáyëdë jantsy yë'üyë di'ibë mbaat xykyajxtë es xyjaygyúkëdë. Es ndsejpyuts es xyjaygyúkëdë yajxón,

¹⁴ dë'un éxtëm waanënmë kujkëts miits xyjaygyúkëdë. Ja'a tyaadë ko mǎ ja xë mǎ myinë'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristë, miits nandë'un mxonda'aktë müt üjtskyëjxm, es ëj nxonda'agëdëts nandë'un müt miitskyëjxmëty.

¹⁵ Müt kots ndukmë'awdatë tyaadë, tëdsë naty n'oktuknibëjtákëbë es nnëjxë'añëts jawyiin mǎ miidsaty, es nmo'oyë'andë ja xondakë ko ngu'ixtë majtsk ok.

16 Du'anuts nduknibajtákü ngu'ixa'andü kots nnajxa'añ Masedoñü, es óknüm ngu'ixtüt jatugok kots njumbítüt Masedoñü, es du'anuts miits mbaat xyryudáküdü es n'aknájxüdüts Judeeü.

17 ¿Tii kyajts nduknibajtákü yajxon kots njunáñ nduna'añüdsü tyaadü? ¿O mjunándüp xytyijy miidsüty ko üj ndukniwaabüts éxtümü ja'ayüty di'ibü üguyajt kajxkuyajtp?

18 Diosü du'an ñija'ap ko üj kyajts n'üguyaty ngajxkuyáty.

19 Müt ko Jesukristü, Diosü 'yU'unk, ja'a jya'a di'ibü Silvanü, Timotee esüts üj ngajxwa'xtüp, mä Jesukristü winü xüü winü tiempü pyüdsemy di'ibü oy es ni na'a di'ibü kyaj 'yóyüty.

20 Pes mä yu'an yajkuydyüñ tugekyü di'ibü Dios wyandak. Paaty ko n'awdajtüm ja Dios njuna'anüm "wa'an du'anüty" müt yu'üguyajxmü Jesukristü.

21 Diosü du'an di'ibü üdsajtüm tü xybyüjtáküm es tyam amumdu'uk jot n'ijtüm ti'igyü müdü Kristü.

22 Tü xy'ijxwü'amüm, müt ko tü tpejta'aky njodoty'ajtüm ja Espiritü Santü éxtümü ijxwü'amün ko tüy'ajtün di'ibü n'axajyüa'anüm.

23 Diosü du'an ñija'ap wi'ixüdsü njot nwinmä'añ, es wa'ants yu'u xytyukkumüdoy pün kyajts ngajxy tüy'ajtün. Tyambaatnämüts nganejxy Korintü müt ko nga'ooja'andü es ngayajjotmaydyuktüküya'andü.

24 Pes kyajts üj nnajxa'añ es miits xywyindsün'áttüdüts mä yu mmübüjknüty; ja'a du'an sitüy ndsejpyüts nbudüküya'andü es xymyüdüttüt ni'igü jotkujk'ajtün esü xon-dakün, müt ko amumdu'uk jot xymyübüktü yu Nindsün'ajtüm.

2

1 Paadyüts üj njunáñ es kyaj jatugok ngu'ixtüt jotmaymyüüt.

2 Müt ko pün üjts miits nbajtáktüp jotmaymyüüt, ¿pünüts üj nüjx xyajxonda'aky?, pün kyaj miidsüty, di'ibüts tü nyajjotmay'ooktü.

3 Paaty nduknigajxtü tadü neky müt ko kyajts nnajxa'ñ mä miits es nyajjotmay'ooktüt, miidsüty di'ibüts xymyoodyüp ja jotkujk'ajtün; müt ko junánüts kots üj nxonda'aky, nidügékyüty miidsüty nandü'an mxonda'áktü.

4 Kots miits nduknigajxtü tadü neky, byeenüdsü naty nnayjyáwüty amaymyüüt jotmaymyüüt, extü jüüyüts. Kyaj nnija'ayüdü es mjotmay'ooktüt, ja'a du'an es xyjáwüdü ko byeen jyantsymyüjwiinüty ja tsojkn di'ibüts nmüdüajtypy müt miidsüty.

Ma'xün di'ibü tü pyekyütyüñ

5 Ko nduknija'ayüdü tadü ja'ay di'ibüts üj nügoo oj xyajmáý xyajtajy, es waanü ni'igü miidsüty nidügekyü oj myajmáý myajtájüdü,

6 kyajts ni'igü nnakytyüdyuna'añ. Tü byeen yajtukkumüdoonü müt ko nidügekyü miidsüty tü xy'üxtijtü mä mnaymyüüküdü.

7 Di'ibü mbátüdüp es xytyündüt, ja'a es xymya'xnüt es xyajjotkujküdüt, ja'a ko pün n'ak'yajjotmay'o'küm, tsojk nüjx tkanakymyüdüñ ja Dios.

8 Paaty nmünu'xtáktü es xytyuk'ixtüt jatugokü mdsojkn di'ibü mmüdüajttüp müt yu'u.

9 Es di'ibü nduknija'ayüdü mä di'ibüts ngajx ja neky, ja'a du'an nnijawüyaambüts pün mbadüündüp di'ibü oj n'anümmüdü.

10 Pün mmüma'xtujktüp miidsüdyü tyädü ja'ay, nme'xyryüts üj nandü'an. Es pün nme'xyryüts tii, pün jam ti yajma'xa'añ, miits m'oy'ajtängyüjxm ndüñüts du'an Jesukristü wyinduuyü.

11 Du'an ndu'unüm küdiibü xy'awindumbüjknü ja müjku'ugópk Satanás, ja'a ko byeen nnija'am ja 'yaxük winmä'añ.

Paablü kyaj jyotkujk'áty jap Troüs

12 N'awánudu nandu'un kots njajty ma Trouš kajpn esats ngajxwa'xa'añ ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu ñimadyakypy, taa tu'uk kyuxe'ky ja nduunguts mađsu Nindsan'ajtam naty ta dya'awa'atsy ja nnu'u ndu'ujats.

13 Peru n'aa njótats kyaj tpaty ja pyo'xtákn mat ko kyajts nbaty ja nmagu'uk'ajtam Titu. Paadyats oj jap ndsooñ es oj nnejxy Masedoñu ñaaxóty.

Kristakujxm nmadakum

14 Per yajja'aygyudákr ja Dios, di'ibuts du'ñam nduk'oybyudseempy ti'igy mat ja Kristu, es uatskujxmuty ja Dios dyajnijawuty ja Kristu jya'a, di'ibu du'an éxtam tu'uk di'ibu mak pa'akxu'kp es oymyaaty ñaspoja.

15 Du'an uadsuty éxtam ja pa'ak xu'kan di'ibu Jesukristu tyukwinjekypy ja Dios es 'yabojwa'xy, du'an exta ma di'ibaty nitsóktap es exta ma nandu'un di'ibaty tugoodyur.

16 Mada di'ibaty tugoodyur, du'an uadsuty éxtam di'ibu tok xu'kp; per mada di'ibaty nitsóktap, du'an uadsuty éxtam tu'ugu pa'ak xu'kan. ¿Es pánu du'an mada'agur es ttúnudu tyadu tuunk?

17 Oytyim maadyats nnejxy, ngajxwa'xypyats ja Diosu 'yayuk. Per kyaj éxtam may 'yadu'atsta ttukganaratta éxtam ajuuy ado'kpaty, amumdu'uk jot es ti'igy mat ja Jesukristu ngajxwa'xyats uj Dios windum.

3

Jembyu kajxy'átyryu

1 Ko du'unu tyaadu nduknijayadu, ¿ti mjanándabu du'an xytyijy esats nnayyajmujpadsu ma'añaty ku'am, o nigutiky du'an nya'ixudats ja neky mats ja'ayuty xya'ity kumay, o n'amdówdat miidsuty ja neky mats uj xya'ittu kumay?, éxtam ttundu na'aguty.

2 Pes miidsadyu du'an ku'am éxtamu tadu nekyu jaaybyéty ma yu njot nwinma'añats, ja neky di'ibu mbaat tkajxy es dya'ayukwimbudsemy oytyim pánaty.

3 Miidsadyu du'an mya'ijxudap ko m'ijttap éxtam tu'ugu neky di'ibu Kristu jyaay ja'agyujxm di'ibuts nduun ma miidsuty. Tyadu neky kyaj jya'ayuty mat ja tintu, yu' jya'ayuty ma m'aa mjótaty mat ja jikyryu Diosu Jya'ajun.

4 Ndukmu'awdajtaps ja Dios Kristakujxm ko du'an m'ittu.

5 Mut ko uj, kyajts ti madakan nmudaty esats oynu'unan ti ndúnadats ja Diosu tyuunk, Diósudsu du'an xymyepy ja madakan esats ndúnat.

6 Pesu Diósudsu du'an ta xymyo'oy ja muk'ajtun es ngajxwa'xyats ma nidagekyu ja'ayuty yu jembyu kajxy'átyryu. Kyaj n'anuumadu ko koonam tkuydyúndat ja ja'ayuty yu jaaybyétyryu ana'amun, net ñitso'oktat. Kom kyaj ni pán mbaat tkuydyúñ tyadu ana'amun, paaty xy'o'kunwingajxam nidagekyu, per yu Diosu Jya'ajun xymyo'oyam ja jiky'ajtun.

7 Ja ana'amun di'ibu Moisés yajmooy es yajkuxjaay tsaagujxy, myiñ mat tu'ugu jajun, es kyaj ja israelitu ja'ayuty mbaat t'ijxta ja Moisesu wyiin jyujp mat ko mak tye'xy, oyu tadu jajun tam naty pyi'tstsondákn waanaty.

8 Mut ko myiñ mat ja muj'ajtun tadu ana'amun di'ibu 'yawa'anap ja o'kan ko kyaj yajkuydyúñ, waanu ni'igu ja muj'ajtun ta myiñ ko ja Espiritu Santu ja jiky'ajtun dyaky.

9 N'okjuna'anam ko muj'ajtun maat ja ana'amun oj tyuñ di'ibu ja o'kan 'yawa'anap ko ngakuydyu'unam, jwaanu ni'igu muj'ajtun maat ja jembyu kajxy'átyryu ko xy'axájum ja Dios es oy nwa'umdu ja'a maat!

10 Ja muj'ajtun di'ibu ta'x ma ja wyiin jyujp ja Moisés, ni ti tkatsooty ko ndukmu'ijxkijxyam mat ja myuj'ajtun tyadu jembyu kajxy'átyryu.

11 Es ja'a ko awaanap di'ibu muj'ajtun maat ijty, ¿wi'ix waanu ni'igu muj'ajtun tkamadátat di'ibu wu'ump winu xuu winu tiempu?

¹² Ja'agymjxm ko nnija'am̄a tyaađa, paaty ngajxwa'xum yajxon̄ muk̄ aa muk̄ jot.

¹³ Kyaj nnaywyitwinguwijts̄m̄ éxtam̄ Moisés ñaywyitwinguwijts̄a kadiib̄a ja israelit̄a ja'ayaty t'ixtat̄ ja jaj̄un di'ib̄a yunḡap es di'ib̄a kyaj jyeky.

¹⁴ Per ja israelit̄a ja'ayaty myđajtt̄a yu jyot wyinma'añaty kubi'its ku'ook, es tyambaat kyaj tjaygyúkuđa ko yu tadu jékyub̄a kajxy'átypy tu'unajxpr̄a naty, du'an éxtam̄ ja Moisesu wyiin̄ jȳjpr̄a jyaj̄un, mat̄ ko du'an yu'ujaty 'yity éxtam̄ ja ja'aȳa winguw̄m̄nab̄un, di'ib̄a ni ti tka'ixta.

¹⁵ Es du'añm̄m̄ du'an tyambaat kyajpȳm̄ tjaygyúkuđa ko tkajxt̄a ja Moisesu 'yana'am̄n.

¹⁶ Per yu wyinw̄m̄n yajjuga'aktap ko tyi'igyud̄at mat̄ ja Jesukrist̄a.

¹⁷ Ja Nindsun'ajtam̄, Ja'aj̄un yu'u, es ma' 'yity ja Nindsun'ajtam̄ Jya'aj̄un, awa'atst̄um̄ ja ja'ay 'yitta.

¹⁸ Paaty di'ib̄aty nm̄du'unam̄ ja Jesukrist̄a, kyaj nwinguw̄m̄n'ajtam̄, ni ngam̄đajtam̄ ja jot winma'añ kubi'its ku'ook, du'an uđajtam̄ éxtam̄ ja ixn̄a wa'atspr̄a di'ib̄a ñijajpy yajxon̄ ja myuj'ajtan̄ Nindsun'ajtam̄, es nan mat̄ yu'ugym̄jxm̄ tadu myuj'ajtan̄ yu Nindsun'ajtam̄ Jya'aj̄un xyajtugajts'adúts̄um̄ waan̄a ni'iḡa p̄n wi'ix ja tiemp̄a ñaxy.

4

¹ Paaty ni na'ats ngatsipke'exy, mat̄ ko Diósats̄ t̄a xytyuknipeky mat̄ ja pya'ayo'on̄u tyadu tuunk.

² T̄ats n'axtijy di'ib̄a yajtuump ayu'udsȳa, éxtam̄xyupts̄ ūj ti nduñ tsoydyu'un m̄mat̄. Kyajts̄ ūj n'axta'ay wi'ixuds̄a ja'ay nwin'und̄at, es kyajts̄ ūj nyajtugátsy ja Dios̄a 'yayuk; ja'a je'eyats̄ ūj ngajxpȳ es ja'ay t̄nijáw̄đat ja t̄y'ajtan̄, es Dios̄a wyinduuyats̄ du'an nduñ.

³ Es p̄n kyaj yajnijáw̄a ja oybȳa ayuk di'ib̄a ngajxwa'xtap̄ats, p̄n yu'utsy 'yity éxtam̄ ja'ay wyiin̄ jȳjpr̄a ko ñaywyingujuuxyaty, yu'u du'an jya'a'ajtt̄ub̄a taada di'ib̄aty t̄agooydȳp.

⁴ Kyaj tm̄bakt̄a ko yu Jesús yu'u du'an ja Krist̄a, mat̄ ko ja m̄jku'u di'ib̄a ya naxwiiñ ana'amp, yu'u yajkujuundák̄p. Yu'u kyaj ña'ixyaty es kyud̄a'x kyujáđat ja oybȳa ayuk̄a jyaj̄un di'ib̄a ñimadyakpy ja myuj'ajtan̄ Jesukrist̄a, di'ib̄a d̄an ti'igȳa éxtam̄ Dios̄a.

⁵ Kots ngajxwa'xy ja Dios̄a 'yayuk, kyajts̄a du'an ūj k̄am̄ nnayyajm̄jpr̄ad̄s̄ama'añaty. Di'ib̄a d̄an sit̄ay, ngajxwa'xypyats̄ oytyim̄ maaty ko yu Jesús t̄a du'an̄u Nindsun'ajtam̄, es ūj je'eyats̄ nnayyajnide'xyaty éxtam̄ miidsadȳa mbud̄ajkab̄a esu Krist̄a m̄j 'yítat̄.

⁶ Du'anats̄ ngajxwa'xy mat̄ ko Dios̄a du'an di'ib̄a j̄unán: “Wa'an t̄ajy tte'xy ma' ja koots'át”, yu'u du'an yajjajpy yajte'xpy m̄ds̄a njot nwinma'añ, es m̄du tadu jaj̄un m̄baat n'ixy'átyats̄ tadu jaj̄ t̄'xun̄ di'ib̄a ijtp̄ ma' yu Jesús t̄a wyiin̄ jȳjpr̄an.

Jiky'ajtam̄ m̄b̄ajkungym̄jxm̄

⁷ Mat̄ ko Diósuds̄a du'an t̄a xytyukmay'átyats̄ tadu oy'ajtan̄ ma' nnini'x, oydyu'unaty éxtam̄ naxpotsytyu'tsun̄, du'an ya'ixat̄ ko Dioskyym̄jxm̄ yu tadu muk̄'ajtan̄ jyantsym̄ujwiin̄ jyantsykyajaaty, es kyajts̄ ūj nja'ajaty.

⁸ Xyñimiimb̄ats̄ ja ayo'on̄ oytyim̄ di'ib̄aty kan̄ak̄ peky, per kyajts̄ ndsipke'exy; nm̄'amaybyáty nm̄ajotmaybyátypyats̄, per kyajts̄ ndim'amutsk'aty;

⁹ jayajp̄ad̄ijtp̄ats̄, per kyajts̄ nyajna'íxy; xyjayajkuđađab̄ats̄, per kyajts̄ xym̄ym̄ada'akt̄a.

¹⁰ Pes oytyim̄ maadyats̄ ūj nnejxy, o'k̄un̄ j̄jpr̄'am̄ats̄ ūj n'ity éxtam̄ Jesús o'k̄un̄ j̄jpr̄'am̄ 'yijty. Ja'agym̄jxm̄ uđs̄aty du'an xyjaty es kyux̄a'uḡat oy ko 'yity ja Jesús ma' nnini'xats̄.

¹¹ O'k̄un̄ j̄jpr̄'am̄ats̄ du'añm̄ n'itt̄a mat̄ yu'ugym̄jxm̄ kots nm̄dunda ja Jesús es ñiḡax̄a'uḡat oy ko jyiky'aty yu Jesús ma' nnini'xats̄ di'ib̄a ooḡap.

¹² Es du'an̄u du'an ja o'k̄un̄ tyuñ ma' uđs̄aty, es ja jiky'ajtan̄ tyuñ ma' miidsaty.

13 Di'ibats ngajxwa'xypy, yu'u du'un di'ibats uj ku'am nmubejkyry, du'un éxtum jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtun: “Nmubejkuts, es paadyats oj ngajxwa'xy.”

14 Nnija'abats ko Dios di'ibu yajjikyryjk ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko naty tu 'yeeky, xyajjikyryka'anum udsajtam es xyajnujxa'anum ni'amuku ma yu'u 'yity.

15 Tugekyu di'ibats tu xyjaty tu xykyubétyuts, ja'a du'un es xytyuk'oy'áttut miidsaty, es du'un ko may di'ibu 'yaxájudur ja Diosu kyunu'xun, nandu'un myáuty di'ibu 'yawdatándur ja Dios es tja'aygyuda'aga'andú.

16 Paaty kyajts ndsipke'exy. Oyudsu nnini'x ngubajk jya'anu'xunú, bom bómudsu n'anmujaja'an myukta'aky.

17 Ja'a ko di'ibu n'ayo'om ya naxwiiñ, pojnu'u ñaxy es waanu yu'u; per xytyukpátum waanu muj ja muj'ajtam di'ibu miimp muj wiin kyajaa es ijtp winu xuu winu tiempu.

18 Mut ko kyaj nmuj'ixum di'ibu ya'ijxr, ja'a du'un di'ibu kyaj ya'ixy; ja'a ko di'ibu n'ixum, najxr yu'u, per di'ibu kyaj ya'ixy, winu xuu winu tiempu 'yity.

5

1 Ja'a ko nnija'am ko pyadu'ugut ja wit tujk ma n'ijtam ya naxwiiñ, ja'a njuna'anum ja nnini'x'ajtam, xy'awixum tsajpótm nidu'uk nidu'ugu wiinkru nini'x di'ibu itur winu xuu winu tiempu. Diosu du'un xytyuknibujtákuu tyadu wit tujk, kyaj yu'ujaty ja ja'ay.

2 Ma n'akjiky'ajtam ya naxwiiñ, nmukxaj n'okxájum, ja'a ndsojkum es njiky'ajtam ma ja nnini'x'ajtam di'ibu nmudajtam tsajpótm,

3 du'un najx nmudajtam yu nini'x, es kyaj dyu'unaty éxtum tu'ugu ja'ay niwa'ats uxwa'atspu.

4 Ko n'akjiky'ajtam yaa mudu tyadu nini'x, nmukxaj n'okxájum mut ko kyaj n'ita'anum éxtumu ja'ay di'ibu niwa'ats uxwa'ats, ja'a nmudata'anum ja nnini'x'ajtamu tsajpótmudu, es du'un di'ibu o'ktur tugátstur mut ja di'ibu ni na'a kya'ooktat.

5 Esu Diosu du'un tu ttuknibujtaagu es du'un tyun jyátudut mut udsajtam, es xymyo'oyum ja Espíritu Santu es yajnijawut ko xypyátum ja oy'ajtam di'ibu miimp.

6 Paaty ko du'un, du'unum nmudajtam ja muk aa muk jot. Nnija'am ko maanum n'akjiky'ajtam ma tyadu nnini'x'ajtam, kyaj n'ijtam ma Dios.

7 Mubujkungyujxm njiky'ajtam ya naxwiiñ, es kyaj mut ko ti n'ixum;

8 pes n'oktukm'awdajtam, per ja'a ndsojkum es ndukpudsúmumu tyadu nini'x es jo'om n'ijtam ti'igy mut ja Nindsun'ajtam.

9 Paaty jaayum ndsojkum es njiky'ajtam yajxon éxtumu Nindsun'ajtam ttseky, oy nja'ijtambu ma tyadu nini'x, o ma yu Nindsun'ajtam tsajpótm.

10 Mut ko koonum nidugekyu nwinguwa'aguya'anum ja Jesukristu es tpayo'oyut ja nbojpu'ajtam, es nidu'uk nidu'uk n'axájum éxtum xypyátum, éxtum ja oybyu o ja axuukru di'ibu tu ndu'unum ma tu n'ijtam mudu tyadu nini'x.

Agujk'ajt jotkujk'ajtam yajnimadya'aky

11 Mut ko udsaty ndsu'uk njawudats ja Nindsun'ajtam es nnijawuts ja myay'ajt wyindsu'kun, paaty n'oktukmudjuts ja ja'ayuty nandu'un. Dios ñija'ap wi'ixats uj nmuduñ amumdu'uk jot, es ndsejpyuts es miidsaty nandu'un xyñijawudut.

12 Kyajts uj ku'am nnayya'oybyudsémyuty ma miidsaty, ja'a du'un es miidsaty waanu mjojkujk'áttut mut ujtskyujxm, es du'un mbaat xy'adsowdu tadu ja'ayuty di'ibu tyukmuj tyukpátudur di'ibu kuxu'kp nikujxm, es kyaj di'ibu ijtp ma ja'ay jyot wyinma'añ.

13 Pún ja pún jyuna'añ kots uj nlókuty, ja'a du'un kots nmuduñ ja Dios; es pún kyaj tyay'ajtamuty kots uj nlókuty, ja'a du'un es xytyuk'oy'áttut miidsaty.

14 Ja'a kots ti nduñ, yu Jesukristu tsyojkun xytyukmudjupts. Mut ko nmudajtyryuts ja tuj'ajtam ko yu'u 'ye'ky mut yu'ugyujxm nidugekyu ja'ay, paaty nidugekyu ja'ay 'yittu o'kan patku'uy.

15 Jesukristu 'ye'ky mat yu'ugyujxm ja ja'ayuty nidugekyu, es du'an kyaj nnakyjyiky'ajtum éxtumu ngu'um winma'añ'ajtum, ja'a du'an éxtum ttseky ja Jesukristu di'ibu oj xykyu'o'kum es oj jyikyppyeky mat udsajtamgyujxm.

16 Kyajts nnaky'ixy nnakytyúñ ni pún éxtum púnadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap. Oy tuuyap nbayo'oyats ja Jesús éxtum púnadyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap, kyajtsu du'an nnakytyúñ.

17 Esu du'an ko ja'ay tyi'igy mat yu Jesukristu, myudajtypy ja jembyu jyot wyinma'añ. Ta tyugooyñu ja tuuyubu jyot wyinma'añ. Kyaj 'yok'ijn éxtumu naty ijty, tim jemy tugekyu tu wyu'umnu.

18 Tyaadu tyiimpy tugekyu ja Dios, di'ibu ijty nmudsip'ajtum; per mat ja'agyujxmu Kristu Dios xyajtagajtsam, es tyam nnaymyaayubu'ajtum mudu Dios, es tu xymyo'oyum ja tuunk es nyajmatnaymyáudut ja Dios majaty ja wiinkpadyu ja'ayuty nandu'an.

19 Paadyats uj ngajxwa'xy ko yu'ugyujxmu Jesukristu ja Dios dyajti'igyua'añ ma yu'an ja naxwíñudu ja'ayuty es tjo'tsnat du'an ja pyojru. Tyaadu du'an ja oybyu ayuk di'ibuts ngajxwa'xyru. Diósuts xymyooy esudsu du'an ndúnat.

20 Udsadyu du'an ja Kristu kyudanaabyu, du'an éxtumxyubu Dios ku'um mdukumnu'xta'agudu miidsuty mat uatskyujxm, nmunu'xtaktap mat yu'ugyujxmu Jesukristu, katu xymyudsip'attu Dios, nik ni'igu axájudu ja ti'igy'ajtun mat yu' di'ibu Jesukristu xymyo'oya'anam.

21 Oy ja Jesukristu ni na'a kyapojputuun, Dios tyukkubajt tyukkumadooju kruuzkujxm tugekyu udsajtam ja nbojru'ajtum, es du'an oy nwu'umum mat ja Dios mat ko n'ijtum ti'igy mat ja Kristu.

6

1 Es du'an éxtum udsajtam nmadu'unum ja Dios, n'amdoo nbajktsoodap es kudiibu nanagoobu xykyupáktat ja Diosu myay'ajtun.

2 Ja'a ko du'an jyuna'añ ja Dios ma ja jyaaybyajtun:

Kots uj ja'ay nduunu ja may'ajtun, nmadoots mij m'aa myo'kn;

kots uj ja'ay nyajnitse'eky, nbudajkats mij.

Pes jaygyúudu. Tyamu du'an txujjuty ma Dios mduna'anxyuty ja may'ajtun, tyamu du'an txujjuty ma mbaat mnitse'eky.

3 Jiky'ajtpsts tuj'ajtun muut, kudiibuts pún nyajtu'udugóyut ja jyiky'ajtun es kudiibu pún tkajxudít tmadyaagudítat axuk di'ibuts ndiimpy.

4 Nik ni'iguts nya'ixa'añuty ma tugekyu oytyim tiity éxtumu Diosu myuduumbu, pún tits uj xyjajt xykyubajtp, kots nmudanu ja ayo'on jotmay ma'xtujkun muut, kots ti xykya'ijtxu, kots muk tsajtsy ja jiky'ajtun nyajnaxy,

5 kots nyajwépy, kots nyajtsímy, kots nyajnibude'eky, kots nduñ muk, kots ngama'ay es kots nyajnaxy ja muk yuu.

6 Nya'ijxupts nandu'an mududsu njiky'ajtnu wa'atpnu, mat ja jaygyujkun, mat ja tsojkan tuda'akypyu, mat ja ma'xtujkun, mat ja Espiritu Santu,

7 mat ja ayuk di'ibu tuj'ajtun es mat ja Diosu myuk'ajtun. Du'an éxtum ja soldaadu di'ibu yajtiimpy ja 'yespaadu es dyajkutugoya'añ ja myudsip, es dyajtúñ ja di'ibu naydyukkuwánup ko ja myudsip yajkutugoya'añuty, nandu'anuts uj nyajtúñ ja tuj'ajtun es nyajkutugoya'añuts ja axuk'ajtun, es nyajtiimbyuts nandu'an ja tuj'ajtun esu ja'ay t'ixy'áttat ja Dios.

8 Na'aty nyajwindsu'uguts, es na'aty nyajmugajxtugóyuts; na'aty xyñi'o'o xyñiyáxudupts, es na'aty xyñimadyáktupts tsuj; na'aty xyajnajtupts éxtumu pi'tskajxpu, es na'aty xy'ijxtupts éxtumu tuj'ajtun muutpu;

⁹ na'aty xy'ijxtupts éxtum di'ibü kyaj t'ixy'attu, es na'aty xyajnajxtupts éxtum wyin'ixyü; oyats xy'ixtü je'eyats nga'o'knü, per akjiky'ajtrnams oy mük; jajtuyduumbats, per kyajts xytyim'ya'ooktü;

¹⁰ óyats nmay ndajyats, per du'añümts njotkujk'áty; ayoo jottugeebyats, per nyajjotkujk'ajtypyats nimay; oyats xy'ixtü ko kyajts tii nmudaty, per nmudajtypyats tugekyü.

¹¹ Korintü mugu'ugaty, tü nmugajxtü mük aa mük jot mat ko tats miits nduk'ixtü njot nwinma'añats.

¹² Ndsajktupts miidsaty mat wínats njot; miidsaty kyajtsü du'ün xytsyoktü nandü'ün üj.

¹³ Nmünu'xtáktup éxtum tu'ugü u'unkteety tmugajxy ja 'yu'ungaty, éxtum nmo'oydyü ja n'aa njótats, nandü'ün xymyo'oydyudats miidsaty.

Udsajtümü du'ün ja Diosü tsyünaqydyákn

¹⁴ Katü mnaymyúkudü mat ja ja'ayaty di'ibü kyaj tmubüktü Jesukristü, éxtumxyup müüt m'ittü ja ja'ayaty mä tu'ugü kukapü. Ja'a ko du'ün mgüxu'uktat éxtum ja yuubü di'ibü kyaj tyuknáxyty. ¿Tii mbaat ñaymyíkyuty ja oy'ajtün mat ja axuk'ajtün? ¿Tii mbaat nandü'ün 'yity ja jajün mat ja koots'átü?,

¹⁵ o ¿wa'an mbaat ja Jesukristü tyi'igyü'áty mat ja ka'oybyü?, o ¿wi'ix mbaat ja di'ibü myüdiimpy ja Jesukristü tyi'igyü'áty mat ja di'ibü kyaj tmadüñ ja Kristü?

¹⁶ Kyaj ni nü'ün kyatuknáxyty ja Diosü tyujk müdü agojwinnáx. Pes üdsajtümü du'ün ja Diosü tyujk, éxtum ja Dios jyünañ mä yu jyaabyajtün: Jiky'átupts es judítupts mat yu'ujaty.

Üjtsü du'ün xyDyios'áttup es yu'udyadsü du'ün nja'ay'áttup.

¹⁷ Paaty nandü'ün ja Dios t'anüümü jya'ayaty:

Tukpüdsüümüdu'uttü es katü mnaymyáyüdü mat ja axuk ja'ayaty, katü m'adu'utstü éxtum ja 'yaxuk winma'añ, nétats miits n'axájüdat.

¹⁸ Üjts miits xytyeety'áttup, es miidsaty n'u'unk'át n'üna'k'áttup.

Dü'ün jyüna'añ ja Dios di'ibü tugekyü mük'ajtün myudajtypy.

7

Wi'ixü Korintü ja'ay jyodümbittü

¹ Mugu'ugítaty, ja'a ko Diosü du'ün xymüwándáküm, paaty nnayya'ijtam wá'ats mä yu di'ibü mbaat xya'axü'küm, du'ün éxtum nnini'xkyüjxm es éxtum nandü'ünü n'anmüja'an'ajtam. N'oktu'unüm wi'ix n'ijtam wá'ats wá'ats ja'agyüjxm ko Dios ndsü'küm.

² Aa'ajt jot'ajttugats. Kyajts pün wi'ix ndüñ. Ni pünats ngawin'üñ es ni pünats ngayajnibaxutákuts.

³ Kyaj du'ün n'anüümüdü es miits ngajxpraattat, éxtum tü n'ok'anmaabyüdü, miits m'ijttup njodoty nwinma'añótyats, ti'igyü n'ijtam oy jiiky es oy eeky.

⁴ Nügoots miits n'oktukmü'awdajtün es ndukjotkadákypyats miidsaty majátyats n'ayoy, xondákypyats es byeenats n'okjotkujk'ajná.

⁵ Na'abats njajty Masedoñü, kyajts ni nü'ün ngape'xy, nik ni'igats tü n'amaybyaaty njotmaybyaaty oytyim maaty. Ak tsip xidsoo yadsoo es tsü'kabats jodoty winma'añóty,

⁶ perü Dios, di'ibü yajjotkujküp ja maay tajpüty, yu'ats xyajjotkujkü ko jyajty ja Titü.

⁷ Kyaj jya'ayaty je'eyü mat ko jyajty, ja'a du'ün mat ko byeenü naty xyonda'aky mat miitskyüjxmüty. Yu'ats xy'anmaay ko byeenats miits xywyin'ixa'andats, es xytyukmümadýákuts wi'ix miits xyñimay xyñidajtats es mnayjyotmaydyünüdü mat üj. Müdü tyaadats oj ni'igü nxonda'agyats.

⁸ Oy ja jawyiimb_u neky di'ib_u nduknigajxt_u oj myajmáy myajtáj_udu, kyajts tyam nnakyjyaw_u. Es p_un nja'aj_uts jawyíñ_up kots njaygyujk_u ko tad_u neky myajjotmay'o'k_udu waan_u,

⁹ tyam xondákn_upts, kyaj m_ut ko t_u mjotmay'o_uokt_u, ja'a d_u'_un m_ut ko t_u tad_u ayo'on jotmay dyajtagátsy ja mwinmá'añ_uty. Miids_uty myajnajx myajk_ujxt_u ja ayo'on jotmay éxt_um ja Dios t'oyjyaw_u es_u d_u'_un kyaj miids_uty tii mjajt_udu ax_uuk ujtskyujxm.

¹⁰ Ja amay jotmay di'ib_u miimp má Dios, y_u'_u xyajjod_umbijt_um es xymyo'o_uy_um ja po'xtákn, es m_ut y_u'_u kyaj mbaat n_ugoo nja'am. Per_u tad_u wiink_up amay jotmay di'ib_u naxwiiñ_udu jya'a'ajty_upy, ja'a xytyukpát_um ja o'k_un.

¹¹ Miids_uty myajnajx myajk_ujxt_u ja amay jotmay éxt_um ja Dios t'oyjyaw_u. ¡Es ixt_u tyam_u net wi'ix t_u 'yab_udsemy! Mdukjaygyujk_udu tuda'aky y_u tya_udu es xykyajxtuda'ag_ut di'ib_u naty t_u xytyund_u, myajjotmá't_udu es nand_u'_un myajts_u'k_udu, nét_uts byeen xywyin'ixánd_uts miids_uty, es mdukkum_udood_u di'ib_u naty t_u ttuñ ja ax_uuk_u. Es má t_ugeky_u tya_udu, miits t_u xya'íx_udu ko kyaj xymy_udatt_u ja poj_up má tya_udu. Pa_udy_u d_u'_un t_u xytyukkum_udow_udu.

¹² Mnija'ad_up miits ko nduknigajxt_u ja neky, kyaj ja'agyujxm_up nduknigajxt_u di'ib_u tuund_ugooy es ni di'ib_u yajm_udugooy, ja'a d_u'_un es nduk'ixt_u Dios windum ko byeen_uts nnayjotmaydyúñ_uty m_ut miids_uty.

¹³ Pa_uty m_udu tya_udu tats miits xyajjotkujk_udu.

Per m_udu tya_udu di'ib_uts t_u n'axaj_u y_u jotkujk'aj_ut_un, waan_u ni'ig_uts t_u nxonda'aky kots t_u n'ixy ja Tit_u jyantsy_ujyotkujk_uty; pes nid_ugéky_uty miids_uty t_u xypyudá_uk_udu xyajkujk_udu 'yaa jyot.

¹⁴ Kyajts n'an_uguga'aj_u m_uts n'anma_uy ja Tit_u kots nnayj_uaw_uty jotkujk m_ut miids_uty. Es kom t_ugeky_u di'ib_u t_u n'an_um_udu miids_uty, t_uy'aj_ut_un_u'_u, nand_u'_un py_udseemy t_uy'aj_ut_un di'ib_uts t_u n'an_um_u ja Tit_u kots njotkujk'á_uty m_ut miitskyujxm_uty.

¹⁵ Es y_u'_u waan_u ni'ig_u mdsók_udu ko tjamyetsy wi'ix miits xymy_um_udood_u di'ib_u y_u'_u mduknip_uj_uk_udu es wi'ix xyajjaj_uttákt_u m_ut ja tuda'aky'át es_u may'aj_ut winds_u'k_un.

¹⁶ Ijt xoomb_uts ja'agyujxm kots kexy ka'pxy ndukm_u'awdat_u es xytyúnd_ut di'ib_u Dios tsyejpy.

8

Oyjya'ay'aj_un

¹ Tyam, m_ugu'ugít_uty, nduknijaw_uya'and_u wi'ix ja Dios t_u dya'íxy_uty ja 'yoy'aj_ut_un majaty ja m_ub_uj_uk_upt_uj_uk di'ib_u naymyujk_udu_p Masedoñ_u.

² Oy t_u dyajnáx dyajkáxt_u ja ayo'on jantsy máj wiin kajaab_u, byeen jyantsy_ujyotkujk'aty'átt_u. Oy jya''ayoop jyajott_ugeeb_uy_udu, t_u dyakt_u ja naybyud_uk_udu éxt_umxy_up my_ukja'ay'átt_u.

³ Nduknija'ad_upts miids_uty ko y_u'_uaj_uty t_u dyakt_u naybyud_uk_udu xonda'aky'aa xonda'akyjyót t_ugeky_u éxt_um t_u t_upaatt_u, o waan_u ni'ig_u.

⁴ Pes ext_u xymy_unu'xtákt_uts es dyákt_ut má myiky ja naybyud_uk_udu di'ib_u yajtukpudá_uk_udu ja Dios_u jya'ay_uty.

⁵ Waan_u ni'ig_u dyajkt_u ja naybyud_uk_udu kadiin_um éxt_um_uts njawinma_uy es dyákt_ut. Pes ñaygy_uyajk_udu y_u'_uaj_uty k_u'_um jawyiin má y_u Ninds_un'aj_ut_um, es net má udsaj_ut_um, d_u'_un éxt_um_u Dios ttseky.

⁶ Pa_uty tats n'an_um_u ja Tit_u es t'ak'yajmujk_uta'ay_ut má miids_udy_u tya_udu tsojk_ungyujxm_ub_u naybyud_uk_udu di'ib_u y_u'_u yajmujk_utsondák t_uny_up.

⁷ Pes miids_udy_u d_u'_un mwá'k_up_uds_uum_ud_up má t_ugeky_u oytyim tiity: má y_u mm_ub_uj_uk_un, má xytyuk'uxp_ukt_u Dioskajxy, má oyjyot xymy_udatt_u es_u tsojk_un m_ut uj. Es tyam, niwá'k_up_uds_uum_udu nand_u'_un má ty_udu naybyud_uk_udu tsojk_ungyujxm_ub_u.

⁸ Mada tyadu, kyajts jayam miits n'ana'amda, yu'ayu du'an es xyñijawudat wi'ix ja wi-inkruty nandu'an pyudakuda, net miits nandu'an xya'ixudat ja muj wiimba mdsojkanuty ma yu nmamubajkr'ajtam.

⁹ Mut ko miits mnija'adap ja Nindsan'ajtam Jesukristu tsojkan, myudajt muj wiin kyajaa ja muj'ajtan, per ñaybyujtaku extum tu'ugu ayoobu ja'ay mut ja'agyujxm ko xytsyojkan es nbatum ja jotkujk'ajtan.

¹⁰ Ngajxypyuts du'an extamu kajxwíjun di'ibu mdukjotkadaktap. Junktu'ay mut ja mdsojkan gyujxm xyajtsondaktu jawyiin ja naybyudaku xyajmúktu.

¹¹ Pes tyam, aktundu di'ibu myajtsondaktu junktu'ay extu xyajkugaxut. Mut ja du'añumbu tsojkan di'ibu mmudajttu, yaktu extum ja Dios mmo'oyuda.

¹² Mut ko pan tu'ugu ja'ay yakaampy ja windsu'kan ma Dios, Dios kyupejkyry nu'an ja'eyu dyaka'añ, es kyaj t'amdoy di'ibu kyaj nmudajtam.

¹³ Kyaj udsuty ndseky es miits mdugoy'ajtxudat ko tu xy'okpudaku ja wiinkruty, ja'a du'an es jyaa'atut ja ti'igyua't.

¹⁴ Tyam miits mmudajttap mut di'ibu mbaat xpyudakuda di'ibaty tugoy'ajtxudap. Ko na'a yu'ujuty tmudattut di'ibu mbaat mdukpudakuda, mmo'oyudap miidsuty ko naty nandu'an mdugoy'ajtxuda, es du'an jyaaty ja ti'igyua't.

¹⁵ Extum jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: “Di'ibu pyujtak yajpudu'k may, kyaj oj ni'igu tmudattu; es di'ibu yajpudu'k waanu, kyaj oj tyugoy'ajtxuty.”

Titu esu jyamyuduty

¹⁶ Nja'aygyudakypudsu Dios ko trujtaky yu amay jotmay Titu jyodoty wyinma'año'ty, extumts uj nmujotmaybyaty miidsuty.

¹⁷ Mut ko yu Titu kyurujk di'ibuts n'anmaay, es kom yu'u ku'am byeen mnijotmay'ooguda, tyam najx ngu'ixa'anada mut ja kyua'mdsojkan.

¹⁸ Ti'igyu mut ja Titu ngexyuts jatu'ugu nmugu'uk'ajtam di'ibu byeen yajmadya'aky'aty majaty ja mubajkrutujk ñaymyúkada, mut yu'ugyujxm ko jyantsy'oyaty ja tyuunk ma ja oybyu ayuk yajpaduñ.

¹⁹ Es kyaj yu'udyu tyadu, nandu'an mut ko majaty ja mubajkrutujk ñaymyúkada yajwin'ijxyu tyadu nmugu'uk'ajtam di'ibu jedijtp mut udsuty, es nbudakudat ma nyajmujkamu tyadu naybyudaku di'ibu yam nduundapts, es du'an yajwindsu'ugat ja Nindsan'ajtam es ya'ixut ko nbudakuya'anam nixim nyam.

²⁰ Ndsojktapts es kadiibuts ni pan xyñi'oo xyñiyaaxudat mut yu'ugyujxmu tyadu naybyudaku di'ibuts nyajmijkyry,

²¹ ndunaambyuts extum pyaadyuty, kyaj jye'eyaty Nindsan'ajtam windum, nandu'anu du'an mayja'ayoty.

²² Paadyuts jatu'ugu nmugu'uk'ajtam ngexy nandu'an mut yu'u, di'ibuts tu xytyuk'ixy ja tsojkan kanak nax, es tyam waanu ni'igu mut ko mdukma'awdatuda miidsuty.

²³ Pan ja pan dyajtuy ja Titu ti tyuunk'ajtypy, anuumada ko ujtsu nmaDios muduumbu es xykyudánats, es tyuñ mut uj es du'an xytyuk'oy'attut miidsuty. O pan yajtmudapts ja wiinkru nmugu'uk'ajtam ko ti tyuunk'ajttap, anuumada ko yu'ujuty kyugajxy'atttu majaty ja mubajkrutujk ñaymyúkada es twindsu'ugada Jesukristu.

²⁴ Ya'ixuda ko xyjantsytsyoktu yu tyadu kugajxyuty, es du'an xytyuknijawudat tugekyu yu nmamubajkr'ajtam majaty ja mubajkrutujk ñaymyúkada, wi'ix miidsuty ja tsojkan xymudattu es nandu'an miits xya'ixudat ko tyu'ajtanuty tugekyu tyadu oybyu di'ibuts uj tu nmadya'aktu mut miitskyujxmuty.

¹ Ja naybyudak^u di'ib^u miits mmo'oyándap tsojkungyujxm ja nmamabujkr^uajtam jam Jerusalén, kyaj tyimtsékuty es nduknijáyudat,

² mat ko nnija'abats y^u m'oyjyótuty. Byeenamts ngumaydy^u di'ibáty ijttap Masedoñ^u ñaaxóty, ko miidsaty, Akay^u ja'ayuty, m'awijx mjajp'ijxtap xypyudakya'and^u ext^u junktu'ayap, es may^u Masedoñ^u ja'ayuty byeen ttukxonda'akt^u miidsady^u m'oyjyótuty.

³ Paadyats ngexy^u tyad^u nmagu'uk'ajtam kadiibats n'anuguga'adats mat ja di'ib^u t^u miitskyujxm^uty nnimadya'agyats oy. Ja'a njuna'an^u es mjantsyñayjyjp'ixudat éxtamts t^u njuna'añ.

⁴ Es p^un xymy^utnajxtupts nidu'uguty ja Masedoñ^u ja'ay es nbaadudats miits ma kyaj xy'awix xyjajp'ixt^u, taad^u xymyo'oyupts ja tsoydyu'un mads^u naty miits byeen t^u ndukm^u'awdat^u; ja'a d^u'an kadiibats ndimjuna'an^uat ko miidsady^u d^u'an mdsoydyu'un'ajttap.

⁵ Paatykyujxmats ^uj nwinmaay ko tyad^u nmagu'uk'ajtam najx mgu'ixud^u jawyiin es mbudakudat xyajka'pxtat ja naybyudak^u di'ib^u miits mwandakt^u junktu'ayap es xyáktat; es d^u'an ja naybyudak^u di'ib^u miits mya'awijxtap, d^u'an ya'ixy ko tsojkungyujxm yaj'yáky es kyaj éxtamts ^uj p^un ndukkuwan^u.

⁶ Mjamyátstap ko di'ib^u nip waan^u, nan waan^u dyajp^ude'eky ja pyajta'aky; es ja di'ib^u nip kajaa, nan may dyajp^ude'eky ja pyajta'aky.

⁷ Nidu'uk nidu'uguty miits xyáktat ja mbudajk^un éxtam^u naty t^u xytyukniwinmáyd^u, kyaj majtsk aa majtsk jot es kyaj agwán^ub^u, mat ko Dios tsyejpy ko ti yaj'yáky xonda'aky'aa xonda'akyjyót.

⁸ Dios mbaat miidsaty mduk'amagunu'xaty tugeky^u oytyim tiity es d^u'an kyaj ti mdugoy'ajtxudat, ext^u mbaat miits waan^u ni'ig^u xypyudakud^u ja di'ibáty tugoy'ajtxudap.

⁹ D^u'an éxtam jyana'añ ja Dios^u jyaaybyajt^un:

Ja oyjya'ayby^u majtsk adu'umgu'^u tmo'oy ja ayoob^u ja'ayuty; es ni na'a Dios kyaja'aydyugo'oyxyudat ja 'yoyjya'ay'ajt^un.

¹⁰ Dios, di'ib^u yajkypy ja t^umt di'ib^u yajn^up yajkojp es di'ib^u yajkypy ja je'xy peky, mgunu'xa'anxudap ja mbajta'agyuty di'ib^u naty mnip mgojt^up, es miits ja p^uajta'aky may xypyaattat, es my^uj myáyat ja oy'ajt^un di'ib^u mduundap.

¹¹ D^u'an miits xymyudáttat tugeky^u ja namyudun^u es xymyo'oydyut m^uj may pánaty tii tugoy'ajtxudap. Es di'ib^u miits myajktap mat ^ujtskyujxm oybyudsamaamp, mat ko ja nmagu'uktajk'ajtam tja'aygyada'aktat ja Dios ko miits xykyaxt^u ja pudajk^un.

¹² Mat ko yajpudak^u ja nmagu'uk'ajtam, kyaj jye'eyuty ti oyn^u'an^un nmo'oy^um di'ib^u tugoy'ajtxap, ja'a d^u'an es nandu'an^u ja'ay m^uj wiin kajaab^u tja'aygyada'aktat ja Dios.

¹³ Y^u'ajuty 'yawdáttap ja Dios, pes mud^u tyad^u naybyudak^u mduk'ijxtap ko miits xykyuydyund^u ja oyby^u ayuk di'ib^u Jesukrist^u ñimadyakypy, nandu'an y^u'ajuty myay'at wyinds^u'ugudap ja Dios mat ja oyjyotkyujxm^ub^u ja naybyudak^u di'ib^u miits mduknigajxtap y^u'ajuty,

¹⁴ es 'yamdown pyajtsówdap ja Dios mat miitskyujxm^uty mat win^u jyot, mat ko Dios m^uj wiin kajaa t^u kyuni'xyuty mat miitskyujxm^uty.

¹⁵ Yajja'aygyada'aky ja Dios mat ko t^u xyjantsykyunu'x^um m^uj wiin kajaa, di'ib^u kyaj mbaat nnasja'am.

10

Paabl^u kyutujk^un ko 'yapost^ul^u'aty

¹ Ma tyad^u neky, ^uj Paabl^u, n'amdoo nbajktsoodap mat ja yuunk'ajt naxypy'ajt^un es ja Jesukrist^u tsoj^uk^un, oy jam naaguty miidsaty di'ib^u junándap ko mak ayuk nduknigajxt^u neky'am, per yuunk náxypyats n'ity ko miits nmagajxy wiin j^ujp.

² N'amdeepy nbajtseebyats ja may'ajt^un, ko miits najkx ngu'ixt^u, kadiib^u miits xytyuk'agwánud^u es awa'an nmagajxat pánaty xyñi'uanudabats es jyana'and^u esats

ti nduñ mat ko ʉj n'ity éxtam pánaty myadajttap ja naxwíñadu winma'añ, pes nnayjya'abuts es mak aa mak jot nmagajxadats yu'ajuty.

³ Tu'y'ajtun ko ja'ay udsaty, per kyajyam udsaty ndsiptúñ éxtam ja ja'ay pánaty ja naxwíñadu winma'añ ja'a'ajtudap.

⁴ Yu soldaadu di'ibu ya naxwiñ, yu'u yajtuundap ja espadu ma tsiptundu; per udsaty, kyaj udsadyu tyaadu nyajtúndu, nyajkutugeebyuts ja axuk'ajtun. Díósuts xymyoodyuap di'ibuts muut nyajtu'adikyü tyadu axuk'ajtun es nyajkutugódyuts di'ibu majku'u tyiimpy.

⁵ Nyajtugeebyuts oydyi'ibu winma'añ di'ibu ya "adijkypy es ya'ixy'átut ja Dios. Tugekyu winma'añaty ndukmadijupts es tmadówdut ja Kristu.

⁶ Ko miits xykyudyuunda'aydyut, net sitay n'awíxyuts es ndukkumadówdut di'ibáty kyaj tkuydyunda.

⁷ Katu miidsaty yu'uyü xy'ixtu wingajxyru. Pün ja pün nidu'uguty ñayjyáwadu ko yu'u Jesukristu jya'ay'átyuty, paktu kwentu ko ujtsu du'un nandu'unu Jesukristu jya'ayuty.

⁸ Oyuts ʉj njatukmaj njatukpaadu ja kutujkan di'ibuts nmadajtypy, kyajts nduktsoydyúñ; pes ja'agyujxm ja Nindsun'ajtamts tu xymyo'oy yu kutujkan es myuj wiin kyajaat ja mmabujkanaty es kyaj esats miits nyajkutugódyut.

⁹ Kyajtsu du'un ʉj miits n'adsu'uguya'andu madudsu nneky,

¹⁰ éxtam naak jyuna'andu: “Tyadu Paablu nekykyujxyu du'un je'eyu xymyugajxum mak, per ko mat nnaywyinguwa'kam, yuunk náxyruap es ni ti tkatsooty ja 'yayuk.”

¹¹ Per di'ibu dan junándap pyáktubu kwentu ko nandu'un éxtamts winmak jotmak nmagajxy mats nnijayu kots jagam n'ity, nandu'andsu du'un winmak jotmak ngajxat kots muut ku'am awingujk nnaybyaadudut.

¹² Kyajts nnaydyukmu'ijxkijxyu ya'añadyu tadu di'ibu ku'am naygyumaayur. Nügoo yu'ajuty lyoku'attu ko ku'am ñayyajijxyubudu o ko ñay'ijxkijxyubudu nixim niyam.

¹³ ʉj, kyajts nmajyua'añ nbaaduyua'añ mat ja di'ibuts kyaj xypyaaty. Díosu du'un di'ibu pyujtákyu yu ndsiba'anats mats nduñ, es jambaadats xymyooy esats ndúnat ma miidsaty.

¹⁴ Paaty kyajts ndukpudsemy yu ndsiba'anats, éxtamxyupts kyaj n'ityñum tuuyur mat miidsaty. Ujtsu du'un jayujp'ajtp ndukninajxtu miidsaty ja oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja Jesukristu.

¹⁵ Kyajts ndukmaj ndukpaadu ja tuunk di'ibu wiinkpaty tu ttundu, éxtamxyupts ʉj nja'ajuty. Nik ni'iguts n'awixy ko myuj wiin kyajaat ja mmabujkanaty, es mbaat n'aktúñuts ni'igu ma miidsaty,

¹⁶ es nandu'un n'awánut ja oybyu ayuk waanu jagam ma Korintu, ma kyajnum ja oybyu ayuk yajkajxwa'xy, es du'un kadiibu pün jyuna'anat ko ʉj yu'uts ndukmajpudsamaampy di'ibu wiink ja'ay tu ttundu.

¹⁷ Extam jyuna'añ ja Díosu jyaaybyajtun: “Pün ja pün ti ttukxonda'aky, wa'an ttukxonda'aky di'ibu Dios tu ttuñ.”

¹⁸ Tyaadu xytyuk'ijxum ko kyaj ti tsooty ja di'ibu naymyujpajtákap ku'am; di'ibu sitay tuump ko yu Dios jyuna'anat ko oy di'ibu ndu'unum.

11

Paablu es di'ibu nügoobu ñaydyjudu apóstulaty

¹ Tundu may'ajtun, mama'xtujktugats mats nügoo ngu'uw ngugajxm.

² N'amajtsy'ajttupts ʉj miidsaty Dioskyujxm. Miidsaty, Korintu ja'ayuty di'ibáty tu xy'axájudu Kristu, du'un miidsaty éxtam tu'ugu kixyudo'oxy di'ibu tu yajni'adsóy, es ujtsu du'un éxtam ja u'unkteety di'ibu pátap es n'ijx'ít ngwentu'áttut extu nguyákut wa'ats ja'ayun ma Jesukristu, éxtam jyawu xyña'ay'áttu.

³ Per du'un éxtam ja ka'oybyu mat ja axuk winma'añ twin'u'ñ ja Eevu, tsu'kupts uj ko miits nujx nandu'un mnayyákudu es myajwin'u'ndat es xyajtugátstut ja oybyu mwinma'añ di'ibu naty mmudajttap ma Jesukristu.

⁴ Pes kyaj mdsipka'axtu miidsuty ko mniminudu naak es tkajxwa'xtu es miits x'axájudat jatu'ugu yajnutsókpu, es kyaj yu'udyu Jesús di'ibuts uj ngajxwa'xypy; o ko ttsóktut es miits xy'axájudat ja wiinkpu ja'ajun di'ibu kyaj yu'udyu Espiritu Santu di'ibu tu xy'axájudu; o miits xy'axájudat ja wiinkpu uxpujkan, es kyaj jya'adyu oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja Jesukristu di'ibuts uj miits tu n'awánudu.

⁵ Pes ni wi'ix tsoots ngawe'emy ux'am mudu tadu andákraty di'ibáty nay'andíjadup apostulakópkuty.

⁶ Oyuts uj nyajtijy ko kyajts njaty ja uw kajx, kyajts ja'ijty xyjatugoy'ajtxuty ja wijy'ajtan, du'un éxtam tu nduk'ixtu kanak nax di'ibuts tu nduñ.

⁷ ¿Tii wa'an nduundu axuk ko n'awa'anudu ja Diosu 'yayuk ko ni nu'un oj mgat-sobátxudu? ¿Es tii, paadyudsu du'un xy'axtijtu es du'un miidsuty muj mbaadudat?

⁸ Ngupujkuts ja pudujkan di'ibuts xymyoodyu ja mubujkraty di'ibu naymyujkadup ma wiink kajpnuty, esuts miits nmudúndat. Tyaadu du'un tpaty éxtamxyupts yu'ujty nme'tsyuts.

⁹ Es oyuts oj ti xytyugoy'ajtxu, ni tu'uguts miits nga'adsijpy. Ja nmagu'uk'ajtam di'ibu ijttap Masedoñu, yu'uts xymyoodyu di'ibudsu naty xytyugoy'ajtxup. Kyajnamts uj miidsuty ti n'amdoy esuts xypyudákudat, es ni na'ats miits nga'amdówdat di'ibuts uj nyajtugoy'ajtypy.

¹⁰ N'anuumudu du'un mat ja tyuy'ajtanu Kristu, es ni pan majatyu ñaxwíñudu Akayu xykyapujkat yu nxondákanuts.

¹¹ ¿Es tii, mat kots du'un njuna'añ, mjánándup xytyijy ko kyaj ndsoktu miidsuty? ¡Diosu du'un ñija'ap kots miits njantsytsyoktu byeen!

¹² Per n'akkajxwa'xupts ja Diosu 'yayuk nan nadu'ñu, es du'unu tadu di'ibu nay'andíjadup apóstulaty ni wi'ix tsoo tkapaattat wi'ix jyuna'andut ko yu'u tmadundu Dios éxtam ujun.

¹³ Tim tuy'ajtan ko tadu ja'ayaty kyaj yu'ujty ja Jesukristu 'yapóstalu. Andakp yu'u es je'eyu t'anuumudu ja ja'ayaty ko yu'u 'yapostalu'átudu Jesukristu.

¹⁴ Kyaj muk yajjáwut ko du'un 'yadu'utstu, pes ku'am ja mujku'ugópk Satanás ñayyajtugátsyuty es ñayyajku'eguty éxtam tu'ugu Dios ja 'yanklus.

¹⁵ Paaty kyaj muk yajjáwu ko yu Satanasu myuduumbaty nandu'un ñayyajtugátsudu es ñayyajku'ugudu éxtamu Dios muduumbaty. Per óknam ja Dios tyukkumadowa'añuty éxtam ñitákuty.

Wi'ixu Paablú 'yayo'ombaaty

¹⁶ Jatugok n'ak'anuumudu ko kyaj mjuna'andut kots uj nlókuty; per pan du'unuts xy'ixtu, na'ijxtuguts es mínuts n'okkajxy éxtam tu'ugu loku, esuts uj nandu'un waanu nmuj nbaadut.

¹⁷ Kyajts ja yamu du'un njuna'añu tyaadu mat ja Nindsan'ajtam kyutujkan, ja'a du'un xya'adátspts ja nlokú'átuts mats nmuj nbaadu.

¹⁸ Ja'a ko ta may di'ibu nayjya'adup muj kujxm, mínuts uj nandu'un n'oknayjyáwuty muj kujxm.

¹⁹ Mat ko miidsuty nugoo m'okkuwiyaty'ajnudú, mmama'xtujktap ja lokutujkaty.

²⁰ Pes miidsuty myajnajx myajku'jxtap ko yu taaduty m'ana'amudu es xymyudúndat, o ko mwin'u'ndudu, o ko mmaadsudu o extu ko mwimbojtsu'ugudu.

²¹ Oyuts ja'ijty njatsoydyúñ kots du'un njuna'añ, ¡byeenuts uj ndim'ya'ayow ndim'ya'ama'aduty esuts du'un n'adu'adsut!

Per pan wi'ix ja wiink muk aa muk jot ñayjyáwuty es ñaymyujpajta'agyuty, mínuts uj nandu'un n'oknayjyáwuty, oyuts uj du'un n'uy ngajxy éxtam tu'ugu loku.

²² ¿Tii du'un jyana'andu ko 'yebreēja'ayuty yu'adyu? Nandu'unats uj n'ebreēja'ayuty. ¿Tii du'un jyana'andu ko yu'ujuty 'yisraelitaja'ayudyu di'ibu Dios wyin'ijxu? Nandu'unats uj n'israelitaja'ayuty. ¿Tii du'un ñayñigajxudu ko yu'u Abraan tyuump'át 'yaats'átudu? Pes ujtsu du'un nandu'un xytyuump'ajt xy'aats'ajtp ja Abraan.

²³ ¿Junándup ko tmadundu ja Jesukristu? Ujtsu du'un situy ni'igu nmadúñats ja Jesukristu. Oyuts du'un n'uy ngajxy lokun, tats nduñ waanu ni'igu kadiinam yu'ujuty. Tats xyryujta'aktu pujxndugóty kanak ok kadiinam yu'ujuty, es tats n'ity o'kun jajp'am kanak ok.

²⁴ Muxoxk ókats ja israelitaty tu xymyo'oydyu ja i'px majmókx majtáxk ku'u ja naywyopu.

²⁵ Tuguk ókats tu nyajkepywyépy, tugókats nyajtsaga'tsy, tuguk ókats tu njakiñ mat ja barku madu naty njudity, tuk xuu tuk úxats ngunaanudijty mejyñnikajxy.

²⁶ Tats kanak ok nnu'uyo'oy ndu'uyo'oy. Tats n'ity o'kun jajp'am, mujnájoty, ma yu ma'tspaty, mats xyñu'udán xytyu'udánudu, ma nnu'israelitu ja'ayuty, ma di'ibu kyaj 'yisraelitaty, nu'aay tu'aay, kajpnóty, jikymyeyñóty, es ma yu ja'ayuty di'ibu nay'andíjudup mabujkrutajkuty.

²⁷ Tats njantsytyuñ mat ja amay jotmay. Kanak ókats tu nyajnáxy ja tsuu ni ngama'ayuts. Tats n'ayu'aty es tats nyajnáxy ja tuudsu, es tats nyajnáxy ja xux, es waanats ja nwit nnijam.

²⁸ Taanumu wiingátypyu waanu may di'ibuts xytyuunkmeepy, ja'a ko bom bómats nmujotmaybyaaty nidagekyu pánaty 'yaxájudup ja Jesús éxtamu Kristu.

²⁹ Ko pán 'yity ya'ayow ya'ama'at, nandu'unats n'ity ya'ayow ya'ama'at; es pan ja pán ñayyajpekykya'ayuty, ujts maay tajp es njot'ambékyuts mat ja di'ibu myagu'uk yajpekykya'apy.

³⁰ Pan du'ñumts n'akmuj n'akpaadu, akmuj akpaadupts mudu tyaadaty es nya'ixudats ja nya'ama'at'ajtunats.

³¹ Yu Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety, yu nDios Teety'ajtam di'ibu páter ja may'ajt windsu'kun winu xuu winu tiempo, yu'u ñija'ap kots ngajxy ja tuy'ajtan.

³² Kots n'ijty Damasku, ja gobernadoo di'ibu naty myudiimpy ja rey Aretus, yu'u pyujtak ja tujk aa kwentu'ajtraty ma tadu kajpn, esuts xymyatsánduts es xyajnujxánduts tsimy;

³³ per xykyutuuñajxtats ja mabujkrutajk katsyoty ma ja kajpn nabotsu vyentanu, es du'unats xykyamajtsta.

12

Yajmanujx ja Paablu tsajpótm

¹ Oy ni tits ngaganaraty kots nnaymujkumáyuty, koonumts tyam ndukmumadya'aky ja ijxma'tun es di'ibuts uj Nindsun'ajtam tu xytyuk'ixy.

² Majmajkts jumujter nyajmanejxyuts jam tsajpótm. Kyajts nnijawu pan ojtsudsu du'un mudats nnini'x ngubajk, o yu'uyudsu n'anmujaja'an. Dios ñija'ap.

³ Per di'ibuts uj situy tuy'ajtan nnijawu (pan ojtsudsu du'un mudats nnini'x ngubajkats o kyaj, ñija'abu Dios)

⁴ ko jam tsajpótmnts nmadooy di'ibu kyaj pán tmawinma'añbyaaty o ñigutíkyuty yajnjigajxut.

⁵ Mbaadats uj njamuj njapaadu mudu tyaadu, per kyajtsu du'un nduna'añ; mājpaadupts mat éxtamts nya'ayow nya'ama'adaty.

⁶ Kooxyupts uj nmujyua'añ nbaaduya'añ, kyajxyubu taadu lyokuwinnma'añaty; óxyubu du'un kots nmuj nbaadu, yu'uts nmadyakypu di'ibu tuy'ajtan.

7 Nūgōo 'yokmuj'ajnu di'ibuts n'ijx. Paadyu Dios dyajkutiky es ja mājku'ugópk, ja Satanás, xya''ayówat mat tu'ugu pājkanu makpu kadiibuts uj nnybyujta'agudat māj kējxm.

8 Tuguk ókuts nja''amdooy njabujktsooy ja Nindsun'ajtam esxyuaps xytyukniwa'adsyu tyadu pājkan.

9 Per yu'u xy'adsooyats: “Yu nmay'ajtunats yu'u mdukmumada'agudabu tadu pājkan. Ko mij mya''ayow mya''ama'adaty, ya'ijxp ko ujtsu du'un di'ibu mmooyur ja mājaa.” Es mat kots du'un xy'anmaay ja Nindsun'ajtam, mbaadats ndukmaj ndukpaadu kots nya''ayow nya''ama'adaty, mat ko du'un ya'ixy ja Jesukristu myuk'ajtun.

10 Paaty jotkujkats nnyjyáwaty óyats nya''ayow nya''ama'adaty, óyats xyjani'o'o xy-janiyáxubudats, óyats xyjapajudijtpadu, es óyats xya''ayówdats mat ja ayo'on jotmay mat yu'ugyujxmu Jesukristu. Mat ko óyats njaya''ayow'ajt njaya''ama'at'ajtpu, Jesukristats xymujjaameery.

Paablu tmamay tmudajy ja mubujkputujk di'ibu Korintu

11 Nūgoots tu nloku'aty kodsu du'un tu nnymyujpajta'agyaty, per miidsadyu du'un tu xytyuktundu agwanu. Mat ko miidsadyu du'un tu mjapaadudu xyajmujpudsúmadats, pes pun miits m'ijxkiyxudubu tadu di'ibu 'yandijtar apóstulu kópkaty mat uj, m'ixtar ko ni wi'ix tsoo yu'ujaty waanu oy tmudundu ja Dios es kadiinam uj.

12 Pes kots n'ijty mat miidsaty, nya'ijxats kots njantsy'apóstulaty, ja'a ko mat ja ma'xtujkanats nduun kanak naxu ijxwu'umun, māj'ajtun es di'ibu ja'ay du'unu maut wu'umadya'aydyu.

13 Du'unu'nts uj miits nbudujkudu éxtamts nbudujkudu ja mubujkputujk di'ibu wiink tsoo naymyujkudup; di'ibu du'un tu'uk maut tyugatsy, ja'a du'un mat ko miits kyaj ti pudujkan xmyoodyu. Du'un xy'oknama'xtat pun tu nmudugoydyu mat ko kyaj tu n'amdowdu.

14 Tyámats njup'ixy es nujx ngu'ixa'andu myuduguk okpu, es kyaj n'adsipa'andu. Kya-jts nbajudity di'ibu miits mmudajt mjaygyajtpu, miidsadyu dan ku'um n'axtaaydyur; pes yu u'unkteedyaty yu'u dan pátdup t'axta'aydyut es t'ixtudu 'yu'unk 'yuna'kuty, es kyaj yu'ujaty ja u'unk unak di'ibu 'yixtar ja tyaak tyeedyaty.

15 Mat tu'ugu oyjyot nyajtúnadats tugekyu di'ibuts nmudajtypy, es mat tugekyats ja nmajaa nbudakudat miidsaty. ¿Tii xytyojktuaps miidsaty waanu pun nduk'ijxtar miidsaty ko njantsytsyoktu byeen?

16 Ni na'a ti tu nga''amdowdu mudadsu ngu'um gastu, oy jyadu'unaty, taa di'ibu junándup: “Tyadu Paablu byeen pye'typyaty es tu xylyoku'ijxam, es otyim wi'ixaty tuu yu'u dyajpudsémy ja meen es tgastu'aty.”

17 ¿Per wi'ix tsoots tu nyajpudsémy ja mmeen? ¿Tii mat ja di'ibats ngajx éxtamsu ngudanaabyu?

18 Kots nduknipejky ja Titu es nujx mgu'ixudu, ngejxyats yu'u mat jatu'ugu nmugu'uk'ajtam. ¿Tii yajpudsuumdu ma miidsaty oynu'unu gyanaratyu? Kyaj, ¿kadii? Nmudajttuaps ti'igyu jot winma'añ. Ti'igyats otyiity ndundu.

19 ¿Tii mjunándup miidsaty ko mada tyadu neky, ja'ats ndiimpy es nnyyajwu'ama'añadyats yajxon mat miidsu? ¡Kyaj dyu'unaty! Di'ibats tu nmadya'aky, du'unats njuna'añ éxtamu Jesukristu kyudanaabyu es Dios testiigu. Mugu'ugítaty, tugekyu di'ibats ndiimpy, ja'a du'un es xyajmujwiin xyajkajaajudat ja mmubujkanaty.

20 Mat ko nja'abuts ko nujx ngu'ixtu, wa'anu da nga'okpátnut éxtamts uj ndseky, es nandu'un miidsaty kyajts xypyaattat éxtamts miits xyjapaada'andu. Nujpja'abuts ko kyuxu'ugut ja tsip, nayni'o'o nayniyáxak, aka, joramayu, pi'ts uy pi'ts kajxy, naybyat'ijx nayyunak'ijxan, māj patun.

21 Jujpja'apts kots nujx ngu'ixtu, yu nDiósats xytyukjáuapts di'ibats uj ndsoydyu'un'átar, es kots miits nimay nniyu'ny nniya'axtat ko miits tu mbekytyundu es

kyajnum xymyastu'uttu ja axak'ajtun, ja ma'induunk es ja ka'oybyu winma'añ di'ibu mbaduundup.

13

Kajxwijn esu kajxpo'xun

¹ Tyadu du'un ja myaduguk okpu ngu'ixa'andu. Pun jaa di'ibu u'unun tyuda'aga'añ, koonam tsyékuty majtsk o tuguk di'ibu ñikajxpáttup, éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtun.

² Ko ja myumajtsk okpu ngu'ixtu, ndukjaygyukudats di'ibu naty pekytyuundup, es tyam n'aktukjaygyúkadats yu'ujuty esu wiinkputy. Kots n'akninujxtat jatugok, kyajts nnakyñima'xtat,

³ es du'un nduk'ixtat ko ujts ngudanaapy ja Jesukristu. Pes jaygyúkadu ko yu Jesukristu, kyaj yu'ya ya"ayow ya"ama'aduty, mak'ajtunu du'un situy myudajtypy di'ibu yajtiimpy ma miidsaty.

⁴ Tuj'ajtunu'u ko 'ye'ky kruuzkajxm éxtamu ya"ayow ya"ama'atpun, per tyam jiky'ajtp mat ja Diosu myuk'ajtun. Es nandu'unuts uj n'ity ya"ayow ya"ama'at es ti'igyu mat ja Kristu njiky'áttadats, es Dios myuk'ajtangyujxmts miits nbudúkadat.

⁵ Naywyinma'añ'ixadu miidsaty ku'um, es xy'ixtat pun mmabujktup ja Jesukristu. ¿Tii kyaj xpyuktu kwentu ko Jesukristu 'yity ma miidsaty pun mjantsymyabujktup?

⁶ Ndukma'awdajtupts es miits xyñijáwudat kots uj nmaduñ ja Nindsun'ajtam.

⁷ Kajxtákruts es mjiky'áttat yajxon. Kyaj yu'ujuty esuts uj miits xyajwu'umdat oy, ja'a du'un es oy m'ittat madu Dios, oy jyakuxe'eky kyaj 'yóuty di'ibuts nduun ngajx ma miidsaty.

⁸ Kyajts mbaat ndsiptúñ mat ja tuj'ajtun, yu'adsu du'un je'eyu mbaat nduñ ja tuj'ajtun.

⁹ Xondákruts ko miits m'oy'at mmak'attu, óyuts uj nya"ayow nya"ama'aduty; es akkajxtákruts es m'ittat éxtamu Dios ttseky.

¹⁰ Paaty maanum ngaku'ixtu, nja'ayuts ma tyadu neky es miits mnayjyujwjtsumbítadut ku'umaty, es kyaj jyatyimtsékyuty es uj miits ndukkumadówdut kots uj nnujxt; mat ko ja Nindsun'ajtamts tu xymyo'oy yu kutujkun es myuj wiin kyajaat ja mmabujkunaty, es kyaj esuts miits nyajkutugódyut.

¹¹ Mugu'ugítaty, mats ngajxtaayñu, ndukmadsojktup es mjiky'áttat agujk jotkujk. Uxta'aydyu di'ibu myajwu'umdup wa'ats ma ja mjiky'ajtun. Nayyajjotkujkadu es jyiky'attu ti'igyu agujk jotkujk. Pun mduundubu du'un, netu Dios, di'ibu yajkypy ja tsojkun esu agujk'ajt jotkujk'ajtun, 'yítat ma miidsaty.

¹² Naymyats naymyunánadu nixim niyam Jesukristukyujxm.

¹³ MayDíósuk du'un jyuna'andu nidugekyu nmamabujkpu'ajtam.

¹⁴ Wa'anu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es ja Dios mmo'oyudu tsojkun esu Espíritu Santu mmu'ítadu nidugekyu miidsaty.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Galasyū Ja'ayūty

¹ Ɖj Paablū, 'yapóstulū Jesukristū, es kyaj mat yu'ugyujxmūty ja naxwíñudū ja'ayūdyū kyutuujkūn, es nan ni tu'ugudsū ja'ay tū xykyapujta'aky, yu'uts xyryujtáktū ja Jesukristū kū'um esū Dios Teety di'ibū Kristū yajjikyryujk.

² Ɖj mat nidagekyū yū nmūgu'uk'ajtam di'ibū yam ijttap mat uj, nduknigáxtudsū tyādū neky ja mubujkputujk di'ibáty naymyujkūdap Galasyū.

³ Wa'anū nDios Teety'ajtam esū Nindsūn'ajtam Jesukristū mgunu'xādū es mmo'oyūdu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan,

⁴ ja Jesukristū di'ibū nayyajkū éxtūmū windsū'kūn es xyajpojpnitūgo'oyūm es kūdiibū nbadu'unūm ja axak'ajtan di'ibū yā naxwíñ, es mūdū tyāādū Jesukristū tkuydyuūñ di'ibū Dios Teety tsojok es ttúnat.

⁵ Pes n'ok'awdajtam ja Dios di'ibū myūdajtypy ja mūj'ajtan winū xūū winū tiempū. Wa'an dū'ūnūty.

Kyaj mā wiink oybyū ayuk

⁶ Mūgu'ugítaty, dū'ūñats xyajwū'ūmū ko jantsy tim tsojk miits xymyastu'uttū ja Dios, di'ibū mwin'ijxūdu es xy'axájut ja Kristū ñitsokūn, es tyam mbanujxándap ja wiinkpū di'ibū tyijtūp oybyū ayuk.

⁷ Per kyaj ti wiinkpū oybyū ayuk. Di'ibū dūn sitay tim tūy'ajtan, tam naagūdyū ja'ay di'ibū mwin'ūnánūdap mat ko tsojoktūp dyajtagatsa'andū ja oybyū ayuk di'ibū Kristū ñimadyakpy.

⁸ Per pūn ja pūn mduk'axpūkūdu wiinkpū xprujkūn es kūdiinūm ja oybyū ayuk di'ibūts miits tū nduk'axpūktū, wa'an yajkajxpréky winū xūū winū tiempū, oy tyim'ajtsūty, o tu'ugu anklūs di'ibū miimp tsajpótū.

⁹ Nnikajxprejtypyūts jatūgok. Pūn ja pūn mduk'axpūkūdu wiinkpū xprujkūn es kūdiinūm ja oybyū ayuk di'ibū tū xy'axájūdu, wa'an yajkajxpréky winū xūū winū tiempū.

¹⁰ Es kots dū'ūn njūnā'āñ, ¿tūi mjūnāamp xytyijy kots dū'ūn njūnā'āñ, ja'a dū'ūn esūts ja ja'ayūty xy'oy'ixūt? Kyajū dū'ūn. Ndsejpyūts je'eyū esūdsū Dios xy'oy'ixūt. Kooxyūpts uj ndseky nwū'amā'āñ yajxón mat ja ja'ayūty, kyajxyūpts uj nmūdūñ ja Kristū.

Paablū tyukū apóstulū

¹¹ Mūgu'ugítaty, jaygyúkūdu miidsūty, ja oybyū ayuk di'ibū tū nduk'axpūktū, kyaj yū'ujūty ja ja'ayūdyū wyinmā'āñ.

¹² Kyajū ja'ayūts xytyukmūmadyaky es ni tu'ugu ya'axpūjkpū xykyatukni'ijxū, kū'ūmū Jesukristū xytyuknija'ajūts.

¹³ Tū xymyūdowdū wi'ixūts uj njiky'ajty tūūyūp kots uj ijty nbadūñ ja israelítaty ja kyostumbū, es wi'ixūts uj ijty njantsypyajūdity ja di'ibū pyanujxtūp ja Kristū es nyajkutūgoyāñūts.

¹⁴ Ɖjts ijty waanū ni'igū nbadūimpy ja israelítadyū 'yūxprujkūn kūdiinūmūts ja nmūduknāxūty, ni'igū ijty nbadūñūts di'ibū ja 'yartūjk jaayūm tyuundū.

¹⁵ Perū Dios tūdsū naty xywyin'ixy mādū naty kyajnam nmiñ nja'tyūts. Pes mat ja myay'ajtungyujxm xywyooyūts esūts nmūdúnat,

¹⁶ esūts xytyuk'ijxy xytyuknija'ajūts ja 'yU'unūk, esūts uj ngajxwā'xūt ja 'yU'unūk jya'a mā di'ibū kyaj 'yisraelítaty. Pes kyajts uj n'amdooy ja kajxwíjūn mat ni pūn.

¹⁷ Es ni ngapatūjkūts Jerusalén esūts pūn xya'axpūkūdūts di'ibū naty apóstulū'ajttūp mā naty uj kyajnam, nik ni'igūts oj nnejxy mā ja Araabyū mūj it, es óknūmūts njambijty jatūgok mā Damaskū kajpn.

18 Extu ko ñajxy tʉguk jʉmʉjt, nʉtʉts oj nnejxy Jerusalén es ngu'ijxyʉts ja Peedru. Es majmókx xʉʉts nwe'emy jap mʉt yʉ'u.

19 Es kyajts jam n'ijxy ja wiinkru apóstalu, yʉ'uʉts n'ijx ja Santya'agu, ja Nindsun'ajtʉmʉ myʉga'ax.

20 Nmʉdajtypyʉts ja tʉy'ajtʉn ko di'ibu n'anmaʉdyʉp, yʉ'u dʉ'un ja tʉy'ajtʉn. Ñija'ap ja Dios ko kyajts n'anda'aky.

21 Oknʉmts nnejxy mʉ yʉ Siryʉ ñax esʉ Silisyʉ ñax.

22 Kyajts xy'ixy'ajttʉ pʉnʉty myʉbʉjktʉp ja Kristʉ jam Judeeʉ,

23 je'eyʉ sitʉy tmʉdoo jʉnʉ'andʉ: “Ja di'ibu tʉʉyʉp xyryajʉdijtʉm, tyam jʉʉdity tkajxwa'xy nandʉ'un ko Jesús yʉ'ʉjʉty ja Kristʉ di'ibu Dios kyajx es xyajnitso'oga'anʉm.”

24 Es t'awdattʉ Dios mʉt ʉjtskyʉjxm.

2

Apóstalʉty tkupʉktʉ ja Paablu

1 Ko ñajxy majmajkts jʉmʉjt, nnejxyʉts jatʉgok Jerusalén mʉt ja Bernabee, es nmʉnejxyʉts ja Titʉ.

2 Nnejxyʉts jap mʉt ko Diósʉdsʉ naty tʉ xymyo'oy ja winma'añ esʉts jap nnʉjxʉt. Jápʉts nnaymyujkʉdʉ mʉt pʉnʉdyʉ mʉbʉjkrʉtʉjʉk ñigopk'ajttʉp, es ndukmʉmadyákyʉts ak ja'ajʉty wi'ixʉts ngajxwa'xy ja oybyʉ ayuk majaty kyaj 'yisraelítaty. Dʉ'unʉts nduʉñ kʉdiibu tyʉgóyʉt di'ibʉdsʉ naty tʉ nduñ es ndiimpyñʉmts.

3 Per oy ja Titʉ jʉayʉ'ʉdyʉ grieeʉ ja'ay, kyaj amʉjʉa t'anmaʉdyʉ es yajtsúkʉt waanʉ mʉ yʉ yedyʉjʉk'ajtʉn*.

4 Jam ja ja'ay naagʉty di'ibu tʉjʉkʉdʉ es jʉʉnandʉ mʉt ja andakʉngyʉjxm ko yʉ'ʉjʉty tranʉjxtʉ Kristʉ. Yʉ'ʉjʉty je'eyʉ myindʉ ijxʉ'k ijxtákrʉ wi'ix ti yajtúñ ko n'ijtʉm awa'adstʉm yʉ'ʉgyʉjxmʉ Kristʉ. Tadʉ ja'ayʉty xyja'anʉmʉyánʉts es agwanʉ nbadu'unʉm ja ana'amʉn.

5 Per ʉdsʉty kyajts ngupʉjktʉ tadʉ ʉxprʉjʉn, ni je'eyʉ tuk pojʉn, es dʉ'un ja tʉy'ajtʉn di'ibu yajpátr mʉ ja oybyʉ ayuk wyʉ'ʉmʉt mʉ miidsʉty.

6 Kyajts xymyoodyʉ jembʉy kajxwíjʉn ja ja'ay di'ibʉty kʉxʉ'ktʉp ko ñigopk'ajttʉp mʉ ja mʉbʉjkrʉtʉjʉkʉty. Kyajts ʉj nduñ kwentʉ pʉn pʉn yʉ'ʉjʉty, ja'a ko Dios kyaj tpayo'oy wingʉ'ʉy agu'ʉy éxtʉm ñayyajkʉxe'egyʉty.

7 Kyajts ʉj wiink kajxwíjʉn xymyoodyʉ, yʉ'ʉjʉty ko Diósʉdsʉ naty tʉ xytyuknipeky ja tuunk esʉts ngajxwa'xʉt ja oybyʉ ayuk mʉ di'ibu kyaj 'yisraelítaty, dʉ'un éxtʉm ttuknipejky ja Peedru ja tuunk mʉ ja israelítaty.

8 Es dʉ'un éxtʉm ja Dios tkejxy ja Peedru éxtʉmʉ apóstalu mʉ yʉ israelítaty, nandʉ'unʉts ʉj xykyejxy éxtʉmʉ apóstalu mʉ di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

9 Paaty ja Santya'agu, Peedru es ja Fwank, di'ibu naty ijttʉp éxtʉm tnigopk'attʉ ja mʉbʉjkrʉtʉjʉkʉty, tmʉwinma'añbyáttʉ kots Diosʉ naty tʉ xymyo'oyʉ tyadʉ tuunk, es xykyʉmajtsyʉts ʉj esʉ Bernabee. Dʉ'un ttuundʉ tyadʉ éxtʉm naymyayʉkyʉjxm, es dʉ'unʉts nnayyajti'igyʉdʉ esʉts ʉdsʉty ndúndʉt mʉ di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es yʉ'ʉjʉty 'yaktúndʉt mʉ yʉ israelítaty.

10 Je'eyʉts xy'amdoo xyryajktsoodʉ es dʉ'ʉñʉmts nbudúkʉdʉt ja ayoobatʉjʉkʉty di'ibu ijttʉp Judeeʉ, di'ibʉts ni'igʉ ndunaampy.

Paablu twingugajxʉ ja Peedru

11 Es ko Peedru oj ñejxy Antyokiiʉ kajpnóty, ojts n'ooy mayjya'ayóty, ja'a ko wa'ats yajnijáwʉ ko pyekytyuñ.

* 2:3 Ix Lukʉs 1:59.

¹² Ja'a ko jawyiin tmutkaaydyu di'ibu kyaj 'yisraelítuty, extu ko naagaty jyajttu ja israelítuty di'ibu tso'ondu ma Santya'agu; net oga'an tmastuty ja Peedru kyayut mut di'ibu kyaj 'yisraelítuty, mut ko tsum'ku éxtum jyana'andu ja israelítuty.

¹³ Es ko yu'u t'ijxtu ja wiingátypyu israelitu di'ibu nandu'un ja Kristu pyanujxtup, ta tpaduundu ja Peedru 'yaxuk winma'añ, es extu Bernabee pyadu'uduuku nandu'un.

¹⁴ Per kots n'ijxy ko kyaj dyajtu'uyo'oydyu éxtum ja oybyu ayuk, nétats n'anmaay ja Peedru mayjya'ayóty: “Mij m'israelitu, es kyaj xykyuydyuñ ja israelítadyu kyostumbru, pes, ¿ti ko xytyukkuwánadu ja di'ibu kyaj 'yisraelítuty es tkuydyunat ja israelítadyu kyostumbru?”

Di'ibáty oy wu'umdup mut ja Dios

¹⁵ Udsajtum apóstulu'ajtum, israelitu ja ayuty udsajtum mut ko jap nmaxu'unk'ajtum, es kyaj udsajtum nya'andijum pekyjya'ay éxtum di'ibu kyaj 'yisraelítuty,

¹⁶ nnija'am ko kyaj pún oy wye'emy mut ja Dios mut ko tpaduñ ja Moisesu 'yana'amun, yu'ayu di'ibu myubejkyru ja Kristu. Paaty udsajtum nandu'un nmubjukum ja Kristu éxtumu nYajnutsokru'ajtum es oy nwa'umum mut ja Dios, es kyaj mut ko nguudyu'unum ja Moisesu 'yana'amun, mut ko ni pún oy kyawe'emy mut ja Dios ko tpaduñ ja Moisesu 'yana'amun.

¹⁷ Pún n'ijxta'ayum wi'ix oy nwa'umum mut ja Dios mut ja Kristukyujxm, nya'ijxum ko nbojruja'ay'ajtum, du'un éxtumu di'ibu kyaj 'yisraelítuty. ¿Ti yu'u 'yandijpy ko Kristu xyajpekytyu'unumu? ¡Ni wi'ix tsoo!

¹⁸ Pes pún tyam nya'o'oyupts di'ibuts tu n'okijjtru, pes nya'ijxupts kots uj tu waanu nduundugóy.

¹⁹ Mut ko kyajts uj ja ana'amun n'okpaduunnu, du'un tpaaty éxtumts uj tu n'o'knu, du'unuts uj njiky'aty éxtumu Diosu myaduumba,

²⁰ es mut ko Kristu ñayajku windsu'kun mut ujtskyujxm jam kruuzkujxm, mbaat njuna'anum ko du'un éxtumxyupts tu n'eeeky kruuzkujxm mut ja'a. Paaty kyaj 'yok'ujts'ajnu di'ibu jiky'ajtp madsu nnini'x, yu'u dun ja Kristu di'ibu jiky'ajtp ma ujun, es tyam nya'ixyadyuts ko njiky'átyuts nmaduñuts ja Kristu éxtumdsu nYajnutsókru, mut ko yu'uts xytsyoyk es ñayajku windsu'kun mut ujtskyujxm.

²¹ Kyajts n'uxtijy ja may'ajtan di'ibu Dios tyiimpy ujtskyujxm, pes kooxyup mbaadu ja'ay 'yokwe'emy oy mut ja Dios ana'amunguyxm, kyajxyup jyatyimnigutikyuty es ja Kristu 'yeekyxyup.

3

Ana'amun esu mubjukun

¹ ¡Ay Galasyu ja'ayuty! Nugoo mdimkujuun'aty'ajnuđu miidsaty. ¿Pún tu mni-banáxudu? Tuts kexy ka'pxy ngajxwa'xy miits mwinduuyuty éxtumu Jesukristu oj kyruuzpéty, du'un éxtum ku'amxyup x'ijxtu.

² Anmaagyuts, ¿tu xy'axájudu miidsaty ja Diosu Jya'ajun mut ko tu xykyuydyundu ja Moisesu 'yana'amun, o mut ko tu xymyabuktu di'ibu tu xymyadowdu?

³ ¡Mjantsykyujuunudyu du'un! Ja'a ko tu mdsonda'aktu mut ja Espiritu Santu, ¿wi'ix tyamu net xyajkuguxyua'andu mudu mgu'um winma'añuty?

⁴ ¿Tii ni nu'un tu mgatu'unxudu éxtum tugekyu tu mjátudu mut ko tu xy'axájumu Jesukristu? Uj junaambuts ko tu mdu'unxudu oynu'unun.

⁵ Pes yaj'yo'oydyu mwinma'añ. Ko Dios mmo'oyudu yu Jya'ajun es ttuñ ja muj'ajtan ma miidsaty, ¿ti paadyu du'un ttuñ mut ko miidsaty tu xykyuydyundu ja Moisesu 'yana'amun? Kyaj dyu'unuty, du'un ttuñ mut ko miits xy'axájudu ja Jesukristu éxtumu Yajnutsókru.

⁶ Tim du'un jyajty éxtam n'aptujk'ajtam Abraan, pes ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Abraan myubujk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mat ja Dios."

⁷ Esu tyaadu yu'u xytyukniija'am yajxon ko di'ibaty myubujktap ja Dios, yu'u du'un tyuamp'ajt 'yaats'ajttap ja Abraan.

⁸ Jékyp ja Diosu jyaaybyajtun ñigajx ko Dios oy wu'umut mat ja ja'ayaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty ko myubukudu, es ja Abraan ya'awa'anu ja oybyu ayuk ko Dios 'yanmaayy: "Mat mijtskyjxm ngunu'xupts nidugekyu naxwíñudu ja'ayaty."

⁹ Pánaty ja Dios myubujktap, ja'a Dios kunu'xánudap mudu Abraan, di'ibu nandu'un mubujk.

¹⁰ Di'ibu jiky'atándap éxtam ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ, ja'a 'yawijxtap ja Diosu tyadyu'unun, mat ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Kajxpéky 'yítat di'ibu kyaj tugekyu tugekyu tkuydyúñ di'ibu ijtp kujayu ma yu ana'amun."

¹¹ Ja Diosu jyaaybyajtun xytyukniija'am yajxon ko kyaj ni pán oy kyawe'emy mat ja Dios ko tpadúñ ja ana'amun. Mat ko Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Di'ibu myubujkungyujxm oy wu'umut mat ja Diosu, yu'u du'un jiky'átap."

¹² Per ja ana'amun kyaj ti tmadya'aky ko Dios nmubujkam; di'ibu sitay junaamp ja Diosu jyaaybyajtun, yu'u tyaadu: "Di'ibu pyadiimpy tugekyu éxtam yu ana'amun jyuna'añ, tadu du'umbu jiky'átap winu xuu winu tiempu."

¹³ Kristu yajnajx ja tadyu'unun di'ibu udsajtam oj xyjarátam, es du'un xyajmitsókum ma ja tadyu'unun di'ibu pátap nidugekyu di'ibu kyaj tkuydyúñ ja ana'amun, mat ko Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Di'ibu o'kp kuday ma tu'ugu kery, Diosu du'un tu kyajxpékyaty."

¹⁴ Es du'un ko yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty t'axájudu ja Jesukristu éxtam Yajmitsókpa, Dios kunu'xudap éxtam jékyp wyandaky ja Abraan. Es du'un ko nmubujkam ja Kristu, n'axájum ja Espiritu Santu di'ibu Dios wyandak.

Ana'amun es wandakun

¹⁵ Mugu'ugítaty, min n'ok'yajtu'unum éxtam ijxrajtun di'ibu udsajtam nidugekyu tu n'ijxum oynu'unun ma njiky'ajtun'ajtam. Ko tu'ugu ja'ay dyajti'igyudu 'yayuk o ttuñ ja kajxy'átypu es tfirmaraty yajxon, ni pán mbaat tkapuwitsy es ni mbaat tkayajmáju.

¹⁶ Nandu'unu du'un ja Dios tmooy ja wyandakun ja Abraan es ja tyuamp 'yaats. Ja Diosu jyaaybyajtun kyaj jyuna'añ: "Yu mduamp m'aadsaty", éxtamxyp jyuna'añ may ja Abraanu tyuamp 'yaadsaty. Byeen yajxon jyuna'añ: "Yu mduamp m'aats", di'ibu 'yandijpy je'eyu tu'uk. Yu'u dun 'yandijpy ja Kristu.

¹⁷ Dios tu'ugu kajxy'átypu ttuñ mat ja Abraan, es óknam ja Moisesu 'yana'amun oj myiñ taxk mugo'px ja'i'px majk jumajt. Paaty kyaj mbaat ja ana'amun dyajwe'emy éxtam kyaj t'oktuunnat di'ibu Dios wyandak mat ja Abraan.

¹⁸ Kooxyp udsajtam ja Dios xmyo'oya'anum ja kuma'añ mat yu'ugyujxm ko nguudyu'unum ja Moisesu 'yana'amun, kyajxyp wandakungyujxm nyajmo'oyum ja kuma'añ. Per ja Dios wyandak ja Abraan ko tmo'oya'añ nadu'ñu ja kuma'añ.

¹⁹ Pes, ¿wi'ixu dun tyuñ ja Moisesu 'yana'amun? Dios yajk es dya'íxyaty di'ibu du'un ja pojru. Tadu ana'amun yu'u jatunán je'eyu extu ko myínut ja Abraan tyuamp 'yaats di'ibu yajwandak. Dios myooy ja ánkusadyu tadu ana'amun, es tmo'oyudu Moisés éxtam Diosu kyudunaabyu ma naxwíñudu ja'ay.

²⁰ Per ko Dios ja wandakun dyajwe'emy mat ja Abraan, k'um twandaky, kyaj jyatymtsékyaty ja kudunaabyu es yajkajxnáxat wi'ixu Dios jyuna'añ.

Di'ibu tyiimpy ja Moisesu 'yana'amun

²¹ Pes, ¿wi'ix njuna'anum? ¿Tii ja ana'amun yajtagajtsypy ja Diosu wyandakun? ¡Ni wi'ix tsoo mbaat! Kooxyp ja Moisesu 'yana'amun t'ok'yaky ja jiky'ajtun, ja'axyu je'eyu ja ja'ay wu'umudu oy mat ja Dios Moisés 'yana'amungyujxm.

22 Ja Diosu jyaabyajytun myadyakypy ko nidagekyu yu naxwíñudu ja'ayuty tu myumada'agudu ja pojpu, es du'un yu'nyuty di'ibu 'yaxájudap ja Kristu éxtumu Yajnutsókpu, 'yaxájudap di'ibu Dios wyandak.

23 Ja ana'amun yu'u du'un éxtum ja pujxndujk kwentu'ajtpu ko oj xymyudajtum ni'agajy extu ko Kristu myiñ, es ko Kristu myiñ, taanam oj xyñasmajtsam ko n'axájum éxtumu Yajnutsókpu.

24 O mbaat njuna'anum ko yu ana'amun du'un éxtumu u'unk'ijxpu, xykywentu'ajtum yajxon extu ko Kristu myiñ es n'wumamat oy mut ja Dios mubujkangyujxm.

25 Per kom tu Kristu myiñ es tu n'axájum éxtumu Yajnutsókpu, tadu u'unk'ijxpu, ja'a njuna'anum ja ana'amun, kyaj xy'ok'ana'amun.

26 Mut ko miidsuty tu xy'axájuda ja Kristu, m'ijttap ti'igyu madu Kristu es ja Dios mbujtakap éxtumu 'yu'unguty,

27 mut ko nidagekyu udsajtum di'ibáty tu n'ubajtam es n'ijtam ti'igyu madu Kristu, du'un yu'u mmut n'ijtam éxtumxyap tu'ugu wit di'ibu nduktujkam.

28 Dios kyaj t'ijxkijxyu panu du'un israelitu o panu du'un kyaj, panu du'un tuumbu o panu du'un windsun, panu du'un yedyujk o panu du'un toxytyujk, ja'a ko ti'igyu miidsuty éxtumu ja'ay tu'ukpu ja'agyujxm ko ti'igyu mut ja Kristu Jesús m'ittu.

29 Es pan miits m'ijttap ti'igyu madu Kristu, du'un miidsuty éxtumu Abraan tyuamp 'yaaats es m'axájudap di'ibu Dios tyukmewandak ja Abraan.

4

1 N'ak'anumyaampy jatu'ugu ijxrajtun: N'okrajtakum ko ja ja'ayu 'yu'unk mutskátyñum di'ibu ja kuma'añ 'yaxajyaampy, oy ja kuma'añ tugekyu tjaja'a'ajtta'aya'añ di'ibu tyeety myudajtypy, du'un ja'a éxtumu tuumban.

2 Ja u'unkteety myudajtypy ja u'unk'ijxpu di'ibu kywentu'ajttap ja 'yu'unk, extu ko tpaadut ja tiempu ma ja tyeety tu tuknibujtaagu.

3 Du'un nandu'un udsajtum di'ibu xy'u'unk'ajtam ja Dios: ko ijty nmutsk'ajtam, ja'a njuna'anum ma kyajnum myiñ ja Jesús, koonum nmumado'om éxtum xy'ana'amun ja di'ibu xykywentu'ajtam, ja'a njuna'anum ja Moisesu 'yana'amun.

4 Per ko tu tpaaty ja tiempu di'ibu Dios tu tuknibujtaagu, net ja Dios tkejxy ja 'yU'unk Jesús, tu'ugu toxytyujk yajmiin yajjajtu, es jyiky'ajty Moisesu 'yana'amun patku'uy,

5 es du'un kyaj xykyu'am'ajtam tadu ana'amun. Es ko n'axájum ja Jesús éxtumu Yajnutsókpu, tu tpaaty ja tiempu ma Dios xy'axájum éxtumu 'yu'unk.

6 Es paadyu Dios tu tpaajta'aky ja 'yU'ungu Jya'ajun njodoty'ajtam nwinma'añoty'ajtam ma jyuna'añ: "Tatitu'unk."

7 Es du'un kyaj mnaky'ítat éxtumu tuumban, tyam ja Dios m'u'unk'ajtudap; es ja'agyujxm ko m'u'unk'átuda, m'axájudap ja kuma'añ di'ibu Dios mmo'oyánudap.

Paqblu tmumay tmdajy ja Gálatas mubujkputujk

8 Ko naty kyaj xy'ixy'attu ja Dios, mmaduundu ja di'ibu kyaj yu'udyu Dios.

9 Per tyam, ja'a ko xy'ixy'attu Dios, o ni'igu oy njuna'anum, Dios m'axájudap éxtumu 'yu'unk, ¿wi'ix xymyudundu jatugok di'ibu kyaj ti wya'añ es ya'amā'at? ¿Ti mdsojktap jatugok es yu'u xymyudúndat éxtumu tuumbu juybyun?

10 Mmujtuundap ja xuu, ja po'o es ja jumujt.

11 Jotmaymyudats mut ko wa'anxyap tu tyugoy ja nduungats ma miidsuty.

12 Mugu'ugítaty, nmunu'xtáktap es mjiky'átat éxtum xy'íxyuts uj njiky'aty, ja'a ko tats njumbity éxtum miidsuty. Kyajts ja yam miits xymyapekytyúndats.

13 Pes yajxon xyjamyátstat miidsuty ko tim jawyiin nduk'uxpajktu ja oybyu ayuk, ja'a kots uj jam n'ijty miits mmut mut kots nba'ambejty.

14 Es oy xyja'ayo'on'ajttu ja nba'amats kots xypya'am'ijxtu, uŷ ku'umts nnikajxpéty ko kyajts oj xy'uxtijtu, ni'igats xy'axájudu ja n'uxprijkunats es xy'axájudats jantsy tsuj éxtumxyup tu'ugu Diosu 'yanklus o éxtumxyubu Jesukristu ku'am.

15 ¿Wi'ix ko tu xy'uxtijtu yu n'uxprijkunats tyam? Tuuyup nugoots xyjantsypya'ayoodu, ko extu mjajuudándu ja mwiinuty es xyjanamo'oyándats.

16 ¿Wi'ix kots tyam xy'ixtats miits éxtumu mmadsipun, mat je'eyu ko tu ndukmadya'aktu ja tu'y'ajtun?

17 Di'ibu mdukmadíjdup miidsuty es xypyaadúndut ja israelítudyu 'yana'amun, kyaj ttundu es miits xytyuk'oy'áttut, ja'a tyuundup esats miits xy'uxtijtudats, ja'a tyuundup es miits xy'axájudut yu'ujaty éxtum yu'ujaty je'eyu xymyutnaymyaayubu'áttu.

18 Byeen 'yóuty ko du'ñam ndu'unamu kwentu ja wiingátyryu; per je'eyu ko amumdu'uk jot maut, kyaj yu'uyaty kots miits maut n'ittu.

19 Nitítuty, tyámats jatugok n'ayoy mat miits éxtum ko ja u'unktaak dyajmíñ dyajja'ty ja 'yu'unk. Du'unats n'ayoy extu koonamts n'ixy ko Kristu jyiky'aty ma miidsu mjot mwinma'añuty.

20 Tyámats njantsyjatseky n'ita'añats mat miidsuty esxyup nmadyákum ku'am es ngajxwixyup éxtum miits mnayjyáwudu, mat ko nekykyujxy kyajts nnijawu wi'ix ngajxwijtut, pes, kyajts nnijawu wi'ixats nwinmáyut mat miidsuty.

Agaar esu Saaru 'yijxpajtun

21 Anmaagyudsu tyaadu miidsuty di'ibu pyanujxtup ja Moisés 'yana'amun, ¿Tii kyaj xyjaygyúku du di'ibu Moisés xytyukmunikákum jaaybyéty?

22 Pes du'un xy'anma'ayum ko Abraan myudajt majtsku 'yu'unk: tu'uk mat ja Agar, ja pyo'oduumbu, es jatu'uk mat ja ñado'oxy Saaru.

23 Isma'el myiñ jyajty éxtumu Abraanu 'yu'unk esu Agar. Peru Saaru kyajpu naty 'yu'unkpraatyñam, net ja Dios wyandaku yu'u es dyajmín dyajja'tut tu'ugu 'yu'unk. Paaty ja Saaru dyajmíñ dyajjaty ja Isaa éxtum ja Dios twandaky ja Abraan.

24 Nbujtákyryuats yu'u éxtumu ijxpajtun. Ja toxytyujku nimajtskpu, majtsk ja kajxy'átyryu tkudánudu: ja kajxy'átyryu di'ibu ja Moisés yajmooy ma ja Sina'ii Kopk, ja'a yu'u ja Agar kyudunaapy. Púnaty tyuk'ijtudubu tyadu kajxy'átyryu, du'un ja 'yu'unk 'yuna'k myindu jya'ttu es 'yíttut éxtum ja maduumbu juybyu.

25 Ja Agar kyudunaapy ja Sina'ii Kopk jam Araabyu, myutnaybyátup ja Jerusalén, ma tyam ja ana'amun tpadundu mat ja 'yu'unk 'yuna'kuty éxtum ja maduumbu juybyu.

26 Per ja Saaru ja'a 'yandijpy ja Jerusalén kajpn di'ibu tsajpótm. Yu'u du'un ndaak'ajtam udsajtam di'ibáty n'axájum ja Jesukristu.

27 Pes ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ:

Xonda'ak mij, toxytyujk di'ibu ni na'a m'u'unk tu xykyapaaty;

xi'ik xon mij ko ni na'a tu xykyayajnáxy ja pujk ado'onun ko u'unk yajpaaty.

Mat ko ja toxytyujk di'ibu kyaj 'yu'unkpraaty,

waanu mayu 'yu'unk tmadata'añ

es kadiinun ja wiink toxytyujkuty.

28 Mugu'ugítuty, udsajtumadyu du'un éxtum ja Isaa, udsajtumu du'un ja u'unk unak di'ibu Dios wyandak dyaka'añ ma ja Saaru.

29 Es du'un éxtum jékyup ja po'oduumbu 'yu'unk ttukxiky di'ibu miin jajt naxwiñ Espiritu Santa myak'ajtangyujxm, du'un tyam di'ibu pyanujxtup ja israelítudyu 'yana'amun xymyudsip'ajtam udsajtam mat ko mbanujxum ja Jesukristu.

30 Ja Diosu jyaaybyajtun ja'a xytyuknija'am ko Dios t'anmaay ja Abraan: “Ŧxwop ja po'oduumbu esu 'yu'unk, mat ko kyaj dyajwa'xut ja mjiky'ajtun mat ja mñado'oxyu 'yu'unk.”

³¹ Pes du'an, mugu'ugítaty, udsajtam kyaj xy'u'unk'ajtam ja po'oduumba, di'ibu 'yandijpy ko udsajtam kyaj nbadu'unum ja israelítadya 'yana'amun. Udsajtam yu'u xy'u'unk'ajtam ja toxytyujk di'ibu awa'atstuuy, di'ibu 'yandijpy ko ta n'axájum ja Jesukrista es paaty xy'u'unk'ajtam ja Dios.

5

Awa'atstuuy'át Kristakyujxm

¹ Krista xyajnutsókum es n'ijtam awa'atstuuy es kudiibu nnakyjyiky'ajtam éxtam ja ana'amun dyajtu'uyo'oy, paaty yu'agyujxm ittá amumdu'uk jot mat ja Krista es kyaj xykyupúktat es pán amajaá mdukkuydyúnadut ja ana'amun.

² ¡Jaygyujkaduguts es mudowda! Ëj Paabla, anmaaydyupts mij ko pan miits mgupujktap es myajtsúktat waanu ma myedyujk'ajtan, mat yu'u ta xy'uxtijta ja Krista, kyaj ni madsoo ja Krista mgatu'unxadut.

³ Akjuna'anupts jatugok. Ko di'ibu nayyajkup es yajtsúkat waanu ma yu yedyujk'ajtan, mat yu'ayu taada koonam tkuudyúnat tugekyu ja ana'amun.

⁴ Es miits pánaty mgyudyunándap ja ana'amun es mat ja'agyujxm xy'uxta'aydyu es oy mwa'umdat mdu Dios, ta xymyastu'utta ja Krista es xy'uxtijta ja Diosu kyunu'xun.

⁵ Per Espírítu Santakyujxm nmubujkam ko oy nwa'amam mdu Dios.

⁶ Mat ko n'ijtam ti'igyu mat ja Jesukrista, kyaj tyuñ ko ja'ay yajtsíky waanu o kyaj yajtsíky ma yedyujk'ajtan; di'ibu situy tuump ko nmubujkam, ja'a ko nnaydsyokum nixim niyam ja'agyujxm ko nmudajtam yu mubujkan.

⁷ Oyu naty miits mdu'uyo'oydyu. ¿Pán ta myajtu'adúkudu es kudiibu xykyuydyúndut ja tuya'ajtan?

⁸ Kyaj yu'adyu Dios, mat ko Diosu du'an di'ibu ta mwóyaty es xypyadúnat ja Jesukrista.

⁹ Kata xyja'aydyugódyu ko mat waanubu levaduuru dyajpade'eky tugekyu tsajkakyjyátsy.

¹⁰ Ëj ndukma'awdajtupts ja Nindsun'ajtam ko miidsaty kyaj mwinmaaydyugátstat. Dios tyukkumadowaambyu tadu ja'ay di'ibu myajwinma'añdyugoyánadap, wa'an tim pánaty.

¹¹ Mugu'ugítaty, jaygyúkadu di'ibu yam n'anuumayaampy. Kooxyup uj n'akkajxwa'xy es miits myajtsúktat waanu ma myedyujk'ajtan, éxtam naagaty jyuna'andu, ¿ti kots xypajadittá ja israelítaty? Ja'a ko xypajadijttupts yu'u, tyaadu nigexu'kp ko ngajxwa'xypyuts ko ja'ay je'eyu ñitso'okta ja'agyujxm ko Krista 'ye'ky kruuzkujxm.

¹² Ma'am da tyaadaty wooma't wijtsma'trpaty kyajxyup ñaydsyúkadu waanu je'eyu ma yu yedyujk'ajtan, wa'an ttimnidsujkta'ay tugekyu ja yedyujk'ajtan.

¹³ Mugu'ugítaty, Dios mwoojadu miidsaty es kudiibu tadu ana'amun xytyuktákadut, per kyaj es miits xytyuk'ubat xytyukkajxpáttat éxtam ja mgu'am winma'añ es ja mgu'amdsokun. Naydsyókudu es naybyudákudu nixim niyam.

¹⁴ Tugekyu tadu ana'amun 'yawijtsmijkyru tyaadu: “Mdsókup ja mmudujkra'a éxtam mij k'am mnaydsyékyu.”

¹⁵ Per pan miits mnaygyaay mnaydsyu'tsudap éxtamu añimalun nixim niyam, naygywentá'atudu es kyaj mnayyajkúxadut ak miidsaty.

Njiky'ajtam éxtam ja Espírítu Santu ttseky

¹⁶ Ngajxwiitap es mjiky'áttat éxtam ja Espírítu Santu mduk'ixadu, es du'an kyaj mjiky'áttat mat ja di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy.

¹⁷ Mat ko ja'ay ttundu di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy, myudsip'ajttap ja Espírítu Santu, es ja Espírítu Santu myudsip'ajtypy ja pánaty tyuundap di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy. Paaty miidsaty kyaj xytyundu di'ibu mjatunándap.

¹⁸ Pes pan ja Espírítu Santu mdu'umooyudap, kyaj myajkutúkadu tadu ana'amun.

19 Wa'ats nnija'am wi'ix jyiky'attə pánaty tyuundəp di'ibə ñini'x kyəbajk wyinmə'añ'ajttəp: mə'induundəp, tyuundəp kyəjxtəp ja axək'ajtən, 'yadsojktəp,

20 'yawdajttəp ja agojwinnáxaty, byruju'ajttəp, naymyədsip'ajttəp, naywyinjəp naywyingojtəp, amə'ajtsy'ajttəp, jot'ambəjktəp mət waanə tii, je'eyə ñaymyəpəjtə'aga'anədu, naywya'xədu kanək peky, naymyədsip'ajttəp,

21 naywyinnaxəja'adəp, ami'ikyjya'ay'ajttəp, kujə'xpu'ajttəp es pánaty tyuundəp tiity éxtəm yə axək tu'unən. Tə n'anəmədu, es n'ak'anməədyəp, ko pánədyə du'ən axəkjiky'ajttəp, kyaj 'yittət mə Diosə kyutujkən.

22 Per ja Espiritə Santə xyajjiky'ajttəm waanə wiink, mət ko dyajmíñ ja tsojkən, xondakən, ti'igyə'át, mə'xtujkən, oyjya'ay'át, kajxykyupəjkən,

23 tuda'aky'ajttən es najjyəjwjtəmbijttəm kə'am. Tyədu jiky'ajttən kyaj tmədsip'aty ni tu'ugə ana'amən.

24 Es ədsajttəm di'ibəty xyja'a'ajttəm ja Jesukristə, du'ən nyajtu'unəm éxtəmxəp tə nyajkruuzpajttəm di'ibə nnini'x'ajt ngəbajk'ajttəm wyinmə'añ'ajttəp.

25 Mət ko njiky'ajttəm mət ja Espiritə Santə, n'oknaygyəyəkəm es xywyjts'yo'oyəm ja Espiritə Santə.

26 Kyaj ti ndukməj'ajttəm, kyaj ti ndu'unəm es n'ijxəm mabaət ja'ay tkupeky, es kyaj ti nnaywyinnaxəja'am mə a'ədsajttəm.

6

Naybyudəkədu nixim niyam

1 Məgu'ugittəty, pən mbəttəp miidsəty di'ibə tə pyekykya'ay, miidsəty di'ibə jiky'ajttəp éxtəm ja Dios 'oyjyawə, mgəjxwjtəp ja di'ibə tə pyekykya'ay es jyiky'átət éxtəm ja Dios ttseky. Per tun yajxón es naygywentə'átədu miidsəty kə'am kədiibə mməmadə'agəduət ja pojpu.

2 Naybyudəkədu nixim niyam pən ti mdsiptáxxədu, es du'ən xykyuydyúndət ja Kristə 'yana'amən.

3 Pən nəək najjya'adəp məj kəjxm, es kyaj du'ən 'yity, kə'am ñaywyin'əñəty.

4 Wa'an kə'am nidu'uk nidu'uk tnaygywentə'átəty éxtəm ja Dios ttseky, net mbaət oy ñayjyáwət ko ti ttuñ es kyaj ñaydyukmə'ijxkijxyət mət ja wiinkpəty.

5 Kəjkja'a ja tuunk ayə'on nyajkəjx nyajnajxəm.

6 Xyryátəm nyajwə'xəm di'ibə nmədajttəm mət ja di'ibə xytyuk'əxpəjkəm ja Diosə 'yayuk.

7 Exkəm mnaywyin'əñədu miidsəty: ni pən mbaət tkatukxi'iky ja Dios. Ja nippə yajpəde'kyry ja pyəjtə'aky di'ibə tə tni'ipy.

8 Pən ñipy éxtəm ja di'ibə ñini'x kyəbajk wyinmə'añ'ajttəp, yajpədu'əgəp ja o'kən; per pən ñipy éxtəmə Espiritə Santə ttseky, 'yaxájəp ja jiky'ajttən winə xə winə tiempə.

9 Kyaj nmə'anu'xəm es ndu'unəm ja oybyə; mət ko pyəadəp ja tiempə mə Dios xymyay'ajttəm.

10 Pəəty pən xyajmadəkəm ja Dios, wa'an nmay'ajttəndu'unəm mət oytyim pánaty nidəgəkyəty, es waanə ni'igə nmay'ajttəndu'unəm mət ja nməməbajkpu'ajttəm.

Kajxwíjən esə kajxpo'xən

11 Məduədsə ngə'amgə'u nnijáyədu tyam es mət məjjátədyə letrə.

12 Taadəty di'ibə mdukkuwa'anədu es myajtsúktət waanə, tyuundəbə du'ən mət ko yajxón ñayyajwə'əmə'anədu mət ja israelitəty, kyaj ttsoktə ko 'yayówdət ja'agyəjxm ko ja'ay t'awanə ko Kristə xykyu'o'kəm kruuzkəjxm.

13 Per yə'əjəty kə'am kyaj tkuydyundə ja Moisesə ana'amən, je'eyə ttsoktə es miits myajtsúktət waanə es du'ən jyənə'andət ko nandə'ən miits xykyupəjktə es myajtsúktət waanə.

¹⁴ N'amdeebꝯts ja Dios es ni na'ats ɯj ngamɯj ngapaadut. Ndsejꝯꝯts je'eyɯ es nmɯduna'añats ja Nindsɯn'ajtɯm Jesukristɯ mɯt ko 'ye'ky kruuzkɯjxm mɯt ɯjtskyɯjxm. Kots ɯj oj n'axajɯ Jesukristɯ, dɯ'ɯnɯts ɯj ɛxtɯmxyɯts ɯj nandɯ'ɯn n'e'ky kruuzkɯjxm. Mɯt yɯ'ɯ di'ibɯ jya'a'ajtꝯꝯ ja naxwĩɯdɯ, kyajts ndimnakymɯjꝯjta'aky.

¹⁵ Mɯt ko n'ijtɯm ti'igyɯ mɯdɯ Kristɯ, kyaj ti ttsooty ꝯɯn tɯ myajtsĩky waanɯ o kyaj. Di'ibɯ sitɯy tsobatꝯ ko Jesús tɯ xyajtɯgajtsɯm es xytyukjiky'ajtɯm tu'ugɯ jiky'ajtɯnɯ jembyɯ es wɯ'atsꝯɯ.

¹⁶ Wa'an ja Dios mguni'xyɯty es mba''ayóyɯty nidɯgekyɯ di'ibɯ dɯn jiky'ajttɯꝯ ɛxtɯmts ɯj tɯ njana'añ, es nandɯ'ɯn tkunu'xɯt es tꝯa''ayóyɯt nidɯgekyɯ di'ibáty ijttɯꝯ ja Diosɯ jya'ay.

¹⁷ Aya bom kyajts ndseky esɯts ꝯɯn xytsyipmɯgajxɯt mɯdɯ tyadɯ dɯ'ɯmbɯ winma'añ. Pes ɯj nmɯdajtyꝯꝯts mɯdsɯ nnini'x ja tay mats xywyojꝯtɯ yɯ'ɯgyɯjxm kots nmɯdúñ ja Jesús.

¹⁸ Mɯgu'ugítɯty, wa'anɯ Nindsɯn'ajtɯm Jesukristɯ mgunu'xɯdɯ ni'amukɯ miidsɯty. Wa'an dɯ'ɯnɯty.

Neky Di'ibü Paablü Tyuknigajxtü Ja Éfesü Ja'ayuty

¹ Ëj Paablü, mat ja'agyujxm ja Diosü tsojkan xy'apostalu'átyuts ja Jesukristü, ja'a njuna'anäm kots tü xykyéxyuts. Nduknigajxtüptsü tyadu neky ja Diosü jya'ayuty di'ibáty naymyujkadap ma Éfesü kajpn es di'ibátyü Dios myuduundap oy es ti'igyü 'yittü mat ja Jesukristü.

² Wa'anü nDios Teety'ajtam esü Nindsün'ajtam Jesukristü mgunu'xadü es mmo'oyüdü ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Kunu'xün müdü Kristü

³ N'ok'awdajtam ja Dios, ja Nindsün'ajtam Jesukristü Tyeety, mat ko tü xymyo'oyüm tügekyü kunu'xün di'ibü ijtp tsajpótm mat yu'agyujxm ko ti'igyü n'ijtam müdü Nindsün'ajtam Jesukristü.

⁴ Jéküüp ma naty kyajnumü naxwíñüdü kyojy, Dios tü naty xywyin'ijxüm es xy'u'unk'atá'anäm ja'agyujxm ko n'ijtam ti'igyü mat ja Kristü, es dü'ün n'ijtam ma Dios wa'ats es kyajpu nbojpu'ajtam.

⁵ Mat ja tsojkangyujxm oj xytyuknibujtáküm extü jéküüp, es xy'axájüm éxtümü 'yu'unguty mat yu'agyujxmü Jesukristü.

⁶ Paaty müdü tyadu, dü'ñüm n'awdajtam ja Dios mat ja müj may'ajtan di'ibü xytyu'unäm mat ja'agyujxm ja 'yU'unk Jesús, di'ibü jyantsytsyejpy.

⁷ Mat ko Dios xytsyojcum ni'igü, paaty oj xyajtsóküm ja'agyujxm ko 'ye'ky ja Jesukristü, es dü'ün tme'xy ja nbojpu'ajtam,

⁸ es dü'ün ja Dios xytyuk'nijáwüdüts yu tsojkan jantsy müj, kots tü xymyo'oydyü tügekyü wijy'ajtan esü jaygyujkan,

⁹ es tü xytyuknijáwüdüts di'ibü ijty kyayajnijáwü di'ibü yu'ü tsyejpy, es tü ttuknibujtaagu nwinma'añóty di'ibü yu'ü tyunaampy.

¹⁰ Yu'ü dü'ün di'ibü tyuknibujtákü ko Kristü t'ana'amüt tügekyü di'ibü ijtp tsajpótm es di'ibáty ijtp naxwíñ. Dios yu'ü dü'ün tyuknibujtákü es yajkuydyúnüt ko tpaadüt ja tiempü.

¹¹ Ja'agyujxm ko ti'igyü n'ijtam müdü Kristü, paaty ja Dios oj xywyin'ijxüm jéküüp es trujtákü es n'ijtam ja'a müüt, di'ibü tyiimpy tügekyü éxtüm t'oyjyawü.

¹² Dü'ün ttuñ ko üdsuty, di'ibü jawyiin ja Kristü myubujktü, njiky'áttüt wi'ixü Dios awdaty 'yítüt ko tmüdaty ja müj'ajtan.

¹³ Nandü'ün ja Dios ttuñ mat miidsuty. Ko miits xymyüdüdü ja oybyü ayuk di'ibü ñimadyakypy ja nitsokün, pes net xymyubujktü ja Kristü, es ja Dios m'axájüdü éxtümü jya'ay es mmooyüdü miidsuty ja Espíritü Santü di'ibü naty tü twanda'aky.

¹⁴ Es mat ko Dios mmooyüdü ja Espíritü Santü, yu'ü müüt ya'ixy ko miits mja'ay'ajtädap ja Dios. Pes ja Espíritü Santü yu'ü dü'ün éxtüm tu'ugu ijxwü'ümün jawyiimbü, es dü'ün tyudyükü ko Dios tkuydyuna'añ di'ibáty tü twanda'aky, es dü'ün awdaty 'yítüt ko dü'ñüm tmüdaty ja müj'ajtan.

Paablü kyajxta'aky es tjá'aygyüda'aky ja Dios

¹⁵ Paaty kots oj nnijawü ko miits tü xy'axájüdü ja Kristü es ko xytsyoktü ja di'ibátyü Dios jya'ay'ajtapy,

¹⁶ dü'ñümnts nja'aygyüda'aky ja Dios miitskyujxmüty, njamyejtsypyats miits kots ngajxta'aky.

¹⁷ N'amdebyuts ja Nwindsün'ajtam Jesukristü Dyios, ja Dios Teety di'ibü ni'igü müj'ajtan myüdjatypy, es mmo'oyüdü ja Espíritü Santü di'ibü yajkypy ja wijy'ajtan esü ja'ay dyajtuknijáwüt ja tüy'ajtan, dü'ün miits ni'igü oy xy'ixy'áttüt ja Dios Teety.

18 N'amdeebuyats ja Dios nandu'an es tkujaj tkudu'xut yu mjot mwinma'añaty, es mduknijáwudat di'ibu dun mbátudup ko yu'u tu mwówudu es mja'ay'ata'anudu. Wa'an mduknijáwudu ja kuma'añu muppu es oy di'ibu Dios pyujke'kypy mut ja di'ibáty 'yaxájudup ja Jesús.

19 Wa'an yu'u mdukjaygyúudu ko yu Diosu myuk'ajtun kyaj tmudaty ja kyugujxun, ja'a ko yu'u yajtiimpy tugekyu tyadu muk'ajtun ma udsajtam ko nmabujkam ja Jesukristu,

20 es nan ja'ayumu tadu muk'ajtun di'ibu ya'ijxu ko Jesukristu dyajjikypyejky jatugok es dyajnaxwe'tsy 'yaga'añdsyoo tsajpótm.

21 Dios pyujták ja Jesús es tniWindsun'átut tugekyu yu muk'ajtun, kutujkun esu madakun, es ja Jesús du'an 'yana'amut kyaj jyatyimtyamyuty, nandu'un winu xuu winu tiempu.

22 Pes du'un ja Dios tmooy ja kyutujkun ja Kristu ma tugekyu di'ibu ijtp oymyaaty, es nandu'un tpujtáky ja Kristu es tnigopk'átut ja mabujkputujk.

23 N'okpujtákum ko yu Kristu du'an éxtum ja kubajk di'ibu wyijts'ye'epy ja nini'x, es du'an ja mabujkputujk éxtum ja nini'x. Myudajtypy ja Kristu nidugekyu ja mabujkputujk es ijtp ma tugekyu it lugaar.

2

Dios myay'ajtungyujxmu ja'ay ñitse'eky

1 Du'un miidsudyu naty éxtumu o'kraty mut yu'ugyujxm ko kyaj ja Dios xumyumdoodu es mbojpuuundu,

2 xypyaduundu naxwiñudu ja'ayu wyinma'añaty es xypyanyjxtu ñu'u tyu'u ja mujuk'u di'ibu 'yane'empy nidugekyu di'ibu kyajpyum tmumudoy ja Dios.

3 Nidugekyu udsajtam nandu'un tuuyup njiky'ajtam éxtumu taadaty, es oj njiky'ajtam extum jyanandu ja ngu'am winma'añ es ndu'unum di'ibu tsyojktup ja nnini'x'ajt ngubajk'ajtam. Nja'am'i'in nja'ajajtam es xyñitujkam yu tudyu'unun di'ibu Dios yajkyry, ti'igyu mudu taadaty.

4 Per ja Dios jyantsymudajtypy ja muj pa'ayo'on es nugoo oj xyjantsytsyojkam,

5 paaty, oyu naty nja'ijtambu éxtumu o'krpu mut yu'ugyujxmu nbojpu'ajtam, xumyo'oyum ja njiky'ajtan'ajtam ti'igyu mut ja Kristu. Pes mut ja tsyojkungyujxm esu pya'ayo'on ja Dios tu myajnitso'ogadu.

6 Es ko n'axájum ja Kristu éxtumu nYajnitsokpu'ajtam, Dios pyujtákyry éxtum xya-jjikyryujkam ti'igyu mut ja Kristu es xya'ijtum mmut tsajpótm.

7 Tyaaðu ttuun es dya'ixyuty winu xuu winu tiempu ko nugoo xyjantsytsyojkam mut ko dyaky ja 'yoyjyot mut yu'ugyujxmu Jesukristu.

8 Ja'a ko Dios may'ajtun mdu'unxudu, paaty mnitso'oktu mabujkungyujxm, kyaj ja'agyujxm di'ibu mduundu o mwinmaaydyu, Dios namay'ajtungyujxmu'u du'an.

9 Paaty kyaj ni wi'ix tsoo mbaat ngamuj ngapátum, mut ko ja nitsokun kyaj nmudajtam ja'agyujxm ko tii udsajtam ndu'unum, yu'u taadu ñayajkyry ja Dios.

10 Mut ko Dios yu'u du'an oj xyajkójum es yu'u du'an tyuknibujtáku ko udsajtam, ti'igyu mut ja Kristu, njiky'ajtam tu'ugu jiky'ajtan ja oybyu, du'an éxtumu Dios tu xytyuknibujtákam.

Agujk'ajt jotkujk'ajtan Kristukyujxm

11 Miits púnaty kyaj 'yisraelítaty, "kyaj tsíkyuty" mdíjuda púnaty naydyjjudup "tsíkyuty", púnaty yajtsujktup waanu ma ja yedyujk'ajtan*.

12 Jamyatstu ko tuuyup mga'ijttu Kristu mmut, kyaj 'yity mbaadudu ja kajxy'átypyu ko Dios ja wandakun dyajwe'emy mudu israelítaty. Du'an ijty miidsuty ya naxwiñ, kyaj ijty ja Dios xy'ixy'attu es ni ti ijty xykyajup'ixtu.

* 2:11 Ix Lukus 1:59.

13 Miidsaty di'ibu naty mājagam'ajttap ja Dios, tyam m'ittu ti'igyū mādū Jesukristū; ja Kristū, mat ja ñe'pyñgyujxm tū myajmínudū wingón mā Dios.

14 Kristū yū'u dū'un yajti'igyū di'ibu israelitū es di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es dū'un tyam n'ijtam tuk kajpn je'eyū. Mat ja kyū'um nini'x Kristū yajjugák ja naymyudsip'ajtuk di'ibu naty nmudajtam.

15 Kristū yajkugujxu tugekyū ja israelitū 'yana'amun es ja kyubojkun. Dū'un ttuun es ja majtsk naxpū ja 'ayuty tyi'igut mat yū'u kū'um, es dū'un dyajxeemy ja naymyudsip'ajtuk.

16 Mat ko Kristū 'ye'ky kruuzkujxy, ja'a oj dyajkéxy dyajnaxy ja tsip, es dyaj-naymyū'oybyujkūdu di'ibu israelítaty es di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

17 Dū'un ja Kristū dyajmiiñū tyādū oybyū ayuk mā yū ti'igyū'ajtan mā miidsaty di'ibu naty mājagam'ajttap ja Dios, es nandū'un udsaty, israelítaty di'ibu ijttabū naty wingón mā ja Dios.

18 Es tyam nidugekyū udsajtam, dū'un éxtam di'ibu kyaj 'yisraelítaty es di'ibu israelitū, nmudajtam ja Espíritū Santū es mbaat njo'omūm Dios Teety wyindum mat ko n'ijtam ti'igyū mādū Kristū.

19 Pes mat yū'u tyam miits mganakyjyagam'ittū mā Dios, ti'igyū m'ittū mat ja Diosū jya'ayuty éxtam púnaty tsanaaydyap tuk jūun tuk tujk.

20 Dū'un miidsaty éxtam tu'ugū tujk di'ibu yajpojtsū'kp mā yū apóstulaty esū Diosū kyugajxpū ñikujxmūty, dū'un yū'ujuty éxtam ja potsy'ujxūn, es ja Jesukristū yū'u dū'un éxtam ja māj tsāa di'ibu myajts'ijttaapy tugekyū ja potsy.

21 Pesū Jesukristū yū'u dū'un di'ibu myūdūnaapy ja potsy extū ko ja potsy 'yabátut tu'ugū tujk di'ibu wā'ats es mā ja Dios tsyūūnū.

22 Paaty mbaat njūnā'anūm es n'okpūjtákūm tu'ugū ijxpajtan. Ko miits m'ittū ti'igyū mat ja Kristū, dū'un miidsaty éxtam ja tsāa di'ibu ja Kristū yajtiimpy mā ja tujk tkojy mā Dios tsyūūnū Espíritū Santūkyujxm.

3

Paablū tyuunk mā ja mabujkpatujk

1 Paatykyujxm ūj Paablū, n'ityuts tsimy mat yū'ugyujxmū Jesukristū, es xytyuk'oy'áttat miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

2 Pes tūy'ajtanats njawū ko tū xymyūdowdū ko Diósats ja may'ajtan xytyu'unxū esats tū xytyuknipeky es miits n'awánudū ja Diosū 'yayuk.

3 Dios ya'ijxū di'ibu tyuknibūjtákū di'ibu ijty kyayajnijáwū esū Diósats xytyuknija'ajats ūj, éxtam waanū tū n'awánudū yā nekykyujxm,

4 es ko xykyajxtat, mbaat xpyuktū kwentū kots ūj nnijawū ja Kristū jya'a di'ibu ijty kyaj yajnijáwū.

5 Es di'ibu ijty kyayajnijáwū, nāamnam ja Espíritū Santū tū ttuk'ixtū ja Kristū 'yapóstulaty esū kyugajxpūty.

6 Yū'u dū'unū tyāadū: ko mat yū'ugyujxmū tadū oybyū ayuk ja ja'ay kyaj 'yisraelítaty di'ibáty 'yaxájudap ja Kristū, 'yaxájudap nandū'umbū ja kumā'añ éxtam ja di'ibu israelítaty. Es mat nidugekyū di'ibu 'yaxájudap ja Kristū, Dios tū pyujta'agūdu nandū'un éxtam tuk pedazū ja Kristū ñini'x, ja'a njūnā'anūm ko Dios tū yajti'igyūty mat ja Kristū. Paaty nandū'un yajwā'xtap mat ja israelítaty ja kumā'añ di'ibu Dios wyāndak mat ja Kristū.

7 Diósats xytyuk'ana'am esats ngajxwā'xūdu tyādū oybyū ayuk, es xymyooyats ja madakūn esats ndūnut.

8 Es óyuts ūj ni ti ngatsoo'ajtpū mat oytyim púnaty di'ibu pyanujxtap ja Kristū, Diósats tū xytyukkūdukū esats ngajxwā'xūt mā yū di'ibu kyaj 'yisraelítaty, ja di'ibu ni pūn mbaat tkanija'adya'ay.

⁹ Diósats xytyuknija'adap es ndukjaygyúkadats wa'ats nidugekyaty ja ja'ayadya tadam di'ibum ijty kyayajnijáwum, di'ibum myudajtypy pújke'eky ma naty kyajnam kyojy ja naxwíñudum, es extum tyam yajnija'adsyooñ.

¹⁰ Es ko Dios dum ttuun, mbaat mabujkrutujkkyujxm tnijawudu panaty myudajttap ja madakum es ja kutujkun tsajpótm, ko Dios myudajtypy mayñax ja wijy'ajtum ma tugekyu di'ibum ijtp.

¹¹ Dum ja Dios tkuydyuun ma yu Nindsun'ajtam Jesukristum, di'ibum naty tu ttuknibujtaagum ma naty kyajnamum naxwíñudum kyojy.

¹² Ja'a ko nmabujkum ja Jesukristum es xyja'ay'ajtam, mbaat nmawingo'onum ja Dios amumdu'uk jot.

¹³ Nmumnu'xtaktap es kadiibum miits mdsipka'axtat mut kots uj yam n'ayoy ja'aguyjxm kots ngajxwa'xy ja oybyum ayuk ma yu di'ibum kyaj 'yisraelítaty. Mbatadum miidsaty es mjotkujk'áttat, ja'a kots uj n'ayoy es oy mwum'umdat madum Dios.

Kristum tsyojkum

¹⁴ Paadyats nnaygyoxtnaaydya'agyaty Dios Teety wyinduuy,

¹⁵ di'ibum yajkoj tugekyu di'ibum ijtp tsajpótm es naxwíñ.

¹⁶ N'amdeebuyats ja Dios Teety es mut ja muj'ajtum di'ibum ni'igum myudajtypy, es jya'ajunguyjxm mmo'oyadat ja muk'ajtum,

¹⁷ es mut ko miidsaty tu xy'axajudu ja Kristum éxtum Yajnitsókpu, n'amdeebuyats es ja Kristum 'yítat winum xum winum tiempum mjodoty winma'añótyaty. Dum miits xymyudáttat ja tsojkum, éxtum ti tukjijpyum 'yity, kyaj yi'xy.

¹⁸ N'amdeepy nbujktseebuyats es miidsaty, ti'igum mut nidugekyu ja Diosum jya'ayaty, mbaat xyñijawudu di'ibum dum yeñ, wooñ, kujxm es kuk ja Kristum tsyojkum,

¹⁹ es xyñijawudat tadam tsojkum, di'ibum byeen ni'igum myájuty es kyaj mbaat njaygyujkatya'ayum, es dum Dios kexy ka'pxy jiky'átat ma miidsaty.

²⁰ Ja Dios, di'ibum myudajtypy ja muk'ajtum es ttúnat waanum ni'igum kadiinum di'ibum udsajtam n'amdo'om es nwinma'ayum, dum ttúnat mut ja myak'ajtum di'ibum tuump ma udsajtam.

²¹ Wa'an ja'a mabujkrutujkkyujxm esum Kristum Jesuskyujxm 'yity mujjawa junujx natsnujxum es winum xum winum tiempum. Wa'an dumnaty.

4

Ti'igum nnayya'ijtum Espiritum Santukuyjxm

¹ Kom uj tsimyja'ay'ajtpats mut yu'uguyjxm kots nmuduñ ja Nindsun'ajtam, uj nmumnu'xtaktapts miits es mjiky'áttat éxtum ja Dios ttseky, mut ko Dios tu myáxudum es mjiky'áttat dum.

² Tuda'aky'áttum es oyja'ay'áttum, es madattum ma'xtujkun mut ja wiinkraty. Naybyudakudum nixim niyam mut ja oyjyotkuyjxm.

³ Uxta'aydyum es xymyudáttat ja ti'igum'ajtum di'ibum ja Espiritum Santum yajkypy, es jiky'attum jotkujk nixim niyam.

⁴ Ti'igum nnini'x'ajtam madum Kristum es ti'igum je'eyum yu Espiritum Santum, dum éxtum ti'igum ja awijx kujp'ijxum di'ibum Dios xytyukniwo'om,

⁵ ti'igum Nindsun'ajtam, ti'igum nabajtum, ti'igum mabujkum, es

⁶ ti'igum Dios Teety di'ibum nWindsun'ajtam nidugekyu udsajtam es tyuñ ma nidugekyu udsajtam, es jyiky'aty ma udsajtam nidu'uk nidu'uk.

⁷ Tum Kristum xymyo'oyum nidu'uk nidu'uk ja madakum éxtum ttseky.

⁸ Paaty jyuna'añ ja Diosum jyaaybyajtum:

Ko pyatujka tsajpótm, tmunejxy di'ibum naty dum éxtumum tsimyja'ay, es tmooy ja madakum ja ja'ayaty.

⁹ Mbaat nnayyajtu'am: "¿Ti 'yandijpya tade ayuk tsyajpajnu?" Pes ja'a xytyukjay-gyujkam ko jawyiinu naty ta kyada'aky.

¹⁰ Es tade di'ibu kudak, ya'u nandu'un di'ibu oknam patajku tim kujxm jam tsajpót m es 'yítat ma tugekyu di'ibu ijtp.

¹¹ Kristu ku'am di'ibu myooyu tyadu madakun ya tyadu ja'ayuty, tmooy naak es 'yapostola'áttat, wiinkru di'ibu kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk, wiinkru di'ibu ñu'amooy tyu'umooydyap ja ja'ayuty, wiinkru di'ibu ja mabujkratujk 'yijx'ijt kywentu'ajttap es dya'axpaktu.

¹² Du'un ttuuñ es Kristu t'axkujkadya'ayut nidugekyu ja Diosu jya'ayuty, es du'un yajxon tmadúnat di'ibu ti'igyu ijttap mat ja Kristu,

¹³ es du'un udsajtam nwa'amam ti'igyu ma ja nmabujkan'ajtam es n'ixy'ajtam yajxon ja Diosu 'yU'unk, es nmuyujam es nmadu'unam ja Dios éxtam ja Kristu ttuuñ.

¹⁴ Kyaj nnakyñaybyujtáka unaku'ungun di'ibu janaam jatsojk yajtagajtsypy ja wyinma'añ mat ja wiinkru xprujkun. Pes di'ibu du'un tyuundap, du'un éxtamu posta'agan di'ibu ja poj yajnujxap oytyim maaty, mat ko ñayyákyuty esu tade andákruty tyuk'axpákdut éxtam oy tsujru di'ibu kyaj tyu'ajtanaty.

¹⁵ Nik ni'igu udsajtam nnaydsyojkam nixim niyam, nmadyáka ya'uy ja tuj'ajtan es nyaj'ya'kam ja nmabujkan'ajtam ko n'ijtam ti'igyu madu Kristu di'ibu ijtp éxtam ja nini'xu kyubajk.

¹⁶ Kristakyujxm ñaybyudáku ja mabujkratujk es ti'igyu 'yitta éxtam tu'uk amuum nini'x; es ko ja mabujkratujk tyunda di'ibu oy, net myujpajta'agadu mabujkangyujxm es dyajmajtáku ja naydsyoka.

Jembyu jiky'ajtan ko Kristu muut n'ijtam

¹⁷ Nduk'axpaktu es nduk'ana'amdu es oy xykyuydyúndat di'ibu yam n'anmaaydyap. Kyaj xyñakypyanujxtat ja kyostúmruty es ja wyinma'añdyu taadaty di'ibu kyajru Dios tmadún, mat ko ni ti tkatsooty tade di'ibu jaayam tyuundap.

¹⁸ Di'ibáty kuydu'unxudap kubi'its ku'ook ya tade winma'añaty, tade ja'ayuty nago 'yokjantsykyujuun'áty'ajnadu, kyaj kyajxyjyaygyúkadu es kyaj ttuktáku tade jiky'ajtan di'ibu Dios yajkpy,

¹⁹ nago 'yokjantsysooydu'unduk'ajnadu es oytyiity t'aduunwinnáxta, ttunda oytyim tiity di'ibu kyaj 'yóyuty, es kyaj ñay'aguwítsuty.

²⁰ Per ja Kristu kyaj mduk'axpákdut es du'un mjiky'áttat,

²¹ pes miits mmadoodu di'ibu ya'u tyuk'axpajk, es du'un xyjaygyujkadu wi'ixu du'un ja tuj'ajtan ma Jesús.

²² Paaty, éxtam ja ja'ay ñayñijéñaty es tnasjubipa wyitu pu'utypy o di'ibu kyaj ñaktyúñ, mastu'uttu miidsaty wi'ix ta mjiky'attu madu m'axuk adsojkanaty di'ibu mnaydyukwin'u'anadu, pes myajtagooyunabu naty m'axuk kostumbr.

²³ Nayyáku es ja Dios mmo'oyudat ja jembyu jot winma'añ,

²⁴ es éxtam ja ja'ay ko tsiida'ay es ttuktaku ja wyitu jembyu es wa'ats, nandu'un padu'udáku ja jembyu jiky'ajtan di'ibu Dios yajkoj ko ñayajnikojtútu, es ya'ixadu ya jembyu jiky'ajtan ja'agyujxm ko mjiky'attu wa'ats es tuj'ajtan muut.

²⁵ Katu mnaky'anda'aktu, nik madya'aktu tuj'ajtan nixim niyam, mat ko nidugekyu nyajti'igyam, éxtam mbaat njuna'anam tu'uk je'eyu nini'x di'ibu Kristu ñigabajk'ajtypy.

²⁶ Pua myajjot'ambujkadap, éxkam mat ya'u mbekykya'a. Katu xunaxy m'áku.

²⁷ Katu xlyugaarmo'oy ya mujku'ugópk es mmamada'agudat.

²⁸ Di'ibu ma'tsp, kyaj 'yokma'tsnat, wa'an oy ttuñ es tmadátat tii es tpudákat di'ibu jam tugoy'ajtxudap.

²⁹ Katu mgo'oy'aw mgo'oygyajxta, je'eyu kajxmadya'aktu di'ibu yajmujwiin yajka-jaajap ja myubujkan pánaty myadoodap, es ttuk'oy'átat.

³⁰ Kyaj xyajmáy xyajtajtut ja Diosu 'yEspíritu Santu, pes ja Dios tu tpejta'aky ma miidsuty éxtamu syeyu es m'ijxwá'umudut éxtam mja'a'átudu, es du'an mya-jtu'ukmujkta'ayudut nidugekyu di'ibáty jya'a'ajtypy ma naty mmo'oya'anudu tukmuku ja nitsokun.

³¹ Yajjuga'aktu tugekyu m'aku, tugekyu mjetma'tun, tugekyu mni'o'on es tugekyu oytyim di'ibudyu axuk'ajtun.

³² Oyjya'ay'áttu es naymyuma'xtúkudu nixim niyam. Naybyojkruma'xudu nixim niyam, du'an éxtam ja Dios oj mbojrama'xudu miits mut yu'ugyujxm ja Kristu.

5

Wi'ix jyiky'áttut ja Diosu 'yu'unguty

¹ Mut ko miits m'u'unk'átudu Dios, jiky'attu éxtam yu'u ttseky.

² Naydsyókudu nixim niyam, du'an éxtam ja Kristu oj xytsyojkum es ñayyajku udsajtamgyujxm éxtam tu'ugu borreegu'unk yaj'yáky windsu'kan ma Dios, es mut yu'u xyajpojpnitago'oyam.

³ Ja'a ko miidsuty ja Dios mja'ay'átudu, éxkam ko pán mnimadya'agudu tpej'ajtun ko ta miidsuty nidu'uk di'ibu m'induundap, o wiingátypyu axuk'ajtun, o ko miits m'adsojktap.

⁴ Katu mgo'ogyajxtu o mgyuxy'i'ktu axuk, ni'igu mbaadu Dios xy'awdattu es xyja'aygyada'aktut miidsuty, mut ko tu mdukniwá'adsudu es kyaj mdu'an'áttu éxtamu tyadu tugekyu peky.

⁵ Mut ko miidsuty byeen yajxon xyñjáwudu ko di'ibu m'induump, di'ibu axukkru tyiimpy o di'ibu meeñ'adsojkr (ja'a ko meeñ'adsojk, du'an yu'u éxtam ya'awdaty di'ibu kyaj Dyiósuty), kyaj pyaadyuty 'yíttut ma yajkutúktu ja Kristu es ja Dios.

⁶ Paaty éxkam ko pán mwin'uumudu mut ja lyoku winma'añ, jyuna'anat ko Dios kyaj tyukkumadowa'añ mut ko ndu'unumu tyadu axuk'ajtun, pes yu'ugyujxm tyadu axuk'ajtun Dios tyukkumadowaampy jantsy tsaatsy nidugekyu di'ibu kyaj myumadóyuty.

⁷ Paaty katu muut mda'anmíky mwa'kmíky madu tyadu du'umbu ja'ayuty.

⁸ Nandu'an miits m'ijttu kubi'its ku'ook, per mut ko m'ittu ti'igyu mudu Nindsun'ajtam, m'ijttap tyam ma ja jajun. Jiky'attu éxtamu pánuty yo'oyduap ma ja jajun,

⁹ pes pánuty yo'oyduap ma ja jajun, oyjya'ayuty yu'u, wa'ats es tpej'ajtun jyiky'attu.

¹⁰ Naybyayo'oydu es miits mjiky'áttut éxtam ja Dios ttseky.

¹¹ Katu xytyundu di'ibu kyaj tyuñ, di'ibu tyuundap pánuty ja Kristu kyaj tmabaktu, ja'a mdúndap wi'ix xyajniguxu'uktut ko kyaj 'yóyuty di'ibu yu'u tyuundap.

¹² Pes extu tsoydu'unum nmadyákum di'ibu yu'ujuty tyuundap ayu'udsyu;

¹³ per pán yajnide'xypy tii ja jajun, ja'a xytyuk'ijxam wi'ix yu'u,

¹⁴ ja'a ko ja jajun tugekyu dyajniguxu'kta'ay. Paaty jyuna'andu:

Jotwíj, mij di'ibu maap,

pudu'uk, katu m'ity éxtamu o'krp,

es ja Kristu mgudu'x mgujájudut.

¹⁵ Paaty nduknipaktu miits ko mnayjyujwijtsambítudap. Katu mjiky'attu éxtamu kujuunuty; ittu éxtamu di'ibu wijy keju.

¹⁶ Tundu miidsuty byeen maanumu naty m'awaadsudut, mut ko 'yaxuuguty yu tiempu.

¹⁷ Katu miits mjambittu kujuun. Jaygyúkudu wi'ixu Nindsun'ajtam ttseky es njiky'ajtam.

¹⁸ Katu mmu'uuktu, mut ko taadu myajtagooyudap, nik oy ko mdu'umo'oyudut ja Espiritu Santu.

¹⁹ Nayyajxonda'agudu nixim niyam mut ja Salmu esu uy di'ibu muut ja Dios yajmajjáwu, yajnáxtu uy esu Salmu mwinma'añóty Nindsun'ajtam myuj'ajtamgyujxm.

20 Du'uñum xyja'aygyada'aktat ja Dios Teety mat tugekyu ja Nindsun'ajtum Jesukristu xyuugyujxm.

Wi'ix ja mubujkrutajk jyiky'attat ma jyuan tyujk

21 Es mat ko nmay'ajt nwindsum'kam ja Kristu, nayjaygyukudu nixim niyam.

22 Miits kasaadu toxytyujkuty, naygyubukudu es windsu'ugudu yu m'u'unk mña'ayaty, du'an éxtumxyup mnaydyukkudakudu ja Nindsun'ajtum.

23 Pes yu kasaadu yedyujk myudajtypy ja kutujkan ma yu ñado'oxy du'an éxtum yu Kristu myudajtypy ja kutujkan ma yu mubujkrutajk, es éxtum tu'ugu nini'x ti'igyu 'yity mat ja kyubajk, nandu'un ja mubujkrutajk 'yity mat ja Yajnutsókpu.

24 Per kom ja mubujkrutajk naygyubujkudup ma ja Kristu, nandu'un ja kasaadu toxytyujk naygyubujkudup ma ja 'yu'unk ña'ay.

25 Es miidsuty kasaadu yedyujkuty, mdsóktap yu m'u'unk mnado'oxyaty. Nandu'un jajtpe du'an ko ja Kristu tsejky pánaty myubujktap es ñayyajku windsu'kan es yajnitso'ogudat.

26 Du'an ttuñ es xytyukmastútum ja axuk'ajtun, mat ko tu naty xyajwátsum mat ja Diosu 'yayuk, du'an éxtum mudu wa'ats nuu,

27 es du'an ku'am ñaydyukwinguwa'agudat ja mubujkrutajk, maj'ajtun muut, wa'ats, ni kyaxoodsuty, ni di'ibu axuk'ajtun tkamudaty.

28 Nandu'un nidugekyu yedyujkuty ttsóktat ja 'yu'unk ñado'oxyaty éxtum ñaydsyékyuty ku'am. Di'ibu tseyjpy ja ñado'oxy, naydsyojkubu du'an ku'am.

29 Ni na'anum pán tkamudsip'aty ja kyuum nini'x, nik ni'igu tmo'oy ja jye'xypyéky es tkwent'aty yajxon, du'an éxtum ja Kristu ttuñ mat udsajtum di'ibu ndu'ukmujkam mat ja'a,

30 mat ko ndu'an'ajtum éxtum mbaat njuna'anum nan xyñini'x'ajtum.

31 Pes ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: “Paaty ja yedyujk 'yabekyu ma yu tyaak tyeeduty es 'yítat yu'uyu mat ja ñado'oxy, es du'an yu'ujuty 'yítat ti'igyu éxtum jyawu tu'uk.”

32 Xytyuk'ijxum yu'u wi'ix ni'igu tyimmájuty di'ibu ijty kyayajnijáwu. Ja'ats n'andijpy ja Kristu es ja jya'ayaty.

33 Yu'u du'an jajp'am es miits xytsóktat yu mnado'oxy éxtum mij ku'am, es yu kasaadu toxytyujk twindsu'ugudat yu ña'ay.

6

1 Miits u'unk ana'katy, mamadowdu mdaak mdeety yajxon ja'agyujxm ko mja'a'ajtudup ja Nindsun'ajtum, mat ko tyaadu du'an pyaadyaty.

2 Ja jawyiimbu ana'amun ma Dios wandakun trajtáky, du'an jyuna'añ: “Mwindsu'ugup ja mdaak mdeety

3 es ja Dios mmo'oyudat tu'ugu jiky'ajtun ja oybyu es yeñ ya naxwiiñ.”

4 Es miits u'unkteedyuty, katu nugo xy'oodu es xytyundu m'u'ungaty éxtum je'eyu xyajjot'ambuka'andu, jajwijtsumbítu ni'igu yajxon es tuk'ixtu wi'ixu du'an ja Kristu tseky es njiky'ajtum.

5 Miits mmaduumbuty, mamadówdup ja mwindsun mwindájuty ya naxwiiñ. Tundu mudu oy'aa oyjyot, éxtum jyawu xymyudúñ ja Kristu.

6 Mudundu yajxon, kudii jaayu ko m'ixudu es oy mat mwu'umdat. Pes tundu miidsuty xonda'aky'aa xonda'akyjyót éxtumxyup xymyudundu Kristu, mat ko du'unu dun tseky ja Dios.

7 Tundu tsuj yajxon, éxtumu Nindsun'ajtum Jesukristu myuduumbu, es kudii extumu ja'ayu myuduumbu.

8 Pes mnija'adup ko nidu'uk nidu'uk, oyyu'udyu muduumbu, o yu windaj o windsun, 'yaxájup ma yu Nindsun'ajtum Jesukristu éxtumu naty ja oybyu tu ttuñ.

⁹ Es miidsuty windsún windájaty, nandu'un xytyúndut mat ja mduumbaty, es katu xy'adsu'uk xy'ajáwudu. Jamyatsta miidsuty ko yu Nindsun'ajtam Jesukristu di'ibu ijtp tsajpótm, mniWindsun'ajtudup miidsuty ti'igyu mat ja mduumbaty, es yu'u kyaj t'ixy púnu du'un windsún windaj o púnu du'un mduumba, mudu tuy'ajtan tpayo'oydya'ay tugekyu.

Di'ibu madsip'ajttap ja mubajkputy

¹⁰ Mugu'ugítaty, éxtam tim okpa ngajxwíjanats n'anuumudu ko mak mnaybyujta'agudut ti'igyu'ajtungyujxm ma Nindsun'ajtam, di'ibu ni'igu mak'ajtan myudajtypy.

¹¹ Extamu soldaadaty ñayxyóxudu mat ja pujxn éxtamu wit es ñaygyuwa'anudut ma ñejxy tsiptuumbu, nayxyóxudu miidsuty mat di'ibu Dios myeepy ja jya'ayaty, es du'un mbaat xymyamadá'aktu di'ibu mat ja mäjku'ugórk mwin'u'una'anudu.

¹² Mat ko yu nmadsip'ajtam, kyaj yu'u jya'ayaty. Di'ibu udsajtam nmamadá'aga'anam, yu'u taadu nidugekyudyu mäjku'u esu ka'oybyu di'ibu ana'amdup es yajkutujktap kubi'its ku'ook ya naxwiiñ es púnaty jam tsajpótm di'ibu kyaj tmamadowdu Dios.

¹³ Paaty, éxtam tu'ugu soldaadu ta'tspéky ñaybyujta'agyaty, nandu'un miits ta'tspéky mnaybyujta'agudut mat tugekyu di'ibu Dios yajkypy, es du'un xymyamadá'aktat miidsuty ko ja mäjku'u maut mdsiptúndut ko naty myiñ ja ayo'onxuu. Es ko naty tu xyajkúxtu miits ja mdsiptu'ununaty, nayya'ítudu amumdu'uk jot ma Dios.

¹⁴ Pes du'uñam du'un mnayya'ítudut. Tim jawyiin, puja'aktu ja tuy'ajtan éxtamu mwanun, es net xpyujta'aktat ja mwa'ats jiky'ajtan éxtamu mgaatsywyunun, es yu'u maut naygyuwa'anudut;

¹⁵ es naygyu'ugudu mat ja ayuk esu xykyajxwa'xtat ja ayuk di'ibu yajmiimp ja jotkujk'ajtan,

¹⁶ es éxtamu soldaadu tmudaty ja 'yeskuudu, mubaktu miidsuty ja Jesukristu, mat ko mudu tadu mubajkun mbaat xya'aduktu ja juandi'pxn di'ibu ja ka'oybyu ñasmajtsup ma miidsuty.

¹⁷ Es éxtamu soldaadu tpuja'aky ja pyujxngúp es dyajtse'együ kyubajk, puja'aktu miidsuty ja nitsokun, es yajtúndu ja Diosu 'yayuk éxtam ja espaadu di'ibu ja Espiritu Santu yajkypy.

¹⁸ Katu xymyastu'uttu ja kajxtáku; du'uñam amdow pujktsówdu ja Dios éxtam ja Espiritu Santu mn'u'umo'oy mdu'umo'oyudu. Nayya'ítudu wijy keju, katu nmadsipka'axtu, es ninu'xta'aktu nidugekyu Diosu jya'ayaty.

¹⁹ Xyñigajtaaguduts uj nandu'un, esudsu Dios xypyudáku es ngajxuduts, es mak aa mak jot nya'xprákuuduts wa'atsti'knu di'ibu ijty kyayajnijáwu, du'un éxtam ja oybyu ayuk jyuna'añ.

²⁰ Tyaadu du'un di'ibudsu Dios xytyuk'ana'am esats ndúnat, es tyámuts ngut-simdsyuuu mat kodsu tyaadu nduñ. Kajxta'aktu esu Diósats xymyajaamo'oyut esats uj ngajxtuda'agudut ni nu'un tsu'k ja'ajan, du'un éxtam pyaadyuty ngajxat.

Kajxpo'xun

²¹ Yu nmagu'uk'ajtam Tikiku, di'ibu ni'igu ndsojkum es di'ibuts uj tyam oy xypyudujkup mat ja Nindsun'ajtam tyuunk, yu'u mdukmamadya'agudup pan wi'ixuts uj tyam n'ity es pan wi'ixuts uj tyam nduñ.

²² Paaty miits nduknigaxtu es mdukmamadya'agudut pan wi'ixuts udsuty tyam n'ity, es mjotkujkadut.

²³ Wa'an ja Dios, yu nDeety'ajtam, esu Nindsun'ajtam Jesukristu, tmo'oyudu ja ti'igyu'át, ja naydsyoku es ja mubajkun, nidugekyu ja nmagu'uk'ajtam di'ibu pyanujxtap ja Nindsun'ajtam,

²⁴ esu Dios kunu'xudap nidagekyu di'ibu 'yawdajttap ja Nindsan'ajtam Jesukristu amumdu'uk jot winu xuu winu tiempu.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Filipūs Ja'ayūty

¹ Ҫj Paablū, tukmukū mūt ja nmūgu'uk'ajtm Timotee, Jesukristū myuduumbūty. Nduknigajxtūptsū tyadū neky nidūgekyū ja Diosū jya'ayūty di'ibū ijttūp Filipūs kajpnóty es di'ibūty kywentū'ajttūp ja mūbūjkpūtkū mūdu pyudūjkūbūty.

² Wa'an ja nDios Teety'ajtm es ja Nindsūn'ajtm Jesukristū mgunu'xūdu es mmo'oyūduat ja agūjk'ajt jotkūjk'ajtm.

Paablū tnīkajxtaagū ja Filipūs mūbūjkpūty

³ Tūgok tūgókūts miits njamyatstū, njā'aygyūdákyryūts ja Dios mūt miidsūty.

⁴ Kots miits nnigajxtaagūdu, dū'uñūm xyonda'aky ja n'āā njot

⁵ mūt ko tim jawyiin ko xy'amūdoonajxtū ja oybyū ayuk es extū tyambaat, ti'igyū ndu'unūm es yajkajxwā'xūt ja oybyū ayuk.

⁶ Pāaty ndukmū'awdajtpūts ko Dios 'yaktunaambyūm mā miidsū tyadū oybyū tuunk di'ibū tū dyajtsonda'aky, es ya'abatūdyā'ayaampy extū ko yū Nindsūn'ajtm Jesukristū jyambítū.

⁷ Mūt ko xpyátpūts esūts dū'un nnayjyáwūty es njamyatstū mūt ko njantsytsyoktū, mūt ko miidsūty dū'uñūm xyajwā'xtū mūt ҫj di'ibū Dios mmooyūduap, dū'un éxtūm kots ndsimdsyūnūnū o kots ngajxwā'xyūts ja Kristū ñitsokūn es nyajtydyáku ja oybyū ayuk.

⁸ Pesū Dios ñija'ap yajxón nū'unūts miits njantsytsyoktū nidūgekyū mūt ja Jesukristū tsojkan,

⁹ es n'amdeepy nbūjktseebyūts ja Dios es dyajmūjwindáku ni'igu yū mdsojkan nixim niyam, es mduknijáwūduat wā'atsti'knū wi'ixū dū'un ja Dios ttseky es njiky'ajtm,

¹⁰ es xywyin'ixtū miits di'ibū dū'un oy, es dū'un mjiky'áttū wā'ats, es kyaj xymyūdáttū ja pojpu extū ko Kristū myínū,

¹¹ es dū'uñūmū mjiky'ajtmūty dya'ixūduat ko Kristū mdukmūdajtmūp ja oybyū mjot mwinmā'añūty, es ko xymyay'at xywyindsū'ūgūdu ja Dios, es dū'unū ja'ayūty tmay'at twindsū'ūgūduat es t'awdátū ja Dios.

Xondakp ja Paablū ko Kristū 'yayuk yajkajxwā'xy

¹² Mūgu'ugítūty, ndsejpyūts es xyñijáwūduat éxtūmūts ҫj tū njaty tū ngūbety, tū myūjwinda'aky ja oybyū ayukū kyajxwā'xūn.

¹³ Pes dū'un nidūgekyū ja soldaādūty mā ja Sésur pyalasyū esū wiingátyryū oytyim madsooty ñija'adap kots ҫj n'ity tsimy mūt kots nmādūñ ja Kristū.

¹⁴ Es ko t'ijxtū ja nmūgu'uk'ajtm ndsimdsyūnūnūts, may xyonda'aktū es tkajxwā'xtū ja Diosū 'yayuk, es ni ti tkajáwūdu, ni'igu tjomō'oydyū ja Nindsūn'ajtm.

¹⁵ Tūy'ajtm ko naagūty tñimadyā'aktū Kristū tsipkyūjxm es naywyinnaxūjawūgyūjxm, es tamū wiingátyryū tñimadyā'aktū mūt ja oyjyotkyūjxm.

¹⁶ Púnūty ñimadyáktūp ja Kristū mūt ja oyjyotkyūjxm, dū'un ttundū mūt ko xytsyóktūts es tñijáwūdu ko tyāats ҫj esūts nnitánū ja oybyū ayuk;

¹⁷ es ta púnūty ñimadyáktūp ja Kristū mūt ko ñayyajmūjpdsumā'anūdu kū'ūm, es kyaj amumdu'uk jot, je'eyū dū'un ttundū esūts ndsipjáwūat yā pujxndūgóty.

¹⁸ Per oy mūt oyjyotkyūjxm o kyaj myat'oyjyotkūjxmūty, kyajxwā'xtūbūm ja Kristū 'yayuk; esū tyāādūdsū dū'un xyajjotkūjkūp es waanū ni'igūts xy'aktim'yajxonda'aky,

¹⁹ mūt ko nnija'abūts ko pūdsūmāambūts ҫj pujxndūgóty mūt ko miits xyñigajxtā'aktūduats es kots xpyūduku ja Kristū Jyā'ajūn.

²⁰ Pes n'awijxpyūts amumdu'uk jot es ni na'ats ndsoytyúnū, per amūk jotmákuats ti ndun ngajxū es dū'uñūm yaj'ixū mā ҫj ja Kristū myūj'ajtm, óyūts njiky'aty o óyūts n'eeky.

21 Mət ɯj, pən akjiky'ajtrəts, n'akmudúnəpts ja Kristə; es pən o'krəts, mət ɯj waanə ni'igə 'yóyaty.

22 Es pən mət kots n'akjiky'aty, mbaadədsə də'un ni'igə nmədúñ ja Kristə. Kyajts nnijawə di'ibəts njotmo'oyəp.

23 Də'unəts ɯj éxtəm tu'ugə ja'ay 'yity adijmíky anajñ aga'añ: njatsejpyəts esəts ɯj n'oogət esxyəpts n'ity mət ja Kristə. Waanə ni'igə 'yóyaty mət ɯj,

24 per mət miidsəty, waanə ni'igə 'yóyaty esəts n'akjiky'átət yə naxwiiñ.

25 Kots də'un ndukmə'awdaty, nnija'abəts ɯj ko akjiky'ataambəts yə naxwiiñ es nbudúkədat miidsəty es ndukmədúndət ja Jesús, es myəj myáyət ja it xo'onən di'ibə mmədajttəp mabəjkəngyəjxm,

26 es də'un kots n'ítət jatəgok mət miits, mmədáttəp wi'ix tsoo waanə ni'igə m'it mxónədat mət yə'əgyəjxmə Jesukristə.

27 Per wa'ants xyjaty tits xyjajtp: nayya'ítədə də'uñəm éxtəm ja oybyə ayuk di'ibə Kristə ñimadyakyp, es də'un óyəts xyjanasmajtsəbə es nujx ngu'ixtə, o óyəts n'aktim'ijtrə tsimə esəts pən xyñimínət es xytyukməmədyə'agədat wi'ix miits mjattə, nnijawəyaambəts ko miits ti'igyə mnayya'ítədə mək aa mək jot ja mabəjkəngyəjxm di'ibə yajpátr mə ja oybyə ayuk, m'aktundə mə xytyuk'əxpəktə ja oybyə ayuk,

28 es ni nə'a mganayyákədat mə yə mmədsíptəy es m'adsə'əgədat oynə'unən. Tyaədə yə'ijxəp wə'atsti'kən ko tyəgoyə'andə yə'ujəty es ko miits mnitso'oga'andə. Diosə də'un kə'am di'ibə mmooyədəbə tadə nitsokən.

29 Pes mət yə'əgyəjxm ja Kristə Dios tə mmo'oyədə ja may'ajtən kyaj jye'eyəty ko xymyəbeky ja Kristə, nandə'un m'ayoy mət yə'əgyəjxm

30 es xytyúnət nandə'əmbə ja tuunk di'ibə éxtəm təyəp xy'ixtə ndúñəts kots ɯj ndsiptuuñ mət ja ka'oybyə, es xymyədowdə ko də'uñəmts n'aktúñ.

2

Kristə yujy'ajtən esə myəj'ajtən

1 Pən mjotməkmooyədəp ja Kristə, pən myajjotkujk'ajtədəp ja'əgyəjxm ko mdsókədə, pən ja Espiritu Santə məət m'ittə, es pən mba''ayoodəp ja ja'ayəty,

2 mdúndəp wi'ixəts ɯj n'it nxónət jotkədə'aky ja'əgyəjxm ko ti'igyə ja winmə'añ xymyədattə, ti'igyə mnaydsyókədə nixim niyam, ti'igyə mnayjyáwədə es ti'igyə mjot mja'ajənəty.

3 Di'ibə mdúndəp miidsəty mə mjiky'attə, ni ti xykyatúndət di'ibə je'eyə kə'am xytyuk'oy'áttət o mnaymyəjpəjtə'agədat mət ja wiingátypyə, naybyəjtə'agədə yuunk naxpy, es xyjáwət ko myəjəty ja wiingátypyə es kədiinəm miidsəty kə'am.

4 Wa'an nidu'uk nidu'uk miits t'əxtə'aydyə ja di'ibə tyuk'oy'áttəp ja wiinkpəty, kyaj je'eyə di'ibə kə'am mduk'oy'áttəp.

5 Wa'an nidu'uk nidu'uk miits xymyədáttət ja mjot mwinmə'añ éxtəm tmədajty ja Nindsən'ajtam Jesukristə.

6 Oy yə'u də'uñəm Dyíosəty, kyaj jyə'nəñ agwanə es dyajtúnət ja kyutujkən di'ibə myədajt,

7 es ñaydyukniwatsə di'ibə jya'a'ajtypy, es ñaybyəjtəkə éxtəm tu'ugə məduumbə, es myiiñ jyajty naxwiiñ éxtəmə ja'ay.

8 Es ko jya'ay'ajty, waanə ni'igə ñaybyəjtəkə yuunk naxpy, es tməmədooy ja Dios Teety, extə tkupejky ja o'kən kruuzkəjxy.

9 Paadyə Dios tə myo'oyəty təgekyə məj'ajtən esə ana'amən, es pyəjtəkə éxtəmə Wyindsən nidəgekyə ánkəsəty es ja ja'ayəty di'ibə jaa,

10 də'un nidəgekyə yə'ujəty oytyim məaty, oytsəjppótməty, oyñaxwiiñəty es oyñax patkə'pəty, nidəgekyə yə'ujəty ñaygyoxtnəaydyə'agədat

11 es t'uxkáptat ko Jesusu du'un Windsún ma tugekyu. Du'unu tadu yajtúnat Dios Teety myuj'ajtungyujxm.

Du'un ja mabujkputy éxtam ja madsa'a

12 Mugu'ugítaty, du'un éxtamts miits du'añum xymyudoodu, es kyaj jyaayuty je'eyu kots n'ijty ma miidsaty, es tyam waanu ni'igu kots n'ity jagam ma miidsaty, tundu wi'ix oy mwu'umdat mat ja Dios, es mmudáttap ja tsu'agu ko du'un xykyatúndat,

13 ja'a ko Dios du'un tyiimpy ma miits m'aa mjótaty, ja'a mwinma'añmyooyudap es xytsyóktat ko xytyúndat di'ibu yu'u tsyejpy.

14 Tundu tugekyu, ni mga'ákdut es ni mganaygyugajxudut,

15 es du'un xya'ixudut ko m'u'unk'átadu Dios es ko mjiky'attu wa'ats, es kyajpu mbojpu. Du'un mjiky'áttat ma tadu axuk ja'ayuty esu kujuundujkuty ya naxwiiñ, du'un m'íttat ma yu'ujuty éxtamu madsa'a ko jyajy tye'xy ma koots itan.

16 Pün mduundubu du'un miidsaty, nmudajtypyats wi'ix tsoots n'it nxónat ko myínat ja Kristu, mat ko ya'ixut ja nduungats ko kyaj tu ñapa'aty.

17 Oyats n'oogut éxtamu windsu'kun esudsu nne'pyñ tyam yókat éxtam di'ibu yaj-tuknitaambu windsu'kun, xondákrats ja'agyujxm ko miits oy xymyudundu ja Jesukristu mmabujkangyujxm. Xondákrats mat miidsaty,

18 es ndsejpyats es nandu'un mxonda'aktat mat uj.

Timotee esu Epafroditu

19 Ko Dios jyana'anat, ngaxaambyats tsojku Timotee es min xy'awánats wi'ix m'ittu miidsaty, es du'un xyajjotkujkadats.

20 Pes kyájats pün nmudaty ja wiinkpu di'ibats mmat tyi'igyu ja n'aa njótats, es mnimay mnidájudu wi'ix m'íttat yajxon miidsaty.

21 Nidugekyu yu wiingátypy, yu'u je'eyu wyinma'añ'ajtypy di'ibu ku'am tyuk'oy'átap es kyaj tkajxwa'xa'añ ja Jesukristu 'yuxpukun.

22 Per miidsaty byeen yajxon xyñijáwudu ko éxtam tu'ugu u'unk uná'k tpuudu ja tyeety, du'unats ja Timotee tu xypyuduku kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk.

23 Paaty jantsy je'eyats uj nnijáwut wi'ix tyu'uwitsy yu njotmáyats, ndu'unats njajana'añ es nduknigaxa'añ ja Timotee.

24 Ndukmu'awdajtupts ja Dios ko tsojkats uj nandu'un nnujxut.

25 Du'unats tu nwinmay ko ngajxambítat yu Epafroditu, di'ibats uj mmat ti'igyu nduñ esats mmat nyajjajptugóy ja axuk'ajtan, ja'a di'ibu miits xytyuknigajxtu esats xypyudúkat mats ndsimdsyunn.

26 Pes yu'u byeen mjawin'ixa'anudu jatugok nidugekyu miidsaty es amaymyuat jot-maymyuat ko miidsaty tu xymyudowdu ko tu pyékyuty.

27 Es tuj'ajtanu'u ko tu pyékyuty, pes jatim jawaanu tu jya'eeky; peru Dios tu pya'ayóyaty, es nandu'un uj, kadibats njátat ni'igu o'ktáy.

28 Paaty byeen njantsytyuknigaxandu miidsaty es mxonda'aktat jatugok ko xy'íxtat, es xonda'agupts mat miidsaty mat ko Epafroditu jya'tat oy muk ma miidsaty.

29 Axájudu xonda'aky'aa xonda'akyjyót éxtamu nmamaduumba'ajtam ma yu Nindsun'ajtam, es tsoktu byeen nidugekyu di'ibu du'un éxtam yu'un.

30 Pesu Epafroditu jawaanu tu kya'eeky ko tmadúñ ja Kristu, es ñaybyjtáku ma kyudsu'uguty kots xypyudujku ma miidsaty kyaj mbaat xypyudujkudu.

3

Tsobatp ko Kristu ya'axaju éxtamu Yajnitsókrpu

1 Mugu'ugítaty, xonda'aktu Nindsun'ajtamgyujxm. N'anmaayambijttap di'ibu tu n'ok'anmaabyudu. Kyajts ni ti nay'adsijpün ngajawu es n'anuumat janaam jatsojk yu ngajxwíjunnats, mat ko du'un miits kyaj xyja'aydyugódydyat.

2 Naygywentu'átudu es kyaj mwin'uunudu di'ibu mduk'uxpakánudu di'ibu kyaj tyu'ajtanaty, es mdukmadijyánudu es myajtsúktat waanu ma yu myedyujk'ajtan*.

3 Per udsajtam du'an meeru ja ijxwu'amun nmudajtam di'ibu myudajttap ja Diosu jya'ayaty, n'awdajtam ja Diosu Jya'ajan maat es nxondakum mat ko xyja'a'ajtam ja Nindsun'ajtam Jesukristu, es kyaj n'ajot'ajtam ja nikujxyudu.

4 Ta may ja ja'ayaty di'ibu naymyujpajtakudu mat ko tu tkuydyuñu tadu kostumbru. Mat kooxyur yu'ayu ko nguydyu'unum ja kostumbru es tsyobátxyur oynu'unun, uj nandu'an mbaatxyurpts nnaymyujpajta'agyaty waanu ni'igu kudiinumu wiinkraty.

5 Nyajtsijkyats uj ko tyuktujkxubejty madsu naty tu nmiñ tu nja'ty naxwiiñ, israelitu ja'ayats uj, Benjamingu tyuump 'yaats, ebreeu ja'ayats uj, ebreeu ja'ay 'y'u'unk, es éxtumu Moisesu 'yana'amun yajpaduñ, fariseeats 'yijty;

6 es di'ibats ni'igu nduun, njantsypyajudijttakuts ja di'ibu myubujktu Jesús éxtam ja Kristu, es nguydyuunats ja Moisesu 'yana'amun éxtamts ni pán mbaat xykyani'unu mat ti peky.

7 Per mat yu'ugyujxmu Jesukristu, tugekyu tyadu di'ibats uj ijty nmujpajtakypu, tyam nbajttakypuats éxtam ni ti tkatsooty;

8 kyajts uj ti nnekyjyawu ko yajtukmu'ijxkijxyu ja oy'ajtan di'ibu yajmudajtp ko Jesukristu ya'ix'áty, uj nYajnitsókrú. Kristukyujxm tugekyats tu nmastu'utta'ay. Posta'agan njáwats tugekyu tyadu esats nganaratut ja Kristu,

9 esadsu naty tu nwe'emy ti'igyu mat yu'u. Kyajts uj n'uxta'ay esats nwu'umut oy mat ja Dios ja'agyujxm kots njakuydyuna'añ ja ana'amun, ja'ats n'uxtaapy wi'ixats oy nwu'umut mat ja Dios mat ko Dios oy tmutwe'emy ja ja'ay ja'agyujxm ko tmu'uktú Kristu.

10 Ja'ats ndsejpy es uj n'ixy'átat yajxon yu Jesukristu, es yu'u tyúnat mats ja njiky'ajtan mat ja myuk'ajtan di'ibu myudajt ko jykypyejky. Ndsejpyats es nmunax nyajnáxat ja ayo'on éxtam oj jyaty, es du'an n'ítudats éxtam yu'u ko 'ye'ky,

11 es oy tyimwi'ix tsooty ndúnupts esats njiky'áktat kots n'oogat.

12 Kyajts uj n'andijy kots tu tugekyu yu'u nbattaayñu o kots uj kexy ka'pxy n'óyaty éxtamu Dios ttseky, per nmajaats ndiimpy mabaadats nmada'aky esats nguydyúnat ja winma'añ di'ibu Jesukristu myudajt ko dyajtsondáky esats xyja'a'áty.

13 Mugu'ugítaty, uj kyajts njuna'añ ko tats nganaraty ja may'aty. Ta tu'uk di'ibats tui'ajtan ndiimpy. N'okja'aydyugóyats di'ibu tu ñajxnu, esu nmujaa nyajtuñ mabaadats nmada'aky es nmumada'agudat di'ibu miimpnum.

14 Du'unats uj éxtamu ja'ay di'ibu muk puyukp es jawyiin jya'ta'añ ma kyuguxu ja puyukn, esu Dios xymyo'oyudats ja may'aty di'ibu Jesukristukyujxm xytyukniwowu esats njiky'átat jam tsajpótm.

15 Nidugekyu udsajtam di'ibátyu Dios tu ttukjaygyuku yajxon di'ibu yu'u tsyejpy, du'an njiky'ajtam. Es pan jaa ti oynu'unun xywyinmaydyu miidsaty mat ja wiink winma'añ, wa'an ja Dios mmo'oyudu jaygyujkun es xyjaygyúkadat di'ibu du'an tui'ajtan.

16 N'okjiky'ajtam éxtamu Dios tu xytyuknijja'am.

17 Mugu'ugítaty, jiky'attú éxtamts xy'ixy njiky'átyats uj. Nandu'an xypya'ixtat di'ibátyu nandu'an jiky'ajttap éxtamts uj njiky'aty.

18 Ja'a ko ta may di'ibu jiky'ajttap éxtam tu n'ok'anmaabyudu kanak ok nibudu'uk, es tyam extu jiiyats n'anmaayambittu ko myudsip'ajttap ja Kristu, kyaj ttsoktu es ya'anumudat ko Kristu 'ye'ky kruuzkajxm,

19 paaty páttap ñujxat ma ayoodákn. Jam ja wyinma'añ tuijta'aktú ma ja kaaky je'xy es tyukmuj tyukpátudu di'ibu tsoydyu'un maat. Yu'ayu je'eyu wyinmaaydyur di'ibu ya naxwiiñ.

20 Per udsajtam, tsajpótmudu ja'ay'ajtam, es n'awijx nujp'ijxum es jam kyuda'agut yu nYajnitsokru'ajtam, yu Nindsun'ajtam Jesukristu.

* 3:2 Ix Lukas 1:59.

²¹ Y'u'u yajtuḡátsap ja nnini'x'ajtam di'ibū ayoop, es du'un kyuxu'ugut éxtamū kyū'am nini'x di'ibū jyantsymudajtypy ja māj'ajtun; du'un ttúnat mat ja myuk'ajtun esū kyutujkan di'ibū mūat 'yane'emy mā tuḡekyū di'ibū jaa ijtp.

4

Ijtp nxondákum mā Kristū

¹ Paaty mūgu'ugítaty, di'ibūty njantsytsyojktap es njantsy'ixa'andū, xytyukx-ondáktupts uj miidsaty. Akpanujxtū Nindsun'ajtam amumdu'uk jot.

² Nmānu'xtákyry mij Ewoodū, es nandū'un mij Síntikū, es xymyastu'uttat yū mdsip tuunk winmā'añaty, es yajkax yajnáxtū oytyim tii tyimwi'ixaty, éxtam tukka'axpūn mā yū Nindsun'ajtam.

³ Es mij Sísigū, di'ibūts oy xypyudajkū ko nmūdu'unam ja Nindsun'ajtam, n'amdeepy nbujktseepy es xypyudáktū waanū tyadū nimajtskpū toxytyujk. Yū'uts xypyudajkadū es ngajxwa'xyats ja oybyū ayuk, ti'igyū mat ja Klementū es yū wiinkpadyū nmūmūduumbaty di'ibūdyū xyū jāaybyéty ijtp nekykyujxy, ja xyūujty pānaty myudajttap ja jiky'ajtun winū xū winū tiempū.

⁴ Du'uñūm mxonda'aktat mā yū Nindsun'ajtam. N'ak'anmaayūmbijttap es m'it mxóndat.

⁵ Wa'an nidūgekyū tnijáwūdu ko miits xyñasjáwūdu mat ja jā'ayaty. Wingoomp ja Nindsun'ajtam Jesukristū.

⁶ Katū mmay mdajtū, nik oy, pūn ti tuun jajtap, kajxtā'aktū es amdow pajktsówdū Dios, es xyja'aygyūda'aktat nandū'un.

⁷ Netū Dios mmo'oyūdat yū 'yagujk'ajt jyotkujk'ajtun, di'ibū waanū ni'igū myájty kudiinūm di'ibū ja'ay mbaat tjaygyukū. Esū tyadū agujk'ajt jotkujk'ajtun kyūwā'anap ja mjot mwinmā'añ ti'igyū mat ja Jesukristū.

May witstū mā tuḡekyū di'ibū oy

⁸ Es tim ok, mūgu'ugítaty, may witstū mā tuḡekyū yū'u: tuḡekyū di'ibū dūn tūy'ajtun, tuḡekyū di'ibū nitujkūp ja may'ajt windsū'kūn, tuḡekyū di'ibū tūy'ajtun mūat, tuḡekyū wā'ats'ajtun, tuḡekyū di'ibū oybyūdsūmp, es tuḡekyū di'ibū ya'oyñigajxp. May witstū mā tuḡekyū di'ibū dūn oy es di'ibū nitujkūp ja may'ajt windsū'kūn.

⁹ Tuunda'aktū di'ibū tū nduk'axpeky, di'ibū tū ndukni'ixūdu, di'ibū tū xymyūdowdu njūnā'añats, es di'ibū tū xy'ixtū ndūñats. Tundū du'un, es yū Dios di'ibū xymyo'oyūm ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, ítūp mat miidsaty.

Filipūs jā'ay tmo'oydyū pudajkūn ja Paablū

¹⁰ Xondákrūts byeen mā yū Nindsun'ajtam ko miits xyjamyátstats jatūgok. Kyajts njūnā'añ ko tūdsū naty xy'okjā'aydyūgeebūyūds, ja'a du'un mat ko kyaj tū m'awaādsū'áttū esuts xypyudáktū.

¹¹ Kyajts njūnā'añ mat ko tū n'ityūts mat ja n'amay njotmāyūts, pes māyaak mābatū yū'u es ngonformarātyūts mat di'ibūts nmūdajtypy.

¹² Nni jā'abūts wi'ix njiky'átat ko ti kye'ty es ko ti kyake'ty. Tūts nmūyujy esuts njotkujk'átat pūn tits xyjajtp xykyūbajtp, kots njotkūda'aky o kots nyū'eegyū, ko ti yajmūdáty yajjaygyépy may o ni tii.

¹³ Mbaādats oytyim tiity nwinguwa'agū, mat ko ja Kristū yū'uts xymyūjāameepy.

¹⁴ Per miits mduundū oy kots xypyudajkadū mats n'amay njotmay.

¹⁵ Miits Filipūs jā'ayaty, byeen tsuj xyñjáwūdu kots ndso'oñ Masedoñū es nūjx ngajxwā'xa'añats ja oybyū ayuk, kyajpū wiinkpū mūbūjkrūtūjk di'ibūts xypyudajkadūts.

¹⁶ Kanak ok nibūdu'ūgūts miits xytyuknigajxtū naybyudakū kodsū naty uj n'ity Tesalónikū.

¹⁷ Kyajts jayam n'anamadu du'an esats xy'aktuknigaxtuds ni'igu may'aty, ja'ats ndsejpy esa Dios mgunu'xudat ja'agyjxm ko du'an xytyuunda.

¹⁸ Tuts n'axajadya'ay tugekyu, es tyam nmudajtypyuts extu nan ni'igu, mat ko Epafroditu tuts xytyukkudu ja mmay'aty. Du'an yu'a extumu pa'ak xu'kra di'ibu yajtukwindsu'kup ja Dios, di'ibu kyupejkyu es t'oyjyawu.

¹⁹ Paadyu Dios mmo'oyudap miidsaty tugekyu di'ibu myajtagoy'ajttap, du'an extum ni'igu oy'ajtan tmudaty tjaygyepy ma Jesukristu.

²⁰ N'ok'awdajtam ja nDios Teety'ajtam winu xnu winu tiempu. Wa'an du'anuty.

Kajpro'xun

²¹ Yajnaxts ja nDioskajxy nidu'uk nidu'uk di'ibaty Dios ja'a'ajtudap. Yu nmegu'uk'ajtam di'ibuts jayam maut n'ity, nandu'an mduknigaxudu Dioskajxy.

²² Nidugekyu Diosu jya'ayaty mduknigaxudu Dioskajxy, es waanu ni'igu di'ibaty ijttap ma yu yajkutujkra kopk ja tyujk, mduknigaxudu Dioskajxy.

²³ Wa'anu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu nidugekyu miidsaty.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajxtū Ja Kolosū Ja'ayūty

¹ Ɔj Paablū, mət ja Dios tsojkuŋgyujxməts xy'apostulə'átyuəts ja Jesukristū, ja'a njəna'anəm ko tū xykyéxyuəts. Tukmukū mət ja nməgu'uk'ajtəm Timotee,

² nduknigáxtədsū tyadə nekū ja nməgu'ugəty, ja Diosū jya'ayūty di'ibū oy muduunəp es ti'igyū 'yittū mət ja Kristū es jyiky'attū Kolosū kajpnóty.

Paablū tnigajxtaagū ja Kolosū mubujkpuəty

Wa'anū nDios Teety'ajtəm mgunu'xədə es mmo'oyədə ja agujk'ajt jotkujk'ajtən.

³ Də'uñəmts njə'aygyədə'aky ja Dios, ja Nindsən'ajtəm Jesukristū Tyety, kots miəts nnigajxtaagədə,

⁴ pes nmədoodū ko xymyubəktū Jesukristū es ko xytsyoktū nidəgekyū di'ibáty ja'a'ajtədəp ja Dios.

⁵ Də'un xytyundū mət ko m'awijx mjəjp'ijxtəp ja kumə'añ di'ibū Dios xytyuknibujk'kəm tsəjpótm, də'un éxtəm jyəna'añ ja oybyū ayuk, ja təy'ajtən di'ibū tū xymyədowdə.

⁶ Tam yajkajxwa'xy yū tyadə oybyū ayuk mə təgekyū naxwíñdə, es yajmiimpy ja madakən mət di'ibáty kyupujktəp, də'un éxtəm jyajty mət miədsəty extə mə xyty-immədoodū es xymyubujktū ko Dios xyajnitsókəm myay'ajtəngyujxm.

⁷ Mduk'əxprijkədə tyadə təy'ajtən yū Epafras, yū nməgu'uk'ajtəm di'ibū ndsojkəm es xpyudujkəm es nandə'un oy tmədúñ ja Kristū mə miədsəty.

⁸ Es yə'ədsū də'un xytyukməmadyak miədsū mdu'unənəty es ko xymyədattū ja tsojkən di'ibū ja Espíritū Santū tū mmo'oyədə.

⁹ Paəty extəm mə ja xəəts nmədoodū ko xymyubəktū Jesukristū, də'uñəmts ngajxtə'aky esū Dios kexy ka'pxy mduknijáwədət di'ibū tsəjpy, es Espíritū Santūkyujxm mmo'oyədət təgekyū wijy'ajtən esū jaygyujkən.

¹⁰ Də'unəts ngajxtə'aky es mjiky'áttət éxtəm ttseky ja Nindsən'ajtəm Jesukristū, es də'uñəm xytyúndət di'ibū yə'u 'yoyjya'ap, esū mjiky'ajtənəty dya'íxədət təgekyū oytyim di'ibəty ja oybyū mduunk, es xy'ixy'áttət waanū oy ja Dios.

¹¹ Nbəjktseebyəts ja Dios es yə'u myajməjwiin myajkajaaxədəp ja mməbujkən mət ni'igū ja myək'ajtən, es də'un xymyədədə'áktət təgekyū mət ja mə'xtujkən esū xon-dakən,

¹² es mjə'aygyədə'áktəp ja Dios mət ko tū mduknibujtəagəty es m'axájədət éxtəmə kumə'añ es m'ittət mə ja jaj tə'xən mət ja di'ibáty yə'u ja'a'ajtədəp.

¹³ Dios tū xya'awa'atspədsə'aməm mə ja agoots'át, ja'a njəna'anəm mə yajkutíky ja məjku'ugópk, es xpyujtáčkəm mə yajkutíky ja 'yU'unk di'ibū jyantsytsəjpy,

¹⁴ di'ibū o'k mət ədsəjtəmgəjxm es də'un oj xyajnitsókəm es oj tme'xy ja nbojpe'ajtəm.

Kristūkyujxm nmədajtəm ja agujk'ajt jotkujk'ajtən

¹⁵ Ti'igyū Jesukristū éxtəm ja Dios Teety. Di'ibū tū t'ixy ja Kristū, nandə'un tū t'ixy ja Dios Teety di'ibū kyaj ya'ixy; es taa naty ja Kristū mə kyajnəmə naty ti kyojy.

¹⁶ Mədə Kristū yajkoj təgekyū di'ibū jam tsəjpótm es yə naxwiiñ. Yə'u məət yajkoj di'ibū ya'ijxp es di'ibū kyaj ya'ixy, pánəty yajkutujktəp, ana'amdəp es kuduunk'ajttəp. Kristū məət es Kristū 'yoy'ajtəngyujxm təgekyū yajkoj.

¹⁷ Kristū taayəmə naty 'yity mə kyajnəmə naty oytyiity kyojyñəm, es yə'u də'un di'ibū ya'ijtypy təgekyū mə yə lyugaəəty.

¹⁸ Kristū tnigəbajk'áty yū jya'ayūty di'ibū ijttəp éxtəm ja ñini'x. Taayəmə ja Kristū 'yity jawyíñəp, es yə'u jayəjp jikyryujk, es tnikəbajk'áttət təgekyū oytyim tiity.

¹⁹ Pesū Diosū də'un tsojok esū Jesukristū 'yítət éxtəmə Dios kə'am,

²⁰ es mat yu'ugyujxm Jesukristu, Dios pyujta'agán ja agujk'ajt jotkujk'ajtun mat yu'u ku'am, du'un tugekyu di'ibaty ijtp tsajpótm es nandu'un di'ibu ya naxwiñ. Dios pyujtáku tyadu agujk'ajt jotkujk'ajtun mat yu'ugyujxm Jesukristu ko tteemy dyejky ja ñe'pyñ kruuzkujxm.

²¹ Miidsaty ijty kyajpu Dios mja'ay'átudu, pes yu mjiky'ajtanu axuukpu ya'ijxu ko miits mmadsip'ajttap ja Dios;

²² per tyamu Jesukristu tu trujta'aky ja mdi'igyu'ajtan mat ja Dios, mat ko tu 'yeeky kruuzkujxm es myajnujxudu Dios windum, es xywyinguwa'agadut wa'ats, ni tiiju mbojpu.

²³ Esu tyadu du'un situ tyunaampy pan miits mbaduundap es mjiky'ajttap éxtam ja Kristu ya'uxpejky, es kyaj xymyastu'uttu es xymyabúktu yu oybyu ayuk di'ibu miits mgupujktu ko xymyudoodu. Nan yu'uyumu tyadu oybyu ayuk yajkajxwa'xy tyam ya naxwiñ oytym maaty, es yu'u dnu tyadu oybyu ayuk di'ibu Kristu oj xytyukmugáxuts es ngajxwa'xuduts.

Xondakp ja Paablu oy tsymdsyuuu

²⁴ Es tyam xondákruts kots miits ngu'ayówudu, esu du'unuts nyajka'pxy di'ibu tugoy'ajtp ja Kristu 'yayo'ojun ja'agyujxm pánuty myubujktap, di'ibu ijttap éxtamu Kristu ñini'x.

²⁵ Diósuts tu xpyujta'aky esuts nbudúktu nidugekyu yu jya'ayaty, es xykyejxyuts es ngajxwa'xuduts tugekyu tugekyu yu 'yayuk,

²⁶ ja'a yu'u di'ibu ijty kyayajnijáwu extu tim jékyup, per tyam ja Dios tu ttuknijáwudu ja jya'ayaty.

²⁷ Tu Dios ttuknijawu jya'ayaty ja muj oy'ajtan di'ibu ijty kyayajnijáwu, es ttuknijáwudu ma nidugekyu naxwiñudu ja'ayaty. Esu tadu di'ibu kyaj yajnijáwu extu timjékyup, yu'u du'unu Kristu di'ibu ijtp ma miidsaty, di'ibu m'awijxtap es mdukpaadudut ja muj'ajtan.

²⁸ Es ja Kristu, ja'a du'un di'ibuts uj ngajxwa'xypy. N'awa'anupts es nduk'uxpejkyruts nidugekyu ja'ayaty es tjaygyúkadut yu'ujuty yajxon, es ndukwinguwa'agaduts ja Dios, ti'igyu 'yittat mat ja Kristu, oy es wa'ats.

²⁹ Paadyats nduñ amaja di'ibudsu Kristu xymyeepy, mat ko yu'u du'un di'ibu jiky'ajtp ma ujun.

2

¹ Ndsejpyuts es xyñijáwudut ko ndúñuts mat wíndusu njot mat miidsaty, es mat nandu'un di'ibu myuduundap ja Jesukristu ma yu Laodiseeu kajpn, es mat nidugekyu wiingátypyu di'ibuts kyaj xy'ixtats wingujxm.

² Ndúñudsu du'un es nyajxonda'agaduts ja 'yaa jyótaty yu'ujuty, es nandu'un 'yittat ti'igyu ma ja tsojkan. Ndsejpyuts es tugekyu tugekyu tjaygyúkadut di'ibu Dios tyuknijáwudu es kyaj yajnijáwu ijty, es yu'u du'un ku'am ja Kristu.

³ Pes ma yu'un yajpaaty tugekyu tugekyu ja wijy'ajtan esu jaygyujkan.

⁴ Pes n'anuumudu tyadu kadiibu pún mwin'uun mwinxájudut mat ko tsuj yajmudóy.

⁵ Oyxyúrats n'ity jagam mat miidsaty, jámats njot nja'ajun ma miidsaty, es xondákruts kots nnijawu ko tsuj yajxon ti xytyundu es xymyabúktu amumdu'uk jot ja Nindsun'ajtan Jesukristu.

Jembyu jiky'ajtan ma Kristu

⁶ Paaty du'un éxtam miits oj xy'axájudu Jesukristu éxtamu Nindsun'ajtan, du'un mjiky'áttat éxtam yu'u jyiky'ajty.

⁷ Éxtam tu'ugu kepy maku 'yaats ya'ityuty, nandu'un miidsaty ti'igyu muk muut m'ittat ja Jesukristu. Yajwimbajt'adu'utstu ja mmubujkanuty, du'un éxtam myajtukni'ijxudu, es du'añum xyja'aygyuda'aktat ja Dios.

⁸ Exkam pán mwín'ánnádu mat jatú'ugá wiinkpá xpájkán, di'ibá yá'u tyu'unán'ajttáp ja ja'á'yúty, es mdúkpanáxá'ánádu ja xpájkán o ja tyu'unánúty ja jekyjá'ayúty, es mdúk'awdáttádu ja ánkúsúty má jyapáadyúty xy'awdáttá ja Kristá.

⁹ Mat ko má yá Jesukristá, jam 'yity tágékýá ja Dios'ajttán,

¹⁰ es miits m'ijttáp ti'igyá mat ja Jesukristá, di'ibá ñigopk'ajtypy nidágékýá yájkutú-jkúty es ana'ambúty.

¹¹ Es ja'a ko m'ijttáp ti'igyá mádu Kristá, tá miidsúty nádu'ánn myájpájtá'aktá ja ijxwá'amán es dá'ánn kyaj xyájtúndátt di'ibá mnini'x mgúbájk tsyójkttáp, es kyaj dyá'ánúty yá ijxwá'amán éxtámú isráelítúty tápájtá'aktá ko ja'á'y yájtúky wáaná má yedyájk'ajttán*.

¹² Ko miits mnábájtta, oj mnáxtákúdu mádu Kristá, es nádu'ánn mátt mjikyúpyájkta, mat ko xyúyábjkta ko myádjátypy ja mák'ajttán ja Dios di'ibá yájjikyúpyájkta.

¹³ Túyábu má naty kyájnum miits xy'axájúdu Jesukristá, Dios m'ijxádu miits éxtámú o'krúty, mat ko naty mbekyjá'ay'áttá; perá Dios tá myájjikyúpáúdu ti'igyá mat ja Kristá. Dios tá mma'xádu tágékýá mbojpaty.

¹⁴ Pesá Kristá kyupájk yánnáx ja túdyu'unán di'ibá údsájtám oj xyjápáttám mat yá'úgyáxmmá nbojpa'ajttám. Mbaát njána'ánnám ko dá'ánn éxtám yá'u dyájnejxy káxjá'á'y tágékýá ja nbojpa'ajttám es yájkáxwejpý kyábájký má ja kruuz, éxtámxyá ja kyá'ambojpa tkumádooy. Es mat ko 'ye'ky, Kristá tkábejty tkumádooy ja nbeký'ajttám.

¹⁵ Dios oj tápájká ja mák'ajttán es ja kutújkán pánúty myádjáttáp, es oj dya'amútsk'áty ijxnide'xy máyjyá'ay wyíndum es t'íxtátt ko tá tyúgoydyá.

Májjotmá'ooktá di'ibá tsájpótá

¹⁶ Es mat ko nnija'am tágékýá tyáádu, katá mnayyáúdu miits es pán mbayo'oyúdu di'ibá mjá'xtáp, o di'ibá m'u'ktáp, o ti xá m'amáay'ajttáp, o ti pó'o 'yááne'eký, o má ja pó'xánnxá.

¹⁷ Tágékýá tyáádu yá'u je'eyá éxtámú awáx di'ibá jáminán; perá Kristá dá'ánn ja túy'ajttán.

¹⁸ Exkam mbájkxádu yá máy'átyá taadáty di'ibá náyyánnáxádu máj túdá'áky es ja'a 'yawdáttáp ja ánkúsúty. Yá'ájúty jyána'ánda ko tá t'íxtá ijxamá'tán, es páaty ñáybyájtá'águ máj káxmm.

¹⁹ Perá dá'ámbá ja'á'yúty kyaj 'yítta ti'igyá mádu Kristá. Esá Kristá, dá'ánn yá'u éxtám ja nini'x kábájk, es ja di'ibáty n'axájúm éxtámú nYájnitsokpá'ajttám, dá'ánn n'íjttám éxtám ja ñini'x. Esá ja'a ko n'íjttám ti'igyá mádu Kristá, nmádjáttám ja jiky'ajttán esá májáá, es máktákr ja n'anmáá'án'ajttám éxtám ja Dios ttseký.

²⁰ Mat ko miits tá m'ooktá mat ja Kristá, mnaydyúkniwá'ádsádu ja náxwíñádu ja'á'yúty ja wyínmá'áñúty esá tyúungúty. ¿Es ti ko m'áktimjiky'áttá éxtám pánúdyá náxwíñádu wínmá'áñ ja'a'ajttádu?, ¿ti ko m'áktimnáydyúkúdu ja 'yána'amánúty?, éxtám jyána'ánda:

²¹ “Katá xytyóñ. Katá xyje'xy yá túxiidu. Katá xykyone'eký.”

²² Tágékýá tyáádu ana'amán yá'u myádyákyúty di'ibá je'eyá yá náxwíñ kyexy ko njá'xám o ko nyájtú'unám, es tágékýá tyáádu ana'amán yá'úyá jyá'ájá náxwíñádu ja'á'y.

²³ Tádu ana'amán mbaát kyáxe'eký éxtámú wíjy'ajttán, mat ko dyájkáxe'eký es ní'igú Dios ndsojúkam, es n'íjttám yúunk náxyúyá, es njáwíjtsámbíjttám ja nnini'x'ajttám; per ní mádsó kyatúñ es nnáyjyáwíjtsámbíjttám di'ibá ja nini'x kábájk tsyájpy.

3

¹ Pes éxtám miits tá mjikyúpáktá mat ja Kristá, ja'a mbayo'oydyá du'ibá tso'omp tsájpótá, má yá Kristá 'yú'uñ má 'yága'áñdsyóo ja Dios.

² Wínmá'áñ'áttá di'ibáty míimp tsájpótá, katá xywyínmá'áñ'áty di'ibá íjtp náxwíñ.

* 2:11 Ix Lukás 1:59.

³ Pes miits m'o'ktu mut ja Kristu, es tyam xymyudattu mjiky'ajtan puike'eky mut ja Jesukristu ma Dios.

⁴ Kristu du'an ja njiky'ajtan'ajtam. Es ko yu'u kyada'agut jatugok, mgyxu'uktap miidsuty nandu'an mut yu'u ma ja myuj'ajtan.

Jiky'ajtan di'ibu tu ñaxy, esu jembyu

⁵ Pes yajkutugóy ja mwinma'añ ja axuukpu di'ibu mmudajttap, mut ko naxwiiñdu jya'aju taadu. Katu mnayyákuđu es mmumada'agudut tyadu axuukpu winma'añ: ja mu'induunk, ko ja'ay kyaj ñay'aguwits ñayjujpkuwítsudu, ko kyaj ti ñaydyukmu'ixudu ti pán myudajtypy, ko 'yadsoktu, mut ko Dios pyujtákyryu tyadu adsojkan éxtumxyup n'awdajtam di'ibu kyaj Dyíósuty,

⁶ es ja Dios tyudyunaampy jantsy tsaatsy tugekyu di'ibáty tyuundubu tyadu axuugátyryu.

⁷ Miits mduundu tyaaduty maanumu naty kyaj xy'axájudu Jesukristu.

⁸ Per tyam, ja'a ko mja'a'ajtudap ja Kristu, mastu'uttu tugekyu tyaaduty: ajk to'oyun, naymyujkajxuk winma'añ, nay'o'o nayyaxun esu tsaatsykyubétypy ayuk.

⁹ Kyaj mnaywyin'unun mnaywyinxájudut nixim niyam, mut ko miidsuty tu xymyastu'uttu ja mjekyjyiky'ajtanu axuukpu.

¹⁰ Jiky'attu ja jiky'ajtanu jembyu, mut ko Diosu du'an di'ibu oj xymyo'oyum yu tyadu jiky'ajtan es tyugajts'adu'utsy extu ko Dios n'ixy'ajtam yajxon.

¹¹ Ko n'axájum ja Jesukristu, Dios xkywentupujtákuđu éxtumu jya'ayun, oy n'israelitaja'ay'ajtam o di'ibu kyaj 'yisraelítuty, di'ibu naty tu yajtsúktu o di'ibu kyaj yajtsúktu, di'ibu jagam ja'ay o kukajpn ja'ay, di'ibu windsún o mduumbu. Di'ibu situy nigutiky, ja'a es xyja'a'ajtam ja Kristu, es ja Kristu yu'u du'an ijtp ma tugekyu di'ibu ijtp.

¹² Dios mdsojkudap miits es tu mwin'ixudu es yu'u mja'a'átudap. Paaty jiky'attu éxtum ja Dios ttseky, es mudattu pa'ayo'on, oyjyot, tuda'aky'át, yuunk naxypy esu ma'xtujkan.

¹³ Naymyama'xtúkuđu nixim niyam es naymya'xudu pán ja pán ñaymyudugóyuty mut ja wiinkpu. Du'an éxtum ja Kristu oj mma'xudu, du'an xytyúndut nandu'an miidsuty.

¹⁴ Di'ibu ni'igu tsojkap, ja'a du'an ja tsojkan, es ja tsojkan yajmujktaapy kexy ka'pxy tugekyu tugekyu.

¹⁵ Wa'an ja agujk'ajt jotkujk'ajtan di'ibu Kristu yajkyry, tnu'amo'oy ttu'umo'oy ja mjot mwinma'añuty es mjiky'áttut éxtum ja Dios ttseky. Ja'a ko mudu tyadu du'an ja Dios mwoojudu es tukmuk m'íttut, éxtum tu'uk je'eyu nini'x. Es ja'aygyuda'áktu.

¹⁶ Wa'an ja Kristu 'yayuk t'ity ma yu mjot mwinma'añuty, es yu'u mnaydyukni'ixudap nixim niyam ja oybyu kajxwíjun. Mudu ja'aygyudákun ma Dios, wudu Salmu, Diosu 'yalabanzu, es di'ibu Dios 'yoyjya'ap.

¹⁷ Pes tugekyu di'ibu mduun mgajxtap, tundu Nindsun'ajtam Jesús xyuugyujxm, es ja'aygyuda'áktu Dios Teety Jesukristukyujxm.

Wi'ix ja jembyu jiky'ajtan

¹⁸ Miits kasaadu toxytyujkuty, naygyabúkuđu ma mña'ayuty, mut ko du'an ñigutíkyuty mdsuunudut éxtumu Nindsun'ajtam Jesukristu ttseky.

¹⁹ Es nandu'an miidsuty kasaadu yedyujkuty, mdsóktap yajxonu m'u'unk mudo'oxyuty es katu a'ak jot'aku muut mdsuunudu.

²⁰ Es miidsuty u'unk uná'kuty, mumadowdu ja mdaak mdeety, mut ko tyadu du'an 'yoyjya'ap ja Nindsun'ajtam.

²¹ Es miits u'unkteedyuty, katu nandu'anu m'u'unk xyajjot'ambáktu es kudiibu tsyipka'axtat.

²² Es miits mduumbuty, mumadowdu ja mwindsún mwindájuty ya naxwiiñ. Katu du'an xytyuñ je'eyu ko m'ijxtúnudu es du'an mnayyajpudsémyuty wa'ats mut yu'ujuty, tundu mudu oy'aa oyjyot, éxtum jyawu xymyudúñ ja Nindsun'ajtam.

²³ Oytyim tiity di'ib_u mduund_up, tund_u yajxón xonda'aky'aa xonda'akyjyót, éxt_um xymy_ud_und_u Ninds_un'ajt_um es kyaj éxt_um xymy_ud_und_u ja'ay.

²⁴ Pes mnija'ad_up ko y_u Ninds_un'ajt_um mmo'oyán_ud_up éxt_um ja may'aty ja kuma'añ, mat ko miits xymy_ud_und_u y_u Krist_u di'ib_u d_un mWinds_un'ajt_up.

²⁵ Ja di'ib_u adútst_up ax_uuk, 'yaxá_up ja t_udyu'un_un éxt_um pyaady_uty, ja'a ko Dios kyaj pán tpayo'oy win'ixy wingexy.

4

¹ Es miids_uty winds_un windáj_uty, yajtúnd_u ja mduumb_uty éxt_um pyaady_uty. Nasjawa ko nand_u'_un miits mm_udajtt_up tu'ug_u mWinds_un jam tsajpót_um.

² M_ugu'ugít_uty, d_u'_uñ_um mgajxtá'akt_ut, wijy m'ítt_ut es xyja'aygyda'akt_ut ja Dios.

³ Nand_u'_un kajxtá'akt_u es amdow p_ujksówd_u Dios esuts _uj xypyudúkt_u esuts ngajxwa'x_ut ja oyby_u ayuk, es_uds_u ja'ay nduknijáw_ut di'ib_u ijty kyaj yajnijáw_u, pes ja'agy_ujxm_uts ndsimdsy_un_u.

⁴ Amdow p_ujksówd_u mat _ujtsky_ujxm, wa'ands_u Dios xypyud_ukt_u esuts yajxón wá'ats ngajxwa'x_ud_uts éxt_umts xypyaaty ndún_ut.

⁵ Es miits, jiky'att_u wijy ke_uy mat ja di'ib_u kyaj t'axaj_u ja Jesukrist_u. Tund_u mā t_ugeky_u tiemp_u xymy_udaty es_u ja'ay xytyuknijáw_ut ko Jesukrist_u yajnitsókp.

⁶ Wa'an_u mgajx mmadyak_un d_u'_uñ_um 'yity tsujti'kn_u, es m_ujátt_up wi'ix miits xy'adsówd_ut nidu'uk nidu'uk.

Kajxpo'x_un

⁷ Y_u nm_ugu'uk'ajt_um Tíkik_u di'ib_u ndsojk_um, óy_uts xypyud_ukt_u kots nm_ud_und_u ja Ninds_un'ajt_um, y_u'_u mdukm_umadya'ag_ud_up wi'ix_uts ja yam n'ity es m_ujotkujk'átt_ut.

⁸ P_uáaty nduknigax_ut_u miids_uty es m'an_u'_um_ud_ut wi'ix_uts ja yam, es mmo'oy_ud_ut ja jotkujk'ajt_un.

⁹ M_uat nand_u'_un ñejxy y_u nm_ugu'uk'ajt_um Onésim_u, di'ib_u ndsojk_um es oy tm_udúñ Ninds_un'ajt_um, miids_uty ja mm_ugugajpn. Y_u'_ujty mdukm_umadya'ag_ud_up t_ugeky_u wi'ix ja yam jyaty.

¹⁰ Aristark_u, y_u nm_udsimdsy_unaaby_uts, mduknigáx_ud_u Dioskajxy; es nand_u'_un Mark_us, y_u my_ugu'ug_u Bernabee, jy_una'añ mayDios. P_un mnin_ujx_ud_up ja Mark_us mgu'ixá'an_ud_u, axá_ud_u yajxón.

¹¹ Nand_u'_un mduknigáx_ud_u Dioskajxy ja Jesús di'ib_u yajtijp Just_u. Ty_uadady_u d_u'_un y_u'_uy_uty nid_ug_uak ja israelít_uty di'ib_u my_ub_ujkt_up ja Jesús es ttund_u mat _uj ja Dios_u tyuunk, es y_u'_uts xymyeep_u ja jotkujk'ajt_un.

¹² Mduknigáx_ud_u Dioskajxy Epafr_us, Krist_u my_uduumb_u, es y_u'_u nand_u'_un mm_ugugajpn'ajt_up. D_u'_uñ_um t'amdo_uy t_up_ujksóy ja Dios mā kyajxta'aky, es m_uak m'ítt_ut ti'igy_u m_ud_u Jesukrist_u, es amumdu'uk jot mjiky'átt_ut éxt_um_u Dios ttseky.

¹³ Mat ko _uj testiig_uts wi'ix_u Epafr_us ñaydyukjotmaydyúñ_uty mat miitsky_ujxm_uty es nand_u'_un y_u Krist_u my_uduumb_uty di'ib_u ts_una_uaydy_up mā y_u Laodisee_u kajpn es mā y_u Yerápol_us kajpn.

¹⁴ Y_u kudsooy Luk_us, di'ib_u njantsytsyojk_um, mduknigáx_ud_u Dioskajxy, es nand_u'_un Dem_us.

¹⁵ MayDios xy'an_uum_ut ja nm_ugu'uk'ajt_um di'ib_u ijtp Laodisee_u, es nand_u'_un y_u Nimf_us xymyo'oy_udy_ut ja Dioskajxy, es_u m_ub_ujkr_ut_ujk di'ibáty naymyujk_ud_up mā y_u ty_ujk.

¹⁶ Ko xykyajxtá'aydy_ut ty_ud_u neky mā miids_uty, net xykyáxt_ut mā ja m_ub_ujkr_ut_ujk di'ibáty naymyujk_ud_up Laodisee_u, es jap yajkajx_ut nand_u'_un; es miits xykyajxt_ut nand_u'_un ja neky di'ib_uts ngejxypy Laodisee_u.

¹⁷ Tun_u may'ajt_un, an_uum_u Arkip_u: “Kuydyún yajxón ja tuunk di'ib_u ja Ninds_un'ajt_um t_u mmo'oy_uty es xymy_ud_und_u.”

¹⁸ Məgu'ugítaty, ɛj Paablə, nduknijáyəduɬs miidsaty yə kajxpo'xən mədudsə ngə'əm letrə. Mənu'xtə'əktə Dios mət ɛjtskyɛjxm. Kátəts xyja'aydyəgódyə kəts n'ity ja yam tsimy. Wa'anə Dios mgunu'xədə miidsaty.

Myatu'ukpŭ Neki Di'ibŭ Paablŭ Tyuknigajxtŭ Ja Tesalónikŭ Ja'ayŭty

Tesalónikŭ ja'ay tnastúnŭda wi'ixŭ Dios yajmŭbéky

¹ Ɔj Paablŭ, mŭt ja Silvanŭ esŭ Timotee, nduknigajxtŭptsŭ tyadŭ neky ja mŭbŭjkrŭtŭjk di'ibŭ ijttŭp ti'igyŭ mŭt ja Dios Teety esŭ Nindsŭn'ajtŭm Jesukristŭ, es űaymyúkdŭ mŭ ja Tesalónikŭ kajpn. Wa'an ja Dios mgunu'xŭdŭ es mmo'oyŭdŭ ja agujk'ajt jotkujk'ajtŭn.

² Dŭ'ŭñŭmts nja'aygyŭda'aky ja Dios mŭt miidsŭty, es njamyajtŭp kots ngajxtŭ'aktŭ.

³ Es ndukjamyejtsypyŭdsŭ nDios Teety'ajtŭm wyindum wi'ix miits xymyŭdattŭ ja mŭbŭjkŭn, éxtŭm miits mdundŭ mŭt ja tsojkŭn, es éxtŭm miits dŭ'ŭñŭm 'yawix xyjŭjp'íxtŭ Nindsŭn'ajtŭm Jesukristŭ ko jyŭmbita'añ.

⁴ Mŭgu'ugítŭty, Dios mdsojkŭdŭp miits, es nnija'abŭts ko yŭ'ŭ tŭ mwin'íxŭdŭ.

⁵ Kots miidsŭty oj n'awánŭdŭ ja oybyŭ ayuk, kyaj jye'eyŭty ja ayuk ngajxyŭts, ja Espírítŭ Sántŭts xypyudŭjkŭ es ngajxŭdŭts mŭk'ajtŭn mŭt, es ja'agyŭjxm kots ŭj nnijawŭ ko tyŭ'ajtŭndyŭ tyadŭ ayuk. Wa'ats xyñijáwŭdŭ wi'ixŭts oj nja'ay'átŭ mŭ miidsŭty, es xytyuk'oybyŭdsŭmŭt.

⁶ Mbaduundŭ miidsŭty di'ibŭ ŭdsŭty es ja Nindsŭn'ajtŭm tŭ nnastúnŭdŭts, es m'axájŭdŭ ja ayuk mŭt tu'ugŭ xondakŭn di'ibŭ ja Espírítŭ Santŭ mmooyŭ, oy xyajnajtŭtŭ byeen ja ayo'on.

⁷ Es mŭdŭ tyadŭ xyajktŭ ja ijxwŭ'ŭmŭn mŭ nidŭgekyŭ yŭ Diosŭ myŭbŭjkrŭty jam Masedoñŭ es Akayŭ.

⁸ Mŭt ko mŭ miidsŭty tsoyo'ñ ja Nindsŭn'ajtŭm ja 'yayuk es tŭ yajkajxwa'xy kyaj jye'eyŭty Masedoñŭ es Akayŭ, per nandŭ'ŭn oytŭim mŭatŭty yajnijáwŭ wi'ix miits xymyŭbŭktŭ ja Dios, es mŭdŭ tyadŭ kyaj ñakypyaadyŭty ngajxtŭdŭts tii.

⁹ Nik yŭ'ŭ kŭ'ŭmŭty tmadya'aktŭ wi'ix ko oj ngu'ixtŭ, miits xy'axájŭdŭts yajxón es wi'ix tŭ xymyastu'uttŭ ja agojwinnáx es xypyanŭjxtŭ es xymyŭduundsondáknŭdŭ ja jiikypyŭ Dios.

¹⁰ Tyukmŭmadyaktŭ nandŭ'ŭn ko miidsŭty m'awijx mjŭjp'ijxtŭp ko kyŭdŭ'agŭt tsajpótŭm ja Diosŭ 'yU'unk, ja Nindsŭn'ajtŭm Jesús di'ibŭ Dios yajjikypyŭjk mŭ 'ye'ky. Yŭ'ŭ dŭ'ŭn di'ibŭ xyajnitsókŭm mŭ ja mŭj tŭydyu'unŭn di'ibŭ miimp.

2

Paablŭ tyuunk jap Tesalónikŭ

¹ Pes miidsŭty kŭ'ŭm mnija'adŭp mŭgu'ugítŭty, ko éxtŭmts miits oj ngu'ixtŭ, kyajts nanŭgoobŭ ngu'ixtŭ.

² Oyŭts naty wi'ix tŭ nyajtŭñ es tŭ nyajwingajxpétyŭty jam Filipŭs, éxtŭm xyñijáwŭdŭ, perŭ Dios tŭts xypyudŭkŭ esŭts ngajxwŭ'xŭt amumdu'uk jot yŭ oybyŭ ayuk mŭ miidsŭty, oy jyakŭxe'eky ja adsijpŭ.

³ Mŭt ko ni wi'ix tsoots nga'anŭguga'ajŭ mŭ di'ibŭdsŭ naty ngajxwa'xypy, ni ngamadya'agyŭdsŭ natyŭ axŭk kajxy es ni ngawin'ŭnŭ'añŭts pán.

⁴ Ni'igŭdsŭ Dios xywyinmŭ'añ'ijxy es xytyuknipejkyŭts ja oybyŭ ayuk. Ɔj kyajts ngajxy wi'ixŭ ja'ayŭts xy'oyjyáwŭt, Diosŭ dŭ'ŭn sitŭy, di'ibŭ tyuk'ijxŭdyaapy ja njot'ajt nwinmŭ'añ'ajtŭm.

⁵ Extŭm miits xyñijáwŭdŭ, ni na'ats pán ngawinwepy ngawinjaaxy mŭt ja tsujti'knŭbŭ ayuk, es ni tits ngatuk'ŭbety ngatukkajxpéty mŭt kots nganarata'añ ja meeñ. Diosŭ tyadŭ ñija'ap.

6 Kyajts ni na'a nga'uxta'aydyu ja'ayaty esats xymyujjávut, oy tyimmiits'ajtrū es oytyim wiingaty'ajtrū.

7 Oyats mbaat njanaybyujta'agyudyats éxtam kutujkūn mūtrū, mat kots xy'apostul'attu ja Kristū, kyajts uj dū'n nduuñ. Naybyujtákuats tuda'aky éxtam tu'ugu u'unktaak t'ijx'ítu tkwent'aty ja 'yu'unk jantsy tsuj.

8 Byeenats miits ndsoktu, ja'agyujxmats uj nnayjya'aju es kyaj jye'eyaty nduknijávudut ja oybyu ayuk, es extu nandu'un es miits ngu'oogudut.

9 Mūgu'ugítaty, miits mjamyajstap wi'ixats tū ndundu xūñ koots es kudiibu miits n'adsiptat mā naty jam nduknijávudu ja oybyu ayuk di'ibu Dios kyajx.

10 Miits mnija'adap, es nandu'un ja Dios, wi'ix mūdsaty dyajnjxtu tu'ugu jiky'ajtanu wá'atspū, tuda'akypū es ni pán mbaat xykyapeky'ixyaty kots n'ijttu mā miidsaty di'ibu nandu'un myubajktap ja Dios.

11 Nandu'un xyñjávudu wi'ix tū nya'it nyajxóndu es wi'ix tū nbumay nbutájudu nidu'uk nidu'uk miidsaty, dū'n éxtam ttuñ ja u'unkteety mat ja 'yu'unk 'yuna'k.

12 Pes tū nyajxonda'aktu es tū nyajjotkujk'áttu, es extu tū nduknipaktu es mjiky'áttat éxtam pyaadyaty pánaty ja'a'ajtudap ja Dios, di'ibu mwoojadap es nūjx mūat m'ittu mā yajkutíky mat ja mūj'ajtan.

13 Paaty nja'aygyadaktiibyats ja Dios ko miits xymyūdoodu ja Diosu 'yayuk di'ibats oj ngajxwa'xy, m'axájudu éxtam ja Diosu 'yayuk, es kyaj xy'axájudu éxtam ja'ayu 'yayuk. Es tū'ajtanu'ū ko Dios t'ayúkaty di'ibu mūjwiinap mā miidsaty di'ibáty myubajktap.

14 Mūgu'ugítaty, ko miits m'ayoodu mā mbajadijtudu mmūgugajpnaty, nandu'un mjajttu éxtam jyajttu jam Judeeu ja Diosu jya'ay di'ibu ijttap ti'igyū mūdu Jesukristu. Pes yu'ujaty nandu'un pajadijtudu myūgugajpnaty, ja israelítaty.

15 Tyadu israelítaty yu'ū ya'o'ktu nandu'unu Nindsun'ajtam Jesús, éxtam naty nandu'un tū dya'o'oktu ja myūgugajpn di'ibu Dioskugajxpū'ajttu, es nandu'unats mūdsaty ojts xy'uxkaxtu. Kyaj jyiky'attu éxtam ja Dios ttseky, es aknaymūdsip'ajtudap mat nidugekyū ja'ayaty,

16 pes extu jyayajkubokándu kots ngajxwa'xy ja Diosu 'yayuk mā di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es nandu'un ñitso'oktat. Es mat yu'ū t'aktim'yaj'ya'k'ada'tsyppy ni'igū ja pyojpūty. Paaty óknum ja Dios myo'oya'anudu ja mək tūdyu'unun di'ibu miimp mā yu'ujaty.

Paablu jyanajxa'añ Tesalóniku

17 Mūgu'ugítaty, kots miits nmastuttu waanu, oy nganay'ijxum, dū'ñumts miits nmūdattu njodoty nwinma'añótyats, es byeenats njajūmbita'añ es nūjx nwin'ixtu.

18 Uj Paablu, tūts njanajxa'añ kanak ok, per ja mūjku'ugópik Satanás yu'uts oj xy'a'adiky.

19 Pes ¿tits uj n'awijx nūjp'ijxtap?, ¿tits uj n'ijtan'ajt nxo'onun'ajttap?, ¿tits uj ndukjotkujk'ajttap?, es ¿tits uj ndukwingudak ndukjotkūdáktap ko naty n'ijtam mā ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko myínat? Pes miidsadyu dū'n.

20 Miitskyujxmaty nwinguda'aky njotkūda'aky es nxonda'agyats.

3

1 Pes kom kyajtsu naty n'okmūmada'agánnu, nétats nnaygyajxudu esats nwu'ūmdudats Atenus,

2 es ngaxa'añuts ja nmūgu'uk'ajtam Timotee es mgu'ixudut, mat ko yu'ū dū'n nandu'un Dios mūduumbū es tū tyuñ mat uj es wya'xat ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu ñimadyakpy. Es ngejxypyats yu'ū es dyajmūjwiinut ja mmūbajkanaty es mjotmūkmo'oyudut mmūbajkūngyūjxm,

3 kudiibu ni pán kyatsipka'axut mūdu tyāadu. Pes miits mnija'adap ko tū nyaj-tuknibujtáku es n'ayowa'anum.

⁴ Pes mats n'ijty mat miidsaty, n'anmaaydyu ko nyajnaḡa'anam ja ayo'on jotmay, du'an éxtam ta jyaty. Mnija'aduba'u.

⁵ Paaty kom kyajtsu naty uj n'okmadanuyannu, tats ngejxy ja Timotee es tnijawut wi'ixu naty xyajtu'uyo'oydyu ja mmubujkun, pes tsu'kubu naty ko wa'anxyur ja ka'oybyu ta myajpekyka'adu es ni ti tkatsooty di'ibuts nduun ma miidsaty.

⁶ Per tyam ta jya'ty ja Timotee ko ta tsyooñ ma miidsaty, es yajmiimpy ja oybyu ayuk mat ja mmubujkun es ja mdsojkun di'ibu miits mmudajttur. Du'an jyuna'añ ko miits du'añum xyjamyátstats mat ja tsojkun, es byeenuts xyjawin'ixa'andu, du'an éxtamts miits nwin'ixa'andu.

⁷ Paaty mugu'ugítaty, oy nja''ayo'ombát njajotmaybyátpats, tats nbeky ja jotkujk'ajtun mat yu'ugyujxmu mmubujkunaty.

⁸ Mat uadsaty du'an éxtamu jembyu jiky'ajtun kots nnijawudu ko miits amumdu'uk m'ittu ma yu Nindsun'ajtam.

⁹ Pes ŋwi'ix mbaat muj wiin kajaa nja'aygyada'agyuts ja Dios mat miidsaty, es mat ja muj xondakun esu jotkujk'ajtun di'ibuts ta xymyo'oy Dios windum?

¹⁰ Xuuñ koots n'amdóyats ja Dios es nujx ngu'ixtu es n'aktuk'axpáktat ni'igu di'ibu kyajnum oy xyjaygyúkadu.

¹¹ Wa'an ja Dios Teety ku'am, esu Nindsun'ajtam Jesukristu, dya''awa'atsy ja nu'u tu'u es nujx ngu'ixtu.

¹² Wa'anu Nindsun'ajtam dyajmuj dyajmáyu yu mdsojkun waanu ni'igu es mnaydsyókadut nixim niyam es mat oytyim pánaty, du'an éxtamts miits ndsoktu.

¹³ Wa'anu mjot mwinma'añ yajmo'oy ja jotmak'ajtun es m'ittat wa'ats, es ni ti mbojpu jam nDios Teety'ajtam wyindum ko myínat ja Nindsun'ajtam Jesukristu mat nidugekyu di'ibu Dios jya'a'ajttur. Wa'an du'anaty.

4

Jiky'ajtun di'ibu Dios tyukjotkadakypy

¹ Mugu'ugítaty, maanam kyakejxyñam n'ak'awanayándur nandu'anu wiingátyru. Ko oj ngu'ixtu, ngajxwiju wi'ix miits mjiky'áttat éxtam ja Dios tteky, es tyámats n'amdoy es waanu ni'igu du'an m'akjiky'áttat.

² Mat ko miits mnija'adur yajxon ko yu'uyats uj ta nya'axpeky di'ibudsu Nindsun'ajtam Jesukristu ta xytyuknipeky.

³ Pes ja Dios tsyejpy es miits nidu'uk nidu'uk mnayya'ítudat wa'ats; kyaj pán myu'indúnat.

⁴ Nidu'uk nidu'ugaty miits xyjáttat wi'ix xyjajwijtsambíttat ja mgu'am nini'x es mnayya'ítudat wa'ats es windsu'kun muat,

⁵ kyaj pán ñayyákadut ja ñini'x tsyokangyujxm, éxtam ttundu yu ja'ayaty di'ibu kyaj t'ix'attu ja Dios.

⁶ Exkam miits nidu'uk mwin'uundu o mbekytyundu mat ja mmugu'ugu ñado'oxy. Tats miits n'anuumudu es ta n'awanudu ko Dios tyaydyunaampy jantsy mak tsaatsy tugekyu di'ibu du'an adátstur.

⁷ Pes Dios ta xywyo'om es xyja'ay'ata'anam es njiky'ajtam tu'ugu jiky'ajtanu wa'atspu; kyaj ta xywyo'om es njiky'ajtam ja jiky'ajtanu axuukpu.

⁸ Paaty pun ja pán di'ibu kyaj tmuj'ixyu tyadu xpujkan, kyaj yu'ujaty t'uxtijy ja naxwíñudu ja'ay, ja'a du'an ja Dios, di'ibu ta mmo'oyudu ja 'yEspíritu Santu.

⁹ Es éxtam ja tsojkun tukka'axpu, kyaj jyatyimtsékyaty nnijáyudat, mat ko ja Dios ta mduknijawudu miidsaty ku'am es mnaydsyókadut nixim niyam.

¹⁰ Pes du'añum miits mnaydsyókadu nixim niyam mat nidugekyu nmugu'uk'ajtam di'ibu jiky'ajttur ma tugekyu Masedoñu ñax. Per nmanu'xtáktur, mugu'ugítaty, esu mdsojkun xyajmujwindak'adu'adsat waanu ni'igu.

11 Jiky'attu yajxón es xywyits xymyádyut ja mgu'umduunk mut ja m'aa mgu'u, éxtum tu nduk'ana'amdu,

12 es du'un mwindsu'ugudut di'ibu kyaj Dios tmubaktu, es kudiibu nandu'un ti mdugoy'ajtxudut.

Wi'ixu Nindsun'ajtam jatugok myina'añ

13 Mugu'ugítuty, kyajts ndseky es kyaj xyñijáwudut wi'ix jyaty mut ja di'ibu myubujktabu naty ja Jesukristu ko 'yo'ktu, kudiibu miits mjotmay'ooktat éxtumu wiingátyru di'ibu kyaj tjup'ixtu ko Jesukristu yajjikyrukaampy di'ibáty jya'a'ajttup.

14 Nmubujkam yajxón ko du'un éxtumu Jesukristu jyikypyejky ma 'ye'ky, nandu'un nmubujkam ko Dios yajjikyrukaampy ja o'kraty di'ibáty tu tmubaktu ja Jesús.

15 Du'unuts miits n'awánudu éxtumu Nindsun'ajtam ku'am jyanañ, ko di'ibáty udsajtam akjiky'ajtam ko jya'tat jatugoku Nindsun'ajtam, kyaj udsajtam njo'omum jawyiin es óknum ja o'kraty.

16 Mut ko yu Nindsun'ajtam Jesukristu ku'am kuda'agaamp tsajpótm, yajmudówup ko tu'uk muk kyajxa'añ mut ja kutujkun, kajxup ja arkanklus es xu'uxup ja Diosu tyrompetu, net ja di'ibáty myubujktu ja Kristu ko 'yo'ktu, jikyruktup jawyiin;

17 Óknum di'ibáty tu nwu'umum jiky'ajtru nyajmjo'omum ti'igyu mut yu'ujaty yoodsóty, es nbátum ja Nindsun'ajtam pojoty, es du'un n'ijtam mut ja Nindsun'ajtam winu xuu winu tiempu.

18 Paaty mada tyadu ayuk naysajjotkujkudu nixim niyam.

5

1 Mugu'ugítuty, mut ja xuu tiempu, kyaj jyatyimtsékyuty es nduknijádyut.

2 Miidsuty yajxón xyñijáwudu ko ja xuu tiempu ma myina'añ ja Nindsun'ajtam, jaa ma naty nga'aa'ajt ngajot'ajtam, éxtum ko ja ma'tspu koots jya'ty.

3 Pes ko ja'ay ñajyuanábudu: “Tyam situy agujk jotkujk ndsuná'ayum, kyaj ti amay jotmay”, net ti'in myiñ ma yu'ujaty ja kutugo'oyun, éxtum dyajnáxtu ja pujk ado'onanu toxytyujkaty ko ja 'yu'ungu'unk ttmpaadánna, ma ni wi'ix tsoo mbaat kyanitse'eky.

4 Per miits mugu'ugítuty, kyaj m'ittu kubi'its ku'ook, kyaj ja Nindsun'ajtam mdukajjatrátudut ti'in éxtum ja ma'tspun, ja'a ko mnija'adup wi'ixu du'un myina'añ jya'ta'añ.

5 Nidugékyuty miits mja'a'átudu Dios esu Jesukristu, kyaj mja'a'átyuty ja ka'oybyu.

6 Paaty kyaj n'ijtam éxtum pánuty maadagoodyup, n'ok'ijtam wijy keyy es nnayjyujkuwijtsun.

7 Pánuty maadup, koodsu mya'adu; es pánuty uk múkudup, koodsu y'uuk myu'ugudu,

8 per udsajtam pánuty xuuñ'át ja'a'ajttup, wijy keyy nnayya'ijtam. Du'un n'ijtam éxtumu soldaadu di'ibu nayxyojxup mut ja pujxngaatsy, naygywentu'ajtam mut ja mubujkun es ja naydsyoku naymyay'at; es extumu soldaadu ñagyípyuty mada pujxngúp, nandu'un nnayya'ijtam ja agyujxm ko n'awijxum ja nnitsokan'ajtam.

9 Dios kyaj oj xywyin'ijxum es n'axájum ja tadyu'unun, ja'a du'un es n'axájum ja nitsokan mut yu'ugyujxmu Nindsun'ajtam Jesukristu.

10 Yu'u 'ye'ky mut udsajtamgyujxm es njiky'ata'anum mut yu'u, oy nja'o'kambu es oy njiky'ajtambu.

11 Paaty naysajjotkujkudu, es naybyudúkudu nixim niyam es yajmujwiin yajkajaajudu ja mmubujkanuty, du'un éxtum jaayum xytyunda.

Kajxwíjun

12 Mugu'ugítuty, nduknipujktup es xymyay'at xywyindsu'ugudut ja di'ibáty tuundup mut miidsuty, es m'awij mgajxwíjudu ma yu Nindsun'ajtam tuuunk.

¹³ Oy tsuj xytyukxonda'aktat es xytsyóktat ja'agyujxm di'ibu tyuundur. Jiky'attat ti'igya jotkujk mat oytyim pánaty.

¹⁴ Nandu'un nduknipaktat, mugu'ugítaty, es tukmudíjudu ja di'ibáty kyaj ti ttuna'añ. Jotmak wingajxudu di'ibáty maay tajtup, pudúkudu di'ibáty kyaj oy tnijáwudu ja Diosu 'yayuk, es madattat ma'xtujkun mat nidugekyu ja'ay.

¹⁵ Exkam miidsaty nidu'uk myajjumbít axuk mat ja di'ibáty axuk mduundur. Ni'igu du'añum xyjattat xytyúndat ja oybyu nixim niyam ma miidsaty, es oytyim pánaty mat.

¹⁶ Du'añum m'ítat agujk jotkujk.

¹⁷ Kajxtaktáwdu.

¹⁸ Ja'aygyada'aktat ja Dios oywyi'ix mjat mgubáttat, mat ko tyáadu du'un ja Dios tsyejpy es mdúndat éxtama Jesukrista myuduumbaty.

¹⁹ Kyaj miits xyujpkuwa'agudat di'ibu Espírítu Santu mduknija'adup, es du'un kyaj juun jyambíttat ja mwinma'añaty.

²⁰ Kyaj xy'axukjáwudat ko ja'ay m'awa'anxudu ja ayuk di'ibu Dios winma'añmyooyudu.

²¹ Ijxkijxyudu tugekyu ja xprujkun mat ja Diosu jyaaybyajtun. Axájudu je'eyu di'ibu dan oy.

²² Xxtijtu tugekyu di'ibu kyaj 'yóyaty.

²³ Wa'an ja Dios, di'ibu xymyo'oyum ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, myajwatsta'ayaty tugekyu tugekyu, es dya'ítat ja mjot, m'anmaja'an esu mnini'x mgubajk, ni ti pyojpu, exta ko myínat ja Nindsun'ajtam Jesukrista.

²⁴ Yu Dios di'ibu mwoojudup, kyuydyimpy di'ibu kyajxypy, ja'a kyuydyunaampy tugekyu tyáadu.

Kajxpo'xun

²⁵ Mugu'ugítaty, xyñigajxta'agudats uudsaty.

²⁶ Manandu nidugekyu nmugu'uk'ajtam éxtamxyup xymyo'oydu ja mayDios.

²⁷ Nduk'ana'amdup mat ja Nindsun'ajtam kyutujkun, es yajtukwingugajxudat tyadu neky nidugekyu ja nmugu'uk'ajtam.

²⁸ Wa'anu Nindsun'ajtam Jesukrista mmay'at mgunu'xudu.

Myumajtskpa Neki Di'ibu Paablu Tyuknigajxta Ja Tesalóniku Ja'ayaty

¹ Uj Paablu, mat ja Silvanu esu Timotee. Ndukngajxtuptsu tyadu neky ja mubujkputujk di'ibu ijttap ti'igy mat ja Nindsun'ajtam Dios Teety esu Nindsun'ajtam Jesukristu, es ñaymyúkudu ma Tesalóniku kajpn.

² Wa'an nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudat ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Yajpayo'oyup ja ja'ay ko Kristu myina'añ

³ Mugu'ugítaty, oy ko du'ñams nja'aygyada'aky ja Dios mat miidsaty, éxtam pyaadyaty, mat ko maj wiin kajaa yu mmubujkanaty esu mdsojkanaty di'ibu miits mmadajttap mat ja wiinkpatty.

⁴ Extam mbaat kots udsaty n'ity ma Diosu myubujkputujk ñaymyúkudu, nayjya'adupts maj es jotkujk mat ja ma'xtujkun es ja mubujkun di'ibu miits mya'ijxadup, oy ja mmadsipaty mja"awa'ktujkubudu es ja ayo'on jotmay xyajnáxta.

⁵ Tyaadu ya'ijxup ko Dios tmudaty ja tay'ajtan éxtam prayo'oy es du'un mbaadyaty es m'ittat ma kyutujkun, di'ibu miidsaty tyam mgu'ayo'odup.

⁶ Pes tay'ajtan di'ibu Dios tyiimpy; ya"ayówap di'ibu miits mya"ayoojadup,

⁷ es mmo'oya'anudu ja mbo'xtáknaty miidsaty di'ibu ayo'on jotmay yajnajtup, nandu'un éxtam udsaty. Tyaadu du'un ja xuu ma kyuxu'uga'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko kyada'agut tsajpótm junya'angóty mat ja mukpa 'yánklusaty.

⁸ Tyudyunaampy ja di'ibu kyaj t'ix'attu ja Dios es ni tkatundu kwentu ja oybyu ayuk di'ibu ñimadyakpy ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁹ Tyaadaty yajtukumadowándup winu xuu winu tiempu es yajpajta'agut jagam, kadiibu jam 'yittat ma Nindsun'ajtam es ma ja myaj'ajtan esu myak'ajtan.

¹⁰ Du'un jyátat ko myínat ja Nindsun'ajtam ma tadu xuu, es wyindsu'ugudat ja jya'ayaty es myaj'ixudat nidagekyu ja myubujkpaty. Jam miidsaty nandu'un m'ittat mat ko tu xymyubaktu ja tay'ajtan di'ibu tu nduk'uxpaktu.

¹¹ Paadyuts du'ñam ngajxta'aky mat miitskyajxmty, n'amdeepy nbajktseebyuts ja Dios es mduknitúkadat es mja'ay'átudat. Nandu'unats ngajxta'aky esu Dios myak'ajtungyujxm kyuydyúnup tagekyu di'ibu oybyu mdunándup ja'agyujxm ko xymyubaktu,

¹² es du'un ja Nindsun'ajtam Jesukristu yajmajjáwap mat yu'ugyujxm m'oyjyiky'ajtan, es yu' nandu'un mmo'oyudup es miits myajmajjáwadat ma wiink ja'ayaty.

2

Maj tagoybyekyjya'ay

¹ Mugu'ugítaty, es wi'ix jyata'añ kyubata'añ ma ja tiempu ko myínat ja Nindsun'ajtam Jesukristu es xyajnaymyuka'anum mat yu'u, n'andeebyuts

² es kyaj poján mwinmaaydyugátstat es katu mya"adsu'ugudu ja'agyujxm ko jamu ja'ay di'ibu junándup ko tu jya'ty ja Nindsun'ajtam. Kyaj du'un xymyubáktat pan jyu'andudu ko Dios tyuknija'aju, o junándup ko du'unats uj tu ngajxy o du'un tu'ugu neky jyu'ana'añ di'ibutsk uj tu nja'ay.

³ Katu mnayyákudu es wi'ix tsoo mwin'uunudat. Pes jawyiin ja ja'ay tnibudu'uga'andu Dios es nandu'un kyuxu'ugut ja maj tagoybyekyjya'ay di'ibu tu yajkajxpéky es kyutugóyat.

⁴ Tyādu axuk ja'ay naybyujtākup myudsip di'ibu ja ja'ayaty myudajttup éxtam dyiósuty, es myudsip'ajtypy tugekyu di'ibu ja ja'ayaty 'yawdajttup. Pes exta naxwa'tsp mā Diosu tyujk, es jyuna'añ ko yu'u du'un Dios'ajtp.

⁵ Pes jamyatsta kots n'ijty mat miidsuty, n'awa'anadu ko du'un jyata'añ.

⁶ Mnija'adup tyam ti ya'adujkup, es du'un ñiguxu'ugut pán ja'a mā ja tiempu di'ibu ja Dios tu ttuknibujtaagu.

⁷ Taa ja'anu ja axuk'ajtan di'ibu tadu muj tugeybyekyjya'ay tyunaampy ayu'udsyu. Per di'ibu ya'adujkup tyam, óknam nujx jyuge'eky.

⁸ Es ko jyuga'agut, net yajnijawaya'añ pánu du'un ja muj tugeybyekyjya'ay, di'ibu Nindsun'ajtam Jesukristu ya'oogaampy ko ñibiixudat es dyajtugoya'añ madu jyaj tyu'xan ko naty myiñ.

⁹ Ko tadu muj tugeybyekyjya'ay myina'añ, pudákudup ja mujku'ugópk Satanás. Ni'igu mak'ajtan mat myina'añ es ttuna'añ oytyim di'ibuty ja mak'ajtan, es andakungyujxm ttúnat ja muj'ajtan, ijxwu'umun es di'ibu ja'ay du'ñu yajwu'umadyaadyup.

¹⁰ Es myubudsamaampy oytyim di'ibuty ja pojpu 'yandakun es twin'uuna'añ twinxaja'añ di'ibáty nujxtup ayoodaknóty. Tyādu nujxtup ayoodaknóty mat ko kyaj tu ttsoktu es t'axájudat ja tuj'ajtan di'ibuxyup tu yajnitse'egyuty.

¹¹ Ja'agyujxm ko tkamubaktu ja tuj'ajtan, paaty ja Dios tpujtáky wi'ix yajwin'uundat, es du'un tmubáktat ja andakun,

¹² es yajpekymyo'oydyut nidugekyu pánaty kyaj tmubaktu ja tuj'ajtan, ja'a tsyojktup ja axukpu.

Ti'igyu ya'ittu ja mabujkun

¹³ Per oy ko udsuty du'ñumts nja'aygyuda'aktats ja Dios mat miitskyujxmaty, magu'ugítaty, ko mdsojkudup ja Nindsun'ajtam, mat ko Dios mwin'ijxadu jawyíñup es mnitso'oktat mat yu'gyujxm ja Espírítu Santu di'ibu mya'ijtadup wa'ats, es ja'agyujxm ko tu xymyubaktu ja tuj'ajtan.

¹⁴ Tyādu du'un mdukniwoojadu Dios mat yu'gyujxmu oybyu ayuk di'ibats udsuty ngajxwa'xtup, es xymyudáttat ja Nindsun'ajtam Jesukristu myuj'ajtan.

¹⁵ Pes du'un magu'ugítaty, du'ñum amumdu'uk jot xymyubáktat ja Kristu es katu xyja'aydyugódyu ja xpujkan di'ibu tu n'anumadu es tu nduknigaxtu nekykyujxy.

¹⁶ Ja Nindsun'ajtam Jesukristu ku'um, es ja nDios Teety'ajtam, di'ibu xytsyojkam es myay'ajtungyujxm tu xymyo'oyum ja jotkujk'ajtan winu xuu winu tiempu es ja oybyu di'ibu n'awijxam,

¹⁷ wa'an yu'ujaty mjotmakmo'oyadu es mya'ítudat du'ñum es xytyun xykyajxtat tugekyu di'ibu oy.

3

Xyñigajxta'agudats udsuty

¹ Magu'ugítaty, mā kyajnamts nyajkugáxu tyādu neky, n'ak'anuumayándup es xyñigajxta'aktudats es du'un ja Nindsun'ajtam Jesukristu 'yuxpujkan wya'xat pojun es ja ja'ayaty t'axájudat mat ja may'ajt windsu'kun, éxtam miits tu xy'axájudu.

² Amdow pujsówdu nandu'un ja Dios es xyajtso'ogudats mā ja axuk ja'ayaty, mat ko kyaj tugekyuty yu ja'ayaty tmubaktu Diosu 'yayuk.

³ Per kyuydyiimpy ja Dios ja 'yayuk, yu'u myajmujwiin myajkajaaxadup ja mmubujkan es m'agu'udúk m'axajtúkadup es myajtso'ogudup mā ja ka'oybyu.

⁴ Ndukmu'awdajtupts ja Nindsun'ajtam ko miits xytyúndat di'ibu nduk'ana'amdup, es du'ñum xy'aktúndat.

⁵ Wa'anu Nindsun'ajtam mbudákadu es xyjáwudat ja Diosu tsyojkan es xymyudáttat ja Jesukristu mya'xtujkan.

Xyryátam es ndu'unam

⁶ Məgu'ugítaty, nduk'ana'amdup ja Nindsən'ajtəm Jesukristə xyuəgyəjxm, es mnayjyubúkəduət mə oytyim di'ibəty ja nməgu'uk'ajtəm di'ibə kyaj tyuna'añ es di'ibə kyaj jyiky'aty ti'igyə éxtəm ja əxpəjkən di'ibəts tə nja''awánədu.

⁷ Pes miits mnija'adup wi'ix mjiky'áttət es xyryanəjxtət di'ibəts tə nnastúnədu; tuunəts əj kots məət miits n'ittə,

⁸ es ni ngakaəy nga'úktəts nadə'əñ. Ni'igəts nduun n'ayooy xəəñ koots kədiibə nidu'uk mdimpəəduət ja kə'əy ukən miidsəty.

⁹ Oyəts əj mbaət nja''amdowdu esxyəpts miits xyryudəkədu, nik ni'igəts nduundə es nmo'oydyət tu'ugə nə'u tu'u ja oybyə di'ibə mbadúndəp.

¹⁰ Kots n'ijty mət miidsəty, nmooydyə tyadə kajxwíjən: “Di'ibə kyaj tyuna'añ, kyaj kyay 'yuugət.”

¹¹ Pes də'un n'anəmədu mət ko təts nnijawə ko nidu'ugəty miidsəty nəgo m'oknuux'əjnədu, kyaj mnaydyukjotmaydyúnədu mgə'əmduunk, je'eyə mwinjəən mwindəjkə xymyadya'aky di'ibə mgadimpátəp.

¹² Tadə də'əmbə ja'əy nduknipejkyryəts mət ja Nindsən'ajtəm Jesukristə kyutujkən, es tmastu'udədu tədə də'əmbə winmə'añ. Wa'an ttuñ t'ayoy yajxón es ñayajkáy ñayya'uugəduət kə'əm.

¹³ Məgu'ugítaty, kyaj m'anu'xət es xytyun xykyəjxtət di'ibə oy.

¹⁴ Pən ja pən kyaj tmədoogukəya'añ di'ibəts nmadyakypy mə tyadə neky, m'íxtəp pənədyə də'un es katə ti məət xy'əmək xykyəjxmúktə, es də'un tsyoydyu'unga'ət.

¹⁵ Per katə xyryəjtə'əktə éxtəmə mmədsipən, ni'igə xyñ'əmo'oy xytyu'umo'oydyət éxtəmə mməgu'ugən.

Kajxpo'xən

¹⁶ Yə Nindsən'ajtəm di'ibə yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtən, wa'an yə'u miits mmo'oyədu wi'ix tsoo ja jotkujk'ajtən winə xəu winə tiempə, es wa'anə Nindsən'ajtəm t'ity mət nidəgekyə miidsəty.

¹⁷ Əj Paəblə, nduknijáyəduəts miidsəty yə kajxpo'xən məduədsə ngə'əm letrə. Də'unəts nja'əy mə təgəkyədsə nneky.

¹⁸ Wa'anə Nindsən'ajtəm Jesukristə mgunu'xədu nidəgəkyəty miidsəty.

Myutu'ukpu Neku Di'ibu Paablu Tyuknigajx Ja Timotee

¹ Uj Paablu, Jesukristu 'yapóstulu, es kéxyuts nmiñ ma Dios yu nYajnutsokpu'ajtum esu Nindsun'ajtum Jesukristu, di'ibu ndukjotkujk'ajtum,

² nduknigejxyruuts miju tyadu neku, Timotee. Du'unuts mij njawu éxtumdsu n'u'unk, ja'a ko ujts mij tu ndukmubeky ja Kristu. Wa'an ja Dios Teety esu Nindsun'ajtum Jesukristu mguni'xyuty es mmo'oyuty ja pa'ayo'on esu agujk'ajt jotkujk'ajtun.

Kyaj yajkupákut ja xprujkun di'ibu kyaj tyu'ajtunuty

³ Kom tu nduknipeky kots oj nnejxy Masedoñu ñaxóty, wu'am Éfesu kajpnóty es xy'anumudu tadu ja'ayuty es kadiibu ya'axpákut di'ibu kyaj tyu'ajtunuty,

⁴ es anumudu ko kyaj tmajpajta'agut ja 'yartujku madya'aky esu wiinkpu jekymadya'aky, mut ko tugekyu tyadu je'eyu dyajtagóy ja tiempu es kyaj xytyu'unxum ni madsoo, es ni xykyapudujkum es nguudyu'unum mut ja mubujkun di'ibu ja Dios tu xytyuknipujkum.

⁵ Ja'agyujxmu tyadu ana'amun es nixim niyam nnaydsyujkum mut ja wa'ats aa wa'ats jot es mut ja tyu'ajtunbu mubujkun.

⁶ Naaguty tu tmadu'udagódyu tyadu xprujkun es tu ñagyuyákyuty mut ja nanagoobu kajxy madya'aky.

⁷ Byeen jyatuk'uxpaka'andu ja Diosu 'yana'amun, per ni tkajaygyúkadu di'ibu myadyáktap es ni di'ibu tuk'uxpajktap éxtumxyup jyatuy'ajtunmudaty.

⁸ Nnija'am ko oyu tadu ana'amun ko nyajtu'unum éxtum pyaadyuty.

⁹ Nnija'am nandu'un ko ni tu'ugu ana'amun kyayajpajta'aky mut ja di'ibu tyuundur ja oybu. Tadu ana'amun ja'a du'un mut ja di'ibu niye'epy yujk'ye'epy, di'ibu kyaj 'yuygyupeky kyajxykyupéky, di'ibu axuk ja'ayuty, di'ibu pojpu ja'ayuty, di'ibu kyajpu Dios tmaj'ixy, di'ibu kyaj ttuñu kwentu Diosu 'yuxpajkun, di'ibu yajja'ay'o'ktap, es extu di'ibu ya'o'ktap ja tyaaak tyeeduty,

¹⁰ di'ibu mu'induundur, di'ibu yedyujkuty tyuundur tsoydyu'un mutpu ak yu'ujaty, di'ibu tyo'ktap ja ja'ay, di'ibu andáktap, di'ibu Dios tyukkajxpejtypy mut ja andakungujxm, es di'ibu oytyiity wiink tyiimpy kadiinum éxtum ja tyu'ajtunbu xprujkun.

¹¹ Ja'a n'andijpyuts ja oybu ayuk di'ibu muj'ajtun mutpu esu Diosu kuni'xyru xytyuknipujkuts es ngajxwa'xaduts.

Paablu Dios tja'aygyuda'aky ko pya'ayóuty

¹² Nja'aygyudákyruuts ja Nindsun'ajtum Jesukristu mut kots tu xymyo'oy ja madakan mududsu nduunk, es mut kots tu xywyin'ixy es tu xyrujta'agyuts es ndúnudats ja tyuunk,

¹³ es du'unuts tu xytyuknipeky óyuts uj jawyíñup ngamuj'ijxy mududsu n'ayuk, es óyuts oj njajuna'añ tsaatsykyubéty mut yu'u, es nbajudijtyuts ja jya'ay. Peru Dios myudajt ja pa'ayo'on mut uj, ja'a ko kyajnumdsu naty nmubeky ja Jesukristu es kyajtsu naty nnijawu tiidsu du'un ndiimpy.

¹⁴ Paaty ja Nindsun'ajtum myay'ajtun oy jyantsymyújaty mut uj, ti'igyu mut ja mubujkun es ja tsojkun di'ibu nandu'un nmudajtum mut ko n'ijtum ti'igyu mudu Jesukristu.

¹⁵ Byeen tyu'ajtunuty, es nidugekyu tmabúktut, ko Jesukristu myiñ naxwiiñ es dyanitso'oga'añ ja pojpu ja'ayuty, es ma du'ambu pyekyja'ayuty nik ni'igu axuk uj.

¹⁶ Per paadyu Dios tmudajty ja pa'ayo'on mut uj, esu Jesukristu dya'ixudut ja mya'xtujkun muj wiin ma uj. Es du'unuts xyajtúñuts éxtumu di'ibu ni'igu tmudaty ja

pyojp, éxtam ijxpajtun mat ja di'ibaty óknam naty myubukándap yu'u, es tja'a'áttat ja jiky'ajtan win xuu win tiempu.

¹⁷ N'awdajtam ja Dios, rey win xuu win tiempu, di'ibu myudajtypy ja windsu'kun esu muj'ajtan, yu'u tu'uk Dios'ajtp, di'ibu kyaj ya'ixy es di'ibu nina'a kya'eeky. Wa'an du'anaty.

¹⁸ U'unk Timotee, di'ibu tyaadu nduknipejky, ti'igy yu'u éxtam ja magu'uk mnimay-dyáku ja Diosu jya'a jawyíñp. Paaty mat yu'u mbaat amumdu'uk jot xy'aktimmudúñ ja Dios nu'unu mmujaa.

¹⁹ Madat du'ñam ja mabujkun amumdu'uk jot es madat ja mjot mwinma'añ wa'ats. Naaguty kyaj trujktujkudu ko ja Dios jyawinma'añmyo'oya'anadu. Paaty ñayyajwinma'añdyugoooyudu es tmastutta ja mabujkun ma Kristu.

²⁰ Du'un jyajttu ja Imeneeu esu Alejandru. Paaty es tñijawudat jatuk xuu es kyaj tm'u'udugoy tmugajxtugóyut ja Dios, ndukkudujkats ja mujku'ugópk Satanás.

2

Paablu ttuknipeky ja Timotee es kyajxta'agut

¹ Tim jajp'am nmanu'xtáktap esu ja'ay tni'amdówudat, tñigajxtaagudat nidugekyu ja'ayuty, es tja'aygyada'aktat ja Dios ja'agyujxmuty,

² nidugekyu réuty es nidugekyu justisuty, es du'un mbaat njiky'ajtam yajxón es ni pán maut ngatsiptu'unam, es ndu'unam ja oybyu es njiky'ajtam éxtam ja Dios ttseky.

³ Tyaadu du'un oy, es yu'u du'un 'yoyjya'ap ja Dios yu nYajnitsokpu'ajtam,

⁴ pes yu'u tsyejpy es nidugekyu yajnitso'ogudat es nandu'un tñaygyúkudat di'ibu dan tñy'ajtan.

⁵ Ja'a ko ta ti'igy je'eyu Dios, es nan ti'igy je'eyu di'ibu udsajtam xykyudunaabyu'ajtam ma Dios, yu ja'ay Jesukristu,

⁶ nayyajku ma 'ye'ky, es du'un tkubejty tkumudooy ja ñitsokun nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty. Esu tyaadu jaya'ijx ma ja tiempu yajtuknibujtáku.

⁷ Mada tyaaduts uj oj nyajpajta'aky ja Diosu 'yayuk kajxwa'xpu esu apóstalu, es ndukni'ixudats ja tñy'ajtan es ja mabujkun mat ja di'ibu kyaj 'yisraelítuty. Tñy'ajtanats njuna'añ, kyajts n'anda'aky.

⁸ Ndsejpyats esu ja'ay oytyim maaty kyajxta'aktat, dyajpudu'uktat ja ky'uujaty mat ja wa'ats aa wa'ats jot, kyaj ñayyajjot'ambúkudat es kyaj tsyiptúnat nixim niyam.

⁹ Esu toxytyujk ñaywyítudat yajxón aduyu, es kyaj ñayñiwook ñaygyuxwoogudat es ñayyajmujpudsúmudat, es ni je'eyu kyanayya'oydyúkudat mat ja oorú o perlú, es ni mat ja wyitú tsooxutyryu.

¹⁰ Wa'an ttundu ja oybyu tuunk di'ibu pátap ttúndat nidugekyu toxytyujkuty di'ibu myuduundur ja Dios.

¹¹ Wa'an yu toxytyujkuty amoñu es yuunk naxypy tmadoo'ity ja uwij kajxwíjñ.

¹² Kyajts uj nyajkutíky es ja toxytyujk ya'uxpákat o ja yedyujk t'ana'amut. Wa'an amoñu t'amudoonáxy,

¹³ mat ko Dios dyajkojy jawyiin ja Adán es óknamu Eevu.

¹⁴ Yu Adán kyaj oj yajwin'uñ, ja'a du'un ja ñado'oxy di'ibu yajwin'uñ, es ko oj yajwin'uñ, net oj pyekykya'ay.

¹⁵ Per ja toxytyujk jyotkujk'áttat ko tpadundu ja u'unktaak'ajtan, ko tmadatta ja mabujkun, es ko tpadundu yajxón mat ja tsojku, ja wa'ats'ajtan es ja tuda'aky'ajtan.

3

Wi'ix tyúndat ja mabujkputujk kywentu'ajtpaty

¹ Tñy'ajtanu'u tyadu ayuk: Pán ja pán ttseky es tyúnat ja mabujkputujk kwentu'ajtpu, oyta tadu tuunk di'ibu tsyejpy.

² Di'ibũ kwentũ'ajtp m̄a m̄abũjkr̄utũjk ñaymyúkũdũ, jiky'átũp w̄a'ats es éxtũm kyaj m̄baat yajpekymyo'oy, di'ibũ myũdajtypy ti'igyũ ñũdo'oxy, di'ibũ jiky'ajtp tuda'aky es ñay'aguwĩtsũty, di'ibũ naymyay'ajt naywyindsũ'kũp, di'ibũ oyña'ajuty 'yaxájũp ja ja'ay yajxón m̄a ja tyũjk, di'ibũ m̄baat ya'uxpeky,

³ di'ibũ kyaj myũ'iiky, di'ibũ kyaj tsiyptũjkaty, di'ibũ oyjya'ay, di'ibũ tuda'aky amumdu'uk jot, di'ibũ kyaj myeeñ'oogaty,

⁴ di'ibũ yajxón ana'amp m̄a tyũjk es dũ'ũn tmo'oyũt ja ijxpajtanũ 'yu'unk 'yũnã'k es myũmũdówũdũt es wyindsũ'ugũdũt;

⁵ pes pũn tu'uk kyaj tjaty 'yana'amũt m̄a yũ kyũ'ũmdũjk, ¿wi'ix m̄baat tkwentũ'aty ja myũmũbũjkr̄uty m̄a ñaymyúkũdũ?

⁶ Kyaj tyúnũt m̄abũjkr̄utũjk kwentũ'ajtr̄ũ di'ibũ naamnam tmũmũbũjktsooñ ja Dios, m̄at kooxyũp dũ'ũmbũ tsojk nũjx ñapũdsemy m̄aj kũjxm es tsojk nũjx ñajaty éxtũm ja m̄ajku'ugóp̄k oj yajkajxpéky.

⁷ Nandũ'ũn koonũm tseyékyũty es ñaywyindsũ'ugũdũt m̄a yũ di'ibũ kyaj yũ'ũdyũ Diosũ myũduumbũ, kũdiibũ pũn kyawindsũ'ugũdũt es ja m̄ajku'ugóp̄k yajpekykya'adũt.

Wi'ix tyúndũt di'ibũ pyudũjkũdũp ja m̄abũjkr̄utũjkũ kywentũ'ajtr̄uty

⁸ Es nandũ'ũn di'ibáty pyudũjkũdũp ja m̄abũjkr̄utũjkũ kywentũ'ajtr̄uty, yũ'ũ di'ibũ naymyay'ajt naywyindsũ'kũp, di'ibũ kyaj kyo'oy'ũy kyo'oygyajxy, di'ibũ kyaj myũ'iiky myũmi'igyũty, di'ibũ kyaj myeeñ'oogaty.

⁹ Nandũ'ũn koonũm tseyékyũty es tmũ'o'ktáwũt ja tũy'ajtan di'ibũ Dios tũ dya'íxyũty di'ibũ nmũbũjkũm, es myũdátũt w̄a'ats ja jyot wyinm̄a'ãñ,

¹⁰ es jawyiin ya'ijxmátsy; es pũn kyaj tmũdaty ja pyeky, wa'an ttuñ m̄a ja m̄abũjkr̄utũjk ñaymyúkũdũ.

¹¹ Es nandũ'ũn koonũm ja ñũdo'oxyũty ñaymyay'át ñaywyindsũ'ugũdũ, kyaj 'yabi'ts'áttũt, es ygyũp̄k kyajxykyũp̄ktũt.

¹² Pes tu'uk di'ibũ pyudũjkũp ja m̄abũjkr̄utũjkũ kywentũ'ajtr̄ũ, yũ'ũ tũnũp di'ibũ myũdajtypy tu'uk je'eyũ ñũdo'oxy es di'ibũ jyajtypy t'ana'amũt ja 'yu'unk 'yũnã'k m̄a yũ jyũũn tyũjk.

¹³ M̄at ko yũ pudũjkũbũty di'ibũ yajxón tuundũp, pátdũp tu'ugũ windsũ'kũn es dũ'ũn amumdu'uk jot tmadyã'áktũt ja m̄abũjkũn di'ibũ myũdajtypy m̄a Jesukristũ.

Wi'ixũ Dios dya'íxyũty ja tũy'ajtan

¹⁴ Tim tsojk nũjx ngu'ixã'ãndũ, per tyam nduknigaxtũ m̄a tyãdũ neky jaaybyéty,

¹⁵ es pũn akwũ'ũmũpts, mnijáwũp wi'ix mnayya'ítũty m̄a Diosũ jya'ayũty, pũnũty myũbũjktũp ja Diosũ jiikyũp̄yũ es dya'ittũ ja tũy'ajtan. Es ja tũy'ajtan, dũ'ũn yũ'ũ éxtũm tu'ugũ pilaar di'ibũ pyattũnaary ja tũjkni'x, es nandũ'ũn éxtũm m̄a tsonda'aky ja tũjk.

¹⁶ Tũy'ajtanũ'ũ ko ni'igyũ m̄aj ja Diosũ jya'a di'ibũ ijty kyaj yajnijáwũ:

Miin jajt ja Kristũ m̄dũ ja'ayũ ñini'x,
ya'ijxũ ja Espíritũ Santũ ko w̄a'ats yũ'ũ,
ijxũdũ ja ánkũsũty,
yajnimaydyák m̄a naxwíñũdũ ja'ayũty,
m̄abũjkũdũ ja'ay yã naxwiiñ,
ya''axájũ jam tsajpótũ.

4

Di'ibũ myatstúttũp ja m̄abũjkũn

¹ Per ja Espíritũ Santũ xytyuknija'am w̄a'atsti'kũn ko m̄a naty ja timpũ ttimpatnũ m̄a jyũmbita'ãñ Nindsũn'ajtũm, naagũty ñika'agãndũp ja myũbũjkũnũty es tpanũjxã'ãñ ja uxpxũkũn di'ibũ miimp m̄a ja ka'oybyũ di'ibũ win'ũ'ũndũp.

² Ja'a myumudowándur ja ja'ay di'ibu nay'andíjurdur jyiky'attu tui'ajtun muut, di'ibu kyaj tnakyjyáwudu es 'yaxuuguty ko pyekytyunda, éxtamxyur tu tyoodyuagooyña jyot wyinma'añ mut tu'ugu pujxnu jantsy ambu.

³ Tyaadu win'u'ambu kyaj tkupaktu es pán pyak 'yuugut, es nandu'un jyuna'andu ko taa je'xy di'ibu kyaj yajju'xut, oy ja Dios tjapujtákyu tyadu je'xy es tju'xut ja myubujkputy es di'ibáty ñija'adur ja tui'ajtun, es tja'aygyuda'aktut ja Dios.

⁴ Pes tugekyu di'ibu Dios pyujták, oy yu'u es kyaj udsajtum n'uxtíjum ni tii pán n'axájum es nja'aygyudákum ja Dios,

⁵ mut ko du'un ja Diosu 'yayuk es ja kajxtákun pyujtákyu wa'ats.

Jesukristu 'yoymuduumbu

⁶ Pán mduk'axpejkyru tyaadu ja nmagu'uk'ajtam, mijtsu du'un tu'ugu oybyu myuduumbu Jesukristu, es m'uts mjotkuda'agur mut ja mubujkun es mut ja oybyu xprujkun di'ibu mbadiimpy.

⁷ Per katu xytyuñu kwentu lyoku winma'añuty es di'ibu jeky myadyáktur nan nagoobu. Nik naybyujta'agudu amumdu'uk jot xymyadúnut ja Dios.

⁸ Pes je'eyu waanu ttuk'oy'aty ja nini'x kubajk ko nyaj'yúngam, per di'ibu situy waanu ni'igu nduk'oy'ajtam ko n'awdajtam ja Dios es nmadu'unam. Taadu du'un tsobatp ma tyadu jiky'ajtun di'ibu tyam es nandu'un ma tadu jiky'ajtun di'ibu miimp.

⁹ Tyaadu du'un jantsy tui'ajtunu'u, es nidugekyu tmubáktut.

¹⁰ Tyaadukyujxmu du'un ndu'unam ja delijensu es nmamadákum, mut ko tu nnaygyujajkum ma Diosu jikyru, di'ibu tu ttuknibujtaagu ja nitsokun mut nidugekyu ja'ayuty, es waanu ni'igu di'ibu myubujktur.

¹¹ Kajxwa'x es ya'xpruk tugekyu tyaadu.

¹² Exkum pán mdukxi'igudu mut ko mwimbu'udsutyñum; ja'a du'un myákur ja ijxrajtun mut ja di'ibáty myubujktur ja Jesukristu, éxtam mij ja m'ayuk, éxtam mnayya'ityuty mut ja tsojkun, éxtam mnayya'ityuty ma ja mubujkun, es extam ja mjiky'aty wa'ats.

¹³ Maanamts uj ngaja'ty, tukwingugajxudu es kajxwa'x ja Diosu jyaaybyajtun, es xya'xpraktu.

¹⁴ Yajtún ja madakun di'ibu Dios mmooyu ko ja muija'aydyujkuty dyajnáxtu ja Diosu 'yayuk, trujtáktu ja ky'u ma mij es mgunu'xu.

¹⁵ Tyam yajtún tugekyu di'ibu Dios mmooyu, es du'un tugekyu mbaat t'ixtu ko mij xyajmaj xyajmáyu ko xytyuñ éxtam ja Dios ttseky.

¹⁶ Kwentu'at ja mjiky'ajtun es ja m'xprujkun. Du'ñum du'un xytyúnut, es du'un nujx mnitse'eky es nandu'un di'ibáty mmumudoojmur.

5

Wi'ixu Timotee jya'ay'átut ma ja mubujkputujk

¹ Katu xy'ooy xya'axy ja muija'ay yedyujkuty; ni'igu xykyajxwíjut éxtamxyur yu'u xytyeety'áty. Mudat yajxon yu uná'ktujkuty éxtamxyur xymyaga'ax'áty.

² Mudat yajxon yu muija'aydyoxytyujkuty éxtamu mdaagu'unk, es uná'ktoxytyujkuty éxtamu mmuga'axun, mut winu oyjyot.

³ Pudaku ja ku'ekytyo'oxyuty di'ibu dun situy tugoy'ajtxudur.

⁴ Pán jaa ku'ekytyo'oxy di'ibu myudajtyru ja 'yu'unk o 'yok, tadu u'unk ok yu'u dun jawyiin pyudákur ja tyaak o ja ñanitu, es du'un tkuydyúnut éxtam pyaadyuty mut nandu'un ja fyamilyu, dya'ixut ko tmay'ajnjáwu tugekyu di'ibu tyaak tyeety tyuunda mut yu'ugyujxmaty, mut ko du'unu dun ttseky ja Dios.

⁵ Ja ku'ekytyo'oxy di'ibu situy tu wye'emy kujm adu'uk, yu'ayu 'yaa'ajty jyot'ajtyru ja Dios, kyaj tmube'xy es kyajxta'agut es t'andow trujktsówat ja Dios xuuñ koots.

⁶ Per ja ku'ekytyo'oxy di'ibü winmä'añdyugeery es je'eyü tyukü xik xoombü, dü'ünü'ü éxtamü o'krü oy jyajiky'átyñm.

⁷ Tuk'ana'am tügekyü tyaadü nandü'an, küdiibü tii yajtukpeky'íxtat.

⁸ Pes pün ja pün kyaj ñaydyukjotmaydyúñaty ja myügu'uktükaty, o waanü ni'igü yu kyü'am familyü, tüü dün t'üxtijy ja mübüjkün es waanü axüük yü'ü wye'emy küdiinam ja di'ibü kyaj tmäbeky, ja'a ko yü'ü jotmaydyuunap ja myügu'ugaty.

⁹ Yü'üyü mgujáyur ja ku'ekytyo'oxy di'ibü tü tyügu'pxnajxnu jyümajt es di'ibü tü pyekey tögok je'eyü,

¹⁰ di'ibü oy yajnija'ap ko tü 'yoyjya'ay'áty, ko tü yajxón tna'umo'oy ttu'umo'oy ja 'yu'unü 'yüna'k, ko tsuj tü tmädaty ja jyabyaat jyabye'xy mä ja tyüjk, ko tü ttekyppyuy ja Diosü jya'ayaty, ko tü tpudükü di'ibü ayoo jottügooydyur, ja'a ko oydyi'ibüty ti tü ttuñ ja oybyü.

¹¹ Per katü xykyupeky yajkujáyut ja ku'ekytyo'oxyü kujk ünä'krü es dyákut ja naybyudükü. Mut ko wyinmä'añ myíñat es pyüka'ándut jatögok, ta nüjx tmastu'uttü wi'ix tmädúnat ja Kristü,

¹² es dü'ün ñayyajpekykü'adu mut ko kyaj Kristü t'okmädunánüdü éxtam tü ñaywyanda'agüdü.

¹³ Waanü ni'igü jyädittü wyinjüün wyindüjk, oytyiity ttuktük ttukkajxüdü es nügoo ñakumadyaagüdü. Ta jyümbijnüdü nuux; es kyaj nüuxaty je'eyü, nandü'an 'yabi'ts'áttü, nügoo oytyiity tnamadya'aktü di'ibü kyaj pyaadyuty es tmadya'aktat.

¹⁴ Paaty ndsejpyuts esü ku'ekytyo'oxy di'ibü kujk ünä'krü pyákut, es tmädátat ja 'yu'unü 'yüna'katy, es t'a'u'uñ t'adsüñat ja jyüün tyüjk, küdiibü tlugäarmü'oyut ja nmüdsip'ajtam es ñibi'ts'üw ñibi'tskajxüdü.

¹⁵ Pes naagaty ja ku'ekytyo'oxyü dü'ümbü éxtamü taadü tü wyinmä'añdyügóydyü. Paaty ñaydyukpawitsy ñaydyukpabo'odyuty ja ka'oybyü.

¹⁶ Pün jaa toxytyüjk di'ibü myübejkypy ja Jesús es tmädaty mä tyüjk ku'ekytyo'oxy, wa'an kü'am tpudükü, es kyaj tna'íxtat es jyatyim'yajpudákut mä ja mübüjkpütüjk; pes dü'an mbaat ja mübüjkpütüjk tpudüküdü ja ku'ekytyo'oxy di'ibü sitüy ni tii tkämädaty tkajaygyery.

¹⁷ Yü müjja'ayaty di'ibü tuundap majatyü mübüjkpütüjk ñaymyúküdü, pátap ja windsü'kün esü pudüjkün, es waanü ni'igü púnaty kyajxwä'xtap esü ja'ay ttuk'ixtü ja Diosü 'yayuk.

¹⁸ Pes ja Diosü jyaaybyajtün jyüna'añ: “Katü xyryujta'aky ja 'yajiidsü noviiü mä twindeñ ja triigü.” Es nandü'an jatuk peky jyüna'añ: “Yü müdüumbü pátap yu myüju'uñ.”

¹⁹ Es ja müjja'ayaty di'ibü tuundap mä ja mübüjkpütüjk ñaymyúküdü, katü xykyupeky es yajni'üñat pün kyaj kyuxe'eky majtsk o tögüük di'ibü ñikajxpáttap.

²⁰ Per pün tüy'ajtan ko tmädaty ja peky oypyánaty, win'oo mayjya'ayóty mä mübüjkpütüjk ñaymyúküdü, es dü'an ja wiingátypyü tpáktüdü kwentü küdiibü dü'an nandü'an 'yadü'atstat.

²¹ 'Yijxypy myüdeery ja Dios esü Nindsün'ajtam Jesukristü mut ja 'yánklusüdyü wyinwitsyryü, ko nduknipekyü tyadü üxryükün es xyryadúnat dü'üñm mut ja oyjyotkyüjxm, es kyaj win'ixy wingexy.

²² Ko xywyin'ixa'anat naak di'ibü ana'amap mä mübüjkpütüjk ñaymyúküdü, jawyiin xy'íxtat wi'ix jyiky'aty, dü'an éxtam ngajxwiyy, mut ko pün mübjtákypy tu'uk di'ibü axüük jiky'ajtp, nan mmädajtypyü dü'an ja peky. Exküm mbekykü'a.

²³ Es mut ko janaam jatsojk mjotpékyuty, küdii xyñaky'uugut yü'üyü wä'ats nüü, uuk nandü'an oynü'ününü vünü éxtamü jottsooy.

²⁴ Pes yü ja'ayüdyü pyojpü naagaty byeen tyimniguxe'egyuty es ñija'adap ja ja'ay ko yajtukkümdowándap, per naagaty ja ja'ayüdyü pyojpüty jaanam ya'ixy óknm.

²⁵ Nandu'un oy kyaxe'eky ko ja oybyu yajtúñ; es di'ibáty kyaj 'yóyuty, kyaj mbaat wye'emy ayu'udsyu.

6

¹ Nidagekyu di'ibu po'oduumbu'ajttap, yajxón tmay'at twindsu'ugudat ja wyindsúnaty, kudiibu yajmugoy'úw yajmugoygyajxat ja Dios es ja n'axpukun'ajtum.

² Es pan yu po'oduumbu yu'u wyindsun'ajttap ja Dios muduumbaty, ni'igu waanu oy tmadúnat mat ko tmamabujkpu'áttu. Tuk'axpak es kajxwá'xu du'un.

Tuy'ajtunbu namyudun

³ Pan ja pan dya'uxpeky di'ibu kyaj 'yóyuty es kyaj ñejxy ti'igyu mat ja Nindsun'ajtum Jesukristu 'yuxpukun oybyu di'ibu ngajxwá'xam,

⁴ taadu naymyujpajtakap es ni ti tjaygyuku. Yu'uyu du'un wyinma'añ'ajtypy tmadya'aga'añ yu axuk winma'añ. Es ma yu tyaadu myiñ ja naywyinnaxuja'ak, naymyudsip'ajtuk, kanaydyukmu'ijxuk tii, naydyukwin'ijx naydyukjajp'ijxuk tii,

⁵ esu yajnaysyi'k yajnaygyojxuk, kyaj jyotxaamdu. Tadu ja'ayuty kyaj 'yóyuty ja jyot wyinma'añ es kyaj tnijawu ja tuy'ajtan, jyana'andu ko yu n'axpukun'ajtum yu'u du'un ma yajganaraty ja oy'ajtan. Mastu'udu tadu di'ibu du'unu wyinma'añ.

⁶ Tuy'ajtanu'u ko di'ibu nmabujkam, yu'u du'un yajkypy ja oy'ajtan ko ja'ay ttukjotkuda'aky di'ibu myudajtypy.

⁷ Pes ni ti oj ngamami'inam naxwiiñ, es nan ni ti ngamanujxa'anam ko n'o'kam.

⁸ Per pan yaa nmudajtam ja ka'ay ukun es ja wit nijam, mat yu'uyu tyadu njotkujk'ajtam.

⁹ Peru di'ibu wyinma'añ'ajtypy ñayyajmakja'aydya'aga'añaty, kyaj tsyípaty kya'at pekyoty. Ja'a myudajtypy maylyoku winma'añ es di'ibu ja'ay yajpekytyuunap, es du'un dyajnajxat es dyajtagóyat.

¹⁰ Ja'a ko ja'ay t'adsoktu meeñ, yu'u du'un yajmiimpy otyim di'ibu axuk'ajtanaty; es ta naak, mat ko 'yadsoktu, tu mastu'uttu ja Nindsun'ajtum Jesukristu es nagoo ñayya"ayówadu ma jyiky'attu.

Timotee ya'anmaay es amumdu'uk jot tpanajxat ja mabujkun

¹¹ Per mij Timotee, Dios m'u'unk'ajttap, kuka'ak tugekyu tyadu axuk'ajtan. Jiky'at mat ja tuy'ajtan es éxtamu Dios ttseky, madu mabujkun, madu tsojkun, madu ma'xtujkun, madu yuunk'ajt naxypy'ajtan.

¹² Panajx tugekyu amumdu'uk jot ja mabujkun, es windumbuk ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu, pesu tyaadu du'un ja Dios mdukniwoojudu es tu mnayyajnide'xyuty mat ja mmabujkun mayja'aywyindum.

¹³ Dios, di'ibu myeepy ja jiky'ajtan tugekyu di'ibu jaa ijtp, esu Jesukristu, di'ibu kyajxtudák oy Ponsyu Pilatu wyindum, ja'a ñija'adap ko tyam nduknipeky

¹⁴ es xykyuydyúnat di'ibu nduknipejkypy. Katu xywyijstugátsy es kudiibu myajpeky'ixat, es tun du'un extu ko myínat ja Nindsun'ajtum Jesukristu,

¹⁵ ko du'un jyat kyubátat éxtam ttuknibajtaku ja Dios, di'ibu ti'igyu kuni'xy Dios'ajtp, Rey'ajtp ma réyaty es Windsun'ajtp ma windsúnaty,

¹⁶ di'ibu tu'uk kyaj 'yeeky, di'ibu jiky'ajtp ma ja jajun ma ni pan mbaat kyamwingóñaty, ni tu'ugu ja'ay kya'ixyuty, es ni mbaat tka'ixy. ¡May'ajt windsu'kun es mak'ajtan mat ja Dios winu xuu winu tiempu 'yítat! Wa'an du'unaty.

¹⁷ Uwij kajxwuj ja makja'aydyujkaty ko katu nagoo myuj pyaadudu es kyaj je'eyu tjotmo'oyat ja makja'ay'at, mat ko kujx najxpu'u. Wa'an ni'igu tpujta'aky ja wyinma'añ ma Dios, di'ibu jiky'ajtp es xymyo'oyam tugekyu majwiin kyajaa es njotkujk'ajtum.

¹⁸ Tuk'ana'amdu es ttúndat di'ibu du'un oy. Wa'an nayyajmakja'aydya'agudu mat ja oybyu tuunk, es dyajwá'xa'anat di'ibu myudajt jyaygyajtpap.

¹⁹ Es ko da'un ttúnat, ñapatypy éxtam ttukjajp'íxy ja jyiky'ajtan di'ibá miimp óknam, es da'un 'yaxájur ja jiky'ajtan di'ibá táy'ajtanbá.

²⁰ Timotee, padún ja xprujkan di'ibá tá xy'axajá. Katá xymyudoogúka yá naxwíñada ja'ayá lyoká winmá'añ, ní di'ibá myadyakmujktá di'ibá nugoobá tyijtá wiy'ajtan.

²¹ Pes naagaty di'ibá pyanujxtá tyáda winmá'añ, tá tmastu'uttá ja mábukán. Wa'an Dios mgunu'xáda nidugékyaty.

Myamajtskrpa Nedy Di'ibpa Paablpa Tyuknigajx Ja Timotee

¹ Uj Paablpa, Jesukristpa 'yapóstulpa, Diospa tsojknungyujxm uj tpa nyajkéxy es ngajxwaxut ja jiky'ajtun di'ibpa wyandak es nmadajtam ko n'ijtam ti'igypa madpa Jesukristpa.

² Nduknigejxypyuds pa tyadpa neky mij Timotee. Du'anats mij njawpa éxtamdsu n'u'unk. Wa'anpa nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristpa mguni'xyuty es mmo'oyuty ja pa'ayo'on es ja agujk'ajt jotkujk'ajtun.

Timotee oy yajnegajxy

³ Njamyejtsypyuts mij kots ngajxta'aky xunñ koots. Nja'aygyudákyryuts ja Dios di'ibats nmadiimpy mat ja wa'atspa jot winma'añ, éxtam ttuundpa nandpa'n ja n'aptajkats.

⁴ Byeenats njamyetsy ja mwinnu, es njawin'ixaampy esats njotkujkadya'ayut.

⁵ Pes njamyejtsypyuts wi'ix mij amumdu'uk jot xymyabeky ja Dios, du'an éxtam ya mnanitpa Loydpa esu mdaagu'unk Eunipa, ya'ujuty myudajtta jawyiinpa tyadpa mabujkan, es nmadajtupyuts ja tpy'ajtun ko mij tyam nandpa'n xymyadaty.

⁶ Paaty ndukjamyetsy es xyajmújat ja madakun di'ibpa Dios mmooyu kots mij ngu'unikooñ.

⁷ Pesu Dios kyaj oj xymyo'oyum di'ibpa muut njajptsu'kum njajrpa'am, ja'a ojts xymyo'oyum es njotmaktákum mat ja tsojkan es mat ja jajwijtsambijtan.

⁸ Paaty katpa mdsodyuñ es xymyadya'agut ja Nindsun'ajtam esu 'yaxpajkan, es ni mat uj kots yam n'ity tsimy ya'ugyujxm ja Nindsun'ajtam, es nik mudanpa mat ja Diosu myuk'ajtun ja ayo'on jotmay di'ibpa yajpátp ja'agyujxm ja oybyu ayuk.

⁹ Dios oj xyajnitsókum es oj xytyukniwo'om es njiky'ajtam wa'ats, kyaj ko naty ti tpa ndu'unum oy, ja'a du'an mat ko du'an ttuknibajtáku, es mat ya'ugyujxmu Kristpa oj xytsyokum extu ma naty naxwíñudpa kyakojuñam.

¹⁰ Tpa dya'ixyudyu tyadpa tsojkan ko myiñ jyajty ja nYajnitsokpa'ajtam Jesukristpa, di'ibpa myamadak ja o'kan, es ya'ugyujxm ja oybyu ayuk yajxón yajkajxwa'xy ko ya'ua xyajjikypuaka'anum es xymyo'oya'anum ja jiky'ajtun winu xun winu tiempu.

¹¹ Diósats xywyin'ijx esats ngajxwaxudpa tyadpa oybyu ayuk, es xykyejxyuts éxtam apóstulpa esats nya'axpákat di'ibpa kyaj 'yisraelítaty.

¹² Paatykyujxmats ngu'ayowu tugekyu tyaadpa. Per kyajts ndsodyuñ, mat ko nnija'abats mats tpa nbajta'aky amumdu'uk ja nwinma'añats, es nmadajtupyuts ja tpy'ajtun ko ya Kristpa myudajtypy ja muk'ajtun es tkuwa'anat ja tuunk di'ibats tpa xytyuknipekya extu ko myínatnup ya'ua.

¹³ Padún ja xhpajkanu oybyu éxtam tpa xymyudoy ma ujtsun, es jiky'at ma ja mabujkan es ja tsojkan di'ibpa nmadajtam ti'igypa madpa Jesukristpa.

¹⁴ Mut ja Espíritu Santu pyudajkan di'ibpa ijtp ma udsajtam, kwentpa'at di'ibpa Dios tpa mduk'amabajtaaguty.

¹⁵ Mnija'ap ko nidugekyu di'ibáty tso'ondup ma ya Asu ñaxwíñudpa xyñikáktats, es extu ya Fijelpa esu Ermójanus.

¹⁶ Wa'an ja Dios tmadaty ja pa'ayo'on ma ja di'ibpa tsunaaydyup ma ja Onesífuru jyun tyajk, mat ko kanak ókats xyñimiiñ es oj dyajkujka ja n'aa njótats, es kyaj tsoyodyuuñ oyuts nja'ijty tsimy.

¹⁷ Nik ni'igpa ko jyajty Romu, nétats oj xy'axta'ay extu kots xypyaty.

¹⁸ Wa'anu Nindsun'ajtam Jesús myo'oyuty ja pya'ayo'on ko myínat jatugok. Mij mnija'ap yajxón nu'an oj xyjantsypyudajkam jap Éfespa.

2

Wi'ixu Timotee tmdánut ja ayo'on Jesukristukyxm

¹ Es mij Timotee, di'ibuts n'u'unkniwaampy, mudat ja mājāa kunu'xungyxm di'ibu nmudajtam ko n'ijtam ti'igyū mat ja Jesukristu.

² Ja āā ayuk di'ibu tu xymyadoy ngajxyuts mayjya'ay windum, tuknipuk mij yu ja'ayuty di'ibu junaamp tūy'ajtun es mbaat dya'uxpeky ja wiink ja'ayuty óknūm.

³ Du'un éxtam tu'ugu soldaadu tmamada'aky ja ayo'on, nandu'un mij mamada'ak ja ayo'on Jesukristukyxm.

⁴ Pes ni tu'uk di'ibu soldaadu'ajtp tkatuktaku wiink ja'ayudyu tyu'unun, tyim'awijxyry es tkuydyúnut ja wyindsunū 'yana'amun.

⁵ Nandu'un jajtra du'un yu puyū'kkijxyubū, kyaj t'axaju ja myay'aty pan kyaj tkuydyún éxtam ya'ane'emy.

⁶ Nandu'un ja ja'ay di'ibu kamduump myudajtypy ja tūy'ajtun es jayjrp trákat ja pūjta'aky.

⁷ Yaj'yo'oy ja mjot mwinma'añ di'ibuts ngajxyry, esu Nindsun'ajtam yu'u mduknijáwudap yajxon tugekyu.

⁸ Jamyats ja Jesukristu, di'ibu jikyryjk óknūm ko 'ye'ky, es ko yu'u tyūamp'ajt 'yaats'ajtu ja rey Davit. Tyaadu du'un ja oybyu ayuk di'ibuts uj ngajxwa'xyry.

⁹ Mat yu'ugyxmū tyaadu di'ibuts ngajxwa'xyry, nyajkejxy nyajnajxyryuts ja ayo'on, extu ijtrats kuuūñ mat ja kadenu éxtam tu'ugu axuk ja'ay. Per ja Diosu 'yayuk di'ibuts ngajxwa'xyry, kyaj 'yity kuuūñ mat ja kadenu.

¹⁰ Paadyuts nyajkéxy nyajnáxyuts tugekyu es ttuk'oy'áttut di'ibáty ja Dios wyin'ijx, es yu'ujuty tmdáttut ja nitsokun di'ibu ja'ay myudajttap ko ti'igyū 'yittu mudu Jesukristu, ja nitsokun di'ibu winu xū winu tiempu es mat ni'igu māj'ajtun.

¹¹ Tyaadu du'un tūy'ajtun:

Pūn tu n'o'kam mat yu'u, nandu'un nūjx njiky'ajtam mat yu'u.

¹² Pūn nmudana'ayūm ja ayo'on, nūjx nyajkutujkūm nandu'un mat yu'u.

Pūn n'axtjūm yu'u, xy'axtjūm nandu'un yu'u.

¹³ Pūn kyaj nguydyu'unūm ja n'ayuk'ajtam mā yu Kristu, yu'u sitūy kyuydyiimpy ja 'yayuk mā udsajtam, ja'a ko kyaj mbaat yu'u tkanitanu ja 'yayuk.

Mduumbu di'ibu Dios 'yoyja'ap

¹⁴ Tukjamyatstu tyaadu es tuknipuktu Nindsun'ajtamgyyxm, es tmastu'uttut ja naygyajxytsyiigu mudu ayuk di'ibu ni madsu kyatūñ. Yu'u je'eyu yajma'ttap di'ibáty myudoodap.

¹⁵ Tun extu mbaat xytyuk'oybyudsemy Dios windum, éxtam tu'ugu oybyu mduumbu di'ibu kyaj tii di'ibu tyuktsoydyúnup, di'ibu oy tuk'uxpūjkp ja ayuk tūy'ajtunbu.

¹⁶ Katu xyryagajxy yu ayuk di'ibu kyaj tyuñ, mat ko di'ibu pyagajxtap kyā'adu waanu ni'igu mā ja peky ko tiempu ñaxy.

¹⁷ Pes ja 'yuxpūjkunūty kyajaaju éxtam ja pu'utsun kyajaaju. Yu'u du'ambadyu du'un tadu nimajtskrūty ja Imeneeu esu Filetu.

¹⁸ Tu yu'u tmastu'uttu ja tūy'ajtun. Du'un jyuna'andu ko ja jikyryjkun tu ñaxy, es du'un dyajjít dyajma'attu naaguty ja myubūjkun.

¹⁹ Per kyaj mbaat dyaj'yu'xtu ja Diosu tyu'ajjtun, mat ko Dios tu trūjta'aky éxtamū potsy ūjxū kākpu esu juumbu. Mbaat njuna'anūm ko Dios kyejpy ja tyūjk mā tyadu potsy ūjx, es mā tyadu potsy ūjx 'yity jaaybyéty: “Yu Nindsun'ajtam 'yixy'ajtypy di'ibu yu'u jya'a'ajtypy.” Es nan kaxja'ay 'yity: “Di'ibu jūnándup ko jya'a'átyudyu Nindsun'ajtam, tsojkup es tmastu'uttut ja pojpu.”

²⁰ Pes ma tu'ugu makja'ayu tyujk, kyaj jyatyim'yua'yuty tmudaty ja vasu esu texy di'ibu oorua es di'ibu platu, nan jar'ajtp ja naxtaxy esu agujajtsunbyok; naagaty tyuñ windsu'kungyujxm es naagaty kyaj du'an tyuñ.

²¹ Di'ibu nayya'ijtadup wa'ats es ñayjubékyuty ma ja axuk'ajtun, du'an yua' éxtamu vasu esu texy di'ibu yu Nindsun'ajtam yajtiimpy ma oytyim di'ibuty ja tuungu oybyu.

²² Mastu'ut ja unaktujkadyu wyinma'añ. Panujx tu'ugu jiky'ajtun éxtam di'ibu Dios tsyejpy, di'ibu mabujkun mautpu, tsojkan mautpu, ti'igyua'ajtun mautpu, mat tugekyu di'ibu wa'adsu 'yaa jyot twindsu'ugudu Nindsun'ajtam.

²³ Katu xytyuñ kwentu loku madya'aky di'ibu ni madsoo kyatúñ. Mnija'ap ko yua' yajmiimpy ja tsiptuunk.

²⁴ Tu'ugu Nindsun'ajtam myuduumbu kyaj 'yítat tsipoty; ni'igu 'yoyjya'ay'átat oypyánaty maut, di'ibu jyajtypy es ya'axpúkat, myudátup ja ma'xtujkun

²⁵ es tujwijtsambítat mat ja tuda'aky'ajtun ja di'ibu nugoo kaxkoop, wa'anxyup ja Dios tnayyajambijtpat ja wyinma'añ es tjagyúkat ja tuj'ajtun,

²⁶ wyij kyajtat, es du'an kya'ítat éxtam mbaat njana'anam ma ja majku'ugópk myudátyuty tsimy es tyuktuna'añaty otyiity éxtam yua' ttseky.

3

Wi'ix naty ja ja'ayuty ko ja ayo'onxuu tpátnut

¹ Nijawu ko ma naty timpatnu myina'añ ja Jesukristu, byeen ayo'on maut 'yaknaxa'añ ja xuu tiempu.

² Ja ja'ayuty jyambijnadat adsojkraty, meen'oogaty, maj kujxmuty, nugoo ñaygyua'axudu kadiinam pan, kyaj tmumadowdu tyaak tyedyuty, ni ti tkamujjáwudu, kyaj tmuj'ixtu Dios,

³ kyaj tmudattu ja oyjyot es ni pa'ayo'on, abi'ts, kyaj ñayjyajwijtsambítadu, myudsip tugekyu di'ibu oy,

⁴ yajja'ay'o'kraty, otyiity ttuktúkadu, es maj pátur. Yua'yua 'yuxta'ayándup ja xik awa'kuk ma jyapaadyuty t'awdátat ja Dios.

⁵ Du'an ñay'andijadat éxtamxyup myubaktu, per kyaj tkupaktu ja mak'ajtun ko jyiky'átat éxtamu Dios ttseky.

Katu mda'anmúk mwa'kmúktu mada du'ambu ja'ay.

⁶ Mat ko yua'juty tyúkadu ma yu wiink tujk es t'awindumbuka'añ ja toxytyujku pekymuautpu, di'ibu pawijts pawo'onup oytyim di'ibu axuukpu winma'añaty,

⁷ es yua'yum pyajadijttup ja xpujkan, per ni na'a najx tkajagyúkadu ja tuj'ajtun.

⁸ Tyadu yedyujkuty yua' pyanajxtup ja ñua' tyu'u ja ejiptu brújuty Janus esu Jambras, di'ibu myudsijp'ajtu ja Moisés, es yua'juty nandu'an tmudsip'attu ja tuj'ajtun. Tu wyinma'añdyugódyu ma mabujkun.

⁹ Per kyaj dyajkajaajut, mat ko nidugekyu ja'ayuty tnijáwudat ko yua' kyulókuty, du'an éxtam jyajtyu tadu nimajtskpu ejiptu brújuty ko tmudsijptu ja Moisés.

Di'ibu Paqbla 'yaktuknipujk ja Timotee

¹⁰ Per mij mbadiimpy yajxon ja n'axpujkanuts, éxtamts njiky'aty, éxtamts tu nduknibujtaaga, éxtamtsu nmabujkan, éxtamts nma'xtúky, éxtamtsu ndsojkan, éxtamts tii nyajkéxy nyajnáxy,

¹¹ kots nyajpajudity es kots n'ayoy. Mnija'ap yajxon tugekyu éxtamts uj najty ngubejty ma yu kyajpnu Antyokiia, Ikoñu es Listu, kots ngu'ayo'oju axuuk mats nyajpajudijty. Per ja Nindsun'ajtam xyajtsókats ma tugekyu tadu ayo'on.

¹² Pes tuj'ajtanu'u ko nidugekyu di'ibáty jiky'atándup wa'ats ma Jesukristu, yajpajuditándup yua'.

13 Peru axuk ja'ayaty esu win'u'ambuty du'uñum ñujxtat waanu ni'igu o'ktáy, jya'aywyin'uandut es ñaywyin'uandut ka'um.

14 Per mij, it yajxon mat ja di'ibu tu xyjaty es mat di'ibu tu xymyubeky. Mij mnija'ap ran tu mduknixaty.

15 Pes extu tu mdimmutsku'un'áty tu xyñijawu ja Diosu jyaaybyajtun. Yu'u mduknijawudap es myajnujxadut ma ja nitsokun mat yu'ugyujxmu mmabujkun ma Jesukristu.

16 Dios wyinma'añmyoo ja jya'ayaty es tkuxja'ayut tugekyu ja Diosu jyaaybyajtun, es tugekyu tadu Diosu jyaaybyajtun tuump oy es nya'uxpajkun, nduk'ana'amam, nya'o'oyam, es njujwijtsambijtun ran éxtam jyiky'átat tay'ajtan muut,

17 du'an ja Diosu jya'ay kexy ka'pxy 'yuxpúktat, tñijawudut es ttúndut tugekyu ja oybyu tsujru tuunk.

4

1 Yu Dios esu Nindsun'ajtam Jesukristu 'yijx ñija'adap éxtam n'anuumu. Pes minamp ja Jesukristu éxtamu yajkutujkru es ttukkumadowa'añ ja jiky'ajtraty es ja o'kraty éxtam pyaadyaty nidu'uk nidu'uk.

2 Kajxwa'x ja Diosu 'yayuk es xytyuknipáktat ja ja'ayaty es tmabáktat, jajwijtsambít, jotmukwingajxu es ya'uxpuk ma'xtujkun myuut.

3 Mut ko pyaadap ja tiempu ma ja ja'ayaty kyaj tnakymyadanuya'andut ja xpajkunu oybyu; ja'ayu tyúndap éxtam ja kyujuun winma'añaty, 'yuxta'aydyur may'aampy ja ya'uxpajkraty, per yu'uyu di'ibu yu'ujaty tsojktur tmadoo'ita'andu,

4 es kyaj tmadoo'ita'andut ja tay'ajtan, ja'ayu myadoo'ita'andur oytyim di'ibu jekymyadya'agyaty.

5 Per mij, naywyijts'yo'oyudu, wa'an ttimti ttimwi'ixaty. Mudanu ja m'ayo'on. Ijtp xykyajxwa'xat ja oybyu ayuk. Tuk'ix ja ja'ayu Kristu ñu'u tyu'u. Kuydyun yajxon mat ja mduunk éxtam ja Diosu myuduumbu.

6 Es uj, windsu'kants nnujxánnu, tyimpátypyuts ja n'o'kun.

7 Tuts nmamada'aky ja tsip. Du'unats uj éxtamu ja'ay di'ibu tu pyayu'kja'ty ko pyuy'kkijxyudu. Kyajts uj nmastu'uty ja mabujkun.

8 Es tyam xy'awijxrats ja may'aty ja'aguyxm kots tu njiky'aty tay'ajtan muut. Ja Nindsun'ajtam di'ibu pyaye'epy éxtam pyaadyaty, ja'ats xymyo'oyaamp ja may'aty ja xu ko myínut. Es kyaj 'yujtsaty je'eyu, nandu'un di'ibáty ijt xoondur ko myina'añ.

Paablú ttuk'ane'emy ja Timotee wi'ix tyúnut

9 Tunu may'ajtan nimiingats tsojk.

10 Pesu Demas, ja'a 'yadsejpy di'ibu yajpátr naxwiiñ, tuts xyñike'eky es tu ñujxnu Tesalóniku. Kresentu tu ñujxnu ma Galasyu ñax, esu Titu tu ñujxnu ma yu ñaxwíñudu Dalmasyu.

11 Yu'uyu du'unu Lukus ak'ijtp ja yam mat uj. Uxta'ay yu Markus es mmínut muut, mat ko mbaadats xpyuduku ma ja tuunk.

12 Yu Tíkiu tuts ngexy ma yu Éfesu kajpn.

13 Ko mmínut, myajmínupts ja nnimótsuts di'ibats nyajwu'um Trouu ma yu Karpu tyujk; myajmínur nandu'un ja nnékyats abity'ambu, es katu xyjaydyugoy ja njaaybyajtunbo'o'ák.

14 Pujxnga'tspu Alejandru byeenats tu xytyuñ axuuk. Yu Nindsun'ajtam tukkumadowudur éxtam tu 'yadu'utsy.

15 Mnaygywentu'átudur mada tadu Alejandru, mat ko mak tu tmudsip'aty di'ibu ngajxwa'xam.

¹⁶ Kots ɛj tim jawyiin njanayñikajxtu'udána ma ja justisatɛjk, ni pánuts xykyapu'ɛ'ɛ xykyapukajxɛ. Nidɛgɛkyats xymyastuttaɛdyɛ. Perɛ Dios tyúnɛp ja may'ajtɛn es kɛdiibɛ trɛjktákɛdɛ tyaaɛdɛ.

¹⁷ Per ja Nindsɛn'ajtɛm xypyudɛjkɛts es xymyɛjaamooyats, éxtɛmts mbaat ngajxwɛ'xtɛ'ay tɛgɛkyɛ ja nitsokɛn es t'ix tmɛdówdɛt nidɛgɛkyɛ ja'ayɛty di'ibɛ kyaj 'yisraelítaty. Es dɛ'ɛnɛ Nindsɛn'ajtɛm xyajtsékyats es kyajts ja kaa ɛj xytsyu'tsy,

¹⁸ es yɛ'ɛts xy'akkuwɛ'anɛp mɛt oytyim di'ibɛ axɛk'ajtɛnɛty, es xypyɛjkɛ'ɛgɛdɛts es xyajɛjɛxɛdɛts ma yɛ tsajpótɛdɛ kyutujkɛn. Maj'ajtɛn mɛɛt yɛ'ɛ 'yítɛt winɛ xɛɛ winɛ tiɛpɛ. Wa'an dɛ'ɛnɛty.

Kajxpo'xɛn

¹⁹ MayDios xy'anɛɛmɛdɛ Prisilɛ esɛ Akilɛ, es ja di'ibɛ tsɛnaɛɛdyɛp ma ja Onesífuru jyɛɛn tyɛjk.

²⁰ Erastɛ tɛ wye'emy Korintɛ; esɛ Trófimɛ, mɛt ko pa'ambajt, nnikékyats Miletɛ kajpnóty.

²¹ Tunɛ may'ajtɛn es mmínɛt naam kyajɛnɛm myiñ ja xux tuboj.

MayDiósɛkɛ dɛ'ɛn jyɛnɛ'andɛ Eubulɛ, Pudɛntɛ, Linɛ, Klaudyɛ es nidɛgɛkyɛ nmɛgu'uk'ajtɛm.

²² Wa'anɛ Nindsɛn'ajtɛm Jesukristɛ t'ity mɛt mij, es wa'an ja Dios mgunu'xɛdɛ nidɛgɛkyɛty miidsɛty.

Neky Di'ibũ Paablũ Tyuknigajx Ja Titũ

¹ Ɖj Paablũ, Diosũ myũduumbũ esũ Jesukristũ 'yapóstalũ, ja'a njũna'añũm kots tũ xykyéxyũts es nya'ũxpákũt di'ibáty ja Dios tũ twin'ixy es t'axájũdat ja Jesukristũ, dũ'ũn tñijáwũdat ja tũy'ajtũn di'ibũ nmũbũjkũm,

² es yũ tũy'ajtungyũjxm amumdu'uk tñijáwũdũ ko tmũdattũ ja jiky'ajtũn winũ xũũ winũ tiempũ, mũt ko Dios, di'ibũ kyaj 'yanda'aky, extũ mǎ kyajnumũ naty ja naxwíñũdũ kyojñũm xywyandákũm tadũ jiky'ajtũn,

³ es tyam ko tiempũ tpaaty, xytyuk'ane'emyũts es tũ xytyuknija'am ja 'yaa 'yayuk di'ibũts ẽj tyam ngajxwa'xyry, di'ibũ Dios, ja nYajnitsokpũ'ajtũm, tũ xytyuknipékyũts.

⁴ Mij Titũ, nduknigejxyryũ tyadũ neky. Dũ'ũnũts mij njawũ éxtũm dũm n'u'unk, ja'a ko ẽjts mij tũ ndukmũbeky ja Kristũ. Wa'an ja Dios Teety esũ nYajnitsokpũ'ajtũm Jesukristũ mguni'xyũty es mmo'oyũty ja agujk'ajj jotkujk'ajtũn.

Titũ tyuunk jap Kretũ

⁵ Kots mij nyajwe'emy jam Kretũ, ja'a es xya'abaadũt yajxón di'ibũ naty ak'abaadũyaaamp, es xywyin'ixũt ja mũjja'ayũty di'ibũ túndũp majatyũ mũbũjkrũtũj k ñaymyúkũdũ tu'uk tu'ugũ kajrn, dũ'ũn éxtũm oj nduknipeky.

⁶ Ja'a mbũjta'agũp ja mũjja'ay yedyũjkũty di'ibũ kyaj pán mbaat mũt ti tyukniwaambétyũty, di'ibũ tu'uk je'eyũ ñado'oxy, di'ibũ 'yu'unk myũbejkyry ja Jesukristũ, kyaj tmũdaty ja axũũkrũ jyot wyinmǎ'añ, myũmũdeepy ja tyaaak tyeedyũty, es di'ibũ kyaj ñũgoy kyũxkoy.

⁷ Es mũt ko ja mũbũjkrũtũjkũ kywentũ'ajtrũ di'ibũ tũ yajtuknipéky ja Diosũ tyuunk, koonũm tmũnũjxũt wǎ'adsũ jyiky'ajtũn, di'ibũ kyaj ñaymyũjrpũjta'agyũty, kyaj jyot'ambeky mũt waanũ tii, kyaj myũ'iiky, kyaj tsyip'axta'ay, kyaj 'yadseky, es kyaj myeetsy;

⁸ nik ni'igũ ja'ay dyajjajtta'agũt oy tsuj mǎ tyũjk, di'ibũ tyiimpy yajxón, tũy'ajtũn, wǎ'ats ja'aybyũ, Dios mũduumbũ, nay'aguwijts nayjyũjkuwijtsũp,

⁹ di'ibũ 'yook'ajtyry es jyiky'aty éxtũm ja ẽxpũjkanũ tũy'ajtũnũ. Pes dũ'ũn mũt ja oybyũ ẽxpũjkan mbaat tjotmũkmo'oydyũ ja wiinkpũty es jyiky'átũt dũ'ũn. Es nandũ'ũn mbaat ttuk'ixy yũ tyũgo'oyũn di'ibáty kyaj tpanũjxǎ'andũ ja tũy'ajtũn.

¹⁰ Mũt ko ta mayũ ja'ayũty di'ibũ kyaj ñay'aguwits ñayjyũjkuwítsũty di'ibũ ya'ẽxpũjktũp andakũngyũjxm, es waanũ ni'igũ taadũty di'ibũ tyukkuwǎ'andũp es tkuydyũndũt ja israelítũdyũ kyostumbrũ.

¹¹ Koonũm tsyékyũty njũjwijsũmbijtũm extũ ko nya'amo'onũmũ taadũty, mũt ko wyoomǎ't wyijtsmǎ'ttũp mũt ja axũũkrũ ẽxpũjkan, di'ibũ tsũnaaydyũp tukjũũn tuktũjk, es tyuk'ẽxpũjktũp di'ibũ kyaj ñigutíkyũty es tganarata'andũ ja meeñ.

¹² Pes tu'ugũ Kretũ ja'ay di'ibũ mũt ja kyũ'ũmgugajpũgyũjxm jyũnǎñ: “Yũ Kretũ ja'ayũty, dũ'ũñũm yũ'ũjũty 'yandǎ'aktũ, kyáxũty, ñũũxũty es dũ'ũn éxtũmũ jũyũjk añimalũn.”

¹³ Tũy'ajtũnũ taadũ. Pǎaty jũjwijsũmbít amũjǎǎ, es dũ'ũn wǎ'ats tmũdǎttũt ja mũbũjkan.

¹⁴ Wa'an tmastu'uttũ ja israelítũdyũ myadya'agyũty, es nandũ'ũnũ tadũ ja'ayũdyũ kyutũjkan di'ibũ tũ ttuk'ẽxpũktũ ja ja'ay di'ibũ 'yũxtijtũp ja tũy'ajtũn.

¹⁵ Mũt ja di'ibáty myũdajttũp ja jyot wyinmǎ'añ wǎ'ats, tũgekyũ yũ'ũ wya'adsũty; per di'ibáty kyaj tmũbũktũ, kyaj tmũdaty ja jyot wyinmǎ'añ wǎ'ats, es ni tii mǎ yũ'ũ kyawǎ'adsũty. Pes extũ yũ jyot wyinmǎ'añ esũ jya'ajũn tũgekyũ 'yaxũk'ajtta'ay.

¹⁶ Dũ'ũn jyũna'andũ ko t'ixy'attũ Dios, per di'ibũ tyuundũp yajnigũxũ'kũdũp ko kyaj tyũy'ajtũnũty; pes kyaya'oyjyáwũdũ es kyaj kyajxykyupákũt, es kyatimtuundũp di'ibũ oy.

2

Oybyu esu wa'atspu uxpujken

¹ Per di'ibu mij mya'uxpúkup, ja'a di'ibu nujxp ti'igyu mat ja oybyu uxpujken.

² Tuk'uxruk ja mujja'ay yedyuk es ñayjujwitsumbítudut ku'am, di'ibu naymyay'ajt naywyindsu'kup, oy tnijáwut ja Diosu 'yayuk, esu Dios tpadúnut tsojken muut es ma'xtujken muut.

³ Tuk'uxruk nandu'un ja mujja'aydyoxytyukaty es windsu'ken muut jya'ay'átut, kyaj pyi'ts'áw pyi'tskajxut, kyaj myu'uuk myumu'ugudut, es di'ibu yajktup ja oybyu jajwitsumbijten.

⁴ Du'un mbaat ttukni'ixudu ja kasaadu uná'ktoxytyukaty es ttsóktut ja ña'ay es ja 'yu'unk 'yuna'kuty,

⁵ ñayjujwitsumbítudut, wa'ats jyiky'áttut, tkwentu'áttut ja jyun tyujk, ñaygyubúkadut ma ña'ay, esu du'un ni pán tkakajxpaadut axuuk ja Diosu 'yayuk.

⁶ Tukni'ixudu nandu'un ja uná'ktajkuty es ñayjujwitsumbítudut.

⁷ Es mo'oy mij ku'am tu'ugu oybyu kajxwíjan esu ijxrajtan ma oytyim tiity tugekyu. Ko xytyukni'ixut, tun mat tugekyu windsu'ken esu tuda'aky'ajtan.

⁸ Pün mdukni'ijxup ko nidugekyu tjiky'áttut ja jyiky'ajtanu wa'atspu di'ibu kyaj mbaat pün mat ti yajnide'xyuty, pes net ja Kristu jya'ayudyu myudsip tmúáttut ja tsoydu'un, ja'a ko ni madsu mbaat tkapaaty yu axuk'ajtan ma yu njiky'ajtan'ajtam.

⁹ Kajxwíj nandu'un ja po'oduumbaty es tmumúódwdut ma oytyim tiity yu wyindsán wyindájuty, a'uw agajx es kyaj ñaygyu'adsówdut.

¹⁰ Katu ti ttoñ tmawa'añ. Wa'an t'ity yajxon tuda'aky, es du'un oypyúnuty ijxup ja jyiky'ajtan ko ja 'yuxpujken Dios, yu nYajnutsokpu'ajtam, byeen jyantsy'oy jyantsyt-syújuty.

¹¹ Es mat ko Dios dyaka'añ ja ñitsoken ma nidugekyu ja'ayuty, tu xytyuk'ijxam ja 'yoy'ajtan.

¹² Es yu oy'ajtan xytyuk'uxpujken ko koonam nmastútam ja jiky'ajtanu axuukpu, nnayjujwitsumbijtam es njiky'ajtam yaa ma tyadu naxwíñudu wijy keju, tuj'ajtan muut es éxtam ja Dios ttseky,

¹³ maanum n'awíjx njup'ijxam ja tiempu ko muj'ajtan muut myina'añ ja Jesukristu, ja'a nmajDios'ajtam esu Yajnutsókpu.

¹⁴ Jesukristu ñaygyuajku ma ja o'kun ma udsajtam xyjarátam, es du'un oj xyajtsókum ma ja axuk jiky'ajtan, oj xyajwátsum, xyja'a'abujken, xyja'ay'ajtam es ndu'unum tugekyu di'ibu oy.

¹⁵ Tukni'ixu mij tugekyu tyadu, es jotmukmo'oydyu es jajwitsumbít mat tugekyu m'ana'amun di'ibáty mmúdo'oxup. Katu mnayyákyuty es pün mgamuj'ixudut.

3

Dios mubujkputujk pátudup es tyúndut

¹ Tukjamyatsta ko twindsu'ugudut ja yajkutujkpu es myumúódwdup ja justisatujkuty, es ttúnut oytyim tiity yajxon,

² katu jya'ayñi'ow jya'ayñi'axudu, yuunk naxypy es oyjya'ay'áttup, es dya'ixudut ma 'yaa jyot ko tyuda'agyuty mat nidugekyu ja'ayuty.

³ Pes udsajtam nandu'un ijty ngujuun'ajtam es kyaj ijty nmumúdo'om ja Dios. Du'un ijty njúdjtam éxtam ja ja'ayun di'ibu tu tyu'udugóy es 'yane'emyuty oytyim di'ibu winma'añuty, njiky'ajtam axuuk, nnaywyinnaxuja'am mat tii, ndukmúdsip'ajtam tii oypyúnuty es nnaydyuk'ak'ajtam ijty nixim niyam.

⁴ Per ko Dios, yu'u nYajnutsokpu'ajtam, dya'ijxu 'yoy'ajtan esu tsojken ma ja naxwíñudu ja'ay,

⁵ oj xyajnutsókam, kyaj mat ko tuxyup oynu'unan ti oy ndu'unam, ja'a du'un mat ko tmadaty ja pa'ayo'on mat udsajtam, Espiritu Santakyjxm oj xyajwátsum es oj xymyo'oyam ja jembyu jot winma'añ, éxtumxyup jemy xyajmi'inam jiky'ajtr.

⁶ Mat yu'ugyujxmu Jesukristu, nYajnutsokpu'ajtam, Dios tu xymyo'oyam ja Espiritu Santu,

⁷ es myay'ajtangyujxm oy nwu'ama'anam mat ja Dios, es du'un n'awijx njup'ijxam ja kuma'añ, ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

⁸ Tyaadu du'un tuj'ajtan, ndsejpyuts es byeen xyñikajxpátat tugekyu tyaadu, ja'a du'un es di'ibáty myubjktap ja Dios ñaygyayákadat es ttúnat yu'uy oybyu. Tyaadu du'un oy es tuump mat nidugekyuty.

⁹ Katu xymyadya'aktu di'ibu ni ma mgatu'unxudu, es ni mganaymyujpajta'aga'anudat nidu'uk nidu'uk wi'ix jyiky'ajtta ja m'aptujkuty, es katu ti mnaydyukwin'ix mnaydyukjip'ixudu o mnaygyajxytsyiigudu mat ja'agyujxmu Moisesu 'yana'amun. Tugekyu taadu ni madsoo mgatu'unxudu.

¹⁰ Es pun ja pán dyajnaywya'xa'añaty ja mubjkrutajk, tukjaygyuku tugok, es pun kyaj kyajxykyupéky, tukjaygyuku jatugok; es pán kyaj mdimmamadóyuty, katu xyñakytyuñ kwentu.

¹¹ Pesu tadu du'ambu ja'ay kyaj jyiky'aty tuj'ajtan muut, es yu kyu'ambojprakyujxm ñaydyugóyuty.

Di'ibu Paablü tyuknipejkypy ja Titu

¹² Naskaxuyaambyuts ja Artemus o ja Tíkiku. Ko jya'tat, tun esats xyñija'tat Nikópolis kajpnóty, mat ko du'unats tu ndukniwitsu ko nyajnaxa'añats ja xux po'o jap.

¹³ Pun mabaat mmada'aky, puduku yu Zenus esu Apolus, es xymyo'oyat di'ibu tugoy'ajtxup, es dyajtu'uyo'oyat ja ñu'u tyu'u kadiibu ti tyugoy'ajtxudat.

¹⁴ Tukni'ixudu yu nmagu'uk'ajtam nandu'un es ttúndat ja oybyu es tpu'dákadat di'ibu tugoy'ajtxup, esu jyiky'ajtan tyúnat.

Kajxpo'xun

¹⁵ Nidugekyu nmagu'uk'ajtam di'ibuts ja yam muut n'ittu, mduknigáxudu ja Dioskajxy. MayDios xy'anuumudu nmagu'uktajk'ajtam. Wa'an ja Dios mgunu'xudu nidugekyuty miidsuty.

Neky Di'ibu Paablu Tyuknigajx Ja Filemón

¹ Ëj Paablu. Tsimdsyunaabyuts mut kots ngajxwa'xy ja Jesukristu 'yayuk. Ëj esu nmagu'uk'ajtam Timotee nduknigáxtadsu tyadu neky mij, mamaduumba, magu'uk Filemón,

² es yu Jesukristu myaduumbuty di'ibu naymyujkudap ma mdajk, éxtam nmagu'uk'ajtam Apyu esu Arkipu, di'ibu muut nmadu'unam ja Jesukristu.

³ Wa'an ja Dios Teety esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xadu nidagekyu miidsaty, es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtun.

Filemongu tsojkan esu myubujkan

⁴ Kots ngajxta'aky, du'ñamts nja'aygyada'aky ja Dios mijtskyujxm,

⁵ mut kots tu nmadoy wi'ix xymyubeky ja Nindsun'ajtam Jesús es ko xytsyeky pánaty Diosu jya'a'ajtypy.

⁶ N'amdeebuyts ja Dios es du'ñam x'axta'ayut wi'ixu ja'ay xytyuknijáwadut ja di'ibu nmubujkam, esu du'an xywyinmadooda'ayut tugekyu ja oy'ajtun di'ibu nmudajtam ja'agyujxm ko ti'igyu n'ijtun madu Kristu.

⁷ Jotkujkuts es xondákruts mut ja mdsojkan, ja'a ko mut mij magu'ugítu, ja Diosu jya'ayuty tu 'yagujk jyotkujkudu.

Paablu ja Filemón t'amdoj ja may'ajtun mut ja Onesimakyujxm

⁸ Paaty madu tyadu, oy éxtamu Jesukristu 'yaróstalu xypyátruts es nduk'ana'amut di'ibu mdúnep,

⁹ njamnu'xta'agaampy tsojkangyujxm. Ëj Paablu, mujja'ayñats es tyámuts ndsimdsyuanu mut kots nmadún ja Jesukristu,

¹⁰ n'amdeepy tu'ugu may'ajtun mut yu'ugyujxmu Onésimu, di'ibats uj nmudajtypy éxtamdsu n'u'ungun, ja'a ko ujts ja'a tu ndukmabeky ja Kristu ko oj xykyu'ixy yaa maats ndsimdsyuanu.

¹¹ Tuuyup yu Onésimu ni ti tu'unun mgamooyu, per tyam mdu'unxadabu net yajxon, éxtamts uj tu xymyudún ja yam.

¹² Nduknigajxumbijtypy jatagok, oxyup jyadu'an'ajtru éxtamdsu ngu'am jotun. Pes axaju yajxon.

¹³ Ëj tuuxyupts njajuna'añ esxyup 'yakwe'emy mut uj, esxyup xymyudúnats ma mij njapaadyuty maanumts n'aktsimdsyuanu mut yu'ugyujxm kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk.

¹⁴ Per kyajts njatyimtseky es xyjatyimpudákudats pan kyaj mij mjuna'añ. Ndsejpyuts esuts xypyudákut mut mij ja mgu'umdsojkan, paaty kyajts n'ak'yajwu'umuya'añ ja Onésimu ja yam.

¹⁵ Wa'anu da Onésimu oj mmastu'udyuty waanu tiempu, es tyam xymyudátut winu xuu winu tiempu,

¹⁶ kyaj ñakydu'anaty éxtam tu'ugu ja'ay juybyu, tyam du'an waanu oy éxtam tu'ugu magu'uk di'ibu mjantsytsyejpy. Ëj njantsytsyejpyuts byeen, per mij mbátup es xytsyókut waanu ni'igu, kyajnum éxtamu ja'ay juybyu, per waanu oy éxtam tu'ugu magu'uk di'ibu jemyñam t'axaju Nindsun'ajtam.

¹⁷ Paaty magu'ugítu Filemón, pan xy'uxkajruts éxtam miju mmamaduumba ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu, tunu may'ajtun, axaju Onésimu éxtam jyawu uj ku'am xy'axájuts.

¹⁸ Pan tu oynu'unun mmadagóyuty, o pan jaa wi'ix tsoo xymyujuy xymyugwéntaty, tukubajtkuts uj mij.

¹⁹ Үҗ Паабла, тyaаdу nja'ayуts mаdуdsу ngu'уm letrу: Үjts ngубáтuр. Oy jyambaaduty ыj mij ndukjamyetsy ko xymyуni'xy'ajtрuтs ыj mij mаdу mgу'уm jiky'ajtуn, mаt ko ыjtsу dу'уn di'ibу mduknija'ajу ja Jesukristу ñitsokуn.

²⁰ Mаgu'ugítу, tunу tyаdу may'ajtуn di'ibу n'amdeepy nbуjktseepy mаt ja Nindsуn'ajtуm Jesukristуkyуjxm, es dу'уnуts xyajxonda'аgуt. Tun éxtуm tukka'ax'ajtуm mа Kristу.

²¹ Nnijayу mаt ko ndukmа'awdajтuтs ko mguydyúnуp, es nnija'аbуts ko mdúnуp waану ni'igу kуdiinуm di'ibу yam n'amdeepy.

²² Nанду'уn n'amdoy es xy'уxkúkudуts ja njajttákn, mаt ko njajp'ijxyрyуts ko mаt yу'уgyуjxmу m'amdo'o mbуjktso'onуty miidsuty, Diósуts xymyo'oyуp esуts n'awa'atspudsámуt es нуjx ngu'ixтy.

Kajxpoxуn

²³ MayDiósуk jyуna'añ ja Epafруs, yу nmudsimyjya'ayуts mаt yу'уgyуjxmу Jesukristу.

²⁴ Nанду'уn mduknigáxуdу Dioskajxy ja Markуs, Aristarkу, Demуs esу Lukуs di'ibуts xyрyudыjkudуp mа ja tuunk.

²⁵ Wa'an miidsу Nindsуn'ajtуm Jesukristу mgunu'xуdу.

Neky Di'ibū Yajtuknigajxtū Ja Ebreēu Ja'ayuty

Jesukristūkyjxmū Dios kyajxy

¹ Tim jékyup kanak ok es kanak naxū Dios ttukmugajxy ja kyugajxpruty ja n'aptujk'ajtūm,

² per naamnam xytyukmugajxūm ja 'yU'unk. Yū 'yU'unk mādū Dios dyajkojy tugekyū di'ibū jaa'ajtp, es tū tmo'oy tugekyū éxtamū kyuma'añ.

³ Ja Diosū 'yU'unk yū'ū dū'ūn jajp éxtamū Dios Teety, es yū'ū dū'ūnū Dios nandū'ūn éxtamū Dios Teety. Tugekyū di'ibū tsajpótm es yā naxwiiñ ye'epy es 'yity éxtam t'ane'emy mat ja myuk'ajtūn.

Waanū muj ja Jesús kadiinūm ja ánkłusuty

Jesukristū yū'ū tū xyajpojprunitūgo'oyam ūdsajtūm naxwiiñdū ja'ayuty, es óknūm ñaxwe'tsy aga'añdsyoo mā Dios Teety yajkutíky tsajpótm.

⁴ Paaty tū ttukja'ty ja Jesús tūmadátat ni'igū muj'ajtpūn kadiinūmū ánkłusuty, pes tū t'axajū éxtamū kyuma'añ ja xyūū waanū muj kadiinūmū ánkłusuty.

⁵ Mat ko Dios ni na'a tka'anmaay ni tu'ugū anklus:

Ujts mij xyTyety'ajtp.

Tyámuts ngaxū'ūgūt kots mij n'U'unk'áty.

Es nan kyajū Dios t'anmaay ni tu'ugū anklus:

Ujts mij xyTyety'átup,

es mijts n'U'unk'átup.

⁶ Nandū'ūn ko Dios tkaxa'añ yā naxwiiñ ja 'Yu'unk di'ibū ijtp éxtamū ka'axkópκ, dū'ūn jyūna'añ:

Wa'anū n'ánkłusuts t'awdátyuty.

⁷ Es ko Dios xytyuk'ixā'anūm wi'ixū dū'ūnū 'yánkłusuty, dū'ūn jyūna'añ:

Dios ñaskajxup ja 'yankłus éxtamū poj, es éxtamū jyūna'angūn.

⁸ Per ko Dios tñimadya'aky ja 'yU'unk, dū'ūn jyūna'añ:

Mij Dios, winū xūū winū tiempū ja mgutujkūn 'yity,

myajkutúkup mat ja tūy'ajtpūn.

⁹ Mat ko tū xytsyeky ja tūy'ajtpūn es tū xy'ūxtijy di'ibū axūūk;

paaty tū ni'igū nmo'oy ja xondakūn kadiinūmū mmūgu'uktūjkuty.

¹⁰ Es nandū'ūn ja Dios t'anūmū ja 'yU'unk:

Mij Windsán, tim jékyup xyajtsonē'ky xyajtsondáky ja naxwiiñdū,

es mij kū'ūm xyryujtáky ja tsajp.

¹¹ Yū'ūjuty tūgooydya'aydyup,

per mij mwū'ūmup winū xūū winū tiempū.

Nidūgekyū yū'ūjuty 'yamūjūdyā'ayūt éxtamū wit tyiky;

¹² es dū'ūn xy'adijmúkūt éxtamū tuk wit, es xyajtūgátsūt,

per mij dū'ūñūm m'ity éxtam m'ity,

kyaj mjiky'ajtpūn kyukúxūt.

¹³ Dios ni na'a tka'anmaay ni tu'ugū anklus:

U'ūñū mats n'aga'añdsyoo,

extū kots nbūjtā'agūt ja mmūdsip mdekypyatka'p.

¹⁴ Ja ánkłusuty, ja'ajpūn yū'ūjuty, es yajkēxy es tpuđákūdūt ja di'ibáty 'yaxajūyándup ja nitsokūn.

2

Waanu ni'igu nbadu'unum ja Diosu 'yuxpukun

¹ Paaty, tim tsojkar es ni'igu nbadu'unum ja Diosu 'yuxpukun di'ibu nmado'om, kudiibu ndugo'oyum.

² Ja xpujkan di'ibu yajmooydu ja n'aptujk'ajtam ankluskyujxmaty, yu'u sitay tu ya'ixy ko tyuy'ajtanaty, mut ko di'ibaty kyaj tkuyduundu, tyukkumadoo extam pyaadyaty.

³ Pes, ¿wi'ix mbaat udsajtam nyajnama'xum pan kyaj ndu'unum kwentu es kyaj n'axajum tadu muj nitsokun? Pesu Nindsun'ajtam Jesukristu ku'am jawyiin oj tadu tkajxwa'xy, es ja 'yapostulaty di'ibu 'yaxajudu ja 'yuxpukun, yu'ujty yajtay'ajtandujkudu.

⁴ Dios ya'ijxu ko tyuy'ajtanaty mut ko tmooy ja myuduumbaty es ttunat kanaak ja muj'ajtan esu ijxwa'umun, es dyajwa'xy ja Espiritu Santu myadakun extam yu'u ttsejky.

Yajpajta'aky ja Jesús extumu ja'ay

⁵ Dios kyaj tu trujta'aky ja 'yanklusaty es 'yana'amut ma yu jembyu naxwiñudu di'ibu itaamp.

⁶ Per jap tu'ugu lugaar ma yu Diosu jyaaybyajtan ma jyuna'añ:

Dios, ¿ti tsoy'ajttar ja ja'ayaty,
ti ko xyjamyetsy es xytyuñ kwentu?

⁷ Tu tuk tiempu xya'amutsk'aty ja ja'ay kudiinum ja anklusaty;
mij tu xpyujta'aky es 'yittat mut ja muj'ajtan esu windsu'kan,

⁸ mij tu xpyujta'aky es yu'u tniwindsun'attat tugekyu di'ibu ijtp.

Ko trujtaky esu ja'ay twindsun'attat tugekyu di'ibu ijtp, kyaj ti oj wye'emy di'ibu ana'amudap. Per kyajnum n'ijxum pan mamadoop oytyiity tugekyu.

⁹ Per n'ijxum ja Jesús, di'ibu Dios pyujtak waanu tiempu esu anklusaty muj 'yittat kudiinum Jesús, es tyam 'yo'kangyujxm ko 'yayooy tmudaty extumu may'aty ja muj'ajtan esu windsu'kan, es du'un ja Dios myay'ajtangyujxmu Jesús dyajnáx dyajkaxat ja adsu'ux o'kan es nidugekyu ja'ay ttuk'oy'attat.

¹⁰ Tugekyu di'ibu ijtp 'yity mut Dioskyujxm, es yu'ugyujxm tugekyu 'yity. Dios jyatsojk dyajnajxa'añ tsajpotm ja ja'ayaty extumu 'yu'ungun, paaty tkejxy ja Jesús es 'yayowut ma 'ye'ky, mut ko du'unu dun ja Jesús mbaat dyajpojpanitugodyu ja ja'ayaty es dyanjitso'ogat.

¹¹ Es ja di'ibu ja'ay yajnitsekyu es ja ja'ay di'ibaty yajnitso'ogudap, ti'igyu ja Tyeety. Paaty kyaj ja Jesús ttuktsoyduñ es jyuna'anat ko tmaga'axaty,

¹² extam jyuna'añ ma ja Diosu jyaaybyajtan:

Dios, ujtsats mij nduk'ixy'atap ja nmaga'axadyuts,
es n'uwuduts ja m'alabanzu ma mubujkpuujk ñaymyúku.

¹³ Es nandu'un jyuna'añ:

Uj nbujtakyuuts ja njot n'anamats ma Dios.

Es nandu'un jyuna'añ:

Tyaats uj, mut ja u'ungaty di'ibudsu Dios xymyooy.

¹⁴ Du'un extumu ja'ay ja nini'x esu ne'pyñ tmudattu, nandu'un ja Jesús 'yijty extumu ja'ayaty, es mut ko 'ye'ky tkutujkanju'ty di'ibu yajja'ay'o'kp, ja'a njuna'anum ja majku'ugópk,

¹⁵ es du'un dyajnitso'oktat di'ibu tsyu'kadap ja o'kan mabaat jyiky'attu extumu tuumbu juybyun.

¹⁶ Pes ja Jesús kyaj myiñ es tpu dukyañ ja anklusaty, yu'u sitay ja Abraanu tyuamp 'yaadsaty.

¹⁷ Es paadyu Dios trujtaky extumu naxwiñudu ja'ayaty es du'un tra'ayowut ja ja'ay ko Dios tmuduñ, es du'un, extumu teedywyindsungópk tuda'akypyu, trujta'agut ja windsu'kan es ja ja'ay yajpojpanama'xat.

¹⁸ Es mat ko Jesús ku'am tu 'yayoy ko ja mujku'u jyayajpekytyunánu, paaty mbaat tyam tpuđakudu nandu'un nidagekyu di'ibáty ja ka'oybyu tsyejpy es pyekytyúnat.

3

Waanu muj ja Jesús kudiinam ja Moisés

¹ Mugu'ugítaty, Diosu jya'ayaty, pánaty ja Dios woojedu, pujtá'aktu mjot mwinma'añ tugekyu ma Jesús, apóstalu es teedywyindsungópki di'ibu ngajxwa'xam ma ja ja'ayaty.

² Pesu Jesús kyuyduun tugekyu di'ibu Dios tuk'ana'am ttúnat, du'un éxtamu Moisés nandu'un tkuyduun ko Dios pujtáku es tniropk'átat nidagekyu ja Diosu jya'ayaty.

³ Peru Jesús pátu ni'igu windsu'kun kudiinamu Moisés, du'un éxtam di'ibu kyejpy tu'ugu tujk pátu ni'igu windsu'kun kudiinam ja tujk di'ibu tu tkojy.

⁴ Tugekyu tujk, tam di'ibu yajkójur. Nandu'un jajtru du'unu Dios di'ibu yajkoj nu'un tugekyu jyaajuty.

⁵ Moisés, éxtam tu'ugu mduumbu, yu'u sitay mduun yajxonu Dios ma ja Diosu jya'ayaty, es t'awa'anu tii ja Dios kyajxaampy óknam.

⁶ Peru Kristu, éxtamu Diosu 'yU'unk, tyiimpy ja oybyu ma Diosu jya'ayaty, es udsajtam du'un xyja'ay'ajtam pan n'akmabujkam yu'u es amumdu'uk jot n'awijxam di'ibu xytyukwandakam.

Po'xtákn ma Dios

⁷ Paaty jyuna'añ ja Espiritu Santu ma ja Salmu neky:

Pun mmadoodur tyam ja Diosu 'yayuk,

⁸ katu m'aá mjot xypyujta'aktu juun,

éxtam 'yadutstu ja m'aptujkaty ko tnibudu'ktu ja Dios es twinma'añ'ijxtu jam muj ittum.

⁹ Es ja Dios jyuna'ñ:

Oy miidsadyu m'aptujk tja'ijxtu justyikxy jumajt di'ibuts nduun ma ja muj it, xywyinma'añ'ijxtuts ja'a.

¹⁰ Paadyuts n'ajku mat yu'ujuty, es njuna'ñuts:

“Du'ñnumu tadu ja'ayaty wiink tu'ujum yo'oydyur ma jyot wyinma'añ,

es kyaj tu tpaduna'andu ja nu'u ndu'ujuts.”

¹¹ Paadyuts oj nwanda'aky mudus n'aku,

esuts njuna'ñ: “Ni na'a taadaty kyatákadat madu nbo'xtákn.”

¹² Paaty miits mugu'ugítaty, naygywentu'átudu kudiibu ni tu'uk miits tkamadátat ja jyot wyinma'añ axuk es t'axtjudu Nindsun'ajtam Dios.

¹³ Ni'igu bom bom mnay'awij mnaygyajxwíjduat nixim niyam, éxtam ja Diosu 'yayuk jyuna'añ “tyam”, es kudiibu ja pojru mwin'unndat es myajju'unxudat ja mjot mwinma'añaty.

¹⁴ Mat ko mudu Kristu nbátam ja oy'ajtan, yu'uyu ko Dios nmadu'unam mabaat njiky'ajtam, du'ñam nmabujkam éxtam ko oj nmabujkts'onamu Kristu.

¹⁵ Yu'u 'yandijpy ja Diosu jyaabyajtan ma du'un jyuna'añ:

Pun madoogujkadur ja Diosu 'yayuk tyam,

katu juun xmyadattu mjot mwinma'añaty éxtam 'yadutstu ja di'ibáty ñibudu'ktu Dios.

¹⁶ ¿Es pánadyu dnu tyadu 'yandijpy ja di'ibáty myadoodu es tmudsip'ajtu Dios? Ja'a du'unaty nidagekyu di'ibu naty Moisés tu dyajpudsámdu ma Ejiptu ñax.

¹⁷ ¿Es pánadyu Dios jajot'ambujk justyikxy jumajt? Ja'a du'unaty di'ibáty pekytyuundu es 'yo'ktaadyu jam muj ittum.

¹⁸ ¿Es pánadyu Dios tyuknibujtáku es twandaky es kyaj tyákadat ma Diosu pyo'xtákn? Ja'a du'un di'ibu kyaj tmadoodu Dios.

¹⁹ Es mat yu'u Dios xytyuk'ijxam ko kyaj oj mbaat tyákadu ja'agyujxm ko kyaj myabujkadu.

4

¹ Paaty naygywentu'ajtam, ja'a ko tyambaadu Dios xywyandakum es mbaat ndujkam ma yu'u pyo'xtakn, éxkam miidsaty nidu'uk mgatukudu jap,

² mat ko yajtukmagajxam udsajtam nandu'un ja oybyu ayuk, du'un éxtam ja'ajaty; per ni wi'ix kyatu'unxudu ko tmudoodu, mat ko kyaj tmubujktu di'ibu Dios wandakxudu.

³ Per udsajtam, di'ibaty nmubujkam, tujkam ma Diosu pyo'xtakn; per di'ibaty kyaj tmubujktu, du'un yu'ujaty éxtam ja Dios jyunáñ:

Ajkupts mat yu'ujaty, es tats nwanda'aky ko ni na'a taadaty kyatukudat madsu nbo'xtakn.

Du'un jyunáñ oy tjatuundaay tugekyu ko oj dyajkojy ja naxwiñudu,

⁴ mat ko ma ja Diosu jyaaybyajtun tmadya'aky ma ja myujuxtujk xuuu:

Ko tyuunk ttuundaay,

kyumjuxtujk xuuu oj pye'xy.

⁵ Ma jatuk peky ja Diosu jyaaybyajtun jyunáñ:

Kyaj tyakudat madsu nbo'xtakn.

⁶ Yu'u xytyukjagyujkam ko naagaty 'yaktukaya'andunum ma tadu po'xtakn. Pánaty jawyiin ya'awa'anudu ja oybyu ayuk kyajyum oj tyakudu, ja'agyujxm ko tkamamudoodu.

⁷ Paaty ja Dios trujtáky tu'ugu jembyu tiempu, éxtam ja Diosu 'yayuk jyunáñ "tyam", éxtamu Davit waanu óknam tmadyaky ma ja Diosu jyaaybyajtun:

Pun mmadoogujkudup ja Diosu 'yayuk tyam,

katu juun xymudattu mjot mwinma'añaty.

⁸ Pes, kooxup ja Joswee oj dyajnjxtu ja israelítaty es dyajtakuxup ma yu Diosu pyo'xtakn, kyajxup ja Dios oj tnigajxy ja wiinkpu tiempu.

⁹ Paaty njagyujkam ko je'eyum wye'emyñum pujke'eky tu'ugu po'xtakn ma pyo'xtat ja Diosu jya'ayaty;

¹⁰ es di'ibu tu tyujkunu ma tyadu po'xtakn es tam pyo'xnu, tu ja tyuunk ttuunda'ay, du'un éxtam ja Dios pye'xy ko tyuunk ttuundaay.

¹¹ Pes n'okjottugo'oyum es ndujkam ma yu tadu po'xtakn, kadiibu ni tu'uk tkapanajxtat di'ibaty kyaj tmubujktu Dios.

¹² Ja'a ko yu Dios ja 'yayuk myudajtypy ja muk'ajtun es ja'agyujxm jyaaty ja jiky'ajtun. Tyuktujkudyaary ma ni tu'ugu espaadu di'ibu majtsku 'yaa mbaat kyatuku, tujkup ma ti ja ja'ay wyinmaaydup o tsojktup, yajniuxe'kypy nidugekyu ja ja'ayu jya'ay'ajtun.

¹³ Dios ñija'adyaary tugekyu di'ibu ijtp. Mat ja Dios, kyaj ti 'yity ayu'udsyu, tugekyu 'yity ixx nide'xy ma yu'u di'ibu koonam ndukkudakuya'anum ja ngwentu'ajtam.

Jesukristu teedywyindsungopk'ajtp

¹⁴ Es nandu'un nmudajtam yu ndeedywyindsungopk'ajtam jam tsajpótm. Yu'u du'un ja Jesús, Diosu 'yU'unk, di'ibu tu ñjxnu tsajpótm. Paadyu du'un n'aktimmubujkam ja Dios mat winu njot'ajtam.

¹⁵ Pes yu ndeedywyindsungopk'ajtam yajxon tnijawu yu n'ayo'on'ajt njotmay'ajtam es ko tyugoy'aty ja nmaja'ajtam, mat ko Jesús ku'am tmamadaky ja ayo'on jotmay ko ja majku'u jyayajpekytyunánu, éxtam udsajtam nandu'un nyajnajxam.

¹⁶ Paaty n'okninajxam ja Dios ma yajkutíky, mat ko nnija'am ko yu'u xymyo'oya'anum ja pa'ayo'on, es myay'ajtunguyajxm xypyudakuya'anum ma udsajtam xytyugoy'ajtxam.

5

¹ Ya naxwiñ yu teedywyindsungópkyty yajtukwijtstútp ma yu ja'ayaty, es yajtuknikajxpéty éxtam ja ja'ayaty ja kyudunaabyu ma Dios, es tmay'at twindsu'ugat ja Dios mat ja'agyujxm ja ja'ayadyu pyojpu.

² Es komu tadu teedywyindsungópkyty pojpu ja'ayaty nandu'un, mbaat tmudaty ja pa'ayo'on mat ja tsuudujkyty es di'ibu tuundagooy kajxtagooydup,

³ paaty koonam tmo'oyut ja Dios ja windsu'kan mat ja'agyujxm kyu'umbojpa, nandu'un mat ja'agyujxm ja'ayudyu pyojpa.

⁴ Ni pán mbaat kyanaybyujta'agyuty ku'am éxtamu teedywyindsungórk, Dios yu'u du'un di'ibu wyin'ijxy di'ibu yajtukyaampy ma tyadu tuunk, du'un éxtam jékyur twin'ijxy ja Arón.

⁵ Es nan ni yu Kristu kyanaybyujtaku ku'am éxtamu teedywyindsungórk, Dios yu'u du'un di'ibu pyujtak ja Kristu, éxtam jyunáñ ma jyaaybyajtun: Ujts mij xyTyeety'ajtp.

Tyámuts ngu'ugut kots mij n'U'unk'áty.

⁶ Es nandu'un jaaybyéty 'yity jatuk peky:

Mijtsu du'un mdeety'ajtp winu xuu winu tiempu,

du'un éxtamu Melkisedek.

⁷ Ko tyadu Jesús jyiky'ajty ya naxwiiñ, net kyajxtáky es muk jyuuy, es t'amdooy trujktsooy ja Dios di'ibu mbaat kyutiky es kyaj ja Jesús ttuknáxat ja o'kan. Amudoonajxu Dios ja'agyujxm ko tmamdooy.

⁸ Es oy jyaDios'u'unguty, jyajt tmamudówat ja Tyeety ja'agyujxm ko 'yayooy;

⁹ es ko ttuundaay tugekyu di'ibu Dios tsyejpy, ja'agyujxm dyajnutséky winu xuu winu tiempu nidugekyu di'ibáty nandu'un mamdoojur,

¹⁰ es ja Dios tu pyujta'agyuty teedywyindsungórk, du'un éxtamu Melkisedek.

Kujotmay ko nmastútam ja mubujkan

¹¹ Taanam may di'ibuts n'aktukjaygyukyaampy, per tsip es ndukni'ixudat miidsaty, mat ko tu mjumbittu kujuun.

¹² Taaxyur miidsaty mjaya'axrjuknu ma wiinkpúty, mat ko tu jyajknu ma miits xy'axájudu Jesús; per mdugoy'ajtxudur pán mduk'axpákadur jatugok jemy ja tya'ajtan di'ibu kyaj tsyípaty ma Diosu 'yayuk. Pes miidsaty du'un m'ak'ittu éxtamu maxu'ungun di'ibu kyaj mbaat tje'xy ja kudu'utspu, tsyojktur pán yajtsi'idsudur.

¹³ ¿Es wi'ix mbaat tu'ugu maxu'ungu'unk di'ibu tsi'tsp nduk'axrjuknu ja jiky'ajtanu oybyu es di'ibu axuuk? Kyaj mbaat tjaygyuku, ¿kudii?

¹⁴ Esu tadu je'xyu tu'utspu, yu'u je'eyu taadu pán myadajtypy ja tyuts; es nandu'un ja xrjuknu tsippu, yu'u jyaagyujkur je'eyu ja ja'ay di'ibu mbaat tmawinma'añbyaaty yu oybyu esu axuukpu.

6

¹ Nyajtu'uyo'oyum ja Diosu 'yayuk koonam oy nnija'am di'ibu Dios tsyejpy. Kyaj natim ja'ayum ndu'un ngajxum di'ibu tu nyajtukni'ijxum ko Kristu nmubujkts'o'onam, ja'a ko tápnam may di'ibu yajnijawyaamp. Kyaj ja'ayum jatugok ndu'un ngajxum wi'ix ttseky ko ja'ay tmatstu'uty ja axuk jiky'ajtan es kyaj jajpaadut ja ayo'on winu xuu winu tiempu, ko yajmubéky ja Dios,

² ko ja'ay jajnubéty, ko ja'ay jajku'anixajy, ko ja o'krpu jyiky'áktat es jajpayo'oydyut, tam di'ibu jajmo'oydyur ja ayo'on winu xuu winu tiempu es tam di'ibu jajmo'oydyur ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

³ Ndu'unumu du'un pan janaamba Dios.

⁴ Ja ja'ayuty di'ibu tu tnijáwudu ja Diosu jya'a, di'ibu tu t'axájudu ja Diosu myadakun, di'ibu tu ja Espíritu Santu tmudattu,

⁵ di'ibu tu t'ixtu ko oy ja Diosu 'yayuk es ja muk'ajtan di'ibu miimp kudakp,

⁶ ko du'ambu ja'ay pyekykya'adu es jatugok jyiky'attu axuuk éxtam 'yijty jyiky'attu, kyaj 'yok'o'oyunu es jatugok jymbítat ma Dios. Du'un traaty éxtamxyur ja Diosu 'yU'unk jatugok dyajkruuzpáttu esu Diosu jya'a yajnixi'iky yajtukxi'iky.

⁷ Pes yu'u du'un éxtamu kam di'ibu 'yuktatsypy ja nuu tuu. Panu tyadu kam jajwindiipy ja pyujta'aky di'ibu jajtuunur, Dios kunu'xadur;

⁸ per p_{un} je'ey_u 'yapyñbyadsemy, kyaj tsyobaaty. Tyadu kam tim tsojk yajkajxpoka'añ es yajnino'oga'añ.

N'awijx njajp'ijxam di'ibu ti'igy_u xya'ijtam

⁹ Oyuts miidsady_u du'un njanija'ayabudu, mugu'ugitaty, ndukma'awdajtupts ko kyaj miits xymyastu'uttu ja Kristu es kyaj xy'uxtijtat ja nitsokun di'ibu yu'u yajkypu.

¹⁰ Dios tyiimpy éxtam pyaadyuty; kyaj tja'aydyugóyut di'ibu miidsaty oy mduundup. Dios jyamyátsup ko miits xya'ijxadu mdsojkun mat ja jya'ayuty, mat ko xypuyudujkudu es du'añum xy'aktimpudákudu.

¹¹ Ndsejpyuts es miits nidu'uk nidu'uk xy'aktimmadúndut ja Dios mat winu m'aa mjot mabaat mjiky'attu, es du'un xypyaattat ja oy'ajtan di'ibu m'awíxtup.

¹² Kyajts ndseky mjumbítat nuux, ni'igu xypyanajxtat ja tyu'ununaty ja di'ibu myaduundup ja Dios mudu ma'xtujkun, es du'un t'axájudu ja kyuma'añ di'ibu Dios oj twanda'aky.

¹³ Es du'un jyajty mat ja Abraan. Dios wandaku es jyunañ ko tkuydyuna'añ. Pes kom kyaj 'yity ni p_{un} di'ibu ni'igu tmudaty ja muj'ajtan p_{un}xyp_u mat tpa_uta'aky ja wandakun, ta Dios ñayjyananu ku'am.

¹⁴ Du'un jyunañ: "Tay'ajtan ko njantsykyunu'xaampy es nmo'oyaampy ja mdummp m'aats tugoymyay. Uj Dios, nwandakypuuts."

¹⁵ Abraan myubujk ja Dios ma'xtujkun mat, paaty t'axaju di'ibu Dios tukniwandaku.

¹⁶ Ko ja ja'ayuty tmo'oya'andu ja muk'ajtan esu tay'ajtan di'ibu kyajxtup, net tmo'oydyu ja muk'ajtan mat ko dyajtestiigu'áty di'ibu muj_u kyutujkun, es jyuna'andu: "¡Por tsyos!", es du'un dyajtydyákudu ja myadya'aky.

¹⁷ Paadyu Dios nandu'un tmooy ja muk'ajtan ja wyandakun ko jyunañ ko kyuydyunup di'ibu wyandak. Es du'un ttuñ es ttuk'ixtat ja di'ibáty kyumayaampy ko kyaj tkakuydyunat tugekyu di'ibu wyandak, kyuydyunaambyu'u.

¹⁸ Kyaj mbaadu Dios 'yanda'aky. Yu'u tu xymyo'oyum yu wyandakun mat ja tay'ajtan. Yu'u du'un xyajjotkujkam nidugekyu udsajtam di'ibáty ninajxadup es ñitso'ogut, es du'un ja Dios tu xymyo'oyum es nmudajtam tay'ajtan ko ndajkam tsajpótm es n'ijtam mat yu'u.

¹⁹ Ja awijx jajp'ijxun di'ibu nmudajtam, ja'a ti'igy_u ya'ijtypy ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam éxtam ja pujxn di'ibu ja barku wyo'on'ijtypy mejyñóty es kyaj ma ñejxy ja barku. Du'un udsajtam n'ijtam éxtamxyp_u nnajxum ma ja maj tsajptajku 'yaduydyúk es n'ijtam mudu Dios ma Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar.

²⁰ Jap oj tyuku ja Jesús es ja nu'u tu'u xya'awátsxum, esu du'un jyajty es 'yítat teedywyindsungóp_k winu xuu winu tiempu, du'un éxtamu Melkisedek.

7

Du'unu Jesús tyeety'áty éxtamu Melkisedek

¹ Tyadu Melkisedek, Salem ryey ijty es teety di'ibu myaduun ja Diosu Tsajpótmudu. Ko Abraan jyambijty ma oj tu tsiptuñ naty ma tu tmamada'aky ja réyaty, tyadu Melkisedek tso'oñ es oj t'ajp'yo'oy ja Abraan, es tkuni'xy.

² Netu Abraan tmooy ja Melkisedek tuk peky di'ibu wa'x majk peky di'ibu naty tu tpa_uku ja réyaty ma tsiptuñ. Yu xuu Melkisedek ja'a 'yandijpy "Rey Tay'ajtanduumbu", es nandu'un "Salem ryey" ja'a 'yandijpy "Rey Di'ibu Yajtsipwa'xp."

³ Yu Diosu jyaaybyajtan kyaj xytyukmamadyákum p_{un}u dan ijty tyaak'ajtypy es tyeety'ajtypy, es p_{un}u du'un ijty 'yapteety'ajttup; ni xykyatukmamadyákum ko myiñ jyajty es ni xykya'anma'ayum ko tu 'yeeky. Ma tyaadu tugekyu du'un kyaxe'eky éxtam ja Diosu 'yU'unk, es teety'ajtpum winu xuu winu tiempu.

⁴ Pes, jaygyúku wi'ix jyantsymyájudy tyadu Melkisedek. Yu n'apteety'ajtam Abraan tmooy tuk peky di'ibu wa'x majk peky di'ibu naty tu tpa_uku ja réyaty ma tsiptuñ.

⁵ Du'un ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ ko ja teedyaty di'ibu yu Leví tyuamp 'yaadsaty, yu'u yajmo'oyduap tuk peky ko wya'xy majk peky ja mya'israelitu ja'ayaty ja pyajta'agyaty, oy tyaadaty nandu'un jyay'u'juty ja Abraan tyuamp 'yaadsaty.

⁶ Peru Melkisedek, oy kyay'u'adyu Leví tyuamp 'yaats, yajmooy tuk peky di'ibu majk peky wa'x ma ja Abraan, di'ibu naty tu t'axaju ja Diosu wyandakun, esu Melkisedek kyunu'x ja Abraan.

⁷ Es wa'ats yajnijawu ko di'ibu kunu'xp, ni'igu my'ujuty kudiinam di'ibu yajkunu'xp.

⁸ Yu teedyaty di'ibu yajmooyduap ja pajta'aky, ja'ay yu'u'juty es 'yooktu; per ja Diosu jyaaybyajtan xytyukmumadyakun ko ja Melkisedek du'un éxtum tu'uk di'ibu jiky'ajtp.

⁹ Es ko ja Abraan oj yoxy ma ja Melkisedek, mbaat njuna'anum ko Leví es nidugekyuty ja wiingátyruu Abraanu tyuamp 'yaadsaty nandu'un tmooydu ja yojxun;

¹⁰ mut ko oy jyaty'ajtanaty ko Leví kyajnum naty myiñ jya'ty, japu naty ja Abraan ñini'xóty es ñe'pyñóty tmdajnu di'ibu yajminaampy yajja'taampy ja Leví.

¹¹ Pun tim oy tim wa'ats ja ja'ay wye'emxyuap ja Moisés 'yana'amungyujxm, kom yu ana'amun 'yawa'anap esu Leví tyuamp 'yaadsaty teety'ajttap, ¿ti ko koonum jyaa'átat jatu'ugu teety éxtumu Melkisedek es kudiinam éxtumu Arón?

¹² Es pun kyaj ja Arongu tyuamp 'yaats 'yokteety'ajnu, nandu'un tsyékyuty es tyugátsut ja ana'amun di'ibu junaamp punaty teety'áttap.

¹³ Ja Jesukristu, di'ibu tyadu Diosu 'yayuk 'yandijpy es tyeety'átat, kyaj yu'u ja Leví ttuamp'áty t'aats'átyuty, 'yutsyu taadu tyuamp 'yaats, tuk pekyruu ja Israelu tyuamp 'yaats di'ibu ni na'a jya'ay kyateety'áty éxtum ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ.

¹⁴ Yajnijajap wa'ats ko ja Nindsun'ajtam jam pyadseemy ma Judaa tyuamp 'yaats, es kyaj ja Moisés du'un tnigajxy ko jam pyudsumat ja teety ma Judaa tyuamp 'yaats.

¹⁵ Ni'igu wa'ats yajjaygyúku di'ibats tu nnigajxy ko jyaa'átat ja wiinkpu teety éxtumu Melkisedek,

¹⁶ tu'ugu teety di'ibu kutujkun myudajtypy es tyeety'átat winu xuu winu tiempu, es kyaj ana'amungyujxm di'ibu junaamp punu tyuamp 'yaats tyeety'átat.

¹⁷ Tyaadu du'un jyunañ ja Dios:

Mijtsu du'un teety winu xuu winu tiempu,

du'un éxtumu Melkisedek.

¹⁸ Paaty ja Moisesu 'yana'amun kyutagooy ko muk'ajtan tkamadaty es kyatúñ,

¹⁹ ja'a ko Moisesu 'yana'amun ni tii kexy ka'pxy wa'ats oj tkayajwe'emy, per ni'igu waanu maj tyam di'ibu njajp'ijxum, es yu'ugyujxm udsajtam nmawingo'onum ja Dios.

²⁰ Dios wyandak ko ja Jesús tyeety'átat. Ja wiink teedyaty kyaj yajnikajxpejty madu wandakun,

²¹ per ma situy yu Nindsun'ajtam oj tyeety'áty madu wandakun, mut ko ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ:

Dios tu ñaywyanda'agyaty es kyaj dyajtagátsut ja 'yayuk:

“Mijtsu du'un teety winu xuu winu tiempu,

du'un éxtumu Melkisedek.”

²² Es du'un n'ijxum ko mut ja Jesús Dios tu trujta'aky ja kajxy'átyruu di'ibu waanu oy kudiinam ja jékyubu.

²³ Ja wiinkpu teedyaty nimay 'yijty, ja'a ko 'yo'ktu es tyujkudu wiingátyruu;

²⁴ per mut ko Jesús jyiky'aty winu xuu winu tiempu, winu xuu winu tiempu tyeety'átat.

²⁵ Paadyu Jesús ku'um mbaat dyajnitsokta'ay, tyam es winu xuu winu tiempu, nidugekyu di'ibu miindap ma Dios mut yu'ugyujxm ja Jesús, pesu Jesús du'uñum jyiky'aty es ñikajxtu'udat ma Dios.

²⁶ Paadyu Jesús yu'u du'un ja teedywyindsungópk di'ibu xytyugoy'ajtxum. Yu'u dun wa'ats es kyajpu pyojpu, kyaj dyu'unaty éxtumu pekytyuumbu, es yajpajtáky waanu kaxxm kadii tsajpótmudu.

²⁷ Ja wiinkpady teedywyindsungópkuty ñigutiky dyáktat bom bom ja windsu'kən, tim jawyiin mat ja ky'ambojpa es óknəm mada ja'ayaty ja pyojpa; per ja Jesús tugok je'eyu mat winə xəə winə tiempə dyajky ja windsu'kən mat ja'aguyxm ja ja'ayady pyojpa ko wyindsu'kən'ajty ma ja kruuz.

²⁸ Ja Moisesu 'yana'amən pyajtákyru éxtəm teedywyindsungópk yə pekyjya'ayaty; per óknəm ja Dios trəjtáky ja wəndakən esu 'yU'unk tyeedywyindsungópk'átat, di'ibə jajt oy wə'ats winə xəə winə tiempə.

8

Jesús nGudənaabyu'ajtam

¹ Di'ibə ni'igə məj di'ibəts uədsaty yam n'əə ngajxtəp, ja'a ko yə Nindsən'ajtam Jesús, ndeedywyindsungopk'ajtam, 'yu'uñə tsajpótm mə Dios yajkutíky.

² Jam ja Jesús tyeedywyindsungopk'áty mə ja tsajptəjk di'ibə Dios yajkoj tsajpótm. Ya naxwiiñ yə wit tsajptəjk di'ibə Moisés yajkoj, yə'uə yə'u ya'agojwinnajxə tadə tsajptəjk di'ibə tsajpótm.

³ Nidəgeky teedywyindsungópk yajpəjtáktə es tmo'oydyət ja yojxən esu windsu'kən ja Dios, pəadyə Jesús koonəm dyaky ja windsu'kən nandə'uən.

⁴ Kooxyəp ja Jesús jyaaty yə naxwiiñ, ni je'eyuxəp kyateety'áty, mat ko taanəmə teedyaty di'ibə yajktəp ja windsu'kən éxtəm dyajnigutúky ja Moisesu 'yana'amən.

⁵ Perə tyadə windsu'kən, yə'uə yə ñikojtútən di'ibə jam tsajpótm; də'uən yə'u éxtəm ko Moisés dyajkojəñ ja wit tsajptəjk, ta Dios 'yanməayə: “Yajkoj meerə éxtəm ja iixpajtən di'ibə nduk'ijx mə Sina'ii Kopk.”

⁶ Per ja tuunk di'ibə tyiimpy ja Jesús tsajpótm, yə'u ni'igə tmədaty ja məj'ajtən kədiinəm ja tuunk di'ibə pyaduundəp ja Moisesu 'yana'amən, mat ko Jesús yə'u də'uən nGudənaabyu'ajtam mə yə jembyə kajxy'átyryə. Tyəadə di'ibə jembyə tə 'yoyə, waanə ni'igəmə yə'u 'yóyaty es ni'igə oy ja wəndakən di'ibə məət kədiinəm ja Moisesu 'yana'amən.

⁷ Kooxyəp yajxón tyuuñ ja kajxy'átyryə di'ibə jawyiñəp, kyajxyəp tə dyajtəgátsy mat ja wiinkpə.

⁸ Perə Dios pyekymyooy ja israelitə ja'ayaty, es jyənəñ: Ja'təəmp ja tiempə es nya'óyudəts ja jembyə kajxy'átyryə mat ja israelitə ja'ayaty esu Judəə ja'ayaty.

⁹ Per kyaj dyə'uəty éxtəm di'ibə jékyəp nya'uəyuyəts mat ja 'yaptəjkəty kots nyajpədsəəmdə mə Ejiptə ñax, éxtəmə u'unkteety ko tmətsy ja 'yu'unk kyə'uəgyxə es tkwəntə'aty dyajtu'uyo'oy; per yə'əjəty kyaj tkuyduundə ja kajxy'átyryə di'ibəts nmədajttə, pəadyəts nməstəty.

¹⁰ Per ja'təəmp ja tiempə məts əj ja n'ana'amən nbəjtə'əgət mə yə israelitə jyot wyinmə'əñəty,

éxtəməxyəp kyəxja'ayaty nekykyəjxy.

Əjtsə də'uən xyDyios'átəp,

es yə'əjəty nja'ay'átəpts.

¹¹ Kyaj ni pən nəjx ttukni'ixə es ni tka'anəmət yə myəgu'uk:

“Ixy'at ja Nindsən'ajtam”,

pes nidəgékyəts nəjx xy'ixy'attə, myəjja'ay myutskja'ayaty.

¹² Nmə'xəpts əj təgekyə di'ibə tə ttuundəgódyə,

es kyajts nnəkyjyamyətsət ja pyojpəty.

¹³ Ko Dios jyənə'añ ko dya'oyəya'añ ja jembyə kajxy'átyryə, yə'u xytyuknija'am ko tə tyujknə es kyaj ñəkytyúñ ja kajxy'átyryə di'ibə jékyəp o'oyə; es di'ibə jəky tə 'yijnə, tim tsojkyətyəgoyənnə.

9

Naxwíñudu tsajptujk esu tsajpótmuđu

¹ Es mā tadu jékyubu kajxy'átyryu di'ibu Dios pyujták mat ja israelítaty, Dios tyuknipujk ja Moisés wi'ix dyajkójut ja wit tsajptujk es wi'ix ja ja'ayuty t'awdátat ja Dios.

² Pes, du'un ja wit tsajptujk dyajtunaaydyujkudu: Ja jawyiin aduaydyíkyryu ja'a txu'ajty Wa'ats It Wa'ats Lugaar. Jap 'yijty ja kandaleeru es ja meesu mat ja tsajkaaky di'ibu tu yajpajta'aky windsu'kun.

³ Myumajtsk aduay uxku'p, jap 'yijty ja myumajtsk aduaydyíkyryu. Ja'a txu'ajty Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar.

⁴ Jap 'yijty ja ooru artal mā yajpoomjókta, es ja kaaxu mā yajpajke'ky tu'ugu ooru tu'ts mat ja je'xy di'ibu Dios yajk es txu'aty manaa. Jap nandu'un 'yijty ja Arongu tyajk di'ibu Dios yajpaj es yajtuump'ajt, es ja tsaadsétsy mā Dios tkuxjaay yu majkra mandamyentu. Tyadu kaaxu ñiwítsyuty jodoty es nikujxy ak tim ooru,

⁵ es kaaxu ajup nikujxy 'yawingojnaxyuty majtsk tsajpótmuđu jiky'ajtraty di'ibu yajtijtup kerubinguty, mat ja kyakn ya'pwa'xy es dya'aniku mā ja Dios dyajpojpranitagooy ja ja'ayuty.

Per tyam kyajts ngajxtu'xa'añudsu tadu wit tsajptujk.

⁶ Ko ijty du'un abaadu 'yity, net ja teedyuty ijty tyúkadu jap es ttundu ja tuunk di'ibu Dios tu myo'oyudu.

⁷ Per mā yu myumajtsk aduaydyíkyryu, yu'uyu ijty tujkup ja teedywyindsungópk tugok mā tu'ukru jamajt; es ko tyuku, koonum tmunejxy ja juyujk tsajkaaju ñe'pyñ es ttukwindsu'ugu Dios mat yu'ugyujxmu kyuumbojpra es nandu'un ja ja'ay ja pyojpraty.

⁸ Du'un ja Espiritu Santu xytyuknija'am ko mā tadu wit tsajptujk, kyaj ñigutíkyuty esu ja'ayuty tyúkadut Dios windum.

⁹ Esu tadu wit tsajptujk yu'uyu je'eyu tu'ugu ijxrajtan di'ibu yajpaduump tyamyu, es ja'a 'yandijpy ko ja windsu'kun es di'ibu ja ja'ay yojxtup, kyaj mbaat mat ja'aguyxm ja ja'ayuty wya'umdu wa'ats ja jyot wyinma'añuty.

¹⁰ Tugekyu tadu ana'amun yajkutijkyryu ti ja ja'ay kyay 'yuuktup es ñayyajwa'adsudat, es wyitpujtat, es tpujtat ja tsyim tyexy. Du'añum du'un yajtúnudu taadu extu ko Dios dyajtagátsat.

¹¹ Per tu myiñ ja Kristu, es tyam yu'u du'un teedywyindsungópk mā oytyim tiidyu oybyu di'ibu tu myiñ; es mā yu Kristu tyeedywyindsungopk'áty tsajpótmuđu, yu'u waanu oy es kudiinum di'ibu naxwíñudu ja'ay yajkojtup.

¹² Es jap ja Kristu tyujku mā ja Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar, ja'a njuna'anum Dios wyindum tsajpótmuđu, es kyaj oj dyajnejxy ja tsiip ñe'pyñ esu tsajkaju'ungu ñe'pyñ éxtumu windsu'kun; yajnujx ja kyuum ne'pyñ es dyajky ja windsu'kun tugok je'eyu mat winu xuu winu tiempu, es du'un oj xyajnitsókum winu xuu winu tiempu.

¹³ Ko naaguty kyawa'adsuty éxtum jyuna'añ ja Moisesu 'yana'amun, yu teedyuty tyukxijxudup ja tsiibu ñe'pyñ es ja tooru ñe'pyñ, es mat ja terneeru jyaam di'ibu tu ñejxy windsu'kun. Du'un yajkuydyuñ ja ana'amun es yajpajta'aky ja ja'ay wa'ats mā ñini'x.

¹⁴ Pün du'un ja ja'ay nikujxy wya'atsy, waanu ni'igu ja Kristu ñe'pyñ tmudaty ja mak'ajtan es dyajwa'adsut ja njot nwinma'añ'ajtam es nmadu'unum ja Diosu jiiikyryu, ja'a ko mat yu'ugyujxm ja Espiritu Santu ja Kristu ñayyajku mā Dios es wyindsu'kun'áty, ni nu'unu axuk'ajtan.

¹⁵ Es paaty ja Jesukristu tujpkuwa'ku mat ja 'yo'kun es dyajti'igyuya'añ ja Dios mat ja naxwíñudu ja'ayuty mat tu'ugu jembyu kajxy'átyryu, es yajma'xta'ayut tugekyu ja pojpra di'ibu tu yajtún mā ja jawyiimbu kajxy'átyryu. Du'un ttuun es di'ibáty ja Dios oj wyinwítsudu, t'axájudat ja kuma'añ winu xuu winu tiempu di'ibu Dios oj twanda'aky.

¹⁶ Ko yajnijáwu ko tu'ugu ja'ay 'yeeky di'ibu tu naty ja ayuk dyajwe'emy, nétnum tyuñ ja ayuk di'ibu tu dyajwe'emy.

17 Kyaj tyuñ ja ayuk di'ibu tu dyajwe'emy pan jiky'ajtrnam ja ja'ay, jaanum tyuñ ko naty tu 'yo'knu.

18 Paaty ma ja jawyiimbu kajxy'atypu, je'eyu tyuñ ko ne'pyñ tsyuñ xye'xy.

19 Ko Moisés tkajxwa'xy tugekyu ja Diosu 'yana'amun ma nidugekyu ja'ayaty, net twijtse'ky ja lanu tsaptspu es ja isopu kepy, es dyajxe'ky ma ja tsajkaju'ungu ñe'pyñ esu tsiibu ñe'pyñ ttaam'yo'oy mut ja nuu, es ttuknixikxy ja ana'amun neky es nandu'un nidugekyu ja ja'ayaty.

20 Net jynañ ja Moisés: “Tyadu ne'pyñ di'ibuts tu nxijkxy, yu'u ñikajxpejtypy ja kajxy'atypu di'ibu Dios tu t'ane'emy es xkyuydyúndut.”

21 Moisés nandu'un mut ja ne'pyñ ttuknixikxy ja wit tsajptujk es tugekyu di'ibu jap yajtuundap ko Dios t'awdattu.

22 Pes ja ana'amun yajkutijkyu es jawaanu kyaj tugekyuty wya'ats'áttat mut ja ne'pyñ. Es pan kyaj ja ne'pyñ yajtemy yaj'yéky éxtumu windsu'kun, kyaj yajme'xy ja pojpu.

Kristu 'yayo'ongyujxm ja peky wya'atsy

23 Du'un wyatsy ja wit tsajptujk es di'ibáty jap tuump. Peru tyaadaty yu'ayu je'eyu tsajpótmu tsajptujku 'yixpajtun. Paaty koonum oj wya'atsy ja tsajptujk di'ibam tsajpótmu mut ja windsu'kun di'ibu ni'igu tmadaty ja muj'ajtun.

24 Paadyu Kristu kyaj oj tyuku ma tsajptujk di'ibu ja ya naxwiñ, ja tsajptujk di'ibu je'eyu 'yagojwinnajx'ajtypy ja tsajpótmu tsajptujk. Kristu tujku tsajpótmu es xkyuduna'ayum udsajtam Dios windum.

25 Yu teedywyindsungópkaty tujkadup ma ja Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar jamajt jamajt es dyaktu ja windsu'kun ja ñe'pyñaty ja tsiivu'unk o tsajkaju'unk. Peru Kristu kyaj du'un ñayyajku windsu'kun kanak ok nibadu'uk.

26 Kooxyup 'yokdu'naty, koonumxyup 'ye'ky kanak ok ko ja naxwiñdu tsyondaky es tyambaat. Per naamnun yu xu yu tiempu di'ibu tim óknun, ja Kristu jya'ty naxwiñ es ñayyákyuty windsu'kun je'eyu tugok mut winu xu winu tiempu, es tjo'odsánnu ja ja'ayadyu pyojpaty.

27 Extum tu yajtuk'amabujtaagu es nidugekyu ja'ayaty 'yoogat tugok je'eyu, net yajpayo'oydyut,

28 nandu'un ja Kristu ñayyajku windsu'kun tugok je'eyu es tjo'odsánnu ja ja'ayadyu pyojpaty. Es ko myínut myumajtsk okpu, kyaj ñakyñayyaka'añaty éxtumu windsu'kun, minaamp es tmunajxa'añ ja di'ibátyu naty tu 'yaxájudu éxtumu Yajnutsókpu es 'yawix juyj'íxudu.

10

1 Ja ana'amun di'ibu Moisés yajmooy, du'un ja'a éxtumu awax di'ibu yajniguxe'kyu wi'ix 'yity ja oy'ajtun di'ibu miimpnun, ja ana'amun kyaj jya'ajaty ja oy'ajtun ku'am. Paaty ja windsu'kun di'ibu ja'ay yajktap jamajt jamajt, kyaj mbaat ja ja'ay dyajw'umdat oy wa'ats panaty Dios myuwingoondup.

2 Pes pan tuj'ajtanxyup ana'amungyujxm dyajwa'atsy ja ja'ayu pyojpaty, kyajxyup t'okja'anu ja pyeky es kyajxyup t'ok'yajknu ja windsu'kun.

3 Per ja windsu'kun di'ibu ja ja'ay yajktap jamajt jamajt yajtukjamyajstap ja ja'ay ko pekyja'ay ja'ajaty,

4 mut ko ja tooru ne'pyñ esu tsiip ne'pyñ ni na'a mbaat tkayajuge'eky yu pojpu.

5 Paaty ko myiñ ja Kristu, net t'amaay ja Dios:

Kyaj mij xytsyejky es myajtukwindsu'ugut ja juyujk esu myajmo'oyut ja yojxun, paaty mij tu xymyo'oyats tu'ugu nini'x.

6 Kyaj tu xy'oyjyawu ko ja juyujk ñitoy, ni ja di'ibu ja'ay yojxtap pekykyujxm.

7 Tats njnāñ: “Tyāats uj,

du'an éxtam jaybyety 'yity mat uj ma ja jaaybyajtun,
esats nduna'añ di'ibu mij mdsejpy.”

⁸ Jawyiin jyunañ ja Kristu ko Dios kyaj tteky es yajtukwindsu'ugut ja juyujk es yajtóyut ja yoxy di'ibu ja ja'ay yajktup, oy ja Diosu naty tu tjayaky ja ana'amun di'ibu tyuk'ane'embyu tadu windsu'kun.

⁹ Ta jyunañ: “Tyaats uj, esats nduna'añ di'ibu mij mdsejpy.” Du'an xytyuknija'am ko Dios yajjugékyry tadu jawyiimbu maywyindsu'kun es tpejka'aky ja windsu'kun di'ibu ja Kristu yajk.

¹⁰ Xyajwátsam ja Dios mat ko Jesukristu ttuun di'ibu Dios tsyejpy ko ttukwindsu'ku ñini'x tugok je'eyu mat winu xuu winu tiempu.

¹¹ Nidugekyu teetytyujkuty bom bom tpejta'aktu ja windsu'kun nan ja'ayambu kanak ok, oy tyadu windsu'kun ni na'a mbaat tkajo'otsy ja pojpu.

¹² Per ko Jesukristu ñayyajku tugok je'eyu éxtamu windsu'kun mat ja pojpu winu xuu winu tiempu, net ñaxwe'tsy Dios Teety 'yaga'añdsyoo.

¹³ Jam t'awixy extu ko Dios tyukmumada'agudat yu myadsipyty,

¹⁴ ja'a ko mat yu'ugyujxmu tadu tugokpu windsu'kun dyajwe'emy tugekyu ak oy winu xuu winu tiempu ja di'ibaty nu'uyo'oy tu'uyo'oydyup es wa'ats jya'ttat.

¹⁵ Yu Espiritu Santu ti'igyu jyuna'añ, mat ko jawyiin tmadya'aky:

¹⁶ Du'an jyuna'añ ja Dios:

Oknumts nbujta'agudats ja jembyu kajxy'átyryu mat ja israelítaty.

Nbujta'agupts yu n'ana'amunaty ma jyótaty,

es njaaywyu'amudats ma ja wyinma'añaty.

¹⁷ Es jatuk peky jyuna'añ:

Nina'ats ngajamyátsut ja pyojpety es ni ja 'yaxuk'ajtunaty.

¹⁸ Es ko ja pojpu du'an yajme'xy, kyaj ñakysyékuty ja windsu'kun esu pojpu yajma'xut.

N'okmwingo'onam ja Dios amumdu'uk jot

¹⁹ Mugu'ugítaty, mat ko yu Kristu tteemy dyejky ja ñe'pyñ éxtamu windsu'kun mat ja nbojpe'ajtam, paaty mbaat ndujkam amumdu'uk jot ma Dios,

²⁰ mat ko du'an éxtamu teedywyindsungópk ñajxy ma ja aduuydyúk es jya'ty ma Dios, nandu'unu Kristu ñayyajku windsu'kun es dya'awatsy yu nnu'ajt ndu'ajtam jembyu, di'ibu xytyukpátam ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu es xyajjo'omam ma Dios.

²¹ Mat ko nmudajtam tu'ugu teety muppu di'ibu kyudunaapy ja Diosu jya'ayaty,

²² paaty n'okmwingo'onam ja Dios amumdu'uk jot, mat ko yajxon nnija'am ko yu njot'ajt nwinma'añ'ajtam tu wyatsta'ay es kyaj ti nbekyja'am, es ko tu yu nnini'x'ajtam wyatsta'ay mat ja wa'atspu nuu.

²³ Min n'akmabujkam ja Jesús amumdu'uk jot, mat ko yu'u tpej'ajtan tkuydyuna'añ di'ibu wyandak,

²⁴ es n'ok'axta'ayam ja winma'añ es nnaybyudujkam nixim niyam es nmudajtam waanu ni'igu tsojkan es ndu'unam di'ibu oy.

²⁵ Naaguty kyaj ñakynaymyúkadu mat ja myu'uxpejkraty. Kyaj n'adsátsam éxtam yu'ujaty, n'oknayjyotmakmo'oyam nixim niyam, es waanu ni'igu tyam, mat ko tyimpátup ma Jesús jyambita'añ.

²⁶ Puan njanija'am ja tpej'ajtan es n'akpekytyuun'adátsam, kyaj ñakyyaaty ja windsu'kun di'ibuxyup nyajkam ma Dios es ja nbeky'ajtam xytyukniwátsam,

²⁷ ja'a dun je'eyu mat ja tsu'k ja'ajan n'awijx njup'ijxam ja Diosu tyuudyu'unan es ja juan di'ibu ño'kta'ayaampy ja Diosu myadsipyty.

²⁸ Ko pán kyaj tmaj'ixy ja Moisesu 'yana'amun, kyaj jyaa'ata'añ ja pa'ayo'on, yu ana'amun yajkutikypy es 'yoogut ja pojpu tuumbu puan jaa majtsk o tugugyu testiigu.

²⁹ Pes waana ni'igu ñitákaty ja maj tæydyu'unan di'ibu tyukta'an tyuknajptap ja Diosu 'yU'unk, es du'un t'axtijta ja kajxy'átyryu di'ibu Dios yajnaxkúdák mudu ne'pyñ, es nandu'un kyaj tmaj'ixtu ja Espírítu Santu di'ibu yajmiimpy ja Diosu tsojkan ma ja ja'ayaty.

³⁰ Byeen yajxon nnija'am ko Dios jyanáñ: "Ûjtsu du'un xypyatp es nbayo'oyudats, es tæy'ajtan nmo'oyudats nidu'uk nidu'ugu tæydyu'unan éxtam pyaadyaty." Es nandu'un jyanáñ: "Pyayo'oyaampy ja Dios ja jya'ayaty."

³¹ Muk ayo'onu'u ko nga'ajum ma ja jiikpyu Diosu tæydyu'unan.

³² Jamyatsta ko natyu Dios tu mduknijáwudu ja tæy'ajtan es xymyamadaktu mat ja ma'xtujkan ja maj ayo'on ko ja axuk ja'ayaty mbajudijtadu.

³³ Naagaty miidsaty oj myajwingajx myajjajpkajxtu es myajtúndu axuk ixnide'xy, esu wiinkraty mbu'ayo'ojudu di'ibu du'un jajtta.

³⁴ Miits mmadajttu ja pa'ayo'on mat ja di'ibu naty jap ijtp tsimy pujxndugóty, es extu mat ja xondakun xymyamadaktu ko mbajkxudu di'ibu naty mmadajttap, mat ko mnija'adap ko tsajpótm mmadajttap di'ibu waana ni'igu 'yóyaty es ijtram winu xuu winu tiempu.

³⁵ Pes, katu xymyastu'uttat ja mmubajkunaty, mat ko óknam ja Dios mmay'ata'anudu.

³⁶ Madatta miidsaty ja ma'xtujkan es xytyúndu di'ibu Dios tsyejpy, es du'un xy'axájudat di'ibu yu'u tu twanda'aky.

³⁷ Pes ja Diosu jyaaybyajtan junaamp:

Wingoomp ja tiempu, tim tsojk myina'añ jatugok.

Kyaj jyaka'añ.

³⁸ Di'ibu myubajkungyujxm oy wu'amp mat ja Dios,

yu'u du'un jiky'átap;

per pán tu'ujubijtp,

kyajts uj ja'a maut njotkujk'átat.

³⁹ Per udsajtam kyaj ndu'un'ajtam éxtam 'yadu'utsta di'ibáty tu'ujumbijttap es wyindugoydyu, udsajtam nbajo'omam ja Dios, es yu'u najx xyajnutsókam.

11

Mubajkan

¹ Ko nmubajkam ja Dios, nmadajtam ja tæy'ajtan ko yu'u xmyo'oya'anam di'ibu tu xywyandákam, es nnija'am ko Dios tyiimpy di'ibu kyajx oy nga'ijxam.

² Ja n'aptajk'ajtam ja'a sitay myubajktu éxtam ja Dios 'yanmaayudu. Paadyu Dios 'yoyjya'adu.

³ Mubajkungyujxm njaygyujkam ko mat ja Diosu 'yayuk, tugekyu di'ibu ya'ijxp yajkoj jékyap mat di'ibu kyaj oj ya'ixy.

⁴ Mubajkungyujxm ja Abel twindsu'ku ja Dios mat tu'ugu windsu'kun waana oybyu kudiinam di'ibu yajk ja 'yajtsy Kaín, paaty ja Dios tpajtáky ja Abel éxtamu ja'ay di'ibu tyiimpy ja tæy'ajtan es tkupejky ja wyindsu'kun. Oy ja Abel tu jya'o'knu, du'un ja'a éxtamxyur 'yakkajxy, ja'a ko yajmadya'aky wi'ix tmabejky.

⁵ Mubajkungyujxm ja Enoku Dios myunajxu tsajpótm jiiky, es ni pán tkanaky'ijxy, mat ko ja Diosu naty tu myunejxyty. Du'un ja Diosu jyaaybyajtan tmadya'aky ko Dios jotkujk 'yity mat ja Enok kyajnumu naty tmunejxy.

⁶ Kyaj pán mbaat ttukjotkada'aky ja Dios pán kyaj tmabeky, ja'a ko pán myawingeempy ja Dios, koonam tmabákat ko jyaaty ja Dios es ko kyuni'xypy di'ibáty 'yaxtaaydyur.

⁷ Ko No'ee Dios 'yawa'anu ko myina'añ ja muk tuu, mubajkungyujxm ja No'ee dyajkoj tu'ugu barku jantsy maj es tso'ogat yu'u madu fyamilyu, oy naty kyakaxe'eky ko

myina'añ ja tuu; es du'an mat ko tmabejky ja Dios, ja No'ee oj wye'emy oy mat ja Dios, es dyajniġaxe'ky ko pekymuut ja naxwiñdu ja'ayuty.

⁸ Mubjkungyujxm ja Abraan tmuudooy ja Dios ko ya'anmaay es pyudsumat ma ja ñax kyajpn, es ñaxut ma wiink nax di'ibu 'yaxajyaampy éxtumu kuma'añ, oy tkanijawu ma ñejxy.

⁹ Mubjkungyujxm tsyunaay wit tugoty éxtumu jaybye'xyun ma ja naxwiñdu di'ibu naty Dios tu tyukmwandaaguty; es du'an ttuundu ja Isaa es ja Jakoob, di'ibu naty tu t'axájudu nandu'unu tadu wandakun.

¹⁰ Es Abraan tam naty t'awixy ja kajpn mat ja potsy ujxu mukpu, di'ibu Dios tyuknibjtaaku es yajkoj.

¹¹ Mubjkungyujxm ja Abraan t'axaju es 'yu'unkteety'ata'añ oy naty jyamajja'ay'ajnu, esu Saaru kyaj mbaadu naty 'yu'unkmadaty, mat ko Abraan myubajk ja Dios ko kyuydyu-naampy ja wyandakun;

¹² es du'unu tyadu Abraan, di'ibu oy naty jyamajja'ay'ajnu, tmudajty tugoymyayu tyuamp 'yaadsuty, jantsy may éxtumu madsa'a tsajpótm o éxtumu pu'u jikymye-jyñbyu'aay, di'ibu ni pán mbaat tkamadsyoy.

¹³ Nidugékyudy tyadu ja'ayuty 'yo'ktu es kyajyumu oj t'axájudu di'ibu Dios oj tyukmwandaagudu; per mubjkungyujxm oj jagam tmaj'ixpejty xondakun muut, es tjaygyujkudu ko jyabye'xy'áttu ya naxwiñ.

¹⁴ Pes di'ibu du'an tyuundur, ja'a yajjygyujkup wa'ats ko 'yak'uxtaapyñum ma kyugajpn'átut.

¹⁵ Kooxyur ja'a twinma'añ'áttu ja ñax kyajpn ma tu tsoyundu, tuuxyur ñajmbijnudu;

¹⁶ per kom ja'a du'an tsojktur ja waanu oybyu kajpn, ja'a njuna'anum ja di'ibu tsajpótm, paadyu Dios kyaj ttuktsoydyuñ es jyuna'añ ko yu'u Dios jya'ay'átudu, pes tam ya'axkujkudu tu'ugu kyajpn.

¹⁷ Ja Abraan, ko Dios 'yanmaayu es ttukwindsu'ugudut ja 'yu'unk, myumudooy ja Dios es ñax dya'ooga'añ ja 'yu'unk Isaa es wyindsu'kun'átut, oy naty ja Dios tyukwandakudu ko 'yanmaayu:

¹⁸ “Yu'ugyujxmu Isaa xymyudátut ja tuump aats.”

¹⁹ Du'an ttuun mat ko tpawinmaay yajxon ko Dios mbaat dyajjikyryéky ja Isaa. Es ja'agyujxm ko tu Abraan ttuknibjtaagu es dya'oogut ja 'yu'unk, du'unu naty éxtumxyur ja Abraan t'axaju jatugok jüiky ja 'yu'unk ma naty tu t'ok'yajkpu windsu'kun.

²⁰ Mubjkungyujxm ja Isaa t'anmaay ja Jakoob esu Esa'uu ja kunu'xun di'ibu minaaamp.

²¹ Mubjkungyujxm ja Jakoob ko naty tyim'oogánnu, tkuni'xy ja 'yókaty, Josee 'yu'unguty, es ñaygyudijyuty ma ja tyajk es t'awdaty ja Dios.

²² Mubjkungyujxm ja Josee ko naty tyim'oogánnu, t'anmaay ja myuga'axuty ko Dios yajpudsama'anudu Ejiptu es yajnujxa'anudu jatugok ma ja kyumgajpn, es paaty ja Josee ttuk'ana'amdu yu'ujuty, t'anumudu: “Ko miits mbudsúmdut yaa, myajnujxtur nandu'un ja nwaay nbajkuts.”

²³ Mubjkungyujxm ja Moisesu tyaaak tyeety yaj'ya'ku tuguk po'o ayu'udsyu, mat ko jyantsytsyújuty es kyaj ttsu'kudu es tkakuydyunut ja rey y'ana'amun.

²⁴ Mubjkungyujxm ja Moisés ko oj ya'knu, kyaj tkupejky es ya'andijut ko myaank'átyuty ja rey ñux.

²⁵ Waanu ni'igu ttsejky es axuk yajtúnut mat ja Diosu jya'ayuty, es kadiinamxyur ko tuk tsojk pekyoty xyonda'agut.

²⁶ Es mat ko 'yawijxyryu naty ko ja Dios myo'oya'añdyu naty may'ajtun, paaty twinmaay ko waanu ni'igu 'yóyuty 'yayówat mat yu'ugyujxm ja Kristu, kadiinam tmudátut tugekyu ja myakja'ay'ajtunaty ja Ejiptu ja'ayuty.

²⁷ Mubjkungyujxm ja Moisés kyaj ttsu'ku ko 'yékyuty ja rey, es tso'on Ejiptu; es dyaj'yo'oy ja tyu'u éxtum jyawu t'ixy ja Dios ku'um, oy ni pán mbaat tka'ixy ja Dios.

²⁸ Mubujkungyujxm ja Moisés ttuun ja pasku xuu, es ttuk'ane'emy ja israelítaty es ttuknixijkxtat ja tyujk agaj mat ja borreegu ñe'pyñ, es du'un ja anklus di'ibu Dios kyajx es dya'oogut ja Ejiptu ka'axkópkaty, kyaj dya'oogut ni tu'ugu israelitu ja'ayuty.

²⁹ Mubujkungyujxm ja israelitu ja'ayuty ttuknajxtu ja Tsapts Jikymyejyñ éxtum jyawu windu'utstuuy; per ko ja Ejiptu ja'ayuty nandu'un tjatuknaxandu, nidugekyu ñuujixtaaydu.

³⁰ Mubujkungyujxm ja Jerikoo kajpn nabots kyudaadaay ko ja israelitu ja'ayuty tna'awdijttu ja kajpn juxtujk xuu.

³¹ Mubujkungyujxm ja kujeñdyo'oxy Raap kyaj 'ye'ky ko kyudaadaay ja kajpn nabots, mat ko yu'u t'axaju es dyajjajttáky ja majtskrpu ijxtuumbu.

³² ¿Tits n'aktimmadya'agut ni'igu ja ja'ayuty di'ibu myubujktu Dios? Pes kyajtsu tiempu nmudaty esuts nnimadya'agut ja wiink ja'ayuty éxtumu Jedeón, Barak, Sansón, Jeftee, Davit, Samwel esu wiingátyruu ja Diosu kyugajxraty.

³³ Mubujkungyujxm myumadaktu wiink naxwíñudu, tyuundu di'ibu dun tuy'ajtun, 'yaxájudu di'ibu Diosu naty tu tyukmawandaagudu, yajmujk ja kaaju 'yaa,

³⁴ yajpi'tstu ja maj juun, yajtsók kadiibu 'yoogut mat ja espaadu, myujaaajyku ko naty ja myujaa kya'ity, naybyjttákudu jotmak ma tsiyiptundu, es myumadaktu ja myudsip di'ibu tso'ondup wiink naxwíñudu.

³⁵ Japu toxytyujk di'ibu Dios yajjikyruujkxudu ja 'yo'kraty.

Peru wiingátyruu ja'ayuty 'yo'ktu ayo'on jajp'am mat ko tmubujktu ja Dios, es kyaj t'uxtijandu ja Dios es tsoyo'ogut; mat ko ñija'adabu naty yu'ujaty ko du'un 'yooktat, óknun ja Dios nujx yajjikyruukudu mat ja waanu oybyu jiky'ajtun.

³⁶ Naaguty yajnixik yajtukxíktu es yajwojptu. Wiingátyruu yajtsiimy kuuuñ mat ja kadenu.

³⁷ Naaguty 'yo'ktu kuka'atsy, wiingátyruu 'yo'ktu kimy mat ja espaadu, esu wiingátyruu yajju'twa'xy. Naaguty jyudittu éxtumu ayoobu ja'ayuty maayum, yu'uy wyit'ajttup ja borreegu ak esu tsiip ak, ni ti tkamudajttu, pyajudjttudu ja ja'ay es axuuk yajtuundu.

³⁸ Tyadu ayoobuty jyudjttu win'aamy wimbejy es jyiky'ajttu aangóty es nax jutoty. Tugekyu tyaadu, Dios muduumbuty yu'u, es ránudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajttudup kyaj ñitákuty es jyiky'áttat ti'igyu muut.

³⁹ Mat ko tmubujktu ja Dios, ja'agyujxm ya'oyjya'adu. Oyjadu'unuty, ni rán nidu'uk yu'ujaty tka'axaju di'ibu Dios wyandak,

⁴⁰ mat ko Dios tu naty ttuknibujtaagu waanu oy mat udsajtam, ja'a yu'u es je'eyu mat udsajtam 'yíttat kexy ka'pxy oy es wa'ats.

12

Ayo'on ko Diosu 'yayuk kyayajmudóy

¹ Paaty ko nnija'am ko may ja ja'ay nmudajtam nbu'aay'ajtam di'ibu yajniguxu'k ja myubujkun, n'ok'yajjugákum tugekyu di'ibu xy'adsijpum, es nmatstútam ja peky di'ibu xyajwinma'añjyo'pum, es kyaj n'anuxum ndu'unum di'ibu Dios tsyejpy, es n'okpau'kum muk ma tadu pyu'kkijxyuk di'ibu nmudajtam winduuy.

² N'okrujtákum ja n'ijxan'ajtam ma Jesús, di'ibu yajjaa'ajtyruu es yajka'pxyruu ja nmubujkun'ajtam. Ayoo ja Jesús ko 'ye'ky kruuzkujxy, kyaj tmajrujtáky ja tsoydu'un, es tyam 'yu'uñu 'yuñaaybyajn aga'añsyoo ma Dios yajkutíky tsajpótm.

³ Yaj'yo'oyduu miidsaty ja mjot mwinma'añ wi'ix ja Jesús jyantsy'ayooy pojpu ja'ayuty kyujóty, es kyaj m'anuxudat es ni mgatsipka'axtat.

⁴ Pes miidsaty kyajnam m'ooktu ko xymyudsiptsoonda ja pojpu;

⁵ es tu xyja'ayduugóyduu miidsaty ko Dios mjakajxwíjudu éxtumu jyaaybyajtan jyuna'añ:

Nitítaty, katu xykyo'oyjyáwudu

ko ja Nindsun'ajtam mjwjijtsambítudat,
es katú xymyudsipke'exy ko mmukmugajxudat,

⁶ mat ko jywjijtsambijtypy di'ibu yu'u tsyejpy,
es tyukkumudeepy nidugekyu di'ibu 'yaxájur éxtamu 'yu'unk 'yuna'k.
Du'an jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtun.

⁷ Miits mgupáktur ja m'ayo'onuty éxtamu Diosu jywjijtsambijtan, mat ko tyadu ayo'on
yu'u mduk'ijxur ko Dios du'an mjarujta'agudu éxtamu 'yu'ungu. ¿Tii jaa da una'ku'unk
di'ibu kyajru tyaak tyeety jywjijtsambítudu? Kyaj, ¿kudii?

⁸ Per pun ja Dios kyaj miits mjwjijtsambítudu éxtam nidugekyu 'yu'unk, pes kyajru dan
mij m'u'unk'átudu, du'an miidsaty éxtamu páxykyuty.

⁹ Ko ijty nmutsku'unk'ajtam, yu ndaak'ajt ndeety'ajtam nmay'ajt nwindu'kum, es
xywjijtsambijtam, es waanu ni'igu tsyékyuty es nnydyukkudujkum yu nDeety'ajtam
di'ibu tsajpótm, es du'an nmudajtam ja jiky'ajtun.

¹⁰ Yu ndaak'ajt ndeety'ajtam xywjijtsambijtam éxtam yu'udyu kyuum winma'añ
mat ko nduk'oy'ata'anum, es je'eyu xytyu'unxum waanu tiempu; peru Dios
xywjijtsambijtam es nduk'oy'ajtam es n'ijtam wa'ats éxtam yu'u, es du'an njiky'ajtam
mat yu'u winu xuu winu tiempu.

¹¹ Tu'y'ajtun ko ni tu'ugu tudyu'unun kyayajjáwu oy, ni'igu yajjáwu mak; per di'ibu
myaya'kup ja tudyu'unun, myudajttur óknumu jotkujk'ajtun mat ko jyiky'aty wa'ats.

N'okrwjtákum ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam ma Jesús

¹² Paaty, katú xymyudsipka'axtu miits yu tyadu ayo'on, es katú mdu'un'áttu éxtamu
ja'ayuty di'ibu kyuu tyeky tu 'yanu'xanu;

¹³ ittu éxtamu ja'ay di'ibu oy ye'epy, du'an xypyudáku dat ja ja'ay di'ibu tekywyi'its, es
'yagada'agut ja tyeky, es kyaj ni'igu 'yadónat.

¹⁴ Uxta'aydyu es m'íttat ti'igyu otyyim pánuty maut, es jiky'attu tu'ugu jiky'ajtanu
wa'atspu, mat ko du'anu dan je'eyu mbaat mduku tsajpótm es mjiky'áttat mat ja Dios.

¹⁵ Naymyjottagóyudu es kudiibu ni pán miits mgatugoy'ajtxudat ja Diosu myay'ajtun,
es nidu'uguty mga'íttat éxtam ja ujtsu ta'ambu di'ibu pa'amduump esu mayjya'ay ja
pa'am ttukpaaty.

¹⁶ Exkam miidsaty nidu'uk mmu'indundu, es kyaj xypyáxtat ja Diosu myay'ajtun,
éxtamu Esa'uu, di'ibu pyajxy ja ka'axkopk'ajtun es ttukwingubejky ja tojx di'ibu tugok
je'eyu tyojxy.

¹⁷ Nnija'am ko óknam ja Esa'uu tja"axajyayñ ja tyeedyu kyunu'xun, per oj ya'axtijy; es
oy ok jyajmyy jyayaxy, ni wi'ix tsoo oj mbaat tkanakyyajtagátsy éxtamu naty tu 'yadu'atsy.

¹⁸ Kyajyem miits xymuwingoonda tu'ugu kopk di'ibu yajtoomp es di'ibu teepy, ma ja
agoodspu esu mak poj,

¹⁹ ma ja trompetu ya'axy, es ma ja Diosu 'yaa yo'kn. Pánuty myadoodu ja 'yaa yo'kn oj
tmunu'xta'aktu es kyaj 'yokmugajxunat,

²⁰ mat ko kyaj tmamadaktu ja ana'amun ma jyuna'añ ko oogur kuka'atsy yu ja'ay o
optyim di'ibu animálaty di'ibu pajtp ma yu Sina'ii Kopk.

²¹ Nugo jyantsyñay'adsu'kunaty éxtam di'ibu ya'ijx, éxtamu Moisés ku'um jyunañ:
"Tsuuyilbyats mat ja tsu'ugu."

²² Per tu miits xymuwingonda ja Syon Kopk jam Jerusalén, ja Diosu kyajpn di'ibu ijtp
tsajpótm, ma 'yity kanak milu ánkusaty di'ibu naymyujkudur mat ja ijt xo'onun,

²³ ma nimay ja Diosu 'yu'unk 'yuna'katy di'ibu xyuu ijtp jaaybyéty tsajpótm. Tu
miits xymuwingonda ja Dios, di'ibu nidugekyu ja ja'ay pyaye'epy, es nan tu miits
xymuwingonda ja ja'ayu jya'ajunaty di'ibu jiky'ajttu tu'y'ajtun maut es o'ktu, esu Dios tu
pyujta'agudu ak oy ak wa'ats,

²⁴ mā Jesús, di'ibū kyudūnaapy ja ja'ay mā ja jembyū kajxy'áturyū, es mā ja ne'pyñ di'ibū tū xyajwátsum es ni'igū oy tñigajxy kadiinūm ja Abelū ñe'pyñ.

²⁵ Dios tyūdyuun di'ibū kyaj ttsojktū es tkuydyúndūt ja ana'amūn di'ibū yajk mā yū Sina'ii Kopk. Exkūm ko xykyatundū kwentū di'ibū xytyukmūmadyákūm ja tsajpótmdū. Pes waanū ni'igū mākū tūdyu'unūn xypyátūm pūn kyaj nguudyu'unūm di'ibū xyja'anmā'ayūm tyam.

²⁶ Mā Sina'ii Kopk ja naxwíñudū tsūyipy es pūmiimp ko Dios tmūgajxy ja israelitūty. Per tyam xytyukmūwandákūm: “Jatūgókūts je'eyū nyajtsūyūya'añūts kyaj yū'u jye'eyūdyū naxwíñudū, nandū'un ja tsajp.”

²⁷ Ko Dios jyūnāñ “jatūgok”, ja'a 'yandijpy ko tūgekyū di'ibū tū dyajkojy, yajjūga'agaampy di'ibáty mbaat yi'xy, es dū'un 'yítūt di'ibū kyaj mbaat yi'xy.

²⁸ Ja it lugaar mā Dios yajkutíky, mā n'itā'anūm es kyaj ja'a yaj'íxy, wū'ūmūp yū'u winū xūū winū tiempū. Paadyū Dios njā'aygyūdákūm es n'awdajtam éxtūm pyaadyūty,

²⁹ mat ko yū Nindsūn'ajtam Dios, dū'un yū'u éxtūm ja jūūn di'ibū yajkutūgeery.

13

Wi'ixū Dios ttseky es njiky'ajtam

¹ Dū'ūñūm mnaydsyókūdat nixim niyam éxtūm tukka'axpūn.

² Kyaj xyja'aydyūgōydyūt es m'oyjya'ay'áttūt mat ja di'ibū jajttūp mā mdūjk, pes naagūty ni tkanijawū tū dyajjajttā'aktū anklūs.

³ Mjamyátstūp xykyu'íxtūdu pujxndūjk ja'ayūty, dū'un éxtūmxyūp miits nandū'un m'ittū tsimū mat yū'ūjūty. Pawinmaydyū nandū'un di'ibū axūuk yajtuundūp mat ko tmūdūdu Kristū, dū'un éxtūmxyūp miits nandū'un axūuk tū myajtūndū.

⁴ Byeenūm miits xywyindsū'ugūdat ja pūjk ukūn. Mūdattū wā'ats ja pūjk ukūn. Mat ko Dios tyūdyúndūp pūnūty mū'induundūp es di'ibū kyaj twindsū'ugūdu ja pūjk ukūn.

⁵ Katū xy'adsoktū meeñ. Jotkujk'áttū mat di'ibū mmūdajttūp, mat ko Dios tū jyūna'añ: “Ni na'a ngana'íxūt, es ni na'a ngamastū'udūt.”

⁶ Paaty amūdu'uk jot njūnā'anūm:

Yū Nindsūn'ajtam Dios yū'ūts xypyudūjkūp.

Kyajts ndsū'ugūt kots pūn wi'ix xytyunā'anūt.

⁷ Byeen xytyimjamyátstūt wi'ix tmūduundū ja Kristū ja ja'ayūty di'ibū miits mdūk'ūxpūjkūdu ja Diosū 'yayuk, es mjamyátstūp wi'ix ja jyiky'ajtan kyugūjxūdu, es dū'unū dūn miits nandū'un mjiky'áttūt.

⁸ Extūm Jesukristū 'yijty, dū'un tyam 'yity, es dū'ūñūm 'yitā'añ winū xūū winū tiempū.

⁹ Ak tim panūjxtū Kristū, es katū xypyanejxy ja wiinkpū xpūjkūn di'ibū myadyáktūp tūgatsy. Ni'igū oy ko nyajmāktákūm ja njot'ajt nwinmā'añ'ajtam Dios myay'ajtangyūjxm es kyaj ja'agyūjxm ko tii ja'ay kyaay 'yúktūp windsū'kūngyūjxm, pes di'ibū kyaay 'yúktūp kyaj ti tsooty.

¹⁰ Ūdsajtam nmūdajtam tu'ugū artal mā yajpūjta'aky ja windsū'kūn, es kyaj pyaadyūty tūxūt ja teetyūyūjk di'ibū tuundūp mā ja israelitū ja'ayūty twindsū'ugūdu ja Dios.

¹¹ Ja teedywyindsūngópū yajnūjxtūp ja jūyūjk añimalū ñe'pyñ mā ja Waanū Wā'ats It Wā'ats Lugaar, éxtūmū windsū'kūn es ja ja'ayūty ja pyojpū ñiwa'adsūdat, per ja jūyūjk añimalū ñini'xūty myūnūjxtūp kajpnbū'ám es ñitōyūt.

¹² Nandū'un ja Jesús ñayajkū windsū'kūn kajpnbū'ám, es mat ja kyū'ūm ne'pyñ dya-jwā'adsūt ja naxwíñudū ja'ayūdyū pyojpū.

¹³ Pes n'okpajo'omūm ja Jesús kajpnbū'ám, es jamū ja'ay xy'axūk'ijxūm éxtūmū Jesús ya'axūk'ijxy.

¹⁴ Kyaj yā nmūdajtam ja nax kajpn di'ibū ijtp winū xūū winū tiempū, ja'a n'ūxtā'ayūm di'ibū miin kūdākp.

15 Paaty éxtam nwindſa'kun'ajtam, da'uñam n'ok'awdajtam ja Dios mat ja Jesukristakyajxm, es n'awdajtam ja Dios mat ja n'aq'ajtam.

16 Kyaj xyja'aydyugódyut es xytyúndat di'ibu oy esu ja'ay xypyudákudat mat di'ibu mmadajttap. Ko da'un xytyúndat, Diosu da'un mwindsu'kudap, es ya'u da'un 'yoyjya'ap.

17 Dios tu tpa'ajta'aky naaguty es mgwentu'átudat es mya'axpúkudat miidsaty éxtam ja Dios ttseky mjiky'áttat, mat ko ya'ujuty kyayáktaba kywentu ma Dios. Mamadowdu ya'ujuty yajxón, es da'un mgwentu'átudat es mya'axpúkudat xonda'aky'aa xonda'akyjyót; per pan kyaj xymyummadowdu miidsaty, jotmay'ooktap ya'ujuty es ni wi'ix tsoo kyaj da'un oy mdu'unxudat.

18 Nigajxtákudats udsaty. Tay'ajtanats uj njuna'añ, kyajts tii nbekyjyáwadu es njiky'ata'andats wa'ats éxtam ja Dios ttseky.

19 Waanu ni'igats n'amdowdu es xymyunu'xta'aktat ja Dios esats njumbítat tsojk ma miidsaty.

Kajxpo'xun

20 Ja Dios, di'ibu yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtun es dyajjikyppejky ja Nindsun'ajtam Jesús, di'ibu ijtp éxtam ja oybyorreegu kwentu'ajtpa es ñe'pyñgyajxm oj xytyukmawu'umam ja kajxy'átypya di'ibu tuump winu xuu winu tiempu,

21 wa'anu Dios mmo'oyudu tugekyu di'ibu oy, es xytyúndat di'ibu tsyejpy, es Jesukristakyajxm tpa'ajta'agut ma mjot mwinma'añaty di'ibu 'yoyjya'ap. N'ok'awdajtam ja Dios, di'ibu myadajtypy ja maj'ajtun winu xuu winu tiempu. Wa'an da'unaty.

22 Mugu'ugítaty, nmunu'xtáktap tsujti'knu miidsaty es xy'axájut es xykyuydyúndat yajxón ya ngajxwíjanats di'ibu tu nmo'oydyu ma tyadu nekyu'unu.

23 Nandu'un n'awánudu ko ya nmugu'uk'ajtam Timotee tu 'yawa'atspudsémy, es pan jajtp tsojk, najxupts mat ngu'ixtu miidsaty.

24 MayDios xy'anuumadut nidugekyu di'ibáty m'awij mgajxwíjudap, es nidugekyu Diosu jya'ayuty. Nandu'un ja italyanu ja'ayuty mduknigáxudu Dioskajxy nidugekyu.

25 Wa'an ja Dios mgunu'xudu nidugekyu miidsaty.

Neky Di'ibũ Santya'agu Jyaay

Dios yajkypy ja wijy'ajtũn

¹ Ɖj Santya'agu, Diosũ myũduumbũ esũ Nindsũn'ajtam Jesukristũ myũduumbũ. Ndukngajxtũptsũ tyadũ neky majmajtsk ja Israelũ myaangu tyũmp 'yaats di'ibũ oj ñajxtũ tsũnaabyũ mã wiink naxwĩũdũ.

² Mũgu'ugĩtũty, nayjyáwũdũ jotkujk ko myĩnũt oytyim di'ibũ ayo'onũty.

³ Pes mnija'adũp miidsũty ko m'ijxmátsũdũ yũ ayo'on ja'agyũjxm ko xymyũbũktũ Nindsũn'ajtam, miits m'ũxpáktũp es xymyũmadã'aktũt oytyim di'ibũ ayo'onũty.

⁴ Ja'a tsojkũp es xyjãttũt wi'ix oy xymyũmadã'aktũt ja ayo'on, dũ'ũn m'ĩttũt kexy ka'pxy éxtũmũ Dios ttseky, es kũdii ni tii mdũgoy'ajtxũdũt.

⁵ Pũn miidsũty nidu'ugũty mdũgoy'ajtxũp ja wijy'ajtũn, amdowdũ Dios, es ja Dios mmo'oyũdũp; ja'a ko yũ'ũ ñayajkypy yajxón, ni je'eyũ xykya'o'om.

⁶ Es ko xy'amdówdũt, koonũm tsyékyũty es xy'amdówdũt mũdũ mũbũjkũn, es kyaj xyjũpřjãwũdũt; ja'a ko di'ibũ jyũpřjã'ap, dũ'ũn yũ'ũ éxtũm ko ja jikymyejyũ ñĩkapy es ja poj yajnejxyũty xidsoo yãdsoo.

⁷ Di'ibũ dũ'ũn éxtũmũ tyãdũ, nanatũkũ ti t'awĩxũt mũt ja Nindsũn'ajtam,

⁸ mũt ko tuk peky ttseky tyam, es bom dyajtũgãtsy ja wyinmã'añ.

⁹ Ja nmũgu'uk'ajtam di'ibũ ayoo jottũgeepy, nayjyáwũdũp agujk jotkujk mũt ko Dios yũ'ũ pudũkũdũp.

¹⁰ Es ja di'ibũ mũkřã'ay, nayjyáwũdũp agujk jotkujk ko natyũ Dios 'yamũtskyũty. Ja'a ko dũ'ũn yũ'ũ éxtũmũ pũjy di'ibũ ijtp ujsóty, kyaj jeky 'yity.

¹¹ Ko xũũ pyũdsemy es mũk 'yañ, ni'xp ja ujs, es ja pyũjy kya'ay, ta tyũgoy ja tsyũj'ajtam. Dũ'ũn ja mũkřã'ay tyũgóyũt ko naty ni'igu ñayyajmũkřã'aydyã'aga'añũty.

Kyajũ Dios pũn dyajpekytyũñ

¹² Jotkujk ja ja'ay ko dyajnãxy ja ayo'on mũt ja ma'xtũjkũn, es mũdũ tyãdũ mo'oyũdũp ja Dios ja jiky'ajtam winũ xũũ winũ tiempũ di'ibũ Dios wyãndak tyũkmay'ata'añũty nidũgekyũ di'ibãty tsojkũdũp.

¹³ Ko pũn ñayjyáwũty pyekytyunã'añ, kyaj jyũnã'anũt ko Dios myo'oyũdyũ tadũ winmã'añ, mũt ko kyaj pũn mbaãt ttũñ esũ Dios pyekytyũnũt, es kyaj Dios ti ttũñ es ja ja'ay pyekytyũnũt.

¹⁴ Ja'agyũjxmũ ja'ay pyekytyunã'andũ ko ja 'yadsojkũn ñaydyukwin'ũũnũdũ, es mũt ja kyũ'amdsojkũn ñayyajtũgóyũty.

¹⁵ Ko ja'ay tsoktũ di'ibũ kyaj 'yóyũty, jaa myiñ ja pojřũ; es ko tyãdũ pojřũ myũjwindákũ, jaa myiinnũ ja o'kũn.

¹⁶ Mũgu'ugĩtũty, katũ mnaywyin'ũũnũdũ.

¹⁷ Tũgekyũ oybyũ esũ tsũjřũ, Dios ja'a yajkypy, di'ibũ tũ třũjta'aky ja jaj tũ'xũn tsãjřótm. Dios Teety ijtrũmũ'ũ éxtũm 'yity, kyaj tyũgatsy.

¹⁸ Tsyojkũngyũjxm tũ xymyo'oyũm yũ njiky'ajtam'ajtam winũ xũũ winũ tiempũ mũt ko n'axãjam ja tũy'ajtamnũ ayuk, es ndũ'ũn'ajtam éxtũm ja jawyiin tũũmp mã tũgekyũ di'ibũ Dios yajkoj.

Mũbũjkũn

¹⁹ Mũt ko tyãdũ dũ'ũn nnija'am, mũgu'ugĩtũty, miidsũty nidu'ugũty m'ĩttũp xy'awĩxtũt es xymyũdoo'ĩttũt di'ibũ myã'awã'anũdũp. Es katũ mnay'ooyũdũ mũt waanũ tii, es kyaj mnayyãjot'ambũkũdũt mũt waanũ tii.

²⁰ Mũt ko yũ ja'ayũty di'ibũ ajkãp, kyaj dũ'ũn ttũñ ja Diosũ tsyojkũn.

21 Paaty mastu'uttu tugekyu di'ibu kyaj 'yóyaty es ja axuk winma'añ di'ibu majwindajkyp ya naxwiin, es axájudu tuda'aktyi'knu yu kajxwíjün di'ibu Dios tu trujta'aky mjodoty mwinma'añóty. Mut ko tadu kajxwíjün myudajtypy ja muk'ajtün es dyajnitso'ogudu m'anmaja'an.

22 Paaty kuydyundu éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtün; katu je'eyu xymyudoo'íttu. Mut ko pün je'eyu xymyudoo'íttu es kyaj xkyuydyundu, k'uam mnaywyin'uunudu miidsaty.

23 Di'ibu je'eyu tmudoo'íty ja Diosu jyaaybyajtün es kyaj tkuydyúñ,

24 du'un yu'u éxtamu ja'ay ko tku'ixu ixnóty ja wyiin jyujp, es ko ñejxy wiink tsoo, kyaj tnakyjyamyetsy wi'ix 'yíxyaty.

25 Per ja ja'ayaty di'ibu kyaj tja'aydyugóy di'ibu myudeepy, es ti'igyu trujta'aky ja wyinma'añ wi'ix ja tim oybyu ana'amün jyuna'añ di'ibu yajw'uamp awa'atstúm, es du'uñm traduñ yu ana'amün, kunu'xudup ja Dios.

26 Per pün nayjya'ap ko twindsu'ugu Dios, es nugoo ñanigajxy ñakaxkajxy, naywyin'u'unup k'uam es ni ti tkatsooty di'ibu 'yandijpy twindsu'ugu Dios.

27 Di'ibu oy 'yawdajtypy ja Dios, pyudajkyp ja ke'egyu'ungaty esu ku'ektyo'oxyaty ko 'yayow jyottugooodyu, es kyaj ñayya'axuugaty mut ja naxwiñudu winma'añ.

2

Ayoobu ja'ay esu mukja'ay, ti'igyu nnaydsyokum

1 Mugu'ugítaty di'ibu myubajktup ja Nindsün'ajtam Jesukristu di'ibu ni'igu myudajtypy ja maj'ajtün, kyaj xywyin'íxtat ja ja'ay ni tu'uk es jatu'uk.

2 N'okrujtákum ko myiñ ma miits mnaymyúkadu tu'ugu mukja'ay di'ibu oyw wyit ñijam es mut ja kyajiits ak oorü, es myiñu net tu'ugu ayoobu ja'ay mut ja wyit ñijam patsy patsy,

3 es pün miits m'axájudup yajxón ja di'ibu oy xyoxy, es xy'anuumudut: "U'uñu yaa ma tyadu oybyu uñaaybyajn", per ja ayoobu ja'ay xy'anuumudut: "Mij tanu jap", o "U'uñu yaa naxkajxy",

4 mudu taadu xya'íxyaty ko xytsyoktu ja mukja'ay es xy'uxtijtu ja ayoobu ja'ayaty. Ko xytyundu du'un mut ko m'adsoktu, mbekytyuundubu du'un.

5 Madowdu mugu'ugítaty es jaygyúkadu tyaadu. Yu ayoobutajkaty di'ibu ijttup ya naxwiin, yu'u du'un ja Dios tu wyin'ixudu es ni'igu ja mubajkün tmudáttat es t'axájudut éxtamu kyuma'añaty es jyiky'átat tsajpótm mut ja Dios, mut ko Diosu du'un tu twanda'aky tmo'oya'añ pünaty tsojkudup;

6 per miits mduktsoydyuundup ja ayoobu ja'ayaty, mut ko xymyay'at xywyindsu'ugudu di'ibu mukja'ayaty. ¿Ti kyaj yu mukja'ayaty yu'u du'un di'ibu mwijts mbo'tudup es mni'uunudu kumdattugoty?

7 ¿Ti kyaj yu'ujaty di'ibu kyajxpáttup ja tsujti'knubu xyuu ja Nindsün'ajtam Jesús di'ibu mja'a'ajtudup?

8 Oy du'un xytyuñ pün mgyudyiimpy ja Diosu 'yana'amün di'ibu ni'igu myújaty ma jyaaybyajtün: "Mdsókup ja mmudajkra'ajaty éxtam mij k'uam mnaydsyékyaty."

9 Es pün miits mwin'ijxtup pünaty mdsokándup, taadu du'un muut mbekykya'ay Dios windum mut ko kyaj xkyuydyúñ yu 'yana'amün.

10 Ko tu'ugu ja'ay tkuydyúñ tugekyu ja Diosu 'yana'amün, per mut tu'uk je'eyu tyugoy, pekyjya'ay yu'u, du'un éxtamxyup tugekyu ja ana'amün tu tkakuydyúñ.

11 Ja'a ko Dios jyunañ: "Katu xyajtugóy ja pñjk úkunu wyindsu'kñ", jyunañ nandu'un: "Katu myajja'ay'eeky." Es du'un, oy xykyayajtugóy ja pñjk úkunu wyindsu'kñ, per pün tu myajja'ay'eeky, kyaj xkyuydyúñ ja Diosu 'yana'amün.

12 Paaty miidsaty kajx madya'aktü es jiky'attu éxtam di'ibu yajnikajxtútp ma ja Diosu 'yana'amün di'ibu xy'awa'anam wi'ix kyaj n'ijtam pekyoty.

13 Pes di'ibü kyaj tü tmüdaty ja pa'ayo'on müť ja wiingátyruü, nandü'ün kyajru Dios pya'ayowa'añuty; per di'ibü tü tmüdaty ja pa'ayo'on müť ja myügu'uguty, ni ti tkajüjpjawüya'añ ja xüü ko ja ja'ay yajpayo'oydyut, müť ko Dios pya'ayowa'añuty nandü'ün.

Kyaj ti tsooty ja mübüjkün pün kyaj ti oy yajtün

14 Mügu'ugítuty, ¿wi'ix tyuñ ko ja'ay jyüna'añ ko mübejkyru ja Dios, per kyaj ti oy ttuñ? ¿Tii mbaadu tadu mübüjkün ttuknitse'együ?

15 N'okrüjtáküm, pün nidu'ugü nmümbüjkü'ajtüm tmüdaty ja wyit ñijam ya'ayow ya'ama'at es tügoy'ajtxaty ja kya'ay 'yukün,

16 es miidsaty nidu'uk xy'anümmüt: “Nüjx müdu Dios, mügu'uk, es wa'an yu'u mmo'oyaty di'ibü mij mdugoy'ajtxap”, es pün kyaj ti pudüjkün xümü'oy, ¿ti oy'ajtanü taadu?

17 Nandü'ün jajtru dünnü tyaadü di'ibü je'eyü tmadya'aky'áty ko tmübeky es kyaj dyajniüxe'eky mä jyiky'aty, kyaj tyuñ di'ibü mübejkyru.

18 Wa'anü da nandü'ün naaguty jyüna'añ: “Mij nmübejkyru ja Dios, per üj ndiimbyuts ja oybyü.” Üjts n'adsówup: “Weenu, tuk'ijxüts mij ko xümübeky ja Dios es kyaj xytyuñ ja oybyü, es üj mij nduk'ixup müť ja oybyü ndu'unünnüts ko nmübejkyruüts ja Dios.”

19 Mij nmübejkyru ko tu'uk je'eyü Dios. Oyü dü'ün ko xümübeky; per nandü'ün müjku'udüjk tmübüktü ko jyámuty ja Dios, es extü tsyüüdyup müť ja tsu'ügu.

20 ¿Tii kyajnam xy'oktimjagyüjkünü mij kujuun, ko kyaj tyuñ ja mübüjkün pün kyaj ti yajtün?

21 ¿Wi'ix xy'ixy ko ja n'apteety'ajtüm Abraan oj wye'emy oy müť ja Dios? Ja'agyüjxm oy wye'emy müť ja Dios ko dyajnejxy ja 'yu'unk Isaa es tjakwindsü'ügyáñ ja Dios.

22 Tü xy'ixy ko Abraan dya'ijxü ko Dios tmübejky es ja'agyüjxm nmümdooy ja Dios, es di'ibü tyuun oj dyajka'pxy ja mübüjkün.

23 Es dü'ün yajkuydyuüñ éxtüm jyüna'añ mä ja Diosü jyaabyajtün: “Abraan mübüjkü ja Dios, paadyü Abraan oy wye'emy müť ja Dios”, es ja Abraan yajtijy Diosü mütnaymyaayüü.

24 ¿Tü xy'ixyü? Oy nwü'ümüm müť ja Dios ko nmümdo'om ja Dios es kyaj jye'eyaty ko njüna'anüm ko nmübüjküm.

25 Nandü'ün müť ja kujeñdyo'oxy Raap. Ja'a oy oj wye'emy müť ja Dios ja'agyüjxm di'ibü tyuun, müť ko t'axajü es dyu'tsy ja nimajtskü israelitü di'ibü ijxtuundup, es trüdüjkü es dyajkéky mä ja müüdsipün.

26 Es dü'ün xytyuk'ijxüm éxtüm ja nini'x di'ibü tügoy'ajtxap ja 'yanmüja'an, o'kü yu'u, es nandü'ün yü nmübüjkün 'yity éxtümü o'kü, pün kyaj ndu'unüm ja oybyü.

3

Ya'an

1 Mügu'ugítuty, oyü dü'ün ko kyaj may miits mnaybyüjta'agüdü ya'axrüjküty mä ja mübüjkütyük ñaymyúküdü. Mnüja'adup ko di'ibü nyü'axrüjküm, yu'u waanü ni'igü pyayo'oayaampy ja Dios pün kyaj oy nguydyu'unüm.

2 Nidügekyü nbekytyu'unüm; per pün jaa pün kyaj kyajxtügóy, yu'u dü'ün sitay jiky'ajtrü tyü'ajtan müť es nandü'ün mbaat t'ane'emy tügekyü ñini'x.

3 Es éxtüm ko tu'ugü jüyüjk nduk'aja'anüküm ja frenü, ja'a dü'ün es xümümdo'om es mbaat n'ana'amüm tügekyü ñini'x.

4 Ixtü nandü'ün mä yü barkü. Oy jyamüjjátyuty esü mük poj jyayajnüjxa'añuty oytyim maaty, per di'ibü 'yane'empy tyuknidüjup es dyajnüjxat mä tjantsytyim'yajnüjxa'añ müť tu'ugü mutskü kepyu'unk di'ibü xyü'ajtyru timón.

5 Nandü'ün jajtru dü'ün müť ja ja'ayaty ja ya'an. Mütskü'u, per naymyüjüjtákup ko kyajxy. Nnüja'am yajxón ko tu'ugü jünyü'angu'unk ño'küta'ayup ja tun köpkü müjjátyruü.

⁶ Es yu ya'an yu'u du'un éxtum tadu junya'angu'unk, extu mbaat dyajtagóy ja jot winma'añ tugekyu ja'agyujxm di'ibu kyajxury. Du'un ja ya'an éxtum tu'ugu jambajk di'ibu tu tyoy ayoodaknóty, es óknam dyajtoybyéky otyim na'ajuty, es du'un dyajtagooydya'ay tugekyu ja ja'ayu jyiky'ajtun.

⁷ Yu ja'ayuty mbaat dyaj'yujy nidugekyu kanak naxu añimal, éxtum joon, tsa'añ, es di'ibu jikymyejyñóty tsunaaydyur, es tu du'un dyaj'yujy;

⁸ per ni pán mbaat tkayaj'yujy ja ya'an, mat ko yu'u du'un éxtum awa'andsa'añ ja xuwat di'ibu extu ya'o'kp es ni na'a kyape'xy.

⁹ Es mat ja nya'an'ajtun n'awdajtun ja Dios Teety, es nan mat yu'u n'amdo'om ko Dios tkajxrókut ja ja'ayuty di'ibu Dios tu dyajkojy ko ñayya'agojwinnajxu.

¹⁰ Es nan ma n'aa'ajtun pyadsemy majtsk nax ja ayuk, yu ogyajxy esu axuk kajxy. Mugu'ugítuty, jkaj 'yóyuty ndu'unumu du'un!

¹¹ ¿Mbaat yu pa'ak nuu esu ta'am nuu tuk náxyuty pyadsemy ma tu'ugu nuu myuxy?,

¹² o ¿mbaat tu'ugu oliivus kepy tyump'áty tsabox limu, o ja muuxy'aats tyump'áty pox? Nan kyaj mbaat myuxy ja pa'ak nuu ma myuxy ja ta'am nuu.

Wijy'ajtun di'ibu Dios yajkypy

¹³ Pán nidu'uguty miits nayja'ap kuwijy es kuduy'ajtun, wa'an dya'ixuty mat ja oybyu jiky'ajtun es mat ja yuunk'ajt naxury'ajtun di'ibu miimp ma ja wijy'ajtun.

¹⁴ Per pán du'ñumu du'un miits xyñaywyinnaxujáwudu es je'eyu ku'm xytyuk'oy'ata'andu, katu mdimjuna'andu ko mij mguwijy'áttu, mat ko andakun yu'u es kyaj tyu'ajtunuty.

¹⁵ Pesu tyadu du'ambu kuwijy'át, kyaj yu'u dyaky ja Dios. Yu'u wyinma'añ'ajttur ja naxwíñudu ja'ayuty, es myiñ ma yu m'ajku'ugópk.

¹⁶ Mat ko ma ja'ay tñaywyinnaxujawu es je'eyu ky'umdsokun dyajtuna'andu, jaa nandu'un myiñ ja aku esu tsip, es tugekyu axuk'ajtun;

¹⁷ per ja di'ibu myudajttur ja wijy'ajtun di'ibu tso'omp ma Dios, tim jayujp'ajtp tmadattu ja jiky'ajtun wa'atspu, kyaj tsiptajkuty, oyja'ay, tuda'aky, ajiiky amugu'uk, myudajttur ja pa'ayo'on, es tyiimpy ja oybyu.

¹⁸ Pánuty tyuundur esu ja'ay tsyunudu jotkujk, ja'agyujxm mayja'ay tsyunudut t'ajttun mat.

4

Myudsip'ajttur ja Dios pánuty tsojktur ja naxwíñudu winma'añ

¹ ¿Ma ja tsip tsooñ ko ak miits mnayyajot'ambáku es mdsiptundu nixim niyam? Pes di'ibu du'un mya'adátstur, yu'u tadu m'axuk winma'añ ko ak miits mnayyajm'ajp'adsu'andu.

² Mdsoktur otyiity di'ibu kyaj xymudattu, es kyaj xypyaattu; myajja'ay'o'ktur es naywyinnaxu xyjáwudu ko ja'ay ti tmadaty, per kyaj ni wi'ix tsoo xykyapaattu es xymudáttut di'ibu mdsoktur. Mdsiptuun mdsipkajxtur. Kyaj xymudattu di'ibu mdsoktur mat ko kyaj xy'amdoy ja Dios;

³ es pán m'amdoodur, kyaj mmo'oyudu mat ko xymudattu axuk winma'añ es mat ko je'eyu xyajtuna'andu ma mgu'umdsokun.

⁴ Miits, ja'ayuty di'ibu Dios myastúttur, kyaj xyñijáwudu ko pán naymyaayur mat di'ibu ijtp ya naxwíñ, kyajp ja Dios ttsoktu. Pánuty tsojktur es ñaymya'a'andu mat di'ibu ijtp ya naxwíñ, myudsip'ajttur ja Dios.

⁵ Pes kyaj ñanugoobuty ja Diosu jyaabyajttun jyuna'añ ko yu ja'ajun di'ibu Dios tu trajta'aky es 'yítut ma udsajttun, yu'u tsyejpy es udsajttun je'eyu xyja'a'ajttun.

⁶ Peru Dios xpyudajkam ni'igu mudu myay'ajtun. Paaty juna'añ ja Diosu jyaay-byajtun: “Dios 'yaxtijry di'ibu muj kajxmep, per pyudajkar myay'ajtangyujxm di'ibu yuunk náxpyuty.”

⁷ Paaty naygyuyákadu ti'igyu ma Dios. Katu xykyupaktu ja mujku'ugórk, net miits mguga'agudat.

⁸ Mawingonda Dios, es yu'u nandu'un mmawingónudap miidsuty.

Yajwa'atstu mgu'u esu mjot mwinma'añ, miidsuty, pojru ja'ayuty es di'ibáty 'yaduunmukándap du'un di'ibu Dios tsyejry, es nandu'un ja naxwiñudu winma'añ.

⁹ Ya'ixudu ko tuj'ajtun mjotmay'eeky mut ja mbojpaty. May tajtu es jáwudu. Yajtagátstu mxik mxo'onun mut ja mju'uy myaxun, esu mxondakun yajtagátstu mudu m'amay mjotmay.

¹⁰ Amutsk'attu ma Dios, es yu'u mbujta'agudap muj.

Kyaj nnibi'tskajxm ja nmagu'uk'ajtam

¹¹ Mugu'ugítuty, katu mnayñi'ow mnayñiyaaxudu nixim niyam. Di'ibu ñi'o'o ñiyáxup ja myugu'uk es tnibi'tskajxu, du'un ja'a éxtamu ja'ay di'ibu junaamp ko kyaj tugekyu ja Diosu 'yana'amun tyuñ. Es pun mjunaamp ko tam ja Diosu 'yana'amun di'ibu kyaj tyuñ, kyaj mij xykyudyuñ ja ana'amun, du'un mij éxtamu ana'ambun di'ibu junaamp ti oy es ti ka'oy.

¹² Peru Diosu du'un je'eyu di'ibu yajk ja ana'amun, es nan yu'u du'un mbaat xytyukkumdo'om, es nan yu'u mbaat xyajnutsókum es xyajkutago'oyum; ¿per mbánu dan mij ko xynibi'tskajxu ja mmagu'uguty?

Kyaj yajnijáwu ti miimp kudakp

¹³ Okmadowdu miidsuty di'ibu junándap: “Bom o jaxtujm njo'omum wiink kajrn, es jap n'ijtam ndo'k nyajkam tuk jumajt, es du'un nganarajtam ja maymyeeñ.”

¹⁴ ¿Per ni je'eyu xykyanijáwudu ti miin mgudáxup aya bom! Pes yu ja'ayuty ja jyiky'ajtun du'un éxtamu nima'aju'unk, waanu 'yity es tuk rójanu tyagooydya'ay.

¹⁵ Di'ibu oy es njuna'anum yu'u tyadu: “Punu Dios tsyejry es xy'akmo'oyum ja njiky'ajtun'ajtam, ndu'unam xi'idu ya'adu.”

¹⁶ Per ko mij mjuna'andu xytyuna'andu xi'idu ya'adu aya bom, mgawindsu'kubu du'unu Dios, mut ko je'eyu mnayyajmaj mnayyajkamuty. Es ko nmuj ngajxmam, pekytyu'unamu du'un.

¹⁷ Ja'a pún ñija'ap ttúnut ja oybyu es kyaj ttuñ, pekytyuump yu'u.

5

Kajxwíjun mut ja mukja'ay

¹ Madowdu tyadu, miits mukja'aydyujkuty. Ju'uy ya'axtu mut ko myiñ ja ayo'on di'ibu mjantsyaa'ayowánudap.

² Di'ibu mmudajt mjaygyajtup, du'un yu'u Dios wyindum éxtam ti tugekyu wyindagooydya'ay, es éxtamu wit di'ibu ja ajkxytsyík tu tsyu'tsujtta'ayuty.

³ Yu m'oogu meeñ es yu mblatu meeñ tu tyowudya'ay, esu tyadu tow yu'u yajnigaxu'ugup ko kyaj yajxon tu mduñ mut ja mmeeñ, es yu'u du'un éxtam ja junya'ank di'ibu mya-jtóyudap. Tu xynikoombát xynipajkprattu maymyeeñ ma tadu xuu di'ibu tim óknum.

⁴ Per ja mju'uñ di'ibu mgamooydu ja mduumbuty di'ibu yajmujktu ja mbujta'aky, ja'agyujxm ja tuumbu mni'unudu, es myudoodaay ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtypu.

⁵ Ya naxwiñ miidsuty tu mjiky'attu es tu mnaymyo'oyudu jotkujk'ajtun, es tu m'uts mjotkuda'aktu, éxtam ja ja'ay dyajni'xu ja tsajkaa di'ibu ya'oogaampy.

⁶ Miidsuty tu xyniwaambáttu nanatuku. Yu'u jyiky'attu tuj'ajtun muut, es xya'o'ktu, es kyaj ñaygyuwanu.

Ma'xtujkan es kajxtákan

⁷ Mugu'ugítaty, ma'xtúktu miits extu ko myínut ja Nindsun'ajtám. Tu xy'ixtu wi'ix ja naymyaduunabu ja'ay t'awixtu ja oybyu pyujta'aky. Mut ja ma'xtujkan t'awixtu ja potn es myínut ja nuu tuu.

⁸ Paaty nandu'un miidsaty ma'xtúktu es ti'igyu mwinma'añ xpyujta'aktut ma Kristu, mut ko tuu dun tim wingoomp ma myina'añ ja Nindsun'ajtám.

⁹ Mugu'ugítaty, kadii mnayñi'uuñudu nixim niyam, es kadibu myajpayo'oydyut, ja'a ko Dios di'ibu pojpu pyaye'epy, taa ja'a.

¹⁰ Mugu'ugítaty, jamyatstu Diosu kyugajxpu es puja'aktu éxtamu ijxpajtan wi'ix tmadunaay ja ayo'on esu ma'xtujkan tmadajttu.

¹¹ Pes udsajtam njuna'anam ko jotkujk yu'ujaty di'ibáty tu tmamada'aktu ja ayo'on. Tu xymyadowdu ja Jopu mya'xtujkan, es xynijáwudu wi'ix ja Nindsun'ajtám óknam oj myo'oyaty ja jotkujk'ajtán, mut ko jyantsypya'ayoy yu Nindsun'ajtám.

¹² Mugu'ugítaty, di'ibu tim jup'am, katu xyajtestiigu'áttu yu tsajp, ni yu naxwíñudu es ni ja wiinkpu. Nik oy ko mjuna'andut “oy” di'ibu oy, es “kyaj” di'ibu kyaj, kadibu Dios mdukkumadówudut.

¹³ Pún ja pún 'yayoy jyottugoy, wa'an tkajxta'aky; es pún ja pún jyotkujk'áty, wa'an t'ay ja alabanzu.

¹⁴ Pún ja pún pyékyaty, wa'an twoy ja mija'aydyujk di'ibu tuundur ma mubujkputujk ñaymyúkadu, es tnigajxtaagut ja puma'ay, es mut ja Nindsun'ajtám Jesukristu xuygyujxm ttukjaaxut waanu aseytu oliivu.

¹⁵ Es pún mmubujktup ko Dios ttúnut éxtam mgajxta'aktu, yu puma'ay aguda'agup; es pún pekytyuun, Dios ma'xadup ja pyojpu.

¹⁶ Paaty pún miidsaty tu xymyadugoydyu wiinkputy, mamayats nidu'uk nidu'uk, es pujktsów ja ma'xun. Nayñigajxtaagudu nixim niyam es m'aguda'aktut. Ko kyajxtáky tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp t'ajtan muut, yu kyajxtákan myudajtypy ni'igu ja muk'ajtán.

¹⁷ Okwinmaydyu ko ja Diosu kyugajxpu Eliisu du'un ijty jya'ay'áty éxtam udsajtam. Ja'a amumdu'uk jot kyajxtáky es kadibu tyu'ujut, es kyaj tyuuy tugak jumajt jakujm.

¹⁸ Ko jatugok kyajxtáky, nétnam tyuuy jatugok, es oj wyinday ja puja'aky.

¹⁹ Mugu'ugítaty, pún miidsaty nidu'uk myadu'udageepy ja t'ajtan esu wiinkpu ja'ay tyuknijambityaty,

²⁰ nijáwudu miits ko yu di'ibu tu ja pojpu ja'ay ttukmastu'uty ja ñu'u tyu'u ja axuukpu, es ttuknijambity ja nu'u tu'u di'ibu Dios xytyukni'ijxam, tadu du'ambu ja'ay tyiimpy es tso'ogut ma ja o'kun, es yu'ugyujxm ja ja'ay yajtuknima'xut may ja pyeky.

Myutu'ukpa Neki Di'ibu Peedru Jyaay

¹ Uj Peedru, Jesukristu 'yapóstulu, ja'a njuna'anam ko tu xykyéxyuts. Nduknigajxtuutsu tyadu neky di'ibátyuty kyaj ñaky'ittu ma yu Israelu ñaxwíñudu, es tsyunnudu oymyaaty ma yu ñaxwíñudu: Pontu, Galasyu, Kapadosyu, Asyu esu Bitiñu.

² Dios Teety mwin'ijxudu éxtamu jawyiin tnija'aju es ttuknibujtáku. Espiritu Santu myuk'ajtungyujxm myajpujtáktu Diosu jya'ay, esu du'un xymyudówdut ja Dios es mwa'atstat mat ja Jesukristu ñe'pyñ. Wa'an ja Dios ni'igu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

“N'ok'awdajtam ja Dios”

³ N'ok'awdajtam ja Dios, Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety, di'ibu tu xytsyojku es xypa'ayo'om es xyajmi'in xyajajtam jemy es xytyuk'awijxam ja jiky'ajtan di'ibu wina xuu wina tiempu, ja'a ko ja Nindsun'ajtam Jesukristu jyikypyejky jatagok.

⁴ Paaty udsajtam n'awijx njup'ijxam ko Dios xymyo'oya'anam ja kuma'añ di'ibu puje'eky ya'ijtypy tsajpótm, di'ibu kyaj mbaat kyutagoy, ni mbaat kya'axuu es ni mbaat kyani'xy éxtamu puju o aay ujtsun.

⁵ Ja'a ko xymyubuktu Dios, yu'u mguwa'anudup mat ja myuk'ajtan maanam xy'awixtu ja tiempu ma yu'u dya'ixa'añuty ja ñitsokun, di'ibu myudajtypy puje'eky koonam myínut ja tiempu di'ibu tim óknam.

⁶ Paaty miits mjantsy'it mjantsyxyonda, oy daa kanak peky ayo'on jotmay xy-japaadaambudu je'eyu waanu tiempu.

⁷ Ja'a ko miidsu mmubujkunaty, du'un éxtam ja ooru di'ibu ya'ijxmatasaamp mudu juun es ya'ixat pun oy du'un. Ja mubujkun di'ibu myumadakypy ko ya'ijxmatasy, waanu ni'igu tsobaaty kadiinam ja ooru di'ibu kujx najxr, es du'un miidsudyu mmubujkunaty ko du'un ya'ijxmatat, mbaadudup miidsuty ja muj'ajtan es ja windsu'kun es myajnijaxat oy ko Jesukristu myínut.

⁸ Oy xykya'ixtu ja Jesukristu, mdsojktap miidsuty ja'a; es oy yu'u xykya'ixtu, mmubujktap miidsuty yu'u es mjantsyxyonda'aktu éxtam kyaj yajpaaty ja ayuk wi'ix mbaat yajkajxrudsémy,

⁹ mat ko xyajpu'uktu ja puja'aky di'ibu ma ja mmubujkunaty, ja'a njuna'anam, m'axájudup ja m'anmaja'anu ñitsokun.

¹⁰ Yu tyadu nitsokun ja'a di'ibu Diosu kyugajxputy 'yaxpujktu es trayo'oydyu, es yu'ujuty janandu ko Dios mmo'oya'anudu ja kunu'xun.

¹¹ Yu Diosu kyugajxputy jyanijawuyandu na'a du'unu tyadu es wi'ixu du'un jyata'añ. Es ja Kristu Jya'ajun yu'u naty ijtp mat yu'ujuty, es tyuknija'aju es koonam yu Kristu tmamada'agut ja ayo'on jawyiin es óknam t'axájut yu myuj'ajtan.

¹² Peru Dios tyuknija'adu ja kyugajxputy ko yu tyadu kajxwíjun kyaj myut'yu'u'áttu, ja'a es udsajtam nduk'oy'ajtam. Miidsuty tu xymudowdu tyadu oybyu ayuk di'ibu tu m'anu'amxudu mat ja myuk'ajtanu Espiritu Santu di'ibu tso'on tsajpótm, es extu yu ánkusaty jyanijawuyandu tyadu.

Wa'ats njiky'ajtam

¹³ Paaty, miidsuty nidugékyuty, naybyujta'agudu wijy es pe'typy, es ya'oyudu yajxonu mjiky'ajtan. Awixtu mat wina mjot ja kunu'xun di'ibu m'axajuyándup ko Jesukristu myínut jatagok.

¹⁴ Extamu u'unkuna'kuty di'ibu mudoodup, mamudowdu miidsuty yajxon ja Dios. Katu mjiky'attu mat ja axuk adsojkan di'ibu mmudajttu ko naty kyajnam xyñijawudu wi'ix ja Dios ttseky es njiky'ajtam.

15 Jiky'attu wa'ats, ja'a ko Dios di'ibu tu mwin'ijxudu, wa'adsu'a;

16 tyaadu du'un kyajxypy ja Dios ma jyaaybyajtan: "M'ittap miidsaty wa'ats, mat kots uj nwa'adsuty."

17 Ja'a ko xyTyeeety'attu ja Dios, di'ibu pyaye'epy nidu'uk nidu'uk, es kyaj wyin'ixy wyingéxyuty, naam m'akjiky'ajtrnam naxwiin, m'akjiky'attap es xymyumdówdat ja Dios, es xywyindsu'ugudat.

18 Mnija'adap éxtam tkubejty tkumadooy ja Dios es dyajtso'ogut ma tadu axuukpu jiky'ajtan di'ibu xytyukmanikakam ja n'aptajk'ajtam. Pes ja Dios kyaj tkubejty ja nitsokun'ajtam mat ja platu meeñ ooruu meeñ di'ibu najxp;

19 jantsy sooxu Dios mgujuuyudu es mnitso'oktat ko mbojpu tkubejty mudu Jesukristu ñe'pyñ di'ibu tyukwindsu'ku éxtam tu'ugu borreegu di'ibu ni tii tkamudaty ja axuk'ajtan.

20 Jékup ja Diosu du'un ttuknibajtak kyajnamu naty dyajkojy ja naxwiinudu, per tyam ma tyadu xuu tiempu ko yu naxwiinudu kyuxannu, tu kyuxe'eky miits m'oy'ajtangyujxmaty.

21 Es Jesukristukyajxm xymyubuktu Dios, di'ibu yajjikyryujku ma 'ye'ky es tu tmo'oy ni'igu ja muj'ajtan, es du'un nmabujkam ja Dios es n'ajot'ajtam.

22 Es mat ko tu xymyumdowdu ja tuj'ajtan, tu xyajwa'atstu m'anmaja'an es mat winu mjot mnaydsyókudat nixim niyam, éxtam jyawu mduka'ax'attu.

23 Pesu myajmiin myajajtudu jemy mat yu'ugyujxm ja Diosu 'yayuk di'ibu ijtp winu xuu winu tiempu; kyaj dyu'unaty éxtam ja jiky'ajtan di'ibu kujxp najxp, di'ibu m'axájudu ko mmiin mjajtta naxwiin,

24 mat ko xytyuknija'am ja Diosu jyaaybyajtan ko jyana'añ:

Du'un ja ja'ayuty éxtam ja aay ujtsun,
es ja myaj'ajtanaty éxtam ja aay ujtsu pyujyuu.

Tutsp ja aay ujts es ja pyujy kya'ay;

25 peru Dios 'yayuk, ijttup winu xuu winu tiempu.

Esu tyadu ayuk ja'a ñigajxypy ja nitsokun di'ibu tu myajtukmudowdu.

2

1 Paaty miidsaty, mastu'uttu tugekyu axuk'ajtan. Kyaj pún xywyin'undat. Katu nan nugoobu je'eyu m'akjana'andu ko xymyubuktu Dios, mya'ixudu du'un mat ja mgu'am jiky'ajtan, es katu xynaywyinnaxujawudu mat tii. Mastu'uttu tugekyu pi'tskajxy.

2 Extamu maxu'ungu'ungaty jantsy tsi'idsaamp, du'un miidsaty nandu'un xytsyóktat ja Diosu 'yayuk, es du'un xymyuaak xymyubátat ja Diosu ñu'u tyu'u es xymyudátat ja nitsokun,

3 mat ko tu xynijawudu ko Nindsun'ajtam jyantsy'óyuty mat udsajtam.

Du'un ja Kristu éxtamu tsaa jiikypyu

4 N'okmawingo'onum udsajtam ja Jesús. Yu naxwiinudu ja'ayuty tu 'yuxtíjudu, peru Dios jyantsyseyjpy es tu twin'ixy, es dyajtúñ éxtamu tsaa jiikypyu ma potsy ujx.

5 Xyajtu'unum udsajtam nandu'un éxtam ja tsaa jiikypyu, di'ibu muut ja potsy dyajpéty ma Dios tsuunuya'añ. Ma tadu tsanaaydyákn, ja Jesukristu tu xpyujtakam éxtamu teetyujkaty, wa'ats ja'ay, es nwindu'kam ja Dios, es n'awdajtam mat ja njot'ajtam es mudu n'anmaja'an'ajtam, es ja Dios 'yaxájup yu n'awdajtan'ajtam éxtamu windsu'kun di'ibu yu'u tsyejpy.

6 Paadyu Dios jyanáñ ma ja jyaaybyajtan:

¡Ixtu! Új nbujta'agyuts ma Syon kajpn tu'ugu tsujpu tsaa ma potsy ujx,
di'ibuts uj tu nwin'ixy.

Di'ibu 'yaxájudap, ni na'a tkamudátat ja tsoydyu'un.

7 Es mat miidsaty di'ibu myubajktap, tadu tsaa myudajtypy kajaa yu muj'ajtan; per mat di'ibu kyaj tmabuktu, kyuydyimbyu tyaadu éxtam jyana'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Ja tsaa di'ibü ja pojtspe kyaj ttsojktü,
tä net jya'ty mä ja tujk t'ujx'áty.

⁸ Es nandü'ün yajkuudyüñ jatu'uk mä jyuna'añ:

Tyaadu dü'ün ja tsaa di'ibü yajtukunajpü es yajkadáy.

Tyukkunajpüdüp yu'ujuty di'ibü kyaj tkupaktü ja Diosü 'yayuk, mat ko dü'ünü düp tu pyujta'agüdü Dios.

⁹ Perü Dios tä mwin'ixüdü miidsaty di'ibü myubajktüp, mmüduundüp ja Rey éxtamü teetyujkuty, wa'ats ja'ayuty miidsaty, ja'ay di'ibü Dios ja'ay'ajtädüp. Yu'ü mwin'ixüdü es xykyajxwä'xut ja oybyü tuunk di'ibü yu'ü tä tpujta'aky, mat ko mduknüwoodu'udyuty ko m'ijttü mä ja koots'át, es myajnejxyuty jiky'ajtrü mä ja jyájünü tsujpü.

¹⁰ Tüüyüp kyajpü Dios mja'ay'átüdü, per tyam sitüy yu'ü mja'ay'ajtädüp; tüüyüp kyajü Dios mba''ayoojüdü, per tyam tä mba''ayówüdü.

Ayo'on yajmümada'aky mat ja ma'xtujkän

¹¹ Mügu'ugítuty, nmünu'xtáktüpts miidsaty, éxtam jabye'xyjya'ay mä wiink nax wiink kajpn, katü xy'anujx xy'a'oogüdü di'ibü ja nini'x kabajk tsyejpy, di'ibü myüdsip'ajtypy ja n'anmüja'an'ajtam.

¹² Müdattu oybyü mjot mwinmä'añ mat ja di'ibü kyaj t'ixy'attu Dios, es dü'ün yu'ujuty, oy tyam mjaniwaambajttübü nanatakükyujxm éxtamxyüp m'axükja'ay'átü, 'yixtup ja oy'ajtün di'ibü miits mduundüp, es ko ja'ay yajpayo'oydyat, net t'awdátat ja Dios.

¹³ Nindsün'ajtamgyujxm mümüadowdü pánuty yajkutujkp yä naxwiñ, dü'ün ja yajkutujkópök, mat ko yu'ü waanü küjxm ja kyutujkän,

¹⁴ es pánuty ana'amdüp kyutujkän patkü'ay, pánuty kyejxypy es ttukkumüdówüt di'ibáty axük adátstüp es oy tnmadya'agüt di'ibáty oy tuundüp.

¹⁵ Mat ko Dios tsyejpy es miidsaty oy xytyündüt, es dü'ün xya'amóndüt di'ibü nanatakükyujxm mniwaambajtädüp.

¹⁶ Jiky'attu miidsaty éxtamü di'ibü kyaj myüdüñ mä wiink ja'ay, es katü mnaybyujta'agüdü kujuun mä ti xytyuna'ándüt axük. Jiky'attu éxtam ja Diosü myüduumbü.

¹⁷ Windsü'ügüdü müjpü mutskpü. Tsoktü mmümbüjkruty. Windsü'ügüdü es awdattu Dios. Müj'ixtü ja yajkutujkpü kopk.

¹⁸ Miidsaty di'ibü müduundüp, windsü'ügüdü mwindsün mwindaj es mümüadowdü, kyaj jya'ayuty je'eyü di'ibü oyjya'ayuty, nandü'ün di'ibü ana'amp mak.

¹⁹ Ja'a dü'ün oy ko xymümadä'aktü ko nanügoobü mya''ayówüdü, ja'agyujxm ko xyñijáwüdü ko Dios 'yijxypy.

²⁰ Per pän miits mduundüp ti oynü'ünün axük, es mat ja ma'xtujkän xymümadä'aky ko mdukkumüdóyuty, ¿ti oy'ajtünü düp taadu? Per pän m'ayoodüp mat ko ti oy tä xytyüñ, es mmümadáktüp mat ja ma'xtujkän, tyaadu dü'ünü Dios 'yoyjya'ap.

²¹ Paadyü Dios xywyo'om es dü'ün nma'xtujkam, ja'a ko Kristü 'yayooy mat üdsajtamgyujxm, es xmyo'oyam tu'ugü ijxrajtün es nbadu'unam yu'ü.

²² Jesukristü kyaj pyekytyuüñ es ni nä'a tkawin'ü'üñ pán.

²³ Ko pán wi'ixáty 'yanmaayü, kyaj wi'ixáty 'yadsoojümbijty; ko tsaatsytyuunüdü, kyaj t'adsü'küdü, je'eyü ttukküdüjka ja Dios, di'ibü pyaye'epy mat ja tüy'ajtün.

²⁴ Kristü ja nbojpa'ajtam myünjx mä ñini'x kruuzküjxm. Dü'ün ttuüñ es n'ijtam éxtamü o'krü ko nbekytyuna'anam es njiky'ajtam éxtam pyaadyuty, es dü'ünü Kristü 'yo'küngyujxm oj nwátsam mä ja nbojpa'ajtam, es tyam njiky'ajtam tüy'ajtün müüt, éxtamü Dios dyajnigutükü.

²⁵ Tüüyüp dü'ün miits m'ijttü éxtam ja borreegü di'ibü tä 'yuxyo'oy, perü tä mjambittü mä Kristü, di'ibü mgwentü'ajtädüp éxtam tu'ugü borreegü kwentü'ajtrü.

3

Wi'ix jyiky'áttat ja kasaaduty

¹ Nandu'un miidsuty kasaadu toxytyujkuty, naydyukkudúkudu ja mña'ay, es du'un, oy mña'ay tkamabuktu ja Diosu 'yayuk, mduk'axájudap ja Jesukristu kyaj ja'agyujxm ko wi'ix xy'anuumudu,

² ja'a du'un ko t'ixtat ko miits xyjiky'attu wa'atspu jiky'ajtun es windsu'kun maut.

³ Nayya'oy nayyajpaadudu. Kyajts yu'u n'andijy es xymyumay xymyudajtat ja mwit mgu'ugu jantsy oybyu, o wi'ixu mwaay mguabajkkujxy xyajtsujtákadut, o wi'ix ja mnini'x oy kyuxu'ugut mudu ooru.

⁴ Ja tsuj'ajtun di'ibu kyaj ñaxy es ni'igu tsobatp Dios wyindum, ja'a yu'u ko ja'ay oyjyot oywyinma'añ tmudattu es jyiky'attu yuunk naxuryu.

⁵ Pes du'un ñayya'ijtadu tsuj ja wa'atspu toxytyujk jékyup, wyindsu'kudu ja Dios es ñaydyukkudujkudu ja ña'ay.

⁶ Du'unu Saaru, yu Abraan ñudo'oxy, tmamudooy ja Abraan, es ttijy "nwindsún". Miits mja'ttup du'un éxtamu Saaru pun mduundap ja oybyu es kyaj ti xytsyu'ugudut.

⁷ Es nandu'un miidsuty kasaadu yedyujkuty, muma'xtútku mñado'oxyuty. Windsu'ugu éxtam yu'u pyaadyuty. Kyaj jye'eyuty mat ko toxytyujkuty 'yamaayuty, per mat ko nandu'un tmudattu mat miidsuty ja jiky'ajtun di'ibu tu mmo'oyudu ja Dios mat ja kyu'umdsojkan. Tundu du'un, es net kaduibu ni tii mga'adsípudut ko mgajxta'aktat.

Di'ibu ayoodup ko ttundu ja oybyu

⁸ Di'ibuts uj tu njatuk'axpuka'andu nidugekyu miidsuty di'ibu myubujktup ja Kristu, yu'u tyaadu: Ittu ti'igyu, naymyuma'xtúkadu nixim niyam, naydsyókadu nixim niyam mat winu mjot, pa'ayowdu ja'ay, es tuda'aky'áttu.

⁹ Ni na'a xykyayajjumbíttat axuuk ko pán axuuk mdúnudut, es ni xykya'oojumbíttat ko pán m'oojudut. Nik ni'igu kunu'xtu, mat ko Dios mwoojudu es xy'axájudut yu kunu'xun.

¹⁰ Extum jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtun:

Di'ibu tsyejpy jyiky'ata'añ oy es jeky,
kyaj 'yanda'agut es kyaj axuk kajxy tkajxat;

¹¹ kyaj t'oktuunnat ja axuk'ajtun; ja'a tyúnup ja oybyu,
'yuxta'ayup ja ti'igyu'át, es kyaj jyiky'átat tsipoty.

¹² Mat ko Dios tam kywentu'átyuty ja ja'ay di'ibu jiky'ajtp tayı'ajtun maut,
es myudo'oxyuty ja kyajxtákan,
per myudsip'ajtypy di'ibu axuuk adátstup.

¹³ Pán amumdu'uk jot miidsuty du'ñaum xytyundu oy tugékyuty, ¿pán axuuk mdúnudup?

¹⁴ Per pán m'ayoodup mat ko mjiky'attu wa'ats, Dios mgunu'xánudup. Katu pán xytsyu'ugudu es katu mmay mdajtu.

¹⁵ Mat winu mjot awdattu Kristu éxtamu mWindsún. Du'ñaum jujp'íxy mnayya'ítudut es xy'adsówdut pánaty myajtuujudup ti ko xymyubuktu Dios, es ti m'awijx mjajp'ijxtup.

¹⁶ Mudattu ja mjot mwinma'añ wa'ats, es du'un ko pán mniwaambátudut nanatuku mat ko miits m'axpajkpa'átyuty ja Kristu, yu'ujaty ku'am wu'umda'aydyup tsoydyu'un maut.

¹⁷ Es pán du'unu Dios ttseky es m'ayówdut, ni'igu 'yóyuty m'ayówdut ko mjiky'attu wa'ats, es kyaj m'ayówdut mat ja tadyu'unun ko mjiky'attu axuuk.

¹⁸ Mat ko Kristu, oy ni ti peky tkatuun, tugok je'eyu mat winu xuu winu tiempu 'ye'ky ma jypatu n'o'kam adsajtam pekyjya'ayuty, es xytyukniwátsum ja nbojpu'ajtam es xyajnjxum wa'ats Dios wyindum. Oj 'yeeky ja Jesusu ñini'x, per Espiritu Santakyujxm jyikyupyejky.

¹⁹ Mudu 'yanmaja'an oj ñejxy ma ja anmaja'anuty di'ibu tsimy ijttup, es jap oj tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk,

²⁰ ja anmaja'an di'ibu kyaj tmamədoodu ko Dios jya'awijxadu ma'xtujkan muut esxyap jyodumbijttu maanum ja No'ee naty dya'oyu ja arku, ma oj je'eyu niduktujk ja ja'ay tso'oktu ko ja ayo'onduu myiñ.

²¹ Ja tadu nuu, du'an ja'a tpaty éxtamu nabajtun di'ibu xyajnitsókum. Ja nabajtun, kyaj yu'ujuty es nuugyujxm ja nini'x wya'atsut, ja'a du'an esu ja'ay jyot wyinma'añ wa'ats 'yittat Dios wyindum. Ja nabajtungyujxm nnitsókum ja'agyujxm ko Jesukristu jyikyepyeky ma 'ye'ky,

²² di'ibu patujku tsajpótm es tyam 'yity aga'añdsyoo ma Dios, es oytyim di'ibu ánkusaty es oytyim di'ibuty ja kyutujkanaty tmamədowdu ja Jesús.

4

Naybyudujkam nixim niyam

¹ Es du'an éxtam 'yayooy ja Kristu ya naxwiiñ, nandu'an miits madattu ja winma'añ éxtam ko 'yayooy, ja'a ko di'ibu du'an tu 'yayoy ma ñini'x kyubajk, tu tmastutta'ay ja pyeky

² es jyiky'átat éxtam ja Dios ttseky mabaadu jyiky'ajtan, es kyaj éxtamu ñini'x kyubajk ttseky.

³ Tsyaa' nadu'an ko mjiky'ajttu éxtam jyiky'attu pánaty kyaj tmadundu Dios, mjiky'ajttu éxtam mnini'x mgubajk ttsojktu, m'adsojktup tii, ami'ikyjya'ay m'ijttu, je'eyu mgáxaty, es m'awdajttu ja agojwinnáx.

⁴ Di'ibu ijty mmagu'uk'ajttup ma tyadu axuukpu jiky'ajtan, du'añu tyam wya'umadya'aydyu mut ko kyaj ja'a muut xyñakypyanujxtu ko kyaj ñayjyujwitsambítadu, es mduk'ak'átadu.

⁵ Per yu'ujuty myugwentu'ajtypy ja Dios, mut ko Dios pyayo'oyaampy di'ibu jiky'ajttup es di'ibu o'ktu.

⁶ Paaty oj yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk nandu'an ma di'ibaty o'ktu, es oy yajtydyúndu madu o'kan ma ñini'x tmadajttu, du'an jyiky'átat ja jya'ajun madu Dios.

⁷ Tuu wyingóñ esu ja'ay yajpayo'oydyat. Paaty miits ittu tuda'aky, wijy es mgajxta'aktat.

⁸ Paaty wa'an t'ity nan ni'igu tsojkan ma miidsaty, mut ko ma ja'ay ñaydsyókudu, may ja peky ñaydyuknima'xudu.

⁹ Es naymyo'oyudu nixim niyam yu jajttákn esu ka'ay ukun mut winu mjot.

¹⁰ Naybyudákuudu nixim niyam éxtam ja Dios tu mmo'oyudu nidu'ugátyuty ja madakan. Yajtúndu yajxon ja kanak pekyru madakan di'ibu Dios tu mmo'oyudu.

¹¹ Ko pán tkajxwíjat ja myugu'uk, wa'an t'anuuu éxtam ja Dios tu tyuk'uxpékyuty. Es ko pán ttukpuduku tii ja myugu'uk, wa'an ttuñ mut ja mak'ajtan di'ibu Dios tu myo'oyuty, es du'anu Dios awdaty 'yítat Jesukristukyujxm ma tugekyu di'ibu ijtp. Wa'anu Dios tmadaty ja muj'ajtan winu xuu winu tiempu. Wa'an du'anaty.

'Yayowdu púnadyu Kristu myubajktup

¹² Mugu'ugítaty, katu du'añu mwu'umudu mut ja muk ayo'on di'ibu myajnajtup. Katu xywyinmaydyu es kyaj du'an jyátat di'ibaty myubajktup ja Kristu.

¹³ Ni'igu mxonda'aktat, mut ko pan du'an miits xytyukmuktu ja Jesukristu 'yayo'on, nandu'an xytyukmúktat ni'igu ja xondakan ko naty myiñ jatugok.

¹⁴ Es pan ja ja'ayuty mduunadup axuuk mut ko xypyanujxtu Jesukristu, xonda'aktu, mut ko 'yity ma miidsaty ja Diosu jya'ajun di'ibu ni'igu muj'ajtan myudajtypy.

¹⁵ Per ko m'ayówdat miidsaty, kyaj mut ko myajja'ay'ooktu, o mmaatsta, o m'axukja'ay'áttu, o m'abi'ts'áttu, o mut ko oytyiity xytyuktákuudu di'ibu kyaj mbaadudu.

¹⁶ Mut ko pan m'ayoodup ko Kristu mja'ay'átadu, kyaj tyadu tsoyodyu'unaty; ni'igu xy'awdátat ja Dios mut ko miits mja'ay'átadu Kristu.

17 Müt ko tš traaaty ja tiempu ma Dios trayo'oya'añ ja jya'ayaty; es pün tsondakp ja Diosu pyayo'oyun müt udsajtam, tšy'ajtanu'u ko 'yakjata'andu di'ibaty kyaj tkupaktu ja oybyu ayuk di'ibu Dios kyajx.

18 Yu'u dnu tyadu di'ibu 'yandijpy ja Diosu jyaaybyajtan ma jyuna'añ: "Pün tsip es ñitso'ogut ja ja'ay di'ibu jiky'ajtp tšy'ajtan müt, ¿ti jatánudap ja pekyjya'ay es pánaty kyawindsu'kudap ja Dios?"

19 Paaaty pün yu'u tšyokun'ajtypy ja Dios es n'ayo'om, n'okjiky'ajtam yajxón, éxtam dyajniğutúku ja Dios di'ibu xyajkójum es kyuydyiimpy di'ibu kyajxpy.

5

Wi'ix yajkajxwijtš ja mubujkpuťk

1 Nmnu'xtáktš ja mšjja'aydyujkuty ma mnaymyúkudu. Pes uñ nandu'un mšjja'ay éxtam miidsaty. Taptsu naty uñ n'ixy ja Kristu ko 'yayooy ma ja kruuz es 'ye'ky, es uñ nandu'un ndukmukaambyuts müt miidsaty ja mšj'ajtan di'ibu óknum nigxu'ugaamp.

2 Paaaty nmnu'xta'aktu, ko éxtam ja borreegu kwentu'ajtpu dyajju'xe'eky yajxón ja byorreegaty, nandu'un miits xykywentu'áttat yu ja'ayaty di'ibu Dios tš mdukkudáku. Tundu du'un xonda'aky'aa xonda'akyjyót, éxtamu Dios ttseky, es kyaj müt ko tš myajtuk'ana'amdu o müt ko mmeeñ'ook'áttu.

3 Katu je'eyu xy'ana'ama'andu ja ja'ayaty di'ibu Dios tš mmo'oyaty es xykywentu'áttat, ni'igu yajxón m'íttat müt yu'ujaty éxtamu ixpajtan.

4 Müt ko du'un xykyuydyúndat, es ko myínat ja Borreegu Kwentu'ajtpu Wyindsún, ja'a njana'anum Nindsun'ajtam Jesukristu, mmay'atánudap. Per kyaj mmo'oya'anudu ja ujts aaygyorónu éxtam di'ibu yu naxwiñ naymyooyudap ja ja'ayaty ko gyanarattu ma pyu'u'kkijxyudu. Tyadu koronu pójunu ñi'xta'ay. Peru di'ibu Dios xymyo'oyum, ijtp winu xu winu tiempu.

5 Miits uná'ktujkuty, mmudowdu ja mšjja'aydyujkuty; es nidugekyu miits mšjja'aydyujkuty es uná'ktujkuty, naybyudáku nixim niyam müt ja tuda'aky'át, müt ko Dios myudsip'ajtypy ja di'ibu mšjpátu, per pyudujkš pánaty yuunk naxypy ja'ay'ajttu.

6 Paaaty yuunk náxpyudu Dios wyindum, es du'un ja'tu ja tiempu ma Dios mya'ita'anudu mšj.

7 Tukkuuku tugekyu Dios di'ibu mjotmay'ajtypy, müt ko yu'u naydyukjotmayduunap müt miidsaty.

8 Jiky'attu miits tuda'aky es wijy, müt ko yu mmudsip, ja mšjku'ugórk, du'un jyudity éxtam ja kaá myu'uy müt ja yuu es t'axta'ay ti 'yokju'xu.

9 Tukmumada'aktu ja mšjku'ugórk ja'agyujxm ko xymyubaktu Dios, ja'a ko xynijáwudu ko du'un 'yayoodap ja mmumubujkpuťy oytyim maaty.

10 Paaaty ko naty miidsaty tš m'ok'ayowdu waanu, Dios nšjx mšjwjtšumbítudu oy, mšj myáut ja mmubujkpuťy, es oy xynijáwudat ko Dios mdsóku. Yu Dios xykyunu'xum mšj wiin kajaa, es xywo'om es ti'igu n'ijtam mdu Jesukristu ma mšj'ajtan winu xu winu tiempu.

11 Myudajtypy yu Dios ja mšj'ajtan winu xu winu tiempu. Wa'an du'unaty.

Kajxpo'xun

12 Ma tyadu neky tš nnijáwudu miidsaty, nyajtúñts ja Silvanu éxtamu uskribaan, nmumubujkpuťajtam es nmagu'uk'ajtam di'ibu oy tmadúñ ja Nindsun'ajtam. Tš nnijáwudu tuk aa majtsk aa es mjotkujk'áttat, es n'anumudu ko di'ibu nduknija'ayudap, ja'a du'un ja Diosu myay'ajtanu tšy'ajtanbu, es ko du'un mjiky'áttat.

13 Es éxtam ja Dios tš mwin'ixudu miidsaty, nandu'un tš yajwin'ixtu yu mmumubujkpuťy di'ibu naymyujkudap Babiloñ. Nidugekyaty yu'ujaty mduknigáxudu

Dioskajxy. Esu Markus di'ibuts nja'ap éxtamdsu n'u'ungun, nandu'un mduknigáxudu Dioskajxy.

¹⁴Naygyajxpo'xudu nixim niyam es naymyunánudu éxtam tukka'axpən. Wa'an ja Dios mmo'oyudu jotkujk'ajtun miidsuty di'ibu Jesukristu jya'ay'ajttap.

Myumajtskpu Neku Di'ibu Peedru Jyaay

¹ Ëj Simonk Peedru, Jesukristu myuduumbu esu 'yapóstala, ja'a njuna'anum ko tu xykyéxyats. Ndukni gajxtaptsu tyadu neky miits di'ibátyu nDios'ajtam esu Yajnutsókpu Jesukristu, di'ibu tyiimpy ja t'ay'ajtan, tu xymyo'oyum ya mabujkun jantsy oybyu.

² Axájudu ni'igu ja kunu'xun esu agujk'ajt jotkujk'ajtan mut ko xy'ixy'attu Dios es ja Nindsun'ajtam Jesús.

Mabujkputajku jyiky'ajtanuty

³ Dios mut ja myak'ajtan tu xymyo'oyum tugekyu di'ibu xytyugoy'ajtxam es njiky'ajtam éxtamu Dios ttseky, yu'u xywo'om mut ja myaj'ajtan esu 'yoy'ajtan.

⁴ Es mut yu'ugyujxmu tyaadudyu Dios tu xymyo'oyum ja oybyu tsujpu wandakun, es du'un n'ijtam oy es wa'ats, éxtamu Dios 'yity oy es wa'ats, es du'un n'axtíjmu di'ibáty ja nini'x kabajk tsyejpy es dyajma'aty di'ibáty ijtp ya naxwiin.

⁵ Paaty mut winu mjot naybyujta'agudu muk, es xy'ak'ya'ixudat ja mjiky'ajtanuty mut ja mmabujkun; es ko xymyudáttut ja mabujkun, nandu'un xymyudáttut ja oyjya'ay'ajtan; es ko xymyudáttut ja oyjya'ay'ajtan, nandu'un xymyudáttut ja wijy'ajt kejy'ajtan;

⁶ es ko xymyudáttut ja wijy'ajt kejy'ajtan, nandu'un xymyudáttut ja nayjyujwijtsambítu; es ko xymyudáttut ja nayjyujwijtsambítu, nandu'un xymyudáttut ja ma'xtujkun; es ko xymyudáttut ja ma'xtujkun, nandu'un xymyudáttut ja jiky'ajtan wi'ixu Dios 'yítut windsu'ugu;

⁷ es ko xymyudáttut ja jiky'ajtan wi'ixu Dios 'yítut windsu'ugu, nandu'un xymyudáttut ja tsojkun mut ja mmumabujkputy; es ko xymyudáttut ja tsojkun mut ja mmumabujkputy, nandu'un ja naydsyoku nixim niyam.

⁸ Pün tugekyu tyadu oybyu winma'añ mmudajttap es xyajmaj xyajmáyudu, kyaju naty nugoobu mnajiky'attu es nan kyaju naty nanatuku tu xy'ixy'attu ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁹ Per di'ibu kyaj du'un tmudaty tyadu oybyu winma'añ, du'un yu'u éxtam tu'ugu wiints, o nandu'un éxtam tu'uk di'ibu mbaat 'yixy je'eyu wingón, mut ko tu tja'aydyugóy ti ko Dios tu yajwa'adsyaty ma yu pyojpu di'ibu tyuun.

¹⁰ Paaty mugu'ugítaty, ni'igu mnaybyujta'agudu muk es xya'ixudat ma yu mjiky'ajtan ko tyay'ajtanuty ko Dios mwin'ijxudu es mwoojudu. Pün mduundabu du'un, ni na'a mgatu'udugódyut,

¹¹ muj wiin myajni'awátsxudat es mdáku dat ma yajkutíky winu xuu winu tiempu ja nYajnutsókpu'ajtam, ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

¹² Paaty du'uñum n'aktukjamyatstu tugekyu tyaadu, oy xyjanijáwudu es mya'ijxadup xykyuydyundu ja t'ay'ajtan di'ibu tu myajtuk'axpáktu.

¹³ Du'unuts nnasjawa ko xypyátpats esuts nyáku tyaadu kajxwíjün maanumts n'akyjyiky'aty.

¹⁴ Pes ya Nindsun'ajtam Jesukristu tats xytyuknijawu ko tsojkats n'oogánnu.

¹⁵ Paaty n'akkajxwijtá es du'uñum xyjamyátstat tugekyu tyaadu óyats nja'o'kpu.

Peedru mudu jyamyut oj t'ixtu ja Kristu

¹⁶ Ko oj nduk'axpáktu wi'ix ja Nindsun'ajtam Jesukristu myak'ajtan es ko jyumbita'añ ya naxwiin, kyaj oj ndukmadya'aktu anuu madya'aky di'ibu ja'ayadyu naty tu dya'óyudu, pes mududu ngu'am wiinuts udsaty tu n'ixtu Jesusu myaj'ajtan.

¹⁷ Mut ko udsaty támudu naty mut yu'u ko Dios Teety myooyu windsu'kun esu muj'ajtan, ko myugajxu extu tsajpótm, es jyunañ: "Tyaadudu du'un ja n'U'unguts di'ibats njantsytsyejpy, di'ibats muut njotkujk'áty."

¹⁸ Es uudsaty ku'am tu nmadowdu ko Dios oj du'an jyuna'añ, mut ko támudsu naty mut ja Jesús kuni'xykyopkkajxm.

¹⁹ Es du'an ni'igu oy yajnijáwu ko tyu'ajtanuty ja ayuk di'ibu Diosu kyugajxpu yajwu'umdu jaaybyéty. Paaty miits xymyubáktut yajxón di'ibu yu'ujaty kyuxjaaydyu, mut ko yu 'yuxpajkunaty, du'an yu'u éxtam tu'ugu kudu'xn di'ibu kyude'xypy ma ja koots it extu ko jyaju'ugut ja xuuñ'át es pyudsámut ja jayxyuu es tkudu'xut ja mjot mwinma'añaty.

²⁰ Tim jujp'ám xyjaygyúkuđu tyaađu: Ni tu'ugu Diosu kyugajxpu ku'am kyaw-inma'añbyaaty di'ibu jaaybyéty ijtp ma Diosu jyaaybyajtan,

²¹ mut ko kyaj ja Diosu kyugajxpaty tyukjajtuđu tii ja'ay wyinma'añgyujxm, ja Espíritu Santu winma'añmyooyuđu.

2

Púnaty ya'uxpajktap ja andakun

¹ Nandu'un ma ja israelitu kajpn ijttu andákraty di'ibu junandu ko yu'udyu Diosu kyugajxpu, es du'an nandu'unu ya'uxpajkpu andákraty mduknimínudu miidsaty yu xpajkunu axuugátypu. Es extu 'yuxtijtap yu Nindsun'ajtam di'ibu tu 'yeeky yu'ugyujxmaty, es du'an ñayduknimínudu ku'am pojun ja kutugo'oyun.

² Oyu tyaađu jyadu'un'ajtpu, nimay di'ibu pyanuxaampy yu 'yaxuk jiky'ajtan, es paadyu ja'ayaty t'uxtijtu ja t'ajtan.

³ Tadu ya'uxpajkpu andákraty nagoo 'yok'adsojknudu, es tsyoka'andap es miits xymyujúdyut yajxón ko naty mduknimádu'agudu yu kya'oywyinma'añaty; per jantsy jékyup oj Dios t'ajta'aky ja du'ambu ja'ay es yajtuudyúndut.

⁴ Mut ko Dios kyaj oj trojpu'me'xy ja ánkusaty di'ibu pekytyuundu jékyup, es tkujubijpu ma maj koots'át, es jap oj dyajwe'emy kuwuuñ mut ja kadenu, es t'ajke'ky extu ko yajpayo'oydyut.

⁵ Nan kyaj Dios oj trojpu'me'xy ja jekyjya'ayaty, ni'igu tkejxy ja ayo'onduu es dya-jji'xtaay nidugekyu tadu axuk ja'ayaty, je'eyu dyajtséky ja No'ee, di'ibu kyajxwax esu ja'ay wá'ats jyiky'áttut, ja'a mut nijxtujkpu ja'ayaty.

⁶ Nandu'un ja Dios oj ttukkumadoy ja pekyjya'ayaty ma Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn, tnine'ky es extu wyu'umdaay jaam. Du'unu tyaađu oj wye'emy éxtamu ijxrajtan wi'ix jya'ta'an kyubata'andu ja axuk ja'aydyujk;

⁷ per yajtsók ja Lot, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajt t'ajtan muut, di'ibu maay taj ko t'ijxy tadu axuk jiky'ajtan ma tadu axuk ja'ayaty.

⁸ Pes tadu ja'ay di'ibu jiky'ajt t'ajtan muut ma yu'ujaty, 'yayooy bom bom ma ja 'yaa jyot ko t'ijxy es tmadooy ja axukpu tu'un kajxun.

⁹ Es du'un ya'ixy ko Nindsun'ajtam Dios ñija'ap wi'ix dyajnitso'ogut di'ibu mduunup, es wi'ix t'ajku'uga'añ ja axuk ja'ayaty ko yajpayo'oydyut.

¹⁰ Dios tyukkumadowaampy waanu ni'igu di'ibáty yajtuundup ja 'yaxuk winma'añ es t'uxtijtu púnaty myudajttap ja kutujkun. Tadu ya'uxpajkpu andakpu, tsoydu'undúkaty es kujuunaty, es kyaj tsyu'ugudu es twingajxpáttut di'ibáty maj ja kutujkun myudajttap.

¹¹ Oy ja ánkusaty di'ibu ni'igu tmadaty ja myuk'ajtan esu kyutujkun es kadiinumu tyadu andákraty, kyaj tkajxpóktu mut yu'ujaty Nindsun'ajtam wyindum.

¹² Per yu tyaađu du'ambu andákraty kyajxtap di'ibu kyaj t'ajgyúkuđu, du'un tmadatu jyot wyinma'añ éxtamu ujts juyujk di'ibu 'yami'in 'yajajtu es ja ja'ay ya'oogudut. Paaty du'an 'yooktat éxtamu ujts juyujkun,

¹³ ayówdup éxtam tu dya'ayowdu myugu'uguty. Ni kyatsoydyundu xuu'ám kyaya'an 'yuuga'andu. Es yu'u du'u ayo'on tsoydu'un ko ñaymyúkuđu mut miidsaty es kyaydyu, je'eyu kyax'attu, es je'eyu mwin'uuna'anudu miidsaty.

¹⁴ Per je'eyu du'un tjantsy'ixy tjantsytyúñ ja toxytyujkaty es muut pyekytyúnat, mut ko je'eyumu du'un pyekytyuna'añ. Es du'un dyajtagóy ja ja'ayaty di'ibu mbaat

twin'uañ. Tyadu andákruty naydyukpanajxudap ja di'ibátyu ja'ay kyaj tmudaty kajaa ja myubajkun. Je'eyu myeeñ'oogaty. Dios tu kyajxpékuty.

¹⁵ Tadu andákruty tu dun tyugoydyu mat ko tu tmadu'udugódyu ja Diosu ñu'u tyu'u, es ja'a pyanajxtap ja wyinma'añ ja Balán, Beoru myaank, ko tjaganaratáñ ja meeñ ko tkamamadooy ja Dios.

¹⁶ Peru Dios yajkajx ja Balangu byurru éxtumu ja'ayun, es 'yooju mat ko kyaj oy ttunáñ.

¹⁷ Tu'ugu nadajñ di'ibu tu tyuatsnu kyaj mbaat dyajnáxy ja tuudsu, esu yoots di'ibu yu poj wojruyukap kyaj dyaky ja tuu; jajtru du'un nandu'unu tyadu ya'uxrujkrp andakrp, paadyu Dios pyujta'aga'anudu ma agoots it wina xuu wina tiempu.

¹⁸ Pes mat ja 'yanuu xrujkan dyajtuñ ja naxwíñudu ja'ayudyu 'yaxuk winma'añ, es dyajtu'adíky di'ibuty apénunum tmastu'uty ma jyiky'aty pyojruñ.

¹⁹ Tyadu andákruty je'eyu twanda'aktu ko ja'ay wa'ats jyiky'áttat, es ku'am 'yittu pekyoty. Pes nidu'uk nidu'uk 'yane'emyudyu tadu di'ibu tu myamada'agyuty.

²⁰ Ko pán tmastu'uty ja 'yaxuk'ajtan ja'agyujxm ko t'ixy'attu Nindsun'ajtam éxtumu Yajnutsókrp Jesukristu, es óknam tnijumbity es ñaygyuyákyuty mat ja 'yaxuk'ajtan, waanu o'ktáy wyu'ammat kadiinam jawyíñap.

²¹ Nik óxyuap ko ni na'a tkadimnijawu yu oybyu nu'u tu'u, mat ko di'ibu myadsondak yu nu'u tu'u oybyu es óknam tmastu'uty es tnijumbijnu ja 'yaxuk'ajtan,

²² ja'a tyukratyru éxtam jyuna'añ ja ayuk: “Yu uk ñijumbijtyru ja 'yuuusy es tje'xy”, es “ja udsam ko wya'atsnuhdsiida'ay, jambijtr es nujx myo'ontstsi'iy jatugok.”

3

Mínu jatugok ja Nindsun'ajtam

¹ Mugu'ugitaty, tyadu du'un ja myamajtskrp neky di'ibu nduknija'ayudap. Ma ja jawyiimbu neky es ma tyadu myamajtskrp nandu'un nduknijáyudu es xyja'aygyúkadat yajxon.

² Jamyatstu ja xrujkan di'ibu ja Diosu kyugajxpruty ñigajxtu jékuyr; es nandu'un ja Nindsun'ajtam Yajnutsókrp 'yana'amun di'ibu yu 'yapóstalaty mduk'axrujkadu.

³ Tim jup'ám jamyatstu ko naty tyimminannu ja Jesús, mnija'tudap yu ja'ayuty di'ibu jiky'ajttap mada 'yaxuk winma'añ esu kyua'mdsojkan, es yu'ajuty mdukxi'igudap mi-idsaty

⁴ es jyuna'ana'andu: “Jesús wyandak ko myina'añ jatugok, ¿kadii? Pes, ¿ma net? Yu n'aptajk'ajtam tu 'yo'knudu, per du'uñum wye'emy tugekyu nandu'un éxtumu naty ko yu naxwíñudu tsyondaky.”

⁵ Tyadaty ja tukxíkruty kyaj tjaygyukya'andu es kyaj tjamyatsa'andu ko jantsy jékuyr taayumu naty tsajp esu nax, di'ibu Dios mat ja 'yayuk pyujtak esu nan ñuwimbadsúmat, es dya'ity nuugujkóty,

⁶ es mat ja nuu, ja ayo'onduu, Dios dyajkutugoooy ja naxwíñudu ja'ayuty.

⁷ Peru tsajp esu nax di'ibu jaa tyam, Dios tu jyuna'añ ko yajtoyaampy ko ja'ay yajpayo'oydyut es ko naty dyajkutugoya'añ ja pekyjya'ayuty.

⁸ Katu xyja'aydyugódyu mugu'ugitaty, ko mat ja Dios tuk mil jamajt kyaj jyékuty yu'u, es ni tu'ugu xuu kyapójanaty. Mat ja Dios, ti'igyu yu'u, du'un éxtam tuk xuu o éxtam tuk mil jamajt.

⁹ Kyaj tyu'ajtanaty éxtam naagaty jyuna'andu, ko Dios jajkr tkuyduñ yu di'ibu wyandakury. Ja'a du'un ko xymyuma'xtujkam, es ja'a du'un yajkyru ja tiempu es ja pojru ja'ay jyodambíttat, es t'axájudat ja Jesús, kadiibu kyutugódyut.

¹⁰ Per ja'tap ja tiempu ma myina'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko ni nga'awijx ngajup'ijxam, éxtam ja ma'tspru myiñ ni jawyiin tkanigajxy. Es ma tadu tiempu yu tsajp n'ijxtago'oyum mat tu'ugu mak pami'imun. Yu xuu esu po'o esu madsa'ajuty

tyoyu'kta'ayut, es wyingín wyinga'at ak juun, es yu naxwíñudu es tugekyu di'ibu ja yaa yajno'kta'ayut.

¹¹ Es kom du'un tugekyu kyutugoya'añ, du'un miidsuty byeen yajxon xy'ixtat wi'ix mjiky'áttat wa'ats es éxtamu Dios ttseky

¹² maanum xy'awixtu myina'añ tadu xuu, es xytyúndut wi'ix tsojk myínut. Ma tadu xuu yajno'oga'añ es kyutugoya'añ mut ja juun di'ibu ijtp tsajwínm, es di'ibu jaa'ajtp, tugekyu jyuuywya'xta'ayut ko muk tyóyut.

¹³ Peru Dios tu twanda'aky xymyo'oya'anam ja jembyu tsajp esu jembyu naxwíñudu ma tugekyu yajtúnut di'ibu tuy'ajtan.

¹⁴ Paaty mugu'ugítaty, maanum miits xy'awix xyujp'ixtu ko myina'añ jyata'añ tugekyu taadu, jiky'attu éxtam ja Dios ttseky, wa'atsti'knu, kyaj mdsiptúndut, es ni mgapekytyúndut, es du'un kyaj ti xyjáwudut di'ibu mjatánudup ko ja'a myínut.

¹⁵ Jaygyúkuđu, es yu Nindsun'ajtam mya'xtujkan ko kyaj tsojk myiñ, ja'a myeepy ja tiempu es jyodumbittat ja pojpu ja'ayuty, es yu'u yajnitso'ogaampy. Du'un nandu'un tim mnijáyudu yu nmugu'uk'ajtam Paablu mut ja kyuwijy'át di'ibu Dios mooyu.

¹⁶ Du'un ja Paablu tkajxwijy ja ja'ayuty ma tugekyu ñeky di'ibu jyaay. Tuy'ajtanu'u ko yu'u tu tkaxja'ay naaguty di'ibu tsip njaygyujkam. Taa yu ja'ayuty di'ibu kyaj yajxon t'axájudu ja Diosu jyaaybyajtan, es kyaj ñay'aguwítsudu mut ja Diosu 'yaxpujkan, yu'ujuty kyutujtar ja Paablu 'yaxpujkan di'ibu tsip es yajjaygyúkat, du'un éxtam tkutajtu di'ibu nandu'un jaybyety ijtp ma Diosu jyaaybyajtan. Du'un dyajtuydyákuđu ku'um ko Dios tyuydyuna'anudu.

¹⁷ Per miits mugu'ugítaty, tu xyñijáwudu tugekyu tyaadu. Paaty éxkam ko tyadu du'ambu ja'ayuty mwin'uumudu es xymyastu'udut yu mjiky'ajtanu wa'atspu es ma xymyabeky ja Dios.

¹⁸ Yajmaj yajmáyudu wi'ix ni'igu oy xy'ix'áttat ja Nindsun'ajtam Yajnitsókrpu Jesukristu. Maj'ajtan muut yu'u 'yítat winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unaty.

Myutu'ukpu Neku Di'ibu Fwank Jyaay

Jesús yajkypy ja jiky'ajtun

¹ Ja'ats miits nduknija'ayudup pánu naty jaayum ijtp ko kyajnumu naty ja naxwíñudu tsyonda'aky, di'ibu myooy ja jiky'ajtun nidugekyu di'ibu jiky'ajtp. Ja'ats uudsuty tu n'ix tu nmadowdu es tu ndoñ tu nmátstats mududu ngu'ajuty.

² Tu yajnijáwu yu jiky'ajtun, es uudsuty tu n'ixtu di'ibu yu jiky'ajtun yajkypy, es tyam miits nduknijáwudu es ja'a du'an ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu. Yu'u naty ijtp mudu Dios Teety es tu kyaxe'eky mat uudsuty.

³ Paadyuts miits ndukmumadya'aga'andu di'ibuts tu n'ixy es tu nmadóyuts, es nandu'an miits mdi'igyadya'aydyut mat uudsuty es mat ja Dios Teety es mat ja 'yU'unk Jesukristu.

⁴ Du'an nnijáyudu es udsajtam nxondákum nidugekyu ti'igyu es jotkuda'aky.

Diosu du'an ja Jajun

⁵ Tyaadu du'an ja ayuk di'ibuts ja Jesukristu xytyuk'uxpuk es ngajxwa'xyuts ma miidsuty ko yu Dios yu'u du'an ja Jajun, es ma yu'u kyaj ti agoots'ajtun.

⁶ Pán juna'anum ko ti'igyu n'ijtam mat yu Dios, es ndu'uyo'oyum agoots, andákum es kyaj ndu'unum ja tayı'ajtun.

⁷ Per pán tu'uyo'oyum ma ja jajun, nmudajtam ja ti'igyu'át nixim niyam esu 'yU'unk Jesukristu ñe'pyñ xyajwátsum mat tugekyu nbojpu'ajtam.

⁸ Pán njuna'anum ko kyaj nbojpu'ajutam, naywyin'u'anum ku'am es ni ti tayı'ajtun ngamudajtam.

⁹ Per pán mayajtsam ko nbekytyu'unum, Dios di'ibu tyiimpy ja tayı'ajtun, xypu-oyuma'xa'anum es xyajwátsum tugekyu nbojpu'ajtam.

¹⁰ Per pán juna'anum ko ngapekytyu'unum, mat yu'u ngakupjukum ja Diosu 'yayuk es ndijum ko andakp ja Dios ko jyuna'añ: “Yu ja'ayuty pojpuuundubu tugekyu.”

2

Kristu udsajtam xyñikajxtútum

¹ Nitítaty, tyámuts miits nnijáyudu kadiibu mbekytyúndat. Per pán jaa pán pyekytyúñ, nmudajtam tu'uk di'ibu xyñikajxtútum Dios windum. Yu'u du'an ja Jesukristu di'ibu tyiimpy ja tayı'ajtun.

² Pes yu'u ku'am naydyukwindsu'ku kruuzkajxy es du'an tkumadooy ja nbojpu'ajtam. Es kyaj 'yudsajtamaty je'eyu, nandu'an tkumadooy nidugekyu ja naxwíñudu ja'ayadyu pyojpu.

³ ¿Wi'ix mbaat nmudajtam tayı'ajtun ko n'ixy'ajtam ja Dios? Pes mudu tyaadu ko nguydyu'unum ja 'yana'amun.

⁴ Mat ko di'ibu junaamp: “Ej n'ixy'ajtypyats ja Dios”, es kyaj tkuydyúñ ja Diosu 'yana'amun, tyadu ja'ay andakp es ni ti tayı'ajtun tkamudaty.

⁵ Per ja ja'ay di'ibu kyuydyiimpy ja Diosu 'yana'amun, kexy ka'pxy tmudaty ja Diosu tsojkan, es du'an nnija'am ko ti'igyu n'ijtam mudu Dios.

⁶ Mat ko pán njuna'anum ko nbanajxum ja Jesukristu, xypyatam es njiky'ajtam éxtam Jesukristu jyiky'ajty.

Jembyu ana'amun

⁷ Mugu'ugítaty, kyajts miits nduknijáyudu ana'amunu jembyu. Di'ibu nduknija'ayudup, ja'ayum mmudajtup di'ibu jawyíñup mya'anmaaydyu. Tyaadu jeky ana'amun, ja'ayum ja ayuk di'ibu tu xymudowdu.

8 Oyá du'un, tyáadu di'ibu nduknija'ayádu, yu'u tu'ugu jembya ana'amán, es ya'ijxap ko táy'ajtánu'u má Krista es nandu'un má miidsaty, mat ko najxp ja kugoots'át es jaj tuxnáp ja táy'ajtán.

9 Di'ibu junaamp ko 'yity má ja jajún es kyaj ttseky ja myagu'uk, taadu ijtrám kugoots.

10 Di'ibu tsyejpy ja myagu'uk, jiky'ajtp má ja jajún, es ni ti kyayajpekyka'ayuty.

11 Per di'ibu myúdsip'ajtypy ja myagu'uk, jiky'ajtp es jyúditý má wyingoodsaty, es kyaj tnijawu má ñejxy, mat ko ja koots'át tá yajjambítuty wiints.

12 Nitítaty, nnijáyudats miidsaty mat ko Dios tá tme'xy ja mbojpaty mat yu'uguyjxmu Jesukrista.

13 U'unkteedyuty, nnijáyudats miits mat ko tá xy'ixy'attu Jesukrista di'ibu taayum ko naxwíñudu tsyondaky. Uná'kuty, nnijáyudats miits mat ko tá xymyáada'akta ja májku'ugópk.

Nitítaty, nnijáyudats miidsaty mat ko tá xy'ixy'attu Dios.

14 U'unkteedyuty, nnijáyudats miits mat ko tá xy'ixy'attu Jesukrista di'ibu taayum ko naxwíñudu tsyondaky. Uná'kuty, nnijáyudats miits mat ko yajxón tá xy'axájudu ja Diosu 'yayuk mat winu mjot. Paaty xymyáadattu mák'ajtán es tá xymyáada'akta ja májku'ugópk.

15 Katu xytsyoktu ja naxwíñudu winma'añ, mat ko yu ja'ay di'ibu tsyojktap ja naxwíñudu winma'añ, kyaj ttsoktu ja Dios Teety.

16 Mat ko tugekyu di'ibu jaa'ajtp naxwíñ, ko ja'ay t'axta'aydyu di'ibu nini'x kabajk tsyejpy, ko t'adsoktu ko tii t'ixtu es ko myaj pyáadudu ko tii tmadat tjaygyaptu, tugekyu tyádu winma'añ esu du'ambu jiky'ajtán jaa myíñ má yu naxwíñudu, es kyaj myíñ má Dios.

17 Peru Dios yajkutagoyaampy ja naxwíñudu winma'añ mat tugekyu di'ibu ja'ay adsojktap naxwíñudu winma'añgyujxm, per ja ja'ay di'ibu kyuydyiimpy ja Diosu tsyojkan, jiky'ajtp winu xuu winu tiempu.

Táy'ajtán esu andakán

18 Nitítaty, tá jya'ty má tyam tu'uk óknam ja oorú. Tá xymyáadowdu ko myina'añ di'ibu myúdsip'ajtypy ja Krista. Pes nágoó 'yokmay'ajnu di'ibu myúdsip'ajttap ja Krista. Paadyats nnijawu ko tá net jya'ty ja tiempu di'ibu tim ok.

19 Tamu ja'ay di'ibu púdsuumdu má údsaty, per kyaj yu'u t'axájudu Krista éxtamu Yajnitsókrú. Mat kots xyñikaktu, paaty ya'ixy ko kyaj t'axájudu Krista es nan kyaj yu'adyu nmumubajkrú'ajtam.

20 Per miidsaty kyaj mdu'un'áttu, mat ko Krista mmooyudu ja Espírítu Santu es miidsaty nidugekyu mnija'adup ja táy'ajtán.

21 Nnijáyudats miits mat ko yajxón xyñijáwudu ja táy'ajtán, kyaj nnijáyudu éxtam di'ibu kyaj tnijawu. Miidsaty yajxón xyñijáwudu ko má yu táy'ajtán, kyaj myíñ ja andakán.

22 Yu'u du'un andakp di'ibu junaamp ko yu Jesús kyaj yu'adyu Krista. Esu taadu yu'u du'un di'ibu myúdsip'ajtypy ja Krista, pes 'yuxtijpy ja Dios Teety es ja 'yU'unk.

23 Es di'ibu 'yuxtijpy ja Diosu 'yU'unk, nan kyaj 'yity ti'igyú máat ja Dios Teety. Per pán 'yaxájup ja Diosu 'yU'unk, nan ijtp ti'igyú mat ja Dios Teety.

24 Miidsaty, pes jiky'attu éxtamu Jesukrista 'yaxpújkan di'ibu m'axájudu extu jawyíñup. Es ko du'un xytyúnat, m'íttap ti'igyú mat ja Dios Teety es mat ja 'yU'unk.

25 Es tyáadu du'un di'ibu Jesukrista tá xytyukwándakum, ja jiky'ajtán winu xuu winu tiempu.

26 Tuts miits nnijáyudu es mnaygywentu'átudat mudu tadu di'ibuty mwin'uanánudup.

27 Per miidsaty kyaj mdugoy'ajtxudu pán mduk'axpákuádu, ja'a ko Jesukrista tá mmo'oyudu yu Espírítu Santu, es yu'u mduk'axpákuádu tugekyu. Es yu'u du'un ja táy'ajtán es kyaj tmadaty ja andakán. Paaty ittu ti'igyú mat ja Krista, éxtam yu Espírítu Santu tá mya'axpákuádu.

²⁸ Pes tyama net nitítaty, itta ti'igya mat ja Krista es mnayjotmakmo'oyudat ko ya'u kyaxa'ugut jatagok, es kyaj xymyudsoydyúndat ko myínat.

²⁹ Mnija'adap miidsaty ko Jesukrista tyiimpy ja tay'ajtán. Pes nijáwada nandu'an ko di'ibu tyuundap ja tay'ajtán, ya'u da'an u'unk'ajttap ja Dios.

3

Diosu 'yu'ungaty

¹ Jaygyúkada éxtam ja Dios Teety xyjantsytsyojkam es xy'u'unkniwa'anam. Es tay'ajtánu'u xy'u'unk'ajtam. Paaty kyaj xy'ixy'ajtam pánadyu naxwíñadu winma'añ ja'a'ajtudap, ja'a ko kyaj t'ixy'attu ja Dios.

² Mugu'ugítaty, udsajtam xy'u'unk'ajtam ja Dios. Es kyajnam xytyuk'ijxam wi'ix n'ak'ijtam, per ko Jesukrista kyaxa'ugut, da'an n'ijtam éxtam ja Krista, mat ko n'ixa'anam wi'ixu da'an ya'u.

³ Es nidugekyu di'ibu da'an 'yaxájudap ja Krista éxtamu Yajnitsókrá, ya'ujuty nayya-jwátsap ka'am éxtamu Jesukrista wyá'adsaty.

⁴ Per di'ibu pekytyuump myudageepy ja Diosu 'yana'amán. Yu'u ja peky ko kyaju Dios ja 'yana'amán yajpadúñ.

⁵ Es mnija'adap ko Jesukrista myiñ ya naxwiiñ yajpojpanitugeebyu, es kyaj ya'u tmudaty ni ti peky.

⁶ Es nidugekyu di'ibu ijttap ti'igya mat ya'u, kyaj jyudity mat ja pojpa. Per nidugekyu di'ibu pekytyuundap, kyaj t'ixy'aty ja Krista, es nan kyaj ya'u jya'a'átyuty.

⁷ Nitítaty, éxkam mwin'uunadu pán. Pánu Krista ja'a'ajttap, ja'a tyiimpy ja tay'ajtán éxtam ja Krista ka'am.

⁸ Per di'ibu pekytyuump, ya'u ja'a'ajttap ja majku'ugópk, ja'a ko ya majku'ugópk pyeky-tyiimpy jawyíñap exta tyambaat. Yu Diosu 'yU'unk tu myiñ naxwiiñ es dyajkutagoya'añ di'ibu ja majku'ugópk tyiimpy.

⁹ Ni tu'uk udsajtam di'ibu Dios xy'u'unk'ajtam njiky'ajtam éxtamu pojpa tuumbu, mat ko nmudajtam ja jiky'ajtan di'ibu Dios tu xymyo'oyam es kyaj mbaat ni'igu ndu'unam ja pojpa, mat ko xy'u'unk'ajtam ja Dios.

¹⁰ Es mudu tyaadu ñiguxe'eky pánadyu Dios u'unk'ajttap es pánaty ja majku'ugópk u'unk'ajttap. Mat ko di'ibu jiky'ajtp axuuk es kyaj ttseky ja myugu'uk, kyaj jya'a'átyuty ja Dios.

Naydsyojkam nixim niyam

¹¹ Pes di'ibu Jesukrista xytyuk'ana'amam exta jawyíñap, tyaadu da'an ko nnaydsyojkam nixim niyam,

¹² es kyaj ndu'unam éxtam ja Kaín di'ibu ja'a'ajttap ja majku'ugópk es dya'e'ky ja myuga'ax Abel. ¿Es ti ko dya'e'ky? Mat ko Abel jyiky'aty tay'ajtán muut es ja Kaín kyaj.

¹³ Mugu'ugítaty, katá da'uñu mwa'umadu pan mduk'ak'ajtudap pánadyu naxwíñadu winma'añ ja'a'ajtudap.

¹⁴ Mat ko ndsojkam ja nmugu'uk'ajtam, nnija'am ko ya Dios tu xyajjegákam ma ya o'kan es tu xyajmi'inam ma ya jiky'ajtan. Di'ibu kyaj ttseky ya myugu'uk, wa'amp ya'u ma ja o'kan.

¹⁵ Di'ibu kyaj ttseky ja myugu'uk, ya'u da'an yajja'ay'o'kra. Es miits mnija'adap ko ja yajja'ay'o'kra kyaj tmudaty ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁶ Nnija'am di'ibu dan tsojkan'ajtp, mat ko Jesukrista dya'ijxu ko jyiky'ajtan dyajky mat udsajtamgyajxm. Es da'an xypyátam udsajtam es nyajkam ja njiky'ajtan'ajtam mat ja agyajxm ja nmugu'uk'ajtam.

¹⁷ Pan ja pan tmudaty tjaygyepy di'ibu ndukjiky'ajtam, es t'ixy ja myugu'uk tyagoy'ajtxaty, es kyaj tpa'ayoy, ¿wi'ix mbaat tmudaty ja Diosu tsyojkan?

Amumdu'uk jot naybyujtákm mā Dios

¹⁸ Nitítaty, kyaj nnaydsyojkm je'eyu wingu'ay agu'ay, naydsyojkm éxtam mbaat ya'ixy di'ibu ndu'unam mat ja tuj'ajtun.

¹⁹ Du'un nnija'am ko xyja'a'ajtam ja Dios es n'ijtam jotkujk Dios windum

²⁰ ko nbekyja'am, Dios ni'igu myujaty es kadiinam udsajtam njot'ajt nwinma'añ'ajtam, ñija'ap yu'u tugekyu.

²¹ Mugu'ugítaty, pñ kyaj ti nbekyja'am, nwinguwa'kam jotkujk ja Dios,

²² es yu'u xymyo'oyum di'ibu udsajtam n'amdo'om, mat ko nguydyu'unam ja 'yana'amñ es ndu'unam di'ibu yu'u tseyjpy.

²³ Es ja Dios tni'ana'am es nmubajkm ja 'yU'unk Jesukristu es nnaydsyojkm nixim niyam, éxtam ja Kristu xytyuk'ana'amam.

²⁴ Pñ nguydyu'unam ja Diosu 'yana'amñ, jiky'ajtam mat yu'u, es yu'u jyiky'aty mat udsajtam. Nnija'am ko yu'u jyiky'aty mā udsajtam, mat ko tu xymyo'oyum ja Espiritu Santu.

4

Espiritu Santu esu ka'oybyu

¹ Mugu'ugítaty, jaa may ja ja'ay di'ibu nayñigajxudup ko yu'u ya'axpaktu es ko xytyukn-imi'inam ja Diosu 'yayuk. Katu miits xymyubaktu, ja'a ko taa may di'ibu andáktup, je'eyu xywyin'una'anum. Ixtu yajxonu tadu 'yaxpajkun es net xymyubáktat pñ tuj'ajtun ko yu'u Dios tja'a'áty.

² Du'un xyñijawudut ko yu'u Diosu Jya'ajun tja'a'áty: nidugekyu pñaty junándup ko yu Jesús yu'adyu du'un ja Kristu, Diosu 'yU'unk di'ibu miin ya naxwiñ éxtam naxwiñadu ja'ay, ja'a myudajttup ja Diosu Jya'ajun.

³ Ja di'ibu junaamp ko Kristu kyaj du'un oj myiñ, kyaj ja Espiritu Santu tmudaty, ja'a taadu myudsip'ajtypy ja Kristu. Es tu xymyudowdu miidsaty ko myina'añ di'ibu myudsip'ajtypy ja Kristu. Pes ta net ya naxwiñ.

⁴ Nitítaty, miidsaty Dios mja'a'ajtudup. Tu xymymada'aktu tadu andakpety, mat ko yu Espiritu Santu di'ibu miidsaty mmat m'ittu, ni'igu yu'u myujaty es kadiinamu ka'oybyu di'ibu ja ya naxwiñ.

⁵ Tadu andakpu yu'u ja'a'ajtudup ja naxwiñadu winma'añ, paaty tkajxwa'xtu ja naxwiñadu winma'añ, es myudoo'ijtudup ja ja'ay di'ibu naxwiñadu winma'añ ja'a'ajtudup.

⁶ Per udsajtam Dios xyja'a'ajtam. Di'ibu Dios 'yijxy'ajtypy, myudoo'ijtypy ja ayuk di'ibu ngajxwa'xam. Per di'ibu kyaj Dios jya'a'átyaty, kyaj xymyudoo'ijtam. Es du'un mbaat n'axkajpum pñ myudajtypy ja Espiritu Santu di'ibu tuj'ajtun yajkypy, es pñ myudajtypy ja ka'oybyu di'ibu win'u'amp.

Dios yu'u du'un ja tsojkan

⁷ Mugu'ugítaty, n'oknaydsyojkm nixim niyam, mat ko yu tadu tsojkan myiñ mā Dios. Nidugekyu di'ibu myudajttup ja tsojkan, yu'u Dios u'unk'ajtudup, es 'yixy'ajttup ja Dios.

⁸ Di'ibu kyaj tmudaty ja tsojkan, kyaj yu'ujaty t'ixy'attu Dios, mat ko Dios yu'u du'un ja tsojkan.

⁹ Dios xytyuk'ijxam ja tsojkan udsajtam ko tkejxy ja tyu'uk U'unk ya naxwiñ es nmudajtam ja njiky'ajtun'ajtam mat yu'ugyujxmu 'yU'unk.

¹⁰ Kyaj 'yudsajtamaty jawyiin ndsojkm ja Dios, jawyiin'ajtp yu'u oj xytsyojkm es xytyuk'ijxam mat ko xytyuknigajxam ja 'yU'unk es xyajpojpanitago'oyum.

¹¹ Mugu'ugítaty, mat ko du'un ja Dios tu xytsyojkm, nandu'un nnaydsyojkm nixim niyam.

¹² Ni na'a pñu Dios tka'ixy. Per pñ nnaydsyojkm nixim niyam, Dios ijtp mā udsajtam es nmudajtam ja tsojkan.

13 Es mat ko Dios ta xymyo'oyum ya Espiritu Santu, ta xytyuk'ijxum ko yu'u 'yity mat udsajtam, es udsajtam n'ijtam mat yu'u.

14 Es tats n'ixyuts ku'am es ngajxte'xyuts ko Dios Teety tkejxy ja 'yU'unk ya naxwiiñ éxtam Ya'nitsókpa.

15 Oytyim pánaty di'ibu 'yijxkajpy ko Jesús yu'u Dios 'yU'unk'átyaty, jiky'ajtp mat ja Dios es ja Dios jyiky'aty mat yu'u.

16 Es du'un nija'am es nmabujkam ko Dios xytsyojkam. Dios yu'u du'un ja tsojkan, es pan nnydsyojkam nixim niyam, Dios jiky'ajtp mat udsajtam, es udsajtam njiky'ajtam mat ja Dios.

17 Es ko njiky'ajtam mat ja Dios, maj máyap es kexy ka'pxy 'yítat ja ndsojkan'ajtam es ndukma'awdajtam ko Dios xurpayo'oyum, ja'a ko n'ijtam ya naxwiiñ éxtam Kristu.

18 Ma jyámaty ja tsojkan, kyaj jyámaty ja tsu'kan. Di'ibu myudajtypy kexy ka'pxy ja tsojkan, yajkekyry ja tsu'uga. Ja'a ko pan ndsu'kam tii, njajptsu'kam ko xytyukkumadowa'anam di'ibu ta ndu'undugo'oyum. Ko ti ndsu'kam, kyaj kexy ka'pxy nmudajtam ja tsojkan.

19 Dios jawyiin xytsyojkam udsajtam. Paaty udsajtam ndsojkan ja Dios.

20 Pan ja pan jyana'añ: “Ej ndsejpyuts ja Dios”, es kyaj ttseky ja myugu'uk, andakpa taada. Pan di'ibu kyaj ttseky ja myugu'uk di'ibu yaa 'yijxury, nan kyaj mbaat ttseky ja Dios di'ibu kyaj t'ixy.

21 Mat ko Dios ta xytyuk'ana'amam ko di'ibu tsyeypy ja Dios, nandu'un ttsókat ja myugu'uk.

5

Wi'ix ja ka'oybyu nmamadakam

1 Nidugekyu di'ibu 'yaxájar ja Jesús éxtam Kristu, yu'u du'un ja Dios u'unk'ajtudap. Ja ja'ay di'ibu tsyeypy tu'ugu u'unkteety, nandu'un ttseky ya u'unkteedyu 'yu'ungaty.

2 Ko ndsojkan ja Dios es nguydu'unum ja 'yana'amun, ndsojkanu naty nandu'unu 'yu'ungaty.

3 Es ko ndsojkan ja Dios, nguydu'unumu naty ya 'yana'amun. Es kom xy'u'unk'ajtam ja Dios es ndsojkan, kyaj mak nja'am es nguydu'unum di'ibu yu'u xytyuk'ana'amam,

4 mat ko nidugekyu udsajtam di'ibu xy'u'unk'ajtam ja Dios, nmamadakam es kyaj ndu'unum ja naxwiiñdu winma'añ. Nmamadakam mat ko nmabujkam ko ja Jesús yu'u Kristu, Diosu 'yU'unk.

5 Pánaty myubujktap ko Jesús yu'u Diosu 'yU'unk, myumadáktap es kyaj ttúndat ja naxwiiñdu winma'añ.

Jesús yajnjajxy ko Dios 'yu'unk'átyaty

6 Ko Jesús myiñ ya naxwiiñ, oj ya'ijxwe'emy mat ja nuu es ja ne'pyñ, kyaj jye'eyaty ja nuu, ja'a mat ja nuu es ja ne'pyñ. Es ja Espiritu Santu ku'am dyajtydyaku, es ni na'a kya'anda'aky.

7 Tugmak jyam'aty tsajpótm di'ibu yajtydyujkabu tyaaðu: ja Dios Teety, ja Diosu 'yU'unk esu Espiritu Santu. Es ti'igyu ja tay'ajtan di'ibu yajktap.

8 Es tugmak jyaa'áty naxwiiñ di'ibu yajtydyujkadubu tyaaðu: ja Espiritu Santu, ja nuu es ja ne'pyñ. Es ti'igyu ja tay'ajtan di'ibu yajktap.

9 Nmabujkam ko tnikajxpátta ja'ayaty. Per yu Diosu ñikajxpajtan kanak nipat 'yóyaty. Yu Dios ta jyana'añ ko Jesús yu'u 'yU'unk'ajtypy.

10 Di'ibu myubejkyry ja Diosu 'yU'unk, myudajtypy jyodoty wyinma'añóty di'ibu ñikajxpejtypy ko tyay'ajtanaty. Per di'ibu kyaj tmabeky ja Dios, du'un t'ixy éxtam 'yanda'aky ja Dios, mat ko kyaj tmabeky ja Diosu ñikajxpajtan ko jyajanañ: “Jesús uj n'U'unk'ajtypy.”

11 Tyadu nikajxpajtun yu'u du'an: ja Dios ta xumyo'oyum ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu, esu tyadu jiky'ajtun 'yity mat ja 'yU'unkkyujxm.

12 Di'ibu 'yaxajur ja Jesus extum ja Diosu 'yU'unk, myudajtypu tyadu jiky'ajtun. Per di'ibu kyaj t'axaju Jesus extum ja Diosu 'yU'unk, kyaj tmudaty tyadu jiky'ajtun.

Kajxwijn esu kajpo'xun

13 Nnija'ayudaps miits di'ibu myubajktur ja Diosu 'yU'unk, es xynijawudat ko xumyudattu ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

14 Kyaj ndsu'k nja'am ko n'amdo'om tii ja Dios, mat ko nnija'am ko ti n'amdo'om di'ibu ijtp ti'igy di'ibu yu'u tsyejpy, yu'u xumyudo'om.

15 Es mat yu'uy ko xumyudo'om, nnija'am ko xumyo'oyumu naty di'ibu n'amdo'om.

16 Pun 'yijxypy ko tu'ugu myugu'uk ttuñ ja peky di'ibu kyaj myunejxytu ma ja o'kun, wa'an tkajxta'aky ma Dios kudiibu 'yoogat. Ja'a ko taa yu peky di'ibu manajxr ma ja o'kun, es mudu tyadu peky kyajts njana'añ es kyajxta'agut yu'uguyxm.

17 Tugekyu axukru yu'u dun peky. Es taa yu peky di'ibu kyaj myunejxy ma ja o'kun.

18 Nnija'am ko di'ibu myudajtypu ja Dios extumu Tyeety, kyaj pyekytuun'adu'utsy, mat ko Diosu 'yU'unk tkwentu'aty di'ibu Dios jya'a'ajtypu, es kyaj ja majku'ugork wi'ix tyuñaty.

19 Nnija'am udsajtam ko Dios xyja'a'ajtam esu majku'ugork yu'u ja'a'ajtudur tugekyu di'ibatu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudur.

20 Es nnija'am nandu'an ko ja Diosu 'yU'unk ta myiñ es ta xumyo'oyum yu nwinma'añ'ajtam es n'ixy'ajtam ja Dios. N'ijtum ti'igy mat ja Dios es mat ja 'yU'unk Jesukristu. Tyu'ajtanaty ko yu'adyu Dios, es yu'u du'an yajkypy ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

21 Nititaty, éxkam ko xywyindsu'ugudat di'ibu kyaj Dyios'aty.

Myumajtskpu Neku Di'ibu Fwank Jyaay

Tuy'ajtan esu tsojkan

¹ Uj, mājja'ay Fwank. Nduknigajxtuptsu tyadu neky ja Kiiryu di'ibu Dios wyin'ijx, esu 'yu'unguty di'ibats uj njantsytsyojktup; es kyaj jye'eyaty uj, nandu'un nidugekyu di'ibu tu tnijawadu ja tuy'ajtan.

² Ndsóktats miits mat yu'ugyujxmu tuy'ajtan di'ibu nmudajtam njodoty nwinma'añóty, es 'yity mat udsajtam winu xuu winu tiempu.

³ Wa'anu Dios Teety es ja 'yU'unk Jesukristu mgunu'xudu, es mmo'oyudu ja pa'ayo'on esu agujk'ajt jotkujk'ajtan, es ja'a maut n'ijtam ma ja tuy'ajtan esu tsojkan.

⁴ Byeenats tu njantsyxyonda'aky kots tu nnijawu m'u'unguty jyiky'attu mat ja tuy'ajtan, du'un éxtam ja Dios Teety xytyuk'ana'amun.

⁵ Es tyam, mugu'ugítu Kiiryu, nmunu'xtákyryuts ko nnaydsyojkam nixim niyam. Tyadu di'ibu nduknija'ayup, kyaj yu'ujaty ja Diosu 'yana'amunu jembyu, ja'ayumu'u di'ibu n'okmudajtambu extu jawyíñup;

⁶ esu tyadu du'un ja tsojkan ko nguydyu'unam du'un éxtam jyuna'añ ja Diosu 'yana'amun. Yu'u ja ana'amun di'ibu mmudoodu extu ko xymyabujktsondáktu Kristu, ja'a ko nnaydsyojkam nixim niyam.

Win'u'umbuty

⁷ Pes may jaa jyadity ja win'u'umbutujk ma tyadu naxwíñudu di'ibu kyaj t'axájudu ja Jesús ko yu'adyu Kristu, Diosu 'yU'unk di'ibu kyajx ya naxwiiñ éxtamu naxwíñudu ja'ay. Di'ibu du'un andakp, yu'u du'un myudsip'ajtypy ja Kristu.

⁸ Naygywentu'átadu, kudiibu tyugóyut di'ibu tu xytyundu, es du'un kexy ka'pxy mya-jkumádyut.

⁹ Di'ibu 'yaktimnikeempy ja Jesukristu 'yaxprijkan es kyaj wye'emy mat yu 'yaxprijkan, kyaj 'yity mat ja Dios; per di'ibu 'yaxájup es tkuydyúñ ja Jesukristu 'yaxprijkan, ijtp madu Dios Teety es nandu'un madu 'yU'unk Jesukristu.

¹⁰ Pún ja pún mninujxudu mya'axpuka'anudu wiink, es kyaj yu'ujaty ja Jesukristu 'yaxprijkan, katu xykyupaktu es mya'axpukadut ma miits mnaymyúkudu.

¹¹ Es nan katu miits xyajjotkujk'áttu ni wi'ix tsoo.

¹² Máyñamts miits nja'anuumyá'andu, per kyajts nja'aya'añ ma tyadu neky. Najxaambats ku'am ma miidsuty es nmamadya'aga'andu ku'am, es du'un kya'pxut ja nxondakan'ajtam.

¹³ Yu mmuga'ax di'ibu Dios nandu'un win'ijxu, esu 'yu'unguty, mduknigáxudu Dioska-jxy.

Myudugukpa Neki Di'ibu Fwank Jyaay

Gayu oy yajni gajxy

¹ Ɔj mɔjja'ay Fwank. Nduknigejxypyudsɔ tyadɔ neky mij, Gayu di'ibuts njantsytsyejpy tɔy'ajtɔn mɔɔt.

² Pes mɔgu'ugítɔ, n'amdeebuyts ja Dios es oy mak m'ítɔt, dɔ'un éxtɔm oy m'ity mwe'emɔ mɔdɔ Dios.

³ Pes xondákrɔts mak ko myiindɔ nidu'ugaty ja nmɔgu'uk'ajtam es xytyukmɔmadya'aktɔts ko mij xyryadúñ ja tɔy'ajtɔn.

⁴ Ni tits ni'igɔ xykyayaxonda'aky kots nnijawɔ ko n'u'ungɔdyɔts 'yittɔ mɔ ja tɔy'ajtɔn.

⁵ Mɔgu'ugítɔ, oy xytyuñ ko xyryudɔkɔ ja nmɔgu'uk'ajtam, es ni'igɔ pɔnaty wiink tsoo tso'ondɔp.

⁶ Yu'ujɔty kɔ'um tɔ tmadya'aktɔ mɔ mɔbɔjkrɔtɔjk ñaymyúkɔdɔ wi'ix xytsyojktɔ. Es oy xytyuñ mɔt ko xyryudákrɔdɔ mɔ tyu'uyo'oydyɔ, mɔt ko Dios tsyejpy es dɔ'un xytyúndɔt.

⁷ Pes yu'ujɔty jyɔdittɔ tmɔdundɔ Jesukristɔ es tkajxwɔ'xtɔ Jesukristɔ 'yayuk mɔjaty ja ja'ayɔty, es ni tka''axájɔdɔ pudɔjkɔn mɔ tadɔ ja'ayɔty di'ibu kyaj t'axájɔdɔ Jesukristɔ.

⁸ Paaty ɔdsajtam xyryátɔm es nbudɔjkɔm, mɔt ko dɔ'un mɔɔt ti'igyɔ nmɔdu'unɔm ja Dios.

Diótrefes esɔ Demetryɔ

⁹ Dɔ'unɔts tɔ nnijayɔ ja mɔbɔjkrɔtɔjk di'ibu naymyujkrɔdɔp mɔ mij, per jap 'yityɔ tadɔ Diótrefes di'ibu tim'ana'amaamp es kyaj tkuydyuna'añ éxtɔmts nja''anɔmɔ.

¹⁰ Paaty kots njajpta'agɔt, net ndukmɔmadya'aktɔt nidɔgekyɔ miidsɔty éxtɔmts ɔdsɔty xyñibi'tskajxɔdɔ, xyñi'oo xyñiyaaxɔdɔ mɔt ja andakɔngyɔjxm; es mɔdɔ tyadɔ kyajyɔm jyotkrɔda'aky, nan ni ja'a tka''axajɔ ja nmɔgu'uk'ajtam di'ibu nɔjxtɔp ya'axrɔjkrɔ, es kyaj tkupeky esɔ wiinkrɔ 'yaxájɔdɔt. Es pɔnaty 'yaxajɔyándɔp, 'yɔxwojppɔdseemɔpy tsajptɔgóty.

¹¹ Mɔgu'ugítɔ, katɔ xyryadúñ ja axɔukrɔ ijxrajtɔn. Padún ja oybyɔ. Di'ibu oy tyiimɔpy, Dios ja'a'ajtɔp; per di'ibu tyiimɔpy ja axɔukrɔ, kyaj tka'ixy'aty ja Dios.

¹² Byeen yajxón tnmadya'aktɔ nidɔgekyɔ ko Demetryɔ jyiky'aty tɔy'ajtɔn mɔɔt. Es tɔy'ajtɔn yɔ'ɔ, mɔt ko jyiky'aty éxtɔm ja Dios ttseky. Nandɔ'un ɔdsɔty nnikajxrajttɔp tsɔ tyadɔ, es mij mnija'ap ko kyajts n'andɔ'aktɔ.

¹³ Máyñɔmts miits nja''anɔmɔyɔ'andɔ, per kyajts nja'aya'añ mɔ tyadɔ neky,

¹⁴ nɔjxɔambɔts kɔ'um mɔ mij es nmɔtmadya'aga'añ wingɔ'um agɔ'um.

¹⁵ Dios myajjotkujk'átɔdɔp. Nmɔgu'uk'ajtam di'ibu yam mduknigáxɔdɔ Dioskajxy. Tunɔ may'ajtɔn, mo'oydyɔ ni'amukɔ Dioskajxy di'ibáty jap mɔ mij.

Neky Di'ibũ JuudĚs Jyaay

¹ Ɖj JuudĚs, Jesukristũ myũduumbũ, myũga'axũ Santya'agũ. Ndukniġajxtũptsũ tyadũ neky ja ja'ay di'ibũ Dios Teety tũ twin'ixy es tja'a'ata'añ, es di'ibũ Jesukristũ kyuwaampy.

² Wa'anũ Dios mmo'oyũdũ pa'ayo'on, agujk'ajt jotkujk'ajtn esũ tsojkn.

Pũnũty tyuk'uxpũjktũp ja andakũn

³ Mũgu'ugĩtũty, byeenũts tũ njantsytsyesty nduknijayũya'andũ ja nitsokũn di'ibũ nmũdajtn. Per nja'abũts ko koonũmts nnijũyũt es nmũnu'xtũ'aktũt es xytyũndũt wi'ix kyaj pũn dyajtgũtsũt di'ibũ nmũbũjkm, di'ibũ tũgok je'eyũ yajmooy ja Diosũ jya'ayũty.

⁴ Ja'a ko tũ ja ja'ay andakũngyũjxm tyũkũdũ mũ miĩdsũty. Yũ'u ja Diosũ 'yayuk 'yandijpy di'ibũ extũ jũkyũp mũ yajjaaywyũ'ũm ko dũ'ũmbũ ja'ay windũgoyũndũp, ẽxtũm pyaadyũty. Mũt ko 'yaxũkja'ay'ũttũ, jyunandũ ko Dios myay'ajtungyũjxm nya-jpũpũma'xũm, es pũaty mbaat nmũ'ĩndũ'unũm, es 'yũxtijtp ja Nĩndsũn'ajtnm Je-sukristũ.

⁵ Pũaty miĩts ndukjamyatsa'andũ, oy xyjanijũwũdũ, ko oy ja Dios tjayajpũdsũmũdũ Ejiptũ nidũgekyũ israelitũ ja'ayũty, ńknũm dyajkutũgooy di'ibũ mũajaty kyaj tmũbũjktũ.

⁶ Es nija'ajũty ja anklũs di'ibũ kyaj tmũmũdooy ja Dios, es tmastũty ja tyuunk di'ibũ Dios mooyũ, Dios myũdajtypy tsĩmy mũ koots it es ttũkkũmũdowa'añ ko ttpayo'oyũt.

⁷ Nandũ'ũn jyajtn Sodomũ esũ Gomorrũ mũt ja wiingũtypyũ kajpn di'ibũ myũwĩngon'ajtypy. Tadũ ja'ayũty naygyũ'ũyajkũdũ es myũ'ĩndũndũt, es ttũndũt di'ibũ kyaj jyapaadyũty ttũndũt. Pũaty ja Dios dyajkũdũky ja jũnya'ank tsajpũtm es dyajtooydyaay tũgekyũ ja kajpn. Es dũ'ũn ja Dios xytyuk'ijxũm wi'ix ttũydyũna'añ ja pekyjya'ayũty.

⁸ Per oy tjatĩmnijũwũdũ tũgekyũ tyũadũ, nandũ'ũnũ tadũ andakpũ dya'axũũgũdũ kyũ'ũm nĩni'xũty es t'ũxtijtn ja Diosũ kyutũjkn, es extũ wyĩngajxpajttũp pũnũty ijttũp jam tsajpũtm.

⁹ Per extũ yũ arkanklũs Migel kyaj dũ'ũn t'oooy ja mũjku'ugũpk ko dyajtsiptũktũ mũt ko tjayajnjũxũñ ja Moisesũ ñĩni'x, je'eyũ t'anmũay: "Wa'an ja Nĩndsũn'ajtnm mwĩn'oooyũty."

¹⁰ Perũ tadũ andũkũpty ñi'o'odũp di'ibũ kyaj tniĩjũwũdũ. Dũ'ũn yũ'ũjũty ẽxtũmũ ujts jũyũjk, kyaj jyaygyũkũdũ es ñayyajtũgũyũdũ.

¹¹ jPũroobũty yũ'ũ!, mũt ko t'ũxtijtn ja tũy'ajtn es tpadũndũ ja kyũ'ũm winmũ'añ ẽxtũmũ Kaĩn. Kyaj ttũndũ di'ibũ Dios tsyeypy, mũt ko myeẽ'ooogũty ẽxtũmũ Balãn, es ẽxtũmũ Koree, dũ'ũn 'yooktũt ja'agyũjxm ko tniĩbũdũ'ũktũ ja Dios.

¹² Ko mnaymyũkũdũ es mgay m'ũũktũ Dios tsyũjũngyũjxm, tyadũ andũkũpty tyũkũdũ mũ miĩdsũty, es ni kyatsoydyũndũ es xymyũtkay xymyũt'ũũktũ. Dũ'ũn yũ'ũjũty ẽxtũmũ borreegũ kwentũ'ajtrũ di'ibũ naygywentũ'ajtrũ kũ'ũm, ẽxtũmũ yoots di'ibũ kyaj tmũdaty ja tuu es yajnejxyũty ja poj, dũ'ũn yũ'ũjũty ẽxtũmũ je'xykyẽpyũn di'ibũ kyaj tyũũmp'ũty, ẽxtũm tu'ũgũ kepy di'ibũ tũ tyũtsnũ mũdũ ñi'aũts ñĩgoxy.

¹³ Tadũ andũkũpty, yũ'ũ myũnũjxtũp ja jiky'ajtnũ axũũkũp extũ mbaat yajtsũoydyũndũ. Dũ'ũn yũ'ũjũty ẽxtũmũ jikymyeyũñ ñĩkapy es dyajpũdsũmy ja axũũkũp mejyũbyũ'aay, es nandũ'ũn ẽxtũmũ mũdsũ'ada'ũtsy ko ñaxy tsajwĩnm ko tye'xy mũk es waanũ 'yũty, ta pyi'ĩtsy, esũ dũ'ũnũ tadũ andũkũpty wyũ'ũmũdũ mũk agootstũũy wĩnũ xũũ wĩnũ tiempũ.

¹⁴ Yũ'ũdyũ dũnũ tyũadũty di'ibũ tim jũkyũp myadyak ja Enok, ja Adanũ 'yok myũjũxtũjk naska'axũbũ. Dũ'ũn jyunũñ ja Enok: "N'ijxũts ja Nĩndsũn'ajtnm ko myiũ mũt kanak mĩlũ 'yũnklũsũty,

¹⁵ es tpayo'oyũt nidũgekyũ ja ja'ay es tkũmũdũwũt ja axũk ja'ayũty di'ibũ tũ ttũndũ tũgekyũ axũũkũp, es mũt ko nandũ'ũn mũt ja axũk ayuk tũ tkajxpũattũ ja Dios."

¹⁶ Esu tyadu andákruty mya''u'undap ja Dios esu wiingátypy, ni na'a kyajotkuda'aky mat ja di'ibu myadajttap. Ja'a tyuundap di'ibu ya'u ku'am tsojktap, kyu'awak'áttu es ñayyajmujpajta'aga'anudu, es oy myadya'áktu mat ja wiinkpu ja'ayuty ko ti ttsoktu di'ibu ku'am tyuk'oy'áttap.

Kajxwíjun mat ja mabajkruty

¹⁷ Per miits mugu'ugítaty, jamyatstu wi'ixu Nindsun'ajtam Jesukristu 'yapóstaluty xytyukmumadyákum.

¹⁸ Du'an jyunandu: “Ja tiempu di'ibu tim okpu jaa'ataamp ja ja'ay di'ibu tyukxi'igaampy ja Diosu 'yaxpujkan es jyiky'ata'añ éxtum ya'u ja 'yaxuk winma'añ.”

¹⁹ Tyaadu du'umbu ja'ay ya'u yajnaywya'xap ja nmugu'uk'ajtam es jyiky'attu éxtum ja ñini'x kyubajk ttsoktu, es kyaj tmudattu ja Diosu Jya'ajun.

²⁰ Per miits mugu'ugítaty, yajmajwiin yajkajaaju mmabujkan nixim niyam, es kajxta'áktu éxtum ja Espiritu Santa mnu'umo'oy mdu'umo'oyudu.

²¹ Naymyudátudu mat ja Diosu tsojkan es jup'ixtu ko myina'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu, ko mat ja pya'ayo'on xymyo'oya'anam ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

²² Pa'ayowdu pánaty kyaj oy tnijáwudu ti ja Dios tseyjpy.

²³ Di'ibu tuu dan timnayyajtugoyánunap, yajtso'ok éxtum jyawu xyjuuty jhunóty; esu wiingátypy pa'ayow es yajtso'ok, per éxkum mya'axuuudu mat ja 'yaxuk jiky'ajtan.

²⁴ Ja nYajnutsokpu'ajtam, ja Diosu tu'ukpu di'ibu myadajtypy ja mak'ajtan es kudiibu mbekykya'adut es myajkuxu'ugudut wa'ats Dios wyindum ma ja myuj'ajtan, es mat ni'igu xondakun,

²⁵ wa'an ja'a tmudattu ja muj'ajtan, mak'ajtan, es ja kutujkan. Du'an 'yijty Nindsun'ajtam Jesukristukyujxm ma kyajnumu naty tsyonda'aky ja naxwíñudu, tyamu du'an 'yity, es winu xuu winu tiempu du'ñam 'yítut. Wa'an du'unaty.

Di'ibu Dios Myooy Ja Jesukristu Es Ttuknijawudut Ja Myuduumbuty

¹ Di'ibuts ngaxjaapy ma tyadu neky, yu'u di'ibu Dios myooy ja Jesukristu es ttuknijawudut ja myuduumbuty di'ibu tsojkar es tsojk tyuna'añ jyata'añuty. Jesukristu tkejxy nidu'ugu 'yanklus ma uj, Fwank, Jesukristu myuduumbu, es tats xytyuknijawu tugekyu tyadu.

² Paaty ma tyadu neky nnikajxpeyuts ko tyu'y'ajtanuty di'ibuts n'ijx nmadoo, ko yu'u ja Diosu 'yayuk es di'ibu Jesukristu xytyuk'ijx xytyuknija'ajuts.

³ Dios kunu'xudup di'ibuty kyajxtup, es kunu'xudup nandu'un di'ibu myudeepy ja myadya'agyu tyadu ayuk, es tmabuktut es tkuydyundut di'ibu ijtp yaa kaxja'ay, mut ko tu wyingón ja tiempu ma tyuna'añ jyata'añuty.

Fwank tnijayu ja mubujkrutujk nijxtujk pekyru

⁴ Uj Fwank. Nnijayuts yu mubujkruty di'ibu naymyujkadup ma juxtujkru kajpn Asyu ñaxóty. Wa'an ja Dios mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, ja Dios di'ibu ijtp, du'añum 'yity, es du'añum 'yita'añ. Nandu'un mgunu'xudut ja Espiritu Santu es mmo'oyudut ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, ja Espiritu Santu di'ibu ijtp ma uñaaybyajn ma Dios yajkutiky, es ttuñ juxtujk naxu tuunk.

⁵ Es nandu'un ja Jesukristu, di'ibu ñikajxpejtypy ja tu'y'ajtan, mgunu'xudut es mmo'oyudut ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, di'ibu jawyiin jikyruujk ko 'ye'ky, es tyam yajkutiky ma nidugekyu naxwíñudu ja'ayudyu ryey. Jesukristu xytsyojkam, tu xyajwátsum ja nbojpa'ajtam mut ja ñe'pyñ,

⁶ es tu xpyujtákm yajkutujkru es teedyuty, es nmadu'unam ja Dios Teety. ¡N'ok'awdajtam ja Jesukristu di'ibu winu xuu winu tiempu tmadaty ja muj'ajtan esu muk'ajtan! Wa'an du'unuty.

⁷ Ixtu, Kristu miimp yoodsóty. Nidugekyu naxwíñudu ja'ay t'ixtat, es extu ja'ajuty di'ibaty yajkruuzpajtadu; es nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty jy'u'y ya'axtat ko t'ixtat. Es du'un jyata'añ. Wa'an du'unuty.

⁸ Nindsun'ajtam Dios, di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, yu'u du'un junaamp: “Ujtsu du'un éxtum ja A es éxtum ja Z, ujtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okru, di'ibu ijtp, du'añum 'yity, es du'añum 'yita'añ.”

Fwank t'ixy ja Kristu

⁹ Uj Fwank, mmamubujkruty. Mut yu'ugyujxmu Jesús uj n'ityuts mut miidsuty ma Diosu kyutujkan, ayon es ma'xtujkan. Tats xyjapajta'aktu éxtumu tsimyja'ay ya ma islu di'ibu xyu'ajtypy Patmus, mut ko ngajxwa'xyuts ja Diosu 'yayuk es nnigajxy nnimadya'agyuuts ja Kristu.

¹⁰ Ma tu'ugu domingu xuu ja Espiritu Santu xyñigudákuts. Nétats nmadooy éxtum pán muk kyajxy n'axku'uyuts mut tu'ugu ayuk, du'un éxtum ya'axy ja trompetu,

¹¹ es xy'anmaayuts:

—Kaxja'ay nekykujxmu di'ibu m'ijxypy, es tuknigaxu tadu neky ja mubujkruty di'ibu naymyujkadup ma tyadu juxtujkru kajpn: Éfesu, Esmirnu, Pérgamu, Tyatiiru, Sardus, Filadelfyu esu Laodiseeu.

¹² Nwa'kambijtyuts es n'ixa'añuts pándsu dan xymyugajxp. Nétats n'ijxy juxtujku ooru kandaleeru,

¹³ es kujk'aay ma tadu kandaleeru, n'ijxyuts kyaxe'eky éxtum tu'ugu yedyujk, es ñaywyixuty yeñ, extu tekyjyujp'ambaat, es tmadaty tu'ugu 'yooru kaatsywyuan di'ibu jantsy muju 'yok.

14 Yu wyaay poop éxtam lanu pooppu, es éxtam tsajp'e'pyky, esu wyiin du'an kyuxe'eky éxtam junya'angun.

15 Yu tyeky jantsy tu'xp, éxtam bronsu ko mak 'yambeky; esu kyajxy jantsy mak, éxtam 'yuu'tsy pyumimy ja muj nuudax.

16 Ma yu 'yaga'añgyu'u tmudaty juxtujku madsa'a, esu wyiin juyjp tu'xp éxtam ko tye'xy ja xuu mat winu myujaa. Es ma 'yaa pyudsemy éxtam tu'ugu espaadu jujpki'pyñ es majtsku 'yaa.

17 Kots n'ijxy, ngudaayuts tyeky'ujxy éxtam o'kpu. Es yu'u tyuknikooñuts ja 'yaga'añgyu'u, es xy'anmaayuts:

—Katú mdsu'ugu. Ujtsu du'an ja jawyiimbu es ja tim okpu.

18 Ujtsu du'an di'ibu jiky'ajtp. Tuts n'ok'o'kpu, nétuts njiky'pyejky, es njiky'átyuts winu xuu winu tiempu, es nmudajtypyuts ja kutujkan esuts nyajjiky'pyúkat ja o'kpu.

19 Kuxja'ay di'ibu tu xy'ixy, di'ibu jaa tyam, es di'ibu ya'ixaamp óknum.

20 Yu'u du'an 'yandijpy ja ayu'udsyu winma'añ, ja juxtujkpu madsa'a di'ibu tu xy'ixy madsu n'aga'añgyu'u es ja juxtujkpu oorú kandaleeru. Ja juxtujkpu madsa'a ja'a 'yandijpy ja juxtujkpu n'ayuk kajxwa'xpu'ts ma ja mabujkpu'tujk ñaymyúku'du, esu juxtujkpu kandaleeru ja'a 'yandijpy ja mabujkpu'ty di'ibu naymyujku'dup ma juxtujkpu kajpn.

2

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkpu'tujk jap Éfesu

1 Du'an xyñijáyut yu n'ayuk kajxwa'xpu'ts di'ibu ijtp ma ja mabujkpu'tujk ñaymyúku'du jam Éfesu. “Du'an jyu'na'añ di'ibu myudajtypy juxtujku madsa'a 'yaga'añgyu'u'joty es jyu'dity kujk'aay ma tadu juxtujkpu oorú kandaleeru:

2 Uj nnija'abuts di'ibu mduundup, wi'ix mmaktundu, es ja ma'xtujkan di'ibu mmudajttup. Es nnija'abuts ko kyaj mbaat xymyuma'xtúktu ja axuk ja'ayuty. Nan nnija'abuts ko tu xywyinma'añ'ixtu di'ibu nugoobu ñayñigajxudu ko yu'u 'yapó'stuly, es tu xyajnidu'xtu ko yu'udyu andákruty.

3 Tu xymyudánudu es xytyuknaxtu ja ayo'on mat ujtskyujxm, es ni tu mgatsipka'axtu.

4 Per ma miidsuty tam tits nga'oyjya'ap, yu'u ko kyaj xy'oknakytsyojknuduts éxtam jawyíñup.

5 Jamyatstu éxtam tuuyap xytsyojktuts es yajxónuts xymyuduundu. Yajjambítu mjot es jiky'attu jatugok éxtam naty jawyiin. Pún kyaj mjodumbittu, nninujxtup es nbujkadut ja mgandaleeru ma 'yity.

6 Oyu du'an xytyundu ko xykyatsoktu ja nikoláytydyu 'yaxuk jiky'ajtan, mat ko uj nandu'an n'axuk'ijxpyuts.

7 Di'ibu mūdoodup, wa'an tjaygyúku'du di'ibu ja Espírítu Santu 'yanmaaydyubu tadu mabujkpu'tujk ma ñaymyúku'du. Pún madakp, tyaadu nmo'oyu'pts es tju'xat ja ujts tuamp di'ibu yajjiky'ajtp es tsajpótm 'yity.”

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkpu'tujk jap Esmirnu

8 Nijayu nandu'an yu n'ayuk kajxwa'xpu'ts di'ibu ijtp ma yu mabujkpu'tujk ñaymyúku'du jam Esmirnu: “Du'an jyu'na'añ yu jawyiimbu esu tim okpu, di'ibu ok'o'kpu es net jyiky'pyejky.

9 Uj nnija'abuts ko m'ayoodup. Per jotkujku'du mat ko Dios mdsókudu es mbudúku'du. Es nnija'abuts ko nugoó mni'ow mniyaaxudu di'ibáty naydyíjup ko 'yisraelítaty, di'ibu sitay je'eyu ko myujku'umadúnda.

10 Katu mdsu'ugudu mat ko m'ayowa'andu. Yu mójku'ugópk yu'u wyinma'añ myo'oyaampy ja myuduumbuty es mbujta'aga'añuty pujxndugóty miidsuty nidu'uguty, es waanu tiempu mya'ayowa'añuty mak, es du'an xymyastu'uttat ja mmabujkanaty.

Yajti'igya^{da} mjot mwinma'añ^{ty} exta o'kanbyaaty, es ujts miits nmo'oydy^{ap} ya jiky'ajtan win^u x^u win^u tiemp^u.

11 Di'ibu mūdood^{ap}, wa'an tjaygyú^{ku}di'ibu 'yanmaaydy^{ap} ja Espíritu Santu tadu mabujk^{pu}ty di'ibu naymyuj^{ku}di'ap: Pán madakp, kyaj ja'a pyaad^{ud}at ja ayo'on di'ibu du'an éxt^uma ja'ay 'yook^{tu} myumajtsk ok."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujk^{pu}tajk jap Pérgamu

12 'Nijay^u nandu'an ya n'ayuk kajxwá'xp^{uts} di'ibu ijtp mā ja mabujk^{pu}ty ñaymyú^{ku}di'ap jam Pérgamu: "Du'an jyuna'añ di'ibu myudaj^{ty}py ja espaad^u jajpki'pymby^u es majtsku 'yaa:

13 Uj nnija'ab^{uts} ko mdsu^undu mā ja Satanás 'yane'emy. Es nan nnija'ab^{uts} kots miits xyp^{an}ujxt^u amumdu'uk jot, es kyajts xymyastu'utt^u oy tjaya'o'kt^u ja n'ayuk kajxwá'xp^u Antip^{us} mā miids^{uty}, jap mā ja Satanás tsy^uu^u.

14 Per mā miids^{uty} tam tits nga'oyjya'ap, mət ko tam ñaymyíky^{uty} mət miids^{uty} di'ibu p^{yan}ujxt^{ap} ja Balamu 'y^{xp}ujk^un. Tadu Balán y^u'u wyinma'añmyooy ja Balak wi'ix dyajpekyt^yúnat ja israelít^{uty}, ttuksu'tst^u ja tsu'utsy di'ibu t^u yajtukwinds^u'u^{gu} ja agojwinnáx^{uty}, es my^u'induund^u.

15 Njuna'añ^{uds} du'an^u tyaad^u mət ko mā miids^{uty}, ta di'ibu p^{yan}ujxt^{ap} ja nikoláyt^{udy} 'y^{xp}ujk^un, mət ko u^j nandu'an n'axuk'ijxpy^{uts}.

16 Paaty jodambitt^u. Pán kudii, najx^{upts} es nyajkutagóy^{upts} tadu axuk ja'ay^{uty} mət ja espaad^u di'ibu p^{uds}u^{mp} mads^u n'a^u.

17 Di'ibu mūdood^{ap}, wa'an tjaygyú^{ku}di'ibu ja Espíritu Santu 'yanmaaydy^{ap} ja mabujk^{pu}ty di'ibu naymyuj^{ku}di'ap: Pán madakp, ndukj^u'x^{upts} ja ayu'udsy^uba manaa. Es nandu'an nmo'oy^{upts} tu'ug^u poop tsaa di'ibu myudaj^{ty}py k^{xj}a'ay y^u xy^u jemby^u di'ibu ni pán tkanijaw^u, ja'ay^u ñija'ap di'ib^{uts} nmeepy."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujk^{pu}tajk jap Tyatiiru

18 'Nijay^u nandu'an ya n'ayuk kajxwá'xp^{uts} di'ibu ijtp mā ja mabujk^{pu}tajk ñaymyú^{ku}di'ap jam Tyatiiru: "Du'an jyuna'añ ja Diosu 'yU'unk di'ibu myudaj^{ty}py ja wyiin éxt^uma janya'ang^un, esu tyeky du'an éxt^uma ja bronsu di'ibu jantsy t^u'xp:

19 Uj nnija'ab^{uts} di'ibu mduund^{ap}. Nnija'ab^{uts} ja mdsoj^ku^uty, y^u m^mmabujk^uu^{ty}, y^u m^mma'xtujk^uu^{ty}, es wi'ix^u Dios xymy^udund^u. Es nnija'ab^{uts} ko tyam xytyund^u oy waan^u ni'ig^u kudii^um jawyí^uu^{ap}.

20 Per mdugooydy^{ap} mət ko xyña'ix^{tu} tadu toxytyujk Jezabel di'ibu nayñigajx^{ap} ko y^u'u Diosu 'yayuk tkajxwá'x^u, per je'ey^u 'yanda'aky es twin'uu^{ndu} ja di'ib^{uts} xymy^uduund^{ap}, es my^u'indúnd^{at} es nan tj^u'xtat ja di'ibu t^u yajtukwinds^u'u^{gu} agojwinnáx^{uty}.

21 Uj t^uts njamo'oy^u tiemp^u esxy^{ap} y^u'u t^u jyodambity, esxy^{ap} t^u dyajtagátsy ja wyinma'añ. Per kyajp^u du'an t^u ttuna'añ, kyaj t^u tmastu'uty ja m^u'induunk.

22 Ja'agy^uxm ko kyaj tmastu'uty ja pekytyu'un^un, ujts^{uts} nyajka'ap tu'ug^u pa'am es 'yayó^{wat} mak, nandu'an 'yayó^{wat} pún^{uty} m^uat pyeky^{ty}und^u pán kyaj tmastu'utt^u ja pyeky^{ty}u'un^un.

23 Es nya'oog^{upts} ja Jezabelu 'yu'ung^{uty}, es du'an nduknijáw^{ud}ats nid^ugeky^u mabujk^{pu}tajk^{uty} kots u^j n'ixy'aty ja jyot wyinma'añ^{uty}, es nidu'uk nidu'uk miits nd^udyúnd^{at} o ngumády^{at} éxt^uma mbaad^udi'ap.

24 Per miids^{uty} nija'aj^{uty} di'ibu ak'ijtt^{ap} Tyatiiru di'ibu kyaj t^{ran}ujxt^u tadu ax^{uk} xp^{ujk}uⁿ es ni tkanijáw^{ud}u di'ib^{uty} y^u'uj^{uty} tyijt^{ap} y^u Satanasu 'y^{xp}ujk^un^u ayu'udsy^uba, kyaj nnakymyo'oy^{uty} wiink^u ana'am^un,

25 je'ey^u ko xykywent^u'átt^{at} di'ibu m^mudajtt^{ap} ext^u kots u^j njambít^{at}.

26 Pán madakp es ttuñ di'ib^{uts} u^j ndsejpy, nmo'oy^{upts} u^j ja kutujk^un es 'yana'am^{at} mā t^ugeky^u ja naxwí^und^u,

²⁷ es du'an 'yana'amut éxtam ko ja naxtu'ts yajtukwépy ja pujxndajk, es tyukpu'uj, du'an éxtamu nDeedyats ta xymyo'oy esats nyajkutúkat.

²⁸ Nandu'an nmo'oyap ja jayxyu.

²⁹ Di'ibu mudoodap, wa'an tjaygyúkadu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaaydyap ja mabujkraty di'ibu naymyujkadap."

3

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkratyjk jap Sardus

¹ Nijayu nandu'an yu n'ayuk kajxwa'xrats di'ibu ijtp ma ja mabujkratyjk ñaymyúkadu jam Sardus: "Du'an jyuna'añ di'ibu myudajtypy ja juxtujku madsa'a es ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy juxtujk naxu tuunk: Uj nnija'abats di'ibu mduundap. Oy miits mja-jiky'attu, du'an m'ittu éxtam eekyruan.

² Paaty wijtu es mak tundu ja mjot, mo'oydyu mak'ajtan di'ibu akwa'umpram, di'ibu jawaanu kya'o'knu, ja'a ko tats n'ixy es kyaj tyim'óyaty di'ibu mduundap Dios windum.

³ Jamyatstu ja oybyu n'axrjukunats di'ibu m'axaju. Kuydyundu es yajtagátstu mwinma'añty es mjiky'áttat. Pún kyajru du'an xytyundu, najxupts ti'in, éxtam tu'ugu ma'tspu, ma ni xykya"awíxyudsu naty.

⁴ Per jap Sardus tap naagadyu ja'ay di'ibuts sitay taayumts xymyuduundap amumdu'uk jot. Yu'u tyaadaty Judyttat mat uj poop witxu, mat ko du'an ñitúkadu.

⁵ Pún madakp, nan ndukrajta'agupts ja poop wit, es kyajtsu xyuu njo'tsat ma 'yity kuxja'ay nekykuyxy ja xyujuty púnaty jiky'ajttap winu xuu winu tiempu. Ni'igats n'axájut éxtamsu nja'ajun madsu nDeety 'yity mat ja 'yánklusaty.

⁶ Di'ibu mudoodap, wa'an tjaygyúkadu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaaydyap ja mabujkraty di'ibu naymyujkadap."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkratyjk jap Filadelfyu

⁷ Nijayu nandu'an ja n'ayuk kajxwa'xrats di'ibu ijtp ma ja mabujkratyjk ñaymyúkadu jam Filadelfyu: "Du'an jyuna'añ di'ibu ni madsoo pyojru, di'ibu ja Tuya'ajtan es di'ibu myudajtypy ja rey Davitu 'yawatsn; es ko dya"awa'atsy tii, ni pún mbaat tkaya"adiky; es ko ti dya"adiky, ni pún mbaat tkaya"awa'atsy.

⁸ Uj nnija'abats di'ibu mduundap. Tats mbujta'aky tu'ugu tujk aa awa'ats ma miidsaty, di'ibu ni pún mbaat tkaya"adiky. Oy nugoo xykyamudajtru maja, ta xykyuydyundu ja n'ayúkat es kyajts ta xy'uxtijy.

⁹ Ja maju'ugórk mduumbaty, tadu andákraty di'ibu nayñigajxadu ko yu'u 'yisraelítaty, per nugoo je'eyu 'yanda'aktu, nyajkoxtánudupts mdeky'ujxy, es du'an tnijáwadut ko tats uj miits ndsoktu.

¹⁰ Tu xykyuydyúndats ja n'ana'amun ko ta xymyudattu ja ma'xtujkun, es mada tyaadu ujtsats mij nguwa'anap ko naty myiñ ja ayo'on di'ibu minaamp ma tugekyu naxwíñdu, es yajtukumadowa'añ di'ibu jiky'ajttap naxwiiñ.

¹¹ Uj mínupts tsojk. Mudattu mwinma'añoty es padundu ja n'axrjukunats di'ibu ta xy'axájudu, kudiibu pún mbujkadut yu mmay'aty.

¹² Pún madakp, nbujta'agupts uj es 'yítat éxtam tu'ugu pilaar madsu nDiosu tyujk. Jap wu'amut winu xuu winu tiempu. Ni pún tkayajuga'agut. Nguxja'ayurats ma ja madákraty ja nDiósuds xyuu. Es nan nguxja'ayudats ja nDiósuds kyajru xuu, ja jembyu Jerusalén di'ibu kudakp tsajpótm. Es nan nguxja'ayaambyats yu jembyu nxuats.

¹³ Di'ibu mudoodap, wa'an tjaygyúkadu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaaydyap ja mabujkraty di'ibu naymyujkadap."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkratyjk jap Laodiseeu

14 Nijayu nandu'un ja n'ayuk kajxwa'xrats di'ibu ijtp ma ja mabujkrutujk ñaymyúkadu jam Laodisee: "Di'ibu du'uñum 'yity éxtam jaayum es di'ibu ñigajxypy es ttuñ ja tayı'ajtun, yu'u du'un di'ibu yajtsonu'k yajtsondák tugekyu di'ibu Dios yajkoj, es du'un jyuna'añ:

15 Uj nnija'abuts di'ibu mduundur. Tim tayı'ajtun ja'a du'un ko je'eyu mjokx'attu. Ni mgatatsn'attu es ni mga'an'attu. Ndsejpyuts es mdatsn'áttat o m'an'áttat.

16 Kom je'eyu mjokx'attu, paaty n'ok'uxtijtá éxtam ja ja'ay ya'uudsuty di'ibu kyaj jyot tkupeky. Mudu tyaadu, ja'ats n'andijpy ko ni xykyadimtsóktats es ni xykyadimtuk'ak'áttats. Kyajts miits xymyutnaymyaayubu'áttu es ni xykyamadsip'áttats, es kyajtsu du'ambu ndseky di'ibu du'un.

17 Miits mjánandur: Mukja'ayudyuts uudsuty, kyajts ti xytyugoy'ajtxudu, extu nani'iguts nmudáttats. N'anmaaydyups miidsuty: Dios m'ijxudu éxtam tu'ugu muk ayooobu ja'ayun, es éxtamu niwa'ats uxwa'atspan, es éxtamu wiints.

18 Paaty n'awijy ngajxwiy esuts xyñimíndudats es xyjúydyut ja wa'ats oorú, es du'un sitay mmakja'ay'áttat. Es nandu'un ma ujun min xyjuudyu mwitu pooppu, es mnaywyitxudu, kadiibu m'íttat niwa'ats uxwa'ats. Es nan ma ujun mmínut es xyjúydyut yu mwiindsooy, es du'un mbaat yajxon m'íxtat.

19 N'ooodsuts es njewijtsambijttupts nidugekyu di'ibuts ndsejpy. Paaty jodumbittu es mat winu mjot xykyuydyúndat di'ibuts miits n'anmaaydyur.

20 Mudowdu, tyárats tujk agu'ay ngugajxu. Pun pún myudeebyuts ja n'ayuk es dya'awa'adsut ja tyujk aa, tákubuts es n'ítudats mat yu'u, es ti'igyuts ngáyut.

21 Pún madakp, nya'u'uñupts ti'igyu ma uj, es muut nyajkutúkadats, du'un éxtamts uj nmamadaky ja pojpu es uñaaybyuts ti'igyu madsu nDeedyuts, es nyajkutíkyuts mat yu'u.

22 Di'ibu mudoodur, wa'an tjagyúkadu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaaydyur ja mabujkruty di'ibu naymyujkadur."

4

Wi'ixu Dios yajwindsu'ugu tsajpótm

1 Es óknam n'ijxyuts tu'ugu tujk aa awa'ats tsajpótm. Es xymyugajxyuts jatugok ja di'ibu myudajtypy ja 'yayuk éxtamu trompetu, es xy'anmaayuts:

—Ku't ja yam, es nduk'íxut di'ibu koonam tyuna'añ jyata'añaty óknam.

2 Netyu ja Espiritu Santu xymyanejxyuts tsajpótm. Es jámats n'ijxy tu'uk 'yu'uñu ma 'yuñaaybyajn.

3 Yu wyiin jyujp tye'xy éxtam ko tye'xy ja oybyu tsaa di'ibu xyu'ajtypy jaspe es kornalinu. Es jamu natyu i'tsy juwudity ma ja 'yuñaaybyajn, es jyantsytye'xy, éxtam tu'ugu tsuxk jajun es éxtam tye'xy ja oybyu tsaa di'ibu xyu'ajtypy esmeraldu.

4 Es n'ijxyuts ma ja uñaaybyajn juwudity i'px majtáxku uñaaybyajn ma 'yu'uñudu es yajkutíky i'px majtáxku mújja'aydyujk, ak poobwítxu es mat ja 'yooru koronu kyubajkkujxm.

5 Esu uñaaybyajn di'ibu itkijky pyudsemy ja anaa judsuk. Es wyindum tyoy éxtam jxxtujku tsinwaty, di'ibu 'yandijpy ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy jxxtujk naxu tuunk.

6 Esu uñaaybyajn di'ibu itkijky, nan jam tu'uk éxtamu jikymyejyñ, yajtuk'ijxnajxp éxtamu viidru. Es windujp uxku'p es pyu'aaybyu'aay 'yity nimajtáxku jiky'ajtrpu di'ibu windiky ja ñini'x mat ja wiin.

7 Tu'uk ja jawyiimbu kyuxe'eky éxtamu kaa, ja myumajtskpu kyuxe'eky éxtamu tooru, ja myudugmukpu du'un tmudaty éxtamu ja'ayu wyiin jyujpñ, es ja myumajtáxkpu kyuxe'eky éxtamu witsnun kyaagudíty.

8 Tyadu nimajtáxkpu jiky'ajtruty nidu'uk nidu'uk tmudaty ja kyakn tudujk. Esu kyakn nikujxy kyaknbatku'uy tmudaty ja wiin. Es xuuñ koots du'uñum jyuna'andu: Nugoo 'yokwa'ats'ajnu yu Nindsun'ajtam Dios, di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy,

di'ibu du'uñam ijt, di'ibu ijt es du'uñam 'yita'añ.

⁹ Es tugok tugoku tadu nimajtaxkra jiky'ajtpaty t'awdattu es twindsu'ugudu es tja'aygyuda'aktu di'ibu uñaapy tsunaapy uñaaybyajno ty ma yajkutiky, es jyiky'aty winu xuu winu tiempu,

¹⁰ net ja i'px majtaxkra mujja'aydyujk twingoxtanudu di'ibu uñaapy tsunaapy uñaaybyajno ty, es t'awdattu di'ibu jiky'ajtp winu xuu winu tiempu, es trujta'aktu ja kyoronu uñaaybyajn windum, es jyuna'andu:

¹¹ Nindsun'ajtam Dios,

mijtsu du'un mbatur es xy'axajut

ja muj'ajtan, windsu'kan esu muk'ajtan,

mat ko mijtsu du'un tu xyajkojta'ay tugekyu di'ibu ijt,

es mgu'umdsoknguyjxm mij xya'ity es xyajkojy.

5

Neky di'ibu winjaju windujp uxku'p, es ja Borreegu'unk

¹ Nétats n'ijxy ma Diosu 'yaga'añgyu'u tuk pityu neky di'ibu winjaju windujp uxku'p, es juxtujku seyu.

² Net tu'ugu muk anklus kyajxkéky:

—¿Pún pátur es dyajjunákat ja seyu es dya''awa'adsudu tyadu neky?

³ Per ni tsajpótm, ni naxwiiñ es ni nax patku'p kyajápty pún mbaat dya''awa'adsyu tadu neky, es ni mbaat tka'ixtu.

⁴ Nétats uj njantsytyujku jiibyu, ja'a ko kyaju naty pún yajpaaty pún pátur es dya''awa'adsut ja neky es t'ixut wi'ix jyuna'añ.

⁵ Net tu'uk ja ni'i'px majtaxkra mujja'aydyujk xy'anmaayats:

—Katu mju'uy. Yu Judaa tyump 'yaats di'ibu yajtijp Kaá, di'ibu nandu'un tump'ajt aats'ajtur ja rey Davit, yu'u tu myada'aky. Yu'u mbaat dya''awa'adsyu tadu nekypty es dyajjunákat ja juxtujkra seyu.

⁶ Nétats n'ijxy kujk'am ma ja ni'i'px majtaxkra mujja'aydyujk es ma ja nimajtaxkra jiky'ajtpaty di'ibu ijtta ma Dios yajkutiky wyindum, es n'ijxyuts tu'ugu Borreegu'unk tyanu di'ibu kaxu'kp éxtam tu 'yokwindsu'kan'ajtra. Es tmudaty yu Borreegu'unk juxtujku wyaj es juxtujku wyiin. Es ja juxtujkra wyiin, yu'u 'yandijpy ja Diosu Jya'ajjan di'ibu tyiimpy juxtujk naxu tuunk es di'ibu Dios tu tkexy ma tugekyu naxwiiñudu.

⁷ Tadú Borreegu'unk yu'u oj ñejxy es t'axaju ja neky di'ibu naty ja Dios myudajtypy ma ja 'yaga'añgyu'u.

⁸ Es ko t'axaju ja neky, ja nimajtaxkra jiky'ajtpaty es ja ni'i'px majtaxkra mujja'aydyujk ñaygyoxtanaydyáku Borreegu'unk wyindum. Nidu'uk nidu'ugu mujja'aydyujk tmudattu arpu esu oorpu tsim ujts mudu poom, di'ibu 'yandijpy ja Diosu jya'ayadyu kyajxtákan,

⁹ es t'awdu tyadu jembyu uy:

Mijtsu du'un mbatur es xy'axajut tyadu neky es xyajjunákat ja juxtujkra seyu.

Paaty mat ko tu mnejxy windsu'kan,

es mat ja mne'pyñ xyjuuy

éxtam ja Diosu jya'ayaty,

púnaty jiky'ajttu ma maygyajpn, ma wiinkru may ayuk kajxpaty, es ma mayñaxwiiñudu.

¹⁰ Tu xyrujta'aktu yajkutujkpaty esu teedyuty,

es tmadúndat ja Dios es yajkutúktat naxwiiñ.

¹¹ Nétats n'ijxy kanak miyongu ánkusaty juwudity ma ja i'px majtaxkra mujja'aydyujk, es ja nimajtaxkra jiky'ajtpaty, es ma di'ibu uñaapy tsunaapy uñaaybyajno ty,

¹² es jyuna'andu muk:

Yu Borreegu'unk di'ibu tu ñejxy windsu'kan,

pátup winu xuu winu tiempo t'axájut ja kutujkan,
maj'ajtun, wijy'ajtun, mak'ajtun,
windsu'kan, oy'ajtun esu awdajtan.

¹³ Es nmudooyats nandu'un nidugekyu di'ibu jiky'ajttap tsajpótm, naxwiiñ, nax patku'p, es jikymyejyñóty jyuna'andu:

Pátudup ja Dios esu Borreegu'unk
ja awdajtan, windsu'kan, maj'ajtun
esu mak'ajtun winu xuu winu tiempo.

¹⁴ Ja nimajtaxkra jiky'ajtra jyuna'andu:

—Wa'an du'unaty.

Es ja ni'ipx majtaxkra muija'aydujk ñaygoxtunaaydyáku es t'awdajttu Dios.

6

Juxtujkra seyu

¹ Nétats n'ijxy ja Borreegu'unk ko dyajjunáky myutu'ukru seyu ma ja juxtujkra. Es nmudoogajxyats nidu'ugu nimajtaxkra jiky'ajtraty, es jantsy mak kyajxy, éxtam ja anaa ñekyun:

—¡Min!

² Nétats n'ijxy tu'ugu poop kwaay, es di'ibu tyuk'uñaaary tmudaty tu'ugu ti'pxn, es trujtáku tu'ugu koronu. Ta oj pyudsemy éxtam di'ibu madakp es myada'aga'añ.

³ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja myumajtskra seyu, nmudoogajxyats ja myumajtskra jiky'ajtra kyajxy:

—¡Min!

⁴ Es pyudsemy tu'ugu tsaps kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaaary yajmooy ja kutujkan es yajtsiptáku ma tugekyu naxwíñu, es ja ja'ayaty ñayya'oogudat nixim niyam. Es yajmooy tu'ugu maj espaadu.

⁵ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja myudugukru seyu, nmudoogajxyats ja myudugukru jiky'ajtra jyuna'añ:

—¡Min!

Nétats n'ijxy pyudsemy tu'ugu yuk kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaaary, yu'u myudajtypy tu'ugu balanzu.

⁶ Es nmudooyats kyajxy kujk'aay ma ja nimajtaxkra jiky'ajtra, es jyuna'añ:

—Je'eyu tuk kilu triigu xyáku tuk xuu nidún, es tuguk kilu sebaadu xyáku tuk xuu nidún, per ni je'eyu xkyatónat yu aseytu oliivu es ni yu vynu.

⁷ Ko yu Borreegu'unk dyajjunajky ja myumajtaxkra seyu, nmudoogajxyats ja myumajtaxkra jiky'ajtra jyuna'añ:

—¡Min!

⁸ Nétats n'ijxy tu'ugu bayu kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaaary, ja'a txu'aty O'kun. Es ux'aay pyamíñaty ja di'ibu ñiwindsun'ajtypy ma ja o'kratujk. Yajmooydu ja kutujkan es dya'ooktat tuk peky ja di'ibu wa'xp taxk peky ja naxwíñu ja ja'ay, dya'oogat mat ja espaadu, yuu, pa'am esu awa'an juyujkaty.

⁹ Ko ja Borreegu'unk dyajjunajky ja myumugoxkra seyu, n'ijxyats artal patku'ay ja 'yanmaja'anaty ja ja'ayaty di'ibu naty tu 'yooktu mat yu'uguyxm ja Diosu 'yayuk di'ibu naty yu'ujaty tu tkajxwa'xtu.

¹⁰ Tyaadu kyajxtu jantsy mak:

—Nindsun'ajtam Dios, mij sitay mmudajtypy tugekyu kutujkan. Mjantsywyu'adsaty es mduy'ajtnmudaty. ¿Extu na'anam xpyayo'oya'añ es xtyukkumudowa'añ ja naxwíñu ja ja'ayaty mat kots tu xya'ooktu?

¹¹ Net yajmooydu nidu'uk nidu'uk pyoop wit, es tyuk'ana'amadu:

—Awixtu mat ja ma'xtujkun jawaandi'kn. Nandu'un éxtam miidsaty oj m'ooktu, tuu dun tyimpatyry ma dun 'yooga'andu ja mmagu'uk di'ibuts uj nandu'un nja'ay'ajttap. Yu'u yajka'pxaampy ja jyamyuat di'ibáty oogándur mat kots xymyadúñ.

¹² Ko ja Borreegu'unk dyajjanajky ja myududujkr seyu, nétats n'ixy ko myiñ ja tugoymyuk ujx, ja xuu yukudyaay éxtamu yuk wit, yu po'o jyumbijttaay tsapts, du'un éxtamu ne'pyñ,

¹³ esu mudsá'a kya'ay naxkujxy éxtam ja iigu tuump kya'ay ma ja kyepy ko myiñ ja mak poj.

¹⁴ Du'un ja tsajp ya'ijxtugooy éxtamu neky ko ya'axaatsy. Tugekyu tun kórkaty esu naxwíñdu di'ibu jikymyejyñoty yajwijtsxijttaaydu.

¹⁵ Net yu naxwíñdu ja'ayuty ja ryey ñayyu'tsudu aangóty es muj kaadsóty, ti'igyu mat ja makja'aydujk, soldaadu wyindsánaty, yajkutujkraty, yajmuduumbaty esu muduumbaty,

¹⁶ es t'anuumudu ja tun kopk esu kaats:

—Nijjtrapjtkats udsaty es yu'tskats kadiibuts x'ixat ja di'ibu uñaapy uñaaybyajngujxm, es kadiibuts xypyaadut ja mak tudyu'unun di'ibu yakaampy ja Borreegu'unk,

¹⁷ ja'a ko tu net jya'ty ja muj xuu ma ja tudyu'unun 'yita'añ, ¿es pán mbaat tmamada'aky?

7

Israelitu ja'ayuty di'ibu yajtsaaydu

¹ Oknumts n'ijxy nimajtáxku wiinkru anklus tyánudu, tu'uk ma xuu pyudsemy, jatu'uk ma xuu tsi'ity, jatu'uk ma jamboj myiñ, es jatu'uk ma yukpoj myiñ, es tmajtswu'andu tugekyu rójuty, kadiibu pyójut ya naxwiñ ma tugekyu aay kepy, es ni ma jikymyejyñ.

² Nétats n'ijxy jatu'ugu wiinkru anklus di'ibu miimp ma xuu pyudsemy, mat ja syeyu Dios di'ibu winu xuu winu tiempu ijtp. Tyadu anklus tmayaxykyky ja nimajtáxkr anklus, ja di'ibu Dios tu tmo'oy ja kutujkun es tudyuúnat yu naxwíñdu esu jikymyejyñ, es 'yanmaay:

³ —Katu xytyudyundu yu naxwíñdu esu jikymyejyñ, es ni yu aay kepy. Awixtu extu kots ndsa'ayutnam wyimbokkujxm nidugekyu yu Nindsun'ajtam Diosu myuduumba.

⁴ Du'un nmudóyats ko mugo'px jajustyikxymyajtáxk mil yajtsaaydu ja israelitu ja'ayuty, ja nimajmajtsk pekyryu ja Israelu tyuump 'yaats:

⁵ nimajmajtsk mil yajwinwijtstu ja Judaa tyuump 'yaats, nimajmajtsk mil ja Rubengu jya'a, nimajmajtsk mil ja Gaadu jya'a,

⁶ nimajmajtsk mil ja Aseru jya'a, nimajmajtsk mil ja Neftalii jya'a, nimajmajtsk mil ja Manasesu jya'a,

⁷ nimajmajtsk mil ja Simeongu jya'a, nimajmajtsk mil ja Leví jya'a, nimajmajtsk mil ja Isakaru jya'a,

⁸ nimajmajtsk mil ja Zabulongu jya'a, nimajmajtsk mil ja Joseeju jya'a, es nan nimajmajtsk mil ja Benjamingu jya'a.

Mayja'ay wyítxaty poop

⁹ Oknumts n'ijxy tugoymyay ja ja'ay di'ibáty jiky'ajttu ma maygyajpn, ma wiinkru may ayuk kajkraty, es ma mayñaxwíñdu. Es tamu naty tyánudu uñaaybyajn winduuy ma ja Dios yajkutíky, es Borreegu'unk wyinduuy, es wyítxaty poop, es tmudattu ky'u'ajótmu tuuxy'aay.

¹⁰ Es nidugekyu yaxkaktu mak:

Yu nitsokun myiñ ma yu Nindsun'ajtam Dios, di'ibu uñaapy ma uñaaybyajn ma yajkutíky, es nandu'un myiñ ma yu Borreegu'unk.

11 Nidagekyu ánkłusaty wyu'umdaaydyu tanu juwädity ma ja mąjja'aydyujk, es ma ja nimajtaxkrę jiky'ajtręty, es ma ja uñaaybyajn ma Dios yajkutiky. Net ñayjyujpędu naxkųjxy wyinduuy ma Dios yajkutiky, es t'awdattu Dios,

12 jyunę'andu du'an:

¡Wa'an du'anaty!

Yu awdajtan, mąj'ajtan, wijy'ajtan,

ja'aygyadąkun, windsu'kun, kutujkun esu mak'ajtan,

wa'an tųgekyu tyaadu tja'a'ąty yu Nindsan'ajtam Dios winu xuu winu tiempu.

Wa'an du'anaty.

13 Net nidu'ugu mąjja'aydyujk xyajtųyuts:

—¿Pánudyu dunu tyaaduty di'ibu ak poop ja wyit, es maą dun tsyoonda?

14 Uj n'adsooyuts:

—Windsın, mij mnija'ap.

Yu'u 'yadsooy:

—Tyaadu du'an di'ibu tu dyajnątu ja mak ma'ay tajın, di'ibu tu dyajwa'atstu es tu dyajpoođu ja wyit mut ja Borreegu'ungu ñe'pyñ.

15 Paaty 'yittu uñaaybyajn winduuy ma ja Dios yajkutiky, es tmędundu ja Dios xuuñ koots ma tyujk. Es ja Dios yu'u kwentu'atánudęp es 'yıtut ma yu'u.

16 Ni na'a kyanaky'ayówat mut ja yuu es ja tųdsu, es ni ja xuu kyatsa'ayudut, es ni kya'an'oogut,

17 mut ko yu Borreegu'unk di'ibu ijtr uñaaybyajn windum ma Dios yajkutiky, yu'u kywentu'ajttap éxtam ja byorreegu, es dyajnųjxut ma myuxy ja nuu di'ibu yajkųpy ja jiky'ajtan. Es ja Dios yajtątsxędat tųgekyu ja wyinnuu.

8

Mųjxųtųjkrę sey

1 Ko ja Borreegu'unk dyajınajky ja mųjxųtųjkrę sey ma ja neky, ta du'uñu 'yamoondaay tsajpótın éxtam kujm ooru.

2 Nétats n'ijxyu tadu jxųtųjkrę anklus di'ibu tųnaaydyęp Dios windum. Yu'ųjuty yajmooydyu kųjktu'ugu trompetu.

3 Oknum myiñ jatu'ugu anklus mut tu'ugu ooru jęunxijn. Ta tyunaay artal winduuy. Ta yajmooy mayu poom es yajpoomjókut es ttukwindsu'ęgut mut ja kyajxtąkun di'ibątyu Diosu jya'ayuty, ma ja ooru artal di'ibu ijtr uñaaybyajn winduuy ma Dios yajkutiky.

4 Es ja poom jok, ti'igyu mut ja kyajxtąkun di'ibąty ja Diosu jya'ayuty, pyatuku ma Dios 'yity.

5 Ta ja anklus ttukko'oję ja jęunxijn mut ja jęmbajk ma ja artal, es tjabijpe'ky naxwiiñ. Net myiñ ja anaa jędsuk esu ujx.

Jxųtųjkrę trompetu

6 Ta ja jxųtųjkrę anklus ñayjyęjp'ijxędu es ttukxu'uxa'andu ja trompétuty.

7 Ta ja myatu'ukrę anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj myiñ ja tatsn, jęnya'ank tuktaku mut ja ne'pyñ, es kya'ay naxwiiñ. Ta tyooy tuk peky ja naxwiiñdu di'ibu wa'x tųguk peky, mut nandu'an tuk peky ja aay kepy di'ibu nandu'an wa'x tųguk peky. Es nan tyooy tųgekyu tsuxk mųy.

8 Ta ja myamajtskrę anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta yajjębijpe'ky jikymyejyńóty éxtam tu'ugu mąj kopl di'ibu winya'amp mut ja jęun. Tuk peky ja jikymyejyñ di'ibu wa'x tųguk peky jęmbijty ne'pyñ.

9 Es tuk peky 'yo'ktu di'ibu wa'x tųguk peky di'ibu naty tsunaaydyęp jikymyejyńóty, es tuk peky tyęgooy ja di'ibu wa'x tųguk peky ja barku.

¹⁰ Ta ja myudugukru anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj kya'ay tu'ugu muj madsa'a tsajpótmdu, jantsy winya'amp kya'ay ma tuk peky ja mujnuu di'ibu wa'x tuguk peky, es ma nuu myuxy.

¹¹ Ja madsa'a ja'a txu'ajty Ta'am. Es tuk peky ja nuu di'ibu wa'x tuguk peky jyambijty ta'am. May ja ja'ay 'yo'ktu mat yu'ugyujxmu tadu nuu.

¹² Ta ja myumajtaxkru anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj ñaywya'xyuty tuguk peky ja xuu, ja po'o es ja madsa'ajuty. Net tuk peky ja xuu, ja po'o es ja madsa'a oj jyumbity koots. Paaty xuuñ myukwingoodsu taxk ooru es nandu'un koots myukwingoodsu taxk ooru.

¹³ Nétats n'ijxy tu'ugu witsn kyaagudity tsajwinm. Es nmadooyuts ko muk ya'axy, es jyuna'añ:

—¡Ay! ¡Ay! ¡Ay! Puroobu yu naxwíñudu ja'ayuty ko jatugukru anklus t'aktukxu'uxtut ja trompétuty.

9

¹ Ta ja myumagoxkru anklus ttukxuxy ja trompetu. Nétats n'ijxy tu'ugu madsa'a di'ibu ka'a naxwíñ. Tadu madsa'a yajmooy ja kuk jut yawatsn.

² Net ja madsa'a dya'awatsy ja kuk jut, es jap jyantsyru'dseemy ja jok éxtam ma tu'ugu muj jorru. Esu tadu jok yu'u yajwingoodsu ja xuu, es kyoodsudyaay tugekyu ja tsajwinmudu it.

³ Es ma tadu jok pyadsuandu mu'u es ñaywya'xtaayudu naxwíñ. Esu tadu mu'u yajtuk'ana'amdu es ttúpat ja ja'ayuty éxtam 'yadu'utstu jaybyu'uk,

⁴ yajtuk'ane'emy es kadiibu dyajwindugoyut ja aay ujts, ni ja muiy es ni ja kepy, yu'ayu je'eyu tyárup ja ja'ayuty di'ibu kyaj yajtsaaydyu wyimbokkujxy mat ja Diosu syeyu.

⁵ Per kyaj yajtuknipejky es dya'oogut, je'eyu dya'ayówat magoxk po'o. Ko tyipy, du'un myúkaty éxtam ko ja ja'ayuty tyáruudu jaybyu'uk.

⁶ Ma tadu tiempu ja'ayuty jyantsyja'oogandu, per kyaj mbaat ni wi'ix tsoo.

⁷ Ja mu'ujuty du'un kyuxu'uktu éxtamu kwaay di'ibu tu ja'ay twu'unda'ay es dyajnu'axa'añ tsiptuumbu. Yu kyubajk nandu'un kyux'e'eky tmudaty éxtamu ooru koronu, esu wyiin juyj du'un éxtamu ja'ayun.

⁸ Es yu wyaay du'un tmudaty éxtamu toxytyujku wyaay, esu tyuts du'un éxtamu kaadáts.

⁹ Yu ñini'x du'un jyunuty éxtam tmudaty pu'xn. Es ko kyaagudity, yu kyakn du'un jyuna'añ éxtam ko yu maygyarru 'yamu'uy ko ñujxtu tsiptuumbu.

¹⁰ Yu pyi'ixy du'un éxtamu jaybyu'uk mat ja tyujpn, es mat yu'u dya'ayoy ja ja'ay magoxk po'o.

¹¹ Tadu mu'u tmudattu tu'ugu wyindsán, es yu'u du'un ja ka'oybyu anklus di'ibu windsu'ajtp ma ja kuk jut. Tyadu ka'oybyu anklus txu'aty ebreeu ayuk Abadonk es grieegu ayuk Apolyonk, di'ibu 'yandijpy yajkutugeebyu.

¹² Tu ñaxy tu'uk ja muk ayo'on, per tugoy'ajtp jamajtsk.

¹³ Ta ja myududujkru anklus ttukxuxy ja trompetu. Nétats nmadooy éxtam pán kyajxy ma ja ooru artal di'ibu ijtp Dios windum,

¹⁴ es t'anuumu ja myududujkru anklus:

—Mugaju tadu nimajtaxkru anklus di'ibu ijtp tsimy Eufrates mujnuubu'aay.

¹⁵ Es du'un oj yajnasmátsudu tadu nimajtaxkru anklus di'ibu naty tu yajjup'ixy ma tadu ooru, xuu, po'o esu jumajt, es dya'oogut tuk peky ja ja'ayuty di'ibu wa'x tuguk peky.

¹⁶ Es nmadooyuts nu'un ñiwínty ja soldadu kwaaygyujxyruaty, ja'a nidugékyuty majtsk mago'px miyonk.

¹⁷ Es n'ijxyuts ijxma'tungyujxm ja di'ibu tyuk'uñaaadyu ja kwaay tmudattu kyaat-sykyujxy ak pu'xn, tuguk kolor: tsapts, azul es pu'ts. Es ja kwaayuty tmudattu kyubajk éxtamu kaá, es ma 'yaa pyudsemy ja junya'ank, jok esu azufru.

18 Ja tuk pekyru ja'ayuty di'ibu wa'x tuguk peky 'yo'ktaaydyu mudu tadu janya'ank, jok esu azufu, di'ibu padsuum ma tadu kwaayy 'yaa.

19 Mut ko tadu kwaayy myuk'ajtun tmudaty ma yu 'yaa es ma yu pyi'ixy. Pes yu pyi'ixyuty du'an kyuxe'eky éxtumu awa'andsa'añ mudu kyubajk. Es yu'u mut dyajtsayuty ja ja'ayuty.

20 Per di'ibu akwu'umdu ja ja'ayuty di'ibu kyaj 'yo'ktu mudu tadu ayo'on, nan kyaj tmastuttu es t'awdattut ja ka'oybyu es nandu'un ja agojwinnax di'ibu ooru, platu, bronsu, tsaa, kepy, di'ibu ni na'a mbaat kya'ixy es kyamudoy, es ni na'a mbaat kyayo'oy.

21 Esu tadu ja'ayuty ni je'eyu tkamastuttu ja brujajjtun, ma'induunk esu ma'tsk.

10

Anklus mut tu'ugu nekyppyity

1 Oknum n'ixyuts jatu'ugu muk anklus di'ibu kudakp tsajpótm, abity mut ja yoots. Es kyubajkkujxy tmudaty ja i'tsy. Yu wyiin jyup jyantsytye'xy éxtumu xuu, esu tyeky du'an kyuxe'eky éxtum majtsku pilaar di'ibu winya'amp.

2 Es kyuhjóty tmudaty tu'ugu nekyppyity. Es trujtáky ja 'yaga'añdyéky ma yu jikymyejyñ, esu 'yanajñdyéky trujtáky ma naxwíñdu.

3 Net kyajxkéky muk éxtum tu'ugu kaa myu'uy. Es ko du'an yaxkeky, ta ja jaxtujkpu anaa kyajxtu.

4 Nétuts uj njaja'ayañ éxtum ja anaa jyunañ. Per tats nmudooy xymyugajxyuts tsajpótm, es xy'anmamats:

—Katu xkyuxja'ay di'ibu ja anaa tu tkajxy. Mudat ayu'udsyu mjodoty mwinma'añóty.

5 Nétuts n'ixy ja anklus di'ibu naty tu ñaxwa'aky ma ja jikymyejyñ es ma ja nax, es tkone'ky ja 'yaga'añgyu'u,

6 es jyunañ:

—Dios di'ibu jiky'ajtp winu xuu winu tiempu, es yajkoj ja tsajp, naxwíñdu, jikymyejyñ, es tugekyu di'ibu jaa'ajtp ma yu'u, yu'uts ndestiigu'ajtypyuts ko tuj'ajtun yu'u di'ibu tyam n'anmaaydyur. Dios kyaj ñakyjyaka'añ ma tkuydyuna'añ ja di'ibu wyandak.

7 Per ko ja myujxtujkpu anklus ttukxu'uxa'añ ja trompetu, tu naty tyuñ jyatyuty di'ibu Dios kyaj dyajnija'aju ma ja ja'ayuty, éxtum jékyur t'awa'anudu ja myuduumbaty, ja kyugajxpaty.

8 Net di'ibudsu naty tu xy'okmugajxpu tsajpótm, jatugok xymyugajxyuts, es xy'anmaayuts:

—Nujx axaju tadu nekyppyity di'ibu myudajtypy ja anklus kyuhjóty.

9 Nétuts nninejxy ja anklus, es n'amdooyuts esuts xymyo'oyut ja nekyppyity. Tats ja'a xy'adsooy:

—Tyaa, mats, ju'x. Ma m'aá xyjáwut pa'ak éxtumu seeru pa'ak, per mjodoty jyambítut ta'am.

10 Nétuts n'axaju ja nekyppyity, es oj nje'xyuts. Es n'ajjótyuts nja'aju pa'ak éxtumu seeru pa'ak, per kots nju'xtaay, net jyambijty ta'am njodótyuts.

11 Nétuts xy'anmaay:

—Mgajxwa'xur ja Diosu 'yayuk jatugok di'ibu pátur púnaty jiky'ajttur ma maygyajpn, ma mayñaxwíñdu, ma wiinkpu may ayuk kajxpaty, es ma mayryéyuty.

11

1 Nétuts xymyooydyu tu'ugu tsajkápyñ di'ibu du'an éxtumu kijxn, es xy'anmaaydyuts:

—Nujx es xkyijxut ja Diosu tsyajptujk esu 'yartal, es madsyow naak jap di'ibu Dios awdajttur.

² Per katá xkyijxy ja tsajptajk taja'a, mat ko tá yajkayáky mat ja naxwíñudu di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Es yu'ujaty tyuktaanán tyukwa'agándup justyikxymyajtsk po'o ja Jerusalén kajpn.

³ Esats uj ngáxup majtskú ndestiigats, u'xpu wítxu, es yu'udsu n'ayuk kyajxwa'xup majmajtsk mugo'px jatugú'px xuu.

⁴ Tyadu majtskpu testiigu yu'u du'un ja majtskpu oliivus kepy es ja majtskpu kandaleeru di'ibu ijtp Dios windum.

⁵ Pún ja pún tyuna'anudu axuuk, yu'ujaty yajpudsúmdup ja junya'ank má 'yaa, es tno'ktá'ayut nidugekyu ja myúdsip. Esu du'un 'yooktat oytyim púnaty di'ibu tunánup axuuk.

⁶ Tyadu testiigaty myudajttup ja muk'ajtan es dya'adúkat ja tsajp kudiibu tyu'ujat ja tiempu má tkajxwa'xudu ja Diosu 'yayuk. Es nan myudajttup ja muk'ajtan esu nuu dyajjambítat ne'pyñ, es dya'ayówdut ja naxwíñudu ja 'ayuty mat kanak naxu ayo'on naak ok yu'u ttsokta.

⁷ Per ko naty tá tkajxwa'xta'aydyu ja Diosu 'yayuk, net ja axuk juyujk di'ibu pudsúmp má ja kuk jut tmattsiptuna'añ yu nimajtskú testiigaty, esu axuk juyujk myada'aga'añ es ya'oogudut,

⁸ es ja ñini'x wyu'amut tu'ugijky má tadu kajpn má kyruuzpejty ja Nindsun'ajtam. Es mat ko yu kugajpnaty jyantsymujpojruja'ay'áttu, yajxuyejky Sodomu es nandu'un Ejiptu.

⁹ Es tuguk xuu jakujm t'ixtat ja ja'ay púnaty jiky'ajttup má maygyajpn, má may ayuk kajxputy, es má mayñaxwíñudu, es kyaj ñigutíkyaty dyajnaxtákuudu tadu o'kpaty.

¹⁰ Nidugekyu naxwíñudu ja'ay xyondakta'ayut mat yu'ugyujxmu 'yo'kun, es jyantsyñayjádudut jotkujk, extu naydyuknigáxudup ja may'aty nixim niyam mat ko tadu majtskpu Diosu kyugajxpu tá jyantsyya'ayóyaty.

¹¹ Per ko ñajxy tuguk xuu jakujm, Dios yajjikyryujk es dyajpude'ky jatugok. Es nidugekyu di'ibáty ixdudu jyantsyñay'adsu'kudyaayudu.

¹² Net majtsk ja testiigaty tmūdoodu kyajxy muk tsajpótm, es jyuna'añ:

—jku'ttu yam!

Ta pyatájkuudu tsajpótm yoodsóty, es yu myúdsipaty 'yijxudu.

¹³ Netyu myiñ ja muk ujx, es tyugooy tuk peky ja kajpn di'ibu wa'x majk peky. Es jaxtujk mil ja ja'ayuty 'yo'ktu mat ja ujx. Es nu'un ja ja'ayuty 'yaknadujku mat ja tsu'ugu t'awdajttu ja Dios.

¹⁴ Du'un jyajty ja myumajtsk ok nibudu'uk ja ayo'on. Per tim tsojk myina'añ ja myudugúukpu.

Myujxujkpu trompetu yajtukxu'uxy

¹⁵ Ja myujxujkpu anklus ttukxuxy ja trompetu. Net yajmudooy kajxy muk tsajpótm, es jyuna'añ:

Tyamu netu Nindsun'ajtam Dios esu Kyristu

tá dyajkutujktooná'andu naxwiiñ,

es yajkutuka'añ winu xuu winu tiempu.

¹⁶ Net ja ni'l'px majtáxkpu majja'aydyujk di'ibu naty uñaaydyup uñaaybyajno'ty Dios windum, ñayjyujpudu es t'awdajttu Dios,

¹⁷ es jyuna'andu:

Windsun Dios di'ibu tugukyú muk'ajtan mmudajtypy,

mijtsu du'un m'ijt, es mijts du'un m'ijtp.

Nja'aygyudákyryats mij ko tá xyajtsonda'aky myajkutíky.

¹⁸ Yu naxwíñudu ja'ayuty ajkudup mat mij.

Per tá jya'ty ja xuu má mij xytyukkumódowut.

Es nandu'un tá net tpaaty

ma ja o'kraty xypyayo'oya'andu
 es xyajjumbita'añ oy ja mmaduumbaty
 di'ibu ta m'ayuk tkajxwa'xta,
 es nidugekyu mja'ayaty, muj mutsk,
 di'ibu mij m'awdajtudap,

es ta net tpaaty ma mij xyajtugoya'añ ja di'ibaty yajma'ttup ja naxwiñdu.

¹⁹ Net 'yawatsy ja Diosu tsyajptajk di'ibu tsajpótm, es kyaxe'ky tsajptagóty ja kaaxu ma 'yity ja kajxy'átypyu di'ibu Dios tyuun mudu jya'ay. Ta myiñ ja muk ujx, anaa jedsúkuty esu muk tatsnduu.

12

Toxytyujk esu sarpyentu

¹ Es net kyaxe'ky tsajpótm tu'ugu muj ijxwu'amun: tu'ugu toxytyujk mat ja wyit éxtumu xuu tye'xy, es tyekypyatku'uy du'un kyaxe'eky éxtumu po'o, es kyubajkkujxm tmudaty ja koronu mat majmajtsku madsa'a.

² Tyadu toxytyujk u'unkmudu naty, es ya'axy mat ja pajkun, ja'a ko ayoop mat ko dyajja'ta'añ ja maxu'unk.

³ Net kyaxe'ky tsajpótm jatu'ugu muj ijxwu'amun: tu'ugu sarpyentu di'ibu muj es tsapts, es juxtujku kyubajk es majku wyaj, es mat ja koronu ma tu'uk tu'ugu kyubajk.

⁴ Yu pyi'ixy ttukpajudojte'ky tuk peky ja madsa'a di'ibu wa'x tuguk peky. Ta tkujubijpnajxy naxwiñ. Tyadu sarpyentu wya'kwu'amu ma ja toxytyujk di'ibu naty yajja'taampy ja maxu'unk, es tjuna'añ ja maxu'unk jantsy netyu ko jya'tat.

⁵ Ja toxytyujk dyajjajty tu'ugu u'ungu'unk yedyujk di'ibu yajkutukaamp mat ja pyu-jxndajk ma tugekyu naxwiñdu. Net ja 'yu'unk yajpajku es yajmnejxy ma Dios es ja uñaaybyajn ma yajkutiky.

⁶ Es ja toxytyujk oj kyaknu ma muj it, ma naty ja Dios ta tyuknibajtaagaty tu'ugu lugaar. Es jap yajmo'oyat ja kya'ay 'yukun majmajtsk mago'px jatagu'px xuu.

⁷ Net ja tsip tyuunu tsajpótm: ja Migel es ja 'yanklas tsiptuundu mat ja sarpyentu es mat ja sarpyentu 'yanklas.

⁸ Per kyajyam myadaktu ja sarpyentu esu 'yanklas, kyaj ñakyyajna'ijxy ja sarpyentu esu 'yanklasaty 'yítat tsajpótm.

⁹ Du'un oj yajkujubijpnáxyu tadu sarpyentu, di'ibu 'yandijpy mujku'ugórk es Satanás, di'ibu wyin'i'impny nidugekyu ja naxwiñdu ja'ay. Ta naxwiñ yajkujubijpnajx mat ja 'yanklasaty.

¹⁰ Nétats nmudooy kajxy muk tsajpótm, es jyuana'añ:

—Tu jya'ty ja Diosu ñitsokun, myuk'ajtun esu kyutujkun. Nan ana'amnubu net ja Diosu Kyristu, es ta yajkujubijpnáxy tsajpótm ja di'ibu ñi'u'unap ja nmagu'uk'ajtum. Xuñ koots tm'uññ Nindsun'ajtum Dios.

¹¹ Yu nmagu'uk'ajtum ta tmamada'aktu mat yu'ugyujxmu Borreegu'ungu ñe'pyñ, mat ja 'yayuk es mat ja tyuy'ajtun di'ibu ta yajkajxwa'xy. Pes kyaj tjajptsu'kudu 'yo'kun, ni'igu tmadundu Dios oytyim'ooktat.

¹² Paaty xonda'aktu miidsaty di'ibu ijttup tsajpótm. Per puroobu miidsaty di'ibu jiky'ajttup naxwiñ es jikymyejyñóty, mat ko ja mujku'ugórk ta mnijunáku awa'an es ñija'ap ko tyimpatypyu du'un ja tiempu.

¹³ Ko ja sarpyentu naty ta yajkujubijpnáxy naxwiñ, ta tjaya'ayowañ ja toxytyujk di'ibu naty ta tpaaty ja maxu'unk.

¹⁴ Per ja toxytyujk yajmooy majtsku kyakn éxtum tu'ugu muj witsnu jya'a, es mbaat kyaagudity ma ja muj it. Jap wu'amut tuguk jamajt jakujm, es yajmo'oyat ja kya'ay 'yukun, es kadiibu mbaat wi'ix 'yadu'utsy ja sarpyentu.

¹⁵ Ja sarpyentu t'u'tsy ja nuu, es oj dyajmujnugooy es jyu'udat ja toxytyujk.

16 Per ya naxwíñudu pyudujka ja toxytyujk, awats ja naxwíñudu es t'uktaay ja majnau di'ibu naty ja sarpyentu tu t'uaty.

17 Es madu taadu ja sarpyentu ttukjot'ambejky ja toxytyujk. Ta oj ñejxy tsiptuumbu mat ja toxytyujka tyump 'yaats di'ibu akwu'umdu, ja'a njuna'anum di'ibu pyaduundur ja Diosu 'yana'amun es tranujxtu ja Jesukristu 'yuxpajkun. Es ja sarpyentu tyunaay pu'ujótm jikymyejyñbyu'aay.

13

Nimajtskra axuk juyujk

1 Esats n'ijxy jikymyejyñóty pyudsemy tu'ugu axuk juyujk di'ibu myudajtypy juxtujka kyubajk es majka wyaj. Es tu'uk tu'ugu wyaj tmudaty ja koronu. Es ma ya kyubajkaty tmudaty tu'uk tu'uk kaxja'ay ja xyujaty di'ibu Dios myudageepy.

2 Tyadu axuk juyujk di'ibats n'ijx, du'un kyuxe'ky ja ñini'x éxtama kuxyabyujy, esa tyeky éxtama osa, esa 'yaa éxtama kaa. Yu sarpyentu yu'u mooyu ja myuk'ajtun esa kyutujkan es 'yana'amut.

3 Nidu'ugaty ja axuk juyujka kyubajk, du'un éxtam jyawu tmudajty tu'ugu maj tsayut di'ibu ya'oogudur. Per ja tsayut oj 'yaguda'aky. Es ja naxwíñudu ja'ayaty du'ñu jyantsywyu'umudyaadyu es tranujxtu ja axuk juyujk.

4 Es nidugekyu ja'ay t'awdajttu ja sarpyentu mat ko tu tmo'oy ja kyutujkan ja axuk juyujk. Es t'awdajttu nandu'an ja axuk juyujk, jyuna'andu:

—¿Pánu du'un éxtama tyadu axuk juyujk?, ¿es pánu mbaat maat tsyiptúñ?

5 Es ja sarpyentu yajmooy ja tu'u es ñaymyjpwjta'agudat esa Dios tmagajxtugóyut. Nandu'an yajmooy ja tu'u es 'yana'amut justyikxymyajtsk po'o.

6 Es du'un tmagajxtugoooy ja Dios es twin'ubat twingajxpátu ma tsyuanu es di'ibáty ijttap tsajpótm.

7 Nandu'an yajmooy es tsyiptúnat mat ja Diosu jya'ayaty, extu tmamadaktu, es yajmooy ja kutujkan ma tugekyu kajpnaty, ma tugekyu ayuk kajxraty, es ma tugekyu naxwíñudu.

8 Es nidugekyu ja'ayaty t'awdajtta'ayudu tadu axuk juyujk, ja'a njuna'anum ja di'ibáty kyajru xyuu 'yity kaxja'ay ma ja ñeky ja Borreegu'unk di'ibu Dios yajk windsu'kun. Esu tadu neky tmudaty kaxja'ay extu ma naty kyajnum naxwíñudu kyojy, ja xyuu nidugekyu di'ibáty myudajttap ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

9 Di'ibu mudoodur, wa'an tjaygyúkuu.

10 Di'ibu yajmunujxándur tsimy, tsimy yajmunujxtat, es di'ibu oogándur madu espaadu, madu espaadu 'yooktat. Paaty pánty ijttap ja Diosu jya'ay, wa'an muk aa muk jot dyajnáxtu pan ti ayo'on tukkadákur, es du'ñum tmabáktat ja Dios.

11 Oknumts n'ijxy pyudsemy naaxóty jatu'ugu axuk juyujk, tmudaty majtsku wyaj éxtam ja borreegu, es du'un jyuna'añ éxtama sarpyentu,

12 es tmudaty tugekyu kyutujkan ja jawyiimbu axuk juyujk, es yu'u tmudúñ. Es du'un ttuñ esa naxwíñudu ja'ayaty 'yawdátudat ja jawyiimbu axuk juyujk di'ibu yajtsók ja maj tsayut.

13 Nandu'an ttuñ ja ixwu'amun di'ibu myudajtypy ja maj'ajtun, extu yajkadákyu ja janya'ank tsajpótm ja'ay wyinduuy,

14 es du'un twin'uuñ ja naxwíñudu ja'ayaty mat ja maj'ajtun di'ibu ja jawyiimbu axuk juyujk tuktuundur. Es yajtuk'ane'emy es dyajnikojtu'uttat tu'ugu awinnax es twindsu'ugudat ja jawyiimbu axuk juyujk di'ibu jyayajtsayujt madu espaadu es 'yakjiky'ajty.

15 Es ja myumajtskra axuk juyujk yajmooy ja kutujkan es tmo'oyut ja jyiky'ajtunu tadu awinnax es dyajkajxtat, es extu dya'oogut di'ibáty kyaj 'yawdátaty.

16 Esu tadu myamajtskpu axuk juyujk tyukkuwa'anu es nidagekyu muj mutsk, mukja'ay esu ayooobu ja'ayuty, muduumbaty esu yajmuduumbaty, yajtsa'ayut ma 'yaga'aignyu'u o ma wyimbok.

17 Es du'un ni pan mbaat kyajuy kyateegyuty pan kyaj tmudaty ja sey, ja'a njuna'anum pan kyaj tsya'ayuty mut ja xyu o ja numbru ja jawyiimbu axuk juyujk.

18 Tyaadu yu'u tsojkup ja jaygyujkun. Es di'ibaty kuwiy mbaat tnijawudu di'ibu 'yandijpy yu numbru tadu axuk juyujk, mut ko yu numbru ja'a 'yandijpy ja xyu tu'ugu yedyujk. Yu numbru ja'a tdujk mugo'px jatug'px tdujk.

14

Mugo'px jajustyikxymyajtáx mil ja'ayuty di'ibu mudup

1 Oknumts n'ijxy ja Borreegu'unk ko naty jam tyanu ma Syon Kopk. Jam naty mut mugo'px jajustyikxymyajtáx mil ja ja'ayuty di'ibu naty tsaj wyimbokkujxy mut ja syeyu ja Borreegu'unk esu Dios Teety.

2 Es nmudooyats tsajwinm jyuna'añ éxtumu nudax 'yuntsy pyumimy, es éxtumu anaa muk ya'axy, du'un éxtumu may arpu koobu kyowdu.

3 Es t'awdu jembyu ny uñaaybyajn winduuy ma Dios yajkutiky es ma nimajtáxkpu jiky'ajtpaty es ma ja mujja'aydujk. Ni pan mbaat tkajaty tadu ny, ja'ayu je'eyu tadu mugo'px jajustyikxymyajtáx mil di'ibu oj nitso'oktu naxwiñ.

4 Yu'u du'anaty di'ibu tsuj yajxon tu jya'ay'attu, di'ibu nayyajwa'ats'ajtudup éxtumu kixyudo'oxyuty, es tranajxtu ja Borreegu'unk oytyim maaty nejxy. Yu'u du'anaty oj nitso'oktu ma naxwiñudu ja'ay es ijttup éxtum ja tump di'ibu jawyiin tump'ajtp es yajtukmuyoxy ja Dios esu Borreegu'unk.

5 Ni na'a oj kya"anda'aktu, ja'a ko wa'ats ja'ayuty yu'u.

Di'ibu kyajxtup ja nidugukpu anklus

6 Nétats n'ijxy jatu'ugu anklus kyaagudity tsajpótm, es tmudaty ja oybyu ayuk di'ibu winu xuu winu tiempu wu'amp, es yajkajxwa'xut ma tugekyu nax kajpn, ma tugekyu naxwiñudu, es ma tugekyu wiinkpu ayuk kajxpu.

7 Es jyuna'añ jantsy muk:

—Windsu'ugudu Dios es awdattu, mut ko tu net jya'ty ja oorpu ma net trayo'oya'añ ja naxwiñudu ja'ayuty. Awdattu di'ibu yajkoj ja tsajp, naxwiñudu, jikymyejyñ, es ma nuu myuxy.

8 Es ja myamajtskpu anklus tranejxy ja jawyiimbu anklus, es jyuna'añ:

—Tu net, tu net jyijtta'ay ja Babiloñu muj kajpn di'ibu nidagekyu naxwiñudu ja'ayuty tu dyajtagóy mut ja 'yaxuk tu'unu, éxtum ko pan dyajmi'igyuty ja myagu'uk.

9 Es ja myadugukpu anklus tranejxy ja jawyiimbu nimajtsk, es jyuna'añ muk:

—Pan ja pan t'awdaty tadu axuk juyujk, es pan nayyajkup yajtsa'ayut wyimbokkujxy o ma ky'u,

10 Dios jantsy tukkumadówdup muk ma ja lugaar mudu azufpu junya'ank di'ibu yajtukjip'ijxp, ma 'yayówdut Diosu 'yanklus wyinduuy es Borreegu'unk wyinduuy.

11 Ja juun di'ibu tsajayudup, ja'a yajpudu'ugup ja jok winu xuu winu tiempu. Ja'a njuna'anum ko yajtukkumodowa'añ winu xuu winu tiempu nidagekyu di'ibaty 'yawdajttup ja axuk juyujk, o ja 'yawinnax, o ko tu yajtsa'aydu mut ja syeyu.

12 Wa'an yu'u dyajjotkujku ja Diosu jya'ay es tmudanudut ma'xtujkun mut oytyim ti ayo'onaty, ja'a di'ibu kyudyuundup ja Diosu 'yana'amun es oy tmundudu ja Jesús.

13 Nétats nmudooy tsajpótm, es xy'anmaayats:

—Kuxja'ayu tyaadu: “Jotkujk di'ibu tyam o'ktup es di'ibu oknum oogaamp ja'agyujxm ko tumbaktu ja Nindsun'ajtum.” Ja Espiritu Santu du'un jyuna'añ: “Tuy'ajtun ko yu'ajuty jyotkujkaty, mut ko jabaadu du'un myuk'ayoy es tyuñ. Dios mo'oyudup ja pyo'xtákn es myay'ata'añuty mut ko oy tu tmuduñ naxwiñ.”

Ja'ay yajpayo'oydu

¹⁴ Nétats n'ijxy tu'ugu poop nima'a. Jam 'yu'uñu ma tadu nima'a kyaxe'eky éxtam ja Naxwíñudu Ja'aydu Kyudunaabyu. Jam tmudaty kyubajkkujxm tu'ugu ooru koronu, es tkakápyuty tu'ugu mmydsyujkn jantsy jujp.

¹⁵ Ta pyudseemy tsajptugóty jatu'ugu anklus, es mak tmugajxy di'ibu uñaapy nima'agujxm:

—Tu net traaty ja ooru. Yajrudu'uk ja mbujta'aky mudu tadu mmydsyujkn, mut ko tu tsya'amy ja naxwíñudu pyujta'aky.

¹⁶ Ta ja di'ibu naty uñaapy nima'agujxm, ttsujkmijky ja naxwíñudu pyujta'aky.

¹⁷ Ta pyudseemy jatu'ugu anklus ma ja tsajptujk tsajpótm, tmunejxy nandu'un tu'ugu mmydsyujkn jantsy jujp.

¹⁸ Ta pyudseemy jatu'ugu anklus ma ja artal di'ibu jam kywentu'ajtypy ja juun, es mak dyaxu ja di'ibu myudajtypy ja mmydsyujkn jujppu, es t'anumu:

—Mut ja mmydsyujkn tsujkmúk ja naxwíñudu 'yuuvu, mut ko tu tsya'amy.

¹⁹ Ta ja anklus dyajmijky ja uuvu ma ja naxwíñudu. Ta tniko'obejty es twinma'adsa'añ. Ja'a tyadu 'yandiipy ja mak tsaaetsyu'unun di'ibu Dios yakaampy.

²⁰ Ja uuvu oj yajwinma'atsy kajpnba'ay. Es ma ya'ama'tsu pyudseemy ja ne'pyñ tuk metru jakujm kyujxmuty es pyue'ky tuguk mugo'px mil metran.

15*Anklusaty mut ja juxtujkpu ayo'on*

¹ N'ijxyats tsajpótm jatu'ugu muj ijxwu'aman di'ibu ja'ay du'añu yajwe'empy. N'ijxyats juxtujkpu anklus mut juxtujkpu óknambu ayo'on. Es mudu tadu juxtujkpu ayo'on kyujxta'ay ja Diosu 'yajkun.

² N'ijxyats nandu'un éxtam kyaxe'eky tu'ugu jikymyejyñ, éxtamu viidru tuktu mut ja janya'ank. Es n'ijxyats nandu'un ja di'ibu myamadaktu ja axuk juyuk mut ko kyaj t'awdajttu ja 'yawinnax es kyaj tkupajktu ja syeyu. Tamu naty yu'ujuty tyánudu jikymyejyñgyujxm, es tmudaty ja 'yarpu di'ibu naty Dios tu myo'oyudu,

³ es t'awdu ja Moisesu 'yuy, ja Diosu myuduumbu, es ja Borreegu'ungu 'yuy. Esu du'un 'yawdu:

Windsún Dios di'ibu tugekyu mak'ajtun myudajtypy,
jyantsymujuty es jyantsy'oy jyantsytsyújuty di'ibu mdiimpy.

Mij myajkutujkp mudu tuj'ajtun,

mij myajkutijky py nidugekyu naxwíñudu ja'ay.

⁴ Nindsun'ajtun, ¿pán mgawindsu'ugudup, pán mga'awdátudup?

Mut ko mijtsu dun je'eyu di'ibu wá'ats,

paaty nidugekyu naxwíñudu ja'ay myíndat

ma mij es m'awdátudat,

mut ko tu t'ixtu ko tuj'ajtun tugekyu di'ibu mij mdiimpy.

⁵ Oknumts n'ijxy jam tsajpótm 'yawa'atsy ja tsajptujk, ja Diosu tujk.

⁶ Jap tsajptugóty pyudsuumdu tadu juxtujkpu anklus di'ibu myunejxy py ja juxtujkpu ayo'on, es wá'ats poop ja wyit es jyantsytye'xy, es tmudaty ja 'yooru kaatsywyun di'ibu muj ja 'yok.

⁷ Net nidu'ugu nimajtaxkpu jiky'ajtpaty di'ibu ijttup Dios windum, yu'u myooyu kujktu'ugu anklus ooru tsim nidu'ugáty ujts mut ja mak tudyu'unun di'ibu yajky py ja Dios di'ibu ijtram winu xuu winu tiempu.

⁸ Es ja tsajptujk 'yujtspejty mut ja jok di'ibu miimp ma ja Diosu myuj'ajtun es ja myuk'ajtun. Es ni pán mbaat oj kyatuku extu ko kyujxtaayñum ja juxtujkpu ayo'on di'ibu myunujxtup ja juxtujkpu ánkusaty.

16

Ayo'ondsím

¹ Nétats nmudooy pyadsemy ja kajxy tsajptugóty di'ibu tyuk'ane'empy ja jaxtujkpu anklus:

—Nujxtu es tuktaamdu'uttu ja jaxtujkpu tsim di'ibu myudajtypy ja muk taydyu'unan di'ibu Dios yajkypy naxwiiñ.

² Ja jawyiimbu anklus oj ñejxy. Ta ttuktaamdúty ja tsyim naxwiiñ. Net pyadsemy ja muk pu'uts ñikjxmuty di'ibu muk jantsy pujkp ma nidugekyu di'ibáty myudajttap ja axuk juyjku syeyu es di'ibáty nandu'un 'yawdajttap ja awinnax.

³ Net ja myumajtskpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim jikymyejyñóty. Ta ja jikymyejyñ jumbijty éxtamu ne'pyñ, du'un éxtamu o'kpu ne'pyñ. Ta 'yo'ktaaydyu nidugekyu di'ibu jiky'ajttap jikymyejyñóty.

⁴ Ja myudugukpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim majatyu mujnuu es majatyu nuu myuxy. Ta jumbijttaay ne'pyñ.

⁵ Nétats nmudooy ja anklus jyna'añ:

—Dios, mijts m'ijt es mijts m'ijtpam. Wa'ats mij. Mdiimpy ja tay'ajtun es du'un xytyukkumadówat,

⁶ mat ko ttuktaam tuk'yojktu miju m'ayuk kajxwa'xpu ñe'pyñ, es miju mja'ayaty. Es tyam mij xytyuk'iiky ja ne'pyñ. Pes du'un ñitáku.

⁷ Nétats nmudooy nandu'un kyajxy extu ma artal, es jyna'añ:

—Oyu du'un, Windsun Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtypy. Tu xpyayo'oy yajxon mat ja tay'ajtun.

⁸ Ja myumajtaxkpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma ja xuu. Es mat yu'u ni'igu oj myuju ja xu'an es tsa'aydyut ja naxwíñdu ja'ayaty.

⁹ Es du'un ja ja'ay jantsy muk tyoodyu mat ja xu'an. Per ni mat yu'u kya-jodumbijttu, kyaj t'awdajttu Dios di'ibu yajkypyu tyadu taydyu'unan. Ni'igu tmu''udagooy tmagajxtagooy ja Dios.

¹⁰ Ja myumagoxkpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma yajkutíky ja axuk juyjuk. Ta kyoodsadyaay ma 'yane'emy.

¹¹ Net ja ja'ayaty ñayya'andsu'udsadu mat ja muk pujkun di'ibu yajnajtun. Per ni mat yu'u tkamastuttu ja yaxuk winma'añ di'ibu tyuundap. Ni'igu tmu''udagooy tmagajxtagooy ja Dios.

¹² Ja myududujkpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma ja Eufrates mujnuu. Ta ja nuu tyutsy es 'yawa'adsat ja tyu'u ja réyaty di'ibu miindap ma xuu pyadsemy.

¹³ Nétats n'ijxy ma ja sarpyentu 'yaa, es ma ja axuk juyjku 'yaa, es ma nandu'un ja kyugajxpu di'ibu andakpu 'yaa, pyadsemy tuguguu mujku'u di'ibu kaxu'kp éxtamu nootsy.

¹⁴ Tyaadu yu'u du'unu mujku'ujaty di'ibu tyuundap ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun, es nujx twowa'andu ja réyaty majatyu naxwíñdu es ñaymyujkta'ayudat es tsyiptuna'andu mat ja Nindsun'ajtam Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtypy, ko tpaadat ja tiempu.

¹⁵ “Madowdu es jaygyúku. Uj, Diosu 'yU'unk, nmina'añats ti'in, éxtam ko jya'ty ja ma'tspu. Jotkujk di'ibu naty wijy es wixu, kadiibu tsoydyu'un muut jyadítat niwa'ats uxwa'ats ja'ay wyinduuy.”

¹⁶ Ta ñaymyukdu ja naxwíñdu réyaty ma ja lugaar di'ibu ebreeu ja'ayaty tyukxu'ajttap Armajedón.

¹⁷ Ja myujaxtujkpu anklus ttuktaamdúty ja tsyim pojotm. Ta yajmudooy kajxy ma Dios yajkutíky es ma ja tsajptujk jam tsajpótm, es jynáñ muk:

—¡Tu net tyuñ jyátyty!

¹⁸ Net myiñ ja anaa judsuk, es ja naxwíñdu jyantsypymiiy mat ja muk ujx. Kyaj ni windii du'ambu ujx kyanaxy extu ma tsyondaky ja naxwíñdu ja'ay.

19 Ta ja Jerusalén kajpn tsya'pxwa'xy tuguk peky. Es majatyu kajpn naxwiiñ jya'adugooydyaay. Es ja Dios tjamyejtsy ja Babiloñu muj kajpn es ttuk'uuga'añ ja vyinu, ja'a njana'anum ja tudyu'unun di'ibu yajkyu mat ja 'yaku.

20 Net tugekyu islu es tugekyu kopk tyugooydyaay.

21 Nandu'un kya'ay tsajpotm yu tutsn jantsy mujjatyty, extu justyikxy kilu jye'emdsyaty tu'ugaty. Es ja naxwiñudu ja'ayaty tmu'udugoy tmugajxtugóy ja Dios mat ja myuj ayo'onu tadu tutsn, mat ko mak ayo'onu du'un yu'u.

17

Kujeñdyo'oxyu 'yayo'on

1 Net myiiñ nidu'ugu nijxtujkpu anklus di'ibu myudajttu ja jxtujkpu tsim, es xy'anmaayats:

—Min es nduk'ixat ja tyudyu'unun ja muj kujeñdyo'oxy di'ibu uñaary mejyñwyingjxm.

2 Yu naxwiñudu ja'ayu ryéyaty tu ñaygyayáku es pyekytyundu mat yu'u, es ja naxwiñudu ja'ayaty tu myu'uuk myumu'ugadu mat yu'u, ja'a njana'anum t'axtijtu ja Dios es tranajxtu ja kujeñdyo'oxyu 'yaxuk winma'añ.

3 Kodsu natyu du'un tu xy'awanu, nétats ja anklus xymynejxy muj ittum. Jámutu n'ijxy tu'ugu toxytyuk ttuk'u'uñu tu'ugu tsapts axuk juyuk. Tadu axuk juyuk windikyú ñini'x tmudaty madu axuk ayuk kaxja'ay di'ibu Dios muut twingajxpréty. Jxtujku kyubajk tmudaty es majku wyaj.

4 Tadu toxytyuk ñaywyítxaty mat ja tsu'unk wit esu tsapts wit, es 'yoydyúñaty mat ja oorú, mat ja tsujjátyty tsaa esu perlu. Es tmudaty kyuh'ujóty tu'ugu oorú tsim ujts mat ja axukpu. Ja'a tyaadu 'yandijpy ja 'yaxuk jiky'ajtan.

5 Es wyimbokkajxy tmudaty kaxja'ay tu'ugu xuu di'ibu tsip yajmudoop: “Ja Babiloñu muj kajpn, naxwiñudu kujeñdyo'oxyudyu tyaak es nandu'un tyaak'átyaty nidugekyu di'ibáty axuk jiky'ajttar naxwiiñ.”

6 Nétats nbejkyu kwentu ko tadu toxytyuk múkubu naty mat ja Diosu jya'ayudyu ñe'pyñ es mat ja ñe'pyñaty ránaty o'ktu mat ko t'awdajttu ja Nindsun'ajtam Jesukristu. Es kodsu taadu du'un n'ijxy, tats du'uñu oj njantsywyu'um.

7 Nétadsu tadu anklus xy'anmaay:

—¿Ti ko du'uñu mwe'emy? Tyam nduknijáwat di'ibu 'yandijpy yu ayu'udsyu winma'añ: tadu toxytyuk esu tadu axuk juyuk di'ibu tyuk'uñaary, di'ibu myudajtyty jxtujku kyubajk es majku wyaj.

8 Tadu axuk juyuk di'ibu tu xy'ixy, yu'u tu'uk di'ibu jékyu jiky'ajt, es tyam kyaj ñakyjyaa'áty, per pudsmaamp kuk jutoty, es ñejxy ma kyutagooyñat.

'Ja naxwiñudu ja'ay di'ibu xyuu kya'ity kaxja'ay nekykyjxy extu ma naty kyajnumu naxwiñudu kyuj, ja'a du'uñu wyu'umadya'aydyut ko t'ixtat jatugok jya'ty ja axuk juyuk di'ibu jékyu jiky'ajt. Es yu xyujaty di'ibu kaxja'ay ma ja neky, ja'a xyujaty di'ibáty myudajttar ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

9 'Tyámuts nnigajxat di'ibu tsojkar ja wijy'át kejy'át es yajjaygyúkat. Ja jxtujkpu kubajk ja'a 'yandijpy ja jxtujkpu kopk ma tadu toxytyuk 'yu'uñu.

10 Es nandu'unu tadu kubajk, yu'u 'yandijpy ja jxtujkpu réyaty. Nimugoxk tu 'yooktu, ja myududujkpu tam yajkutíky tyam, es ja myujxtujkpu, yu'u kyajnam myiñ. Es ko myínat, je'eyu waanu 'yítat.

11 Es ja axuk juyuk di'ibu jékyu ijt es tyam kyaj ñakyjyaaty, yu'u du'un rey ma tadu nijxtujkpu, es jya'ta'añ jatugok éxtam ja myuduktujkpu rey, per najxpu du'un ma kyutagooyñat.

12 'Ja majkpu wyaj di'ibu tu xy'ixy, yu'u du'un majku rey di'ibu kyaj dyajtsonda'aktanum yajkutúktat. Per 'yaxajyáandup ja kutujkan éxtamu rey tuk oorun mat ja axuk juyuk.

¹³ Tyadu majkra réyuty ti'igyu wyinma'añaty, es myo'oyur ja myak'ajtun es ja kyutujkun ja axuk juyuk.

¹⁴ Tsiptunaamp mut ja Borreegu'unk. Per ja Borreegu'unk mamada'agudur, mut ko yu'u Windsun'ajtp ma windsunuty es Rey'ajtp ma réyuty. Es di'ibáty yu'u maut, Dios wooju yu'ajuty, wyin'ix, es oy tmadundu Dios.

¹⁵ Ja anklus xy'anmaayuts nandu'an:

—Tadu mejuñ di'ibu tu xy'ixy ma 'yu'uñ ja kujeñdyo'oxy, yu'u du'un 'yandijpy ja ja'ay pánuty jiky'ajttur ma maygyajpn, ma wiinkru may ayuk kajxraty, es ma mayñaxwíñudu.

¹⁶ Ja majkra waj es ja axuk juyuk tyuk'ak'átur ja kujeñdyo'oxy, es dyajwu'amut niwa'ats axwa'ats. Es extu tsyu'tsta'aydyur ja ñini'x, es ñino'kta'aydyur di'ibu wu'amp.

¹⁷ Diosu du'un tu pyujta'agudu es dyajtuunudu Diosu wyinma'añ, ti'igyu ñaybyujta'agudu es dyaky ja kutujkun éxtum rey ma ja axuk juyuk extu ko yajkuydyuunda'ayut di'ibu Dios ñaskajxu.

¹⁸ Tadu kujeñdyo'oxy di'ibu tu xy'ixy, yu'u du'un 'yandijpy ja muj kajpn di'ibu 'yane'empy ja naxwíñudu ryéyuty.

18

Babiloñu kajpn kyutugoy

¹ Nétats n'ijxy jatu'ugu anklus jyunaky tsajpótm mut ja muy kutujkun. Ta ja naxwíñudu wye'emy kude'xy mut ja jyajun,

² es muk kyajxy:

—Tu net, tu net jyjittá'ay ja Babiloñu muj kajpn, es tu jyambity mujku'u tsunaaydyákn. Ni pán jap kyanaky'ity. Yu'uy je'eyu jap tsunaaydyur ja ka'óbyuty, es jyar'atta ni'amuku axuk joon axuk juyuk.

³ Du'un tu yajtydyuñ mut ko ja Babiloñu kajpn tmastuty ja Dios, es wiinkru t'awdaty, es nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty ti'igyu mut yu'u. Es ja naxwíñudu réyuty pyekytuunda mut ja Babiloñu ja'ayuty. Esu ajuuy ado'kra di'ibuty majatyu naxwíñudu, myukja'aydyáktu mut ko ttukmudeeky nidugekyu di'ibáty amdoop es ñayyajmujpudsama'añuty.

⁴ Nétats nmadooy jatu'ugu kajxy myiñ tsajpótm, es jyuna'añ:

—Pudsamdu ma tadu kajpn, miidsuty di'ibáty nja'ay'ajttur, kudiibu xumyutpekytyúndat es kudiibu miits myajtydyúndat mut yu'ajuty.

⁵ Ja'a ko yu pyeky tu jyantsyñipajnu, extu myubátnur ja tsajp, es tu ja Dios jyamyajtsxuty ja pyojru.

⁶ Tuunambít nandu'an éxtum wiinkru tu t'axuktúñ. Mugarbat majtsk du'unun éxtum yu'u tu dyaky, es taam'yo'oy majtsk du'unun myúkaty di'ibu ya'ukp éxtum yu'u oj ttaam'yo'oy.

⁷ Tyudyún es ya'ayow nandu'an éxtum tu muy tu pyaada. Pes yu'u du'un jyuna'añ jyodoty wyinma'añoty: “Tyaaats n'u'uñ éxtum tu'ugu reynu. Kyajts uj ngu'ekytyo'oxyuty, ni na'ats nga'ayówat.”

⁸ Paaty ma tu'ugu xuu ti'in myínut ja pya'am, 'yayo'on, jyotmay, yuu, es mut ja janya'ank yajnino'ogat, mut ko Nindsun'ajtam Dios jyantsymyáuty di'ibu tu pyekymyo'oyuty es tkumadówat.

⁹ Yu naxwíñudu réyuty di'ibu tu pyekytuunda mut yu'u es du'un tu dyajtagódyu jyiky'ajtun, ñijuy ñiya'axtur ko t'ixtadu tadu kajpn ko tyoy.

¹⁰ Wu'umdaaydyur jagam jyantsytsyu'ugut mut ja tyudyu'unun, es jyuna'andat:

—¡Ay, puroobu mij Babiloñu muj kajpn di'ibu tu 'yane'emy! Jantsy tuk pojun tu myiñ ja mdyudyu'unun.

¹¹ Yu ajuuy ado'kraty majatyu naxwíñudu ju'aydyur nandu'an es pya'ayówdubu tadu muj kajpn, mut ko kyaj tnakypyaadat pán jyúur ja tyeekey yaky,

12 mut ko ni pán tkanakyjyudyu ja ooru, ja platu, ja tsujjátypyu tsaa, ja perlu, ja oyatypyu wit di'ibu tsu'unk, tsaptspu, seedubu, kanak naxu oyatypyu kepy di'ibu pa'ak xu'kp, ja tsujjátypyu di'ibu kojpr mut ja marfil, bronsu, pujxn es ja mármol;

13 es nandu'un ni pán tkanakyjyudyu ja kanelu, pa'ak xu'kpu, mirru, poom, vinu, aseytu oliivu, arinu, triigu, tsajkaajuty, borreeguty, kwaayuty, kárruty, es extu ja'ayuty ijty tyo'ktup.

14 Es du'un yu ajuuy ado'kputy t'anuumadut tadu kajpn:

—Kyaj xyñakymudaty tadu mje'xy mbeky es tugekyu tadu oyatypyu di'ibu tu xyjantsytesyky. Tuu dun tyugoodya'ay winu xuu winu tiempu yu mmakja'ay'át esu mdsuj'ajtun.

15 Pánuty ajuuy ado'ktup ma ja Babiloñu kajpn es ñayyajmakja'aydya'agudu jap, jagam tyánudut madu tsu'ugu ko du'un 'yayówat ja kajpn, es yu'u jy'u'y ya'axtat:

16 —¡Ay, puroobu muj kajpn! Tsuj tu 'yity éxtam tu'ugu toxytyujk mut ja wyitu oyatypyu, tsu'unkpu, tsaptspu, es 'yoydyúñuty mut ja ooru, tsujjátypyu tsaa esu perlu;

17 ¡es tuk pojun tu tyugoyu tyadu jyiky'ajtun!

Es nandu'un yu barku yaj'ye'ebuty esu di'ibáty tuunduap jap barkoty, es di'ibáty maduunduap jikymyejyñóty, wu'umduap jagam

18 ko t'ixtat pyude'eky ja jok ma tyoyu tadu muj kajpn, es jyuna'andut mak:

—Ni ma du'ambu kajpn éxtam tu 'yityu tyadu muj kajpn, ¿kaduu?

19 Es mut ja jyotmay ñaydyukkuwu'u'kudu naxway, es jyantsyju'u'y jyantsyya'axtu:

—¡Puroobu tadu muj kajpn! Mut ja myakja'ay'át tu ñayyajmakja'aydya'agudu nidugekyu di'ibu myudajttup ja barku. ¡Es tuk pojun tu tyugoodya'ay!

20 Es ja kajxy 'yakjuna'añ tsajpótm:

—Miidsaty pánuty ijttup tsajpótm, es miidsaty apóstaluty esu Diosu 'yayuk kajxwa'xputy es nidugekyu di'ibu Dios jya'a'ajtypy, xonda'aktu mut ko Dios tu ttukkumudoy yu tadu kajpn éxtam tu mdúnudu.

21 Net tu'ugu anklus kumajaabu tkone'ky ja tsaa di'ibu du'un éxtam tu'ugu muj paan, es tkujabijpu jikymyejyñóty, es jyunañ:

—Nandu'un mij Babiloñu muj kajpn, myajkujabipnaxa'añ, es ni na'a jatugok mgakuxu'ugut.

22 Ni na'a kyanakyyajmudówat mgajpnóty ja trompet xuxpu, tsajkapyñxyúxpu esu arpu koobu. Es ni kyanakyyap'átut ja mmduumbuty di'ibu xprékyuty, es ni ma kyanakyyajmudówat jap ja jujts tu'unun.

23 Kyaj jap ñakyjyájut ni tu'ugu lampru, es ni na'a jap kyanakyyajmudówat yajtúñ ja xuu ma ja pujkputy. Ja m'ajuuy m'ado'kputy tu 'yittu naxwiiñ jantsy muj, es tu twin'uundu nidugekyu naxwiiñdu ja'ayuty mut ja byruju winma'añuty.

24 Pes ma tadu kajpn tu yajpaaty temy yeky ja Diosu 'yayuk kajxwa'xputy ja ñe'pyñ, es ja ñe'pyñ di'ibu Dios jya'ay'ajtypy, es nidugekyu ja ñe'pyñ ja ja'ay di'ibuty ja'ay ya'o'kudu naxwiiñ.

19

1 Nétuts nmadooy jantsy mak ja ja'ayuty kyajxtu tsajpótm, es jyuna'andu: ¡Awdattu Dios!

Yu nitsokun, muj'ajtun esu mak'ajtun, yu'u Dios jya'a'ajtypy.

2 Pesu Dios paye'epy mut ja tuy'ajtun, es tu tmo'oy ja kumado'on ja muj pekykajpn es ñujxut ayodaknoty. Mut ko tu dyajpekytyúñ ja naxwiiñdu ja'ayuty es dya'e'ky ja Diosu myuduumbuty, paadyu Dios yajambijtxuty.

³ Net jyanandu jatugok:

—Awdattu Dios. Pes timjókup winu xuu winu tiempu ma yajnine'egyu taadu.

⁴ Es ja ni'i'px majtáxkpu mujja'aydyujk es ja nimajtáxkpu jiky'ajtraty di'ibu ijttup Dios windum, ñaygoxtunaaydyákuu, t'awdajttu Dios es jyaná'andu:

—Wa'an du'anuty. ¡Awdajttu'aydyu Dios!

⁵ Nétuts nmadoogajxy ma uñaaybyajn ma Dios yajkutíky, es jyanu'añ: Miidsuty di'ibáty myuduundup ja Nindsun'ajtam Dios, mujja'ay mutsk ja'ayuty, awdattu Dios.

Nixudúñ ja Borreegu'unk

⁶ Nmadooyuts nandu'un ko nimayjya'ay kyajxtu, du'unuts nmadooy éxtumu nuudáx 'yuutsy pyumimiy, es éxtumu anaa muk ya'axy, es jyaná'andu:

Awdajttu'aydyu ja Nindsun'ajtam Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, mat ko yajkutíky.

⁷ N'okxondákum, n'okjotkujkam es n'okwindsu'kum, mat ko Dios jyantsymyújuty es tu net traaty ma ja Borreegu'unk pyuka'añ, es tu ja ñudo'oxy ñayjyujp'íxyuty.

⁸ Tu yajmo'oy ja wit ja oybyu es ja wa'atspu di'ibu t'x judsujkp, es ñayxyóxadut. Pes ja oybyu wit ja'a 'yandijpy ja oybyu di'ibu tyuun kyajxtup ja Diosu jya'ayuty.

⁹ Nétuts ja anklus xy'anmaay:

—Kuxja'ay: “Jotkujkaty di'ibáty tu yajwówdu ma tyadu xuu ko ja Borreegu'unk pyuka'añ.”

Es xy'ak'anmaayuts:

—Tyaadu du'un tuy'ajtan di'ibu Dios kyajxypy.

¹⁰ Njakoxtanayáñuts anklus tyeky'ujxy, es nja'awdatáñuts, per yu'uts xy'anmaay:

—Katu du'un m'adu'utsy. Nmudiimbyuts ja Dios éxtum mij, es éxtumu mmagu'uguty di'ibu pyanujxtup ja Jesusu 'yaxpujkan. Awdat ja Dios.

Pes ja tuy'ajtan di'ibu Jesús yajk, ja'a yu'u di'ibu wyinma'añmyeepy ja Diosu kyugajxpu.

Di'ibu tyuk'uñaapy ja poop kwaay

¹¹ Nétuts n'ijxy ja tsajp awa'ats, es kyaxe'eky tu'ugu poop kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaapy txu'aty Di'ibu Kyuydyimpy Ja 'Yayuk, es nandu'un txu'aty Tuy'ajtan, mat ko tuy'ajtan mat pyayo'oy es tsiptúñ.

¹² Yu wyiin du'un éxtumu junya'ank jyantsytye'xy, es jam kyubajkkujxm tmudaty may ja koronu. Es tmudaty ja xuu kuxja'ay di'ibu yu'uyu naydyi'igyu ñija'ap.

¹³ Es ja wyit ne'pyñ ne'pyñ. Es txu'aty Diosu 'yAyuk.

¹⁴ Es pyanujxudu tugoymyay nidsiptuumbaty di'ibu tsajpótum. Ak poop ja wyit, ja oybyu esu wa'atspu, es ak poop kwaaygyujxy.

¹⁵ Es di'ibu xyu'ajtypy Diosu 'yAyuk, jap 'yaajóty pyudsemy tu'ugu espaadu jajppu, es yu'u mat dyajtsayuta'añ ja naxwíñudu ja'ayuty. Es yajkutuka'añ madu pujxndajk. Es ttukkumadowa'añ, mat ko Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, jyantsy'ajkanu mat ja naxwíñudu ja'ay. Paadyu du'un ttukkumadowa'añ éxtum ko jyawa yajwinma'atsy ja uuvu tump.

¹⁶ Es tmunejxy kuxja'ay ma ja kyapu es ma ja pyuuy tyadu xuu: “Rey'ajtp ma réyuty es Windsun'ajtp ma windsunuty.”

¹⁷ Nétuts n'ijxy tu'ugu anklus tyanu jam xuu ñikujxm es t'anuumudu jantsy muk ja joon juyujk di'ibu ka'agudijtp:

—¡Min naymyúkuu ma ja muj xuu di'ibu Dios tyunaampy!

¹⁸ Min es xytsyu'utstat ja tsyu'udsydyu réyuty esu soldaadu windsunuty, ja jotmak ja'ayuty, ja kwaayuty es mat ja di'ibu tuk'uñaayudup, nidugekyu ja'ay ja tsyu'udsyuty, pánuty yajjuudyup es pánuty awa'atstuuy ijttup, nandu'un ja muj ja'ay mutsk ja'aybyu.

19 Nétats n'ijxy ko ja axuk juyuk es ja naxwíñudu ryéyaty dyajnaymyúkadu syoldaaduty es tsiyptuna'añ mat ja di'ibu poop kwaaygyujxy es mat ja ñidsiptuumbaty.

20 Per ja axuk juyuk yajtsuum ti'igy mat ja kugajxpu di'ibu andakp, di'ibu naty tu ttuñ axuk juyuk wyinduuy ja muj ijxwu'uman di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun. Es mudu tyadu muj ijxwu'uman ja kugajxpu di'ibu andakp tu twin'uudu naty di'ibáty tu ñayyákyaty es ja axuk juyuk tsya'ayudut, es t'awdajttu ja 'yawinnax. Net nimajtsk yajkujudu'uju jiigyaty ma yu mejyñ di'ibu teepy azufu.

21 Es yu syoldaaduty ya'o'ktaay mat ja 'yespaadu di'ibu pudsump 'yaajóty di'ibu tyuk'uñaapy ja poop kwaay. Es nidagekyu joon juyuk di'ibu ka'agudjtr 'yujts jyotkadaktu mudu tadu tsyu'udsyuty.

20

Mil jumajtpu

1 Nétats n'ijxy tu'ugu anklus jyanaky tsajpót m mat ja kak jutu 'yawatsn, es tkawítsyuty tu'ugu muj kadenu.

2 Ta tmajtsy ja sarpyentu, tadu mujku'ugórk, ja Satanás, es tkawu'uhñ ttekywyu'uhñ mat ja muj kadenu, es 'yítat tsimy tuk mil jumajt.

3 Ta tkujabijpu kak jutoty, es dyajni'adijky ijxwu'uman maut kudiibu tnakywyin'uunat ja naxwíñudu ja'ayuty extu ko kyap'pxut tuk mil jumajt. Ta naty koonum 'yok'yajnasmatasya'añ waanu.

4 Nétats n'ijxy uñaaybyajnty, es jam 'yu'uñudu di'ibátyu naty tu t'axájudu ja kutujkan es pyayo'oydyut. Yu'udyu du'an di'ibu yajnibo't ja kyubajkyty mat ko tranujxtu ja Jesusu 'yuxpujkan es tkajxwa'xudu ja Diosu 'yayuk. Nandu'un kyaj t'awdajttu ja axuk juyuk es ni ja 'yawinnax, es ni tkakupjktu yajtsa'ayut wyimbokkujxy o ma ky'u mat ja axuk juyuku syeyu. Es ja Dios yajjikyryukudu, es 'yana'andu mat ja Kristu tuk mil jumajt.

5 Tyaadu du'an ma tim jawyiinu Dios dyajjikyryejky ja ja'ayuty. Per di'ibu akwu'andu ja o'kruty, yu'ajuty kyaj jyikyryúktat extu ko kyap'pxut tuk mil jumajt.

6 Kuni'xy es jotkujkyty di'ibátyu Dios yajjikyryukudap ma tyadu jawyiimbu jikyryujkan. Kyaj pyaadudut ja ayo'on di'ibu du'an éxtumu ja'ay 'yooktu myumajtsk ok, ja'a du'an tmadúndut ja Dios esu Kristu éxtumu teedyuty, es 'yana'andut mat ja Kristu tuk mil jumajt.

7 Ko naty tu ñaxy tuk mil jumajt, ta Satanás yajnasmatasya'añ ma tsyimy'ity.

8 Es net ñajxut naxwiiñ, es nujx twin'uuhñ tugekyu naxwíñudu, ja Gook naxwíñudu esu Magook naxwíñudu. Ja Satanás yajnaymyujktu'ayudap nidagekyu naxwíñudu ja'ayuty di'ibu ni mbaat nga'okmadsyo'onu, du'an éxtumu pu'u di'ibu jikymyejyñbyu'aay, es tsiyptuna'andu.

9 Oytyim madsooty ma tugekyu naxwíñudu ta tso'ondu, es dyajnadjktu nidagekyu Dios ja jya'ayuty ma ja kajpn di'ibu Dios jyantsytsyeypy. Peru Dios dyajjunajky tsajpót m junya'ank di'ibu maut tnino'ktaay nidagekyu tadu ja'ayuty.

10 Net ja mujku'ugórk di'ibu naty ja'ay tu twin'uuhñ, yajkujudu'uju ma ja mejyñ di'ibu teepy azufu, ma naty nandu'un tu yajkujudúwu ja axuk juyuk es ja kugajxpu di'ibu andakp. Jap 'yayówut xuhñ koots winu xuu winu tiempu.

Payo'oyun ma ja poop uñaaybyajn

11 Nétats n'ijxy ja Dios 'yu'uñu ma tu'ugu muj uñaaybyajn pooppu. Esu tsajp esu naxwíñudu jyagaktu ma naty 'yity, es ya'ijxtagooydyaay.

12 Es n'ijxyuts ja o'kruty, muj mutsk, tyánudu Dios winduuy. Ta ja neky oj ya'aya'pwa'xy, es ya'ixy wi'ix tu tyundu nidu'uk nidu'uk. Es nandu'un wiinkpu neky ya'aya'pwa'xy ma 'yity kuxja'ay ja xyujaty pánaty jiky'ajttap winu xuu winu tiempu.

Esu Dios tpayo'oy es ttukkumadooy ja o'kraty éxtam nidu'uk nidu'uk ta 'yadu'utstu, du'an éxtama naty 'yity kaxja'ay nekykujxm.

¹³ Tam 'yijttu tugekyu ja o'kraty, ja'a muut di'ibu o'ktu mejyñóty, es tugekyu yajpayo'oydu éxtam tii ta ttundu.

¹⁴ Yu o'kun esu infyerna ta naty nandu'an dyajkta'aydu ja o'kraty tugekyu di'ibu naty yu'ujuty myadajttur. Net ja o'kraty yajkujadúwudu ma ja mejyñ di'ibu ya'amp éxtama junn. Ko ja'ay jam 'yayowdu, du'an ja'a éxtam 'yooktu myumajtsk ok.

¹⁵ Ja'ayu ja'ay di'ibu xyuu kaxja'ay nekykujxy ma yajjaaybyéty ja xyuu'juty pánuty jiky'ajttur winu xyuu winu tiempu, yu'uyu kyaj yajkujadúwudu ma ja mejyñ di'ibu ya'amp éxtama junn.

21

Jembyu tsajp esu jembyu naxwíñudu

¹ Nétats n'ijxy ja jembyu tsajp esu jembyu naxwíñudu, mut ko yu jawyiimbu tsajp esu jawyiimbu naxwíñudu kyaj maanu, es kyaj maanu jikymyejyñ.

² Es n'ijxyuts nandu'an ja jembyu Jerusalén kajpn di'ibu tso'omp tsajpótm ma Dios, es kyuda'aky, es jantsy tsuj oyduñ éxtama paxkra toxytu'jk ko pyuka'añ.

³ Es nmadoogajxyuts jantsy muk ma uñaaybyajn ma Dios yajkutíky, es jyuna'añ:

—Tyamu net ja Dios 'yity mut ja ja'ayuty, es jyiky'ata'añ mut yu'ujuty, es yu'ujuty tja'ay'ata'añ. Ku'am ja Dios 'yita'añ mut yu'ujuty, es Dyios'átudut.

⁴ Esu Dios yajtátsxudut tugekyu ja wyinnuu. Kyaj 'yok'ijnut ja o'kun, ju'uy yaxan o ja paxk ado'onun, ja'a ko tugekyu di'ibu ta 'yity, ta ja'a ñaxy kyexy.

⁵ Net ja di'ibu uñaapy ma yajkutíky jyunañ:

—Ujts nyajkejpy tugekyu ak jemy.

Nandu'an jyunañ:

—Kaxja'ay, mut ko tyaadu di'ibuts ngajxyry, tu'y'ajtnu'u es mbaat xymyubeky.

⁶ Nétats xy'anmaay:

—Tu net yajkuyduunda'ay. Ujtsu du'an éxtam ja A es éxtama Z, ujtsu du'an ja jawyiimbu es ja tim okpu. Di'ibu tátsur, ujtsuts nnamo'oyur es t'uugat ja nuu di'ibu pudsuump ma myuxy es dyaky ja jiky'ajtan.

⁷ Es di'ibu myamadakypy ja pojpu, yu'uts nmo'oyubu tyaadu éxtama kyuma'añ, ujtsu du'an xyDyios'átur, es yu'uts n'u'unk'átat.

⁸ Per di'ibáty jyupja'adur, di'ibátyuts uj xykyamabujktur éxtama Yajnutsókpu, di'ibáty jiky'ajttur axuk, yajja'ay'o'ktur, ma'induundur, bruju'ajttur, 'yawdajttur di'ibu kyaj Dyíosuty, es nidugekyu di'ibu andáktur, taadaty nidugekyu pyaadudu es yajpajta'agut ma ja mejyñ di'ibu teepy azufru. Ko ja'ay jam 'yayowdu, du'an ja'a éxtama ja'ay 'yooktu myumajtsk ok.

Jembyu Jerusalén

⁹ Nétats xyñimiiñ nidu'ugu anklus di'ibu ta ttuktaamdu'uty ja tsyim mut ja ayo'on, esuts xy'anmaay:

—Min es nduk'ixut di'ibu pyukaampy ja Borreegu'unk.

¹⁰ Net mudu Espíritu Santu myuk'ajtan oj xyajnejxyuts ma tu'ugu muj kopk jantsy kujxm, es xytyuk'ijxyuts ja muj kajpn Jerusalén kuni'xyryu ko kyuda'aky, jam tsyo'oñ tsajpótm ma Dios 'yity.

¹¹ Esu tadu kajpn jantsy tu'xp mut ja Diosu jyajun. Esu tyu'xun du'an éxtama tsujjátyryu tsaa, éxtama tsajju'unk di'ibu xu'ajtypy jaspe, wa'ats éxtama viidru.

¹² Es juwudity ja kajpn ñabótsyuty majpxy es kujxm, mut majmajtsku tyujk aa. Es tu'uk tu'ugu tujk aa tmadaty tu'ugu anklus di'ibu kywentu'ajtypy. Es ma tadu tu'uk tu'ugu tujk aa 'yity kaxja'ay tu'ugu xyuu ja majmajtskpu Israelu myaank.

13 Tuguk 'yixy ja tujk aa ma xuu pyudsemy, tuguk 'yixy ma yukpoj myiñ, tuguk 'yixy ma ja xuu tsyl'ity es jatuguk 'yixy ma myiñ ja jumboj.

14 Ja potsy di'ibu ñabots'ajtypy ja kajpn, majmajtsku 'yujx tmudaty. Es ma ja majmajtskpu potsy ujx kaxja'ay 'yity tu'uk tu'ugu xyuu ja nimajmajtskpu Borreegu'ungu 'yapóstulu.

15 Yu anklus di'ibuts xymyugajx tmudaty tu'ugu ooru kijxn, es tkijxa'añ ja kajpn, ja tyujk aa es ja ñabots.

16 Ja kajpn kwadraadu 'yity, yu yeñ'ajtun ti'igyu mat ja wyooñ'ajtun. Ja anklus tkijxy ja kajpn mat ja kyijxn, esu yeñ'ajtun wyinjajty majtsk mil jamajtsk mago'px kilometru. Yu yeñ'ajtun, ti'igyu yu'u mat ja kyujxm'ajtun esu wyooñ'ajtun.

17 Net tkijxy ja wyooñ'ajtun ja ñabots, es wyinjajty tugu'px magoxk metru. Ja kijxn di'ibu ja anklus yajtiimpy, du'un ja yeñ'ajtun éxtam di'ibu ja'ay yajtiimpy.

18 Ja kajpn nabots pyótsyudyu naty mat ja jaspe tsaa. Es ja kajpn, ak tim wa'ats ooru, du'un kyuxe'eky éxtamu viidru wa'atspu.

19 Ja kajpn nabots pyotsy'ujx mat kanak naxu oyatypyu tsaa. Ja jawyiimbu tsaa txu'aty jaspe. Ja myumajtskpu txu'aty zafiiru, ja myudugukpu txu'aty ágatu, ja myumajtaxkpu txu'aty esmeraldu,

20 ja myumagoxkpu txu'aty ónise, ja myududujkpu txu'aty kornalinu, ja myujaxtujkpu txu'aty krisólitu, ja myuduktujkpu txu'aty berilu, ja myudaxtujkpu txu'aty topasyu, ja myumajkpu txu'aty krisoprasu, ja myumajk tu'ukpu txu'aty jasintu, ja myumajmajtskpu txu'aty amatistu.

21 Ja majmajtskpu tujk aa, majmajtsk je'eyu ja perlu. Tu'uk tu'ugu tujk aa, ti'igyu je'eyu t'agaj'áty ja perlu. Es ja muj tu'u di'ibu kajpngijky, ak tim wa'ats ooru, éxtamu wa'ats viidru.

22 Es kyajts n'ijxy ni tu'ugu tsajptujk jap, mat ko yu Nindsun'ajtun Dios di'ibu tugekyu mak'ajtun myudajtypy, esu Borreegu'unk, yu'u tsyajptujk'ajttubu tadu kajpn.

23 Tadu kajpn kyaj ttseky esu xuu es ni yu po'o ñi'ánudat, mat ko Dios esu Borreegu'unk, ja'a jyajun maut kyude'xyaty.

24 Es ja jajun ma tadu kajpn, ja'a kyudu'xup nidugekyu naxwíñudu ja'ay, es ja naxwíñudu réyuty tmamíndat ja myukja'ay'át ma ja kajpn.

25 Du'uñam wyu'umut awa'ats yu kajpn nabots aa. Ni na'a kya''adúkat, mat ko jap kyaj kyoodsaya'añ.

26 Es ja naxwíñudu ja'ay tmamíndat ja myuj'ajtun es ttukwindsu'ugudat ja Dios.

27 Es ni na'a kyatákuđu di'ibu axuuk, o di'ibu tsoydyu'un maut, o win'u'umbaty, yu'uyu tákudap di'ibu xyuu ijtp kaxja'ay jap Borreegu'unk ñekykyujxy ma yajjaaybyéty ja xyujuty ránaty jiky'ajttap winu xuu winu tiempu.

22

1 Nétats ja anklus xytyuk'ijxy tu'ugu majnuu di'ibu mujxp ma uñaaybyajn ma Dios esu Borreegu'unk yajkutúktu. Tadu nuu jantsy wa'ats éxtamu viidru, es yu'u du'un yajkypy ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

2 Tadu nuu pyue'eky muj tu'ugijky ma tadu kajpn. Es majnuubu'aay majtsk adu'um yon ja kepy di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun es tyuamp'áty majmajtsk ok tuk jumajtpu, winduk po'ojaty tyuamp'áty. Es ja kepy'aay yu'u tsooy'átap ja naxwíñudu ja'ayaty.

3 Es ni ma kyanaky'ítat ni tii di'ibu kajxpojkr.

Ma tadu kajpn, Dios esu Borreegu'unk yajkutuka'andu, esu myuduumbaty 'yawdata'anudu,

4 es 'yixtup ja Dios ja wyiin jyujp, es tmudáttat ja Diosu xyuu ma wyimbok.

⁵ Jap kyaj kyoodsu'añ. Es di'ibáty ijttap jap, kyaj ttsóktat ni ja lyampra es ni yu xuu ñijájudat, mat ko yu Nindsun'ajtam Dios kud'u'xánu, es yajkutúktat winu xuu winu tiempu.

Tsojk ja Kristu myina'añ

⁶ Nétudsu anklus xy'anmaay:

—Tyadu ayuk, tuy'ajtanu'u es mbaat xymyubaktu. Paadyu Nindsun'ajtam Dios di'ibu wyinma'añmyeepy ja kyugajxraty, yu'u tu tkexy ja 'yanklus es yajtuk'ixa'andu ja myaduumbaty di'ibu tsojk tunán jatánu.

⁷ Du'un ja Jesukristu jyuna'añ:

—¡Madoo'ítta! ¡Tsojkats nmina'añ!

¡Jotkujk di'ibáty pyaduundap ja n'axprajkanuts di'ibu ijtp kaxja'ay ma tyadu neky!

⁸ Uj Fwank. N'ijx nmadoots tugekyu tyadu. Es kots n'ijxtaay nmadoodaay, taats nnaygyoxtunaaydyáku anklus tyeky'ujxy di'ibudsu naty tu xytyuk'ixy, es nja''awdatáñats.

⁹ Per yu'ats xy'anmaay:

—Kátats xy'awdaty. Nmudiimbyats ja Dios, éxtam mij, es éxtamu mmugu'ugaty di'ibu Dios ja 'yayuk kyajxwa'xadap, es nidugekyu di'ibáty pyaduundap ja Diosu 'yaxprajkan di'ibu ijtp kaxja'ay ma tyadu neky. ¡Awdat ja Dios!

¹⁰ Es ja anklus xy'ak'anmaayats:

—Kajxwa'x yajxónu tyadu Diosu 'yaxprajkan. Katu xkyuyuy'utsy, mat ko tu dan tyimpaty ja tiempu ma yajkuydyuna'añ.

¹¹ Pánaty axuk adátstup, wa'anu du'un t'aktimtuun'adu'utsta; es pánaty pyanujxtap ja ka'oybyu winma'añ, wa'anu du'un t'aktimpanujx'adu'utsta; es pánaty pyanujxtap ja tuy'ajtan, wa'anu du'un t'aktimpanujx'adu'utsta; es pánaty kyuydyuundap ja Diosu wyinma'añ, wa'anu du'un t'aktimkuydyuun'adu'utsta.

¹² Du'unu Jesukristu jyuna'añ:

—¡Tsojkats nmina'añ! Es kots nmínat, nmo'oya'añats nidu'uk nidu'uk éxtam pyaadyuty wi'ixáty tu jyiky'atta.

¹³ Ujtsu du'un éxtam ja A es éxtamu Z, ujtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okpu. Ujtsu du'un di'ibu tugekyu yajtsondák, es ujtsu du'un nandu'un di'ibu ya''abatadyaapy.

¹⁴ Jotkujkadyu taadaty di'ibáty tu tpujtu yajxónu wyit, ja'a njuna'anam di'ibu tu jyodumbittu es tu tmastu'uttu ja pyojpu. Yu'adyu dan je'eyu pátu'ap tyákat ma tadu kajpn es tja'xat ja ujts tuump di'ibu yajkupy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁵ Mat ko ni na'a mbaat kyatáku'adu jap di'ibu myadajttap ja axuk winma'añ, yu brújaty, ma'induumbaty, yajja'ay'o'kpaty, yu di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyiósaty, es di'ibáty tsojktap tyuundap ja andakan.

¹⁶ Uj Jesús, tats ngexy ja n'anklus es t'awánut nidugekyu ja mubajkratujk ma ñaymyúkudu. Ujtsu du'un ja Davitu tyuump 'yaats, es ujtsu du'un éxtamu jayxyu di'ibu móñam padsuump.

¹⁷ Yu Espírítu Santu esu Borreegu'ungu ñudo'oxy, ja'a njuna'anam ja ja'ay di'ibu myubajktap ja Jesukristu, ja'a junándap:

—¡Min!

Es di'ibu myumudeepy, wa'an nandu'un tjuna'añ:

—¡Min!

Es di'ibáty tátsudap, wa'an tmindu es t'axájudat nandu'ñu ja nuu di'ibu yajkupy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁸ Uj n'anmaabyats nidugekyu di'ibáty myadoo'ijttap yu Diosu 'yayuk di'ibu ijtp kaxja'ay ma tyadu neky, pan ja pan tnikón yu tyadu di'ibu ijtp kaxja'ay, Dios nandu'un niko'onxudap ja 'yayo'on di'ibu ijtp kaxja'ay ma tyadu neky.

¹⁹ Es p_{un} ja p_{un} oyn_{un} tpuwitsy y_u ayuk di'ib_u ijtp kaxja'ay ma tyad_u neky, Dios nand_u puwijtsx_{ud} di'ib_u naty pát_u tje'x_{ut} ja kepyty_ump di'ib_u yajjiky'ajtp, es kyaj tyák_{ut} ma ja Dios_u kyajpn. Y_u kepyty_ump es_u Dios_u kyajpn kaxja'ay 'yity ma tyad_u neky.

²⁰ Di'ib_u tyad_u ñigajxyry, d_u'_{un} jyuna'añ:

—Tsojk_{uts} nmina'añ.

Es nand_u n_{un}ats njuna'añ:

—Wa'an d_u'_{un}ty. ¡Min, Ninds_{un}'ajt_um Jesús!

²¹ Wa'an_u Ninds_{un}'ajt_um Jesús tkunu'xt_u nid_ugekyu ja Dios_u jya'ay_uty.